בס״ד

בהנ״ע

זה השער לה׳ צדיקים יבואו בו

ס פ ר

תורה לשמה

שאלות ותשובות, נחמדים מזהב, ומפז יקרים, ישרים ותמימים, על מי מרומים,

אשר חיבר, המאור הגדול, הגאון האדיר, ריש גלותא דבבל, המקובל האלקי, המפורסם בגלה ובנסתר, כל רז לא אניס ליה, וכל סתום לא עממוהו כי מלאך ה׳ צבאות הוא, אין חקר לתבונתו, אדוני מו״ר ועט״ר

מרן רבי **יוסף חיים** זלה״ה

בכמוהר״ר הגאון אליהו בכמוהר״ר הגאון משה חיים זצ״ל

יצא לאור

מכתב יד קדשו של הגאון המחבר זיע״א

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע״י חיים תשס״ז

אני הצעיר דוד יצ״ו

בכמהר״ר יעקב בכמוהר״ר יוסף חיים זצ״ל

פעיה״ק **ירושלם** תובב״א

שנת תשל״ו

©
כל הזכויות שמורות

מ ו ד ע ה ר ב ה

הנני חוזר ומזהיר לבל יהין איש להדפיס איזה ספר
מספריו הקדושים של מו"ר ועט"ר

רבנו **יוסף חיים** זלה"ה

בלי רשות בכתב ממני.

ושארית ישראל לא יעשו עולה ח"ו והשומע לנו ישכון בטח.

הצעיר **דוד** יצ"ו

בכמהר"ר **יעקב** בכמהר"ר **יוסף חיים** זצ"ל

נדפס בישראל

נדפס בדפוס אופסט „ראם", ת"א טל. 59596

דברים אחדים אל הקורא חיקר

לשתבח לבורא ויתפאר היוצר יש מאין ועשח הכל בחכמה בתבונה ובדעת ובחר בנו מכל העמים והנחילנו חמדה גנוזה ויקרה חכמה מפוארה ליהודים היתה אורה, אורה זו תורה לעובדה ולשומרה.

ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו הרחמן הוא יפתח לבנו בתורתו.

מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי, אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו. על שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה אודה לאל חי שעזרני וסייעני והגיעני למחוז הקדוש ארץ הקדושה המלאה וחרחבה ארצנו ונחלת אבותנו הקדושים זיע"א. בחסדו הגדול ובטובו המרובה בחסדיו הגדולים והעצומים שסייעני להביא לכאן החבורים הקדושים אשר חיבר מו"ר ועט"ר מו"ז הרב הגאון ח"ר **יוסף חיים** זלה"ה. ומכלל החיבורים הוא חבור הקדוש הזה אשר קרא לו **"תורה לשמה"** אשר סייעו ועזרו השי"ת ברחמיו הרבים וחסדיו הפשוטים וחתם בו את חתימת ידו הקדושה בשם "יחזקאל כחלי" ומגמתו היתה בשם זה להעיד על חיבורו תורה לשמה. והשם הנז"ל "יחזקאל כחלי" הוא מספר "יוסף חיים" בדקדוק כזה: יחזקאל עולה מס' יוסף — כחלי עולה מס' חיים.

על כן הספר הזה יתייחס לשמו הטוב אע"ג שחתם אותו בשם הנז"ל כדי להעלימו מטעם חכמוס עמו להיות בנסתר ולא בנגלה. ויש עוד חיבורים קדושים שלו ג"כ העלים אותם בשם אחר כי יש מן הפוסקים ז"ל שכתבו שצריך המחבר להעלים שמו, ויש שכתבו שצריך המחבר להזכיר שמו, ולזאת נראה לי שהמחבר מו"ז מו"ר ועט"ר עשה לפי שתי סברות הפוסקים הנז"ל.

הספר הזה מכיל תרכ"ב שאלות ותשובות, מזה נמצאו לצערי הרב רק תקכ"ד שאלות.

כוונת רבנו במספר הזה של תרכ"ב לפיע"ד היא על פי מה שכתב בספרו **"אדרת אליהו"** על התורה בפרשת "במדבר" ע"ש.

ואעתיק הפסקה האחרונה בענין הנז"ל וז"ל: "ובזה יובן בס"ד הפסוק והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימותי את בריתי אתכם. בריתי ג' תרכ"ב רמז לסוד תרכ"ב הנז'. והכונה ר"ל שעיה"ר לא תשלוט בכם והגם שאתם רבים יען כי והקימותי את בריתי הוא סוד תרכ"ב חנז' המצלת מעיה"ר אתכם. ובזה יובן בס"ד מ"ש הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה ואתננה בריתי ביני וביניך וארבה אותך במאוד מאוד", עכ"ל.

ואני תפלה לאל נורא עלילה שיצליח לי לעבודתו יתברך. ובזכות מו"ז מו"ר ועט"ר הרב הגאון ח"ר יוסף חיים זלה"ה אשר הצלחתי בזכותו הגדולה והעצומה והקדושה להוציא לאור את החיבור הנז"ל. גם אבקש מאת ה' יתברך שיסייעני ויעזרני להוציא לאור את כל החיבורים אשר תחת ידי, ובכן אבקש מאתו ית' ברחמיו הרבים לרחם עלינו ועל כל ישראל אחינו בכל מקום שהם להוציאנו מבור הגלות החל הזה ולהשיב שכינתו בבנין בית מקדשנו ותפארתנו ולהחזיר העטרה ליושנה ככתוב השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם וככתוב שמחנו כימות עניתנו בביאת חגואל משיח לישראל בעגלא ובזמן קריב אכי"ר.

חצעיר **דוד** יצ"ו

בכמהר"ר **יעקב** בכמהר"ר **יוסף חיים** זצ"ל

הערה מהמו"ל:

ברצוני להעיר שהגמטריא הנזכרת לעיל בדברי חכם דוד שליט"א נכד רבנו אינה הראי' לזהותו של המחבר, כי לא מכח השערה זוהה הרב הבינו יוסף חיים זצ"ל למחבר הספר תורה לשמה, אלא מכח ידיעתו של הנ"ל מביתו, ודיו לכל היודע בטיבו של חכם דוד שליט"א בעדות זו.

ומי לנו גדול מהרה"ג המקובל רבי אברהם עדס זצ"ל, שהודיע כבר בשעתו ונאמנה שהמחבר ספר תורה לשמה (המובא פעמים רבות בספרי רבינו יוסף חיים זצ"ל) הוא הרב רבינו יוסף חיים זצ"ל המחבר ספר בן איש חי בעצמו, ולראי' שלח לרבינו יוסף חיים זצ"ל מגילת שאלות ובתוכן השאלה מי הוא המחבר ספר תורה לשמה, ורבינו השיב לשאלותיו מלבד שאלה זאת שלא התייחס אליה כלל וד"ל.

וכל הרגיל בלשונו של הרב יוסף חיים זצ"ל לא יפול ספק בלבו שלשון הספר תורה לשמה הוא לשונו של רבינו יוסף חיים זצ"ל, וכיוצא בזה סגנון הקדמת הספר תורה לשמה הדומה מאוד לסגנון רבינו בהקדמתו לשאר ספריו.

ההוצאה הזאת היא מוגהת היטב ומתוקנת מכל השבושים, הטעויות והחסורים הרבים שהיו, לצערי הרב, במהדורה הראשונה.

מסימן א' עד סי' קכ"ה השאלות הם לפי הסדר של כתב היד — ומסימן ק"ל והלאה הסימן המקורי של כתב היד הוא בסוגרים.

קשה מאוד היה לתקן את סדר השאלות בסנים הספר לפי הסימנים המקוריים של הכתב יד. ועם הקורא היקר הסליחה.

ספר
תורה לשמה

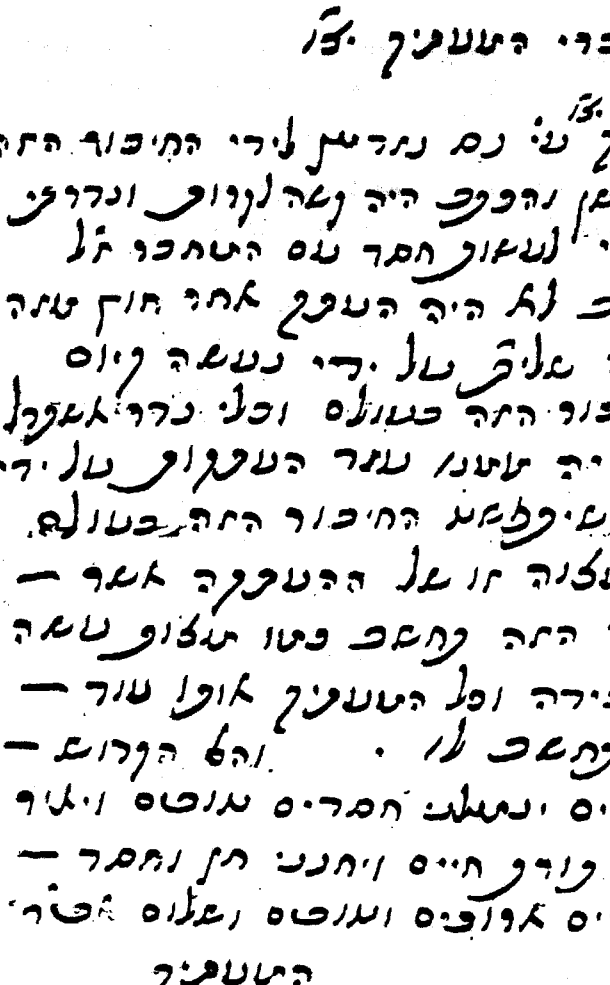
חיבור זה קראו המחבר תורה לשמה, וכנזכר בהקדמה,
והוא ספר, אמרי שפר, שאלות ותשובות, הלכות מרובות,
שואל ומשיב בדבר הלכה, ע"פ הגמרא הערוכה,
ופסקי הלכה, שפסקו הראשונים זכרונם לברכה.
אלה הדברים, יהיו מאירים, ונודעים בשערים,
תעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, כיר"א.

צלום השער המקורי מכתב יד קודשו של הגאון המחבר
רבנו יוסף חיים זיע"א

ספר

תורה לשמה

חיבור זה קראו המחבר תורה לשמה, וכנזכר בהקדמה,
והוא ספר, אמרי שפר, שאלות ותשובות, הלכות מרובות,
שואל ומשיב בדבר הלכה, ע"פ הגמרא הערוכה,
ופסקי הלכה, שפסקו הראשונים זכרונם לברכה.
אלה הדברים, יהיו מאירים, ונודעים בשערים,
תעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, כיר"א.

צלום דברי המעתיק יצ"ו כתב יד קודשו של הגאון המחבר
רבנו יוסף חיים זיע"א
והעלימו בשם "יחזקאל כחלי" "ודברי המעתיק"

דברי המעתיק יצ"ו

אמר המעתיק יצ"ו ע"י נס נזדמן לידי החיבור הזה בכ"י ישן והכתב היה קשה לקרות ונדרתי להעתיקו בידי לעשות חסד עם המחבר ז"ל כי על הרוב לא היה העתק אחר חוץ מזה בעולם. והגה שלי"ת על ידי נעשה קיום ומציאות לחיבור הזה בעולם ובלי נדר אשתדל בעזה"י שיהיה ממנו עוד העתקות על ידי אחרים כדי שיתפשט החיבור הזה בעולם ובודאי כי מציה זו של ההעתקה אשר עשיתי לספר הזה תחשב כמו מצות עשה של השבת אבידה. וכל המעתיק אותו עוד למצוה רבה תחשב לו.

והאל הקדוש ברחמיו הרבים יגמלני חסדים טובים ויאיר עיני בתורתו תורת חיים ויחנני חן החסד וחיים ארוכים וטובים ושלום. אכי"ר

המעתיק יצ"ו

הקדמת המחבר

יתברך הבורא וישתבח היוצר הוא אלהינו שבראנו לכבודו וקדשנו במצותיו וצונו על דברי תורה. הוא אבינו הוא מלכנו אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו.

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית. ברוך אתה ה' אלהי ישראל אבינו מעולם ועד עולם. לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל אתה ה' הנותן לנו כח לעשות חיל בדברים הרוחניים ובדברים הגשמיים וממך הכל.

מודים אנחנו לך ה' או"א על חיינו המסורים בידיך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת. אתה האל הטוב לא כלו רחמיך. אתה אב הרחמן לא תמו חסדיך. מודה אני לפניך ה' או"א שעזרתני וסייעתני וחננתני לחדש חידושי תורה בהלכות ואגדות וזכיתני לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא וחמלה גדולה ויתירה חמלת עלי. ואני עבדך מתחנן לפניך בעבור שמך הגדול ובעבור אבותינו שבטחו בך תחנני מאתך חכמה בינה ודעת ותן בלבי בינה להבין להשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות את כל דברי תלמוד תורתך. והאר עיני בתורתך ודבק לבי במצותיך ויחד לבי ליראה שמך ונהיה אנכי וזרעי וזרע זרעי כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה תמיד אכי"ר.

וחנה בעתה באתי להודיע כי אני בעניי חנני השי"ת ברחמיו הרבים וחסדיו הגדולים לחבר ספר שאלות ותשובות בדבר הלכה. לקשט הכלה העליונה שושנה רעננה ולהמשיך אורות יסוד אבא הנקרא תורה אל לאה העליונה הנקראת ה"א לעשות כונת יוצרנו שצונו ללמוד תורה לשמה על כן קראתי החיבור הזה בשם **תורה לשמה** והיתה התחלתו משנת **התמ"ב** ומעלה.

יהי רצון שיקובל ברצון לפני אבינו שבשמים. אנא ה' עזרני על דבר כבוד שמך וזכני להשלים תיקון נפשי רוחי ונשמתי בגוף זה. לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי וזכני לקשר נפשי ולדבקה עם שרשה העליון הקדוש למעלה וזכני לזכות את הרבים תמיד וזכני לתקן ולהשלים אילן העליון ואדם העליון הקדוש ותאיר לי בפנים מאירות באור פני מלך חיים ותרחמני ותחייני חיים ארוכים טובים ומתוקנים. ותברכני לחיים טובים ולשלום אכי"ר.

כה דברי הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

מפתחות ספר תורה לשמה

שאלה א' מי שאין לו טלית ויש לו רק תפילין והניחם כדקי"ל, ואח"כ נזדמנה לו הטלית האם חייב להסיר התפילין וילבש הטלית קודם כסדרן. וכן מי שלא היה לו תש"י והניח תש"ר ואח"כ נזדמן לו תש"י האם חייב להסיר תש"ר ויניח קודם של יד כדי שיהיו כסדרן.

שאלה ב' טלית קטן שאין בו שיעור האם יש מצוה בלבישתו.

שאלה ג' טלית שמעורבת מצמר רחלים ומצמר עזים האם מתחייבת מן התורה.

שאלה ד' שתי טליתות אחת של משי ואחת של צמר גפן איזה עדיף.

שאלה ה' הבודק את הציצית בעת שפושטו האם חייב לבדוק ג"כ בעת שלובשו.

שאלה ו' מי שתלה ציצית בבגד שהיה אסור עליו בקונם, אם מועיל הקשירה הזאת.

שאלה ז' אם נטף שעוה על התפילין ולא ניכר האות כלל ואח"כ הסירו את השעוה אם יש לחוש משום שלא כסדרן.

שאלה ח' סופר שכתב פרשת והיה כי יביאך קודם קדש דנפסלה פ' והיה כי יביאך משום שלא כסדרן, מה דינה של פרשת קדש האם ג"כ נפסלה.

שאלה ט' מי שאצבעו שכורך עליה ג' כריכות של תפילין נתחכה האם יוצא י"ח לכרוך באצבע אחרת.

שאלה י' בדין היסח הדעת מתפילין, וכיצד יעשה בזמן התפילה.

שאלה י"א אם מותר להניח התפילין בין כר לכסת מן הצד שלא כנגד ראשו.

שאלה י"ב מי ששערות ראשו רכין ועל-ידי חיכוך בראשו נתלשין קצת שערות, האם השערות התלושין הם חציצה.

שאלה י"ג הטובל במקוה ואחר יציאתו מהמקוה נגע במקומות המכוסים האם חייב בט"י.

שאלה י"ד אם נגע בראשי אצבעותיו במקומות המכוסין האם צריך נטילה כל ידו או רק ראשי אצבעותיו.

שאלה ט"ו תפילין שנבדקו ע"י חכם מומחה של העיר האם מותר לפותחם ולבודקם שוב כדי שלא יבוש חכם אחר.

שאלה ט"ז טעם לגודל מעלת הכוונה והמחשבת בתפלה ובמצוות.

שאלה י"ז תפלה בלא כוונה מה ערכה, וכן בנוגע להמתפלל ואינו יודע סדרן של דברים.

שאלה י"ח המתפלל שתים אחת לחובה ואחת לתשלומין ונזכר שטעה בתפילת החובה באופן שצריך לחזור. האם הוא צריך לחזור גם על תפילת התשלומין אף שלא טעה בה.

שאלה י"ט בבקשות שמזכירים שם האמהות רחל ולאה את מי יש להקדים תחילה.

שאלה כ' אם עשו מרתף תחת ההיכל של בהכנ"ס אם יש לו דין קדושת בהכנ"ס.

שאלה כ"א אם מותר להסיר הס"ת מתיק הכסף שלו ולהניחו לפי שעה בתיק פשוט, כדי להשתמש בתיקו לס"ת אחר.

שאלה כ"ב המוליך ס"ת מארון הקודש לבימה באיזה יד ישאנו, ובדין אטר יד.

שאלה כ"ג הכניס ידו אחת לבית הכסא האם חייב בנטילת ידים.

שאלה כ"ד בדין דבור בבית הכסא.

שאלה כ"ה האם מותר לקחת חומש מס"ת שלם כדי לתתו בס"ת אחר להשלימו לצורך החגים.

שאלה כ"ו האם מותר לש"ץ הקורא בתורה לאחוז הס"ת בידו עם בתי ידים שלו בלבד.

שאלה כ"ז אם מותר לאשה לומר קדיש.

שאלה כ"ח אבי הבן שהיה סנדק והיה מוכרח לתת לתינוק ביד אחר עד שישב, האם הדבר מסור בידו לתתו לכל מי שירצה, או כל הקודם זכה.

שאלה כ"ט האם כוס של ברכה צריך לתתו רק למי שיש לו חמש אצבעות דוקא.

שאלה ל' היכן מרומז בתורה ענין החסידים שלא היו משמשין מטותיהן אלא מליל רביעי ואילך.

שאלה ל"א טעם למה שנוהגים לפתוח את הידים באמירת פסוק פותח את ידיך, וכן טעם לנער הבגד בעת תשליך.

שאלה ל"ב בענין מי שלא כיוון לבו בפסוק ראשון של שמע.

שאלה ל"ג האם מותר למכור ס"ת שיריש מאבותיו לצורך צבור שאין להם ס"ת.

שאלה ל"ד טעם לאמירת הש"ץ או המזמן ברשות מורי ורבותי.

שאלה ל"ה אם יש טעם שכתן שנטמא במת שילך לטבול.

שאלה ל"ו אם מותר להשחיז סכיני שחיטה בבהכנ"ס.

שאלה ל"ז מעות שנדבולבנין בהכנ"ס אם מותר לעשות מהם פרוכת לדלתות שבבית הכנסת.

שאלה ל"ח מעות שנדבו לבנין בהכנ"ס, וקנו בהם מצעות האם אסור לשבת בהם מכיון דבאיסורא אתעבידו.

שאלה ט"ל מקור למנהג שבזמן תפלת י"ח מניחין ב' כנפות הטלית לצד [illegible] שתים לאחריו.

שאלה מ' אם מצות ההליכה לבהכנ"ס ברגל דוקא או שרוכב כמהלך.

שאלה מ"א בירדון צוואה של נדבן לעשות מדרגות של בהכנ"ס כמו בבית המקדש.

שאלה מ"ב מי שכבדו אזניו ואינו יכול לשמוע קס"ת האם יכול לקרוא בינו לבין עצמו בלחש.

שאלה מ"ג פירוש התפלה „ואשי ישראל תקבל ברצון".

שאלה מ"ד פסוק של תחנון האמור בלשון יחיד, אם מותר לשנותו ללשון רבים.

שאלה מ"ה אם יש לחשוש לכפול י"ג מדות כמו שאסור לומר שמע שמע.

שאלה מ"ו מקצת התפילה שמע מהש"ץ ומקצת הזכיר בפיו אם יוצא י"ח.

שאלה מ"ז האם להעביר ש"ץ שנצטרע.

שאלה מ"ח בעלינו לשבח שאומרים „ואנחנו משתחוים" ואנו לא עושים פישוט ידים ורגלים.

שאלה מ"ט טעם על כמה דברים שנאמרים בלשון תרגום, ואם יש הבדל בין יחיד לציבור.

שאלה נ' בגודל מעלת המצוה כשהיא קנויה בממון.

שאלה נ"א המתפלל שיוכל לפרוע כל חובותיו באיזה נוסח ראוי להתפלל.

שאלה נ"ב אחד יש לו יארצייט על אביו, והשני יש לו על אמו, מי יש לו זכות קדימה לעליית מפטיר.

שאלה נ"ג האוחז בס"ת האם אסור לו להפיח כדין התפילין.

שאלה נ"ד בענין חזקות בס"ת.

שאלה נ"ה טעם למה שמפטירין בשבושות במרכבה דיחזקאל, ולא במראה של ישעיה.

שאלה נ"ו המייעד דבר למצוה ונאבד והדבר והפריש אחר במקומו, ושוב נמצא הראשון את מי יביא את הראשון או השני.

שאלה ג"ז קיי"ל העולה לס"ת עולה בפתח שהיא לו דרך קצרה, האם מותר ללכת בדרך הארוכה ולמהר בהליכתו.

שאלה ג"ח ס"ת של יחיד המונח בביתו, אם יש איסור להעבירו ממקום למקום.

שאלה ג"ט בעליות ביום ר"ה את מי להעדיף את התוקע או את אבי הבן.

שאלה ס' מערה שתחת בהכנ"ס האם יש לה קדושת בהכנ"ס.

שאלה ס"א האם מותר לייחד בהכנ"ס אחד לתורף, ובהכנ"ס אחד לקיץ.

שאלה ס"ב הפסק בשמיעה אי הוי הפסק.

שאלה ס"ג האם ברכו ישראל על המן כשאכלוהו.

שאלה ס"ד בדין ברכה שאינה צריכה.

שאלה ס"ה המסופק אם בירך ברכת המזון מה עדיף שיחזור ויברך, או שיתכוון לצאת מאחר.

שאלה ס"ו מי שיש לפניו ברכת אשר יצר וברכה מעין ג' מה קודם.

שאלה ס"ז תשמיש המטה לאחר שעלה עמוד השחר.

שאלה ס"ח שיחה יתירה עם אשתו לצורך רצוי אם יש בזה איסור.

שאלה ס"ט תשמיש המטה ביום.

שאלה ע' בענין הנ"ל.

שאלה ע"א בענין בני שנואה.

שאלה ע"ב בענין הנ"ל.

שאלה ע"ג מחילת חתב או הודאה בשבת אם זה נחשב כמו"מ.

שאלה ע"ד מוקצה שהניחו מע"ש לסימן בתוך הספר, האם בטל ממנו דין מוקצה.

שאלה ע"ה כשיש מילה בשבת איזה פומנים להקדים של שבת או של מילה.

שאלה ע"ו נרות שבת האם מותר לתת הרבה שמן כדי שידלקו גם ביום.

שאלה ע"ז המוכר חפץ לחבירו והתנה עמו שלא יהול הקנין עד ל' יום ויום ל' חל שבת, אם זה מותר.

שאלה ע"ח האשה מדליקה בחדר האוכל ומברכת, האם יכול הבעל להדליק בחדר השינה ולברך.

שאלה ע"ט האם יש מצוה לא לעשות מלאכה במוצ"ש, עד שעשה סעודה רביעית.

שאלה פ' מי שאינו מסדר השולחן והנרות עפ"י הקבלה האם יאמר פיוט „אזמר בשבחין".

שאלה פ"א אם הובאו שני דברים מחוץ לתחום בשבת לשני בני אדם דאסור להם, האם מותר להם להחליף זע"ז.

שאלה פ"ב אם עשה מחט בשבת אם מותר להשתמש באותה מחט.

שאלה פ"ג להסתכל בשעון לאור הנר בליל שבת האם מותר.

שאלה פ"ד מי ששפך מים בחצר בשבת ולא ידע שיש שם זרעים האם צריך כפרה.

שאלה פ"ה מי שיש לו שולחן קטן והככרות שמניח בסעודת שבת יוצאים מחוץ לשולחן אם יש בזה קפידה.

שאלה פ"ו מה החילוק שיש בין הרוחץ בנהר שצריך שינגב גופו, משא"כ במי שירדו עליו גשמים שא"צ.

שאלה פ"ז כשמתירין נדרים בשבת האם צריך לשנות נוסח ההתרה.

שאלה פ"ח האם מותר לתפוש ביד חפץ בשבת ולעשות בו תנועות כאילו תופש קולמוס וכותב.

שאלה פ"ט יין לקידוש או נר שבת, מה עדיף לענין הדור מצוה.

שאלה צ' כיצד מתרים העדים במלאכת קושר ובורר.

שאלה צ"א בענין נדרי צדקה שנודרים בעלייה לס"ת.

שאלה צ"ב העושה מלאכה בשבת מפני פחד ממון אם זה נקרא מלאכה שאינה צריכה לגופה.

שאלה צ"ג מי שהיה אנוס לעבוד בשבת שהוא גם יוהכ"פ, ובידו אפשרות להחליף יום זה בשבת אחרת אם הוא מחויב לעשות כן.

שאלה צ"ד כמה אנשים שקנו מפטיר של כל השנה בשותפות, איך יתחלקו ביניהם.

שאלה צ"ה מי שקראוהו לעלות לתורה ולא עלה מחמת סיבה הכרחית אם יש בזה איסור.

שאלה צ"ו התחיל לומר וידוי עם הציבור והאריך עד שלא הספיק לומר י"ג מדות עם הציבור כיצד יעשה.

שאלה צ"ז מקום שנוהגים שיהיו שלשה בודקים על השחיטה אם מותר להם להכשיר בהמה ששלשתם שותפים בה.

שאלה צ"ח חידושי תורה שחידשם בחול אך לא הוציאם בפיו רק בשבת, אם זה נקרא שחידש בשבת.

שאלה צ"ט מי שיש לו שני בגדים אחד חדש אמנם הוא קצר מעט, והשני ישן אמנם הוא כמדתו הי עדיף.

שאלה ק' כיסים חדשים המודבקים בדבק מבית האומן, האם יש איסור בפתיחתן משום מתקן מנא.

שאלה ק"א בברכת מאורי האש אם יש מצוה להתקרב לנר שיגיע לו האור בשפע.

שאלה ק"ב שני מיני פת האחד טעמו משובח והשני מראהו משובח מה עדיף.

שאלה ק"ג השואל צריכי בשבת אם נקרא עבריין.

שאלה ק"ד תשמיש לאור הנר בליל החופה אם מותר.

שאלה ק"ה תשמיש לאור הנר באשה שאינה ראויה לילד אם מותר.

שאלה ק"ו בהטמנת חמין שנהגו לכסות פי הקדירה בבצק אם יש בזה חשש איבוד אוכלין.

שאלה ק"ז אם מותר להניח נר בעששית ולסוגרו בקשר משונה כדי לקרות לאורו בליל שבת.

שאלה ק"ח המניח שמן זית תחת המטה, האם נפסל להדלקת נרות שבת.

שאלה ק"ט למלאות מים בכלי המיוחד למדידה אם יש בזה חשש מראית העין.

שאלה ק"י אם מותר ללמוד בשבת סוגיות הש"ס בעיון.

שאלה קי"א אם מותר להתיר נדר בשבת כשההתרה עצמה אינה צורך שבת, רק מסתעף ממנה צורך שבת.

שאלה קי"ב אם מתירין נדר בשבת על פחות מכזית אוכל.

שאלה קי"ג בשמים של הבדלה, וסכך של סוכה אם מותר לזורקן לאשפה.

שאלה קי"ד מה נקרא רה"ר בשבת.

שאלה קט"ו בענין סינון היין שיש בו שמרים בשבת.

שאלה קט"ז בענין שכר שבת.

שאלה קי"ז המקבל עליו שבת מבע"י, אם מותר לו לפרוע שכר שכיר.

שאלה קי"ח שכח לכוין לקבל תוספת נר"ן דשבת במקומות המיוחדים לזה, מה יעשה.

שאלה קי"ט בענין חימום מתכת בשבת לצורך רפואה.

שאלה ק"כ בזמה"ז הנותן צדקה במקום חטאת האם כשיבנה בהמ"ק יפטר מחטאת.

שאלה קכ"א בהא דאמרו המוציא כלי מקופלים ומונחים על כתיפו חייב, ואם מלובש בהן פטור.

שאלה קכ"ב בענין קנין בשבת.

שאלה קכ"ג המחלל שבת מפני שלא יכירו שהוא יהודי, אם זה נחשב מלאכה שאינה צריכה לגופה.

שאלה קכ"ד המשאיל בהמתו לגוי ולא החזיר לו בשבת כיצד יעשה.

שאלה קכ"ה (קל"א) אכל כזית מצה בליל פסח והקיאה אם יוצא י"ח.

שאלה קכ"ו (קל"ב) בעה"ב שהאכיל את האורח מצה גזולה והאורח לא ידע מזה אם יצא י"ח.

שאלה קכ"ז (קל"ג) אם אפשר לעשות החרוסת מדבש דבורים.

שאלה קכ"ח (קל"ד) האם מותר לתת לעניים ללקוט מתבואה חדשה.

שאלה קכ"ט (קל"ה) כל דפריש מרובא פריש לענין שכר הנעשה מתבואה חדשה.

שאלה ק"ל (קל"ו) בהפרשת חלה האם צריך לקחת מהטוב והיפה.

שאלה קל"א (קל"ז) בענין להסיע ממונו מעיר לעיר בחוה"מ.

שאלה קל"ב (קל"ח) בענין עשיית מצה במקום צואה.

שאלה קל"ג (קל"ט) החשוד על אכילת חמץ אחר זמן האיסור, אם מותר לתת לו חמץ קודם זמן איסורו.

שאלה קל"ד (ק"מ) שתה ד' כוסות דרך שפופרת אם יוצא י"ח.

שאלה קל"ה (קמ"א) הסיבה על כתף חבירו אם נקראת הסיבה.

שאלה קל"ו (קמ"ב) בענין חצי שיעור במ"ע.

שאלה קל"ז (קמ"ג) העושים מצות בשותפות איך יחלקו במשקל או באומד הדעת.

שאלה קל"ח (קמ"ד) לחטוף כזית מצה או לולב אם יש בזה מצוה.

שאלה קל"ט (קמ"ה) סכין של שחיטה שהקתא שלו מאיסורי הנאה אם אפשר לשחוט בו ביו"ט.

שאלה ק"מ (קמ"ו) טעם שאסרו חג נקרא בשם „בן המועד".

שאלה קמ"א (קמ"ז) יו"ט שחל להיות בשבת מדוע מתפללין של יו"ט ולא של שבת.

שאלה קמ"ב (קמ"ח) בלילות האסורות בזיווג לפי הקבלה מה הדין כשחל בהן ליל טבילה.

שאלה קמ"ג (קמ"ט) שופר של ע"ז אם מותר להתלמד בו לתקוע.

שאלה קמ"ד (ק"נ) קיבל עליו תענית עבור חטא מסוים ואח"כ התברר שלא חטא, אם יכול לצום בשביל חטא אחר.

שאלה קמ"ה (קנ"א) ר"ה שחל בשבת מתי עושים תשליך.

שאלה קמ"ו (קנ"ב) בענין תענית בעשרת ימי תשובה.

שאלה קמ"ז (קנ"ג) אם יוה"כ מכפר על חצי שיעור.

שאלה קמ"ח (קנ"ד) במנחה של יוה"כ אם צריך לומר עלינו לשבח, וכן אם מותר להוציא הטלית לפני עלינו לשבח.

שאלה קמ"ט (קנ"ה) כשחל יוהכ"פ בשבת אם אומרים במוצ"ש ויהי נועם, וכן בסעודת מוצ"ש אם לומר „מגדול".

שאלה ק"ב (קנ"ו) הנוהג ללקות בכל עיוה"כ ונאנס ולא לקה אם חייב ללקות אחר יוהכ"פ.

שאלה קנ"א (קנ"ז) לאו הבא מכלל עשה אם זה נחשב עשה גמור לענין כפרה.

שאלה קנ"ב (קנ"ח) לבישת בגדים שחורים לאבל בתוך י"ב חודש ביוהכ"פ.

שאלה קנ"ג (קנ"ט) מרקחת העשויה לרפואה אם יש לו דין מוקצה ביוהכ"פ.

שאלה קנ"ד (ק"ס) בענין בליעת הרוק ביוה"כ.

שאלה קנ"ה (קס"א) בענין כפרות בעיוה"כ.

שאלה קנ"ו (קס"ב) תוקע בר"ה ששכרו שמשלמין עבורו מס המלך אם זה נחשב שכר שבת ויו"ט.

שאלה קנ"ז (קס"ג) שמע מקצת תקיעה קודם שעלה ע"ה, ומקצת אחר שעלה ע"ה.

שאלה קנ"ח (קס"ד) טעם מדוע מקדימים במוסף ר"ה פסוקי הכתובים לנביאים.

שאלה קנ"ט (קס"ה) טעם לאמירת התשליך אחר תפילת מנחה.

שאלה ק"ס (קס"ו) שכח ולא אמר זכרינו ומי כמוך.

שאלה קס"א (קס"ז) אם אומרים אבינו מלכנו בעיוה"כ, וכן ביוה"כ שחל בשבת.

שאלה קס"ב (קס"ח) אם נשים חייבות במ"ע של אכילה בעיוהכ"פ.

שאלה קס"ג (קס"ט) המקבל עליו להתענות ב' ימים רצופים, אם מותר לו לשנות ולהתענות כ"ז ימים נפרדים מאחר דשקולין הן.

שאלה קס"ד (ק"ע) אם נתמעט העירוב משיעורו אחר שנכנס שבת ראשונה אם זה כשר ליוה"כ ויו"ט.

שאלה קס"ה (קע"א) יוה"כ אצל חולה דחויה או הותרה.

שאלה קס"ו (קע"ב) אם הנשים צריכות לטבול בער"ה ובעיוכ"פ.

שאלה קס"ז (קע"ג) אם יש מדת חסידות לילך ביוה"כ יחף לגמרי.

שאלה קס"ח (קע"ד) אם מותר לצפות את הסכך בנייר.

שאלה קס"ט (קע"ה) גוי שבא לבקר אצל ישראל ביו"ט אם מותר לחמם לו מים בשביל כוס קפה.

שאלה ק"ע (קע"ז) עשיית דפנות הסוכה מאיסורי הנאה.

שאלה קע"א (קע"ז) בענין ז' כוותי ברית.

שאלה קע"ב (קע"ח) אשה שנהגה לקיים מ"ע שהז"ג ואח"כ רוצה לבטל מנהגה אם צריכה התרה.

שאלה קע"ג (קע"ט) אם הנשים עוברות בבל תוסיף במ"ע שהז"ג.

שאלה קע"ד (ק"ם) עצי סוכה שהאומן עשה בהם בית קיבול כדי לחברם זב"ז אם הם כשרים לסכך.

שאלה קע"ה (קפ"א) עשה בגד חדש קודם החג, מתי ילבשנו בחג הסוכות, או בשמחת תורה.

שאלה קע"ו (קפ"ב) שני אתרוגים שוים בגודלם במראה, אבל לא במשקל, אם יש עדיפות לגזול.

שאלה קע"ז (קפ"ג) המצטער מחמת רעב אם מותר לו לעבור איסור דרבנן ביו"ט.

שאלה קע"ח (קפ"ד) ביאור דברי הרמ"א שאין מסככין בעפר.

שאלה קע"ט (קפ"ה) אם מועיל מחילה למפרע שיצא י"ח באתרוג הגזול.

שאלה ק"פ (קפ"ו) הנודר הנאה מאתרוגו, אם יכול אחר לקחת את האתרוג בע"כ.

שאלה קפ"א (קפ"ז) האם יד אדם חשיב חציצה לגבי לולב.

שאלה קפ"ב (קפ"ח) מי שיש לו אתרוג האם עדיף שיזכה בו את הרבים אע"פ שיש לחוש שיתקלקל.

שאלה קפ"ג (קפ"ט) אתרוג שיש בו שיעור מצומצם, וברור שבמשך החג יחסר מן השיעור, אם אפשר לצאת בו י"ח.

שאלה קפ"ד (ק"צ) כיצד מנענין באנא ה' הושיעה נא.

שאלה קפ"ה (קצ"א) אם מותר לבטל איסור לכתחילה לצורך מצוה.

שאלה קפ"ו (קצ"ב) מים של איסורי הנאה אם מותר לתתם בנר חנוכה כדי שיעלה השמן.

שאלה קפ"ז (קצ"ג) אם נשים חייבות במ"ע של זכירת עמלק.

שאלה קפ"ח קפ"ט (קצ"ד) השולח מנות לחבירו קודם פורים, וקיבלם המקבל בפורים אם יוצא י"ח, ואם אפשר להשים ב' מנות בכלי אחד.

שאלה ק"צ (קצ"ה) בדין אין עושים מצוות חבילות לגבי מתנות לאביונים.

שאלה קצ"א (קצ"ו) שני עניים האם יכולים להחליף מתנות לאביונים זל"ז.

שאלה קצ"ב (קצ"ז) אם נתינה בע"כ שמה נתינה לגבי משלוח מנות.

שאלה קצ"ג (קצ"ח) להחזיר משלוח מנות מפירות שביעית אם מותר.

שאלה קצ"ד (קצ"ט) בענין קריאת ההלל במקום מגילת אסתר.

שאלה קצ"ה (ר') אם מותר לצאת מבכנ"ס באמצע קריאת המגילה.

שאלה קצ"ו (ר"א) בזמן הלימוד אם צריך ג"כ לומר פסוק בשכמל"ו בלחש.

שאלה קצ"ז (ר"ב) בדין דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ כמה פרטי דינים בזה.

שאלה קצ"ח (ר"ג) אם מותר לפתוח חנות בחוה"מ לשם שיחת רעים בלבד.

שאלה קצ"ט (ר"ד) אם יכולין לגזור תענית בה"ב, כשחל י' בטבת ביום שישי.

שאלה ר' (ר"ה) הרגיל להפריש מעות לצדקה בזמן מסוים ונזדמן לו עני קודם לכן.

שאלה ר"א (ר"ו) כיצד משערין כנגד כלי האיסור.

שאלה ר"ב (ר"ז) בישלו חלב בקדירה של בשר וספק אם יש ס'.

שאלה ר"ג (ר"ח) שלח ע"י גוי בשר וגבינה בכיס אחד ובחותם אחד אם זה כשר.

שאלה ר"ד (ר"ט) מה שאסור לדיין לומר אני הייתי מזכה אלא שחבירי רבו עלי וחייבו, האם דין זה נאמר גם באיסור והיתר.

שאלה ר"ה (ר"י) אם מותר לשוחט למנות שליח שיבסה הדם.

שאלה ר"ו (ריא) בהא דתנן מי שאין לו עפר לכסות, שורף טליתו ומכסה, וקשיא לו הא קעבר על בל תשחית.

שאלה ר"ז (ריב) חזקה שליח עושה שליחותו בכיסוי הדם.

שאלה ר"ח (ריג) אשר יצר וברכת כיסוי הדם מי קודם.

שאלה ר"ט (ריד) פירות שנרקבו אם אפשר לכסות בהם הדם.

שאלה ר"י (רטו) אכל פרי שאין דרכו להתליע והובררו שהיה בו תולעת אם צריך כפרה.

שאלה ריא (רטז) הניח פת חמה על חבית יין נסך מה דינה.

שאלה ריב (ריז) אם מותר להחמיר להמתין בין בשר לחלב כ"ד שעות.

שאלה ריג (ריח) נפלו צפרנים לתוך תבשיל מה דין התבשיל.

שאלה ריד (ריט) אם מותר לאשה סוחרת ללבוש טבעת של איש.

שאלה רטו (רכ) בדין העברת שער זקן התחתון באיש.

שאלה רטז (רכא) אם יש חשש סכנה לאשה שתטבול אם אין בעלה בעיר.

שאלה ריז (רכב) אם מותר להשבע לכבוד הצדיק.

שאלה ריח (רכג) ראובן נשבע שלא ידבר עם שמעון וראובן ש"ץ כיצד יתנהגו.

שאלה ריט (רכד) בענין הריני כאילו התקבלתי לגבי נדרים.

שאלה רכ (רכה) הנשבע שלא יגע ולא ישא דבר פלוני, אם מותר לאחרים לתחוב לו לתוך פיו.

שאלה רכא (רכו) אם בני בנותיו נחשבים כבניו.

שאלה רכב (רכז) אשת גוי אם נקראת אשת איש.

שאלה רכג (רכח) הנודר להדליק נר לע"נ כמה צדיקים, אם חייב להדליק לכל צדיק נר בפ"ע.

שאלה רכ"ד (רכ"ט) הנשבע לתלוש פרי, אם מועיל לתלוש ע"י זריקה.
שאלה רכ"ה (ר"ל) הנודר פרוכת בחמישים זוז לבהכ"נ, והלך וקנה בחמישים זוז פרוכת שהיא שוה פחות מזה.
שאלה רכ"ו (רל"א) שנים שנדרו לצדקה והענו ואין בידם ליתן כיצד יעשו.
שאלה רכ"ז (רל"ב) האוסר נכסיו על כל ערל, אם נאסר גם על תינוק קודם ח' ימים.
שאלה רכ"ח (רל"ג) שומא קטנה בפדחת האם נקראת מום.
שאלה רכ"ט (רל"ד) תפילת תשלומין אם נקראת תפילה לגבי שבועה.
שאלה ר"ל (רל"ה) הנודר הנאה מבהמתו ותרנגולתו, האם הוא אסור גם בולד ובביצה.
שאלה רל"א (רל"ו) הנשבע לזרוק כוס בחצר אם מותר להתיר לו שבועתו בשבת.
שאלה רל"ב (רל"ז) אם סילוק ע"י אבנט נקרא תיקון ועשיה.
שאלה רל"ג (רל"ח) הנשבע שלא יאכל מכל דבר שהוא בעל מום ממה צריך ליזהר.
שאלה רל"ד (רל"ט) בענין מצוה בו יותר מבשלוחו לענין קניית עצים ועשיית סוכה.
שאלה רל"ה (ר"מ) הנשבע שלא יפשוט גלימתו עד הלילה, אם מותר לו להוציא ידו מן הגלימה.
שאלה רל"ו (רמ"א) האם ברכת „תגיע לשלום" חשוב נתינת רשות לצאת לעיר אחרת.
שאלה רל"ז (רמ"ב) בדין פסיקה קודם שיצא השער.
שאלה רל"ח (רמ"ג) המבזבז לצדקה יותר מיכלתו אם מותר למנעו.
שאלה רל"ט (רמ"ד) הנותן לצדקה פחות משוה פרוטה אם יש בזה מצוה.
שאלה ר"מ (רמ"ה) אם יש דין קדימה בצדקה לישראל נזיר.
שאלה רמ"א (רמ"ו) כמה ספיקות בדין הנודר ליתן צדקה ולא פירש כמה.
שאלה רמ"ב (רמ"ז) הנודר הנאה מחבירו אם מותר לו להיות סנדק לבנו.
שאלה רמ"ג (רמ"ח) בענין קלף משוח.
שאלה רמ"ד (רמ"ט) הסיר מזוזה כדי לבודקה ונמצאת כשירה, ויש לו עוד מזוזה כשירה. האם חייב להניח את הראשונה.
שאלה רמ"ה (ר"נ) עורות המעובדין לשמה, ורוצה לשולחם ע"י גוי אם צריך שני חותמות.
שאלה רמ"ו (רנ"א) מילה ופדיון הבן, מי קודם.
שאלה רמ"ז (רנ"ב) נתן חמש סלעים לכהן לפדיון, והכהן רוצה לקחתם עבור חובו.
שאלה רמ"ח (רנ"ג) בענין ספק בכור.
שאלה רמ"ט (רנ"ד) תלמיד שהוצרך להביא ראיה מפסוק אם צריך לומר „למדתנו רבינו".
שאלה ר"נ (רנ"ה) אחד שאמר על ת"ח האכילהו שחת, אם זה בזיון ת"ח.
שאלה רנ"א (רנ"ו) האם מותר לתלמיד לכתוב לרבו „רב חביבא".
שאלה רנ"ב (רנ"ז) זלזול בת"ת בדרך מליצה.
שאלה רנ"ג (רנ"ח) אם מותר לתלמיד לכתוב על רבו שדבריו בטילין.
שאלה רנ"ד (רנ"ט) ת"ח שלא יודע תנ"ך אם נקרא ת"ח.
שאלה רנ"ה (ר"ס) במסיבה שהבעה"ב הוא ת"ח האם צריך לקום מפניו בזמן שמגיש כיבוד לאורחים.
שאלה רנ"ו (רס"א) זלזול בת"ח.
שאלה רנ"ז (רס"ב) רק על בגדו של הרב אם חייב נידוי.
שאלה רנ"ח (רס"ג) זלזול בת"ח.
שאלה רנ"ט (רס"ד) בענין הנ"ל.
שאלה ר"ס (רס"ה) בענין הנ"ל.

שאלה רס"א (רס"י) אשה שאחי בעלה הוא ת"ח אם יש לה בזה יתרון על שאר נשים.

שאלה רס"ב (רס"ז) ת"ח בן ת"ח אם יש לו יתרון על שאר ת"ח.

שאלה רס"ג (רס"ח) זלזול בת"ח.

שאלה רס"ד (רס"ט) אחד שם אמו מזל טוב אם אפשר לברכה בברכת מז"ט.

שאלה רס"ה (ע"י) אם מותר להקיז דם לאבי אביו.

שאלה רס"ו (רע"א) אב שצוה את בתו לא להנשא אם היא צריכה לשמוע לו.

שאלה רס"ז (ער"ב) היה הבן קורא ק"ש ואמר לו אביו להביא לו חפץ כיצד יעשה.

שאלה רס"ח (רע"ג) אם מותר לבן למנות את אביו שליח.

שאלה רס"ט (רע"ד) אם יש מקום להחמיר שיהיה שם אביו בחתימה למעלה משמו.

שאלה ע"ר (ער"ה) המצוה את בנו שיעשה מעשה שוטים אם מחויב לשמוע לו.

שאלה ער"א (רע"ו) אם מותר לומר לאביו רבך פלוני היה שם.

שאלה ער"ב (רע"ז) המצוה את בנו שלא ילך במקום סכנה אם מותר לבן לילך בים.

שאלה רע"ג (רע"ח) אם מותר לחכם למנוע עצמו ממצוה, משום טורח ציבור שלא יקומו מפניו.

שאלה רע"ד (רע"ט) שני תלמידים שעבר רבם לפניהם, וא"ל אחד לשני „למה לא קמת בפני רבך" האם לשון זה הוא זלזול.

שאלה ער"ה (ר"ם) האם מסרבין לאב.

שאלה רע"ו (רפ"א) המקיים מצות שילוח הקן האם מותר לאחר לקחת האם ולשוחטה.

שאלה רע"ז (רפ"ב) אם צריך לחזר אחר מצות שילוח הקן.

שאלה רע"ח (רפ"ג) שילוח הקן אם צריך בידים דוקא או אף אם נשלחה מכחו.

שאלה רע"ט (רפ"ד) האוכל בעבור שיהיה לו כח לקיים מצות אביו, אם זה בכלל המצוה של כבוד או"א.

שאלה ר"פ (רפ"ה) האב צוהו בדבר שאין לאב תועלת בו, ואמו צותה אותו להביא לה דבר לצרכה למי ישמע.

שאלה רפ"א (רפ"ו) כותל שבין שני בתים לענין שבועה.

שאלה רפ"ב (רפ"ז) בעה"ב הנותן פירות מתנה לאומן, ועי"כ הוא עושה מלאכתו בחנם, אם זה נקרא שעושה בשכר.

שאלה רפ"ג (רפ"ח) הנשבע לא לפשוט ט"ק מעליו, כיצד יעשה בבית המרחץ.

שאלה רפ"ד (רפ"ט) אם יש באיסור נדה גם מ"ע.

שאלה רפ"ה (ר"צ) המחדד הנאה מחבירו ולקח ממנו כיסוי לכסות את פי הארובה.

שאלה רפ"ו (רצ"א) מהו דין בקעה כר"ה או ככרמלית.

שאלה רפ"ז (רצ"ב) אם מותר לבישה מיקרי מחוסר מעשה, לענין שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.

שאלה רפ"ח (רצ"ג) הנשבע שיעשה גבורה של כהנים, מה צריך לעשות.

שאלה רפ"ט (רצ"ד) האם כל מראה הדמים של אצבעות בני אדם שוים הם.

שאלה ר"צ (רצ"ה) ההנאה שיקרא עשיר אם זה נחשב הנאה לגבי מחדד הנאה.

שאלה רצ"א (רצ"ו) הנודר לבנות בהכנ"ס האם חייב גם בתיקון המרובים ושיחת הגגות.

שאלה רצ"ב (רצ"ז) הנשבע שלא ישאל אם מותר לו לחשים קדירה ריקנית על האש.

שאלה רצ"ג (צר"ח) המחדר הנאה מחבירו אם מותר לו לקרר דעתו ולשכך חמתו.

שאלה רצ"ד (רצ"ט) כתב את אחת והשלים התיבה אם זה נקרא שכתב תיבת שלימה לענין שבועה.

שאלה רצ"ה (ש') ראובן השביע ג' בני אדם להליך פתק לפלוני, האם מועיל שאחד יקח את הפתק והשנים ילכו עמו.

שאלה רצ"ו (ש"ב) הנשבע לאכול עפר רך האם יכול להשים את העפר בתוך צימוקים ויאכל הצימוקים.

שאלה רצ"ז (ש"ג) בדין דבר שיש לו מתירין ע"י טורח הוצאת ממון.

שאלה צר"ח (ד"ש) הנשבע ע"ד חבירו, והתרת נדרים על תנאי.

שאלה רצ"ט (ש"ה) בביאת שלא כדרכה אם יש הנאה לאשה.

שאלה ש' (ש"י) מצות שריפת קדשים אם היא מ"ע שהזג"ג שהאשה פטורה.

שאלה ש"א (ש"ז) איש ואשה שנשבעו לינשא זל"ז האם מתירין לאחד בלא דעת השני.

שאלה ש"ב (ש"ת) המבטל איסור לכתחילה בשגגה.

שאלה ש"ג (ש"ט) החשוד למכור עורות שאינם מעובדין לשמה, אם מותר לקנות ממנו ס"ת.

שאלה ד"ש (שי"א) בהא דאמרו אם יש לו מאתים זוז לא יטול.

שאלה ש"ה (שי"ב) עשיר שנדר ג' שיות לעניים, אם יכול לפטור עצמו בקטנים.

שאלה ש"ו (שי"ג) אם מותר להצניע בתוך ספרי קודש נייר שרוצה לכתוב בו ד"ת, או שערות הזקן.

שאלה ש"ז (שט"י) קטן שהגיע לחנוך שקבע מזוזה בחדר שלו, האם כשגדל חייב להסיריה ולקובעה מחדש.

שאלה ש"ח (שט"ז) תאומים שמת אחד מהם בתוך ח' ימים, מתי ימולו את השני.

שאלה ש"ט (שי"ז) בענין הטלת מום בבמור.

שאלה ש"י (שי"ח) במקום שנהגו שהשו"ב הוא קובר בכור בעל מום טריפה אי שפיר דמי.

שאלה שי"א (שי"ט) בדין טבח שיצאה טריפה מתחת ידו ג' טריפות בבהמה אחת.

שאלה שי"ב (ש"כ) אם מותר לאשה ללבוש בזמן טהרתה, בגדים שלבשה בזמן נדותה.

שאלה שי"ג (שכ"א) האומרת לבעלה לא נטמאתי האם יכולה אח"כ להסביר דבריה שכיוונה שהיא טבלה.

שאלה שי"ד (שכ"ב) אם יש הידור שנדה תטבול בבאר מים חיים.

שאלה שט"ז (שכ"ג) ביאור דברי התוספתא בענין אבק ריבית.

שאלה שט"ז (תט"ו) שכר לימוד בלילה.

שאלה שי"ז (שכ"ד) בענין לבישת בגדי כהונה שלא בזמן עבודה.

שאלה שי"ח (ש"א) הבא על אשתו אחר שגירשה אם היא נקראת זונה.

שאלה שי"ט (תק"ט) אם האשה חייבת לשמוע לבעלה אם מצוה עליה דברי שטות.

שאלה ש"כ (תקכ"ח) אם יש רמז ודוגמא למעלה לשער ערוה באשה.

שאלה שכ"א (תרט"ז) לשאת ב' נשים, ובענין המן ועשרת בניו.

שאלה שכ"ב (ש"י) נדב ב' צאן אחד לתתן ואחד לכלה, והצאן אחד גדול והשני קטן, למי יתנו הגדול.

שאלה שכ"ג (שי"ד) המבזה את האשה, אם יכול הבעל לתבוע בושת בלא הרשאה מן האשה.

שאלה שכ"ד (שע"ה) יתום ויתומה מי קודם לענין צדקה.

שאלה שכ"ה (שע"ו) בענין זלזול בב"ד.

שאלה שכ"ו (שע"ז) סתם קציר אם זה קציר חטים או קציר שעורים.

שאלה שכ"ז (שע"ח) מה נקרא גלימא.

שאלה שכ"ח (שע"ט) אב שציוה לתת מתנה ונסתפק לנו אם כיון לבתו או לכלתו.

שאלה שכ"ט (ש"פ) אם שם ולד פירושו גם נקבה.

שאלה ש"ל (שפ"א) בענין והייתם נקיים.

שאלה של"א (שפ"ב) דיין שנהגה מהבע"ד.

שאלה של"ב (שפ"ג) אין הדיינים נזקקין לפחות משוה פרוטה.

שאלה של"ג (שפ"ד) בענין הנ"ל.

שאלה של"ד (שפ"ה) המתנה „עד לאחר שנה" כמה זמן נקרא לאחר שנה.

שאלה של"ה (שפ"ו) שני שותפין שדנו עם בע"ד אם זה נקרא שני דינים.

שאלה של"ו (שפ"ז) שני יורשים שמוטל עליהם לשלם לבע"ח ולכתובת אשה, אם יכול אחד לכוף את השני שישלם עבור כתובת האשה.

שאלה של"ז (שפ"ח) כתוב בשטר „שרה בת יאיר בן ראובן תנצב"ה", על מי חוזר „תנצב"ה" על האובן או על יאיר.

שאלה של"ח (שפ"ט) המתנה עם חבירו שילבש גלימא בזויה בשוק ולא פירש כמה זמן.

שאלה של"ט (ש"צ) המתחייב לשלם דמי חבית יין בזול ע"פ שמאים איך לשער.

שאלה ש"מ (שצ"א) בענין חזרה בתוך כדי דיבור.

שאלה שמ"א (שצ"ב) בענין הוצאת ממון עפ"י אומדנא.

שאלה שמ"ב (שצ"ג) החובל רחיים ורכב.

שאלה שמ"ג (שצ"ד) בענין גזל הגוי.

שאלה שד"מ (שצ"ה) שני פועלים שקיבלו עליהם לעשות מלאכה, והחצי השני של המלאכה קשה מן הראשון.

שאלה שמ"ה (שצ"ו) חכם שמסדר פס"ד לבע"ד והוא מראה אותו לדיינים, והם שפוסקים, האם מותר לחכם לקבל מתנה מן הבע"ד.

חסר שאלה שצ"ז

שאלה שמ"ו (שצ"ח) מחילה על הממון אם זה נחשב מחילה גם על צער הגוף.

שאלה שמ"ז (שצ"ט) לוה שקיים מצות פדיון שבויים במלוה האם נפטר מהחוב.

שאלה שמ"ח (ת') הלוקח בהמה ונמצא בה שבר יד באופן שצריך להשליך היד, אם זה מקח טעות.

שאלה שמ"ט (ת"א) המגביה חפץ ע"מ לקנות ועוד לא דברו על המחיר אם כבר נחשב לשלו.

שאלה ש"נ (ת"ב) המתנה שלא ימכור פירי פירות של השדה, האם גם פירות בכלל.

שאלה שנ"א (ת"ג) תיבה המונחת על ארבע גלגלים אך אינם מחוברים עמה, האם הקונה התיבה קנה גם הרגלים.

שאלה שנ"ב (ת"ד) קנין סודר בפירות.

שאלה שנ"ג (ת"ה) המוכר דבר שעדיין אינו שלו.

שאלה שנ"ד (ת"ו) המזיק ס"ת מהודר האם יכול לפטור עצמו ולשלם ס"ת שאינו מהודר.

שאלה שנ"ה (ת"ז) מה משמעות פועל „דאורייתא".

שאלה שנ"ו (ת"ח) אם מותר לשכור פועלים ע"י שליח כדי להפטר ממצות ביומו תתן שכרו.

שאלה שנ"ז (ת"ט) התחייב בערבות למען השלום אם חייב לשלם.

שאלה שנ"ח (ת"י) לימוד התורה בלילה מתי יש יותר קושי בתחילת הלילה או בסוף הלילה.

שאלה שנ"ט (תי"א) האם יכול הבעה"ב לשלם לכמה פועלים דינר אחד שלם והם יפרטוהו ויחלקוהו.

שאלה ש"ס (תי"ב) אם מותר לקנח דם בבגד מלוכלך של חבירו.

שאלה שס"א (תי"ג) בענין מכר בשתוק.

שאלה שס"ב (תי"ד) אם יש יתרון לשדה בריבוי אריסים.

שאלה שס"ג (תנ"ו) המרבה בשמן המשחה אם מעל.

שאלה שס"ד (תנ"ז) באיזה אופנים מותר לשקר.

שאלה שס"ה (תנ"ח) ביאור מדרש פליאה בענין יוה"כ.

שאלה שס"ו (תנ"ט) ביאור מדרש פליאה בענין קטרת.

שאלה שס"ז (ת"ס) אם מותר ללמוד בשכיבה.

שאלה שס"ח (תס"א) בענין מאמרי רבב"ח

שאלה שס"ט (תס"ב) אם יש מעלה לא לפשוט הגלימא כל היום.

שאלה ש"ע (תס"ג) הגורם לחבירו לכעוס אם עובר על לפ"ע.

שאלה שע"א (תס"ד) האם מותר לשקר בשביל למנוע עבירה.

שאלה שע"ב (תס"ה) שיעור המרחק בין א"י לבבל.

שאלה שע"ג (תס"ו) אם מותר לזלזל בשמש ובירה.

שאלה שע"ד (תס"ז) בענין אמירת חצי פסוק.

שאלה שע"ה (תס"ח) מקוה של מים שאובין אם מטהר בעל קרי.

שאלה שע"ו (תס"ט) להתחיל בבי טוב ולסיים בכי טוב.

שאלה שע"ז (ת"ע) בענין בני שנואה.

שאלה שע"ח (תע"א) הבא על הזכר קטן אם נפסל לעדות.

שאלה שע"ט (תע"ב) תיקון לעון משכב זכור.

שאלה ש"פ (תע"ג) אליהו הנביא בזמן שנמצא בעוה"ז אם חייב במצוות.

שאלה שפ"א (תע"ד) אם יש יחוס לאדם שזקינו היה גדול בתורה.

שאלה שפ"ב (תע"ה) אסור לאדם שיהלך אחר אשה מהו המרחק שצריך להיות ביניהם.

שאלה שפ"ג (תע"ו) בענין לשון „אסור" המוזכר בגמ'.

שאלה שפ"ד (תע"ז) בענין לשון קפיצה ודילוג.

שאלה שפ"ה (תע"ח) במה שארז"ל שאין מעניישין פחות מבן עשרים.

שאלה שפ"ו (תע"ט) אם מותר למנות את ישראל ע"י שסופר הרגלים.

שאלה שפ"ז (ת"פ) מה עדיף לקנות בא"י בית או גנה.

שאלה שפ"ח (תפ"א) כל כמה זמן צריך להסתפר.

שאלה שפ"ט (תפ"ב) כמה שיעור אורך פיאות הראש.

שאלה ש"צ (תפ"ג) בענין צורך גידול הזקן.

שאלה שצ"א (תפ"ד) בענין הצורך לגלח שער השפה.

שאלה שצ"ב (תפ"ה) ביאור דברי המשנה „הניח מעותיו על קרן הצבי".

שאלה שצ"ג (תפ"ו) בענין הזוגות.

שאלה שצ"ד (תפ"ז) הנהנה מראיית אשה בלא כוונה אם עשה איסור.

שאלה שצ"ה (תפ"ח) אם מותר להשבע לשקר בראש מלך גוי.

שאלה שצ"ו (תפ"ט) אם יש מצוה להסתפר.

שאלה שצ"ז (ת"צ) בענין הריגת בע"ח.

שאלה שצ"ח (תצ"א) העובר על דין דרבנן אם נקרא עבריין.

שאלה שצ"ט (תצ"ב) טעם למה שמזכירין אדם בבקשת רחמים ע"ש אמו ולא ע"ש אביו.

שאלה ת' (תצ"ג) אם מותר לבעל לשרוף בגד לא צנוע של אשתו, ובדין בל תשחית.

שאלה ת"א (תצ"ד) בדין בל תשחית במשחקים של קטן.

שאלה ת"ב (תצ"ה) אם אפשר לקרוא לבנו בשם אחת מאותיות א"ב.

שאלה ת"ג (תצ"ו) איך שחרר ר"א עבדו בשביל תפלה דרבנן.

שאלה ת"ד (תצ"ז) איסורי הנאה אם מטמאין טומאת אוכלין, ובדין כתותי מיכתת שיעורי להקל.

שאלה ת"ה (תצ"ח) בענין איסור השינה ביום.

שאלה ת"ו (תצ"ט) אם צריך לקרוא התרגום בטעמים.

שאלה ת"ז (ת"ק) אם מותר לנסות המשרת אם הוא נאמן אע"פ שיש חשש לפ"ע.

שאלה ת"ח (תק"א) בענין אין אדם משום עצמו רשע.

שאלה ת"ט (תק"ב) אם מותר לאדם להוציא דבה על עצמו.

שאלה ת"י (תק"ג) ביאור תיבת „אלמא".

שאלה תי"א (תק"ד) בענין ש"ז שאין כל גופו מרגיש בה.

שאלה תי"ב (תק"ה) קדיש אחד עבור שני מתים, וכן תקון אחד על ב' עבירות אם מועיל.

שאלה תי"ג (תק"ו) חטא בכבוד אביו ואחיו אם תיקון אחד יועיל לשניהם.

שאלה תי"ד (תק"ז) בענין ד' חלוקי כפרה.

שאלה תט"ו (תק"ח) בעון חילול השם.

שאלה תט"ז (תק"י) באור התפלה שתצילנו מדינה של גיהנם.

שאלה תי"ז (תקי"א) בענין תקון פ"ד תעניות ועון שז"ל.

שאלה תי"ח (תקי"ב) לטרוח עבור אכילת פירות א"י אם יש בזה מצוה.

שאלה תי"ט (תקי"ג) בענין שיחה בטילה בשבת.

שאלה ת"כ (תקי"ד) בענין אמירת פרשיות חטאת ואשם ביום שבת.

שאלה תכ"א (תקט"ו) מי שחותמו גדול אם מותר לקוראו בעל החותם.

שאלה תכ"ב (תקט"ז) מי זכאי באמירת הקדיש של המפטיר כשאין המפטיר רוצה לומר קדיש.

שאלה תכ"ג (תקי"ז) טעם שנוהגים לכתוב שם השם באות ה'.

שאלה תכ"ד (תקי"ח) בענין הזכרת שמות מלאכים.

שאלה תכ"ה (תקי"ט) בענין איסור בל תוסיף.

שאלה תכ"ו (תק"כ) אם מותר להזכיר מלאך מט"ט בפה.

שאלה תכ"ז (תקכ"א) בענין הצורך להתעטף בבהמ"ז.

שאלה תכח (תקכ"ב) מתי מותר לסרב לעלות לס"ת.

שאלה תכ"ט (תקכ"ג) היכי תמצי שאדם יהיה פטור ממיתה ע"י שאלת חכם.

שאלה ת"ל (תקכ"ד) בענין למד התורה משומד.

שאלה תל"א (תקכ"ה) סדר עמידת הפרצופים.

שאלה תל"ב (תקכ"ו) טעם שאין אומרים אבא ונוק' יש"ס ונוק'.

שאלה תל"ג (תקכ"ז) בענין סדר ארמ"ע.

שאלה תל"ד (תקכ"ט) בענין שינוי התפילות בין החול לשבת.

שאלה תל"ה (תק"ל) בענין שיעור היום והלילה בקיץ ובחורף למעלה בעולמות העליונים.

שאלה תל"ו (תקל"א) ר"ה שחל להיות בשבת שאין תוקעין א"כ איך נעשה למעלה כל התיקונים.

שאלה תל"ז (תקל"ב) בענין ההמשכה מדעת עליון לנוק' ע"י השופר.

שאלה תל"ח (תקל"ג) בזמן עיבור ז"א איך מתנהג העולם.

שאלה תל"ט (תקל"ד) ביאור הפסוק ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ עד"ה.

שאלה ת"מ (תקל"ה) עיבור שני דגדלות איך יש דוגמתו בעוה"ז.

שאלה תמ"א (תקל"ו) משכב זכור עם פחות מבן תשע.

שאלה תמ"ב (תקל"ז) בענין ההוא ריחא דשדי בגווה.

שאלה תמ"ג (תקל"ח) אורח הנשים ושורשו למעלה.

שאלה תמ"ד (תקל"ט) אם הנצח קצר מן ההוד.

שאלה תמ"ה (תק"מ) מג"ל שצריך להתחיל בכי טוב ולסיים בכי טוב.

שאלה תמ"ו (תקמ"א) שער בית השחי ושורשו למעלה.

שאלה תמ"ז (תקמ"ב) זקן העליון מה עדיף קצר או ארוך.

שאלה תמ"ח (תקמ"ג) אם מותר לסרק הזקן במסרק.

שאלה תמ"ט (תקמ"ד) אם טוב להרבות בתיקון כרת לנדד שינה מעיניו כל הלילה.

שאלה ת"נ (תקמ"ה) מי נקרא צדיק.

שאלה תנ"א (תקמ"ו) בענין מיעוך באצבע.

שאלה תנ"ב (תקמ"ז) בענין התפלות שמזכירין עשה למען שמות הקודש.

שאלה תנ"ג (תקמ"ח) כוס של ברכה צריך להגביהו טפח וליתן עיניו בו, מה הטעם עפ"י הסוד.

שאלה תנ"ד (תקמ"ט) אות ת' במילוי אם כותבים תי"ו או ת"ו.

שאלה תנ"ה (תק"נ) אם ר' אבא המוזכר בזוהר הוא רב שנזכר בתלמוד, וכן השאלה על ר' חייא.

שאלה תנ"ו (תקנ"א) מהו מספר צוריי ומספר קדמיי.

שאלה תנ"ז (תקנ"ב) סדר תקון פרצוף לאה בתפלה.

שאלה תנ"ח (תקנ"ג) איפה רמוז ענין הגלגול בפסוקים.

שאלה תנ"ט (תקנ"ד) אם קיים מ"ע אשר עתה חיובה רק מדרבנן אם נשלם בזה.

שאלה ת"ס (תקנ"ה) טעם למ"ש בגמרא הבא על אמו יצפה לבינה.

שאלה תס"א (תקנ"ו) באור במ"ש באדרא ידין יהבו לר"ש ואצבען זקפו לעילא.
חסר סי' תקנ"ז

שאלה תס"ב (תקנ"ח) טעם על שאין כל הסופרים כתיבתן שוה.

מסי' תס"ג (תקנ"ט) עד תס"ט (תקס"ה) בענין פתרון חלומות

שאלה ת"ע (תקס"ו) בענין אמירת לשם יחוד.

שאלה תע"א (תקס"ז) ביאור מ"ש הרב שכל ישראל נקראים אחים לזו"נ.

שאלה תע"ב (תקס"ח) בענין ביאת המשיח ותחיית המתים.

שאלה תע"ג (תקס"ט) ביאור המאמר שני מלכים משתמשין בכתר אחד.

שאלה תע"ד (תק"ע) אם המצוות הרמוזות בנוקבא הם שייכות גם בזכרים.

שאלה תע"ה (תקע"א) טעם שצריך להבדיל על נר של שעוה.

שאלה תע"ו (תקע"ב) בענין לימוד התורה על השולחן אם צריך ללמוד בתחלת הסעודה או בסוף.

שאלה תע"ז (תקע"ג) בענין תקון קרי.

שאלה תע"ח (תקע"ד) המקלל אביו אם חייב דוקא אם הזכיר שם אביו בפירוש.

שאלה תע"ט (תקע"ה) בענין דברי הגמ' ברא בוכרא מסי ריקי.

שאלה ת"פ (תקע"ו) בענין והייתם נקיים.

שאלה תפ"א (תקע"ז) אם מותר להוציא זרע לצורך בדיקה רפואית.

שאלה תפ"ב (תקע"ח) אם יש נ"מ לאיסור חמור שבתורה מה נקרא סעודת מצוה.

שאלה תפ"ג (תקע"ט) טעם שבכל מקום שכתוב בתורה הוי"ה אדנו"ת אנו קורים ה' אלהים.

שאלה תפ"ד (תק"פ) בענין חינוך הבית מתי צריך לעשות.

שאלה תפ"ה (תקפ"א) בענין סיימתינהו לשבחי דמרך.

שאלה תפ"ו (תקפ"ב) טעם שאומרים מזמור הבו לה' בני אלים בז' הקפות שבשמח"ת.

שאלה תפ"ז (תקפ"ג) בענין היחודים ועליית העולמות למעלה באיזה זמן נעשים.

שאלה תפ"ח (תקפ"ד) בענין פסיק ריישיה ודבר שאינו מתכוון.

שאלה תפ"ט (תקפ"ה) באור ענין „אורייתא טמירא תרי אלפי שנין" המוזכר באד"ר.

שאלה ת"צ (תקפ"ו) לאיזה ענין רומז שינוי שיש אצל בנ"א באבר ברית קודש שלהם.

שאלה תצ"א (תקפ"ז) אם מותר להזכיר שם קר"ע שט"ן בפיו.

שאלה תצ"ב (תקפ"ח) מי שטבעו שתמיד מצוי רוק בפיו מאיזו בחי' שורשו למעלה.

שאלה תצ"ג (תקפ"ט) אם יש מעלה ללמוד על קבר הנפטר ביום הפטירה.

שאלה תצ"ד (תק"ץ) אם אסור נדה הוא בכלל גילוי ערוית שיהרג ואל יעבור.

שאלה תצ"ה (תקצ"א) בענין קבר התהום.

שאלה תצ"ו (תקצ"ב) שמות אהיה שדי אם מותר להזכירם בפיו בדרך למודו.

שאלה תצ"ז (תקצ"ג) בענין למוד התלמידים הקללות שבפרשת כי תבוא.

שאלה תצ"ח (תקצ"ד) איזה אות קודמת לאות א'.

שאלה תצ"ט (תקצ"ה) בענין מעלת היחס.

שאלה ת"ק (תקצ"ו) חייבים להשים על השולחן מלח, ואם אין מלח מה יעשו.

שאלה תק"א (תקצ"ז) באור הכתוב בשמואל א' פכ"ה „אשר הביא שפחתך לאדוני".

שאלה תק"ב (תקצ"ח) טומטום ואדרוגינוס מה שורשם למעלה.

שאלה תק"ג (תקצ"ט) אדה"ר איך העלה מ"ן תיכף ביום שנברא.

שאלה תק"ד (ת"ר) אם אשה מוזהרת על השחתת זרעה.

שאלה תק"ה (תר"א) בענין בן עזאי שלא קיים פר"ר ובענין נפשות הגרים.

שאלה תק"ו (תר"ב) בענין זיווג הצדיקים בג"ע.

שאלה תק"ז (תר"ג) בענין חמשה גבורות מנצפ"ך.

שאלה תק״ח (תר״ד) ראובן קלל את שמעון ומת שמעון האם חייב ראובן לבקש מחילה על קברו.

שאלה תק״ט (תר״ה) מתי הזמן הראוי לסיד הבית.

שאלה תק״י (תר״ע) איסור דרבנן במקום כבוד הבריות.

שאלה תקי״א (תר״ז) ביאור פסוק בפרשת ויחי.

שאלה תקי״ב (תר״ח) אם טומאת קרי חלה על טמא מת ואם מועיל לו טבילה לסלק טומאת קרי ממנו.

שאלה תקי״ג (תר״ט) סגולה של כתיבת שמות הטהרות.

שאלה תקי״ד (תר״י) שוחט קבוע שהאכיל טריפות אם הציבור צריך כפרה.

שאלה תקט״ו (תרי״א) החושש שחבירו נהרג בסיבתו אם צריך כפרה.

שאלה תקט״ז (תרי״ב) אם יש תועלת לנפטר בצדקה שנותנים על שמו.

שאלה תקי״ז (תרי״ג) הטעם שצריך לברך בכל יום שלא עשני גוי וכו׳.

שאלה תקי״ח (תרט״ו) אם יש מעלה לקבל צדקה מיחיד ולא מציבור.

שאלה תקי״ט (תרי״ז) הטעם שאומרים „בנין אב״ ולא בנין אם.

שאלה תק״כ (תרי״ח) בענין מנהג ההקפות לצורך חולה ובבית הקברות, ובענין הדלקת נר לע״נ הנפטר.

שאלה תקכ״א (תרי״ט) בנוסח תפלת עננו, באור תיבת „לכאורה״.

שאלה תקכ״ב (תר״כ) בענין שרח בת אשר.

שאלה תקכ״ג (תרכ״א) בענין הפיוטים שבסליחות, בענין אמירת אליהו הנביא זכור לטוב.

שאלה תקכ״ד (תרכ״ב) בענין האומר מדים אנחנו לך שלא עשיתנו עמי הארץ.

בכתב יד חסרים שאלות מסימן קכ״ה עד ק״ל, משכ״ה עד שע״ד, מתט״ז עד תנ״ה וסי׳ תרי״ד.

בשם ה' נעשה ונצליח

ליקבה"ו

תורה לשמה

אמר הקטן יחזקאל כחלי, בעזרת האל צורי וגואלי, הנה זה החלי,

משנת התמ"ב לכתוב סדר שאלות ותשובות,

ממה שחננני האל שוכן ערבות.

שאלה א'

שאלה אם לא היה לו טלית ללבוש ורק היו תפילין מזומנים בידו דקי"ל שמניח התפילין אפילו בלא טלית אם אחר שהניח התפילין הביאו לו טלית אי סגי להתעטף בטלית בעוד שהתפילין עליו או"ד יסיר התפילין וילבש הטלית ואח"כ יחזור ויניח התפילין כדי שיהיו כסדרן מאחר שצריך לכתחילה להקדים הטלית לתפילין וכנז' בש"ע סי' כ"ה. גם עוד נסתפקנו כיוצא בזה בדין התפילין דקי"ל צריך ללבוש של יד קודם של ראש וגם קי"ל אם לא היה לו תפילין של יד רק של ראש יניח של ראש לבדו ויברך עליהם הנה אם אח"כ הביאו לו של יד אם צריך להסיר של ראש וילבש של יד ואח"כ יניח של ראש או"ד סגי ללבוש של יד בעוד של ראש מונח עליו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הטעם שצריך להקדים הטלית לתפילין הגם דמשמע בש"ע משום דמעלין בקודש מ"מ מבואר בבית יוסף ב' טעמים לזה הא' משום דהטלית מקרי תדיר לגבי תפילין דהטלית נוהג גם בשבתות ויו"ט וקי"ל תדיר קודם ועוד משום דציצית שקולה ככל המצות אך עיקר הטעם הוא משום תדיר איך שיהיה יש קדימה לטלית על התפילין.

והנה איתא בגמרא דיבמות דף ק"ה בדין החליצה שצריך לרוק אחר חליצה אך שלחו ליה לאבוה דשמואל יבמה שרקקה קודם חליצה תחלוץ ואינה צריכה לרוק פעם אחרת וכתב הריטב"א ז"ל בכ"י הא דאמרו אינה צריכה אין הכוונה שאם רצתה לרוק תרוק אלא הכוונה דלא שבקינן לה לרוק כלל אחר חליצה והיינו טעמא משום גזרה דהא מייתי הש"ס התם עובדא בההיא דאתיא לקמיה דרב אמי הה יתיב רבי אבא בר ממל קמיה רקקה מקמי דתחלוץ א"ל רבי אמי חלוץ לה ושרי לה תיגרא א"ל רבי אבא והא בעינן מירק הא רקקה לה ותירוק ומה בכך נפיק מיניה חורבא דאי אמרת תיהדר ותירוק אמרי רקיקה קמייתא לית בה ממשא ואתי למשרי חלוצה לאחין והא בעינן כסדרן לא מעכבא ע"ש משמע הא דלא מצרכינן לה לחזור ולרוק כדי לעשות מצוה מן המובחר היינו משום כיון דאין צריכה מן התורה לרוק אחר חליצה דאקדומי חליצה לרקיקה לא מעכבה מן התורה להכי משום גזרה לא שבקינן לה לרוק ומשמע דאי לאו משום האי גזרה הה מצרכינן לה לרוק פעם אחרת אחר חליצה כדי לעשות מצוה מן המובחר דהא מקשי ותירוק ומה בכך.

גם עוד מצינו בשו"ת מהר"י ברונא ז"ל כ"י סי' למ"ד וסי' ל"א הביא שאלה א' בב"ד ששכחו להקרות ליבם ויבמה קריאה קמייתא וחלצה כך ואח"כ זכרו שלא קראו והתחילו להקרות על הסדר ולחזור ולחלוץ שנית וירקה

וקראה כמשפט ונסתפק אי דמי נידון זה לדין הגמרא הנז"ל דחששו שלא לרוק פעם אחרת משום גזרה או"ד היכא דחלצה שאני ויפה עשו לחלוץ לה פעם ב' כדי שיעשו על הסדר לכתחילה והסכים דשאני הא מגידון הש"ס וליכא למגזר ביה האי גזרה ושפיר חזו שעשו פעם אחרת על הסדר והסכים עם הגאון מהר"י ברונא ז"ל גם הגאון רבי ישראל בעל תרומת הדשן ז"ל וכנז' שם בסי' ל"ג וכתב וז"ל נראה דזו אינה צריכה לפנים ופשיטא דשפיר עבדו דחזרו לחלוץ ולעשות המצוה על הסדר ולא חיישינן לחורבא עכ"ל ע"ש הרי דקלס הגאון ז"ל מעשיהם של ב"ד הנז' וכתב דשפיר עבדו נמצא אע"ג דמן הדין היכא דאין הקדימה של זה מעכבה אם שינה יצא י"ח עכ"ז לכתחילה טוב לחזור ולעשות הדבר פעם שנית כתקונו ולהקדים המוקדם על המאוחר היכא דאפשר בהכי וא"כ ה"ה הכא בנידון השאלה שצריך להקדים הטלית על התפילין אך זה מצד ההכרח הקדים התפילין כי לא היה טלית ללבוש דאה"נ אחר שהביאו לו טלית כיון דאפשר למיעבד תרי מצות אלו כסדרן כי בנקל יוכל להסיר התפילין וללבוש הטלית ויחזור ויניח התפילין ואפילו ברכה לא בעי דהא ודאי דיש להורות שיעשה כן לכתחילה והנה בודאי טרחת ב"ד ובע"ד שטרחו לחלוץ פעם אחרת עם כל סדר הקריאה ושאר דברים הוא יותר קשה מהליצת התפילין ולמה לא יעשה כך בתפילין והנה ממרוצת לשון רמ"א ז"ל בהגה"ה בש"ע סי' כ"ה סעיף א' שכתב וכשמביאים טלית מעטפו משמע דאין מצריכו לחלוץ התפילין אלא מעטיפו בעוד שהתפילין עליו אך אין להוציא דין מדקדוק זה דאפשר לומר לאו דוקא נקיט הכי ועוד הנה אנחנו מביאים ראיה והוכחה לדברינו מדין החליצה הנז"ל שכן נראה מן הגמרא ממ"ש ותירוק ומה בכך דמשמע אי לאו משום גזירה הוה מצריך לה לכתחילה לרוק פעם אחרת ועוד נמי מצינו מעשה רב דהגאון מהר"י ברונא ז"ל ובית דינו שהיו אנשים גדולים שטרחו ועשו חליצה אחרת וגם אתיא הסכמת הגאון רבי ישראל בעל תרומת הדשן ז"ל שכתב דשפיר עבדו כן ומאי שניא נידון השאלה מהתם.

והנה במנחות דף ל"ח ע"א תניא מצוה להקדים לבן לתכלת ואם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה ופריך מאי חיסר מצוה ומשני אר"י אמר רב שחיסר מצוה ועשה מצוה ומאי חיסר מצוה דלא עבד מצוה מן המובחר ופירש רש"י ז"ל חיסר מצוה מצות ההקדמה ועשה מצוה דהאיכא תכלת ולבן ע"ש וק' למאי נ"מ סיימא הברייתא אלא שחיסר מצוה מאחר דאמרה מצוה להקדים שמעינן לכתחילה צריך להקדים וממ"ש ואם הקדים תכלת ללבן יצא שמעינן דבדיעבד יצא ולמאי אצטריך לומר אלא שחיסר מצוה והלא בכמה מקומות שמזכיר דין לכתחילה ודיעבד ולא מסיים הכי וכמו דין מצות דבעו הנץ החמה לכתחילה ויצא י"ח מעמוד השחר דנקיט לה מכמה דוכתי ולא מסיים אלא שחיסר מצוה מן המובחר ולמה בזה אצטריך לאשמעינן על כן נראה דאצטריך הברייתא לומר כן משום דהכא אפשר לתקן לפעמים ולעשות מצוה מן המובחר והוא היכא דיכול להתיר התכלת ולא יתקלקל דהא ודאי שיעשה כן לכתחילה ויתירנו כדי שיניח הלבן ואחריו התכלת לעשות מצוה מן המובחר אבל היכא דא"א להתירו וכגון שהיו הקשרים והכריכות עשויים בהידוק ובחוזק הרבה והחוטים דקים וא"א להסירו שלם אא"כ יחתכנו וילך לאיבוד דאה"נ כל כהא אמרינן כיון דיצא י"ח אין צריך לעשות כן ועיין ברש"י ז"ל שכתב בד"ה הכנף מין כנף וז"ל ואם הקדים התכלת ללבן אינה מעכבת ואין צריך להפסיק התכלת אלא יתן הלבן אחריו ע"ש דקדק בלשונו לומר ואין צריך להפסיק ולא כתב ואין צריך להתיר או להסיר התכלת והיינו למידק דוקא היכא שהוא צריך להפסיקו שבזה יתקלקל ויפסיד התכלת בזה דוקא אמרינן ואין צריך אבל היכא דיכול להתירו ולחזור ולתלותו דאינו מפסיד כלום דודאי כה יעשה ויתירינו ויקשרינו מחדש אחר שיניח הלבן כדי לעשות מצוה מן המובחר.

מיהו כל זה שכתבתי הוא שייך רק על נידון הראשון הנז' בשאלה שהוא בטלית ותפילין שיש מן הדין דין קדימה לטלית על התפילין מכח תדיר או מכח טעם אחר אבל נידון הב' היכא שלבש של ראש תחילה לא שייכי ראיות הנז' יען כי מה שצריך ללבוש היד תחילה לאו משום קדימה שצריך להקדים היד על ראש אלא משום דקי"ל כל זמן שבין עיניך יהיו שתים והיינו דלכתחילה אין ראוי

ללבוש של ראש לבדו בעוד שאין היד מונה ולכן זה שכבר לבש את הראש מצד הכרח ורק עתה הוא חסר היד השתא שהוא מניח היד הגה זה משלים החסרון ומקיים המצוה שכל זמן שביו עיניך יהיו שתים ולמה יסיר הראש קודם שיניח של יד.

וכל זה אני אומר על פי הפשט אך לפי סודן של דברים נראה דגם בזה הנידון שלבש תפילין של ראש תחילה דאה"ן אחר שהביאו לו של יד יחלוץ של ראש וילבש של יד ואחריו של ראש כסדר הראוי מפני כי לפי הסוד אמר רבינו האר"י זיע"א טעם נכון למה שצריך להקדים תפילין של יד קודם של ראש ולפ"ז נראה שגם בנידון זה כאשר הביאו לו תפילין של יד יחלוץ של ראש וילבשם אז כפי הסדר הנכון ע"פ התיקון וכניסת האורות הנעשה למעלה.

ודע דבנידון הא' של הטלית שאמרנו שמצוה מן המובחר לפשוט התפילין כדי שילבש הטלית והתפילין כסדר לאו מבעיא היכא דאין עליו טלית קטן אלא אפילו אם היה עליו טלית קטן כאשר לבש התפילין עכ"ז כה יעשה כאשר אמרנו יען כי קדימת הטלית לתפילין היא גם היכא דיש עליו טלית קטן וכן כתוב בדברי רבינו מהרח"ו ז"ל בפירוש וז"ל ולהיות כי הציציות הם ממוחין דקטנות אשר קדמו אל המוחין דגדלות לכן צריך להקדים ולהניח הציצית קודם התפילין ואפילו הטלית הגדול של העיטוף לסיבה הנז' הפך סברת קצת המקובלים המניחים התפילין קודם הציצית הגדול אחר שהניחו ציצית קטן ומכ"ש שאין לעשות כדברי האחרים האומרים שהתפילין קודמים לכל בחי' הציצית ומי שיעיין בס' הזוהר ימצא האמת כדבריו עכ"ל ז"ל ע"ש ותו לא מידי והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ב'

שאלה ראובן נאבד טלית קטן שלו בערב יו"ט ואין לו אחר גם א"א לו ליקח אחר קודם יו"ט אפילו בתורת שאלה ורק נמצא אתו טלית של ילד קטן שהוא מצויץ כהלכתו ורק הטלית קטן הרבה שאין בו שיעור הראוי לטלית קטן אפילו לסברת המקילים אם טוב שילבוש טלית זה ביו"ט בלא ברכה עד שיעשה אחר יו"ט טלית כשר או"ד כיון דאין בו שיעור אין בו מצוה ולמאי יצטרך ללבשו יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה על דבר כיוצא בשאלה זו השבתי במ"א ושם הבאתי מ"ש בגמרא דיומא דף ע"ד היינו טעמא דאסור חצי שיעור באיסורין משום דחזי לאצטרופי ומזה נראה דה"ה במצות אין חצי שיעור חשוב כלום אלא היכא דחזי לאצטרופי ונידון זה דטלית הנזכר בשאלה לא שייך ביה האי טעמא דחזי לאצטרופי ולכן נראה דאין בלבישתו מצוה. אך עוד הבאתי שם מ"ש מרן ז"ל בש"ע א"ח סי' תרמ"ט סעיף וא"ו בשעת הדחק שאין נמצא כל הפסולין נוטלין ואין מברכין ע"ש ומכלל הפסולים הוא כשהם חסרים השיעור וכמ"ש בסעיף הקודם ורק שאינן מינן וגזול לא יטול משום גזרה דאתי למטעי בהו וכנז' בב"י ובד"מ ע"ש והא התם ג"כ לא שייך האי טעמא דחזי לאצטרופי באתרוג הקטן שאין בו שיעור ועכ"ז נראה דיש קצת מצוה בנטילתו דקאמר נוטלין ואין מברכין והיינו כי תהיה נטילתו זכר למצוה וא"כ ה"ה הכא בנידון טלית הקטן שאין בו שיעור ילבשנו ולא יהיה ערום לגמרי ממצוה זו ואע"ג דלא עביד בזה מצוה מ"מ יש בידו קצת ויש לו שכר על זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ג'

שאלה ב' חתיכות בגד א' של צמר רחלים וא' של צמר עזים שתפרן זע"ז ונעשה בהם שיעור טלית ובכל אחת מהן לבדה לא יש שיעור טלית אך חתיכת של צמר רחלים היא גדולה יותר מחתיכת בגד של צמר עזים ונמצא רוב הטלית מחתיכת בגד צמר רחלים שהוא חייב בציצית מן התורה והמעוט מצמר

עזים שהוא מדרבנן וחקרנו בזה אם עשה ציציות לזה הטלית ולבשו אי חשיב זה קיים מצוה מן התורה כיון שהרוב הוא מצמר רחלים או"ד כיון דבזה החתיכה שהיא צמר רחלים ליכא שיעור שלם והשיעור נשלם בחתיכה דרבנן לא חשיב קיים זה מצוה מן התורה יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דמציעא דף נ"ג וניתי מעשר דאית ליה ונצרפינהו ומשני דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי ע"ש הרי להדיא קאמר הש"ס דבר שהוא חייב מן התורה עם דבר שהוא פטור מן התורה ורק חיובו מדרבנן אינו מצטרף להיות משניהם שיעור שלם אי ליכא שיעור שלם בכל אחד מהם וא"כ השתא בנידון השאלה אשר שאלתם הא בלא"ה יש לפקפק דאין לעשות טלית כזה מאחר דחציו הוא חייב מן התורה וחציו פטור ורק חייב מדרבנן ואין בכל חלק שיעור שלם אלא ע"י צירוף שניהם יחד דיש לומר דאין מצטרפין ואין ללבוש טלית כזה לצאת בו י"ח מצות ציצית מיהו ודאי היכא דהטלית עשוי חוטי השתי כולם מדבר שהוא חייב מן התורה והערב מדבר שהוא פטור מן התורה ורק חיובו מדרבנן או להפך אין לפקפק בטלית זה מדין הגמרא הנז' מאחר דחוטי השתי כולם הם ממין אחד והנה הם שיעור שלם ומין הב' של הערב מעמידו דוקא ולא דמי לנדון השאלה ועוד יש לחלק ג"כ בזה ואין צורך להאריך בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ד'

שאלה מי שנזדמן לו ב' טליתות א' של משי וא' של צמר גפן ושניהם הדורים ונאים באופן שאין לאחד יתרון על השני בהידור כי לכל אחד יש לו מין הידור בפ"ע במלאכתו באופן שאין אדם יוכל לומר זה הדור יותר מזה כי יש בזה מה שאין בזה אם יש איזה צד קדימה למשי על צמר גפן מטעם דמצינו דמשבח ליה קרא אצל ישראל דכתיב ואכסך משי יורינו ושכמ"ה.

תשובה הנה ודאי יש למשי חשיבות על צמר גפן ולהכי משבח קרא טובות השי"ת לישראל באומרו ואכסך משי וכל זה מצד העצם אבל אה"נ מזדמן שבגד צמר גפן יהיה מעולה יותר מבגד משי מצד הידור המלאכה שלו ויהיה נמכר יותר מן בגד המשי מחמת הידור מלאכתו והנה זה הטלית שאתם שואלים עליו כבר נזכר בשאלה שהוא מהודר במלאכתו באופן שאין יתרון לטלית המשי עליו מצד ההידור וא"כ נמצא שוים הם מצד ההידור וא"כ לא שייך הכא טעם מה שאמר הכתוב ואכסך משי.

והשתא מאחר דשוים הם מצד הדור מלאכה נחזי אנן אם יש צד קדימה לאחד על השני מטעם אחר ונראה כי מצד הדין לענין חיוב הציצית. ג"כ שוים הם דתרוויהו חיובא דידהו הוא מדרבנן אך נראה דיש קדימה הכא לטלית צמר גפן על של משי ע"פ מ"ש רבינו בחיי ז"ל בפרשת תרומה הא דלא היה משי במלאכת המשכן מפני שאינו מין דמותר בפיך כי המשי הוא מן רוק מפיו של תולע שהוא דבר טמא ע"ש ועל כן הכא גבי טלית של מצוה הרומז לאור מקיף ונעשה בו תיקון גדול נראה דצמר גפן עדיף והגם כי מדינא בטלית לא בעינן מן המותר בפיך וכמ"ש הפוסקים שבמצות שאינם צורך גבוה ואינם תשמישי קדושה כתפילין לא שייכא הך דרשה דמן המותר בפיך וכן בשופר נסתפק הר"ן ז"ל בפ"ב דר"ה משום דהתם כיון דלזכרון אתי שייכי צורך גבוה אבל בשאר מצות ליכא לספוקי ובמנחות דף ה' איתא דצורך מצוה מצורך גבוה לא ילפינן עכ"ז על צד היותר טוב יש לו קדימה לצמר גפן על המשי כאן מטעם זה.

גם עוד נראה שגם מצד הדין יש עדיפות לטלית צמר גפן על של משי למ"ד דבעינן בשאר מינים שיהיו הציציות ממין הטלית אך בזה יש להרחיב הדיבור והעת נחוץ. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה אורח חיים לשמה כא

שאלה ה'

שאלה מי שנוהג כסברת הפוסקים המצריכים בדיקה לטלית קודם שילבשנו בכל יום ולא סמכי אחזקתו אך ההוא אמר שרוצה לעשות הבדיקה בכל יום בעת שהוא פושט הטלית ומקפלו ומניחו בכיס כדי שלמחר יברך עליו בלא בדיקה מפני שבכל יום בבוקר הוא מתאחר לבוא לבית הכנסת ורוצה למהר בלבישת הטלית ואינו רוצה להמתין עד שיבדקנו ומאחר שבכל יום בעת שמברך עליו הוא בדוק אצלו מאתמול בעת שמקפלו ומניחו בכיס תו ליכא למיחש אולי נפסל מאחר שבודקו אחר שפושטו מעליו ומניחו בכיס שלו. יורנו אם יש בזה איזה פקפוק או לא ושכמ"ה.

תשובה הא דמצריכין בדיקה קודם ברכה היינו שחוששין אולי קרה איזה מקרה לציציות ונפסלו, דהיינו שנפסקו החוטין באופן הפוסל הן ע"י שנסתבכו באיזה דבר הן ע"י דריסת רגלים וכיוצא וגמצא שבירך ברכה לבטלה ועבר על לא תשא. ואע"פ שזה בודק אותו אחר שפושטו מעליו ומניחו בכיס אחר הבדיקה ולא שייך שיקרה לו פיסול בהיותו בכיס, אכתי חוששין אולי השמש נתנו לאדם אחר ולבש אותו וקרה לו מקרה של פיסול מאחר כי הכיס של הציצית מוסרו לשמש בית הכנסת ומניחו שם ודרך השמש להשאיל הטלית לאיזה אדם הבא לבית הכנסת ושואל טלית ללבוש וכיון דעבר זמן בין הבדיקה ללבישה שלו יש לחוש לכל זה ועל כן הבדיקה צריכה להיות קודם הברכה בכל יום.

וכן שנינו במשנה תמיד פ"ג ה"ד גבי תמיד אע"פ שהוא מבוקר מבערב מבקרין אותו לאור האבוקות ר"ל שאע"פ שכבר בקרו אותו בכל הארבעה ימים כדינו אפ"ה ביום חמישי שהוא יום ההקרבה שלו מבקרין אותו לאור האבוקות סמוך לשחיטה ע"ש ועל כן ה"ה בטלית אע"פ שהוא בדוק אצלו מאתמול צריך לבדקו קודם הברכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ו'

שאלה מי שהיה לו טלית של ארבע כנפות ואסרו בהנאה בקונם על עצמו ועל כל העולם כולו מכאן ועד סוף שלושים יום שלא יהיו נהנים ממנו שום הנאה, והנה סוף שלושים הוא ערב יו"ט והוא צריך לו ללובשו ביו"ט כי ביו"ט שהוא יום ל"א הותר הבגד מאיסורו אך עדיין לא היה בו ציצית ואיך יעשה הציציות ביו"ט והוכרח לעשות הציציות מעיו"ט ולבש הטלית ביו"ט ובירך עליו. והנה עתה אחר יו"ט נסתפקנו אי שפיר עביד לתלות הציציות בטלית ההוא קודם יו"ט בזמן שהיה הטלית עדיין אסור בהנאה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כיון שזה אסר הטלית הנעא בקונם עליו ועל כל העולם כולו לא קרינן ביה אשר תכסה בה בעת עשיית הציצית אשר עשה בזמן איסורו ולפ"ז אחר שעבר זמן האיסור אז הציציות נפסלים משום תעשה ולא מן העשוי כיון דהטלית ההוא היה עומד באיסור לו ולכל העולם ולא קרינן אשר תכסה בה ולכן צריך שיסיר הציציות מן הטלית ויחזור ויתלם עתה מחדש.

מיהו בשביל הימים שעברו שכבר לבש הטלית ובירך עליו כמה פעמים ונמצא ברכותיו לבטלה וביטל מצות ציצית הנה יש לעשות תקנה לזה שיתירו לו הנדר ע"י פתח או יעשו לו פתח מתוך חרטה ואז הנדר נעקר מעיקרו וממילא עשיית הציצית בעיו"ט נתקנה מאליה דאז למפרע טלית זו היתה מותרת וקרינן בה אשר תכסה בה כי החכם עוקר הנדר מעיקרו וכאילו לא היה דהא קי"ל כאמימור במס' שבועות דף כ"ח ע"א בנשבע על הככר ואכלה אפילו כולה נשאל עליה ע"ש. וכן פסק הרמב"ם זהטור והש"ע סי' רל"ח סעיף כ' נשבע על ככר זה שלא יאכלנו ואכלו ואפילו כולו נשאל עליו ונפטר משבועתו. והטעם מפני שהחכם עוקר השבועה וכאילו לא היתה. ועיין למרן מהריק"א ז"ל בב"י א"ח סי' תרי"ט שכתב דהא ודאי התרה מועלת לנדרים שעברו עליהם כדאיתא בשבועות דף כ"ח גם עוד מצינו בבית יוסף

י"ד סי' רכ"ח שהביא שם תשובת הרמב"ן ז"ל מי שנדר שאם לא יפרענו חמיו קודם פסח שלא יהיה חג עצרת בעיר והגיע הפסח ולא פרעו ונתחרט אח"כ וכו' וכתב מר"ן ז"ל די"ל כיון דהחכם עוקר הנדר מעיקרו אפילו לא שרו ליה עד שהגיע זמן איסורו לא הוי עובר על נדרו. וכ"כ הרשב"א ז"ל בתשובה שיש להשיאו עצה שיתאחר עד שבועות משום שלום הבית וכשיתירו לו נדרו לא ישאר עליו עונש הנדר לפי שהחכם עוקר הנדר מעיקרו ע"ש. משמע מכל זה דהתרת החכם עוקרת הדבר לגמרי ולא מבעיא שמצילתו מעונש קרבן ומלקות אלא מצילתו לגמרי מן החטא כאילו לא נכשל ולא חטא כלל. וכן מצינו בדין הקדושין שאם אמר לאשה התקדשי לי ע"מ שאין עליך נדרים והלכה אצל חכם והתיר לה דמקודשת משום דחכם עוקר הנדר מעיקרו ולכן ה"ה הכא דמיעקר האיסור ע"י התרה. ונמצאת טלית זו בעת עשיית הציציות היתה מותרת לגמרי וקרינן בה אשר תכסה בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ז'

שאלה אם נטף שעוה על התפילין או על המזוזה והיה עב שלא נראה ולא ניכר האות שתחת השעוה כלל. והורינו לסופר שימתין עד תתייבש השעוה הרבה כדי שיוכל ליטול השעוה ולא יתקלקל האות וכשר. אם יפה הורינו בזה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מצינו לגאון הוא הב"ח ז"ל בא"ח סי' ש"ע דס"ל אם נטף שעוה על ספר וסלקו בשבת משני אותיות חייב חטאת ע"ש ומוכרח לומר דס"ל להגאון ב"ה ז"ל שכל זמן שהשעוה על האותיות נחשבים כגמחקים וכאשר מעביר השעוה מעליהן נמצא כאילו הוא כותב האותיות האלו שתחת השעוה ולפ"ז הכא בנידון השאלה דאיירי בתפילין ומזוזה דבעינן כסדרן א"א לתקן דמאחר שבהיות השעוה עליהן חשיבי נמחקים והם עתה בהסרת השעוה כאילו כותבם מחדש ואם זה אינו בסוף המזוזה והתפילין הו"ל שלא כסדרן. אבל בס"ת דלא בעינן כסדרן אפשר לתקן זה, כן היה נראה לומר לכאורה.

ברם נראה לחלק ולומר כיון דאין הפיסול בגוף האות אלא הפיסול בא מצד דבר חיצוני שכיסהו אבל האות מצד עצמו גם בהיות השעוה עליו הוא שלם וכתוב כדינו ורק מכוסה בשעוה הנה אחר שהסיר המכסה מעליו אין זה חשיב שלא כסדרן וגם דבאמת בכסוי השעוה אינו מתיקה ממש אלא חשוב כמחיקה בשביל שאין האות נראה וכן ה"ה בהסרת השעוה אינו חשוב כתיבה ממש דהא לא כתב כלום וכל האות הוא כתוב ועשוי מקודם ולא נתחדש כלום בגופו וצורתו ורק ניטל המכסה מעליו.

והנה ראיה לזה מדין פורס סדין על הסוכה דאיתא בגמרא דסוכה דף יו"ד ע"ב מנימין עבדיה דרב אשי איטמישא ליה כתונתא במיא ואשתטחא אמטללתא אמר ליה רב אשי דלייה דלא לימרו קא מסככי בדבר המקבל טומאה ע"ש. ועיין מ"ש הר"ן ז"ל דלולי חשש הרואים היה מותר להניחו שלא בשעת אכילה ולהסירו בשעת אכילה ע"ש והשתא באמת אע"ג דאסור לסכך בדבר המקבל טומאה ואסור לאכול תחתיו עכ"ז לא נפסלה הסוכה מחמת שמניה עליה הסדין אלא מסירו מעליה ושרי והטעם משום דאין הפיסול בסכך עצמו.

ודע דאין לדמות נידון השאלה להא דאיתא בהלכות תפילין בש"ע דאם כתב האות וגמר אותו כתקנו ואח"כ נפל עליו טיפת דיו יש אומרים שמותר לגררו ולתקנו שהרי קיים בתחילה בזה האות מצות וכתב אלא שנתקלקל אח"כ ולא נתבטל בזה הכתיבה וכשמתקנו אינו נקרא חק תוכות שכבר הוא כתוב כהלכתו ויש פוסלין גם בזה כיון שנפסלה צורת האות וצריך לתקנו נקרא חק תוכות וכנז' בש"ע סי' ל"ב סעיף י"ז ע"ש כי הנה יש לומר דהפוסלין שם יודו בנידון השאלה דשרי ולא חשיב כתיבת האות מחדש יען דהתם הטיפה שנפלה היא דיו כמו גוף האות והיא מתערבת ומתקשרת עם הדיו של האות שנפלה עליו ונעשו גוף אחד ובטלה צורת האות שהיתה מקודם ולכן ס"ל כאשר מסיר זה הדיו שנפל ונתערב ה"ז מתקן האות מחדש משא"כ בנידון השאלה שהשעוה והגוף של האות הם גופים מוחלקים כי ב' מינים

הם ואינם מתערבים זע"ז להיות גוף אחד אלא גוף האות הכתוב בדיו נשאר כמו שהוא במקומו ורק השעוה מכסה אותו וכאשר מסיר השעוה האות ניכר ונגלה מעצמו ואין עושה בו שום תיקון מחודש.

וזה החילוק הוא ברור ופשוט וכן חילק להדיא הגאון הלבוש ז"ל בסי' תרכ"ו בדין הסוכה ע"ש. ועיין בבית יוסף סי' יו"ד בדין הטיל למוטלת מ"ש לשיטת הרא"ש ז"ל ומ"ש לשיטת הרמב"ם ז"ל ועיין עוד בב"י סי' כ"ג מ"ש שראה קצת לומדים כשהיו נכנסין לבית הקברות היו קושרין ב' ציציות וכו' ומ"ש הוא ז"ל על זה ע"ש ועיין מג"א ז"ל סעיף קטן א' וס"ל למר"ן ז"ל דליכא משום תעשה ולא מן העשוי היכא שמתחילה היה בהכשר ולא אירע הפיסול בציציות גופייהו ע"ש. ואין מקום להאריך בזה. על כן בנידון השאלה יש להורות שיכול להעביר השעוה אם אין האות מתקלקל והנה הוא בכשרותו וליכא בזה חשש שלא כסדרן כלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ח'

שאלה תפילין של ראש שדינו להכתב כל פרשה בקלף אחד וטעה הסופר וכתב התפילין של ראש פרשת והיה כי יביאך קודם פרשת קדש דהא ודאי נפסלה פרשת והיה כי יביאך משום דכתב שלא כסדרן ונסתפקנו אם פרשת קדש קיימא בכשרותה וסגי לכתוב פרשת והיה כי יביאך אח"כ, או"ד כיון ששינה בסדרן גם פרשת קדש נפסלה מפני שכבר עשאה שניה ואיך תחזור ותהיה ראשונה ולכן צריך לכתוב גם קדש מחדש כדי שתהיה ראשונה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה ודאי דפרשת קדש קיימא בכשרותה דאמרינן פרשת והיה כי יביאך שנכתבה בפיסול כמאן דליתא וכן איתא בדין התפלה בא"ח סי' ק"ח סעיף א' טעה או נאנס ולא התפלל שחרית מתפלל מנחה שתים הראשונה מנחה והשניה לתשלומין ואם הפך לא יצא ידי תפלה שהיא תשלומין וצריך לחזור ולהתפלל אותה וכן הדין בכל מקום שצריך וכו' ע"ש ודין זה למדו מר"ן ז"ל מדין שכתב בסעיף יו"ד טעה ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל במוצאי שבת שתיים של חול מבדיל בראשונה ואינו מבדיל בשניה ואם לא הבדיל בראשונה והבדיל בשניה שניה עלתה לו ראשונה לא עלתה לו ע"ש ועיין בלבוש סי' ק"ח סעיף א' דצריך להיות הראשונה לשם מנחה והשניה לתשלומין מטעם תדיר קודם ע"ש ועיין גם שם בסי' תכ"ב ובסי' תרפ"ד סעיף ג' וס"ל דתדיר קודם מעכב גם בדיעבד. אך הט"ז ז"ל ס"ל אין התדיר מעכב בדיעבד והיינו טעמא הכא דלא יצא מפני שהיפך סדר תקנות חכמים שתיקנו להקדים זובת שעתה ברישא מפני מעלתה דהב'בה מצוה בשעתה ע"ש. איך שיהיה מצינו שהסדר הזה הוא מעכב גם בדיעבד עכ"ז אם היפך לא נפסל כי אם הראשונה ולא נפסל השניה ואע"ג דבעת שהתפלל את המנחה כיון בה שתהיה שניה ואדעתא דשניה התפלל עכ"ז לא נפסלה ויתפלל התשלומין וממילא תהיה המנחה ראשונה יען כי הפיסול הוא נעשה בראשונה בעבור שהקדים אותה ומאחר שאנחנו אומרים הראשונה פסולה וכאילו אינה א"כ השניה של החובה ממילא נעשית ראשונה. ולכן ה"ה הכא אע"ג דבעת שכתב פרשת קדש היה בדעתו שהיא שניה עכ"ז לא תיפסל ויכתוב אחריה פרשת והיה כי יביאך ומותר יען כי הפיסול הוא נעשה בראשונה ומעת כתיבתה נפסלה וכאילו אינה ותחזור ממילא פרשת קדש להיות ראשונה מאחר שנפסלה פרשת והיה כי יביאך קודם שכתב פרשת קדש ואע"פ שהסופר בעת שכתב קדש עדיין לא הרגיש בזה וחשב לכתוב קדש שניה אין מחשבתו מעלה ומורדת בדבר זה ולא חיישינן לה.

והנה בהלכות עבודת יוה"כ פרק ה' פסק הרמב"ם ז"ל בהלכה ד' הקדים דם השעיר לדם הפר בקודש הקדשים קודם שיגמור עבודתו יזה מדם הפר כמצותו ואח"כ יביא שעיר אחר וישחוט אותו ויזה מדמו בקודש הקדשים כמצותו ויפסל הראשון הקדים דם השעיר לדם הפר במתנות שבהיכל על הפרוכת יחזור ויזה מדם השעיר פעם שניה לאחר דם הפר עכ"ל ומקור דין זה בגמרא דיומא וכנז' בכ"מ ע"ש.

והנה יש להסתפק בדין זה אם הכוונה הא דמהני להזות מדם השעיר פעם שניה לאחר דם הפר הייגו דוקא אם הרגיש בטעותו קודם שהזה דם הפר דאז בעת שהוא מזה עתה מדם הפר הנה הוא מכוין להזות אחריו מדם השעיר ונמצא שאין שום גרעון בהזאת דם הפר אפילו במחשבתו כי הוא מזה אדעתא שיהיה ראשון וקדים לדם השעיר או"ד דאירי אפילו אם הרגיש בטעותו אחר שהזה דם הפר שכבר הזה אותו לדם הפר בכונה של פיסול לעשותו מאוחר לדם השעיר עכ"ז אית לה תקנה לחזור ולהזות אחריו מדם השעיר פעם שנית וממילא יהיה דם הפר שהזה קדים להיות ראשון לשעיר ומה שהזה בראשונה מן השעיר כמאן דליתיה דמי ולא נעשה גרעון בהזיית דם הפר בעבור מחשבתו שחשב להזותו מאוחר לדם השעיר.

ואם נגיח במונח הדין כפי צד הב' אשר כתבנו דבכל גוונא מהני אז ממילא יצא לנו מזה ראיה ברורה לנידון השאלה לענין פרשת קדש דג"כ נשארה בכשרותה אבל אם נאמר הדין כפי צד הראשון שכתבנו אין מזה ראיה לנידון השאלה. והנה באמת מסתימות הדברים שלא פרשו לנו הדבר נראה דאיירי בכל גוונא מיהו שפיר אנחנו יכולים לפשוט ספק זה שיש בדין ההזאות מדין התפלה הנז' שהבאנו די"ל בכל גוונא סגי להזות מדם השעיר שנית ודם הפר קאים בכשרות יען כי הפיסול נעשה בדם השעיר הראשון שהקדימו וזה משעתו נפסל ואמרינן כאילו אינו וכאילו לא היה וכאשר הזה מדם הפר הנה מאליו ומעצמו נעשה ראשון ואין חוששין על מחשבתו דהא מצינו הכא בדין התפלה שזה כבר התפלל המנחה אשר היא תדיר וחובת שעתא אדעתא שתהיה אחרונה לתשלומין ועכ"ז לא נפסלה ורק חוזר ומתפלל התשלומין וסגי ליה והייגו משום דאמרינן הראשונה נפסלה מכבר וכאילו לא התפלל אותה כלל וממילא המנחה שהתפלל תחזור להיות ראשונה מאליה ואע"פ שחשב בה שתהיה אחרונה אין מחשבתו וידיעתו פועלת בזה כלום ולא תזיק כלל ועיקר.

ולכאורה היה נראה להביא ראיה לנידון השאלה וגם לספק הנז' של ההזאות ממ"ש בגמרא גיטין דף ע"ה אתקין שמואל בגיטא דש"מ אם לא מת לא יהיה גט ואם מת יהיה גט ואם לא מת לא יהא גט ע"ש ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בה' גירושין ע"ש. ואע"ג דקי"ל שצריך להקדים הן ללאו והרי הכא הקדים בתחילה לאו להן עכ"ז מאחר שחזר באחרונה והקדים הן ללאו סגי ומהני ההן הזה שאמר באמצע להיות נחשב קדים ללאו הנאמר לבסוף וה"ה הכא בנידון השאלה ובספק ההזאות נראה דמהני אך באמת נראה דאין מזה ראיה כלל יען דהתם טעמא דאתקין שמואל כך להקדים תחלה לאו להן משום דלא מקדים איניש פרענותא לנפשיה וכמ"ש בגמרא שם וא"כ מתחילה כאשר אמר אלו הדברים אדעתא דבטלה אמרינהו והוא יודע שאלו הדברים הם בטלים ומבוטלים ואינו אומר אותם אלא בעבור סימנא דלא להקדים פרענותא והנה הוא עושה עיקר דבריו ממה שאמר ואם מת יהיה גט ואלו הן התחלת דבריו העקרין ונמצא שהוא הקדים הן ללאו וזה פשיט מאד.

ודע דבדין בגדי כהונה מצינו שהמכנסים צריך להקדים וכנז' בגמרא דיומא דף כ"ג ע"ב תניא מנין שלא יהיה דבר קודם למכנסים שנאמר ומכנסי בד ילבש על בשרו ופרש"י ז"ל משמע שלובשם בעודו ערום שאין עליו אלא בשרו דאי לא תימא הכי על בשרו למאי כתביה ע"ש. וכן פסק הרמב"ם ז"ל ע"ש ובהא פשיטא לי' דאם לבש הכתונת תחילה ואח"כ לבש המכנסים ושאר בגדים והרגיש בטעותו הנה ודאי לא יסיק לו הדבר לפשוט הכתונת ושאר בגדים ויחזור וילבש אותם בעוד שהמכנסים עליו כדי שתהיה לבישתן אחר המכנסים אלא צריך לפשוט גם המכנסים עצמן ויחזור וילבש אותם בהיותו ערום לגמרי כי התם הקפידה היא על המכנסים שלא יהיה דבר קודם להם ומאחר שלבשם אחר הכתונת נמצא לא קיים אותם כהלכתן וצריך לפשטם ולחזור וילבשם כהלכתן.

ברם מה שיש לי להסתפק הוא בדין הסוטה דנתחדש לי' ספק כזה והוא דאיתא בגמרא דסוטה דף י"ז ע"ב כתבה קודם שתקבל עליה שבועה פסולה שנאמר והשביע ואח"כ וכתב וכן פסק הרמב"ם ז"ל ע"ש והשתא יש לי להסתפק אם כבר עשה לה שבועה ונזכר שכתב הפרשה קודם אם דיו לכתוב אחרת דוקא עתה שהוא אחר שבועה דתהני לה אותה השבועה שהשביע או אם צריך להשביע שבועה אחרת

והנה הספק הזה הוא דומה לספק נידון השאלה הנז' ולספק שכתבנו בדין ההזאות וכנז"ל.

והנה נידון השאלה שפיר נפשט מדין התפלה הנז"ל וגם הספק שיש להסתפק בדין ההזאות ביוה"ך כנז"ל וכן הספק שיש להסתפק בדין הסוטה הנז' ג"כ שפיר נפשט מהתם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

שוב ראיתי להר"ש ז"ל בפירושו למתנית' דנגעים פרק י"ד משנה יו"ד שהביא התוספתא עד מתי מועלין בשמן וכו' הקדים מתן שמן למתן דם ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן שמן אחר מתן דם. הקדים מתן בהונות למתן שבע ונשפך הלוג יביא לוג אחר ויתחיל בתחילה ע"ג בהונות. הקדים דם בהונות זו לזו יחזור ויתן על בהונות כסדרן. ופירש הר"ש ז"ל הקדים מתן בהונות למתן שבע כלומר נתן אלו ואלו אלא שהקדים יתחיל בתחילה ע"ג בהנות דמתן שבע עלו לו וכו' ע"ש ועיין עוד למהר"י קרקוס ז"ל בחידושיו על הרמב"ם בהלכות מחוסרי כפרה הנמצאים בכ"י ולא נדפסו עדיין שהביא התוספתא והר"ש ז"ל הנז' וכתב שגם דעת הרמב"ם דמתן שבע עלו לו ע"ש ולפ"ז גם מהכא נפשט ספק השאלה הנז' ושאר הספיקות שכתבנו לעיל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ט'

שאלה אחד שהאצבע שלו שכורכין עליה שלשה כריכות של רצועות תפילין היא קצוצה אם יכרוך על אצבע אחרת יוצא י"ח או לאו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה שנינו במתניתין דנגעים פרק י"ד אין לו בהן יד בהן רגל אזן ימנית אין לו טהרה עולמית. רבי אליעזר אומר נותן על מקומה ויוצא, רש"א נותן על שמאלו ויוצא ע"ש. ועיין בגמרא דסנהדרין דף מ"ה ע"ב שהזכירו משנה זו ע"ש והלכה כת"ק וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות מחוסרי כפרה פרק ה' הלכה א' ולפ"ז גם הכא בנידון השאלה יש ללמד שלא תועיל הכריכות על אצבע אחרת מיהו מאחר דהכא אין דבר מעכב יש להורות לו שיכרוך על אצבע הב' הסמוכה לגודל ויהיה זה לזכר בעלמא דאם לא יועיל אינו מפסיד בזה כלום. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה י'

שאלה אמרו חז"ל אסור לאדם להסיח דעתו מתפילין והנה דבר זה קשה מאד שאם לא יהא מסיח דעתו מהם איך יכוין בתפלתו הן אמת כי אמרו בתפילת העמידה אינו מחויב בזה בעבור שצריך לכוין בתפלתו עכ"ז אנחנו רואים בספרי הקודש מזהירים לכוין גם בשאר התפלה כמו זמירות וברכות ק"ש וכיוצא שבכולם צריך האדם לכוין לדעת משמעות הדברים היוצאים מפיו וא"כ איך יתקיימו שתים כהלכתן ביחד. כונת הדברים והסח הדעת וידוע שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ואנחנו לא נדע מה נעשה כי הוא דבר קשה מאד וכמעט יש לומר שהיא אזהרה שאין הצבור יכולים לעמוד בה בפרט בדורות אלו שאין המוח סובל כ"כ. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי ארז"ל בגמרא דמנהות דף ל"ו ע"ב אמר רבא בר רב הונא חייב אדם למשמש בתפילין בכל שעה קל וחומר מציץ ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה והיה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהם אזכרות הרבה עאכו"כ ע"ש נמצא עיקר החיוב הוא שהאדם צריך למשמש בהם תמיד ועל ידי המשמוש אז ממילא הוא נותן דעתו עליהם ואם הורגל למשמש ודעתו טרוד בתפילתו לא עביד אסור מאחר שהוא ממשמש ואינו פוסק ממשמושו ובתפילת י"ח שצריך לעמוד ידיו כפותים שאינו יכול למשמש או גם מן המשמוש פטור בעת ההיא ועיין עוד סברת הטור ז"ל ודעמיה בענין הסח הדעת בסי' מ"ד וזה יהיה סיוע לאדם להנצל מן מדה"ד בענין זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה י"א

שאלה מי שהיה מהלך בדרך ממקום למקום והיה נושא בחיקו תפילין ללבוש אותו כל יום בעודו בדרך. ובלילה כשהוא ישן מניח התפילין בין כר לכסת מן הצד כדי לשמרו שם ויהיה מזומן אצלו תיכף ומיד בבוקר ללבשו קודם שירכב על חמורו אי שרי למעבד כן כיון דמניחו מן הצד או"ד חיישינן שמא בלילה בתוך שנתו יהיה גגרר ראשו על מקום שמונח התפילין ונמצא שוכב עליהם ואיכא בזיון דתפילין או שמא הם יהיו נגררין ע"י תנועתו כאשר יתהפך בתוך שנתו ויהיו תחתיו ונמצא שוכב עליהם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נידון זה הוא מפורש יוצא במסכת תמיד פרק א' דתנן בגדי קודש פושטין ומניחין אותם תחת ראשיהם ומפרש בגמרא אימא נגד ראשיהם א"ר פפא שמע מנה תפילין מן הצד שריין ולא חיישינן דילמא מיגבדר ונפיל עלייהו. ופירש רש"י ז"ל דהא אפילו בבגדי קודש דאית בהו איסור תורה לא חיישינן שמא יתגלגלו ויבואו כנגד ראשו וכ"ש בתפילין דהוי איסורא דרבנן דדמי לבזיון דלא חיישינן ע"ש. ועיין ביומא דף ס"ט נמצא נידון השאלה ממש מפורש כאן. ועיין בגמרא דברכות דף כ"ג ע"ב בבעיא דרב יוסף ובעי הש"ס היכא מנח להו ומסיק בין כר לכסת שלא כנגד ראשו ע"ש. ועיין בבית יוסף ובש"ע א"ח סי' מ' ויש מקום לפלפל בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה י"ב

שאלה אדם המגדל שערות ראשו והם ארוכין הרבה וטבעו הוא ששערותיו רכין הם וברור לו שימצא בהם כמה שערות תלושין יען כי בכל פעם שסורק במסרק יורדין שערות הרבה שהם תלושים מאליהם מקודם והוא מרגיש שאין נתלשים כולם עתה ע"י המסרק אלא מרוב רכותן הם נתלשים מאליהם ע"י חיכוך שמחכך בראשו והתלושים נשארים מעורבים עם שערות המחוברים ואין נפרדים ויורדים אלא ע"י מסרק וזה שאל אם יש לחוש לחציצה בשביל התפילין של ראש מחמת שאלו התלושין המעורבים בשערות יהיו חוצצין בין ראשו לתפילין ועל כן מחוייב לסרוק כל יום במסרק קודם הנחת תפילין או"ד כיון דהם נתלשו משערות ראשו ולא באו מבחוץ אין חוצצין. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דחולין דף ק"מ גבי שלוח הקן בעי רבי ירמיה כנפים מהו שיחוצו ופירש רש"י ז"ל נוצה תלושה ואסיק בתיקו משמע שהיא מנוצה של זה עצמו רק היא תלושה ואפ"ה מספקא לן אי חייץ אי לאו דאל"כ הול"ל נוצה תלושה מעוף אחר והנה בלא פירוש רש"י יש לפרש בעיא דבעי אם כנפים של עוף אחר היו מפסיקים בין העוף לביצים ובזה מדוקדק לשון כנפים דוקא בש"ס אך רש"י לא פירש כן אלא פירש נוצה תלושה דמשמע שעיקר הספק הוא מכח שהיא תלושה והנה הרמב"ם ז"ל נקט כנפים סתם לשון הגמרא וא"כ אין הוכחה מדבריו. אך בטור י"ד סי' רצ"ב ובש"ע שם כתבו כנפי נוצה מעוף אחר והב"י הביא לשון רש"י ולא הרחיב הדברים בזה ולא ביאר מוצא דבר זה של עוף אחר מנ"ל.

והנה באמת בגמרא דסוכה דף ל"ז אמר רבה לא לדוך איניש לולבא בהושענא דדילמא נתרי טרפי והוי חציצה ורבא אמר מין במינו אינו חוצץ. ואמר רבה לא ליגוז איניש לולבא בהושענא דמשתיירי הוצא והוי חציצה ורבא אמר מין במינו אינו חוצץ וקי"ל כרבא והרי"ף ז"ל הביא רק מימרא דמותר לדוך דהוי רבותא טפי הגם שעלין דהדס מפסיקין בין לולב לערבה ועלין דערבה מפסיקין בין לולב להדס אפ"ה חשיב מין במינו ואינו חוצץ וכן הרמב"ם ז"ל הביא רק דין דמותר לדוך דהוי רבותא טפי ועיין בגמרא דיומא דף ג"ח ע"א דמספק"ל אי מין במינו חוצץ או לאו ועיין בתוס' ז"ל שם.

ובגמרא דחולין דף ע' גבי בכור בלידתו בעי רבא כריכו בסיב מהו בטליתו מהו בשלייתו מהו בשלייתו אורחיה הוא אלא בשליא אחרת מהו ופירש רש"י ז"ל כריכו בסיב מהו שתהא חציצה ואמרינן כיון דלא נגע ברחם

לא קדיש דהא רחם הוא דמקדיש וכו' ואת"ל סיב הוי חציצה דמין שלא במינו הוא שליא מי הוי חציצה או לא ע"ש וכל הנך בעי נשאר בתיקו נמצא מסתפק כאן בשלייא אחרת אי חשיב זה מין במינו או לאו.

וראיתי בגמרא דזבחים דף י"ט ע"א בענין בגדים דכהן דבעי בש"ס הכניס ידו לתוך חיקו מהו גופו (ר"ל ידו שהיא כגופו) מי חייץ או לאו וכו'. בעי מר בר רב אשי יצא שערו בבגדו מהו שערו כגופו דמי או לאו כגופו דמי ופירש רש"י יצא שערו מראשו למטה עד שנכנס בין כתונת לבשרו מהו את"ל ידו לא חייצי שערו מאי עכ"ל ואע"ג דכהן חייב לגלח כל שלושים יום צ"ל דבעי בעבר ועבד בגידול שער דקי"ל אין עבודתו מתחללת. והרמב"ם ז"ל בפ"י מה' כלי המקדש ה"ז כתב וצריך להזהר בשעה שלובש וכו' ולא יצא שערו מן הבגד וכתב בכ"מ ביצא שערו מן הבגד גראה שמפרש דלא כפירוש רש"י ע"ש. נמצא לפ"ז שבשער יש ספק מחודש שלא נפשט להש"ס והוא אי חשיב כגופו או לאו ולא דמי להך דינא דלולב דהתם הוא גופו ודאי וא"כ השתא לפ"ד רש"י ז"ל בגידון השאלה שהשערות הם תלושים אע"ג דעודם בראש מ"מ כיון דתלושים הם יש להסתפק בהם אי חייצי או לאו ועל כן יש להחמיר בשל תורה וצריך להעבירם במסרק קודם הנחת תפילין בכל יום או יגלח שערו תמיד והא עדיף טפי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה י"ג

שאלה הטובל במקוה וביציאתו מן המקוה צריך הוא ללבוש טלית חדש שצריך לברך עליו אם יוכל לברך, או"ד דצריך ליטול ידיו כיון שנגע בהם בבשרו בעת שלבש חלוקו ומכנסים שלו. יורנו ושכמ"ה.

תשובה הנה הטעם שהנוגע בבשרו צריך נט"י הוא דשכיחי התם מלמולי זיעה ומשום נקיות נגעו בה ומאחר כי עתה יצא כל גופו מן המים שבמקוה אין כאן חשש זה דהא מצינו שאמרו מי שהוא במים ולבו רואה את הערוה ואינו יכול לברך דמותר לחבק זרועותיו כדי שיהיה הפסק ומברך. ועיין בא"ח סי' ע"ד ובי"ד סי' ד' ע"ש נמצא אפילו שנוגע ידו בבשרו כיון שהוא במים לית לן בה דהשתא ליכא חשש במלמולי זיעה ולכן כשיצא מן המים שעדיין בשרו לח מן המים ולבש חלוקו אין כאן חשש זה ודינו כמו שהוא עומד בתוך המקוה אך ודאי אחר שניגב אם נגע בבשרו צריך נטילה ואע"פ שעתה קודם ב' רגעים כבר היה במים וגופו נקי בודאי עכ"ז כיון שהצריכו נטילה לנוגע בידיו בבשרו במקומות המכוסים לא פלוג רבנן בין אם רחץ גופו בין אם לא רחץ ובכל גוונא הצריכו נטילה לנוגע במקומות המכוסים אך ודאי אם נגע ברגליו אע"פ שנגע תיכף ומיד ביציאתו מן המקוה בעוד ידיו ורגליו לחים עכ"ז צריך נטילה יען כי טומאת הרגלים לאו משום מלמולי זיעה לחוד אלא משום דשורה שם רוח רעה ואינה מסתלקת אפילו בכמה מימות כי אין בנו עתה כח לדחותה משם על ידי המים ולכן אם נגע ברגליו אפילו תיכף ומיד צריך נטילה ורק אם נגע בעודו בתוך המים אין צריך נטילה מפני כי תסגי ליה טבילה במים מאחר שידיו עודם הם בתוך מי המקוה אחר שהסירם מעל רגליו וזה פשוט. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה י"ד

שאלה אם נגע בראשי אצבעותיו לצד פנים בבשרו במקום המכוסה שצריך נטילה אם צריך שיטול כל ידיו פנים ואחור, או"ד ישפוך קצת מים על ראשי אצבעותיו בלבד במקום שנגע ולצד פנים דוקא. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא במסכת כלים פרק כ"ה משנה ה' נטמא הרובע הרובע ואחוריו טמאין חצי הרובע ואחוריו טהורין. נטמא חצי הרובע חצי הרובע ואחוריו טמאין הרובע ואחוריו טהורין. נטמאו אחורי הרובע אחורי חצי הרובע טהורין דברי ר"מ וחכ"א אין חולקין את הגבין וכשהוא מטביל מטביל את כולו

והלכה כחכמים ע"ש. גם עוד שם בספ"ב תנן ר"י בן נורי אומר על דופן האמצעי חולקין את עוביו המשמש לטמא טמא המשמש לטהור טהור וגם בזה אין הלכה כר"י בן נורי ע"ש ועל כן גם בנידון השאלה צריך ליטול כל ידו פנים ואחור אע"פ שלא נגע כי אם בראשי אצבעותיו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ט"ן

שאלה אחד קנה ג' זוגות תפילין של יד וראש מכתיבת יד סופר אחד אך הסופר אינו בודק אותם אלא הדרך הוא אצלינו שיש בעיר ת"ח שהוא מומחה ומוסמך בבז"יקה והוא בודק כל תפילין ומזוזה הנמצאים בעיר ומכשירם והנה נזדמן שבא אורח ת"ח סופר ואמר שהוא בקי בבדיקה של תפילין ומזוזות והיה אצל הסופר הנז' ובדק לו את ג' הידין של ג' זוגות הנז' והכשירם ותפרם הסופר אך שלשה הראשין בדקם הבודק המוסמך שבעיר והסופר תפר את הכל והשחירם ומסרם ביחד ביד הקונה לשלח אותם לעיר אחרת. אח"כ שמעו הב"ד שבעיר שאלו השלשה תפילין של יד לא נבדקו ע"י הבודק המומחה. והביאו את הקונה הנז' ורוצים לפתוח את ג' תפילין של יד הנז' שבדקם האורח ולבודקם מחדש מפני שזה האורח אינו מומחה ומוסמך בבדיקה אצלינו ואיך תוכשר בדיקתו בלתי נסיון. ויען א' ויאמר דצריך לפתוח גם התפילין של ראש שעמהם שבדקם המומחה שכבר הקונה הביא את הכל לפני הב"ד והיינו כדי שלא יהיה להבודק האורח בושה בדבר כי ראהו שהוא בוש ומצטער על הדבר הזה שרוצים לבדוק אחריו. ויען אחר ויאמר אין אתם רשאים לפתוח תפילין שבדקם המומחה בשביל כבודו של השני מפני שבזה יהיה בזיון לבודק המומחה במה שבאים לבדוק אחריו אחר שכבר בדק והתיר והוא מה איכפת לו בבושה של הב' אך בואת אם הבודק המומחה ימחול על כבודו ויתן רשות לבדוק אחריו אה"נ תעשו כן והלה טוען שאין צורך רשות מזה ומה בכך כיון שהידין והראשים הם לפנינו ואתם פותחים לבדוק הידין תבדקו גם הראשים אשר עמהם ונפל בזה מחלוקת בין הדיינים על כן יורינו שורת הדין עם מי ושכמ"ה.

תשובה אפילו אם זה הבודק המומחה ימחול ויתן רשות לפתוח ולבדוק התפילין שבדקם הוא ג"כ אין להם רשות לפתחן ולבדקן מאחר שכבר נבדקו ע"י המומחה ותפר אותם בגידין והשלים אותם והיינו משום כבוד התפילין עצמם ומי ימחול על כבודם דהכי איתא בתוספות בעירובין דף צ"ז ע"ב בד"ה הלוקח וז"ל ואר"י דהתם לכתחילה קאמר דאין נקחין אלא מן המומחה שלא יצטרך לקרוע כל התפר ולבדקן ואיכא בזיון דתפילין ע"ש וכן הריטב"א ז"ל בשיטתו לעירובין הביא לשונם כך ועד שנראה כבזיון תפילין שהוא קורע התפר ומוציא התפילין לבודקם ע"ש וכ"כ במרדכי וז"ל אבל תפילין אע"ג שיש להם בדיקה גנאי הוא לקרען כדי לבדקן ואין נקחים לכתחילה אלא מן המומחה עכ"ל נמצא כל כהאי גוונא לסתור תפירת הבתים ולהוציא מהם התפילין לבודקן הוי גנאי לתפילין ואפילו בפותח לבדקן משום דלא ידע שהם כשרים בבירור אתמר הכי וכ"ש באותם דנ"ד השאלה שהם כשרים בבירור שכבר בדקם המומחה והמוסמך בבדיקה ורק רוצים לפתחן אגב אחריני בשביל כבוד בשר ודם דודאי אסור למעבד כן ועל כן אפילו אם זה המומחה מרוצה בכך אפ"ה אסור לפתוח תפילין שאין צריך להם בדיקה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ט"ז

שאלה חקרנו למצוא טעם אל צורך הכונה והמחשבה בתפלה ובמצות אשר נראה מדברי רז"ל כי המחשבה היא העיקר להעלות את התפלה למעלה ורצינו לדעת מה תפיסה יש במחשבה שהיא בלתי מעשית להעלות את מעשה המצוה ודיבור התפלה למעלה למעלה גם עוד יש לחקור יותר על מחשבה טובה לבדה בלתי מעשה ודיבור מה תפיסה יש בה לעשות תיקון למעלה כדי שהאדם יקבל עליה שכר ומה הוא כוחה ואיכותה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה נתבאר בדברי רבינו מהרח"ו זצ"ל בדרוש ענין הנבואה וממנו יתבאר ענין שאלתכם כי הכל הוא דבר אחד וענין אחד להם והוא כי השי"ת האציל למעלה אור הנקרא מחצב הנשמות ונשמות התחתונים כלולות שם וברדתם בעוה"ז להתלבש בגופותיהם מניחות שרשיהם דבוקות במקורם אשר משם חוצבו וענפי השרשים ההם לבדם יורדות בדרך התפשטות בלבד ומתלבשות בגופות בעוה"ז כדמיון ענפי האילן ממש שכופפות עצמם למטה וגוגעות בקרקע עצמו בעודן נאחזות בגוף האילן. וכאשר האדם חוטא חטא הראוי להכרת נכרת אותו ענף מגוף האילן ונשאר נפרד ממנו ועומד בעוה"ז כרוח הבהמה וזהו סוד הכרת תכרת הנפש ההיא וז"ס כי האדם עץ השדה וז"ס מ"ש בצדיקים שנכפל שמם אברהם אברהם יעקב יעקב משה משה א' כנגד בחינת השורש הנשאר למעלה דבוק באילן וזהו הנקרא מזלו של אדם וכמ"ש רז"ל שראה מרע"ה מזלו של רבי עקיבא יושב ודורש וכו' כי ממנו גוזל השפע אל הענף שירד ונתלבש בגוף.

והנה השורש הוא עליון מאד שגם עולם האצילות אור מחצב הנשמות והענף ארוך מאד מתפשט בכל העולמות עד התלבש קצהו בזה הגוף ובכל מדרגה שבכל עולם מניח שם שורש אחד באופן שאין לך נשמה שאין לה שרשים לאין קץ זה למעלה מזה ועל ידי מעשיו זוכה להעלות לכולן כי כל מדרגות עולם העשיה שרשיו אשר הניח שם נקראים כולם נפש אחת שלימה דעשיה ועד"ז בשאר המדרגות.

נמצא הנפש היא כעין ענף ארוך מאד מתפשט מהשרש הדבוק באילן עד גוף האדם וכאשר מתפלל האדם או עושה מצוה או לומד תורה ומחשב בה וגם כל מחשבה שתהיה אפילו היא לבדה בלא מעשה ודיבור אז אור מחשבתו הנקרא מושכל מן המשכיל שהוא הנפש המשכלת עד השכל עצמו שהוא השרש העליון אשר לנפשו ומתדבקים ונעשים אחד על ידי ההשכלה עצמה שהיא השפע הנמשך מן השכל אל המשכיל נמצא כי המושכל הוא האור והשפע עצמו היורד מן השכל אל נפש המשכלת וזה השפע והאור הממשיי הוא ענין הנקרא מחשבה הרי נתבאר לך הענין שהוא כמו האדם התופש בידו בקצה ענף האילן בהיותו כפוף למטה ומנענעו בכח ואז כל האילן מתנענע בהכרח ובזה תתבוננו היטב ענין התפיסה שיש במחשבה לעלות למעלה ולפתוח שערים ולתקן עולמות ולבנות בניינים גדולים ורמז לדבר הכתוב ביחזקאל י"ז בהר מרום ישראל אשתלנו ונשא ענף ועשה פרי וכו' בהר מרום ישראל זה אור מחצב הנשמות והוא השרש ונשא ענף ועשה פרי והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה י"ז

שאלה מאחר דכל חשיבות התפלה הוא תלוי בכונה ואמרו חז"ל תפלה בלא כונה כגוף בלי נשמה א"כ מי שהוא טרוד שאינו יכול להתפלל בכונה אם תפלתו תהיה לריק ח"ו ודוחין אותה למה יתפלל. ועוד חקרנו גם מי שהוא יכול להתפלל בכונה שידע ויבין הדברים שמוציא מפיו אבל אינו יודע סודן של דברים כפי הזוהר והאר"י זיע"א וכן במעשה המצות אינו יודע לכוין סודם ורק עושה המצוה בפשיטות כמ"ש הפשטנים א"כ נמצא זה חסר התיקון ולא עשה מימיו תפלה שלימה ומצוה שלמה ובאמת בני עליה היודעים בסוד ה' מועטין הם א"כ ח"ו רוב ישראל גם הכשרים שבהם אינם עושים מצות ותפילות בשלימות ושמא לא ימצא בדור זה מי שיודע בסוד ה' כראוי א"כ נמצא כל הדור חסר לגמרי ואיך יתכן זה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אם הוא טרוד ולא אפשר לו לכוין בתפילתו עכ"ז יתפלל ואין דוחין תפלתו כי אגוס הוא בחסרון כוונתו מפני טרדתו וכמבואר דבר זה בזוהר פ' ויחי דף רמ"ג ע"ב א"ר חזקיה האי דאמרינן לעולם יסדר בר נש שבחא דמריה ולבתר יצלי צלותיה האי מאן דלביה טריד ובעי לצלאה צלותיה ואיהו בעקו דלא יכיל לסדרא שבחא דמריה כדקא יאות מאי הוא א"ל רבי יוסי אע"ג דלא יכיל לכוונא ליבא ורעותא סדורא ושבחא דמריה אמאי גרע אלא יסדר שבחא דמריה אע"ג דלא יכיל לכוונא ויצלי צלותיה הה"ד תפלה לדוד

שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי שמעה ה' צדק בקדמיתא בגין דאיהו סידורא דשבחא דמריה ולבתר הקשיבה רנתי האזינה תפלתי מאן דיכיל לסדרא שבחא דמריה ולא עביד עליה כתיב גם כי תרבו תפלה אינני שומע וכו' ע"ש הרי מבואר הדבר להדיא שם.

ומה שחשבתם על המכוין בפישטן של דברים ואינו יודע בסוד ה' דנמצא חסר ואין לו מצוה שלימה ולא תפלה שלימה לא כן הוא כי הן אמת שהאדם חייב לטרוח ולעסוק בקבלה ללמוד סוד ה' וכמ"ש דוד הע"ה לשלמה בנו ע"ה דע את אלהי אביך ועבדהו עכ"ז מי שלא זכה לחכמה זאת והוא מכוין בפשט הדברים בלבד ועושה המצוה כהלכתה כאשר הורו רז"ל ה"ז תפלותיו ומצותיו שלימות בודאי ואינם חסירות דהכי איתא בזוהר פ' יתרו דף צ"ג ע"ב וז"ל ואי אזדמן ליה עובדא ויכוין ביה זכאה איהו ואע"ג דלא מכוון ביה זכאה איהו דעביד פקודא דמריה אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא לשמה ויכוין ביה ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה כמאן דלא ידע למסבר סברא דהא ברעותא תליא מלתא לשמה ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות. כגוונא דא בעובדא דגופא אתתקן עובדא דנפשא בההוא רעותא דהא קב"ה בעי לבא ורעותא דבר נש ואפ"ה אי לאו תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא על דא צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וכו' דהא לית כל בר נש חכים לשוואה רעותא ולבא לתקנא כולא ויעביד עובדא דמצוה על דא צלי צלותא דא ומעשה ידינו כוננה עלינו מאי כוננה עלינו כוננה ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות עלינו אע"ג דלית אנן ידעי לשוואה רעותא אלא עובדא בלחודוי מעשה ידינו כוננהו למאן דהוא דרגא דאצטריך לאתתקנא כוננהו בחיבורא חדא באבהן למהוי מתתקנא בהון בהאי עובדא כדקא יאות עכ"ל הראת לדעת כי דוד הע"ה התפלל על הדבר הזה שלא תהיה המצוה או התפלה חסירה מצד חסרון ידיעת כונת הסוד שלה אלא תהיה עולה לעשות פעולתה כאילו היא שלימה ומלאה בכונת הסוד שלה מצד בעליה.

ועל כן הזהירו הקדמונים ז"ל לומר פסוק ויהי נועם וכו' קודם כל מצוה וקודם כל תפלה ועסק התורה יען כי באמירת הפסוק הזה תתעורר תפלת דוד הע"ה ואז תקובל ברצון אותה מצוה ותפלה אע"פ שלא כיון האדם בסוד שלה.

גם הזהירו לומר קודם שיעשה המצוה שהוא מוכן לעשות מצוה זו כאשר צונו השי"ת בתורתו הקדושה ויאמר ג"כ בפירוש שאני עושה מצוה זו לעשות נחת רוח ליוצרנו ולקיים כונת בוראינו אשר צונו במצוה זו ואפילו כאשר יתפלל לפני הקב"ה הן תפלת י"ח הן שאר בקשות ותפלות יכוין לקיים מצותו יתברך שצוונו להתפלל אליו בעת צרתינו להורות כי הוא אלהינו ואנחנו עמו ועבדיו ואליו עינינו תלויות כעיני עבדים אל יד אדוניהם ואין לנו שום עזר אם לא ממנו יתברך וישים האדם כל בטחונו עליו יתברך וכמ"ש רבינו האר"י וצ"ל בטעמי המצות ע"ש ועשו הראשונים לדבר זה אסמכתא על הפסוק בתהלים סי' מ"ה רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם. והדברים מבוארים מעצמם אין צורך לבארם יותר.

ואחרי כל זאת אעתיק לכם עוד תשובת רבינו חיים בן רבינו יצחק ז"ל שהוא אחד מן הראשונים אשר רוב הגהות אשרי ממנו הם והואיל והיא בכ"י ואינה מצויה אצלכם אעתיק לכם לשון התשובה כמו שהוא וז"ל פ' השוחט בשחיטת חולין דף ל"א מייתי מתניתין דמקוואות דתנן התם גל שנתלש ובו ארבעים סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורין ומוקי ליה ביושב ומצפה אימתי יתלש הגל ויפול על הכלים וכלים דומיא דאדם מה אדם דבר כוונה אף כלים דקא מכוון להו אדם אלמא אע"פ שהאדם אינו מטבילן בידיו אלא רואה ומכוין קרי כוונה ומהני.

ובנדה שנאנסה וטבלה פליגי התם רב ורבי יוחנן דרב אמר טהורה לביתה וכו' ואמר התם היכי דמי נדה שנאנסה וטבלה אילימא דנאנסה מחברתה ואטבלה כוונה דחברתה מעלייתא היא ואין הפירוש דוקא שחברתה הטבילתה בידים דא"כ לוקי כגון שחברתה איימא עליה וגיזמה לה עד שטבלה אלא משמע דאפילו כהאי גוונא הוי כוונת חברתה כוונה מעלייתא.

ומכאן נ"ל באם אשה לשם מצה של מצוה בפסח דבעי שימור לשם מצוה

ושמרתה מן החימוץ ולא לשם מצוה ואדם העומד שם מתכוין שימור זה לשם מצוה דמהני דומיא דטבילה וגבי גט דתנן הכל כשירין לכתוב את הגט חוץ מחש"ו ולא מהני אחר עומד אגביו התם משום דכתיב וכתב לה לשמה שהכותב יתכוין לשמה עכ"ל ז"ל ומזה היה לומד מורי ז"ל לדון בק"ו אם מחשבת אחרים מהניא כ"ש כוונתו ומחשבתו יתברך כביכול על כן הגם שאין אנחנו יודעין לסדר כונת הסוד במצוה ובתפלה הנה השי"ת ישלים הדבר כי לפניו אנחנו עושים הכל וממנו הכל ושלו הכל ולכן אנחנו אומרים תחלת כל דבר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ועי"כ ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו ועל סמך סברה זו היתה תפלת דוד הע"ה מ"ש בזוה"ק כנז"ל הא למדת שהדבר הזה הוא מיוסד ע"פ ההלכה וגם למדת מכאן כי צורך גדול יש בפסוק ויהי נועם לאמרו קודם כל תפילה ומצוה ועסק התורה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה י"ח

שאלה אחד שנאנס ולא התפלל מנחה בשבת והתפלל במוצאי שבת שתים של חול ולא הבדיל בשתיהן דקי"ל דיצא אך זה טעם קודם שהבדיל דהדין הוא שיחזור ויתפלל ונסתפקנו אם יחזור גם תפלת התשלומין דמאחר שנפסלה תפלת ערבית נמצא התשלומין קדמה לחובת השעה ולכן צריך לחזור גם התשלומין כדי שתהיה אחר תפלת חובת השעה או"ד דאין צריך לחזור ולהתפלל התשלומין מפני שבעת שהתפלל התשלומין לא היה עדיין שום פיסול בתפלת ערבית כי עדיין לא טעם והכוס לפניו ולכן אחר שטעם לא יחזור רק על תפלת ערבית כי זה החיוב נתחדש בשבילה מכח הטעימה ואת"ל דאה"ן בכהאי גוונא אין צריך לחזור התשלומין הנה יש ספק אחר והוא מי שהיה צריך להתפלל שתים והתפלל הראשונה לשם חובת השעה כדינה והשניה לשם תשלומין אך בתפלת החובה טעה ולא שאל מטר שצריך לחזור ולהתפלל תפלת החובה אם צריך לחזור ולהתפלל גם התשלומין או לאו דיש לצדד ולומר דיחזור גם התשלומין יען מאחר דהראשונה של חובה טעה בה וכאילו אינה אם נאמר דעלתה לו תפלת התשלומין ולא יחזור נמצא זה התפלל תשלומין תחילה ולא אריך. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דיומא דף ס' ע"ב א"ר חנינא קטורת שחפנה קודם שחיטתו של פר לא עשה ולא כלום וכו' ומקשי תנן אם עד שלא גמר מתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה מבפנים ואם איתא יחזור ויחפון מבעי ליה ומשני בקטורת לא קא מיירי ופירש רש"י ז"ל בקטורת לא קמיירי ומיהו ודאי צריך להקטיר קטורת אחרת אחר שחיטת פר זה ע"ש והרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' עבודת יוה"ך הלכה ח' כתב ואם דם הפר הוא שנשפך קודם שיגמור כל המתנות ה"ז מביא פר אחר ויחפון קטורת פעם שניה קודם שחיטת הפר ויקטיר הקטורת ואח"כ יביא דמו ויזה ממנו ומרן ז"ל בכ"מ כתב ששאלו מן הנגיד ר' יהושע ז"ל מאחר שרבינו כתב בתחילת הפרק קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום האיך כתב כאן שיחפון קטורת פעם שניה קודם שחיטת הפר והשיב מאחר ששחט פר בתחילה ולא קרה לו מה שיפסידהו הנה יותר תפינת הקטורת קודם שחיטת הפר השני מאחר שהוא אחר שחיטת פר הראשון שלא אירע בו פיסול עכ"ל הנגיד ז"ל. וכתב על זה מרן הכ"מ ז"ל דלשון הגמרא דקאמר בקטורת לא קא מיירי קשה דמשמע דודאי צריך לחפון אחר שחיטת הפר השני וצריך לדחוק ולומר שרבינו מפרש בקטורת כהאי גוונא לא קא מיירי רבי חנינא כלומר אין כאן צורך לחפינת הקטורת אחר שחיטת פר שני דקודם לו שפיר דמי ולי נראה דטעות סופר יש כאן וצריך להגיה ולכתוב אחר במקום קודם עכ"ל והנה כל קורא ישר ראה יראה שהעיקר הוא כמ"ש מרן הכ"מ ז"ל דצריך לומר אחר במקום קודם יען כי דברי הנגיד ז"ל הנז' אין להם טעם מאחר שאנחנו מצריכין אותו להביא קטורת פעם שנית דחשבינן לקמא כמאן דליתיה א"כ ה"ה לענין חפינה צריך למבעי הכי.

וברושלמי דיומא פרק רביעי הלכה ג׳ איתא תתה והקטיר ונשפך הדם יביא פר אחר ונכנס בדמו עד שלא הקטיר נשפך הדם חתיה פסולה היא וצריך לחתות בתחילה ע״ש הנך רואה שהירושלמי הוא היפך תלמוד בבלי לפי מה שפירש רש״י ז״ל בהקטרה לא קא מיירי וראיתי בגליון כ״י כדי שלא יהיה סתירה ופלוגתא בין בבלי לירושלמי צריך לפרש מ״ש בקטורת לא קמיירי ר״ל כיון שנקטר כראוי והיה שם דם אין צריך לחזור ולחפון ולהקטיר שנית דכיון שנעשה בכשרות לעולם בכשרותו הוא עומד עכ״ל ובאמת לפי פירוש רש״י ז״ל מוכרת לומר דתלמוד בבלי פליג על ירושלמי והעיקר הוא כפירוש רש״י ז״ל וכן תפסו כמה גדולים עיקר לפירוש רש״י ז״ל.

נמצא לפ״ז הספק הנז׳ בנידון השאלה בהיכא דלא הבדיל בשתיהן דיצא וטעם קודם שהבדיל שבזה הפסיד תפלת החובה וצריך לחזור ולהתפלל הנה זה הנידון הוא דומה ממש לנידון הנו״ל היכא דהקטיר בעוד שדם הפר קיים אלא שאח״כ קרה מקרה אחר שנשפך הדם של הפר דלפי סברת תלמוד דידן אע״ג דבשעה שהקטיר הוא הקטיר בכשרות כי היה דם הפר לפניו עכ״ז מאחר שנתחדש דבר אחר שמחמת זה הוצרך להביא פר אחר הנה יתחייב ממילא להקטיר גם הקטורת מחדש ואע״ג דמעיקרא עביד לה בכשרות מ״מ כיון דעתה עיקר הדם הוא זה הדם של פר השני אם נסמוך על הקטרה הראשונה נמצא קדמה קטורת לשחיטת הפר וא״כ ה״ה הכא בנידון השאלה אע״ג דהתשלומין התפלל בכשרות כי עדיין לא נולד הפיסול בתפילת חובת שעה והרי הכוס לפניו עכ״ז מאחר שאח״כ נתחדש דבר שנתבטלה אותה תפלה של חובת שעה וצריך להתפלל מחדש אז ממילא גם התשלומין צריך להתפלל מחדש יען שאם תאמר אותה התשלומין עלתה נמצא אתה מקדים התשלומין לחובה וכל זה הוא לפי סברת תלמוד בבלי אבל להירושלמי אמרינן מאחר שהתשלומין התפלל בכשרות עלתה לו ואינו צריך לחזור ולהתפלל והנה ודאי לענין הלכה העיקר הוא כסברת תלמוד בבלי גם הגירסה שגרס מרן כ״מ ז״ל כדברי הרמב״ם ז״ל היא עיקר וכן קיימו גדולי הפוסקים ז״ל לכן יש להורות שצריך לחזור ולהתפלל גם התשלומין אך על צד היותר טוב יתנה קודם שיתפלל אם הוא חייב בה מן הדין בשביל תשלומין תהיה חובת תשלומין ואם אינו חייב מן הדין תהיה בתורת נדבה.

מיהו בספק הנז׳ בשאלה היכא שטעה בתפלת חובת שעה והרגיש בטעותו אחר שהתפלל התשלומין הנה ודאי י״ל גם לדעת הירושלמי נמי צריך להורות הכא דיחזור ויתפלל שתים חובת שעה והתשלומין דהרי אותה של חובת שעה היתה פסולה מתחילתה וכאילו לא התפלל אותה דמי ומעת שהתפלל התשלומין כבר היתה תפילת חובת שעה פסולה ואם נאמר דעלתה לו התשלומין שכבר התפלל נמצא הוא מקדים התשלומין לחובת שעה על כן בזה יש להורות שיחזור ויתפלל החובה והתשלומין גם לדעת הירושלמי.

ואם תאמר א״כ מ״ש מר״ן ז״ל בש״ע במי שצריך להתפלל שתים שיתפלל חובת שעה תחילה ואחריה התשלומין ואם הפך יתפלל עוד הפעם התשלומין בלבד ולפי האמור למה תועיל לו השניה לתפלת החובה הנה דע כי אין בזה הרהור דברים ופקפוק כלל והיינו דהתם פסליגז רק הראשונה דאמרינן כאילו אינה ולהכי השניה שהתפלל לחובה במקומה עומדת שלא היה בה פיסול כלל ועל מחשבתו שחשב בה לעשותה שניה לא קפדינן דמאחר דאמרינן על הראשונה כאילו אינה אז ממילא אין זו תפלת החובה שניה אלא היא ראשונה ולהכי סגי להתפלל התשלומין בלבד אחריה משא״כ בדם הפר דאנחנו פוסלים הפר הראשון ואומרים כאילו אינו ועושים עיקר את הפר הב׳ א״כ איך אנחנו סומכים על הקטורת שנעשית קודם שחיטתו של זה הפר הב׳ שהוא העיקר דאם נסמוך על זאת נמצא הקטורת נעשית קודם שחיטת הפר ולא אריך ולכן מוכרח לחפון ולהקטיר פעם שנית אחר הפר הזה השני וזה חילוק ברור ופשוט איך שיהיה שפיר נפשטו ב׳ הספקות הנז׳ בשאלה מכל האמור בעזה״י. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל בחלי** נר״ו.

אמר המעתיק יצ״ו עיין להרב פר״ח ז״ל בס׳ מים חיים על הרמב״ם שדחה דברי הגריד וקיים הנהת מרן ז״ל בכ״מ ועיין עוד

שיח יצחק על יומא וכולהו סברי שהבבלי פליג על הירושלמי גם דע כי הספק הב' הנז' בשאלה הנז"ל הביאו הרב פר"ח ז"ל בא"ח סי' ק"ח סעיף א' בשם מהר"ש גרמיזאן ז"ל והספק הא' שהובא בשאלה הנז"ל הביאו הרב ברכי יוסף ז"ל בסי' ק"ח סע"ק ח' בשם מהר"י פראגי ז"ל ונראה דאשתמיט מנייהו רבנן ראיה החזקה הזאת שהביא המחבר ז"ל לפשוט הספקות הנז"ל וצ"ע.

שאלה י"ט

שאלה יש בידינו בקשות שמזכירים בהם זכות האמהות ונסתפקנו בלאה ורחל את מי יש להקדים תחילה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה יש להקדים את רחל תחילה ואע"ג דלאה גדולה ממנה בשנים שכן מצינו לרז"ל כאשר מזכירים את האמהות מזכירים את רחל תחילה קודם לאה• וכנז' בגמרא דהוריות דף יו"ד מאן גינהו נשים באהל שרה רבקה רחל לאה וכן מוכח מן הפסוק בסוף רות דכתיב כרחל וכלאה אשר בנו וכן בסוף פרשת ויצא הקדים רחל ללאה דכתיב לרחל ולאה אל צאנו ועיין בזוהר מה שנתן טעם על מ"ש הפסוק קול ברמה נשמע והוא בחלק שמות דף כ"ט ע"ב רבי שמעון פתח ואמר וכו' והטעם הנז' שיך גם בזה והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה כ'

שאלה בית הכנסת ישנה שהתפללו בה שנים הרבה ואח"כ עשו בה מרתף שחפרו בקרקע שלה חפירה גדולה ועמוקה תחת ההיכל ובנו כותלים סביב החפירה ועשו עליהם כיפה של אבנים שנעשה גג הכיפה הוא קרקע ההיכל ופתח המרתף עשו אותו מבחוץ בחצר העומד אחר כותל ההיכל והבה"כ ואין הפתח פתוח בתוך בה"כ. ונסתפקנו אם יש לזה המרתף דין קדושה של בה"כ או לאו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אמרינן בפסחים דף פ"ו ע"א א"ר מחילות לא נתקדשו וקאמר בגמרא היינו דוקא אם הם פתוחים להר הבית אבל הפתוחות לעזרה נתקדשו ע"ש והנה כל זה איירי שהם בנו המחילות קודם שנתקדש מקום המקדש ולהכי אותם שפתחיהם לתוך לא נתקדשו אבל בנידון השאלה הנז' שהמחילות נעשו אחר שנתקדשה הבה"כ נראה דיש להם קדושת בה"כ ואע"פ שעשו הפתח לחוץ יען כי לכאורה נראה שבעת שנתקדשה בה"כ נתקדשה הקרקע שלה עד התהום וא"כ במה תפקע קדושת מקום החלל הזה שהיתה בו בראשונה משא"כ אם היה זה המרתף שהוא כעין מחילות הנז' עשוי קודם שנתקדשה בה"כ אה"נ לא נתקדש בקדושת בה"כ כי קדושת בה"כ בקרקע נמשכת עד סוף עובי הכיפה של המרתף ולא בחלל שתחתיה.

מיהו מצאתי בגמרא דזבחים דף כ"ד ע"א בעי רבי אמי נעקרה האבן ועמד במקומה מהו מאי קא מבעיא ליה כי קדיש דוד רצפה עליונה קדיש או"ד עד לארעיה דתהומא קדיש ותיבעי ליה כל העזרה כולה לעולם פשיטה ליה דעד ארעיה דתהומא קדיש והכי קמבעייא ליה דרך שירות בכך או אין דרך שירות בכך תיקו ע"כ ע"ש והנה לפ"ז יש לומר הא דאמר בפסחים מחילות הפתוחות להר הבית לא נתקדשו והפתוחות לעזרה נתקדשו צריך לומר שדוד קודם שקידש עשה המחילות וכל אותם שעשאם פתוחות לפנים קידש אותם עד תהומא דארעא וכל אותם שעשאם פתוחים לחוץ לא קדש אלא שטח העליון לבד אבל מתחת הכיפה ולמטה לא קדש דהא כל הבית הוא עשוי מחילות כיפין ע"ג כיפין וכיפה כנגד האוטם ואי אמרת שהמחילות נעשו אחר שקדש דוד קשה דהא הכא אמרינן בפירוש דקדיש עד התהום ואם נעשו המחילות אח"כ אפילו שעשו פתחיהן לחוץ במה תפקע קדושתם אחר שכבר נתקדשה הקרקע עד התהום וזה פשוט.

ומ"מ שמעינן מהכא לנ"ד דקדושה בסתם אינה עד התהום דהכי דייק לישנא דגמרא שדוד קדש בפירוש עד תהומא דארעא ולא אמר כיון דקדשה העזרה נתקדשה ממילא עד התהום ועל כן בנ"ד יש לומר אפילו שעשו

המרתף אחר שכבר נתקדש המקום בקדושת בה"כ אין המרתף קדוש יען כי אין קדושת בה"כ מעיקרא נמשכת עד התהום.

מיהו עדיין לא ברירא לי מילתא להוציא דין לקולא מהאי דיוקא הנו' דדייקינן מדברי הגמרא ומה גם דלפ"ז יוצא דין מחודש דאם בה"כ חרבה ונסתר כל הבנין שלה ולא נשאר כי אם רק קרקע בה"כ דקי"ל דקדושה היא גם בחרבנה וצריך לנהוג בה קדושת בה"כ הגה י"ל לפ"ז דאם חפרו והסירו עפר מכל שטח הקרקע של בה"כ דהיינו עומק ג' טפחים ויותר והוליכו כל אותו העפר למקום אחר תו לא נשאר קדושה באותה קרקע כיון דלא קדשה עד תהומא דארעא ואותו השטח שהיו עומדים עליו בבה"כ כולו הלך לו והוסר משם וזו קרקע חדשה היא שלא הגיעה קדושת בה"כ אליה ובאמת דין זה חידוש הוא ולא נמצא בשום פוסק ומן הסתם נראה דגם בכהאי גוונא אסור לכן הגם דעודני מסתפק בדבר זה שלא הוברר אצלי עדיין מ"מ אזלינן לחומרא בנ"ד ויש לנהוג במרתף הנו' דין קדושה כמו בה"כ. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה כ"א

שאלה בבית הכנסת יש כמה ספרים שמוציאין אותם בשבתות וימים טובים בזא"ז וכל הספרי תורה מונחים בתיק עץ רקוע בטסים של כסף אך בכללם יש ס"ת שהוא אין לו תיק של כסף אלא הוא תיק עץ פשוט מוכרך בבגד משי וכאשר ירצו להוציא הס"ת הזה בשבת ויו"ט כשיגיע זמנו לצאת אז מחליפים לפי שעה תיק זה בתיק של כסף כי מסירים יריעה של ס"ת מתיק של כסף ומניחים אותה בזה התיק הפשוט ויריעה זו מניחים בתיק של כסף וזהו לפי שעה בעת יציאתו על הבימה בשביל הכבוד שרוצים להוציאו בציבור בהידור תיק של כסף ונסתפקנו אי שרי למעבד כן או"ד אסור משום דהם פוגעים בכבוד אותה היריעה שמונחת בתיק של כסף העשוי לה מעיקרא שעתה הם מוציאים אותה מתיק החשוב שלה ומניחים אותה בתיק פשוט.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה קי"ל מעלין בקודש ואין מורידין ואע"פ שהוא רק לפי שעה וכן איתא במתניתין דשקלים והובא בברייתא במנחות דף צ"ט גבי שולחנות שהיו במקדש שנים היו באולם מבפנים לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ואין מורידין ופירש רש"י על של זהב ביציאתו ושם היה מונח עד שיקטרו הבזיכין ע"ש נמצא כי אפילו לפי שעה לא אריך למעבד הכי וכן ה"ה בנידון השאלה הנו' אסור להסיר הס"ת מתיק כסף שלו שזכה להיות מונח בו אפילו להניחו רק לפי שעה בתיק פשוט כדי להשתמש בתיק זה ס"ת אחר אלא כל ס"ת צריך שישאר תמיד בתיק שלו שזכה בו לכבודו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה כ"ב

שאלה כאשר מוציאין הס"ת מן ארון הקודש להניחו על הבימה לקרות בו אם זה המוליך אותו ישאנו על ימינו או על שמאלו די"ל ימין עדיף וי"ל שמאל עדיף לזה כיון שלובש בה תפילין ואת"ל ימין עדיף אם זה הנושא הוא איטר יד איך עדיף ליה לעשות. גם רצינו לדעת ביום ט"ב ששליח הציבור נוטל הס"ת ואומר קינה אם צריך לשנות לאחוז אותו בשמאלו גם אם הוא איטר יד ימין דעלמא חלושה ואם ישאנו בה יחוש לנפילה אם זה ישא בשמאל דעלמא. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי ימין עדיף לענין זה דכתיב מימינו אש דת למו שהתורה ניתנה בימין ולכן צריך לישא אותה ג"כ בימין ולא מיבעיא ס"ת אלא אפילו שאר ספרי הקודש הן קטנים הן גדולים צריך להזהר לישא אותם בימין ומה שנבחר שמאל לתפילין לאו משום חשיבות דידיה אלא הוא מטעם אחר לפי סודן של דברים ומי שהוא לובש תפילין ובא לישא ס"ת אדרבה איכא טעמא רבא לישא בימין ע"ד שארז"ל חנוכה בשמאל אם יש מזוזה בימין. והנה אם הוא איטר יד אם"ה ישא בימין דעלמא

שהוא שמאל דידיה דבתר ימין דעלמא אזלינן בזה וכן כל עבודת בהמ"ק נעשית בימין ורק ביה"כ מה שנוטל כף הקטורת בשמאלו והמחתה בימינו כבר פירשו רז"ל הטעם בזה והובא בהרמב"ם ה' עבודת יוה"כ פ"ד וז"ל כבר ביארנו שהולכה בשמאל פוסלת בדם הקדשים ושאר עבודות. לפיכך היה מן הדין שיוליך המחתה בשמאלו וכף הקטורת בימינו אבל מפני סובד המחתה ועוד שהיא חמה אינו יכול לסבלה בשמאלו עד הארון לפיכך נוטל המחתה בימינו וכף הקטורת בשמאלו עכ"ל. באופן שהדבר ברור הוא שישא הס"ת בימין.

ואפילו ג"כ איטר אזלינן בזה בתר ימין דעלמא וזה פשוט. ומ"ש על יום ט"ב הנה גם זה פשוט שלא ישנה בענין זה כלל ומה ששאלתם אם האיטר ימין דעלמא שהיא שמאל דידיה חלושה וחושש לנפילה אם ישאנו בה הנה ודאי אדם כזה ישא בשמאל דעלמא שהוא ימין דידיה דהא מצינו גבי מחתה ביוה"כ דחשו כיוצא בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה כ"ג

שאלה אם הכניס ידו אחת לבד לבית הכסא להניח שם כלי רחיצה אם צריך נטילה ואת"ל צריך נטילה אי סגי ליטול ידו אחת דוקא או"ד צריך ליטול גם השנית אע"פ שלא הכניסה שם. יורנו ושכמ"ה.

תשובה לכאורה היה נראה לומר כאן ביאה במקצת לא שמה ביאה ואין צריך נטילה וכדאיתא בנגעים פרק י"ג מ"ת טהור שהכניס ראשו ורובו ע"ש וכן כאן שלא הכניס כי אם ידו בלבד לא חשיב זה כניסה לשם אך שוב אמרתי די"ל דאפשר כאן הטומאה הוא משום רוח רעה של בית הכסא השורה על הידים שדרך רוח רעה זו לדלג ולקפוץ על הידים דוקא כי הראיה הנכנס לבית הכסא אין צריך לרחוץ פניו ושאר מקומות המגולין כי שם ליכא טומאה כשאר טומאות דעלמא ורק הוא משום רוח רעה וכיון שהכניס ידו אחת דרכה לקפוץ ולשרות עליה ואין צריך לזה כניסה של הגוף כולו.

מיהו אם לא הכניס רק ידו אחת לא נטמאה ידו הב' ואין לומר כיון דשרתה רוח רעה על אחת ונטמאה תיטמא גם ידו הב' כיון ששניהם מחוברים יחד בגוף דזה אינו דהא אפילו גבי טומאה ממש מצינו שאם נטמאה ידו אחת לא נטמאה השנית אם לא נגעה בה וכנו' במס' ידים פ"ב וכ"ש הכא דכיון דלא נגעה בה לא נטמאה ועודנה בטהרתה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה כ"ד

שאלה אם מותר לדבר בבית הכסא ואת"ל אסור אם יש צורך גדול שרי או לאו ואת"ל בצורך גדול שרי אם צריך לצמצם דבריו לדבר מלות קצרות כפי הצורך בלבד או"ד כיון שדיבר לא איכפת אם יאריך לשון. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דברכות דף ס"ב ובתמיד פ"א רב ספרא על לבית הכסא אתא רבי אבא נחר ליה אבבא אמר ליה ליעול מר בתר דנפק אמר ליה עד השתא וכו' לאו הכי תנן וזה היה כבודו מצאו נעול בידוע שיש שם אדם פתוח בידוע שאין שם אדם אלמא לאו אורח ארעא הוא והוא סבר מסוכן הוא וכו'. ופירש רש"י אלמא אין מספרים בבית הכסא ואיך אמרת ליעול מר ורב ספרא שמיהר לומר ליעול מר סבר מסוכן הוא בעמוד החזור אם ישוב לאחוריו ויחזור העמוד ע"ש. וכן פירש הרא"ש ז"ל בתמיד ע"ש נמצינו למידין דלאו אורח ארעא לדבר בבית הכסא אפילו ב' דברים בלבד וש"מ בעבור צורך גדול ליח לן בה וש"מ כיון דמוכרח לדבר אין להקפיד לצמצם דבריו שלא יאמר מילות יתרות אלא יאמר הדברים כדרך שמדבר בחוץ דהא רב ספרא כיון דחזא צורך לדבר הרחיב דיבורו ואמר ליעול מר והיה די לומר תיבת ליעול דוקא והא בלאו הכי אין זה מקום של כבוד שיצטרך לדבר דרך כבוד כדרכו אלא ודאי דלא קפדינן

בכה"ג. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה כ"ה

שאלה ראובן כתב לו הסופר ס"ת אך לא גמר אותו כולו ונשאר לו ספר דברים ונזדמן לפניו ימים נוראים ר"ה וכיפור וחג סוכות והוא מתפלל בביתו בבית המדרש שלו עם עשרה ורוצה לקרות בימים נוראים בס"ת שלו ונתחכם והלך אצל שמעון אהובו שיש לו ג"כ ס"ת שלו בביתו והוא שלם וביקש ממנו שיתן לו בתורת שאלה ספר דברים כדי שיחברנו עם הד' ספרים שלו ויהיה שלם שיקרא בו בימים נוראים ואחר שישלים הסופר את ספר דברים אז יחזיר לו ונתרצה שמעון אליו בזה ושאל אם מותר לו לעשות כך להסיר ספר דברים מס"ת שלו שהוא שלם ולתתו בתורת שאלה לראובן או לאו. יורנו ושכמ"ה.

תשובה ודאי לא אריך למעבד הכי כי בזה עושה גנאי לס"ת שלו שהוא עתה שלם וכשר לקרות בו וכאשר מסיר ממנו ספר דברים אז נשאר הס"ת חסר ולא כשר למקרי ביה בציבור וראיה לזה מצינו משנה ערוכה בסוף פ"ק דבתרא וכתבי הקודש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו והיינו משום גנאי. ועיין בהרמב"ם וטור וב"י ש"ע ח"מ סי' קע"ג והכא הוי גנאי לארבעה ספרים הנשארים. ורק אם ימצא אצל סופר אחר ספר דברים חדש שעדיין לא תפר הס"ת כולו ביחד יוכל לקחת אותו ממנו בתורת שאלה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה כ"ו

שאלה בימי הקור נוהגין ללבוש בתי ידים אם מותר לש"ץ הקורא בתורה לאחוז הס"ת בעת קריאתו בלתי מטפחת ולסמוך על בתי ידים אלו שלובש שהם עולים במקום מטפחת או לאו. יורנו ושכמ"ה.

תשובה מטפחת לחוד ובתי ידים לחוד ותיקון המטפחת הוא בשביל כבוד הס"ת אך אם יאחז הס"ת בבתי ידים בזה מגרעות נתן דמי להך דישכר איש כפר ברקאי דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה. וכן זה שהוא אוחז הס"ת בבתי ידים אינו כבוד לס"ת וכן אם יכרוך המטפחת על ידו ויאחז בס"ת נמי אין זה כבוד לס"ת ואסור למעבד כן ורק מה שהוא כורך המטפחת על ס"ת עצמו ואוחז בו זה הוי כבוד לס"ת וברור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה כ"ז

שאלה אחד לא היה לו בן כי אם בת אחת גדולה וצוה קודם פטירתו שיבואו ח"י בני אדם וילמדו בביתו זוהר ומשניות כל י"ב חודש בימים ובלילות ואחר הלימוד תעמוד בתו ותאמר קדיש כי היא היתה למדנית ויודעת ללמוד תנ"ך. ורצינו לדעת אם צריכים לקיים צוואתו בזה או אדרבה צריך למחות בידה אם תאמר קדיש כי דבר זה נראה אצלנו דבר חדש ולכן אמרנו שלא לעשות כך בלתי הוראת חכם ויש מי שאמר שאין בזה שום מיחוש דהא האשה שהיא פטורה ממ"ע שהז"ג עכ"ז יכולה לקיים מצות סוכה ולולב ושופר ולפי סברת ר"ת יכולה לברך ג"כ על מ"ע שהז"ג וא"כ ה"ה הכא אע"ג דמצות הקדיש הוא מיוחד לזכרים עכ"ז אם תרצה האשה לומר קדיש מה בכך על כן יורנו ושכמ"ה.

תשובה לא אריך למעבד הכי וצריך למחות בידה יען כי איכא בזה חשש תקלה דהשתא ילמדו בזה שתאמר קדיש גם בתפלה שהוא קדיש דחיובא ותפטור את האנשים השומעין ואין ראיה ממ"ע שהז"ג כסוכה ולולב דהתם ליכא למיחש לטעות כזה יען שגם האנשים מקיים כל אחד סוכה לעצמו ולולב לעצמו ואפילו בשופר דאית ביה ענין שאחד תוקע ומוציא את חבירו אין לחוש פן יטעו לעשות כך שהאשה תתקע ותוציא אחרים יען כי באמת אין רואין שהאשה תוקעת לעצמה

אלא היא שומעת בלבד והתם בשמעה ליכא דין צירוף שנאמר שיטעו במה שרואין אותה מצטרפת עם האנשים בשמיעה לחשוב שהיא שייכה במצוה הזאת ותוציא אחרים ג"כ אבל הכא גבי קדיש דצריך צירוף הנה הרואה אותה אומרת קדיש חושב שהיא משלמת לעשרה ג"כ ומצטרפת עמהם וא"כ יחשוב דהיא שייכה בקדיש וממילא מוציאה האנשים גם בחיוב קדיש דתפלה. גם יש לחוש הואיל והיא רוצה לומר קדיש בעבור אביה תכנס לפנים ממחיצתה ותאמר קדיש של תפלה ג"כ לכן צריך למחות בידה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה כ"ח

שאלה פה עירינו המנהג הוא כי אבי הבן קודם המילה בא אצל הנשים הבאים לבית הכנסת עם התינוק הנימול ומוסרים לו התינוק כדי להוליכו למקום אשר אצל הכסא של אליהו הנביא מלאך הברית זכור לטוב ששם מלין אותו והנה זו המצוה של ההגשה שמגישים אליו התינוק היא מוחזקת לאמו של אבי הבן כי דוקא היא זוכה בזו המצוה להגיש התינוק וליתנו ביד אביו למולו ואם אין לו אם או אחותו היא מגשת במקום אמה ויש נשים שקונים מצוה זו בדמים מאמו של אבי הבן כדי לעשות מצוה זו בידם אך אחר אשר אבי הבן נושא התינוק על ידיו בכר שלו ויבא לשבת על הכסא כדי למול בחיקו התינוק הנה יש בני אדם שמדקדקין לשבת על הכסא בעוד התינוק על ידו ואינו מוסרו לשום אדם בין הביניים ויש בני אדם שאינם יכולים לעשות כן כי חוששים פן יפול התינוק מעל ידם על כן נותנין את התינוק לאדם אחר העומד אצלו עד שישב בטוב על הכסא ואז מגישים לו התינוק ומניחים אותו בחיקו והנה הגשה זו השנית אין בה חזקה ידועה לאיזה אדם אלא כל הקודם זכה כי הרבה אנשים עומדים שם בשעת המילה.

ויהי היום והנה אחד אבי הבן שא"א לו לישב על הכסא בעוד התינוק בידו ומוכרח הוא ליתנו ביד אחר עד שישב והנה איש אחד מן העומדים הקדים ופשט את ידו ליטול את התינוק מיד אביו וימאן אבי הבן לתתו לו ויאמר לאיש אחר שהיה עומד מרחוק והוא אהובו וגם קרובו שיבוא ויטול התינוק מידו ויגישנו אליו והנה זה שהיה עומד סמוך אצלו שקדם ופשט ידו בתחילה טוען כי במה כוחו של אבי הבן לדחות אותו וליתן המצוה הזאת לאיש אחר והלא כל הקודם זכה ואבי הבן טוען זו המצוה היא שלי כי אני אבי הבן בעל המצוה ובידי היא מסורה לתת אותה לאיש אשר אחפוץ והלה טוען הן אמת כי עיקר המצוה של המילה היא שלך אבל זו המצוה של ההגשה היא של אחרים כי אין אתה יכול לישב על הכסא בעוד שהתינוק הוא בידך ומוכרח אתה למסור התינוק ביד אחרים כדי שיגישוהו לך וזו המצוה כל הקודם בה זכה והלא יש עוד כמה עסקים פרטיים במצוה זו כגון נתינת תחבושת וקשירת רגלי התינוק אחר המילה שיש בני אדם שהם מוחזקים באלו העסקים לעשותם ולא יקרב לעשותם איש אחר האם גם באלו העסקים תאמר לתתם להטוב בעיניך ואתה מה ששייך לך לעשות עשה ושאר הדברים שאין בהם חזקה לאדם פרטי כל הקודם זכה בהם ועבר קטטות בין זה לזה עד שבאו לדון ביניהם בב"ד ועל כן רצינו לדעת בעיקר זה העניין שהיה ביניהם מי מהם צודק בטענתו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה הואיל ומצות הסנדקות שהאדם מל התינוק בחיקו היא חשובה כמצות הקטרת קטורת וכ"ש אם אביו בעצמו נותנו בחיקו לכן אביא לכם ראיה מדין הקטורת שצדק אבי הבן בטענתו בעסק זה שאין בו מנהג חזקה ידועה בעירכם לאדם פרטי כשאר עסקים והנה ודאי שכל אלו העסקים הם הכנות למצוה ובכלל הכשר מצוה נחשבים ובודאי שעסק זה מאחר שאין בו חזקה ידוע לאיזה אדם הנה הוא מסור בדעת אבי הבן בעל המצוה העיקרית לתתו לאשר יחפוץ וליכא למימר בזה כל הקודם זכה. ואביא לכם ראיה לזה מדין הקטורת דשנינו במשנה בפרק וא"ו דמס' תמיד מי שזכה בקטורת היה נוטל הבזך מתוך הכף ונותנו לאוהבו או לקרובו וכו' ע"ש נמצא אחר שזכה זה בעיקר המצוה של הקטורת אז כל עסק שהוא הכנה ומכשירי מצוה אין אומרים בו כל הקודם זכה אלא הוא מסור ביד זה הזוכה בעיקר המצוה

לתת אותה ההכנה של מצוה לאוהבו או קרובו שיעשנה ועל כן גם הכא בנידון השאלה שזה העסק שהוא ההכנה של המצוה שיש בו ג"כ קצת מצוה הנה הוא מסור ביד בעל המצוה העיקרית לתתו לאשר יחפוץ בו לעשותו ואין אומרים בזה כל הקודם זכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה כ"ט

שאלה בעה"ב שיש לו בנים גדולים סמוכים על שלחנו ודרכו לברך בהמ"ז על הכוס אך הואיל וא"א לו לשתות יין לכן נותן רשות לאחד מבניו לברך על הכוס והנה בנו הגדול יש לו ששה אצבעות בידיו יהשני הוא כדרך כל הארץ ושואל אם יש לבן הגדול דין קדימה בזה שהוא יברך בשביל שהוא גדול האחים או"ד כיון שיש מום בידו שיש לו אצבע יתירה אז עדיף טפי לברך השני שאין לו מום והנה ודאי כל בני הבית דשו ביה וליכא חשש שיסתכלו בו בעת הברכה אך ספיקא דידן בשביל שיש לו מום הגו' והשני אין לו על כן יורינו את הדרך הנכון לעשותו ושכמ"ה.

תשובה איתא בזוה"ק בהקדמת בראשית דף א' ע"א וז"ל כוס של ברכה אצטריך למהוי על חמש אצבען ולא יתיר עכ"ל ויש סוד גדול בזה על כן עדיף טפי לתתו לשני לברך וממילא מובן שגם אם יהיה זה חסר אצבע ג"כ עדיף ליתנו למי שיש לו חמש אצבעות שלימות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ל'

שאלה אמרו בגמרא דנדה דף ל"ח חסידים הראשונים לא היו משמשים מטותיהם אלא מליל רביעי ואילך שלא היו משמשין ליל א' וב' וג' כדי שלא תלד בשבת ויצטרכו לחלל עליה שבת ואמר הגביר השר באמינים אנחנו דליכא מלתא בדברי חכמים דלא רמיזא באורייתא על כן הוא מבקש לשאול ממעלתך אם יש לחסידות זו איזה רמז ואסמכתא בתורה יבא נא דבריך ושכמ"ה.

תשובה יש לזה רמז בתורה ככתוב היו נכונים לשלשת ימים אל וגשו אל אשה ורמז הכתוב זה בדרך אגב כי כך היא דרכה של תורה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ל"א

שאלה ילמדנו רבינו בענין פסוק פותח את ידיך שאומרים אותו כל יום בשחרית ומנחה שמנהג העולם לפתוח שתי ידיהם בו ויש מלעיגין בזה המנהג באומרם פתיחת יד האדם מאן דכר שמא בפסוק זה הלא אנחנו מבקשים על פתיחת יד העליונה. על כן יורנו אם יש ממש בהרהורי דברים אלו ואיך נעשה.

גם עוד ילמדנו רבינו בענין התשליך ביום ר"ה שנוהגין לנער כנפי הגלימה בעת אומרם ותשליך במצולות ים כל חטאתם אם יש הרהורי דברים בזה המנהג דגלימא דידהו מאן דכר שמא הכא הלא הכונה היא על השלכת המשחיתים והמקטרגים שנבראו מן העונות שיהיו נשלכים במצולות ים העליון וכאשר נמצא כתוב ביאור הדברים בשם מרן האר"י ז"ל וא"כ למאי נ"מ במנהג הזה שינער האדם גלימא דידיה ואם המנהג הזה של הניעור נמצא מפורש בדברי מרן האר"י ז"ל או לאו. גם ילמדנו על מנהג העולם שמנערין ג"כ כנפי הגלימא אחרי ברכת הלבנה אם יש בזה הרהורי דברים. יורנו ושכמ"ה.

תשובה אין להרהר אחר מנהגן של ישראל בכל דברים הנזכרים בשאלה יען כי כל פועל דמיוני הנעשה למטה הוא כדי לחזק הדבר למעלה והיינו תמצא כי הנביאים נשתמשו בפועל דמיוני כאשר מציגו באלישע הע"ה עם יואש מלך ישראל שא"ל פתח החלון קדמה ויפתח ויאמר אלישע ירה ויור ויאמר קח את החיצים ויקח ויאמר הך ארצה ויך שלש פעמים ויעמוד ויקצוף עליו איש

האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם וכנז' במלכים ב' י"ג. וכן תמצא פועל דמיוני בירמיה ג"כ שצוה ירמיה הע"ה את שריה והיה ככלותך לקרוא את הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל ולא תקום וכו' ע"ש וכבר דיבר בזה הרמב"ן ז"ל בביאורו על התורה ע"ש.

וכן תמצא פועל דמיוני כזה של ניעור הגלימא בנחמיה ה' דכתיב גם חצני נערתי ואמרה ככה ינער האלהים את כל האיש אשר לא יקים את הדבר הזה מביתו ומיגיעו וככה יהיה נעור ורק ויאמרו כל הקהל אמן וכו' ע"ש.

על כן מה שנוהגין לפתוח ידיהם בפסוק פותח את ידיך מנהג טוב כי הגם שאנחנו מבקשים על פתיחת יד העליונה עכ"ז לחזק הדבר אנו עושים פועל דמיוני בפתיחת ידינו. גם יש עוד טעם אחר בזה כי בפסוק הזה יש המשכת שפע ואנחנו פותחים ידינו לעשות הכנה בזה לשרשינו ומזלינו למעלה לקבל השפע וכמו שמצינו אצל שלמה הע"ה בתפלתו דכתיב וכפיו פרושות השמים ופירשו הראשונים ז"ל לעשות הכנה לקבלת השפע. וכן בענין סדר התשליך שנהגו לנער שולי הגלימה והגם שדבר זה של ניעור הגלימה לא נמצא בספר הכונות כ"י המצוי אצלינו מרבינו האר"י ז"ל עכ"ז מנהג ישראל תורה הוא ויש בזה טעם כדי לעשות פועל דמיוני על דרך מה שעשה נחמיה ע"ה בניעור הנז' וכונתינו הוא על העונות והחטאים שיתנערו מן הנפש ויושלכו הם וגם המקטרג העליון למצולות ים העליון ובאמת גם ענין זה שעושין סדר התשליך על הים או על באר מים הוא ג"כ פועל דמיוני לים העליון וכאשר מפורש בדברי מרן האר"י זצ"ל וממילא מובן שגם ניעור הגלימה שנהגו לנער אחר ברכת הלבנה הוא מנהג נכון ע"ד הנז"ל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ל"ב

שאלה מצינו בדין פסוק ראשון דק"ש שהוא פסוק שמע ישראל דאם לא כיון לבו לא יצא י"ח וכנז' בסי' ס' וס"ג וכתב הש"ע סי' ס"ג דאם לא כיון בפסוק ראשון חוזר וקורא ומשום דאסור לכפול שמע שמע כתבו הפוסקים בשם ספר חסידים שקורא בלחש. או תקנה אחרת שממתין איזה זמן וחוזר וקורא דאין משתקין אותו אלא כשאומר תכופים וא"ז. ועוד כתבו הפוסקים תקנה אחרת שיגמור הפרשה הראשונה כולה וחוזר וקורא דכיון דגומר הפרשה לא מחזי כקורא שמע שמע וכן דרכינו לעשות כתקנה זו דהא עדיף לן ונסתפקנו אם אחר שסיים פסוק ראשון הרגיש שלא כיון לבו והרי הוא גומר הפרשה כדי שיחזור ויקרא שמע פעם שנית אם צריך להזהר בקריאה זו הראשונה של הפרשה בכל אזהרות האמורים בדין ק"ש דהיינו מ"ש בש"ע סי' ס"ג סעיף ו"א לא ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתיו ולא יראה באצבעותיו וכן אם צריך לכתחלה ג"כ לומר כל הפרשה ההיא בכונה או"ד מאחר כי השתא לא נפיק י"ח ק"ש בזו הפעם והוא רוצה לחזור ולאומרה לצאת י"ח בכונה וככל הלכותיה השתא לא צריך ליזהר בכל אותם ההלכות דזה חשיב השתא כקורא בתורה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דזבחים דף ב' במתניתין כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה שצריך להביא קרבן אחר לחובתו או לנדרו וישחטנו לשמן וקאמר בגמרא אמר רבא עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה אב"א סברה אב"א קרא. אב"א סברה משום דשני בה כל הני לישני בה ולזיל וכו' ע"ש וזו הלכה פסוקה אליבא דכ"ע הרי לך אע"ג דלא עלו לבעלים לשם חובה וצריך להביא קרבן אחר עכ"ז צריך ליזהר בה בכל הלכות עבודה הצריכין לה וה"ה הכא בנידון השאלה אע"פ שלא עלתה ק"ש זו לשם חובה שצריך לקרא ק"ש פעם שנית עכ"ז צריך להזהר בקריאתה ככל משפטיה ולכן אסור לקרוץ בשפתיו ולרמוז בעיניו וכיוצא גם ישתדל לאומרה בכונה. יהיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ל"ג

שאלה קהלה של ישראל הדרים בכפר אחד ואין להם ס"ת כלל ובאו לעיר זו לקנות ס"ת ולא מצאו לקנות כי אין כאן סופר שיכתוב וכל הס"ת הנמצאים פה הם קודש בבית הכנסת וא"א לקנות. אך מצאו אצל יחיד שיש לו ס"ת בביתו עם תיק של כסף שירש אותו מאביו ומעולם לא נעשה ס"ת זה לקרות בו בציבור והרי הוא שלו ורוצים לקנותו. וזה היחיד מרוצה למכור. אך חכם אחד אמר להם מאחר דאיתא בש"ע י"ד סי' ע"ר אפילו הניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכתוב משלו ואינו רשאי למכרו אפילו יש לו הרבה ס"ת ואפילו למכור ישן כדי לקנות חדש אסור א"כ ה"ז המוכר עביד איסורא. וכן איתא בבית יוסף מדאמרינן דאינו רואה סימן ברכה משמע שיש איסורא ע"ש ומאחר דאיכא איסורא אע"ג דאיהו לא חייש עכ"ז הקונה עובר על לפני עור לא תתן מכשול ואיך יקנוהו ממנו. על כן יורנו מורינו מה תקנה יש לדבר הזה כי זה היחיד אינו רוצה ליתן אותו לבני הכפר במתנה כי אוהב כסף הוא והם צריכים אליו מאד כדי לצאת בו י"ח שאין להם ס"ת אחר. על כן יודיענו את הדבר אשר יעשון ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דסוכה דף מ"ה הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאינו רשאי ללקחו בשביעית ואמרינן לא רצה ליתן לו במתנה מאי וא"ר הונא מבליע לו דמי אתרוג בלולב ע"ש ופסקה הרמב"ם בה' שמיטה ויובל וכן איתא עוד בבכורות דף ל"א ע"א דבשר מעשר בהמה אסור למכרו אך מותר להבליע דמי הבשר בעורו וחלבו ובגידו ובקרניו ופי' רש"י דאסור למכור בשר אלא החלב והעור והגידין ימכור ויבליע לו בהן דמי הבשר שימכור לו העור והגידין ביותר כמו ששוה הכל ויתן לו הבשר במתנה. וכן איתא עוד שם בדף ל"ב שיוכל להבליע גם בעצמות בבהמה גסה שדרך למכור עצמות שלה לעשות מהם כלים וכל זה הוא הלכה פסוקה בהרמב"ם ז"ל. א"כ השתא בנידון השאלה הנז' מאחר שיש לס"ת זה תיק של כסף והם רוצים לקנות גם התיק הנה הס"ת עצמו יקחו אותו ממנו במתנה ויבליעו דמיו בדמי התיק שיוסיפו בדמי התיק כמו ששוה הס"ת ובזה נמצא דלא עביד המוכר איסורא כי לא מכר הס"ת אלא נתנו במתנה וכל כהא שהם צריכים אליו הרבה כנ"י לצאת י"ח שרי למעבד כן ואין כאן חשש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ל"ד

שאלה למה קודם בהמ"ז אומר המברך שעושה זימון ברשות המסובין וכן התופס כל נדרי בליל כפור קודם ברכת שהחיינו אומר ברשות מורי ומברך גם נסתפקנו אם המברך הוא גדול העיר שהוא מאריה דאתרא ג"כ צריך לומר ברשות או"ד דוקא באינ"ש דעלמא. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בערכין דף י"א ע"ב על פסוק ויאמר חזקיהו להעלות העולה על המזבח אפילו תימא עולת חובה מידי דהוה אשליחא דציבורא דממליך ע"ש נמצא אפילו חזקיהו שהיה מלך ג"כ נטל רשות קודם מעשה העולה ואע"ג דהוה עולת חובה וכן הענין במלאכים מקבלים עול מלכות שמים זה מזה ונותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם וזהו הענין כאן דצריך ליטול רשות ואפילו הוא מאריה דאתרא דהא חזקיהו מלך הוה. גם עוד יוצא תועלת מנטילת רשות זו שיהיו כל השומעים מכוונים לבם עליו לשמוע הברכה או הזימון וכיוצא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ל"ה

שאלה כהן שנטמא בשוגג או שנטמא בקרובים שמותר להטמא בעבורם אם יש טעם בטבילה להודות לו שיטבול או"ד כיון דעתה אין פרה אדומה להזות עליו אז הטבילה לא מעלה ולא מורדת כלל לענין טומאת מת והיה כלא היה וכן ה"ה יש לשאול על קצת

מתחסדים שדרכם לטבול אחר נגיעתם במת אם יש בזה איזה טעם או"ד טהרה דטבילה אין בה ממש לענין טומאת מת. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דבכורות דף כ"ז ע"א רב נחמן ורב עמרם ורמי בר חמא הוו קאזלי בארבא סליק רב עמרם לאפגויי אתאי ההיא אתתא עלת קמייהו א"ל טמא מת מהו שיטבול ואוכל תרומת חו"ל א"ל רב נחמן לרמי בר חמא וכי הזאה יש לנו אמר ליה רמי בר חמא לא ליחוש ליה לסבא אדהכי אתא רב עמרם א"ל הכי אמר רב טמא מת טובל ואוכל בתרומת חו"ל ולית הלכתא כוותיה ופירש רש"י מהו שיטבול ויאכל תרומת חו"ל בלא הערב שמש א"ל רב נחמן וכי הזאה יש לנו בזה"ז דכיון דאין עכשיו הזאה בזה"ז הערב שמש נמי לא בעי הכי אמר רב טמא מת טובל ואוכל ואין צריך הערב שמש ולית הלכתא כוותיה הש"ס קמהדר ליה ע"כ ע"ש.

והנה מפירוש רש"י ז"ל נראה דרב נחמן ג"כ מודה בטבילה ואע"ג דעתה אין לנו הזאה אלא דס"ל דאין צריך הערב שמש וכן מ"ש בגמרא ולית הלכתא כוותיה היינו על מה שמצריך הערב שמש אך הטבילה מודה הש"ס דטובל ונמצא שיש קצת תועלת בטבילה גם לענין טומאת מת ואע"ג דאינו נטהר לגמרי כי צריך לו הזאה עכ"ז יש חשיבות ותועלת קצת בטבילה.

מיהו התוספות תיצוניות הובאו דבריהם בשיטה כתיבת יד כתבו ז"ל פירש הקונטרס כיון דאין לנו עכשיו הזאה תו לא בעי הערב שמש וגם מלתא דרב עמרם פירש טובל ולא בעי הערב שמש ולית הלכתא כוותיה משמע שר"ל דאין הלכה כמותו במה שאמר טובל ואוכל ולא בעי הערב שמש ולא נהירא דאמו בא התלמוד לפסוק דלא ככלהו ולא הזכיר כאן הלכתא לכן נראה לר"י דה"פ ולית הלכתא במה שמצריך רב עמרם טבילה אלא הלכתא כרב נחמן דלא מצריך טבילה ופליג על רב עמרם דמצריך טבילה ורק לא מצריך הערב שמש עכ"ל ע"ש נמצא לפי פירוש התוספות הגר"ז הדין הוא דלא צריך טבילה ושכ"ז יש לומר גם לפירוש התוספות חיובא הוא דליכא אבל על צד היותר טוב נכון לעשות טבילה כי באמת הכי ס"ל לרב ולרב עמרם ולרב ששת על כן גם לסברת הש"ס לפי פירוש התוספות הגר"ז אין להחליט ולומר שאין ממש בטבילה שאין להרחיק הדיעות של גדולי האמוראים מצד לצד וכן בנידון השאלה ודאי טוב להורות לו שיטבול וכן אותם המתחסדים לטבול אחר טומאת מת יפה עושים ומנהגם טוב ומה גם דלפי פירוש רש"י ז"ל גם סתמא דהש"ס הכי סבירה ליה דבעי טבילה ורק על הערב שמש לבד הוא דקאמר דאינו צריך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ל"ן

שאלה אם מותר להשחיז בבית הכנסת ובהמ"ד הסכינים של שחיטה שהם פגומים כדי לתקנם לשחוט בהם די"ל דזו מלאכה היא ואין מן הכבוד לעסוק בה בבית הכנסת ובהמ"ד.

תשובה זו היא מלאכת שמים כי בהשחזה עצמה בלבד כדי לתקנה מן הפגם שבה ג"כ יש בזה תיקון גדול וכונות סודיות בשמות הקודש וכן ה"ה בעת הבדיקה וכמפורש בדברי רבינו הגדול בשער טעמי המצות פרשת ראה הנמצא אצלינו בכתיבת יד ומאחר שבהשחזה עצמה יש כונה וסוד ואין זה בזיון כשחיטה על כן מותר לעשות עסק זה בביה"כ ובהמ"ד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ל"ז

שאלה גביר אחד בא אורח לעירינו ונתגדב סך מה לבנין בית הכנסת ובפירושא אתמר לצורך בנין בית הכנסת דהא ודאי דאסור לשנות. אך הגבאי שואל אם מותר לעשות מאלו המעות פרוכת שפורסים על הדלתות שקבועים בחלונות גדולים העשויים בכותלים של היכלות בית הכנסת שמעמידים בתוכם ספרי תורה דמאחר שאלו הדלתות קבועים בגוף הכותל

ובגויים שם ואלו הפרוכות הם פרוסים עליהם יש לומר גם אלו הפרוכות בכלל בנין חשיבי ושרי.

עוד נסתפקנו שיש מקום בבית הכנסת פתוח מצדו האחד למקום עזרת נשים ופוסקין אותו בפרוכות כדי שיהיו מחיצה בין מקום זה לעזרת נשים כדי שהמתפללים תפילת העמידה במקום הזה לא יפסיקום העוברים ושבים שבעזרת נשים, אי שרי נמי לעשות פרוכות אלו מאלו המעות דיש לומר כל זה הוא בכלל הבנין של בית הכנסת הוא. יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דכתובות דף ק"ו ע"א א"ר נחמן א"ר נשים האורגות בפרוכות נוטלות שכרן מתרומת הלשכה ואני אומר מקדשי בדק הבית הואיל ופרוכות תחת בנין עשויות. מיתבי נשים האורגות בפרוכות וכו' כולם היו נוטלות שכרן מתרומת הלשכה ומשני התם בדבבי ע"ש ופירש רש"י ז"ל בדבבי פרוכות שכנגד הפתחים דלצניעותא עבידי ואינן תחת בניין אבל כל צורך בניין כגון פרוכות המבדילות בין היכל לקדשי הקדשים שהיו במקדש במקום אמה טרקסין וכו' נעשו מקדשי בדק הבית ע"ש ועיין בש"ע שם והשתא לפ"ז מאחר שזה התנדב לצורך הבנין אין אלו הפרוכות שפורסין על הדלתות נחשבים בכלל הבנין כי אין נחשב בכלל הבנין אלא דבר שמעמידין אותו לשמש במקום כותל אבל אותם הפרוכות העשויים בשביל מחיצה להפסיק בין המתפללים ובין עוברים ושבים שבעזרת נשים הנה אלו עשויים במקום כותל ובכלל בנין הם ושרי לעשותם מאלו המעות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ל"ח

שאלה אחד גביר אורח נתנדב סך מה לבנין בית הכנסת והם קנו במעות אלו מצעות לשכב עליהם בבית הכנסת אם מותר לשבת עליהם כיון דבאיסורא אתעבידו דשינו מדעת בעלים. או"ד זה ששינה הוא דעבד איסורא ולא חשיב זה כדבר הבא בתורת גזל וגניבה כיון דהמעות ההם נעשו באמת של הקדש ואת"ל דאין כאן איסורא מצד הדין לשבת עליהם אם יש בזה מדת חסידות. יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דבתרא דף ח' ע"ב אמר אביי מריש לא הוה יתיב מר אציפי דבי כנישתא כיון דשמעה להא דתניא ולשנותה לכל מה שירצו הוה יתיב ופרש"י אציפי מחצלות של בית הכנסת משום דמזביני להו ממעות הקופה ע"ש. נמצינו למידין מהכא דלאו אסור מדינא לשבת עליהם בהיכא דעברו ושינו וקנו אותם דא"כ אמאי לא מנע מר שהוא רבה את הישובים ובפרט לתלמידיו אביי וחביריו דמשמע דוקא הוא עצמו היה מתחסד בכך וחושש. וממילא משמע נמי דאיכא מדת חסידות בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ט"ל

שאלה מנהג העולם כשעומדין להתפלל תפילת העמידה של לחש מניחים ב' כנפות הטלית לצד פנים והשתים נשארין לאחור. גם נוהגין לאחוז ביד שמאל בארבע כנפות בק"ש כנגד הלב. ורצינו לדעת אם יש בזה צורך על פי הסוד או אם הוא מנהג בעלמא כי לפי הנראה הוא שלא נמצא כתוב ד"ז אלא רק בספרי האחרונים. על כן יורינו מורינו ושכמ"ה.

תשובה דברים אלו ודאי יש בהם טעם ע"פ הסוד ואינם מנהג בעלמא אלא בכלל המצות הם והנה הם דברים עתיקים מן הראשונים ואפשר כי הם קבלה מן מרע"ה ען כי מפורש בדברי רז"ל שהם היו נהוגים מזמן דוד הע"ה וא"כ אין זה רחוק שקבלום מן מרע"ה. והוא דאיתא בילקוט תהילים מאמר רז"ל ועיקרו בפסיקתא רבתי א"ר תנחום אין לך כל אבר ואבר שלא קלס דוד להקב"ה בו קלסו בראשו וכו' אמר דוד אני משבחך בכל אברי ומקיים בהם המצות בראשי אני רופפו וקורא בתפלתי. בשערות ראשי אני מקיים לא תקיפו פאת ראשיכם. ותפילין אני מניח בראשי. בצוארי עטיפת ציצית. בעיני וראיתם אותו. בפי

תהלת ה' ידבר פי. בשפתי תבענה שפתי תהלה. בזקני לא תשחית פאת זקנך. בלשוני ולשוני תהגה צדקך. בלבי בלבי צפנתי אמרתיך. בחזה הציצית אני משים כנגד הלב כל זמן שאני קורא קריאת שמע שנאמר והיו הדברים האלה על לבבך. מאחרי ומלפני שני כנפים של הטלית כשאני עומד בתפלה. יד ימנית אני כותב בה ומראה בה טעמי תורה. יד שמאלית אני קושר בה תפילין של יד ובה אני אוחז ציצית בזמן ק"ש. צפרנים לעשות בהם פריעה ומליקת העוף ובהן להסתכל לאור הבדלה. כליותי אף לילות יסרוני כליותי. מעי ותורתך בתוך מעי. קרבי וכל קרבי את שם קודשו. רגל ימין לחליצה. רגל שמאל קודם לשלש פסיעות אחר התפלה. כרעים כריעות ברכים בתפלה. גיד מצות מילה ופריעה. ברכי בהן אני עושה סנדיקות לילדים בשעת מילה ופריעה. לכך נאמר כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך וכו' עכ"ל ע"ש. הרי לך שמזכיר כאן ענין זה של הנחת שתי כנפות הטלית לפנים ושתים לאחור בשעת העמידה דוקא. וגם נזכר כאן מה שמשימין הציצית כנגד הלב כל זמן ק"ש. גם נזכר כאן מה שאוחזין הציצית בק"ש ביד שמאלית ונמצא שדברים אלו היו נוהגים בזמן דוד הע"ה גם קרי להו מצות כמ"ש תחילה אמר דוד אני משבחך בכל אברי ומקיים בהם המצות. גמצא אינם מנהג בעלמא כאשר חשבתם אלא הם בכלל המצות וממילא מובן כי ודאי יש בהם טעם ע"פ הסוד וצריכין הם וכבר נזכרו דברים אלו בדברי רבינו האר"י זצ"ל.

ומן המאמר הנז' מובן כמה עניינים אשר לכאורה יחשוב האדם אותם מנהגים בעלמא והנה הם באמת צריכים ובכלל המצות הם והוא עטיפת הציצית כדרך עטיפת הישמעלים שהוא עטיפה על הצואר וכמ"ש במאמר הנז' בצוארי עטיפת ציצית והן הן הדברים אשר הזהיר בהם רבינו מהרח"ו ז"ל בשם רבינו האר"י זצ"ל וכנז' בס' הכונות הנמצא אצלינו בכ"י בדרוש א' של הציצית וז"ל והנה לסיבה זו הצריכו הגאונים להתעטף עטיפת ישמעאלים ומחזירים ב' הציציות שבצד ימין לצד שמאל באופן שיתחברו שם בצד שמאל מאחוריו כל הד' ציציות ויהיו תלוים מאחוריו בצד שמאל וכו' גם רבינו סעדיה ז"ל כתב בפירושיו שחיבר בלשון ערבי בפ' בא בענין עטיפה זו וטוב ונכון לעשות כך ולפחות ישאר מעוטף כך כדי שיעור הליכת ד' אמות בעת שיתעטף בציצית ואח"כ יסיר העיטוף מעל צוארו וכך היה מנהגו של מורי ז"ל עכ"ל.

עוד מובן מן המאמר הנז' מה שצריך להסתכל בצפרנים בשעת ההבדלה גם מה שצריך בשלש פסיעות לעקור של רגל שמאל תחילה.

מיהו בענין הנחת שתי כנפות הטלית לצד פנים הגם כי במאמר הנז' כתוב בשעת התפלה הנה זה היה קודם שעדיין לא תקנו אנשי כנה"ג ברכות לק"ש אך אח"כ בא חכם הוא הנשר הגדול רבינו האר"י זצ"ל והגיד ברוה"ק כי התחלת דבר זה צריך לעשותו מעת אומרו מהר והבא עלינו ברכה ושלום קודם ק"ש גם הגם כי במאמר הנז' אמר שיאחז הציציות ביד שמאלית בק"ש הנה גילה רבינו האר"י זצ"ל שכאשר יגיע לפרשת ציצית יאחז הציציות ביד ימין ג"כ וכנז' בס' הכונות הנז' המצוי אצלינו בכ"י וז"ל בהגיעך אל מהר והבא עלינו ברכה ושלום תזקוף שני צדדי הטלית על שני כתפותיך באופן שישארו ב' הציציות מאחור ושני הציציות לפנים ואח"כ תקבצם ביחד שרשי ארבעתם בידך השמאלית ותניחם על לבך וכשתתחיל פרשת ציצית אז תאחז כנפי הציציות גם בידך הימנית ושרשיהם יהיו בידך השמאלית וכו' והנה צריך שיהיו ב' ידים אוחזים בציצית ע"ד הנז' עד הגיעך אל ודבריו חיים וקיימים ונאמנים ונחמדים וכו' עכ"ל הראת לדעת שדברים אלו הם ראשונים ולא אחרונים ובכלל המצות הם ולא מנהג בעלמא וממילא מובן שבודאי יש בהם סוד וצריכים הם מאד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה מ'

שאלה עשיר נכבד ביתו רחוק מבית הכנסת יותר מחצי שעה והוא אין לו טרחא בהילוך זה אך להיותו עשיר נכבד זהו כבודו לעיני הרואים שאינם בני ברית שלא ילך ברגליו אלא ברכיבה והוא יש לו בהמה בביתו לרכב עליה אם יש בזה מצוה שילך דוקא ברגליו ולא ירכב או"ד רוכב כמהלך חד הוא

וגם ברכיבתו מקיים מצות הילוך לבית הכנסת.

תשובה הנה בגמרא דסוטה דף כ"ב ע"א אמרו למדנו קבול שכר מאלמנה אותה שהיה לה בית הכנסת קרובה והיא היתה הולכת לרחוקה משום שכר פסיעות משמע מהא כי שכר פסיעות לא שייך אלא בהולך ברגליו שמטריח רגליו בפסיעות יותר. וכן אמרו בחגיגה דף ג' מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב כמה נאין רגליהם של ישראל בשעה שעולין לרגל ע"ש משמע כי אפילו העלית לרגל שהוא מקום רחוק וטרחא הרבה אפ"ה היו מדקדקים ללכת ברגליהם והגם שבודאי הרחוקים הרבה ביותר היו רוכבים עכ"ז נראה כאשר סמוך לירושלים היו הולכין ברגליהם.

והנה מצינו בילקוט תהלים סי' ל"ה על פסוק כל עצמותי תאמרנה, שהביא מן הפסיקתא שאמר דוד אני משבחך בכל איברי ומקיים בהם המצות וכשהגיע לרגלים אמר רגל ימין לחליצה רגל שמאל קודם לשלש פסיעות אחר התפלה ע"ש ולכאורה ק' אמאי לא חשיב ברגלים שהולך בהם לבית הכנסת ובית המדרש וכן למשכן שהיה בימיו, אך באמת אין זה דקדוק דהוא בא לחשוב דבר הנעשה באבר ההוא לצורך המצוה דוקא שאותה הפעולה של המצוה שייכה בו דוקא אבל פעולת ההילוך שיש ברגלים הוא אין הפעולה הזו של ההילוך מיוחדת למצות הילוך בית הכנסת בלבד אלא היא שייכה בדברים של רשות ג"כ שכל הילוך הוא ברגלים ואדרבה הליכה של רשות היא יותר מן הליכה של מצוה ולהכי גם בידים לא קאמרי שהוא נוטל בה לולב ועוסק בה כמה מצות יען כי פעולה של נטילה ושאר עסקים הנעשים ביד אינם מיוחדים למצוה בלבד אלא אדרבה של רשות הם יותר.

וכן מצינו בריש פ"ק דחגיגה הכל חייבין בראיה חוץ מחש"ו וכו' ומי שאינו יכול לעלות ברגליו איזהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתפיו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית דברי ב"ש ובה"א כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית שנאמר שלש רגלים ופירש רש"י הראוי לעלות ברגליו חייב הכתוב וע"ש בגמרא דף וא"ו דפריך גבי קטן עד הכא מאן אתיה וכו' ועוד קאמר התם השיב רבי לדברי ב"ש והא שמואל דיכול לרכוב על כתפו של אביו הוה ע"ש מוכח מכל זה דקפדינן אהילוך מירושלים להר הבית.

ואם אל סודו תדרוש לך נא ראה מ"ש רבינו הגדול האר"י זצ"ל בשער מאמרי רז"ל הנמצא אצלינו בכ"י על מאמר בראשית רבא בענין עלייה לרגל וז"ל וז"ס חובת ראיה ברגלים והענין הוא כי מצות ראייה שיעלה כל אדם לעזרת ישראל לראות שם בחגים ואין חיוב מצוה זו אלא לאנשים זכרים והענין הוא להעלות ברגליהם ולהמשיך כח הרגלים העליונים שהם נה"י בשלשה רגלים ולכן לא נאמר שלש מועדים אלא שלש רגלים לרמז כי ענין הארת ג' חגים אלו הם ע"י הרגלים העליונים נה"י המאירים במלכות שהיא עזרת ישראל וכו' עכ"ל ע"ש.

והנה מצינו הליכת האדם לבית הכנסת נרמז סודה בפסוק בבית אלהים נהלך ברגש וכמ"ש רבינו האר"י זצ"ל בספר הכוונות הנמצא אצלנו בכ"י וז"ל כי השכינה היא נקרא בית הכנסת ונקרא בית אלהים וזמש"ה בבית אלהים נהלך ברגש כי קודם שיכנס האדם לבית הכנסת שהיא השכינה צריך לימלך באבהן ולומר פסוק ואני ברוב חסדך אבוא ביתך כנז' בס' הזוהר כי בפסוק זה רמוזים ג' האבות ויכוין בשם אב"ג ית"ך הנקרא רוב חסדך. גם יכוין לעשות מנה"י דז"א ג' מוחין חב"ד אל נוקביה דז"א וכו' ע"כ ע"ש הנה כי כן בין תבין שגם בהליכה לבית הכנסת יש טעם להילוך ברגלים שה"ס נה"י ודוק היטב כי קצרתי.

ועל כן ודאי גם מצות הליכה לבית הכנסת יש להקפיד בה שתהיה ברגלים דוקא כל היכא דהוא יכול להלוך ברגליו ולא יחוש בזה על הכבוד לעיני הרואים אע"פ שהוא עשיר נכבד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה מ"א

שאלה גביר אחד הניח בצוואה סך גדול לבנין בית הכנסת על קרקע אחת גדולה וצוה שיבנו את הקרקע ההיא ב' דיורין

זה למעלה מזה דירה התחתונה תהיה לתלמוד תורה תינוקות של בית רבן ודירה העליונה תהיה לבית הכנסת להתפלל שם וציוה כמה היכלות יעשו בה בארבע רוחות וכמה חלונות ובכלל הצוואה הנז' שלו כתב שיעשו את המעלות של דירה העליונה שהיא בית הכנסת כמו המעלות של העזרה בבהמ"ק ועל כן אמרנו להאומן הפועל שיעשה המעלות ט"ו לא פחות ולא יותר כדי שיהיו כמו עזרת ישראל שהיה לה ט"ו מעלות לקיים דברי המצווה מה שכתב בצוואתו הנז' והנה בעתה אומר זה האומן הבנאי דלא אתרמי ליה בהכי כי הוא עשה דירה העליונה גבוה הרבה וצריך לעשות לה יותר מן ט"ו מעלות ואם יעשה אותם ט"ו דוקא יהיו המעלות גבוהים הרבה וקשה עלייתן וגם אינם נאי בכך. על כן יוריונו כיצד נעשה אם מותר לעבור על דבריו הנז' בצוואתו ולעשותם כפי הראוי לבנין ונח לבני האדם או לאו ושכמ"ה.

תשובה מי הגיד לכם שכונת המקדיש כך לעשותם ט"ו דוקא כי זה אין לו טעם בבה"כ והוא מבין ויודע שמספר המעלות זה תלוי כפי מה שיוזמן בתכונת הבנין לעשותם כפי הראוי אך כוונתו הוא שיהיו דומים לענין זה דאיתא במשנה דמידות פ"ב סוף הל' ה' על מעלות העזרה לא טרוטות אלא מוקפות כחצי גורן עגולה פירוש לא היו ארוכות ובעלי זויות כדרך כל המעלות אלא עגולות כחצי גורן עגולה והמקדיש הנז' רצה לדמותם לזה מפני שהוא נוי יותר וגם השב שבודאי יש סוד בזה ותמונה ורצה בכך על כן גם אתם תעשו כך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה מ"ב

שאלה מי שאינו יכול לשמוע קריאת ס"ת מש"ץ כלל מחמת כובד אוזנו אם מותר לו לקרות בינו לבין עצמו בלחש בשעה שקורא הש"ץ בס"ת או לאו.

תשובה איתא בברכות דף ח' ע"א רב ששת מהדר אפיה וגריס אמר אינן בדידן ואינהו בדידהו ע"ש ואיתא בשיטה כתיבת יד של רבינו בצלאל אשכנזי ז"ל שכתב וז"ל יש מפרשים דדוקא רב ששת היה מותר מפני שהיה סגי נהור ולא היה מחוייב בקריאת התורה דדברים שנכתבו בכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה עכ"ל ולפ"ז הטעם יבא על נכון לשון אינן בדידן ואינהו בדידהו הנה כי כן זה שאינו שומע מחמת כובד אזנו דינו כר"ש ועדיף טפי כיון שאינו יכול לשמוע על כן מותר ללמוד לעצמו בעת קריאת ס"ת אך בתנאי שיהיה לימודו בלחש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה מ"ג

שאלה מה שתקנו אנשי כנה"ג ברצה דתפילת העמידה ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון איך אומרים עתה נוסח זה מאחר דליכא עבודת הקרבנות בבהמ"ק כדי שנאמר ואשי ישראל. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה הטור בסי' ק"ך פירש זה וכתב אע"פ שאין עתה עבודה מתפללים על התפלה שהיא במקום הקרבן שתקובל ברצון לפני השי"ת ובמדרש יש שמיכאל השר הגדול מקריב נשמתם של צדיקים על מזבח של מעלה ועל זה תקנו ואשי ישראל. ויש מפרשים על מה שלמעלה ממנו והכי פירושו והשב העבודה ואשי ישראל ואח"כ תחלת דבר ותפלתם באהבה תקבל ברצון עכ"ל ע"ש. והנה פירוש יש מפרשים הנז' אינו מכוון היטב בשטחיות הלשון אך פירוש הראשון מכוון היטב וכוונתו בזה כי ארז"ל תפילות כנגד תמידין תקנום וא"כ ואשי ישראל קאי על תפילות העמידה הקבועה לחובה בכל יום תמיד שהיא כנגד תמידין ואומרו ותפלתם קאי על שאר תפלות ותחנות ובקשות שמתפללים וגם נכלל ג"כ באומרו ואשי ישראל מה שאנו אומרים בכל יום פרשת התמיד והקטורת לקיים מה שנאמר ונשלמה פרים שפתינו שהיא חשובה כאילו הקרבנו קרבן התמיד במועדו ועמדנו על מעמדו וכאשר אומרים כן ביהי רצון שאחר אנא בכח.

גם עוד אדיע לכם שמלבד כונה הגו' צריך האדם לכוין ג"כ באומרו ואשי ישראל על כל תעניות שמתענים ישראל כי האדם בתעניתו מקריב חלבו ודמו וכדאיתא בזוהר פ' שמות דף כ' ע"ב וז"ל וע"כ מנהיג עולמו כשושנים שהוא אדום ולבן וכתיב להקריב לי חלב ודם כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום ולבן אין מוצקין אותו לחזור כולו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כולו לבן אלא באש. עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כולו לבן אלא באש דא"ר יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין איבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה והיינו דרבי אלעזר כד הוה יתיב בתעניתא הוה מצלי ואמר גלוי וידוע לפניך ה' או"א שהקרבתי לפניך חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי יהר"מ שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבן באש המזבח ותרצני. נמצא שהאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם והריח שעולה מפיו הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוין למה דאמרן עכ"ל ע"ש.

והשתא לפ"ז יותר מתיישב כונת ואשי ישראל על התעניות של ישראל ובודאי שהאדם צריך לכוין כונה זו וגם יכוין לפירוש הטור ז"ל, דקאי על תפלת העמידה שכנגד תמידין תקנום וגם יכוין על אמירת פרשת התמיד והקטורת שבכל יום שהם במקום הקרבן ע"ד ונשלמה פרים שפתינו וגם יכוין למ"ש במדרש על נשמות ישראל וזה ברור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה מ"ד

שאלה פסוק של תחנונים האמור בלשון יחיד אם מותר לשנותו בלשון רבים ולאומרו תוך התחינות וכמו פסוק למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא ופסוק למען שמך ה' תחייני בצדקתך תוציא מצרה נפשי שאומרים בשני וחמישי בתחנונים שאחר העמידה ומשגים אותם בלשון רבים וסלחת לעוננו תוציא מצרה נפשינו כי שמענו שיש מפקפקים בזה שאין לשנות הפסוק אלא צריך לאומרו כמו שהוא ואע"פ שאומרו בדרך תחנון. גם יודיענו אם יש חילוק בזה בין מקרא התורה למקרא נביאים וכתובים וכמו שמצינו להפוסקים בכללא דקי"ל כל פסוקא דלא פסקי משה לא פסקינן שחילקו בזה בין פסוקי תורה לפסוקי נביאים וכתובים ונסתפקנו אם גם בזה יש לחלק. יורינו ושכמ"ה.

תשובה כל שהוא מזכיר הפסוק בדרך תחנונים ותפלה או שמזכירו בדרך לימודו בתורת שבע"פ יכול לשנותו ולית לן בה הן בפסוקי התורה הן בפסוקי נביאים וכתובים וראיה לזה מגמרא דשבועות דף ל"ו ע"א על מתניתין דאמר יככה אלהים זו אלה הכתובה בתורה ואמר בגמרא יתיב רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר הא מתניתין כדתנן א"ל כנה ופירש רש"י רב כהנא היה שונה משנתינו כמו שהיא שנויה יככה וכן יככם וא"ל רב יהודה כנה הפוך דבריך כנגד אחרים אמור יכהו וכן יכהם שלא תקללני. עוד איתא התם יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל א"ל כנה ומקשי בגמרא תרתי למה לי מהו דתימא ה"מ מתניתין אבל בקראי אימא לא מכנינן קמ"ל ופירש רש"י ויתיב וקאמר גם אל יתצך לנצח המקרא הזה היה דורש שנאמר בדואג בספר תהלים וא"ל כנה אמור יתצהו ע"ש נמצא אין חשש בשינוי המקראות אם אינו אומר אותם בקריאתו כדרך המקרא ואין לחלק ולומר הכא משום הכרח שנראה כמקללו שאני דזה אינו דאם הוה דבר זה אסור מדינא לא היו מתירין לשנות מחמת כן דחשש זה אינו חשש כ"כ דהא המלמדי תינוקות אין נזהרים בזה.

ועוד י"ל בלא"ה אין כאן קפידא בזה מאחר דאומרו דרך תחנונים ויש ראיה לזה מדין כל פסוקא דלא פסקיה משה לא פסקינן וכתבו הפוסקים דפסוק ויעבור דפסקי במלת ונקה היינו משום דאמרו דרך תחנון אבל אם אומרו בטעמים כקורא בתורה וכגון שהוא יחיד

דאינו רשאי לאומרו דרך תחנון דזה בכלל דברים שבקדושה דבעי עשרה הנה הקפידו בזה משום דאי אמרי היחיד כקורא בתורה הרי הוא פוסקו באמצע נמצא כל שאומר דרך תחנון אין לו דין המקרא וא"כ זה שאומר דרך תחנון יכול לשנותו כי אין זה קורא המקרא כקורא בתורה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה מ"ה

שאלה מצינו כתוב בסידורים שיאמר אדם בר"ה וימים טובים בעת הוצאת ס"ת ג"פ י"ג מדות ואח"כ יאמר בקשתו. ונסתפקנו איך יוכל לכפול הפסוק של י"ג מדות שיש לחוש בזה כאשר חששו רז"ל כאומר שמע שמע ומודים ומודים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין לחוש חששות אלו מדעתנו אלא רק במקום שחששו בו חז"ל שהוא בפסוק שמע ישראל ובמודים והראיה דכופלים כל יום פסוק ה' מלך וכו' וכן בעשרת ימי תשובה שמוסיפים לומר ה' הוא האלהים ג"כ כופלים אותו ואין לומר התם שאני שעניית הציבור מפסקת בין קריאת החזן וכן קריאת החזן מפסקת בין עניית הציבור דזהו אינו דהא אפילו היחיד כאשר מתפלל ביחיד ג"כ כופל פסוקים ואומרם בזא"ז ועוד אעיקרא פסוק ה' הוא האלהים הוא בעצמו כפול שאומר ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים ונמצא דאין כאן חשש שחששו בשמע ומודים וא"כ ה"ה בפסוק זה של ה' ה' אל רחום וחנון אם יכפול ליכא חשש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה מ"ו

שאלה אם אחד אינו יודע להתפלל בעל פה תפלת ערבית של יו"ט ושל ר"ה ולא יש בידו ספר להתפלל בו ורוצה לומר ג' ראשונות וג' אחרונות בעל פה הוא בעצמו ודק האמצעיות ישמע מש"ץ שמתפלל בקול רם ומוציא י"ח וזה מתכוין לצאת בשמיעה ונסתפקנו אם יש בזה חשש משום דהוי מקצת התפילה בשמיעה ומקצתה בהזכרת פיו. אר"ד ליכא חשש בזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין בזה חשש כלל והוא דבר פשוט ועכ"ז אביא לכם ראיה מן הגמרא דירושלמי בעון קמי רבי חייא בר אבא מנין שאם שמע ולא ענה יצא אמר אין מה דאנן חמינן רבנן דרבריא עבדין כן אינון קיימין בציבורא דאילין אמרין דין ברוך הבא ואילין אמרין בשם ה' ואילין ואילין יוצאין י"ח ע"ש נמצא אע"פ שהם יוצאים י"ח קצת באמירה וקצת בשמיעה ולא הכל באמירה או הכל בשמיעה עכ"ז אין בזה חשש כלל ועושין כן לכתחילה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה מ"ז

שאלה שליח ציבור שנצטרע במקומות המכוסים שבגופו ואינו נראה מבחוץ כלל ועכ"ז הנה יש מן הציבור טוענים שצריך להעבירו מפני שהמצורע הוא טמא ואיך יתפלל על הציבור ובפרט ביום הכיפורים בסדר עבודה, שהוא במקום כהן ויש מן הציבור אומרים מה בכך הלא הכל עתה הם טמאים בלא"ה בטומאת מת דחמירא טפי ומה הפרש יש בזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה ודאי שהמצורע חשוב כמי שהטומאה יוצאת עליו מגופו שהם זבין ובעלי קריין ומפני כך גרע מטמא מת לענין זה של התפלה והיה ראוי להעבירו מלהיות ש"ץ וכמו שטענו קצת מן הציבור בזה אך יש להצילו מטענה זו מהאי טעמא והוא כי הדין הוא כל מצורע שלא טמא אותו כהן מיוחס הרי הוא טהור ואינו טמא וזה הש"ץ לא טמא אותו כהן מיוחס וגם עתה בזה"ז אין כהן מיוחס אלא כולם הם כהני חזקה ולכן הש"ץ הזה הוא טהור ואין בו טומאת צרעת ודבר זה מפורש בגמרא דפסחים ופסקו הרמב"ם להלכה

בהלכות תרומות פרק ז' הלכה ט' וז"ל המצורע הרי הוא כמו שטומאה יוצאה עליו מגופו והוא שיטמא אותו כהן מיוחס אבל קודם שיטמאו הכהן טהור הוא עכ"ל ע"ש הרי אפילו בתרומה מותר לו לאכול דחשיב טהור וכ"ש לענין זה הנד' בשאלה ולכן אין להעבירו מחמת דבר זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה מ"ח

שאלה הלא ידוע הוא כי ההשתחויה היא בפישוט ידים ורגלים וא"כ איך יאמרו בעלינו לשבח ואנחנו משתחוים לפני ממ"ה ואין עושים רק הרכנת הראש וקצת מן הגוף והלא מחזי כשקרא. גם ילמדנו רבינו הגה יש עושים ההרכנה הזאת במהירות שזוקפים במהרה ויש שוהים מעט בהרכנתם איזה הוא הדרך הטוב שצריך לעשות בזה יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה הגם שההשתחויה היא בפישוט ידים ורגלים עכ"ז הרכנת הגוף והראש היא בכלל השתחויה כי היא באמת השתחויה במקצת והשתחויה במקצת חשיבה השתחויה ואין זה שקר ח"ו.

ומה ששאלתם על שיעור ההרכנה נראה ודאי שטוב לשהות בהרכנתו שיעור השתחויה והוא מ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות ביאת מקדש פרק ג' הלכה כ"ג וז"ל לא החזיר פניו אלא השתחוה דרך יציאתו כלפי חוץ אינו חייב אלא א"כ שהה כשיעור וכמה שיעור שהייתו כדי לקרות ויכרעו אפיים ארצה על הרצפה וישתחוו והדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וזהו שיעור השתחויה עכ"ל. ומקור דין זה בגמרא דשבועות דף ט"ז ובירושלמי וכנד' בכ"מ ע"ש וא"כ טוב לשהות בהרכנתו כשאומר ואנחנו משתחוים שיעור כדי לקרות פסוק זה ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחוו והדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וטוב שכל פעם שישתחוה כנגד הארון וכנגד ס"ת בפתיחת ס"ת ישהה בהרכנתו כך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה מ"ט

שאלה למה בסליחות תקנו אותה בלשון הקודש של המקרא וקצת ממנה תקנו בלשון תרגום וכמ"ש רחמנא אדכר לן וכו' וכן בסוף הסליחות יש בקשות בלשון תרגום מרגא דבשמייא מחי ומסי ומאחר דלשון הקודש עדיף יתקנו הכל בלשון הקודש. גם עוד יש לשאול כי מצאנו כתוב שאין היחיד אומר אותם דברים האמורים בלשון תרגום שבסוף הסליחות אם הוא מתפלל סליחות ביחיד ולא ידענו למה לא הזהירו גם על אמירת רחמנא גם עיקרא דמילתא תמיהה לן כי לא ידענו מה הפרש יש בזה בין יחיד לציבור ולא מצינו הפרש בין יחיד לציבור אלא בדברים שבקדושה דוקא ואלו בקשות הם גם בריך שמיה דמרי עלמא שאומרים בהוצאת ס"ת וגם תפלת הפרנסה של יהא רעוא לפ"ז עדיף לאומרם היחיד בלשון הקודש גם מאחר דלשון הקודש עדיף למה יסד מרן האר"י זיע"א פיוט שבת בשלוש סעודות בלשון תרגום הו"ל לייסדו בלשון הקודש כשאר פיוטים גם מאחר דלשון הקודש עדיף למה דיבר רשב"י באדרא ובזה"ק בלשון תרגום ולא אמרום בלשון הקודש כמו לשון המשנה גם הקדיש שמעלתו גדולה למה נתייסד בלשון תרגום. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דסוטה דף ל"ג ע"א תפלה רחמי היא כל היכא דבעי מצלי ותפלה בכל לשון והא"ר יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית דאר"י כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו לפי שאין מה"ש מכירין בלשון ארמי ל"ק הא ביחיד הא בציבור ופי' רש"י יחיד צריך שיסייעוהו מלאכי השרת ציבור לא צריכי להו דכתיב הן אל כביר לא ימאס אינו מואס בתפלתן של רבים ע"ש והשתא מזה תבין הטעם שייסדו בסליחות קצת בקשות בלשון תרגום כי הסליחות נתקנו לציבור להורות שהציבור כוחם גדול והן אל כביר לא ימאס שאין צריכין לסיוע מה"ש אך יסדו רובם בלשון הקודש משום דבאמת לשון הקודש עדיף טפי.

ובזה תבין ממילא הטעם שאין היחיד שואל בלשון תרגום כי היחיד צריך לסיוע

של מה"ש. וא"ת ואם יאמר מה בכך זה אינו כי בזה מתקנאים בו המלאכים למעלה כי יאמרו זה יחיד ושואל צרכיו בלשון תרגום ולא בלשון הקודש משמע שסומך על עצמו שהוא צדיק גמור ותפלתו חשובה כתפלת ציבור שאין צריכין לסיוע נראה מה מעשיו ובזה נזכרים עונותיו ע"ד שארז"ל שלושה מזכירין עונותיו של אדם קיר נטוי ועיון תפילה וכו' מיהו אם אומר סליחות ביחיד אינו צריך לדלג נוסח רחמנא מפני שכל הסליחות היא בלשון הקודש וקודם וה ואחר זה הוא אומר בלשון הקודש הרבה בקשות על כן לא אכפת בזה ולא יתקנאו בו רק אותם בקשות שהם בסוף הסליחות ידלגם יאפשר מה שבחרו לתקן רחמנא וכו' בלשון זרגום מפני כי אלפא ביתא זו היא כנגד בחינה עליונה מאד מאד כנודע בספרי המקובלים ז"ל לכן לא חשו בזה. או אפשר כי כל אלו הבקשות של הסליחות לא נתקנו כולם בבת אחת מאנשי כנה"ג אלא דורות שאחר אנשי כנה"ג תיקנום פסקי ואלפא ביתא זו של רחמנא תיקנה תנא אחר ע"ד שמציגו בברכות העמידה שאנשי כנה"ג לא תקנו אלא י"ח ברכות ובימי רבן גמליאל תיקנו למינים ולמלשינים וכו' ושמואל הקטן תיקנה כי הוא בעצמו סידר אותה וכנו' בגמרא וכן אלפא ביתא זו תיקן אותה תנא אחר והוא בחר לתקנה בלשון תרגום ועדיין צריך להתיישב בזה.

ומ"ש על בריך שמיה דמרי עלמא הנה זה נתקן בהוצאת ס"ת ואין הוצאת ס"ת אלא בציבור ואפילו שהיחיד לבדו אומר לא אכפת מאחר דאיכא ציבור ועוד הוצאת ס"ת הוא עת רצון וכנו' בזוהר ועת רצון שאני ולהכי רשב"י היה אומר תפלה זו בלשון תרגום להורות על מעלת העת ההיא שהיא עת רצון ואין צורך לסיוע גם היחיד ועוד יש לצדד ולומר דכל שהוא עת רצון אין היחיד צריך לסיוע מה"ש בשביל עלית תפילתו והרי היא עולה בלא סיוע וכיון שעולה בלא סיוע יש לומר דעדיף טפי שלא ירגישו מה"ש בדברים אלו שהתפלל ודברים אלו יהיו בין האדם ובין קונו כדי שלא יקטרגו על השפע שמשפיע לו השי"ת בתפילה זו ולכן עדיף טפי לאומרה בלשון תרגום.

ומ"ש על תפלת יהא רעוא שהיא תפלת הפרנסה שאומרים על השלחן למה לא תקנו בלשון הקודש ואת אשיב כי הן אמת בתפלה יש בקשה של פרנסה וטובה לאדם אך תחלתה היא בקשה על עולמות העליונים להמשיך השפע בהם ועיקרה היא להם אך בסופה מבקש שישתלשל השפע גם לנו ולהכי לא אכפת אם אומרה בלשון התרגום גם היחיד ואם תאמר מאחר דלשון הקודש עדיף טפי יאמרו אותה בלשון הקודש הנה דבר זה יתבאר ממה דבעינן לומר עתה.

ומ"ש על לשון הזוהר ופיוט מרן האר"י וצ"ל למה לא נאמרו בלשון הקודש דעדיף וכן שאלתם ג"כ על הקדיש למה נתייסד בלשון תרגום הנה ידוע להוי לכם כי מרן האר"י וצ"ל נתן טעם לענין הקדיש מה שנתקן בלשון תרגום דאיהו לישנא דלא משתמע למלאכין עילאין כנו' בזוהר פ' נח דף ע"ח ובפ' לך לך דף פ"ט הטעם הוא לפי שהם מצד הפנים והם מדברים בלשון הקודש שהוא בחינת הפנים אך הקליפות הם נאחזים באחור והם מבינים בלשון תרגום שהוא אחוריים ובהיותינו אומרים השבח הגדול והקדוש הזה של הקדיש בלשון תרגום שהם מבינים אותו אז הם נכנעים ואינם עולים למעלה עכ"ל וא"כ השתא ממילא מובן הטעם לשאר שאלות שלכם כי לכן דיבר רשב"י זיע"א הסודות בלשון תרגום כדי להכניע בזה הקליפות שהם מבינים לשון תרגום שהם יש להם הכנעה מסודות התורה שהיא כחרב פיפיות להם וזהו הטעם גמי שיסד מרן האר"י זיע"א פיוט שבת בלשון תרגום כי כולו סודות עליונים המדברים מגדולת וקדושת השבת ובזה יהיה הכנעה גדולה לקלי' בשמעם גדולת קדושת השבת ומעלותיו ולכך גם תפלת יהא רעוא נתקנה בלשון תרגום מאחר כי בה אנחנו מזכירים השתלשלות השפע ממקום גבוה ועליון שאין הקליפות מגיעים שם וגם אנחנו מבקשים בה עיקר על עולמות הקדוש"ט ובזה יהיה הכנעה לקלי'. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ'

שאלה מקום אחד מנהגם להעלות בשבת שחל בו המילה את אבי הבן

שלישי ואחריו המוהל רביעי ואם נתן הסנדקות לאדם אחר יעלה הסנדק אחר המוהל כי אלו הם נקראים בעלי ברית ונהגו לכבדם בעליית ס"ת ביום שבת שחל בו המילה לכבוד המצוה שעושים ביום ההוא ואם יש ב' אבות הבנים אשר מילתם היום ההוא יקדימו בעליה ובמילה למי שנולד לו הבן בשעה הקודם ואפילו שזה הב' הוא חכם וזקן יותר ממנו אין הולכים בזה אחר החכמה והזקנה, ואם שניהם נולדו בשעה אחת באופן שא"א לברר מי נולד קודם או ילכו אחר החכמה או הזקנה ומי שהוא חכם או זקן יותר או שהוא מכובד בין הבריות יותר יש לו דין קדימה בעליית ס"ת וגם במצות המילה למוהל בנו קודם. ועתה שואלין אם נזדמן בשבת אחד שני אבות הבנים שאין מבורר מי נולד לו בן קודם דאז הולכים בזה אחר הזקנה או החכמה של העולה, והנה עלו לס"ת ב' אבות הבנים שלישי ורביעי ואחריהם עלה המוהל חמישי כי הוא היה מוהל לשניהם אך היה עוד ב' סנדקים כי אלו אבות הבנים נתנו שניהם הסנדקות לאחרים ורק אחד מן הסנדקים קנה הסנדקות זו במעות מן אבי הבן שנתן לו מעות בעבור שיתן לו מצות הסנדקות והאחר לקח מצות הסנדקות בחינם כי אבי הבן היה קרובו וכבדו במצוה זו בחינם בשביל אהבה שיש ביניהם וזה הסנדק שלקח המצוה בחינם הוא גדול בשנים מן אותו הסנדק שקנה המצוה במעות כי זה זקן וזה עודנו בחור רך בשנים ויש כאן עליית שישי ושביעי ועל פי הזוהר עליית השישי היא יותר משובחת וגדולה וכל אחד מאלו רוצה לעלות שישי זה טוען שיש לו דין קדימה בזה בעבור שלקח המצוה בדמים וזה טוען שיש לו דין קדימה בעבור הזקנה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מצוות הסנדקות היא מצוה רבה והפליגו חכמים בשבחה דהוי כמקריב קטורת והנה בודאי הסברה מחייבת דיש דין קדימה לזה הסנדק שקנה המצוה במעות מאחר שעליות אלו ניתנו להם היום הזה בעבור המצות שעושים ביום ההוא ומאחר שיש מעלה למצוה זו שקנה במעות על מצוה שלקח זה בחנם לכן ממילא יש קדימה לזה על זה והכי איתא בזוהר פרשת תרומה דף קכ"ח ע"א וז"ל ויקחו לי תרומה האי מאן דבעי לאשתדלא במצוה ולאשתדלא ביה בקב"ה אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא ובמגנא אלא אצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה והא אוקימנא מלה בכמה אתרי וכו' ואי תימא הא כתיב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב דהאי איהו במגנא ואשתדלותא בלא כסף ואיהו אשתדלותא דקב"ה אלא אשתדלותא דאורייתא כל מאן דבעי זכי בה אשתדלותא דקב"ה למנדע ליה כל מאן דבעי זכי ביה בלא אגרא כלל אבל אשתדלותא דקב"ה דקיימא בעובדא אסיר לנטלה ליה למגנא ובריקנייא בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל לאמשכא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלים עכ"ל ע"ש.

נמצא המצוה שבאה לידי האדם בממון יש לה מעלה גדולה ונשגבה מאוד על המצוה שבאה לידי האדם בחינם ומאחר כי אלו הסנדקים זכו בעליית ס"ת היום הזה מחמת המצוה הא ודאי יש קדימה לבעל המצוה שבאה לידו בממון על אותו שבאה לידו בחינם ומה יש אם הוא גדול בשנים ממנו הלא אין העליות באו להם מן השנים אלא באו מן המצות ובתר מצות אזלינן והביטו בעיקר המנהג שנתייסד אצלכם שכל מי שנולד לו בן קודם הוא יזכה בעלייה ובמילה קודם ואע"פ שהב' הוא חכם וזקן יותר ממנו וכנז' בשאלה ומה טעם יש בזה אך באמת הטעם פשוט כי עליות אלו זכו בהם אבות הבנים מכח המצות ולכן מי שנולד בנו קודם נמצא מצותו קדמה לבא לעולם קודם הב' כי מעת הלידה של הזכר נתברר המצוה של המילה וכאילו היא נולדה עמו יען כי חזקת ישראל למול את בניהם ומאותו הרגע שנולד הזכר הם מצפים לקיום המצוה בזמנה ומאחר שנולדה מצותו של זה קודם לכן מלין אותו קודם וממילא גם אבי הבן שזוכה בעלייה עבור המצוה הוא עולה קודם הרי המנהג נתייסד היטב ע"פ הצדק והישר דאזלי בתר מצות וא"כ ה"ה הכא לענין סנדקות אזלינן בתר מצות דזו יתירה במעלה על הב'.

והלכתא אחריתי אגב אורחאי אמינא לכו כי ע"פ דברי זוה"ק הנז' שהפליג בשבח המצוה שאדם קונה בממון עד שאמר

בדרך ההפלגה בזה"ל אבל אשתדלותא דקב"ה דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקגייא וכו' הנה מזה יש לנו ללמוד ענין אחר שאם האדם קנה אתרוג כשר קודם יו"ט כדי ליטול אותו ביו"ט ואח"ך שלחו לו במתנה חלוטה אתרוג אחר מעיר אחרת ונעשה אצלו שנים לא יברך הוא אלא על אתרוג שקנה בדמים ואע"פ שאתרוג הב' שבא לו במתנה הוא הדור יותר ומשובח מאד וארז"ל הדור מצוה עד שליש עכ"ז יתרון זה שיש באתרוג שקנה בדמים הוא עדיף טפי ויברך עליו אך מאחר שאתרוג הב' הוא הדור הרבה יטלנו אחריו ויעשה בו נענועים ועכ"ז הנענועים של ההלל והקפות יעשה באותו שקנה בדמים וכל זה לדידיה אבל לאחרים שרוצה ליתן להם במתנה ע"מ להחזיר ודאי אותו ההדור עדיף.

גם עוד מלתא אחריתי אמינא ע"פ זוה"ק הנז' והאי מלתא שכיחא אצל בני אדם והוא כי ידוע שברכת שהחיינו על פרי חדש היא ברכת שבח והודאה להקב"ה ויש בה מצוה רבה וגם בזה יזהר האדם לברך על פרי חדש שקנהו בדמים ואם נזדמן ששלחו לו אחרים פרי חדש במתנה או שהיה יושב אורח על שלחן אחרים והביאו על השלחן פרי חדש והוא עדיין לא בירך שהחיינו לא יברך על זה אלא יקנה במעות ויברך שהחיינו וכן ראיתי חסידים ואנשי מעשה מדקדקים בזה לברך שהחיינו על פירות שקנו בממונם משום חיבוב מצוה. והנה אנכי פתחתי לכם פתח בזה הענין ואתם תלמדו מזה לכמה דברים ואין צורך לפרטם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ"א

שאלה אחד שיש עליו שטרי חובות לכמה בני אדם ורוצה לומר בקשה זו בשומע תפלה יהר"מ ה' או"א שתתן לי עזר ויכולת לפרוע כל חוב שאני חייב לבני אדם. וכן רוצה לומר בקשה זו בבהמ"ז בהרחמן אם יש בזה איזה פקפוק או לאו יורינו ושכמ"ה.

תשובה אין בזה שום חשש ופקפוק כי זה ידוע דרשאי אדם לשאול צרכיו בשומע תפלה וכן רשאי לבקש גם בהרחמן שבבהמ"ז די מחסורו אשר יחסר לו אך לשון זה שכתבתם בשאלה לומר לפרוע כל חוב אין זה לשון ברור מפני כי פרעון בלשון תורה הוא לשון גילוי כמו כי פרוע הוא כי פרעה אהרן וכן וראשו יהיה פרוע ופרע ראש האשה וכיוצא ויש לו עוד משמעות אחרת בלשון מקרא שהוא לשון ביטול כמו תפריעו את העם ממעשיו ותפרעו כל עצתי וכיוצא ויש פירושו לשון נקמה כמו פרעות אויב בפרוע פרעות בישראל וכיוצא. אך לשון שילום אין לו משמעות בלשון מקרא ורק זה הוא בלשון חכמים דוקא ואדרבה יש במקרא משמעות נגדית לתפלה שהוא לשון גילוי על כן יותר נכון שיתפלל כך לשלם כל חוב וזהו לשון ברור על בקשתו בין בלשון תורה בין בלשון חכמים ובודאי ידוע לכם שבקשת רחמים צריך לדבר בלשון היותר ברור ומלתא אגב אורחאי אמינא לכו שתאמרו לשון לשואל הזה שיוסיף בשאלתו הנז' לומר ולא יתחלל שמך בי וד"ז הוא סיוע לבקשתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ"ב

שאלה עיר שיש בה בית הכנסת אחת ומתפללים בה כל הקהל ביחד והמנהג שביום יארצייט עולה בעל היא"צ משלים או מפטיר למנוחת הנפטר ונזדמן בשבת אחד שיש שלושה בעלי יא"צ והשניים הם יא"צ של אב ואחד של אם והנה האחד כבר לקח עליית המשלים ונשארו שניים אחד של אב ואחד של אם מריבים זע"ז על עליית המפטיר מה יעשו הציבור למי יתנו לו דין קדימה להעלותו במפטיר יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מסתברא דבעל יא"צ של אב קדים דנהי שהעולים מצד עצמם הם שוים דכמו שחייב זה בכבוד אביו חייב זה בכבוד אמו מ"מ הציבור והש"ץ שבידם מסורה העליות הם צריכים לכבד האיש יותר מן האשה

כי מלבד דעדיף כבוד האיש על כבוד האשה מטעם דהאיש חייב בכל המצות והאשה פטורה ממ"ע שהז"ג ועוד מצות עסק התורה דרב כבודה וכמ"ש עשה דכבוד התורה עדיף האשה פטורה ממנה והאיש חייב בה. וכן איתא בגמרא דיבמות דף ק' ע"א במקום שחולקין מעשר עני נותנין לאשה תחילה מ"ט משום זילותא אמר רבא מרישא כי הוו אתו גברא ואתתא לדינא קמאי הוה שרינא תיגרא דגברא ברישא אמינא דמחייב במצות כיון דשמענא להא שרינא תיגרא דאתתא ברישא מ"ט משום זילותא ע"ש הרי אי לאו טעמא דזילותא גברא קדים בכבוד דמחייב במצות. הנה מלבד זה איכא טעמא אחרינא לומר שצריכים אנחנו לעשות נחת רוח לאיש יותר מן האשה מפני שהאיש בהיותו בחיים היה עמנו בכלל ערבות והאשה אינה בכלל ערבות וכמ"ש הרא"ש ורבינו יונה ז"ל וכנז' בטור א"ח סי' קפ"ו ועיין בב"י שם וא"כ יש לאיש שייכות עם הציבור טפי מאשה ומי יודע כמה צער הגיע לאיש זה הנפטר מכח הערבות ומי יודע כמה נהנו הציבור מזה מכח הערבות והנה עליות ס"ת הם נעשים ע"י צירוף הציבור כי היחיד לבדו לא היה יכול לקרוא בתורה ולעלות לס"ת ואלו בעלי יא"צ זכו בעליות ביום זה על ידי המנהג מכח הנפטר כי תקנו ליתן להם העליות יום זה למנוחת הנפטר ולכן בדין הוא דצריכים הציבור למיזל בהא בתר הנפטר ולעשות שודא דדייני לתת העליה לבעל יא"צ דאב כי העולים אינם יכולים לעלות בלא הסכמת הציבור ורשותם.

גם עוד כי הגם שהאיש והאשה ההם עתה שניהם בעלמא דקשוט ומי יודע מי משניהם צריך לכפרה יותר עכ"ז בדרך כללות נראה שהאיש צריך לכפרה יותר מן האשה מחמת רבוי המצות שחייב בהם וגדולה מן הכל שהאשה מוצלת מעון ביטול תורה ועון שז"ל אשר אלו הם עונות דשכיחי וחמורים מאד והני מילי של עליות וכיוצא תיקנו רבנן ליתמי כדי למעבד בהם נחת רוח וכפרה לנפטרים בההוא עלמא וכנראה באגדת רז"ל על כן מהאי טעמא נמי נראה דבעל יא"צ של אב קדים לשל אם.

גם עוד עיין ברש"י ז"ל פ' ויצא בפסוק ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו שכתב הקדים הזכרים לנקבות ועשו הקדים הנקבות לזכרים ע"ש. ועיין רא"ם ז"ל ומוכח מהכא דראוי להקדים הזכרים לנקבות בישראל שהם צדיקים והיינו מטעמים הנז"ל ובאמת מצינו בכמה דוכתי כאשר מזכיר הפסוק את שניהם מקדים הזכרים לנקבות וכמ"ש בפ' בראשית ויולד בנים ובנות וכן ושמתם על בניכם ועל בנותיכם בשמות ג' וכן בבנינו ובבנותינו וכו' כאלה רבות וכן מזכר ועד נקבה תשלחו והיינו מטעם הנז"ל ולכן בבקשה שאומרים על חכמי ישראל מקדמים הזכרים שאומרים הם ובניהם, וכן בברכת בעה"ב מזכיר בניו תחילה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ"ג

שאלה העולה לס"ת שצריך להיות ידיו אוחזות בס"ת כשקורא הש"ץ הנה אם באותה שעה באה לו הפחה אי אסור לו להפיח בעוד שידיו אוחזות בס"ת כדין התפילין שאסור להפיח בהן או"ד לא אסרו אלא בתפילין שהוא לובשן על גופו ממש אבל הכא דרק אוחז בידו בס"ת ליכא קפידה בזה ואת"ל דאסור להפיח הנה אם זה אינו יכול להעמיד עצמו והוא מפיח בעל כרחו מאי תקנתיה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי צריך ליזהר בהפחה באוחז בס"ת וקל וחומר הוא דתפילין הוא ד' פרשיות ובס"ת כל התורה כולה ועוד דתפילין מחופה בעור וס"ת גלוי ומ"ש לחלק בין תפילין שלובשו על גופו ממש ובין אוחז בס"ת אין זה מחוור יען כי אחיזה בס"ת כמו לבישה בתפילין שזה דרך מצותו בלבישה וזה דרך מצותו באחיזה ומאחר דאיסור ההפחה הוא מפני הכבוד הנה אזהרתו בכבוד הוה בס"ת הוא באחיזתו בו בעת קריאתו שמצותו בכך ואם התפילין אוחזן בידו שלא בדרך לבישה אין בזה האחיזה קיום מצוה ועיין בבית יוסף סי' מ"ד.

והנה דבר זה מפורש יוצא מדברי הסמ"ג ז"ל עשין ג' וז"ל תפילין צריכין גוף נקי כאלישע שלא ישן ולא יפיח זהו באדם שמניחן כל היום כולו כמצותן פן ישכחם ויעשה בהם

דבר שאינו הגון אבל בשעת התפלה אין לך רשע שלא יהיה ראוי לתפילין ק"ו לס"ת שהוא מקודש יותר שיש בו כל התורה כולה ובתפילין כ"א ד' פרשיות שהם בתוך עור והכל אוחזין בס"ת בשעת התפלה שהכל יכולין להתנהג בטהרה בשעת התפלה עכ"ל ע"ש ומ"ש אם אינו יכול להעמיד עצמו מאי תקנתיה הנה נראה שיסיר ידו ולא יאחוז בו עד שיפיח ויגמור הפתחו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

אמר המעתיק יצ"ו עיין ברכי יוסף ז"ל סי' ל"ז סעיף ב'.

שאלה נ"ד

שאלה שני ספרי תורה שהיה להם חזקה לקרות בהם בציבור בבית הכנסת אחד ביו"ט ראשון ואחד ביו"ט שני ויש ביד הבעלים שטרות מן הקהל על החזקה והחזיקו בזה כמה שנים ומנהג של העיר הזאת אם נזדמן מילה בשבת או ביו"ט ויש לאבי הבן ס"ת משלו או משל אביו שיקראו הציבור ביום ההוא באותו הס"ת ונדחה בעל החזקה מפניו ביום ההוא דוקא והנה נזדמן כך בשנה זו היה אבי הבן שמילת בנו היתה ביו"ט ראשון והיה לאבי הבן ס"ת ונדחה בעל החזקה ביו"ט ראשון ע"פ המנהג וקראו הציבור בס"ת של אבי הבן ופרשת המוספין קראו בס"ת של בעל החזקה אחר שיש לו חזקה בפרשת המוספין ועל זה לא יש דו"ד והנה ביו"ט שני בא בעל החזקה של יו"ט ראשון וטוען שהוא ידחה את השני ביום זה ובשלו צריך לקרות מפני כי אתמול נדחה הוא ובעל החזקה של יו"ט שני טוען בשלו צריך לקרות כי היום הזה הוא חזקה שלו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה צדק בעל חזקה של יו"ט ראשון בטענתו וצריך להיות השני נדחה מפניו דהכי איתא בגמרא דסוכה דף נ"ה בענין השיר שהיו אומרים הלוים בכל יום בבית המקדש בסוכות דאם חל אחד מן הימים בשבת שאז היו אומרים השיר של השבת הנה באחד בשבת יאמרו השיר שהיה ראוי לומר בשבת וכן השיר שהיה ראוי לומר ביום ראשון יאמרו ביום שני עד יום אחרון יאמרו השיר שהיה ראוי לומר בשביעי ושיר של יום אחרון נדחה ע"ש ועיין בלבוש סי' תרמ"ב כשחל יום א' דסוכות בשבת אין אומרים מערבית ביום א' של סוכות ואז אומרים אותו בליל ב' ובפוזנא אין נוהגים כן דהואיל ואדחי אדחי ע"ש ועיין במג"א ז"ל דהוכיח מהך גמרא דסוכה הפך מנהג פוזנא ע"ש נמצא מעיקר הדין הוא שהאחרון נדחה ובפוזנא שנהגו כן בפירוש שאני ועל כן השתא בנידון השאלה נראה דיש להורות דהב' נדחה ויקראו בציבור ביום ב' בס"ת של בעל חזקת יו"ט ראשון. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ"ה

שאלה למה מפטירין ביום שבועות במרכבה דיחזקאל הע"ה וא"ת שהיא מעין הפרשה המדברת בגילוי שכינה על הר סיני היה ראוי יותר להפטיר במראה של ישעיה הע"ה וכאשר מפטירין כן באמת בפ' יתרו וכבר ארז"ל כל מה שראה יחזקאל הע"ה ראה ישעיה הע"ה וגם ע"פ זוה"ק מראה ישעיה הוא יותר עליון וגבוה ממראה יחזקאל הע"ה ועל כן אדרבה ראוי להפטיר בשל ישעיה הע"ה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הן אמת כי רש"י ז"ל במגילה דף ל"א פירש טעמא על שם שנגלה בסיני ברבי רבבות אלפי שנאן ועיין בלבוש ופוסקים מ"מ מצינו כי הראשונים ז"ל אמרו טעם אחר בזה ע"פ מ"ש בזוהר חדש שמראה יחזקאל היה ביום שבועות ועל פי זה נכון להפטיר בו ביום בהפטרה זו אך יש מקשים על זה איך יתיישב הפסוק ברביעי בחמשה לחודש כי ברביעי נראה שהוא חודש תמוז גם אומרו בחמשה לחודש ק' והלא שבועות בששה לחודש וכתוב בגיליון בשם מהר"ם זכות ז"ל פירוש ברביעי ר"ל יום רביעי בשבת ומ"ש בחמשה לחודש ארז"ל בגמרא דר"ה עצרת פעמים בחמשה כאשר יהיו ניסן ואייר שניהם

מלאים דאז יגיע חמשים בחמשה לחודש פעמים בששה כאשר יהיו א' מלא ואחד חסר פעמים בשבעה כאשר יהיו שניהם חסרים ע"כ ובעל גליון דידיה אמר אי נמי ראה ביום חמשה לחודש לעת ערב אך רוב המראה בששה שהוא ליל שבועות ע"כ. והנה האי קושיא דחמשה לחודש תתיישב שפיר ע"פ מ"ש מהר"ם זכות ז"ל אך ק' דברביעי לא נתיישבה שפיר דהא מצינו בגמרא דר"ה דף ג' דמקשי ואימא בשני בשבת ותירץ דלא אשכחן שני בשבת ועיין תוס' ז"ל שם הרי לא ניחא ליה להש"ס לפרש כהאי גוונא ונקט כן בפשיטות.

ואפשר לפרש ברביעי קאי על צדקיהו והוא ע"פ מ"ש בגמרא דהוריות דף י"א ע"ב בפסוק והשלישי צדקיהו והרביעי שלום, הוא צדקיהו הוא שלום מאי שלישי שלישי לבנים ומאי רביעי רביעי למלכות ע"ש והכי קאמר ויהי בשלושים שנה למספר היובל ברביעי ר"ל במלכות הרביעי שהוא צדקיהו שהיה רביעי למלכות וכמו שקרא אותו כן הפסוק וידוע כי באותו זמן היה צדקיהו מלך על יהודה כן יש לפרש לכאורה והבוחר יבחר.

ודע לולי דמסתפינא הייתי מפרש ענין השלושים שספר הנביא ע"ה הוא על שנות חייו ובא להגיד כי בהיותו בן שלושים שנה בחודש הרביעי של שנת ל"א בחמשה לחודש נגלה אליו הנבואה הזאת וידוע דאין השכינה שורה אלא על חכם גיבור ועשיר וידוע דקי"ל בן שלושים לכח ולכן הלוים נבחרים מבן שלושים שנה ומעלה ועל כן בהיותו בן שלושים ומעלה דנשלם כוחו נגלה אליו השכינה ואם כנים הדברים אז שפיר יש מקום לדברי הז"ח שקרה דבר זה ביום שבועות ואין צריך להדחק בשום דוחק כלל וברוך היודע האמת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ"ו

שאלה ס"ת שהוציאו אותו מאוצר הספרים והניחו אותו בהיכל כדי לקרות בו בשבת ועשו בו מעשה יותר שגללו אותו לפרשת השבת כי היה גלול בפרשה אחרת ואח"כ קודם התפלה בא החזן לראות הס"ת אם הוא מגולל על פרשת היום וכאשר פתחו גדמה לעיניו שיש דיבוק בין ב' אותיות ואמר לשמש להוציא ס"ת אחר וכן עשה וגללו את הב' והניחוהו בצד הראשון בהיכל כי הראשון נשאר במקומו ולא החזירו לאוצר הספרים ומה דבני בני בא אדם אחד ורצה לראות את הדיבוק שמצא החזן וראה שאינו דיבוק כלל ויש ריוח טובא וגם החזן ראה והודה שאינו דיבוק והוא לא ראה יפה בתחילה וגמצא הראשון כשר ועתה שניהם עומדים בהיכל ושניהם גלולים על פרשת היום. יורינו המורה מה לעשות באיזה ספר קורין בראשון או בשני.

והנה בעודנו בספק זה נסתפקנו בספק אחר דומה אליו אם אחד הפריש חמש סלעים והכינם וקשרם במטפחת והניחם בחיקו כדי לקיים מצות פדיון בכור אך קודם שנתנם לכהן נפלה המטפחת מחיקו ואבדה היא והסלעים שבה והוכרח להכין ולהפריש חמש סלעים אחרים וטרח והביא והניחם בחיקו ומה דבני בני מצאו המטפחת עם הסלעים הראשונים בשלימות ומסרו לו ונמצא עתה מזומנים בידו בתוך חיקו חמש הראשונים וחמש האחרונים באיזה סלעים ראוי לפדות בראשונים או באחרונים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה תנן במתניתין דשקלים פרק ג' בשלוש קופות של שלש שלוש סאין שבהן תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהם א' ב' ג' ואיתא בגמ' דיומא דף ס"ב למה כתוב עליהם א' ב' ג' לידע איזה מהן נתרמה ראשון להביא ממנה ראשון שמצוה בראשון ע"ש וכן איתא בגמרא מגילה דף כ"א ע"ב היינו טעמא משום דמצוה בראשון ע"ש והנה שם בגמרא דיומא מביא פלוגתא דרבי יוסי ורבנן במפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ואח"ך נמצא הראשון והרי שניהם עומדים איזה מהם שירצה יקריב דברי חכמים רבי יוסי אומר מצוה בראשון ואם היה שני מובחר ממנו יביאנו ע"ש וקאמר התם בגמרא דף ס"ד דרב סבר לה כרבי יוסי דאמר מצוה בראשון ע"ש ובירושלמי סוף פרק מי שהיה טמא הלכה וא"ו אמר על הפריש פסחו הנז' אית תנאי מצוה להקריב את הראשון אית תנאי מצוה להקריב את הב' ותני שמואל כן בורר היפה שבהם וכו' ע"ש והרמב"ם בפ"ד

מה' קרבן פסח הלכה וא"ו פסק יקריב איזה מהן שירצה ועיין בכ"מ מ"ש בשם מהר"י קרקוס ז"ל בזה ומה שהביא דברי הירושלמי הנז' ע"ש וא"כ השתא לענין דינא בנידון הראשון דס"ת ודאי דצריך לקרות בראשון אשר הוא היה מוכן ומזומן קודם ונכנס להיכל קודם ומצוה בראשון ומה דאדחי אדחי בטעות שסבר החזן שיש בו דיבוק ולבסוף איגלאי מלתא דכשר הוא א"כ איך יקראו בשני וידחו אותו ובזה כ"ע מודו. אך בנידון הב' של הפרשת הסלעים הנה לדעת רבנן באי זה שירצה יפדה אך לדעת רבי יוסי יותר ראוי לפדות בסלעים הראשונים מאחר שהם הוכנו והוזמנו בראשונה ועתה נמצאו הנה בודאי שיש לחוש לסברת רבי יוסי וצריך לפדות בסלעים הראשונים כי מה הנאה יש לו בזה ולמה לא יעשה לכ"ע.

ודע כי ענין זה הוא כלל גדול לכמה עניינים דיש ללמוד מזה נמי במי שקונה תרנגולת לכבוד שבת וקרא עליה שם לכבוד כמנהג חסידים ואנשי מעשה שאומרים על כל דבר שקונים לשבת זה לכבוד שבת כדי שתשרה עליו קדושת השבת וכו' וכן יש עוד הרבה דברים כיוצא בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ"ז

שאלה כתוב בש"ע א"ח סי' קמ"א העולה למגדל עולה בפתח שהיא לו דרך קצרה ממקומו ויורד מהמגדל בדרך אחר שהיא בדרך ארוכה עד מקומו. ועמד השואל ושאל אם שילך עקב בצד אגודל ויהיה בזה שיעור הילוכו שילך עקב בצד אגודל ויהיה בזה שיעור הילוכא עד מקומו יותר מאם היה הולך בדרך הארוכה כשאר אדם אי מהני זה וכן יש להסתפק בהליכתו אם ירצה לילך בדרך הארוכה אך ימהר בהליכתו מאי יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה לא יועיל בזה האופן אלא לעולם צריך לעלות בדרך הקצרה ולרדת בדרך הארוכה שבזה דוקא ניכר כבודו של ס"ת ואם היה בשביל המהירות דוקא היה די להם לומר בעלייתו ימהר בהליכתו ובירידתו ילך בנחת ע"ד שאמרו בהליכת בית הכנסת בהליכתו ימהר וביציאתו ילך בנחת. ואביא לכם ראיה לדברי ממה שמצינו בבית המקדש בטמא היוצא מבית המקדש שצריך לצאת בדרך קצרה וא"תא בגמרא דשבועות דף י"ז ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בה' ביאת מקדש פרק ג' הלכה כ"ד וז"ל ואי זו היא דרך ארוכה כל שאפשר לו לצאת מן המקדש בדרך קצרה ממנה יצא בקצרה אע"פ שלא רץ אלא הלך עקב בצד אגודל אפילו כל היום כולו פטור יצא בארוכה אע"פ שרץ ודחק עצמו בכל כוחו ונמצא שיעור זמן שהלך בו בארוכה פחות משיעור הזמן שמהלך כל אדם בקצרה הואיל ויצא בארוכה חייב וכו' ע"ש. ועל כן ה"ה בנידון השאלה הנז' בעינן שיעלה בדרך קצרה וירד בדרך ארוכה כי בחילוק שני הדרכים האלו בזה ניכר כבוד הס"ת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה נ"ח

שאלה אחד שהיה לו ס"ת שלו ומונח בביתו ומעולם לא הביאו לבית הכנסת לקרות בו בציבור ורק הוא היה קורא בו כל ערב שבת קודש פרשת השבוע שנים מקרא כמנהג רבינו האר"י זלה"ה שהיה קורא שנים מקרא בס"ת שלו. ויהי היום והיה לאונו בעל ס"ת אהוב אשר היה רוצה להתפלל בביתו בעשרה במועד מחמת סיבה שלא היה יכול לבוא לבית הכנסת ויבקש מן בעל הס"ת שיביא הס"ת לביתו במשך זמן המועד לקרות בו בעשרה והבעל ס"ת עצמו הוא יהיה חזן לקרות בו ונסתפקנו אי שרי למעבד הכי להביא הס"ת מבית לבית בשביל ימי המועדים דוקא ולהחזירו אח"ך או אם יש חשש בזה בשביל כבוד ס"ת לגלות ממקום למקום כי מצינו בזוה"ק שהחמיר בענין הס"ת אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה בס"ת אשר מונח בבית הכנסת לקרות בו הציבור בזה יש לחוש לטלטלו ממקום למקום אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא מאחר שהוא נוטלו ממקום קביעותו

שקבוע שם לקרות בו בציבור שזה מקומו ועל כן טלטולו הוי כמו גלות לס"ת ולא אריך למעבד כן אך זה הס"ת הנז' בשאלה הוא ס"ת של יחיד ומונח בביתו לקרות בו הוא עצמו וכיון שהוא שלו ומונח בביתו אין לס"ת זה קביעות מקום לגמרי אלא הוא ברצון בעליו לכל מקום שירצה יוליכנו ואין טלטולו נחשב גלות לס"ת ולכן עתה שרוצה בעליו להביאו לבית אהובו כדי לזכות לאהובו והמתפללין עמו שלא ישארו במועדים בלא קריאת ס"ת לית לן בה והלא אם היה זה בעל הס"ת רוצה לצאת מביתו ולדור בבית זה של אהובו ודאי היה מוליך עמו הס"ת ג"כ.

והנה גדולה מזאת מצאנו בגמרא דיומא דף ע' דאיתא התם בברייתא ואח"כ כל או"א מביא ס"ת מביתו וקורא בו כדי להראות חזותו לרבים הרי הגם דלא היו צריכים לקריאה זו שם עכ"ז מביאו ומטלטלו ממקום למקום כדי להראות חזותו לרבים ולא עוד אלא שמוליכו ומביאו בשעה אחת ועכ"ז לא חיישי משום גלות הס"ת ומוכרח לומר התם הייגו טעמא כיון שהוא של יחיד אין לו קביעות מקום ויוכל בעליו לטלטלו לכל מקום שירצה וא"כ כ"ש הכא בגידון השאלה דאין מביאו ליום אחד דוקא אלא לצורך קריאה של כמה ימים ועוד דהם צריכים אליו לצאת בו י"ח קריאה בכל יום וקובע לו מקום וכסא לכבודו דודאי שרי והנה בהך דיומא לא היו מביאים הס"ת בשביל חיוב קריאה כלל אלא מביאו כדי להראות חזותו לרבים ופי' רש"י להראות נויו של ס"ת ותפארת בעליה שטרחו להתנאות במצוה וכו' ע"ש ועיין בבית יוסף א"ח סי' קל"ה ע"ש בשם המרדכי ועיין בש"ע סעיף י"ד ומ"ש מורם ז"ל בהגה"ה שם ועיין בש"ע סי' תקפ"ד סעיף ג' ועיין בשו"ת מהר"י הלוי סי' מ"ה מ"ש מוהרל"ס והביא תשובת מהר"ם מפאדובה ז"ל והסכים להתיר לכל אדם להוליך אפילו ס"ת ע"י הכנת ארון ותיבה ע"ש ועוד כמה פוסקים דברו בזה והתירו ע"י הכנת ארון ותיבה לאיזה ימים ומה שיש לפלפל בזה בדברי הראשונים ז"ל שלא זכרו בדבריהם הברייתא דיומא שהבאתי לעיל אין כאן מקום לפלפל בזה.

ודע כי יש עוד סברה גדולה אצלינו לחלק בין ס"ת של ציבור המונח בבית הכנסת ובין ס"ת של יחיד כענין הנידון הנז' בשאלה והוא כי בשלמא ס"ת של ציבור הקבוע בבית הכנסת אמרינן לזה המביאו לביתו למה תביא אותו אצלך אתה תלך למקומו ותקרא בו אך ס"ת של יחיד הנז' בשאלה לא נוכל לומר לזה הבעה"ב המביאו לביתו אתה תלך אצלו לקרות בו יען כי זה הבית אינו שלו וגם אינו בית הכנסת ובודאי בעל הבית הזה שבו הס"ת קפיד ולא ירצה שיבואו עשרה לביתו לקרות בס"ת אצלו ואע"פ שהוא אהובו עכ"ז בדבר זה קפיד ורק ירצה ליתן לו הס"ת בתורת שאלה וא"כ השתא לפ"ז נמצא הולכת הס"ת מבית בעליו לביתו של זה לקרות בו בעשרה מלבד כי אלו עושים מצוה של קריאה הנה גם לס"ת יש כבוד ועילוי שעתה קורין בו חובת היום בעשרה ומברכים על הקריאה משא"כ בהיותו בבית בעליו לא היה קורא בו רק יחיד שנים מקרא על כן נראה בגידון השאלה ליכא שום פקפוק כלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

אמר המעתיק יצ"ו ענין זה לטלטל ס"ת מבית הכנסת לבית אחר של יחיד או לאיזה כפר לקרות בו בעשרה דיברו בו כמה אחרונים ז"ל והסכמת הכל להתיר לכל אדם היכא דהכינו לו ארון ותיבה ועיין בספר חקרי לב ח"מ ח"א סי' ק"ח מה שהאריך בזה והביא כל דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים לא הניח פינה וזוית והוא מהר"א חזן ז"ל בנו של הרב חק"ל ז"ל ע"ש.

שאלה נ"ט

שאלה המנהג פה עירנו להעלות אבות הבנים לס"ת ביו"ט בחובת היום כשחל המילה באותו היום לכבוד המצוה דידהו ואע"פ שכבר עלו לס"ת בשבת שקודם יו"ט עכ"ז כיון שהמילה חל ביום זה שיש בו קריאת ס"ת יש להם זכות בעליה לס"ת בחובת היום אבל אם לא חל המילה שלהם ביום ההוא אין להם עליה ביו"ט ורק ביום שבת עולין כך המנהג ברור וידוע. והנה נזדמן ביו"ט של ראש השנה

שלושה אבות הבנים שיש להם מילה בו ביום והיום הזה ליכא חובת היום חוץ מן הכהן ולוי רק שלושה אך המנהג שיעלה התוקע ביום זה מחובת היום בשביל כבוד המצוה שעושה שמוציא הרבים ידי חובתן הרי ארבעה רוצים לעלות מכח המנהג ואין כאן מקום אלא לשלושה וכבר עלו ב' אבות הבנים ונשאר אבי הבן אחד והתוקע כל אחד רוצה העליה הנשארת לעצמו זה טוען בזכות שיש לו ע"פ המנהג וזה טוען בזכות שיש לו ע"פ המנהג אך אבי הבן הוסיף לטעון כי הוא יש לו קדימה על התוקע בשביל שהוא כבר קיים המצוה היום יען כי אותה שנה להיות כי היו אבות הבנים שלושה הקדימו לעשות מצות המילה קודם קריאת ס"ת בשביל סיבה וא"כ בעת קריאת ס"ת כבר אבי הבן זכה וקיים המצוה שלו אשר בעבורה זכה לעליה, אבל התוקע עדיין לא קיים ורק הוא עתיד לקיימה אחר קריאת ס"ת ושמא לא יוכל לקיימה ואינו דומה ספק לודאי ואל יתהלל חוגר כמפתח ככה טען אבי הבן. אך התוקע משיב אדרבה הסברה להיפך מי שהוא מוכן ומזומן לקיים המצוה ראוי לכבדו יותר מאותו שכבר קיים מצותו ואין צורך בו עוד. גם טוען כי מצוה דידיה שייכה לכל הקהל ומחוייבים לכבדני עתה בעלייה לס"ת בעבור שאני מוכן להוציאם י"ח במצות התקיעה. על כן יורינו מור הדין עם מי.

גם עוד מכח טענות אלו שנפלו בין אבי הבן והתוקע נסתפקנו בספק אחר אם נזדמן שהיה ביו"ט אחד ארבעה אבות הבנים שיש להם מילה באותו היום ויש להם זכות בעליה ע"פ המנהג אך השלושה מלו קודם קריאת ס"ת והאחד נתעכבו בני ביתו מלבא מחמת סיבה ונשאר למול אחר קריאת ס"ת וכבר הביאו התינוק לבית הכנסת אחר שהתחילו בקריאת ס"ת והנה בחובת היום לא יש לישראל רק שלושה ואבות הבנים הם ארבעה ולפי טענת התוקע אם כנים דבריו שאותו שלא קיים עדיין המצוה רק מוכן לקיימה הוא עדיף א"כ אב א' מן השלושה שמלו קודם צריך שיהיה נדחה מפני זה שלא מל עדיין כי זה הוא מוכן לקיים המצוה שכבר הביאו התינוק לבית הכנסת ולפי טענת אבי הבן הנז"ל מי שעשה וקיים עדיף אדרבה הם יש להם דין קדימה על זה. על הכל יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

תנן במתניתין דסוכה פרק ה' הנכנסין חולקין בצפון והיוצאים בדרום. ופירש רבינו עובדיה ז"ל דנכנסין חולקין ביניהם לחם המגיע לחלקם בצפון כדי שיראה לכל שהן נכנסין שהצפון עיקר שהיא קבועה לשחיטת קדשי קדשים והיוצאים חולקין בדרום כדי שיראה שהם יוצאים והולכים להם לפיכך שינו מקומם אצל רוח שאינו עיקר עכ"ל. הרי מוכח שהמוכן לעשות המצוה הוא ראוי לכבדו יותר ממי שכבר קיים מצותו דהא אלו הנכנסים שעדיין לא קיימו מצותן מכבדים אותם במקום החשוב והעיקר ואין מכבדין בזה המקום להיוצאים שכבר קיימו מצותן ולפ"ז צדק התוקע בטענתו וע"פ הסברה הזאת נמצא טעם נכון למנהג העולם כשיש חתן ואבי הבן שעולה לס"ת אבי הבן קודם החתן ואע"פ שהחתן דינו כמלך וצריכים לעמוד מפניו עכ"ו בהא מקדימים לאבי הבן מפני שעליה זו ניתנה יום זה לחתן ואבי הבן בשביל כבוד המצוה ולכן אבי הבן שהוא מוכן לקיים מצותו הוא קדים לחתן שכבר קיים המצוה בלילה א' של חופה.

והגאון הרמ"ע ז"ל בתשובותיו סי' פ"ג כתב וז"ל אפילו הרב ותלמידו כשזה נכנס לעשות מצוה ווה יוצא שעשה מצוה לעולם ידחה היוצא מפני הנכנס וקרוב לשמוע שהנכנס עדיף מדתנן בשלהי מס' סוכה רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש ואע"ג דפלוג רבנן עליה להשוות המדה בחילוק החלות דכ"ע מיהת הנכנסין חולקין בצפון שהוא ימין אל הקודש והיוצאים בדרום שהוא שמאל עכ"ל ז"ל ע"ש. הרי הגאון הרמ"ע ז"ל מוכיח להדיא מן הך דהנכנסים חולקין בצפון שהנכנס לעשות מצוה עדיף א"כ ה"ה בנידון השאלה צדק התוקע בטענתו וכן ה"ה בנידון הב' שנסתפקתם בארבע אבות הבנים שזה שלא קיים עדיין יש לו דין קדימה על השלושה שקיימו ונידון זה נלמד טפי מהך דמס' סוכה יען כי מצוה אחת היא דומיא דהכא.

מיהו עדיין יש לפקפק בנידון הא' של אבי הבן והתוקע כי מצי אבי הבן לטעון כל זה תינח במצוה אחת דומיה דהך דסוכה אבל בנידון זה הם ב' מצות ואנא אמינא מצוה דידי עדיפה שראוי לכבדה ביותר דאם לא בריתי

יומם ולילה וכו' ועוד הא מצינו שמילה דוחה שבת הרי רבה היא.

והנה עכ"ז יש לומר גם לתוקע איכא צד עדיפות שאינו נמצא אצל אבי הבן, והוא כי התוקע מוציא הציבור כולם י"ח ועליית הס"ת נעשית מכח צירוף הציבור שאם אין ציבור לא היה היחיד יכול לעלות ולקרוא בס"ת ומאחר שהעלייה באה מכח צירוף הציבור והתוקע מוציא אותם י"ח יש להם חיוב לכבדו בשביל המצוה יותר מן אבי הבן שהוא זוכה בה יותר ומה גם דעליית התוקע לס"ת היא תועלת גם לציבור מאחר שהוא מוציאם י"ח ביום זה הא דאי יותר טוב לציבור שיהיה לתוקע זכות נוסף על זכיותיו כדי שיעלו תקיעותיו לרצון לפני השי"ת והרי בעלייתו לס"ת בחובת היום הנה זה מקיים מצוה ונוסף זה על זכיותיו ואולי הוא שקול וזו תכריע. ולכן יש להורות להעלות לתוקע ומה גם דחזינן לגאון הוא הרמ"ע ז"ל שהפליג בדבר ואמר אפילו הרב ותלמידו כשזה נכנס לעשות מצוה וזה יוצא לעולם ידחה היוצא מפני הנכנס א"כ כ"ש הכא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ס'

שאלה אם קנו בית ועשו אותו בית הכנסת שהתפללו בה ונתקדש בקדושת בית הכנסת והיה בו מקודם מערה אחת ובמערה זו מעולם לא התפללו בתוכה ורק בחצר למעלה בגג המערה התפללו אם נתקדשה גם זו המערה מכח קדושת הגג שלה שהוא קרקע בית הכנסת שצריך ליזהר בה בכל אזהרות קדושת בית הכנסת או"ד לא נתקדשה מאחר שלא התפללו בה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דזבחים דף כ"ד בעי רבי אמי נעקרה האבן ועמד במקומה מהו מאי קא מיבעייא ליה כי קדיש דוד ריצפה עליונה קדיש או"ד עד לארעית דתהומא קדיש ותיבעי ליה כל העזרה כולה לעולם פשיטה ליה דעד ארעית דתהומא קדיש והכי קמבעייא ליה דרך שירות בכך או אין דרך שירות בכך ע"ש. הרי אי לאו דקדיש דוד הע"ה עד ארעיה תהומא לא הוה קדיש מה שתחת ששח הקרקע וה"ה הכא דאין המערה הזאת קדשה בקדושת בית הכנסת, והרי היא כגגות ועליות שלא נתקדשו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ס"א

שאלה עיר אחת שיש להם בית הכנסת שמתפללים בה בחורף והיא מכוסה בתקרה אך ארבעה חודשים בקיץ מתפללים בבית הכנסת אחרת הסמוכה לה שאין בה תקרה כי יוצאים מזו מפני החום ונכנסים לזו וכל אלו הד' חודשים אותה הבית הכנסת שיש בה תקרה אין מתפללין בה כלל לא יחיד ולא ציבור ואפילו מנחה וערבית. והנה עתה יש מערער על מנהג זה באומרו שאין זה כבוד לבית הכנסת שתשאר רקנית בשביל קצת צער של החום והיה צריך שיתפללו בה באלו הד' חודשי הקיץ לפחות מגין אחד מן הציבור ולא תהיה סוגרת ומסוגרת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין בזה חשש דהכי איתא בגמרא דבתרא דף ג' ע"ב מרימר ומר זוטרא סתרו ובנו בי קייטא בסיתווא ובנו בי סתווא בקייטא ופי' רש"י ז"ל בית הכנסת היה להם לימות החורף גמוך בכותלים רחבים וחלונות מועטים מפני הציגה ובימות החמה בית הכנסת אחר שאויר שולט בו ע"ש משמע מכאן דהיה דרכם שלא להתפלל בקיץ אלא בבית הכנסת של ימי הקיץ ובחורף בבית הכנסת של ימי החורף ואין חוששים במה שתהיה אותה של חורף סגורה בימי הקיץ. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ס"ב

שאלה ראובן אכל פת הבאה בכסנין והיה לו איזה ספק בברכה מעין שלש והנה שמעון ג"כ אכל פת הבאה בכיסנין וגם

פירות ממין שבעה ורוצה לברך מעין שלש ולכלול שתיהן אם יוכל זה לכוין עליו בברכה זו להוציאו י"ח אי אמרינן כיון דזה שמעון מוסיף בברכה זו על העץ דלא שייכה לראובן הרי דברים אלו לגבי ראובן חשובין כהפסק בברכה מאחר שאינם או"ד דראובן לא יהיב דעתיה למיפק י"ח אלא דוקא על דברים שצריך להם ושאר דברים של תוספת על העץ לגבי דידיה כלא היו כיון דאינו מכוין עליהם. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הדבר פשוט דלא שייך דין הפסק אלא במוציא דברים מפיו אבל דברים ששומע אע"פ שמכוין עליהם ונחשב לו כעונה עכ"ז לא הוי הפסק כיון שלא הוציאם מפיו וראיה לזה הוא מהלכה ברורה הפסוקה בהרמב"ם ובטור ובש"ע סי' ק"ד בתפלת העמידה אינו פוסק לא לקדיש ולא לקדושה אלא ישתוק ויכוין למה שאומר הש"ץ ויהיה כעונה ע"ש הא למדת אפילו שהוא מתפלל י"ח ושומע קדיש יכוין לבו אל הקדיש דנחשב לו כעונה עכ"ז לא הוי שמיעה זו דקדיש הפסק ואע"ג דלא שייך הקדיש בתוך תפלת י"ח ואם היה עונה בפיו הוה הפסק עכ"ז השמיעה אינה חשובה הפסק וא"כ כ"ש וכ"ש שמיעה זו דראובן ששומע דברים של העץ ואינו מכוון עליהם ולא יהיב דעתיה עלייהו כלל דודאי לא הוי הפסק וזה ברור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

אמר המעתיק יצ"ו עיין לברכי יוסף ז"ל בא"ח סי' ר"ג שנסתפק בזה ופשיט ליה מהרדב"ז ושאר תשובות ולפי דברי המחבר ז"ל אין מקום לספק זה והוא פשוט מאחר שזה שומע.

שאלה ס"ג

שאלה חכם אחד היה דורש כל עיקר ברכת הנהנין הוא לברר הטוב מן הרע ואמר לפ"ז יש לומר דישראל לא ברכו על המן שהיה יורד מן השמים ואין בו בירור והשומעים חלקו עליו מנין לך דבר זה והכרח זה אינו הכרח על כן רצינו לדעת אם האמת עם אלו האומרים שברכו עליו גם מה ברכה ברכו עליו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הן אמת שעל ידי הברכה יהיה בירור מ"מ גם אם לא היו נצרכים לבירור נמי צריך לברך בעבור הודאה ושבח ועי"ז משתלשל שפע בכל העולמות והרי להדיא איתא בגמרא דברכות דף מ"ח א"ר נחמן משה תקן לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם מן ע"ש ונמצא היו מברכים ברכת הזן על המן כמו שאר לחם וממילא שמעינן שגם ברכה ראשונה היו מברכים דמאי שנא.

ומה ששאלתם כיצד היתה הברכה שלו הנה נמצא כתוב להרמ"ע ז"ל במאמרי השבתות שלעתיד בסעודת לויתן יוציאו את צנצנת המן ויאכלו ויברכו המוציא לחם מן השמים ע"ש ונראה לי דישראל היו מברכים על המן הממטיר לחם מן השמים כמו לישנא דקרא דכתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וברוך היודע. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ס"ד

שאלה אם אוכל מזונות ורוצה לאכול תמרים ג"כ אם מותר לו לברך ברכה אחרונה על המזונות ואח"כ יאכל התמרים כדי שיברך עליהם ברכה ראשונה ואחרונה או"ד ה"ז מרבה ברכות מאחר שדעתו לאכול תמרים ג"כ יאכלם עתה קודם אחרונה של המזונות ויברך ברכה אחרונה לשניהם שיכללם ביחד. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הרמב"ם ז"ל בהלכות תפלה פרק ז' הלכה י"ו פסק וז"ל כיצד אכל מעט ירק מברך לפניו ולאחריו וחוזר ואוכל מפרי זה ומברך לפניו ולאחריו ומונה כל ברכה עד שישלים מאה ברכות בכל יום עכ"ל ע"ש ועל כן ה"ה בנידון השאלה דאין בזה חשש משום ברכה שאינה צריכה ונידון השאלה כ"ש הוא והטעם דהאדם רשאי לעשות

סדר אכילתו כרצונו ואין אנחנו מכריחים אותו ואומרים לו אכול מזה ואכול מזה וכן אכול הבל עכשיו כדי שלא תרבה בברכות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ס"ה

שאלה אחד אכל פת וסעד ונטל ידיו לברך ברכת המזון וכאשר התחיל לברך נתנמנם וחטפתו שינה והקיץ אח"כ והוא מסתפק אם כבר בירך בהמ"ז או שמא נתנמנם בתחילת ברכה ראשונה ואחד הורה לו שיברך בהמ"ז כיון שהיא דאורייתא וספיקא לחומרא ואחד הורה שיביא אחד מאנשי ביתו ויטול ידיו ויאכל כזית פת והוא יברך ויכוין עליו לצאת י"ח איזה הוראה עדיף ואם יש בזה תיקון אחר.

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי אם אפשר לו להביא אדם אחר שיאכל ויברך ויכוין להוציאו עדיף טפי חדא דבזה האופן אין חשש ברכה לבטלה ועוד שאם הוא עצמו יברך לא יוכל לברך ברכה רביעית שהיא מדרבנן ולכן ודאי אם יביא אדם אחר לאכול ולברך ולכוין עליו עדיף טפי אך עדיין תיקון זה צריך לדבר אחר והוא כי מאחר שזה אכל ושבע הרי נתחייב בברכה מן התורה וכנז' בגמרא דברכות דף ד' ופסקה הרמב"ם ז"ל בה' ברכות פרק א' הלכה א' דאינו חייב מן התורה אלא אם כן שבע שנא' ואכלת ושבעת וברכת ומד"ס אפילו כזית מברך אחריו ע"ש ולכן זה הבא באחרונה אם אינו אוכל רק כזית ולא ישבע אינו מוציאו לזה שכבר שבע ידי חובתו וכנז' בהלכה י"א וז"ל היה מברך חייב מד"ס והעונה חייב מן התורה לא יצא י"ח עד שיענה או עד שישמע ממי שהוא חייב בה מן התורה כמותו ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ס"ו

שאלה מי שעשה צרכיו ונטל ידיו ושכח לברך אשר יצר והתחיל תיכף לאכול תמרים ואכל שיעור וכאשר בא לברך ברכה אחרונה נזכר שלא בירך עדיין אשר יצר איזה ברכה יברך קודם. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה לכאורה נראה לברך ברכת על העץ קודם יען כי כמה רבוותא ס"ל ברכה מעין שלוש היא מן התורה והם הרמב"ם והרא"ש והרשב"א ורבינו יונה ז"ל וכן דעת בה"ג הביאו הטור ז"ל אך הסמ"ג ז"ל ס"ל דהוי מדרבנן מיהו אחר הישוב נראה דזה אינו אלא צריך לברך אשר יצר קודם ואף על גב דהוי דרבנן משום שהוא נתחייב בה בתחילה ואין מעבירין על המצוות וראיה לזה ממ"ש בגמרא דפסחים דף ק"ג ע"א אבל רבי יהודה אמר לא נחלקו ב"ש וב"ה על המזון שהוא בתחילה ופרש"י ז"ל כיון דגמר סעודתו בההוא אתחייב ברישא ואין מעבירים על המצוות עכ"ל ע"ש נמצא לפ"ז אם נר ובשמים אתחייב ברישא הוו קדמי מטעמא דאין מעבירים על המצוות ואע"ג דברכת המזון דאורייתא ונר ובשמים דרבנן. גם עוד עיין בגמרא דמ"ק דף ח' ובדברי רש"י ז"ל שם דאין מעבירים על המצוות אפילו על קלה מפני חמורה ע"ש גם מוכח מן התוספות ז"ל ביומא דף ל"ג בד"ה אין מעבירים וכו' דהא דאין מעבירים דוחה את התדיר דהרי שם הקשו למה לי קרא וכו' דהא יסוד דרומי הוא תדיר ועכ"ז הקשו למה לי קרא וכו' תיפוק לי דאין מעבירים על המצוות ע"ש ולכן יש להורות בנידון השאלה דיברך אשר יצר ברישא ומה גם עוד דאיכא טעמא אחרינא והוא דאיכא דס"ל אשר יצר הוי תדיר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ס"ז

שאלה אחד המדקדק לקיים מצות עונה מליל שבת לליל שבת והגה קרה לו שפעם אחת בליל שבת נמשך בשינה ולא הקיץ כל הלילה אך בתחילת עמוד השחר הקיץ וזה שואל אם ירצה לפרוע חוב מצות העונה באותה שעה שהוא עדיין חושך ואפילה ורק

עלה עמוד השחר אם יחשב זה משמש מטתו ביום או לאו גם רוצה לידע איזה עדיף טפי לפרוע חובתו אם ישמש באותה שעה שהוא שבת או"ד ימתין עד ליל מוצאי שבת וישמש בודאי לילה. יורינו מורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה בגמרא דברכות דף ח' תניגן בברייתא דעלות השחר עד הנץ החמה הוא לילה ותניגן נמי שהוא יום וכתב הרא"ש ז"ל דלא פליגי הא דחשיב ליה לילה היינו משום דלכתחילה לא חשיב יום לכל הדברים התלויים ביום והא דחשיב ליה יום משום דבדיעבד כל הדברים התלויים ביום כשרים קודם הנץ החמה ועיין עוד בדברי הרי"ף ז"ל שם ועיין עוד לרש"י ז"ל בתענית דף כ"ה בהא ששנינו היו מתענים וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה לא ישלימו שפירש דאכתי לא חל עליהו תענית כי נחתי גשמים ע"ש ופירשו טעמא דרש"י ז"ל באומרו לא חלה תענית דאע"ג דאיתא בברייתא במסכת תענית דף י"ב אוכל והולך עד עמוד השחר היינו זה דוקא לכתחילה אבל בדיעבד אם אכל אחר עלות השחר קודם הנץ החמה לא איבד תעניתו והיינו משום דאותו זמן חשיב בעלמא לילה לענין לעשות דברים התלויים ביום לכתחילה דבצד זה חשיב לילה.

וא"כ השתא לפ"ז מאחר דחשיב לילה בצד זה לענין לעשות דברים התלויים ביום לכתחילה וכן לענין תענית ג"כ לא איבד תעניתו הא ודאי שאם ישמש באותה שעה אין זה בכלל משמש מטתו ביום ואע"ג דודאי לילה עדיף מהאי זמן שאינו לילה גמור עכ"ז מאחר שזה נאנס בשיגה ולא הקיץ בודאי לילה נראה דעדיף טפי לשמש בשעה זו שהוא בקדושת שבת ולא יפרע חובו בליל מוצאי שבת שהוא חול.

ודע כי בשיטה מקובצת על כתובות דף ס"ה בהא דקאמר רשב"ג אוכלת בליל שבת ושבת למ"ד אוכלת תשמיש כתב בשם הרא"ה ז"ל וז"ל ורשב"ג סבר דמשלים לה לאידך ביום שבת אבל בעלמא לאו כל כמיגה אלו עביד הכי לא יצא י"ח ע"ש נמצא שהאשה יכולה לעכב שתרצה העונה שלה בזמנה שהוא בלילה ואינו יוצא י"ח אם יפרע לה ביום מ"מ בהא יודה הרא"ה ז"ל מאחר דאינו יום גמור יכול לפרוע לה אותה שעה ויוצא י"ח בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ס"ח

שאלה מצינו לרז"ל בגמרא חגיגה דף ה' מגיד לאדם מה שיחו אפילו שיחה קלה שבין איש לאשתו מגידין לאדם בשעת דינו הגה אם האדם שח עם אשתו שיחה יתירה וקלה קודם תשמיש בשביל רצוי והתעוררות האהבה האם גם זה בכלל. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הרי איתא בגמרא דברכות דף ס"ב ע"א רב כהנא על גגא תותיה פוריה דרב שמעיה דשח ושחק ועשה צרכיו א"ל דמי פומיה דאבא כדלא שריף תבשילא וכו' ופירש רש"י כאדם רעב כמו שלא שמשת מטתך מעולם שאתה נוהג קלות ראש זה לתאותך ע"ש והנה ודאי רב היה עושה בשביל רצוי והתעוררות אהבה ובשביל זה שרי נמצא דד"ז אינו בכלל איסור ורק יזהר שלא להרבות יותר מדאי אלא כדי הצורך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ס"ט

שאלה תלמיד חכם שהוא נזהר לקיים מנהגן של ת"ח במצות עונה משבת לשבת ואין דרכו לשמש מטתו בחול רק אם חל טבילה בחול והן היום חל טבילה של אשתו בליל שבת אך אותה הלילה נאנס ולא היה אפשר לו לקיים מצות עונה אם יוכל לקיים ביום השבת בבית אפל או שיאפיל בטליתו כדי שלא לאחר המצוה וגם כדי לקיימה בשבת או"ד ימתין עד מוצאי שבת בלילה ויקיים מצותו בלילה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה בגמרא דכתובות דף ס"ה תנן ואוכלת עמו מליל שבת ללילי שבת וקאמר בגמרא מאי אוכלת רב נחמן אמר

אוכלת ממש רב אשי אמר תשמיש מתיבי רשב"ג אומר אוכלת בליל שבת ושבת בשלמא למ"ד אכילה היינו דקתני ושבת אלא למ"ד תשמיש תשמיש בשבת מי איכא והא"ר הונא ישראל קדושים ואינם משמשים מטותיהן ביום ומתרץ האמר רבא בבית אפל מותר ע"ש.

וכתב רבינו בצלאל ז"ל בשיטה בשם הרמב"ן ז"ל וז"ל תמיה מלתא למ"ד תשמיש בשבת מי מחייב ואי אמרת בטייל ופועל שעונתן שתיים בשבת וכיון דמשרה לה ע"י שליש אוכלת עמו ליל שבת ושבת רבנן היכי פליגי עליה הרי חייב לה בשבת ואיכא למימר קסברי רבנן אפילו במשרה אשתו ע"י שליש עונה עביד לה בזמנה אחת בליל אחד מימי השבוע ואחד בליל שבת ורשב"ג סבר שתיהן בשבת ומיהו קי"ל כרב נחמן דאמר אוכלת ממש ואיני יודע מאיזה טעם וג"ל מפני שאוכלת עמו הוא מצוי לבוא עליה והיא ליל עונה ואם תאכל בבית אחר גנאי הוא לה לבוא אחר אכילה ועוד שמתוך כך מתפייסין זמרגילין זע"ז הרמב"ן ז"ל.

וזה לשון הריטב"א ז"ל הא אמר רבא בבית אפל מותר איכא למידק נהי דמותר לעת הצורך למה מחייבו רשב"ג בכך וי"ל דמיירי בטיילין או בפועלין שעונתן שתיים בשבת וסבר רשב"ג אע"פ דקבלה עליה להשרות ע"י שליש ושתהא אוכלת עמו בליל שבת אין לו למעט מעונתה כל מה שאפשר ונותן לה שתי עונות לתשמיש ליל שבת ושבת ע"כ.

וזה לשון הרא"ה ז"ל מאי אוכלת רב הונא אמר אוכלת ממש ור"א אמר תשמיש ורשב"ג נמי ס"ל תשמיש וכדרבא דאמר בבית אפל מותר ותמיהא מלתא לענין תשמיש מאי פלוגתא איכא והתנן לעיל עונה הראויה ומסתברא לומר דרובא דעלמא דינידהו כפועלים דתנן שתיים בשבת וה"מ בעלמא אבל במשרה אשתו ע"י שליש כיון דלא שכיח גבה אין עונתה אלא אחת בשבת דהא ברשותא הוה והיא קבלה עליה לעמוד ע"י שליש דבלא"ה לאו כל כמיניה כדאיתא בירושלמי וכדבעינן למימר תמן וכיון שכן ה"ז כאילו נתרצית לכך שלא תהיה עונתה אלא אחת בשבת ורשב"ג סבר דמשלים לה לאידך ביום שבת אבל בעלמא לאו כל כמיניה אלו עבדי הכי לא יצא י"ח וזה נראה נכון ע"כ כתוב בש"מ לרבינו בצלאל ז"ל.

נמצינו למידין מדברי הראשונים ז"ל הנז' דרשב"ג סבר לשמש ביום השבת כדי לפרוע חובו ורבנן דפליגי עליה לאו משום דס"ל דלא אריך לשמש ביום אלא לפירוש הרמב"ן ז"ל טעמא דרבנן הוא מפני שהוא מחוייב לקיים מצות עונה בזמנה דהיינו בלילה והאשה יכולה לעכב בזה שתרצה העונה בזמנה דוקא דהיינו בלילה ולהכי ס"ל דיעשה אחת בלילה מן השבוע ואחת בליל שבת ורשב"ג ס"ל דיוכל לעשות השתיים בשבת א' בלילה וא' ביום ויוצא י"ח ולפ"ז יש לומר דאם האשה מרוצה מכך גם רבנן יודו. ולפי דברי הרא"ה ז"ל טעמא דרבנן מעיקרא אין עליו חיוב שתים מאחר דקבלה לעמוד ע"י שליש מחלה האחת שיש לה בימי השבוע ורשב"ג ס"ל דלא מחלה אלא הזמן דהיינו שלא מחוייב לפרוע לה בלילה דוקא אבל העונה עצמה מכל וכל לא מחלה ורוצה שיקיים לה זו ביום שבת ולפ"ז גם רבנן יודו אע"ג דהוא פטור מן האחת עכ"ז אם ירצה לקיים אותה ביום שבת אה"ן אלא דאינו מחוייב בזה מדינא. וכן מבואר מדברי הריטב"א ז"ל ג"כ ולפ"ז יש לומר בנידון השאלה דאם אשתו היא מרוצה בכך שיבעול ביום ולא ימתין עד הלילה והוא רואה דניחא לה בזה דאה"ן יבעול ביום השבת בבית אפל או יאפיל בטליתו אפילו בבית שאינו אפל ולא ימתין עד הלילה אבל אם אין ברור לו דניחא לאשתו בזה טפי לא יבעול ביום השבת אלא ימתין עד הלילה דהא הוא מחוייב לאשתו לקיים לה מצות עונה הראויה דהיינו בלילה ולא יצא י"ח בזה של היום.

וכל זה כתבתי לענין דינא לפי הפשט הנגלה אך ע"פ הסוד יש לפקפק שלא לשמש בשבת ביום כי מצאתי כתוב בקונטרס אחד ונראה שהוא מדברי רבינו חיים ויטאל זלה"ה בפסוק עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה וז"ל בשבת יש למעלה ב' מיני זיווגים הא' הוא בסוד המלאכים ועל ידם נעשה הזיווג ההוא ואז הוא בחינת זיווג המלאכים ר"ל כי הם נעשים בחי' מ"ן כדי שיושפעו מלמעלה וזיווג זה הוא בליל שבת ולכן אנחנו מותרים בתשמיש המטה בליל שבת והשני הוא בסוד הנשמות ולכן אנחנו אסורים בתשמיש המטה ביום שבת לפי שאנחנו צריכין לעלות בסוד מ"ן ועל ידינו נעשה הזיווג העליון כדי להשפיע

נשמות עכ"ל ע"ש ועדיין אני מסופק אם אלו הם דברי מהרח"ו ז"ל באמיתות או אם הם מדברי אחד מתלמידי הרב ז"ל גם מסופק אני אם יש לסמוך על זה או לאו כי הדברים אלו לא יכולתי להביגם גם לא יכולתי להשוות אותם עם דברי רבינו האר"י זצ"ל הנמצאים אתנו בכתבי הקודש האמתיים ולכן אני אומר המתחסד לעשות הנהגותיו ע"פ הסוד שב ואל תעשה עדיף. והנה שו"ר ברעיא מהימנא וז"ל אמר ר"מ אי הכי מאי ניהו כי בא השמש וכו' אלא מהכא אוליפנא מאן דמייחד באתתיה צריך בלילא ולמכבי שרגא וביממא לאו אורח ארעא דרבנן לשמש מיטתן אלא בלילא אורח צינעא וכו' ע"ש הרי לא כתב איסורא רק אמר לאו אורח ארעא וגם אינו מחלק בין שבת לחול. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע'

שאלה אשה אחת נשואה לאיש אחד וחלתה בבית בעלה חולי ארוך ואין לה מי שישמשנה בלילה כפי טבעה ומזגה והוכרחה אמה לבא אצלה כל לילה ותשכב שם כדי שתשמשנה ורק ביום הולכת לביתה אבל צריכה היא לבוא כל יום לעת ערב מבע"י אצל הבת ודבר זה נעשה ברצון בעלה שהוא ג"כ ביקש מאשתו שתלך אצל בתו בכל לילה כי יש בזה הכרח מכמה סיבות והגה כפי השערת הרופא ימשך לה זה החולי לפחות ב' חודשים וכן נראה לפי השערת כל אדם ועתה שאול שאל האיש ההוא בשביל מצות עונה עם אשתו כיצד יעשה כי בלילה אי אפשר מאחר שהיא מוכרחה לילך אצל בתו אפילו בליל שבת ואם יבטל המצוה לגמרי משך ב' חודשים קשה עליו הדבר וגם האשה ודאי רוצה בקיום עונתה וא"א לו לקיים אלא ביום. אם מותר לבעול ביום בבית אפל או שיאפיל בטליתו או"ד יש חשש לעשות כן לכתחילה ובפרט שיצטרך לעשות כן כמה פעמים במשך ב' חודשים אלו ולא באקראי בעלמא.

וכן שאל האיש ההוא כי לפעמים יבואו בנותיו עם בעליהם מן הכפרים להתאכסן אצלו בביתו וישבו בביתו חודש אחד או יותר והוא אין לו רק חדר אחד שישן בו עם אשתו ומוכרח שגם חתניו ובנותיו ישנים בחדר ההוא ויהיו בדוחק ומוכרח שישן הוא וחתניו לצד אחד מן החדר ואשתו ובנותיו לצד הב' וא"כ א"א שיקיים מצות עונה בלילה באותו זמן כלל ועיקר ורק ביום אפשר לו לקיים שהולכים בנותיו וחתניו לבית אחד מן הקרובים שלהם וישאר לבדו עם אשתו בביתו וגם על זה שואל אם מותר לכתחילה לבעול ביום או אם יש חשש בזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דנדה דף ט"ז ע"ב א"ר יוחנן אסור לאדם שישמש מטתו ביום מאי קרא וכו' והלילה אמר הורה גבר וכו' ר"ל אמר, מהכא בוזה דרכיו וכו' ואיתא בגמרא דשבת דף פ"ו ע"א משה בהשכמה ירד דכתיב לך רד ועלית אתה ואהרן ומקשי בגמרא למה ליה למימר להו שחרית הא בלא"ה לא הוו משמשי דא"ר הונא ישראל קדושים ואין משמשים מטותיהם ביום ומתרץ הא אמר רבא בית אפל מותר ואמר רבא ואיתימא רב פפא ת"ח מאפיל בטליתו ומותר ע"ש ובגמרא דכתובות דף ס"ה תנן ואוכלת עמו מליל שבת לליל שבת וקאמר בגמרא מאי אוכלת רב נחמן אמר אוכלת ממש רב אשי אמר תשמיש מתיבי רשב"ג אומר אוכלת בליל שבת ושבת בשלמא למ"ד אכילה היינו דקתני ושבת אלא למ"ד תשמיש תשמיש בשבת מי איכא והא"ר הונא ישראל קדושים וכו' ומתרץ האמר רבא בבית אפל מותר ע"ש וכן איתא התם בדף נ"ו ע"א ולטעמיך ביאה בלילה איתא ביממא ליכא והא אמר רבא בבית אפל מותר הא ל"ק אורח ארעא קמ"ל דביאה בלילה ע"ש וכן פסק בש"ע א"ח סי' ר"מ אסור לשמש מטתו ביום אא"כ הוא בית אפל וכתב בהגה"ה ות"ח מאפיל בטליתו ושרי וכתב במג"א בהא דמאפיל דברי הב"ח בשם הרמב"ם ז"ל דאין נזקקין לדבר זה אלא מפני צורך גדול פי' כשיצרו מתגבר עליו ובסוף פרק אע"פ משמע דבבית אפל מותר לכתחילה עכ"ל והיינו כי ממ"ש בכתובות דף ס"ה וממ"ש שם דף נ"ו משמע דבית אפל לכתחילה שרי ועיין בטור א"ח סי' ע' בדין חתן הכונס את הבתולה פטור בין ביום בין בלילה ד' ימים

ד' לילות אם לא עשה מעשה וכתב בשם הר' מנוח ז"ל דמדברי הרמב"ם ז"ל משמע דפטור גם בימים אבל אפשר דלא מפטר ליה אלא בלילות אבל לא בימים דישראל קדושים כדאיתא בשבת דף פ"ו ומסח דעתיה מינה ואין כאן טירדא והכי מסתברא ע"כ וכתב על זה מרן בב"י ורבינו כתב כדמשמע מדברי הרמב"ם ז"ל וכ"כ בהגהות מיימוניות בשם התוס' ע"ש הרי מוכרח אתה לומר לדעת הרמב"ם ז"ל ודעמיה דס"ל בבית אפל לכתחילה שרי וכן לת"ח אם מאפיל בטליתו שרי נמי לכתחילה ולהכי קא פסיק ותני בכל אדם הן בעל מעשים הן ת"ח דפטור מק"ש גם בימים ולא אמרינן מסח דעתיה מינה.

וא"כ השתא בנידון השאלה יש להורות לשואל שישמש ביום בבית אפל ואם הוא ת"ח אפילו באינו אפל יאפיל בטליתו ושרי ונידון השאלה הוא כ"ש דזה חשיב צורך גדול מאחר ששוהה ב' חודשים ויותר ואשתו טהורה ורואה אותה תמיד וגם שבזה לא יהיה נמצא מבטל העונה של אשתו ימים הרבה ועוד הרי ארז"ל חייב אדם לפקוד אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך וכמ"ש בש"ע סי' ר"מ ורמ"א והלבוש ס"ל דחייב לפוקדה בלילה שלפניו אך המג"א בסימן ר"מ סע"ק כ"ט נראה דסבר דחייב לפוקדה ביום והביא ביאור הרב מתנות כהונה שפירש טעם ששמש חלקיה אביו של ירמיה הע"ה ביום מפני שהיה רוצה לברוח ביום ורצה לקיים מצות חכמים שאמרו חייב לפקוד אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך הרי לפי סברה זו הותר לו לכתחילה לשמש ביום בשביל שאותה שעה מתאוה לו וא"כ כ"ש הכא בנ"ד שמותר לו לכתחילה לקיים מצות עונה ביום מאחר שא"א לו בלילה.

והנה במדרש רבה בפרשת תולדות פרשה ס"ד קנתרו בדברים את יצחק אע"ה בשביל ששמש מטתו ביום כמ"ש וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו וז"ל ר"ח בר אבא בשביל שהעלו לך ימים רבים היית עושה את הדבר הזה לא כך א"ר יוחנן המשמש מטתו ביום ה"ז מגונה דא"ר יוחנן אין תשמיש המטה אלא בלילה שנאמר בערב היא באה ובבוקר היא שבה וכו' ע"ש והיינו כי ודאי יודה ר"ח שיצחק אע"ה היה מאפיל בטליתו דשרי לת"ח בכהאי גוונא ולא עביד איסורא ח"ו אך הוא מקנטר בזה כיון דהוה אפשר לו לשמש בלילה לא ישמש ביום ללא צורך כי אע"ג דת"ח שרי ליה להאפיל בטליתו לכתחילה עכ"ז בעינן שיהיה צורך קצת ולא יעשה ד"ז למותרות ובהכי ניחא דמייתי להא דרבי יוחנן שאמר ה"ז מגונה ובאמת בגמרא דנדה א"ר יוחנן אסור ולשון מגונה לאו משמע איסורא אך באמת הם תרי מימרות והך מימרא דרבי יוחנן דמס' נדה דקאמר אסור לשמש איירי באינו מאפיל בטליתו וגם אינו בבית אפל אבל בבית אפל להמון העם ומאפיל בטליתו לת"ח ליכא איסורא. והך מימרא הנז' במדרש דנקט לשון מגונה איירי בבית אפל להמון העם ומאפיל לת"ח דכל דלא עביד לצורך כלל רק למותרות ה"ז מגונה כי מדינא שרי וליכא איסורא בכהאי גוונא אפילו דעביד למותרות ורק מגונה יקרא שמשביע עצמו בתשמיש היום וכמ"ש בגמרא דכתובות דף ג"ו אורח ארעא קמ"ל דביאה בלילה ע"ש וזה הוא נמי כונת ר"י באומרו מגונה ר"ל דלא עביד אורח ארעא.

ובהכי ניחא נמי מ"ש בגמרא גבי דוד הע"ה בענין ב"ש שהפך משכבו של לילה למשכבו של יום ונתעלמה ממנו הלכה דאמר מר אבר קטן יש באדם מרעיבו שבע משביעו רעב וקשה למה לא אמרו שנתעלמה ממנו הלכה גדולה מזו דאסור לשמש מטתו ביום דבזה נקיט איסורא אך באמת הלכה זו לא נתעלמה ממנו כי ודאי דוד הע"ה האפיל בטליתו וידוע כי הוא עליו השלום לא עשה בעילתו בעילת זנות ח"ו אלא כיון לקידושין כי היתה אשתו ראויה אליו והיתה מגורשת מאוריה והיתה מקודשת מטומאתה ואפילו הבחנה של ג' חודשים ג"כ היה בזה וכמ"ש בזוהר בראשית ולכן היה רוצה מאד בקיומו של הולד שילדה אותו מביאה זו וצם ובכה עליו שיחיה כי לא בא ח"ו מביאה אסורה ובודאי שנשמר גם בזה להאפיל בטליתו ורק נעלם ממנו דבר זה שהוא חשב להקדים הביאה ביום ולא המתין עד הלילה כדי לשבר יצרו ונתעלמה ממנו הלכה זו כי משביעו רעב.

ודע כי בגמרא דיומא דף ט"ו גבי מפרישין כה"ג וכו' הקשו בגמרא מ"ביתו למה פירש וכו' ועיין רש"י ז"ל וקו' התוס' ז"ל וכתוב

בשיטה כ"י להריטב"א ז"ל וז"ל והנכון כדפירש ר"י ז"ל מביתו למה פורש עד שהוצרכו להביאו במקום קדושה גדולה דמחנה שכינה אדרבה יהיה מותר באשתו כדי שיהא לו פת בסלו ולא יראה קרי ליל יוה"ך ויפרישוהו למקום שתוכל לבוא אשתו וא"ת והלא בעל קרי אסור לעבוד עבודה עד שיעריב שמשו וכהן זה הוא היה עובד עבודה כל שבעה מקצת העבודות כדאיתא בפרקין וי"ל דלאחר תמיד של בין הערביים היה יכול לשמש מטתו ולטבול ולהעריב שמשו ולעבוד עבודה למחר ולא סוף דבר שיעשה כן אלא שיהא ראוי לכך כדי שיהא לו פת בסלו עכ"ל ע"ש.

והנה בדרך זה שכתב הריטב"א ז"ל מצאתי כתוב בקונטריס אחד לאחד מן הקדושים שתירץ בזה קו' עצומה על מ"ש בזוהר דבחיי אהרון הע"ה לא היה שום אדם יכול להקטיר קטורת בכל יום אלא הוא בעצמו היה מקטיר בכל יום ומקשים והלא אהרן הע"ה לא פירש מאשתו ואיך היה אפשר להקטיר בכל יום והלא בלילה ששימש היה טבול יום ובאופן הנו' שכתב הריטב"א ז"ל בזה מתורץ שפיר דאחר שהיה מקריב תמיד של בין הערביים היה מקיים מצות עונה עכ"ד והנה אנוכי לא חפשתי לראות דברי הזוהר ולפי דבריו שבאמת כך כתוב בזוהר שלא היה אחר מקריב זולת אהרן הע"ה אי אפשר לתרץ קו' הנו' אלא דוקא באופן זה והא ודאי כי דבר זה חשיב צורך גדול כי לא היה אפשר לקיים מצות עונה בלילה ומוכרח לקיים ביום שיאפיל בטליתו כדי שלא לבטל מצות עונה.

איך שיהיה הנה בנידון השאלה יש להורות לשואל לשמש מטתו ביום בבית אפל ואם הוא ת"ח סגי שיאפיל בטליתו כדי שלא לבטל מצות עונה ובין זה ובין זה יזהרו לעשות הדבר בצניעות גמורה מאד מאד שלא ירגיש בהם שום בריה ודע דאל יקטן בעיניך ביטול מצות עונה כי ראה תראה מ"ש הרב הגדול רבינו חיים ויטאל ז"ל וז"ל שאלתי למורי זלה"ה אם אמלט עצמי מן העונה בימי עיבורה או מניקתה להיות הזמן קר וא"א לטבול והשיב כי אם גם האשה מוחלת ואינה מקפדת בודאי פטור אך עכ"ז טוב לקיימו עכ"ל. ע"כ זה השואל לא יבטל עונתו במשך הימים האלו ואע"פ שהוא בימי עיבור ואע"פ שמוחלת אשתו וכ"ש דאפשר דאינה מוחלת מאחר דאפשר לקיים ביום.

וראיתי ברעיא מהימנא וז"ל אמר ר"מ אי הכי מאי ניהו כי בא השמש דהא ארח דרשא וכו' אלא מהכא אוליפנא מאן דמייחד צריך בליליא ולמכבי שרגא וביממא לאו אורח ארעא דרבנן לשמש מיטתן אלא בליליא אורח צינעא וכו' הרי גם ע"פ הסוד ולחכמים עצמן לא נקט איסורא אלא לאו אורח ארעא משמע דבהכרח כזה של גידון השאלה שפיר מצי למעבד ואין בזה פקפוק גם ע"פ הסוד.

ודע כי רבינו חיים ויטאל כתב דמשמש מטתו ביום אינו לוקח כי אם נשמות המגולגלות וזהו הטעם שבא יהודה על תמר ביום כדי שיתגלגלו ער ואונן ולפי שירמיהו הולידה אותו אמו ג"כ ביום וכו' שחלקיהו שמש מטתו ביום לפי שהוצרך לברוח כנודע ואז נתעברה אשת חלקיהו מירמיהו ולכן בהולדה ההיא יצא ירמיהו ונתגלגל בו נפשו של שלמה הע"ה וכו' ע"ש אך כל זה בתשמיש הראוי לעיבור אבל מניקה ומעוברת אין הפרש בענין זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע"א

שאלה אחד שהכריחו אותו לישא אשה אחת שלא היתה נאה בעיניו בצורתה ותוארה והוכרח לישאנה בע"כ מפני הפחד ואחר נשואין עדיין אינה רצויה בעיניו ותמיד מתנתם בלבו ומצטער על נשואין שלו עמה ובעל כרחו הוא צריך להיות עמה בדרך כל הארץ מאחר שכבר נשאה. וגסתפקנו אם יש בבניו חשש בני שנואה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מאחר שהוא אינו שונא אותה עצמה ורק שונא ההתחברות שהיה לו עמה בשביל שאינה יפה ואם לא היתה אשתו לא היה בלבו כלום עליה וגם

באשר הוא שם אינו חפץ ברעתה שאינו כדרך שונא דעלמא שחפץ ברעת שונאו והנה בודאי לא מקרי בניה של זו בני שנואה. צא ולמד מיעקב אע"ה דכתיב וירא ה' כי שנואה לאה וכן כי שמע ה' כי שנואה אנוכי והא ודאי לא היתה שנואה כשאר שנאה דעלמא ורק היה שונא ההתערבות וההתחברות שהיה לו עמה אבל אותה עצמה היה אוהב כי יודע שהיא צדקת ולא עשתה לו רעה ח"ו ולמה ישנאנה ומלת שנואה קאי על ההתחברות שהיה לה עמו וכן תמצא כיוצא בזה דאמר ריש לקיש לרבב"ח אלהא סנינא לכו וכנז' בגמרא דיומא דף ט' ע"ב והתם מוכרח דאין כונתו כמו שנאת איש עם אחר אלא ר"ל סניגא ההתערבות וההתקרבות שלכם שאינו ריצה להתערב ולהתקרב עמכם וכן זה האיש שהוא רק מואס וגועל ההתחברות שהיה לו עם זו ואין לו עמה שנאה עצמית אינה בכלל שנואה ולא מיקרי בניה בני שנואה וכן דומה לזה מ"ש אותו חכם לרבי יצחק בן אלישיב על דביתהו שהיתה שחורה ולא מתקבלה עליה ורצה שיתפלל שתתייפה והתפלל ונתייפת הנה שג"כ מעיקרא ודאי לא היתה בעבור זאת בכלל שנואה ח"ו ועכ"ז צריך לדבר על לב האיש הזה ולהוכיחו לעזוב המדה הזאת שאין ראוי עתה למאוס בה אחר שכבר נשא אותה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע"ב

שאלה איש שהוא צריך לשמש מטתו בהכרח כגון ליל טבילה וכאשר קם משנתו בחצי הלילה לשמש לא היה לו רצון לתאות תשמיש וכמעט שהוא קץ בו אם טוב לדבר עם אשתו אותה שעה דברי שחוק וכיוצא כדי לעורר רצון לתאותו ואז ישמש ברצון ורבוי תאוה או"ד אדרבה עדיף טפי למהר לשמש בעוד שאין לו רצון ורבוי תאוה כ"כ כדי שיהא משמש משום מצות עונה כאדם הפורע חובו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין טוב לשמש בלא רצון אלא אדרבה צריך שיהיה לו רצון ותאוה מצד עצמו דהכי איתא בגמרא דנדה דף י"ז ע"א דאי ס"ד משמשין מזכירין אותן לשבח אין הכי נמי דאגב דאיכא אונס שינה מגניא באפיה ופירש רש"י אונס שינה מתוך שהוא נאנס בשינה אינו מתאוה לה כ"כ ומשמש לקיום מצוה בעלמא או לרצותה ולבו קץ בה והוא מבני תשע מדות עכ"ל ע"ש נמצא דיותר טוב לעורר רצון ותאוה ולא יהיה קץ בתשמיש זה על כן מותר לו לדבר בשיחה ושחוק עמה כדי לעורר תאוה ורצון בלבו אם יודע שבזה תתעורר התאוה ויהיה לו רצון וכן איתא בגמרא דרב כהנא גני תותי פוריה דרב שמע דשח ושחק ושמש וכונת רב ע"ה היתה בעבור לעורר התאוה שלו כדי שיהיה לו רצון לתשמיש ולא יהיה קץ בה ח"ו כי האדם אע"פ שצריך לכוין לעשות מצות ה' צריך שיהיה לו בזה תאוה ורצון בכל לבו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע"ג

שאלה ראובן שהיה חייב לשמעון ממון אם מותר שמעון למחול לו בשבת ויו"ט וכן אם היה לשמעון איזה תנאי על ראובן במכר או בדבר אחר אם יכול למחול לו התנאי או"ד אסור משום דדמי למקח וממכר. גם נסתפקנו אם מותר לאשה להודות לפני עדים שסילקה שעבודה מקרקעות בעלה והיא מודה ביום שבת לפני עדים שאיך כבר קנו מידה בימות החול על סילוק שעבודה דגם זה נראה דדמי למקח וממכר כיון שבאמת לא קנו מידה כלום בימות החול ורק בהודאה זו שהיא מודה ביום שבת שקנו מידה כבר בזה מתקיים סילוק שעבודה כדין הודאות דעלמא שמודה על דבר שלא היה וה"ז מתקיים ע"פ הודאתו כי הודאה אקניתא היא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דעירובין דף ע"א עמוד א' מיקנא רשותא בשבת אסור אסתלוקי רשותא בשבת שרי ע"ש משמע דכל ההקפדה הוא בשביל הקונה והכא במחילה הוי כמו אסתלוקי רשותא דזה שמעון מסלק שעבודו וזכותו שאינו יכול לתבוע את

ראובן בחוב זה ואינו מקנה לראובן דבר בעין כלום יען כי המחילה לא שייכה אלא כחוב שהוא אינו חפץ בעין אלא הוא ממון והממון הוא בלא"ה ביד ראובן וברשותו דמלוה להוצאה ניתנה ואע"ג דגבי מקנה לא התירו ליתן בשבת מתנה לחבירו אלא משום מצוה וכמ"ש מרן ז"ל בב"י א"ח סי' תקכ"ז בשם המרדכי שכתב בשם בה"ג ז"ל וכתב שם הב"י ז"ל דלהקנות במשיכה אפילו בלא קנין סודר סובר המרדכי דאסור שלא במקום מצוה משום דמחזי כמקח וממכר ע"ש הנה התם שאני שזה קונה הדבר הזה במשיכה ומקנא בשבת אסור דכל ההקפדה הוא בשביל זה שקונה משא"כ במחילה דחוב דאין זה קונה כלום שרי וכן מחילת תנאי שיש לו עליו ג"כ נמי שרי וה"ה באשה שמודה ביום שבת על סילוק שעבודה מקרקעות בעלה מאחר דלא קנו בשבת מנה כלל ורק שמודה שכבר בימי החול קנו מנה על סילוק השעבוד אע"ג דבאמת סילוק שעבודה הרי הוא מתקיים על ידי הודאה זו שביום השבת עכ"ז אינה מקנה היא לאחרים איזה דבר ביום זה בהודאתה זו ורק היא מסלקת שעבודה דדמי למ"ש אסתלוקי רשותא בשבת שרי וה"ה הכא מיהו בנידון זה של הודאת האשה ג"ל אע"ג דאין זה בכלל איסור מקח וממכר מ"מ יש בזה איסור משום דברי חול בשבת אבל נידון המחילה דחוב או דתנאי נראה דשרי.

וכן נמי מצינו בהפקר בשבת דמותר להפקיר בשבת וכדמוכח בגמרא דשבת דף קכ"ז ע"ב דקאמר דמאי הא לא חזי ליה ומשני כיון דאי בעי מפקר ליה לנכסיה וכו' השתא נמי חזי ליה ע"ש ועיין עוד בשבת דף קל"א ע"א בהיכא דצייץ לטליתו בשבת דחייב לר"א משום דבידו להפקירו ע"ש ובודאי היינו טעמא דמותר להפקיר בשבת ולא דמי למקח וממכר משום דאין כאן אקנויי רשותא ורק הוא אסתלוקי רשותא וה"ה דין המחילה הוי דכוותא ומאי שנייא מהפקר וכן תמצא להגאון המאירי ז"ל בשיטה על מסכת שבת כ"י וז"ל ממה שאמרו בסוגיא זאת בענין דמאי כיון דאי בעי מפקיר נכסיה והוי עני וחזי ליה למדנו שמפקירין בשבת ואע"פ שאמרו אין מקדישין וכו' אינו דומה שההקדש כעין מכר וכמו שאמרו מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים אבל הפקר אין כאן שינוי רשות ואפילו זכה בו אחר מאיליו הוא וזכה עכ"ל ז"ל כונת דבריו ברורה היא דהקדש איכא שינוי רשות כי ע"י שהקדיש זה את שלו קונה ההקדש את החפץ הזה וה"ז החפץ ניתק מבעליו ונעשה ברשות הקדש אבל בהפקר רק ניתק מרשותו ולא נכנס על ידי ההפקר שלו ברשות אחר ואע"ג דאח"ך יבואו אחרים ויזכו בזה ההפקר הנה הם זוכים מאליהם אחר שכבר נעשה הפקר ואין זה המפקיר מכניס זה החפץ ברשותם בשעה שהוא מפקיר אותם.

ודע דאיתא בגמרא דשבת דף ק"כ ע"א חשבון מאי עבדתיה מהפקרא קא זכו ופי' רש"י ז"ל דהא הצילו לכם קאמר להו לצרכיכם ע"ש אין כונת רש"י בזה לומר כי באומרו כן הוא מזכה להם היין מדין הפקר דזה אינו דבאמת זה מופקר ועומד מאיליו כיון שהוא אינו רשאי להציל הנה כל המציל הוי כמציל מזוטו של ים אך כונת רש"י ז"ל לומר דזהו הפקר מפורסם שאפילו בעליו מודה ומכריז שהמציל הנה הוא מציל לעצמו שזוכה בו מן ההפקר.

ודע כי הרדב"ז ז"ל בישנות סי' רפ"א נשאל מי שגשבע לפרוע לחבירו לזמן קצוב וחל להיות בשבת אם יכול חבירו לומר לו התקבלתי בשבת משום דמחזי כגושא ונותן בשבת או לא והשיב דלצורך מצוה משום שלא יעבור חבירו על השבועה שרי ע"ש הנה אע"ג דהתם לא התיר אלא משום מצוה נראה דהתם שאני כיון דצ"ל כאילו התקבלתי מחזי כקונה ואינו מחילה ודו"ק.

הדרן לנידון השאלה במחילה דחוב וכן מחילת תנאי שיש ביניהם מאחר דאין כאן קנין ושינוי רשות ורק סילוק שעבוד וזכות של זה אין זה דומה למקח וממכר וכן ה"ה בהודאת האשה על סילוק השעבוד אין זה בכלל מקח וממכר ורק בזה יש איסור משום דבר חול בשבת ובפרט דמודה היא לפני עדים ואושא מלתא ואיכא זילותא דשבת טפי משאר דברי חול וגם בענין מחילת החוב או התנאי אם אומר בפני עדים הוי עלי עדים שמחלתי וכו' יש לחוש משום דיבור כבוד השבת ואין אני מורה היתר בכהאי גוונא משום כבוד השבת. והיה זה שלום

ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע"ד

שאלה אחד היה לומד בע"ש בספר ואחר לימודו הניח מסמר אחד קטן ודק בתוך הספר במקום שפסק כדי שידע אח"ך היכן פסק ובא ביום שבת ג"כ ללמוד בתוך אותו הספר אי שרי ליה לטלטל המסמר ההוא ולהניחו ג"כ באותו הספר במקום שפסק ביום שבת כי אע"ג שהמסמר הוא כלי שמלאכתו לאיסור הא הוא הניחו לתשמיש של היתר שהניחו לסימן. אר"ד גם בכהאי גוונא הוא עודנו מוקצה ואסור לטלטלו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה כיון שהוא לא עשה במסמר איזה שנוי בגופו אע"פ שהוא השתמש בו קודם שבת בענין של היתר עכ"ן אין זה תשמיש גמור אלא הוא הניחו לסימן בעלמא על כן אינו יוצא בזה מדין אסור דמוקצה כלל וראיה לזה ממ"ש במשנה דכלים פרק י"ב מסמר שהתקינו להיות פותח ונועל בו טמא העשוי לשמירה טהור. ופירש הרמב"ם בפירוש המשנה העשוי לשמירה נשאר לסימן כגון ששאו בשער או במקום שירצה ואם מצא אותו נעתק ממקומו אשר הוא עליו ידע שכבר נכנס אדם בבית או במקום ההוא ע"כ וכן פירש רע"ב ז"ל העשוי לשמירה לסימן לראות אם נכנס אדם שם או לאו שאם לא ימצאנו במקום שהניחו בידוע שאדם בא לשם ע"כ וזו הלכה פסוקה בהרמב"ם ה' כלים פרק יו"ד וז"ל ואם התקינו להיות כלי בפ"ע מקבל טומאה כיצד מסמר שהתקינו להיות פותח ונועל בה או להוציא את הפתילה או שנתנו ברחיים של יד או של חמור ה"ז מקבל טומאה וכו' מסמר העשוי לסימן לשמירת הפתח אינו מקבל טומאה עכ"ל נמצא אם עשאו להוציא בו הפתילה כיון שהוא ענין תשמיש ה"ז נחשב כלי בפ"ע לדבר זה של התשמיש אבל אם הניחו לסימן רוקא לשמירה אין זה חשוב תשמיש כלל ואין דבר זה כדאי לשנותו ממה שהיה להעתיקו מתשמישו הראשון לדבר חדש אלא נשאר כמו שהיה וכן ה"ה בנ"ד אע"ג שעסק זה שעשה בו הוא עסק של היתר מ"מ הואיל והוא ענין של סימן אינו כדאי עסק זה להעתיקו מעסק האיסור שהיה קרוי עליו להביאו לעסק של היתר שיהיה מותר בעבור זה בטלטול כיון שעסק זה החדש הוא אינו עסק גמור אלא הוא ענין סימן בעלמא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ע"ה

שאלה מנהגן של ישראל לומר פזמונים של שבת בסעודת שבת לכבוד השבת וכן פזמונים של מילה בסעודת מילה לכבוד מצות המילה ויהי היום חל מילה בשבת אצל אדם חשוב שבעיר והיו כמה אורחים מוזמנים בביתו ובתחילת הסעודה התחילו המפזמנים לומר תחילה פזמוני השבת ובדעתם לומר אחריהם פזמוני המילה ויען חכם אחד מן המסובין ויאמר לא טוב עושין להקדים פזמוני השבת לפזמוני המילה מאחר שהמילה דוחה שבת נמצא מצות המילה עדיפה וכן אמרו במדרש תנחומא ממה שמצינו שהמילה דוחה שבת מוכח דהמילה גדולה מן השבת ועל כן בדת הוא להקדים הפזמונים המתוקנים לכבוד מצות המילה תחילה ואחריהם פזמוני השבת ועתה באים לשאול אם צדק החכם המערער בדבר זה או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה יפה עשו המפזמנים להתחיל בפזמוני השבת לכבוד שבת ואחריהם פזמוני המילה וראיה לזה ממ"ש הרא"ש ז"ל בשבת והביאו מרן מהריק"א ז"ל בבית יוסף סי' תרפ"ד וז"ל כתב הרא"ש משמע אי לאו משום פרסומי ניסא תדיר קודם אפילו לדחות את שאינו תדיר ויש לדקדק מזה כשחל ר"ח טבת בשבת שמפטירין ההפטרה של ר"ח וכו' וליתא להך סברה דודאי היכא דא"א לקיים שניהם פרסומי ניסא עדיף אבל להקדים תדיר עדיף דאיכא לפרסומי ניסא באחרונה כמו בתחילה הילכך קריאת התורה דאפשר לקיים שניהם תדיר קודם אבל בהפטרה שאין מפטירין אלא אחד פרסומי ניסא עדיף עכ"ל ע"ש מצינו למידין להדיא דאע"ג דלענין לדחות פרסומי ניסא עדיף מ"מ היכא דאפשר לקיים שניהם תדיר עדיף וא"כ ה"ה בנידון השאלה מאחר דאפשר לקיים שניהם תדיר עדיף ולכן יפה עשו המפזמנים להתחיל בשל שבת קודם כי השבת תדיר ותדיר

קודם זאת ועוד השבת נקרא קודש והוא תדיר ומקודש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע"ן

שאלה יש בני אדם דרכם להדליק בליל שבת שבעה נרות ומניחים בהם שמן שיעור רב שיהיו דולקים עד יום שבת בערב וכן עושין ביו"ט ג"כ אם יש לזה סמך או רמז בדברי חכמים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה לענין השבעה יש סמך רמז בספרי הקודש אבל למה שמניחים בהם שמן הרבה שיעור שידליק כל יום שבת כולו עד הערב לא מצאתי לזה סמך ולא רמז בספרי הקודש ואני אומר לא יפה דבר זה וצריך לבטלו יען כי עוברים על בל תשחית בזה דשרגא בטהרא מאי אהני כי אין מקום להדלקת נר ביום אלא רק בבית הכנסת דהוי משום כבוד בית הכנסת ולאו משום דצריכי לאורה וכן מה שמדליקים למגוחת הגפטרים תנצב"ה אבל הדלקת נר בביתו של אדם אפילו בשבת היא משום הנאת אורה וביום דליכא הנאה כלל למה ידליקו ואיתא בשבת דף ס"ז האי מאי דמכסי שרגא דמשחא ומגלי נפטא קעבר על בל תשחית ומזה הגמרא הוריתי לאותם שדרכם להניח בנר ב' פתילות בכל לילה בחול כדי להרבות האורה בבית ודרכם להניח הנר דולק גם בזמן שהן ישנים עד הבוקר מפני שצריכים לאורו כאשר קמים בלילה מן המטה לאיזה צורך וקשה להם לקום בחושך והוריתי שצריכים להסיר הפתילה בעת שהם ישנים וישאר רק פתילה אחת דולקת כי בעת השיגה אינם צריכים לרבוי אורה ואם יהיו ב' פתילות יחד דולק השמן לאיבוד ויש בזה משום בל תשחית וכמ"ש בהא דמכסי שרגא דמשחא ומגלי נפטא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע"ז

שאלה אחד מכר חפץ או קרקע לחבירו ומתנה שלא יחול הקנין אלא עד יום שלושים והנה יום שלושים הוא שבת אם מותר לו לעשות כן לכתחילה מאחר דאינו זוכר בפיו שבת וגם אינו עושה קניין בשבת אלא הוא עושה בחול והקנין חל מאיליו בשבת או"ד כיון דהקנין נגמר בשבת אסור דחשיב כאילו עושה הקניין בשבת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנימוקי יוסף ז"ל בב"ק דף כ"ב הקשה אם אשו משום חציו האיך מותר להדליק נר בערב שבת ותירץ מ"ש אשו משום חציו הכונה שסוף הפעולה נחשב לתחילת הפעולה וא"כ בנר תחילת הפעולה היה בע"ש ומותר ע"ש והשתא לפ"ז הכא הפעולה התחלתה בשבת יען כי הוא מתנה בפירוש שלא יחול הקנין שהוא הפעולה אלא מיום שלושים שהוא שבת נמצא אין כאן התחלת פעולה קודם שבת אפילו במקצת אלא גם ההתחלה נעשה בשבת ואינו דומה לנר שהפעולה שהיא ההדלקה מתחלת מע"ש והולכת ונמשכת גם בשבת וא"ת הרי גם הכא התחיל בחול במעשה התנאי הנז' שהוא ג"כ לצורך הקנין ונמצא התחיל בחול זה אינו יען כי התנאי ושאר דברים אלו הם נקראים מכשירין של הפעולה ורק חלות הקנין היא הפעולה וזה ידמה לעריכת הנר ותיקונו שאין זה נקרא התחלת הפעולה ואע"ג דא"א לנר להדליק אם לא יתקן ויעריך אותו בשמן ופתילה מקודם והרי שם בעינן שיהא נדלק קודם שבת כדי שתיחשב התחלת הפעולה מע"ש וכל אותם המלאכות דסי' רנ"ב כגון לשרות דיו וסמנים מע"ש והם נשרים והולכין כל השבת וכן לתת אונין של פשתן כדי שיתלבנו וכן לפתוח מים לגינה והם נמשכים והולכין כל השבת בכל אלו התחלת הפעולה היא נעשית מע"ש וכנודע.

מיהו מה שיש להעיר לכאורה הוא ממ"ש שם בסי' רנ"ב דמותר לפרוש מצודות חיה ועופות ודגים והם נצודים בשבת דהתם הפעולה היא הצידה ופרישת המצודה היא מכשירין של הפעולה והרי פעולת הצידה נעשית כולה בשבת ועכ"ז מותר לעשות כן לכתחילה

אך כד דייקינן שפיר נמצא אין זו הרגשה כלל דהתם אינו מוכרח שיהא צידה בשבת כלל כי אפשר אפילו שפרש המצודה לא יבואו חיות ועופות לתוכה ולכן אין פרישת המצודה מכרחת הצידה בשבת בודאי והגם דעל הרוב יהיו נצודים כיון דפרש המצודה עכ"ז אפשר שלא יהיו ניצודים שלא יבואו אליה ולכן כל היכא דפרש המצודה מבע"י אין לנו לחוש על הצידה שתהיה בשבת אע"פ שלא התחילה פעולת הצידה מבע"י משא"כ הכא דהקנין מוכרח שיחול בשבת ולא יהיה לו התחלה בחול להכי הו"ל כקונה בשבת ואסור.

ודע דהכא גבי קנין הנז' איכא גריעותא טפי מהנך דסי' רנ"ב שהם מתחילים מבע"י מלבד החילוק הנז' שכתבנו והוא כי התם אין כונתו ורצונו להיות המלאכה בשבת ובודאי ניחא ליה טפי אם היה אפשר שתגמר כל המלאכה כולה ברגע אחד מבע"י ולא תמשך גם בשבת משא"כ הכא בקנין הנז' הנה הוא קפיד שיהיה הקנין דוקא בשבת ואינו רוצה שיחול קודם שבת כלל דהא מתנה כך בפירוש וא"ת והלא המדליק נר בע"ש מבע"י הוא רוצה שידליק בשבת כי לכך מדליקו כדי שיאיר לו בלילה והרי הא דנר דמיא לנידון הקנין הנז' זה אינו דאכתי לא דמי יען כי התם המלאכה היא ההדלקה של השמן וההנאה שרוצה זה הוא האורה הבאה מן הדלקת השמן והן אמת שזה רוצה באורה שתהיה לו כל הלילה אבל אינו רוצה במלאכה שהיא הדלקת השמן שאם היה אפשר שלא ידליק השמן בליל שבת ולא תיעשה מלאכה זו של הדלקה ועכ"ז הנר יתן לו אורה ודאי היה חפץ בזה ושמח כי הוא לאורה צריך ולא להדלקה שהיא המלאכה משא"כ הכא דקפיד על הקנין עצמו שלא יהיה אלא בשבת ואינו רוצה שיחול בחול כלל שכן מתנה בפירוש.

איברא מצינו להגאון בתרומת הדשן ז"ל בסי' רס"ט שאלה יום ל"א של בן בכור שבאותו יום פודין אותו אם חל בשבת כיצד יעשו צריכים להמתין בפדיון עד יום א' בשבת או אם יש תקנה שיהא נפדה בשבת. תשובה יראה שאין למצוא תקנה שיהא נפדה בשבת ואע"ג דיכול לפדותו בכלי כסף או בשאר שוה כסף ה' סלעים בדבר שמותר לטלטלו בשבת דאין צריך לפדות דוקא במעות ואפילו אם היה בא לפדותו במעות היה תקנה בדבר כגון שיתן המעות לכהן בערב שבת כדי שיהא בנו פדוי בשבת למחר וכהאי גוונא מהני שפיר וכו' מ"מ נראה דלאו שפיר למעבד בהני תרי גווני דאיכא לפדות בכלי כסף או שוה כסף בשבת גופיה דומה למקח וממכר וכו' וכאידך גוונא שיתן המעות לכהן בע"ש גם בזה יש גמגום דאיך יעשה עם הברכות שצריך לברך וכו' דאם יברך בע"ש בשעת נתינת המעות אכתי אין בנו פדוי לשמואל וגם לרב אכתי לא מחייב לפדותו ואיך יברך וצונו וכו' ובשבת אין ראוי לברך דלאו מידי קא עביד השתא וממילא הבן פדוי בכניסת שבת שהוא יום ל"א כל כמה דלא נתאכלו המעות ולהכי עדיף טפי למנטריה עד אחד בשבת וכו' עכ"ל. ע"ש. ומדבריו מוכח דלולי חשש הברכות והסעודה היה אפשר ליתן המעות מע"ש שיחול הפדיון בשבת מיהו נראה דאין מכאן ראיה לנידון השאלה יען דהתם איירי בפדיון שהוא באמת דבר מצוה ולאו מקח וממכר ממש דהא אין הבן קנוי לכהן ואין האב קונהו ממנו ואפילו אם היה עושה הפדיון ביום שבת עצמו להדיא ע"י שוה כסף אין זה מקח וממכר ממש אלא אסור משום דדמי למקח וממכר וכמ"ש תרומת הדשן להדיא כן בהיכא דפודה בשבת עצמו בשוה כסף ולהכי ס"ל לתרומת הדשן ז"ל בהיכא דנותן מע"ש לא גזרו רז"ל בכהאי גוונא כיון דעושה הכל מע"ש ואינו מדבר בשבת כלום וגם לא מקבל ולא נותן כלום בשבת דודאי בהא לא גזרו רז"ל וכ"ש בענין מצוה דקי"ל חביבה מצוה בשעתה ועי"כ הנה הוא מקיים המצוה בשעתה ולהכי לולי הסיבה של הברכות ס"ל לתרומת הדשן דמצי עביד כן ועל כן אין להוכיח מהכא לנידון השאלה שהוא מקח וממכר ממש וגם הוא בעניבי חול ועיין בפסקים וכתבים סי' רל"ה מ"ש בענין הפדיון ע"ש.

והנה בגמרא דשבת דף ק"ד מצינו דמוקים לקרא דלא תעשון כן לה' אלהיכם עשיה הוא דאסור גרמא שרי ומקשי אי הכי גבי שבת נמי כתיב לא תעשה כל מלאכה עשיה הוא דאיסור גרמא שרי ומתרץ מתוך שאדם

בהול וכו' ע"ש נמצא בשבת גרמא שרי הנה אין לומר הכא נמי בנידון השאלה חשיב כמו גרמא ושרי דזה אינו דהא הכא אין האיסור הוא משום מלאכה דמקח וממכר אינו מלאכה. אלא אסרו אותו חכמים גזרה שמא יכתוב וכמ"ש רש"י ז"ל בביצה דף ל"ז שיש ב' טעמים הא' משום ממצוא חפצך והב' שמא יכתוב ע"ש ואע"ג דליכא במקח וממכר שום עשיה אלא דיבורא בעלמא אסור ולהכי כיון דאין איסורו משום מלאכה יש לומר דהקפידו על כל מקח וממכר בכל אופן שיהיה ואפילו בכהאי גוונא כדי שלא יכתוב כי קרוב הדבר לכתוב בגמר הקנין.

ודוגמה לזאת מצינו בירושלמי בפ"ב הלכה א' ולא בשמן שריפה א"ר חסדא זאת אומרת שאסור להציל את האור במדורת קדשים והיא דולקת והולכת בשבת והא תנינן מאחזין את האור במדורת בית המוקד ובגבולין כדי שיצית האור ברובן א"ר יוסה בשבת כתיב לא תעשה כל מלאכה נעשית היא מאליה ברם הכא התורה אמרה אין שורפין קדשים ביו"ט ואין צריך לומר בשבת ע"ש.

נמצא דאם היה איסור שריפת קדשים ביו"ט ושבת משום מלאכה הוה סגי להתחיל מבע"י והשאר הולך ודולק בשבת כדין כמה דברים שעושין מבע"י והולכין ונעשין גם בשבת דאז מה שנעשה בשבת הוי כמו גרמא אך הואיל ואיסור שריפת קדשים ביו"ט ושבת לאו משום מלאכה אלא שכך גזרה תורה שלא ישרפו בשבת ה"א אסור לשרוף אפילו שהתחיל מבע"י וה"ה הכא בנידון השאלה מאחר דאין איסור מקח וממכר בשבת משום מלאכה אלא כך גזרו חכמים בשביל שלא יכתוב ה"א אסור די"ל שהקפידו בכל גוונא ועיין להרשב"א ז"ל בחדושיו לשבת דף כ"ג וכן להרמב"ן ז"ל במס' שבת שם ע"ש ועיין להרשב"א ז"ל בתשובה סי' ע"א ע"ש אשר על כן בנידון השאלה נראה דאסור למעבד כן מאחר דמתנה שיחול הקנין ביום שלושים שהוא יום שבת קודש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ע"ח

שאלה איש ואשתו שהם מקדשים ואוכלים בליל שבת בחדר אחד וישנים בחדר אחר והאשה מדלקת ומברכת על נרות שבת בחדר האכילה והאיש רוצה להדליק גר שהם נכנסים ויוצאים בו וגם חפצים לוקחים ומביאים משם וגם הם צריכים לאורה בעת שנכנסים לישן שם באופן שהם צריכים הרבה לאור הנר שם והרי הם חייבים להדליק שם ורק אנחנו מסתפקים אם יוכל האיש לברך דהוי מרבה בברכות כיון שאשתו מברכת על נר שבת שמדלקת במקום אכילה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נר שבת הוא חיוב מוטל על האיש ועל האשה ששניהם חייבים בו אלא שיש לאשה דין קדימה על האיש בהדלקתו שהיא תדליקנו בידה מפני שמצויה בבית ועוסקת בצרכי הבית וכנז' בש"ע סי' רס"ג ועוד יש טעם מפני ששייך לה זה התיקון יותר שהיא כבתה נרו של עולם וכנז' בפוסקים ומאחר שגם האיש חייב נהי דאם מדליקין במקום אחד דוקא יש לאשה דין קדימה על בעלה בהדלקה שהיא תדליק ותברך מ"מ אם צריכין להדליק בשני חדרים כנז' בשאלה שכבר היא מקיימת המצוה בחדר אחד הא ודאי שהאיש חייב להדליק בחדר הב' ולברך על המצוה ולא מבעיא בליל שבת שהאשה מוכרחת לברך תיכף אחר ההדלקה של נרות שהדליקה בחדר האכילה וא"א לה להדליק עוד בחדר הב' היא בעצמה מאחר שבירכה וקבלה שבת אלא אפילו ביו"ט שהיא מברכת קודם ההדלקה ויכולה לברך בחדר אכילה ולכוין גם על חדר השינה שתדליקם בזא"ז עכ"ז אינה יכולה לעכב על בעלה שרוצה להדליק הוא בעצמו בחדר השינה מאחר כי היא כבר קיימה מצות ההדלקה והברכה בחדר האכילה ומה לה עוד יותר.

ואם תאמר אה"נ הבעל ידליק הוא בעצמו בחדר השינה בין בשבת בין ביו"ט אך למה ירבה בברכות ולברך הוא ג"כ מאחר שאפשר שיעמוד אצל אשתו בעת שמדלקת בחדר האכילה ותכוין עליו בברכה שמברכת היא והוא

ילך וידליק בחדר השינה וכמ"ש בבדיקת חמץ שבעה"ב יעמיד אצלו מבני ביתו בשעה שהוא מברך ויתפזרו לבדוק איש במקומו על סמך ברכה שבירך זה אינו דהתם חיוב של הבדיקה הוא רק על בעה"ב אבל בני ביתו הם באים לסייעו בבדיקת כמה חדרים ולכן הם צריכים לשמוע הברכה ממנו אבל הכא החיוב של הדלקת הנר הוא מוטל על האיש כמו שמוטל על האשה ורק היא יש לה דין קדימה היכא דליכא אלא מקום אחד על כן אם יש ב' מקומות שגם האיש יוכל לקיים המצוה בעצמו למה יוכרח להיות טפל לאשתו לצאת בברכה שלה יברך הוא על מצותו ואין זה מרבה בברכות דגופים מוחלקים הם הנה היא מברכת על מצוה שעושה במקום אחד והוא מברך על מצוה שעושה במקום אחר.

ועוד הא דהנשים מוציאות את האנשים היא פלוגתא ובשו"ע א"ח סי' תרפ"ט סתם מרן ז"ל דמוציאות וכתב די"א שאין הנשים מוציאות את האנשים והיא סברת כה"ג ז"ל וגבי קידוש בסי' רע"א סתם דמוציאות ולא הביא י"א ועוד יש פלוגתא בזה בין האחרונים וא"כ למה יצא זה בברכת אשתו ויכנס בספק זה בידים.

ודע כי גדולה מזאת מצאנו להגאון תרומת הדשן שפסק בדין חנוכה באכסנאי שמדליקין עליו בביתו אפילו אם הוא אצל היהודים ורואה הנרות אם רוצה להחמיר על עצמו ולהדליק בפני עצמו ה"ז מדליק ומברך עליהם והלכה זו פסקה רמ"א ז"ל בהגה"ה סי' תרע"ז ע"ש ואע"ג דמרן מהריק"א ז"ל בבית יוסף פקפק בזה וכתב דהוי ברכה שאינה צריכה התם שאני משום דזה שמדליקין עליו בביתו הנה הוא פטור לגמרי מן המצוה ואין עליו עוד חיוב כלל ואינו צריך שיכוין לצאת בהדלקת אשתו אלא הוא מאיליו נפטר בהדלקתם ואע"ג דלא כיוון ולכן ס"ל למרן ז"ל דאם יבוא לברך על הדלקתו הוי חשש ברכה שאינה צריכה אבל אה"נ היכא שהוא עושה דבר שהוא חייב בו ורוצה לברך עליו ולא ירצה לצאת בברכה של אחרים יודה מרן ז"ל דמצי לברוכי וכמו שפסק מרן ז"ל בעצמו בא"ח סי' ו"ו בברכת השחר דיכול כל או"א לברך לעצמו מאחר שאינו מכוין לצאת בברכת חבירו וכן פסק מרן ז"ל בכהאי גוונא בהלכות ציצית סי' ח' סעיף ה' וכן נראה להדיא מדבריו בהלכות שחיטה סי' י"ט סעיף ג' שפסק שנים שוחטים ב' בעלי חיים יכול לברך האחד להוציא את חבירו ע"ש ומלשון זה משמע דאם ירצה לברך לעצמו ולא יתכוין לצאת בברכת חבירו שפיר דמי וכן פשט המנהג בברכת השחר וברכת העומר שכל אחד מברך לעצמו בביהכ"נ.

מיהו מצינו למרן ז"ל בסי' רצ"ח סעיף י"ד בדין ההבדלה שפסק היו יושבים בבית המדרש והביאו להם אור אחד מברך לכולם ע"ש ואע"ג דמשמע דזה הוא לעיכובא הנה התם מבואר הטעם בתוספתא משום ברוב עם הדרת מלך ולא משום ברכה שאינה צריכה ואדרבה משם יש להוכיח דליכא בזה חשש ברכה שאינה צריכה דהא מצינו שהתוספתא אמרה טעם ברוב עם ולא אמרה טעם ברכה שאינה צריכה דאלים טפי אלא ודאי ליתיה להאי טעמא וכן מ"ש מרן ז"ל בהלכות מילה סי' רס"ה סעיף ה' מי שיש לו ב' תינוקות למול יברך ברכה אחת לשניהם ואפילו אם שנים מלין הראשון יברך על המילה ועולה גם לשני התם נמי הטעם משום ברוב עם להכי בעי ברכה א' לשניהם וכנז' בתשובת הרא"ש ז"ל כלל כ"ו שאלה ד' ועיין בתשובות המבי"ט ז"ל ח"א דף פ"ד ע"ב ע"ש.

ודע כי בשני מוהלין הורו רבותי אדרבה טוב לכוין שלא לצאת בברכה דראשון כדי שיברך הב' יען כי משום ברכה שאינה צריכה ליכא כלל אפילו למרן ז"ל ורק איכא משום ברב עם ומאחר דיש זמן בין זה לזה ואיכא חשש משום היסח הדעת לכך הורו שאדרבה טוב לברך כל אחד לעצמו ולא יכוין לצאת בברכת חבירו ועיין בב"ח סי' רס"ה ובש"ך שם סע"ק ט"ו ע"ש.

קנצי למלין כל שהמברכים הם שני בני אדם אין כאן חשש ברכה שאינה צריכה וכמו שהוכחנו מכל הנ"ל והנה הש"ך בי"ד סי' שכ"ו הביא תשובת הגאון משאת בנימין ז"ל שמערער על מנהג הנשים שלוקחים חלות הרבה מעיסה גדולה כל א' בפ"ע דיש למחות שלא יפרישו רק חלה אחת לפי שבתחילה לשו הכל בבת אחת ע"ש ומשמע דאם מתחילה לשו כמה עיסות כל אחת בפ"ע דשפיר מצו לזכות כמה נשים בזה שכל אחת תפריש חלה מן עיסה אחת

ותברך ע"ש ואע"ג דכל העיסות הם של בעה"ב אחת ויכולה היא לברך ברכה אחת ותפריש מן הכל עכ"ז כיון דהיא נותנת מקודם רשות לכל א' להפריש מעיסה אחת הרי כל אחת מקיימת מצוה בפ"ע ויכולה לברך ואין אנחנו מחייבים את בעה"ב שתפריש היא מקודם ותברך ברכה אחת על כולם.

והנה בהלכות פסח סי' תנ"ז כתב בש"ע מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא להרבות בה משום חשש חימוץ ומוטב שתמעט בה לכן טוב לקרב העיסות יחד בשעת הפרשת חלה שישקו זב"ז דשמא יש בהם אחת שלא היה בה כשיעור וכו' וכתב המג"א ז"ל המנהג להפריש מכל עיסה ועיסה לבדה מ"מ די בברכה אחת לכולן אם לא הפסיק בינתיים בשיחה וכו' ע"ש ושמעתי כי עתה מנהג אשכנז להפריש מכל עיסה ועיסה אשה אחרת וכל אחת מברכת הרי המנהג הזה הוא מיוסד בטוב ואין חוששים משום ברכה שאינה צריכה מפני שהמברכים הם חלוקים ואין אחד מברך על מצוה שלו וכל זה הוא בעיסות שהם של אדם אחד שהחיוב היה מוטל על אדם אחד וכ"ש בנידון השאלה שהחיוב מוטל על האיש ג"כ והוא מברך על מצוה שחייב בה ועושה אותה בידו וכן במי שיש לו ב' תינוקות לימול ומביא ב' מוהלין לפי הוראת רבותי דיברכו כל אחד בפ"ע הוי נידון השאלה כ"ש דהתם תרוייהו הם שלוחים של אבי הבן והכא כל אחד מברך על חיוב מצותו לכן שפיר יש להורות לאיש הזה שידליק בחדר השינה ויברך בין בשבת בין ביו"ט. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

אמר המעתיק יצ"ו עיין להרב חק יעקב בסי' תנ"ז סע"ק ג' ועיין להרב מחוקק יהודה על הלכות פסח בחלק חוקי דעת בסי' תל"ג סע"ק ג' מ"ש בדין חלה ומה שהוכיח מתשובת משאת בנימין לענין בדיקת חמץ ע"ש ועיין להרב ראשון לציון ז"ל בסי' רס"ה סע"ק ד' דף קי"א שפסק בדין המילה היכא דאיכא ב' מוהלין וכל אחד רוצה לברך לעצמו ברכת המילה שיכוין שלא לצאת בברכת חבירו ויברך ולא הוי ברכה שאינה צריכה ע"ש ועיין לרבינו זלמן ז"ל בש"ע א"ח סי' רי"ג עפ"ז מ"ש שם ודבריו מגומגמין כאשר יראה הרואה שם ע"ש.

שאלה ע"ט

שאלה יש עושין חסידות לבלתי יעשו מלאכה במוצאי שבת גם אחר ההבדלה קודם שיעשו סעודה רביעית אם יש מצוה לעשות חסידות זו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה דאין מצוה בחסידות זו דהכי איתא בגמרא דב"מ דף מ"ב ע"א אמר רבא ומודה שמואל בערב שבת בין השמשות דלא אטרוחו רבנן ואי שהא למוצאי שבת שיעור למקברנהו ולא קברנהו מחייב ואי צורבא מרבנן הוא סבר דילמא מבעי ליה זוזי לאבדלתא ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' שאלה ופקדון פרק ד' המפקיד אצל חבירו כספים ערב שבת בין השמשות אינו חייב לטרוח ולקבור אותן עד מוצאי שבת ואם נתאחר למוצאי שבת כדי לקברן ולא קברן ונגנבו או נאנסו חייב ואם ת"ח אינו חייב עד שישהא אחר שיבדיל כדי לקברן ע"ש ומפורש הטעם דבשאר בני אדם סומכין על ההבדלה ששומעין בבית הכנסת מן החזן ועיין בטור וב"י וש"ע ע"ש והשתא אם יש מצוה בחסידות זו שלא לעשות מלאכה עד אחר סעודה רביעית הלא יש לו עוד זמן פיטור עד שיעשה סעודה ד' דהרי בגמרא דב"ק אמרינן ברץ ערב שבת לכ"ע פטור משום דרץ ברשות ולא מקרי פושע ונמצא דחסידות זו אפילו בגדר מצוה זו של ריצה דקבלת שבת לא חשיבה מיהו אפשר דיש קצת מן הקצת מצוה בזה והנוהג בזה אין מוניחין אותו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה פ'

שאלה אנחנו נוהגים לומר בליל שבת בעת הקידוש פיוט אזמר בשבחין שנתייסד מפי הרב הגדול רבנו האר"י זלה"ה

ולפעמים לא אפשר להניח השולחן בצפון ומנורה בדרום אלא להיפך וגם לא יימצא הדס ונסתפקנו בכהאי גוונא אם נוכל לומר פסוק אסדר לדרומא מגרתא דסתימא וכו' וכן בחמרא גו כסא ומדאגי אסא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מה שנהגו לומר פיוט זה בעת הקידוש הנה הם אומרים אותו לצאת בו י"ח בכונות הראויות לכוין בסדר הקידוש והסעודה דשבת מפני שאין אנחנו יודעים לכוין בסודותיהם ובפיוט הזה המדבר בסודות ההם נחשבת קריאתינו כאילו כוונו בכונות הסודות האלה ולכן אע"פ שרבינו האר"י זיע"א תיקן הפיוט הזה לאומרו בתוך הסעודה אנחנו אומרים אותו בעת הקידוש עם קריאת הפסוקים המיוסדים לאומרם בסדר הקידוש ואין אומרים זה כמו פזמון ופיוט דעלמא אלא אומרים אותו לצורך הנז"ל ולכן נראה אם זה האומר אינו מסדר שולחנו ונרותיו כמו סדר הנזכר בפיוט הנז' וגם אין לו הדס נראה שלא יאמר כן משום דמחזי כשקרא והכי איתא בגמרא דבתרא דף פ"ב ע"א א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי מכדי פסוקי גינהו ליקרי א"ל משום דמחזי כשקרא ע"ש ונראה דאין צריך לדלג כל הפסוק ורק לא יאמר מלת אסדר דמשמעות שלה על עצמו אלא יאמר אסדרו לדרומא ויכוין בזה על ישראל שבלילה הזאת כך הם מסדרין השולחן לדרום והמנורה לצפון ומכינים היין בכוס ומביאים הדס. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה פ"א

שאלה דבר הבא מחוץ לתחום בשבת דאסור לאותו שבא בשבילו בו ביום אם הובאו ב' דברים לשני בני אדם אם מותר להחליף זע"ז או"ד אסור משום דנהנה זה במה שהובא בשבילו שע"כ נותן לו חבירו את חליפיו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה דמותר וראיה לזה מהא דאיתא בגמרא דב"מ דף צ' ע"ב גבי שוורים דגנבום נכרים וסרסום והחזירום דשורת הדין הוא שצריך למוכרם כדי שלא יהנו הבעלים בעבירה ואמרינן בגמרא סדימור ומר זוטרא ואמרי לה הנהו תרי חסידי מחלפי אהדדי ע"ש ומכאן יש ללמוד דה"ה הכא בנידון השאלה דמותר למעבד כן. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

אמר המעתיק יצ"ו עיין בכנה"ג א"ח סי' שכ"ה ובש"ע לר"ז ז"ל ובאליה רבא ז"ל ע"ש.

שאלה פ"ב

שאלה העושה מלאכה בשבת דקי"ל אסורה לו לעולם אם עשה מחט או קדרה ושאר דברים שהם מכשירין דוקא שעושין בהם המלאכה ואין הנאה מגופם כמו תבשיל שאוכלו ואריגת בגד שלובשו אם מותר להנות בהם לתפור באותו מחט ולבשל באותה קדרה ואם תפר ובישל לא יאסר. או"ד דגם זה אסור ולא שנא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כל דבר שאסרו הנאתו הוא אסור בכל גוונא ולא שנא בין אם הוא מכשירי הנאה ובין אם הוא עיקר הנאה וראיה לזה ממשנה ערוכה בע"ז דף מ"ט ע"ב נטל ממנה כרכור אסור בהנאה ארג בו את הבגד אסור בהנאה ע"ש גמצא כל שהוא אסור בהנאה בכל גוונא אסור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה פ"ג

שאלה אם מותר לראות בליל שבת לאור הנר את כלי המורה של השעות. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מאחר דאין זה צריך עיון הרבה מותר וכנז' בהרמב"ם ז"ל הלכות שבת פרק ה' הלכה ב' מותר להשתמש בנר של שבת והוא שלא יהא הדבר צריך עיון הרבה אבל דבר שצריך לדקדק בראייתו אסור להבחינו לאור הנר גזרה שמא יטה וכ"כ עוד בהלכה ט"ז

כלים הדומים זה לזה ואינן נכרין אלא בעיון הרבה אסור להקריבן לאור הנר ולהבחין ביניהן שמא ישכח ויטה לפיכך שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות לאור הנר מפני שאינו מכירן בין בנר של שמן זית בין בנר של נפט שאורו רב אבל שמש קבוע מותר לו לבדוק לאור הנר כוסות וקערות מפני שאינו צריך עיון הרבה עכ"ל ע"ש ועל כן בנידון השאלה יש להחמיר במי שאין דרכו לשאת כלי זה המורה שעות ואינו רגיל בו וצריך לו עיון הרבה עד שמבחין אבל המורגל בזה שרי משום דאין צריך עיון הרבה והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה פ"ד

שאלה אחד שפך מים בחצר בשבת והיה מעט צמח בתוך החצר מן החיטים שנזרקו שם בדרך מקרה וצמחו והוא שפך לפי תומו שלא ידע ולא ראה שיש צמח שם ורק לבסוף הרגיש וראה אם צריך כפרה על זה השוגג. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין צריך כפרה ואין כאן חטא וראיה לזה ממ"ש במשנה דשבת דף ק"ו ישב הראשון על הפתח ומלאהו ובא השני וישב אע"פ שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור הא למה זה דומה לנועל ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בתוכו ואמר שמואל בגמרא דהאי פטור מותר וכתב הרמב"ן ז"ל שמדברי התוספתא נראה שפירוש המשנה כך הוא לנועל ביתו לשמרו ולא נודע לו שהיה צבי כלל ונמצא שצבי היה שם והוא שמור בתוכו שמותר לו להעמיד הפתח עד חשיכה וכן אם ישב על הפתח ונמצא שצבי היה בבית מותר לו לישב מפני שקדמה צידה למחשבה וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' שבת פרק יו"ד הלכה כ"ג ע"ש וא"כ ה"ה הכא שהוא היתה כונתו לשפוך מים בחצר בשביל זילוף או בשביל (המים) להריק הכלי של המים ולא ידע שיש צמח והרי הצמח הושקה ממילא ואין בזה איסור כלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה פ"ה

שאלה אחד שיש לו שולחן קטן וכאשר הוא מסדר עליו ד' ככרות לחם בשבת בסעודת שבת יוצאים מקצתם לחוץ השולחן מכאן ומכאן אם יש להקפיד על זה להצריך שיהיו כל הככרות מונחות על השולחן למצוה מן המובחר או"ד אין קפידה בזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין קפידה בזה כלל ותגם כי יוצא מן הככרות לחוץ הרי הם כאילו מונחים כולם תוך השולחן שכן מצינו בלחם הפנים אשר על השולחן בהיכל שהיה יוצא מן הלחם חוץ לשולחן וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות תמידין ומוספין פרק ה' הלכה ט' וז"ל כל חלה מהן מרובעת שנא' לחם הפנים שהיו לו פנים רבים אורך כל חלה מהם עשרה טפחים ורחבה חמשה טפחים ורומה שבע אצבעות והשולחן אורכו שנים עשר טפח ורוחבו ששה טפחים נותן אורך החלה על רוחב השולחן נמצאת ב' טפחים מכאן וב' טפחים מכאן וכו' ע"ש הרי מוכח דאפילו בשולחן של ביהמ"ק אין קפידה בכך ושולחנו של אדם לא עדיף משולחן ביהמ"ק. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה פ"ן

שאלה כתוב בש"ע א"ח סי' שכ"ו סעיף ז' הרוחץ בנהר צריך שינגב גופו יפה כשעולה מהנהר מפני שלא ישארו המים עליו ויטלטלם ד' אמות בכרמלית וכו' אבל ההולך בר"ה ומטר סוחף על ראשו ועל לבושו לא הקפידו בו ע"ש ולא ידענו הטעם שיש לחלק בין זה לזה ולמה לא הקפידו במטר ומרן ז"ל בב"י נתן טעם לפי שהם מועטים וכבר פקפקו בזה הטעם דאנחנו רואין בחוש הריאות שיש רבוי מים מן המטר יותר ויותר והנה בא לידינו ספר הגאון הט"ז וראינו שנתעורר בזה על הב"י ז"ל ונתן טעם משום שהאדם הולך בר"ה ופתאום בא מטר עליו לא גזרו ביה רבנן ועדיין הלב מהסס בזה הטעם דלפ"ז היה להם לומר שלא

ילך לכתחילה בר"ה בעת שיש מטר סוחף ולכן באנו לשאלה אם יש עוד טעם אחר מספיק בזה.
יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה יש לי טעם מספיק בזה בעזה"י והוא כי ידוע הוא שבשבת מלאכת מחשבת אסר רחמנא והנה זה הרוחץ בנהר באו המים על גופו ברצונו ומחשבתו וכיון שבאו שם במחשבתו אסור לטלטלם ד' אמות בכרמלית אע"פ שעתה בהליכתו אין כוונתו לטלטלם ואינו רוצה בהם שיהיו נשארים עוד עליו מ"מ מאחר שהניחם על גופו במחשבתו ורצונו, גזרו בהם אבל זה שיורד עליו מטר אין אלו מי המטר באים עליו ברצונו ומחשבתו אלא מאליהם באו ונעשו עליו ואין לו רצון בהם לא בתחילה ולא בסוף ולהכי אם הוא מהלך אח"כ ואלו המים מתטלטלים בהליכתו ממילא אין בזה קפידה ולא גזרו בהם וראיה לחילוק זה הוא ממ"ש במשנה בפרק ה' דמכשירין ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות טומאת אוכלין פרק י"ג הלכה ה' וז"ל הטובל במים הרי כל המים שעל בשרו תלושין ברצון אבל העובר במים כל המים שעל בשרו אינן תלושין ברצון ע"ש וכן איתא עוד שם בפ"ד דמכשירין ופסקה הרמב"ם ז"ל שם בפרק י"ב הלכה וא"ו מי שירדו עליו מי גשמים אפילו היה אב הטומאה המים שעליו אע"פ שירדו מצד העליון לתחתון טהורים וכו' ובזמן שהם טהורים אינן מכשירין שהרי אינן תלושין עליו לרצונו ע"כ ע"ש ועיין בפירוש המשנה והשגות הראב"ד ז"ל ע"ש על כן נראה דיש לחלק בזה חילוק נכון כמ"ש אך אין אני סומך על חילוק זה מפני כי יוצא מחילוק זה נפקותא לדינא בהיכא דעבר במים של הנהר שלא לרצונו ומאחר שלא מצאתי חילוק זה בגדולי הפוסקים אין אני סומך עליו לפסק הלכה עד שיבוא מורה צדק ונשמעה את דבריו.

איברא יש לחלק חילוק אחר בזה והוא דהתם גבי העולה מן הנהר הנה המים יורדים לארץ מכוחו כי ע"י הליכתו בכרמלית המים יורדים על הארץ ואם לא היה הולך רק היה עומד בשפת הנהר כשעלה ממנו עד שהיו נוטפים כל המים שבגופו או שהיה מנגבם היטב לא היו אלו המים יורדים במקום זה שהוא הולך אבל בגשמים הנה המים יורדים מאליהם מן השמים ואפילו אם לא היה זה הולך היה יורד המטר על הארץ ורק זה ראשו וגופו נעשה מעבר למטר שעוברים עליו ויורדים והוא מה יש לו בזה הנה הוא לא הביא את המים בידו ולא מכוחו הם באים אלא יורדים מאליהם ונמשכין עליו לארץ מאליהם ולכאורה גם מן חילוק זה יצא נפקותא לענין דינא היכא שירדו עליו מי גשמים הרבה ובאמצע הדרך פסקו הגשמים דלפי חילוק זה צריך שזה יעמוד במקומו עד שיהיו כל מי גשמים שעל בגדיו נוטפים במקום שעמד ואח"כ ילך יען כי כאשר יהיה רבוי גשמים על הבגדים צריך שיעור מה עד שיזובו מאליהם ולא ישאר רק הבלוע מיהו חזרתי ואמרתי גם בזה יש להתיר משום שהוא אינו מתכוין בהליכתו להוליך אלו המים ולא איכפת לו בין אם יזובו מן בגדיו לארץ ובין אם ישארו בלועים בבגדיו כי מאחר שבגדיו נשרו במים כבר מה הנאה יש לו באלו המים היוצאים מהם ונופלים לארץ הא בלא"ה מכח שרייתן צריך לפושטם עד שיתנגבו ויתייבשו וכמו דאמרינן בסדר המונח תמיד ע"פ חבית דלא שייך ביה איסורא דשרייתו זהו כיבוסו ולהכי מותר לשפוך עליו מים כל שעה מאחר ששרוי הוא במים בלא"ה וכן הדבר הזה אבל העולה מן הנהר והמים על גופו ודאי הוא רוצה שיזובו המים שעל גופו ולא ישארו עליו וניתא ליה בירידתם לארץ ויש עדיין להרחיב הדברים בהלכה זו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה פ"ז

שאלה כהא דק"ל מתירין נדרים בשבת לצורך השבת כנז' בש"ע או"ח סי' שמ"א אם יאמרו ההתרה כדרך שנוהגין בחול או"ד דצריך לשנות בזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בברייתא דנדרים דף ע"ז ע"ב לא יאמר אדם לאשתו בשבת מותר ליכי בטיל ליכי כדרך שאומר בחול אלא אומר לה טלי ואכלי טלי ושתי והנדר בטל

מאיליו. ולפי הר"ן ז"ל דכיון דאפשר לשנויי משגינן ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות נדרים פרק י"ג הלכה ח' ובש"ע יו"ד סי' רל"ד ע"ש והנה שם בהפרה מצאו תיקון בביטול לשונות בכהאי גוונא אבל בהתרת חכם אי אפשר בלא אמירה ורק דמשנים בזה שלא יאמרו *ההתרה* בלשון ארוך ומכופל כדרך שנוהגין בחול אלא די לומר מלות קצרות אלו מותר לך מותר לך מותר לך והרי זה הלשון מספיק לפי הדין וגם נמצא הם משנים מדרכם בחול. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה פ"ח

שאלה אדם שתופס בידו כד של חרס וכיוצא ותופסו בין אצבעותיו כמו שתופס הקולמוס ועושה בו תנועה של כתיבה על כף ידו או על השולחן ואינו עושה שום רושם אפילו רושם על מים או אבק כלל אלא מעבירו ריקם ורק הוא עושה כן כדי להרגיל ידו במלאכת הכתיבה במהירות ע"י שתופס זה בידו תמורת הקולמוס ועושה בו תנועות של כתיבה כאילו כותב אותיות כדי להרגיל את ידו אי שרי לעשות כן בשבת או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמ' דשבת המכה בקרנס על הסדן וכו' מאי קעביד רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו מפני שמאמן את ידיו פירש רש"י מרגילם ומכוונם להכאה הראויה למלאכה מכה גדולה או מכה קטנה ואמרו בגמרא קשו בה בני רחבה אלא מעתה חוא אומנותא בשבתא וגמיר. הכי נמי דמחייב אלא אמר אביי וכו' ע"ש נמצא ד"ז לסברת רבה ור"י אסור ואיכא ביה חיובא משום שהוא מאמן ידיו ואפילו בני רחבה לא הקשו אלא על חיובא משום דתנן חייב ולעולם מודו דאיכא איסורא קצת בזה דאין לנו להרחיק הסברות מן הקצה אל הקצה ולכן יש ליזהר בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה פ"ט

שאלה יש יין כשר וטוב לכוס קידוש ובהמ"ז אך אינו משובח ויש יין משובח הרבה ממנו אך הוא ביוקר דמים, זה נמכר בארבעה וזה בארבעה וחצי ויש ג"כ שמן להדליק נרות שבת שהוא כשר להדלקה אך אינו משובח ויש שמן שהוא משובח דהיינו שהוא שמן זית וצלול וזה ראובן בא לשאול כי הוא רוצה לעשות מצוה מן המובחר והדור מצוה אך אין לו יכולת לעשות בשניהם דהיינו לקנות מן המובחר גם יין לקידוש ובהמ"ז וגם השמן לנר שבת ורק על אחת מהם הוא יכול והוא חושב ההפרש שיש בדמים ביין בין דמשובח לאינו משובח עולה כנגד ההפרש שיש בדמים בשמן בין המשובח לאינו משובח ולכן בא לשאול מאחר שהוא רוצה לקנות מן המשובח באחת דוקא איזה עדיף טפי אם יעשה ההידור ביין או יעשה בשמן. יורינו ושכמ"ה.

תשובה מצוות היין עדיפה וראיה לזה ממשנה דמנחות פ"ח דף פ"ו אף כל המנחות בדין הוא שיטענו שמן זית זך מה מנורה שאינה לאכילה טעונה שמן זית זך מנחות שהן לאכילה אינו דין שיטענו שמן זית זך ת"ל זך כתית למאור ואין זך כתית למנחות ע"ש נמצא לפי הק"ו הנז' כל מצוה שיש בה הנאת אכילה עדיפה ממצוה שהיא לאורה דוקא וא"כ ה"ה הכא גבי כוס של ברכה וקידוש שהוא הנאת שתיה עדיף טפי מנר שבת שהוא הנאת אורה.

ועוד יש לומר טעם אחר דמצות יין עדיפה יען כי הקידוש עצמו הוא מצוה מן התורה וכן ברכת המזון מצוה מן התורה ואע"ג כי מה שצריך לקדש על היין ולברך על הכוס הוא דרבנן עכ"ז היא מצוה דרבנן דפתיך בהדי אורייתא אבל נרות שבת כל עיקרה הוא דרבנן ולהכי הידור מצוה ביין דקידוש וברכת המזון עדיף טפי וקדים להידור מצוה בשמן הדלקת הנר ועוד יש לומר דהתם בשמן חדא מצוה עביד בהידור אבל ביין עושה כמה מצות, קידוש לילה וקידוש היום והבדלה גם כוס ברכת המזון

בלילה וביום ולהכי הוא קדים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה צ'

שאלה מצינו למרן ז"ל בבית יוסף א"ח סי' שי"ז שכתב וז"ל כתוב בשיבולי הלקט תני בתוספתא זה הכלל כל קשר של קיימא ויכול להתירו באחת מידיו או קשר שאינו של קיימא ואינו יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו קשר שדעתו לקיימו שבת או חודש פטור, דעתו לקיימו לעולם חייב חטאת, אין דעתו אלא ליומו מותר עכ"ל. הרי להדיא שהכל תלוי בדעתו ועיין בט"ז סע"ק א' דמוכח נמי דהכל תלוי בדעתו וא"כ השתא בכהאי גוונא א"א לבא לידי חיוב חטאת דאיך יתרו בו כיון שתלוי בדעתו ואם הוא אומר שבורר לבין הערביים הא אין אדם משים עצמו רשע ודילמא משקר לכן נראה הנפקותא מזה הוא רק לענין חיוב חטאת דוקא ולא לענין חיוב סקילה. יורינו רבינו אם כך הוא האמת כי ד"ז צריך לנו ללמוד בו לענין אחר ושכמ"ה.

תשובה נראה הגם שכתוב בבית יוסף ז"ל דהכל תלוי בדעתו ולפ"ז לא יתחייב דאיך יתרו בו שאפילו אם יאמר שדעתו לעולם איך יתחייב ע"פ דיבורו ודילמא משקר עכ"ז יש מציאות שיתחייב סקילה כי אפשר להתרות בו והוא כגון שהוא עשה הקשר לגוי והגוי אמר לו מקודם שהוא רוצה הקשר הזה לעולם וכך הוא נראה ג"כ לפי הענין ההוא של הקשר שזה דרכו להניחו לעולם ומאחר שהגוי ג"כ אומר לו כן בפירוש שהוא רוצה לעולם והוא קושר אותו בשבילו שהוא רוצה להניחו לעולם והם מתרים בו ואינו שומע הרי זה חייב סקילה.

ובאופן אחר יש לעשות מציאות שיכולים להתרות בו ויבוא מזה לידי חיוב סקילה והוא כגון שראוהו קושר ומטיל לים דהא ודאי זה הקשר הוא לעולם ואיירי במלאכה שהוא צריך לגופא דהיינו שהיה נצרך לזרוק עץ לים והיה רוצה שיטבע אותו העץ ולא יצוף כדי שלא יזדמן ליד שום אדם ולכן הוא קושר העץ באבן או בדבר אחר כבד וזורקו לים כדי שיטבע ונמצא זו הקשירה היא מלאכה הצריכה לגופה. או אפשר שהיה לו חתיכות פת חמץ בשביל שחל בערב פסח ורוצה לזורקו לים וכדי שיטבע הפת היה קושר כל חתיכה באבן כבדה כדי שיוכל לזורקה למרחוק וגם תטבע החתיכה ולא תצוף.

והנה גם בדין הבורר יש ענין כזה דקי"ל אם בירר אוכל מתוך פסולת כדי להניחו לסעודת בין הערביים ה"ז חייב מן התורה וגם בזה יש לחקור איך יתחייב בזה סקילה במזיד דבעינן שיתרו בו ואיך יתרו והלא י"ל דילמא בעי לאכלו לאלתר דהיינו תוך שעה ואפילו אם שומעים אומר בפיו שרוצה לסעודת בין הערביים דילמא משקר הוא אך כפי האמת נראה דגם בזה יש למצוא שיתחייב סקילה וכגון שראו אותו בורר מלח מתוך פסולת ומערב בקמח שאין ראוי עוד לאכילה לאלתר כי אם עד אחר כמה שעות עד שילושו הקמח ויאפו אותו כי בהיותו קמח ובהיותו עיסה אינו ראוי לאכילה או שבורר המלח ונותנו למי כבשין שהם מרים ואינם מתמתקים ע"י מי המלח אלא אחר כמה ימים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

אמר המעתיק יצ"ו עיין בחק"ל א"ח סי' ס' מה שחקר בענין הקשר ומה שתמה שם ובדברי המחבר ז"ל נתיישבה הקושיה של חק"ל ז"ל ודוק.

שאלה צ"א

שאלה אדם העולה לס"ת בשבת ויו"ט ור"ה וכיפור וצריך להתגבר לצדקה כמנהג העולין אם יש לחוש בזה משום נודר נדרים לא טוב דהא כתב בש"ע הלכות צדקה סי' רנ"ז סעיף ד' צריך ליזהר מלידור ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם יאמר בלי נדר ע"ש והנה כאן א"א בתקנה זו יען כי המנהג שש"ץ יעשה לו מי שבירך בגדבתו והש"ץ אינו אומר על תנאי ואם העולה יאמר בלחש בלי נדר מה יועיל אמירתו כיון שהש"ץ

אומר בפניו וברשותו בגדבה גמורה ואינו אומר איזה תנאי בזה נעשה עליו נדר ממילא כי הרי הוא מתחייב לפום דינא. וא"כ איך יעשה אם לא יעלה לס"ת א"א שרוצה לקיים מצוה זו ואם יעלה ולא יאמר לעשות לו מי שבירך ג"כ א"א שכן המנהג לעשות גם זאת ועוד ביום כיפור מוכרח שידור צדקה לפני ס"ת בשביל מנוחת אביו ואמו וכנז' בש"ע ובלבוש סי' תרכ"א שמזכירין ביוה"כ וכו' ונודרים צדקה בעצם כי גם הם צריכין כפרה ומתכפרין בצדקה שנותנים בעדם ע"ש והנה ביוה"כ א"א ליתן צדקה מעות בעין ומוכרח לידור בעדם בעיצומו של יום כדי שיהיה להם כפרה על כן יורינו ושכמ"ה.

תשובה כל כהאי גוונא שהוא שבת או יוה"כ שאי אפשר ליתן הצדקה במדודים כי אם מוכרח לידור הן כדי לעלות לס"ת הן כדי שיהיה להם כפרה בו ביום לא חשיב זה נדר אלא נדבה ואין כאן חשש וראיה לזה מגמרא דנדרים דף יו"ד תניא רבי יהודה אומר חסידים הראשונים היו מתאוין להביא קרבן חטאת לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידם מה היו עושין עומדים ומתנדבים נזירות למקום כדי שיתחייבו קרבן חטאת ע"ש נמצא כיון שכונתם לטובה ודבר הכרח הוא ליתן לן בה שאין חוששין משום נודר נדרים בזה ועיין הר"ן ז"ל שם בד"ה רבי יהודה לטעמיה שכתב כיון שלכונה זו הם עושין מקרי נדבה ע"ש. וכן ה"ת כאן כיון שכונתו בזה כדי שיעלה לס"ת וגם כדי שיהיה כפרה לאביו ולאמו ביום זה ליתן לן בה. גם עוד הרי זה דומה לקבלת תענית לקבלו אתמול מבע"י אע"ג דהו"ל נודר בקבלה זו מ"מ כיון שהוא הכרח דאם לא יקבלנו מבע"י אינו תענית שרי וכן הדבר כאן. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה צ"ב

שאלה יהודי גכנס ביום שבת בבית הגוי שמכיר אותו וזה הגוי היה צריך להדליק נר א' ביום בשביל לחתום המכתבים שלו ולא היה משרת לפניו ויגזור על היהודי ההוא שיקח נר של שעוה מלפניו וירד למטה בבית התבשיל להדליקו מן האש שיש שם ויביאנו לפניו וזה היהודי נצטער מאד לחלל שבת בהדלקת נר והיה יכול לרדת למטה ולא ידליק אלא יברח ויצא מן הבית של הגוי ההוא אך היה ירא כי הגוי ודאי יכעוס עליו מאד ואז יפסיד סך עשרה זהובים שיש לו אצל הגוי כפקדון שבודאי יכפור בו ולא יוכל לראות פניו בכעסו עליו כי הגוי רשע מאד לכן זה לפי כסלותו בעל כרחו ירד והדליק הנר והביא לו ועתה בא לשאול אם יהיה לו בזה לפחות איזה צד פיטור מאיסור תורה או לאו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דשבת דף צ"ד אמר רבב"ח א"ר יוחנן ואמר רב יוסף אמר רשב"ל פוטר היה ר"ש אף במוציא את המת לקוברו ופירש רש"י ז"ל לא תימא לא פטר אלא במניחו לחוץ דאין צורך לא לגופו של מוציא ולא לגופה של הוצאה וקמ"ל דאפילו הוא צורך המת פטור ע"כ. א"כ לפ"ז לסברת ר"ש דס"ל מלאכה שאינה צריכה לגופא פטור עליה גם זה הנידון דשאלה הנז' הוי מלאכה שאינה צריכה לגופא דזה היהודי לא היה צריך לגופא של מלאכה דהדלקה ואע"ג דהויא לצורך הגוי פטור עליה אבל ודאי לרבי יהודה דס"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה הנה גם זה חייב שעשה איסור תורה וידוע כי הרמב"ם פסק מלאכה שצ"ל חייב ושאר פוסקים פסקו כרבי שמעון דפטור.

וכל זה כתבתי לשיטת רש"י ז"ל מה שפירש שם אבל התוספות שם בד"ה רב שמעון פוטר וכו' יש להם שיטה אחרת בזה שכתבו נראה לר"י דמלאכה שאצ"ל קרי כשעושה מלאכה ואין צריך לאותו צורך כעין שהיו צריכין לה במשכן אלא לענין אחר כי הצורך שהיתה המלאכה נעשית בשבילו במשכן הוא גוף איסור המלאכה ושורשו ולפ"ז אתו כלהו שפיר הוצאת המת אין צריך למת ובמשכן היו צריכים לחפצים שהוציאו וכן צד נחש שלא ישכנו אין צריך לנחש ובמשכן היו צריכים לתחש וכו' ע"ש ודוק היטב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה צ"ג

שאלה יהודי שבוי אחד שנשבה אצל שר אחד רשע במקום רחוק והיה אצל השר ההוא עד שבויים גויים שמונה והיה לשר ההוא חוץ לעיר מקום גדול של זרעים ואילנות וגם היה לו שם עסק אחד של מלאכה שעוסקין על האש וזה העסק הוא שגור בכל חודש עוסקים בו משך עשרה ימים רצופים ותו לא וזה השר הניח את השבויים הנז' במקום ההוא להיות שומרים שם הזרעים שומרים דוקא וגם הטיל עליהם העסק של מלאכה על האש שיש לו שם להיות כל אחד מהם עוסק יום אחד בהדלקת האש והיה הממונה של השר היושב במקום ההוא דרכו להטיל גורל על השבויים הנז' בעבור העסק של המלאכה הנז' והוא קודם שיתחיל העסק ביום אחד יטיל הגורל כנגד הימים שצריכים לעסוק בחודש ההוא ויתן לשבויים כל אחד נייר שלו בידו כדי שהוא מעצמו ידע יומו ויבוא למקום המלאכה לעסוק והשאר ישארו כל א' בפקודת השמירה והנה זה היהודי שבין השבויים אם יצא הנייר שלו על העסק של יום שבת הוא מוכרח לעסוק שאם יאמר שהוא לא יעסוק בזה היום ויקח יום אחר תמורתו יכירו בו שהוא יהודי ויהרגו אותו תיכף וזה ברור אצלו על כן מוכרח לעסוק אפילו ביום שבת כפי מה שיעלה הנייר שלו והנה קרה לו מקרה לא טוב שפעם אחת הממונה הטיל הגורל ביום תשעה לחודש תשרי כדי שיתחילו במלאכה בעשרה בתשרי ויצא הנייר של אותו היהודי על יום עשרה בתשרי שהיה אותה שנה שבת ויוה"כ ויצטער מאד היהודי שנפל גורלו לחלל שבת ויוה"כ והוא עיקר צערו בשביל יוה"כ ורצה להחליף הנייר שלו בעורמה עם אחר ולא היה יכול ורק מצא שיוכל להחליף הנייר שלו עם אחר שיצא הנייר ביום השלישי שהיה ג"כ שבת מפני ששמו היה שוה עמו ורק סימן אחד קטן היה ביניהם בניירות שלהם וזה הסימן היה לזייף ולהערים בו ויבחר לדבר עם זה שיחליף עמו כי אמר עכ"פ עדיף טפי לחלל שבת בלבד מלחלל שבת ויוה"כ ובפרט כי הוא עיקר צערו היה בשביל יוה"כ אך זה בעל הנייר לא רצה לעשות זאת בחינם כי אם ע"י שוחד והפציר בו מאד לעשות טובה זאת עמו בחנם ולא קיבל והוא גם לפני זה לא הגיד שהוא יהודי כי היה ירא אך לא היה חושש פן זה יכיר בו יען כי זה הנייר שלו ג"כ הוא ביום שבת וזה אינו יודע ביוה"כ ולכן לא יעלה על לבו שהוא מבקש להחליף בעבור שהוא יהודי בקיצור הפציר בו הרבה ולא קיבל לעשות בחנם ומה שביקש זה ממנו לתת לו היה אצלו ליתן אך אע"פ שהוא דבר מועיל באותו מקום חשוב בעיניו למרובה ולכן לא נדבו לבו לתת לו כלום בעבור זאת וחזר ואמר בדעתו מאחר שגם בזה יש חילול שבת ומה תפרש בעונש בין שבת ויוה"כ ובין שבת לבדו והוכרח להשאר בנייר שלו וחילל שבת ויוה"כ והנה אחר איזה חודשים נעשה ליהודי ההוא תשועה והצלה וברח משם ובא לעירו ומקומו ועתה בא לשאול על העבר אם היה מחויב בזה לתת שוחד שיחליף יומו דשבת ויוה"כ ביום האחר שהוא שבת לבדו או"ד כיון דגם יום האחר הוא שבת אין הפרש בזה בחילול. יורינו תשובה על זאת ושכמ"ה.

תשובה הנה הגם דאיסור שבת קדים לאיסור יוה"כ דשבת ניתן לישראל קודם יוה"כ וגם זה קדושתו מן השמים וזה תלוי בב"ד וגם דאיסור שבת חמור כי זדונו בסקילה ושל יוה"כ בכרת ואין איסור חל על איסור עכ"ז המחלל שבת ויוה"כ חשיב עביד תרי איסורי חילול שבת וחילול יוה"כ ולהכי חמיר טפי. וכן תמצא בגמרא דפסחים דף מ"ט ע"ב א"ר אלעזר עם הארץ מותר לנחרו ביוה"כ שחל בשבת נמצא דפשיטה ליה שבת ויוה"כ חמיר משבת לחודיה.

ומצינו נמי בענין תרי איסורים הבאין כאחד אע"ג דאין איסור חל על איסור דאפליגו בזה ר"ש ורבי יוסי ביבמות ואיתא התם בדף ל"ב ע"ב אמר רבא מעלה אני עליו כאילו עשה שתים ואינו חייב אלא אחת וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן מעלה אני עליו כאילו עשה שתים ואינו חייב אלא אחת מאי נפקא מינא לקוברו בין רשעים גמורים ע"ש א"כ ודאי שבת ויוה"כ חמיר טפי דאית ביה תרי איסורים דאם עבר במזיד אע"ג דאינו חייב אלא אחת מקרי רשע גמור וצריך לקוברו בין רשעים גמורים משא"כ באיסור אחד של שבת דוקא וא"כ בודאי עונשו בשמים הוא יותר

אפילו לרבי שמעון. ואע"ג דכתבו התוספות שם בד"ה בין רשעים וכו' ורבי שמעון סבר דאע"ג שיש בעבירה זו שני איסורים כיון דלא מחייב אלא חדא אין קוברין אותו אצל רשעים גמורים ע"כ ע"ש הייגו מפני שקבורתו אצל רשעים גמורים עושין זה בבי"ד של מטה וס"ל לר"ש כיון דבבי"ד של מטה אינו חייב אלא אחת אין להוסיף לו עונש גם בבזיון זה של קבורה מחמת שתים אבל ודאי מודה הוא דבבי"ד של מעלה גדל עונשו יותר בשביל איסור השני וכ"ש דלרבי יוסי גם למטה איכא תוספת עונש בבזיון קבורה בעבור שעשה שני איסורים וידוע כי הלכה כר"י לגבי ר"ש.

הגה כי כן ודאי אותו השבוי היה מחוייב להשתדל בממונו להחליף יום זה של שבת ויוה"כ ביום שבת לחודיה וכל זה אני אומר כפי סדר השאלה שהיום שנפל על היהודי היה מוקדם אבל אם נזדמן שיום הראשון היה שבת לחודיה וזה נפל על הגוי ויום השמיני שהיה שבת ויוה"כ נפל על היהודי הא ודאי שאסור ליה ליהודי להחליף הנייר שלו עם אותו הגוי שהוא יקח יום הראשון ויתן לגוי יום השמיני דכל כה"ג שהוא מקדים יום החילול בידים אסור כי אולי יהיה לו תשועה קודם שיגיע יום השמיני שהוא יומו ויברח ולא יבוא לידי חילול או שיהיה סיבות אחרות ושמור זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה צ"ד

שאלה ראובן ושמעון ולוי ויהודה קנו המפטיר של כל השנה כולה בשותפות וכאשר בא הש"ץ לעשות להם מי שבירך בשבת בראשית כנהוג לא ידע איך יעשה הסדר שלהם מי ראשון מי שני מי שלישי ומי רביעי יען כי הדרך הוא בשאר מצות של פתיחת ס"ת בהיכל ושל פתיחת התיבה שקונים זה בשותפות שלוש או ארבע בני אדם כל השנה כולה הגה הדרך מי שמזכירין אותו ראשון במי שבירך הוא פותח פתיחה ראשונה והב' פתיחה שניה וכן עו"ה אך כאן במפטיר לא היה דרך ומנהג מקדמת דנא לקנות אותו בשותפות כל השנה כולה אלא הדרך הוא למכור כל שבת ושבת בפ"ע וזה היה דבר חדש שמכרו של כל השנה בבת אחת על כן לא ידע החזן מה לעשות בהזכרת שמותם וקם הגבאי וריצה אותם שיזכירו שמותם במי שבירך לפי גודל השנים שכל מי שהוא גדול בשנים יותר יזכירו שמו קודם ורצו בזה והתחילו לומר המפטיר בשבתות ע"ס מה שנזכרו שמותם במי שבירך וכל זה היה נוהג והולך מפרשת בראשית עד סוף כסליו אך בסוף כסליו הגיע מפטיר של פרשת המוספין וטען אחד ושנים מן השותפים שצריך עתה לעשות חלוקה ע"פ הגורל בעבור פרשיות המוספין של כל השנה כי אין המפטירים של המוספים וספר ב' נכללים עם מפטירים של פרשת השבוע יען שאם ישאר דבר זה כפי הסדר הנזכר הנה הרביעי יפסיד הרבה כי לא יעלה בחלקו מן המפטיר דספר שני כי אם מעט וכן בהנשארים ג"כ יהיה הפרש גדול בין זה לזה ואין החלוקות שוות וידוע לכל כי מפטיר של ספר שני הוא שוה יותר מן מפטיר של פרשת השבוע על חד חמש ויותר כי זה עולה קטן וזה עולה גדול וגם במפטירים אלו של ספר שני בעצמם יש הפרש גדול ביניהם כגון זכור ופרה שהם דאורייתא שוים על שאר מפטירים דספר ב' על חד תלת וכן במוספים של יו"ט ראשון שוה פי שנים על יו"ט שני ואיך יתכן שישאר זה על סדר הנז' לכן צריך לעשות השוואה באלו המפטירים של ספר שני בארבעה חלקים ויטילו גורל אח"כ על החלקים האלה כך הם טענת אחד ושנים מן השותפים והשאר אומרים לא כן אלא גם זה נכנס בכלל וכל המפטירים הולכים על סדר הנז' בכל השנה כולה שהם דורשים כן לטובת עצמם. יורינו איך שורת הדין נוטה ושכמ"ה.

תשובה גרסינן בגמרא דבתרא דף ז' הנהו בי תרי אחי דפלגי בהדי הדדי חד מטייה אספלידא וחד מטייה תרביצא אזל ההוא דימטייה תרביצא וקא בני אשיתא אפומא דאספלידא א"ל קא מאפלת עלי א"ל בדידי קא בניגא א"ר חמא בדין קא אמר ליה וכו' ומסיק שם טעמא דרב חמא נזקי דעלו להדדי דמי ליבני כשורי והדורי אבל דמי אורידה לא

עלו להדדי ע"ש וכתבו הראשונים עיקר טעמא משום דהעלוי והשומא שעשו ביניהם הוא רק על אבנים וקורות ולא בשביל האויר ע"ש.

והשתא הכא גמי אם נתרצו בתחילה להזכיר שמותם על סדר שנותם היינו לענין המפטירים הקטנים של פרשיות השבוע שאין ביניהם הפרש בדמים זה על זה ורק הפרש מועט שזה מקדים למצוה קודם חבירו נתרצו שיהיה זה לפי סדר שנותם אבל בענין מפטירים הגדולים של ספר שני שיש בהם הפרש רב בדמים וגם עוד שיש הפסד בעין לאחד הרבה שלא יגיע לחלקו כי אם מעט וכן האחר ג"כ יפסיד לגבי שניים האחרים ודאי על זה לא נתרצו לוותר כ"כ בחינם בלחי עלוי דמים בין חלק לחלק ולכן יפה טוענים שצריך לעשות למפטירים הגדולים חלוקה בפ"ע ויטילו גורל או יטילו דמים לכל חלק כפי מה שראוי לו ויתרצו ביניהם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה צ"ה

שאלה ראובן קנה המפטיר של ספר שני בפרשת המוספין ובעת שעלה המשלים שלח את השמש אצל שמעון שהיה גם הוא בבית הכנסת עם הציבור וא"ל שהוא יעלה לקרות המפטיר ושמעון לא רצה לעלות מפני שהמנהג הוא העולה למפטיר הוא עצמו קורא הפרשה של המפטיר ואין החזן קורא אותה והוא כיון שלא סידר הפרשה של המפטיר מקודם ירא לעלות פן יטעה הרבה בקריאתו ואף על פי שהסומך דרכו לסייע בלחש להקורא הוא לא סמך על זה ולכן לא עלה הוא אלא ראובן עצמו עלה ואח"כ בא שמעון לשאול אם יש בזה איזה חשש ממ"ש רז"ל בדברים המקצרים ימיו של אדם וחד מגייהו מי שקראוהו לעלות לס"ת ולא עלה דזה נמי הוי כקראוהו כי המנהג בעיר ההיא שאין החזן קורא את העולים אלא השמש הולך אצל כל אחד ואומר לו לעלות או"ד כיון שזה לא רצה לעלות מחמת סיבה לית לן בה. יוריגו ושכמ"ה.

תשובה איתא במדרש תנחומא בפרשת יתרו והביאו בספר תניא רבתי בהלכות ס"ת מעשה ברבי עקיבא שקראו החזן ברבים לקרוא בתורה ולא רצה לעלות אמרו לו תלמידיו רבינו לא כך למדתנו כי היא חייך ואורך ימיך ולמה נמנעת לעלות א"ל העבודה לא נמנעתי מלעלות אלא שלא סדרתי אותה שתים ושלוש פעמים שאין אדם רשאי לומר דבר עד שיפשוט אותו שתים ושלוש פעמים בינו לבין עצמו שכן מצינו בקב"ה שהוא נותן מענה לשון לכל הבריות והתורה גלויה לפניו ככתוב אחד וכשבא ליתנה לישראל כתוב בה אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואח"כ ויאמר לאדם וכן כתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה בינו לבין עצמו ואח"כ לאמר עכ"ל והדברים ק"ו לנ"ד שהרי רבי עקיבא קראו החזן ברבים וגם עוד ודאי הוא היה יודע לקרות ולא יטעה כלל אע"פ שלא סידר אותה מקודם ועכ"ז מאחר שכן הוא חוקת התורה שאין אדם רשאי לומר דבר לפני הציבור עד שיפשוט אותו ב' וג' פעמים ביגו לבין עצמו לכן גם הוא לא שיגה וא"כ כ"ש בנ"ד שזה האיש יודע בעצמו שודאי יטעה דהא ודאי דאין עליו שום חשש ממה שנמנע לעלות דאדרבה כך היא חובתו שצריך להימנע בכה"ג.

ומזה אנו למדין שכל הנמנע מחמת איזה סיבה הכרחית כגון שחושש בשביל איזה פסול שיש בו מחמת ישון שלו או כיוצא בזה אין בכל זה חשש משום דברי רז"ל שאמרו על הנמנע לעלות לס"ת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה צ"ו

שאלה הנה פסק מרן ז"ל בש"ע או"ח סי' תקס"ה אין היחיד רשאי לומר שלוש עשרה מדות דרך תפלה ובקשת רחמים דדבר שבקדושה הם אבל אם בא לאומרם דרך קריאה בעלמא אומרם ונסתפקנו באחד שהיה מתפלל עם הציבור ואמר הוידוי עמהם אך מחמת שהוא האריך באמירת הוידוי והחזן היה מהיר מאד כבר החזן והציבור אמרו י"ג מדות כולה ווה לא השלים הוידוי ולא הרגיש זה באמירתם

אך כאשר סיים הוידוי ראה שכבר הציבור סיימו י"ג מדות וישבו אם מותר לו לומר את הי"ג מדות עתה דרך תפלה ובקשת רחמים או"ד גם בכה"ג דין יחיד יש לו וצריך לאומרם בטעמים כקורא בתורה.

גם נסתפקנו הכא דזה הוא כבד פה ואמר י"ג מדות עם הציבור בשוה בתחילתם אך הואיל והוא כבד לשון כבר סיימו הציבור כל י"ג מדות והוא עודנו באמצעם אם רשאי להשלים הכל דרך תפלה ובקשה או"ד לא יסיים השארית אלא בטעמים כקורא בתורה. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא בירושלמי פ"ד דמגילה הלכה ה' תניא אין פורסין את שמע פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר. אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר. אין נוטלין כפיהן פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו מקצתן גומר. אין מפטירין בנביא פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן גומר ע"כ. נמצא כיון דהתחיל בעשרה גומר אפילו בפחות וכן כאן בג"ד כיון שזה התחיל בוידוי עם הציבור והוידוי הוא התחלה של י"ג מדות דשייכי להדדי על כן גומר את י"ג מדות אפילו אחר שסיימו הציבור כי גם זה נחשב אמירתו עם הציבור.

גם עוד מצינו כיוצא בזה להרדב"ז ז"ל גבי ברכת הלבנה שכתב אם באמצע הברכה כסהו הענן גומר הברכה. וכן כתב מהרא"י ז"ל והביאו המג"א סי' רל"ד אם הציבור התפללו התפלה בעונתה ונמשכה עד הלילה גומרים ע"ש. אך ראיות אלו אפשר לדחות דהוי דיעבד ואם אינו גומר נמצא ברכתו הראשונה לבטלה אך מהך דירושלמי יש ראיה שפיר לנ"ד.

והשתא גם השאלה השנית נפשטה מן האמור מכ"ש כיון דהתחיל עם הציבור הי"ג מדות עצמם דודאי יש לו לגמור אותם בדרך תפלה ובקשה כאשר פתח בהם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה צ"ז

שאלה עיר שיש להם מנהג שוחטי הבהמות לחוד ובודקים של הסכין לחוד ובודקי הריאה לחוד ויש להם מנהג שאין מתירים הבהמה אחר שחיטה בבדיקת הסכין אא"כ יבדקו את הסכין ג' בודקים הממונים על זה העומדים בבית המטבחיים וכן נמי אין מתירים הבהמה בבדיקת הריאה אלא עד שיבדקו הריאה בעודה בפנים ג' בודקים הממונים על זה שיכניסו ידם בתוך הבהמה בזא"ז ונסתפקנו מאחר שהמכשירים הם שלושה שלושה אם מותר להם להתיר בהמה ששלשתם שותפים בה למכור הבשר לקהל הן אם אלו השלושה הם בודקי הסכין הן אם אלו הם בודקי הריאה די"ל כיון שהם שלושה לא חשדינן להו ששלשתם התירו הסכין להנאתם או"ד לא שנא בין חד לתלתא. יורינו ושכמ"ה.

תשובה בתלתא ליכא חשדא דהכי איתא בגמרא דבכורות דף לא איליימא בחד מי מהימן אלא בתלתא מי חשידי והתנן מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בי"ד וכו' ע"ש. מיהו לא יעשו כן אלא באקראי אבל בקבע מכוער הדבר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה צ"ח

שאלה הנה נודע שמצוה לומר חדושי תורה ביום שבת שבזה מעטרים לאביו ולאמו בג"ע אך אם אין לו זמן להמציא החידוש ולהולידו בשבת עצמו אלא הוא מחדשו וכותבו בחול ומכינו לשבת שאומר אותו ביום שבת אם זה נחשב כאילו חדשו בשבת שיש לו מעלה מכח יום השבת שזוכים אביו ואמו ע"ז לעטרות או"ד כיון דחדשו בחול אין לזה החידוש יתרון מכח קדושת השבת. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא בזוה"ק בהקדמת בראשית דף ד' ע"ב וז"ל תנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפומיה דבר

נש ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקב"ה וקב"ה נטיל לההיא מלה ונשיק לה ועטר לה בשבעין עטרין וכו' ע"ש. נמצא העיקר הוא בזמן שיוצא החידוש מפיו של האדם ועל כן גם אם הוא מוליד וממציא החידוש בחול מאחר שהוא מוציא זה החידוש בפיו בפעם ראשונה בשבת ה"ז יש לו יתרון מכח קדושת שבת וחשיב כאילו חדשו בשבת ממש כי העיקר הוא כאשר מוציאו מפיו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה צ"ט

שאלה ראובן יש לו בגד שבת חדש אך הוא קצר מעט עליו ואינו כמידתו ורובא דעלמא אין לובשים בגד קצר כזה אך ימצא קצת בני אדם שלובשים בגד קצר כזה ויש לו עוד בגד אחר של שבת שהוא כמדתו ממש אך הוא ישן איזה מהם עדיף ללובשו לכבוד שבת כי יש אומרים לו החדש עדיף ואע"פ שהוא קצר מעט ויש אומרים לו הישן עדיף בשביל שהוא כמדתו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אותו הבגד שהוא כמדתו הוא יותר משובח ומובחר לכבוד שבת ואע"פ שהוא ישן יען כי בגד הקצר הוא גרוע הרבה ואע"פ שהוא חדש וכן מוכח מהגמרא דזבחים דף י"ח והיא הלכה פסוקה בהרמב"ם ז"ל בהלכות כלי המקדש פרק ח' הלכה ד' וז"ל בגדי כהונה מצותן שיהיו חדשים נאין ומשולשלין כדרך בגדי הגדולים שנא' לכבוד ולתפארת היו מטושטשין או מקורעין או ארוכין יתר על מדתו או קצרים פחות ממדתו או שסילקן באבנט ועבד עבודתו פסולה. היו משוחקין או שהיו ארוכין וסילקן באבנט עד שנעשו כמדתו ועבד עבודתו כשרה עכ"ל. ופירוש מטושטשין בטיט ופירוש משוחקין ישנים ע"ש. הרי לך להדיא דקצרים גריעי מישנים כי באלו עבדתו כשרה בדיעבד ובאלו פסולה. גם עוד כ"כ גריעי הקצרים שאע"פ שהם היו כמדתו ורק סילקן באבנט ונעשו קצרים ג"כ עבודתו פסולה. ומינה שמעינן לנידון השאלה הנ"ד דודאי זה ראובן ילבש לכבוד שבת אותו בגד הישן שהוא כמדתו ולא ילבש הקצר כי זה שהוא כמדתו נחשב מכובד יותר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ק'

שאלה יש מביאים לסחורה ממדינות אחרות כיסים ארוגים ממשי והם עשויים בשלימות ורק דרכם של האומנים כיון שעושים אותם לסחורה הם מדבקים ראשית הפה של הכיס בדבק קל ונקי דהיינו שמדבקים שפתי הכיס זב"ז בדבק כדי שיהא הפתח סתום להורות שהוא יצא מבית האומן לסחורה ולא נשתמשו בו מעולם והקונה פותח שפתי הכיס ומשתמש בו. והנה כיסים אלו לאו בשביל מעות דוקא עבידי אלא יש שהם עשויים בשביל להניח בהם כלי מורה השעות ויש מתוקנים בשביל שאר חפצים על כן נסתפקנו אם מותר לפתוח כיס זה בשבת או אם אסור דחשיב בזה מתקן כלי שפותח הפה שלו שהיה סתום בדבק להשתמש בתוכו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דשבת דף מ"ח ע"א אר"י א"ר הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת. מתקיף לה רב כהנא מה בין זו למגופת חבית א"ל רבא זה חיבור וזה אינו חיבור וכן הביא הש"ס עוד ד"ז בגמרא דמכות דף ג' ע"ב ופי' רש"י ז"ל התם הפותח בית הצואר שעשה פה לחלוק חדש שתיקן כלי וכו' וכי מה בין זה למגופת חבית דאמרינן דמתיז ראשה בסייף לפתוח את החבית זה דבית הצואר היה חיבור הילכך פתח תיקון חדש הוא זה אבל המגופה אע"פ שהיא טוחה בטיט אין זה חיבור והו"ל כפתוחה ועומדת עכ"ל. וכן פירש בשבת ועיין מ"ש התוספ' ז"ל שם ע"ש ואין צורך להאריך בזה. הנה כי כן בגדון השאלה לית לן בה מאחר דזה הכיס היה הפה שלו פתוח ומתוקן וגם אח"כ לא תפרו זרק דיבק שפתיו בדבק אין פתיחתו חשיבא עשיית פתח חדש ולא תיקון כלי כי הדבק אינו סתימה כמו תפירה ובנקל נפתח וזה פשוט. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ק"א

שאלה בברכת מאורי האש אם הוא עומד רחוק מן הנר אך יאות לאורו שמגיע לו האור באופן שהוא יודע להבחין בין מטבע למטבע וכנז' בש"ע אם יש מצוה להתקרב יותר לנר כדי שיגיע לו האור הרבה או"ד אין בזה הפרש ולא עדיפות מצוה בענין זה מאחר שהוא מגיע לו האור באופן שיוכל להבחין בין מטבע למטבע סגי בזה ואם רוצה להחמיר להתקרב לאור יותר כדי שיגיע לו האור בזה יותר אין בזה שום עדיפות מצוה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי יש בזה עדיפות מצוה אם יתקרב לנר כדי שיגיע לו האור בשופע יותר ויברך הברכה על האור בשופע והכי איתא בירושלמי בפרק שמיני סוף הלכה וא"ו רבי זעירא מקרב קמיה בוצינא א"ל תלמידיו רבי מה אתה מחמיר עלינו הא תנא רבי אושעיה אפילו טרקלין עשר על עשר מברכין ע"ש נמצא אע"פ שמן הדין כל שהוא יאות לאורו אפילו עומד מרחוק מברכין עליו עכ"ז אם מתקרב יותר כדי שיהיה מגיע לו האור בשופע יותר הוא עדיף טפי ולכן רבי זעירא היה מקרב עצמו לפני הנר ותלמידיו לא ערערו אלא בשביל שלא יקבע עליהם הדבר לחובה אבל מודים הם שיש בזה עדיפות מצוה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ב

שאלה מי שיש לו בשבת שני מיני פת המין הא' יש לו טעם חשוב מאד שעשוי מחיטים שמנים וטובים אך מראהו לא טוב כ"כ כי הוא מושחר ומין השני מראהו טוב מאד שהוא נקי ולבן הרבה אך טעמו אינו חשוב כי מלבד שהחיטים היו כחושים עוד גם העיסה שלו נתחמצה הרבה ויש בו טעם חמוץ. ונסתפקנו מאיזה מין ראוי להניח על השולחן בסעודת שבת לברך עליו המוציא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אותו המין שיש לו טעם חשוב ומשובח הוא עדיף טפי ומוקדם ואע"פ שמראהו אינו טוב כ"כ והכי איתא בירושלמי דיומא בריש פרק ששי בענין שני השעירים אחד משובח בגופו ואחד משובח במראיו מי קודם פי' אחד הוא שמן ואין מראהו טוב ואחד מראהו טוב ואינו שמן כ"כ ופשיט לה רבי ירמיה מהא דתנן גבי עומר יש אביב קצור ויש יבש לקצור אביב קצור קודם ש"מ משובח בגופו הוא קודם על משובח במראיו ע"ש וא"כ ה"ה הכא גבי פת לסעודת שבת משובח בגופו קדים וצריך לבצוע על אותו שטעמו טוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ג

שאלה מ"ש חז"ל שאסור לאדם לשאול צרכיו בשבת אם אחד עבר ושאל נקרא עבריין. גם רצינו לדעת היכן כתוב דין זה בגמרא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה אינו כתוב בתלמוד בבלי אלא הוא בתלמוד ירושלמי בשבת פרק ט"ו דאלו קשרים דהכי איתא התם תניא אסור לתבוע צרכיו בשבת רבי זעירא שאל לר"ח בר בא מהו מימר רעיני פרנסינו א"ל טופס ברכות כך הם ע"ש ופירש מהר"ש יפה ז"ל בי"מ טעם האיסור הוא מפני שיש בזה טרדת הלב ודאגה ומכלל עונג שבת שיחשוב כאילו כל מלאכתו עשויה ואין לו שום צרה ויגון כמו שמטעם זה אסר הרב יונה ההרהור בעסקיו וכו' ולא אסרו אלא לתבוע דבר מחודש שאינו רגיל לתבוע ומה שאין אנחנו מתפללין כל י"ח בשבת הא אמרינן בברכות בפרק מ"ש דמשום כבוד שבת לא אטרחוה עכ"ל ודין זה הנז' בירושלמי לא פסקו הרמב"ם ז"ל להלכה אך הטור ז"ל בא"ח סי' קפ"ח הזכירו שכתב גרסינן בירושלמי תניא אסור לאדם לתבוע צרכיו בשבת ר"ז שאיל לרחב"א וכו' א"ל טופס ברכות כך הוא וכתב מרן ז"ל בבית יוסף וז"ל ולמוכיחים מכאן דאין למעט בהרחמן לא ינעם לי דהרחמן תוספת שבחנו להוסיף מעצמם הוא ולא מקרי טופס

ברכות וכתב מור"ם ז"ל בד"מ וז"ל ובא"ז כתב כדברי שבלי הלקט וז"ל ואומר הרחמן בשבת כדרך שאומרו בחול ואין בזה משום שואל צרכיו בשבת עכ"ל ע"ש והנה המנהג פשוט שאומרים הרחמן בשבת כדרך שאומרו בחול וחיינו טעמא כמ"ש מהר"ש יפה ז"ל דלא אסרו אלא לתבוע דבר מחודש שאינו רגיל לתבוע בו ולכן כל תפלה שהוא רגיל לאומרה בכל יום מותר לאומרה בשבת ג"כ ולכן נהגו לומר בקשת יהא רעוא בשלוש סעודות של שבת ואע"פ שיש בה שאלת צרכיו כיון דרגיל לאומרה וכן כתוב בספר הכונות שסידר מהרש"ו ז"ל שהיא בקשה טובה לאומרה קודם כל סעודה מסעודת שבת ע"ש וגדולה מזאת מצאנו מפורש בזוה"ק שאומרים בשבת בהוצאת ס"ת בריך שמיה דמארי עלמא וכו' ויש בתפלה זו ג"כ שאלת צרכיו ואע"ג דלא נהגו לומר תפלה זו אלא בשבת ואין אומרים אותה בחול אפ"ה שרי. וחיינו מאחר שבכל שבת ושבת אומרים אותה מקרי בזה רגיל ואינו תובע דבר מחודש שאינו רגיל בו.

המורם מכל האמור דאין אסור אלא לתבוע דבר מחודש שאינו רגיל בו וכל הטעם הוא משום עונג שבת שלא יביא דאגה בלבו מיהו עכ"ז אם האדם עבר ושאל דבר מחודש שאינו רגיל בו לא חשיב זה עבד איסורא ממש יען כי אע"ג דכתבו בירושלמי לישנא דאיסורא על זה אין זה איסור ממש לא מדאורייתא ולא מדרבנן אלא אסור ממידת חסידות וכמו ההיא שאמרו בגמרא אסור לעשות שותפות עם הגוי דליכא בזה איסורא לא מדאורייתא ולא מדרבנן ולא מיתסר אלא ממדת חסידות וכמ"ש הר"ן ז"ל סוף פ"ק דע"ז בשם הרמב"ן ז"ל וכ"כ הרב נימוקי יוסף ז"ל בסנהדרין סוף פרק ארבע מיתות וכן עוד תמצא כזאת בגמרא דאסור לאדם שילוה מעותיו בלא עדים וכן אמרו שאסור להלוות לגוי בריבית וכל אלו ממדת חסידות הם אסורים ועיין להתוספות ז"ל בתענית דף י"א במ"ש שאסור לשמש בשני רעבון ע"ש וכן הענין בהאי לישנא דאיסורא שכתבו בירושלמי בשאלת צרכיו.

מיהו לדעת הגאונים ז"ל אפילו בכהאי גוונא שהוא אסור ממדת חסידות העובר על זה קורין אותו עובר על תקנת חכמים והוא כי מצינו שרז"ל אסרו בגמרא לאדם למלאת שחוק פיו בעוה"ז וכן אמרו שאסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס ודברים אלו חומרות הם ועכ"ז הגאונים ז"ל בתשובה אשר הביאה רבינו ירוחם ז"ל חלק אדם נתיב י"ח וכתבו מהרי"ק ז"ל בבדק הבית י"ד סי' קנ"ז אמרו שהעובר על זה קורין אותו עובר על תקנת חכמים ע"ש וא"כ ה"ה הכא וכל זה בשואל דבר מחודש שאינו רגיל בו אבל תפילה הרגיל בה אין בזה איסורא ולא חשיב עובר על תקנת חכמים דהא מתירים בזה וכן עמא דבר וגם בדבר מחודש נראה לומר דאם יש לו צער ודאגה בלבו בשבת ובעת שהוא שואל ומבקש על זה מאת השי"ת יהיה לו מנוחה והשקט בלבו מדאגתו וירגיש לבו טוב עליו אין בזה איסור דכהאי גוונא התירו לבכות בשבת היכא שבזה הבכיה תשתכך דאגתו וצערו והרי הוא לו כמו עונג והכל לפי הענין ולפי העת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ד

שאלה עיר שמנהגם לשמש לאור הנר בלילה הראשונה של החופה דוקא אי אריך למעבד כן לשמש לאור הנר ואם נכון לבטל מנהג זה כי מה טעם יש בו להתיר תשמיש לאור הנר בלילה ראשונה דוקא. יורינו ושכמ"ה.

תשובה טעם איסור תשמיש לאור הנר משמע בגמרא דנדה דף י"ז שהוא דומה לטעם איסור תשמיש לאור היום שהוא טעם פן יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו ואע"ג דלת"ח שרי לשמש ביום ע"י שיאפיל בטליתו עכ"ז הפוסקים אוסרים באור הנר גם באפלת טלית וכנז' כל זה בהרמב"ם ה' איסורי ביאה פכ"א ובש"ע אה"ע סי' כ"ה וש"ע או"ח סי' ר"מ ע"ש ומ"מ בבעילה ראשונה של בתולה נראה דשרי בודאי משום הכרח כדי שיראה דם בתוליה לנגד עיניו ואם ישמש במחשך יהיה לבו נוקפו אולי היתה בעולה ועשתה איזה עורמה להביא עדים מלוכלכים בדם עוף וכיוצא וקנחה בהם ותאמר אלו דם בתולים שלה ולכן

כדי שלא יהיה לבו נוקפו בזה ובכיוצא בזה הותר לו לשמש לאור הנר כדי שיהיה הכל גלוי לנגד עיניו ויתברר אצלו כי בתולה היא ובזה תהיה חביבה בעיניו ויכרות ברית אהבה עמה. זהו הטעם למקומות הנוהגים בזה ולא כמו שחושבים העולם שנהגו בזה מפני שפעם ראשונה עדיין לא עשה מעשה יהיה בהול וחרשין פן לא ידע לכוין מעשיו כראוי כי דבר זה אפשר להיות אצל בתור ומה טעם נוהגין כן גם באלמן שנשא בתולה שכבר הוא בקי ומכיר הדרך אשר ילך בו היטב אלא ודאי הטעם הוא כמו שאמרנו והוא לטובת שניהם החתן והכלה.

איברא כי בגמרא דפסחים דף קי"ב וכן בזוה"ק בהקדמת פ' בראשית דף י"ד ע"ב מבואר הטעם איסור תשמיש לאור הנר משום שלא יהיו בניו נכפין ע"ש וזה הטעם נקיט יתיה רבינו האר"י זצ"ל בשער טעמי המצות כ"י בסוף פ' בראשית ע"ש ועכ"ז נראה דאין לחוש להיזק זה דכפיה בבעילה זו הראשונה דבתולה יען כי בעילה זו הראשונה דבתולה היא רק כדי לעשותה כלי ואינה בכלל בעילות דהזרעה והמזיקין הנזכרים בס' הזוהר הנז' שהם הרוחין שדרכם להזיק בראותם תשמיש לאור הנר אין להם שליטה ואין מזיקין בבעילה ראשונה זו שהיא רק לעשותה כלי ואע"פ שכתב רבינו ז"ל שם דהיזק זה לאו דוקא בזיווג שנוצר ממנו ולד אלא גם אם שימש בתוך ימי העיבור יזיק. עכ"ז ביאה ראשונה זו שהיא רק לעשותה כלי נראה דאין מקום עדיין לרוחין מסאבין לשרות עליו על כן אין לפקפק במנהג זה והנח להם לישראל כי יש להם על מה שיסמוכו בזה. מיהו כל זה בבועל בעילה ראשונה דבתולה אבל אלמנה וגרושה אפילו בבעילה ראשונה צריך ליזהר משום אור הנר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ה

שאלה תשובת מעכ"ת בענין המנהג של אור הנר הגיעה לידינו ועתה באנו לשאול אם יש חומר עון זה גם באשה זקנה שפסקו דמיה דאינה ראויה להריון כלל גם אם יש חומר עון זה באשה מינקת בחודשים הראשונים שא"א לבוא בהם לידי הריון גם אם יש תומר איסור זה גם בילדה שעדיין לא פרסה נדה שא"א שתתעבר בשתמיש זה. יורינו ושכמ"ה.

תשובה מדברי רבינו האר"י זצ"ל אשר בשער טעמי המצות בסוף פ' בראשית משמע שאין הזק של כפיה שייך רק בזווג אשר ממנו תתעבר וגם בזווגים של ימי העיבור שכבר הולד הוא עודנו בתוך בטנה שכן כתב וז"ל וענין המשמש מטתו לאור הנר ארז"ל שבניו נכפים אינו בדיוק בזווג הא' אשר ממנו נוצר טיפת הולד אלא גם אם שימש מטתו לאור הנר בתוך ימי העיבור גם בזה הויין בניו נכפים וצריך להיזהר עכ"ל משמע להדיא דלא בא לרבות אלא ימי העיבור שעדיין הולד בתוך רחמה והתשמיש נוגע אליו ג"כ כמ"ש רז"ל בגמרא לכן המזיקין שולטים בו משא"כ בילדה וזקנה שאין כאן ולד וכן מינקת שאינה בת עיבור על מי שולטים ומזיקים בעת ההיא דאי אמרת גם בזה יש היזק הו"ל לרבינו למינקט ימי יניקה או קטנה וזקנה לרבותא על כן נראה דבאלו ליכא היזק דבניו נכפים ואין לו עונש כ"כ להתגלגל בעבור זה בבהמה כאשר ראה רבינו האר"י ז"ל בחלום מיהו יש בילדה וזקנה או מינקת איסור בזה משום טעם הנזכר בגמרא דנדה דף י"ז הנז' גבי המשמש באור היום ומ"מ במינקת אם התינוק הוא על המטה שמשמש בה יש לחוש גם להיזק כפיה דהרוחין הרואין יהיו מתכפים בו ב"מ על כן יש ליזהר בזה טפי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ן

שאלה דרכם של המטמינים חמין בע"ש לשבת שמכסים הקדרה בקערה וסותמים פי הקערה ופי הקדרה בבצק כדי שלא יצא הבל התבשיל לחוץ. ונסתפקנו אם מותר לעשות כן כיון שהבצק הוא מקמח ובזה נמאס ולא חזי לאכילה ואיך מאבדין אותו בידים כיון שהוא דגן ומאי שנא מלחם. יורינו ושכמ"ת.

תשובה משנה שלמה שנינו במס' כלים פרק יו"ד משנה ב' במה מקיפים בסיד וכו' אין מקיפים לא בדבלה שמינה ולא בבצק שנילוש במי פירות שלא יביאנו לידי פיסול ע"ש ופירש רע"ב במה מקיפים במה סותמים פי הכלי או מדבקים הכיסוי על פי הכלי ויחשב צמיד פתיל וכו' ע"ש. נמצא הא דאין סותמים בבצק הוא רק משום טעמא שלא יביאנו לידי פיסול אבל משום דאזיל לאיבוד שלא יהיה ראוי לאכילה ליכא חשש כלל וא"כ ה"ה הכא דשרי מיהו צריכין ליזהר אחר שיסירו בשבת הכסוי ויפול הבצק שכבר נתייבש ונתבטל מן חום הקדרה שלא ידרסו עליו אלא ישמרו אותו עד מוצאי שבת ואז ישליכו אותו לתוך התנור או לתוך הכירה שיהיה נשרף באש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ק"ז

שאלה אם מותר להניח נר בעששית ולסגרו בקשר משונה כדי לקרות לאורו בליל שבת דהא קשר משונה הוי היכר גמור דאין דרכו בכך וא"כ נזכר הוא שלא יגע בו להטותו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה קשר משונה ודאי הוי היכר ואפילו אם אינו משונה חשיב הקשר היכר כיון דאין דרכו לקשור העששית אך באמת היכר זה לבדו לא מהני כי הגם שמצינו ביו"ד סי' פ"ח גבי גבינה ובשר שיכולים ב' בני אדם להעלותם על שולחן אחד אם הם מכירים זא"ז על ידי היכר בהפסק מפה או כלי שאין דרכו להניחו על השולחן היינו משום דהוי בזה תרתי דעות והיכר דהא ודאי באדם אחד לא שרי בהיכר לחד כי שולחן שיש עליו גבינה אסור להעלות עליו אדם אחד בשר לאוכלו אפילו אם יעשה הפסק מפה ושאר היכר כיון דליכא אדם אחר עמו דהא כמו שמצינו במכירים זא"ז דאיכא דעות דלא מהני דעות לחודא בלא שינוי כן שינוי לחוד"ה לא מהני בלא דעות דכ"ש הוא וא"כ השתא גם בנידון השאלה שינוי לבד לא מהני. על כן מה יעשה יסגור העששית במפתח ויניח המפתח אצל אדם אחר היושב שם ויאמר לו אם ארצה ממך המפתח זה של העששית תזכירני ותאמר לי שהיום שבת ומאחר שהוא מודיעו שזה המפתח של העששית שיש בה הנר ומצותו להזכירו שהוא שבת כאשר ירצה ממנו המפתח הרי איכא תרתי דעות ושינוי דהא באמת אין דרך לסגור העששית במפתח ושפיר נלמד מהך דסי' פ"ח לנידון השאלה דהכא נמי איכא תרתי דעות ושינוי דשרי. ונידון השאלה הוא מכ"ש דהא הכא גבי נר אם היה אדם אחד עומד על גביו וא"ל שיזכירהו אע"פ שאין שם שום שינוי שרי וא"כ בהאי גוונא דאיכא תרתי כ"ש דשרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ק"ח

שאלה אם הניח שמן זית תחת המטה שישנים עליה מה דינו להדלקת נר שבת ויו"ט. יורינו ושכמ"ה.

תשובה כל הראוי לאכילה אם הניחו תחת המטה שורה עליו רוח רעה ונפסל לאכילה ומאחר שנפסל לאכילה ממילא נפסל להדליק ממנו נר מצוה של שבת ויו"ט וכיוצא משום דהקריבהו לפתחיך על כן ידליק ממנו בחול לצרכו דוקא וגדולה מזו אמינא שאם הניח מים תחת המטה אין ראוי להניח אותם המים בעששית של נר שבת ויו"ט להגביה השמן כנודע ואע"פ שאין המים עצמם נדלקין ורק נותנם שם כדי להגביה השמן עכ"ז לצורך נר שבת נתנו ומאחר דרוח רעה שורה עליהם הרחק מהם אבל מידי דלאו בר אכילה ושתיה הוא אין רוח רעה שורה עליו חי בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ק"ט

שאלה איתא בשו"ע סי' שכ"ג דמותר לומר לחבירו מלא לי כלי זה אפילו הוא מיוחד למדה אבל למדוד בכלי המיוחד

למדה ולשפוך לתוך כליו של לוקח אסור. ונסתפקנו אם זה המוכר נוטל מן החבית בכלי המיוחד למדה ושופך לתוך כליו של לוקח אך אינו מכוון למדה כי איננו ממלא את הכלי אלא הוא מוציא בו מן החבית כחציו או כשלישו אם יש לחוש למראית העין שהרואה מרחוק שהוא מוציא מן החבית בכלי זה ושופך בכלי של לוקח חושב שהוא ממלא הכלי ומודד בו. או"ד דלא חיישינן למראית העין כיון דבאמת הוא אינו מודד בו כי אינו ממלא הכלי והרואה אם יתקרב יראה שאין זה מודד בו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דתרומות פרק א' משנה ז' אין תורמין לא במדה ולא במנין וכו' אין תורמין בסל ובקופה שהם של מדה אבל תורם הוא בהן חציין ושלישן וכו' ופירש רבינו עובדיה ז"ל אין תורמין בסל וכו' שהן של מדה שהרואה אומר במדה הוא תורם אבל תורם הוא בהן חציין ושלישן דכיון דאינו ממלא אותם ליכא למגזר עכ"ל נמצא לא חיישינן להרואה מרחוק שאינו יודע אם הם מלאים או חסרים מאחר שהוא באמת אינו ממלאו ושרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"י

שאלה חכם אחד עובר אורח בא אצלנו ומצא חברים לומדים ביום שבת קודש סוגיות עמוקות בש"ס בדרך שקלא וטריא ופקפק בזה באומרו מאחר שיש טרחא גדולה בלימוד זה דשקלא וטריא שצריך לעיין בו הרבה אין נכון ללמוד בו ביום שבת משום עונג שבת כי בשבת קודש נכון ללמוד לימוד פשטי הן פסקי הלכות בסדר השו"ע הן לימוד הגמרא בדרך בקיאות בלא שקלא וטריא הן במדרשות וע"פ השערת השכל לא מצאנו דבריו נכונים בזה כי הנראה לנו הוא שאין לחלק בענין לימוד ועסק התורה בין חול לשבת ומותר ללמוד בכל מיני לימוד בשבת אך אנחנו נרצה שנביא ראיה סותרת לדברי החכם הנז' מן הגמרא או מן הפוסקים הראשונים ולא מצד הסברא בלבד. על כן יורינו אם יש איזה ראיה מן הגמרא לסתור דבריו הנז' או לאו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דזבחים דף ב' א"ל רבינא לרב פפא לא הוית גבן באורתא בתחומא בי חרמך דרמי רבא מילי מעלייתא אהדדי ושני להו מאי מילי מעלייתא תנן כל הובחים וכו' ופירש"י לא הוית גבן באורתא בתחומא כלומר חבל על שלא היית אמש בשבת אצלנו בתוך התחום שתוכל לבוא ולשמוע וכו' תו רמי מלתא אחריתי מי א"ר יהודה א"ר חטאת ששחטה וכו' ורמא מילתא אחריתי מי אר"י וכו' ע"ש נמצא דהיה דרכם ללמוד ביום שבת שקלא וטריא בסוגיות עמוקות הרי לכם ראיה מן הגמרא לסתור דברי המפקפק בלימוד הצריך עיון. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קי"א

שאלה חבורה של ד' אנשים שבתו בשבת בפונדק אחד ואחר סעודת שחרית נשאר אצל ראובן ב' ככרות לחם גדולים ומתוך הדברים שהיה ראובן ואחד מן החבורה מספרים זע"ז נשבע ראובן לאכול כל שני הככרות ההם כולם עד גמירא ואח"כ נתחרט ראובן על השבועה וגמר בדעתו לעשות התרה והנה הוא לא נשבע שיאכלם באותו היום ועל כן אפשר שיעשה ההתרה אחר שבת אך השלושה חברים שהיו המה ראו שלא נשאר אצלם לחם בשביל אותו היום והם צריכים היו לאלו השני ככרות לאכול בו ביום ונמצא שההתרה זו היא לצורך השבת כי ע"י ההתרה שיתירו לו הנה הם יכולים לאכול בסעודה שלישית משני ככרות אלו עם ראובן וקי"ל דמתירין בשבת לצורך השבת מיהו נסתפקו אלו אי חשיב זה ההתרה לצורך השבת כיון דההתרה עצמה היא אינה לצורך השבת כי לא נשבע זה שלא יאכל ומתירים לו שיאכל אלא אדרבה הוא להיפך שנשבע שיאכל ומתירים לו כדי שלא יתחייב לאכול ורק צורך השבת הוא מסתעף מזו ההתרה אח"כ כי ע"י ההתרה הזאת שעושים לראובן אז השאר יכולים לאכול

מככרות אלו בשבת ואפשר לומר כל כהא אין מתירים לו בשבת כיון דאין ההתרה עצמה מתרת צורך השבת אלא אח"כ מסתעף ממנה צורך השבת או"ד לא שנא וגם בכהאי גוונא יש להתיר בשבת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בש"ע א"ח סי' שכ"ג סעיף ז' גבי כלי חדש בשבת וירא שמים יצא ידי כולם שיתן הכלי לגוי במתנה ויחזור וישאלנו ממנו ואינו צריך טבילה ע"ש וכתב הרב מגן אברהם בסי' ש"ן סע"ק ט"ו כתב בית יוסף סי' תקכ"ז דהמרדכי סובר דאסור ליתן דבר במתנה לחבירו ביו"ט ושבת אא"כ לצורך מצוה וכו' ע"ש. והנה הרואה יראה שם בסי' תקכ"ז כי הן אמת דהמרדכי סבר כן אך מרן מהריק"א בבית יוסף שם לא נתחוור בעיניו האי דינא דהמרדכי ז"ל ובאמת מצינו להמרדכי עצמו שכתב האי תקנתא הנז"ל שיתן הכלי במתנה לגוי ויחזור וישאלנו והשתא להמרדכי דס"ל שאסור מתנה בשבת אם הוא מכת הסוברין שיכול להטבילו בשבת איך כתב תקנה זו דהא אם נאמר דמותר להטבילו נמצא דאין כאן צורך שבת במתנה זו אלא מוכרח לומר דהמרדכי ס"ל דאסור להטבילו ולכן כתב תקנה זו ונמצא להמרדכי דאסור המתנה בשבת חשיב למתנה זו של הכלי צורך שבת ולהכי שרי ואע"ג דבאמת במתנה עצמה ליכא צורך שבת כי אדרבה הוא נותנו לנכרי ומוציאו מידו מ"מ מסתעף ממנה אח"כ צורך שבת כי ע"י שנותנו לו במתנה הרי הוא יוכל לשאול אותו ממנו אח"כ ולעשות בו צרכיו בשבת וא"כ השתא ה"ה הכא בנדון השאלה אע"ג דההתרה עצמה אינה מתרת צורך השבת כי אדרבה הם מתירים לו כדי שלא לאכול הככרות מ"מ מסתעף ממנה צורך שבת כי ע"י התרה זו הם יכולים לשאול ממנו הככרות או לאכול עמו מהם בשבת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קי"ב

שאלה ראובן הביאו לפניו אשכול גדול של ענבים ביום שבת כדי לאכלו ונשבע מחמת איזה סיבה של כעס ואמר בשבועה שלא אוכל ממנו כלום ואח"כ אכלו אותו שאר בני אדם ונשאר ממנו ד' וה' ענבים שאין בהם שיעור כזית וראובן נתחרט לבסוף על שבועתו ובא השואל ושאל אם מותר לעשות לו התרה ביום שבת כדי שיאכל אותם הענבים הנשארים דהא מותר להתיר בשבת לצורך השבת או"ד כיון שאלו הענבים הנשארים מאותו אשכול אין בהם שיעור כזית אין חשובים כ"כ כדי שיעשו לו התרה בעבורם. וחזרנו ואמרנו אפילו לצד זה יש לומר כיון דחזו לאצטרופי לכזית שיאכל עמהם עוד ענבים מאשכול אחר חשיבי הם ויש לעשות לו התרה בעבורם. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דשבועות דף כ"ז ע"ב אמר רבא נשבע על ככר ואכלה אם שייר ממנה כזית נשאל עליה אכלה כולה אין נשאל עליה ומקשי בגמרא אי דאמר שלא אכלנה מאי אריא כזית אפילו כל שהוא נמי ומתרץ אי שייר כזית חשיב לאתשולי עליה ואי לאו לא חשיב לאתשולי עליה וכתבו התוספות ז"ל שם בד"ה אם נשתייר כזית נשאל עליה וז"ל נראה דכי לא שייר אלא פחות מכזית דחייב עליה אע"ג דאמר שלא אכלנה דכי משתבע על הככר אין דעתו שלא ישייר פחות מכזית דאין לך אדם שיאכל ככר שלם שלא יהיו מעט פירורים נושרים ממנו דאי לא מפטר עד שיאכל גם אותו פחות מכזית אמאי קאמר בסמוך דלא חשיב לאתשולי עליה מאי שנא משבועה שלא אוכל כל שהוא דהתם פשיטא שיכול לישאל עכ"ל הרי התוספות ז"ל קאמרי בפשיטות דאם נשבע שלא יאכל כל שהוא שייך ביה התרה והיינו טעמא כיון שנשבע בפירוש על דבר מועט אע"ג דהוא לא חשיב מ"מ הא איהו אחשביה ונשבע עליו ולהכי גבי שאלה נמי הוא חשיב ונשאל עליו וכמ"ש הרב תורת חיים ז"ל בשיטתו ע"ד התוספות הנז'. אך בגמרא דקאמר בנשבע שלא אוכלנה אי שייר כזית חשיב לאתשולי עליה ואי לאו לא חשיב לאתשולי עליה התם לא החשיב הוא בשבועתו את הפחות מכזית כי שבועתו היתה על הככר כולה ולהכי גם בשאלה דינא הכי דפחות מכזית לא חשיב לאתשולי עליה והנה הכא בנידון הנז"ל הוא נשבע שלא יאכל ממנה כלום נמצא שנשבע בפירוש על מה שהוא דבר מועט ולהכי

גם בהתרה הוא נשאל גם על דבר מועט ומתירים לו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קי"ג

שאלה ההדס של שבת אחר שמריחין בו במוצאי שבת ומתייבש אם מותר לזרקו לאשפה בכלל הזבל של החצר וכן הסכך של הסוכה שעושין אותו מן ההדס או משאר עשבים אם מותר לזרקו אח"כ. יורינו ושכמ"ה.

תשובה ההדס של שבת יצניענו במקום מיוחד ואחר שיתייבש לגמרי אז יסיק בו תנור של לחמי שבת כי כן ראוי להיות זה ההדס הבא מן מצות וקדושת שבת יהיה נאפה בו לחמי שבת וגם הסכך של הסוכה העשוי מהדס או משאר דברים ודאי אסור לזרקו ואע"פ שמותר להסיקו לצרכו עכ"ז ראוי שלא יסיקנו אלא רק בתנור של לחמי שבת או יו"ט או לצורך הגעלה של פסח. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קי"ד

שאלה איזה מקום נקרא רשות הרבים בשבת. יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה הטור בסי' שמ"ה כתב רה"ר הוא רחובות ושוקים הרחבים י"ו אמה על י"ו אמה ומפולשים משער לשער וששים רבוא עוברים בו וכתב בב"י דס' זו היא סברת רש"י ז"ל דס"ל כל שאין נכנסים בה תמיד ששים רבוא לא חשיב רה"ר דלא דמיא לדגלי מדבר והרא"ש כתב דברי רש"י בלא מחלוקת וכן דעת סמ"ק וסמ"ג וסה"ת וכ"כ הרוקח וכו' ואין כאן דעת הרמב"ם שלא הזכיר תנאי זה דס"ר, וכתב הרב המגיד שכן הוא דעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל וגם הוא הסכים עמהם וכתב שאין לזה רמז בגמרא ואינו עיקר וכ"כ בהגהות מרדכי וגם הר"ן כתב דלא מחוורא האי סברא שלא מצינו שהזכירו חכמים ברשות הרבים דבעינן שיהיו ששים רבוא עוברים בו בכל יום ואע"פ שרש"י מפרש כן בהרבה מקומות אי איתא א"א דלא אשתמיט תלמודא לאדכורי הכי בחד דוכתא. וכן הסכים הריב"ש בתשובה כ"כ בבית יוסף ע"ש.

והנה באמת לענין הלכה העיקר הוא כסברת הרמב"ם ז"ל ודעמיה דלא בעינן ששים רבוא בוקעים בו בכל יום וראיה גמורה לזה מדאמרינן בגמרא דיבמות דף קי"ג ע"ב רב יצחק בר ביסנא אירכסו ליה מפתחי דבי מדרשא ברשות הרבים בשבתא אתא לקמיה דרבי פדת א"ל זיל דבר טלי וטליא וליטיילו התם דאי משכחי להו מייתי להו אלמא קסבר קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו לימא מסייע ליה לא יאמר אדם לתינוק הבא לי מפתח הבא לי חותם אלא מניחו תולש מניחו זורק אמר אביי תולש בעציץ שאינו נקוב זורק בכרמלית דרבנן ועוד הביא הש"ס כמה תשובות ע"ש. הרי מוכח להדיא דאיירי התם בר"ה גמורה ואי בעינן ס"ר והלא רשות הרבים דרבי יצחק בר ביסנא לא הוו ששים רבוא בוקעים בו בכל יום וזו ראיה גמורה לסברת הרמב"ם ודעמיה וכן עיקר להלכה.

והנה בעירובין דף וא"ו ע"ב ארבב"ח אר"י ירושלים אילמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבים עליה משום רשות הרבים ואמר עולא הני אבולי דמחוזא אילמלא דלתותיהן ננעלות חייבין עליהם משום ר"ה ורש"י ז"ל נדחק מאד שם לפרש גבי ירושלים ומחוזא שהיה בהם דריסת ששים רבוא ולפי"ד ג"כ צריך להדחק באבולי דנהרדעא דנקט התם אח"ז ולומר דג"כ איירי שהיה שם דריסת ששים רבוא. גם עוד לפ"ד צריך להדחק בהכי גם בהך מעלות ומורדות שבארץ ישראל דקאמר רבי יוחנן דאין חייבים עליהם משום רה"ר לפי שאינן כדגלי מדבר וכנז' בגמרא התם בדף כ"ב ע"ב דג"כ איירי שיש ששים רבוא בוקעים ולהכי הוצרך לומר דאינם רה"ר משום דאינם ארץ חלקה וג"ז לפ"ד צריך להדחק דוחק יותר גדול ועצום בהך רה"ר דרבי יצחק בר ביסנא הנז' לפרש נמי בהכי. אך באמת בכל זה יש הוכחה כסברת הרמב"ם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קט"ן

שאלה יין שיש בו שמרים ופסולת שמונח בכלי ויש על פי הכלי מסננת שא"א להסירה בשבת אם מותר להריק היין מכלי זה דרך המסננת הזו הקבועה ליין המונח בתוך כלי אחר שיש בו ג"כ שמרים ופסולת כי הן אמת שאסור לסנן יין שיש בו שמרים ופסולת משום בורר כדאיתא בס' שי"ט, אך הכא כיון דהיין יורד לתוך היין שיש בו שמרים א"כ ה"ז חוזר תיכף ומיד ומתערב בשמרים כאשר היה ואין כאן בורר או"ד גם בזה אסור.

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דשבת פרק כלל גדול דף ע"ד ע"ב אמר רבה בר רב הונא האי מאן דארתח כופרא חייב משום מבשל ומקשי פשיטא ומשני מהו דתימא כיון דהדר ואיקושא אימא לא קמ"ל ופירש רש"י דארתח כופרא שהתיך זפת דהדר אוקשא חוזר ומתקשה ע"ש. גמצא אע"פ שלא נתקיימו מעשיו אלא ה"ז חוזר ומתקשי מיד אח"כ עכ"ז אסור מפני שבאותו הרגע שמרתיחו ה"ז מבשל וכן ה"ה הכא אע"ג דהיין תיכף ומיד חוזר ומתערב בשמרים עכ"ז אסור משום אותו הרגע שיוצא מפי המסננת הנה הוא נברר מן השמרים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קט"ז

שאלה גביר אחד יש לו מדרש בביתו מתפללין בו בכל יום והוא שוכר מכיסו ש"ץ בשלושים דינר בחודש ולהיות כי הש"ץ ההוא מוחזק להתפלל בבית האבלים בעיר ההיא ויש לש"ץ הנאה הרבה מזה על כן התנה הגביר עמו שאם יתפלל בבית האבל שבוע אחד ישלח את בנו הסמוך על שולחנו למדרש הגביר להתפלל שם בחינם וגם עוד הגביר ינכה מן השכר שלו שבעה דינרים בעבור השבוע ההוא. ונסתפקנו אם מחזה זה כשכר שבת שהגביר משתכר מתנאי זה דינר ליום באותו השבוע ויש בהם דינר א' בשביל השבת כי הדבר ידוע מה שמנכה לו שבעה דינרים הם לחשבון דינר אחד ליום כי הוא שכרו שלושים דינר לחודש והראיה אם יזדמן שלא ילך הש"ץ ההוא להתפלל בבית האבל אלא חצי שבוע אינו מחסר לו אלא רק כנגד הימים שהלך להתפלל שם. על כן יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דכתובות פ"ג המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרין בשבת, רבי יהודה אומר שבעה טרפעיקין וכן המורד על אשתו מוסיפין לה על כתובתה שלושה דינרין לשבת ר"א שלושה טרפעיקין. ושואל שם בגמרא דף ס"ד מאי שנא איהו דיהבינן ליה דשבת ומאי שנא איהי דלא יהבינן לה דשבת ומשני איהי דמפחת קא פחית לא מחזי כשכר שבת איהו דמוספי קא מוספא מחזי כשכר שבת ע"ש. וכתב בש"מ בשם הריטב"א וז"ל מכאן היה נראה ללמוד שאין משום שכר שבת בדבר שהוא פוחת מחובו אבל יש לדחות דשאני הכא דלאו משום שכר שבת פחתינן לה ממש ולמראית העין הוא דאיכא למיחש וכל דפחית ליכא מראית העין אבל כל שפוחת מחובו בפירוש בשכר שבת אסור כנ"ל עכ"ל ע"ש.

על כן ה"ה הכא בנידון השאלה הנז' אע"פ שנאמר אין זה הדינר שכנגד שבת חשיב בדרך הבלעה כ"כ מ"מ כיון דמפחת קא פחית מן השכר שקצב לש"ץ בחודש לא מחזי הרווחה להעשיר בשכר שבת ושרי דהא הכא נמי אינו פוחת בפירוש על יום השבת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קי"ז

שאלה שכר שכיר ששכרו ראובן בליל ששי בשבת לעשות מלאכתו ובא השכיר ביום הששי אצל ראובן ותבע ממנו שכירות שלו והשיב לו שאחר שעה ישלח לו השכירות לביתו, וזה ראובן היה לו מעות לשלם השכירות, אך היה טרוד בעסק ואמר מה בכך אשלח לו וזה ראובן לא עשה שבת בעיר אלא הלך לשבות בכפר אחד מחוץ לעיר דרך שעה אחת בפרדס שהיה בעה"ב

אחד דר וזימן אותו אצלו בשבת, וביום ששי בצהרים הלך ראובן לשם וקבל שבת מבע"י והתפלל ערבית של שבת ואחר ערבית נזכר שלא פרע לשכיר שכבר תבעו ונתחייב בזה דלעת ערב יהיה עובר על ביומו תתן שכרו והנה עתה יש שהות ביום אחר שנזכר לבא לעיר אם ירכב על סוס הרץ מהר ויגיע בעשרים דקות לעיר, והוא יודע לרכוב על הסוס גם יש סוס מוכן שם, ויוכל זה ראובן לרכוב עליו ויגיע לעיר בעוד יום ויפרע השכירות לשכיר ואז ישאר לשבות בעיר בתוך ביתו. ונסתפקנו אם מותר לו לעשות כן מאחר דקבל עליו שבת, איך ירכב על הסוס גם איך יעבור על איסור תחומין, וגם לטלטל המעות בידו כדי למסור לשכיר, או"ד דשרי כל זה מפני קיום המצוה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה לענין טלטול המעות שהם מוקצים אינו צריך לעבור על איסור מוקצה כי אפשר שיביא השכיר לביתו ויעמידנו אצל כיס המעות ויאמר לו שיקח מן הכיס את שכרו בפניו, או אפשר שימצא אחד מבני ביתו שלא קבל עדין שבת, שהם יקחו המעות מן הכיס ויתנו לשכיר, אך איסור רכיבה על בהמה ואיסור תחומין זה מוכרח לעבור עליו, מאחר שהוא בכפר והשכיר בעיר. ואיך ישלם לשכיר בלתי שיבוא לעיר כי הא ודאי אם אפשר למצוא שישלח לשכיר את המעות היה עושה ולא היה צריך לשאלה, על כן נראה דאיירי באופן שא"א לו לשלוח לו ע"י אחר כי אם צריך שהוא בעצמו יבוא שמוכרח לעבור על שני איסורים הנז'.

ונראה לומר דדין זה דמי לשאלה שנשאל הרב טורי זהב ז"ל א"ח סי' ת"ר בקהל שהיה להם בער"ה שופר ובאו שודדים וגזלו אותם ושלחו לקהל אחר לשלוח להם ונתעכב השליח מחמת אונס ולא בא עד סוף יום ב', והיה ר"ה ביום ה"ו ובשעה שבא השופר כבר התפללו של שבת, אבל עדיין היה יום גדול מהו לתקוע בשופר ולא נחוש לשבות, והשיב דזה הוי כמו קבלה בטעות דודאי אילו היו יודעים שיבוא להם שופר ויקיימו מצות השי"ת לא היו מקבלים שבת, ודמי לקבלה בטעות לענין יום המעונן, דלא הוי קבלה כמ"ש בסי' רס"ג דמה לי טעות דמעונן או טעות דקיום המצוה בשניהם אילו ידע האמת לא היה מקבל עליו, וכתב שיש ראיה מפורשת לנ"ד מדין המילה שהביא בית יוסף בשם סמ"ג וז"ל אין תלוי בתפלה כלל אם קבלו שבת מבע"י לא להקל ולא להחמיר. וע"כ הכי פירושה בין להקל ולדחות שבת דהיינו שנולד בשבת אחר תפלת ערבית כגון שיש עוד יום אחר התפלה לא אמרינן שכבר עשוהו לילה ויהיה נימול דוקא ביום א' ולא בשבת קמ"ל דלא אזלינן בתר התפלה וימול בשבת, ובין להחמיר כגון אם נולד בע"ש אחר קבלת שבת בתפלה, לא אמרינן שכבר עשוהו לילה וימול בשבת, אלא הוי כאלו לא התפלל של שבת ולא ידחה שבת, והטעם כי המצוה אינה תלויה בתפלתו לדחות המצוה בשעתה, ולא דמי למ"ש בי"ד סי' ת"ב דמי שהתפלל ערבית דלא יתחיל אז האבלות וכן לענין ז' נקיים אם התפללו כבר ערבית וכו'. כלל הדבר בזה שבמקום שיש חיוב מצוה בההיא שעתא אין קבלת שבת של זה מועיל לבטול חובת המצוה ההיא כיון שא"א בענין אחר לקיים המצוה כדינא, נמצא בההיא דשופר ומילה שזכרנו שחייב לתקוע ולימול באותו זמן שיש עוד יום אפילו אם התפלל כבר ערבית של שבת עכ"ד, ע"ש. וא"כ השתא ה"ה בנידון השאלה חשיב כמו קבלה בטעות ושרי ליה לעבור על איסור תחומין ולרכב על הבהמה כדי לקיים המצוה אי לא אפשר לקיימה בלא"ה. ואין אנחנו צריכין להכנס עתה בענין אתי עשה ודחי לא־תעשה, מאחר דאיכא בידו טעמא רבא להתיר משום דבלא"ה חשיב זה כקבלה בטעות.

ודע דאם יש בכפר ההוא ג' בני אדם שיתירו לו הנה על צד היותר טוב יהיה נשאל על קבלתו ואע"ג דאלו נדרי מצוה הם ואין נשאלים עליהם אלא מתוך הדחק כמ"ש בש"ע יו"ד הנה ודאי אין לך מתוך הדחק יותר מזה, מיהו צריך שיזדמן לו ג' מתירים שעדיין לא קבלו שבת דהא אין נשאלין בשבת אלא לצורך שבת, וזה לא הוי צורך שבת, וידוע כי עיקר האיסור בזה הוא על המתירין משום דהוי כמו דין כנודע, ולכן אם המתירין עדיין לא קבלו שבת יכולים להתיר לו הקבלה שלו וזו ההתרה היא על צד היותר טוב, אבל אם לא

נמצא לו זה אה"נ מותר מטעם שכתבנו וכפי הוראת הט"ז הגו"ל.

ושוב ראיתי בתשובת הרא"ש ז"ל הנמצאת אצלינו בכ"י שאסף רבי יצחק מווילנא שנשאל בעיר קטנה שקבלו עליהם בחרם שישתיירו בכל יום בישוב שלהם עשרה להתפלל והנותרים ילכו ויטילו גורל ואירע שאחד גולד לו בן ושכח ביום הז' ללידתו שמאחר נפל עליו הגורל והוא צריך ללכת למקום אחר להביא מוהל ומוכרח שיתבטל שחרית במניין, אם מותר לדחות החרם בשביל מ"ע, והשיב דראוי להורות לו שיפר חלקו ואפילו שלא מדעת כולם, דמצי אמר אדעתא דהכי לא שעבדנא נפשאי להשהות מצות מילה ע"ש. וזה סיוע למ"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קי"ח

שאלה שמענו מכוונות רבנו האר"י זלה"ה שצריך לקבל תוספת הנפש דיום שבת בנשמת כל חי, ותוספת הרוח אחר פסוק אדני שפתי תפתח שקודם עמידת שחרית, והנשמה במילת איה של כתר מוסף, ונסתפקנו אם שכח לקבל הרוח אחר פסוק אדני שפתי תפתח מאי תקנתיה, גם נסתפקנו המתפלל ביחיד ויודע שלא יוכל לומר כתר מאי תקנתיה בשביל תוספת נשמה. גם נסתפקנו אם שכח לכוין קבלת תוספת נפש בנשמת ונזכר אחר שאמר אדני שפתי תפתח כשבא לקבל הרוח מה יעשה אם יכוין לקבל הרוח בלבד והך כוונה דנפש אזלה לה. על הכל יורינו ושכמ"ה.

תשובה כתב רבינו זלה"ה בספר הכוונות בערבית של שבת בכונת הקדיש שאחר העמידה וז"ל והנה אם שכחת לקבל תוספת חלק הרוח דקדושת שבת בברכו הראשון, או אם לא שמעת אותו, תכוין עתה בזה בברכו האחרון לקבל ביחד תוספת הרוח ותוספת הנשמה לפי שאם לא קבלת תוספת הרוח בברכו הראשון א"א שתקבל תוספת הנשמה בופרוס סוכת שלום כנז"ל ולכן עתה תכוין לקבל שתיהם ביחד תוספת הרוח והנשמה, עכ"ל. וכמה מילי מעלייתא אנחנו למידין מדברי רבינו זלה"ה דהשתא י"ל על שאלה הא' אם שכח לקבל הרוח אחר פסוק אדני שפתי תפתח דעמידה דשחרית יקבל אחר פסוק הנז' בעמידת מוסף, ושאלה הב' אם מתפלל ביחיד שא"א לומר כתר אז יקבל תוספת הנשמה עם הרוח שתיהם ביחד כיון דלא אפשר לו בלא"ה. ושאלה הג' בשכח לקבל תוספת נפש בנשמת ונזכר אחר פסוק אדני שפתי תפתח אה"נ יקבל עתה תוספת הנפש והרוח ביחד כי איך יקבל תוספת הרוח לבדו אם לא קבל תוספת הנפש. וכמו שטען רבינו ז"ל בענין הנשמה. לכן מן ההכרח יכוין באותו מקום לקבל תוספת הנפש ותכף אחר כוונה זו יכוין לקבל תוספת הרוח. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קי"ט

שאלה חולה שיש בו סכנה שאמר לו גוי מאלו הערביים שרפואתו הוא על ידי כויה שיחממו חתיכת נחושת או ברזל עד שתהיה גחלת ויכוו אותו במקום ידוע בגופו. כאשר הגיד להם, והוא אומר שרפואתו זו של כויה היא בדוקה ומנוסת אצל הערביים בעבור חולי זה, אם סומכים על פיו ועושים זה בשבת על ידי ישראל. כי הגוי הגיד דבר זה והלך לו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כפי הנשמע שרפואה זו של כויה אשר משתמשים בה הערביים היא בדוקה ומנוסת אצלם ונעשה ממנה פלאות ברפואה בכמה מיני חולי שמתרפא החולה ע"ז במהרה מה שלא יוכל רופא חכם המלומד בחכמת הרפואה לרפאת ע"י משקה סממנים בכמה ימים ועל כן יש לסמוך בזה על הערביים המבינים בדברים אלה לעשותם כפי המסורת שיש בידם מאבותם ומאחר שהוא חולה שיש בו סכנה מותר לעשות לו ע"י ישראל אך היכא דאפשר לעשות הכויה הנז' בחתיכת ברזל יותר נכון לעשותה בחתיכת ברזל ולא בשאר מתכות, יען כי הרמב"ם בפרק

י"ב מה' שבת הלכה א' פסק המחמם את הברזל כדי לצרפו במים ה"ז תולדת מבעיר, והקשה הראב"ד ז"ל למה לא יתחייב משום מבשל ותרץ הרב המגיד מאחר שהוא עצמו נעשה אור ושורף לא שייך ביה בישול. והנה יש מקשים על זה ממ"ש הרמב"ם בפ"ט מהלכות שבת הלכה ו' המחמם את המתכת עד שנעשתה גחלת ה"ז תולדת מבשל ומתרצים ע"פ מ"ש הרמב"ם בפ"ט המרפה גוף קשה באש או מקשה הרפה הרי זה תולדת מבשל ועל כן הברזל דאינו מתרפה על ידי האש וגם אינו מתקשה יותר לתכי לית ביה משום מבשל רק משום מבעיר אבל שאר מתכות שהם מתרפים על ידי האש לתכי אית בהו משום מבשל וחייב משום בישול וחייב משום מבעיר ג"כ עכת"ד. וא"כ לפ"ז יותר נכון לעשות הכויה בברזל דלית ביה משום מבשל ולא בשאר מתכות דאית בהו חיובא משום מבשל ומשום מבעיר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"כ

שאלה מצינו בשו"ע סי' של"ד בהגה"ה שכתב במקום חטאת יתן י"ח פשוטים לצדקה ובאנו לישאל הנה אם אחד עשה עון בשוגג שצריך להביא קרבן חטאת ונתן י"ח פשוטים לצדקה אם יועיל לו זה במקום חטאת ממש. שבעת שיבנה ביהמ"ק בב"א לא יצטרך להביא קרבן חטאת ואם יביא הוי חולין לעזרה שכבר נפטר בזה הצדקה שנתן או לאו.

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הן אמת שכ"כ בספר אורחות חיים סוף הלכות שבת סי' תמ"ד וז"ל כתב הר"מ ג"ע אדם שחלל שבת בשוגג בהוצאת חפץ לר"ה או בנגיעת אש וכיוצא בדברים אלו יש לו ליתן חמשה דינר הליי"ש לצדקה. ובזה יתכפר לו, כי בזמן שבית המקדש קיים היה מקריב חטאת, והחטאות בת רנקא והוא עולה שלושים ושלש הליי"ש ואותם יתן לצדקה ע"ש. מ"מ אין זה מועיל במקום חטאת ממש ואע"פ שבזמן הזה אין ביהמ"ק בנוי ובודאי כאשר יבנה ביהמ"ק חייב להביא חטאת, וראיה לזה מפ"ק דשבת דף י"ב שאמרו על ר"י בן אלישע רבי נתן אומר קרא והטה, וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמנה ע"ש. ואם מתן דמים לצדקה הנז' מועיל במקום חטאת ממש שלא יצטרך להביא חטאת כאשר יבנה בהימ"ק הו"ל לרבי ישמעאל ליתן סך הנז' ויתכפר לו. ולמה כתב על פנקסו כך אלא ודאי שאין זה מועיל במקום חטאת ממש. ולעולם אפשר שגם רבי ישמעאל עשה כן שנתן לצדקה במקום חטאת ועכ"ז כתב לכשיבנה ביהמ"ק יביא חטאת שמנה.

מיהו נראה שהמתחייב חטאת בזה"ז מלבד שיתן הסך הנז' לצדקה במקום חטאת גם עוד יקרא בפרשת חטאת בו ביום וכמ"ש רז"ל כל הקורא בפרשת חטאת כאילו הקריב חטאת, כל הקורא בפרשת עולה כאילו הקריב עולה וגם עוד יתענה ויכוין שיועיל מיעוט חלבו ודמו בתענית במקום קרבן וכמ"ש רז"ל בגמרא וכמ"ש בזוהר פ' שמות ע"ש. ומ"מ גם אם יעשה כך וכך וכך לצדקה ותענית ולימוד לא יפטר מקרבן חטאת לגמרי דרז"ל לא אמרו על הקורא בפרשת חטאת אלא לשון כאילו הקריב חטאת ואינו חטאת ממש. ובודאי גם רבי ישמעאל קרא ג"כ בפרשת חטאת ועכ"ז כתב על פנקסו כנז"ל.

ועוד יש להביא ראיה שאין הלימוד מספיק במקום חטאת ממש מהא דאיתא בגמרא דנדרים דף יו"ד ע"א תנינא רבי יהודה אמר חסידים הראשונים היו מתאוין להביא קרבן לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידם מה היו עושין עומדים ומתנדבים נזירות למקום כדי שיתחייבו קרבן חטאת למקום. ע"ש. ואם הקורא בפרשת חטאת כאילו הקריב חטאת ממש לא היו נצרכין לעשות כן הלא די להם בלומד בפ' חטאת אלא ודאי הקריאה אינה כמו חטאת ממש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"א

שאלה מצינו בברייתא בגמרא דשבת דתניא המוציא כליו מקופלים ומונחים על כתפו וסנדליו וטבעותיו בידו חייב ואם היה מלובש בהן פטור וקשיא לן דאם מלובש בהן ה"ז מותר גמור ואיך תאמר פטור דמשמע פטור אבל אסור יורינו ושכמ"ה.

תשובה הנה ידוע פלוגתא דהרשב"א והר"ן וכמ"ש הר"ן ריש פרק האורג וז"ל והרשב"א ז"ל כתב בלשון הזה ובירושלמי נראה שהתירו לנעול ביתו ולשמור ביתו והצבי בתוכו וכיון שהוא צריך לשמור ביתו אע"פ שע"כ ניצוד הצבי ממילא מותר ובלבד שלא יתכוין לשמור את הצבי בלבד דהכי גרסינן בירושלמי רבי יוסי בר בון בשם ר"ח היה צבי רץ כדרכו ונתכוין לנעול בעדו ונעל בעדו ובעד הצבי מותר ראה תינוק וכו' לא בעדו בלבד דוקא קאמר אלא אם נתכוין לנעול אף בעדו קאמר ולומר שאלו היה צריך לנעול בעדו מותר אע"פ שמתכוין שיהיה הצבי נצוד בתוכו עכ"ל ודבריו תמוהים בעיני הרבה היאך אפשר שאפילו מתכוין לנעול בעדו ובעד הצבי יהא מותר וכי מפני שהוא צריך לנעול ביתו נתיר לו לעשות מלאכה בשבת ולא עוד אלא שאני אומר שאפילו שאינו מתכוין לנעול בעד הצבי כל שהוא יודע שהצבי בתוכו ושא"א לו שלא יהיה הצבי נצוד בתוכו אסור והיינו דאמרינן בכולה מיכלתין דמודה ר"ש בפ"ר ול"י וזו שאמרו בירושלמי ענין אחר לומר שאם מתכוין לנעול את ביתו ולא נתכוין לצבי כלל אע"פ שאח"כ מצא הצבי שמור בתוכו מותר כלומר שאינו מחויב שיפתח את ביתו וכו' עכ"ל הר"ן ז"ל.

והרב המאירי ז"ל בשיטה כ"י כתב ובתלמוד המערב אמרו בגמרא דשבת פ' האורג ראה תינוק מבעבע וכו' ונראה על מותר זה שפירושו פטור שלכתחילה ודאי כל שמצטרף כונת אסור עם כונת היתר אסור עכ"ל.

הרי להרשב"א שרי לכוין לדבר האסור ולדבר המותר ולהר"ן ולהמאירי אסור וכן מוכח כוותייהו ברייתא ערוכה בשבת דף מ"ג וביצה דף ל"ו פורסין מחצלת ע"ג כוורת דבורים בשבת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד ע"ש וא"כ השתא לסברת הר"ן והמאירי דהכי קי"ל כוותייהו בזה נמצא פירוש הברייתא הנ' הוא כך דאיירי שהוא לובש אותם בכוונה מכוונת כדי להוציאם וכגון שהוא היה לובש לבושיו וסנדליו וטבעותיו ופשט אותם ולבש אלו והוציאם מביתו להוליך אותם לבית אחר דרך ר"ה והניחם שם וחזר ולבש אותם בגדים וסנדל שהיה לו ונמצא שכוונתו היתה דוקא כדי להוציאם ועל כן אע"פ שהוציאם דרך מלבוש עכ"ז מאחר שהוא לא היה לובשם ולא היה צריך לצאת בהם כי אם רק עשה כן כדי להניחם בבית אחר ה"ז פטור אבל אסור ואפשר שהרשב"א ז"ל ג"כ יודה בזה דאסור כי הוא לא התיר אלא היכא שהוא מתכוין נמי לדבר המותר שיש לו צורך לנעול ביתו ג"כ משא"כ כאן כי לולי אלו לא היה יוצא מביתו מעיקרא והוא פשט המה שעליו ולבש את אלו כדי להוציאם ולהביאם לבית אחר וכל כהא אסור גם לסברת הרשב"א ז"ל והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ב

שאלה ראובן קדש אשה ע"מ שירצה אביו דקי"ל אם רצה האב הוי מקודשת ונסתפקנו אם הוא קדש קודם שבת ע"מ שירצה אביו אם מותר שיאמר אביו ביום שבת רוצה אני לקיים הקדושין דנמצא זה גומר הקנין בשבת או"ד שרי בכה"ג מאחר שהקדושין נתן קודם שבת. יורינו ושכמ"ה.

תשובה מצינו גבי כה"ג שמזמינין לו אשה אחרת לקדשה ביה"כ שהקשו בירושלמי ולקדשה מאתמול ומשני בית אחד אמר רחמנא ופריך והלא קונה בשבת ומשני התירו שבות במקדש ע"ש וקשה בסגנון השאלה הנ"ל לא אפשר לעשות משום דהוי

מקודשת למפרע ונמצא אי מתה אשתו בחצי היום ואמר האב רוצה הוא בקדושין ה"ז מקודשת למפרע מקודם יוה"כ והו"ל מקצת העבודה בשתי בתים אך הא קשיא יקדש אשה אחרת ביוה"כ ע"מ שיחולו הקדושין כשתמות אשתו שאז אם מתה אשתו ביוה"כ ה"ז מקודשת תיכף אותה שעה ולמה יתירו שבות היכא דאפשר בהכי ולא יצטרך לקדש ביוה"כ אלא ודאי כל כה"ג נמי הוי מקדש ביוה"כ אע"פ שנתן הקדושין קודם יען כי הגמר נעשה ביוה"כ.

מיהו נראה דאין להוציא דין מכח קושיא זו דיש לדחות ברם נידון השאלה בלא"ה הוא שאני מדין זה דאיכא למידק מן הירושלמי הנז' והוא כי בנידון השאלה אין הגמר של הקדושין נעשה ע"י הבעל המקדש אלא נעשה ע"י אביו שאמר רוצה אני ואביו הוא לא עשה מעשה של כלום בזה לא קודם ולא אח"כ כי אם דבורא בעלמא הוא דאמר רוצה אני ובזה הדיבור אינו נעשה הקנין לעצמו כי אם לאחרים שע"י דבורו אז הבן זוכה באשה זו ונגמרו קדושיו עם האשה והנה זה הבן הזוכה ביום שבת לא דיבר ולא עשה כלום ואביו המדבר אין הזכיה היא לעצמו וגם לא מזכה ממנו עצמו וכל כהא לא דמי למקח וממכר דוגמא לזה מצינו בענין ההפקר בשבת דאין זה מקח וממכר כיון דהוא רק מסלק זכותו ממנו ואינו קונה לעצמו קנין חדש ועיין בשבת דף קכ"ז ע"ב ובשיטת המאירי ז"ל בכ"י שם ועיין בגמרא דערובין דף ע"א עמוד א' מ"ש מיקנא רשותא בשבתא אסור אסתלוקי רשותא בשבת שר' ע"ש והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ג

שאלה יהודי היה הולך מעיר לעיר ובאמצע הדרך עשה שבת בפונדק אחד העומד בדרך בשביל עוברים ושבים והנה היה בליל שבת רוח חזק קר וקשה מאד וקשה לישב במקומות הפתוחים לחצר הפונדק מחמת תוקף הרוח שהיה שולט שם והוא היה חולני ומזיק לו הרוח לכן נכנס בתחלת הלילה בתוך חדר גדול שיש בתוך אותו הפונדק שחלונותיו סגורים ומתוקנים היטב ואין נכנס שם רוח כלל והנה אחר ב' שעות מן הלילה באו לפונדק ההוא אורחים גוים תקיפים ונכנסו גם הם בתוך החדר הגדול ההוא לישן שם אך הוא יודע כי אלו הגוים הם צוררים מאד ושונאים היהודים בתכלית ואם יבירו בו שהוא יהודי לא יניחוהו לישן באותו החדר בלילה ההוא מפני אכזריות וצוררות שלהם ובלי ספק היו מגררים אותו ומוציאין אותו בעל כרחו כי הם תקיפים ומאחר שהוא חולני וקשה עליו הישיבה בחוץ כי יזיק לו הרוח לכן מה עשה התחכם בכסלותו להדליק נר בפניהם כדי שיבינו שהוא אינו יהודי ולא יבדקו אחריו והוא לא היה צריך לנר כלל כי היה אור בחדר ההוא של אותם הגוים והוא היה רוצה לישן ואדרבה קץ באותו הנר שהדליק במקומו סמוך לו אך כל זה עשה בעבור כדי שיבינו שהוא אינו יהודי ולא יבדקו אחריו להוציאו משם ועתה בא לשאול אם עבר בזה איסור תורה מאחר שהוא לא היה צריך לאותו הנר כלל ואדרבה היה קץ בו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה נראה דהוי זה מלאכה שאינה צריכה לגופה כי הנה מצינו להגאון מהרש"א ז"ל בבתרא דף ק"ט בחדושי אגדות שלו הביא מתרגום יונתן גבי מקושש שעשה כדי לידע מה מיתה מתחייב וכתב מהרש"א ז"ל כיון דעשה כדי לידע הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה והוי כמו חופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה ע"ש וא"כ ה"ן חשיב זה ההדלקה של הנר מלאכה שאינה צריכה לגופה כי לא היה צריך להדלקה זו עצמה אלא עשה כן כדי שיבינו הגוים וידעו שהוא אינו יהודי ולא יבדקו אחריו ויגרשוהו מן החדר לחוץ א"כ לר"ש דס"ל מלאכה שאצ"ל פטור אין כאן איסור תורה ולרבי יהודה דס"ל חייב איכא איסור תורה וידוע כי הרמב"ם פסק חייב כר"י ושאר פוסקים פסקו כר"ש דפטר.

גם ראה תראה בגמרא דשבת במחלוקת רש"י ותוספות בענין מלאכה שאצ"ל ע"ש ובנידון השאלה הנז' לא מבעיא לשיטת רש"י דחשיב זה מלאכה שאצ"ל אלא גם לשיטת התוספות חשיב זה מלאכה שאצ"ל ודוק.

ואיך שיהיה עכ"פ בעי זה כפרה על אשר חטא והדליק את הגר לא מבעיא לר"י דס"ל איכא איסור תורה אלא גם לר"ש נמי דס"ל פטור אבל אסור בעי כפרה דאפילו לפי דבריו של זה האיש שהיו מוציאין אותו בודאי ולא היה אפשר לפייסם בתחנונים וכיוצא עכ"ז היה לו לקבל לצאת ולסבול צער ונזק זה ולא יחלל שבת בידים כי ודאי לא היה נזוק בדבר שיש בו חשש סכנה ח"ו כלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ד

שאלה ישראל שהשאיל בהמתו לגוי קדם שבת והתנה עמו שיחזירנה לו קודם שבת והגוי עיכבה בשבת כיצד יעשה.

תשובה דבר זה מפורש בש"ע סי' רמ"ו סעיף ג' וז"ל אם השאילה או השכירה לגוי והתנה עמו להחזירה לו קודם השבת ועיכבה בשבת יפקירנה ביניו לבין עצמו קודם השבת או יאמר בהמתי קנויה לגוי כדי שינצל מאיסורא דאורייתא ע"ש.

מיהו אע"ג דהגוי קנה הבהמה הן מכח הפקר שהפקירה הן מכח שאמר בהמתי קנויה לגוי משום דחצרו קונה לו שלא מדעתו הנה אחר שבת כשהגוי מחזיר לו הבהמה לפי תומו כיון דלא ידע שנקנית לו רשאי זה לקבלה דאע"ג דנקנית לגוי ונעשית שלו אין בזה משום גזל הגוי דלא גרע זה מהפקעת הלואתו כיון דהגוי מעצמו נותן אותה לישראל אך אם אירע שהגוי לא החזיר הבהמה לישראל אלא רצה לתקוף בה לגמרי אין הישראל רשאי לתבוע אותו ולהוציאה מידו דהשתא בזה ליכא היתר דהפקעת הלואתו כיון שהוא מוציאה מידו בכח כן נ"ל לכאורה.

ואחר הישיב אמרתי דגם בזה יש תקנה לישראל להוציא הבהמה מידו של גוי והוא שילך הישראל לפני ב"ד ויספר להם המעשה איך הוא השאיל בהמתו לגוי פ' והתנה עמו שיחזירנה לו קודם שבת והגוי עבר על התנאי ומחמת כן הוכרח להפסיד הבהמה שהוכרח להפקירה או להקנותה לגוי ועתה הוא תובע הפסד שלו שגרם לו זה ע"י שעבר על התנאי ואז הב"ד ידונו דינו של זה שלא בפני הגוי כי בני נח אין צריך לדון בפניהם ובפרט היכא דאיכא טעמא בדבר ואז יתנו לו רשות לגבות הפסד שלו מן נכסי הגוי בכל אשר תמצא ידו לגבות והשתא ילך זה ויתבע הבהמה מן הגוי ואינו לוקח אותה בתורת גזל או גניבה אלא לוקח אותה בעבור מה שגרם לו הפסד כי זו היא כשאר נכסי הגוי כן נ"ל כעת.

ברם נסתפקתי בענין זה היכא דהבהמה היתה מעוברת וילדה בכור ביום שבת אחר שהפקיר הישראל או אחר שאמר הרי היא קנויה לגוי אי פקע קדושת בכור בזה דאמרינן כיון דאהני דבר זה להצילו מן איסור תורה דחשבינן לבהמה היא של הגוי מהני נמי לענין קדושת בכור וכה"ג אמרינן בגמרא דסוכה אידי דהוי דופן לסוכה הוי דופן לשבת וכן אמרו בגמרא דיבמות דף ז' מתוך שהותר לצרעתו הותר לקריו.

ועוד כיוצא בזה אמרינן בכמה דוכתי והנה בודאי כי מן התורה מועיל ההפקר לפטרה מן הבכורה ורק י"ל דחז"ל לא עשו תקנה זו לכתחילה הייגו מן הטעם דחששו גבי ביטול חמץ דאין כל הדיעות שוות ועיין בתוספתא הובאה בגמרא דבכורות פ"ב בהמת מדבר והקדש וגר שמת ואין לו יורשין פטורה מן הבכורה ועיין בבא קמא דף ס"ד ע"ב בצריכות דעביד לרבי יהודה ע"ש ועיין בגמרא דבכורות דף נ"ה ע"ב מה בנך אינו בלקוח אף צאנך וכו' ע"ש ועיין רש"י ז"ל בריש פרק ראשית הגז שכתב לקוח א' ממעשר בהמה מדכתיב צאנך ע"ש משמע דדייקינן נמי למעוטי הפקר וצריך להתיישב בדבר והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ה

שאלה מי שאכל בליל פסח מצה לצאת י"ח או שתה יין לצאת י"ח ואחר שאכל המצה או שתה היין וירדו חדרי בטן תיכף הקיאם אם יצא י"ח במצה או ביין אלו שהקיאם או לא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דחולין דף ק"ג ע"ב א"ר אסי א"ר יוחנן אכל חצי זית והקיאו וחזר ואכל חצי זית אחר חייב מאי טעמא הרי נהנה גרוגו בכזית ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק י"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה ג' אפילו אכל כחצי זית והקיאו וחזר ואכל אותו חצי זית עצמו שהקיא חייב שאין החיוב אלא על הנאת הגרון בכזית מדבר האסור ע"ש מיהו ודאי אם טעם ופלט ולא בא לבית הבליעה ה"ז פטור וכנודע ועיין בב"י וש"ע א"ח סי' תקס"ז ועיין במג"א א"ח סי' ר"י סע"ק א' ע"ש.

וא"כ השתא מאחר דלעניין אסורין דכתיב בהוא אכילה חשבינן לה בכהאי גוונא אכילה וחייב עליה ה"ה לעניין חיוב אכילת מצה ושתיית יין אע"פ שהקיא תיכף אחר שירדו חדרי בטן עכ"ז כיון שנכנסו בתוך הבליעה ולא פלטם קודם בואם בית הבליעה הרי נהנה בית הבליעה מהם וחשיב זה אכילה ושתיה ולפ"ז ה"ה היכא דנשבע לאכול ככר זה או פרי זה ואכל ותיכף הקיאם כשירדו חדרי בטנו דחשיב זה אכילה ויצא י"ח שבועתו.

ודע כי ביין יש עדיפות טפי בנ"ד דהכי איתא בגמרא דסוכה דף מ"ט ע"ב א"ר פפא שמע מינה כי שבע איניש חמרא מגרוניה שבע אמר רבא האי צורבא מרבנן דלא נפישא ליה חמרא ליגמע גימועי רבא אכסא דברכתא איגמע גימועי ופי' רש"י ז"ל מגרוניה שבע ע"י ששותהו בלגימות גסות וגרון מלא הוא משביע ולא ע"י שתיה מרובה שמכניס הרבה יין במיעיו ע"י לגימות דקות ואינו כאוכלין ששובע שלהם בא במילוי הכרס ע"ש.

מיהו לעניין ברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת ושביעה דאכילה היא בהנאת מעיים הנה אם זה הקיא כל מצה שאכל תיכף כשירדו חדרי בטנו נהי דחשיבה אכילה ויצא חובת אכילת מצה מ"מ ליכא שביעה בשעת ברכת המזון ואיך יברך בכרס רקנית ועוד תכם אחד המופלג בחכמה הי"ו אמר על זה דלא גרע מהיכא דנתעכל המזון דלא יברך עכ"ד הי"ו וישרו דבריו בעיני ולכן נראה בעבור בהמ"ז יחזור ויאכל מצה כדי שיברך בהמ"ז וישתה כוס ג' מיהו אם הקיא אחר שאכל האפיקומן או כ"ז שהוא משער בעצמו שאם יאכל יחזור ויקיא בודאי ה"ז יברך בהמ"ז בלי הזכרת שם ומלכות אלא יכוין שם ומלכות במחשבה דזקא וישתה כוס ג' דבהמ"ז בשביל ד' כוסות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ו

שאלה אורח שנתארח אצל בעה"ב בליל פסח והביא לפניו מצה גזולה ואכל האורח לפי תומו שסמך על חזקת ישראל ואח"כ נודע לאורח שהאכילו מצה גזולה דקי"ל מצה גזולה אין יוצא בה י"ח וכנז' בש"ע סי' תנ"ד והנה נסתפקנו מאחר שזה האורח לא ידע ואכל לפי תומו שסמך על חזקת בעה"ב שהוא ישראל כשר אם יצא י"ח בזה שאכל או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה קי"ל בדין ק"ש אם קרא במקום שראוי להסתפק בצואה ומצאה אח"כ צריך לחזור ולקרות משום דזבח רשעים תועבה דהו"ל לבדוק המקום אבל אם אין המקום ראוי להסתפק בו אין צריך לחזור ולקרות ויצא י"ח במה שקרא וכנז' בש"ע סי' ע"ו סעיף ח' ע"ש וה"ה בענין התפלה וכנז' בסי' צ' ע"ש והנה ידוע הטעם דאין יוצא י"ח במצה גזולה הוא משום דהוי מצוה הבאה בעבירה ואין עבירה מצוה וזה תינח בבעה"ב עצמו שגזל המצה וידע בה שהיא גזולה אבל האורח דלא גזל ולא ידע שהיא גזולה וגם דלא הו"ל למיחש לזה כי מן הדין ודאי שפיר מצי סמיך על חזקת בעה"ב שהוא ישראל כשר ובודאי לא יאכילנו מצה גזולה וכיוצא על כן לא חשיב זה לגבי האורח עבירה כלל ושפיר נפיק י"ח בזה וכמ"ש גבי ק"ש הנז'. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ז

שאלה החרוסת בליל פסח יש עושין אותה מדבש תמרים ויש עושין אותה מדבש ענבים והן היום אחד אותה נפשו

לעשות החרוסת בליל פסח מדבש דבורים ואנחנו אמרנו זה לא יכון יען כי מצינו בקונטריס כתבי האר"י זצ"ל שכתב צוה הכתוב כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' להיותם דינין תקיפין והנה החרוסת באה בליל פסח למתק המרור שהוא דינין ואיך יתמתקו הדינין תקיפין בדינין תקיפין ועוד הלא הכתוב השוה הדבש הזה עם השאור ופסלם למזבח ובפסח מרחיקין השאור ועל כן גם זה לא יקרב. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אתם תושבים כי דבש הכתוב בתורה בהקטרת האשה הוא דבש דבורים ולא כן הוא כי כבר הרדב"ז ז"ל בתשובה כתב דבש האמור בתורה כולל כל מיני דבש היוצא מן הפירות איזה פרי שיהיה ודבש דבורים בכלל ואם הקטיר ממנו על המזבח כל שהוא או מעירובן לוקה וכן מציל לענין מגע גוי ביין לדעת חכמי המערב אבל דבש האמור בדברי רז"ל בלא שום לווי הוא דבש דבורים וג"מ לגודר מן הדבש שאינו אסור אלא בדבש דבורים ע"ש וא"כ השתא אם נבוא לפסול הדבש בליל פסח משום שנפסל למזבח שהוא דינין צריכין אתם לפסול גם דבש תמרים ודבש ענבים שנוהגין בהם כל העולם וזה לא יתכן ומוכרח לומר כי אין זה תלוי בטעם זה אך אני אומר כי דבש תמרים ודבש ענבים וכיוצא מאחר שבלשון חכמים וגם בלשון בני אדם אינם נקראים דבש סתם אשר באותיות אלו נרמזים שמות הדינין ורק נקראים בשם זה בלווי לכן בליל פסח אלו הם נקראים אצלינו בשם חרוסת סתם שהם אותיות רו"ת ס"ח וכנז' בכונות רבינו האר"י זיע"א ועל כן בשם זה הנקרא עליהם בליל פסח הם באים למתק המרור שהוא דינין המרים שהוא גי' מו"ת יתמתק בהמשכת החיים שהם גי' ס"ח וכנז' בכוונות ועתה אין אנחנו מכנים אותם בשם דבש הגרמז באותיותיו שמות הדינין אלא עתה בליל פסח אשתגי שמייהו למעליותא לקראם בשם חרוסת ולכוין בשם זה על כן אני אומר שזה אפשר להיות בדבש תמרים ודבש ענבים וכיוצא מפני כי מעיקרא אין להם שם של דבש יען כי אין נקראים בלשון חכמים ובלשון בני אדם דבש סתם אלא בלווי אבל דבש דבורים אשר בלשון חכמים ובלשון בני אדם נקרא דבש סתם ושם זה של דבש הרמוז בו שמות הדינין הוא קבוע לו בעצם איך נקראינו בליל פסח בשם חרוסת ונעשה בו מיתוק לכן נ"ל שאין לעשות החרוסת בליל פסח מדבש דבורים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ח

שאלה תבואה שלא השרישה קודם לי"ו בניסן דאז אסורה לאכול עד שיבא עומר הבא אם מותר לעניי ישראל ללכת ללקוט מתבואה זו בעת הקציר או"ד אסור דחיישינן שישכחו מאסור חדש ואכלי ליה כיון דרוב תבואות שבאותו מקום שקוצרין אותם הם מותרים בהשרישו קודם י"ו ניסן ואלו הלוקטים מכל השדות הם אוכלים ולא בדילי מנייהו ורק אותה שדה שלא נשרשה קודם ט"ז ניסן נשאר בה עדיין איסור חדש ואסורה וכל כהא חיישינן דילמא אכלי ולא אדעתייהו וכן אם זה בעל הדגן הוא ישראל והדגן הוא שעורים ורוצה לעשותו שכר ולהצניעו עד אחר העומר למכרו אם מותר להניח פועלים העוסקים בו ישראל יען כי המנהג פה שהפועלים העוסקים בזה הם שותים ממנו בעת שעוסקים עד שיניחוהו באוצר וכיון דמנהגם לשתות חיישינן דילמא אשתלו ושתו כיון דלא בדילי מניה ובכל מקום שעוסקים הם שותים כי לא נמצא איסור חדש רק בשעורים אלו שלא השרישו קודם י"ו ניסן. על כן יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דתרומות פרק ט' הזורע תרומה שוגג וכו' וחייבת בלקט ובשכחה ובפאה וכו' ישראל ועניי כוהנים מלקטין ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכוהנים בדמי תרומה והדמים שלהם רבי טרפון אומר לא ילקטו אלא עניי כהנים שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהם א"ל רבי עקיבא א"כ לא ילקטו אלא טהורים ע"ש והנה ידוע כי רבי עקיבא אינו דעת שלישית לומר דאף טמאים אסורים אלא רבי עקיבא היינו תנא קמא ובא לחלוק על רבי טרפון וא"ל אם כדבריך צריך שלא

ילקטו אלא טהורים ולמה נחלקת רק בעניי ישראל ולעולם ס"ל דלא חיישינן וכן הלכה וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' תרומות פרק י"א הלכה כ"ז ועניי ישראל ועניי כוהנים גוטלים ממנה מתנות אלו ע"ש וא"כ השתא ה"ה הכא כיון דידעי עניים שזה הדגן הוא חדש ואסור לאכלו מותרים ללקוט ממנו ולהצניעו עד עומר הבא ולא חיישינן דילמא אשתלו ואכלי וכן הפועלים העוסקים בשכר של שעורים אלו אע"פ שהם דרכם ומנהגם לשתות כל זמן שעוסקים במלאכתם עד שמכניסים אותו לאוצר לא חיישינן דילמא אשתלו ושתו כיון דידעים שהוא איסור חדש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קכ"ט

שאלה בכפר אחד יש אדם נכרי שעושה שכר שעורין אך בשנה ההיא יש בכפר ההוא כמה שדות של שעורים שלא השרישו קודם ט"ז בניסן שהדין הוא דאין מותרים לאכול אלא עד שיבוא עומר הבא אך רוב השדות ורוב השעורים הנמצאים שם הם השרישו קודם ט"ז בניסן שהם מותרים ורק הואיל ובעל המלאכה הנז' הוא נכרי יש לחוש אולי לקח מאלו השעורים שלא השרישו קודם ט"ז בניסן דאסורים ומאותם השעורים של איסור נעשה השכר הזה וא"כ אסור לקנות ממנו או דילמא כיון דרובא דשעורים דהיתר בינהו אמרינן כל דפריש מרובא פריש והותר השכר לשתותו דאמרינן נעשה מן שעורים דהיתר שהוא רובא. על כן יורינו איך שורת הדין נוטה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דבכורות דף כ' ע"א רבינא אמר אפילו תימא רבנן כי אזלי רבנן בתר רובא ברובא דלא תלי במעשה אבל רובא דתלי במעשה לא ופירש רש"י ז"ל רובא דתלי במעשה כגון עיבור הבהמה דתלוי בהרבעה ואיכא למיחש שמא לא עלה עליה זכר הילכך אע"ג דרוב בהמות מתעברות ויולדות תוך שנתן ה"ז ספק היא ע"ש ועיין בתוס' בד"ה רבינא אמר ע"ש וא"כ השתא בנדון השאלה הגם דרוב השעורים ורוב חנויות המוכרים שעורים הם של היתר עכ"ז מאחר דאנו באים לדון על השכר להתירו ולא על שעורים עצמם לא אזלינן בתר רובא דשעורים משום דהוא רובא דתלי במעשה של מלאכת השכר שצריך לתלות ולומר דמאלו השעורים של ההיתר נעשה השכר וזה אינו כי אע"פ שבאמת רוב השעורים הנמצאים בכפר ההוא הם של היתר יש לחוש אולי מאותם השעורים לא נעשה שכר כלל וכמ"ש רבינא בטעמא דרבנן ולהכי אין להתיר שכר של *החנות ההוא מכח* רובא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ל

שאלה במצה של פסח שנוהגין ליטול חלה אחר אפיה ויש במצות איזה מצה שאינה אפויה בטוב וגם מעופרת בעפר התנור אם טוב להפריש מצה זו בשביל החלה כיון דעתה לשריפה קיימא או"ד צריך ליקח החלה ממצה חשובה ונקיה ואע"ג שהוא שורפה בתנור. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דתרומות פ"ב משנה ד' כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים רבי יהודה אומר לעולם הוא תורם מן היפה ופירש רבינו עובדיה לעולם הוא תורם מן היפה דכתיב בהרימכם את חלבו ממנו לעולם בעינן חלבו ואי פסיד יפסד ואין הלכה כרבי יהודה עכ"ל וכן פסק הרמב"ם ז"ל ע"ש מיהו עד כאן לא פליגי רבנן על רבי יהודה אלא בהיכא דאיכא למיחש להפסד ולא יהנה ממנה הכהן ולהכי עדיף טפי שיהנה ממנה הכהן אבל היכא דליכא הנאת הכהן וכמו נידון הנז' דהחלה שורפה בתנור מודו רבנן לר"י דצריך שיוציא מן היפה דהא ודאי אין להרבות המחלוקת וכל היכא דאפשר למעט פלוגתייהו ממעטינן ולכן נראה בנידון השאלה אע"ג דשורפה מפריש חלה מן היפה דבעינן חלבו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קל"א

שאלה סוחר שיש לו חנות בפונדק אחד של גוי שיש בו כמה חנויות של סוחרים והנה בחנות ההוא צריך לעשות איזה תיקון בבנין והביא הגוי בעל הפונדק פועלים בחוה"מ לעשותו והוצרך הישראל הסוחר הנז' לפנות כל סחורתו וכליו וממונו מן החנות ההיא לחנות אחרת שא"א להניח דבר זה אחר המועד כי בעל הפונדק הוא גוי ורוצה לתקן בשלו בחוה"מ גם יש לו הכרח מסכנת בנין ורוצה לתקן במהרה והנה שאל אותו הסוחר כי הוא יש לו בחנות ההיא ממון שצריך לשלחו לעיר אחרת עם השיירה ומאחר שמפנה חנותו בחוה"מ לחנות אחרת אינו רוצה שיכניס גם אותו ממון לחנות השנית אלא ירצה ליתן הממון הנז' לבעל השיירה שיוליכנו לעיר אחרת מותר או"ד אסור לעשות כן משום שכתב בש"ע סי' תקל"ח אסור להסיע ממונו מעיר לעיר בחוה"מ. יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה מותר לעשות כך יען כי כיון שהוא מותר לפנות אותו ממון מן החנות הותר להוליכו למקום שירצה ואינו מחוייב להניחו עם שאר הממון בחנות השנית וגדולה מזו מצאנו בש"ע א"ח סי' ש"ח סעיף ג' כלי שמלאכתו לאסור מותר לטלטלו לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח ומותר לו ליטלו משם ולהניחו באיזה מקום שירצה ע"ש וא"כ כ"ש בנ"ד כיון שהותר לפנותו משם הותר להסיעו לכל מקום שירצה.

מיהו צריך שיוציאנו מן החנות וימסרנו לבעל השיירה בעת שהוא מפנה שאר כלים וחפצים וסחורה מאותה חנות כדי שיהיה ניכר שהוא מוציאו משם מפני שהוא מפנה חנותו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קל"ב

שאלה מי שאוכל מצה בליל פסח אכילה של חיוב שהוא מקיים מצות אכילת מצה ואחר שבירך עשה התינוק צרכיו באותו החדר או שהיתה ערותו של תינוק מגולית אם יכול לאכול המצה במקום ההוא בעוד הצואה שם ובעוד הערוה גלויה או"ד דאסור לעשות המצוה במקום צואה או כנגד ערוה כדין ברכה ותפלה וק"ש ודת. יורינו ושכמ"ה.

תשובה ודאי הוא דלא נאמר זה אלא בדברי קדושה שמזכיר האדם אבל עשיית המצוה עצמה לית לן בה והראיה דמותר ליכנס לבית הכסא בהיותו לובש טלית קטן אע"ג דבלבישתו עביד מצוה וגם מצינו בדין ישיבת הסוכה שאמרו אי איכא ריח רע ואינו יכול לישן דשרי לצאת לישן בחוץ ואיתא בש"ע היכא דבא לו ריח רע דפטור מן הסוכה אם רוצה להחמיר על עצמו לישב בה ה"ז נקרא הדיוט משמע דמשום שהוא מקיים מ"ע של ישיבת סוכה במקום ריח רע ליכא איסורא כלל וזה ברור ופשוט.

וכן יש להביא ראיה ממתניתין ספ"ק דדמאי דתנן ומפרישין אותו ערום ואיתא בירוש' מפני שאינו טעון ברכה וכ"כ הרמב"ם בפ"ט מה' מעשר ה"ד כשמפרישין מן הדמאי תרומת מעשר ומעשר שני אין מברכין עליהם לפי שהוא ספק לפיכך מותר להפריש כשהוא ערום ע"ש נמצא אע"ג דהברכה אסור לברך כשהוא ערום אפי"ה המצוה דהפרשה מקיים כשהוא ערום דדילמא עדיין הוא טבל גמור והפרשה זו היא מצוה גמורה מן התורה וגם זו היא ראיה ברורה.

והנה שמעתי מחכם א' שמביא ראיה לזה דמותר ממ"ש בגמרא דקדושין יכול יעמוד לפניו בבית הכסא ובית המרחץ ת"ל תקום והדרת קימה שיש בה הידור ואי אמרת דגם מעשה המצות אינו יכול לעשות במקום מטונף אמאי אצטריך קרא אלא ודאי דשרי עכ"ד נר"ו ונומיתי לו דאין מכאן ראיה דאי לאו קרא הוה אמינא אע"ג דאין לעשות המצוה במקום מטונף מ"מ אם המצוה עוברת ומתבטלת כהכא שהזקן עובר והולך לו שאם לא יקום א"א לעשות אותה המצוה כלל דאה"נ כל כהא חייב לקום להכי אצטריך קרא ללמדנו דפטור אבל ממ"ש לעיל שפיר איכא ראיה.

מיהו אע"ג דהוכחנו דליכא איסורא הא ודאי כל היכא דאפשר לעשותה במקום נקי צריך לעשות לכבוד המצוה דהא מצינו אפילו

בגרות שבת הזהירו שלא תתגלה ערות התינוק לפני הגרות והיינו לכבוד המצוה וכן בזוהר פ' תרומה דף קכ"ח אמרו שהמצות מבעי למעבד להו באתקנותא דגרמיה ובאתדכאותא דמשכניה וכן צריך להזהר גם בזה לכסות הערוה ולהסיר הטנוף הן בעת שאוכל המצה של חיוב הן בעת ישיבתו בסוכה הן בשאר עשיית המצות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קל"ג

שאלה אחד שברור לנו בו שהוא חשוד לאכול בערב פסח הוא ובני ביתו חמץ אחר זמן איסורו שאסרו חכמים והוא מוחזק בזה כמה פעמים שאינו מקפיד באיסור זה הנה אם זה בא לבית בעה"ב בערב פסח קודם איסור חמץ בשעה או חצי שעה אם מותר לבעה"ב לתת לו חמץ אותה שעה להוליכו לביתו ולאכלו שם עם בני ביתו כיון דעתה שנותן לו החמץ עדיין הוא מותר ולא נאסר או"ד כיון דזה חשוד לאכול הוא ובני ביתו חמץ אחר זמן שאסרוהו חז"ל חיישינן דילמא אחר שנוטלו והולך לו ישתהה ע"י איזה סיבה או איזה עסק ולא יאכלוהו קודם זמן איסורו אלא אחר זמן האיסור כיון דליכא זמן הרבה משעת נתינת החמץ עד זמן איסור אכילת חמץ כי אם רק שעה או חצי שעה ואיכא למיחש להכי ולא יתן לו החמץ להוליכו לביתו משום לפני עור לא תתן מכשול ואע"ג דעתה הוא היתר מ"מ שכיח המכשול להיות. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כיון שברור אצל בעה"ב שזה האיש לא קפיד באיסור זה הוא ובני ביתו ועוברים על זה הנה ודאי אסור ליתן לו החמץ להוליכו לביתו משום חששה הנז' בשאלה כי קרוב הדבר שיזדמן כך כיון דליכא זמן הרבה משעת נתינת החמץ אליו עד זמן איסור אכילה ואע"ג דבאמת השתא בשעת נתינה הוא מותר וראיה לזה דאמרינן בשבת דף צ' ע"ב במתניתין דאסור ליתן חגב טמא לתינוק לשחוק בו דחיישינן שמא יאכלנו ומקשי בגמרא אי הכי אפילו טהור נמי ומתרץ דטעמיה דת"ק דאוסר הטמא משום דחיישינן דילמא מיית ואכיל ליה דכל זמן שהחגב חי לא חיישינן שמא יאכלנו דאינו אוכל חגב חי דאם יש לחוש לזה אפילו טהור נמי אסור ורק החששה דילמא מיית ויאכלנו ע"ש ונמצא דאע"ג שעתה בעת שנותן לו החגב ליכא חששה דיאכלנו כי הוא עודנו חי אפ"ה חיישי רבנן שמא מיית ויאכלנו וא"כ כ"ש בנידון השאלה הנז' דהזמן ממילא אתי וליכא זמן מרובה בין נתינת החמץ לבין זמן איסורו דאיכא למיחש דילמא ישהה ולא יאכלנו בזמן ההיתר אלא בזמן האסור.

והנה באמת מצינו כמה חששות דחשו חכמים כיוצא בזה וכדאיתא בא"ח סי' ש"א דלא יעבור במים בסנדלו דילמא נפיל ואתי לאתויי וכן כל תכשיט שהוא רפוי ואפשר לו בקל ליפול אסור לצאת בו משום חששה זו ולא יצא קטן במנעל גדול דילמא נפיל ואתי לאתויי וכן עוד כמה דברים שחשו בהם דילמא נפיל ואע"פ שעתה בעת שיוצא לא הוה הכי וגם אפשר דלא הוי הכי כלל. וכן אסרו לטלטל מגורה של פרקים שמא יתקע וספסל ארוך שנשמטה אחת מרגליו אסרו לטלטלו ולהניחו באותו צד שנשמטה רגלו על ספסל אחר גזרה שמא יתקע וכירה שנשמטה אחת מירכותיה אסור לטלטלה גזרה שמא יתקע וכנז' כל זה בסי' שי"ג ועוד יש הרבה גזרות כיוצא בזה על כן בנידון השאלה נראה דאסור ליתן לו החמץ סמוך לזמן איסורו משום דילמא יהיה לו איזה סיבה ועסק שלא יאכלנו לאלתר וישהינו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קל"ד

שאלה מי שיש לו איזה מיחוש בבשר השיניים והפה והלשון וקשה לשתות יין ושאר משקין כדרך העולם על כן בליל פסח רוצה לקדש על הכוס ואחר הברכה יריק היין שבכוס לתוך כלי אחר שעשוי כמו שפופרת כדי שיכניס פי השפופרת סמוך לבית הבליעה ממש ומשם יורד היין לגרון וככה יעשה בכל הארבע כוסות ושואלים הלכו בו אם יש

בזה איזה פקפוק לצאת י"ח בשתיית הארבע כוסות בדרך זה או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דסוטה דף י"ח לענין סוטה בעי רבא השקה בסיב מהו בשפופרת מהו דרך שתיה בכך או אין דרך שתיה בכך תיקו וכתבו התוספות ליכא למפשט מהא דאמר רבא בפסחים דף קט"ו כרכן בסיב אף ידי מצה לא יצא אלמא אין דרך אכילה בכך דהתם מפסיק הסיב בין המצה ובין בית הבליעה אבל הכא דלא מפסיק קא מבעי ליה ע"ש והנה התם איתא בעיי אחריבי דמחקן בשתי כוסות וכן אם נשתפכו ונשאר חציין וכלהו הביאם הרמב"ם ז"ל בה' סוטה פ"ד הי"א ופסקינון לקולא דבדיעבד כשר אבל האי בעיא דסיב ושפופרת לא הזכיר אותה הרמב"ם ז"ל וי"ל למה השמיטה והיה אפשר לומר כי אולי הרמב"ם מסתפק בדבר אם נדמי להך דכרכן בסיב דפסחים הנז' דפשיטה ליה לרבא דלא יצא משום דאין דרך אכילה בכך והכא נמי אין דרך שתיה ובתר דבעיא הכא הדר פשטה התם בפסחים אר"ד דיש לחלק ביניהם וכמ"ש התוספות ולעולם בהא קמבעייא ליה ולכן הואיל והיה לו להרמב"ם ספק כזה השמיט דין זה אך נראה שזה קצת דוחק.

וראיתי בשיטה כ"י להרב המאירי ז"ל שכתב נשפכו המים צריך לכתוב מגילה אחרת ומים אחרים נשפכו מקצתם ה"ז ספק ולפיכך אינו משקה לכתחילה את השאר ואם השקה כשר ולענין השקאה צריך שישקנה דרך שתיה ר"ל בכוס וכיוצא בו השקה בשפופרת או בסיב דקל שעשאו חלול הרי זה ספק אם דרך שתיה בכך או לאו לפיכך אם השקה כשר עכ"ל ומאחר דמצינו להרב המאירי ז"ל שכ"כ לא מפישינן פלוגתא וי"ל שגם הרמב"ם סבר כן דבדיעבד אם השקה כשר מיהו לכתחילה משמע דלא עבדינן הכי משום דאין דרך שתיה בכך ועל כן בנידון השאלה י"ל שלא יעשה כן לכתחילה ואם עשה ושתה בדרך זה יצא י"ח בדיעבד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קל"ה

שאלה בליל פסח דבעי הסיבה באכילת מצה וד' כוסות אם אחד עושה הסיבה על כתף חבירו חשיב זה הסיבה או"ד כיון דאין בני אדם להסב בכהאי גוונא אין זה דרך חירות. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה שפיר חשיב זה הסיבה דהכי איתא בגמרא דפסחים דף ק"ח ע"א אמר אביי כי הוינן בי מר זגינן אבירכי דהדדי פי' כל אחד בשעת ברכי חבירו ע"ש והא נמי דכוותא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קל"ו

שאלה מי שאין לו בליל פסח אלא חצי זית מצה אם צריך לאכלו כדי לעשות בו קצת מצוה דהא קי"ל חצי שיעור אסור מן התורה הרי דנחשב לכלום לענין איסורא וכ"ש בהיתרא ומצוה דמרובה מדה טובה וכו' ועל כן י"ל דחייב לאכלו שיש קצת מצוה בחצי שיעור או"ד לא אמרינן כן רק בלאוין אבל במ"ע אין חצי שיעור חשיב כלל וליכא בזה אפילו קצת מצוה ואינו חייב בזה כלל. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הסברה מחייבת שיש בזה קצת מצוה וצריך לאכלו ורק לא יברך על אכילת מצה ויש להביא ראיה לזה ממ"ש בש"ע א"ח סי' תרמ"ט סעיף וא"ו בשעת הדחק שאין נמצא כשר כל הפסולין גוטלין ואין מברכין ע"ש ומכלל הפסולין הוא כשהם חסירין השיעור וכמ"ש בסעיף הקודם ורק שאינן מינן וגזול לא יטול משום גזרה דאתי למטעי בהו ע"ש וכנז' בבית יוסף ובדרכי משה ועיין בפוסקים שם.

איברא בדין חצי שיעור באיסורין אמרו בגמרא דיומא דף ע"ד היינו טעמא דאסור משום דחזי לאצטרופי ע"ש ולפ"ז בנידון השאלה ג"כ חזי לאצטרופי דאפשר שיביאו לו אח"כ תוך כדי אכילת פרס עוד חצי זית וישלים

לכזית אך בהך דאתרוג דמייתינן לה אם הוא חסר השיעור שאין בו כביצה לא חזי עוד לאצטרופי.

והנה בטור יו"ד סי' רל"ח איתא שבועה שאוכלנו לא יצא י"ח שבועתו עד שיאכלנו כולו לפיכך נשרף מקצתו אין צריך לאכול המותר שלא יצא בו ידי שבועתו וק' אמאי לא צריך שיאכל המותר נהי דלא יצא ידי שבועתו לגמרי עכ"ז איכא קצת קיום שבועה בזה וצ"ל דס"ל כיון דלא חזי לאצטרופי כי המקצת נשרף וא"א להשלים ולפ"ז יש לומר בההיא דאתרוג אם אין בו שיעור לא יטול כיון דלא חזי לאצטרופי.

והא דקי"ל בדין הגזלה הגוזל פחות משוה פרוטה אע"ג דעשה איסור משום דחצי שיעור אסור מן התורה עכ"ז אינו בתורת השבה ואינו חייב להחזיר וכנז' בהרמב"ם ז"ל הלכות גזלה פרק א' ע"ש וק' אמאי לא יחזיר יקיים המצוה ואע"פ שהיא חצי שיעור הנה בזה איכא טעמא אחריבא משום דכל פחות מפרוטה מסתמא ישראל מחלי ליה וכדאיתא בסנהדרין דף נ"ז ובהאי טעמא נמי יש ליישב ג"כ מ"ש במציעא דף כ"ו בדין האבדה בראה סלע שנפל משלשה דאי לית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד אינו חייב להחזיר ע"ש וק' אמאי לא חייב להחזיר אי אמרינן חצי שיעור גם במ"ע ובהכי ניחא דכל ממון שהוא פחות משוה פרוטה ישראל מחיל ואע"ג דעדיין לא הרגישו בו ולא ידעו הרי הם כאילו מחלו כיון דהדרך הוא למחול ואין מקפידין על פחות משוה פרוטה.

איך שייהיה הנה בנידון השאלה יש להורות שצריך לאכול חצי זית המצה דגם במ"ע אמרינן דין חצי שיעור ויש לו שכר על זה מיהו נידון השאלה ודאי עדיף טפי מנידון האתרוג הקטן שאין בו עדיין שיעור משום הך טעמא דחזי לאצטרופי ליתיה בדין האתרוג הנז' אבל בנידון השאלה איתיה דהא אפשר שיביאו לו עוד חצי זית בתוך כדי אכילת פרס ויצטרף עמו וישלים השיעור ואע"ג דסוף כל סוף לא אכל עוד עכ"ז מאחר דהוה אפשר בהכי איכא חשיבות בחצי זית זה שאכל וכמו דין האיסורין דחצי זית אסור מן התורה משום דחזי לאצטרופי ואע"ג דלא אכל אח"כ יותר עכ"ז איסורא עבד מן התורה ומ"מ דע דאע"ג דדין האתרוג הוא גרע מנידון השאלה של המצה עכ"ז הוא עדיף טפי מחתיכת אתרוג יען כי אתרוג הקטן אתרוג מקרי אבל החתיכה מקרי חתיכת אתרוג ולא אתרוג וכמ"ש רמ"א ז"ל בהגהה סי' תרמ"ט סעיף וא"ו ע"ש.

ונראה לי לומר בדין אתרוג הקטן כיון דלית ביה האי טעמא דחזי לאצטרופי אין עליו חיוב מן הדין ליטלו ורק האדם עצמו אם ירצה ליטלו יש בידו קצת מצוה בשביל שבזה עושה זכר למצות התורה יען כי המצוה הזאת באתרוג הקטן היא נקראת זכר למצות התורה ולא נקראת מקצת גוף המצוה כדין חצי שיעור ועל כן שכרו בזה הוא שכר זכר מצוה וכל שהוא זכר מצוה אין בו תורת חיוב על האדם ורק החרד על המצות הוא יעשנה ברצונו הטוב ע"ד שאמר הכתוב הציבי לך ציונים.

והנה כי כן יש לומר אם האדם יש לו חדר קטן שאין בו ארבע אמות על ד"א פטור ממזוזה מן הדין דלא אמרינן עכ"פ יניח מזוזה מדין חצי שיעור הנז' יען דהכא ליכא האי טעמא דחזי לאצטרופי שאם תאמר אפשר שיוסיף עליו ויגדלנו וישלמנו הנה צריך להסיר המזוזה שקבע ויחזור ויקבענה מחדש משום תעשה ולא מן העשוי ונמצא בעת שקבע המזוזה לא הוה אפשר שישלים השיעור בקביעות זו וה"ז דומה ממש לאתרוג הקטן מיהו באתרוג הקטן אמרנו אע"ג דליכא חיוב מן הדין טוב ליטלו משום זכר למצוה מאחר שאין לו אחר והוא בטל לגמרי מן המצוה אבל הכא בחדר הקטן נראה דאין צריך לעשות מזוזה בשביל זכר למצוה מאחר שהוא מקיים מצות המזוזה כראוי בשאר חדרים ואינו צריך זכר בחדר זה הקטן. גם יש לחלק ולומר עוד בין חדר הקטן ובין אתרוג הקטן כי האתרוג הוא מצוה דחיובא רמיא עליה ולהכי אם לא היה יכול לקיימה כראוי יקיים אותה בזה האתרוג הקטן שהוא חצי שיעור אבל המזוזה אם לא היה לו בית אינו מחוייב לקיימה ולא רמיא עליה ולהכי כל שאין לו בית ד"א על ד"א הו"ל כאילו אין לו בית כלל ולכן אינו צריך לקיים גם בחצי שיעור.

ואחר ההתבוננות אמרתי כי יש לדמות דין אתרוג הקטן כמו אדם קטן בשנים

שעדיין לא בא לכלל שגים של חיוב לאו מדאורייתא ולאו מדרבנן ועכ"ז ודאי כל מ"ע שהוא מקיים יש לו קבלת שכר עליהם והנה הוא עולה מפטיר וגם עונין אמן אחר כל ברכותיו אע"ג דאינו מצטרף לעשרה ואינו מחוייב עדיין בכל המצוות האלו עכ"ז יש לו שכר על המצוות שעשה בערך מה וא"כ ה"ה באתרוג הקטן אע"ג דהגוטלו לא קיים מ"ע מן התורה עכ"ז יש קצת מצוה בנטילתו ומקבל שכר ולפ"ז יש ללמוד לענין חצי שיעור במ"ע בנידון השאלה בחצי זית מצה בליל פסח וכיוצא דודאי יש קצת מצוה וקבלת שכר בזה וכ"ש הוא דהא הכא בקטן שעושה מצוה ליכא טעמא דחזי לאצטרופי באותה שעה שעושה המצוה ועכ"ז יש לו שכר במעשיו ומ"מ אין לדמות לזה דין חתיכת האתרוג דשם איכא גריעותא טפי דלא מקרי אתרוג אלא חתיכת אתרוג וכמ"ש לעיל.

ועוד אוסיף לבאר חדושי הלכות בענין זה והוא דאיתא בגמרא דנדה דף כ"ו תניא רבי אושעיא דמן חבריא המשה שיעורן טפח ואלו הן שליא שופר שדרא דופן סוכה והאזוב ע"ש ומדברי התוספות ז"ל בסוכה דף ז' בד"ה סכך נראה דס"ל כל שיעורי טפח הנז' הם מן התורה אך מדברי הרא"ש ז"ל בראש השנה בהא דשיעור שופר דפירש רשב"ג כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן נראה דס"ל כל שיעורין הנז"ל הם מדרבנן וכן נראה מדברי הר"ן ז"ל שם ע"ש ועיין להטור בסי' תקפ"ו מ"ש מהרי"ץ גאות ז"ל ומ"ש מרן ז"ל בזה בב"י דמוכח דסבר מהרי"ץ גאות ז"ל שהוא מן התורה והשתא לפ"ז למאן דסבר שיעור טפח בשופר מן התורה אם לא מצא שופר אלא רק פחות מטפח יתקע בלא ברכה ואע"ג דגרע זה דלא חזי לאצטרופי מ"מ גם לפי סברה זו יתקע בו ויש בו קצת מצוה כאשר כתבנו בדין האתרוג הקטן וכ"ז הוא למ"ד ששיעור טפח הוא מן התורה אך לסברת הרא"ש והר"ן ז"ל ודעמייהו דס"ל שיעור זה הוא מדרבנן אבל מדאורייתא כשר גם בפחות מטפח הא ודאי דחייב ליטלו אם אין לו אחר כדי לצאת י"ח מן התורה מיהו לא יברך עליו וכן הענין בלולב היכא דלית ביה שיעור שלם והנה בתשובת רבינו ישעיה הראשון ז"ל בכ"י נמצא כתוב שיכול לברך על כל הפסולים היכא דליכא כשר ואנן לא קי"ל כן בברכות.

ואחרי כתבי ראיתי בגמרא דב"ק דף ק"ה ע"א בעי רבא גזל שתי אגודות בפרוטה והחזיר לו אחת מהן מהו מי אמרינן השתא ליכא גזלה או"ד הא לא הדר גזלה דהואי גביה הדר פשטה גזילה אין כאן השבה אין כאן ומקשי אי גזילה אין כאן השבה יש כאן ותירץ הכי קאמר אע"פ שגזילה אין כאן מצות השבה אין כאן ואמר רבא הרי אמרו נזיר שגילח ושייר שתי שערות לא עשה ולא כלום בעי רבא גילח אחת ונשרה אחת מהו א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא נזיר שגילח אחת אחת קמבעייא ליה לרבא פי' רש"י כלומר הא ודאי גילוח הוי כיון שבשעה שבא לגלח האי שיור הוה ביה שיעור גלוח וגילח אחת אע"פ דנשרה שניה גילוח הוא, אמר ליה לא צריכה כגון שנשרה אחת מהן וגלח אחת מי אמרינן השתא מיהת הא ליכא שיעור או"ד הא לאו גלוח הוא דמעיקרא הא שייר שתי שערות והשתא כי גילח לא הוי שתי שערות הדר פשטה שער אין כאן גילוח אין כאן ומקשי אי שער אין כאן גילוח יש כאן ומתרץ הכי קאמר אע"פ ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן ע"ש.

והנה בנידון הראשון של הגזלה שם איכא טעמא דחזי לאצטרופי כיון דאפשר שיחזיר אגודה השנית ג"כ ואפ"ה קאמר מצות השבה אין כאן והיינו ר"ל מצוה שלימה אבל אה"נ קצת מצוה יש כאן כדין חצי שיעור אך נידון הב' של הנזיר ליכא טעמא דחזי לאצטרופי דהא נשרה האחת קודם ועתה לא נשאר כלום ואם נבוא לפרש האי לישנא דקאמר מצות גילוח אין כאן בהך לישנא דמצות השבה אין כאן משמע דגם דלא חזי לאצטרופי עכ"ז יש קצת מצוה וראיתי לרבינו הגדול רש"י ז"ל בנזיר דף מ"ב ע"א שכתב וז"ל אע"פ ששער אין כאן מצות גלוח אין כאן ומיהו בדיעבד שפיר דמי עכ"ל וצריך להתיישב בכל זה בעזה"ו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

אמר המעתיק יצ"ו עיין להרב מחזיק ברכה סי' תע"ה ולהרב מהריט"א ז"ל בקהלת יעקב בתוספת דרבנן מערכת החית סי' קל"ז ולהרב חק"ל ז"ל א"ח סי' צ' מה שהאריכו בענין זה דחצי שיעור במ"ע ע"ש.

שאלה קל״ז

שאלה שנים עשו עיסה למצת מצוה של ליל פסח בשותפות ורוצים לחלק המצות אחר אפיה ע״י משקל יען כי אין החלות שוים בכמותם ואמר חכם אחד מאחר שזו מצת מצוה טוב לנהוג בה טובת עין ותחלקו אותה לפי אומד הדעת בלא משקל ותמחלו זל״ז אח״כ ויש השיבו לו ענין זה של טובת עין אינו נוגע למצת מצוה עצמה כדי שתאמר בשביל חיבוב מצוה יעשו כן אלא דבר זה נוגע בין אדם לחבירו שהם מוותרים זה לזה ואין האחד חושש אם יגיע לחבירו בחלקו יותר ממנו אבל לענין מצת מצוה עצמה מה הפרש יש בכבוד שלה אם ישקלנה במשקל או יקחנה באומד הדעת ואם אלו יעשו כן לחלק באומד הדעת ולא יחלקו במשקל במה ניכר בזה חיבוב המצוה כדי שתאמר טוב לעשות כן ורצינו לדעת אם יש טעם בדברי החכם הנז׳ או אם האמת כאותם אשר השיבו על דבריו. יורינו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה גרסינן בגמרא דמנחות דף פ״ז ע״ב בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא חביתי כה״ג במה מחלקן ביד או בכלי והשיב לו פשיטה דביד דאי בכלי טורטני יכניס ומקשי ויכניס ומתרץ כיון דבקלֵלה כתיב לאו אורח ארעא ופי׳ רש״י במה מחלקן לחלות ביד או בכלי ישער בידו או יחלקם בכלי וכי טורטני יכניס אם היה צריך להביא משקלות כיון דבקללה כתיב והשיבו לחמכם במשקל ויקרא כ״ו ע״ש נמצא יש שורש לדברי החכם הנז׳ שהלחם הנשקל במשקל גריע משום דבקללה כתיב והשיבו לחמכם במשקל ולכן יפה יעץ אותם לחלק ביניהם מצת מצוה ביד באומד ולא בכלי המשקלות ובודאי יש בזה חיבוב מצוה מאחר דאשכחן כהאי גוונא בחילוק החלות בבהמ״ק וקפדי שלא לחלק החלות במשקל משום גריעותא הנז׳ דבקללה כתיב ומכאן אתה למד דאותם בעלי בתים שיש לאל ידם לעשות עיסה בביתם ולאפות אותה ללחמי שבת ועכ״ז מחמת עצלותם אינם עושים כן אלא קונים לחם אפוי מן השוק מנחתום ישראל הגה מלבד שבזה מפסידים מצות חלה היקרה שאין מקיימים הם בעצמם המצוה אלא גם יש להם גרעון זה שיביאו לחמם במשקל כי הנחתום שוקל ונותן להם משא״כ אותם שטורחים לכבוד שבת ועושים עיסה בביתם הם מרוויחים מצות חלה שמקיימת האשה בעלת הבית היא בעצמה וגם יהיה הלחם בנקיות יותר וכ״ש במקום דשכיחי תולעים במים או יתושים באויר ושמא הנחתום לא נזהר כראוי ובפרט שעושה הרבה וקשה לשמור כראוי וגם עוד דפלטי מהך דמשקל ועליהם תבוא ברכת טוב כמ״ש להניח ברכה אל ביתיך. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

שאלה קל״ח

שאלה ת״ח אחד נתארח אצל בעה״ב אחד בליל פסח וראה מנהגו של בעה״ב לחלק מצת מצוה לכל בני הבית קודם קריאת ההגדה כדי שיהיה כל אחד מצת מצוה שלו מוכנה לפניו מתחילת קריאת ההגדה ולומר עליה הא לחמא עניא וכל הסדר דרכו של בעה״ב ההוא להביא לפניו סל מלא מצות וכאשר מושיט ידו לחלק להם המצות מתקבצים כולם עליו בבת אחת וכל אחד רוצה להיות זריז לחטוף מנתו בראשונה וכל הזריז לחטוף וליקח בראשונה ה״ז משובח ויאמר להם האורח למה תעשו כן לבוא כולכם בבת אחת וכל אחד ירצה לחטוף מנתו בראשונה מאחר שבעה״ב נותן לכולכם ויש סיפוק לכולכם והותר הרבה עוד אדרבה יותר טוב שתשבו כל אחד במקומו על השלחן וישיט בעה״ב לכל אחד מנתו לפניו או תגשו א׳ א׳ לפני בעה״ב ותקחו בנחת ומתון ויאמרו בני הבית להאורח הגה אנחנו עושים כן בשביל חיבוב מצוה להראות כי המצוה הזאת חביבה עלינו וכל אחד רוצה להקדים ליקח במהרה את מצת המצוה ובזה אנחנו מראים ומוכיחים חיבתה אצלינו ויען האורח ויאמר גם אנכי ידעתי שכך כונתכם לטובה אך אעפ״כ כיון דדבר זה הוא מידי דאכילה אם תעשו כן מחזו כרעבנותא גם עוד נמי אפשר לדון לאידך גיסא ולומר שדבר זה הוא אדרבה זלזול במצוה שכל אחד יבוא לחטוף ולא יקחנה בנחת בדרך כבוד והנה שואלים אם

יש ממש בדברי החכם האורח הנז' ויעזבו המנהג הזה או"ד אדרבה יעשו כמנהגם עדיף. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דחולין דף קל"ג ע"א אמר רבא בדיק לן רב יוסף האי כהנא דחטיף מתנתא חבובי קא מחבב מצוה או ולזולי קא מזלזל במצוה ופשטנא ליה ונתן ולא שיטול מעצמו אמר אביי מריש הוה חטיפנא מתנתא אמינא חבובי קא מחיבנא מצוה כיון דשמענא להא ונתן ולא שיטול מעצמו מיחטף לא חטיפנא מימר אמרי הבו לי וכו' ע"ש נמצא אביי קודם דשמע הברייתא של ונתן הנז' הוה פשיטא ליה דאם חטף שפיר עביד דקא מחבב מצוה הוא וליכא למידן ביה לאידך גיסא של זלזול וא"כ השתא בנידון השאלה דליכא האי דינא דברייתא של ונתן נראה דיפה הם עושים להרגיש הבית בקיבוץ כולם בשביל המצוה וכל אחד יזדרז לחטוף מנתו בראשונה כי בזה ניכר ונראה שהם מחבבים המצוה מאחר שבאמת כל כונתם הוא בעבור זאת שרוצים להראות חיבוב המצוה וגם מה שטען האורח דמחזי כרעבנותא זה אינו כיון דאין עושים כן אלא רק בליל פסח הנה ניכר שעושים כן בשביל המצוה לקיים מצות השי"ת אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול מצה בלילה הזאת וכיוצא בזה אמרו בגמרא בפרוסת המוציא בסעודת שבת שטוב לבצוע פרוסה גדולה ולא מחזי כרעבנותא משום דאינו עושה כן אלא רק בסעודת שבת ולא בסעודת החול וזו הלכה פסוקה היא הנה כי כן נראה אלו שנהגו כן בשביל חיבוב מצוה וכונתם לש"ש לא יעזבו את מנהגם אלא כה יעשו מידי שנה בשנה כמנהגם הטוב.

והנה כיוצא בזה ראיתי בעיר שלי בברכת הלולב ביו"ט אשר באים הקהל בהשכמה אל בית המזכה שיש לו לולב ואתרוג כשר ומברכים בסוכה אך בן פורת יוסף באים רבים מן הקהל בבת אחת וכולם עומדים צפופים בבית המזכה ודוחקים זא"ז ודוחפים זא"ז כדי להתקרב אצל המזכה בתוך הסוכה ליטול ממנו הלולב ולברך ואפילו הדיוט שבהדיוטים אינו משגיח ואינו חושש בכבוד האיש המכובד ממנו אלא רוצה להיות זריז לברך קודם המכובד ויהיה הרגשה גדולה בבית המזכה מרוב בני אדם ומרוב הדחיקות והדחיפות שדוחפים זא"ז ודוחקים זא"ז והנה אחד קרא תגר על מנהג הזה ולא ישר בעיניו באמרו כי יותר נכון שיכנסו לסוכה מעט מעט בנחת ובמתון ויתנו ההדיוטים מקום למכובדים ולזקנים ולא יהיו דוחקים זא"ז ודוחפים זא"ז וכו' ואמרתי אל תקרא תגר על ישראל העושים כן ואדרבה הא אהניא להו שבזה יעמדו מליצי יושר להליץ בעדם בשמים ממעל שהם באים בהשכמה וכולם באים בבת אחת ודוחקים זב"ז ודוחפים זב"ז הכל בשביל חיבוב המצוה אשר היא חביבה עליהם וכל אחד הוא זריז לקיים אותה רגע קודם ואדרבה מקול המייתם והרגשתם וחרדתם בדבר זה יהיה עליהם סניגוריא גדולה ורק ודאי שכל אחד צריך ליזהר לברך במתון ובכוונה אחר שתופס הלולב בידו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קל"ט

שאלה שוחט שנודע לו ביו"ט שהקתא של סכין השחיטה עשויה מעץ הגפן של כלאי הכרם אם מותר לשחוט בה מאחר דעץ זה אסור בהנאה וה"ז נהנה ממנו כי ע"י העץ הזה הוא יכול לתפוס הסכין ולשחוט הבהמה יען כי הסכין קצרה ואם לא היה עושה לה בית יד א"א לו לשחוט בה כלל ונמצא זה נהנה מאיסורי הנאה והוא אין לו סכין אחרת לשחוט בה ומאחר שהוא יו"ט א"א להסיר זה העץ ולשרפו ולעשות לה עץ אחר במקום זה ורצינו לדעת מה תקנה יש לדבר הזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דחולין דף ח' ע"א א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה סכין של ע"ז מותר לשחוט בה ואסור לחתוך בה בשר מותר לשחוט בה מקלקל הוא ואסור לחתוך בה בשר מתקן הוא ופי' רש"י מקלקל הוא ואין זו הנאה שבחייה היו דמיה מרובים מלאחר שחיטה ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' ע"ז וכן פסק בש"ע י"ד סי' יו"ד ועיין סי' קמ"ב ומבואר יוצא דמותר לכתחילה ובבית יוסף י"ד

סי' רכ"א הביא בשם אהל מועד דליף מהא דמודר הנאה מחבירו מותר לשחוט לו בהמה בריאה אבל לא מסוכנת ופסקה מור"ם ז"ל בהגה"ה ע"ש וא"כ השתא אע"פ שגאמר שזה לא היה אפשר לו לשחוט בסכין זו בלעדי העץ הזה שרי לשחוט בה בהמה בריאה כי גם אם הסכין עצמה היא מאיסורי הנאה מותר לשחוט בה וכ"ש הקתא מיהו מסוכנת לא ישחוט בה גם לא יחתוך בה בשר ואחר יו"ט יזהר להסיר תיכף זה העץ ממנה ולשרפו ויעשה לה קתא אחרת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ק"מ

שאלה מצינו בירושלמי בפ"ק דע"ז דקרו ליה לאסרו חג בריה דמועדא ופירשו לנו הראשונים שהוא ר"ל בן המועד וכגון בבית יוסף א"ח סי' תצ"ד ולא ידענו טעם לזה למה נקרא בן למועד. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה ודאי ראוי לקראו בן המועד מפני כי קדושתו גולדה ונמשכה מקדושת המועד וכמש"ה אסרו חג בעבותים כלומר עשו איסור וקשר לחג שלא תסתלק קדושת החג לגמרי אמנם נתקשר בקדושת החג כדי שתשאר לנו קצת הארה מן החג ביום זה של מוצאי החג על כן שפיר נקרא בן המועד כי ממנו גולדה ונמשכה קדושתו של יום זה ואם אל סודו תדרשו כאשר מפורש יוצא בכוונות המקובלים מפי רבינו הגדול האר"י זצ"ל אז תבין כי יאה ויאה תואר בן המועד על אסרו חג בסוד ברא כרעיה דאבוהי.

ולפי דרכי אזהיר אתכם במה ששמעתי שבעיר שלכם אינם נזהרים בכבוד אסרו חג של שבועות וד"ז הוא פלא גדול עליכם מה מצאתם טעם לזלזל בו ח"ו ואדרבה הוא הגדול ביותר ואם התגרים וכל בעלי חנויות ובעלי מלאכות יוצאים זה לחנותו וזה למלאכתו ולובשים בגדי חול ואוכלים כשאר ימות החול במה נעשה איסור וקשר לחג שלא תסתלק קדושתו מאתנו אלא ישאר לנו קצת הארה מן החג והלא בתפילה לא יש הפרש ובמה יהיה הקשר אם לא ינהוג בו האדם כמו חול המועד ללבוש בגדי שבת ולמנוע עצמו מן מקח וממכר וממלאכה שאינה דבר האבד הלא מצינו ביוה"כ שארז"ל מאחר שאין בו אכילה ושתיה כבדהו בכסות נקיה גם הצריכו שיהיה השלחן ערוך ומטה מוצעת כמו שבת וכן בזה צריך לעשות היכר כדי שבזה ההיכר שאנחנו עושים לכבודו גורמים להתקשר בקדושת החג וישאר עלינו קצת הארה מן החג ביום זה ולכן הנזהר בזה תבא עליו ברכת טוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קמ"א

שאלה כשחל יו"ט בשבת למה דוחין ברכה האמצעית המתוקנת לשבת ואומרים ברכה האמצעית המתוקנת ליו"ט וכוללין בה שבת הלא אדרבה קדושת שבת חמירא ועדיף משל מועדים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה יש טעם בזה מאחר דיו"ט הוא יום אחד בשנה דהיינו פסח יום א' סוכות יום אחד אם חל יום ראשון דפסח או יום א' דסוכות בשבת ולא נתפלל תפלת יו"ט נמצא אותה שנה חסירה מתפלת יו"ט דסוכות כי עוד לא יש תפלה אחרת של יו"ט דסוכות בשנה ההיא אבל שבתות יש הרבה בשנה מיהו אין טעם זה מספיק ועיין בשה"ג סביב המרדכי שהביא שאלה זו בשם פסקי מהר"ם ומ"ש טעמים בזה ע"ש.

ועוד יש טעם אחר כדי לעורר השמחה כי השמחה מתעוררת בישראל על ידי תפלת יו"ט יותר דחביבה להו משום דאתייא מזמן לזמן ואין רגילים בה.

וע"ד הסוד הוא זה בפרצוף אשר הוא נעשה תיקון שלו מאליו וזה בפרצוף הנעשה ונתקן על ידינו ובכתבי האר"י ז"ל איתא בשבת יש ב' מסכים אל מוחין דאבא ואין הז"א יכול לקבל הארתם בגילוי מאחר שיש ב' מסכים אך ביו"ט לא יש רק מסך אחד ולטעם זה

שמחת יו"ט אל ז"א המקבלם יתירה על שמחתו בשבת לכן ביו"ט מרבין בסעודה בבשר ויין אבל בערך הקדושה של המוחין בעצמם קדושתם בשבת יתירה על קדושתם ביו"ט עכ"ד ובזה ממילא תבין הטעם גם בשאלה הנז' מיהו עיקר הטעם הוא כאשר אמרנו תחילה כי היו"ט הוא בפרצוף הנתקן ונברר על ידינו והבן. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ב

שאלה בליל ר"ה או בליל חג השבועות או בליל שמחת תורה או בליל פסח שהמתנהגים ע"פ קבלת האר"י ז"ל נמנעים מן הזווג בלילות אלו הנה אם אחד ת"ח ומתחסד עם קונו חל טבילת אשתו בלילות אלו וטבלה אם יכול לדחות מצות עונתה ללילה אחרת ולא יבעול ואת"ל דאינו יכול לדחות המצוה ללילה אחרת הנה בליל שבועות שהוא רוצה ללמוד בעשרה כמנהג ישראל קדושים המיוסד ע"פ הזוהר להיות נעור כל הלילה וכן בליל הו"ר שהוא ג"כ רוצה להיות נעור כל הלילה וללמוד בחבורה של מצוה והוא ג"כ צריך ללכת לבית אחר במקום המשמרה אם מותר לו לפטור עצמו באותה הלילה מן הזווג ולפרוע בליל אחרת או"ד כיון דליל טבילה היא לא מצי למעבד כן.

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה ידוע כי אזהרת המקובלים ז"ל בלילות אלו לא נאמרו על ליל טבילת מצוה כי טבילת מצוה אם אירע בחול אפילו רבינו זצ"ל בעצמו היה מקיים אותה בזמנה ולא היה דוחה אותה עד ליל שבת ואע"ג דלדידיה אסור הזווג בחול עכ"ז בליל טבילה אז החול דינו כשבת וכן איתא בזוהר על ליל טבילה ועל לילה שהוא בא מן הדרך שיש מעלה לאותה לילה בענין הזווג כמו הזווג הנעשה בליל שבת ולכן ודאי שצריך לקיים מצות עונתה בזמנה ואפילו אם אשתו תתרצה בזה ותמחול לא אריך למעבד כן לדחות המצוה ועיין מ"ש בצוואות רבינו יהודה החסיד ז"ל סי' מ"א וז"ל לא יניח אדם מלזקוק עם אשתו ליל שטבלה בה ע"ש לכן יש ליזהר ורק אם אירע לו אונס שא"א לקיים אותה לילה את המצוה כגון שבא לו קדחת או אונס אחר הנה נהגו הנשים לשטוח עליהן בגד של הבעל כשאירע לו אונס ואע"פ שהיא עמו בבית אחד ועיין להטור ז"ל בא"ח סי' ר"פ שכתב ויהא זהיר וכו' כדאיתא בפרק אע"פ רבי יהודה בריה דרבי חייא חתניה דרבי ינאי וכו' דאמר רבי ינאי אלמלא יהודה קיים לא ביטל עונתו וכו' ומקשים למה ליה להטור לאתויי מהך עובדא הא בלא"ה חייב וכו' ותירץ הדרישה ז"ל דאשמעינן הטור דלא ילוה ויפרע דאי דינא הוא שיכול להיות לוה ופורע לא אמר רבי ינאי כפו מטתו ע"ש והרי דאפילו על חיוב ליל שבת ס"ל דלא יהיה לוה ופורע וכ"ש על ליל טבילה דיש לחוש בזה מאד.

ומה ששאלתם אם יש לחלק בין ליל שבועות וליל הו"ר שרוצה לעסוק בתורה ומצי למפטר נפשיה בשביל עסק התורה הנה נראה דגם בלילות אלו לא מצי לדחות המצוה וחייב לקיימה בנחיצה רבה ויטבול ויעסוק בתורתו והרי הוא יוצא י"ח שתיהם ביחד ואפילו אם ירצה ללכת לבית אחרים יקיים מצותו בתחילת הלילה קודם שילך או בסוף הלילה שיקום וישוב לביתו באשמורת קודם עלות השחר ויקיים מצותו ויטבול אח"כ.

ודע דאע"ג דהר"ן ז"ל בפרק אע"פ כתב הטעם שלא נזכר במשנתינו דין ת"ח בזמן העונה היינו לפי שהם טרודים בלימודם ואם יתחדש להם בתלמודם אז צריכים לנדד שינה מעיניהם ואז גם דינם משתנה לפי מה שהם צריכים בענין לימודם וכיון שהוא דבר שאינו מצוי שלא יתחדש בתלמודם לכך לא הוזכר במשנה ע"ש הנה חדא דלא קי"ל כהר"ן ז"ל בזה ועוד יש לומר דבליל טבילה שאני וגם הר"ן ז"ל יודה שאינו יכול לדחות ללילה אחרת וזה ברור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ג

שאלה שופר של ע"ז שהוא אסור בהנאה אם מותר להתלמד בו תקיעות די"ל לימוד זה של תקיעות אין בו הנאה גשמיה

לזה המתלמד כי אם רק מתלמד כדי לתקוע תקיעה של מצוה וקי"ל מצות לאו להנות נתנו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה דודאי אסור יען כי לימוד התקיעות הוא חכמה ובזה אפשר לו לבוא לידי הנאה גשמית גם בתקיעה של מצוה שיתנו לו שכר כדי לתקוע להם ואפילו אם לא יתנו לו שכר אלא תוקע בחינם ורק הם מחזיקים לו טובה על זאת גם זה בכלל ההנאה ועל כן אסור להתלמד בשופר זה ומדבר זה תדון ג"כ אם תוקע בשופר זה קודם ר"ה כדי שיהא רגיל בתקיעות שתוקע בציבור ביום ר"ה ג"כ אסור וכן אם תקע בפני בני אדם בשופר זה כדי להראות להם אומנות שלו בתקיעות ג"כ אסור דהוא נהנה בהודעה זו שמודיע לאחרים אומנות שלו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ד

שאלה ראובן היה ישן בליל שבת בחדרו עם בנו קטן בן ד' שנים והיה שם נר אחד שיש בו ב' פתילות דולקים בשמן זית ודלת החדר סגור עליו והקיץ אחר ב' שעות וראה שהגר הנז' אינו עומד במקומו הראשון אלא עומד רחוק קצת ממקום שהיה וראה שפתילה אחת נכבית והכריה בדעתו שהוא בעת שנתו שכח שהוא שבת וטלטל הנר ונכבית הפתילה בטלטולו אע"פ שהוא אינו זוכר שעשה כן אפ"ה מאחר שהיה שתוי הרבה קודם שישן החליט כן בדעתו מפני שהחדר סגור עליו ולא אפשר שבא אחד מבני הבית ונכנס בחדר ועשה ולכן הורו לו שיתענה יום ראשון בשבת לכפרה להקריב חלבו ודמו במקום קרבן חטאת על השוגג הנז' וכן עשה שקבל עליו תענית ביום שבת אחר מנחה לכונה זו והנה בלילה נתברר אצלו שהוא לא עשה זאת אלא המשרתת מבחוץ פתחה הדלת הסגור במפתח אחר שהיה דומה לו ונכנסה וטלטלה הנר בשביל איזה צורך שהיה לה בחוץ והחזירה אותו ולכך נכבה ממנו פתילה אחת ברוח והיא היתה שוגגת ששכחה שהוא שבת כי היה זה בליל שמיני של פסח שחל בשבת וחשבה שהוא יו"ט דוקא ומאחר שנתברר לו זה מן המשרתת עצמה נסתפק אם יתענה למחר או לא יתענה מחמת שהיה קבלה בטעות והנה נזדמן באותה הלילה עצמה שהיא ליל מוצאי שבת ראה קרי על מטתו והוא היה מנהגו שכל פעם שיראה קרי יתענה עבור זה יום אחד אך הואיל וצריך קבלה מבע"י לכן אינו מתענה ביום ההוא עצמו אלא מקבל התענית ביום ההוא ומתענה ביום השני כך היה מנהגו תמיד ועתה אמר אם קבלה זו היתה בטעות ואינו מחוייב לצום בשביל חלול שבת יהיה התענית הזה בשביל הקרי וישאר בתענית ביום ראשון דתהני ליה הקבלה של אתמול לדבר זה. יורינו אם יספיק זה או לא ושכמ"ה.

תשובה הכי תנן במתניתין דכריתות פרק וא"ו מ"ז המפריש חטאתו לא יביאנה מחטא על חטא אפילו על חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום שנאמר קרבנו על חטאתו שיהא קרבנו לשם חטאו ע"ש ועל כן גם הכא כיון שהוא מתענה על חטא להקריב חלבו ודמו במקום קרבן אע"פ שזה התענית של יום ראשון עשה לו קבלה מבע"י עכ"ז הוא לא עשה הקבלה שהיא במקום הפרשת הקרבן אלא בעבור חטא חלול שבת ולא בעבור הקרי ואפילו כי באמת הוא לא נתחייב בחלול שבת עכ"ז הוא לא הפריש התענית בשביל חטא קרי ובעינן שיהא קרבנו לשם חטאו וליכא. והיה זה שלום ואל שדי יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ה

שאלה ראש השנה שחל בשבת אם יעשו סדר התשליך או לאו גם ראינו לידע למה אם נאנס ולא עשה סדר התשליך ביום ראשון אם יעשנו ביום שני ואת"ל שעושין ביום שני בהיכא דנאנס ולא עשה בראשון אם ג"כ צריך לעשותו בסוף היום שכ"כ בסידורים בשם האר"י ז"ל שעושין אחר המנחה מעט קודם שקיעת החמה או"ד זה דוקא אם יעשוהו ביום ראשון אבל ביום שני יעשוהו קודם הצהרים. יורינו המודה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גם אם חל ר"ה בשבת יעשה סדר התשליך ולדידי עדיף טפי מפני עוצם ההארה של מנחת שבת שמתגלה מצח הרצון וזה הגילוי ההארה תסייע יותר לענין זה דבר בעתו מה טוב וידוע שגם היכא דחל ר"ה בשבת תתגלה ההארה הזאת של מצח הרצון כנהוג ולכן אנחנו מוציאין ס"ת וקורין פסוק ואני תפלתי לך ה' עת רצון והגם שאנחנו מתפללין בעמידה של המנחה תפילת ר"ה ולא של שבת שהיא אתה אחד וכו' הנה לזה יש טעם וכמ"ש במ"א ומ"מ הארה זו תתגלה עתה במנחה בנוצר חסד לאלפים למתק ב' שמות אלהים ואדני.

ואשר שאלתם אם נאנס ולא עשה סדר התשליך ביום ראשון אם יעשה ביום שני נראה דשפיר מצי לעשות ביום שני היכא דנאנס וגם אם נאנס ביום שני יעשה ביום שלישי יען כי הארת י"ג מכילן דרחמי אשר בכחם אנחנו עושין הסדר הזה הם מתגלים בימים אלו של עשרת ימי תשובה ולכן יש לנו כח לעשות סדר התשליך וכמ"ש בספרא דצניעותא דף קע"ז בפרקא תניינא וז"ל בזמנא דמטא תשרי בירחא שביעאה משתכחי אלין תליסר בעלמא עלאה ומתפתחי תליסר תרעי דרחמי בההוא זמנא דרשו ה' בהמצאו כתיב ע"ש נמצא כי בעשרת ימי תשובה משפיעים י"ג תיקוני דיקנא בעולם האצילות ועי"כ כתיב בהו דרשו ה' בהמצאו שאפילו היחיד השב בתשובה מתקבל ברצון כמו הציבור מיהו ביום שני נראה שיעשהו אחר תפילת מוסף אחר כל התקיעות כולם כי רק ביום ראשון איכא טעמא לעשותו בשעה י"ב מן היום וכאשר כתבתי בתשובה המוקדמת לכם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ו

שאלה מי שרוצה להתענות הפסקה ב' ימים וב' לילות רצופים בימים נוראים אם יתענה זה קודם ר"ה או קודם יוה"כ דהיינו בעי"ת איזה עדיף טפי. יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה יתענה בסוף אלול קודם ר"ה אבל בעי"ת אינו נכון שיתענה בלילה וביום יען כי כתב רבינו הגדול זצ"ל בספר הכונות בדרושי יוה"כ דרוש א' הטעם שצריך להרבות באכילה ובשתיה בערב יוה"כ מפני שאם אינו מרבה באכילה ושתיה ביום זה אינו מתקן כי אם בחינת אותו היום ויצטרך לאכול ביום עשירי שהוא יוה"כ כדי לתקן בחינתו שהוא יסוד ומלכות כי לא תוכל לעלות ולאכול אכילה ושתיה הפנימית עד שתשתלם בבחינת החיצוניות ונמצא כי המרבה באכילה ושתיה ביום ט' ע"י הכונה שלו וע"י הברכות והמצות שעושה באכילתו ושתייתו הגופני מתקן בחי' התשיעי והעשירי ועי"כ יש בה תיקון לשתוכל לעלות ביוה"כ לאכול ולשתות בחי' הפנימיות ע"י התענית ולכן ארז"ל כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי כי אכילת התשיעי גורם תיקון התענית עכ"ד זצ"ל וא"כ נמצא כי התיקון נשלם בימים אלו מן ר"ה עד יוה"כ הוא באכילה ושתיה הגופנית והנה ודאי אם לא היה בידינו חבילות עונות מכל ימות השנה שעברה היה מן הראוי שלא נתענה בכל התשעה ימים כולם ונעשה תיקון יותר ע"י הברכות והמצות שנעשה באכילה ושתיה אך הואיל ועונותינו רבו צריכין אנו לתענית בימים שבין ר"ה ליוה"כ חוץ משבת ויום תשיעי כדי לכפר על כל השנה וזה הוא ג"כ נעשה ע"פ הקבלה שקבל מהר"ם גלאנטי ז"ל מרבינו הגדול האר"י זצ"ל וכנז' בספר הכונות הנז' ואנחנו סומכים בתיקון התלוי באכילה ושתיה על אכילה ושתיה שיש לנו בלילות על כן אין נכון להתענות בתוך עי"ת גם בלילות שנמצא אותו היום חסר מן תיקון שיש של הברכות והמצות באכילה ושתיה לגמרי ואיך ישלים זה.

ודע כי בכל לילות של ימי התשובה הנז' נכון לאכול לחם ולא יפטור עצמו במיני מזונות כדי שיברך בהמ"ז שהוא מ"ע מן התורה וגם יברך על הכוס וכה יעשה ביום תשיעי בסעודת שחרית ג"כ. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ז

שאלה מצינו בהרמב"ם הלכות גזלה פ"א שפסק כל הגוזל את חבירו שוה פרוטה עובר בלא תעשה שנאמר לא תגזול ואין לוקין על לאו זה שהרי הכתוב נתקו לעשה שאם גזל חייב להחזיר שנא' והשיב וכו' ואסור לגזול כל שהוא דין תורה וכו' וכתב בהלכה וא"ז הגוזל פחות משוה פרוטה אע"פ שעבר אינו בתורת השבת גזלה ע"ש ובאנו לשאול אם גזל או גנב פחות משוה פרוטה דאיכא איסורא מדין חצי שיעור אך אין לו דין השבה אם נתחרט ובא עליו יוה"ך אם מכפר עליו יוה"ך דלכאורה דפשיטה הוא דמכפר נהי דגוזל פרוטה דאינו מכפר משם דיש שם תורת השבה וצריך להשיב ואז יתכפר לו אבל הכא דליכא תורת השבה ורק איסורא למה לא יכפר עליו יוה"ך. יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה גרסינן בגמרא דכריתות דף י"ח ע"ב א"ר זירא כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות וכו' אתיביה רבא אכל היום אכל למחר נהנה היום נהנה למחר אכל היום נהנה למחר נהנה היום אכל למחר ואפילו מכאן ועד שלש שנים מנין שהם מצטרפים זע"ז ת"ל תמעול מעל ריבה ואמאי והא כיפר עליה יוה"כ אמרי כי מכפר יוה"כ על איסורא על ממונא לא מכפר ואב"א כי מכפר יוה"כ על כוליה שיעורא על פלגא דשיעורא לא מכפר ע"ש הרי לך להדיא דיוה"ך אינו מכפר על חצי שיעור.

והנה באמת דבר זה תמוה דאם יוה"כ מכפר על שיעור שלם מכ"ש שיכפר על חצי שיעור ומאי טעמא איכא בהא והן אמת כי מצינו כזאת בדין הטומאה וכנז' בגמרא דכריתות דף י"ג ע"א בברייתא כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה בכחצי פרס בכדי אכילת פרס כיצד אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין יותר מכאן אין מצטרפין לא התירו לאוכל פחות מכשיעור לירד ולטבול ירד וטבל ועלה והשלימו מצטרף, וקאמר בגמרא אמר מר לא התירו לו לאוכל פחות מכשיעור לירד ולטבול מאי קאמר א"ר יהודה ה"ק אבל אכל פחות מכשיעור לא התירו לו לירד ולטבול שאם ירד וטבל ועלה והשלימו מצטרף ואתי למימר אהני לי טבילה קמייתא ואינו יודע שאין טבילה אלא באחרונה ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ח מה' אבות הטומאה הלכה י"א דאם אכל פחות מכשיעור וטבל ועלה ואכל מעט מיד אם לא שהה ביניהן והרי אין בין אכילה שלפני הטבילה ושלאחר הטבילה בכדי אכילת פרס הרי אלו מצטרפין ע"ש נמצא אין הטבילה מועלת לחצי שיעור וכמו דאמרינן כאן אין יוה"כ מכפר על חצי שיעור הנה נראה דשניא הא מהא דהתם גבי טומאה בעת שאכל חצי שיעור לא שרתה כח הטומאה על גופו דחצי שיעור אין בו כח להביא כח הטומאה על גופו וכיון דליכא טומאה על גופו מה עושה הטבילה ולהכי אחר שישלים אז שורה כח הטומאה על גופו ובעי טבילה וא"כ בהא הוי האי דינא מלתא דמסתברא משא"כ גבי יוה"כ הנה בחצי שיעור איכא איסורא דכל חצי שיעור הוא אסור מן התורה ולמה יוה"כ מכפר על שיעור ולא יכפר על חצי שיעור והא נראית מלתא דתמיהא.

ונראה לפרש טעם אמיתי בזה בעזה"י והוא כי חצי שיעור דאיירי ביה התם גבי מעילה הוא חזי לאצטרופי וא"כ אם נהנה קודם יוה"כ בחצי שיעור אע"ג דבזה ליכא שיעור שיביא עליו קרבן מ"מ אפשר שיהנה עוד מעט וישלים השיעור ולהכי בעת שיגיע יוה"כ אע"ג דעדיין לא נהנה עוד ולא השלים מאחר שאפשר שיהנה עוד וישלים להכי אין יוה"כ מכפר על מה שנהנה דאם מכפר על מה שנהנה א"כ חוטא נשכר דאם יהנה אחר יוה"כ עוד חצי שיעור לא יתחייב בקרבן והרי חוטא נשכר לכן אין יוה"כ מכפר על חצי שיעור שנהנה מקודם אלא ישאר האיסור תלוי בו עד יום מותו כדי שאם יהנה עוד וישלים יתחייב בקרבן ולא יהיה חוטא נשכר כן נראה לפרש טעמא דמלתא והוא נכון.

וא"כ השתא בנדון השאלה גמי אע"ג דחצי פרוטה אין בו שיעור חשבון ורק איסורא איכא עלויה עכ"ז אין יוה"כ מכפר לו על זה ואם חזר וגזל מאותו אדם חצי פרוטה עוד יצטרף עם חצי הראשון ויתחייב לשלם ולא יהיה חוטא נשכר וכמו הך דמעילה.

ולפי השיטה הזאת אשר העלינו בעזה"ו בלמוד מזה עוד ענין אחר והוא כי מצינו בטור י"ד סי' רל"א בנשבע על הככר שבועה שלא אוכלנה אינו חייב עד שיאכל כולה אבל אסור בכל שהוא וכן פסק בש"ע אך הרשב"א ז"ל בתשובה סי' תרי"ז נראה דפליג על זה ועיין בפוסקים ז"ל על זה והנה לדעת הטור ורבינו מהרי"ק ז"ל בש"ע דס"ל אם אכל מקצתה יש איסור מדין חצי שיעור הנה אם אכל מקצתה קודם יוה"כ ודאי דאין יוה"כ מכפר על האי איסורא אע"ג דליכא בזה חיוב קרבן וכדמוכח מן הגמרא דכריתות הנז' דאין יוה"כ מכפר על חצי שיעור אבל אם אכל מקצתה קודם יוה"כ והשאר נשרף ג"כ קודם יוה"כ הנה לפי הטעם שהסברנו בדין הנז' נראה דיוה"כ מכפר דמ"ש אין יוה"כ מכפר על חצי שיעור הייגו משום דאפשר אחר יוה"כ ישלים השיעור ויהיה חוטא נשכר אבל הכא בנידון הנז' שהככר נשרף שאריתו קודם יוה"כ נמצא דא"א לבוא עוד לידי איסור שלם וחיוב קרבן דאה"נ יוה"כ מכפר כן נ"ל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ח

שאלה לפעמים הרבה מזדמן שאין אומרים עלינו לשבח אחר תפלת מנחה של יוה"ך אלא תיכף מתחילים תפלת נעילה אם יש קפידה בזה או לאו גם מצינו חכם אחד שהוא מקפיד תמיד בכל יום לבלתי יסיר מעליו הטלית גדול עד גמר עלינו לשבח אם יש קפידא בזה באמת ע"פ הסוד כי יש בני אדם בשבתות ויו"ט אשר ממהרים לצאת ורוצים לפשוט הטלית קודם עלינו לשבח אם יש להזהירם בזה כדברי החכם הנז' ומה טעם לקפידה זו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מה שאין אומרים עלינו לשבח אחר מנחה ביוה"ך זה מנהג טעות ושבוש כי אמירת עלינו לשבח אחר כל תפלה הוא חשוב וצורך גדול וכמ"ש מוה"ר זלה"ה בספר הכונות וז"ל הנה השבח הזה צריך לאמרו אחר כל תפלה משלש תפילות ולא כאותם שנוהגים לאומרו בשחרית בלבד והנה הוא שבח גדול מאד מאד וכמו שתראה עניינו בביאורו שנבאר עתה בע"ה. וכן כתוב בתשובת שאלה לגאון הרב רבינו האי ורבינו שרירא גאון ז"ל ושם האריך בסיפור שבחו מאד מאד ושם הביא ג"כ תשובת רבינו גרשום מאור הגולה והרי"ף ז"ל. ועתה נבאר בחי' השבח הזה כי הנה נת"ל באשרי כי אחר שנעשה הזווג בנפ"א עומדים ג' עולמות בי"ע בעולם האצילות ומקבלים כל או"א שפע חלקו הראוי לו בסדר המדרגות וא"ז ועתה אנו צריכים ששלשה עולמות אלו יחזרו לירד במקומם הראשון כדי שכל עולם ועולם מהם יחלק טרף ומזון לבני ביתו המקוים לו כד"א הכפירים שואגים לטרף וכו' מן השפע אשר קבלו הם עד עתה ואמנם אנו יראים פן בירידתם יהאחזו בהם הקליפות שם ויקחו מן השפע ההוא לכן אנו אומרים השבח הזה של עלינו לשבח שעל ידי השבח הזה מתבטלים החיצונים ואינם יכולים להתאחז בקדושה. והענין הוא במה שנודע אצלינו בסוד החשמל בענין נעילת המנעלים בברכת שעשה לי כל צרכי כי הקליפות נתונות בין או"פ לאור המקיף ופניהם אל אוה"פ ואחוריהם נגד אוה"מ לפי שאורו עצום ורב ומסמא עיניהם ואינם יכולים ליהנות ממנו. ונמצא שאור המקיף הוא המבטל אחיזת הקליפות בקדושה ועתה בעלינו לשבח יורד בחי' אור המקיף לכל ג' העולמות ולכן החיצונים מתבטלים בשבח הזה ונמצא כי ב' כונות וסיבות יש בשבח הזה של עלינו לשבח ושניהם נתלים זה בזה הא' הוא וכו' וכו' ולכן הוא מוכרח לומר שבח זה אחר כל תפלה משלש תפילות שבכל יום וכו' וכו' ע"ש והאריך רבינו ז"ל בביאור השבח הזה דברים נפלאים ע"ש.

וא"כ השתא ביום קדוש ונורא כזה שהוא יוה"ך שהתפילות הם גדולי המעלה מכל שאר ימות השנה והשפע גדול מאד וישראל כולם צדיקים שעושים פועל בתפילות של יום זה יותר משאר ימות השנה שאפילו המוני העם הם קדושים וטהורים איך לא יאמרו השבח הזה אחר תפלת המנחה הא ודאי שצריך ליזהר ביותר לאומרו.

ומה שראיתם לחכם אחד שמקפיד לבלתי יסיר הציצית עד אחר גמר עלינו לשבח

כן הוא האמת שכן כתב רבינו מהרח"ו ז"ל בספר הכוונות בדרושי הציצית דרוש וא"ו על רבינו האר"י זיע"א וז"ל גם לא היה מסיר תפילין וטלית עד שהיה גומר כל התפלה ועליגו לשבח וע"כ נקוה לך וכו' ע"כ ע"ש ומה ששאלתם טעם להקפדה זו הנה בדברים אלו שהעתקתי לכם מדברי רבינו זלה"ה בסוד השבח הזה של עלינו לשבח שהוא נתקן כדי להוריד אור מקיף בכל העולמות מלמעלה למטה עד העשיה כולה הנה בזה תבינו הטעם כי כבר ידוע לכם שהטלית הוא בחי' אור מקיף לכן צריך שיהיה הטלית עלינו באמירת השבח הזה כדי שיהיה לנו כח ועזר יותר להוריד אור המקיף באמירת השבח הזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קמ"ט

שאלה אם חל יוה"כ בשבת שמתעגים בו אם אומרים ויהי נועם על פי הסוד במוצאי שבת או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה גודע מ"ש רבינו האר"י זצ"ל שיש ב' מיני תוספת קדושת שבת הא' היא ע"י כונת התפלה והב' היא ע"י כונת הסעודות וכנגד המשכת תוספת קדושת שבת עושין סעודה ד' במוצאי שבת וכוונתה הוא להמשיך אור קדושת סעודת שבת לכל סעודות ימי החול וכנגד המשכת תוספת קדושת שבת מכח התפילות אנחנו אומרים מזמור זה של ויהי נועם ועי"ז אנחנו ממשיכין אותו נועם העליון דבינה בכל תפילות השבוע עכ"ד ולה"ה וא"כ השתא מזמור ויהי נועם ודאי צריך לאומרו כולו כי אותו היום נמשך תוספת קדושת שבת ומה גם שהוא ביוה"כ שהיום ההוא כולו מתגלה אור הבינה ונמשך לנו אור משם כנודע והוא גילוי הארה יותר וצריך לבקש בפסוק ויהי נועם להמשיך אותו נועם עליון דבינה בכל תפילות השבוע אך בסעודה של מוצאי שבת ויוה"כ לא יכוין בה כדי להמשיך אור קדושת שבת לימי החול מבחי' הסעודות כנהוג בכל מוצאי שבת מפני כי באותו שבת היו בתענית ולא היה בו סעודות גם אין צורך לומר בה שהיא כנגד דוד מלכא קדישא כנהוג בשאר מוצאי שבת גם אין צורך לומר מגדול בוא"ו אלא מגדיל ביו"ד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ן

שאלה מי שמנהגו ללקות בכל שנה בערב יוה"כ ונזדמן שנה אחת שנאנס ולא לקה אם צריך ללקות אחר יוה"כ או"ד כיון דבא יוה"כ וכיפר על הכל שוב אינו צריך ללקות. יורינו ושכמ"ה.

תשובה ידוע הוא כי בזה"ז אין דיינים מומחין וסמוכים וגם אין עושין מלקות גמור להכות בכל כוחו ורק עושים אותו לזכר בעלמא שהוא קבלת צער מועט ורחמי בעו שיספיק בעד חיוב מלקות כאילו לקה בב"ד הגדול מלקות גמור ולכן נוהגים לעשות הרצועה כתקנה וגם להעמיד דיין וכו' וכן עושים עוד שאר ענייגים כדי שיהיה דומה מלקות זה למלקות שהיו לוקין בב"ד מומחין וסמוכים ומאחר שכן אע"פ שהוא לזכר בעלמא צריך ללקות אחר יוה"כ יען בעיקר הדין של המלקות איתא בגמרא דכריתות דף כ"ו ע"א א"ר תחליפא אבוה דרב הונא משמיה דרבא חייבי מלקות שעבר עליהם יוה"ך חייב ומקשי בגמרא פשיטא מאי שנא מחייבי חטאות ואשמות ודאין דתנן חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהם יוהכ"פ חייבין להביא לאחר יוה"כ ומשני סד"א התם ממונא הוא אבל הכא דגופא הוא אימא לא קמ"ל ועל כן גם מלקות דזה"ז שהוא לזכר בעלמא שנהג בו זה בכל שנה ושנה אם נזדמן שלא עשאו קודם יוה"כ צריך לעשות אחר יוה"כ ורפא לו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"א

שאלה במה דקי"ל לאו הבא מכלל עשה עשה אי חשיב עשה גמור כשאר עשין ומתכפר בעולה הבאה על עשה או"ד לא חשיב עשה גמור ואינו מתכפר בעולה וגם לענין זה"ז יש נפקותא בהאי ספיקא דהא קי"ל בארבע חלוקי כפרה דאם עבר על עשה ועשה תשובה מוחלין לו מיד אך בלאוין תשובה תולה ויום הכפורים מכפר וא"כ לאו הבא מכלל עשה אם יש לו דין עשה ה"ז מתכפר בתשובה מיד קודם יוה"ך. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה דלאו הבא מכלל עשה יש לו דין עשה כי כן מבואר בפרק תמיד נשחט דף נ"ט גבי עשה דהשלמה דאינו נדחה מפני עשה דאכילת קדשים כדין עשה שאינו נדחה מפני עשה ואע"ג דעשה דהשלמה הוא לאו הבא מכלל עשה ע"ש ועיין עוד להתוספות ז"ל בפרק כיצד דף ק' ע"ב בד"ה מסתברא דמוכח נמי מדבריהם דלאו הבא מכלל עשה חשיב עשה גמור דלא דחי ליה עשה דיבום ע"ש ומיהו הרשב"א ז"ל בפרק אלו נערות דף מ' כתב גבי עשה דמצרי כיון דאינו עשה גמור אלא לאו הבא מכלל עשה הוא לא עדיף מלאו גמור ונדחה מפני עשה וכן עשה דבעולה לכה"ג לא הוי עשה גמור משום שהוא לאו הבא מכלל עשה ונדחה מפני עשה ע"ש ודבריו צריכים ישוב מההיא דפרק תמיד נשחט וכבר ראיתי לרב אחד שנתעורר עליו בזה ועיין להרמב"ן מצוה י"א בהשגותיו על הר"מ ז"ל בענין מצות עשה דחשב בכלל ללאו הבא מכלל עשה ע"ש ועכ"פ לענין השאלה הנז"ל נראה דחשיב הלאו הבא מכלל עשה כדין עשה ממש להתכפר כדין עשה מאחר דאפיק קרא ללאו בעשה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"ב

שאלה בני העיר דרכם ללבוש בגדים של חול שחורים כל י"ב חודש בין בחול בין בשבת ואין מחליפים בשבת רק טלית כתונת ומכנסיים והנה אחד קרה לו ד"א בין ר"ה ליוה"כ ויצא מאבלות ביוה"כ ורוצה שילבש בגדים של חול שחורים כפי מה שלובש בכל ימות השנה אם מותר לו בכך או לאו.

תשובה מנהג זה הוא אסור בודאי וראוי לבטלו אך ודאי כי דבר זה ביום כפור קשה יותר משבת כמה וכמה כי אע"ג דהשבת קדושתו חמורה מן הכפור עכ"ז לענין זה של בגדים ביוה"כ חמיר טפי והוא איסור גמור מדברי קבלה דהכי דרשי רז"ל בפסוק ולקדוש ה' מכובד זה יוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה כבדהו בכסות נקיה ע"כ. והיה זה שלום ואל שדי יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"ג

שאלה מרקחת העשויה בשביל גבורת אנשים והיא יקרת הערך שעשויה ע"פ חכמת הרפואה שמערבים בה דברים יקרי הערך שתועיל לגבורת אנשים ויש ממנה אצל אדם שאוכל ממנה מעט בכל יום לחזק עצמו בגבורת אנשים אם אסור לטלטל אותה ביוה"כ כיון דאותו היום הוא בתענית ולא חזיא ליה או"ד כיון דחזיא לקטנים כי טעמה ערב ומתוק שאם יתן ממנה לקטנים שאינם מתענים יאכלו אותה ותערב להם לכן שרי גם הוא לטלטלה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דשבת דף קכ"ו ע"ב שאין מפנין את החרדל ובדף קכ"ח ע"א איתא בברייתא מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל לצביים ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים ע"ש וכתב הרשב"א ז"ל דתנא דמתניתין ס"ל חרדל למאכל אדם קאי וכיון דהשתא לא חזי ליה אע"ג דהשתא הוא נמי מאכל ליונים לא מטלטלינן ליה דמידי דחזי ליה דמקצא ליה מיונים ותנא דברייתא סבר הואיל והוא מאכל ליונים כלומר שהוא ידוע ליונים דעתו נמי איונים דלא מקצי להו מנייהו וקי"ל כתנא דמתניתין ע"ש וא"כ נמצינו למדין לנדון השאלה דאע"ג דמרקחת זו ראויה למאכל קטנים מ"מ כיון שהיא יקרת הערך ואין דעתו ליתן ממנה לקטנים לאכול אלא הוא רוצה

אותה בשבילו דוקא לחזק גופו בגבורת אנשים ובודאי לא ירצה להטעים ממנה לקטנים הן מחמת יוקרה והן מחמת שהוא צריך אליה ואין הקטנים צריכים לגבורת אנשים ועל כן ודאי מקצה אותה מנייהו ואסור לטלטלה וגם לתנא דברייתא נמי אסור לטלטל דהרשב"א ז"ל מפרש לתנא דברייתא היינו טעמא משום דדעתו גם איונים ולא מקצי לה מנייהו אבל בנידון השאלה ודאי לאו דעתו ליתן לקטנים כלל אלא אדרבא קפיד שלא יאכלו מזה.

והנה הרמב"ם ז"ל בפרק כ"ו מה' שבת ה"ו פסק מטלטלין החרדל מפני שהוא מאכל ליונים וכתב הרב המגיד ואני תמיה איך הרמב"ם והרי"ף התירו בחרדל שהרי במשנה שנינו ולא את החרדל והיא סתם משנה בלא מחלוקת וטעמא דמתניתין משום דרוב חרדל למאכל אדם קאי וכיון דהשתא לא חזי ליה אע"ג דהוא נמי מאכל ליונים אסור בטלטול דמידי דחזי ליה מקצי ליה מיונים וכ"כ הרשב"א ופסק כתנא דמתניתין וצ"ע ע"כ ומרן בכ"מ הביא דברי הרב המגיד הנז' והביא דברי הר"ן ז"ל שיישב דעתם דס"ל תנא דמתניתין ותנא דברייתא לא פליגי אהדדי אלא מר כי אתריה ומר כי אתריה ובאתריה דתנא דברייתא הוו רגילין לגדל יונים ובאתריה דתנא דמתניתין לא הוו רגילין בהם אבל לכ"ע אין מטלטלין אלא מה שהוא ראוי לחיה ובהמה ועוף המצויין אצל בני אדם ע"כ ע"ש והנה אין מכל זה שום היתר לנידון השאלה דגם הרי"ף והרמב"ם ז"ל לא התירו אלא משום דגם היונים אוכלים ממנו והם מצויים אצלו אמרינן דעתו גם איונים ולא מקצי ליה מנייהו אבל בנידון השאלה הדבר ברור וידוע שאין דעתו להטעים מזה המרקחת לקטנים וגם אין דרך הקטנים לאכול מזה ואע"פ שאם יתנו להם יאכלו כי הוא דבר ערב ומתוק עכ"ז כיון דאין דעתו ליתן להם אלא אדרבה קפיד הרי הקצה מהם ועל כן יום זה הוא אסור בטלטול.

גם עוד איתא התם בדף קכ"ח דג מליח מותר לטלטלו דג תפל אסור לטלטלו ופירש רש"י אסור לטלטלו דאינו ראוי לכלום ולכלבים לאו דעתיה למשדיה וכו' ע"ש ועי' מ"ש בתוספות שם בד"ה דג תפל ע"ש והטור ז"ל בסי' ש"ח כתב דג מלוח מותר לטלטלו ושאינו מלוח אסור לטלטלו שאינו ראוי אפילו לכלבים וכתב הב"ח דאם היה ראוי לכלבים הוה שרי לרבי שמעון אע"ג דלאו דעתיה למשרי לכלבים משום דמוכן לאדם הוי מוכן לכלבים לר"ש ומ"ש רש"י בש"ס משום דלכלבים לאו דעתיה למשדיה אינו אלא אליבא דר"י וכן פירשו בתוספות ע"ש והנה חתנו הרב הט"ז שם בסע"ק י"ט הביא דברי חמיו ז"ל הנז' ודחה אותם משום דכל דבר דחזי לאדם ולא מחזיקו לכלבים אע"ג דראוי להם אסור בטלטול ע"ש ועיין עוד להרשב"א מ"ש כהא דבשר מליח מותר לטלטלו בשבת בשר תפל רב הונא אמר מותר ר"ח אמר אסור שכתב לר"ש מאי דחזי ליה מקצי ליה מכלביה ע"ש והעולה מכל האמור לענין נידון השאלה לכ"ע אסור בטלטול דהכא ברור הוא דאין דעתו ליתן לקטנים ואדרבה קפיד על זה וא"כ ה"ז מוקצה גמור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

א"ה עיין בחידושי אנשי שם במרדכי בפסחים דאסר לטלטל מצה בערב פסח שחל בשבת והוא סייעתא לפסק של המחבר הנז' ועיין עוד בחדושי הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בה' פסח ע"ש ונראה כי נידון השאלה שהביא המחבר הנז' הוא מכ"ש מדין המצה הנז'. כ"ד המעתיק יצ"ו.

שאלה קנ"ד

שאלה מאחר דקי"ל חצי שיעור אסור אפילו בכל שהוא א"כ איך האדם המתמצא רוק בפיו בולעו ביוה"כ והלא איכא טפי מכל שהוא בבליעת רוקו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא במשנה דמס' כלים פ"ח משנה יו"ד היה אוכל דבלה בידים מסואבות הכניס ידו לתוך פיו ליטול הצרור רבי מאיר מטמא רבי יהודה מטהר רבי יוסי אומר אם הפך טמא אם לא הפך טהור ופירש רע"ב רבי יוסי מטמא כשהיפך הדבלה מצד זה לצד זה בתוך פיו שנעקר הרוק ומטהר כשלא היפך שכל זמן שלא נעקר הרוק לא חשיב משקה והלכה כרבי יוסי עכ"ד וכן פסק הרמב"ם בה' טומאת אוכלין פרק ט"ו דהלכה כרבי יוסי

ע"ש וא"כ י"ל בנידון השאלה כיון שלא נעקר הרוק ע"י לעיסה של דבר אחר כי אינו אוכל ביוה"כ לכן חשיב שם מקום רביתיה והוא חלק מגופו ולא נחשב בא מבחוץ לתוך גרונו מיהו עדיין יש לפקפק בזה הטעם כאשר יראה הרואה.

והנה בעירובין פרק יו"ד משנה ה' איתא רבי יהודה אומר אף משנתלש הרוק בפיו לא ילך ד' אמות עד שירוק ופירש רע"ב והוא שנתעגל ונתהפך בפיו ואין הלכה כר"י ע"ש מיהו בטור א"ח סי' ש"ן הביא סברא זו ומרן בש"ע כתבה בשם יש מי שאומר ע"ש מוכח לפ"ז כל היכא שנתעגל ונתהפך בפיו לא חשיב חלק מגופו אלא דבר חיצוני שמונח שם א"כ לפ"ז רוק זה דיוה"כ אם נתעגל ונתהפך בפיו וחזר ובלעו בגרונו חשיב כאילו שתה משקה מבחוץ.

אך נ"ל עיקר הטעם בזה דשרי הוא משום כי הרוק הוא לא חשיב מדברים הראויים ואע"ג דאם שתה משקין שאין ראויים לשתיה אסור מדרבנן מ"מ כה"ג שהוא משהו ליח ביה איסורא כלל דכל כהא לא אסרו רבנן מאחר דא"א להזהר בזה וזו כמו גזירה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה ועיין להרב בעל מגן אברהם סי' תקס"ז סק"ח שכתב וז"ל כתב האגודה פ"י דיומא מותר לבלוע הרוק ביוה"כ ובב"ח סי' תרי"ב משמע קצת דלדידן דקי"ל דאפילו אוכלין שאין ראויים לאכילה אסור לכתחילה גם הרוק אסור לבלוע ולי נראה דמותר ברוק כיון דאין כונתו כלל לאכילה וכו' עכ"ל ולדידי נראה אי הוה שיעור ודאי היה ראוי להחמיר אך הואיל והוא דבר מועט ואין ראוי ליח ביה חשש וכמש"ל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"ה

שאלה בכפרות שעושים בערב יוה"כ יש אומרים על זה קודם שחיטה יהר"מ שתועיל כפרה זו כמו שעיר המשתלח אם יש לפקפק בזה שנמצא בזה חושב אותה כמו קרבן.

גם יודיענו אם אחר ששחט תרנגול הכפרה יצא בו טרפות בפנים כגון מחט בקרקבן או חסרה המרה אם צריך לעשות אחר במקומו.

תשובה אם אתם מפקפקים על לשון כפרה שאומרים בפיהם אין משמעות זה כמו כפרת הקרבן אלא כאן קורים אותם כפרות לשון כופר נפש ואם אתם מפקפקים בשביל שאומרים כמו שעיר כי לא היה קרב ע"ג המזבח אלא ענייני לפי הפשט הנגלה היה ג"כ כמו כופר נפש.

זאת ועוד לפי סודן של דברים אלו שגילה רבינו הגדול האר"י וצ"ל הנה תמצא כי באמת ענין זה הוא דוגמת הנעשה בשעיר המשתלח וכמ"ש בספר הכונות הגמצא אצלינו בכתיבת יד בדרוש יוה"כ וז"ל המנהג של הכפרה הנזכר בספרי הגאונים היה מורי ז"ל נזהר מאד לקיימו וכו' וסוד הדבר הוא לכפות את הדין כי הנה התרנגול נקרא גבר כי הוא בחי' הג' אשר ביסוד דדכורא הנקרא גבר והוא נשחט ג"כ ביום התשיעי שגם הוא כנגד היסוד כנז"ל וע"י השחיטה נכנעים ונמתקים גבורות היסוד הנז' וכנגדו הוא שעיר המשתלח ביום הכפורים כי הנה השעיר ההוא הוא גבורה שבמלכות דנוקבא אשר הם דינים קשים יותר מן הגבורות שביסוד שבו הנקרא גבר ותרנגול ולפי שהוא יוה"כ יש בנו כח למתק אפילו הגבורות הקשות שבמלכות שבה הנקרא שעיר אבל בערב יוה"כ אין בנו כח אלא בגבורות חיסוד שאינם כ"כ קשים ואפ"ה אינם נמתקים אלא באשמורת הבוקר שהוא עת רצון והרחמים גוברים אז עכ"ל. על כן תמצא כי זה האומר יה"ר שתועיל כפרה זו כמו שעיר המשתלח לא טעה בזה שכן באמת הכונה הוא שכזה יהיה מיתוק הגבורות כמו ענין מיתוק הנעשה בשעיר וזה הוא דוגמת זה.

ומה ששאלתם אם אחר ששחט נמצא בו טרפות בפנים אם מועיל או צריך אחר התשובה לזה נראה ודאי כי טרפות בגלוי לא אריך למעבד יתיה לכפרה אך זו הטרפות שהיא בפנים לא מאיס בזה ונראה דיועיל ואין צריך אחר דהרי גם שעיר המשתלח אפשר דאית ביה טרפות בפנים דמיבדק ליה בפנים ועכ"ז התיקון נעשה בו ומועיל וה"ה הכא כי כל התיקון נעשה ע"י השחיטה דוקא.

מיהו לבי מהסס בזה די"ל מאחר שנתברר אח"ך הטרפות ונודע לנו דעדיף טפי לעשות אחר במקומו כי נראה שהתיקון של

המיתוק הנעשה בשחיטה עדיף טפי אם התרנגול כשר שהשחיטה מכשירתו באכילה לישראל אע"ג דבאמת התיקון נעשה ע"י השחיטה בלבד אך נראה דאם נתערב בכמה תרנגולים ולא נודע של מי זה היה הקרקבן המטריף יש לסמוך על זה ולא נאמר שצריך כל אחד מבני הבית לעשות אחר מן הספק מיהו אם נראה אח"ך פיסול בשחיטה שלא נשחט רובו של סימן וכיוצא צריך אחר אפילו אם נתערב כי עיקר התיקון בשחיטה.

והיה זה שלום ואל שדי יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"ו

שאלה תוקע בר"ה שדרכו לתקוע לקהל בתגם בבית הכנסת אחת המתפללין ותיקין והולך ותוקע עוד לקהל בבית הכנסת אחרת המתאחרין אך שם בבית הכנסת השנית אינו תוקע בתגם אלא בשכר וזה שכרו בעבור שהוא תוקע להם הם פורעים בעדו מס המלך העולה עליו מדי שנה בשנה ונסתפקנו אי זה הוי שכר שבת ויו"ט דאסור כיון דליכא הכא הבלעה כלל או"ד דשרי בכה"ג. יורינו ושכמ"ה.

תשובה כתב הרמב"ם ז"ל בפרק כ"ד מה' שבת ה"ח הילכך מותר לשמור פירותיו בשבת ואם בא אדם ליטול מהם מותר לגעור בו אע"פ שדבר זה מחפציו הוא דלא נאסר אלא לקנות לעצמו חפצים שאין מצויים או להשכיר ולהרויח אבל לשמור ממונו שכבר בידו עד שיעמוד כמות שהוא מותר הא למה זה דומה לשומר בית מפני הגנבים ע"ש נמצא לפ"ז הטעם דמותר לשמור פירות הוא לפי שאינו הבאה מחודשת וא"כ גם כאן בנידון השאלה שהוא אינו מקבל שכר בעין בהנאה מחודשת אלא רק הם פורעים בעדו המס ומבריחים ארי מעליו ליכא איסורא משום שכר שבת ויו"ט. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"ז

שאלה התחיל לתקוע קודם שעלה עמוד השחר ומשך התקיעה ארוכה הרבה עד שעלה עמוד השחר אם עולה לו תקיעה זו או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה מפורש בש"ע סי' תקפ"ח וו"ל אם שמע מקצת תקיעה קודם שעלה ע"ה ומקצת אחר שעלה ע"ה לא יצא וכתב בעל ההגה"ה ואם היה שיעור תקיעה במה ששמע ביום נתבאר סי' תקפ"ז והיינו כי בסי' תקפ"ז הביא ש"ע מחלוקת בשמע מקצת תקיעה שלא בחיוב ומקצת תקיעה בחיוב אפילו אם עוד משך בהשיעור תקיעה בחיוב לא יצא וי"א שיצא אי איכא שיעור תקיעה בחיוב ע"ש וא"כ הש"ע סתם כמ"ד לא יצא אך אף על גב דאין אנו כדאין להכריע עכ"ז נראה שיש להביא ראיה דיצא אי איכא שיעור תקיעה בחיוב והוא ממשנה ערוכה בזבים פרק א' משנה וא"ו ראה אחת ביום וא' בין השמשות אחת בין השמשות ואחת למחר ודאי לטומאה וספק לקרבן וכו' וכתב הרע"ב ז"ל שראה קצת ראיה בסוף היום וקצתה בתחילת הלילה של מחר אע"פ שלא היה ביניהם כדי טבילה וספוג נחשבים שתי ראיות מפני שהימים חולקים ע"ש וא"כ השתא ה"ה כאן אע"ג דהתקיעה היתה במהלך אחד עכ"ז הימים חולקין והו"ל תקיעה של היום בפ"ע וכיון דאיכא בה שיעור תקיעה יצא י"ח בזה כן נראה להביא ראיה אך מי יכריע בין הגדולים לענין הלכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"ח

שאלה למה במוסף ר"ה מקדימים פסוקי הכתובים לפסוקי הנביאים והלא ידוע שהנביאים קדמו לכתובים ומצינו טעם לזה ע"פ הפשט מפני שדוד הע"ה קדם לנביאים ולא נחה דעתינו בטעם זה ואנו רוצים טעם אמיתי ע"פ הסוד וראינו בספר כונות האר"י ז"ל המצוי אצלינו ולא מצאנו טעם לזה. על כן

יורינו אם המצא ימצא לזה טעם בדברי האר"י ז"ל באיזה מקום ושכמ"ה.

תשובה נמצא כתוב בשער מאמרי רשב"י המצוי אתנו בכ"י על מאמר הזוהר פ' תרומה אשר הועתק מכ"י הקודש של רבינו האר"י זצ"ל בעצמו שכתב וז"ל והשתא אתי שפיר דבתיקונים אמרו דתנאים הם איתנים נה"י ואמוראים הם חג"ת ואיך אפשר שיהיו אמוראים למעלה מתנאים ובמה שכתבנו אתי שפיר כי תנאים בז"א הם נה"י ואמוראים כנגדם בנוקביה והם חג"ת הללו נביאים והללו כתובים ולפי שראש השנה רומז למלכות העולה בסוד החיבוק שמאלו תחת לראשי ונמצאו כתובים ע"ג נביאים לפיכך קודמים בתפלת מוסף של ר"ה פסוקי כתובים קודם לנביאים משא"כ בשום מקום עכ"ל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קנ"ט

שאלה מצינו בסידור כונות האר"י ז"ל בענין התשליך ביום ראשון דר"ה שיעשוהו אחר תפלת המנחה מעט קודם שקיעת החמה ולא ידענו מה טעם יש בזה ולמה לא יעשוהו אחר שחרית בחצי הראשון של היום שהוא עת רצון יותר מסוף היום. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא במדרש רבא א"ר לוי בשם רב חמא בר חנינא שלש עשרה חופות וכו' נמצאת אתה אומר ביום ר"ה בשעה הראשונה עלה במחשבה בשניה נתייעץ עם מה"ש בשלישית כנס עפרו ברביעית גבלו בחמישית רקמו בששית עשאו גולם בשביעית נפח בו נשמה בשמינית הכניסו לגן בתשיעית נצטווה בעשירית עבר בי"א נידון בי"ב יצא בדימוס אמר הקב"ה לאדם זה סימן לבניך כשם שעמדת בדין לפני היום ויצאת בדימוס כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום הזה ויוצאין לפני בדימוס אמתי בחודש השביעי באחד לחודש עכ"ל ועל כן מאחר שאדה"ר יצא בדימוס בשעה י"ב ביום ראש השנה הרי שעה י"ב ביום זה היא עת רצון ובודאי שסוף השעה היא היתה עת רצון יותר מפני שכל שהוא קרוב לקדושת השבת הוא יותר רצון ולכן גם עתה נעשה ענין התשליך בשעה י"ב וסוף השעה הוא יותר רצון מפני כי קבלת תשובה של הדורות נסמכה על קבלת תשובה של אדה"ר שהיתה בשעה. י"ב מן היום שבאותה שעה נסתם פי המקטרג ונכנע ולכן בכל שנה ושנה יתעורר הכח הזה וחפץ ה' בידינו יצלח להשליך המקטרג בסדר זה של התשליך כאשר הבטיח הקב"ה לאדה"ר כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין כיום הזה ויוצאין בדימוס שאז ישליך במצולות ים כל חטאתינו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ס

שאלה אם בע"ת שכח ולא אמר זכרינו לחיים וכן מי כמוך אב הרחמן ואחר שסיים ג' ראשונות נזכר כיצד יעשה. יורינו ושכמ"ה.

תשובה וכריבו לחיים יאמר אותה בשומע תפלה יען כי בשומע תפלה התירו רז"ל לאדם לשאול צרכיו ואין לך שאלת צרכיו בימים האלו גדולה מזו כי ידוע הוא מ"ש רבינו הגדול האר"י זצ"ל שבזכרינו לחיים יכוין להמשיך חיים לנפשות ובכתבינו בספר חיים יכוין להמשיך חיים לגופים ואע"ג שנתקן זה בברכה ראשונה בעבור סוד הנסירה ובשומע תפלה כבר עבר זה. וא"א לכוין שם בסוד הנסירה עכ"ז תועיל אמירתו לבקשת רחמים דוקא ואם היינו רשאים לחדש דבר בדרך הסוד כפי השערת השכל היינו יכולים למצוא טעם לאמירת דברים אלו כאן בשומע תפלה גם מצד הכונה של סוד הנסירה אך אין אנחנו רשאין לומר דבר בדברים כאלו מה שלא נתפרש בדברי רבינו הגדול באר היטב ועכ"פ גם לפשט הענין תצדק אמירה זו כאן יותר משיאמר אותה אחר יהיו לרצון קודם עקירת רגליו.

גם הנה מצינו בכונות רבינו הגדול האר"י זצ"ל ביוה"ך שכתב וז"ל ומה שאומרים זכרינו לחיים ביוה"ך עם היות שנתבאר אצלינו שענין זה נאמר לצורך הנסירה והנה כבר נגמרה

נסירתה בערב יוה"כ אבל עכ"ז צריך לאומרו גם ביוה"כ כי ענין זה הוא בבחינת הנשמות שבה שצריך להמתיקם ועד עתה היו נמתקין ע"י זכרינו לחיים וכו' להמתיקם פעם ב' אחר שכבר נתקנו בה עכ"ל ע"ש וא"כ ה"ה שנוכל לומר וכרינו לחיים לבקשת רחמים אע"פ שאין כאן כונה של נסירה.

מיהו כל זה דוקא בזכרינו לחיים אבל מי כמוך אב הרחמן אם לא אמר זה באתה גבור לא יאמר בשומע תפלה יען כי בנוסח זה ליכא בקשת רחמים אלא הוא דבר של שבח והודאה כי הכונה בזה הוא מ"ש רבינו זצ"ל בכוונות ר"ה וז"ל ואמנם כונת ברכת זו היא כי ביום ר"ה נידונין כל הנשמות העתידות לחזור בגלגול בעוה"ז וזמ"ש זוכר יצוריו ברחמים לחיים ולא אמר זוכר אותנו ע"ד מ"ש זכרינו לחיים אלא זוכר יצוריו הם הנשמות הנז' שזוכר אותם ברחמיו יתברך להחזירם לחיים ולהחיותם בעוה"ז בסוד חזרתם בגלגול וזמ"ש בתפלת מוסף בזכרונות אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם וכו' מי לא נפקד כיום הזה וכו' והנה ע"י גלגול הנשמות האלו שחוזרים לחיות בעוה"ז בסוד הגלגול מזה ג"כ נתאמת אצלינו שגם יהיה תחיית המתים אל הגופים לעת"ל וזמ"ש אחריו ונאמן אתה להחיות מתים בגוף ונפש כי בראותינו אותך זוכר יצוריך ברחמים לחיים שתחזור הנשמה בגלגול מזה נודע כי נאמן אתה להחיות מתים בגוף ונפש וגם לסיבה זו נתקן תיקון מי כמוך וכו' בברכת תחיית המתים כי כולו דוגמה אחת עכ"ל. ועל כן אם לא אמר זה בברכה הנז' עוד לא יאמר אותו בשומע תפלה או אחר העמידה קודם שיעקור רגליו יען כי דבר זה הוא מקושר עם דברים של ברכת אתה גבור דוקא.

אך וכתוב לחיים טובים כל בני בריתיך וכן ובספר חיים ברכה ושלום וכו' אם שכח ולא אמרם במקומם וכבר חתם הברכה יאמר אותם אחר אלהי נצור קודם שיעקור רגליו כי דברים אלו בקשת רחמים הם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"א

שאלה אם אומרים אבינו מלכנו ביוה"ך שחל בשבת וכן בערב יוה"כ. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מ"ש בש"ע שאין אומרים א"מ ביוה"ך שחל בשבת הנה הטעם של בעלי סברה זו הוא חלוש מאד ובדברים כאלו אין לנו אלא מה שנראה לנו מדברי רבינו הגדול האר"י זצ"ל ותלמידו רבינו מהרח"ו זצ"ל ומוכח מדבריו מספר הכונות בכ"י אשר בידינו שאפילו בשבת שובה גמי יש לאומרו ורק שצריך לדלג מה שנזכר בו ענין סליחה וחטא שכן כתב בספר הכונות האמיתי שהעתיק מהרש"ו ז"ל וז"ל ענין א"מ שאומרים בעשרת ימי תשובה אחר העמידה מורי ז"ל לא רצה שיאמרו בשבת שבין ר"ה ליוה"כ ולא בשני ימים טובים של ר"ה א"מ חטאנו לפניך א"מ מחול וסלח לכל עונותינו וכיוצא בזה בשאר א"מ שנזכר בהם חטאות ועונות ווידויים וכו' עכ"ל ע"ש הרי משמע שגם בשבת שובה אומרים אותו וכ"ש ביוה"ך שחל בשבת וכן בעי"כ על כן אני נוהג לאומרו בלחש ואע"פ שהציבור של פה עירנו נהגו שלא לאומרו ואי איישר חילי אתקן שגם הציבור יהיו אומרים אותו. גם אני נוהג להוסיף ביוה"ך א"מ עשה למען עבדך רבי עקיבא בן יוסף אשר נהרג על קדושת שמך כי כבר ידוע שרבי עקיבא תיקן אמירת א"מ וגם ידוע מן מדרש משלי שנהרג ביוה"ך יהי רצון זכותו יגן בעדינו ובעד כל ישראל אכי"ר ודע כי גם פוסקים הפשטנים יש שכתבו שאומרים א"מ בשבת ועיין בספר התשב"ק. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"ב

שאלה אם הנשים חייבין במ"ע של אכילה בערב יום כפור כיון דהוי מ"ע שהז"ג דנשים פטורות. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כיון דהנשים חייבין בעינוי יוה"כ ולא עוד אלא דחייבין מן התורה גם בתוספת של יוה"כ וכנז' בגמרא דסוכה דף כ"ח ע"ב דאצטריך קרא ה"א דהאזרח לרבות הנשים בחיוב התוספת להתענות מבע"י ע"ש א"כ להכי גם באכילה דערב יוה"כ חייבין דומיא דשבת דחייבות בקידוש ואכילה והבדלה משום דחייבות בשמירה ואע"ג דהתם איכא היקש דזכור ושמור לומר כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה הנה הכא נמי מצינו לרז"ל שתלו תענית דיוה"כ באכילה דערב יוה"כ שאמרו כל האוכל בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי ופירש רבינו הגדול האר"י זצ"ל כונת חז"ל בזה לומר שרבוי האכילה של עיוה"כ גורם תיקון התענית בעשירי כי התענית של עשירי תלוי ברבוי אכילה של תשיעי וביאר בספר הכונות סוד הענין ע"ש והנה רש"י ז"ל פירש כל האוכל ושותה וכו' והכי משמע קרא ועניתם בתשיעי כלומר התקן עצמך בתשיעי שתוכל להתענות בעשירי וכו' הנה דבר ה' בפיהו אמת שכיון לסוד הנז' בדברי רבינו האר"י זצ"ל שאכילה של התשיעי גורם תיקון התענית בעשירי אך הטור ז"ל דאזיל בתר פשט הענין המתיק הטעם משום שלא יזיק התענית וכמ"ש שהוא מאהבת השי"ת שלא יזיק להם התענית ע"ש אבל אנו שידענו דברי רבינו האר"י זצ"ל הנז' אז נאמר הטעם כמ"ש רבינו האר"י ז"ל והשתא להכי גם הנשים חייבות באכילה דערב יוה"כ כיון דחייבים הם בתענית ועושים התיקון בתענית ביוה"כ כמו האנשים וגם לפי פשט הדברים בטעם שכתב הטור ז"ל שצונו השי"ת בזה כדי שלא יזיק התענית ג"כ מוכרח אתה לומר מאחר שהנשים חייבין בתענית אז ג"כ חייבין באכילה דערב יוה"כ

והנה מרן מהריק"א ז"ל בכסף משנה בפ"ג מהלכות נדרים נסתפק אם הך דרשא דכל האוכל בתשיעי היא מן התורה או אסמכתא בעלמא ע"ש והנה אי אמרינן שהיא אסמכתא בעלמא הו"ל מצות עשה דרבנן שהז"ג ובזה רש"י ז"ל ודעמיה ס"ל דלא אמרינן נשים פטורות במ"ע שהז"ג כי אם במצות דאורייתא אבל במצות דרבנן חייבין אפילו שהז"ג ועיין רש"י ברכות דף ך' ע"ב אך התוספות ז"ל פליגי על רש"י ז"ל בזה ואין פנאי להרחיב הדברים בזה עוד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"ג

שאלה אחד נדר בעת צרה להתענות ב' ימים וב' לילות רצופים והוא להיות כי שמע אומרים בשם רבינו האר"י זלה"ה שתענית ב' ימים וב' לילות רצופים עולה לחשבון כ"ז יום לכן בחר להתענות כ"ז ימים נפרדים בזא"ז לשלם נדרו הנז' כי ראה שקשה עליו תענית ב' ימים וב' לילות רצופים בפרט כי הזמן חום וקשה עליו הצמא והוא עשה כן מדעתו בלתי שאלת חכם ורק אחר מעשה בא לשאל אם יפה כיון בזה ועולים לו כ"ז ימים אלו לפרעון נדרו או"ד בעי ב' ימים וב' לילות רצופים דוקא. והנה אנן בדידן עוד נסתפקנו ג"כ להיפך והוא אם נדר להתענות שלושים יום או יותר אם יכול להשלים נדרו בכך שיתענה ב' ימים וב' לילות רצופים שעולה לו לכ"ז יום והשאר יתענה ימים נפרדים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה תנן במתניתין דמנחות פרק י"ב הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני כלים, בשני כלים והביא בכלי אחד מה שהביא הביא וידי חובתו לא יצא ופירש רש"י ז"ל היינו טעמא דאמרינן לא לשם נדרו הביאה אלא נדבה אחרת היא וכן פירש רע"ב ז"ל ודין זה פסוק להלכה בהרמב"ם ז"ל וא"כ השתא אע"ג דבאמת כתב רבינו מהרח"ו ז"ל בשם רבינו האר"י זצ"ל תענית של ב' ימים וב' לילות רצופים עולה במספר תעניות הקצובים לתיקון עונות בכ"ז יום עכ"ז כיון שזה נדר בפירוש ב' ימים וב' לילות רצופים והתענה כ"ז יום אלו בשביל הנדר הנז' אלא התענה בסתם הגם שבאמת בדעתו כך חשב להשלים הנדר אפ"ה דברים שבלב אינם דברים ואמרינן מה שהביא הביא וי"ח לא יצא דהא בנדר ב' עשרונים בכלי אחד והביא בשני כלים ג"כ היה חושב בלבו להשלים נדרו בזה ועכ"ז כיון שלא אמר בפירוש אמרינן לא לשם נדרו הביאה אלא נדבה אחרת

היא זו וה"ן ג"כ אמרינן הכי ולפ"ז גם בספק הב' שלכם ג"כ הוי דינא הכי דאם נדר ל' יום והתענה בסתם ב' ימים וב' לילות רצופים ולא אמר בפירוש שהוא מתענה כך להשלים נדרו הגז' בעבור כ"ז יום ג"כ לא יועיל לו זה במקום כ"ז יום ורק יועיל לו לפרעון ב' ימים מן הנדר דוקא.

ולפ"ז לכאורה נראה שאם אמר בפירוש שהוא מתענה כ"ז יום בשביל לפרוע בזה את נדרו שנדר ב' ימים וב' לילות רצופים די"ל דיועיל זה דהשתא ליכא למימר לא לשם נדרו הוא מתענה ונדבה אחרת היא זו כיון דפירש ואמר שהוא מתענה ימים אלו לשם נדרו.

מיהו נראה דאפ"ה לא יועיל זה מהא דתנן התם בפרק י"ג משנה ח' הרי עלי שור במנה והביא שנים במנה לא יצא **אפילו זה** במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר **והיינו** טעמא משום שבנדרו קבע שור **במנה ככל היוצא** מפיו יעשה ולא נפיק י"ח **נדרו אלא עד שיביא** שור במנה כאשר **קבע בפיו וכנז' ברע"ב ז"ל** ע"ש ודין **זה ג"כ הוא מוסכם להלכה וכנז'** בהרמב"ם **ז"ל וא"כ השתא בנידון השאלה** נמי כיון **שבשעת נדרו קבע ב' ימים וב'** לילות **רצופים צריך שיתענה כך** ככל היוצא מפיו והגם **כי כ"ז יום נפרדים הם** שקולים כנגד זה וערך **אחד להם לא יועיל** לו להשלים נדרו וכן ה"ה **לחיסך בספק הב'** שלכם ומ"ש רבינו האר"י **ז"ל שתענית** ב' ימים וב' לילות רצופים עולה **במקום** כ"ז יום התם שאני כי החיוב של מספר **הימים** אינו מחוייב בו מחמת נדר שיצא מפיו **אלא** משמייא מחוייב בזה ומשמייא החשיבו זה כנגד זה בתיקון העונות אבל הכא שהוא מחוייב מחמת נדר שיצא מפיו הדין הוא ככל היוצא מפיו יעשה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"ד

שאלה מצינו בש"ע א"ח סי' שס"ח ס"ד שפסק אם נתמעט העירוב משיעורו **אחר שנכנס שבת ראשונה ונשתייר בו אפילו** כל שהוא כשר אף לשאר שבתות ע"ש וחזינן להרמב"ן ז"ל בתשובה סי' רי"ב **שכתב אם** נתוספו דיורין אחר שנתקלקל העירוב **צריכין** לערב מחדש משום דלדידהו הוי **תחילת עירוב** על כן נסתפקנו במה שהתיר **הש"ע לשאר** שבתות השנה אם מהני נמי גם ליום **כפור ויו"ט** או"ד דוקא שבתות השנה **יועיל משום דחזרא** קדושה היא אבל יוה"כ **או יו"ט דהם קדושה** חלוקה מקדושת **השבת אפשר דלא יועיל וצריך** לחדש העירוב **דחשיב לכ"ע תחילת עירוב כמ"ש** הרמב"ן **בהיכא דנוספו דיורין. יורינו ושכמ"ה.**

תשובה **אין זה ספק ואע"ג** דחלוקין הם **בקדושתם** מ"מ קדושת שבת **חמירא מגייהו ועל כן** כמו שמועיל לשאר שבתות **השנה יועיל נמי** ליוה"כ ויו"ט ולא חשיב לגבי **דידהו תחילת** עירוב ולא אמר הרמב"ן סברה **זו כי אם** בנוספו דיורין שהם בני אדם אחרים וחלוקין הם זמ"ז וראיה לזה דאמרינן גבי טבילה בביצה דף י"ז ע"ב דמקשי תינח בשבת ביוה"כ מאי איכא למימר ומתרץ אמר רבא מי איכא מידי דבשבת שרי וביה"כ אסור אלא הואיל ובשבת שרי ביה"כ נמי שרי ע"ש והיינו משום דשבת חמיר מיוה"כ ולהכי אמרינן הואיל ובשבת שרי ביה"כ נמי שרי וה"ה הכא בנ"ד הואיל ובשאר שבתות שרי ביה"כ וביו"ט נמי שרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"ה

שאלה חולה שיש ב"ס שהותר לו לאכול ולשתות ביוה"כ ע"פ הרופאים אם מותר לאכול יותר משיעור הצריך לו ע"פ הרופאים דהיינו שהרופאים אמרו שיספיק לו אכילה של כביצה ושתיה של רביעית ואם לא יאכל וישתה יותר מזה השיעור אין חשש סכנה כלל ולא יהיה ניזוק כלל אם מותר לו לאכול ולשתות יותר מאחר שכבר אכל יום זה או"ד **צריך למידק שלא יאכל וישתה יותר משיעור הראוי לו. יורינו ושכמ"ה.**

תשובה הנה דבר זה תלוי בפלוגתא אחרת והוא אם נאמר יוה"כ הותר אצל חולה שב"ס או אם נדחה וידוע כי הרמב"ם בפ"ב מהלכות שבת פסק דשבת דחויה היא אצל סכנת נפשות וכתב מרן בכ"מ כמו שנחלקו בטומאה כך נחלקו בשבת אם הותרה אצל חולה או דחויה וקי"ל כמ"ד דחויה וכן הוא סברת הרשב"א והר"ן והרא"ש וכ"כ הרדב"ז ח"א סי' ס"ו דשבת דחויה היא אצל חולה ולא הותרה ע"ש וא"כ ה"ה יוה"כ נמי דחויה אצל חולה ולא הותרה ומאחר שדחויה היא אסור להרבות בשיעורא אלא צריך שיאכל שיעור המספיק לו שלא יזוק ויותר מזה אסור לאכול דהא כתב הר"ן ז"ל בריש פ"ב דביצה דג"מ בין הותרה בין דחויה הוא כשצריך לחולה ב' גרוגרות ויש לפנינו ב' גרוגרות בעוקץ אחד וג' בעוקץ אחד אי אמרינן הותרה יוכל לחתוך איזה מהם שירצה ואי דחויה אינו יכול לחתוך אלא רק העוקץ שיש בו השנים וכן אם צריכים לבשל לו בשר ויש חתיכה קטנה המספקת וחתיכה גדולה אי אמרינן דחויה לא יבשל כי אם הקטנה ואי הותרה יוכל לבשל הגדולה ע"ש וא"כ ה"ה ה"ן דינא הכי כיון שיוה"כ דחויה צריך לדקדק לאכול שיעור הצריך דוקא.

והנה ראיה לדברי הר"ן הנז' מצאתי בגמרא דהוריות דף י"ב דבעא מיניה רבא מר"ן משיח שנצטרע מהו באלמנה מדחא דחי או מיפטר פטר ועיין פירוש רש"י והוא דחוק וכבר הוקשה בדבריו בתוספות הרא"ש אך בשיטה כ"י כתוב בשם הרמ"ה ז"ל שפירש כך מדחא דחי מכהונה גדולה כיון שנצטרע וא"א לו לשמש וא"כ לא מדחי אלא מדברים שא"א לו לקיימן כשהוא מצורע אבל מאיסור אלמנה וכיוצא לא מדחי אר"ד מפטר מכהונה גדולה לגמרי והרי הוא מותר באלמנה עכ"ד ע"ש הרי לך אי אמרינן דחויה אין להתיר כי אם כדי הצורך מה דלא אפשר אבל אי הותרה מותר גם דבר שאפשר בלא"ה והיינו כמ"ש הר"ן ז"ל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"ו

שאלה בער"ה ובערב יוה"כ שנוהגים האנשים לטבול משום טומאת קרי ותשמיש המטה וכמ"ש בש"ע אם גם הנשים המתפללים צריכים לטבול משום תשמיש או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אע"פ שלא נזכר ד"ז בש"ע כי אם על אנשים עכ"ז הוא נוהג גם בנשים המתחסדות המתפללות ועוסקים בתורה דהכי איתא במתניתין סוף פ"ג דברכות זב שראה קרי ונדה שפלטה ש"ז והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה ורבי יהודה פוטר ע"ש הרי האשה שוה לאיש בענין זה ות"ק המחייב טבילה משום תקנת עזרא מחייב גם באשה ור"י פוטר בכולם והלכתא כר"י אלא שבער"ה ובערב יוה"כ נוהגים האנשים לטבול כסברת תנא דמחייב טבילה וא"כ השתא ה"ה דשייכא חומרא זו גם באשה המתפללת ולומדת בתורה על כן יר"ש תטבול אע"פ שאינה נדה משום פליטת ש"ז. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"ז

שאלה ביוה"כ שאסור בנעילת הסנדל אם יש מדת חסידות לילך יחף לגמרי ולא ילבש אפילו מנעל של בגד וגמי דהוי עינוי טפי. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין זו ממדת חסידים אלא אדרבה מדת חסידות הוא לנעול של בגד או של גמי ולא ילך יחף לגמרי כדי שיהיו רגליו נקיים ובפרט יום זה שכולו מקודש בתפילה וסליחות ותורה, וראיה לזה ממ"ש בגמרא דיומא דף ע"ח ע"ב רב יהודה נפיק בדהיטני אביי נפיק בדהוצי רבא נפיק בדיבלי רבה בר רב הונא כריך סודרא אכרעיה ונפיק הרי כל החכמים החסידים האלה היו משתדלים לבלתי ילכו יחף לגמרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קס"ח

שאלה מאחר דקי"ל שאין מסככין בדבר המקבל טומאה הנה אם העצים של הסכך הדביק עליהם מצד פנים ניירות נאים בשביל גוי אם נפסלו בכך די"ל הנייר הוא מקבל טומאה מאחר דהניירות שעושים עתה הם עשויים מבלויי סחבות וה"ז דומה ללבדים דמקבלי טומאה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות כלים פרק א' הלכה י"א כל שהוא ארוג בין מצמר ופשתים וכו' הוא נקרא בגד לענין טומאה והלבדים כבגדים לכל דבר ע"ש או"ד דיש לחלק ולומר נייר שאני ואינו מקבל טומאה וכן י"ל אם יש לו חתיכות ניירות חתוכים כרצועות ורוצה להניחם ע"ג כלנסאות של עצים לסכך בהם עצמם אי שרי או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין הנייר מקבל טומאה כל עוד שלא נעשה כלי ובית קיבול וכן איתא להדיא בהרמב"ם ז"ל בה' כלים פרק ב' הלכה א' העושה כלי קיבול מ"מ ה"ז מקבל טומאה בכל שהוא מן התורה וכו' כיצד העושה כלי מן העור המצה שלא נתעבד כלל או מן הנייר אע"פ שאין הנייר מקבל טומאה וכו' ע"ש ודין זה הוא משנה ערוכה במס' כלים פרק י"ז משנה ט"ו העושה כלי קיבול וכו' ע"ש ועיין עוד במשנה דזבים פרק ה' הלכה ה' ככר של תרומה שהוא נתון ע"ג משכב והנייר ביניהם ופי' הר"ש ז"ל שהנייר דהיינו דבר שאינו מקבל טומאה מפסיק בינתיים דלא נגעי בהדדי טהור הככר וכו' ע"ש ועיין עוד בהר"ש במס' כלים פרק יו"ד הלכה ד' ע"ש והא דאמרינן במס' פרה פרק יו"ד משנה וא"ו שניהם בשני ניירות שניהם טהורין של חשאת בנייר ושל תרומה בידו שניהן טמאין וכו' ע"ש אע"ג דנייר גופיה לא מקבל טומאה עכ"ז כיון שעשאו כלי קיבול מקבל טומאה וכמ"ש במס' כלים פרק י"ז ופסקה הרמב"ם ז"ל בה' כלים פ"ב וכנז"ל והתם עשה הנייר כלי קיבול ללגין ולכן מקבל טומאה מידו ומטמא הלגין דאין מונין ראשון ושני לחטאת נמצא הדבר ברור שאין הנייר מקבל טומאה ואע"ג דעשוי מבלויי הסחבות לא דמי ללבדין דלבדין הם נעשים בגד וכאשר יראה הרואה אותם אבל נייר איך יחשב בגד ורב המרחק ביניהם וזה לא ניתן ליאמר לכן נראה דמותר לסכך בניירות דאין הנייר מקבל טומאה כל זמן שלא עשאו כלי קיבול. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

(**א"ה** עיין להרב סדרי טהרה בס' קץ סע"ק י"ט ועיין להרב גודע ביהודה ז"ל במהדורא תנינא בי"ד שאלה ק"ד והוראת הרב נודע ביהודה ז"ל היא תמוהה מאד לפי מ"ש המחבר ז"ל).

שאלה קס"ט

שאלה גוי שבא מאיליו לבית ישראל ביו"ט והוא מן החשובים שראוי לכבדו להביא לו משקה של קהווי (קפה) מברשל ואם לא יביאו לו יש בזה איבה ובזיון כי הגוי יודע שישראל מבשלים ביום הזה אם מותר לבשל אותה שעה הקהווי שישתו ג"כ בני הבית הישראלים וגם הגוי עמהם או לאו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה כיון שהגוי בא מאליו לבית ישראל ויש בזה מפני דרכי השלום מאחר שהגוים יודעים שישראל מבשלים ביום זה וכשרואה שאין מביאים לו משקה הקהווי כפי שורת דרך ארץ יהיה לו הקפדה וכדי בזיון וקצף על בעה"ב על כן שרי לבשל הקהווי ע"מ שרוב המבושל ישתו אותו הישראלים וגם עוד בתנאי שישתו הישראלים תחילה ואח"כ יביאו ממנו לגוי דהיינו קודם שיביא אותו לפני הגוי ישתו בני הבית שלא בפניו כי לפניו אינו משורת דרך ארץ לשתות קודם ממנו ואחר שישתו יביאו הנשאר לפני בעה"ב והגוי ואז מותר להרשיט הכוס של הקהווי לגוי תחילה קודם בעה"ב משום שורת דרך ארץ יען שכבר בני הבית שתו קודם ומאחר ששתו קודם אז אינו ניכר שבשלו בשביל הגוי אלא בשבילם כי רוב המבושל שתו אותו ועיין בסי' תקי"ב בט"ז סע"ק ב' מ"ש בשם הרא"ש ז"ל דאם לא הרבה בשביל הגוי אלא בקדרה שהוא מבשל בה ליכא חשש איסור ע"ש.

והא דאמרינן שצריך שישתו הישראלים תחילה הוא ע"פ מ"ש בגמרא דשבת דף קל"ט ע"ב אמר רבה בר רב הונא מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים א"ר אשי והוא דתלה בה רמונים ומקשי בגמרא מאי שנא מהא דתניא מטילין שכר במועד לצורך המועד שלא לצורך המועד אסור אע"פ שיש להם ישן מערים ושותה מן החדש ומשגי התם לא מוכחא מלתא הכא מוכחא מלתא וכתב הרמב"ן ז"ל בחדושיו וז"ל הא דאמר רב אשי והוא דתלה בו רמונים ואקשינן עלה מערים ושותה ק"ל התם נמי שותה קאמרינן אבל אומר לשתות ואינו שותה לא התירו ונראה דהכי קאמר והוא דתלה בו רמונים ברישא מקמי דיתלה בה שמרים הא תולה שמרים וחוזר ותולה בה רמונים אסור ואקשי מערים ושותה מן החדש אע"פ שמתחילה הוא טורח הוכיח סופו על תחילתו ומתרץ התם לא מוכחא מלתא דהא א"א דשתי עד דעבר הילכך לא ידעי עביד וכי חזו בסוף דשותה מן החדש דיו בכך להוציא ממראית העין הכא מוכחא מלתא דלשמור עביד וכי תולה בסוף רמונים אמרינן דלשמור תלאה ועכשיו ששמר ואין צריך לו משתמש בה לשאר צרכיו וכן דברי ר"ש מטין עכ"ל וכן הריטב"א ז"ל בשיטה הביא דברים הנז' של הרמב"ן ז"ל וסיים וכך הם דברי הרמב"ם בפ"ו מה' יו"ט ע"ש.

וא"כ השתא ה"ה הכא בנידון השאלה הנז' שאם יבשלו ויביאו לגוי בתחילה נראה דמבשלין לצורך הגוי מפני כי עתה אחר ביאתו לבית אצלם הוא שבאו לבשל ומה ששותין עוד ישראלים אחריו הוא מפני שנשתייר ממנה ועל כן אם ישתו הישראלים ראשונה ויביאו לגוי מן הנשאר שפיר דמי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ק"ע

שאלה סוכה העשויה כמין "גם" שצריך להכשירה בצורת פתח לעשות דופן שרחבו יתר על טפח ויעמידנו פחות משלשה לאחד מן הדפנות ויעמיד קנה על גביהן וכנז' בש"ע הנה אם זה הקנה שהעמידו כנגד הטפח וכן הקנה שעל גביהן עשאם מעץ הגפן של כלאי הכרם אם הוכשרה הסוכה בצורת פתח כזה מאחר דכלאי הכרם עומדין לשריפה כתותי מכתת שעוריה וכדקי"ל גבי אתרוג ולולב של אשירה ועיר הנדחת וזה הקנה הגם כי ברחבו אין לו שיעור בגבהו בעינן שיעור שצריך שיהיה בו עשרה טפחים. ועוד נסתפקנו דאפשר לומר מאחר דעומד לשריפה אפילו שיעור משהו ליכא וכאילו ליכא מידי כלל.

ועוד נסתפקנו בזה כי הלא זה הוא מאיסורי הנאה ואיך נהנה ממנו כי על ידו הוא יושב לאכול בסוכה זו ואע"ג דקי"ל מצות לא להנות נתנו יש לומר הני מילי בשופר דליכא רק מצוה גרידא אבל הכא בסוכה תלוי בזה הנאת אכילה כי עי"כ הוא אוכל בסוכה זו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא עירובין דף פ' ע"ב אתמר רב חייא בר אשי אמר עושין לחי אשירה ור"ש בן לקיש אמר עושין קורה אשירה מ"ד קורה כ"ש לחי ומ"ד לחי אבל קורה לא כתותי מכתת שעוריה ע"ש ועיין מ"ש בתוספות ז"ל ד"ה אבל ע"ש ופסק הרמב"ם ז"ל בהל' שבת פרק י"ז הלכה י"ב כמ"ד לחי דוקא שכ"כ וז"ל בכל עושין לחיים אפילו בדבר שיש בו רוח חיים ואפילו באסור הנייה ע"ז עצמה או אשירה שעשה אותה לחי כשר שהלחי עוביו כל שהוא גובה הלחי אין פחות מעשרה רחבו ועוביו כל שהוא בכל עושין קורה אבל לא באשירה לפי שיש לרוחב הקורה שיעור וכל השיעורים אסורים מן האשירה וכו' ע"ש.

נמצינו למדין שגם במידי דאמרינן ביה כתותי מכתת שיעוריה חשבינן ליה כשיעור משהו ולא כאשר חשבתם דליכא מידי כלל דוה אינו וגם נמצינו למדין לדעת הרמב"ם ז"ל דאפילו במידי דבעינן שיעור גובה עשרה מהני איסורי הנאה ועיין להרב המגיד ז"ל מה שעשה חילוק בין ההיא דשופר וכיוצא דפסול משום מכתת שעוריה דכללא הוא כל שיש שיעור לרחקיו ברחבו כתותי מכתת וכל שאין צריך שיעור כי אם בגובה קו אין לו שיעור ולא אמרינן כתותי מכתת ע"ש אלא שהראב"ד ז"ל חולק על סברא זו ע"ש אבל כ"ע מודו דחשבינן ליה לשיעור משהו ועיין בש"ע א"ח סי' שס"ג

סעיף ז' וסעיף ט"ז דפסק כהרמב"ם ז"ל וא"כ השתא ה"ה לנדון השאלה דמהני זה להכשיר סוכה.

וגם הספק האחרון שלכם בחששת הקנה באיסורי הנאה שחשבתם לחלק במה דקי"ל מצות לאו ליהנות נתנו חילוק חדש הנה ג"כ נפשט מדין הגו' דהכא נמי נהנה בהיתר העירוב הזה שעי"כ הוא מוציא ומביא ועכ"ז לא חששו משום איסורי הנאה והיינו טעמא משום דמצות לאו להנות נתנו והספק הזה שלכם נאמר בגמרא דערובין דף ע"ח ע"ב בצדדי הבעיא דקאמר ע"כ לא קאמר רבי יהודה התם דמותר לקנות בית באיסורי הנאה אלא התם דבתר דקנה ליה עירוב וכו' ועיין ברש"י ז"ל ע"ש מיהו מסקנא דמלתא הוא אליבא דאמת דאמרינן מצות לאו להנות נתנו גם בכהאי גוונא ולא כאשר חשבתם.

וכן הדבר מפורש יוצא בחולין דף פ"ט ע"א מכסין בעפר עיר הנדחת ומקשי ואמאי איסור הנאה היא ומשני רבא מצות לאו להנות נתנו וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' שחיטה פי"ד הלכה י"ב דמותר לכסות בעפר עיר הנדחת ועיין בכ"מ ז"ל שם ע"ש והתם נמי נמשך מן זה הכסוי הנאת אכילה דהא קי"ל מי שאין לו דברים שמכסין בהם לא ישחוט עד שיהיה לו וכנו' במשנה דביצה ופסקה הרמב"ם ז"ל ה' יו"ט ריש פרק ג' ע"ש ועכ"ז לא חשיב ד"ז של הכסוי הנאת הגוף רק הנאת מצוה בלבד וה"ה הכא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"א

שאלה למה בהו"ר תקנו תפילות על שם שבעה צדיקים שהם אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ופנחס ודוד ועוד יש תפלה על שם יוסף הע"ה וקוראים אותם כורתי ברית ולא עשו ותקנו כזאת על שם צדיקים אחרים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה מפורש במס' דרך ארץ זוטא סוף פרק ראשון וז"ל ז' כורתי אלו הן אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן פנחס ודוד. באברהם כתיב ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר, ביצחק כתיב ואת בריתי אקים את יצחק, ביעקב כתיב וזכרתי את בריתי יעקב, במשה כתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת בני ישראל, באהרן כתיב ברית מלח עולם הוא לפני ה', בפנחס כתיב והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, בדוד כתיב כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי עכ"ל והא דתקנו תפילה על שם יוסף הע"ה ג"כ מפני שכל ישראל נקראו על שם יוסף כשם שנקראו על שם יעקב דכתיב גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה והטעם כי יעקב ויוסף הם כחלק אחד יעקב סוד הגוף ויוסף סוד הברית וידוע גוף וברית חשבינן חד ולכן כל מה שאירע לזה אירע לזה וכנ"ל במדרש ולכן ברית האמור ביעקב הוא שייך גם ליוסף ולכן נכלל ג"כ עם צדיקים כורתי ברית ואם אל סודם תדרוש תמצא כי הוא ראוי להכנס עמהם יותר מפנחס. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"ב

שאלה אשה שנהגה שלש שנים לישן ולאכול בסוכה וליטול לולב וכן לשמוע קול שופר שהם ממצות שהזמן גרמא דנשים פטורות אך היא נהגה בהם לקיימם והיתה מקפדת ונזהרת בהם כאנשים אם יכולה אח"כ לבטל מנהג זה בשנה הרביעית בלא התרת חכם או"ד דצריכה התרה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אע"ג דקי"ל דמצוות שהזמן גרמא נשים פטורות מ"מ אם תרצה האשה לקיימם יש בידה מצוה ועל כן לא גרע זה משאר מצות של חומרא שנהג בהם האדם דצריך התרה וכ"ש אם קבלה בפיה בפירוש לעשותם מדי שנה בשנה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"ג

שאלה אשה שנהגה כמה שנים לישן ולאכול בסוכה והרי היא נזהרת בזה כאנשים וגם בפיה אמרה כמה פעמים שהיא כן תעשה לקיים בכל שנה ושנה מצות זו ונסתפקנו אם זו האשה בליל שמחת תורה יכולה לישן בסוכה או"ד כיון דנהגה במצוה זו כאנשים גם היא צריכה לחוש לבל תוסיף. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מאחר דעל עיקר המצוה שהז"ג נתנו לה רשות לעשותה ולא חשו לאיסור בל תוסיף א"כ ה"ה לענין זה ג"כ אין לחוש ועיין לשלטי הגבורים בסוף מס' ראש השנה שכתב וז"ל וכבר ביארתי בקונטריס הראיות שאין הנשים עוברות על בל תוסיף במצוה שלא נצטוו עליה וכו' ע"ש וכ"כ הר"ן ז"ל שם ע"ש ועל כן מאחר דבעיקר המצוה לא חשו לאיסור בל תוסיף ה"ה לענין זה ליכא למיחש לבל תוסיף מאחר דאין חייבים בה מן התורה ולכן יכולה היא לישן בליל שמחת תורה בסוכה ורק לא תכוין בשביל מצוה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(**א"ה** עיין להרב ברכי יוסף ז"ל א"ח סי' י"ז מ"ש בשם הרב אליעזר נחום ז"ל ע"ש).

שאלה קע"ד

שאלה בעירנו מניחים בסכך הסוכה עצים מחוברים זב"ז ודרכם של עצים הנז' שהאומן חופר בהם בית קיבול בכמה מקומות ומכניס באותו בית קיבול עצים כדי לחברם זב"ז כמער ולויות ונסתפקנו אם הם כשרים לסכך מאחר דקי"ל סככה בח"צים שיש בהם קיבול פסולה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אע"פ שהאומן עושה בהם בית קיבול בתחילה שאינו חופר אותם מעבר לעבר ה"ז כשרה דקי"ל בית קיבול העשוי למלאות אינו בית קיבול וכנז' בתוספתא דכלים ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בה' כלים פ"ג הלכה ג' ע"ש וזה עושהו האומן מתחילה ע"ד למלאותו שיתחוב בו עץ הב' ואין זה בית קיבול וממילא כשר לסוכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"ה

שאלה אחד עשה בגד חדש וחשוב קודם סוכות אימתי עדיף ללבשו פעם ראשונה ולברך שהחיינו אם ימתין עד יו"ט של שמיני חג עצרת שהוא שמחת תורה משום שי"ל דכבוד יו"ט של חג עצרת עדיף שבו שמחת סיום התורה וראוי לכבדו ביותר או"ד כיון דחג הסוכות פגע ביה ברישא לו משפט הקדימה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דזבחים דף פ"ט במתניתין השלמים קודמין לבכור מפני שהן טעונין מתן ארבע וסמיכה ונסכים ותנופות חזה ושוק ופריך בגמרא אדרבה בכור קודם שכן קדושתו מרחם ובאכל לכהנים ומשני אפ"ה מצות יתירות עדיפי ע"ש וא"כ השתא מה שחשבתם שראוי לכבד את שמיני חג עצרת יותר מחג הסוכות לא כן הוא אלא אדרבא חג הסוכות עדיף משום שיש בו מצות יתירות והם סוכה ולולב וגם יש בו מ"ע של אכילה בלילה הראשונה מן התורה כאכילת מצה ועל כן ראוי ללבוש בגד החשוב הזה בחג הסוכות לכבוד החג חדא דהא ביה פגע ברישא ועוד דהוא עדיף באמת בשביל המצות שבו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"ו

שאלה אם קנה אתרוג קטן ואח"כ הביאו לו אתרוג יותר גדול ממנו אך אינו נראה יתרון הגודל שלו למראה עינים כי לפי ראות העין אינו ניכר שהוא גדול מן הראשון ורק במדה כאשר נמדד במים או במשקל

במצא שהוא גדול מן הראשון ונסתפקנו אם מחוייב לקנות זה השני משום הדור מצוה או"ד כיון דאין ניכר הגדול כי אם במדידה או במשקל ולא ניכר למראה העין אין בזה הידור מצוה והנה היכא דהראשון הוא שיעור מצומצם לא תבעי לן דידאי יש הידור מצוה בשני וצריך לקנותו אך כי תבעי לן שהראשון הוא יותר משיעור ביצה ועיין בש"ע סי' תרנ"ז וכע"ז שם. על כן יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה שנינו במשנה בפ"ו דבכורות עינו אחת קטנה ואחת גדולה במראה אבל לא במדה ע"ש ופי' רש"י שלכל נראה שזו גדולה מזו אבל היכא דאינו ניכר במראה ורק במדה בלבד אין זה מום וכן פירש רבינו עובדיה ז"ל ועיין בכ"מ בהלכות ביאת מקדש פ"ח ה"ו ע"ש וא"כ השתא גם גבי אתרוג אולינן בתר המראה .וכל שבמראה עינים אינו נראה וניכר שהוא גדול אין זה נחשב הידור על הראשון כדי שיוסיף לקנותו.

והנה מזה הראיה שכתבנו יש לנו ללמוד עוד ענין אחר כיוצא בזה והוא הלכתא למשיחא בעינן ב' השעירים של יוה"כ דבעינן שיהיו שווים לכתחילה במראה ובקומה ובדמים וכנז' במתניתין דפרק שישי דיומא דהנה אם יש הפרש ביניהם בקומה אך אינו ניכר ההפרש אלא במדידה ולא בראיית העין לית לן בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"ז

שאלה ראובן היה לן ביו"ט בבקעה אחת עם בני ביתו ולא היה להם אכילה לאכול כלל והיו רעבים הרבה כי בעיו"ט לא אכלו אך למחר בבוקר ודאי יבא להם אכילה ורק עתה בלילה אין להם וא"א שיביאו להם אכילה בלילה הזאת כי אם ע"י שיעברו אאיסורא דרבנן אי שרי במקום צערא או"ד דשאני צער רעבון משאר צער דחולי ומשום צער רעבון לא יעשו איסור דרבנן ואה"ן ישארו רעבים עד למחר ויאכלו בלתי עשיית איסור. יורינו לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דיבמות דף קי"ד ע"א היכי דמי אי דאיכא סכנה אפילו בשבת נמי ואי דליכא סכנה אפילו ביו"ט אסור ומשני לא צריכה דאיכא צערא וקסבר מפרק כלאחר יד הוא שבת דאיסור סקילה גזרו רבנן יו"ט דאיסור לאו לא גזרו ביה רבנן וכתבו בתוס' ז"ל בד"ה שבת בשם רבינו תם ז"ל דהאי צערא דקאמר הוא צערא מחמת רעב ע"ש נמצא דגם בצער מחמת רעב שרי איסור דרבנן ביו"ט. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"ח

שאלה כתב מור"ם ז"ל בהגה"ה א"ח סי' תרכ"ט דאין מסככין בעפר ולא ידענו דבר זה דהא אין מציאות לסכך בעפר ומה הוצרך להשמיענו ויש מי שפירש כוונתו על לבנים ולא נחה דעתנו בזה דעפר לחוד ולבנים לחוד והוא עפר קאמר ולא לבנים. יוריגו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה שפיר הוצרך להשמיענו דין זה והוא כי יש מסככים בענפי אילן שעלין שלהם הם רחבים וקלים הרבה ומקומות שלהם מצוי רוח הרבה והם יראים פן יבא הרוח ויסיר הענפים וישליכם לארץ לכן שוטחין עפר הרבה למעלה מן הענפים על פני העלין שהם רחבים כדי שיכבידו ולא יוזם הרוח ממקומן ומאחר ששוטחין העפר על פני כולן ומניחין עפר הרבה ה"ז נמצא מסכך בעפר ופסול כי הוא נעשה עיקר הסכך ולהכי שפיר הוצרך להשמיענו דין זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קע"ט

שאלה ראובן גזל אתרוג מגינת שמעון ונטלו ביו"ט ראשון ובחול המועד פייס לבעליו ומחל לו מחילה גמורה אם מהני מחילה זו למפרע דאמרינן כאילו לא גזלו ונמצא

יצא י״ח ביו״ט ראשון או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה המחילה היא במקום פרעון ואינה חשובה כמו התרת חכם שעוקר הנדר מעיקרו אלא הרי הוא כאילו פרע לו באותה השעה שמחל לו וכמ״ש הטור ז״ל בח״מ סי׳ ע״ג תשובת הרא״ש ז״ל וז״ל מחילה לא שייך במשכון בשלמא כשאדם חייב לחבירו מנה ומוחל עליו הוי מחילה במקום פרעון אבל כשיש לאדם חפץ ביד חבירו ואומר אני מוחל לך החפץ לאו כלום הוא אא״כ שיאמר לו אני נותנו לך עכ״ל ודין זה פסקו בש״ע שם ע״ש. ואע״ג דמחילה שיש בה קנין אלימא דאפילו בקרקע אם קנו מידו מהני גם בלשון שמשמעותו מחילה וכמ״ש בפרק מי שהיה נשוי על מתניתין מי שהיה נשוי ב׳ נשים ומכר שדהו וכתבה הראשונה ללוקח דין ודברים אין לי עמך השגיה מוציאה מן הלוקח וראשונה מן השניה והלוקח מן הראשונה ומקשי בגמרא וכי כתבה ליה מאי הוי והתניא וכו׳ ומשני הכא במאי עסקינן כשקנו מידה ע״ש דמוכח כל היכא דקנו מידו מהני אפילו בלשון דמשמעותו מחילה וכ״כ הרשב״א ז״ל בתשובה הובאה בבית יוסף ז״ל באמר ראובן לשמעון מחול לי הקרקע דלא מהני היכא דלא קנו מידו ומשמע היכא דקנו מידו מהני ע״ש הנה גם אם נאמר בנדון השאלה שזה פייסו שמחל לו וקנו מידו על המחילה עכ״ז זה יספיק לו לקנות האתרוג מעת הקנין ואילך אבל לא לקנותו למפרע קודם ג׳ ימים דליכא קנין בקרקע כהאי גוונא שהאדם הקונה קרקע מחבירו בקנין א״א לו לקנותה אלא מזמן הקנין ואילך ולא שיקנה אותה מקודם כמה ימים בקנין שעושה היום על כן נראה פשוט בנדון השאלה דלא יצא י״ח למפרע ע״י המחילה.

והגם כי הדבר הזה הוא ברור כמ״ש הגה יש עוד להביא ראיה ברורה לזה ממה דקי״ל המוכר שט״ח לחבירו וחזר ומחלו מחול אך המלוה שהוא המוחל יתחייב ללוקח במעות מדינא דגרמי ומיהו אינו משלם כל מה שהיה כתוב בשטר דהא מחוסר גובייניא הוא ודבר ידוע שאינו נמכר ככל הדמים הכתובים בו אלא שמין מה שהוזיקו כפי מה שהוא כגון אם הלוה גברא אלמא וכו׳ ואם הלוה עני או אילם שלא היה משלם כלום ה״ז המלוה פטור לגמרי הואיל ולא גרם לו הפסד ממון במחילתו שלעולם אינו מחוייב מחמת מחילתו עד שיתברר שאין החוב נפסד ללוקח אלא מחמת מחילתו של זה וכנז׳ כל זה בש״ע ח״מ סי׳ ס״ו סעיף ל״ב ול״ג ע״ש והשתא אי אמרת המחילה עוקרת הדבר מעיקרו כמו התרת נדרים וכאילו לא היה למה יתחייב המלוה מדין דגרמי הלא הוא מחוייב לשלם ללוקח כל ממון שקיבל ממנו דהו״ל כאילו לא מכר לו כלום והמעות הלואה הם גביה ולמה יהיה פטור אם הלוה עני הלא צריך לשלם הממון שקיבל מן הלוקח בכל אופן שיהיה אלא ודאי המחילה אינה עושה הדבר כאילו אינו ורק עתה בעת המחילה פקע החוב. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

שאלה ק״פ

שאלה ראובן היה לו אתרוג כשר וקודם סוכות אסרו עליו בהנאה. אם יכול שמעון ליטול אותו ביו״ט ראשון ולצאת בו י״ח בלתי רשות ראובן דמאחר דזה ראובן אסרו על עצמו בהנאה נמצא אין לראובן בו כלום וה״ז שמעון יכול לזכות בו והוא שלו ואת״ל שזה יכול לצאת בו י״ח בלתי רשות ראובן הנה אם זה שמעון נטלו ויצא בו ואח״כ נשאל ראובן על נדרו והתירו לו דאז נעשה האתרוג למפרע של ראובן דחכם עוקר הנדר מעיקרו אם פקעה נמי מצות שמעון ולא יצא י״ח דהא למפרע נטל האתרוג דלאו דיליה ובעינן משלכם. יורינו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה דבר זה מפורש יוצא בהרשב״א ז״ל והביאו הר״ן ז״ל בנדרים דף פ״ה גבי מתניתין כהגים לוים נהגים לי יטלו וכו׳ ופריך הש״ס אלמא טובת הנאה אינה ממון אימא סיפא וכו׳ רבא אמר שאני תרומה וכו׳ ע״ש וכתב הר״ן ז״ל בשם הרשב״א ז״ל וז״ל ומהא שמעינן שהאוסר פירות על עצמו יכולין אחרים ליטול אותן בעל כרחו ואינו יכול לעכב אע״פ שיוכל לישאל על נדרו כיון דהשתא מיהא הא לא אתשיל מיהו היכא דאתשיל חייבין

לשלם דכיון דחכם עוקר הנדר מעיקרו כיון דאתשיל הוויין להו הנך פירי כאילו לא אתסרו עליה מעולם וא"ת א"כ איך יטלו כהנים בעל כרחו למה לא נחוש דילמא מיתשיל ומתהנו מדידיה לאו קושיא הוא דהא תנן המקדש את האשה על תנאי שאין עליה או עליו נדרים אינה מקודשת ומדקתני אינה מקודשת משמע שאינה מקודשת כלל ויכולה להנשא לאחר אע"ג דתניא התם הלכה אצל חכם והתירה וכן הוא שהלך אצל חכם והתירו מקודשת אלמא אע"ג דמצי מתשיל וחיילי קדושין למפרע כל אימת דלא אתשייל לא חיישינן דילמא מתשיל הכי גכ' דאם אתשיל עבדי כהנים איסורא למפרע כל אימת דלא אתשיל לא חיישינן להכי הרשב"א ז"ל.

הרי לך מפורש יוצא מדבריו של רבינו הגדול הרשב"א ז"ל לענין נידון השאלה דמצי שמעון ליטול אתרוג זה של ראובן שאסרו אפילו לכתחילה ובעל כרחו של ראובן יכול ליטלו ולא חיישינן דילמא יהיה נשאל עליו דהא עדיפא מנה קאמר אפילו בקידושין דיש איסור א"א ובנים ממזרים עכ"ז ס"ל בפשיטות דאם אמר על תנאי שאין עליו נדרים דאינה מקודשת ויכולה להנשא לכתחילה בלי גט מזה ולא חיישינן דילמא יהיה נשאל וכ"ש הכא מיהו אם אח"כ זה נשאל שמעינן ליה דס"ל למפרע חיילי קדושין ובדין הפירות יתחייב זה האוכל לבעלים לשלם וא"כ ה"ה הכא בנידון השאלה גמי צריך לומר דלמפרע אם נשאל זה על נדרו לא יצא שמעון י"ח במצוה ביו"ט ראשון.

מיהו הר"ן ז"ל כתב שם על דברי הרשב"א ז"ל וז"ל ואני מסתפק בזה לפי שמשעה שאסרו על עצמו הפקירו וכל שזכה בו אחר קנה כזוכה מן ההפקר ואע"פ שאיסור שבו הלך על ידי שאלה קנין ממון של זה אינו בטל שאיני מוצא שאלה בהפקר ומש"ה יטלו בעל כרחו דאי לא ודאי כיון דנדרים לאתשולי עלייהו קיימי דמשום הכי מקרו דבר שיש לו מתירין בפרק הנודר מן הירק חיישינן דילמא מתשיל וכי תנן אינה מקודשת לא שתהא מותרת להנשא אלא דינא קתני ואפילו תימא נמי דמלתא דפסיקתא קתני היינו טעמא משום דבדידה ליכא למיחש דלא מקלקלא נפשה ובדידיה לא אשכחן בגמרא אינה מקודשת אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו מקודשת לומר שהיא מקודשת גמורה אבל לא הלך איכא למימר דחיישינן כנז"ל עכ"ל ע"ש נמצא לפי סברת הר"ן ז"ל יוצא לגידון השאלה שזה שמעון יוכל לצאת י"ח באתרוג זה ביו"ט ראשון והרי הוא זוכה בו ונעשה שלו מן הדין ואע"פ שאח"כ זה ראובן נשאל על נדרו עדיין האתרוג הוא של שמעון וזוכה בו ואין ההתרה מועלת אלא להעביר האיסור אבל לא תוכל להפקיע הקנין של שמעון גמצא דבר זה הנזכר בסוף השאלה היכא דראובן נשאל על נדרו אם פקעה המצוה דשמעון או לאו הנה הוא מחלוקת בין הרשב"א ז"ל והר"ן ז"ל אלא שבאמת הרשב"א ז"ל נקט דבריו בפשיטות אך הר"ן ז"ל כתב ואני מסתפק בזה וכנז"ל.

ועוד מצינו להרשב"א והר"ן ז"ל מדברים בענין כיוצא בזה והוא דתנן בב"ק דף ק"ח האומר לבנו קונם שאין אתה נהנה משלי אם מת יירשנו בחייו ובמותו אם מת לא יירשנו ויחזיר לבניו או לאחיו ואם אין לו לזה ובע"ח באים ונפרעים בע"כ וכתב הר"ן ז"ל בנדרים דף מ"ז וז"ל והוי יודע דכי תנן אם מת לא יירשנו לאו למימרא דכיון דנכסים אסורים לו בהנאה לא יזכה בהם דהא קתני סיפא ויתן לבניו או לאחיו ואם אין לו לזה ובע"ח באים ונפרעים ואם לא זכה בגוף הנכסים היאך נותנם לבניו או לאחיו והיאך בע"ח באים ונפרעים אלא ודאי נכסים דידיה הוו אלא שאינו רשאי ליהנות מהם עכ"ל אך הרשב"א ז"ל פליג בהא דכתב הרשב"א ז"ל בחידושיו שם וז"ל בחייו ובמותו אם מת לא יירשנו וסיפא דהך מתניתין יתנהו לבניו וכו' וק"ל הא כיון דאסרוהו עליו בקונם שויא עליו עפרא בעלמא כשאר איסורי הנאה והיכי מצי יהיב לבניו וכיצד בע"ח באים ונפרעים ממנו כלומר וקרעינן לשטרא דבע"ח אדרבה הוא אסור ליתנו כשאר איסורי הנאה ובע"ח שיזכה מן הנכסים מן ההפקר זכה והר"ל כחמץ בפסח וכערלה וכלאי הכרם אלא הנכון בזה כמ"ש הראב"ד ז"ל דקאי אמודר ע"ש הרי דפליג על הר"ן ז"ל וס"ל כיון דאסרם עליו בהנאה שוב אין לו זכות בנכסים כלל.

והנה אין להקשות מדברי הר"ן ז"ל אלו על דברי הר"ן ז"ל הנז"ל דשם אייירי באסר הוא עצמו את פירותיו עליו וס"ל להר"ן

כיון שאסר פירותיו על עצמו עשאם הפקר ולהכי זוכין בהם אחרים אבל הכא אירי שאסרו אחרים ממונם עליו וזה ירשם דס"ל דעכ"פ אית ליה זכות בגוויהו וכמבואר זה בדברי הפוסקים ז"ל.

והשתא נמצינו למדין מפלוגתא דהרשב"א והר"ן ז"ל הנז' בהיכא דאסר אביו ממונו עליו והיה לאביו אתרוג ומת וירשו דלדעת הר"ן ז"ל אין זה שמעון יכול לזכות באתרוג זה וליטלו ביו"ט משום דזה ראובן היורש אית ליה זכיה בגויה וזה האתרוג חשיב ממון דאית ליה בעלים ואינו יכול שמעון לזכות בו מאיליו ואם נטלו לא יצא י"ח דבעינן משלכם אבל לדעת הרשב"א ז"ל דס"ל כיון דאסר אביו עליו בהנאה שוב אין זכות לראובן בנכסים ובע"ח שזכה בנכסים מן ההפקר זכה א"כ גם שמעון יכול לזכות בזה האתרוג מן ההפקר והרי מפלוגתא הנז' יוצא דין אחר מחודש. וראיתי לרש"ל בים של שלמה בב"ק פ"ט סי' ס"א שהביא לדברי הרשב"א ז"ל מ"ש בהא דאוסר הנאת פירותיו על עצמו ומ"ש הר"ן ז"ל דמספקא ליה ע"ש ומה שנתקשה ממ"ש הרב מגיד משנה מדברי הרשב"א ז"ל ומכח זה כתב אולי חזר בו הרשב"א ז"ל הרואה יראה דאין כאן תימה כלל כי הרשב"א ז"ל דייק מהיכא דאמר ע"מ שאין עליו נדרים דס"ל גם בזה אינה צריכה גט ובטלו הקדושין ולא חיישינן שמא ישאל וזה פשוט והנה רש"ל ז"ל גבי איש חיישינן שמא ישאל ויקלקלה מיהו בעיקר הדין של הרשב"א ז"ל ס"ל לרש"ל דאינם יכולים ליטול בעל כרחו היכא דאסר עצמו בקונם כי אע"פ שנאסר עליו מ"מ אינם הפקר ויכול ליתנם לצדקה דאין שם טובת הנאה ומה שהוא נהנה מן המצות הא קי"ל מצות לא להנות נתנו וכו' ע"ש נמצא דפליג בזה דס"ל דלא חשיב הפקר והנה באמת הרשב"א ז"ל בחידושיו לנדרים דף ל"ד כתב כל המדיר ואוסר נכסיו עליו מסתמא ממצוה לא קא מדיר נפשיה ע"ש וא"כ לפ"ז איך נוטלים ממנו בעל כרחו והא מצי ליתן לצדקה וכמ"ש רש"ל ז"ל ומוכרחים אנחנו לומר דהרשב"א ז"ל חשב למצות הצדקה טובת הנאה וכיון דקי"ל טובת הנאה ממון וכמ"ש הרשב"א ז"ל בחידושיו לקדושין דף נ"ח להכי ס"ל להרשב"א דאינו יכול ליתן זה לצדקה ופליג בזה על רש"ל ורק למצוה אחרת כגון אתרוג ולולב ליטלו או שופר לתקוע בו וכיוצא ס"ל דמסתמא ממצוה לא קא מדיר נפשיה.

הדרן לבידון השאלה הנה לדעת הרשב"א והר"ן ז"ל יכול זה שמעון ליטלו ולצאת בו י"ח ביו"ט ראשון וזוכה בו אבל אם נשאל זה על נדרו אח"כ לדעת הרשב"א ז"ל פקעה המצוה ממנו ולדעת הר"ן ז"ל לא פקעה ולדעת רש"ל ז"ל מעיקרא אין יכול שמעון לזכות בו בלתי רשות ראובן דאין זה חשוב הפקר אלא עדיין יש לבעליו זכות בו ליתנו לצדקה וא"כ השתא ודאי לכתחילה אין לו לשמעון ליטול אתרוג זה בלתי רשות ורצון ראובן ואם כבר נטלו וזה ראובן לא נשאל על נדרו אח"כ ה"ז קיים המצוה בין לדעת הרשב"א ובין לדעת הר"ן ז"ל ואם נשאל ראובן על נדרו ה"ז קיים המצוה לדעת הר"ן ז"ל אבל לדעת הרשב"א ז"ל לא קיים המצוה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קפ"א

שאלה תינוק אחד נטל לולב ומיניו בחג לקיים מצות נענוע והיה אדם עומד אצלו ונתיירא פן יפול הלולב מיד התינוק לכן הניח ידיו על ידיו של תינוק האוחז הלולב ואתרוג מכאן ומכאן כדי לחזקם שלא יפלו מיד התינוק ואח"כ עשה התינוק נטילת לולב ונענוע כראוי בעוד ידיו של גדול על ידיו של תינוק אך זה הגדול האוחז עדיין לא בירך על הלולב ונסתפקנו אי מצי זה הגדול אח"כ לברך על הלולב כאשר יטלנו הוא בעצמו או"ד פרחה ברכה מגיה דחשיב זה כאילו כבר נטלו מאחר שידיו סומכות על ידיו של תינוק שתופס הלולב מאי אי אמרינן מאחר דידיו של תינוק חוצין בין ידיו של זה ובין הולב ומיניו לא חשיב נטילה כלל ומצי לברך או"ד כיון דהאי יד אדם והאי יד אדם הוי מין במינו ואינו חוצץ וכן יש להסתפק נמי אם באמת זה עשה בכונה מכוונת לצאת ידי חובה כגון שהיה אדם תופס לולב ומברך ובא זה וסמך ידיו על ידו בנטילתו ונענועו אי מצי אח"כ ליטול הלולב בעצמו ולברך. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי אין זה חשיב נטילה כלל דדאי יד של זה האוחז בלולב ומיניו הוי חציצה בין הלולב ובין ידו של זה הב' כי הן אמת דקי"ל מין במינו אינו חוצץ היינו דוקא דחד גופא וכמו ההיא דמקריב קדשים ואמורים בחוץ דחייב ולא חשיב בשר הזבח חציצה משום דאמר רב מין במינו אינו חוצץ וכנז' בזבחים דף ק"י ע"א ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות מעשה הקרבנות פרק י"ט ע"ש אבל בתרי גופי אע"ג דהא יד אדם והאי יד אדם חוצצין וכדאמרינן להדיא בגמרא דמנחות דף צ"ד גבי תנופה דשותפין דלא מצו למינף כולהו בהדי הדדי משום חציצה דידו של זה חוצצת בין יד חבירו ובין הקרבן ולכן אחד מניף על ידי כולן וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות מעשה הקרבנות פרק ט' וכן איתא להדיא עוד בגמרא דזבחים דף כ"ד ע"א ואי אשמעינן בהמה דלאו מינא דאדם הוא אבל חבירו דאדם הוא אימא לא צריכה וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות ביאת מקדש פרק ה' אם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע כגון שעמד על גבי כלים או על בהמה או על רגלי חבירו פסל ע"ש.

וא"כ השתא ה"ה הכא בנידון השאלה דלא חשיב זה הב' האחר נטל לולב כלל משום דחוצצת ידיו של ראשון בין ידיו של זה ובין הלולב ולכן פסק בש"ע א"ח סי' צ"א ס"ד בדין תפלה בכיסוי הראש דהנחת יד האדם עצמו על ראשו לא חשיבה כסוי אבל הנחת יד אדם אחר חשיבה כסוי ע"ש ולכן ה"ז נוטל אח"כ ומברך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קפ"ב

שאלה אחד שהיה לו אתרוג משלו ביו"ט ראשון ובירך עליו ואח"כ מזכה בו את הרבים לתת אותו במתנה ע"מ להחזיר לכל או"א מן הציבור כי לא היה בעיר אתרוג זולתו אך להיות כי בן פורת יוסף הקהל הרבה הנה ברור אצלו אם יתן אותו לכל הקהל כולם בודאי יתקלקל מרוב תפיסת יד ולמחר שהוא יו"ט ב' לא יוכל לברך עליו כי יהיה בו שינוי מראה מרוב התפיסת יד שתופסים בו רבים. גם עוד על הרוב הקרוב לודאי יהיה בו חסרון מצפרנים של הידים מרוב הדוחק של הציבור שהם דוחקים זב"ז וכל אחד רוצה לזכות קודם והם רבים בפ"י על כן ה"ז שואל אם מותר להצניעו אחר ברכתו וברכת איזה יחידים מן הקהל כדי שיברך עליו למחר ולא ישאר בלא ברכה או"ד צריך לזכות בו את הרבים ביו"ט ראשון שהוא דאורייתא ואע"פ שיתקלקל בודאי אח"כ. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי צריך לזכות בו את הרבים ביו"ט ראשון ואע"פ שיתקלקל אח"כ כי מצוה דרבים חמירא ובפרט שהיא מצוה דאורייתא וכן מצינו בגמרא דברכות דף מ"ז ע"ב דמקשי על ר"א ששחרר עבדו והשלימו לעשרה היכי עביד הכי ומשני מצוה שאני והדר מקשי מצוה הבאה בעבירה היא ומשני מצוה דרבים שאני הרי שרי ליחיד למעבר על ל"ת בשביל מצוה דרבים ועיין להפוסקים הראשונים ז"ל מה שהאריכו בד"ז ועיין להרא"ש ז"ל פרק אלו מגלחין סי' נו"ן מה שחילק בין מצוה דרבים שיש בה זיכוי לרבים ובין מצוה דרבים דהיינו שמחוייבים בה רבים ואין בה זיכוי לרבים והכא בנ"ד תרתי הוי שהיא מצוה שמחוייבים בה רבים וגם בה זיכוי לרבים וב"ד כ"ש הוא מהך דהגמרא דזה למחר אם יתקלקל האתרוג לא עביד איסורא ורק דאינו יכול לברך עליו ויטלנו בלא ברכה ואפילו אם יהיה בו פסול גמור אין כאן רק ביטול מצוה וכל זה אם נניח במונח שודאי יתקלקל אך שמא לא יתקלקל איך שיהיה יש להורות לזה שצריך הוא לזכות את הרבים ביו"ט ואע"פ שודאי יתקלקל אח"כ האתרוג כי מצוה דרבים עדיף.

מיהו ודאי אם הוא יושב בכפר לבדו ויש לו אתרוג וקהל גדול יש בעיר שאין להם אתרוג ולא אפשר לשלוח להם האתרוג ביו"ט אחר שיצא בו י"ח דאה"נ אינו מחוייב בעל האתרוג לשלוח אתרוגו לקהל והוא ישאר בלא מצוה כלל ואע"ג דהם רבים אינו מחוייב בזה ומ"ש הרב מגא"ז ז"ל בסי' תרנ"ח סע"ק י"ב בשם מט"מ ז"ל אדם שיש לו אתרוג מיוחד וצעיר אחרת אין להם כלל מושב שישלחנו לשם

והוא יברך על של הקהל ע"ש היינו משום דאיהו אינו בטל ממצוה דעכ"פ הוא מקיים המצוה בשל הקהל ורק דאזיל מיניה מצוה מן המובחר שאינו מברך על שלו ממש גם מ"ש הרב מג"א בהלכות חנוכה סי' תרע"א שאם יש לאחד שמן לעשות כמהדרין ולחבירו אין לו שמן שמוטב להדליק בכל לילה נר אחד ויתן היתר לחבירו ע"ש הנה גם שם הוא מקיים עיקר המצוה בנר אחד מיהו הלכה זו שחידש המג"א ז"ל בהלכות חנוכה הנז' עדיין לא פסיקא לי די"ל מאחר דאין כאן מצוה דרבים ורק עביד כן בשביל יחיד אין לו לעזוב הידור מצותו בשביל יחיד ומצוה דידיה קדים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קפ"ג

שאלה אתרוג שיש בו כביצה בצמצום והדבר ברור לעיני הכל שבתוך ימי החג יחסר מן השיעור אם יוצא בו י"ח ביום ראשון שעדיין יש בו שיעור שלם מצומצם או"ד כיון דאחר יום או יומיים בודאי יהיה חסר הרי כאילו הוא חסר מעכשיו ואינו יוצא י"ח בו גם ביום הזה שיש בו שיעור. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גרסינן בפסחים דף פ"ד ע"א תניא גידין הרכין נידונים כבשר אתמר גידים שסופן להקשות ר' יוחנן אמר גמנין עליהן בפסח ריש לקיש אמר אין נמנין עליהן בפסח, ר' יוחנן אמר גמנין עליהן בתר השתא אזלינן, ר"ל אמר אין נמנין עליהן בתר בסוף אזלינן ע"ש וגרסינן בגמרא דחולין בסוף דף ע"ו ע"ב בענין הטרפיות לצרף הגידין לבשר הנהו גידין רכין דאתי לקמיה דרבא [דהוו מצטרפי לבשר וחופין רוב העצם הנשבר] אמר רבא למאי נחוש להו חדא דאר"י גידין שסופן להקשות נמנין עליהם בפסח וכו' א"ל רב פפא לרבא ר"ש בן לקיש ואיסורא דאורייתא ואת אמרת מאי ליחוש להו אשתיק ואסיקו בגמרא התם טעמא דאשתיק משום דר' יוחנן הדר ביה לגביה דר"ש בן לקיש ע"ש והרמב"ם ז"ל בפ"ח מהלכות שחיטה פסק גידים הרכים אינם חשובים כבשר ועיין בכ"מ ובבית יוסף יו"ד סי' נ"ה מ"ש בזה וכן פסק הטור ז"ל סי' נ"ה גידים שסופם להקשות אינם מצילים כבשר וכן פסק בש"ע ע"ש הרי לך הלכה ברורה אע"ג דעתה הגידים רכים הם והרי הם כבשר עכ"ז מאחר דסופם להקשות לא אזלינן בתר השתא אלא אזלינן בתר הסוף וא"כ השתא ה"ה הכא כיון דאתרוג זה א"א לו לעמוד על שיעורו וסופו להיות חסר כי עתה הוא שלם בצמצום ומוכרח שיכמוש ויתחסר הא ודאי דאין יוצאין בו גם עתה י"ח דאזלינן בתר הסוף ולא בתר השתא.

ודע כי כיוצא בענין זה דגידים מצינו גמי בדין הסוכה וכנז' בגמרא דסוכה דף י"ג ע"ב אר"א אמר שמואל ירקות שאמרו חכמים אדם יוצא בהן י"ח בפסח פוסלין בסוכה משום אויר מ"ט כיון דלכי יבשי פרכי ונפלי כמאן דליתנהו דמי ועיין רש"י ז"ל וכתב הר"ן ז"ל דמהכא שמעינן דכל דבר העשוי להתייבש בתוך שבעה עד שתהא חמתו מרובה מצילתו אף מעכשיו הוא פסול ע"ש וכ"כ בבית יוסף א"ח סי' תרכ"ט וכ"כ בש"ע הרמ"א ז"ל ע"ש וראיתי בספר הלבוש ז"ל שם דיהיב טעמא בהא דפסול מעכשיו משום דגזרו בו חכמים שלא יבא לידי ביטול מצות סוכה שמא לא יוכל לעשות אחרת תוך החג ויבטל מצות סוכה ע"ש וכפי מה שכתבנו מדין הגידים מוכח דלאו משום גזרה הוא אלא מדינא הוי דאזלינן בתר הסוף דכיון דסופם להתייבש וליפול מעתה כליתנהו דמי.

ברם בהא דכתב הר"ן ז"ל כל דבר העשוי להתייבש תוך שבעה איכא למידק טובא למה תלה הדבר בשבעה אפילו אם אלו סופם להתייבש וליפול אחר שבעה ג"כ פסולים משום דאזלינן בתר הסוף ולמה נקיט שבעה ובגמרא אמר כיון דלכי יבשי פרכי ונפלי כמאן דליתנהו דמי ולא אמרו שיעור ימים לדבר זה ולכאורה נראה דכוונת הר"ן ז"ל דנקט ז' היינו ע"ד מ"ש בגמרא דביצה דף ל' ע"ב בחילוק שיש בין סוכה לאתרוג היכא דהפריש ז' אתרוגים לשבעה ימים דקאמר התם דמפסקו לילות מימים כל חד וחד יומא מצוה באפי נפשיה הוא הכא דלא מפסקו לילות מימים כולהו יומי כחדא יומא אריכתא דמי ע"ש ונראה להכי נקיט הר"ן ז"ל תוך שבעה כדי לעשות טעם למה פסולין מיד

בעודם לחים משום דחשיב כאילו ביום ההוא נשרו דכל השבעה הם יום אחד חשיבי גבי סוכה מפני שמצותה בלילה וביום ואם כך כונתו קשה מנ"ל להר"ן דין זה חדא דהגמרא נקט בסתם ולא נתנה שיעור ימים ועוד כפי מה שהוכחנו מן הלכה ברורה דגידים דאזלינן בתר הסוף מוכח דאין ליתן בזה שיעור ימים אלא כל שסופם וכו' אזלינן בתר הסוף ועל כן נראה לומר הא דנקט שבעה לאו דוקא ואורחא דמלתא נקט והנה מר"ן ז"ל בש"ע כתב ממהרות לייבש ולא כתב שיעור שבעה ונקט ממהרות היינו לאפוקי ירקות שאינם ממהרות דאע"ג דהם מתייבשות לפעמים לגודל החמימות אין זה חשיב בודאי שיפלו דאפשר שאם לא יזדמן להם רבוי חמימות יתקיימו משא"כ אותם המהרות יבשותם ונפלותם ברורה וודאית ולכן אזלינן בהו בתר הסוף.

עוד ראיתי להרב ב"ח ז"ל וז"ל ושיעור המיהור נראה מדברי הר"ן דהיינו כשדרכו להתייבש תוך שבעה משנתלשו משעה שנכנס החג ע"ש הרי הבין דברי הר"ן ז"ל מ"ש שבעה דברי דוקא הם וכן הט"ז ז"ל בבאורו על הש"ע כתב על מ"ש שממהרין ליבש פירוש תוך שבעה נמצא דס"ל שבעה דוקא הם ואפשר לישב ולומר דס"ל להר"ן ז"ל כל שברור שהם יבשים תוך שבעה אלו נקראין ממהרין ואז דייגינן להו מעיקרא על שם סופם דחשבינן להו יבשותם ונפילתם ודאית כי זה השיעור הוא עדות על רכותו וחולשתו אבל כל מין שאין דרכו להתייבש תוך שבעה לא דיינן ליה מעיקרא על שם סופו דיש לתלות אולי זה לא יקרה לו חום הרבה ואפשר שיתקיים ולא יפול ומאחר דאיכא למתלי בהכי לא דיינן ליה על שם סופו דלא אזלינן בתר הסוף אלא בדבר שיהיה לו כן בודאי גמור כן נראה לכאורה לומר בדעת הר"ן ז"ל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קפ"ה

שאלה חמאה שנתבשלה בקדרה של בשר בת יומא ולא היה בה ששים ונאסרה אם מותר לבטלה לכתחילה בששים ולהדליק בה נר חנוכה שהוא של מצוה או להדליק בה נר של בית הכנסת דהוא רק למצוה ואין נהנים בו או"ד גם בכהאי גוונא אסור דאין מבטלים איסור לכתחילה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כתב הרב בית חדש בא"ח סוף סי' תרכ"ו וז"ל כתב במרדכי הארוך ובאגודה פ"ק על ההיא דחבטן ועירבן ומבטלן ברוב וא"ת הלא אין מבטלין איסור לכתחילה וי"ל דקודם י"ט שאינו אסור עדיין נתקן ועוד דהא דאין מבטלין איסור לכתחילה מדרבנן הוא וה"מ במקום שנהנה כגון לאכול או להחם אבל מצות לאו ליהנות נתנו אבי"ה עכ"ל נמצא לפ"ז בדבר מצוה לית להאי כללא דאין מבטלין מיהו בנידון השאלה שלכם ששאלתם להתיר לבטל החמאה כדי להדליק בה נר מצוה עדיין הנה בשלשה חיבות אלו שהם אנא ה' הושיעה נא יש ששה תנועות ועל כן נוהגים לעשות בכל צד תנועה אחת דהיינו בתיבת אנא שיש ב' תנועות עושים דרום וצפון ובהושיעה שיש ג' תנועות עושים מזרח ומעלה ומטה ובתיבת נא שיש תנועה אחת עושים מערב אך אני נוהג כך לומר תיבת אנא כולה בצד דרום שהוא חסד ואומר אני בו תיבה שלמה וגם שבזה נמצא אני מזכיר השם קודם שאעשה נענוע הצפון שהוא גבורה ואח"כ אומר אותיות הר' דהושיעה בצד צפון שהוא גבורה ואותיות שי' דהושיעה בצד מזרח שהוא תפארת ואותיות ע"ה דהושיעה אומר אותם במעלה ובמטה דהיינו שאאריך בהם עד שאעשה גם נענוע של מטה יען כי מעלה ומטה הם נצח והוד שהם תרין פלגי גופא ונחשבים כאחד ונכללין ביחד ולכן תנועה זו של ע"ה משמשת לשתיהן ותספיק בעד שניהם ותיבת נא אומר בצד מערב שהוא יסוד כן נ"ל נכון והבוחר יבחר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קפ"ד

שאלה כיצד מנענעין באנא ה' הושיעה נא מאחר דבתיבת ה' אין מנענעין ונשאר רק ג' תיבות ויש צדדין ארבע ומעלה ומטה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

לנידון השאלה דאולינן בתר דאורייתא ממ"ש בש"ע א"ח סי' ק"ו סעיף א' נשים ועבדים וקטנים אע"פ שפטורים מק"ש [מפני שהיא מ"ע שהז"ג] חייבין הם בתפלה מפני שהיא מ"ע שלא הזמן גרמא ע"ש הרי מוכח דאולינן בתר תורה כי חכמים קבעו זמן לתפלה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קפ"ח

שאלה מי ששלח לחבירו מעיר אחרת משלוח מנות קודם פורים כי חשב שתגיע לידו ביום פורים וכן היה שהגיע לידו ביום פורים אם יצא י"ח בזה דאולינן בתר המקבל שקבלם בפורים או"ד אזלינן בתר השולח ששלחם קודם פורים ולא יצא י"ח. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה דבר זה תלוי בפלוגתא שיש בטעם של משלוח מנות בפורים כי ב' טעמים יש בזה והם הא' הטעם שכתב בתרומת הדשן ז"ל והוא כדי שיהיה הרוחה לבעלי שמחות והב' הטעם שכתב במנות הלוי ז"ל והוא להרבות שלום וריעות היפך מן המלשינות של המן שאמר מפוזר ומפורד במחלוקת ולכן תקנו משלוח מנות והנה לפי טעם תרומת הדשן ז"ל נראה דיוצא י"ח דעיקר התקנה היתה בשביל אדם שנשלח אליו כדי שיהיה לו הרוחה בפורים וכבר הגיע לידו בפורים אך לפי טעם מנות הלוי ז"ל להרבות אחוה וריעות הנה זה נוגע למשלח שצריך לשלוח כדי להראות אהבה וריעות ולפ"ז בעינן שתתראה האהבה והריעות מאת המשלח ביום הפורים עצמו ולא מהני ליה מה שעשה קודם פורים כי החבה הנראית מצידו היא בעת שיצא מידיו המנות והנה מפסק הרמ"א ז"ל שפסק בש"ע בהגהה סי' תרצ"ה דאם שלח מנות לרעהו ואינו רוצה לקבלו או מוחל לו יצא משמע דס"ל כטעם הרב מנות הלוי ז"ל יען דלפי טעם של הרב תרומת הדשן ז"ל למה יצא איך שיהיה בנידון השאלה לא נפיק זה י"ח אליבא דכ"ע דלפי מנות הלוי לא יצא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קפ"ט

שאלה אחד שלח לחבירו ביום פורים ב' מינים ממיני מתיקה ולא היה לו ב' כלים להניחם בהם והניחם בכלי אחד ושלחם לרעהו אם יוצא י"ח שני מנות בזה כיון דבאמת הם ב' מינים או"ד כיון דהם מונחים בכלי אחד חשיב הכל מנה אחת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כל שהניחם בכלי אחד חשיב מנה אחת ואין כאן ב' מנות לרעהו וראיה לזה ממ"ש בגמרא דשבת דף צ"א ע"ב דסבר רבי יוחנן ורבא בקופה מלאה חרדל אגד כלי שמיה אגד וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהל' שבת פרק י"ב הלכה י"א וז"ל קופה שהיא מלאה חפצים אפילו מלאה חרדל והוציא רובה מרשות זו לרשות זו פטור עד שיוציא את כל הקופה וכן כל הדומה לזה שהכלי משים כל שיש בו כחפץ אחד עכ"ל ע"ש וא"כ ה"ה הכא הכלי משים כל שיש בו כמנה אחת ולכן צריך להניחם בשני כלים כדי לקיים משלוח מנות איש לרעהו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ק"צ

שאלה שאלה ביום פורים בא ראובן לקיים מצות מתנות לאביונים ומצא ב' עניים באו לפניו והיה לו מטבע של כסף שיש בו שיעור מתנות לאביונים לשניהם אי סגי לתת המטבע ביד א' מהם ויאמר שיקבל אותו לשם מצות מתנות לאביונים חצי בשבילו וחצי בשביל חבירו העומד עמו שיחלקו אותו ביניהם או"ד צריך ששניהם יפשטו ידיהם ויקבלו המטבע ההוא מידו ביחד. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ק"ל אין עושין מצות חבילות וכו' בפסחים דף ק"ב ובסוטה דף ח' ולכן אע"פ שיפשטו ידיהם שניהם ביחד ויקבלו המטבע ההוא לא אריך למעבד כן לקיים ב' המצות ביחד במטבע אחד אלא יחליף המטבע ההוא אצל השלחני במטבעות קטנים ויתן לזה

בפ"ע ולזה בפ"ע. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קצ"א

שאלה במתנות לאביונים מצינו שחייבו הפוסקים גם את העני וכן הסברה נוטה והגה נסתפקנו אם שני עניים כל אחד נותן מתנות לאביונים לחבירו אם יוצאים שניהם ידי חובתם בזה דהא מצינו דמהני כהאי גוונא במשלוח מנות או"ד דיש לחלק בזה מדין משלוח מנות דהתם טעמא הוא משום שמחה שכך היתה תקנת חכמים זה שולח לזה וזה שולח לזה ולכך אי מחלפי סעודתייהו להדדי מהני משא"כ הכא בעינן שיהא זה נותן מתנה לעני ומהנהו בה ומאחר שזה העני חוזר ונותן לו כמו שנתן לו נמצא לא נהנה ממנו כלום וכן הוא להיפך גם עוד מצינו בדין משלוח מנות אם שלח ראובן מנות לרעהו שמעון והחזירם לו שא"ל הריני כאילו התקבלתי דיצא ראובן י"ח ואילו במתנות לאביונים כהאי גוונא לא מהני ולכן נסתפקנו בדין הנז'. ועוד נסתפקנו דאפשר לומר הא דאמרינן במשלוח מנות אי מחלפי סעודתייהו מהני היינו משום דכל אחד יש לו מין חדש בפני עצמו אבל היכא דנותן ראובן מתנות לאביונים מעות וחוזר הלה ונותן לו ג"כ מעות אין כאן חידוש ומה שנתן חזר ולקח. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גם במתנות לאביונים אם ב' עניים יתנו זה לזה יוצאים י"ח ומה שנסתפקתם בזה אין זה ספק דמסתבר ועכ"ו אפשוט לכם ספקות שלכם מדבר הדומה לנדון זה והוא דהכי איתא בירושלמי דפאה ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בהל' מתנות עניים פרק וא"ו הל' י"ד וז"ל ב' עניים שקבלו שדה באריסות זה מפריש מעשר עני מחלקו ונותן לחבירו וכן חבירו מפריש מחלקו ונותן לו ע"כ ע"ש וא"כ ה"ה במתנות לאביונים דמהני לעשות כן. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קצ"ב

שאלה ראובן שלח מנות ביום פורים לשמעון ולא רצה לקבלם והניחם השליח אצל שמעון וברח אם יצא י"ח בזה דהא בעל כרחו קבלם כי הניחם השליח וברח והוא כבר סירב בתחילה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אי נתינה בעל כרחו שמה נתינה או לאו הדבר הזה נזכר בגמרא דגיטין פרק מי שאחזו דף ע"ד ונחלקו הפוסקים הראשונים לענין פסק הלכה ודעת רבינו האי גאון ז"ל והרמב"ם ז"ל לפסוק כלישנא בתרא דנתינה בעל כרחו שמה נתינה ויש עוד פוסקים רבים שפסקו לחומרא ע"ש מיהו הם פסקו כן בדין תורה אבל גידון השאלה הוא מצוה דרבנן אפשר גם הם יודו דפסקינן לקולא ויוצא י"ח בזה אע"ג דבעל כרחו קבלם ועיין למרן בבית יוסף אה"ע סי' קמ"ג מ"ש רבו הריב"ר ז"ל דלכ"ע אם קבלם המקבל אפילו בעל כרחו שמה נתינה ופלוגתא דאמוראי מיירי בלא קבלם ע"ש מיהו כתב שם דברי החכם המשיג על זה שדברים אלו שכתב כל שקבלם המקבל אפילו בע"כ לכ"ע הוי נתינה הם דברים שקשה לשמעון ע"ש ודברי המשיג נכונים בזה ועכ"ז לסניף יהיה סי' מהריב"ר ז"ל בנידון של השאלה שבאמת המנות נשארו אצל שמעון אלא שנשארו בע"כ על כן נראה דיצא י"ח הואיל והיא מצוה דרבנן ומ"מ המחמיר לעשות מנות אחרים כתקנן לאדם אחר תבא עליו ברכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קצ"ג

שאלה ראובן הלך לארץ ישראל תוב"ב להשתטח על קברות הצדיקים זיע"א ונזדמן שם בפורים ושלח לשמעון אהובו משלוח מנות בפורים ושמעון הוא ג"כ צריך לשלוח לו מנות והיה לו פירות שביעית אם יוכל לשלוח לו מנות מפירות שביעית או"ד אסור

דחשיב זה כפורע חובו מדמי שביעית כיון שכבר ראובן שלח לו והרי שמעון הוא עתה מוכרח ג"כ לשלוח לראובן כפי המנהג והגימוס של העולם. יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא בתוספתא דשביעית פרק ז' אחד שביעית ואחד מעשר שני אין פורעין מהם מלוה וחוב ואין משלמין מהם גומלין וכו' ע"ש, וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' שמיטה ויובל פ"ו הל' יו"ד דמי שביעית אין פורעין מהם את החוב ואין עושין בהן שושבינות ואין משלמין מהם תגמולין ואין פוסקין מהם צדקה לעניים בבית הכנסת אבל משלחין מהם דברים של גמילות חסדים וצריך להודיע עכ"ל והנה ענין תשלום תגמולין הוא שאם ראובן גמל חסד עם שמעון אסור לשמעון לשלם לו גמולו לשלוח לו פירות שביעית דהוי כפורע חובו והנה תוספתא הנז' הובאה ג"כ בירושלמי בפ"ג דדמאי ושם הגירסא היא ואין משלמין מהן תשלומין ופירש המבאר שזה אוכל עמו היום וזה חוזר ואוכל עמו למחר והיינו הך וא"כ השתא בנידון השאלה דאי אסור כי הדרך הוא מי ששולח מנות לחבירו מוכרח שחבירו חוזר ושולח לו ג"כ והרי זה שמעון ששולח לראובן מנות מפירות שביעית נמצא בזה משלם מהם תשלומין ואסור ולאו דוקא פירות שביעית עצמן אלא גם בדמיהם אסור לעשות כן וכן ה"ה דאסור לשלוח מדמיהן מתנה לבית החתן והכלה בחופה לאותם שכבר הם שלחו לו מקודם בחופה שהיה אצלו כי הוא מוכרח לשלוח עתה להם כפי המנהג ונימוס העולם וה"ז כפורע חובו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קצ"ד

שאלה אשה חרשת שאינה יכולה לשמוע מגילה מאחרים וגם היא עצמה אינה יודעת ללמוד כלל ורק יודעת ללמוד תפילת חול ושבת שלמדה בהיותה בריאה ובכללם יודעת לומר ההלל, אם נורה לה שתקרא הלל בפורים במקום מקרא מגילה, יורינו ושכמ"ה.

תשובה ידוע פלוגתא דרב נחמן ורבא במגילה דף י"ד ע"א בטעם שאין קורין הלל בפורים דר"ן סבר קריאתה היינו הלולא ורבא סבר משום דכתיב עבדי ה' ועדיין הוו עבדי אחשורוש ע"ש וכתב הגאון המאירי ז"ל דנ"מ בין תרי טעמי הנז' למי שאין לו מגילה דלר"ן יקרא ההלל ולרבא לא יקרא והנה הרמב"ם ז"ל הביא טעמא דר"ן אך הראשונים לא כתבו האי נפקותא דהגאון המאירי ז"ל וצריך טעם לזה וכעת אין הפנאי מסכים ואיך שיהיה נראה מכל הנז' דהאשה הנז' נורה לה שתגמור ההלל אך לא תברך עליו.

ואין לטעון ולומר דהלא ארז"ל כל הקורא הלל בכל יום ה"ז מחרף וכתב המג"א בס' תקפ"ד מה שנהגו לומר תהלים כולו בר"ה ויוה"כ שבכללו ההלל הוא מותר משום דאומרו דרך תחינה ע"ש וא"כ לרבא דלית ליה האי טעמא איך תהיה רשאית לומר הלל בפורים שלא תקנו בו חז"ל הלל די"ל באמת דלא אמרו הא מחרף ומגדף אלא כשאינו אומרו בעבור נס הנעשה באותו יום אבל אם אומרו בעבור נס השייך לאותו יום לית לן בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קצ"ה

שאלה מי שהתפלל בבית הכנסת עם הציבור וקרא המגילה ואח"כ באו כת אחרת והתפללו שם והם קורין המגילה וזה שהתפלל וקרא עם כת הקודם עדיין לא יצא כי נשאר בבית הכנסת לקרא תהלים ואחר שגמר עתה רוצה לצאת וכבר כת השנית התחילו לקרא המגילה ולא גמרו אם לחוש בזה כאשר חשו בס"ת שלא יצא עד שיגמרו את המגילה אר"ד לא אמרינן כן אלא בס"ת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מאחר שמצינו שהמגילה נקראת ספר ויש לה כמה דינין כס"ת הגם שבאמת יש בה הפרש הרבה עכ"ז טוב ונכון להחמיר בענין נידון השאלה שלא יניח

הש"צ קורא ויוצא בתוך הקריאה אלא ימתין עד שיגמור הש"צ קריאת המגילה ויצא ועליו תבוא ברכת טוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קצ"ן

שאלה ארז"ל שפסוק בשכמל"ו צריך לאומרו בלחש אם היינו דוקא בעת שקורא ק"ש הקפידו או"ד אפילו אם אומרו כדי לדרוש בו איזה דרוש ורמז או שאומרו דרך לימוד בעת שלומד בזוהר ותיקונים ומאמרי רז"ל כי נזכר כמה פעמים פסוק זה בזוהר ותיקונים וז"ח ומדרשי רז"ל וראינו יש נזהרים כאשר יזדמן להם פסוק זה בלימודם בזוהר ומדרש רז"ל שאין אומרים אותו כולו אלא אומרים ברוך שם בלבד אם האמת אתם שיש להקפיד בזה או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה כל שאינו אומרו במצות ק"ש אין צריך ליזהר בזה לאומרו בלחש אלא יכול לאומרו לכתחילה כולו בקול רם כדרכו יען כי נראה שלא הקפידו חז"ל לאומרו בלחש אלא היכא דאומרו בתוך ק"ש שהוא מקיים מצות ק"ש ביחוד השם שיש בזה הקריאה המשכת אורות מלמעלה כפי סודן של דברים אבל אם אומרו דרך לימוד בעלמא אע"פ שבאמת הלימוד הוא מצוה והדברים פועלים עכ"ז אין הפעולה הנמשכת מן הלימוד כפי הכוונה המיוסדת לזה הפסוק אלא היא מצוה כשאר מצות לימוד ועסק התורה. תדע שהרי ארז"ל שאסור לכפול פסוק שמע ישראל בוא"ז וכל האומר שמע שמע משתקין אותו ועכ"ז אנחנו קורין פסוק שמע ישראל בפרשת השבוע ביום ששי שנים מקרא וא' תרגום ולא חשו בזה להאי חששה דמתחזי כמודה לשתי רשויות ח"ו והייגו טעמא משום דאינו אומרו בשביל כוונת היחוד אלא קוראו דרך לימוד וה"ה הכא בנידון השאלה נראה דלית לן בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

ב"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה קצ"ן

שאלה מ"ש רז"ל דברים שבכתב א"א רשאי לומר בע"פ אם יש לזה שיעור או"ד אפילו בתיבה אחת או שתים ואת"ל אפילו בתיבה אחת או שתים אסור אם היינו דוקא בקריאה של ס"ת שהיא קריאה דחיוב או"ד אפילו בקורא דרך לימוד וכן בקריאת שנים מקרא בע"ש איך הוא הדין וכן בקריאת חק לישראל והנה פשיטה לן היכא דהחכם דורש פסוק אחד שיוכל לומר אותו בע"פ מאחר דאינו לומד ענין שלם בע"פ דהיינו המשך ג' פסוקים או יותר אין כאן שיעור קריאה ואין צריך להזהר בה בענין זה אך ספיקא דידן הוא בהיכא דקורא שיעור קריאה אם צריך ליזהר שלא יאמר אפילו תיבה או שתים בע"פ או"ד כל שלא קורא קריאה של חיוב בס"ת שרי. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הרמב"ם ז"ל בה' תפילה פרק י"ב ת"ח פסק הקורא יש לו לדלג ממקום למקום בענין אחד כגון אחרי מות ואך בעשור והוא שלא יקרא על פה שאסור לקרות שלא מן הכתב אפילו תיבה אחת ע"ש מיהו לא אסר אפילו בתיבה אחת אלא בקריאת ס"ת כיון דתקינו רבנן לקרות הפרשה בס"ת על כן יש להקפיד אפילו על תיבה דהא באומרו תיבה א' בע"פ הרי הוא עובר על תקנת חז"ל שתקנו הקריאה זו בס"ת דוקא אבל בשאר לימוד שאין חיוב לקראו בס"ת דוקא כל שהוא רגיל בו מותר ולכן קורין קריאת שמע ג' פרשיות בע"פ ואע"פ שיש חיוב בקריאתם מ"מ כיון דלא תקנו חז"ל לאומרם בס"ת דוקא ע"כ מותר לאומרם בע"פ כיון דרגיל בהו וכן פסוקים של ברכת כהנים אומרים הכהנים בע"פ וכן כל אדם אחר ברכת התורה בכל יום וכן אומרים כמה מזמורי תהלים בתפלה בע"פ כיון דרגילי בהו וכן מקרא בכורים שהיה קורא מארמי אובד עד סוף הפרשה אומרם על פה כיון דרגיל בהו כי חוזר עליהם תחילה מתוך הכתב כמה פעמים עד שהיה רגיל בהם וכן פסוקים שאומר משוח מלחמה ג"כ הוא אומרם בע"פ כיון דרגיל בהו וכן הפסוקים שאומר הכהן לסוטה ג"כ אומרם

בעל פה כיון דרגיל בהו והפסוק שאומרת היבמה אומרת אותו בעל פה ואע"ג דלא רגילה בו ומלמדים אותו לה תחילה בעל פה שלא מן הכתב מ"מ כיון שהוא פסוק אחד ואין כאן שיעור קריאה אין להקפיד והנה בכל אלו הקריאות שזכרנו יש חיוב ומצוה בקריאתם ואעפ"כ הדין הוא שמותר לאומרם בע"פ והיינו מפני שלא תקנו חז"ל קריאות אלו בס"ת ועל כן הקורא ב' מקרא ואי תרגום פרשת השבוע בע"ש מותר לו לקרוא פסוק א' בע"פ וכ"ש תיבה אחת או שתים ואע"פ שתיבות אלו שקוראם בע"פ הם מכלל קריאה של פרשה שלימה עכ"ז כיון דאין חיוב קריאה זו בס"ת שרי וקריאה זו של הפרשה בע"ש לא עדיף ממקרא מגילה שאמרו בגמרא דמגילה דף י"ח ע"ב אם השמיט בה הסופר פסוקים וקראם הקורא בעל פה יצא ידי חובה וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' מגילה הל' י"ד וכתב הרב המגיד ז"ל ומכאן אתה למד שכשאמרו קראה על פה לא יצא לא אמרו במקצת פסוקים וכתב בעיטור הלכך רשאין הציבור לקרות על פה עם הקורא במקצת פסוקים ע"ש והנה המרדכי ז"ל בפ"ב דמגילה למד מדין המגילה הנז' לענין קריאת ס"ת שנמצא חסר תיבות או פסוק ועדיין הקורא לא קרא ג' פסוקים דאז אי אפשר לסיים כאן ולברך דאין להפסיק לקורא להביא לו ס"ת אחר ויצטרך לברך מחדש לפניה ולאחריה, אלא קורא אותו ע"פ ע"ש.

מיהו בענין שנים מקרא בע"ש וכיוצא בזה אע"ג דאמרינן דלא עבר איסורא אם קרא פסוק על פה מ"מ לכתחילה צריך ליזהר ולא יקרא בע"פ כלל אפילו תיבה אחת, ורק דברינו אלו הם היכא דגזדמן לו חומש חסר פסוק א' דאין מחוייב להפסיק קריאתו עד שיביא חומש אחר ויקרא אלא יכול לקרוא הפסוק ההוא בע"פ, אבל אם יש חומש שלם בידו ורק מחמת המהירות הוא קורא פסוק או תיבה אחת ושתים בע"פ, לא אריך למעבד כן וכן לפעמים בסוף הדף ישאר מן הפסוק ב' תיבות כתובים מעבר הב' והוא מחמת המהירות אינו רוצה להפוך הדף ולקראם מן הכתב מפני שרוצה ללמוד עדיין התרגום בעבר זה ולכן אומרם לאותם התיבות בע"פ זה ודאי לא אריך, אלא לכתחילה צריך שיהפך את הדף ויאמר גם ב' תיבות אלו מן הכתב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קצ"ח

שאלה הספרים שיש להם חגויות גדולות ופתוחים לר"ה, והנה ספר אחד פתח החגות שלו בחול המועד וישב שם לטייל בטיול של דברים עם אחוזת מריעין, אי שרי ליה בהכי כיון שאינו עושה מלאכה של גילוח כי אם רק יושב שם לטיול בעלמא, וכן נסתפקנו בסוחרים שיש להם חגויות בפונדק שפתוחים לחצר הפונדק אשר שם מונחים סחורות שלהם, אי שרי לסוחר לפתוח חגותו בחול המועד וישב שם רק בעבור טיול עם אנשים חברים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי שצריך למחות בידם הן בספרים הן בסוחרים משום חילול השם ומראית העין שהרואים הן ישראלים הן גויים חושבים שהוא פותח החגות הספר לעשות מלאכתו והסוחר לעסוק בסחורתו, גם ה"ז ג"כ זלזול למועד, וגדולה מזו מצינו דתנן במס' תענית פרק א' עברו אלו ולא נענו, ב"ד גוזרין ג' תעניות אחרות על הציבור וכו' ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ונועלין את המרחצאות. הרי אפילו בתענית ציבור שהוא גזרת ב"ד צריך לנעול המרחצאות ואין להם רשות לפתוח אע"פ שלא ירחצו בהם.

הן אמת כי בגמרא דף י"ג א' אמרינן מכדי תנן אסור ברחיצה, נועלים את המרחצאות למה לי אלא לאו ש"מ בחמין אסור בצונן מותר, ע"ש הנה מ"מ תקנת חז"ל הוא לנעול המרחצאות ואין להם רשות לפתחם. וכן בסיפא איתא, עברו אלו ולא נענו ב"ד גוזרין עליהם עוד שבע וכו' ונועלין את המרחצאות וכו' וכ"ז הוא הלכה פסוקה בהרמב"ם והטור וש"ע סי' תקע"ה ע"ש. נמצא דלא סגי להו לאסור המו"מ, אלא צריך לסגור החגויות ג"כ, ואע"ג דחנויות של מוכרי מאכל פותחין בחמישי ע"י שינוי מ"מ שאר חגויות

של סחורה אין פותחין כלל אפילו בחמישי ועיין בלבוש וא"כ כ"ש בחוה"מ דאסור לפתוח החנות הן של ספרים הן של סוחרים אע"פ שיושב לטייל דוקא דבהא איכא איסורא אחרינא משום חילול השם לעיני הרואים, כי הכל יודעים שימים אלו הם ימי המועדים וזה ברור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה קצ"ט

שאלה הב"ד ויחידי הקהל הסכימו לגזור תענית על הציבור ב' וה' וב', אך אירע שנה זו עשרה בטבת ביום ששי ואם יגזרו התענית בחמישי יהיו צריכים להתענות ב' ימים סמוכים זל"ז, אי אריך למעבד הכי, או"ד כדי שלא להטריח הציבור יגזרו התענית יום רביעי דהיינו ב' וד' וב'. יורינו ושכמ"ה.

תשובה אין רשאין לעשות כן להטריח הציבור בתענית ב' ימים סמוכים וכן מוכח בגמרא דר"ה דף י"ח א' אמתניתין דתני על ששה חודשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח ועל אב מפני התענית וכו' ומקשו בגמרא וליפקו נמי אתמוז וטבת ומשני כיון דרשות הן לא מטרחינן שלוחים עלייהו כך פירש רש"י ז"ל, אבל אב הואיל והכפלו בו צרות חמיר ומטרחינן שלוחים ע"ש. וקשה מאי קושיא ודילמא בתמוז וטבת אפשר להתענות ב' ימים מספק מאחר דלא בעו הפסקה מבע"י ואוכלין בלילה אבל „אב" לא אפשר להתענות ב' ימים מספק כיון דהצום הוא לילה ויום וא"כ ב' ימים וב' לילות זו סכנה לציבור וכדאמרינן גבי יוהכ"פ דאין להתענות מספק משום סכנה ולהכי השלוחין יוצאין אלא ודאי גם היכא דאוכלין בלילה נמי אין מטריחין את הציבור להתענות ב' ימים סמוכים זל"ז ולהכי שפיר מקשי אתמוז וטבת. וא"כ השתא ה"ה כאן בנידון השאלה אין לגזור התענית על הציבור בחמישי שחל אחריו עשרה בטבת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

בשם ה' נעשה ונצליח
ליקבה"ו

שאלה ר'

שאלה ראובן שדרכו להפריש מן ממונו מעות לצדקה בחודש תשרי ובחודש ניסן, ולחלק אותם לעניים בחודשים ההם, והנה נזדמן לפניו בחורף קודם ניסן בשני חודשים אחד עני שהיה נדחק הרבה וצריך לו מעות סך מה ונתן לו ראובן סך מה בתורת הלואה ובדעתו היה כאשר יגיע ניסן ויפריש אז הוא מעות לצדקה כמנהגו יתן לאותו עני מן אותם המעות סך מה בתורת צדקה ויחזור ויקבלם ממנו לפרעון חוב הנז' אי שרי למעבד כן. **גם** עוד שאל ראובן הנז' כי מנהגו בחודש תשרי לעלות לס"ת כמה פעמים בימים נוראים שבו ודרכו לעשות מי שבירך בסך מרווח יותר מכל השנה וכמעט עולה נדבתו בחודש תשרי בעליות ס"ת יותר מנדבת כל עליות השנה כולה ושואל אם לפעמים מזדמן שהגבאי של בית הכנסת צריך לו ההוצאות הרבה בקיץ אי שרי להלוות לו שיוציא ההוצאות בבית הכנסת והוא אח"כ יגבה חובו ממה שיעלה עליו בעליות של תשרי. יורינו ושכמ"ה.

תשובה שנינו במתניתין דגיטין פרק ג' המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימים ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני וכו' וכתב הרע"ב ז"ל ואם הוא רגיל ליתן תרומותיו ומעשרותיו לזה הכהן או הלוי או העני שהלוה להן אין צריך לזכות להם תרומותיו על יד אחר אלא לוקחן לעצמו מיד אחר שיפרישם אבל אם רגיל ליתן תרומותיו ומעשרותיו לאחרים אינו יכול לעכבם בחובו עד שיזכה להם ע"י אחר תחילה ואח"כ יחזור ויטלם בחובו עכ"ל ועיין מ"ש בתוי"ט ע"ש וא"כ גם בנידון השאלה שרי ליה למעבד הכי מיהו טוב שיזכה לו בניסן את סך הצדקה ע"י אחר ואח"כ יחזור ויטלנו בחובו אבל בבית הכנסת אין צריך לזכות ע"י אחר אלא אחר שהתנדב יפרישם ויחזור ויקבלם בחובו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"א

שאלה מצינו בדרכי משה יו"ד סי' צ"ג שהביא מן המרדכי סוף פרק ג"ה משם ראבי"ה כיצד משערין נגד כלי האיסור מביאין כלי מלא מים וממלאין הקדרה האסורה באותן מים עצמן ויתן הקדרה האסורה באותו כלי גדול והמים היוצאין הן שיעור דופני הקדרה האסורה ואח"כ ימדוד המים המבטלים אותה אם יש בהן ששים או לאו עכ"ל ואנן בדידן רואין שיש לפקפק קצת בזה המדידה שעושין במים יען כי המים יש להם גודש כאשר ימלא הכלי על כל גדותיו ומוכרח שיהיו גדושים ועולין למעלה מן הכלי ועל כן כאשר יניח הקדרה באותו הכלי הגדול אשר מלא מים על כל גדותיו הנה הקדרה פוגעת תחילה בגודש המים ועל כן מכח כובד הקדרה מוכרח שיהיו המים שבגודש נדחין ויוצאין לחוץ יותר משיעור הנכנס מן הקדרה בתוך המים וכאשר יראה האדם בחוש הראות וא"כ המדידה הזאת במים נראה שאינה עולה באמיתות ממש. על כן יורינו מורינו מקור הדבר הזה מהיכן למד ראבי"ה אופן המדידה הזאת במים ושכמ"ה.

תשובה אופן זה של המדידה בכלי מלא מים הוא מפורש במשנה ערוכה במסכת כלים פרק י"ז משנה ו"ו כביצה שאמרו לא גדולה ולא קטנה אלא בינונית רבי יהודה אומר מביא גדולה שבגדולות וקטנה שבקטנות ונותן לתוך המים וחולק את המים ופירש הרמב"ם ז"ל וענין מאמר רבי יהודה כפי מה שאבאר לך אמר תקח כלי ותמלא אותו בתכלית מה שאפשר עד שילך על כל גדותיו ויושם בכלי אחר ריקן עוד ישליכו שם ביצה היותר גדולה שתהיה ויצא ממנו שיעור גוף הביצה בלא ספק ויקבץ זה המים עוד ימלא כלי אחר במים פעם שנית בזה הכלי בעצמו או בכלי אחר זולתו הענין אחד ועוד ישליך באותו הכלי ביצה היותר קטנה שתהיה ויקבץ ג"כ מה שישפך ויקבל שתי המימות ויקח חצי המקובץ וישער בו וכן אם תקח ב' הביצות הגדולה והקטנה ותשליך בכלי אחד בפעם אחת ותקח החצי מה שישפך מן המים יהיה הענין אחד עכ"ל והר"ש ז"ל כתב וז"ל ממלא כוס מים ונותן לתוכו גדולה שבגדולות וקטנה שבקטנות וחולק המים היוצאין וחלק האחד הוא שיעור ביצה. מיהו הר"ש הביא עוד מן התוספתא וז"ל תניא בתוספתא רבי יהודה אומר מביא גדולה שבגדולות וקטנה שבקטנות ומביא כוס מלא מים ומביא אוכלין שאינן בולעין ונותנן לתוכו עד שיחזרו המים לכמות שהן וחוזרין וחולקין פירוש אחרי כן מוציא הביצים מן הכוס ונותן במקומן אוכלים שאינן בולעין כעין בטנים ושקדים עד שיתמלא הכוס וחולקין אותן אוכלין וחציין הוא שיעור ביצה עכ"ל ולכאורה דברי התוספתא צ"ע איך מצריך לשער אוכלין ג"כ ולא סגי לשער במים היוצאין גופייהו לחלקן.

ואיך שיהיה הנה מצינו מקור למדידה הזאת במשנה ערוכה ודוגמת ענין זה ג"כ מצינו עוד בערכין דף ו' ועיין עוד שם בגמרא דף י"ט ב' ובתוספות שם ע"ש. והנה נמצא דלא חשו רבנן להך חששא של השואל בענין מה שגדחה מן המים יותר מן השיעור בהתחלת נתינת הקדרה מכח הגודש ונראה כיון דא"א למדוד באופן אחר לא חשו רבנן להפרש זה המועט במה שנדחין המים ויוצאין מעט יותר בפרט כי לא נפיק מזה קולא כי אם אדרבה הוא לחומרא ומ"מ נראה ודאי שצריך שיניח בנחת ויזהר היטב בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ב

שאלה ראובן קנה חתיכת בשר של שור גדול בלא עצם ושקל אותה החנוני לו ועלתה עשרים משקלים מצומצמים, והביא לבית ובישל אותה בקדרה קטנה עם מים ואחר הבישול **עירה חתיכת הבשר הנז' עם המרק** שבה לתוך הקערה לאכול ונאנס ולא אכל, ומה דביני ביני נתקרר הבשר וגם המרק נשפך, וזה ראובן רצה לאכול חתיכת הבשר לבדה ובא לחמם אותה בבית התבשיל, ומצא אצל השכן קדרה גדולה חדשה ממש שחממו בה מים חמין וכאשר עירו מים החמין ממנה והיא עודנה חמה והאש דולקת בתוך הכירה החזיר ראובן את הקדרה ההיא על הכירה והניח בה חתיכת הבשר של השור הנז' כדי לחממה בה, כי האש עודנה דולקת הרבה תחתיה ולא הניה עם החתיכה ההיא לא מים ולא שום ד"א אלא אותה לבדה וכן היה נתחממה הרבה והוציאה מן הקדירה ואכלה ואומר שנתחממה חום שהיס"ב ואחר ב' שעות, בית השכן בעלי הקדרה חממו חמאה באותה הקדרה ערך אלף ושני מאות משקלים כי לא ידעו מן מעשה ראובן שעשה בחתיכת הבשר, ואח"כ נתוודע להם מעשה ראובן, ובאו לשאול, והנה כפי מה ששקל להם החנווני החמאה יש כאן ששים בצמצום כנגד החתיכה של הבשר כי ידענו שצריך לשער כנגד חתיכת הבשר בלבד, מאחר שהקדרה היתה חדשה, אך אומרים בעלי החמאה כי קודם שהניחו החמאה בקדרה אכלו מעט ממנה שיעור שלוש או ארבע משקלים ולמרובה חמש, כי טפי מחמש אין להם שום ספק בו, וא"כ עכ"פ ליכא ששים, ונסתפקנו מאחר כי חתיכת הבשר היתה עשרים משקלים בצמצום בודאי אך החמאה לא ידעו אם היה משקלה אצל החנוני בצמצום אולי היה משקל מרווח כי כן הדרך על הרוב שלא לשקול בצמצום, וא"כ אפשר שנתלה לומר זה המעט שנאכל היה מעיקרא בחמאה נוסף על האלף

קמו תורה

ושני מאות משקלים ולעולם נשאר בחמאה אלף ושני מאות משקלים כאשר הניחו אותה בקדרה ההיא או"ד לא נתלה בהכי ואסור יען כי משקל המתבטל היה עשרים בודאי ומשקל המבטל היה בספק ואין ספק מוציא מידי ודאי, ע"כ יורינו ושכמ"ה.

תשובה משנה שלמה שגינו במס' עוקצין פרק ב' מ"ח בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעט משתערין בכמות שהן וכתב רע"ב ז"ל דרך בשר העגל שהוא נתפח ומתרבה כשהוא מתבשל ובשר שור הזקן מתמעט ע"ש. וא"כ השתא מאחר שחתיכת הבשר היתה משור גדול ואומר שהיה בה עשרים משקלים מצומצמות וקודם שחמם אותה בקדרה הגדולה ההיא כבר נתבשלה בקדרה הקטנה א"כ בודאי שנתמעטה ממשקל העשרים כשהגיחה בקדרה הגדולה שכן בשר השור להתמעט וא"כ אפילו אם נאמר שהחמאה היתה אלף ומאתים בצמצום וחסרה חמש משקלים באכילת בני הבית הנה בודאי נתמעט בשר השור מה שראוי להיות לפי חשבון בערך חמשה משקלים שנחסרו מן החמאה.

ועוד הא איכא בזה ס"ס ספק אם החמאה שהניחו בקדרה היתה משקל אלף ומאתים שלמים ספק אם היה חסר ממנה חמשה שקלים ואת"ל היתה אלף ומאתים פחות חמשה שמא אעפ"כ היה בה ששים כנגד הבשר ותפסתי הספק הב' בכך ולא אמרתי שמא נחסר מן הבשר שיעור הראוי להספיק כנגד הפחת של החמאה כדי שלא יהיה ס"ס בתרי גופי אך עכ"ז לא גיחא לי בהאי ס"ס משום די"ל שם אונס חד הוא יען כי בשני הספקות הנפקותא הוא אם נתבטל האיסור או לאו והגם דאפשר ליישב זה עכ"ז לא בחרתי בזה הס"ס אך לענין הלכה אין אנו צריכין בנ"ד לס"ס מאחר כי הבשר היה מצומצם ובודאי נתמעט מעשרים הנה בודאי יש במיעוט זה מה שצריך להיות כפי חשבון בערך פחת החמאה ומה גם דאין פחת החמאה ברור ואולי לא היה פחת אלא שלוש או ארבע. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה

שאלה ר"ג

שאלה אחד שלח לחבירו מן העיר לכפר עם הגוי בשר וגבינה שכל אחד היה מונח בכיס בפ"ע ושני הכיסים הנז' הניחם בכיס אחר גדול וחתם אותו הכיס הגדול בחותם אחד והנה קי"ל שהבשר צריך לו ב' חותמות ותגבינה די לה בחותם אחד ונסתפקנו איך לדון בזה אם נכשיר הגבינה משום דדי לה בחותם אחד א"כ צריכין אנחנו להכשיר גם את הבשר דמאחר דמתירין הגבינה דאמרינן לא זייף אז גם הבשר מותר ואם נאסור הבשר משום דצריך לו ב' חותמות א"כ תאסור גם הגבינה ואיך עבדינן תרתי דסתרי או"ד שפיר מצינן להורות היתר בגבינה ואיסור בבשר האי כדיניה והאי כדיניה ואע"ג דהוו תרתי דסתרי. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גרסינן בגמרא דסנהדרין דף י' אמר רבא פלוני בא על אשתי הוא ואחר מצטרפין להרגו אבל לא להרגה ופי' רש"י ז"ל אבל לא להרגה לפי שקרוב הוא אצלה ואע"ג דמהימנינן ליה בהאי סהדותא לגבי חבריה, לא מהימנינן ליה לגבי אשתו והיינו פלגינן דיבורא דהא חד דיבורא הוא ולגבי האי מהימן ולא מהימן לגבי האי עכ"ל נמצא דפלגינן העדות ולא חיישינן לתרתי דסתרן.

ובגמרא דבתרא דף קל"ד ב' איתא איבעיא להו אמר למפרע מהו להימוניה להבא מי פלגינן דבורא או לא פלגינן דיבורא רב מארי ורב זביד ח"א פלגינן וח"א לא פלגינן, ומקשי מאי שנא מדרבא דאמר רבא איש פלוני בא על אשתי הוא ואחר מצטרפין להורגו ולא להורגה, ומשני בתרי גופי פלגינן בחד גופא לא פלגינן, ופי' רשב"ם ז"ל בתרי גופי בועל ואשה פלגינן דלגבי בועל אנו מאמינין כל העדות בחד גופא למפרע ולהבא באשה אחת ע"ש נמצינו למדים מן הגמרא הנז' דבחד גופא חיישינן לתרתי דסתרי ורק בתרי גופי לא חיישינן לתרתי דסתרי.

ואגב גררה אגידה ואספרה מה שנתקשה לי מהאי סוגיא על תשובת הרשב"א ז"ל סי' אלף רנ"ז שחילק בין פלוני רבעני ובין אני רבעתי את פלוני שאם אמר אני רבעתי את

תורה

פלוגי לא פלגינן דבוריה משום דאין קשוי אלא לדעת וא"א לפרש שרבעו באוגס ולכן לא פלגינן דבוריה ואינו נאמן גם על חבירו כלל וכן אם אמר אני באתי על אשת פלוני נתבטלה עדותו לגמרי דא"א לומר בזה אלא לרצונו ולא שייך למפלג דיבוריה שאם תסלק הדברים אשר שם בהם את עצמו רשע אין להדברים הנשארים שום טעם בעולם אך הרשב"א ז"ל בעצמו סי' תקנ"ב והביאו מור"ם ז"ל בהגהה באה"ע סי' קט"ו סעיף ו' כתב באמר אחד על אשה אחת שזינתה עמו שם שייך למפלג דבוריה כי נאמין לדברים שאמר אשה פ' זינתה ומה שסיים עמי לא מהימן אלא נפרש זינתה עם אחרים ע"ש. וק' לי דהכא באומר פלוני בא על אשתי נמי לא שייך למפלג הדברים שלו שאם תסלק הסיום שסיים עם אשתי ותתפוס רק הדברים פלוני בא אין לו משמעות ואפילו אם נאמר שאמר פלוני זנה ולא אמר בא ג"כ אין בו משמעות על א"א כי אפשר שזנה עם פנויה או עם גויה שאין בזה חיוב מיתה או אפשר לפרש זנה למשמעות אחר ועכ"ז אמרינן דמצטרף להורגו ולא להורגה נמצא דפלגינן העדות ואע"פ שאין הדברים עצמן אפשר להתחלק גם רש"י ז"ל בסנהדרין כתב להדיא דהא חד דיבורא הוא ולגבי האי מהימן ולא מהימן לגבי האי ע"ש וכן תמצא לרשב"ם ז"ל שכתב שם אלמא פלגינן להאי עדות דלבעל מהימן ולאשה לא מהימן ע"ש ולא כתב פלגינן דבוריה משום דהתם לא אפשר לחלק הדברים כי כולם הם צריכים לעדות ורק מאמינים אותו גבי בועל ואין מאמינים אותו גבי אשתו.

ואפשר לתרץ ולומר דאע"ג דלענין עדות זו שהוא חיוב מיתה א"א לחלוק הדברים לחצאין מ"מ ס"ל להרשב"א ז"ל כיון דאפשר לחלוק הדברים לחצאין ויהיה איזה משמעות לחצי הנשאר לענין דבר אחד דהיינו שתאמר שבא להעיד שזנה ואה"נ תאמר שזנה עם פנויה או עם גויה עכ"פ יש לדבריו משמעות ותועיל העדות לעשות לו איזה עונש וקנס, מיהו על הלשון דנקט הש"ס שהוא פלוני בא, ודאי זה א"א להתחלק שאם תחלקנו ותסיר תיבת אשתי אין בדברים שאומר פלוני בא, משמעות ועל כן צריך להדחק ולומר דמיירי באומר פלוני זנה עם וכו' ואע"ג דנקט פלוני בא לאו דוקא כן נראה לכאורה.

לשמה

גם עוד איתא בגמרא דחולין דף כ"ח ע"ב על מימרא דרב דאמר מחצה על מחצה כרוב ומקשי, א"ר קטינא ת"ש חלקו לשנים והן שוין שניהם טמאים לפי שא"א לצמצם הא אפשר לצמצם טהורין אמאי טהורין זיל הכא איכא רובא זיל הכא איכא רובא א"ר פפא תרי רובי בחד מנא ליכא ופירש"י ז"ל חלקו לשנים תנור שנטמא אין לו טהרה אלא נתיצה כדכתיב יותץ ואם נשתייר רובו שלם לאו נתיצה הוא שא"א לצמצם שיהיו מכוונין אלא ודאי בחד מנייהו איכא רובא ולא ידעינן בהי מנייהו הלכך לא סלקא טומאה מנייהו. תרי רובי ליכא למימר בחד מנא דאי האי רובא האי מיעוטא אבל לענין שחיטה לא הוזכר רוב אלא בחתיכה וכי קרינא פלגא רוב חתוך ליכא דמכחיש ליה דהאי פלגא דקאי לא מקרי רוב שלם עכ"ל ע"ש והרי מוכח מהכא ג"כ דחיישינן לתרתי דסתרן ולכן לא אמרינן תרי רובי בחד מנא וגם מוכח דדוקא בחד גופא חיישינן לתרתי דסתרי דהא רב פפא תיילי זייניה דטעמא הוא משום דהוא חד מנא.

גם עוד איתא בגמרא דערובין דף ע"ו א' בדיק להו רחבה לרבנן ב' חצרות וב' בתים ביניהם זה בא דרך זה ונתן עירובו בזה וזה בא דרך זה ונתן עירובו בזה קנו עירוב או לא מי משוי להו לגבי דהאי בית, ולגבי דהאי בית שער, אמרו ליה שניהם לא קנו עירוב מה נפשך אי בית שער משוית ליה הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב, אי בית משוית ליה קא מטלטל לבית דלא מערב ליה ומאי שנא מדרבא דאמר רבא אמרו לו שנים צא וערב עלינו לאחד עירב עליו מבעוד יום ולאחר עירב עליו בין השמשות זה שעירב עליו מבע"י נאכל עירובו בין השמשות וזה שערב עליו בין השמשות נאכל עירובו משתחשך שניהם קנו עירוב הכי השתא התם ספק יממא ספק ליליא לא מנכרא מלתא אבל הכא אי דלגבי דהאי בית לגבי דהאי בית אי לגבי דהאי בית שער לגבי דהאי בית שער ופ' רש"י ז"ל לא מנכרא מלתא ולא הוו מילי דרבנן כי חוכא ואיטלולא אבל הנך בתים הא קיימי קמן ואי משווינן הכא הכי והכא הכי הוויין מילי דרבנן כי חוכא ואיטלולא ולא ניתן פה לצדוקים לרדות

עכ"ל והרי גם הכא חיישי לתרתי דסתרי אך הוא בחד גופא ולא בתרי גופי.

מיהו לכאורה י"ל מהא דאיתא בגיטין דף ח' ב' ת"ר עבד שהביא גיטו וכתוב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה נכסים לא קנה איבעיא להו כל נכסיי קנויין לך מהו, ממ"ק רבא אחד זה ואחד זה עצמו קנה נכסים לא קנה ופי' רש"י ז"ל עצמו קנה דנאמן הוא על שחרורו לומר בפני נכתב ואין צריך עדים לקיימו, נכסים לא קנה דבעי עדים כשאר קיום שטרות ע"ש והרי הכא תרתי דסתרי בחד גופא שאם זייף בשטר הזה ולא תאמינו בנכסים איך לענין שחרור אתה מאמינו ותאמר שלא זייף והוא שטר מעליא ונמצא אפילו בחד גופא לא חיישינן לתרתי דסתרי וא"כ מזה קשה על הך דב"ב הנז"ל וגם על מ"ש מגמרא דחולין וגם על מ"ש מגמרא דעירובין ונראה לתרץ ולומר דאין כאן קושיא משום דבהך דגיטין הנידונים הם חד ממונא וחד איסורא כי נדון השחרור הוא איסורא לאסרו בשפחה ולהתירו בבת ישראל ונידון הנכסים הוא ממונא וזה ידוע שיש חילוק בין ממונא לאיסורא בכמה דינים ותחילת כל דבר תמצא כי באיסורא קי"ל עד א' נאמן באיסורים ובממונא בעינן שנים וכן יש כמה חילוקים ולהכי לא חיישינן בהא לתרתי דסתרי אע"ג דהוא חד גופא שהשטר הוא אחד.

והנה בא לידי ספר אחד מן האחרונים ז"ל ושמו בית הלל על ש"ע יו"ד ובסי' ק"י כתב וז"ל מעשה שהיה בק"ק ווילנא בקצב אחד ששחט שבעה בהמות בביתו והיו כולם בחזקת כשרות והוציא מן ביתו למקולין שקורין וכו' שני בהמות דהיינו כמו שמוכר במקולין בלי אחוריים ועוד הוציא מן הבהמה השלישית חצי בהמה למקולין וחצי בהמה שקורין פירט"ל הניח בביתו עם הארבעה בהמות שנשארו בביתו ונתערבו הבני מעיים של כל השבעה בהמות ונמצא מחט בבית הכוסות שהיא טריפה על פי הדין בלי פקפוק ואינו יודע בשל איזה בהמה היה הטריפות והנה ע"פ הדין הארבעה אשר בביתו הם טריפה וודאי והשנים אשר פרשו דהיינו שהוציאו מן הבית למקולין ודאי משום דכל דפריש מרובא פריש והוא נקרא פריש ממילא והם כשרים אך הספק הוא על חלק הרביעית שהוא במקולין והחלק הב' הוא בבית אם מצטרפין יחד לקולא לומר מאחר דחלק זו שבחוץ הוא כשר משום דמרוב איפרש א"כ גם החלק הב' שהוא בביתו יהא נמשך לחוץ ויהיה ג"כ כשר או איפכא שהחלק שבביתו הוא ודאי טריפה ויהא נמשך זה שבחוץ לחלק שבביתו והוא ג"כ טריפה והנה נפסק מפי הרב הגאון בעל חלקת מחוקק להתיר והסכים הרב הגאון מוהר"ר העשיל ז"ל מקראקא אבל הרב הגאון מהר"ר שמואל ז"ל בעל ברכת הזבח וגם אנכי פסקנו לחומרא ע"פ הדין של תורה והנה אמר הגאון בעל חלקת מחוקק בזה הלשון אף שהדין נראה עמי להתיר אעפ"כ אני מסכים לדעתכם מאחר שאתם מטריפין וכן פסק למעשה שגם חלק בשר שבחוץ הוא ג"כ טריפה ונמשך אחר חלק שבפנים ואח"ז בא חכם אחד ומצא כתוב בספר אפי רבבי כמו שפסקנו לאיסורא עכ"ל ע"ש והנה מה שמצא בס' אפי רבבי הוא מ"ש הט"ז ז"ל בסי' ק"י סע"ק ה' שא"א להתיר כבש אחד מה שנחתך ממנו והשאר יהיה אסור כיון ששניהם גוף אחד ע"ש.

והנה כפי ראיות הנז"ל שכתבנו מוכח שסברת הט"ז ז"ל נכונה דבגוף אחד לא אמרינן תרתי דסתרי והדין של הקצב שנחלקו בו הגאונים ז"ל דיש מהם שהתירו הכל ויש מהם שאסרו הכל נראה כפי הראיות הנז"ל דיש לאסור הכל יען כי הנידון שלהם הוא בחד גופא.

והשתא נחזור לנדון השאלה דשפיר נוכל להורות לאסור הבשר ולהתיר הגבינה האי כדיניה והאי כדינא ולא חיישינן לתרתי דסתרי כיון דההוראות הם בתרי גופי זו גבינה וזה בשר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(א"ה עיין להרב פר"ח ז"ל בקונטרים אחרון בסי' ק"י שהביא המעשה הנז' בבית הלל ודבר קשות כנגד רבני אשכנז ז"ל וגם עוד בסי' ק"י סע"ק כ"ג דיבר קשות הרבה כנגד הט"ז ז"ל ולכאורה הדבר יפלא מה ישיב הפר"ח ז"ל לראיות אלו שהביא המחבר ז"ל כאן וכולם לא זכרו ראיות אלו וצ"ע).

שאלה ר"ד

שאלה מצינו בדיני ממונות שארז"ל אסור לדיין לומר כשיצא מב"ד אני הייתי מזכה אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי והי"ז בכלל הולך רכיל מגלה סוד וכנז' בש"ע ח"מ סי' י"ט והנה נסתפקנו אם האי דינא איתא גם בדיני איסור והיתר שאם החכם באו לשאול ממנו דין איסור והיתר והיה דעתו להתיר ואח"ך חביריו רבו עליו והוכרח לאסור אם אסור נמי להודיע לבע"ד הענין שהוא מצד סברתו היה רוצה להתיר אלא ששאר החכמים לא הסכימו בזה ועל כן אסר הוא ג"כ או"ד זה לא נאמר אלא בדיני ממונות דאיכא חשדא דבע"ד באותם המחייבים לומר שחייבו משום שהתניפו לאותו שכנגדו אבל באיסורא דליכא חשדא לית לן בה.

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דמציעא דף כ"ט ע"ב רחבה הו"ל הנהו זוזי דיתמי אתא לקמיה דרבי יוסף א"ל מהו לאשתמושי בגווייהו א"ל הכי אר"י אמר שמואל הלכה כרבי טרפון א"ל אביי ולא אתמר עלה אר"ח א"ר הונא לא שנו אלא בדמי אבידה הואיל וטרח בה אבל במעות אבידה דלא טרח בהו לא והגי כמעות אבידה דמו א"ל זיל לא שבקו לי דאשרי לך ע"ש וראיתי בש"מ לרבינו בצלאל ז"ל שהביא בשם רבינו יהונתן ז"ל וז"ל הקשו לי תלמידי והכא לא הוה משום לא תלך רכיל דאמרינן בסנהדרין מנין שלא יצא מב"ד ויאמר אני מזכה וכו' כיון דרחבה גופיה הוה בבי מדרשא וחזא התלמידים המקשים לו ליכא משום הולך רכיל ומגלה סוד עכ"ל ע"ש והרי הכא הוי דינא דאיסורא דהא דאין להשתמש בהם הוא משום איסורא אבל ליתמי ליכא נפקותא בזה ואדרבה אפשר זכות הוא להם כדי שיתחייב באחריותן דאי שרי ליה לאשתמושי בהם ונשתמש יתחייב באחריותן וכנז' במשנה וכן רבי יוסף עצמו א"ל לא שבקי לי דאשרי לך ונמצא שהוא דינא דאיסורא ועכ"ז משוי ליה רבינו יהונתן ז"ל כדיני ממונות ורק בהאי עובדא יהיב טעמא משום דרחבא גופיה הוה בבי מדרשא ואי יש לחלק בזה בין ממונא לאיסורא מעיקרא מאי קושיא יכול לחלק ולומר להם דינא דאיסורא שאני על כן נראה דאין לחלק בהכי וגם בדינא דאיסורא צריך ליזהר הדיין ולא יגלה סוד ורק אם נזדמן כהאי עובדא שהוא כבר אמר דעתו ואח"ך חלקו עליו והכל היה לפני בעל דבר עצמו לית לן בה מיהו בדיני ממונות דאיכא תובע ונתבע אפילו בכהאי גוונא יזהר הדיין שלא יוציא דברים כאלה מפיו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ה

שאלה אם שחט ורוצה לעשות שליח לכסות אריך או לא אריך מאחר דקי"ל מי ששחט יכסה ואת"ל דלא אריך אם כבר עשה כן אי יש גרעון במצוה עצמה וכן יש להסתפק בכל דבר מצוה המוטל על האדם כגון אבי הבן שיודע למול ועושה שליח וכן מי שיש לו בית לבדוק ובודק בליל י"ד ע"י שליח וכן במצות יבום דקי"ל מצוה בגדול ואין הגדול רוצה ואומר לקטן ליבם אם יש גרעון במצות יבום הקטן. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין הגידונים הנזכרים בשאלה שוים דגבי כסוי ומילה ובדיקה ודאי אינו רשאי לעשות שליח לכתחילה כי מצוה בו יותר מבשלוחו ואם עבר ועשה שליח אין גרעון בגוף המצוה כי המצוה נעשית שלימה ורק זה בעל המצוה ביטל ענף זה של מצוה בו יותר מבשלוחו מאחר דאין לו שום אונס בזה אך מצות היבום שלא רצה הגדול ליבם ורוצה שהקטן ייבם הנה ודאי זה נעשה גרעון בגוף המצוה שלא נעשית מן המובחר וזה דומה להא דאיתא בגמרא דר"ה דף ז' ע"א א"ר יהודה אמר שמואל קרבנות ציבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש ואם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצוה ע"ש וה"ה בענין זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ן

שאלה בהא דתנן היה הולך במדבר ואין לו אפר לכסות שוחק דינר זהב ומכסה היה מהלך בספינה ואין לו עפר לכסות שורף טליתו ומכסה וכדאיתא בגמרא דחולין דף פ"ח ע"ב ומספקא לן אם היינו דוקא כסות בלוי או"ד אפילו בטלית חשוב דשוי טפי וא"כ יש לתמוה איך התירו בזה האופן והא קעבר על בל תשחית ולא אמרינן אתי עשה ודוחה לא תעשה אלא היכא דבעדנא דמעקר לאו מקיים העשה משא"כ הכא בשעה ששורף הטלית אינו מקיים העשה כי אם עד שיעשה אפר ויכסה בו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה מדברי הגאונים שהביא המרדכי ז"ל והביאו בבית יוסף י"ד סי' כ"ח נראה דמוקמי לה בהיכא ששוה העוף או החיותא דינר ואינו חביב הטלית ששורף על בעליו כמו העוף או חיותא וכן מסיק הרמ"א ז"ל בד"מ ובהגה"ה אבל הבית יוסף ז"ל נראה דסובר דמתניתא בכל גוונא אייריי ולפי הבנתו צריך לדעת איך התירו איסור לאו דבל תשחית גם יש להעיר בדבריו דמקשי על דברי הגאונים ז"ל משום בל תשחית וק' בלאו דברי הגאונים ז"ל תקשי למתניתא עצמה איך התירה לעשות כן והא איכא לאו דבל תשחית אך באמת הדין הוא שאין בשריפת הבגדים איסור לאו דבל תשחית מן התורה דהכי איתא להדיא בהרמב"ם ז"ל ה' מלכים פרק ו"א דאיסור לאו דבל תשחית מן התורה אינו אלא בהשחתת אילנות ולא במשבר כלים וקורע בגדים ע"ש ולכן משום קיום מ"ע מן התורה שרי לשרוף הטלית והנה י"ל דהגאונים לא ס"ל איסור בל תשחית בטלית ודינר היכא דשוו יותר ורק אומרים אם האדם מצד עצמו אינו רוצה בכך דחס על ממונו אז יש לו תקנה אחרת למצה הדם בבגד.

והנה בזה יתורץ קו' אחת מ"ש במשנה מעשה בבן לוי שישן על משמרתו ושרפו את כסותו וק' איך עוברים על לאו מן התורה דבל תשחית ובזה ניחא דאין כאן לאו מן התורה ורק איסור דרבנן וכבר ידוע דאין שבות במקדש ואע"ג דכתבו התוס' בריש פרק החליל הא דאין שבות במקדש דוקא בדברים שהם עיקרים אבל משום מלתא יתירתא יש שבות וראיה מן החליל דאינו דוחה את השבת ויו"ט ע"ש הנה יש לומר דהא חשיבה מדברים עיקרים כי השמירה היא מדברים העיקרים וחיוב היא. ועוד יש לומר הכא שאני שעשו כן למגדר מלתא לפרסם הענין כדי שישמעו השאר ויראו ובזה ניחא גם לפי חילוק מרן בכ"מ בהלכות בית הבחירה פרק ח' שחילק בדין אין שבות במקדש בין היכא דאפשר בתיקון אחר בין היכא דלא אפשר ע"ש די"ל אע"ג דהכא אפשר בעונש אחר בחרו בזה משום דאיכא פרסום טפי ויש בזה מגדר מלתא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ז

שאלה שוחט מתא שעומד ושוחט עופות במקום שהוא מיוחד לשחוט בו העופות של אנשי העיר בכל יום ויום והנה סמוך לערב הביאו לו כמה עופות ושחט ע"מ לעשות כיסוי הדם אח"ך והנה נזדמן שקודם שכיסה בעודו שוחט קרא אותו אחד בחוץ ויצא אצלו והיה דבר נחוץ ללכת עמו שלא היה יכול לחזור לבית ההוא של מקום השחיטה לכסות ואמר לאיש ישראלי שהיה עומד אצלו בחוץ שיכנס לבית ויכסה והוא הלך לו בנחיצה רבה לאותו דבר שקראו אותו בעבורו ונתעכב עד שעה מן הלילה באותו דבר וחזר לביתו במקום משכבו ואחר שאכל ובא על מטתו לישן זכר מענין הכסוי ונסתפק אם צריך לילך אותה שעה בלילה למקום ששחט לראות אם כיסה האיש ההוא את הדם או לאו יען כי הגה במקום ששחט יש שם שומר שעומד שם בשכירות הקהל שדרכו לעמוד בכל יום באשמורת הבוקר ולרחוץ הקרקע של אותו מקום ששחטין ועל כן אם האיש ההוא לא כיסה את הדם או תלך המצוה לאיבוד כי זה המשרת רחוץ הכל במים ואינו מרגיש וכאשר יחזור השוחט בבוקר לבית ההוא על משמרתו לא ימצא דמים כלל או"ד דיש לשוחט הנו' לסמוך שבודאי אותו האיש כיסה הדם ואינו מחוייב לטרוח ללכת אותה שעה בלילה מביתו לבית השחיטה לראות. יורינו ושכמ"ה.

תורה

תשובה מצינו להרמב"ם ז"ל פ"ד דתרומה שפסק אין אומרים חזקת שליח עושה שליחותו להקל אלא להחמיר והטור ז"ל בי"ד סי' של"א אחר שהביא דברי הרמב"ם כתב אבל הר"ש כתב דאפילו בשל תורה סמכינן אשליח הילכך אם יודע שכריו תרום לא חיישינן שמא תרם אחר אבל אם אין ידוע לו שהוא תרום לא יסמוך על השליח דדילמא לא תרם השליח ואמר בדעתו לא יסמוך בעה"ב עד שיודע לו שהוא תרום ע"ש ומרן ז"ל בש"ע הביא דברי הרמב"ם ורמ"א ז"ל הביא דברי הטור הנז' וא"כ השתא בנ"ד בין להרמב"ם בין להטור נראה שצריך הוא ללכת בלילה לאותו מקום של הדם לראות אם מכוסה או לאו כיון דלא נודע לו שהוא מכוסה וד"ז הוא מצוה מן התורה.

מיהו יש לחלק ולומר בנ"ד שאני כיון דד"ז הוא מ"ע שזוכה בה זה האיש המכסה וחזקת כל ישראל לרדוף אחר המצות ואמרינן בודאי שזה הישראל אחר שזכהו השוחט במצוה זו לקיימה בידו לא יתרשל מלעשותה דהא מצות כיסוי מוטלת על כל איש ישראל אלא שיש לשוחט דין קדימה בה והכא בנ"ד שאין השוחט מכסה והולך לו ונתן רשות לזה לכסות הרי המצוה היא של המכסה ולהכי כל כהא אמרינן חזקה גמורה שבודאי נכנס וכיסה ואין זה דומה לעושה שליח לתרום דהמצוה היא של בעה"ב ואין לשליח זכות בה כי הוא צריך לתרום מדין שליחות דוקא ואין לו זכות בעיקר המצוה על כן נראה מכח האי חלוקא י"ל דאי איכא טרחא רבה ללכת באישון לילה מבית לבית וקשה הדבר מאד יש לו לסמוך ולומר שבודאי אותו אדם כיסה אך עכ"ז אני אומר המחמיר בזה אפילו במקום טרחא רבה תבוא עליו בו'כה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ח

שאלה שוחט ששחט עוף וקודם שכיסה הוצרך לנקביו ונמצא עתה לפניו ב' ברכות ברכת הכסוי וברכת אשר יצר איזה יברך קודם. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

לשמה קנא

תשובה יברך ברכת הכסוי קודם אע"ג דברכת אשר יצר הוי תדיר יותר יען שזאת היא ברכה על מצוה של תורה ויש לה מעלה יותר והראיה דבשכר ברכה פטור על מצוה דרבנן וכנז' ברש"ל ז"ל שהביאו הש"ך ז"ל בח"מ סי' שפ"ב ע"ש ועוד יש טעם אחר להקדים ברכת הכסוי מפני שבזה מקיים מ"ע של הכסוי במהרה וקי"ל זריזין מקדימין למצות דהיינו טעמא דמלתא דקי"ל אין מעבירין על המצות כנודע ולכן מכח ב' טעמים הנז' יש להורות דיברך על כסוי הדם קודם.

והשתא לפ"ז יש לדון נמי בשוחט ששחט שהיה אוכל ענבים והביאו לו עוף וגמר שיעור אכילתו קודם שכיסה וכתה לפניו ב' ברכות ברכת כיסוי וברכת על העץ דיקדים ברכת הכסוי אע"ג דאיכא מאן דסבר דברכה אחרונה של ז' המינים היא מן התורה והיא סברת הרמב"ם ז"ל וכתב מרן ז"ל שכ"כ הרשב"א ז"ל וכ"כ הרא"ש ז"ל וכן דעת בה"ג ז"ל וכנז' בטור וב"י א"ח סי' ר"ט ע"ש עכ"ז הנה בברכה זו של הכסוי קעביד מ"ע של הכסוי במהרה ואקדומי מ"ע עדיף ומה גם לסברת הפוסקים והם הסמ"ג ז"ל ודעמיה דס"ל דברכה מעין ג' ג"כ הוי מדרבנן ועוד איכא טעמא רבא מלבד הטעמים הנז"ל כיון ששחט קודם בהאי מצוה אתחייב בתחילה ולכן צריך לאקדומי משום דאין מעבירין על המצות והכי איתא בפסחים דף ק"ג לא נחלקו ב"ש וב"ה על המזון שהוא בתחילה ופי' רש"י ז"ל וז"ל כיון דגמר סעודתו בההוא אתחייב ברישא ואין מעבירין על המצות ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ט

שאלה פירות וירקות שנרקבו אם כשרים לכסות ברקבובית שלהם דם חיה ועוף או לאו והגם כי מצינו בש"ע שמכסין בזבל הדק וזבל הוא ג"כ מפירות שנרקבו ונעשו זבל עכ"ז נסתפקנו בזה דאולי זבל שאני שמשורב בו עפר ג"כ אך היכא שנרקבובית של הפרי או

הירק לבדה ואין מעורב בה שום עפר אפשר דשאני די"ל דדינו כקמח או שאר פרי טחון שאין מכסין בו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה פרי טחון לחוד ורקבובית הפרי לחוד כי הפרי אחר שנרקב אין זה נקרא פרי רק נקרא עפר והרי הוא כעפר ממש ואין בזה שום ספק ועכ"ז אביא לכם ראיה ברורה לזה והוא דאיתא בגמרא דסוטה דף ט"ז ע"ב א"ר הונא בר רב אשי אמר רב אין שם עפר מביא רקבובית ירק ומקדש רקבובית ירק הוא דהואי עפר אפר לא הואי עפר ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות סוטה פ"ד הלכה י"ב לא היה שם עפר בהיכל מביא מבחוץ ומניחו בהיכל ולוקח ממנו ונותן על פני המים ואינו מביא אפר אבל מביא רקבובית שהיא כעפר ע"ש הרי רקבובית ירק או פירות הם חשובים עפר ממש ועל כן כשרים הם לכסוי הדם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"י

שאלה פרי שאין דרכו להתליע במחובר ותלשו ואכלו מפני שאין צורך לבדקו מן התולעים ואירע שהיה בו תולעת כי כאשר אכל קצת ממנו ראה בהנשאר חצי תולע אם צריך כפרה כדין שוגג או"ד זה אנוס כיון דאין דרכו של זה הפרי להתליע ולא היה לו לבדקו קודם וכן אם גמע ביצה חיה ונשאר קצת ממנה ונודע לו שהיה בה דם שהוא מרוקם האפרוח כי ראה מקצת מן הדם במה שנשאר בה בחלמון אם צריך כפרה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה האנוס אינו צריך כפרה וכמ"ש מור"ם ז"ל בהגה"ה בי"ד סי' קפ"ה בשם המרדכי והרא"ש ז"ל בשמש שלא בשעת וסתה ומצאה דם אחר התשמיש אפילו נמצא על עד שלו מקרי אונס אפילו לא בדקה תחילה ואינם צריכים כפרה לא הוא ולא היא ע"ש והנה זה בנידון השאלה אנוס מקרי כיון שאינו חייב לבדוק הפרי הזה קודם אכילה אם יש בקרבו תולע כיון שאין דרכו להתליע במחובר והכי איתא בגמרא דביצה דף כ"ה אמר רמי בר אבא הפשט ונתוח לעולה וה"ה לקצבים מכאן לימדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח וכו' ומסיק בגמרא רמי בר אבא אורח ארעא קמ"ל וכתבו התוספות ז"ל שם בד"ה אורח ארעא וז"ל וי"ל דודאי ליכא איסור דמשנשחטה היא בחזקת היתר מיהו אם נמצאת טריפה לאחר שאכל הוא נענש כשוגג ולא כאונס שלא היה לו למהר כ"כ עכ"ל נמצא אחר הפשט ונתוח הוי כאונס והיינו משום דאינו צריך לבדוק אחר י"ח טרפיות וה"ה כיון דאכל פרי שאין דרכו להתליע דמן הדין אינו חייב לפתחו ולבדוק בקרבו ה"ז אנוס וה"ה בגמע ביצה חיה דמז הדין שרי לעשות כן לכתחילה ולסמוך על רוב ביצים וכן מצינו שהעיד מהרח"ו ז"ל על רבינו האר"י זצ"ל שהיה גומע ולא היה חושש נמצא אפילו חומרא ליכא בזה לכן חשיב זה אנוס ואין צריך כפרה ולא נידון כשוגג ועכ"ז צריך להצטער ולהתוודות על ד"ז שבא לידו כי בעל נפש יחמיר לעשות כפרה גם על אונס. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"א

שאלה הניח פת חמה על חבית יין נסך מה דינה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אם היא פת חיטים מותרת דאינה שואבת ואם היא פת שעורים אסורה דשואבת ובולעת ונמצא בלוע בה יין נסך וראיה לזה ממ"ש בפ"ג דמכשירין הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין רבי מאיר מטמא רבי יהודה מטהר רבי יוסי מטהר בשל חיטים ומטמא בשל שעורים פי' הרודה פת חמה שנלושה במי פירות ולא הוכשרה לקבל טומאה רבי יוסי מטהר בשל חיטים דלא שאיב ומטמא בשל שעורים דשאיב ועל כן הוכשר הלחם לקבל טומאה מחמת היין שנבלע בו וכנז' ברע"ב ז"ל שם והלכה כרבי יוסי וכן פסקו כל הפוסקים וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' טומאת אוכלים פרק י"ד הלכה ד' ע"ש ועיין במשנה דתרומות פרק

יו"ד ובגמרא דע"ז דף ס"ו ע"ש וא"כ ה"ה הכא בנידון השאלה דיש לחלק בין חיטים לשעורים.

ודע דבדין בשר בחלב בהא דאין מניחים כלי שיש בו כותח אצל כלי שיש בו מלח כתב הרמב"ם ז"ל הטעם מפני שהמלח שואב מהכמכא ואח"כ נותנים אותו בבשר אך רש"י ז"ל ודעמיה לא ס"ל האי טעמא אלא ס"ל משום חששה שמא יפול מהכמכא למלח והנה השתא לפי סברת הרמב"ם ז"ל יש לומר אם הניח פת שעורים חמה על כלי שיש בו כותח דאסור לאכול אותו פת בבשר משום דשאיב ונבלע בו החלב ואע"פ שברור לו שלא נתלכלך כלל והיה נקי פי הכלי היטב עכ"ז טבעו להיות שואב משא"כ בפת חיטים ואפשר לומר דגם רש"י ז"ל ודעמיה יודו בזה והן אמת דדין זה של הפת נאמר ביין אך הנה הרואה יראה שגם הכותח יש לו ריח חזק ומאחר שטבע השעורין לשאוב אפשר דבלע וכ"ש לסברת הרמב"ם ז"ל דיש לומר לא גרע מן המלח ועדיין צריך להתיישב בזה ועכ"פ יש לחוש בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רי"ב

שאלה אחד היה נוהג שאחר שיאכל בשר לא יאכל גבינה ושאר חלב אלא עד שיעבור כ"ד שעות וכן גמי כאשר אוכל גבינה אינו אוכל בשר אלא עד אחר כ"ד שעות אם יש לזו החומרא איזה סמך ואם ראוי לנהוג כחומרא כזו כי כ"ד שעות לא שמענו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דחולין דף ק"ה ע"א אמר מר עוקבא אבא להא מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא דאילו אבא כי הוה אכיל בישרא האידנא לא הוה אכל גבינה עד למחר עד השתא ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחריתי אכילנא ופרש"י למחר כי השתא מעת לעת ע"ש הרי יש חומרא כזו של כ"ד שעות בעולם אלא שהוא לא אמר אלא רק באכילת גבינה אחר הבשר ולא להיפך מיהו בדברי רבינו חיים ויטאל ז"ל בשער המצות פ' משפטים איתא וז"ל מורי זלה"ה נהג שבכל יום שאכל גבינה לא היה אוכל בשר עד הלילה ע"ש הרי לא נהג בזה החומרא של מעת לעת מיהו אייתי באכילת בשר אחר הגבינה ולא להיפך ומסתמא נראה דגם בגבינה אחר בשר לא היה נוהג יותר משיעור זה דא"כ היה כותב מנהגו בפירוש ועל כן זה המתחסד שהוא נוהג כ"ד שעות גם בבשר אחר הגבינה לא נמצא סמך לחומרתו דבגמרא לא נזכר כ"ד שעות אלא בגבינה אחר בשר ולא להיפך ולא עוד אלא שנזכר על מרן האר"י זצ"ל להדיא בבשר אחר גבינה להמתין עונה אחת ולא מעת לעת וזה רוצה לעשות חומרא טפי ממרן האר"י זצ"ל הא ודאי זה נחשב חומרא זרה וחיצונית ואין לנהוג בה וגם בגבינה אחר בשר שנמצאת חומרא זו אצל אבוה דמר עוקבא עכ"ז לא שמענו חומרא זו אצל זולתו ועל מרן החסיד רבינו האר"י זיע"א לא שמענו חומרא זו של כ"ד וזה רוצה לעשות עצמו חסיד יותר ממרן האר"י ודאי לא נכון לעשות כן.

ואם תאמר ואם האדם רוצה להחמיר עצמו בזה מה בכך והלא יכול להחמיר אפילו בדבר המותר זה אינו ולך נא ראה בתשובות הרמ"א ז"ל בסי' ג"ד שהשיב לחכם אחד שכתב לו שראוי להחמיר בענין השמן הנז' בשאלה וכתב לו פה קדוש כמו מר ירחיק עצמו בזה והשיב לו הגאון רמ"א ז"ל וז"ל כבר אמרו בירושלמי דנדרים די לך במה שאסרה תורה ואמרו ג"כ הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט ובירושלמי גבי התרת שמן שהתיר ר"י הנשיא שמואל קבל עליו ואכל רב לא אכל א"ל שמואל אכול או אנא כתב עלך זקן ממרא וכו' ע"ש גם לך נא ראה בטור א"ח סי' ל"ב שכתב שאין צריך לשרטט בכל שיטה ושיטה ואם ירצה לשרטט הרשות בידו והקשה עליו בבית יוסף והלא הפוסקים כתבו דנקרא הדיוט כיון שפטור מן הדבר ותירץ דס"ל לא אמרו הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט אלא כשעושה אותו בדרך חומרא אבל הכא דאינו מכוון לכך אלא כדי לכתוב ביושר וכו' אינו נקרא הדיוט ע"ש וכן תמצא בכמה ענינים פסקו הפוסקים ז"ל דין דכל

קנד תורה

הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט בדין הק״ש היכא דפטור מלקרות וקורא ובדין התפילה היכא דאינו חייב להפסיק ומפסיק ובגמרא דחולין דף ק״א איתא רב בר שבא אקלע בי רב נחמן אייתו ליה כבדא שליקא ולא אכל מפני שהחמיר על עצמו וא״ל רב נחמן הגמיאוהו והלעיטוהו בעל כרחו ע״ש והגם כי תמצא במרדכי ז״ל בריש פרק כל הבשר שהביא תשובת מרב״ר ז״ל שכתב בימי חורפי הייתי מתלוצץ בבני אדם שנמנעים שלא לאכול בשר אחר גבינה והיה נראה לי כמו מיגות עד שפעם אחת מסעודתא לסעודתא מצאתי גבינה בין שיני גזרתי להחמיר על עצמי בבשר אחר גבינה כמו בגבינה אחר בשר ואין בדבר זה כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע דפרק כ״ה אמרינן אנא להא מלתא כחלא בר חמרא וכו׳ וכל חד מצי להחמיר אנפשיה לעשות משמרת עכ״ל עכ״ז חומרא כזו שאפילו מרן האר״י ז״ל לא היה נוהג בה אינו ראוי לעשות ודי בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

שאלה רי״ג

שאלה צפרנים שנפלו לתוך הקדרה של תבשיל בהיותה רותחת על האש ואח״ך חפשו אחריהם ומצאום וזרקום אם התבשיל נמאס בכך מאחר שהרתיחו הצפרנים בתוכו ואם יש בזה משום בל תשקצו. יורינו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה איתא בגמרא דמ״ק דף י״ח א״ר שמן בר אבא הוה קאימנא קמיה דרבי יוחנן בי מדרשא בחולו של מועד ושקלנהו לטופריה בשיניה וזרקנהו ש״מ תלת ש״מ מותר ליטול צפרנים בחולו של מועד וש״מ אין בהם משום מיאוס וכו׳ ע״ש וא״כ השתא לפום דינא למדנו דאין בהם משום מיאוס מיהו בעל נפש לא יאכל תבשיל זה כי מאחר דרוח רעה שורה עליהן טוב ליזהר. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

לשמה

שאלה רי״ד

שאלה אשה שדרכה שעוסקת במשא ומתן וכותבת אגרות ובא לה אגרות ממקום למקום גם שולחת צרורות כספים ממקום למקום ומוכרחת לעשות לה חותם על שמה כדי לחתום בה האגרות והצרורות כדרך הסוחרים אם מותר לה ללבוש טבעת שיש בה החותם באצבעת תמיד כדי שיהיה מצוי לה החותם תמיד כדרך הסוחרים או״ד כיון שאין דרך שאר נשים ללבוש טבעת שיש עליה חותם ה״ז אסור משום לא יהיה כלי גבר על אשה. גם ילמדנו רבינו בטבעת המיוחדת לנשים שאין דרך אנשים ללבוש טבעת כזו ונתנה האשה טבעתה זו לבעלה כדי להוליכה אצל האומן לתקן הקלקול שלה אי שרי לבעלה ללבוש אותה טבעת באצבעו לפי שעה עד שיוליכנה לבית האומן כדי שלא תפול וגם כדי שיזכור ויוליכנה תיכף ומיד כשיצא לשוק או״ד אסור משום לא ילבש גבר. יורינו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה על שאלה הא׳ הכי איתא בגמרא דשבת דף ס״ב ע״א והא הוצאה כלאחר יד הוא א״ר ירמיה באשה גזברית עסקינן ופי׳ רש״י ז״ל גזברית ששולחת חותמות לממונין תחת ידה לאמר תגו כו״כ מעות לפלוני והרי חותמה בידה הילכך רגילה היא להניחו באצבעה ומיהו תכשיט לא הוי לדידה דאין דרך נשים בכך ומיהו דרך הוצאתה של זו בכך עכ״ל ע״ש הרי מוכח כיון דעסק שלה בכך יכולה ללבוש הטבעת שיש לה חותם בידה וליכא בזה משום לא יהיה כלי גבר דבשביל מלאכתה ועסקה לובשת אותה.

והשאלה הב׳ ג״כ נפשטה מהתם דאמר רבא פעמים שהאדם נותן לאשתו טבעת שיש עליה חותם להוליכה לקופסה ומניחתה בידה עד שמגעת לקופסה ופעמים שהאשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להוליכה אצל האומן לתקן ומניחה בידו עד שמגיע לבית האומן ע״ש וכן פסק הרמב״ם ז״ל בפרק י״ט מה׳ שבת הלכה ג׳ טבעת שיש עליה חותם מתכשיטי האיש ואינה מתכשיטי האשה ושאין עליה חותם מתכשיטי האשה ואינה מתכשיטי האיש לפיכך

אשה שיצאה בטבעת שיש עליה חותם ואיש שיצא בטבעת שאין עליה חותם חייבים ומפני מה הם חייבים והרי הוציאו אותן שלא כדרך המוציאין שאין דרך האיש להוציא באצבעו אלא טבעת הראויה לו וכן האשה אין דרכה להוציא באצבעה אלא טבעת הראויה לה מפני שפעמים נותן האיש טבעתו לאשתו להצניעה בבית ומנחת אותה באצבעה בעת הלוכה וכן האשה נותנת טבעתה לבעלה לתקנה אצל האומן ומניח אותה באצבעו בעת הולכה עד חנות האומן ונמצאו שהוציאו אותן כדרך שדרכן להוציאן ולפיכך חייבין עכ"ל ועיין בש"ע סי' ש"א סעיף ט' וסי' ש"ג סעיף יו"ד ע"ש משמע כיון דלובש הטבעת באצבעו דרך עראי כדי להוליכה לבית האומן ליכא בזה איסורא דלא ילבש גבר כיון שאינו מתכוין לקשוט דאי הוה ביה איסורא בכהאי גוונא לא הוה חשבינן לה שהוציאן כדרך שדרכן להוציא ועיין להרב בית חדש ז"ל ב"ד סי' קפ"ב שכתב דאין איסור אלא דוקא כשלובש בגד העשוי לנוי אבל בגדים שאין עשויין לנוי ולקשוט אין בלבישתם איסור. עוד כתב דאפילו מה שנעשה לקשוט אינו אסור אא"כ עושה לשם קשוט אבל להנצל מגשמים מותר ולכן מתיר ללבוש זופיצ"ע של איש מפני הגשמים וכו' ע"ש ועיין בסמ"ק סי' ל"ג ע"ש והגה אע"ג דיש לפקפק לאסור במלבוש גמור אע"פ שלובשו להגין מן הגשמים מ"מ בדבר שהוא תכשיט ואינו מלבוש מוכח מדין מראה ושער ערוה דאין לאסור אלא אם מתכוין לקשוט אבל אם אין כונתו כלל לקשוט שרי דומיא דמראה ושער ערוה וכדמוכח בפוסקים ז"ל וא"כ הכא בנידון השאלה שאין מתכוין האיש בלבישת הטבעת של האשה לקשוט כלל אלא רק לובשה באצבעו לפי שעה עד שיוליכנה לבית האומן כדי שלא תפול וכדי שיוליכנה תיכף ולא ישכחנה אצלו ה"ז מותר.

ועוד מלתא אגב אורחאי אמינא לכו כי בזה תרצתי קושיא גדולה שיש להקשות בהא דארז"ל על מיכל בת שאול שהיתה לובשת תפילין ולא מיחו בה חכמים ויש להקשות למה לא היתה לובשת ציצית ג"כ מאחר דשני מצות אלו ציצית ותפילין הם באים כאחד והלובש תפילין כ"ש שצריך ללבוש ציצית ג"כ ובזה החילוק שיש לחלק בין מלבוש גמור ובין התכשיט ניחא כי הציצית הוא מלבוש גמור ויש בו משום לא יהיה כלי גבר על אשה דהוא מיוחד לאנשים ואין דרך הנשים ללבשו ובמלבוש גמור המיוחד לאנשים אפילו שלובש להגין מפני הגשמים יש לאסור אבל התפילין אינו מלבוש גמור ודינו כתכשיט ועיין בתרגום יונתן בן עוזיאל ז"ל בפסוק לא יהיה כלי גבר על אשה לא יהא גוליין ציצית ותפילין על אתתא ע"ש וחילוק זה שעשינו נסתר מדין התפילין אך באמת בתפילין כפי פסק הש"ע אין בו משום לא יהיה כלי גבר וכמ"ש בא"ח סי' ל"ח ושם הטעם דמוחין משום דאית זריזות להיזהר בגוף נקי ע"ש אך החילוק הזה שעשינו נסתר ע"פ ס' הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' ציצית ה"ט ובש"ע סי' י"ז סעיף כ"ב דפסקו להדיא דיכולים הנשים ללבוש ציצית ע"ש ואין עת להאריך בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(**א"ה** עיין בינת אדם סי' ע"ד מה שהאריך בדברי ב"ח ז"ל ובחילוק זה לחלק בין מלבוש גמור לתכשיט).

שאלה רט"ו

שאלה במקום שמנהגם להעביר גם האנשים שער זקן התחתון דמצינו בש"ע י"ד סי' קפ"ב דשרי לכתחילה להעביר ואין בזה משום לא ילבש גבר אם יש בזה צד חומרא לאדם חשוב. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מן הכתוב נראה דגם אדם חשוב שרי ליה להסיר זקן התחתון דכתיב ומפיבושת בן שאול ירד לקראת המלך ולא עשה רגליו ואע"ג דהתרגום תרגם ולא שטף רגלוהי מ"מ נראה דסתמא דהש"ס בגמרא דיבמות דף ק"ג ע"א לא פירש כן דקאמר ת"ש לא עשה רגליו ולא עשה שפמו ומשני לישנא מעליא נקט ועיין רש"י ז"ל שם לא עשה רגליו לא הסיר שער זקן התחתון ע"ש. ועיין רש"י ביבמות דף מ"ח ע"א שפירש לא עשה רגליו לא קצץ צפרני רגליו ועיין בתוספות שם דר"י פירש היינו שער בית הערוה והביא ראיה מן הגמרא דיבמות דף ק"ג הנז' דמשמע הכי ועיין מ"ש עוד התוספות ז"ל שם בענין גלוח שער

בית הערוה ע"ש. מיהו מצאתי כתוב דע"פ הסוד יש ליזהר שלא להסיר שער זקן התחתון מפני שיש בו רמז ע"כ.

והענין הוא אודיע לכם כי נמצא בכתבי מרן האר"י זצ"ל בשער המצות כ"י בפ' קדושים שכתוב שם וז"ל דע כי כמו שלמעלה יש י"ג תיקוני דיקנא עלאין בבחי' דעת בסוד הראש הנקרא זקן כן יש זקן תחתון למטה ביסוד כנודע וגם בו כלולות י"ג תיקונים ואל זה הסוד הנפלא רמזו רז"ל במ"ש גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות ונודע כי ז"א נעשה מן נה"י דא"א והנה מזקן התחתון דיסוד דא"א נעשית זקן העליון דז"א וכו' וכמו ששערות רישא דיקנא דא"א לבנים כעמר נקי גם שערות היסוד שבו הם לבנים וכו' אבל בז"א אינו כן כי הנה השערות דברישיה ודיקניה הם שחורות אבל כשהו"א עולה בימי הזקנה כנודע וגם הוא נקרא זקן אז מתלבנים שערות רישיה ודיקניה כדמיון דיקנא דא"א סבא דסבין וזה להיות כי מן היסוד דא"א אשר שערותיו לבנים נעשית זקנו ולכן גם דיקניה מתלבנת בימי הזקנה אבל השערות שביסוד התחתון דז"א לעולם שחורות כעורב אף בזקנותו כי רחוקים הם מיסוד דא"א ומבשרינו נחזה אלוה עכ"ל ועיין בעץ חיים שער הולדת או"א פרק ט"ז ע"ש וכן בביאור האד"ז למרן האר"י זצ"ל הנמצא בכ"י כתב וז"ל ועיין במה שביארתי בענין חטאו של קין והבל בהקריבם צמר ופשתים וכו' ושם ביארתי גם כן כי היסוד דע"ק שהוא א"א יש בו בחי' זקן התחתון כלולה גם היא מן י"ג מידות ולסוד זה רמזו רז"ל ואמרו גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות ומשם נמשכו י"ג תיקוני דיקנא בז"א בזקן העליון שלו וכו' ע"כ ע"ש.

ומלתא אגב אורחאי אמינא שאל תתמה איך נמצא אצלינו בתחתונים מי ששערות זקן התחתון שלו ג"כ לבנים והלא אנו דוגמת ז"א וכתב מרן ז"ל דגבי ז"א שערות זקן התחתון שלו לעולם הם שחורים אין זה תימה יען כי כתב רבינו ז"ל בעץ חיים שער הולדת או"א וזו"ן שהוא שער ט"ז פרק ה' בענין הדדים שמן הראוי צריך להיות בבטן כמו דדי הבהמה ולא בחזה ותירץ הענין כי האדם והאשה אינם רומזים לתפארת ומלכות לבדם וכיוצא אך כל אדם גרמזים בו כל הי"ס מא"א עד הנוקבא וא"כ כשנצטייר צורת דדים לא נצטייר בינה לבדה או נוקבה לבדה רק במציאות כולל כל אורך הי"ס שהם קומת א"א עד הנוקבה וא"כ כשנעריך בערך זה נמצא כאשר נתעלו נה"י דא"א בחג"ת דאו"א כנז"ל להתעבר ולהוציא ז"א הנה הוא סוד הז"א בחג"ת דאו"א שהוא נה"י דא"א והנה חג"ת דאו"א הוא באמצעות ממש וכו' ואם תעריך דדי אשה תמצאם ממש במקום זה באמצע חצי גוף העליון שמן הצואר עד טבורא דלבא והטעם הוא כי מין האדם כולל מציאות כל הי"ס אך בבהמות וחיות שהם בסוד מין אחד לבד ואינו כולל כמו האדם לכן באו בהם הדדים בבטנם ממש עכ"ל ע"ש ומצאתי הגהה בגיליון כ"י על דברים הנז"ל וז"ל ג"כ. הכוונה אנחנו דומים לז"א בבחינת התכללותו בנרנח"י שעולה לדיקנא דא"א עכ"ל ההגהה וזה ברור נמצינו למידין כי ימצא בנו רמז דברים הנמצאים בא"א דוקא ולא בז"א ולכן גם באדם התחתון ימצא בני אדם שבזקנותם מלבין גם זקן התחתון והבן.

ומדברים הנז' נשמע כי כללות זקן עליון הוא כתחתון וכמ"ש מרן ז"ל שכללות י"ג תיקונים אשר בזקן העליון המה כתחתון כי זקן התחתון כלולה גם היא מן י"ג מידות ולכן ראוי שגם בזקן התחתון של אדם התחתון לא תגע בו יד להעביר השער לא במספרים ולא בסם והמשכיל יבין מדעתו כי א"א להרחיב הדברים יותר אך ודאי אין אזהרה זו בזקן התחתון דומה לאזהרה של זקן העליון כי רב המרחק ביניהם כי בתחתון הוא כללות שבעליון ושם בעליון השערות הם ציונרות של שפע ולכן אסור לתלוש בידו אפילו שער אחד אבל הכא אין קפידה אם ע"י חכוך נעקר שערות ולית לן בה ורק להעביר את זקן התחתון ולהסירו לגמרי על זה הוא דקפדינן מפני שיש בו רמז למעלה ואל תתמה למה לא נזכר בדברי מרן האר"י ז"ל אזהרה בזה כי הנה יש כמה דברים כיוצא בזה שהיו צריכים להכתב בדברי מרן האר"י זצ"ל ולא נכתבו אך המשכיל יבין דבר מתוך דבר כי כל דבר ודבר מדברי מרן האר"י זצ"ל הוא כדמיון הדד שכל פעם שהתינוק מניחו בפיו ומוצץ ממנו חלב חדש.

ומיהו דע דאם השערות של זקן התחתון ארוכים הרבה וקשה עליו השתלשלותם

למטה מחמת אורכם ועוביים אפשר לקוץ מן האורך שלהם ולקצרם מאחר דאינו מסירם לגמרי משא"כ בזקן העליון דבכל אופן אסור לא תגע בו יד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רט"ז

שאלה אשה שרוצה לטבול לאחר עת ספירתה אע"פ שאין בעלה בעיר כי בעלה יבא ליום המחרת לעיר ורוצה שתהיה טהורה בעת בואו מפני כמה סיבות אך יש בני אדם אומרים לה שיש חשש סכנה לטבול אם אין בעלה בעיר מחמת דיבוק רוח הטומאה ומזיקין אם יש ממש בדברים אלו או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ד"ז שאומרים העולם שיש חשש סכנה לטבול אם אין בעלה בעיר מפני דיבוק רוח טומאה ומזיקין לא נמצא כתוב בגמרא ולא בפוסקים הראשונים ואדרבה מגמרא מוכח דליכא למיחש בזה והוא דאיתא בגמרא דשבת דף קכ"ט ע"א ברתיה דרב חסדא טבלה בגו תלתין יומין שלא בפני בעלה ואצטניאת ואמטי לערסה בתריה דרבא לפומבדיתא ע"ש והא לך מעשה רב בגדולי ישראל באשתו של רבא שטבלה אע"פ שאין בעלה בעיר ולא חשה לסכנת דיבוק רוח טומאה ומזיקין ואע"ג דבדורות ההם הוו שכיחי מזיקין טפי ויש הפרש אלף פעמים על זמן זה ובימיהם היו חוששין כמה חששות בעבור המזיקין ועתה אין חוששים כלל ובת רב חסדא עצמה היתה חוששת על רבא בעלה מן המזיקין כשנכנס לבית הכסא ועשתה לו תיקון על זה.

גם מסתימות הפוסקים הראשונים ז"ל נראה דלא חשו בהכי ועיין למרן ז"ל בב"י י"ד סי' קצ"ז וז"ל ואני אומר דלאו סוגיין דעלמא אלא כמ"ד טבילה בזמנה לאו מצוה היא שהרי אין לך אשה טובלת כשאין בעלה בעיר ע"ש ואי איתא להך חששה דרוח טומאה ומזיקין מאי קא מוכח מהא ודילמא משום חשש הנז' אינה טובלת כשאין בעלה בעיר אלא ודאי לא חיישינן לזה וכיוצא בראיה זו יש להוכיח ג"כ מדברי שאר הפוסקים ז"ל ועיין להש"ך ז"ל סי' קצ"ז סמ"ק ג' ע"ש מיהו נראה מאחר שכתבתם שהעולם מקפידים עתה בזה טוב ליזהר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רי"ז

שאלה אחד היה מספר בשבח חכם אחד ז"ל בחכמה ובצדקות שבו ומספר עניינים שלו שמראה בזה גודל צדקותו וכשרותו ובתוך דבריו שהיה מספר ענין אחד נפלא שנמצא בו ונשבע מאיליו ואמר בשבועה שראה בעיניו ד"ז ויען אחד מן היושבים ויוכיח אותו על דבר השבועה כי למה נשבע שבועה זו על חנם ומי ביקש זאת ממנו שישבע ומי חשד אותו שמדבר שקר כדי שישבע ואם אדם תובע ממון מחבירו שמתחייב שבועה צריך להשתדל שלא יצטרך להשבע וכמה עיירות גדולים נחרבו בהר המלך על שהיו נשבעים באמת וכו' וזה הנשבע השיב שהוא כיון בשבועה שיתאמתו דבריו אצל השומעין בשביל כבוד הצדיק כי מצוה לספר בשבח הצדיקים אם צדק המוכיח בזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כל כהא ליתי בה חשש דהרי מצינו בגמרא דערובין דף למ"ד ע"א אמר רבה בב"ח כי הוה אזילנא בתריה דרבי יוחנן למיכל פירי דגנוסר כי הוינן בי מאה הוה מנקטינן לכל חד וחד עשרה עשרה כי הוינן בי עשרה הוה מנקטינן לכל חד וחד מאה מאה וכל מאה מנייהו לא הוה מחזיק להו צנא בת תלתא סאוי והוה אכיל להו לכולהון ואמר שבועתא דלא טעים לי זיונא פי' רש"י ז"ל לא אכלתי לשובע ועדיין אני רעב ע"ש הרי כאן שהוא נשבע מאיליו בד"ז שלא היה שום אחד רוצה ממנו שישבע ורק נשבע מעצמו כדי שיאמת הדבר אצל השומעין וגם לא היה בדברים אלו שום צורך כי אם רק הוא כונתו לספר בשבח א"י והשתא ה"ה כנידון השאלה דלית לן בה מיהו אם מספר האדם דברים בעלמא שאין

קנח תורה

בהם שום מצוה והוא נשבע בתוך דבריו כיוצא בזה ודאי לא אריך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רי"ח

שאלה אם ראובן נשבע שלא ידבר עם שמעון והנה ראובן הוא ש"ץ בבית הכנסת אם מותר לקרות כתבי ההכרזות שמכריזין הב"ד בשביל ענייני איסור והיתר או דברים אחרים שצריכין להודיע להקהל כי הדרך הוא שהש"ץ הוא קורא כתבי ההכרזות של הב"ד לפני הקהל וזה שמעון הוא ג"כ עומד עם הקהל. בבית הכנסת ושומע ההכרזה וה"ז כאילו מדבר עמו כי ההכרזה היא בשביל הכל. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אם ראובן אינו רואה את שמעון בעת שמכריז ואינו יודע אם הוא עומד עם הקהל או לאו נראה דמותר דהרי הוא כונתו להודיע לקהל וזה שומע ממילא ולא נתכוין לשמעון כלל אבל אם רואהו עומד לפניו בעת ההכרזה ושומע ההכרזה יש לחוש משום חומר השבועה אע"פ שיתכוין ראובן בהכרזתו לשאר הקהל דוקא מאחר דההכרזה היא יצאה מן הב"ד בעבור כל או"א מן הקהל וגם שמעון הוא בכלל והנה הוא רואהו עומד לפניו ושומע ההכרזה מפיו.

ברם כגון דא צריך להודיע לכם דאם הש"ץ הנז' הוא אומר קדיש ברכו ולא יש עשרה חוץ משמעון אלא שמעון הוא משלים לעשרה דאסור לראובן הנז' שהוא הש"ץ לומר קדיש ברכו אלא יאמר אותו אדם אחר יען כי באומרו ברכו מוכרח שהוא מדבר עם שמעון ג"כ מאחר דברכו אין אומרים אלא בעשרה אבל אם יש עשרה חוץ משמעון נראה דמותר לראובן הנז' לומר ברכו דיכוין על אותם האנשים לבד משמעון אך עכ"ז יש לחוש משום חומר השבועה ובכל גוונא לא יאמר ראובן ברכו אלא אחר יאמר ושמא לא ישום לב לכוין חוץ משמעון ועוד כי בדברים שבקדושה לכוין על זה ולא

לשמה

על זה הוא דבר קשה ולא שפיר למעבד כן ולכן בכל אופן שיהיה נראה דיאמר אחר ברכו וכן ה"ה דיש ליזהר בעליית הס"ת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

(א"ה עיין לברכי יוסף ז"ל בסי' קצ"ו סע"ק ח' מ"ש בשם מהר"י פראג'י ז"ל דאם ראובן נשבע שלא ידבר עם שמעון ואכלו ביחד עם אחר אין ראובן יכול לזמן לפי שהוא מדבר עם שניהם ואומר להם שיהיו מזומנים לברכה ע"ש).

שאלה רי"ט

שאלה ראובן שכעס על בן בית שלו וא"ל קונם נכסי עליך אם לא תתן לפלוני כו"כ מכאן ועד שבעה ימים והנה אח"כ בתוך הזמן הנז' בא אותו פלוני ואמר לאותו בן בית של ראובן הרי הסך הנז' מחול לך והריני כאילו התקבלתי ועשה המחילה הזאת מדעת ראובן בעצמו וברצונו שנתן לו רשות למחול לבן בית שלו הסך שגזר עליו ליתן אם הותר הנדר בזו המחילה דחשבינן ליה כאלו קבל אותו אדם מן בן בית הנז' אותו הסך הנז' או"ד בעינן שיתן ממש ולא סגי בהכי. יוריינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה דומה למ"ש בגמרא דגיטין דף ע"ד בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז חזר ואמר לה מחולין לך מהו וכו' א"ל אינה מגורשת ואמרו בגמרא הטעם דלצעורא קא מכוון בשעת התנאי וכיון דלא נצטערה לא נתקיים התנאי ע"ש ודין זה פסקו הרמב"ם ז"ל בה' גירושין פ"ח הלכה ה' ע"ש.

וא"כ ה"ה הכא הנה זה ראובן בעת שאסר נכסיו על אותו בן בית ע"מ שיתן סך כו"כ לצערו קא מכוון כי אמר לו כן בשביל שכעס עליו ורצה לקנסו וכדי לחזק נתינת הקנס אסר נכסיו עליו ולכן אע"פ שאח"כ

תורה

גם הוא נשתנה דעתו ונתן רשות לאותו פלוני למחול לו לא מהני דהא לא נתקיים התנאי וצריך שיתן. מיהו ודאי אם אחר שטרח והביא ונתן אותו הסך לאותו פלוני חזר אותו פלוני ונתן הסך הנ' במתנה לאותו בן בית אין בזה חשש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ר"כ

שאלה אחד היה לו חולי הקיאה והיה אדם אחד יודע לכתוב לחש המסוגל לאותו חולי דהיינו שכותב לחש על נייר רך ובעל החולי בולעו ומתרפא והלך אדם אחר והביא לזה בעל החולי מזה הנייר של הלחש וזה המביא לפי תומו חשב שזה הנייר הוא קמיע שצריך לישא אותו בעל החולי עליו ואמר זה השליח לבעל החולי קח זה הקמיע ושא אותו עליך כדי שתתרפא ונתכעס החולה כעס גדול באותה שעה בשביל שהביא לו קמיע ונשבע ואמר בשבועה איני נושא את זה ולא אגע בו אח"כ נח מכעסו ובאו בני ביתו וא"ל זה טעה בדמיונו אין זה קמיע אלא נייר של לחש שצריך לבלעו והוא בדוק ומנוסה כידוע לכל ונתיישבה דעתו וקבל לבלעו אך בשביל השבועה שנשבע איני נושא את זה ולא אגע בו עשו לו תקנה שתחבו הנייר בחתיכה קטנה של לחם ויבא אדם ויתחוב אותה בתוך פיו והוא יבלענה ויש שערערו על התיקון הזה באמרם מאחר שהנייר ירד בבטנו הרי הוא ג"כ נושא אותו ומה הפרש בין אם נושא אותו מבחוץ ובין אם נושא אותו מבפנים בתוך מיעיו וכבר נשבע שלא ישא אותו. על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מה שעשו תיקון לתחוב הנייר בחתיכת לחם להצילו מן השבועה של הנגיעה לא היו צריכים לזה דמאחר שאדם אחר תוחב הנייר בתוך פיו אע"פ שנוגע הנייר בפיו ה"ז מגע בית הסתרים ואינו חשוב נגיעה,

לשמה קנט

אך לענין השבועה שנשבע שלא ישא אותו הנה בעוד הנייר בתוך פיו קודם שיבלענו אע"פ שהוא רגע קטן עכ"ז חשוב זה נושאו וכעבר על השבועה כי בבית הסתרים אע"פ שאין הנגיעה שם חשובה נגיעה מ"מ הנושא שם ה"ז חשוב נושא, אך טענת המערערים לחשוב את זה אחר הבליעה עובר על השבועה אין זו טענה כי אחר שבלע וירד הנייר לבטנו אין זה חשיב נושא כלל ודברים אלו מפורשים בגמרא בפרק יוצא דופן דף מ"ב ופסקנהו הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות טומאת מת פרק א' הלכה ח' וז"ל הנושא בתוך בית הסתרים נטמא אע"פ שאין הנגיעה שם נגיעה הנושא שם נושא הוא אלא א"כ נבלע הטומאה בתוך מעיו דמאחר שהגיעה לתוך בטנו אינו לא נוגע ולא נושא ואם טבל טהר ואע"פ שהטומאה בתוך מעיו עכ"ל ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד אם נשבע רק שלא יגע בו יש לו תקנה שיתהבנו אדם אחר בתוך פיו והוא יבלענו דאין כאן נגיעה. ואם נשבע שלא ישא אותו ג"כ אין לו תקנה יען כי מוכרח שיהיה נייר זה בתחילה בתוך פיו ובאותו הרגע קעבר על שבועתו ששם חשיב נושא. מיהו אם עבר או שגג והניח לתוך פיו ובלעו אינו מחוייב להקיאו כדי שלא ישאר בבטנו דכיון שהגיע הנייר לבטנו אינו לא נוגע ולא נושא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רכ"א

שאלה ש"מ שצוה ששום אחד מבניו לא ישא אשה מבנותיו של פב"פ ואם ישא יאסר ממונו עליו והוא לא היה לו בנים כי אם בני בנים וא"כ ודאי כונתו באמרו בניו סתם הוא על בני בניו, דבני בנים הרי הם כבנים, אך נסתפקנו בבני בנותיו שהיה לו ג"כ בני בנות והם ג"כ היו נתונים בביתו וסמוכין על שולחנו, אם גם אלו נחשבים לו כבנים ונכנסו בכלל האיסור או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי גם בני בנותיו נחשבים כבנים דהכי איתא בגמרא דיבמות דף ס"ב ע"ב א"ל רבה לרבא בר מרי מנא הא מלתא דאמור רבנן בני בנים הרי הם כבנים אילימא מדכתיב הבנות בנותי והבנים בני וכו', אלא מהכא ואחר בא חצרון אל בת מכיר אבי גלעד ותלד לו את שגוב, וכתיב מני מכיר ירדו מחוקקים, וכתוב יהודה מחוקקי ע"ש. נמצא עיקר ילפותא דבני בנים הרי הם כבנים יליף לה מבני בנות וכן איתא בגמרא דיומא דף ס"ו ע"ב בפסוק האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו וכו' בניו בני בתו מישראל ע"ש. ואע"ג דאיתא במדרש רבה בפ' ויגש בפסוק ויקם יעקב ויקחו את מקניהם בניו ובני בניו, א"ר יהודה בר אלעאי בנות בנים הרי הם כבנים ובני בנות אינם כבנים ע"ש. עכ"ז לענין פסק הלכה אזלינן בתר תלמודא דידן ולא בתר המדרש ומאחר דתלמודא דידן מסיק שגם בני בנות נחשבים כבנים נכנסו גם בני בנותיו בכלל, ומה גם דהיו גוונים בביתו וסמוכים על שולחנו דמוכחא מלתא טפי שגם עליהם נתכוון. והגה הגם דקי"ל הנודר מבנים מותר בבני בנים וכנז' בש"ע י"ד סי' רי"ז סעיף מ"ו, היינו היכא דיש לו בנים דאמרינן כיון דאמר סתם נתכוון לבניו ממש דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם, אבל בנידון השאלה שאני דלא היה לו בנים ומוכרח שנתכוון על בני בניו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(**א"ה** עיין להרב יעיר אוזן ז"ל דף ז"ד ע"ג)

שאלה רכ"ב

שאלה א' נשבע שלא יביא בביתו אשה בעולת בעל לעשות לו שום שירות ושום מלאכה בין בחנם בין בשכר ויש אשה גויה בעולת בעל שהיא אופה פת בשכרה אם מותר לו להביאה בביתו לאפות פת די"ל דזו לא נקראת בעולת בעל כיון דאין אישות לגוי ולא נכנסה בכלל השבועה וחשובה כפנויה דלא שייך אישות אלא בישראל. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כתבו רבותינו בעלי התוספות ז"ל בפרק אין מעמידין דף ל"ו בד"ה משום נשג"ז דאע"ג דאין אישות לגוי איסור עשה מיהא איכא ולא אמרו אין אישות לגוי אלא לענין מלקות ומיתה ע"ש וא"כ השתא כיון דהגויה הזאת היא יש לה בעל ואשה גמורה היא לבעלה גם זו בכלל השבועה ואסור להביאה לעשות לו שירות ומלאכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רכ"ג

שאלה מי שנדר להדליק נר על נשמת רמב"ה ועל נשמת רשב"י ועל נשמת ר"א בנו, אם די לו בנר אחד שידליק למנוחת כולם ויאמר בהדלקתו שהוא מדליק נר זה לכבוד נשמת רמב"ה ולכבוד נשמת רשב"י ור"א בנו או"ד צריך שידליק בעבור כל או"א נר אחד בפני עצמו, והנודר אומר שאינו זוכר איך *היתה* כוונתו כשאמר כן. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כיון שאמר על על בכל או"א צריך שידליק נר לכל או"א בפ"ע וראיה לזה ממ"ש בגמרא דמ"ק דף כ"ו ע"א ת"ר ואלו קרעים שאינן מתאחין הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלמדו תורה ועל נשיא ועל אב"ד ועל שמועות רעות וכו' דכתיב ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו ויספדו ויבכו ויצומו עד הערב על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב. שאול זה נשיא, יהונתן זה אב"ד, על עם ה' ועל בית ישראל אלו שמועות רעות. א"ל רב"ש לרב כהנא ואימא עד דהוו כולהו, א"ל על על הפסיק הענין ע"ש. וכהאי גוונא אמרינן בגמרא דמגילה אי כתיב י"ד וט"ו כדקאמרת, השתא דכתיב את את הפסיק הענין ע"ש. וא"כ השתא בגדון השאלה יש לומר מאחר דאמר על ועל בכל חד איכא למידק שרוצה לומר להדליק בעד כל או"א נר בפ"ע ובשביל חומר נדרים צריך לעשות כן לצאת ידי ספק. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רכ"ד

שאלה ראובן השביע אותו שמעון שילך לגינת אדם פ' ויתלוש פרי פ' ויביא לו וקבל ראובן שבועתו והלך לו לשם ומצא שהאילן אינו נושא פירות למטה והפירות הם בראשו למעלה והוא גבוה וצריך לו טרחא הרבה לעלות לראש האילן ולתלוש בידו, וזרק אבן לראש האילן כדי שישור פירותיו ע"י זריקת האבן וילקטם ויביאם, אם יצא י"ח שבועתו בזה דהרי אלו ג"כ הם נתלשים ע"י כח ידו אע"פ שלא תלשם בידו ממש. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בשבת דף ע"ג דאם זרק אבן על אילן והשיר פירותיו אינו חייב מן התורה משום דאין דרך תלישה אלא ביד או בכלי ולא על ידי זריקה אבל אסור מדברי סופרים ע"ש. וא"כ ה"ה הכא דצריך למטרח לעלות ולתלוש בידו ולקיים שבועתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(**א"ה** עיין במג"א ה' שבת סי' של"ו וברכ"י ומחב"ר ז"ל).

שאלה רכ"ה

שאלה מי שנדר להביא פרוכת לארון הקודש בחמשים זוז וככה אמר בפיו אני מתנדב להביא פרוכת לבית הכנסת בחמשים זוז. והלך וקנה מחבירו פרוכת בחמשים זוז אך להיותו אהובו וחפץ בהנאתו לא דקדק זה הלוקח עם המוכר בערך שבאמת אינה שוה חמשים זוז כי אם פחות. ונסתפקנו אם יוצא י"ח נדרו בזה. אי אזלינן בתר דידיה והוא נתן חמישים זוז בעד זו הפרוכת או"ד אזלינן בתר הפרוכת והיא אינה שוה חמשים זוז. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה לא יצא י"ח בזה דלא אזלינן בתר דידיה אלא בתר הפרוכת, ומאחר שאמר בנדרו פרוכת בחמשים זוז בעינן שתהיה שוה חמשים זוז באמת. וראיה לזה ממ"ש בסוף הגמרא דכריתות בדין האשם שאינו בא אלא בכסף שקלים ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות פסולי המקודשים פרק ד' הלכה כ"ג וז"ל, הוזלו אלים ולא ימצא איל בשתי סלעים אין לו תקנה אלא ישהה עד שיוקרו ויביא בשתי סלעים, שהרי הקפידה תורה על דמיו ונתנה לו קצבה עכ"ל ע"ש. ואי אזלינן בתר דידיה למה נעכב הכפרה שלו אם לא נמצא איל בשתי סלעים ילך ויקנה זה איל בשתי סלעים ואע"פ שאינו שוה מאחר דהוא נותן ב' סלעים אלא ודאי דלא מהני זה ובעינן שיהא זה שוה באמת שני סלעים, וא"כ ה"ה הכא בעינן שיביא פרוכת שהיא שוה באמת חמשים זוז. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רכ"ו

שאלה שנים שהיו בצרה וכל אחד מהם נדר ליתן סך ממון לצדקה ועתה שניהם עניים ואין לאל ידם ליתן הנדר שנדרו וא"א להתיר להם מפני שהוא נדר בעת צרה וקשה להתיר מה תקנתם. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מאחר שעתה שניהם עניים יש להם תקנה לקיים נדרם זע"ז והוא שיבא ראובן וילוה לאחד מהם כנגד הסך של הנדר וזה יתן הסך הזה לחבירו הנודר הב' בתורת צדקה לקיים נדרו וחוזר אח"כ נודר הב' ונותן הסך שבידו לחבירו הנודר בתורת צדקה לקיים נדרו ואח"כ יקח ראובן המלוה את הסך הזה לפרעון חובו והרי קיימו שניהם את נדרם.

והנה דבר זה יש ללמוד אותו מדין הנזירות הנז' בנזיר דף י"א ופסקו הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות נזירות פרק ח' הלכה י"ט האומר הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני הרי חבירו נזיר, ואינו חייב לגלח נזיר אחר שהרי לא התפיס עצמו אלא בנזירות ואם אמר ואני ועלי לגלח נזיר ה"ז חייב. ואם היו פקחין

מביא כל אחד מהן קרבנות על ידי חבירו ואם לא עשו כן חייבין לגלח נזירות אחרים ע"כ ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רכ"ז

שאלה ראובן שאסר נכסיו על כל ערל ואמר בפירוש בין גוי בין ישראל בין הנמצאים עתה בין הגולדים אח"כ ובאותו היום ילדה אשתו בן זכר כיצד יעשו מיום הלידה עד יום המילה אם מותר להנות הבן מנכסי אביו בשתיה וכסות וכיוצא באלו הימים שעדיין לא נימול והרי הוא ערל והאב לא אמר בנדרו ערלים סתם כדי שנפרש דבריו על הגויים דוקא אלא אמר בפירוש בין גוי בין ישראל וא"כ כיצד יעשו עם הילד הזה באלו הימים כי אע"פ שהוא קטן עכ"ז אסור לספות לקטן איסור בידים ואיך אביו הוא בעצמו קונה ומביא צרכי הילד הנולד בתוך שמונת הימים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין הילד הזה בכלל הנאסרים בין אם הוא בנו בין אם הוא בן אחרים יען כי הילד הנולד אע"פ שיש לו ערלה כל זמן שלא הגיע יום השמיני שהוא זמן מילתו אין זה חשוב ערל ורק אחר שהגיע יום השמיני ולא נימול נחשב ערל. ודבר זה מפורש בגמרא דיבמות דף ע"א דבעי רב חמא בר עוקבא קטן ערל מהו לסוכו בשמן תרומה ערלות שלא בזמנה מעכבה או לא מעכבה ומסיק רבא התם דהאי לאו בר מהילא וערלות שלא בזמנה לא הויא ערלות ע"ש. וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות תרומות פרק י"א הלכה ז' וז"ל סכין את הקטן בשמן תרומה בתוך שבעה שהנולד כל שבעה אינו חשוב ערל עכ"ל ע"ש. וא"כ ה"ה הכא בנידון השאלה דמותר להנות לאותו הולד מנכסי האוסר כל שבעה וביום השמיני בבוקר בתחילת היום ממש ימול אותו ולא יעשו לו שום הגאה מנכסי אותו הנודר ביום השמיני קודם שימולו אתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

לשמה

שאלה רכ"ח

שאלה ראובן ושמעון היו דרים כמה שנים בסחורה בעיר אחת ובני ביתם היו בעיר אחרת והיה לראובן שתי בנות ולשמעון בן אך אשתו של שמעון נפטרת והנה בחזרתם לעירם אצל בני ביתם בעירם בדרך אמר ראובן לשמעון אני נשבע בשבועה כאשר נגיע לעירינו אקדש בתי הקטנה לבנך כי היתה עדיין ברשותו אך בתנאי שיהא בנך גופו נקי מכל מום ויען שמעון לראובן אני נשבע בהגיעי להעיר לשלום אקדש את בתך הגדולה לעצמי בתנאי שיהא גופה נקי מכל מום ואע"פ שואת הבת הגדולה עודנה נערה וברשות אביה היא והיה ראובן יכול לקבל קדושין משמעון אך לא עשו כן מפני התנאי כי שמעון אינו רוצה לקדשה עד שיראנה אם היא נקיה מכל מום וראובן עצמו אינו יודע את בנותיו איך הם כי הניחם קטנים והלך לסחורה. והנה כאשר הגיעו לעירם ראה שמעון את בתו של ראובן הגדולה ולא מצא בה מום רק שומא אחת היה לה בפדחתה ולא רצה לקדשה לעצמו כי אמר אני נשבעתי שתהיה נקיה מכל מום וזה בעיני נחשב מום ובטלה השבועה אך רצה שמעון שיתן את בתו הקטנה לבנו שכבר נשבע על זה ויאמר ראובן לא יעשה כן במקומינו לתת את הצעירה לפני הבכירה תקיים אתה שבועתך תחילה ותקח את הגדולה לעצמך כאשר נשבעת ואז אני אתן את הקטנה לבנך כאשר נשבעתי ואם תאמר שיש לגדולה שומא בפדחת אין זה חשוב מום כי שומא קטנה היא ואין בה אפילו שערה אחת ואם תאמר שזה מום הנה גם בבנך יש שומא קטנה בפדחתו ואני גם כן נשבעתי בתנאי שיהא גופו נקי מכל מום ואם שבועתך בטלה גם שבועתי בטלה וכמו שאתה פוטר עצמך מן השבועה גם אני פוטר עצמי מן השבועה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הדין עם שמעון וצדק בטענתו והוא דין פשוט בגמרא דכתובות דף ע"ט ופסקו הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות אישות פרק ז' הלכה ז' וז"ל הרי את מקודשת לי בזה ע"מ שאין בך מומין ונמצא בה אחד מן המומין הפוסלים בנשים אינה מקודשת. נמצא

תורה

בה מום אחר חוץ מאותם המומין אע"פ שאמר מקפיד אני אפילו על זה הרי זו מקודשת. ומה הן המומין הפוסלים בנשים כל המומין הפוסלים בכוהגים פוסלים בנשים ויותר עליהן בנשים ריח הרע וויעה וריח הפה וקול עבה ודדין גסין מחברותיה טפח וטפח בין דד לדד ונשיכת כלב ונעשה המקום צלקת ושומא שעל הפדחת אפילו היתה קטנה ביותר ואפילו קרובה לשיער ראשה ואע"פ שאין בה שיער זו היא השומא שיתרה אשה על הכהנים אבל אם היתה שומא שיש בה שיער בשאר הפנים או שומא גדולה כאיסר אע"פ שאין בה שיער ה"ז מום בין בכהגים בין בנשים ע"ש הרי שומא שעל הפדחת היא מום באשה ואפילו היתה שומא קטנה ביותר ואפילו קרובה לשיער ראשה ואפילו אין בה שיער אך באנשים אין השומא הקטנה מום אפילו בשאר הפנים כי אם דוקא אם יהיה בה שיער. ועל כן שמעון פטור משבועתו ואינו מחוייב ליקח בת הגדולה שיש לה שומא בפדחתה כי זה מום באשה והוא נשבע בתנאי שאין בה מום אבל ראובן מחוייב לקיים שבועתו על בתו הקטנה ליתן אותה לבנו של שמעון כפי שבועתו כי אין שומא זו הקטנה אשר בפדחתו חשובה מום בזכר כי היא בפדחתו וגם אין בה שיער. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רכ"ט

שאלה אחד עשיר היה לו מדרש בביתו, והיה אהובו יושב אצלו במוצאי שבת בסעודה רביעית ונכנסו בדברים זע"ז וביקש בעה"ב ממנו שיבא להתפלל בבית מדרשו איזה ימים והלה נשבע לו שהתפילות של מחר שהוא יום ראשון בשבת קודש ותפילות של מחרתו שהוא יום שני יתפלל אותם בבית מדרשו והנה בשחרית דיום ראשון בא והתפלל בבית המדרש כנז' אך במנחה נאנס ולא התפלל כלל אך בא בערבית בבית מדרשו של בעה"ב והתפלל שם שתים אם יצא בזה ידי חובת שבועתו די"ל דהן אמת שנשבע על תפילות דיום ראשון להתפלל שם והוא לא התפלל ביום ראשון אלא שחרית ולא מנחה עכ"ז הרי התפלל ערבית שת"ם

לשמה קסג

שהיא תשלומין של מנחה או"ד לענין שבועה לא מהני תשלומין זו דערבית אלא צריך שיתפלל תפילת המנחה שם בזמנה ביום ראשון דוקא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ד"ז הוא פשוט מאחר כי ערבית שתים היא תשלומין של מנחה נמצא התפלל גם תפילת המנחה שם ומה שאתם מסתפקים לגבי שבועה אי מהני הוא הוא הספק שנסתפקו בגמרא דברכות דף כ"ו לענין התשלומין דאיתא התם את"ל טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתים משום דחד יומא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד אבל הכא תפלה במקום קרבן היא וכיון דעבר יומו בטל קרבנו וכו' ת"ש דא"ר הונא בר יהודה א"ר יצחק א"ר יוחנן טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים ואין בזה משום עבר יומו בטל קרבנו ע"ש נמצא דנחשב כאילו התפלל ביומו ממש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ל

שאלה אדם אחד אסר עליו בקונם בהמה אחת ותרנגולת אחת שהיו בביתו ואותה הבהמה היתה מעוברת וילדה בו ביום וגם התרנגולת אחר קצת רגעים מעת שנדר הטילה ביצתה אם הולד והביצה ג"כ נאסרו עליו או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה בהיותו בבטן אמו הרי הוא חשוב מגוף שלה ולכן הוא מותר בשחיטת אמו אבל הביצה אחר שנגמרה אין זו חשובה מגופה של התרנגולת אלא דבר המונח שם ולכן ביצים גמורות מותר לאכלם בחלב ודבר זה מפורש בגמרא דב"ק דף מ"ז לענין נזיקין אמר רבא פרה שהזיקה גובה מולדה מ"ט גופה היא תרנגולת שהזיקה אינו גובה מביצתה מ"ט פירשה בעלמא הוא פירש דבר המופרש ממנה ע"ש ודין זה פסוק להלכה בהרמב"ם ז"ל בנזקי ממון פרק ט' הלכה א' בהמה מעוברת שהזיקה גובה חצי נזק ממנה ומולדה מפני שהוא מגופה אבל תרנגולת שהזיקה אינו גובה

מביצתה מפני שהביצה אינה מגופה אלא מובדלת ומופרשת ממנה עכ"ל ועיין מ"מ ז"ל וא"כ השתא שמעינן לגידון השאלה גבי בהמה כיון שהעובר חשוב מגופה נאסר גם הוא אגב אמו אבל הביצה שאינה מגופה של התרנגולת ולא הוות אגירה בה דהרי תיכף אח"כ הטילה אותה לא נאסרה עליו אגב התרנגולת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רל"א

שאלה אחד רצה לשתות מים והביא לו המשרת בכוס של זכוכית ונתכעס עליו ונשבע לזרוק הכוס בחצר והוא היה יושב בעליה למעלה ואח"כ תיכף נתחרט כי חס לו על הכוס לזרקו שודאי ישתבר וגם עובר בזה על בל תשחית ורוצה להתיר לו וזה הענין היה בשבת אם מותר לעשות לו התרת חכם בשבת כדי שישתמש באותו הכוס בשבת דחשיב לצורך השבת ומתירין נדרים לצורך השבת או"ד כיון דיש לו כוסות אחרים להשתמש בהן לא חשיב זה לצורך השבת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין צריך זה להתרת חכם יען כי הוא יכול לקיים שבועתו לזרקו לחצר ולא ישבר והוא שיניח בחצר כרים של מוכין שאם יפול עליהם ודאי לא ישבר כלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רל"ב

שאלה אחד תפרה לו אשתו בגד וכאשר בא ללבשו נמצא ארוך הרבה שנגרר בקרקע וכעס על אשתו וקללה וא"ל קומי ועשי בגד זה שיהיה כמדתי ואשתו בשמעה שקללה גם היא נתכעסה וא"ל בזה"ל בשבועה לא אעשה הבגד הזה והוא היתה כוונתו שתעשהו ע"י תפירה שתכפיל ממנו מעט שיעור המשתלשל לקרקע ותתפור הכפל אך היא הוציאה מפיה דברים אלו דוקא בשבועה לא אעשה הבגד הזה והוכרח זה ללבשו כמו שהוא ולסלקו באבנט שלו אך הוא לא היה יכול לסלקו בידו באבנט שלו וקמה אשתו וסילקה אותו באבנט שלו עד שנעשה למטה כמדתו ונסתפקנו בזה אם גם דבר זה שסילקה הבגד באבנט עד שנעשה כמדתו חשיב תיקון ועשיה ונמצא שעברה על השבועה שנשבעה שלא תעשנו או"ד אין זה בכלל תיקון ועשיה כיון שלא סילקה אותו ע"י תפירה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דזבחים דף י"ח ע"ב גבי בגדי כהונה מרושלין פי' ארוכין שסילקן ע"י אבנט כשרין משום דאבנט מיגז אגיז ופי' רש"י ז"ל אבנט מיגז אגיז כלומר כל סילוק ע"י אבנט הו"ל כחותך ונוטל היתר שבהן ומכשירו וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' כלי המקדש פרק ח' דאבנט מיגז אגיז ע"ש וא"כ השתא מאחר דסילוק ע"י אבנט חשיב תיקון ועשיה לענין בגדי כהונה דמרושלין פסולין יש לחוש בנידון השאלה לאיסור השבועה שהוא אמר לה קומי עשי בגד זה שיהיה כמדתי והיא השיבה לו בשבועה שלא אעשה הבגד הזה אע"ג דכוונתו היתה שתעשה על ידי תפירה מ"מ כיון שהיא אמרה לא אעשה סתם וסילוק זה ע"י אבנט חשיב תיקון ועשיה יש לחוש לחומר איסור השבועה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רל"ג

שאלה אחד ששמע דורשין מאמר רז"ל כשהיה ביהמ"ק קיים היה מזבח מכפר עכשיו שלחנו של אדם מכפר במקום המזבח שנא' וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' ועי"כ נתעורר להזהר בכבוד השלחן מכאן ואילך ומכח ד"ז נשבע שלא יאכל ולא יהנה על שלחנו מכל דבר שהוא בעל מום והנה פשיטא לן דלא שייך בעל מום רק בבהמה ולכן צריך זה להזהר מכח שבועתו שלא יביא בשר בהמה בעלת מום ויאכל על שלחנו אך נסתפקנו אם גם בבשר תרנגולים צריך להזהר או"ד כיון דתרנגולים לאו בני הקרבה נינהו לא נכנס דבר זה בכלל דבריו בשבועתו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

גרסינן במנחות דף פ"ה ע"ב ת"ר סולת שהתליעה רובה פסולה וחיטין שהתליעו רובן פסולות בעי רבא הקדישן מהו שילקה עליהם משום בעל מום כיון דפסיל כבעל מום דמי או"ד אין בעל מום אלא בבהמה תיקו וכן איתא נמי גבי עץ שנמצא בו תולעת דפסול וג"כ בעי רבא הקדישו מהו שילקה עליו וכמו בעיא הנז' ואסיק בתיקו וכן שם בדף פ"ו ג"כ בעי בעיא כזו גבי שמן וכן בדף פ"ז גבי יין שיש בו קמחין וא"כ השתא מה דפשיטא לכם דלא שייך בעל מום אלא בבהמה הנה זאת היא בעיא בגמרא ואסיק בתיקו ופסקינן לחומרא כנודע וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ועל כן בנידון השאלה שנשבע שלא יאכל ולא יהנה על שלחנו מכל דבר שהוא בעל מום צריך ליזהר גם בחיטים שהתליעו רובן ועיין בבעיית רבי ירמיה שם בגמרא ברוב חיטה אן ברוב סאה ואסיק בתיקו ואזלינן לחומרא וכן נמי צריך ליזהר גם ביין שיש בו קמחין שלא ישתה על שלחנו וכן יזהר בשמן זית בהנך גווני דנקיט בברייתא.

ומה שנסתפקתם בבשר תרנגולת דלאו בני הקרבה ניהו הנה כיון שבשבועתו לא זכר מזבח והקרבה ורק נשבע סתם שלא יאכל ולא יהנה על שלחנו מכל דבר שהוא בעל מום אולי נכלל בזה גם דברים שאינן בני הקרבה על המזבח ורק הם דברים הבאים על השלחן כי זה רוצה לעשות דברים הבאים על השלחן לענין בעל מום כמו דברים שקרבים על המזבח ומחמת חומר השבועה יש לחוש גם בזה וטוב שיעשה זה התרה על שבועתו כדי שלא יכשל בכמה דברים כיוצא באלו וקשה לעמוד על הדבר הזה וראוי להוכיחו על שבועתו זאת ומה לו בזה ואם ירצה לעשות אזהרות על שלחנו אין באזהרות אלו מצוה ורק יזהר לקדש שלחנו בד"ת וישב בכבוד וישמר מדברי שחוק וקלות ראש ויזהר במאכלו שיהיה נקי מכל נדנוד איסור ויזהר בברכותיו שיהיו בכוונה ויזהר להביא על שלחנו אורחים יר"ש ויתן משלחנו לעניים ובדברים אלו יתקדש שלחנו לכפר עליו דוגמת המזבח ודי בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רל"ד

שאלה

אחד אמר בערב סוכות אני רוצה לילך לקנות עצים ואמר כן בפיו כמה פעמים ואח"כ נתעצל וגם נזדמן לו עסק אחר שלו ונתן מעות לאדם אחר שילך ויקנה לו אם חשיב זה הדבר כמו נדר כי אמר בפיו כמה פעמים שהוא ילך בעצמו לקנות והנה ודאי קניית העצים לסוכה היא מצוה וכיון שאמר בפיו לעשות המצוה הזאת הוא בעצמו איך יעשנה ע"י אחרים ומאי שניא הא ממ"ש רז"ל האומר אשנה פרק זה נדר גדול נדר לאלקי ישראל.

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

איתא בגמרא דמכות על מתניתין דהזורק את האבן א"ל ההוא מרבנן לרבא ממאי דמחטיבת עצים דרשות דילמא מחטיבת עצים דסוכה ומחטיבת עצים דמערכה ואפ"ה קאמר רחמנא ליגלי א"ל כיון דאם מצא חטוב לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה ופי' רש"י ז"ל השתא נמי כי לא מצא חטובה אין החטיבה מצוה אלא עשיית הסוכה עכ"ל ע"ש נמצא הכא בנידון השאלה נמי אין קניית העצים מצוה כיון דאם מצא שכבר קנו לו אחרים והביאו לו או שלחו לו במתנה קודם שהלך אינו הולך לקנות ולכן אין מצוה בקניה אלא רק המצוה היא בעשיית הסוכה ולכן נמצינו למדין שאין דבריו אלו שאמר שרוצה ללכת לקנות העצים חשובין נדר ואם נזדמן לו עסק הכרחי מצי למשלח אחר לקנות לו מיהו אם אין לו עסק הכרחי ורק חזר בו מללכת בעצמו מחמת עצלות לא שפיר עביד אלא צריך שיזדרז לקנות הוא בעצמו כאשר אמר לכבוד מצות סוכה ומ"מ בעשיית הסוכה בעצמה אם אמר בפיו שיעשנה בידו חשיב בכלל נדר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רל"ה

שאלה

אחד לבש גלימה אחת ביו"ט וא"ל בני ביתו שיפשטנה וילבוש אחרת כי היתה ישנה ואינה כבוד לו ללבשה ביום זה

קסו תורה

והוא נתכעס על דבריהם ונשבע שילבשנה כל היום הזה כולו אפילו בהיותו יושב בביתו ולא יפשטנה עד הלילה ונסתפקנו אם מותר לו באיזה שעות מן היום להוציא ידו ולהכניסה בבית יד של הגלימה דאי חשיב הוצאת ידו מן הגלימה כאילו פושטה וקעבר על שבועתו או"ד כיון דעודנה עליו ורק את ידו מוציא ממנה לית לן בה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דמכות דף כ"א במתניתין היה לבוש בכלאים כל היום אינו חייב אלא אחת א"ל אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת ואמרינן בגמרא א"ר ביבי א"ר יוסי פושט ולובש לובש ממש או אפילו מכניס ומוציא בית יד אונקלי שלו מחוי רב אחא בריה דרב איקא עיולי ואפוקי ע"ש נמצא מכניס ידו בבית יד חלוקו נמי קרי ליה פושט ולובש ואע"ג דרב אשי פליג ופסק הרמב"ם ז"ל כרב אשי מ"מ בהאי סברה לא פליג רב אשי ועל כן כיון שנשבע שילבשנה כל היום אסור לו להוציא ידו מבית יד הגלימה כל היום דחשיב זה פושט ואפילו אם הדבר ספק אסור משום הומר השבועה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רל"ן

שאלה אחד נשבע לחמיו שלא ילך לעיר אחרת בלא רשותו וזה רוצה ללכת והלך אצל חמיו וא"ל שהוא רוצה לילך לעיר פ' וחמיו השיב לו אני חושש עליך מחמת הקור ועוד מחמת פחד הדרך שיש עתה כפי השמועה ועל כן אין אני מסכים בהליכה זו וזה השיב לו בשביל הקור אני עושה כו"כ לשמור עצמי ומחמת הפחד ששמעת הם דברי שקר וכזב כי חקרתי ודרשתי ואמרו לא יש פחד וגם עוד מעיקרא יש עמנו בני אדם הרבה הולכים ביחד בדרך הזה וכולם בעלי זין ואחר הדברים אלו אשר דיבר לחמיו שתק חמיו ולא אמר לו כלום לא הן ולא לאו ורק זה בא ונשק ידי חמיו ובירך אותו חמיו בזה"ל תגיע לשלום ב' דיבורים אלו בלבד א"ל וזה שואל אם זה חשיב נתינת רשות להפטר מן השבועה או"ד לא סגי בהכי

לשמה

וצריך שיאמר לו בפירוש אתן לך רשות ללכת מאחר שכבר בתחילה א"ל בפירוש איני מסכים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דירושלמי דשביעית פרק ששי רבי יוסי שמע דאתת אימיה לבוצרה שאל לרבי יוחנן מהו לצאת א"ל אם מפני סכנת דרכים צא אם משום כבוד אמך איני יודע א"ר שמואל בר רב עוד היא צריכה לרבי יוחנן אטרח עלוי וא"ל אם גמרת לצאת תבא בשלום שמע רבי אלעזר אמר אין רשות גדולה מזו ע"ש ועיין מעשה זו בבבלי בקדושין דף ל"א ע"ש וא"כ השתא גם בנידון השאלה יש לומר כיון דאח"כ ברכו חמיו וא"ל תגיע לשלום ה"ז חשיב נתינת רשות וסגי בהכי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רל"ז

שאלה ראובן פסק עם שמעון על תנור וכורת קודם שיצא השער וכבר הם היו מזומנים אצל שמעון ורק היו חסרים איזה מלאכות שהם ההחלקה והנקיבה והיובש כי הדרך של עושים תנור וכורת להביא חליות של טיט ולחברם זע"ז עד שנעשה התנור והכורת ואח"כ מביאים טיט דק ושופך עליהם מבחוץ ומחליקם כדי שיהיה נראה כל התנור או הכורת חתיכה אחת ולא יתראו פירוד התוליות ואח"כ עושה בתנור נקב למטה כדי שיכנס ויצא בו אויר בשעת הסקה ויהיה גדלק בו האור יפה וכן בשולי הכורת עושים נקב כדי שיוציאו מן הנקב החיטים ושאר דגן המניהים בתוכה וגם עוד צריך לתנור והכורת יובש שיניחם במקום השמש והרוח עד שיתייבשו ואז יהיו ראוים למלאכתן ונמכרים והנה מצינו בהרמב"ם ז"ל בה' מלוה פ"ט כל דבר שהוא מתוסר מלאכה אחת או שתים פוסק עמו עליו היה מחוסר שלש מלאכות אינו פוסק אלא א"כ יצא השער שכיון שהוא מחוסר שלש מלאכות ה"ז כמי שאין לו מאותו המין כלום וכמו לא בא לעולם עדיין כיצד גדיש שהיה מחוסר הנחה בשמש שיבש ודישה ווריה אינו פוסק עליו אא"כ יצא השער

תורה

היה יבש ואינו מחוסר אלא דישה וזריה פוסק עליו ע"ש וכן פסק בש"ע סי' קע"ה סעיף ד' ע"ש ולפ"ז גם הכא הרי חסר ג' מלאכות והנקיבה והיובש וכל שחסר שלשה מלאכות אסור אם יפה הורינו בזה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

גרסינן בגמרא דחולין דף קכ"ו ע"ב בעי רב אושעיא חישב עליה לנוקבה ולא ניקבה מהו מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה דמי או לא הדר פשטה מחוסר נקיבה לאו כמחוסר מעשה דמי ע"ש מיהו הרמב"ם ז"ל בהלכות אבות הטומאה פרק ב' הלכה י"ב פסק קולית שחשב עליה לנוקבה ועדיין לא ניקבה הרי הנוגע בה ספק טמא שהרי יש בדבר ספק אי מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה או לאו עכ"ל וכתב מרן ז"ל בכ"מ שם בעיא דאיפשיטא דמחוסר נקיבה לאו כמחוסר מעשה דמי ורבינו שכתב שהיא ספק נראה שהיה לו גירסה אחרת והר"י קרקוס ז"ל כתב שאפשר שלא סמך רבינו על אותו פשיטות משום דבפרק טבול יום אמרו דמחוסר יציאה כמחוסר מעשה דמי ומשמע דה"ה למחוסר נקיבה וה"ז ספק עכ"ל ע"ש א"כ השתא לפי הגירסה שלפנינו בגמרא מעשה הנקיבה לאו כלום היא ולא חשיב מחוסר מעשה אך הרמב"ם ז"ל נקיט לה בספק ועל הרוב כמ"ש הר"מ ז"ל כי גירסה אחרת היה לו כי דברי הרי"ק ז"ל נראין דוחק איך שיהיה לפי דברי הרמב"ם ז"ל ה"ז ספק ועל כן בנידון השאלה יש לאסור לכתחילה משום דברי הרמב"ם ז"ל אבל אי כבר עבד כן י"ל דלא עבד איסורא כי אולי העיקר הוא דחסרון נקיבה לא חשיב חסרון מעשה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רל"ח

שאלה

אם אחד נדיב הוא מתנדב לצדקה יותר מכדי חיובו ויכולתו אי שרי לדבר עמו למנעו מזאת או"ד לא אריך למנעו ממעשה הטוב ואע"פ שהוא נותן יותר מכדי חיובו ויכולתו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

ודאי שרי למנעו וצורך הוא וכדמצינו בגמרא שאמרו אל יבזבז אדם יותר מחומש ומעשה באחד שביקש לבזבז יותר מחומש ולא הניחו חבירו ומנו רבי עקיבא וכן אמרו בגמרא דתענית גבי רבי אלעזר איש ברתותא שהיו נחבאים ממנו מפני שהיה נותן יותר מיכולתו וחיובו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רל"ט

שאלה

מאחר דקי"ל פחות משוה פרוטה אינו ממון אם אחד נתן צדקה לעני פחות משוה פרוטה אי חשיב נתינה זו למצוה ואת"ל דחשיב מצוה מאחר דעכ"פ נהנה העני ממנה ונצטרפה עם פרוטות אחרות שלו והחייתו הנה יש להסתפק אם אחד נדר שמן למאור לנר התמיד שמדליקין לפני ארון הקודש בבית הכנסת והוא דבר מועט שאינו שוה פרוטה אם יש בזה מצוה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

איתא בגמרא דכריתות דף יז"ד ע"ב אמר רבא כולא מלתא מיולדת יליף והכי קאמר מדחס רחמנא עליה דדלות למהוי חד מתלתין ותרין בעשירות ומאי היא יולדת הכי חס רחמנא עליה דדלי דלות למהוי חד מן התלתין ותרין בדלות ופריך אי הכי ריבעא דפרוטה הוי ומשני הכי נמי אלא דלאו אורח ארעא לאתויי פחות מפרוטה למקום ע"כ ע"ש נמצא גם בפחות מפרוטה יש מצוה אלא דלאו אורח ארעא לאתויי ולכן זה שמתנדב שמן לנר התמיד פחות משוה פרוטה מלמדין אותו שיוסיף עליו להביא שיעור שוה פרוטה לפחות ואם עני הוא וא"א לו אה"נ יש בידו מצוה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

קסז לשמה

שאלה ר"מ

שאלה בדין העניים שפסק בש"ע י"ד סי' רנ"א סעיף ט' היו לפניו עניים הרבה ואין בכיס כדי לפרנס או לכסות או לפדות את כולם מקדים הכהן ללוי והלוי לישראל והישראל לחלל וכו' ונסתפקנו אם היה ישראל אחד נזיר אם קודם לשאר ישראל ואת"ל שקודם לישראל אם קודם ללוי. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי הנזיר קודם ללוי ג"כ יען כי הנזיר נקרא קדוש ויש לו קדושה יתירה על לוי שאינו מטמא למתים משא"כ הלוי אך אינו קודם לכהן ואפילו היה נזיר עולם מפני שהכהן קדושתו קדושת עולם והנזיר קדושתו קדושת שעה וגם בנזיר עצמו יש הדרגות שאם יש נזיר עולם ויש נזיר שלושים יום נזיר עולם קודם וכן נזיר מאה קודם לנזיר שלושים וכמ"ש בגמרא דנזיר ופסוקה להלכה בהרמב"ם ז"ל הלכות נזירות פ"ז הלכה י"ג וז"ל נזיר וכהן שפגעו במת יטמא נזיר אע"פ שהוא סותר הימים הראשונים ומביא קרבן טומאה ואל יטמא כהן שזה קדושתו קדושת שעה ואפילו היה נזיר עולם והכהן קדושתו קדושת עולם פגעו בו ב' נזירים א' נזיר שלושים וא' נזיר מאה וכו' ע"ש וה"ה הכא בגידון השאלה שיש לחלק ג"כ ע"פ הדרגות הנז' מיהו בזה"ז כל מי שנדר בנזיר ה"ז נזיר עולם מפני שאין בית כדי שיביא קרבנותיו ומוכרח לנהוג נזירות כל ימי חייו וכנז' בהרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' נזירות ולכן אפשר דאין לחלק עתה בזה"ז לענין הקדימה בנזירים עצמם בין נזיר לזמן קצוב ובין נזיר עולם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רמ"א

שאלה נדר ליתן צדקה ולא פירש כמה אם יכול לפטור עצמו בפחות משוה פרוטה וכן אם נדר להביא שמן למאור לבית הכנסת אם יכול לפטור עצמו במעט שמן שאינו שוה פרוטה.

ואת"ל דאינו יכול לפטור עצמו בפחות משוה פרוטה אם נדר ב"פ בוא"ז ליתן צדקה ואח"כ נתן ב' פרוטות בבת אחת להגבאי וא"ל שיזכה בהם א' בשביל עני פ' וא' בשביל עני פ' אי אזלת בתר דידיה הנה הוא הפריש ב' הפרוטות בבת אחת ונתנם להגבאי בבת אחת והו"ל מצוה אחת ותועיל לו בשביל נדר אחד דוקא או"ד אזלינן בתר המקבלים שהם שניים והרי יש בידו ב' מצות.

ואת"ל דאזלינן בתר דידיה ואין זו עולה לשני מצות אלא למצוה אחת הנה אם נדר צדקה סתם והפריש חצי פרוטה ונתן לעני וחזר והפריש חצי פרוטה ונתן לעני אחר אם מצטרפין החצאין וחשיב מצוה אחת שלימה או לאו.

ואת"ל דאין מצטרפין כיון דנתן חצי הב' לעני אחר הנה אם נתן אותו חצי לאותו עני עצמו שנתן לו חצי הראשון אם מצטרפין.

ואת"ל דמצטרפין כיון דנתנם לעני אחד ולא לשנים הנה אם נתן פרוטה אחת לעני וא"ל שיזכה בה חצי לעצמו וחצי לחבירו פ' אם חשיב זה מצוה אחת שלימה דאזלינן בתר דידיה שנתן פרוטה בבת אחת או"ד אזלת בתר המקבלים שהם שניים ואין שיעור שלם לאדם א'.

וכן נמי יש להסתפק אם נתן ב' חצאי פרוטה לשני עניים וחזר ונתן ב' חצאי פרוטה לאותם העניים עצמם אי אזלינן בתר דידיה דהפריש בכל פעם שיעור פרוטה וחשיב ב' מצות שלימות או"ד אזלת בתר המקבלים ואין כאן אפילו מצוה אחת שלימה דבכל פעם כל א' קיבל חצי פרוטה.

ואת"ל דאזלת בתר דידהו הנה אם נתן ב' חצאים להגבאי שיזכה בהם לשני עניים פ' ופ' וחזר ונתן ב' חצאים לאותו גבאי שיזכה בהם לאותם עניים עצמם מאי. יוריינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגיטין דף י"ב המקדיש ידי עבדו אותו העבד לוה ואוכל ועושה ופורע ומקשי בגמרא עושה ופורע קמא קמא קדיש ליה ומתרץ בפחות פחות מפרוטה ופי' רש"י ז"ל עד שלא תצטרף הפרוטה יפרענה דלא חייל הקדש אפחות משוה פרוטה

והקשו בתוספות ז"ל דתנן בהזהב חמש פרוטות הן ליתני שש דאין הקדש חל על פחות משוה פרוטה ותירץ ר"י דהכא היינו טעמא דאין בדעתו של מקדיש שיחול על פחות משוה פרוטה ע"כ ע"ש נמצא לפ"ז לסברת רש"י ז"ל כפי הבנת התוספות דס"ל אין הקדש חל על פחות משוה פרוטה אין זה הנדר יכול לפטור עצמו בפחות משוה פרוטה וגם לסברת התוספות ז"ל דהקדש חל על פחות משוה פרוטה גם זה הנדר אינו יכול לפטור עצמו בפחות משוה פרוטה דהא ס"ל אין בדעתו של מקדיש לחול על פחות משוה פרוטה וא"כ ה"ה הכא אמרינן ודאי זה בעת שנדר ליתן צדקה או שמן למאור לא היה בדעתו על פחות משוה פרוטה ואיך יפטור עצמו עתה בפחות ולא אמרינן הקדש חל פחות מפרוטה אלא היכא דהקדיש פחות מפרוטה להדיא וזה ברור.

ודע כי התוספות ז"ל היו יכולים להקשות על רש"י ז"ל קושיא יותר חזקה מהא דאמרינן בגמרא דכריתות דף י"ב ע"ב אי הכי רבעא דפרוטה הוי הכי נמי אלא דלאו אורח ארעא לאתויי פחות מפרוטה למקום הרי להדיא דהקדש חל פחות מפרוטה ורק לאו אורח ארעא לאתויי פחות מפרוטה וזו ראיה שאין עליה תשובה ובעבור זאת צריך להדחק בדברי רש"י ז"ל ולומר אין כוונתו לומר דין זה על בעלמא דלא חייל וכו' אלא כונתו לומר כן על מעשה העבד הזה דלא חייל הקדש אפחות משוה פרוטה ממעשה ידיו משום דדעת המקדיש לא היתה כונתו שיקדיש פחות משוה פרוטה וכמ"ש התוספות ז"ל אך ד"ז הוא דוחק בדברי רש"י ז"ל דהו"ל לפרושי למלתיה איך שיהיה לנידון השאלה דלא מצי מפטר נפשיה בפחות משוה פרוטה.

גם עוד בלא"ה יש לומר דלא מצי מפטר נפשיה בפחות מפרוטה דהא קי"ל גבי גזלה בפחות משוה פרוטה אע"ג דאיסורא עבד מדין חצי שיעור עכ"ז אינו בתורת השבון ואין צריך להשיב וכן בדין האבידה קי"ל פחות משוה פרוטה אינו בתורת השבה הרי אינו חשוב ממון ואיך יקיים בו מצות נדרו וזה ברור ועיין בפסחים דף ל"ב דס"ל לאבא שאול אמר קרא ונתן ואין נתינה בפחות משוה פרוטה וגם רבנן מודי בזה דאין נתינה פחות משוה פרוטה ולא פליגי אלא משום דכתיב ואכלת ועיין בתוספות ז"ל שם שהקשו מהא דקי"ל חטה אחת פוטרת את הכרי וכן קונין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה אע"ג דכתיב ונתן לרעהו וכן גבי גט כתבו על איסורי הנאה כשר אע"ג דכתיב ונתן בידה ותירצו דיש לחלק בנתינה דקיימא אתשלומין דבעינן שוה פרוטה דהוי כמו השבת גזלה ועיין מ"ש התוספות ז"ל במנחות דף ס' ע"א בד"ה מי בעינן שימה ע"ש.

ועל דבר שאר הספיקות אשר נסתפקתם אי אזלינן בתר דידיה או בתר המקבלים הנה איתא בגמרא דקדושין דף ז' ע"ב בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו בתר נותן ומקבל אזלינן והאיכא ממונא או"ד בתר דידהו אזלינן והא ליכא תיקו ע"ש נמצא אפילו היכא דאי אזלת בתר נותן ומקבל איכא ממונא עכ"ז מסתפק הש"ס משום דבתר דידהו ליכא ממונא וא"כ כ"ש דאי אזלת בתר מקבלים ליכא ממונא לכל חד וחד דאיכא לספוקי ומאחר דאסיק התם בתיקו ולא אפשיט דצריך למיזל לחומרא א"כ ה"ה הכא דצריך להורות לחומרא דלא יצא י"ח בזה.

ועד איתא כהאי גוונא בגמרא דמציעא דף צ"ו ע"א בעי רמי בר חמא שאל שתי פרות לעשות בהם פרוטה מהו מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאיל ואיכא או"ד זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליכא ממונא ולא אפשיט בעיה זו וא"כ ה"ה הכא בנידון השאלה דאזלינן לחומרא ואמרינן דלא יצא י"ח בזה וכ"ש הוא.

ועוד איתא בגמרא דכתובות בדף מ"ז בעי רבי ירמיה שכרן בקרקע מהו בפחות משוה פרוטה מהו שניהם בפרוטה מהו ופירש ז"ל כונתו את"ל דשכרן בפחות משוה פרוטה דאינו חייב לרבי יהודה דאינו ממון שניהם בפרוטה דלגבי דידיה הוציא פרוטה מהו אי אזלת בתר דידיה והא איהו אפיק ממונא וחייב או"ד כיון דלגבי כל חד מגייהו ליכא אלא חצי פרוטה דלאו ממון אינו חייב ע"ש הרי צדדי הבעייא הן הן צדדי הספיקות דנידון השאלה אי אזלינן בתר דידיה או בתר המקבלים ומאחר דלא אפשיטה הבעיא התם ה"ה הכא בנידון השאלה אזלינן לחומרא וצריך להורות דלא

יצא י״ח בזה שיהיה ביד המקבלים עצמם לגבי כל חד וחד פרוטה.

והנה איתא בגמרא דזבחים דף ל״א ע״א בעי רב אשי חישב לאכול כזית בשני בני אדם מהו בתר מחשבה אזלינן דאיכא שיעורא או בתר אוכלין אזלינן וליכא שיעורא ופשיט לה אביי דבתר מחשבה אזלינן והא איכא שיעורא ע״ש ולכאורה יש להקשות דהשתא נפשוט מהכא בעיית רבי ירמיה דמסכת כתובות הנז׳ בשכרן שניהם בפרוטה דבתר דידיה אזלינן וחייב אך יש לומר דאיסור קדשים שאני וליכא למילף מינה.

ואשר נסתפקתם אם הפריש חצי פרוטה ונתן לעני וחזר והפריש חצי פרוטה ונתנה לאותו עני עצמו אם מצטרפין או לאו, תשובה, אם נתנו לעני אחר זה נפשט ממ״ש לעיל דלא יצא י״ח כיון שיש לספוקי שמא אזלינן בתר המקבלים ואין כאן פרוטה שלימה לגבי חד אך בשאלה זו היכא דנתן חצי השני לאותו עני עצמו שנתן לו חצי הא׳ נראה דמצטרפים ואע״ג דלא נתנם בבת אחת חדא דמלתא דמסתברא היא דלא מצינו שיעור זמן בין שני חצאי שיעור אלא רק באכילה שנתנו זמן כדי אכילת פרס אבל בהפרשת צדקה לא יש זמן בין ב׳ חצאי שיעור ואם נתן חצי פרוטה בבוקר וחצי פרוטה בערב למה לא תצטרף ועוד יש להביא ראיה על זה ממ״ש בגמרא דשבועות דף ל״ח על הא דתן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבדה שיש לי בידך וכן תן לי חטים ושעורים דא״ר יוחנן פרוטה מכולם מצטרפת וכן פסק הרמב״ם ז״ל בה׳ שבועות פרק ז׳ הלכה י״א א״ל חברו תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבדה שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת ואפילו היה לו פרוטה אחת מכולן הרי אלו מצטרפין וחייב ע״ש נמצא אפילו אלו חלקי הפרוטה לא באו לידו בפעם אחת ובענין אחד הרי אלו מצטרפין מאחר דעתה הם נתקבצו ונעשו פרוטה אצלו וכן הדבר כאן מאחר שנתן לו חצי הב׳ הרי נעשה אצל זה העני הנאה של פרוטה שהיא ממון ולמה לא יצטרף.

איברא דעדיין יש לצדד ולומר דאינו מצטרף אלא היכא דקיימא חצי פרוטה הראשונה בזמן שנתן לו חצי השני דהשתא עושה פרוטה בידו דומיא דהך דשבועות דאע״ג דחלקו הפרוטה לא באו לידו בזמן אחד עכ״ז השתא כאשר נשבע נתקבצו אצלו ונעשו פרוטה, אבל אם כבר אכל חצי הראשון ועברה הנאתו ה״ז בטל וכאילו לא נתן כלום ואיך יצטרף עם חצי הב׳ שגם הוא לבדו אינו כלום דהרי באכילה היכא דאפסיק בין אכילת ב׳ חצאי זתים נתנו שיעור כדי אכילת פרס דכל פחות מהכי חשוב הנאת חצי הראשון עודנה קיימת וטפי משיעור זה אמרינן כבר עברה והלכה לה ואיך תצטרף עם חצי הב׳ אשר הוא לבדו אינו חשוב אכילה וכן הדבר הזה.

ואין ללמוד לנידון זה משיעור חמש סלעים דפדיון בכור דאיתא בש״ע י״ד ס׳ ש״ה סעיף ז׳ נתן חמש סלעים אפילו לעשרה כהנים בין בבת אחת בין בזא״ז בנו פדוי ע״ש דנמצא חלקים של השיעור מצטרפים אע״ג דלא יהבנהו בבת אחת התם שאני מפני שכל חלק וחלק חשיב ממון אלא שהוא חצי שעור של מצוה זו, ולהכי מצטרפין החלקים זע״ז משא״כ נידון השאלה שהחלק הוא חצי פרוטה אשר הוא לבדו אינו ממון ואינו חשוב כלום והיה כלא ה״ה איך יצטרף אחר שכבר נאכל והלך לו וזה הנשאר הוא ג״כ אינו ממון ואינו כלום.

ועל כן מהאי טעמא נמי אין ללמוד לדין זה מדין התקיעות דאיתא בש״ע א״ח סי׳ תקפ״ח שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ואפילו הם מתשעה בני אדם תקיעה מזה ותרועה מזה ותקיעה מזה ע״ש והתם התקיעות מעכבות זא״ז שלא יעשה מקצת אותו שיודע ועכ״ז מצטרפים חלקי הסימן אע״פ ששמעם מקצת בשעה זו ומקצת בשעה זו דזה אינו דג״כ יש לחלק ע״ד האמור דהמקצת הזה הוא חשוב בפ״ע אבל הכא חצי פרוטה אינו כלום ולהכי עדיין, יש לומר כל עוד שאין חצי הא׳ קיים אצל העני כשנתן לו חצי הב׳ אינם מצטרפים.

ונראה להביא ראיה לפשוט ספק זה מדין הקדושין דאיתא במתניתין דקדושין דף מ״ו ע״א ופסקה הרמב״ם ז״ל להלכה בהלכות אישות סוף פרק ה׳ וז״ל האומר

תורה

לאשה התקדשי לי בתמרה זו התקדשי לי בזו התקדשי לי בזו אם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אלא מספק שמא תשוה תמרה אחת פרוטה במקום אחר. אמר לה התקדשי לו בזו ובזו ובזו אם יש בכולם שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אלא מספק. היתה אוכלת ראשונה ראשונה אם יש באחרונה שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אלא מספק שאותן תמרים שאכלה הרי הם כמלוה והמקדש במלוה אינה מקודשת ונמצא שאין הקדושין אלא בתמרה אחרונה. אמר לה הרי את מקודשת לי באלו אם יש בכולם שוה פרוטה מקודשת אע״פ שהיא אוכלת ראשונה ראשונה שלה היא אוכלת ומקודשת עכ״ל וכל זה ג״כ הוא פסוק להלכה בטור וש״ע אה״ע סי׳ ל״א ע״ש נמצא דאם אמר לה באלו אע״פ שנתן לה אחת אחת ולא נתן לה הכל בבת אחת והיתה אוכלת האחת קודם שתגיע לידה הב׳ הרי אלו מצטרפות ואע״פ שאין בכל אחת מהן שוה פרוטה הרי נמצא זו הסברה שנסתפקנו בה לומר דכל שאין החלק בפני עצמו חשוב ממון לא יצטרף עם זולתו אם אינו קיים עדין הנה זה אינו דהרי הכא התמרה שאין בה פרוטה מצטרפת עם תמרה הב׳ שאין בה פרוטה אע״פ שכבר נאכלת הא׳ בעת שקבלה השניה ועל כן ה״ה בנדון השאלה שתצטרף חצי הפרוטה של הצדקה עם החצי הב׳ אע״פ שכבר אכלה זה העני מאחר דעני אחד הוא והרי השלים לו שיעור פרוטה.

ואם תאמר עדיין יש לחלק ולומר דבידון הקדושין הנז׳ שא״ל התקדשי לי באלו שאני משום דכל התמרות היו מונחים לפניו ואמרינן מיד שנגמר הדיבור הקנה אותם לה כולם בתורת קדושין וכי אכלה מדידה קאכלה והוי כאלו מסרם לה כולם בבת אחת, זה אינו דנידוק לה למלתא מרישא והוא מאם אמר לה התקדשי לי בזו ובזו ובזו כולן מצטרפות ואם יש בכולם יחד שוה פרוטה ה״ז מקודשת ואם היתה אוכלת ראשונה קודם שבאה השניה לידה וכן השניה קודם השלישית אותן שאכלה כבר אינן מצטרפות לזו שקיימת מפני שאותן שאכלה נעשו כמלוה גבה שלא חלו הקידושין עד שיגמור דבריו ונמצא שלא קבלתן בתורת

לשמה קעא

קדושין והוו להו במלוה ואין קידושין במלוה והשתא יש למידק מהכא דאי הוו קידושין במלוה קדושין הוויא מקודשת שהיתה מצטרפת תמרה הראשונה עם האחרונה ואע״ג דתמרה הראשונה אינה שוה פרוטה וכבר נאכלה קודם שזכתה באחרונה דהא בחלוקה זו איירי דאכלה אותה קודם שגמר דבריו ועדיין לא זכתה כלום באחרונה ואי היה אפשר לקדש במלוה היה מצטרף חצי פרוטה דמלוה עם חצי פרוטה שנותן לה עתה.

וא״כ השתא שפיר נפשט הספק שלכם בגידון השאלה בענין צירוף שני חצאי הפרוטה דמאחר שנתנם לעני אחד אע״ג דלא נתנם בפעם אחת ואע״ג שבעת שנתן לו חצי הב׳ כבר אכל חצי הא׳ עכ״ז מצטרפין וחשיב מצוה שלימה בשיעור פרוטה והרי נפשטו כל הספיקות שלכם בדברים אלו שכתבנו בעזה״י והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

שאלה רמ״ב

שאלה ראובן שאסר על עצמו הנאה שלא יהנה משמעון ומן יוצאי יריכו ואחר שלשה ימים לנדרו חל יום המילה לבן הגולד לשמעון אם מותר לראובן להיות סנדק ולכאורה נראה דמותר כיון דהסנדקאות היא מצוה וקי״ל מצוות לאו ליהנות נתנו אך נסתפקנו דדילמא לא אמרינן מצוות לא ליהנות נתנו אלא במצוות דאורייתא משא״כ במצוות דרבנן לא אמרינן כן. יורינו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה איתא בהר״ן ז״ל פרק ג׳ דר״ה גבי המודר הנאה משופר מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה וז״ל כתב הרז״ה ז״ל דכי שרי דוקא בתקיעות דר״ה שהן מצות מן התורה אבל בתעניות לא ולפי דבריו אף בתקיעות דר״ה צריך לדקדק לפי שיש בהן דרבנן אלא שאין מחוורין דבריו דמ״מ מצוה איכא עכ״ל ע״ש הרי סברה זו שכתבתם לחלק בין מצות דאורייתא לדרבנן היא סברת הרז״ה ז״ל אך הר״ן ז״ל דחה זה ולא ס״ל כן והלכה כהר״ן ז״ל דאין לחלק בין דאורייתא לדרבנן בזה

וראיה גמורה לזה מגמרא ערוכה בערובין דף פ׳ ע״ב אתמר רב חייא בר אשי אמר עושין לחי אשרה ורשב״ל אמר עושין קורה אֲשרה מ״ד קורה כ״ש לחי ומ״ד לחי אבל קורה לא כתותי מכחת שיעוריה ע״ש והלכה זו פסוקה בהרמב״ם ז״ל הל׳ שבת פרק י״ז הל׳ י״ב בכל עושין לחיים אפילו בדבר שיש בו רוח חיים ואפילו באסורי הנאה ע״ז וכו׳ ע״ש נמצא שגם במצות דרבנן אמרינן מצוות לאו להנות נתנו דשרי באיסורי הנאה וכן תמצא להרשב״א ז״ל סי׳ תשמ״ו במודר הנאה מחברו דַּס״ל ביום ב׳ של סוכות שהוא מדרבנן מותר ליתן לו לולב לצאת בו דמצוות לאו ליהנות ניתנו ע״ש ותשובה הנז׳ הובאה בבית יוסף בא״ח ע״ש ולכן יש להורות בנידון השאלה דמותר לראובן להיות סנדק משום דמצוות לאו ליהנות נתנו. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

שאלה רמ״ג

שאלה קלף של ס״ת שמושחין אותו בצבע לבן אחר העיבוד ועל ידי הצבע הזה יהיה מזהיר בלובן מאוד גם יהיה חלק ונוח לכתיבה ועי״כ יצא הכתב מיושר ונסתפקנו אם מותר לכתוב על קלף זה ס״ת דהא הצבע הזה הוי חציצה בין הכתיבה לקלף שנמצא הוא כותב על הצבע או״ד לא הוי חציצה ושרי. יורינו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה לא אריך למכתב על קלף זה סת״ם דודאי הוי הצבע חציצה כיון דיש בו ממש דעל ידו משתנה מראה הקלף ונמצא הוא כותב על הצבע ואין לומר כיון שזה הצבע עושהו לקלף לנאותו להכי בטיל לגביה ולא יהוי חציצה דזה אינו דהכי איתא בגמרא דר״ה בדף כ״ז ע״ב בברייתא גבי שופר צפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר, והיינו טעמא דצפהו זהב מבפנים פסול משום דהוי הזהב חציצה בין הקול לשופר ונמצא הקול יוצא מן הזהב ולא מן השופר וכנז׳ בתוספות ז״ל שם וכן פי׳ הר״ן ז״ל לפי שהקול יוצא מן הזהב ולא מן השופר ע״ש ואע״ג דהתם מצפהו לנאותו לא בטיל הזהב לגבי השופר והוי חציצה וכן בצפהו זהב במקום הנחת פה דפסול כדאיתא התם כתב הרב המגיד ז״ל כתב הרמב״ן ז״ל דטעמא דפסולא במקום הנחת פה משום דאיכא הפסק בין פיו לשופר ע״ש ועיין בבית יוסף א״ח סי׳ תקפ״ו מה שפלפל בזה והעלה לדעת רבינו ז״ל נפקותא בין שני הפירושים ע״ש ועיין בספר הלבוש ז״ל דהיינו טעמא משום חציצה ע״ש נמצאנו למדין אע״ג דעושה לנאותו יש חציצה ולא בטיל וא״כ ה״ה הכא נמי גבי קלף הוי הצבע חציצה בין הכתיבה לקלף ופסול בהכי.

והנה בגמרא דגיטין דף נ״ד ב׳ בההוא דאתא לקמיה דרבי אמי א״ל ס״ת שכתבתי לפלוני אנכרות שלו לא כתבתים לשמן וכו׳ דקאמר התם דאינו שוה כלום ומקשי וליעבר עלייהו קולמוס וליקדשיה כמאן נימא דלא כרבי יהודה דתניא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכ״א אין השם מן המובחר וכו׳ וכן איתא התם בדף כ׳ א׳ א״ר חסדא גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן דתניא הרי שהיה צריך וכו׳ ע״ש ופסקו הרמב״ם והרא״ש והר״ן והטור ז״ל דאם נכתב שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה לא מהני וכתב בבית יוסף אה״ע סי׳ קל״א בשם הרשב״א ז״ל ואיכא למידק לרב חסדא דאמר דלרבנן לא הוי כתב מאי קאמרו ליה אין זה השם מן המובחר דמשמע מן המובחר אינו הא כתב מיהא מעליא הוי, ומצאתי בירושלמי פרק הבונה שהקשו כן ופרקו בשיטתו השיבוהו בשטתך שאתה אומר כתב הוא אף הוא אינו מן המובחר ע״ש והנה משמע דהתם בגט היינו טעמא משום דהעברת קולמוס אינו נקרא כתיבה לרבנן שהרי כתוב ועומד הוא והתורה אמרה וכתב לה ולא שזה כתוב כבר וכמ״ש בלבוש באה״ע סי׳ קל״א היינו משום דטעמא דחציצה לא שייך בגט דאין מצותו לכתבו על הנייר דוקא אלא הוא נכתב על כל דבר שיהיה אך גבי ס״ת ודאי איכא טעמא דחציצה, דבס״ת בעינן על הקלף או על הגויל אלא דהתם בכתב שלא לשמה ורוצה להעביר קולמוס לשמה איכא תרי טעמי דפסול חדא דהעברת קולמוס לא חשיב

כתיבה כיון דאיכא מקודם כתיבה מעליא ואותה כתיבה פסולה דלא הוי לשמה ועוד איכא פסול גמי משום חציצה ולרבי יהודה מוכרח אתה לומר דס"ל דלא הוי חציצה כהאי גוונא אך מה יועיל לנדון שלנו מאחר דאין הלכה כרבי יהודה.

ועוד יש לצדד ולומר דבנידון דידן גם רבי יהודה יודה דהוי חציצה והיינו דלא חש בהעברת קולמוס גבי ס"ת היינו משום דהתם הוי מין במינו דזה דיו וזה דיו וס"ל כל שהוא מין במינו אינו חוצץ אבל בנידון השאלה דהוי מין בשאינו מינו דהכתיבה בדיו וזה צבע הלבן הוא מין אחר יודה ר"י דחוצץ ולפ"ז יש לומר דגם רבנן לא פליגי עליה דרבי יהודה בשום חציצה דג"כ ס"ל מין במינו אינו חוצץ ורק פליגי עליה משום דהעברת קולמוס לא חשיב כתב לבטל כתב הראשון הנכתב שלא לשמה ועיין בגמרא דשבת פרק הבונה דף ק"ד ועיין בגיטין דף י"ט א' אתמר המעביר דיו וכו' דיו ע"ג דיו פטור דמבואר שם דפסיקה להו מלתא דכתב ע"ג כתב לאו שמיה כתב ע"ש.

ודע כי מ"ש רבא בסוכה דף ל"ז א' גבי לולב כל לנאותו לית ביה חציצה הנה כתבו הריטב"א והר"ן ז"ל שם וז"ל רבא אמר לקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה וכי תימא כיון דלאו לנאותו הוא להוי חציצה י"ל דאנן לית לן קרא למפסל חציצה בלולב ומאי דחיישינן בה היינו משום דלא הוי לקיחה תמה ומסקינן דכל שהוא לנאותו בטל לגבי לולב כאילו נוטל הלולב ממש וכן כל שהוא טפל לידו בטל לגבי ידו כאילו נוגע ידו ממש בלולב לאפוקי כל שאינו לנאותו ולא טפל לידו דמפסל משום דלא הוי לקיחה תמה והויא כחציצה אבל לאו משום חציצה ממש אתינן עלה דלא פסלינן משום חציצה אלא היכא דאיכא קרא ע"כ ע"ש נמצא דלולב שאני דלית לן קרא ביה למפסל חציצה ולהכי אין ראיה ממ"ש רבא גבי לולב כל לנאותו לית ביה משום חציצה דלולב קיל לענין זה.

והנה בחולין דף פ"ג ב' גבי כסוי הדם דאינו נוהג במוקדשים קאמר הש"ס דלא אפשר ליתן עפר למטה היכי ליעביד ליתיב וליבטליה קמוסיף אבנין וכו' לא ליבטליה קא הוי חציצה ע"ש משמע דאי הוה מבטל ליה לא הוי חציצה אלא משום דלא יוסיף אבנין לא עביד הכי וכן נמי עוד בגמרא דערובין דף ק"ד א' בהא דתנן בוזקין מלח ע"ג כבש בשביל שלא יחליקו אמרינן בגמרא האי מלח היכי דמי אי דמבטלה קא מוסיף אבנין ואי דלא קא מבטליה קא הויא חציצה ע"ש וגם מהכא מוכח דאי הוה מבטל למלח לא הוי חציצה בין רגלו לרצפה נמצא אפילו מין בשאינו מינו אם מבטל ליה לא הוי חציצה והשתא נימא בנידון השאלה מאחר דמבטל ליה לא הוי חציצה ומזה יקשה לך בהך דצפחו זהב בדין השופר אמאי הוי חציצה.

ועוד מצינו ענין זה שלַ הביטול דמועיל בירושלמי דיומא פרק טרף בקלפי בהא דתנן כל יום היתה כבדה דאמרינן בירושלמי וז"ל בכל יום לא היה בה נרתיק והיום היה בה נרתיק כדי שלא תכוה ואינו חוצץ אר"י ב"ר בון קובעו במסמר ע"ש ועיין בתוס' ביומא דף מ"ד ב' בד"ה בכל יום מ"ש ופי' ריב"א משוּם שהיו שוהים שם הגחלים הרבה וכלי מתכות חם מקצתו חם כולו ולפיכך צריך נרתיק שֶל עור שלא יכוה ופריך ואינו חוצץ ומשני קובעו במסמרים כלומר ע"י מסמרים היה נקבע אותו נרתיק לבית יד שיהא בטל ויחשב כגוף המחתה ע"ש הרי לך להדיא ג"כ מוכח מהכא דאם ביטלו אינו חוצץ ואע"פ שהוא מין בשאינו מינו והשתא גם מזה יש להקשות אהא דצפחו זהב אמאי חוצץ מאחר דמבטל ליה.

וצריך ליישב ולומר דכל שהוא עושה הדבר הזה לגוי לא שייך ביה ביטול לא מבעיא בזהב שהוא בעצמו דבר חשוב מאוד ולא שייך לומר שיהא בטל לגבי השופר אלא אפילו בדבר שאינו כ"כ חשוב עכ"ז אם עושהו לגוי שהוא בא ליפות זה החפץ שהוא מונח עליו והוא מניחו עליו כדי לייפותו לא שייך לומר שיהא בטל לגביה מאחר שהוא מייפה זה החפץ ה"ז עיקר ואיך תאמר שיהא בטל לגבי החפץ אבל אם מניחו על אותו החפץ לצורך אחר ולא בשביל יפוי וכגון ההיא דמניח המלח על הכבש כדי שלא יחליקו רגלי הכוהנים שייך ביה ביטול שהמלח ודאי בטל לגבי הכבש דלא בא המלח ליפות הכבש אלא בא לשמשו כדי שיוכלו הכוהנים לדרוך עליו ולא יחליקו וכן ה"ה בהך

קעד תורה לשמה

דעפר שתחת הדם שייך ביה ביטול דלא בא ליפות כלום וכן בהך דנרתיק לא בא הנרתיק ליפות המחתה אלא לשמש אותה כדי שיוכלו לאחזו בה ולא יכוו ולכן אם קבועה במסמר שייך בה ביטול לגבי המחתה והשתא ממילא בין תבין בנידון השאלה נמי לא שייך לומר ביטול כיון שזה הצבע הלבן הוא בא ליפות את הקלף ומאחר שהוא באַ לייפנתו ולנאותו לא שייך לומר שהוא בטל לגבי דידיה.

והנה בזה יתורץ עוד קושיא אחרת שיש להקשות במ"ש התוספות ז"ל בשבת דף ע"ט ב' בד"ה ותפילין אגויל וכו' דגויל פסול בתפילין אע"ג דאיכא נמי קלף היינו משום שהכתיבה היא מצד השער ויש חציצה וכן במזוזה אע"ג דאיכא דוכסוסטוס פסול משום חציצה הרי אפילו במין במינו פסלינן משום חציצה ולא אמרינן יתבטל הקלף אגב הדוכסוסטוס מאחר דהם מחוברים יחד ומאי שנא מהאי דנרתיק דבטל לגבי מחתה אם קובעו במסמר וכפי חילוק הנז' אתי שפיר דהכא כל אחד בפני עצמו הוא דבר חשוב ולא שייך שיתבטל זה לגבי זה דמאי רבותיה דזה על זה ומיהו אחר הישוב נראה דבהא אין אנחנו צריכין לחילוק זה דבלא"ה יש לחלק ולומר דלא שייך ביטול אלא היכא דהונח בידי אדם והוא מבטלו בעת שקובעו עליו וכההיא דעפר כיסוי הדם הנז' בגמרא דחולין וההיא דבוזקין מלח ע"ג כבש בגמרא דערובין וההיא דנרתיק שקובעו במסמר דירושלמי אבל הכא גבי גויל שהם מחוברים וקבועים זע"ז בידי שמים בתחילת ברייתו לא שייך ביטול דאין זה מתבטל לגבי זה מאיליו ומעצמו ואדרבה בעת שזה כותב עליו אחשביה יותר ואיך יתבטל לגבי הדבוק מאחריו ולכן כ"ש די"ל דהוא חוצץ.

גם בהך חילוק הנז"ל שכתבנו בין תבין טעמא דר"ש בסוטה דף ל"ה במ"ש כיצד כתבו ישראל את התורה וכו' רש"א ע"ג סיד כתבום ע"ש וקשה והלא כתוב בפסוק על האבנים ואיך כתבום ע"ג סיד והלא הסיד חוצץ בין כתיבה לאבנים וצריך לומר דלא הוי חציצה משום דהוקבע שם הסיד ובטלו לגבי אבנים ולכאורה נראה דזה דומה לנידון השאלה אבל באמת לפי חילוק הנז' אינו דומה כלל יען דהתם הסיד לא הונח על האבנים לנוי כדי ליפות האבנים בו ולהכי שייך ביה ביטול אבל בנידון השאלה שהצבע הונח על הקלף לנוי לייפותו שיהיה לבן ונאה לא שייך ביה ביטול כיון שבא לייפות הקלף וזה הקלף הוא מתכבד ומתנאה בו איך תאמר שהוא בטל לגבי דידיה ואע"ג דזה הצבע בפ"ע אינו חשוב כמו הקלף עכ"ז כאן עושה דבר חשוב שהקלף מתכבד ומתנאה בו.

ודע כי אע"ג דאין צריך להביא ראיה לחילוק זה דטעמא דמסתבר הוא עכ"ז אביא ראיה לזה מן הגמרא דתמורה דף ל"ד א' גבי אורג מלא הסיט משער נזיר ופטר חמור בשק דידלק השק, ומקשי ליבטל שק ברובא ומשני א"ר פפא בציפורתא ופי' רש"י ז"ל בצפורתא שעשה מן האיסור צורת צפור בשק דחשיב דמיפה ליה לכולי שק ולא מבטיל עכ"ל נמצא כל שנעשה ליפות לא בטיל ואע"ג דזה השער בפ"ע אינו חשוב בעלמא כמו מין השק עכ"ז כיון דנעשה בשק ליפות אותו הנה הוא חשיב ולא בטיל וא"כ ה"ה הכא שהצבע נעשה ליפות את הקלף שעל ידי הצבע נעשה לבן וחשוב לא בטיל לגבי קלף והרי זו ראיה ברורה בעזה"י.

הדרן לנידון השאלה דהא ודאי איכא ראיה ברורה מהך דשופר דחשיב זה הצבע חציצה כיון שיש בו ממש ונמצא כותב על הצבע ולא על הקלף. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רמ"ד

שאלה אחד רצה לבדוק המזוזה שבפתחו לראות אם היא כשרה או לאו וקודם שהסירה לבדקה הלך וקנה מזוזה אחרת כשרה חדשה כי חשב אולי תמצא הישנה פסולה שיניח זו במקומה תיכף ולא ישאר ביתו פנוי בלא מזוזה אפילו שעה אחת והנה זה הסירה ובדקה ומצאה כשרה וחשובה ועכשיו שתיהם בידיו אם יוכל להניח איזה מהן שירצה או"ד שצריך לקבוע הראשונה דוקא כיון שזכתה מכבר.

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כבר נשאלתי בכיוצא בזה והשבתי דהכי תנן במתניתין דשקלים פ״ג שלש קופות של שלש שלש סאין שבהן תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהן אב״ג ואיתא בגמרא דיומא דף ס״ב א׳ א״ר יוסי למה כתוב עליהן אב״ג לידע איזה מהן נתרמה ראשון להביא ממנה ראשון שמצוה בראשון ע״ש וכן איתא בגמרא דמגילה דף כ״א ב׳ היינו טעמא משום דמצוה בראשון ע״ש ושם בגמרא דיומא מביא פלוגתא דרבי יוסי ורבנן במפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ואח״כ נמצא הראשון והרי שניהם עומדים איזה מהם שירצה יקריב דברי חכמים ר״י אומר מצוה בראשון ואם היה שני מובחר ממנו יביאנו ע״ש וקאמר התם בגמרא דף ס״ד א׳ דרב סבר לה כרבי יוסי דאמר מצוה בראשון ע״ש ובירושלמי סוף פרק מי שהיה טמא הלכה וא״ו אמר על הפריש פסחו הנז׳ אית תניי מצוה להקריב את הראשון אית תניי מצוה להקריב את השני ותני שמואל בורר היפה שבהן וכו׳ והרמב״ם ז״ל בפ״ד מהל׳ קרבן פסח הל׳ וא״ו פסק יקריב איזה מהן שירצה ועיין בכ״מ מ״ש בשם מהר״י קורקוס ז״ל ומה שהביא דברי הירושלמי הנז׳ א״כ השתא לענין דינא בנידון השאלה דהא ודאי צריך להניח הראשונה אשר נבדקה ונמצאת כשרה וחשובה דהוא לא הסירה משם כי אם לבדקה ולא הביא השניה אלא בשביל שמא תמצא הראשונה פסולה שיניחנה במקומה ומאחר שנמצאת הראשונה כשרה היא זוכה במקום שלה ומצוה בראשון ואיך יעשה עלבון אליה להסירה ממקום מצותה שזכתה בו וכהאי גוונא כ״ע מודו דאיכא למיחש לכבוד מזוזה הקדושה.

מיהו לכאורה נראה אם הראשונה היא ישנה ויש יתרון לשניה עליה הן ביופי הצביעה הן ביפוי הקלף הן בשאר נוי ועדיפות דמצי להניח השניה משום מצוה מן המובחר אך אחר הישוב נראה דגם בכהאי גוונא יניח הראשונה מאחר שהיא כשרה כפי הדין וכבר זכתה במקומה, והנה יש להביא ראיה על זה ממ״ש בגמרא דיומא דף ז׳ א׳ שהוכיח רב ששת דטומאה דחויה בציבור מדתניא היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת אומר ומביא אחרת ע״ש וקשה דלמא לעולם הותרה טומאה בציבור והכא משום מצוה מן המובחר דלעולם אין חיוב לחזור אחר בית אב או משמרה אחרת אבל אם אפשר לעשות בטהרה באותו בית אב עושין משום מצוה מן המובחר על כן מוכרח אתה לומר דמשום מצוה מן המובחר אין לדחות מצוה הראשונה שכבר התחיל בה אי לאו משום דטומאה דחויה היא בציבור וא״כ השתא בנ״ד שכבר היתה המזוזה קבועה במקום הזה הרי זכתה וקיים בה המצוה ורק הסירה לפי שעה לבדקה ולא גרע מההיא דהיה עומד ומקריב ואדרבה נ״ד עדיפה ולהכי אין לבזותה ולדחותה משום מצוה מן המובחר וקנתה מקומה.

ודעו וראו כי מדין זה יש לכם ללמוד לכמה ענינים במקומות אחרים ואזכיר דבר אחד דהיינו אם ביום ר״ה היה התוקע תוקע בשופר כשר אך אינו של איל ואחר שתקע תשר״ת הביאו לו שופר אחר של איל דאע״ג דשל איל הוא מצוה מן המובחר עכ״ז לא יגמור התקיעות אלא בשופר הראשון שכבר התחיל לתקוע בו וכדמוכח מהך דיומא דף ז׳ הנז׳ אבל אם לא התחיל לתקוע עדיין ורק היה מונח לפניו אע״פ שהתחיל לברך כיון שלא תקע בו עדיין לא מקרי זה התחלה ויש כח בשופר האיל שהוא מצוה מן המובחר לדחותו אבל אם גמר תקיעות דמיושב ובא לתקוע תקיעות דמעומד יתקע בשל איל כי זו דבר חדש בפני עצמו ולא תשיבי אותם תקיעות דמיושב התחלה לענין זה ולכן יעשה בשל איל שהוא מצוה מן המובחר כן נראה לכאורה מיהו עדיין לבי מהסס בהוראה זו של השופר די״ל אע״ג שכבר התחיל לתקוע תשר״ת באותו שאינו של איל יסיים התקיעות באותו של איל והיינו משום דאיכא מאן דסבר תקיעה בשל איל היא לעיכובא ולאו משום מצוה מן המובחר.

ברם זאת מן המודעים להודיע לכם דאם רוצה להניח זו המזוזה הראשונה בחדר אחר תיכף ומיד, שיש לו חדר הצריך למזוזה ויניחנה בו תיכף אז רשאי להניח זו החדשה במקום הראשונה ואע״פ שאין לה חשיבות בנוי עליה דמאחר דמניחה במקום אחר ואינה בטלה מן המצוה אין לה עלבון ובזיון בזה. וכן מבואר להדיא בדברי השאלתות דרב אחאי ז״ל בפר׳ שלח לך וז״ל מאן דאית ליה גלימא ורמיא ליה

קעח תורה לשמה

דלדעת הרא"ה והריטב"א ודעמייהו מאחר דאבי הבן פירש שהוא נותן הסלעים בשביל הפדיון לאו כל כמיניה דכהן שיאמר שהוא מקבלם בשביל חובו ומבטל מצותו של זה אבל לדעת הרשב"א ז"ל ודעמיה לכאורה נראה דיכול הכהן לומר שהוא מקבלם בשביל החוב שלו.

וכל זה אמרנו לכאורה אבל כד דייקינן שפיר נראה דזה אינו דיש לחלק ולומר דבנידון השאלה גם הרשב"א ז"ל יודה דאין הדין עם הכהן והיינו חדא מצות הפדיון היא זכות לילד ג"כ דהא אם לא פדהו אביו חייב לפדות עצמו כשיגדל וא"כ מאחר שזה הפריש הסלעים לפדיון בנו הנה זכות הוא לבן ולאו כל כמיניה דכהן לקבלם בשביל חובו ולמפקע זכות הקטן. ועוד איכא טעמא הנה זה אבי הבן כבר בירך ודאי ב' ברכות על פדיון ושהחיינו קודם שנתן הסלעים לכהן ואם זה הכהן יאמר שהוא מקבלם בשביל החוב א"כ זה ברך ב' ברכות לבטלה והא ודאי דגם הרשב"א ז"ל ודעמיה יודו בזה דאין הכהן יוכל לומר שקבלם בשביל חובו ולעשות ברכותיו של זה לבטלה ומעבירו על לאו דלא תשא בודאי והתיא דסי' נ"ח שאני שבעת שאומר שהוא מקבלם בשביל החוב שלא בשבועה עדיין אין זה עובר על השבועה דיש בידו לקיים אותו היום שבועתו ולכן אנחנו מקיימים דברי המלוה ואומרים לזה טרח והבא מעות אחרים לקיים שבועתך ומאחר דאפשר לקיים דברי המלוה ולא עביד זה איסורא הגה אע"ג דאח"כ זה לא טרח ולא הביא מעות אותו היום לקיים שבועתו הוא גרם לעבור על השבועה משא"כ הכא אם נקיים דברי הכהן מוכרח שיהיו הברכות לבטלה והא תליא בהא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** גר"ו.

שאלה רמ"ח

שאלה עיר אחת שהיו מקדמת דנא הכהנים שבה מריבים זע"ז על מצות הפדיון של הבכורים זה רוצה וזה רוצה והיו באים לידי קטטות ומריבות וחילול השם ולכן עשו הקהל בצרוף כל החכמים הסכמה אחת שגם הכהנים הסכימו בה עמהם והוא שיעשה הרב של העיר בתחילת השנה גורל על כל הכהנים הנמצאים בעיר מי יהיה ראשון ומי יהיה שני ואז מי שיצא בגורל ראשון הוא יקח הפדיון של בכור הראשון שיהיה באותה שנה ואין רשות לאבי הבן לפדות בנו אצל כהן אחר כי הבכור הראשון של אותה שנה הוא חלקו של כהן שיצא ראשון בגורל וכן בכור השני הוא חלקו של כהן שיצא שני בגורל וכן עו"ה ואין רשות לשנות ואם נגמרו כל הכהנים ונולדו עוד בכורים אז חוזרים חלילה ע"פ הסדר שיצא בגורל באותה שנה ככה יעשו מדי שנה בשנה ובזה נעשה שלום ביניהם והסכמה זאת מחוזקת ומאושרת בכל חיזוקים כתחז"ל וכל הכהנים הסכימו וחתמו בה וקבלוה עליהם בכל תוקף. ויהי היום בתחילת השנה שאחד ילדה אשתו ב' זכרים ואינו ידוע איזה מהם יצא ראשון ומת אחד מהם תוך שלושים יום דאז כפי הדין נפטר האב מן הפדיון משום דאימור שמא הבכור מת והמוציא מחבירו עליו הראיה ולכן לא עשו לו פדיון ואח"כ נולד בכור ודאי אצל אדם אחר ובא הכהן שיצא בגורל ראשון כדי לפדותו ואבי הבן סירב באומרו אין אני מחוייב ע"פ ההסכמה לפדותו אצלך יען כי אתה חלקך היה הבכור של אדם פלוני שנולדו לו ב' זכרים תאומים ואני אומר שזה הבן שנשאר חי הוא הבכור ועדיין הוא קיים לך וקח הפדיון שלו כי הוא חלקך ואם תאמר לא כן הבא ראיה שהבכור מת ואז יש לך זכות בזה ובאמרו כן בא הכהן השני לקבל הפדיון של זה ע"פ ההסכמה ויען אבי הבן ויאמר לו אין אני מחוייב ליתן לך הפדיון ע"פ ההסכמה יען כי אני אומר שהפדיון הזה הוא שייך לכהן הראשון מפני כי אותו אחד מן התאומים שמת הוא היה הבכור ונמצא כי זה הבן הוא חלקו של כהן ראשון והגה אבי הבן הוא דוחה לכל אחד ואחד מאלו הכהנים הראשון והשני במענה זה ומגמתו ליתן הפדיון לכהן אחר אשר ייטב בעיניו באומרו מאחר שאין אחד מן הכהנים יוכל להכריחו ליתן לו הפדיון ע"פ המנהג וההסכמה נשאר הדבר ברצונו שיתן הפדיון לאשר יחפוץ ואנחנו לא ידענו מה לעשות לאיש הזה לבטל דחיות אלו יען כי בזה יתערבב כל הסדר של אותה שנה דהשתא הבאים אחריו כל או"א יוכל לעשות דחיות כאלו ויפול בזה קטטות ומריבות. על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תורה

תשובה גרסינן בגמרא דכתובות דף צ"ד ב' הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף חד הוה כתוב בחמשה בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמיה רב יוסף להתוא דחמשה בניסן בנכסים א"ל אידך ואנא אפסיד א"ל את ידך על התחתונה אימא בר כ"ט בניסן את א"ל ונכתוב לי מר טרפא מאייר ואילך א"ל יכלי למימר לך את בר חד בניסן את מאי תקנתיה נכתבו הרשאה להדדי ע"ש וכן כאן אין תקנה לזה הענין אלא על ידי הרשאה שיכתוב כהן שני הרשאה לכהן ראשון ויפדה כהן ראשון, וכן כאשר יזדמן פדיון אחר יכתוב כהן שלישי הרשאה לכהן שני ויפדה כהן שני וכן על זה הדרך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רמ"ט

שאלה הנה נודע תלמיד היושב לפני רבו והוצרך להביא לו ראיה מאיזה הלכה, שצריך לומר למדתנו רבינו כו"כ, והנה נסתפקנו אם הוצרך להביא לו פסוק ג"כ צריך לומר למדתנו רבינו או"ד כיון שהוא פסוק כתוב בתנ"ך אין צריך לכבדו בלשון הזה אלא יאמר הפסוק בסתם ואין בזה גנאי לרבו ומה גם אם זה רבו לא למדו מקרא כלל ורק למדו תורה שבע"פ ולמה יאמר לו למדתנו רבינו על המקרא ואדרבא יש לדון לאידך גיסא דעביד בזה לרביה מקרי דדקי ואין בזה כבוד לרבו, כי מלמדי תינוקות למקרא הם אנשים פשוטים. על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גם בזה צריך לומר למדתנו רבינו, ואין בזה גרעון כאשר חשבתם והכי איתא בגמרא דסנהדרין דף ק"א א' שאמר רבי עקיבא לרבי אליעזר למדתנו רבינו כי אדם אין צדיק בארץ וכו'. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה קעט

שאלה ר"נ

שאלה ראובן שהוא ת"ח בא לבית שמעון אהובו והיה רעב הרבה ואחר שישב אמר הביאו לי דבר לאכול כי רעב אנכי ואותה שעה אתרמי שהביאו לחדר שמעון משא אחד של שתת למאכל הבהמות אשר היו שם והיה יושב אחד ת"ח בדחן ויענה ויאמר בדרך בדיחות האכילהו לחכם ראובן שתת ויכעוס החכם ראובן הגו' על זה ותובע בזיונו באומרו שעשה אותו כבהמה לאכול שתת וכאילו קרא אותו בהמה בפירוש. יורינו אם יש להחכם ראובן הגו' תביעה על החכם המדבר כך או לאו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דכתובות דף ע"ז ע"א אזל רבי אלעזר אמרה לשמעתא קמיה דשמואל אמר אכסוה שערי לאלעזר וכו' כי סליק רבי זירא אשכחיה לרבי בנימין בר יפת דיתיב וקאמר לה משמיה דרבי יוחנן אמר ליה על דא אכסוה שערין לאלעזר בבבל ופירש רש"י אכסוה שערי האכילוהו שעורים כבהמה וכו' ע"ש וכן הביא בש"מ האכילוהו שעורים כבהמה לפי שאין ממש בדבריו ע"ש נמצא דברים אלו אין נכנסים בכלל בזיון אלא הם נאמרים בדרך צחות ובדיחות כי ר"א הוה ת"ח ובודאי הגם דשמואל היה גברא וחשיב רביה אם דברים אלו הם בכלל בזיון היה חושש שמואל לזה ולא היה מבזהו ח"ו והרי אמרו באבות יהי כבוד תבירך תביב עליך כשלך ועוד דגם רבי זירא כד סליק התם אמר על דא אכסוה שערין לאלעזר בבבל ואם היו דברים אלו בכלל בזיון היה חש רבי זירא ולא היה אומרם אלא ודאי שהם דברים האמורים בדרך צחות ובדיחות וא"כ ה"ה בנידון השאלה ג"כ יש לומר שאין דברים אלו נכנסים בסוג בזיון ואין כאן טענה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה רנ"א

שאלה תלמיד אחד כתב לרבו בכתב אחד בזה"ל, רב חביבא, רבי פ' וכו' והקפידו עליו חבריו שקרא את רבו בתואר זה של רב חביבא כי זה יאמר בשנים שהם שוים

זע"ז במעלה שאז קורא לחבירו רב חביבא אך תלמיד לרבו נראה זה ולזול בכבודו. יורינו אם יש קפידא בזה ושכמ"ה.

תשובה אין קפידא בזה דהכי איתא בגמרא דמציעא דף ע"ו ע"ב דאמר רב על ר"ח דודו חביבי אמר אי הואי אנא לא יהיבנא ליה כלל ע"ש וידוע כי רבי חייא היה רבו של רב וכדמוכח מן הגמרא בכמה דוכתי והכי איתא בירושלמי פ"ט דכלאים ובמדרש רבא בראשית פ' ל"ג דבאותם שלושים יום שכעס רבי על ר"ח ונהג בהם נזיפה למד רב מר"ח כל כללי דאורייתא ע"ש והרי הוא רבו וקורא אותו בשם חביבי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רנ"ב

שאלה ג' חכמים דיינים היו יושבים בבית אחד ומעיינים בספר אחד שהמחבר שלו הוא אדם גדול ששמו רבינו זאב והיו יושבים ומפלפלים בדבריו ובאמצע העניין הביאו בתוך החדר זאב אחד וקמו בני הבית לראותו וגם החכמים הנז' תרי מיגו תלתא קמו גם הם ויצאו חוץ לפתח החדר ההוא לראות את הזאב ובשובם ענה החכם הנשאר וא"ל למה קמתם וכי רבינו זאב בא וקמתם להקביל פניו והוא כיוון לדבר עמהם בלשון מליצה על אשר היו לומדים בדברי רבינו זאב המחבר ופסקו באמצע דבריו לראות את הזאב והם השיבו לו כי חטא בדברים אלו שפגע בכבוד הרב המחבר רבי זאב שקרא לזה הזאב בשם רבינו על שם רבינו זאב המחבר יהוא אמר כי לשון מליצה הוא זה ואין בזה זלזול ח"ו להרב. יורינו אם האמת בדבריו בזה או לאו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דפסחים דף ט' ע"ב וכי חולדה נביאה היא דידעה דהאידנא ארביסר ע"ש ונמצא גם חז"ל בתלמוד דברו בלשון צחות ומליצה כזאת דמאחר דהוה בעולם חולדה נביאה ע"ה נקטי תואר נביאה על החולדה בלשון מושאל לדבר בדרך צחות ומליצה וכן זה החכם לא פגע ח"ו בכבוד הרב רבי זאב בדברים אלו דנקט תואר רבינו על הזאב בלשון מושאל בדרך צחות ומליצה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רנ"ג

שאלה ת"ח אחד כתב על דברי אדם גדול שהוא היה רבו ג"כ בזה"ל, כפי דברי התוספות הנז' נתבטלו דברי ר"פ וכו' ויש שערערו עליו שפגע בכבוד הרב בדברים אלו שכתב נתבטלו כי אע"פ שהאמת היא שיש סתירה לדברי הרב מכח דברי התוספות אין מן הראוי לכתוב על דבריו כך שהם לבטלה אלא היה לו לכתוב כך לא יתיישבו דברי ר"פ וכיוצא בזה הלשון אלו הן דברי המערערים והת"ח אומר אין בין האי לישנא להאי לישנא הפרש והכל עולה בקצה אחד ומאי הו"ל למימר אחר שראה שדבריו נסתרים מכח דברי התוספות. יורינו אם האמת בדברי המערערים או לאו ושכמ"ה.

תשובה שנינו במשנה דנגעים פרק ה' משנה ג' שער פקודה עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין איזה שער פקודה וכו' אמר רבי עקיבא מודה אני בזה שהוא טהור איזה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת כגריס וכו' אמרו לו כשם שבטלו דברי עקביא אף דבריך אינן מקוימין ע"כ הרי דקדקו בלשונם בזה מפני הכבוד שלא א"ל כך דבריך בטלים אלא אמרו אינן מקוימין נמצא בזה הפרש גדול מפני חכבוד ומה שלא חשו מפני הכבוד כנגד עקביא בן מהללאל ואמרו כשם שנתבטלו ולא אמרו כשם שלא נתקיימו היינו מפני שעקביא באותו הדין היה פליג עם רבים מה שקבלו הם מפי השמועה ונמנו וגמרו שלא כדבריו ועל כן הוצרכו לומר בפירוש לשון זה של נתבטלו לחזק הדבר.

ועוד נראה מה שאמרו לשון זה על דברי עקביא בן מהללאל מפני כי הוא עצמו כבר ביטל אותו דבר קודם פטירתו בצוואתו לבנו כי זה הדין של שער פקודה דפליג ביה עם החכמים הוא היה אחד מן ארבעה דברים דפליג עם החכמים ואיתא במסכת עדיות פרק

ה' בשעת מיתתו אמר לבנו בני חזור בד' דברים שהייתי אומר א"ל ולמה לא חזרת בך א"ל אני שמעתי מפי המרובים והם שמעו מפי המרובים אני עמדתי בשמועתי והם עמדו בשמועתן אבל אתה שמעת מפי היחיד ומפי המרובים מוטב להניח דברי היחיד ולאחוז בדברי המרובין ע"כ ולכן כיון שהוא עצמו ביטל דבריו מן הלכה למעשה שאפילו לבנו צוה שיחזור בו על כן אין חשש מפני הכבוד אם יאמרו על דבריו לשון ביטול כיון שהוא עצמו ביטלם ואדרבה הם מדקדקים לומר כך כדי לפרסם הדבר מפני שבחייו טרחו החכמים לפתותו שיחזור בו ולא רצה וכמ"ש בעדיות א"ל עקביא חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב"ד לישראל וכו' נמצא היה להם צורך בזה החזרה אע"ג דבכל מקום שנמצא מחלוקת בין יחיד לרבים לא מצינו דחיישי לדברי היחיד ואם יודה או לא יודה הכל אחד משום דהלכה פסוקה בידינו בתורתינו הקדושה יחיד ורבים הלכה כרבים עכ"ז מצינו דחשו חכמים לגבי עקביא בן מהללאל באותם ארבעה דברים ורצו לפתותו שיודה לדברי הרבים ועל כך אח"כ כשמזכירין הלכה זו מדקדקים לומר עלה בהאי לישנא של ביטול אשר על כן יפה ערערו על הת"ח הנ"ז דלא הי"ל למנקט האי לישנא דביטול כלפי הרב ובפרט שהוא רבו וכו' כי יש הפרש בין לשון נתבטלו ובין לשון לא מתיישבים או לא עומדים או לא מתקיימין וכדהזינן הכא וזו מדת חכמים הדייקי בלישנא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רנ"ד

שאלה ת"ח אחד היה מעיין חשוב בגמרא ובקי בש"ע אך הואיל ולא למד בקטנותו מקרא תנ"ך כראוי על כן גם בגדלו לא היה יודע היטב במקרא התנ"ך וכאשר היה לומד פרשה שנים מקרא בערב שבת היה טועה בקריאתו כמה טעיות הן בטעמים הן בנקודות וכ"ש כשקורא נביאים וכתובים שהיה טועה יותר בהם ויהי היום והיה קורא איוב בט"ב בחבורת אנשים וטעה כמה פעמים בקריאתו והנה אדם אחד היה יושב ג"כ באותה חבורה ורואה בספר דוקא ואינו קורא עמהם כאשר הגיעה הקריאה אצלו וישאל אחד מן החבורה לרעהו היושב בצידו למה זה לא קרא ויען רעהו ויאמר לו זה הוא בור ואינו יודע לקרות והנה זה השואל הראה באצבעו על אותו החכם שקרא וטעה ויאמר גם זה הוא בור שהרי כמה טעיות עשה בקריאתו ויחר לרשהו עליו ויאמר לו שהוא ביזה הת"ת וצריך ענש על אשר קראו בור. יורינו אם חייב בזה או לא.

תשובה כתוב בשלטי הגיבורים בפ"ק דקדושין בשם הא"ז ז"ל לעולם ישלש אדם ימיו ללמוד שליש מקרא שליש משנה שליש תלמוד שהוא ביאור המשניות ודקדוקיו. מי שקרא ושנה ולא שמש ת"ח ללמוד מהם תלמוד הרי זה עם הארץ ואם בא להורות הלכה ממשנתו ה"ז מכלה עולם. מי ששנה משנה ולא קרא מקרא הרי זה בור לא קרא ולא שנה ה"ז כבהמה עכ"ל ע"ש. גם במדרש רבה פרשת כי תשא איתא א"ר לוי ארשב"ל מה כלה זו מקושטת בכ"ד מיני תכשיטין כך ת"ח צריך להיות זריז בכ"ד ספרים ע"ש ומדרש זה הביאו רש"י ז"ל בחומש בפרשה הנז' ע"ש הנה כי כן ת"ח זה שהוא עושה כמה טעיות בקריאתו בתנ"ך הן בטעמים הן בנקודות ה"ז באילו לא קרא מקרא וכבר קראו ריא"ז בשם בור ולכן אינו חייב זה האדם שקראו בור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רנ"ה

שאלה מנהגינו במשתאות ושאר סעודות שמזמינים בהם אורחים שבתוך המסיבה אשר משקים כוסות יין ושכר לכל אנשי המסיבה שצריך לקום הבעה"ב בעצמו ליתן כוסות יין או שכר לאורחים המסובים באיזה פעם ואפילו אם יהיה בעה"ב גדול ומורה שבעיר צריך לקום פעם אחת להשקות האורחים שיושיט להם בידו לכל או"א כוס א' והאורח יקבל הכוס ויברכהו כמנהג בשתית הכוס והנה לשאל הגיעו אם הבעה"ב הוא ת"ח וגדול כאשר יבוא אצל האורח להושיט לו הכוס אם צריך האורח המסב שם לקום מפניו או"ד כיון שהוא היה ג"כ עתה מיסב עמהם במסיבה ורק קם ממקומו כדי

קפב תורה לשמה

להשקות האורחים המסובים שם אינו צריך לקום מפניו. ע"כ יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה מפורש בגמרא דקדושין דף ל"ב ע"ב רבא משקי בי הלולא דבריה ודל ליה כסא לרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע וקמו מקמיה. לרב מארי ולרב פנחס בריה דרב חסדא ולא קמו מקמיה איקפד ואמר הנו רבנן רבנן והנו רבנן לאו רבנן פירש"י בלשון תימה א"ל אתם חכמים וחשובים בעיניכם שלא עמדתם מפני ורבנן חבירכם דקמו מפני לאו רבנן ניתהו ותו רב פפא הוה משקה בי הלולא דאבא מר בריה ודלי ליה כסא לרבי יצחק בריה דרב יהודה ולא קם מקמיה ואיקפד ע"ש ומאחר דרב פפא ורבא קפדי על זה משמע דמדינא חייבים לקום גם בהאי גוונא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רנ"ן

שאלה באחד שהיה מדבר בענין אחד הנוגע לת"ח אחד ואמר בתוך דבריו משל בלסטים אחד שנראה בנמשל שהוא ממשיל את הת"ח ללסטים והחכם ההוא כעס על זה ואמר שהוא מבזהו בזה שמדמה אותו במשל ללסטים ונדהו והלה אומר משל בעלמא אמרתי ואין קפידא במשל אם הדין עם החכם או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה טעה החכם בזה והדין עם בעל המשל שאין להקפיד על המשל ואע"פ שהוא ממשיל אותו ללסטים אין זה בזיון כי משל בעלמא הוא זה וכיוצא בזה ממש איתא בגמרא דפסחים דף כ"ח ע"א שעשה רבא משל על התנא הגדול ר' יהודה ואמר גירא בגירי מקטיל מדויל ידיה משתלים וכן אמר אביי משל אחד סדגא במדני יתיב וכו' והכל משלים הם באותם הנתפסים כגנבים ע"ש וכן מצינו במדרש רבא על מרע"ה שאמרו וכ"כ למה והשיב לפום גמלא שחנא וגדולה מזו מצינו שיעקב אע"ה קרא לשבטים ע"ש חיות ובהמות יששכר חמור גרם, יהי דן נחש עלי דרך, בנימין זאב יטרף, נמצא שהמשילם לחיות ובהמות הזה פשוט. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רנ"ז

שאלה אחד היה יושב בעליה שיש לה חלון פתוח לרשות הרבים וראה את הרב המורה של העיר מהלך ברשות הרבים המתין לו עד שיגיע סמוך לחלון ורקק על המצנפת שלו אם חייב נדוי על זה דעשה ולוול להרב או"ד כיון דרק על לבושו דוקא לא חשיב זלזול כ"כ ואינו חייב נדוי. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דנדרים דף ס"ו ע"ב ההוא דאמר לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתרוקי ברשב"ג את ורקת אלבושיה א"ל רב אחא מדפתי לרבינא והא האי לזילותא קא מכוון א"ל מירק על מאני דרשב"ג זילותא רבתא היא ע"ש וא"כ השתא ה"ה הכא דזה רקק על מצנפת הרב וכיון לזלזול הא ודאי דחשיב זה זלזול וחייב וכ"ש אם נפרש לרקיקה הנז' במאני דרשב"ג כגון שרקקה על לבושו שלא בהיותו לובשו עליו ואפ"ה קאמר חשיב זה זלזול. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רנ"ח

שאלה אחד היה לו שה בביתו והיה רוחץ אותו ומיפהו בכל יום פ"א כעס עליו חבירו ואמר לו וכי זה הוא רבי פב"פ (הוא שם הרב שבעיר) שכ"כ אתה משמשו בכל יום שמע הרב והקפיד ויש חכמים אמרו שראוי לקונסו ולהענישו על דברים אלו שהם זלזול בכבוד הרב שאומר על זה השה שהוא כמו הרב ואע"פ שאמר בלשון תימה עכ"ז חשיב זלזול. יורינו איך שורת הדין נוטה ושכמ"ה.

תשובה אין בדברים אלו שום זלזול ובזיון להרב ובחנם הקפיד הרב יען כי נמצא כזאת בגמרא ערוכה בשבת דף נ"ד ע"ב א"ל רב חסדא א"כ עשיתה מר עוקבא ע"ש והא דכוותא וכ"ש הוא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה

שאלה רנ"ט

שאלה חכם אחד כתב פס"ד ובתוכו הקשה קושיא א' גדולה בדברי אחד מן הפוסקים הראשונים ז"ל וכתב עליו שרא ליה מריה וקצת מן החכמים שראו פס"ד הנז' ערערו עליו איך יכתוב לשון זה על א' גדול מן הפוסקים הראשונים ז"ל וא"ל שצריך כפרה שגגע בכבוד הרב ז"ל יען כי בגמרא דיומא דף פ"ו ע"א איתא היכי דמי חילול השם א"ר נחמן בר יצחק כגון דקאמרי אינשי שרא ליה מריה לפלניא ע"ש נמצא כי לשון זה הוא זלזול. על כן יורינו אם האמת אתם בזה ושכמ"ה.

תשובה ההיא דיומא הנז' שאני דקאי על המעשים וכמ"ש רש"י ז"ל ימחול יוצרו על מעשיו נמצא מעשיו מקולקלין אבל האומר כהאי לישנא על שגגת תלמוד אין זה זלזול בהאי ענינא ולישנא דאינשי לחוד ולשון חכמים לחוד וראיה לזה כי מצינו בגמרא שאמרו האמוראים לשון זה על התנאים הגדולים בעבור אשר השיגו אותם בדבר אחד וכדאיתא בגמרא דעירובין דף כ"ט ע"א א"ר יוסף שרא ליה מאריה לרב מנשייא וכן בגמרא דסוכה דף ל"ב אמר רבא שרא ליה מריה לרבי טרפון השתא עבות שלשה לא משכחינן וכו' פירש רש"י ז"ל ימחול לו רבונו כלומר צריך הוא לבקש מחילה על דבריו ע"ש וכן מצינו בגמרא דסנהדרין פרק חלק שאמרו על רבי הלל ג"כ לשון זה על שאמר אין משיח לישראל דאכלוהו בימי חזקיה ע"ש. נמצינו למדין אין זה הלשון זלזול כאשר חשבו קצת חכמים מיהו ודאי אין זה הלשון דרך כבוד ואע"פ שראינו שדברי האמוראים בלשון זה על הגדולים עכ"ז אין כל אדם ראוי לדבר בלשון זה על אחד מן הראשונים ובפרט בדורות אלו שחסרה הידיעה ואולי הקושיא יש לה תרוץ ואפילו אם תהיה עצומה שאין לתרצה בעד הרב עכ"ז צריכין האחרונים לדבר בדרך ענוה וכבוד נגד הראשונים לכן תאמרו לאותו חכם שימחוק לשון זה מפס"ד שלו ויזהר מעתה לכתוב בדרך כבוד וענוה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה קפג

שאלה ר"ס

שאלה תלמיד אחד נכנס אצל רבו שהיה שרוי בצער גדול וא"ל התלמיד דברים לנחמו רבי אל תצטער כי היסורין יועילו לכפרת עונות ואחד ערער על התלמיד בשביל שאמר דברים אלו לרבו באומרו לאו אורח ארעא להחזיק את רבו כבעל עונות שאומר לו שהיסורין שלו יועילו לכפרת עונות אם יפה אמר זה המערער או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין בזה זלזותא לחבו ולית בה חשש כלל כי כן מצינו בגמרא דסנהדרין דף ק"א ארבב"ח כשחלה ר"א נכנסו תלמידיו לבקרו א"ל חמה עזה יש בעולם התחילו הם בוכים ורבי עקיבא משחק אמרו לו למה אתה משחק א"ל וכי מפני מה אתם בוכין א"ל אפשר ס"ת שרוי בצער ולא נבכה א"ל לכך אני משחק כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו לוקה וכו' אמרתי שמא ח"ו קבל רבי עולמו ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח אמר לו עקיבא כלום חסרתי מן התורה כולה א"ל למדתנו רבינו כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ע"ש הרי רבי עקיבא אומר לר"א רבו שהוא רואה היסורין שלו לכפרת עונות אך ודאי צריך שיאמר התלמיד בלשון נסתר ככתוב בשאלה ולא יאמר לנוכח כדרת עונותיך.

ודע כי הט"ז ז"ל בא"ח סי' רי"ט ס"ק ג' כתב בדין ברכת הגומל שמברך בשביל אחרים שהתלמיד או הבן לא יאמר הגומל חסדים לחייבים דבזה פוגם בכבוד אביו או רבו אע"פ שהמודה עצמו אומר כן מ"מ אחר לא יאמר עליו וכו' עיין שם והנה אין סתירה מן הגמרא הנז' לדברי הט"ז ר"ל דלשון חייבים אית ביה זלזותא טפי דמשמע ריבו עונות אבל בשביל מקצת עוונות לא נקרא חייב ורבי עקיבא אמר שאין אדם צדיק בלא עון אבל אה"נ לקוראו בשם חייב ודאי לא אריך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רס"א

שאלה אשה כשרה המזמנת נשים לסעודה שעושה בביתה בחופה ושאר ומנים ורוצה להתנהג עם הנשים האורחים כפי כבודן ע"פ הדין והמשפט כראוי ובקשה להורות לה הדרך אשר תעשה עם כל או"א כפי כבודה והנה פשיטא לן דאשת חבר היא כחבר ויש לה יתרון על שאר נשים לתת לה חשיבות ומעלה בסעודה ההיא הן במקום המסיבה הן בנט"י בראשונה הן בשאר עניני הכבוד אך נסתפקנו באשה שאין בעלה ת"ח ורק אחי בעלה ת"ח אם יש לה יתרון על שאר נשים שצריך לכבדה יותר מהם או"ד אין מעלה זו של אחי בעלה נוגעת לה והרי היא כשאר נשים גם עוד נ"מ אם יש נשים של ת"ח ששווים בעליהן בחכמתם ויש אחת מהן שיש לה יתרון זה שגם אחי בעלה הוא ת"ח אם חשיב זה יתרון אליה לכבדה יותר מן השאר. על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי יתרון זה שאחי בעלה ג"כ ת"ח חשוב יתרון לה ומגיע לה כבוד מזה דהכי איתא בגמרא דזבחים דף ק"ב ע"א בברייתא חמש שמחות היתה אלישבע יתירה על בנות ישראל יבמה מלך אישה כה"ג בנה סגן בן בנה משוח מלחמה ואחיה נשיא שבט ע"ש הרי מעלה זו של אחי בעלה נוגעת אליה ג"כ ומתכבדת בה שעושה לה יתרון. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רס"ב

שאלה ב' ת"ח בעיר אחת והם שווים בחכמה ובשנים אם אחד מהם הוא ת"ח בן ת"ח אם יש לו יתרון בזה על חבירו לכבדו בחתימת שטר שיחתום קודם ממנו וכן במסיבה ובכניסה ויציאה וכיוצא גם י"ל אם מצד אביהם לא יש הפרש רק אחד מהם יש לו אח שהוא ג"כ ת"ח אם חשיב זה יתרון להקדימו על הב' שאין לו אח ת"ח. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי אם הוא ת"ח בן ת"ח יש לו יתרון על חבירו שהוא בן אדם פשוט וראוי להקדימו בעבור זה וראיה לזה מן הגמרא דתענית דף כ"א ע"ב דא"ל רב נחמן בר יצחק לרב נחמן בר רב חסדא מוטב שיבוא מנה בן פרס אצל מנה בן מנה ואל יבוא מנה בן מנה אצל מנה בן פרס ע"ש גם במנחות דף נ"ג ע"א איתא אי בר אוריין הוא יאי אי בר אוריין ובר אבהן יאי ויאי כך הוא עיקר הגירסא יא ויאי ע"ש נמצא דיש לו יתרון מכח אביו וצריך להקדימו מאחר דמצידן שניהם שווים.

ומה ששאלתם אם אחיו ת"ח חשיב זה יתרון או לאו נראה דגם זה חשיב יתרון וראיה ממ"ש בברייתא דזבחים דף ק"ב חמש שמחות היתה אלישבע יתירה על בנות ישראל יבמה מלך אישה כה"ג וכו' ע"ש ואם לאשתו מגיע השבח הזה כ"ש לאח עצמו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רס"ג

שאלה אחד נכנס לבית המדרש מצא תלמיד אחד א"ל היכן הוא רבך? אמר לו הלכו הוא וחבריו לסעודת ברית מילה א"ל מי הם אלו שהלכו עמו א"ל ר"פ ור"פ א"ל איך תקראם לר"פ ור"פ חביריו והלא הם רבותיו ועשית להם זלזול בזה שהם רבותיו גמורים וקראתם חבריו והשיב לו התלמיד מאחר שהוא הרב שלי ואני תלמידו וחייב אני בכבודו והוא ג"כ חכם אין בזה זלזול אם את רבותיו אקראם חבריו ואין בזה חשש. יורינו אם צדק התלמיד בזה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דביצה דף ה' ודראש השנה דף ל"א ע"ב כרם רבעי היה לו לרבי אליעזר במזרח לוד וביקש להפקירו לעניים א"ל תלמידיו רבי כבר נמנו חבריך עליו והתירוהו וקאמר בגמרא מאן חברין ריב"ז ומקשי ריב"ז חבריו דר"א מי הוה רבו הוה ומתרץ כיון דתלמידים הוו לאו ארח ארעא למימר לרביה רבך ע"ש נמצא השפיר יוכל התלמיד לקרוא לרבית חבריה דרבו ואע"ג דהתם הוה בפני ר"א עכ"ז אם ענין זה הוה זלזול לריב"ז לא היו רשאים לזלזל בכבוד ריב"ז בשביל ר"א והיה אפשר להם לומר בפירוש נמנה ריב"ז והתירו או יאמר נמנו עליו רבותינו

תורה

והתירוהו אלא ודאי דכל כהא לית בה ולזול להרב כלל והיינו משום דגם ריב"א הוא ג"כ רב מוסמך וכן בנדון השאלה מאחר ורבו של התלמיד הוא ג"כ ת"ח לית לן בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רס"ד

שאלה אחד שיש לו אם ששמה מזל טוב והנה מנהג העיר הוא כל אשה אשר תלד בת כאשר יכנסו האהובים והקרובים אצלה כל אחד יאמר להיולדת מזל טוב ב' מילות אלו דוקא ותו לא ואפילו בניה כאשר יכנסו אצלה ג"כ צריכין לומר לה כן ועמד השואל ושאל בזאת האשה ששמה מזל טוב וילדה בת אם מותר לבנים שלה לאמר לה מזל טוב כשיכנסו אצלה כנהוג או"ד כיון דשם אמו כן אסור דהו"ל כאילו קוראה בשמה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דיומא דף פ"ז רב הוה ליה מילתא בהדי ההוא טבחא וכו' אמר איהו אזיל אנא לפיוסי ליה פגע ביה רב הונא א"ל להיכא קאזיל מר א"ל לפיוסי לפלניא אמר אזיל אבא למקטל נפשא וכו' והקשו בתוספות ישנים והא רב הוה שמו אבא ורב הונא דהכא שהיה תלמידו גמור היאך היה קורהו בשמו ותירצו דשמא היה קורהו אבא דרך כבוד כמו אבי רכב ישראל ע"ש ובחולין דף ל"ח ע"א פי' רש"י אבא הוא לשון חשיבות וכבוד וכתבו בתוס' ז"ל שם דלפי פירוש רש"י שפירש שהוא לשון חשיבות בזה יתורץ הקושיא שיש להקשות בהא דרב הונא דמס' יומא שקרא לרב שהיה רבו בשם אבא ע"ש.

והשתא מלבד כי מן התוספות ז"ל מוכח להדיא דסברי דשרי בהכי הנה ד"ז הוא מוכרח מן הגמרא ג"כ דמה נשיב לקושית התוספות ז"ל דהלא ברור הוא שרב הונא היה תלמיד גמור לרב ואיך קורהו בשמו בפניו ובשלמא בהא דרב כהנא שבסוף פרק הרואה דף ס"ב שאמר דמי דאבא כדלא טעים תבשילא יש לתרץ דרב כהנא תלמיד חבר היה לרב וכמו שתירצו התוספות ז"ל כן ביבמות דף נ"ז

לשמה קפה

ע"ב בד"ה אמר שמואל ומודה לי אבא ע"ש אבל הכא ליכא לתרוצי בהכי דידוע דרב הונא תלמיד גמור הוה לרב אלא מוכרח לומר דקראו אבא בלשון כבוד וכל שכונתו לקראו כן בדרך חשיבות וכבוד ואין כונתו לקראו בשמו שרי וזה מוכרח ואם תאמר שגם זה אינו מוכרח ולאו דיוקא הוא יען כי בגמרא דיומא הנז' לא קאמר אמר ליה אלא אמרו אמר אזיל אבא למקטל נפשא ואפשר דאמר כן בינו לבין עצמו בלחש שלא שמע רב והו"ל כדין קורא שם רבו שלא בפניו דאם הוא שם הרגיל יש סוברים דשרי וכ"ש הכא דאמר בלחש בינו לבין עצמו ואח"כ הוא סיפר לחכמים שכך אמרתי בעת שאמר רב כן וכן הוה אח"כ לההוא טבחא הנה זה אינו דאפילו אם יתעקש האדם בכך יש לו להביא ראיה ממקום אחר ברב הונא עצמו שאמר אבא לרב בעצמו ממש והוא דאיתא בגמרא דפסחים דף ק"ז על רב דאשכחיה רב הונא דקדיש אשיכרא אמר ליה שרי אבא למיקני איסתרי משיכרא ע"ש וגם כאן קשה קושית התוספות הנ"ל ומוכרח לומר שהיה קוראו אבא בדרך כבוד כפירוש רש"י ז"ל ונמצא דשרי בכהאי גוונא והשתא ה"ה בנידון השאלה דשרי וכ"ש הוא דמאחר שהוא אומר לאמו מזל טוב לברכה ותפלה כמנהג העולם ואין כונתו לקוראה בשמה שרי ואע"ג דהיא ג"כ שמה מזל טוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רס"ה

שאלה אם מותר להקיז דם לאבי אביו וכן אם ישב לו קוץ אם מותר להוציאו ואע"ג דעבוד חבורה או"ד כיון דאסור לעשות כן לאביו ה"ה דאסור לעשות לאבי אביו דבני בנים הרי הם כבנים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גרסינן בגמרא דמכות דף י"ב תני חדא אב שהרג את בנו נעשה לו גואל הדם ותניא אידך אין בנו נעשה לו גואל הדם וכו' ל"ק הא בבנו והא בבן בנו ופי' רש"י ז"ל הא דתניא בנו נעשה לו גואל הדם וכו' בן בנו של רוצח ואינו מוזהר על

כבודו ע"ש ודין זה פסוק להלכה בהרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות רוצח ע"ש גם עוד איתמר בתורת כהנים פ' קדושים גבי מקלל אביו ואמו כי יקלל אביו ולא אבי אביו אמו ולא אבי אמו ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות ממרים פ"ה ה"ג. המקלל אבי אביו ואבי אמו הרי זה כמקלל אחד משאר הקהל שאינו חייב מיתה וכתב הכ"מ ז"ל שאמר רבינו דין זה מהגמרא הנז' וכמ"ש רש"י ז"ל ע"ש הרי דבקללה אינו מוזהר על אבי אביו ואבי אמו ולא אמרינן בני בנים הרי הם כבנים לענין זה והרי הוא כשאר העם וכן ה"ה גבי חבורה דאינו מוזהר.

והנה לענין הכבוד פסק מהריק"ו ז"ל שורש מ"ד שבן הבן אינו חייב בכבוד זקנו וכתב הא דאמרינן בני בנים הרי הם כבנים היינו דוקא לענין פריה ורביה ולא לענין אחר תדע לך שכן הוא שהרי לענין עדות בן הבן כשר לעדות לדברי מר בר אשי וכו' ע"ש והביא דבריו הגאון רמ"א ז"ל בתשובה סי' קי"ח והקשה עליו מדברי המדרש בפרשת ויגש ויובח יעקב זבחים לאלהי אביו יצחק ולא לאלהי אבי אביו שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו וכן כתב רש"י בפ' ויגש ומדקאמר יותר משמע דחייב בכבודו דבלא"ה לא שייך לומר יותר והול"ל חייב בכבוד אביו ולא בכבוד אבי אביו ע"כ ע"ש ועל כן פסק הרמ"א ז"ל בהגה"ה בסי' ר"ס דחייב אדם בכבוד זקנו ע"ש וכן הרב ב"ח ז"ל האריך לחלוק על מהריק"ו והעלה דחייב בכבוד זקנו וכ"כ בט"ז ע"ש וכן בספר מגורת המאור י"ד הסכים דחייב בכבודו וסמך על דברי המדרש הנז"ל ע"ש.

ונראה לומר דאין המדרש חולק עם גמרא דידן ותורת כהנים די"ל הא דאמרינן בני בנים הם כבנים זהו מדרבנן ואסמכוה אקרא וכן מוכח מן הגמרא דיבמות דף ס"ב ע"ב דא"ל רבא לרבא בר מארי מנא הא מילתא דאמרו רבנן בני בנים הרי הם כבנים וכו' ע"ש ומדקאמר דאמרו רבנן משמע דד"ז הוא מדרבנן ואסמכוה אקרא ובודאי שגם לענין פו"ר דקי"ל בני בנים הרי הם כבנים לא חשיב קיום מצות פו"ר מדאורייתא ע"י בני בנים אלא רק מדרבנן כמי שלובש טלית של ציצית שאינו מצמר רחלים שהוא פטור מהתורה וחייב מדרבנן דזה קיים המצוה מדרבנן וכמ"ש הפוסקים ז"ל וכן הדבר הזה וא"כ השתא ודאי דלא אמרו רבנן בני בנים הרי הם כבנים לענין איסור לאוין שיש בהם עונש מיתה כי לא יש דבר מדברי סופרים שיתחייב בו האדם מיתת ב"ד ורק אמרו כן לענין הנוגע למ"ע כמו פו"ר וכבוד שאלו הם מכלל העשין אבל לענין קללה וחבורה וכיוצא שהם מכלל הלאוים שיש בהם עונש ומיתת ב"ד לא אמרינן הרי כבנים אלא הם כאנשים דעלמא ואינו חייב עליהם ולא באו בכלל והשתא לפ"ז שפיר פסקינן להלכה גבי המקלל אבי אביו דפטור מהמיתה דאיך יתחייב מיתה בשביל בני בנים הרי הם כבנים שהוא מילתא דרבנן ואם תאמר הו"ל להרמב"ם ז"ל לומר דעבד איסורא מד"ס משום דחשיב אביו מד"ס זה אינו דהא המקלל שאר העם ג"כ עביד איסור מן התורה ורק דאינו חייב מיתה אלא באביו דוקא א"כ למאי ג"מ שיאמר דעביד איסורא מדברי סופרים משום דחשיב אביו מד"ס והלא כד מוקמינן ליה אדין תורה דאינו חשוב אביו אלא כשאר העם איכא נמי איסורא גביה מן התורה דאסור מן התורה לקלל אחד מישראל.

וכן נמי בדין הרוצח דתנן בנו נעשה לו גואל הדם דהיינו בנו של הרוג שהוא בן בנו של רוצח וכן פסק הרמב"ם ז"ל הנה אע"ג דמד"ס בני בנים הרי הם כבנים ואין הבן נעשה גואל הדם להרוג את אביו הנה זה שאני מאחר דכבוד אביו הוא מן התורה וכבוד זקנו מד"ס לא העמידו דבריהם במקום תורה ושפיר נעשה גואל הדם של אביו העיקרי שהוא חייב בכבודו מן התורה.

וע"כ השתא בנדון החבורה יש לומר דהא ודאי אם הכה את זקנו ועשה לו חבורה דאין הוא חייב חנק דזקנו לא חשיב כאביו כי אם מד"ס והוא בלא"ה איכא גביה איסורא משום הכאה דיש איסור לאו במכה אחד מישראל אך בנדון השאלה שהוא עושה לו חבורה בהקזה וכיוצא שהוא מתכוין לרפאותו הנה לדעת הרמב"ם ז"ל והרמב"ן ז"ל דרב מתנא ורב דמי להיתירה פשטוה בסנהדרין דף פ"ד וכנז' בבית יוסף ז"ל סי' רמ"א ועל כן דיינו לחוש בזה לעובדא דרב ומר בריה דרבינא באביו ממש שהוא אביו מן התורה ולא בזקנו שנחשב כאביו מד"ס דוקא ולכן יש להורות דמותר להקיז דם ולהוציא לו

קוץ. מיהו המחמיר בהיכא שיש שם אחר לעשות תבא עליו ברכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רס"ו

שאלה בת אחת צוה אותה אביה שלא תנשא אם היא מחוייבת לשמוע לאביה בדבר זה והיא רוצה שתנשא כדי להוליד בנים ולא תהו בראה לשבת יצרה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה קי"ל אין אשה מצווה בפריה ורביה וזו היא הלכה ברורה וליכא חיובא אפילו מדרבנן וכן מפורש בתוספתא רשאה האשה לשבת בלא איש ולינשא לסריס ולשתות כוס עקרין נמצא דאינה חייבת כלל ורק אם קיימה מצוה זו יש לה שכר כמי שאינו מצווה ועושה וכנז' בשו"ת הר"ן ז"ל סי' ל"ב ע"ש ולכן מחוייבת היא לקיים מצות אביה בדבר זה אשר צוה אותה כי מצות כבוד או"א חייבת בו מן התורה מיהו אם יש לה טעם אחר וסיבה אחרת במה שרוצה להנשא הנוגעת לענין איסורא כי יראה היא מן מכשול של זנות אם תשאר פנויה או אה"ן לא תשמע לאביה בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רס"ז

שאלה אחד היה קורא ק"ש ובאמצע ק"ש ציוהו אביו שיביא לו חפץ מן העליה אם צריך להמתין עד שיסיים מצות ק"ש וילך להביא לו החפץ או אם צריך לקום מיד ללכת להביא לו החפץ כדי לקיים מצות כבוד אב ויסיים ק"ש בדרך הילוכו ולזה הצד הסברא נוטה כיון דיכול לקיים שתי מצוות אלו כאחד למה יעכב מצות אביו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ימתין עד שיסיים מצות ק"ש ואח"כ יקום ללכת בשביל מצות אביו והסברא אשר אמר השואל אדרבה היא להיפך יען דק"ל אין עושין מצוות חבילות חבילות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רס"ח

שאלה אם הבן נצטרך לעשות שליחות לאדם אחד בעיר אחרת למכור לו קרקע אם יוכל לעשות לאביו או לרבו שליח או"ד יש בזה זילותא לאב למעבד שליחות לבנו וכן הרב לתלמיד ואת"ל דבזה ליכא זילותא משום דעושהו שליח בשטר וגם מכירת קרקע אית לה קלא הנה י"ל אם עושהו שליח לקבל לו חפץ שלו או למסור חפץ לאחרים שהיא שליחות בע"פ מאי ואת"ל גם בזה איכא זילותא ולא אריך אם עושהו שליח לדבר מצוה לבדוק לו ביתו בליל י"ד או להפריש לו חלה ומעשר וכיוצא מאי. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כל שהבן משוה שליח לאביו או לרבו הוי קצת זילותא לדידהו ודבר זה נקרא חציפות בלשון חכמים ואפילו שהוא עושהו שליח לדבר מצוה דהכי איתא בגמרא דקדושין דף מ"ה ע"ב אמרי ליה רבנן לרבינא ודילמא שליח שויה לא חציף איניש לשויי לאבוה שליח ע"ש ואע"ג דקדושין הוי מצוה עכ"ז קרו ליה חציפות משמע דזילותא קצת איהו לגביה להיות שליח של בנו וא"כ ה"ה בכל הנך גווני הנז' בשאלה לא אריך למעבד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רס"ט

שאלה מי שנוהג לכתוב חתימתו דהיינו שמו ושם אביו ושם זקנו בשיטה אחת כדי שלא יהיה שם אביו כתוב תחת השם שלו משום כבוד ודרך ארץ ויש מי שנוהג חומרא יתירה עוד שמניח שם אביו למעלה משמו דהיינו שחותם באלכסון מלמטה למעלה כדי שיהיה שם אביו למעלה משמו אם יש בכל זה מצוה

ומדת חסידות שראוי לנהוג בו או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה זו חסידות של שיטות וחסיד שוטה נקרא שאין בזה מצוה ואדרבה י"ל דרך צדוקין הוא זה והוא דאיתא במתניתין בסוף מסכת ידים אמר צדוקי קובל אני עליכם פרושים שאתם כותבים את המושל עם משה בגט אומרים פרושים קובלין אנו עליך צדוקי שאתם כותבים את המושל עם השם בדף ולא עוד אלא שאתם כותבים את המושל מלמעלן ואת השם מלמטן ויאמר פרעה מי ה' אשר אשמע ואת השם מלמטן שנאמר ויאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו וכשלקה מהו אומר ה' הצדיק ע"ש וכתב בתי"ט בשם הרמב"ם שאתם כותבים את המושל עם השם בדף פירוש א"ל חכמים כי אין זה גרעון לשמו של מרע"ה ואין בזה גדולה לאותו המלך יען שאנחנו ג"כ כותבים בתורה השם עם פרעה ולא די בזה אלא שעוד נקדים שם פרעה ע"ש וא"כ השתא זה המדקדק לכבד את אביו הן במה שכותב שמו למעלה ממנו באלכסון הן מה שכותב אותו בשטה אחת כדי שלא יהיה שם אביו תחת שמו מה יענה ומה יאמר והכתובים בספר תורה הקדוש המלאים מזה שנמצא השם הקדוש כתוב למטה ושם הקדיוט כתוב למעלה ממש דלדידיה דחשיב זה ולזול ועשה תקנה לזה בחתימתו מה יעשה תקנה בכבוד שמים על כן אין חששות אלו אלא דברי הבל של צדוקין כי זהו דעת צדוקין ואם הוא חושש לזה בשביל כבוד אביו ועשה תקנה זו נמצא לדעתו יש ח"ו ולזול בס"ת לכבוד שמים חלילה ובאמת אלו הם חששות של הבל ולכן צריך האדם הזה לבטל מנהגו ויעשה חתימתו כנהוג בכל ישראל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"ע

שאלה ראובן היה יתיב ובדיח וגזר על בנו הגדול לעשות מעשה נערים לרכוב על המקל בחצר וכיוצא בזה שהוא מעשה ילדים קטנים וזה הבן התבייש לעשות מעשה שטות כזה אם מחוייב לעשות בעל כורחו בשביל כבוד או"א או"ד כל כהא פטור. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה תנן במתנתין דכתובות דף ע"א ע"ב המדיר את אשתו ע"מ שתהא ממלאה ומערה לאשפה יוציא ויתן כתובה וקאמר בגמרא תנא שתמלא עשרה כדי מים ותערה לאשפה ופריך מאי נפקא לה מינה תעביד ומשני ארבב"ח אר"י מפני שנראית כשוטה ע"ש נמצא אע"ג דהאשה חייבת בכבוד בעלה כל כהא שרוצה ממנה לעשות מעשה שוטים פטורה וה"ה בנדון שרוצה האב מן הבן לעשות מעשה שוטים בודאי פטור ולא מבעיא למאן דסבר כבוד אשה לבעלה הוא מן התורה בודאי מצינן למילף מדין הנז' לדין כבוד או"א אלא אפילו למאן דס"ל כבוד אשה לבעלה הוא מדרבנן ג"כ מצינן למילף מהנז"ל יען דהכא רבנן כעין האורייתא תקון ואם דבר זה גבי אב מוכרח לעשותו משום כבודו גם האשה היתה מוכרחת לעשותו אלא ודאי כל כהאי גוונא פטור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רע"א

שאלה אחד שלח את בנו לבית אחד בעסק ומצא הבן יושב שם רבו של אביו וכאשר החזיר תשובה לאביו על עסק ששלחו שאל לו אביו מי היה יושב שם וא"ל הבן רבך היה יושב שם ויען אחד ויאמר להבן לא דברת עם אביך בדרך כבוד ועברת על שורת דרך ארץ כי אינו משורת דרך ארץ שתאמר לאביך רבך היה שם ובפרט כי אביך זה הוא רבך ג"כ שלימד אותך תורה ואתה חייב בכבוד משני צדדים ושאל הבן הזה אם האמת כדברי המוכיח שאינו משורת דרך ארץ לומר לאביו או לרבו רבך פ' ואם יש לדבר זה גלוי מן הגמרא או מן הפוסקים. על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הדבר הזה מפורש יוצא בגמרא בר"ה דף ל"א ע"ב דקאמר הש"ס התם כיון דתלמידים הוו לאו אורח ארעא למימרא ליה לרביה רבך ע"ש ע"כ היה ראוי שיאמר לו ר"פ היה יושב שם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה

שאלה רע"ב

שאלה אחד צוה לבנו בחיותו שלא ילך בדרך במקום סכנה והנה זה הבן רוצה לילך בים לעיר בעסק שלו אם חשיב הליכת הים סכנה שצריך לחוש לצוואת אביו או"ד אין הים נכלל בכלל מקום סכנה אשר צוהו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא במדרש רבה בראשית פרשה וא"ו וז"ל כה אמר ה' הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה רבנן אמרי הנותן בים דרך מעצרת ועד החג ובמים עזים נתיבה מן החג ועד החנוכה רבי נתן כהן אחוה דרבי חייא בר אבא הוה מפרש בימא א"ל לאחוה צלי עלי א"ל מה נצלי עלך מן דאת קטר לולבך קטור רגלך אן עיילת לכנישתא ושמעתן מצליין על מטרא לא תסמוך על צלותי רבי יהושע בריה דרבי תנחומא ברבי חייא דכפר חנון הוה באסיא בעי דיפרוש א"ל מטרונא באלין יומיא פרשי אתמהא אתחזי ליה אבהה בחלמא א"ל בלא קבורה שנא' גם קבורה לא היתה לו ולא שמע לא למלי דדין ולא למילי דדין וכן הות ליה ע"ש ועיין פירוש רש"י ז"ל שם נמצא לפ"ז הים מעצרת עד החג אינו מקום סכנה ורק מן החג ואילך הוא מקום סכנה ולכן אמר לו בזמן שאתה קושר לולב של מצוה קשור רגליך ומנע עצמך מנתיבות המים שלא תסמוך על הנס וא"כ זה הבן יוכל לילך בים מעצרת ועד החג אבל אח"כ לא ילך בשביל צוואת אביו וכ"ש בתוקף החורף שהוא מן אחר חנוכה ואילך ודע לכל זה הוא בים הגדול אבל בים אוקינוס שהמטר והרוחות נמצאים בו בימי הקיץ דוקא והעיקר שולטין מעצרת ועד החג הנה זה אדרבה לא ילך בו מעצרת ועד החג כי אם דוקא בימים הידועים שאין הגשם והרוחות נמצאים בו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רע"ג

שאלה אחד זקן ות"ח שהיה מתפלל עם הצבור על גג בית הכנסת

לשמה קפט

והיתה כת צבור אחרת מתפללים למטה ואחד מן הצבור שלמטה שקנה מצות פתיחת ההיכל זמן לאותו ת"ח הזקן שהיה למעלה שירד למטה לעשות מצות פתיחת ההיכל וכת הצבור שאותו ת"ח הגו' לא היו עסוקים עדיין בתפלה ועכ"ז לא רצה החכם הזקן לירד למטה לעשות מצוה זו מפני טורח הצבור של מעלה שכולם היו יושבים וכאשר יקום וילך ודאי יקומו מפניו וכן כאשר יחזור עוד אצלם ג"כ יקומו ויש מי שערער עליו בזה באומרו דלאו שפיר עבד כן למנוע עצמו מן המצוה בשביל טורח צבור שלא יקומו מפניו דכל שהוא הולך לעשות מצוה אינו צריך לחוש לטורח הצבור בקימה ע"כ יורינו האמת המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דמגילה דף כ"ג ע"ב רב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בספרא וכו' נפל כולי עלמא אאנפייהו ורב לא נפל על אנפיה מאי טעמא רב לא נפל על אנפיה רצפה של אבנים היתה ותניא אבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה וכו' אי הכי אפילו כולהו נמי ומשני קמיה דרב הואי ומקשי ולזיל גבי צבורא ולנפול על אנפיה ומתרץ לא בעי למטרח צבורא ופירש רש"י שאם ילך יעמדו מפניו ע"ש הרי מנע עצמו ממצוה זו של נפילת אפים בשביל שלא להטריח הצבור בקומם לפניו ועל כן אין לערער על החכם הזקן הגו' כלום. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רע"ד

שאלה ראובן ושמעון היו יושבים בבהמ"ד ובא רבם של ראובן ושמעון הגו' ועבר לפניהם ולא קם שמעון מפניו א"ל ראובן איך לא תקום בפני רבך א"ל שמעון הייתי מעיין בהלכה ולא הרגשתי אבל הקימה היא עליך הלא הוא רבי ורבך ואיך אמרת לי בפני רבך ולא אמרת בפני רבי או בפני רבינו כי מוכח מדבריך שאמרת רבך שהוא רק הרב שלי ולא רב שלך וזה מחזי כאפקרותא שאין אתה

מחשבו לרב שלך ובאמת הוא רב שלי ורב שלך. יודיענו אם צדק שמעון בטענה זו ושכמ"ה.

תשובה אין בזה חשש דהכי איתא בגמרא דברכות דף ס"ב דא"ר עקיבא פעם אחת נכנסתי אחרי ר' יהושע לבית הכסא וכו' בן עזאי עד כאן העזת פניך ברבך א"ל תורה היא וכו' וכן איתא עוד התם אמר בן עזאי פעם אחת נכנסתי אחר רבי עקיבא לבית הכסא א"ל ר' יהודה עד כאן העזת פניך ברבך וכו' והא התם ר' יהושע הוה רבי דבן עזאי ג"כ וכן ר' עקיבא הוה רבו מובהק של רבי יהודה ועכ"ז לא א"ל ברבי יהושע או ברבי עקיבא אלא א"ל ברבך והיינו טעמא כיון דהוא בא להוכיחו מכח שהוא רב שלו וחייב בכבודו יוכל לאמר לו רבך ולא מחזי כאילו אינו מודה בו שהוא רבו ג"כ וכן ה"ה הכא בגדון השאלה כיון דבא להוכיח את שמעון מחמת שהוא רבו וחייב לקום מפניו לכן אם א"ל רבך לית ביה מידי דלאו משמע כאילו אינו מודה בו שהוא רב שלו ג"כ והשתא בזה תמצא תירוץ לקושיא א' שיש להקשות מן עובדי הנו' להא דאמרו בגמרא דיבמות דף ק"ה ע"ב שא"ל אבידן לרבי ישמעאל וכי אתה הגון ללמוד תורה מרבי א"ל וכי משה אתה א"ל וכי רבך אלקים הוא א"ר יוסף שקליה רבי למטרפסיה דקאמר ליה רבך ולא רבי ע"ש נמצא כה"ג מחזי זילותא קצת דמשמע שהוא רק רבו דאבידן ולא רב דידי ואיך קאמ"ל רבי יהודה לבן עזאי עד כאן העזת פניך ברבך אך כפי האמור אין כאן קושיא דהתם דבריו הם בתורת תוכחה שבא להוכיחו שהוא ה"ה רבו וצריך לנהוג בו כבוד ולהכי שפיר מצי א"ל רבך ולא אמר רבי עקיבא כדי לברך ולפרש בזה קושיתו עליו איך הוא רבו ולא נהג בו כבוד אבל הכא גבי רבי ישמעאל לא הוה כה"ג והיה ראוי שיאמר לו וכי רבי אלקים הוא ולהכי שפיר קאמר רב יוסף כן. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רע"ה

שאלה בעה"ב אחד שהביאו לו כוס יין לשתות או פרי אחד לאכול ואותה שעה נכנס בנו אצלו וכאשר ראהו אביו הושיט לו את הכוס לשתותו או את הפרי לאוכלו אם הבן יוכל לסרב מעט שלא לקבל מפני שרוצה שאביו יאכל ויהנה מן הפרי ההוא או"ד אע"פ שהוא מסרב בשביל שחפץ בהנאת אביו עכ"ז מאחר שאביו הושיטו לו אסור לסרב כלל אלא צריך תיכף ומיד לקבלו ולאוכלו

יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה פשיטא הוא שאם האב נתן כוס לבנו לשתות או איזה פרי לאכול שצריך תיכף ומיד לקבלו ולא לסרב כלל דהא מצינו בגמרא דפסחים דף פ"ו ע"ב ברב הונא דיהבו ליה כסא וקבליה בתד זמנא ולא סרב עד שיפצירו בו ושאלו אותו אמאי עביד הכי ואמר להם דמסרבין לקטן ואין מסרבין לגדול ע"ש וכ"ש הכא דכבוד אב הוא דאורייתא דאין לסרב כלל אך גידון השאלה הנו' הוא שאני מהא מפני שהכוס הזה הובא תחילה לאביו לשתותו ורק עתה שראה האב את בנו לפניו הנה באהבתו לו רצה ליתן אותו לו והבן מסרב בשביל שרוצה בהנאת אביו שיהיה הוא נהנה מזה הנה ודאי הא שניא טובה דיש לומר שרי ליה לסרב מעט מפני שהסירוב הזה הוא מוכיח על אהבתו לאביו והנה אהבת הבן לאביו זהו כבודו אך נראה ודאי שלא יסרב הרבה אלא מעט דהיינו פעם אחת בכדי שיראה לאביו וגם להיושבים שהוא חפץ ושמח בהנאת אביו שישיב לאביו ויאמר בפירוש אני רוצה ושמח שאתה תאכל או תשתה זה ואחר שסרב ואמר כך אם אביו עודנו אומר לא כי אלא אתה תאכל זה אז יקבל ממנו ויעשה רצונו של אביו כי כבוד אדם הוא רצונו.

והנה אביא ראיה לזה שבכהאי גוונא שרי לסרב מעט והוא ממה דאיתא בגמרא דסוטה דף מ"ט רב הונא אשכח תומרתא דחינוניתא שקלא כרכה בסודריה אתא רבה בריה א"ל מורחינא ריחא דחינוניתא א"ל בני טהרה יש בך יהבה ניהליה אדהכי אתא אבא

תורה

בריה שקלה יהבה ניהליה א"ל רב הונא בני שמחת את לבי והקהית את שיני ופי' רש"י ז"ל שמחת את לבי בטהרתך והקהית את שיני שהראיתני שאהבתך על בנך יתר מעלי שנטלת ממני ונתת לו ע"ש והנה אם באמת כשהאב נותן דבר לבן כהאי גוונא שאין הבן יכול לסרב כלל מפני הכבוד איך אומר לו שהקהה שיניו במה שהראהו שאהבת בנו יותר שנטלה ממנו ונתנה לבנו והלא הוא בעל כרחו צריך ליטול אותה ממנו מאחר שהוא הושיטה ונתנה לו ואין יכול לסרב וא"כ במה הראה שאהבת בנו יותר אלא ודאי כל כהאי גוונא יכול לסרב מעט דהיינו פעם אחת להראות שהוא חפץ בהנאת אביו שיאמר לאביו אני חפץ ואוהב שאתה תאכל אותה ולכן מאחר שרבה נטלה תיכף ולא סירב ונתנה לבנו בזה היה מדקדק עליו אביו לומר שהראה בזה אהבתו על בנו יותר מעליו ומה שכתבתי שסירוב מעט הוא פעם אחת כן מצינו בדין הש"ץ בש"ע ס' נ"ג סעיף ט"ז מי שאינו ש"ץ קבוע צריך לסרב מעט קודם שירד לפני התיבה ולא יותר מדי אלא פעם ראשונה מסרב וכשיאמרו לו פעם שניה מכין עצמו כמי שרוצה לעמוד ובפעם שלישית יעמוד ע"ש וכן הכא בנידון השאלה בפעם ראשונה יסרב ויאמר לאביו שאני חפץ שאתה תאכל אותו ואם יחזור אביו ויאמר לו לא כי אלא אתה תקבל ותאכל אז יקבלנו מידו והכל לפי הענין כי החכם ישקול הדבר במאזני השכל לעשות דבר שמראה בו אהבה וכבוד לאביו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רע"ו

שאלה אם ראובן קיים מצות שלוח הקן ושלח את האם ושמעון רואה ורוצה לצוד את האם ולאוכלה אם יש בזה מדת חסידות שלא לעשות כן לצודה ולאכלה די"ל מאחר דרחמנא אמר לשלחה טוב שתהיה משולחת לגמרי או"ד אדרבה לאידך גיסא כיון דאתעביד בה מצוה טוב לצודה ולאכלה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

לשמה קצא

תשובה שפיר מצי שמעון לצודה ולאכלה ואין בזה מדת חסידות כלל ואדרבה חביבה היא זו לאכלה ולברך עליה כיון דאתעביד בה מצוה והכי איתא להדיא בגמרא דחולין דף קמ"א ע"ב ההוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה תימה מהו וכו' שלחה ואהדר ליה רבא פרסקתי ותפסה ע"ש הרי מוכח דאין לחוש אפילו מדת חסידות דאם יש בזה חשש אפילו ממדת חסידות לא היה רבא עושה כן ובודאי רבא שהשתדל כ"כ לתופסה ג"כ טעמו הוא משום דאתעביד בה מצוה חביבה היא לאכלה ולברך עליה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רע"ז

שאלה מצות שלוח הקן שהיא יקרה מאד שמצינו במדרש שאמרו בזכותה יבא המשיח בב"א למה אין התכמים והיראים מחזרים עליה לקיימה כי היה מן הראוי לחזר ולחפש במקומות שדרך העופות לקנן כדי לקיימה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מצוה זו לא אמרה רחמנא אלא היכא שתבא לידינו בדרך מקרה דכתיב כי יקרא ולא רצה שאנחנו נחזר ונחפש אחריה כדי למצוא אותה והכי איתא בגמרא דחולין דף קל"ט ע"ב ת"ר כי יקרא קן צפור לפניך מה ת"ל לפי שנאמר שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך יכול יחזר בהרים וגבעות כדי שימצא קן ת"ל כי יקרא במאורע לפניך וכו' ע"ש ולפ"ז אותם המתחסדים לחזר בהרים וגבעות כדי למצוא שלוח הקן הם עושים הפך דברי הברייתא הנז' כי אין צריכים לקיים מצוה זו אא"כ היא תבא לידם מאיליה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רע"ח

שאלה אם לקח האם על הבנים דקי"ל אם בא אחר וחטף האם מידו ושלחה או שברחה מתחת ידו שלא מדעתו

קצב תורה

דלוקה משום דכתיב שלח תשלח עד שישלח מעצמו וכנז' בהרמב"ם ז"ל ה' שחיטה פרק י"ג הלכה ג' והנה נסתפקנו אם הוא לקולה והניחה בלול אחד צר וסגר עליה פתח הלול ואח"כ בא לקיים מצות שלוח ולא תפסה בידו ושלחה אלא רק פתה לה הפתח של הלול כדי שתצא והיא יצאה ממילא ופרחה אם קיים מצות עשה בזה דהרי על ידו נשתלחה שפתח לה הפתח כדי שתצא ולא שהיא ברחה מידו או"ד גם בזה לא יצא י"ח. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה דבדיעבד מהני וחשיב קיים מצות עשה מאחר דמכוחו נשתלחה והוא כיוון לזה בפתיחת הפתח כדי שתצא ותשתלח ויש להביא ראיה לזה מדין השוחט במוכני דאיתא בגמרא דחולין דף י"ז ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות שחיטה פ"ב הלכה י"ג וז"ל גלגל של אבן או של עץ שהיתה הסכין קבועה בו וסבב אדם את הגלגל ושם צואר העוף או הבהמה כנגדו עד שנשחט בסביבת הגלגל הרי זו כשרה ואם המים הן המסבבין את הגלגל ושם את הצואר כנגדו בשעה שסיבב ונשחט הרי זו פסולה ואם פטר אדם את המים עד שבאו וסבבו את הגלגל ושחט בסביבתו הרי זו כשרה שהרי מכח אדם בא בד"א בסביבה הראשונה אבל מסביבה שניה ולאחריה אינה מכח האדם אלא מכח המים בהילוכן עכ"ל ע"ש וכן ה"ה הכא מכח שפתח לה הפתח של הלול שהיתה סגורה בתוכו יצאה שכן טבע העוף המוסגר במקום צר כאשר נפתח לו הפתח תיכף יוצא מן המאסר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רע"ט

שאלה ראובן שלח אותו אביו בבוקר חוץ לעיר מרחק שעה אחת מן העיר להביא לו דבר אחד משם שהיה צריך לו מאד במהרה אך צוה אותו שאין לו רשות לעשות שום מלאכה או עסק לעצמו או לזולתו עד שילך ויביא לו זה הדבר מאותו המקום

לשמה

והנה זה ראובן הלך בשמחה ובטוב לבב לקיים מצות אביו וכשהגיע לפתח העיר הרגיש שעדיין הוא לא סעד ולא כלום וקשה עליו ההליכה בלא אכילה וקנה מן השוק אצל פתח העיר אכילה וישב שם ואכל והלך ועשה מצות אביו ובחזרתו עלה בלבו ספק אם הוא עבר בזה על מצות אביו כיון שצוהו שלא יעשה שום מלאכה או עסק לעצמו או לזולתו עד שילך ויביא לו הדבר ומה שעשה העסק הזה שקנה ואכל הוא היה לעצמו או"ד כיון שהוא היה רעב והיה קשה עליו לילך ולבא קודם אכילה אין זה חשיב כשאר מלאכה או עסק ובא ראובן לשאול שאלה הנז' והצענו אותה לפני מעלתך לראות מה תשיב על זאת ושכמ"ה.

תשובה שנינו במשנה דפרה פ"ז משנה ט' מי שהיו מימיו על כתפו והורה הוראה וכו' ונטל אוכלים להצניעם פסול אוכלין לאכלן כשר, וכתב התי"ט וז"ל ויש לתמוה דהיאך אפשר דנטל אוכלין להצניען אע"פ שלא הצניען עדיין הרי מלאכה ונטל אוכלין לאוכלן לא הוייא מלאכה ואפשר דאכילה צורך המלוי שאם הוא רעב לא יהיה לו כח למלאת וכ"כ הר"ש בסוף הפרק והרב כסף משנה עכ"ל ע"ש.

וא"כ ה"ה כאן מה שקנה ואכל חשיב זה נמי צורך שליחות אביו שאם היה נשאר רעב לא היה לו כח ללכת ולבא במהרה וכה"ג לא עבר על מצות אביו אלא אדרבה מקיים מצות אביו שרוצה ממנו להביא לו הדבר ההוא במהרה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ר"פ

שאלה הנה בש"ע י"ד סי' ר"מ פסק א"ל אביו השקני מים ואמו אומרת השקני מים מניח כבוד אמו ועוסק בכבוד אביו ע"ש והנה בא ראובן ושאל לנו שבזה היום בא אחד עובר אורח לבית אביו ודיבר עמו איזה דברים וקם והלך לקנות חפץ א' מן השוק והאב אמר לבנו ראובן שילך עם זה האיש ויראה לו החנות שמוכרין החפץ הזה כי הוא איש גר וצריך לטרוח עד שימצא מקום שמוכרין זה החפץ וגם יעזור אותו במקח שלא יתאנה

תורה

בו כי הוא גר ואינו יודע והנה זה ז'אובן גם אמו בקשה ממנו בעת ההיא שילך למקום אחר להביא לה דבר אחד שהיא צריכה אליו לגופה עצמה ורוצה ממנו שילך במהרה ועל כן עמד ושאל אם גם בכה"ג חייב לקיים דברי אביו ויניח דברי אמו או"ד הכא שאני כי אביו אינו רוצה הדבר ההוא לעצמו ואין לו הנאה מזה ואפילו מן האורח הגז' לא היה לו שום הנאה מקודם וגם לא לבסוף כי הוא עובר אורח ורוצה לילך מן העיר ורק חס עליו הן בעבור הטרחה שצריך לטרוח עד שיחפש וימצא מקום המקח והן בעבור שלא יתאנה במקחו אבל אמו היא רוצה הדבר ההוא להנאת עצמה כי הוא דבר הצריך לגופה וצריכה אליו מאד ולכן אפשר כל כהא יניח דברי אביו ויעשה מצות אמו ככה שאל ראובן הגז' מאתנו והבאנו הדבר הזה לפני כבודך לראות מה תדון בו ושכמ"ה.

תשובה כתב הרשב"א ז"ל בשיטתו למסכת יבמות על דף וא"ו ע"א בד"ה מה להנך שכן הכשר מצוה וז"ל ונראין דברי ר"ח ז"ל שפירש דאלאו דמחמר קאי כלומר לעולם בלאו דמחמר ודקא קשיא לך ליגמר מהכא דלא דחי שאני הכא דאין ביטולו אלא הכשר מצוה בלבד ובשעה שמבטל הלאו לא מקים העשה ממש וכגון ש"ל אביו לחמר אחר בהמה או להביא גוזלות או דבר שצריך ליהנות ממנו ולפיכך כשהוא מחמר אין זה ממשו של כבוד אלא הכשר כבודו ואע"פ שאמר לו האב חמר אחר הבהמה לפי שאין עיקר כבוד אלא במה שיש לו הנאה וכדאמרינן בקדושין איזהו כבוד מאכילו ומשקהו ומלבישו ומגעילו אבל אמר לו לעשות דבר שאין לו בו הנאה של כלום אין זה כבוד שנצטווה עליו וכבוד כזה אין בו עשה של תורה שידחה אפילו לאו גרידא ומה שאמרו יטול אמר לו אביו היטמא לא לחנם א"ל שיטמא דהא לא צריכה קרא אלא שא"ל להביא פירות מבית הקברות וכיוצא בזה וכן אמר לו אל תחזיר כדי שלא יבטל מלהאכילו וכיוצא בזה קאמר הא לאו הכי אין צריך לומר שלא ישמע לו וכו' עכ"ל ע"ש.

וא"כ השתא הכא נמי בנ"ד דאמו צוותה אותו בדבר שיש לה הנאה בו לאיכא

לשמה קצג

בזה מ"ע של כבוד מן התורה ואביו צוה אותו בדבר שאין לו בו הנאה של כלום דליכא בזה מ"ע מן התורה דהא ודאי צריך לעשות דברי אמו שיש כאן חיוב מ"ע ממש ויניח דברי אביו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזר לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רפ"א

שאלה ראובן היה לו ב' בתים שלו זה אצל זה וכותל אחד מפסיק ביניהם ובית אחד מהם היה מושכר לשמעון ובית הב' הוא עצמו היה דר בו ולהיות כי ראובן הבעה"ב הגז' היה משתמש לפעמים קצת תשמיש בביתו השכור לשמעון והיה שמעון מקפיד על זה והיה ביניהם דברים על זאת לכן קפץ ראובן ונשבע שלא יעשה שום תשמיש אפילו כל דהוא בבית זה כל זמן שהוא שכור לשמעון והנה מקדמת דנא היה מונח בתוך הכותל הגז' קנה של ברזל חלול ועומד בבנין בתוך הכותל מראש הכותל עד החפירה שיש בקרקע כדי שיהיו שופכין מים בפי הקנה ויורדים לחפירה והיה תחוב בראש הקנה הגז' קנה אחר של ברזל קטן שהוא עקום ופונה ראשו לבית שדר בו שמעון כדי שישפכו בו היושבים בבית ההוא את המים שלהם ויורדים לקנה הגדול שבתוך הכותל ומשם לחפירה שבקרקע וכן יש עוד קנה קטן כזה תחוב בקנה הגדול לצורך הבית שדר בו ראובן ככה היה מקדמת דנא אך אח"כ נתקלקלו אלו ב' הקנים הקטנים של ב' הבתים וממילא חדלו מלשפוך מים עד בזה הקנה הגדול מכאן ומכאן אך הקנה הגדול נשאר במקומו קבוע בכותל ואין שופכים בו כלום כי בלבד הקנה הקטן התחוב בראשו א"א לשפוך בו מים ועתה אחר שני חודשים מן השבועה הגז' רצה ראובן לתקן קנה הקטן ולקבעו בקנה הגדול כדי שבני הבית שלו ישפכו מים לתוכו כבראשונה ושאל אם יש חשש בזה מפני השבועה הגז' כי אולי יש לחשוב הכותל הזה שבין ב' הבתים בכלל הבית שדר בו שמעון ונמצא זה עובר על שבועתו שעושה תשמיש בבית שדר בו שמעון או"ד יש לחשוב הכותל

קצד תורה

הזה בכלל הבית שדר בו ראובן עצמו ונמצא אינו משחמש בבית שדר בו שמעון וי"א מאי חזית דלשדיה הכותל הכא לשדיה הכא וספק שבועה להחמיר. ועל כן יורנו מוריגו ושכמ"ה.

תשובה משנה שלמה שנינו במסכת אהלות פרק וא"ו ופסקה הרמב"ם בה' ט"מ פכ"ד כותל שבין ב' בתים וטומאה בתוך הכותל בית הקרוב לטומאה טמא והקרוב לטהרה טהור היתה מחצה על מחצה שניהם טמאים ע"ש נמצא חצי עובי הכותל שדינן לבית זה וחצי העובי שדינן ליה לבית זה וה"ה הכא אם זה הקנה הגדול שיורדים בו המים הוא מונח בחצי עביו של כותל לצד בית שדר בו שמעון נמצא זה משחמש בבית שדר בו שמעון כי זה הוא בכלל הבית והוי כאילו עומד הקנה בתוך הבית עצמו אבל אם עומד בחצי שלצד בית שדר בו ראובן ליח לן בה כי זה בכלל ביתו.

וכל זה אני אומר לפ"ד השאלה כי זה התשמיש לא היה נוהג בזמן שנשבע ראובן כי כבר נתבטל מקודם ועתה הוא שבא ראיבן לחדש התשמיש הזה אבל אם בעת שנשבע היה נוהג התשמיש הזה בכותל אפשר דיש להחיר משום דאמרינן באומדנא רבא דלא נשבע על זה ג"כ ואי הוה הכי הוה צריך לן לעיוני בזה אך עתה כתבנו לפי הנזכר בשאלה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רפ"ב

שאלה עשיר אחד היה דרכו לעסוק אצל אומן צורף כל עסק של כלים וחפצים של כסף הצריכים לו לצורך ביתו ואותו הצורף היה שכן של העשיר והיה לוקח ממנו בעד כל משקל כסף שכר טרחתו סך ידוע אך הואיל ואותו עשיר היה בעל אוכלוסין ועשיר גדול ותמיד הוא עושה כלים חדשים וחפצים של כסף לצורך ביתו גם היה עושה בשביל שותפיו הדרים במקומות אחרים לכן בא אצלו צורף אחר וא"ל שהוא מקבל לעסוק

לשמה

בשבילו בערך חסר מאותו הערך של השכן רק בתנאי שכל עסק הצריך לו שיעשהו אצלו וישבע לו שלא יעסוק אצל הצורף השכן שלו כלום א"ל העשיר אנכי אשבע שלא אעסוק אצל השכן שום עסק בשכר אך לא אפשר שאשבע שלא לעסוק כלל כי לפעמים יצטרכו בני הבית לעסק מועט וקל אצל הצורף השכן כגון לחבר איזה כלי כסף שנתפרק או לתקן איזה כלי שנפגם קצת או שנעקם או שניקב שהוא עסק דבר מועט והואיל והוא קרוב אצלם מוליכים לו והוא עושה כל עסקים אלה בחנם ואינו לוקח שכר טרחה על זה וקשה לבני הבית להביא עסקים כאלה אצל הצורף הב' שחנותו בשוק ורחוק מהם ע"כ אני אשבע שלא אעשה אצלו שום עסק בשכר ואז לבך בטוח שכל עסק הראוי לקבל עליו שכר שאביאנו אצלך וכן היה שנשבע לו בפירוש שלא יעסוק אצלו שום עסק בשכר והנה זה העשיר היה לו פרדס אחד ומביאים לו ממנו פירות תמיד והיה העשיר ההוא שולח במתנה להשכן הצורף ההוא תמיד מן הפירות שמביאים לו מהפרדס הן מפירות הא לן הן מיני דגן וקטניות ועל כן מזדמן כמה פעמים בשנה שמביאים לזה הצורף מבית העשיר עסק שראוי לקבל עליו שכר אשר עסק זה מקדמת דנא לא היה עושהו בחנם ורק עתה עושהו בחנם ואינו מקבל שכר מהם יען כי השכן נהנה מבית העשיר המתנות של הפירות כנז' ולכן אינו לוקח שכר בעד קצת חפצים אלו אע"פ שאין עסק שלהם הוא דבר מועט אמנם אינו אומר בפירוש שהוא מוחל שכר טורחו בשביל המתנות האלו רק בלב ולב ידברו זה יודע מדעתו כך וזה יודע מדעתו כך והנה זה הצורף הב' טוען מאחר כי שכר של קצת חפצים אלו אינו דבר מועט כדי שיעשה אותם השכן בחנם שכן הוא עושה בעבור המתנות שמקבל מבית העשיר נמצא זה עושה אצלו חפצים בשכר וכבר נשבע שלא יעשה אצלו חפצים בשכר ואיך רשאי לעשות כך והעשיר טוען אני נותן לו הפירות במתנה ואיני אומר לו בשביל עסק החפצים אלא הוא עושה לי החפצים בחנם ואע"פ שבדעתו הוא סומך על המתנות ולכן מקבל לעשות בחנם בלתי שכר מה בכך אין דבר זה מפורש להדיא ביני ובינו כלל ועיקר ואני לא נשבעתי רק

תורה

על עסק בשכר אבל בחנם אעסוק אצלו ולא אמרתי גבול בזה בין דבר מועט לדבר מרובה על כן יורינו איך הדין נוטה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דשביעית פ"ח דאין פורעין חוב מדמי שביעית אין נותנים לא לבייר ולא לבלן ולא לספר ולא לספן אבל נותן לבייר לשתות ולכולם הוא נותן מתנת חנם ופירש רבינו עובדיה ז"ל וז"ל לכל הני דתניען במתניתין יכול הוא ליתן מתנת חנם שלא לשם שכרם ואע"פ שיודע שבשביל שנתן לו מתנה לא יתבע שכר ממנו עכ"ל וכן פסק הרמב"ם בהלכות שמיטה ויובל פ"ו ע"ש גמצא אע"פ שזה יודע בברור שבשביל שנתן לו מתנה לא יתבע ממנו שכר מלאכתו אפ"ה שרי כיון דנותן בסתם וא"כ ה"ה הכא מאחר שזה שולח הפירות בתורת מתנה ונותן לו העסק בחנם ולא מפרש כלום שרי ואין זה עושה מלאכתו בשכר ושרי ומ"מ לא ירגיל הרבה בזה דמחזי כמערים ויש לחוש באיסור שבועה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רפ"ג

שאלה אחד לא היה נזהר ללבוש טלית קטן לפעמים פושטו כמה ימים לפעמים לובשו והוכיחו אותו על הדבר הזה וצערו אותו בדברים ונשבע בשבועה שמכאן ואילך הוא ילבוש הטלית הקטן תמיד והנה נסתפקנו בלשון זה שאמר תמיד שנראה שלא יהיה בלא טלית אפילו רגע ולכן כאשר מחליף בגדיו בע"ש איך יהיה מסיר מעליו הטלית עד שיפשוט הכתונת הישנה וילבש החדשה וכן איך פושטו בעת שטובל במקוה ורוחץ במרחץ שנשאר בזה כמה רגעים בלא טלית או"ד דאמרינן אעפ"כ גם זה נקרא תמיד ושאלנו אותו איך חשבת בדעתך בשבועה זו כאשר אמרת תמיד והשיב כך עלה מפיו בשבועה ולא חשב בדעתו מעניינים אלה ולא ציירם כלל בדעתו. על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דמנחות פ' י"א בסדור לחם הפנים המכניסים

לשמה קצה

עומדים בצפון ופניהם לדרום המוציאין עומדים בדרום ופניהם לצפון אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה כנגד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד ר' יוסי אומר אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין אף זו היתה תמיד ועיין בחש"י ורבינו עובדיה ז"ל גמצא דת"ק ס"ל לשון תמיד משמע אפילו רגע ולכן ס"ל עד שלא יגביהו המוציאין את הלחם מן השלחן אלו מניחין אך ר"י ס"ל אין תמיד אלא שלא יהיה השלחן לילה אחת בלא לחם ע"ש וידוע דהלכה כת"ק וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' תמידין פרק ה'.

וא"כ השתא הכא בנידון השאלה שנשבע שיהיה עליו הטלית הקטן תמיד הנה לסברת ת"ק אינו יכול לפשוט הטלית מעליו כלל וכאשר ירצה להחליף צריך שלא יסיר הישן מעליו לגמרי עד שיניח החדש אך באמת זה אינו דק"ל גבי שבועה ונדר להלוך אחר הענין ולא אחר משמעות הדיבור וכמ"ש בש"ע י"ד סי' ר"ח כל הנודר או נשבע רואין הדברים שבגללם נשבע או נדר ולומדים מהם כיצד היה טעון משא של צמר או פשתים והזיע והיה ריחו קשה ונשבע או נדר שלא יעלה עליו צמר או פשתים לעולם ה"ז מותר ללבוש בגדי צמר או פשתים ולהתכסות ואין איסור אלא להפשילן לאחוריו. היה לבוש בגדי צמר ונצטער בלבישתו ונשבע או נדר שלא יעלה עליו צמר לעולם אסור ללבוש ומותר לטעון עליו ומותר להתכסות בגיזי צמר שלא נתכוון זה אלא לבגד צמר וכן כל כיוצא בזה היו מפצירים בו לישא בת אחותו ואמר קונם שהיא נהנית לי לעולם וכן המגרש וכו' הרי אלו מותרות ליהנות לו שלא נתכוון זה אלא לשם אישות היה מפציר בחבירו שיאכל אצלו ומיאן ואמר קונם לביתך שאיני נכנס וטפת צונן שאיני טועם מותר להכנס לביתו ולשתות צונן שלא נתכוון אלא שלא יאכל וישתה עמו בסעודה וכן כל כיוצא בזה ע"ש ועל כן בנדון השאלה נמי שלא היה נזהר בטלית קטן שהיה פושטו כמה ימים וכאשר הוכיחו אותו על זה וצערוהו בדברי תוכחה נשבע לזרז עצמו שמכאן ואילך ילבוש הטלית קטן הנה אע"פ שאמר תמיד ודאי כוונתו היא שלא יעמוד שעה אחת בלא טלית אבל לא כיון זה על זמן מועט של עת

חליפת בגדיו או על זמן המרחץ וטבילה ואומדנא רבא איכא הכא דלא כיון לישבע על זה שאין בזה אפילו חסידות כל דהוא וזה פשוט וברור.

מיהו ודאי לא יפה עשה להניח עליו נורא דשבועה בלשון הזה כי הגם שבעת המרחץ והטבילה וכיוצא וכן בעת שמחליף אינו נכנס בזה וליכא חשש איסור כלל עכ"ז אפשר שיזדמן שישהה בפשיטת הטלית איזה שעה כגון שפשט טליתו להחליף ונזדמן לו איזה עסק קודם שלבשו ושהה כך ולאו אדעתיה וכן כיוצא בזה על כן נראה שצריך להורות לו לעשות התרה על שבועתו ויעשו לו פתח מתוך חרטה ולא ישאר עליו נורא דשבועה כדי שלא יבוא לידי מכשול באיזה פעמים ולאו אדעתיה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רפ"ד

שאלה בעל תשובה נדר שכל פעם שתבוא לידו מצוה אחת ממצוות עשה שיקיימנה יתן בעבור זה לצדקה פרוטה אחת וכל פעם שיבוא לידו איזה איסור לאו ויקיימנו יתן ב' פרוטות לצדקה ועשה לו ב' כיסין א' לתת לתוכו פרוטות של העשין וא' לתת לתוכו פרוטות של הלאוין והנה מחמת הנדר הזה היה דרכו ליתן פרוטה אחת בשביל כל מצוה של עונה כשבא על אשתו לקיים מצות פו"ר והנה קרה לו בלילה אחד שבא על אשתו בליל טבילתה ותיכף אחר שהכניס האבר קודם שהזריע הרגישה אשתו שנטמאה ואמרה לו שנטמאה והוא ידע הדין ונעץ צפרניו בקרקע והמתין עד שמת האבר ופרש ממנה בלא קישוי ובבוקר בא לשאול אם צריך ליתן פרוטה בשביל מצוה זו או"ד כיון דלא הזריע כלל שפרש קודם הזרעה בלא קישוי ולא קיים בזה מצות עונה ואין כאן מצות פו"ר ואין צריך ליתן בעבור מצות עשה כלום אך צריך ליתן ב' פרוטות בשביל הלאו כי הרי זה בא לידו לאו של הנדה וקיים אותו שפרש מן הנדה ומנע עצמו מן ההזרעה. יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה אע"ג דלא עשה מצות פו"ר הנה הוא קיים בזה מצות עשה ומצות ל"ת שבנדה דהכי איתא בהוריות במתניתין אבל חייבין על עשה ול"ת שבנדה וכו' איזו היא מ"ע שבנדה פרוש מן הנדה ומצות ל"ת לא תבוא על הנדה ופירש ר' עובדיה ז"ל על עשה שבנדה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי עתה בשעת התשמיש מצוה עליו לפרוש ולא יפרוש מיד שהיציאה הגאה לו כביאתו אלא נועץ צפרניו בקרקע וממתין עד שימות האבר ופורש בלא קישוי וכו' וכתב בתי"ט פרוש מן הנדה כשנטמאה בשעת תשמיש כדפירש הר"ב וכו' ומצוה ל"ת לא תבוא על הנדה כשנטמאה בשעת תשמיש ויליף לה בגמרא דשבועות דף י"ח דכתיב האומרים קרב אליך אל תגע בי וכו' ע"ש וכתב עוד שם ורש"י שפירש בכאן פרוש מן הנדה כלומר סמוך לוסתה לא דק דההיא מלתא אחריתי וכו' ע"ש וכן הרא"ש ז"ל בתוספותיו כ"י דחה פירוש רש"י וכן הרשב"א ז"ל בחידושיו הביא דבריו בש"מ לשבועות דחה פי' רש"י ז"ל ועוד הביא שם בשם הרמב"ן והריטב"א מה שהקשו על פי' רש"י מהך דשבועות דף י"ח ע"ש.

איך שיהיה הנה בענין זה שהיה משמש עם הטהורה ונטמאה ופרש אחר שמת האבר בלא קשוי נמצא יש מצות ל"ת במה שלא פירש מיד אלא המתין עד שמת האבר וגם מ"ע בשביל שפירש ממנה ולא הזריע בה ועל כן בעבור מ"ע ומצות ל"ת אלו צריך ליתן פרוטות כפי מה שנדר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רפ"ה

שאלה ראובן אסר נכסי שמעון עליו ועוד נשבע ג"כ שאם יהנה ממנו יתן קנס לצדקה כו"כ והנה שמעון הנז' היה שכנו של ראובן והיה לראובן ארובה אחת שיש לה כיסוי ונאבד הכסוי והיה בבית שמעון כסוי אחר עשוי מעץ מונח על הגג שלו ולא

תורה

היו משתמשים בו ופשט ראובן את ידו לגג של שמעון ולקח הכסוי ההוא של שמעון וכסה בו את הארובה שלו ואחר כמה שעות הרגיש בנו של ראובן בדבר הזה ויאמר לאביו איך כסית את הארובה בכסוי של שמעון והלא כבר אסרת עליך נכסי שמעון ותיכף הסיר הכסוי ההוא והחזירו לגג של שמעון ועתה בא ראובן לשאול אם יתחייב בקנס בשביל איזה שעות ההם שהעמיד הכסוי על הארובה או לאו.

יורינו המורה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דמעילה פ"ה נטל אבן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל בנאה בתוך ביתו ה"ז לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה ומקשי שם בגמרא דף כ' למה לי עד שידור תחתיה כיון דשני' מעל פירש"י כיון דשינה שפחתה וחתכה אי נמי שבנאה בבנין מעל שהרי שינה אותה ותירץ בגמרא א"ר כגון שהניחה על פי ארובה ופירש רש"י ז"ל שהניחה ע"פ ארובה כשהיא שלימה שלא בנאה כלום אלא הנחה בעלמא הוא דעבד בה הילכך לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה כגון ששתם פי ארובה והיה פירות תחת ארובה ועכשיו נהנה ממנו הכי שאין הגשמים יורדים עליהם דכיון שהגין עליהם בשוה פרוטה מעל ע"ש וכן פסק רבינו עובדיה ז"ל ודלא כברכת הזבח דגריס כדברי רש"י ל"א אלא כל דבריו ענין אחד דבא לפרש איך משכחת לה שידור תחתיה בשוה פרוטה וכבר השיגו בצאן קדשים ע"ש.

איך שיהיה נמצינו למדין מהא מלתא לענין השאלה דאם היה בחדר שבו הארובה איזה פירות או דבר אחר והגין בכסוי הזה מן הגשמים וכיוצא הרי יש כאן הנאה של שוה פרוטה בודאי וממילא יתחייב בקנס אך אם החדר ריקן ועדיין לא הניח בו כלום ולא נהנה מן הכסוי עדיין ורק הניחו הנחה בעלמא מאחר שלא בנאו אע"פ שנשאר שם כמה שעות אין חשיבה הנאה של כלום ופטור מן הקנס. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה קצז

שאלה רפ"ו

שאלה שני תלמידים קטנים היו הולכים אחר רבם שהיה מטייל יום אחד בבקעה אחת ידועה בעירינו והיה עם רבם ת"ח אחד מדברי זע"ז בד"ת בהלוכם בבקעה ההיא והנה אחר איזה שנים נזדמנו שני תלמידים הנז' באותה בקעה עצמה מטיילים שם ביחד ואמר אחד לחבירו זוכר אני יום פ' שהיה רבי ע"ה מטייל בבקעה זו עם חכם פ' והיו מדברים זע"ז בה' שבת ובתוך הדברים שמעתי מפי רבי שהיה אומר לאותו חכם בקעה זו יש לה דין כרמלית ויען חבירו ויאמר אני ג"כ הייתי עמך באותו היום ואני זוכר ששמעתי ממנו שאמר על בקעה זו יש לה דין ר"ה א"ל חבירו אתה שכחן ושכחת והפכת הקערה לא כך אמר אלא אמר שיש לה דין כרמלית וזה נתכעס ונשבע שבורר אצלו ששמע מפיו שאמר יש לה דין ר"ה וגם חבירו נתכעס עליו בזה וגם הוא נשבע ששמע שאמר יש לה דין כרמלית אח"כ אמר חכם אחד לאחד מהם שבודאי אתה נשבעת על שקר שאמרת על רבך שאמר יש לה דין ר"ה יען כי רבך היה גדול בתורה ואיך יאמר על הבקעה שיש לה דין ר"ה ובאמת היא יש לה דין כרמלית וא"כ ודאי חבירך נשבע באמת ואתה נשבעת בשקר וצריך אתה כפרה והנה זה עדיין עומד בדבריו ואומר ברור לי שכך שמעתי שאמר שיש לה דין ר"ה ולא שמעתי הדברים איך יש לה דין ר"ה ורק אני זוכר שהם היו מדברים בתחילה בה' שבת ומכלל הדברים בא הדבר הזה באוני שאמר רבי ע"ה זו הבקעה יש לה דין ר"ה וזה החכם אומר שזה לא יתכן שרבך יאמר שיש לה דין רה"ר וצריך אתה כפרה על השבועה ובאנו לשאול אם צדק החכם בזה או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה ששניהם נשבעו באמת דתנן במתניתין דטהרות פרק וא"ו הבקעה בימות החמה רה"י לשבת ורה"ר לטומאה ופירש רבינו עובדיה ז"ל לאו רשות היחיד ממש אלא כרמלית וקרי לה רשות היחיד לפי שאינה רה"ר ובימות החמה שכיחי אינשי דאולי בה לקצור ולדוש ולחרוש הקרקע לזרעה

קצח תורה

לשנה הבאה ע"ש וא"כ השתא ודאי שכך היה מעשה שהרב היה מדבר עם הת"ח שעמו בה' שבת והגיעו הדברים על אותה בקעה ואמר שזו היא כרמלית שכן הוא האמת וכמו ששמע אחד מהם ודבר זה לא שמע אותו חבירו התלמיד הב' אך סיים הרבי בדבריו ואמר אבל לענין טומאה יש לבקעה זו דין רה"ר שכן הוא האמת ודבר זה שמעו התלמיד הב' וחבירו לא נתן דעתו על זה נמצא לפ"ז שניהם נשבעו באמת שזה התלמיד לא נשבע שאמר הרב יש לה דין רה"ר לענין שבת ובודאי שיש ליישב שמיעת שניהם באמת ע"פ האמור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רפ"ז

שאלה ראובן היה לפניו לבוש אחד שלובשין אותו המשחקים בבית המשתאות ואמר לשמעון שילבש זה הלבוש עתה לפניו כדי לשחק ויתן לו בעבור זה דינר אחד ושמעון לא האמין עד שלקח הדינר בידו בתורת מוקדם אך א"ל ראובן בפירוש כשמסר לו הדינר הא לך דינר זה בעבור שתלבש הבגד הזה ולא יהיה זה הדינר שלך כי אם עד שתלבש הבגד הזה ואם לאו הרי הוא עדיין שלי ונטלו שמעון מידו על זה התנאי המפורש אך שמעון אחר שנטלו בידו קודם שלבש המלבוש אמר ה"ז הקדש ואח"כ לבש המלבוש וחזר בו תיכף ומיד מן ההקדש כאשר התחיל ללבוש המלבוש קודם שגמר לבישתו כי מעת שהגיחו על כתפו ללבשו אמר הדרי בי ואין אני מקדיש הדינר הזה ועדיין לא הכניס ידו בו אח"כ גמר לבישתו ולבשו כרצון ראובן לשחק ונסתפקנו כיון שבעת שהקדיש שמעון הדינר עדיין לא היה שלו אלא של ראובן כי כן א"ל ראובן בפירוש לא יהיה הדינר שלך עד שתלבש הלבוש הרי אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו ולא חל ההקדש על הדינר או"ד כיון שהדינר כבר נטלו בידו והלבוש היה מונח לפניו והרי הוא מוכן ומזומן ללבוש אותו וכן עשה אין בזו הלבישה נקרא מתוסר מעשה וחשיב כאילו לבשו כבר בעת שהקדיש הדינר וחל ההקדש על הדינר. יורינו ושכמ"ה.

לשמה

תשובה איתא בגמרא דובחים דף י"ט ע"ב או בגשתם מי שאינו מתוסר אלא גישה בלבד יצא זה שמתוסר לבישה וגישה ע"ש הרי מתוסר לבישה מקרי מתוסר מעשה וכ"ש הכא דבפירוש התנה ראובן שלא יהיה שלך עד שתלבשנו וא"כ ודאי לא חל ההקדש בעת שהקדישו דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רפ"ח

שאלה חבורה אחת של בני אדם היו מסובים יחד ומדברים בדברי טיול ואחד מהם היה מתפאר בגבורתו ואמרו לו חביריו אם אמת אתה גבור הראנו דבך אחד מגבורתך והנה זה קפץ ונשבע בשבועה אראה לכם גבורה גדולה של כוהנים והנה כל המסובים היו נבוכים בזה לדעת מה היא גבורה שצריך זה הנשבע להראותה לקיים שבועתו ושאלו את הנשבע מה היתה כוונתך בזה והשיב לא כיון בדעתו כלום על איזה דבר ורק כך יצא מפיו גבורה של כהנים והוא חושב שהכהנים עובדי עבודת המקדש ודאי הם גבורים גדולים והיו נבוכים בזה הדבר אחד אמר צריך להראות מעשה קידה ויוצא י"ח שבועתו ואחד אמר צריך להראות מעשה הקמיצה שהיתה עבודה קשה של כהנים ואחד אמר מעשה החפינה.

על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הקידה אע"פ שיש בה גבורה אין זו מיוחדת לכהנים והחפינה והקמיצה אין זה ענין של גבורה רק הם ענין של אומנות כי הם נקראים מלאכה קשה ולכן גם אם יעשה כאלו אינו יוצא י"ח שבועתו אך בד"ז יוכל לצאת י"ח אם יוכל לעשותו והוא ענין מ"ש בגמרא דובחים דף ס"ד ע"א א"ר יוחנן בא וראה כמה גדול כוחן של כהנים שאין לך קל בעופות יותר ממוראה ונוצה פעמים שהכהן זורקן יותר מכשלושים אמה והקשו בגמרא הני טפי מתלתין וחד הוויין ומשני מקום גברי לא חשיב ע"ש והנה ד"ז

תורה

תלוי בגבורה גדולה מפני שכל דבר קל אין כח לזרקו למרחק וזו היא גבורה גדולה של כהנים לכן אם יוכל הנשבע לעשות דבר כזה ה"ז יוצא חיוב שבועתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רפ"ט

שאלה ראובן היה יושב על השלחן עם אורח נכבד והיה האורח חותך בסכין ונעשה חבורה באצבעו ויצא דם והיתה מטפחת משי של יעקב אביו של ראובן מונחת שם ובלתי כוונה בהיית האורח נגהל על חבורתו לקח האורח המטפחת ההיא וקנח בה אצבעו וראובן ראהו כאשר פשט ידיו אל המטפחת לקנח בה אך נתבייש לגעור בו ולקחת אותה מידו ומאחר שקנח בה אצבעו נתלכלכה המטפחת בדם החבורה וכשידע יעקב הדבר הזה נתכעס על בנו ראובן ששתק ולא חטף המטפחת שלו מיד האורח קודם שקנח בה והיה לראובן ג"כ מטפחת משי כמו אותה המטפחת ובכעסו עליו א"ל אם לא תלכלך המטפחת שלך בדם שמראהו כדם שעל המטפחת הזאת שלי כל נכסי אסורים עליך והנה מן אומד הדעת יש לומר שא"ל כן כדי לצערו בדבר שלא יוכל לעשותו כי חשב שעל ידי הדברים האלה הוא מוכרח ללכלך המטפחת בדם אצבע האורח שיוציא לו מחדש וד"ז א"א לו לעשות וממילא אין לו היתר הנאה מנכסיו כך אנחנו דנים לפי אומד הדעת אך הוא לא א"ל בפירוש על דם האורח אלא א"ל בדם שמראהו כדם אשר על המטפחת ועתה ראובן רוצה לתקן הדבר הזה באופן זה שיעשה חבורה באצבע שלו או באצבע אדם אחר שירצהו בכך וילכלך המטפחת שלו בדם החבורה כדי לקיים גזרת אביו ולא יאסרו נכסיו עליו ויש מפקפקים בדבר זה באמרם אין אנחנו בקיאים להשוות מראות הדמים ושמא אינו דומה מראה דם אצבעו של זה למראה דם אצבעו של האורח הנז' אשר על המטפחת והוא תלה הדבר בתנאי שיהא מלכלך המטפחת בדם שמראהו כדם שעל המטפחת ומי יש בקי

לשמה קצט

שיודע להשוות מראות הדמים ולפי דבריהם אין תקוה לזה אלא בדם אצבע האורח עצמו ולא בדם אחרים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דנדה דף י"ט ע"ב איזהו אדום כדם המכה מאי כדם המכה וכו' א"ר אבהו כדם אצבע קטנה של יד שנגפה וחיתה וחזרה ונגפה ולא של כל אדם אלא של בחור שלא נשא אשה ועד כמה עד בן עשרים ע"ש משמע מכאן דכל מראה הדמים של אצבעות בני אדם שוים הם ורק מראה דם אצבע הבחור פחות מבן עשרים זה אינו דומה לשאר בני אדם ולכן יש תקנה לזה בדם אדם אחר ורק שיהא ע"פ החילוק הנז'. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ר"צ

שאלה ראובן הדיר עצמו מנכסי שמעון והיה לשמעון כלים יקרים מונחים בחנות ראובן אם צריך ראובן להסירם מחנותו ולשלחם לשמעון מפני שיש לחוש שהוא נהנה מאלו הכלים שהם מונחים בחנותו שיחשבו הרואים שהם שלו ויחזיקו אותו לעשיר או"ד לא חשיב ד"ז הנאה וכן יש לשאול אם שמעון קונה בית א' ורוצה לכתוב השטר על שם ראובן שיש לו סיבה שאינו רוצה לכתוב בית זה על שמו אם ראובן צריך לעכב ולא יניח לשמעון לכתוב הבית על שמו דיש לחוש דמטי הנאה לראובן בזה שיהיה מוחזק לעשיר. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודא' ד"ז חשיב הנאה ואסור והכי איתא בגמרא דמצ"ע דף צ"ו ע"א בעי רמי בר חמא שאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן והא איכא או"ד ממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן וליכא ופי' רש"י ז"ל ליראות שיהיה נראה עשיר חשוב ולא ימשכו בעלי בתים ידיהם ממנו להקיפו באמנה ובאשראי ופי' בתוספות ז"ל ממונא בעינן והא איכא פי' ממונא בעינן שישאיל לו והאיכא ואית ליה נמי הנאה מיניה או"ד ממונא דמתהני

מיניה פירוש שמשתמש בו ובעיא זו לא אפשיטה ועיין הרמב"ם ז"ל ובש"ע ח"מ סי' שמ"ו והנה גם לצד ב' של הבעיא מהדי דיש לו בזה הנאה אלא דנסתפק הבעיין דדילמא לענין דין שאלה בעינן שישתמש בגוף הבהמה שיהיה נהנה מן הבהמה עצמה אבל בנ"ד ודאי דיודה דאסור דהוא נודר הנאה מנכסיו והרי הוא נהנה עכ"פ. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רצ"א

שאלה עשיר שנדר לבנות בית הכנסת וכן עשה ובנה הכתלים והתקרה ועדיין צריך איזה תיקונים בגג הבית הכנסת הן בטיחת הגגות הן בתיקון המרזבים וכיוצא שלא ירד המטר מן התקרה למטה והוא אומר שכבר יצא י"ח נדרו בזה ואינו מחוייב בתיקונים אלו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אינו יוצא י"ח נדרו עד שיעשה גם תיקונים אלו דצריכים בשביל המטר שכל זה הוא בכלל הבנין והכי איתא בגמרא דבתרא דף ג' ע"ב כי הא דרב אשי חזא בה תיוהא בכנישתא דמתא מחסיא סתריה ועייל לפורייה להתם ולא אפקה עד דמתקין לה שפיכי ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רצ"ב

שאלה משרת המבשל בבית בעה"ב שהיה לו קטטה עם אשתו של בעה"ב ונשבע שלא יבשל עוד לבעה"ב ולפעמים נכנס דרך עראי לבית בעה"ב אם מותר לו לשפות קדרה ריקנית שאין בה מים ובשר ע"ג הכירה ואת"ל דמותר כיון שהיא ריקנית הנה י"ל אם יש בה מים ובשר אי שרי מאחר דאינו מבשל כי אם רק שופת הקדרה ע"ג הכירה גם ילמדנו רבינו אם נצרך בעה"ב להמיס לו חתיכת שעוה ע"ג האור אי שרי לזה הנשבע לעשות לו ד"ז דאין זה בישול אלא רק ממיס השעוה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אם יש אש ועצים בכירה ודאי אסור לשפות הקדרה אפילו שהיא ריקנית דהרי עושה דבר מצורכי הבישול מאחר שכבר יש אש ועצים דולקים אבל אם עדיין לא יש בכירה אש ה"ז מותר אע"פ שיש בקדרה מים ובשר וראיה לזה ממ"ש בברייתא במס' ביצה דף ל"ד ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות שבת פרק ט' הלכה ד' וז"ל אחד נתן את האור ואחד נתן את העצים ואחד נתן את הקדרה ואחד נתן את המים ואחד נתן את הבשר ואחד נתן את התבלין ובא אחר והגיס כולם חייבים משום מבשל שכל העושה דבר מדרכי הבישול ה"ז מבשל אבל אם שפת אחד את הקדרה תחילה ובא אחר ונתן את המים ובא אחר ונתן את הבשר ובא אחר ונתן את התבלין ובא אחר ונתן את האור ובא אחר ונתן עצים על האור ובא אחר והגיס שנים האחרונים בלבד חייבים משום מבשל עכ"ל ע"ש הרי ראיה גדולה לדברינו.

ואשר שאלתם על המסת השעוה ודאי זה אסור וה"ז מבשל גמור וכמ"ש בגמרא דשבת דף ע"ד האי מאן דארתח כופרא חייב משום מבשל ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות שבת פרק ט' הלכה ו' המתיך אחד ממיני וכו' כללו של דבר בין שריפה גוף קשה באש בין שהקשה גוף רך ה"ז חייב משום מבשל ע"כ ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רצ"ג

שאלה ראובן היה לו קטטה עם שמעון ואמר ראובן אם אעשה עוד טובה להנאה לשמעון יהיה ביתי אסור עלי והנה אחר איזה ימים נפלה מריבה גדולה בין שמעון ובין לוי וקלל לוי את שמעון קללות נמרצות וסקלו באבנים ונתמלא שמעון חימה גדולה על לוי ורדף אחריו להכותו ולא היה יכול להגיעו אך ראובן היה עומד ורואה כל זאת והוא היה עומד סמוך

תורה

ללוי ונתקנא קנאת שמעון ורדף אחרי לוי והכהו הכה ופצוע ועיני שמעון רואות ונתקררה דעת שמעון בזה ושככה חמתו ולכן נסתפקנו אם חל איסור הנדר על ראובן שאסר עליו הבית שלו אם יעשה טובה והנאה לשמעון שהרי עשה טובה והנאה לשמעון בזאת הקנאה שנתקנא בעבורו והכה את לוי שונאו הכה ופצוע ונתקררה דעת שמעון בזה ושככה חמתו אר"ד לא חשיב ד"ז טובה והנאה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ד"ז שעשה ראובן בשביל שמעון חשיב טובה והנאה וממילא חל האיסור עליו דהכי איתא בגמרא השבת דף ק"ה ע"ב הא נמי מתקן הוא דקא עביד נחת רוח ליצרו וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות שבת פרק ח' הלכה ח' החובל בחבירו אע"פ שנתכוון להזיק חייב מפני נחת רוחו שהרי נתקררה דעתו ושככה חמתו וכו' ע"ש והרי הוא כמתקן ע"ש וכן פסק בפרק י"ב הלכה א' המבעיר גדישו של חבירו או השורף דירתו חייב אע"פ שהוא משחית מפני שכוונתו להנקם משונאו והרי נתקררה דעתו ושככה חמתו וכו' ע"ש נמצא קירור דעתו ושיכוך חימה חשיב הנאה ותיקון וכן ה"ה הכא בזה עושה מעשה לשכך חמתו ולקרר דעתו ה"ז מהנהו והוא אסר אם יהנהו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ו"צ"ד

שאלה סופר שכותב לבעה"ב כתבים לחשבונות שלו והיה לו קטטה עם בעה"ב ונשבע שלא יכתוב בשבילו אפילו מלה אחת והיה לאותו בעה"ב ס"ת חדש שכתב אחד סופר בעיר אחרת ועדיין היה חסר אות למ"ד שבסוף התורה שכן דרכם של כותבי ספרי תורה להניח אות למ"ד של ישראל שבסוף התורה שיכתבוה בעלי הס"ת וזה הבעה"ב הואיל ואינו יודע לכתוב אות הלמ"ד בטוב לא כתב אותו בידו וכתב אותו בשבילו זה הסופר הנשבע הנז' והנה נסתפקנו אם עבר זה על השבועה או לאו די"ל דלא עבר כי הוא נשבע על מלה אחת וזה לא כתב רק אות אחת אר"ד כיון דאות זאת הוא

לשמה רא

סוף תיבה ובו נשלמה תיבת ישראל חשיב כאלו כתב מלה אחת שלימה ועבר על השבועה.

גם ילמדנו רבנו אם זה הנשבע כתב לבעה"ב אות אחת ר"ת כגון שכתב באגרת של בעה"ב אות ז' במקום מנין של זמן האגרת שהוא ר"ל שבעה לחדש וכבר האגרת היתה כתובה כולה וגם תיבת היום ושם החדש והשנה היה כתוב ורק מקום סך הזמן היה פנוי ובא זה וכתבו כפי מה שצריך לבעה"ב לכתוב שהוא שבעה לחדש וכתב אות ז' דוקא דגם בד"ז יש ספק אם זה חשיב כתב מלה אחת שלימה כיון שאות זה במקום זה הוא משמש במקום מלה שלימה ונקרא אצל הכל שבעה נמצא זה עבר על השבועה אר"ד כיון דבאמת זה לא כתב רק אות אחת לא חשיב תיבה שלימה ולא עבד איסורא.

גם ילמדנו רבנו אם זה הנשבע כתב תיבות בדבר שאין רישומו ניכר וכן אם רשם תיבות בצפורן על הניר כדרך האומנים שיש להם אומנות וחכמה לרשום בצפורן על הניר דברים וציורים שהם נקראים אצל כל אדם ומתקיימים ג"כ אם חשיב זה כתיבה ועביד איסורא בזה. או לא. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כל ספיקות אלו הם נפשטים מהלכות שבת ומשם נלמד תשובתם והוא דאיתא בגמרא דשבת דף ק"ד כתב אות אחת והשלים בה את הספר חייב וכן פסק הרמב"ם ז"ל הלכות שבת פרק י"א הלכה ט' ובזה נפשטה שאלה הא' דה"ה הכא נמי עבד איסורא בכתבו אות למ"ד של ישראל וספק הב' ג"כ נפשוט מהתם דאיתא התם כתב אות א' נוטריקון ריב"ב מחייב וחכמים פוטרין והלכה כחכמים וכן פסק הרמב"ם ז"ל שם הלכה י"ג וז"ל הכותב אות אחת אע"פ שקורים ממנה תיבה שלימה פטור כיצד כגון שכתב מ' והבל קורין אותה מעשר או שכתבה במקום מנין שהרי הוא כמו שכתב ארבעים ה"ז פטור עכ"ל נמצא שהוא פטור מן התורה ואסור מד"ס וה"ה הכא בנידון השבועה איכא איסורא מד"ס.

וספק הג' ג"כ נפשט מהתם במתניתין כתיב במשקין במי פירות וכו' ופסקה הרמב"ם שם הלכה ט"ו וז"ל אין הכותב חייב עד

רב תורה

שיכתוב בדבר הרושם ועומד כגון דין ושחוד וסקרא וקמוס וקנקנתום וכיוצא בהם וכו' אבל הכותב בדבר שאין רשומו עומד כגון משקין ומי פירות וכו' פטור ע"ש נמצא דבהא פטור מן התורה ואסור מד"ס וא"כ ה"ה בנידון השבועה הנז' שכתב בדבר שאין רשומו עומד דאסור מד"ס.

והספק הד' ג"כ נפשט מהתם שכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכה ט"ז הקורע על העור כתבנית כתב חייב משום כותב הרושם על העור כתבנית כתב פטור וכתב הרב המגיד ז"ל מקור הלכה זו בירושלמי ותוספתא ועיקר הנוסחה כדברי רבינו לחייב הקורע ולפטור הרושם ע"ש ועיין בהרמב"ם ז"ל הלכות גירושין פרק א' הלכה כ"ג ועוד מ"ש בהלכות גירושין פ"ד הלכה ז' ומ"ש הרב המגיד ז"ל שם ע"ש נמצינו למידין גם בנדון השאלה אם זה הנשבע מקרע על הנייר בצפורן תבנית כתב ה"ז כהיבה גמורה ואסור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רצ"ה

שאלה ראובן ושמעון דרים בעיר וכתב ראובן פתקא אחת לשמעון על עניין אחד שיש ביניהם והיו לפניו שלשה בני אדם ורצה לשלוח אותה הפתקא עם שלשתם וכדי שלא ישמטו עצמם ביציאתם מביתו ככה אמר להם משביע אני עליכם בשבועת התורה וכו' שתוליכו כולכם פתקא זו לשמעון ותביאו לי תשובה ממנו והם השיבו לו אמן כן נעשה כאשר דברת והפתקא היתה מונחת על השלחן לפניו ונטל אחד מן השלוחים את הפתקא בידו ללכת עם השנים שעמו אצל שמעון וכאשר יצאו נולד להם ספק בד"ז אם צריכין שלשתם לאחוז בפתקא ההיא להוליכה ולמוסרה ביד שמעון מאחר שאמר משביע אני וכו' שתוליכו כולכם פתקא זו לשמעון והם קבלו שבועתו סגי בהכי שתהיה הפתקא ביד אחד מהם והם ילכו עמו ביחד וימסור הפתקא לשמעון במעמד שלשתם. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דגיטין דף ס"ז ע"ב ת"ר אכר לעשרה

לשמה

כתבו גט ותנו לאשתו אחד כותב ע"י כולם כולכם כתובו אחד כותב במעמד כולם הוליכו גט לאשתו אחד מוליך ע"י כולם כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות גרושין פ"ט הלכה כ"ו וכן פסק בטור וש"ע סי' ק"כ ע"ש נמצא דלשון הוליכו כולכם משמעותו הוא שאחד מהם מוליכו במעמד כולם וה"ה הכא דסגי בהכי לקיים השבועה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רצ"ו

שאלה ראובן היה לפניו מעט עפר רך ולח כנוס בכלי אחד שנקבץ שם מן עפרורית המים שהיו שם ונשבע שיאכל העפר ההוא שיש בכלי ההוא וכאשר בא לאכול נקטה עליו נפשו ולא היה יכול ונתחכם להביא צימוקים ולהניח בתוכם מזה העפר ויבלע הצמוקים שאם ילעוס ג"כ לא יכול מכח הטעם של העפר שיהיה בפיו אם יצא ידי שבועתו בזה או לאו. יורינו ושכמ"ה.

תשובה אינו יוצא בזה י"ח שבועה דהא איתא בגמרא דפסחים דף קט"ו ע"ב גבי מצה ומרור בלע מצה יצא בלע מרור לא יצא כרכן בסיב ובלען אף ידי מצה לא יצא וכתב הר"ן ז"ל טעמא משום דאין דרך אכילה בכך משום דהסיב מפסיק בין המצה ובין בית הבליעה ע"ש ועל כן הכא כיון שמניח העפר בתוך הצמוקין דגוף הצמוקין מפסיקין נמצא העפר עצמו אינו אוכל אותו וכ"ש שגם גוף הצמוקין קא בלע להו. והיה זה שלום יאל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רצ"ז

שאלה ראובן שנדר בפיו בנדר גו"ש שבכל פעם בשנות חייו שיבא לעשות התרה לפני שלשה על איזה נדר או

שבועה שהוא מחוייב לתת לקופה של צדקה דינר כסף ונדר זה נדר אותו בעת צרה והנה ראובן הנז' דר אח"כ הוא ואשתו בכפר אחד שאין דרים שם ישראלים כלל והוא רחוק מן העיר שנמצא קהל ישראל מהלך חמשה ימים והנה נזדמן שראובן הנז' נשבע על כוס יין אחד שלא ישתה אותו ואחר שנשבע נתערב אותו יין ע"י המשרתת לפי תומה שלא במתכווין ביין מרובה באופן שיש יותר מששים אם הותר לו לשתות מן היין משום דנתבטל בששים או"ד אותו היין שנשבע עליו אינו מתבטל מכיון דהוי דבר שיש לו מתירין דהא אפשר בהתרה שיתירו לו שבועתו וכל שלא הותר אין לו ביטול. וחזרנו ואמרנו אפשר דזה לא מקרי דבר שיש לו מתירין יען כי אין נמצא במקומו ישראלים להתיר לו וכל כהא כיון דאין ההתרה נמצאת לו בנקל אלא ע"י טורח גדול שילך לעיר מהלך חמשה ימים ויתירו לו לא חשיב שיש לו מתירין ועוד צדדנו לומר הא דאמרינן כיון דאפשר בשאלה חשיב יש לו מתירין היינו דוקא בהיכא דאינו צריך להפסיד כלום אבל הכא זה ראובן אם יעשה התרה על שבועתו הוא מוכרח ליתן לצדקה דינר כסף כפי נדרו הקדום אשר נדר ואין לומר דיעשה התרה גם על הנדר הזה ולא יתן עוד דזה אינו כיון דהוא נדר של צדקה אין מתירין לו אלא מתוך הדחק ועוד זה היה נדר בעת צרה דגם הדין הוא דאין מתירין אלא מתוך הדוחק גדול והכא מאי דוחק איכא ליה לכן אין מתירין וצריך לשלם ונו"ל בזה הפסד בהתרתו ועל זה י"ל דלא חשיב דבר שיש לו מתירין כך עלה בידינו לצדד. ומעלתו יורינו איך שורת הדין נוטה ושכמ"ה.

תשובה מפורש בגמרא דמציעא בריש פרק הזהב דמעשר שני מקרי דבר שיש לו מתירין משום דמצי להעלותו לירושלים ע"ש וכן מפורש בדברי הר"ש ז"ל בבכורים פרק ב' מ"ב ע"ש נמצא הגם דאיכא טרחא דאורחא ממקומו לירושלים וגם איכא הפסד הוצאות הדרך אפ"ה חשיב יש לו מתירין וה"ה הכא דחשיב נמי דשיל"מ ועוד הכא איכא טעמא אחרינא בענין הטורח כי אפשר שיבואו ג' אנשים עוברי אורח למקום ראובן ויתירו לו ולא יצטרך לטרח. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה רצ"ח

שאלה ראובן נשבע ע"ד חבירו שמעון שקבל ממנו טובה בדבר אחד אשר מן הדין אין מתירין לו אלא מדעת שמעון והיום רוצה ראובן להתיר שבועתו וברור לו ששמעון יתן רשות להתיר לו אך שמעון יושב היום לבדו בכפר אחד שאין שם בני אדם אחרים שיתירו לו שם כאשר ילך אצלו ראובן וגם על ידי מכתב שיביא משמעון שנותן רשות לא אפשר כי אין מי שיכיר כתיבה של שמעון כלל ומה יועיל מכתב כיצד יעשה ומאי תקנתיה כי נסתפקנו בזה ולא ידענו מה לעשות על כן כדי להתלמד במעשה כזאת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה יבא ראובן בעיר לפני שלשה ב"ד ויגיד להם הדבר הזה ויתירו לו בתנאי אם ירצה שמעון וכך יאמרו המתירים אם ירצה שמעון בהיתר שבועתך אשר נשבעת על דעתו הנה אנחנו מתירים לך מעכשיו וכך אנחנו אומרים מותר לך וכו' ואח"כ ילך ראובן לכפר אצל שמעון ויגיד לו ההתרה שהתירו לו על תנאי ויאמר שמעון בפיו רוצה אני ואז התרה השבועה בשופי. **ואתם** אל תתפלאו בדבר הזה שאמרנו שאפשר להתיר על תנאי כי כן מצינו דכוותה בעיבור השנה שמן הדין הוא שאין מעברין השנה אלא ברצון הנשיא ועכ"ז אם אין הנשיא מצוי במקום הועד יכולין לעבר השנה על תנאי אם ירצה הנשיא וכאשר אח"כ יודיעו אותו וירצה אז נמצאת השנה מעוברת וכדאיתא במתניתין דעדיות בפרק ז' משנה ז' הן העידו שמעברין השנה על תנאי ומעשה ברבן גמליאל שהלך ליטול רשות מהגמון בסוריא ושהה לבא ועברו את השנה על תנאי לכשירצה רבן גמליאל וכשבא אמר רוצה אני ונמצאת השנה מעוברת ע"כ ע"ש וה"ה כאן יתירו לו לכשירצה שמעון ואח"כ יאמר שמעון רוצה אני והותרה השבועה.

ובאמת מצינו כמה דברים שהם נעשים ומתקיימים על תנאי כי היתר אשה לעלמא ע"י הגט ג"כ אפשר לעשותו על תנאי באומר ה"ז גיטך ע"מ שירצה אבא שאם רצה תאב אח"כ ה"ז מגורשת והא לא עדיפא מהא.

ואגב אודיע לכם כאן כי תקנה זו של תנאי עשיתי ג"כ בענין אחד שהיה קשה אצל חכמים ולא ידעו מה לעשות והוא כי ק"ל אין מתירין השבועה או הנדר אלא עד שיפרש הנשבע או הנודר הענין שנשבע עליו מה הוא והנה אירע פ"א באחד שנשבע שלא לעשות דבר פלוני ואח"כ נשבע שלא יגלה זה הדבר שנשבע עליו לשום אדם שבעולם ועתה נתחרט ורוצה להתיר לו שבועתו ולא ידעו מה לעשות לזה מאחר דק"ל שצריך לפרש את הדבר שנשבע עליו והוא נשבע שלא לגלות ואיך יתירו לו ואמרתי מאחר כי הטעם שצריך לפרט הנדר הוא מפני שחוששין אולי הוא דבר שיש בו איסור או ביטול מצוה על כן אפשר שיתירו לו על תנאי וכך יאמרו המתירים אחר שיאמר חרטתו שהוא מתחרט ויעשו לו פתח מתוך חרטה אם זו השבועה שנשבעת שלא לגלות דבר אחד שאתה עתה מתחרט ותרצה לגלות אותו הדבר אשר נשבעת עליו הנה אם אין בדבר ההוא איסור או ביטול מצוה וכיוצא אנחנו מתירים את השבועה שנשבעת וכך אנחנו אומרים מותר לך וכו' ואז אח"כ יגלה להם הדבר ההוא ויעשו לו התרה שנית על שבועתו שנשבע שלא לעשות הדבר ההוא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה רצ"ט

שאלה ראובן נשבע שלא יהנה את אשתו ולא יעשה לה שום הנאה ממנו ואח"כ בא עליה שלא כדרכה אם עבר בזה על שבועתו או"ד כיון דבא שלא כדרכה אין זו הנאה אלא צער הוא לה. יורינו ושכמ"ה.

תשובה הן אמת שכתבו התוספות ו"ל ביבמות דף ל"ד ע"ב בד"ה ולא וכו' והפכו היינו שלא כדרכה שמצטערת בכך שנא' וישכב אותה ויענה שעינה אותה שלא כדרכה וכן אם תשנה את בנותי שלא כדרכן וכו' ע"ש מ"מ לא נאמר זה אלא על עיקר הביאה שהיא מצטערת אבל עכ"ז יש לה הנאה מצד אחר דהיינו בדבוק הבשר זע"ז וה"ז דומה לבתולה שרחמה צר ויש לה צער מעיקר הביאה מצד החבורה אבל יש לה הנאה מצד דבוק בשרם וחיבוקם זע"ז וראיה לדבר שיש הנאה כזה הוא מדברי הגמרא, בקדושין דף כ"ב ע"ב דפריך אלא מעתה שפחה כנענית תקני בביאה ומתרץ כי קאמרינן זה נהנה וזה מצטער הכא זה נהנה וזה נהנה הוא ומקשי שלא כדרכה מאי איכא למימר ומתרץ אר"א מאן לימא לן דלאו הנאה אית להו לתרוויהו ע"ש נמצא גם ביאה שלא כדרכה חשיבה הנאה לאשה ומוכרח לפרש כמו שכתבתי שאע"ג שמצטערת מצד הביאה באותו מקום הנה יש לה הנאה מצד אחר מכח דבוק בשרם וחבוקם זע"ז כי אפילו בא עליה דרך איברים בין ירכותיה שלא הזריע בפנים כלל ולא הכניס האבר כלל אפילו בין השפיות עכ"ז היא יש לה הנאה מזה וכן הענין בהנאה זו ולכן כתב הרמב"ם בה' אישות פ"ג ה"ה דמקודשת בביאה בין כדרכה בין שלא כדרכה ועל כן גם בכהאי גוונא חשיב עבר על שבועתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ש'

שאלה חקירה אחת חקרנו ואע"ג דהיא הלכתא למשיחא אצטריכא לן והוא אם האשה מחוייבת לשרוף שמן של תרומה טמאה דשריפת קדשים היא מ"ע דבאש תשרופו וזו היא מ"ע שהזמן גרמא כיון דאינו נוהג בלילה אלא ביום וק"ל מצות עשה שהז"ג נשים פטורות וכפי הנראה לנו לכאורה שאכן הוא שורת הדין דאין האשה מחוייבת לשרוף שמן תרומה טמאה דהיא פטורה מזו המצוה אך לא מצינו בשום מקום גילוי לזה. על כן יורינו מורינו ושכמ"ה.

תורה

תשובה הנה התוספות ז"ל בקדושין הקשו ל"ל מאותו תיפוק ליה דהו"ל מ"ע שהז"ג כיון דלילה לאו זמן מילה הוא ותירצו דאתיא אליבא דרשב"א דס"ל מילה שלא בזמנה הוא בלילה ע"ש אך רבינו הריטב"א ז"ל שם תירץ דרק מ"ע שהז"ג שהוא בגופו כמו סוכה לולב נשים פטורות אבל כאן החיוב אינו על גופו רק למול את בנו ולהכי לא הוי זה בכלל זה שיהיו נשים פטורות ועל כן אצטריך אותו עכ"ד ע"ש, וא"כ השתא לפי דברי הריטב"א ז"ל גבי שמן שריפה שאין מ"ע בגופו נשים חייבות וכן כל כיוצא בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"א

שאלה בחור ובתולה שנשבעו זל"ז לישא זא"ז אם מתירין לבחור בלא דעת הבתולה או"ד כיון ששניהם נשבעו זה לזה אין מתירין לאחד בלא דעת השני. יורנו ושכמ"ה.

תשובה דין זה בעצמו הובא בש"ע י"ד סי' רכ"ח סוף סעיף כ' בדברי מור"ם ז"ל וז"ל איש ואשה שקבלו חרם או שנשבעו זה לזה לישא זה את זה אין מתירין לאחד בלא דעת חבירו דזה מקרי הטבה שכל אחד רוצה לישא את חבירו ונשבעו משום כך זה לזה ע"ש וכתב בש"ך שם סע"ק נ"ה וז"ל כתב מהר"ם פדאוה בתשובה סי' ע' דוקא נשבעו שניהם אבל אם האחד נשבע לא מקרי טובה כרצוי לבד וכתב שכן משמע בתשובת הרשב"א גבי ראובן ששדך בנו תנוך עם בת שמעון וחנוך בנו נשבע וכו' ומביאה מהרי"ק בשורש נ"ב ואע"ג שכתב מהר"ם פדאוה עוד שם ועוד נראה לחלק ולומר שדוקא במה שנתרצה האיש לקחת אשה מקרי טובה לאשה כנידון של מהר"ם אבל במה שנתרצית האשה כנידון של רשב"א לא מקרי טובה כי אשה בכל דהו ניחא לה דטב למיתב טן דו וכו' דעת מהרי"ק שם אינו נראה כך וכן עיקר שאין לחלק בזה וכן דעת הרב עכ"ל ע"ש.

לשמה רה

והנה נראה להביא ראיה גדולה כדעת מור"ם והש"ך דאין לחלק בזה ודלא כמהר"ם פדואה דס"ל דרצוי האשה לא מקרי טובה לאיש והוא דאיתא בגמרא דיבמות דף ק"ז ע"א דאמר רבא טעמא דב"ש דס"ל אין ממאנין אלא ארוסות משום שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה הילכך אי אמרינן תמאן בנשואה ממנעי ולא מנסבי ובית הלל דס"ל ממאנין ס"ל תרוויהו ניחא להו כדי דליפוק עלייהו קלא דאישות הילכך לא ממנעי ע"ש.

ועיין בתוספות בד"ה תרוויהו דיש גרסה אחרת דגרסי ניחא ליה דקאי על האיש והוצרך ר"ח לאשמעינן דלא גרסינן הכי משום דבאמת גם לדידה ניחא להו ע"ש איך שיהיה נמצא דאין לחלק בין אשה לאיש בזה שגם האיש קבל טובה במה שנתרצית להנשא לו דתרוויהו ניחא להו דליפוק עלייהו שמא דאישות וזו ראיה גמורה לסתור חילוק הגו' דמהר"ם פדאוה ז"ל והעיקר הוא כמ"ש רמ"א בהגה"ה וכנ"ל וא"כ גם בנידון השאלה ודאי דאין להתיר לבחור בלא דעת הבתולה כיון דנשבעו שניהם.

ולכאורה היה נראה לומר בהיכא דהאיש יש לו אשה והוא נשוי כבר ונשבע לאשה אחרת ונשבעה לו דאין מכאן ראיה לסתור חילוקו של מהר"ם פדאוה ז"ל דבהא ליכא למימר לגבי בעל ניחא ליה דליפוק עליה שמא דאישות מאחר שהוא כבר יש לו אשה ורק לגבי דידה יש לומר כן מיהו אחר הישוב נראה דזה אינו דהאי טעמא קאמרינן לבית הלל דס"ל ממאנות ארוסות ונשואות התם איירי בכל גוונא גם באיש שיש לו אשה ולקח קטנה ושוב חזרתי ואמרתי דאין זו דחיה דהתם משום דרובא דעלמא הנושאין נשים אין להם אשה אחרת דשייך בהו האי טעמא להכי ס"ל לב"ה דממאנות בכל גוונא דלא פלוג בנישואין עצמם בין יש לו אשה ובין אין לו משום דביש לו אשה אחרת הם מועטים וליכא למיחש בעבור המיעוט בהאי חששה דממנעי ולא מנסבי.

איך שיהיה הנה גידון השאלה הנו' דאיירי בבחור ובתולה דשפיר יש להביא ראיה גמורה מן הגמרא הנ"ל דתרוויהו ניחא להו

דליפוק עלייהו שמא דאישות וא"כ כל א' עשה טובה לחבירו בשבועתו להנשא לו וצריך להתיר לכל אחד מדעת חבירו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ש"ב

שאלה קדרה שהיתה על האש והיה בה ב' מאות דרהמס מים ונפלו לתוכה ארבע דרהמס דם ושאלו את החכם ואסר להם מפני שלא היה ששים במים לבטל הדם ואח"כ זה השואל חשב לרחוץ במים אלו את כלי אומנות שלו ולכן הוסיף עליהם עוד מים בעוד הקדרה על האש קרוב לשלוש מאות דרהמס ודוא לא היה כוונתו לבטל האיסור ולא ידע שיש היתר למים בתוספת ולא ידע מעיקרא שבאלו המים שהוסיף מתבטל האיסור שלא שם לב כמה מים הוא מוסיף רק היה כלי מים לפניו ושפך אותו לתוך הקדרה ולא ידע כמה מים היו בו אך אחר כך הרגיש אחד מבני הבית שהיה עומד שם שבזו התוספת נעשה שיעור רב בקדרה לבטל האיסור ובא לשאול איך הוא הדין בזה אם הותרו אלו המים לשתיה ולצורך אכילה ואנחנו נסתפקנו בזה הואיל ואין מבטלים איסור לכתחילה יש לאסור או"ד זה שהוסיף המים לא היתה כוונתו לבטל האיסור כי לא ידע מעיקרא כי האיסור מתבטל באלו המים שהוסיף גם לא ידע מעיקרא שיש היתר לאלו המים ע"י תוספת ורק הוסיף המים בשביל צורך הדחה להדיח כלי אומנות שלו בהם האח"כ הרגישו שבזה התוספת נתבטל האיסור על כן י"ל אע"פ שהוסיף בכוונה מ"מ מאחר שלא היתה כוונתו להתיר האיסור ולבטלו אין זה בכלל אין מבטלין איסור לכתחילה. ולזה יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דבכורות פ"ה מעשה בזכר של רחלים זקן ושערו מדולדל וראהו קסטור אחד ואמר מה טיבו אמרו לו בכור הוא ואינו נשחט אא"כ היה בו מום נטל פיגום וצרם אזנו ובא מעשה לפני חכמים והתירו וכו' ופירש רבינו עובדיה ז"ל אע"פ שהנכרי נתכוון להטיל בו מום כיון שלא נתכוון לעשות נתת רוח לישראל מותר פירוש שאינו יודע שהיה זה מותר לשחטו ע"י מום זה שעושה בו כי חשב מקודם שאין נשחט אא"כ נפל המום מאליו וכן פירש רש"י וז"ל שהרי אין לומר שהנכרי הזה להתירו נתכוון שהרי אינו יודע שע"י מום שיעשו בו ישחט אא"כ נפל מאליו ע"ש וא"כ ה"ה בנידון השאלה אע"פ שזה הוסיף המים לדעת מ"מ כיון שלא היתה כוונתו להתיר ולא חשב זה בדעתו רק כונתו היתה כדי להדיח במים אלו הרי הם מותרים בתוספת זו שנתבטל בהם האיסור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ש"ג

שאלה ראובן חשוד למכור עורות לסת"מ מאותם עורות שמעבדים הגוים שלא נעבדו לשם סת"ם ויהי היום וזה ראובן נתן עורות לסופר אחד לכתוב לו ס"ת כדי למכרו את"כ ולהרויח בו וכן היה וכתב לו הסופר ס"ת על אותם עורות שנתן לו וזה רוצה למכור הס"ת אם מותר לקנותו ממנו מאחר דהוא חשוד למכור עורות שמעבדים הגויים ודילמא עורות אלו לקחם מן הגויים שאינם מעובדים לשמה שהוא חשוד למכור עורות פסולים יורינו ושכמ"ה.

תשובה משנה ערוכה שגינו בבכורות פ"ד החשוד על הבכורות אין לוקחים ממנו בשר צבאים ולא עורות שאינן עבודין ר"א אומר לוקחין ממנו עורות של נקבה ואין לוקחין צמר מלובן וצואי אבל לוקחין ממנו טווי ובגדים ופירשו בגמרא הייגו דלוקחין ממנו טווי ובגדים דאם איתא דבכור הוה לא טרח ביה דקפיד אטרחיה דסבר שמעי רבנן ומפסדי ליה מנאי וכן הייגו טעמא דלוקחין ממנו עורות עבודים דחייש אטרחיה וכן איתא התם דחשוד על השביעית אין לוקחין ממנו פשתן אפילו סרוק אבל לוקחין טווי ואריג ע"ש.

וא"כ השתא ה"ה הכא הגם דזה חשוד למכור עורות פסולין עכ"ז זה הס"ת שכתב כדי למכור ולהרויח ודאי לא נתן לסופר

תורה

עורות פסולים מפני שחושש פן יתוודע הדבר אח"כ שעורות אלו לקחם מעבוד גוים ואז יפסיד כל הדמים שנתן בעד ס"ת דמי נידון זה לדין הגז' דלוקחין ממנו טווי ואריג ובגדים ועל כן ס"ת הגז' כשר הוא והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ד

שאלה הא קי"ל אם יש לו מאתים לא יקח צדקה ונזדמן ששני בני אדם נתנו לו כל אחד מאתים בבת אחת שהושיטו אותם לו בבת אחת בכפו אי אזלינן בתר קבלת המעות דמקבל בבת אחת וקי"ל אפילו אלף בבת אחת יטול או"ד האזלינן בתר נותניו שהם גופים מוחלקים והו"ל כאלו נטל מזה אחר זה ונמצא שכבר יש לו מאתים ולא יטול עוד.

יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דקדושין דף ז' ע"ב בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו בתר נותן ומקבל אזלינן והאיכא ממונא או"ד בתר דידהו אזלינן והא ליכא תיקו ע"ש ועוד איתא בגמרא דמציעא דף צ"ו ע"א בעי רמי בר חמא שאל שתי פרות לעשות בהם פרוטה מהו מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאיל איכא או"ד זיל בתר פרות וכל תדא והדא ליכא ממונא ואסיק בתיקו ועוד איתא בגמרא דכתובות בדף מ"ו בעי רבי ירמיה שכרן בקרקע מהו בפחות משוה פרוטה מהו שניהם בפרוטה ופירש רש"י את"ל שכרן בפחות משוה פרוטה דאינו חייב לרבי יהודה דאינו ממון שניהם בפרוטה דלגבי דידיה הוציא פרוטה מהו אי אזלת בתר דידיה והא איהו אפיק ממונא וחייב או"ד כיון דלגבי כל חד מנייהו ליכא אלא חצי פרוטה דאינו ממון אינו חייב וגם בעייא זו לא אפשיטה נמצא צ"ד השאלה שלכם דמו להנך ספיקי דהש"ס והדבר הוא בספק אך נידון שלכם אינו איסור תורה ורק הוא תקנת חכמים וספיקו לקולא והמחמיר תבא עליו ברכה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ה

שאלה עשיר אחד היה לו חולה ונדר לשחוט ג' שיות לעניים כשיתרפא ונתרפא ורוצה לפטור עצמו בשלשה קטנים בני חודש שהם בזול אם יצא י"ח באלו הקטנים או לאו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דערכין דף י"ט במתניתין האומר משקלי עלי נותן משקלו אם כסף כסף ואם זהב זהב מעשה באמה של ירמטיא שאמרה משקל בתי עלי ועלתה לירושלים ושקלה משקלה זהב וקאמר בגמרא מאי אם כסף כסף וכו' א"ר יהודה פירש כסף כסף פירש זהב זהב ואקשי פשיטא ומתרץ הא קמ"ל טעמא דפירש הא לא פירש פטר נפשיה בכל דהו כדרחבה דאמר רחבה באתרא דתקלי כופרא פטר נפשיה אפילו בכופרא וכו' א"ר פפא באתרא דתקלי שמכי פירוש בעלים פטר נפשיה אפילו בשמכי וכו' ופירש רש"י פטר נפשיה בכל דהו כל מה שירצה לשקול ישקול והקשה עוד בגמרא אמתניתין דקאמר מעשה באמה של ירמטיא מעשה לסתור ומשני חסורי מחסרא והכי קתני ואם אדם חשוב הוא אע"ג דלא פירש לפי כבודו אמרינן ופירש רש"י מעשה לסתור דקתני רישא אם כסף כסף ואוקימנא דקמ"ל דאי לא פירש פטר נפשיה בכל דהו והדר תני באמה של ירמטיא שאמרה משקל בתי בסתם עלי ושקלה בזהב ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' ערכין ה"ז, האומר משקלי עלי ולא פירש מאיזה מין אם היה עשיר ביותר ה"ז מתכוין למתנה מרובה ונותן משקלו זהב ועיין בכ"מ כי זו הגרסה בספר מוגה כי בגמרא לא מפליגנן בין מתכוין ללא מתכוין אך יש גרסה אחרת ונתכוין למתנה מרובה ומרן בכ"מ כתב שאפשוי לקיים גירסה זו ע"פ מ"ש לקמן בסמוך הכל לפי ממונו ודעתו כלומר אע"פ שהוא עשיר מופלג אם אנו יודעים בו שהוא כילי דינו כדין עני וזהו שהתנה ונתכוון למתנה מרובה ר"ל אם אמדנו דעתו שהוא נדיב ונתכוון למתנה מרובה נותן משקלו זהב ע"ש.

וא"כ השתא אם היה זה הגודר עני ודאי יוכל לפטור עצמו בקטנים יען כי אפילו שור בן יומו קרוי שור וכשב בן יומו קרוי כשב וכנז' בגמרא דב"ק דף ס"ת ויליף לה מקרא דכתיב שור וכשב ועז כי יולד ע"ש אך מאחר שזה עשיר צריך להכריחו לתת לפי כבודו ולא לפטור עצמו בקטנים ביותר ואע"פ שיש בהרמב"ם ב' גרסאות וגרסה של ונתכוון קיים אותה מרן בכ"מ כנז"ל מ"מ לא קיימה אלא בדרך אפשר ומודה הוא שהעיקר היא גרסה האחרת ולכן יד העניים על העליונה וצריך שהב"ד יכריהוהו שיתן ג' צאן גדולים ולפחות בינונים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ו

שאלה פשיטא לן דאסור להצניע נייר וכיוצא תוך ספרי הקודש הן שהם בב"י הן שהם בדפוס הן בסידורים של תפלה הן בספרי משנה וגמרא והלכות ושאר כת"י שכולם יש בהם קדושה ואסור להשתמש בהם לצרכו משום בזיון אך נסתפקנו אם יש לו נייר חלק שרוצה לכתוב בו דברי תורה אם מותר להצניעו לפי שעה בתוך ספרי הקודש הנז' מאחר דאין זה מצניעו לעשות בו צרכיו אלא הוא רוצה לכתוב בו ד"ת. יורינו ושכמ"ה.

תשובה בגמרא דשבת דף כ"ב ע"ב מביא מתניתין מעשר שני אין שוקלין כנגדו דינרי זהב ואפילו להלל עליו מעשר שני אחר ומפרש רבה גזירת שמא לא יכוין משקלותיו וקא מפיק להו להולין ופירש רש"י שמא לא ימצאם טובים או ימצאם יתרים ויחוס עליהם ולא יחלל המעשר עליהם ונמצא שביזה המעשר שלא לצורך ומפיק להו לחולין כלומר יניחם בחוליהו כמו שהן ע"ש ועיין בהרמב"ם ז"ל פ"ג מה' מעשר שני ה"ט שלא פירש כפירוש רש"י ע"ש ונמצא לפי פירוש רש"י ז"ל גם הכא אסור דיש לחוש פן אח"כ לא ירצה לכתוב ד"ת בנייר זה ויעשהו לצרכו לכתוב בו דברי חול ונמצא שנשתמש בספרי הקודש לצורך חול.

לשמה

ודע כי יש להזהיר את המון העם בענין אחר כיוצא בזה והוא אותם שדרכם להצניע שערות וקנם הנתלשים תוך הספרים דודאי לא אריך למעבד כן ועוד יש להזהירם בעבור בתי עינים שלהם שדרכם להניחם תוך הספר כדי שיהיו נשמרים שם עד שיקומו באמצע לימודם ויעשו צרכים שלהם והרי נמצא אלו משתמשים בספרי הקודש לצורך ממוגם לשמור אותו שם מיהו אם מניחים אותם שם לסימן כדי שידע המקום שפסק שם ויחזור ללימודו שרי כי רק אם מניחם לצרכם כדי לשמרם הוא דאסור גם יש להזהירם עוד באלו שכותבים מזמור אלהים יחננו וגם שם התוי"ה ושאר שמות הקודש על חתיכת קלף ומניחים זה בתוך הספר להכר וסימן ומטלטלין אותו מדף לדף במקום שפוסק שם ה"ז אסור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ז

שאלה קטן שהגיע לחנוך שהיה לו חצר אחד שבא לו בירושה וקבע מזוזה בכל הפתחים שבחצר וחדריו החייבים במזוזה ונשארו המזוזות קבועים שם עד שגדל אם חשיב זה קיים מ"ע של מזוזה אחר שגדל או"ד כיון שקבעה בזמן שהיה פטור מן המזוזה לא חשיב בזה קיים המצוה אחר שהגדיל אלא צריך להסירה ולקבעה מחדש. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דיבמות פרק וא"ו דף ס"ב [illegible] ומיניה רי"א קיים פו"ר והגה ידוע דבני נח אין מצווין על פו"ר וכדאיתא בסנהדרין ובפרק אמב"ד דף נ"ז ורק הוא שבגיותן זרעו מיוחס אליו שבניהם נקראו על שמם וכנז' בתוספות שם ונמצא דאע"ג שהוליד את הבנים בזמן שהיה פטור עכ"ז מאחר דהם קיימים עתה בזמן שהוא חייב חשיב בזה שפיר קיים המצוה וא"כ השתא ה"ה בנ"ד אע"פ שזה קבע המזוזה בפתחו בזמן שהיה פטור מן התורה אפ"ה מאחר שעתה אחר שהגדיל קיימת המזוזה ההיא בפתח חשיב בזה קיים המצוה.

ודע כי גם בענין הלאוין מצינו כהאי גוונא והוא דתנן בפ"ב דשבועות דף י"ד נטמא בעזרה ונעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש נעלם ממנו מקדש וזכור הטומאה נעלם ממנו זה וזה והשתחוה או ששחה כדי השתחויה או בא לו בארוכה חייב בקצרה פטור ואיתא בגמ' שם בדף ט"ז בעי רבא צריך שהיה למלקות או אין צריך שהיה למלקות וכו' והקשו בתוספות מגמרא דמכות דאר"א גבי כלאים אפילו לא שהה אלא כדי לפשוט וללבוש חייב מכלל דרב ביבי לא מחייב בשהייה ותרצו דרב ביבי לא פליג על ר"א אלא דלא נחית לאשמועינן חדוש של שהייה וכו' א"נ לרב ביבי לא לקי אשהייה משום דהוי לאו שאין בו מעשה והכא איירי למאן דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו א"נ איירי לענין איסור מלקות ולא לענין חיוב ור"א דפליג עליה התם וחשב שהיה כמעשה כיון דתחילת הלבישה ע"י מעשה והכא אפילו אי לא בעינן שהיה כדי השתחויה מ"מ בעינן כדי יציאה וכניסה כי היכי דבעינן גבי כלאים כדי פשיטה ולבישה עכ"ד ע"ש והנה באמת הכא בעיא דרבא קאי אגטמא בעזרה דכניסתו היתה בהיתר ואפ"ה חשיב לר"א שהיה כמעשה משום מעשה הכניסה שלו שהיתה מקודם ואע"פ שאותה מעשה לא היתה בזמן הטומאה וכפי התירוץ הא' של התוספות אפילו רב ביבי לא פליג בזה אר"א וא"כ השתא כמו דבאיסור הלאוין תועיל מעשה הקודמת אע"פ שלא היתה בזמן האיסור ונחשב שהייתו בזמן האיסור כאלו עשה בה מעשה של כניסה מחדש מכח המעשה של הכניסה הקודמת כן ה"ה הכא בענין מ"ע שתועיל המעשה הראשונה של קביעות המזוזה שעשה בזמן הפיטור גם עתה בזמן החיוב כל עוד שהמזוזה עודנה קבועה דחשיב כאלו עתה עשה זה מעשה של קביעות והענין הוא נלמד מכ"ש דאם באיסור לאוין אמרינן כן לחייב כ"ש במ"ע דאמרינן כן.

מיהו באמת הך דינא דהוכחנו מן התוספות ז"ל דאיסור הלאוין דתהני המעשה הנעשית בזמן היתר גם בזמן האיסור אין זה הלכה פסוקה יען כי מדברי התוספות במס' נזיר דף מ"ג לא משמע הכי דהא כתבו התם בהא דנכנס בשידה תיבה ומגדל צ"ל דהוא מסייע להסיר המעזיבה דהא בהתרו בו למלקות איירי ומשמע מדבריהם דאי אינו מסייע אינו חייב מלקות משום דהוי לאו שאין בו מעשה ואמאי לא תועיל מעשה הכניסה שלו אלא מוכרח לומר כיון דמעשה הכניסה שלו היתה בהיתר שנכנס בשידה ותיבה ומגדל שהיה אוהל מפסיק בינו לבין הטומאה לא תועיל מעשה כניסה זו לחשוב שהייתו כמעשה אחר שפרע עליו אחר את המעזיבה ופטור ממלקות משום דהוי לאו שאין בו מעשה ורק כמסייע הוא דחייב.

וכן באמת מוכח להדיה מדברי הרמב"ם ז"ל בה' חמץ פ"א ה"ג שפסק אינו לוקה משום לא יראה ולא ימצא אא"כ קנה חמץ בפסח או חמצו בפסח אבל אם היה לו חמץ קודם הפסח ולא ביערו אלא הניחו ברשותו אע"פ שעבר על שני לאוין אינו לוקה מן התורה משום שלא עשה מעשה ע"ש וכ"כ בסמ"ג ע"ש. ולא תועיל המעשה שעשה בזמן ההיתר לחייבו מזה בזמן האיסור והוא הפך ממה דמובן מן התוספות הנז' וכן מוכח עוד הכי מדברי הרמב"ם בהלכות מלכים פ"ה הלכה ח' שכתב מותר לחזור לארץ מצרים לסחורה ואין איסור אלא להשתקע שם ואין לוקין על לאו זה שבעת הכניסה הוא מותר ואם חשב לשבת ולהשתקע שם אין בו מעשה ע"ש.

והנה גם לסברת הרמב"ם הנז"ל (חסר) הכא באיסור הלאוין אין הוכחה לנידון השאלה הנז' דלא מיהני דיש לומר בענין איסור לאוין לחייבו מלקות שאני והכא בענין קיום העשה שפיר מצינן למימר דקיים זה העשה גם עתה בזמן החיוב כל זמן שהמזוזה עודנה קבועה בפתח חשיב כאלו עתה קבעה מחדש דדין זה כבר הוכחנו אותו שפיר מדין גוי שהוליד בנים בגיותו ונתגייר דאמרינן קיים בזה מצות פו"ר שתועיל לו עתה אחר שנתגייר בזמן החיוב שלו כל עוד שבניו קיימים הם. ודע דאין לחלק ולומר מצות פו"ר שאני משום דעיקר המצוה הוא להיות לו בנים כל ימי חייו אבל הנשואין והלידה של הבנים זה חשיב הכשר מצוה דא"א שיהיה לו בנים כי אם ע"י לקיחת אשה ולידה ואחר שנולדו לו הבנים אז הוא מקיים המצוה זו כל ימי חייו בכל רגע דהרי ר"י עצמו ס"ל אם היה לו בנים ומתו

רי תורה

לא קיים המצוה נמצא עיקר המצוה הוא שיהיה לו בנים תמיד כל ימי חייו אבל לידתם הוי הכשר מצוה ולהכי גוי שהוליד בגיותו ונתגייר מאחר שהם קיימים עתה בגירותו שיש לו בנים ה"ז שפיר קיים המצוה בזה כי זה הוא עיקר המצוה שיהיה לו בנים ולא קפדינן על הלידה שלהם יהיה באיזה זמן שיהיה כי אין זה אלא הכשר מצוה משא"כ במזוזה עיקר המצוה היא מה שקובע המזוזה בפתח וזה עשה בזמן הפיטור בהיותו קטן הנה זה אינו דבאמת לפ"ז גם הכא גבי מזוזה תשיב הקביעות בפתח הכשר מצוה ועיקר המצוה שתהיה המזוזה קבועה בפתחו כל זמן שהוא דר בבית ההוא דהרי אם קבע מזוזה בפתח הבית שאינו דר שם אע"פ שהוא ראוי למזוזה שהבית גדול והפתח יש בו משקוף וב' מזוזות עכ"ז לא קיים מצוה בזה דבעינן שיהיה דירה שם לו או לאחרים ונמצא עיקר המצוה הוא בעת הדירה וקביעות מזוזה בלבד בלא דירה אינו כלום וא"כ גם הכא נאמר כן דקביעות המזוזה בפתח היא הכשר מצוה ועיקר המצוה הוא שתהיה המזוזה קבועה בפתח בכל זמן שהאדם דר שם ואז בכל רגע הוא מקיים המצוה וה"ז דומה בדומה ממש לענין מצות פו"ר שהבאנו ועל כן שפיר יש ללמוד לענין השאלה הנ"ז מדין פו"ר הנ"ז ומיהו על צד היותר טוב מאחר דהמזוזה נבדקת פעמים בשבע שנים יסירנה כדי לבדקה ויחזור ויקבענה והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה ש"ח

שאלה מי שנולד לו תאומים ואחד מהם מת תוך ח' ימים והב' נשאר חי אי מלין אותו בשמנה או"ד צריך להמתין לו עד אחר שלושים יום שיצא מספק נפל. יורינו ושכמ"ה.

תשובה כיון דתאומים הם בטבעם חלושי המזג ועוד דמן הזרעה אחת באו ואיכא רעותא דמת אחד מהם אע"ג דהשני עודנו חי צריך להמתין עד אחר שלושים

לשמה

דספק נפשות להחמיר וכיוצא בסברה זו איתא בש"ע סי' שע"ד סעיף ט' שפסק בש"ע דתאומים שמת אחד תוך שלושים והשני חי ומת אחר שלושים אין מתאבלין עליו ופירש דבריו הרב הלבוש ר"ל אין מתאבלין על השני דאע"ג שזה השני היה חי בשעה שמת הראשון ולא מת השני אלא אחר שלושים יום מ"מ כיון שהם היו תאומים מ"מ אמרינן כמו שהראשון לא היה בר קיימא כן זה לא היה בר קיימא מתחילתו אלא שהאריך מעט לחיות עד אחר שלושים ועיין מ"ש בב"ח ובט"ז שם על דברי הלבוש ופירשו הדברים בע"א והנה גם לדידהו לא קאמרי התם אלא משום שבאת לפטור אותו מן האבלות לגמרי בעבור סברה זו דתאומים אבל היכא שאתה בא לחוש לספק נפשות ודאי דכ"ע מודו דאיכא למיחש להאי סברה כיון דתאומים ניונתו ומת אחד מהם תוך ח' איתרע השני ויש למיחש שלא למולו עד שישלים שלושים יום. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ט

שאלה בכור בהמה שהכה אותו אחד הכאות גדולות על עיניו כדי לסמותו וכיון בזה כדי לעשות בו מום להתירו לשחטו וכן היה שנסתמו עיניו בהכאות אלו ונעשה בהם לובן הגיכר לכל ובדק אותו החכם וראה שהוא סמוי וא"א לראות כלל אך לא התירו לשחטו בזה מפני שנתברר שבידם נעשה לו זה המום כדי להתירו ואמר להם החכם שישאר עד שיפול בו מום אחר מאיליו והנה אח"כ בא ערבי אחד וחטט את עיניו ההיא אשר יצא בא הלובן ונסמית מכבר ועתה עקר אותה לגמרי אך זה לא כיון להתירו ולא ידע מעיקרא שהוא בכור כי אם היה מתעסק בעלמא ונסתפקנו אם מותר לשחטו ע"פ חידוש מום זה שחטטו את עיניו או"ד כיון דבלאו הכי היתה עינו סמויה ואינו רואה בה נמצא לא נתחדש בה מום חדש בחטטה זו כי לא היתה בריאה וחטטה. יורינו המורה ושכמ"ה.

תורה

תשובה איתא בגמרא דקידושין דף כ"ד ע"ב א"ר ששת הרי שהיתה עינו סמויה וחטטה עבד יוצא בהן לחירות מ"ט מחוסר אבר הוא ופירש רש"י חטטה הוציאה לחוץ וכתבו התוספות אע"ג דהיתה סמויה ולא היה יכול להשתמש בה כבר מ"מ כיון דחטטה עשאו מחוסר אבר ע"ש וכן פסק הרמב"ם וכ"פ בש"ע י"ד סי' רס"ז סעיף ל"ג היתה עינו כהויה קצת והכהו בה וסמאה אם מתחילה היה יכול להשתמש בה קצת יוצא בה לחירות אבל אם חטטה אפילו לא היה יכול להשתמש בה כלל יוצא לחירות שהרי חיסרו אבר וה"ה באחד מראשי איברים שהיה בטל ואינו עושה בו מלאכה אם חתכו יוצא בו לחירות שהרי חסרו אבר ע"ש וא"כ ה"ה הכא מאחר דחטטה זה הוא חידוש מום בפ"ע שנחסר בו אבר וחשיב בזה נפל בו מום אחר וכן כל כהאי גוונא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"י

שאלה במקום שנוהגין כששוחטין בכור בעל מום ונמצא טריפה שצריך לקוברו הנה זה השוחט ובודק הריאה שבעיר שהטריף אותו הוא בעצמו צריך לטפל בו לקוברו ולא הבעלים שזה הוא אחד מן התנאים שהתנו הקהל עם השוחט ובודק הריאה כאשר שכרו אותו לצורך אנשי העיר ונסתפקנו אם מותר לעשות כן והלא יש בזה חשדה לשוחט ובודק הנז' שיאמרו הוא מתירו בבדיקת הריאה כדי שלא יטרח בו לקוברו אח"כ אם יטריפנו וכמו שאסרו לשוחט ובודק להיות לו חלק ושותפות עם הטבח המוכר את בשר הבהמה מפני החשד. על כן יורינו ושכמ"ה.

תשובה הנאת ממון לחוד וטורח לחוד דבשביל הטורח ליכא חשדא וכן כתבו התוספות ז"ל במס' בכורות דף ט"ל ע"א. בד"ה תרי זימני וז"ל ועוד דבזה לא יתשדוהו לעולם שיתיר את האיסור כדי להנצל

לשמה ריא

מן טורח של פעם שניה ע"ש ועל כן שרי למעבד כן.

ודע כי אע"פ דנקטינן בגמרא דחולין דף ד' ע"א גבי שחיטת מומר אי הכי כי לא בדק נמי ומשני מטרת לא טרח ואכ"ל איסורא י"ל מומר שאני דאת"ג יש לחוש בו בכך אבל בישראל כשר אין חוששין בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שי"א

שאלה בטבח שיצאה טריפה מתחת ידו כנז' בש"ע י"ד סי' ב' וסי' קי"ט אשר האריך הרא"ם ז"ל בס' מים עמוקים סי' כ"ד ונמשכו אחריו מהריב"ל ומהרימ"ט ומהרשד"ם ועוד אחרונים שהעלה בטבחים שאין בהם חשד חמוד ממון שאין מעבירים אותם ממלאכתם בפעם אחת אלא עד שיוחזקו ג"פ שתצא טריפה מתחת ידם ג"פ שאז משמתין אותם ומעבירים אותם ואין להם תקנה עד שילכו למקום שאין מכירים אותם וכו' דכל שהוחזקו ג"פ הרי הם בחזקת מזידים ע"ש והנה נסתפקנו אם יצא טריפה מתחת ידו באופן שהיה בבהמה ג' מיני איסור של טרפות בשלשה מקומות ועבר על כולם והתיר הבהמה אם חשיב זה ג"פ והרי הוחזק במזיד כיון דעבר על ג' מיני טרפיות בשלשה מקומות בבהמה ההיא והתיר דאם לא הרגיש באחד היה לו להרגיש בשני ואם שגג גם בזה היה לו להרגיש בשלישי וכן לדעת הרא"ש בכלל ד' סי' למ"ד דס"ל בשתי פעמים חשיב מזיד ובעי תשובה דפ' ז"ב אי סגי זה בבהמה אחת או"ד בעינן ג"פ בזא"ז בשלשה בדיקות של שלשה בהמות וכיון דאלו השלשה היו בבדיקה של בהמה אחת לא חשיב מוחזק חדיינין ליה במזיד. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה פשוט דחשיב מוחזק בכהאי גוונא ואביא לכם ראיה מהא דאיתא בתמורה דף כ"ז ע"א היו לפניו שלש בהמות של קודש ואחת מהם בעלת מום ושלשה בהמות של חולין תמימות ואמר הרי

ריב תורה

אלו תחת אלו מי אמרינן מדתמימות תחת תמימות לאתפוסי. תמימות נמי תחת בעלת מום לאתפוסי או"ד הכא נמי כל היכא דאיכא התירא לא עביד איסורא והיא בתרייתא לאחולי הוי ואת"ל הכא נמי כיון דאכתי גברא לא אתחזיק באיסורי לא שביק התירא ועביד איסורא היו לפניו ארבע בהמות של קודש ואחת מהן בעלת מום וארבע בהמות של חולין ואמר הרי אלו תחת אלו מהו הכא ודאי כיון דאתחזק גברא באיסורי לקי בארבע מלקיות וכו' ע"ש הרי אע"ג דהאיסורים כולהו עביד להו בפעם אחת בדבור אחד ולא בשלשה זמנים חלוקים עכ"ז חשיב אתחזק באיסורי וא"כ כ"ש הכא בגידון בודאי חשיב מוחזק בשלשה מיני טרפיות אלו ואע"ג שהם בבדיקת א' של בהמה אחת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי:

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שי"ב

שאלה אם מותר לאשה ללבוש המכנסיים שלובשת אותם בימי נידתה גם בימי טהרתה אחר שתבדקם ותמצאם נקיים או"ד לא אריך למעבד כן, יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דכתובות דף ס"ה ע"ב ת"ר מותר מזונות לבעל מותר בלאות לאשה ושאל מותר בלאות לאשה למה לה ומתרץ אמר רחבה שמתכסה בהן בימי נידתה כדי שלא תתגנה על בעלה אמר אביי נקטינן מותר בלאות אלמנה ליורשיו התם הוא דלא תתגני באפיה הכא תתגני ותתגני ופירש רש"י שלא תתגני על בעלה בימי טהרתה כשלובשת בגדים שלבשה בימי נידות ע"ש נמצא אע"ג דמדינא מותר אחר שתבדקם ותמצאם נקיים עכ"ז משום אורח ארעא שלא תתגני על בעלה טוב שלא תלבשם היכא דאפשר לה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה

שאלה שי"ג

שאלה אשה אחת הלך בעלה מן העיר לכפר אחד והיה זה קרוב לוסתה ונתעכב עשרים יום וכאשר בא מן הכפר תכף שאל אותה אם נטמאה אחרי צאתו מן העיר והשיבה לו לא נטמאתי ובלילה שכבה עמו כדרך כל הארץ ולמחר הלך לבית אחותו ואמר לה שיש לו ספק שמא אשתו יען כי הוסת של זו הפעם עבר ולא ראתה בו. א"ל אחותו מה אתה אומר אני יודעת שראתה שהייתי אצלה והיתה לובשת בגד של ימי נדותה וברור אצלי שפרסה נדה ווה בשמעו הלך אצל אשתו וא"ל איך אמרת לי שלא נטמאתי והלא יש עדים שפרסת נדה בזמן הוסת שלך אחר שיצאתי אמרה לו כן הוא פרסתי נדה וטבלתי ונטהרתי קודם בואך ומה שאמרתי לך לא נטמאתי בשביל שאתה לא שאלת אותי בלשון נקיה אלא אמרת אם נטמאתי אחרי צאתי מן העיר ולא ערב לי התשובה שאשיב לך הן על דבריך יאמרתי לך לא נטמאתי וכונתי היתה בשביל שעתה אני טהורה שכבר טבלתי והנה הבעל הוא שואל אם יכולה לתרץ דבריה בכך והלא אמרו חכמים כל האומר לא לויתי כאלו אומר לא פרעתי וזו מאחר שאמרה לא נטמאתי איך יכולה לומר שנטהרה ע"י טבילה גם אומר הבעל שהיא דרכה בכל פעם שילך לכפר ויתעכב שם איזה ימים שהיא סופרת וטובלת ואע"פ שאין בעלה אצלה ורק הוא חושש בזאת הפעם בשביל שאמרה לא נטמאתי אם יכולה לתרץ דבריה בכך. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דטהרות פ"ה עד אומר נטמא והוא אומר לא נטמאתי טהור שנים אומרים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי ר"מ מטמא וחכמים אומרים הוא נאמן על ידי עצמו ופירש רבינו עובדיה דמתרצינן דבוריה מאי לא נטמאתי דקאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי והואיל בן אדם נאמן ע"י עצמו ע"ש והאי טעמא איתא בגמרא דשנינו בכריתות פ"ג שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחייב וחכמים

אומרים אם ירצה לומר מזיד הייתי פטור ומייתי התם בגמרא דף י"ב להא דאומר לא נטמאתי וקאמר התם דאתי לתרץ דבוריה לא עמדתי בטומאתי אבל טבלתי ע"ש א"כ השתא גם בנידון השאלה הנז' מציא לתרץ דבורה בהכי והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שי"ד

שאלה ראובן דרכו להתנהג תמיד במידת חסידות לעשות תמיד מצוה מן המובחר ואע"פ שצריך לה ממון יותר והנה הוא יש לו בביתו מקוה מן מי גשמים וטובלת בו אשתו תמיד טבילת הנדה בעת הצורך ושואל עתה אם יש מצוה מן המובחר בבאר מים חיים לענין טבילת הנדה יותר מן המקוה הנז' כדי שיצטרך להוציא הוצאות ולעשות באר מים חיים לקיים מצוה מן המובחר או"ד אין הפרש בין זה לזה לענין טבילת הנדה כלום ועל כן לא יצטרך להוציא הוצאות לעשות באר מים חיים כי כאן צריך הוצאות הרבה לעשות באר מים חיים. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה בגמרא דשבת דף ס"ה איתא דאבוה דשמואל עביד לבנתיה מקוה בימי ניסן וכתב רש"י ז"ל שקבל מרבינו הלוי דהיינו טעמא דשמואל דנשים נידות הם ספק זיבות והזבה טעונה מים חיים והש"י ז"ל כתב דא"א להעמיד שמועתו משום דאמרינן חומר בזב מזבה שהזב טעון מים חיים וזבה אינה טעונה מים חיים ע"ש אך בבכורות דף נ"ה ע"ב הביא רש"י ז"ל פירוש זה דרבינו הלוי ולא פקפק בו כלום וכן כתב רש"י ז"ל בפשיטות בסנהדרין דף פ"ז ע"א בד"ה הלכות אחד עשר וז"ל ואם ראתה שלשה ימים רצופים הויא זיבה לקרבן ולטבילת מים חיים ע"ש וכן רב פלטוי גאון סבר הכי כהעת רבינו הלוי ז"ל מיהו הרמב"ם בפ"א ופ"ט מהלכות מקוואות פסק דהזבה אינה טעונה מים חיים והוא כפי מ"ש בתורת כהנים שהביא רש"י ז"ל בגמרא דשבת הנז' ולדחות סברת רבינו הלוי ז"ל וכן הביאו בתוספות שם וכן פסק הטור

בסי' ר"א וכתב רבינו מהריק"א ז"ל בבית יוסף שכן פסק הרשב"א וכך הם דברי כל הפוסקים ע"ש וכתב בב"ח דאין ספק שהרב הלוי לא הורה כך מדעתו אלא מפי השמועה שקבל כך מרבותיו וכו' ואפשר דמפי שמועה זו נהגו בכל קהילות שיכינו לנשים מקוה מים חיים נובעים לטבול בהם אכן כל הנביאים פה אחד דליתא להך שמועה דרבינו הלוי וזבה אינה צריכה מים חיים כלל אפילו מדרבנן והכי נקטינן עכ"ד ע"ש.

והנה באמת הגם דלענין דינא כן אנחנו מורים כדעת הרמב"ם וסיעתו דזבה אין צריכה מים חיים על כן גם לכתחילה טובלות הנשים במקוה של מי גשמים ואין שום חשש לענין דינא עכ"ז ודאי דאיכא מצוה מן המובחר בבאר מים חיים משום כי בזה הוי הטבילה אליבא דכ"ע כי רב פלטוי גאון ורבינו הלוי רב גובריהו ובודאי שמועה זו היתה בידם מאנשים גדולים ומה גם נראה דרש"י ז"ל ג"כ נקיט כוותייהו בתרי דוכתי על כן אין לך מצוה מן המובחר גדולה מזו ולזה המדקדק במעשיו ומתאוה להזהר תמיד במצות מן המובחר הנה מה טוב ומה נעים לעשות מצוה זו הנוגעת לזרע קדש אליבא דכ"ע. גם זאת ועוד כי בבאר מים חיים ינצל מכמה חששות הנמצאים במקוה שצריך להיות בו כמה אזהרות והטובלת בבאר מים חיים נכון לבה בטוח בטהרתה ותזכה לבנים זרע קודש זרע ברך ה' שנאמר בהם ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שט"ן

שאלה מצינו בתוספתא סוף פ"ק דע"ז ארבעה אבקין הם וכו' אבק רבית לא ישא אדם ויתן בהלואתו של חבירו מפני אבק רבית וכו' ולא ידענו מה הכונה של התוספתא הנז' ובאיזה אופן מיירי. ילמדנו ושכמ"ה.

תשובה כוונת התוספתא הוא אם ראובן הלוה לשמעון מנה לזמן שני חודשים הנה אחר ההלוואה יבא לוי אצל ראובן

ויקנה ממנו אותו חוב של מנה בתשעים ויתן לו מעות מדודים והוא יגבה המנה שלם משמעון בזמן הגוביינה שהוא אחר ב' תודשים דזה אסור מפני שאחריות החוב עודנה על ראובן שאם שמעון לא היה בידו לפרוע החוב בזמנו הדר לוי על ראובן והא דתנינן בש"ע י"ד סי' קע"ג מי שיש לו שט"ח או מלוה על פה מותר למכרם בפחות היינו דוקא בהיכא דליכא אחריות על המלוה אם יעני הלוה ועיין להש"ך בשם הגהות אשר"י דבעינן שיסלק עצמו מן החוב ויזכה בו הקונה במעמד שלשתן באופן שאם לא היה ביד המלוה לפרוע לא מצי הדר על המלוה המוכר וכאן בתוספתא איירי דלא סלק ראובן עצמו מן החוב ולא קנה לוי החוב ממנו בקנין ע"מ שאין שליו עוד אחריות ולהכי אוסר אך אין זה רבית קצוצה אלא אבק רבית ועל זה אומר בתוספתא הגז' נושא ונותן בהלוואתו של חבירו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה שט"ז

שאלה הא ק"ל בש"ע יו"ד סי' רמ"ו דאסור ללמד תורה שבע"פ בשכר אם המלמד יש לו במה להתפרנס, ומה שנהגו האידנא ללמד בשכר אפילו ביש לו הוא משום דזה הוא שכר בטלה ונסתפקנו במלמד אחד ששכרו אותו ללמוד ד' וה' שעות בלילה אי שרי נמי משום שכר בטלה אפילו שיש לו במה להתפרנס או"ד לא הותר שכר בטילה אלא רק ביום ולא בלילה. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דכתובות דף מ"ז אע"ג דנערה לא מצי אביה מזבין לה מסתברא דמעשה ידיה לאביה דאי לא א"כ האי דזכי ליה רחמנא לאב לממסרא לחופה היכי מסר לה הא קמבטל לה ממעשה ידיה ופריך רב אחאי אימא דיהיב לה שכר בטלתה אי נמי דמסר לה בלילא אי נמי דמסר לה בשבתות ויו"ט ע"ש נמצא דהלילות לאו זמן עסק הם ואין לקבוע בהם שכר בטילה על כן זה הנשכר בלילה ד' וה' שעות יש לאסור דלאו מוכח שזה הוא שכר בטילה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שי"ז

שאלה מצינו להרמב"ם בהלכות כלאים פרק יו"ד שפסק כהגים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין מפני האבנט שהוא כלאים ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה וכן פסק בה' כלי המקדש פ"ח בגדי כהונה מותר להנות בהם ולפיכך לובשם ביום עבודתו אפילו שלא בשעת עבודה חוץ מן האבנט מפני שהוא שעטנז אסור לכהן הדיוט ללבשו אלא בשעת עבודה ע"כ. והראב"ד חולק בזה ע"ש ולסברת הרמב"ם יש להקשות א"כ איך מקריב הכהן חטאת העוף הבאה על הספק כשהוא לובש בגדי כהונה. ילמדנו ושכמ"ה.

תשובה הנה הר"ן ז"ל בביצה פרק ב' ס"ל רבויי בשיעורא אסור מן התורה ווה דוקא בשבת דדחויה היא אצל חולה ולכן אסור רבויי בשיעורא אבל יו"ט דאוכל נפש הותר בו ליכא איסור בריבוי שיעורא כלל, אך הרשב"א ס"ל דרבויי בשיעורא גם בשבת אינו אסור אלא מדרבנן ואע"ג דשבת דחויה היא אצל חולה ע"ש. והנה הכא גבי כלאים אע"ג דהרמב"ם ס"ל היתר כלאים בשעת עבודה אפשר דס"ל כהרשב"א דאיסור רבויי בשיעורא הוא דרבנן ולכן סבירא ליה כל שהכהן לובש בגדים לצורך עבודה שיש לו אותה שעה עבודה לעבוד אין צריך לצמצם שלא יהיה לובש האבנט כי אם בשעת עבודה ממש וגם שבין עבודה לעבודה יפשטנו יען שכל זה שהוא לובשו בין עבודה לעבודה ג"כ או שלובשו קצת זמן קודם שיתחיל העבודה הנה זה נקרא רבוי בשיעורא ואין בו איסור כי אם מדרבנן וכיון שהוא במקדש לית לן בה דקי"ל אין שבות במקדש. ולא אמר הרמב"ם שיש איסור לכהן ללבוש האבנט שלא בשעת עבודה היינו שלובשו אחר שגמר כל עבודתו שלא נשאר לו עוד עבודה לעבוד או בלילה או ביום שאינו

תורה

יום עבודתו וא"כ השתא מה שמקריב הכהן חטאת העוף הבאה על הספק הוא מקריב בין הבניים בין עבודה לעבודה שאינו מחוייב לפשוט האבנט או שמקריב בזמן שיש עבודה לפניו שצריך לעבוד והוא לובש האבנט לצורך עבודה של ודאי. ולכן הכהנים שוחטין הקרבנות גם בהיות בגדי כהונה עליהם אע"ג דשחיטה אינה עבודה דהא שחיטה כשרה בזר.

ועוד יש לומר טעמא אחריגא בההיא דאמרינן בגמרא דיבמות דף ז' ע"ב גבי מצורע שראה קרי ביום ח' לטהרתו והיה אותו יום ערב פסח דאמרינן שרי להכניס בהונות ידיו להזות עליו כדי שיעשה קרבן פסח כי מתוך שהותר לצרעתו הותר לקריו ע"ש. ומזה למד הרב מג"א סי' פ"ח ס"ק ג' לאשה נדה שנכנסת לבית הכנסת בימים נוראים שמתוך שהותרה להכנס לבית הכנסת הותרה להתפלל ע"ש. ועל כן י"ל כיון שהותרו הכהנים ללבוש הכלאים בשעת עבודה משום דדחי עשה ל"ת הותרו גם לשחוט והותרו גם להקריב קרבן הספק מאחר שהם לובשים הבגדים אותו היום בבהמ"ק

לשמה רטו

לצורך עבודה הותרו גם לזה אבל אי לא עבדי עבודה כלל ורוצים ללבוש בגדים זה אסור בודאי להרמב"ם ז"ל.

והנה לכאורה יש לחלק דהתם הכניסה של זה המצורע ובעל קרי היא אחת ובזמן אחד ולהכי אמרינן הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו אבל הכא זמן ששוחטין וזמן שמקריבין קרבן הספק הוא לחוד וזמן שעושין עבודת הודאי לחוד אך נראה דזה החילוק אינו דהא מצינו בש"ע סי' קס"ח סעיף ה' שכתב הואיל והותר לבצוע על פת של גוי הותר לכל הסעודה ודין זה הביאו בבית יוסף מתרומות הדשן שהביאו מן המרדכי שכתבו בשם מהר"ם ז"ל ומדמי לה התם להך גמרא דיבמות שאמרו הואיל והותר לצרעתו וכו' והתם נמי זמן הבציעה לחוד וזמן אכילת שאר הכזר לחוד ובע"כ לית ליה האי חלוקא ונ"ד דמי להא דהרמב"ם הנז' וכל עבודות שעושין אחר לבישתן בו ביום חדא היא אע"ג דנעשים זא"ז. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

בשם ה' נעשה ונצליח
ליקבה"ו

שאלה שי"ח

שאלה אחד שנשא אשה זונה שיצא עליה קול ברור דלא פסיק שזנתה עם ג' וד' ישראלים אבל מעולם לא נחשדה עם גויים כי אם רק היתה מזנה עם ישראלים ואביו הכריחו לגרשה וכן עשה ואח"כ הדירו הנאה מנכסיו אם ישא עוד אשה זונה והנה אח"כ נזדמנה לו אשה אחת שהיתה גרושה מבעלה ויש עדים מעידים שאחר גרושין ראו שבא בעלה לביתה ודיבר עמה ושחקו זע"ז ואח"כ ראו שהוציא מעות מכיסו ונתן לה וכפי הנראה להם בהשערת שכלם שאלו המעות נתנם לה בשביל אתנן יען כי אח"כ ראו אותם שנכנסו לחדר אחד שניהם לבדם וראו העדים שבא עליה שם בחדר ההוא והנה אחר ב' חודשים מת הבעל ההוא ועתה רוצה זה הבן לישא ואת האשה ובא לשאול אם נחשבה זונה בביאה זו שבא עליה בעלה אחר גרושין מאחר שלא נשמע עליה פריצות אחר ולא יצא עליה קול שזנתה עם אחר או"ד האי ביאה לבדה תסגי לעשותה זונה והרי לפי השערת השכל שגם אתנן קבלה בזו הביאה ומאחר שזה מודר הנאה מאביו שלא ישא אשה זונה אם ישאנה יהיה אסור בנכסי אביו. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה זונה הכתובה בתורה שהיא פסולה לכהן היא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בהלכות אסורי ביאה פרק י"ח הלכה א' וז"ל מפי השמועה למדנו שהזונה האמורה בתורה היא כל שאינה בת ישראל או בת ישראל שנבעלה לאדם שהיא אסורה להנשא לו איסור השוה לכל או שנבעלה לחלל וכו' והבא על הנדה אע"פ שהיא בכרת לא בעשית זונה ולא נפסלה לכהונה שהרי אינה אסורה להנשא לו וכן הבא על הפגויה אפילו היתה קדשה שהפקירה עצמה לכל אע"פ שהיא במלקות לא נעשית זונה ולא נפסלה מן הכהונה שהרי אינה אסורה להנשא לו אבל הנבעלת לאחד מאיסורי לאוין השוין בכל ואין מיוחדים בכהנים או מאיסורי עשה ואין צריך לומר למי שהיא אסורה לו משום ערוה או לגוי ועבד הואיל והיא אסורה לו ה"ז זונה עכ"ל נמצא לפ"ז זו האשה שלא נבעלה לגוי או לשאר אדם שאסורה להנשא לו כי אם לבעלה אחר שגרשה אין זו חשובה זונה מיהו הכא בנדון השאלה יש לומר כיון שזה האיש השואל נשא מקודם אשה זונה שזנתה עם ישראלים הכשרים לה דוקא ולא עם גויים כלל ועכ"ז הכריחו אביו לגרשה והדירו הנאה אח"כ מסתמא הדירו גם עם אשה המזנה עם הכשרים לה ובפי העולם גם לזו קוראים אותה זונה לכן יש לחוש ולא ישא את זו אע"פ שזנתה עם הכשר לה כן נראה לכאורה.

איברא דיש לנו לומר דאשה זו הנז' בשאלה אין זו בכלל המזנים כלל דמאחר שהבועל הוה בעלה מקודם אמרינן שבא עליה לשם קדושין ואין עושה בעילתו בעילת זנות וכדאיתא כן בגמרא דגיטין דף פ"א ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה ברורה בהלכות גירושין פרק יו"ד הלכה י"ז וז"ל המגרש את אשתו וחזר ובעלה בפני עדים קודם שתנשא לאחר בין שגרשה מן הנשואין בין מן הארוסין הואיל ואשתו היתה ה"ז בחזקת שהחזירה ולשם קדושין בעל ולא לשם זנות ואפילו ראו אותו שנתן לה מעות

תורה

שחזקה היא שאין אדם עושה בעילתו באשתו בעילת זנות והרי בידו לעשותה בעילת מצוה לפיכך ה"ז בחזקת מקודשת קדושי ודאי וצריכה ממנו גט שני עכ"ל וא"כ השתא בנדון השאלה אע"פ שראו העדים שנתן לה מעות קודם שנכנסו לחדר ושערו בדעתם שאלו המעות הם אתנן מאחר שנכנסו שניהם יחד בחדר והעדים רואים לא אמרינן שבעל לשם זנות אלא לשם קדושין ואם היה זה הבועל קיים היתה צריכה גט ממנו בשביל ביאה זו ולכן ממילא יש ללמוד דאין זו בכלל זונה כלל ושפיר מצי זה לישא אותה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שי"ט

שאלה בעל ביקש מאשתו ואיים עליה בדברים שתרכוב על המקל בחצר כאשר עושים הילדים הקטנים או שבקש ממנה שתקרא כמו חמור או כמו כלב והיא מחמת בושה סירבה ולא רצתה לעשות אם חייבת לשמוע לדברי בעלה גם בדברים אלו משום דהאשה חייבת בכבוד בעלה ולעשות רצונו שזה שמחתו בכך או"ד כל כהא אינה חייבת לשמוע לו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אינה מחוייבת לשמוע לו בדברים כאלה דהכי איתא להדיא במתניתין בכתובות דף ע"א עמוד ב' המדיר את אשתו ע"מ שתהא ממלאה ומערה לאשפה יוציא ויתן כתובה וקאמר בגמרא שתמלא עשרה כדי מים ותערה לאשפה ופריך מאי נפקא לה מינה תעביד ארבע"ח אר"י מפני שנראית כשוטה ע"ש וא"כ גם בנידון השאלה דנראית כשוטה אינה מחוייבת לשמוע לו בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"כ

שאלה הנשים למה יש להם שער בבית הערוה שהוא זקן תחתון מאחר דאין להם זקן עליון כאיש גם רצינו לידע אם

לשמה ריז

יש לזה רמז ודוגמה למעלה בנוקבא. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דסנהדרין דף כ"א ע"א דרש רבא מ"ד ויצא לך שם בגוים ביפיך, שאין להם לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בית הערוה, ופירש רש"י שלא היה להם לבנות ישראל קודם שחטאו ועבדו בנות ציון וכו' ע"ש ואתי א"כ מעיקרא מה היו סימני נערות ולמ"ד סימני נערות אינו צריך שיהיה בבית הערוה אלא אפילו אחת בגבה ואחת בכריסה ליכא קושיא אך למ"ד שצריך דוקא בבית הערוה וכנז' בגמרא דנדה דף נ"ב וזו היא פלוגתא (ש"ש) בין פוסקים הראשונים ז"ל וכמ"ש בטור ש"ע אה"ע בס' קנ"ה הנה לסברה זו קשה איך היו הסימנים מקודם וראיתי להר"ן ז"ל בשיטתו לסנהדרין שנתעורר בזה וכתב וז"ל וא"ת נערה יוצאה בסימנין היכי משכחת לה איכא למימר ששערות קטנות היו להם וכו' ולי נראה שאע"ג שלא היו שערות היה להן גומות וקי"ל דגומות אע"פ שאין שם שערות הוו סימן גדלות כדאיתא בפרק בא סימן עכ"ל ע"ש ובודאי פירוש האחרון שכתב הר"ן ז"ל הוא עיקר דלשון הגמרא מוכח שלא היה להם שערות כלל לא קטנות ולא גדולות נמצא באמת לא היה לבנות ישראל שערות שם ורק זה נעשה להם אחר החטא וא"כ מזה תבין כי אין לזה רמז ודוגמה בנוקבא העליונה הקדושה שאין בשערות אלו רמז כענין שערות זקן התחתון אשר בזכר ודי בזה כי אין ראוי להרחיב הדיבור יותר בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה שכ"א

שאלה מצינו בכהן גדול בית אחד אמר רחמנא ולא שני בתים ורצינו להדעת אם נשואי ב' נשים אין זה ענין טוב הלהכי קפיד בכה"ג בדבר זה א"כ איך מצינו כמה גדולים ונביאים שהיו נושאים ב' נשים.

גם רצינו לדעת לפי מ"ש בתרגום שני של אסתר במידת העץ של תמישים אמה לפי חשבון המן ובניו משמע שכולם נתלו ביחד המן ובניו וקשיא לן והלא המן נתלה בט"ז בניסן ועשרת בניו נתלו בי"ד באדר הבא אחריו ויודיענו תשובה גם על זאת.

תשובה על שאלה הראשונה כת"ג שאני כיון דהוא בא לעשות שלום בין ישראל לאבינו שבשמים ביוה"כ להכי אזהריה רחמנא שיתרחק וימנע מדבר המסבב ריחוק השלום כי בשתי נשים על הרוב מתרחק השלום שמוכרח להיות מריבה ביניהם וגם עם הבעל שתיהם לא יהיו דרים בשלום שלם שכל אחת תחושבת שהוא מתקרב אצל צרתה יותר ממנה ומקפדת ונקטה בלבה. ולכן גם בראשונים תמצא הרבה שלא היו נושאים כי אם רק אשה אחת ואותם גדולים שנשאו שתי נשים היו יודעים ומכירים באשה הראשונה שלהם שאינה מקפדת ולא איכפת לה אם יקח אשה אחרת עליה כי ק"ל בענותנותה וטוב לבבה שלא יבואו אח"כ לידי מריבה ויש מהם שהיו נושאין שתי נשים מצד ההכרח כאלקנה הע"ה שלקח את פנינה מפני שחנה היתה עקרה.

גם עוד מצינו בראשונים שהיו הנשים שלהם מתנים עם בעליהם בעת שישאום שלא יהיה להם רשות לישא אשה אחרת עליהם וכאשר תמצא בתרגום רות בפסוק ויאמר הגואל לא אוכל לגאל לי פן אשחית וכו' שתרגם לית אנא יכיל למפרק לי על דאית לי אתתא לית לי רשו למסב אוחרינתא עלהא דלמא תהי למצו בביתי וכו' ע"ש ומאחר דקאמר לית לי רשו למסב משמע שזה היה מכח התנאי שהתנית עמו אשתו דאל"כ למה אין לו רשות לישא אשה אחרת והלא מוחשה הוא מצד הדין והנה גם לבן עשה תנאי בזה עם יעקב אע"ה אך לא עשאו בתחלה כי אם לבסוף כאשר נפרד ממנו שא"ל אם תקח נשים על בנותי.

ודע כי בגמרא בסוף פרק הבא על יבמתו יש מחלוקת ר"א ורבא אם רשאי האדם לישא אשה על אשתו ופסקו הפוסקים כרבא דרשאי האדם לישא נשים רבות אי מצי למיקם בספוקייהו אך הרא"ש ז"ל אע"ג דפסק בפסקיו כרבא אפ"ה בתשובותיו כלל ל"ג סי' א' נראה דפסק כר"א וכבר נתעורר מהריב"ל כלל ב' וכלל ה' בח"א וכן בח"ג סי' ד"ן ועוד ספרי תשובות דיברו בזה.

ועל הבר שאלה הב' הנה זה ידוע כי המן נתלה בניסן ונשאר תלוי על העץ לבדו עד יום י"ד באדר שנתלו בניו יען כי הוצרכו להניחו תלוי עד שיגיע יום המועד שבאדר כדי שיתפרסם הדבר על ידי תלייתו שהוא זייף אגרות ראשונות ולא יאמרו מאי חזית להאמין לאגרות אחרונות ודילמא אחר שנתן המלך הטבעת למרדכי ע"ה כתב כטוב בעיניו בלי ידיעת המלך אך צליבת המן היא תוכיח שהמן זייף ולכן רצו שישאר המן צלוב משך כמה חודשים עד שיגיע זמן הנועד של י"ג באדר כדי שבהמשך הזמן הזה תתפרסם תלייתו בכל המקומות הקרובים והרחוקים מפי אנשים זרים עוברים ושבים בוא"ז ויתאמת הדבר ולא יפצו פה להרהר אחר אגרות אחרונות ולכן כיון שנשאר צלוב לבדו בראש העץ עד י"ד באדר תלו אותו היום תחתיו את עשרת בניו ע"פ חשבון האמות שהזכיר בתרגום שני וגבר ישראל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

בשם ה' נעשה ונצליח
ליקבה"ן

שאלה שכ"ב

שאלה ב' גבאים היו גובין ביחד בשביל החתן והכלה שהם עניים ונתן להם גביר אחד ב' צאן וא"ל שיתנו הא' להחתן והא' להכלה שישחטו אותם לצורך סעודה שעושין כאן. וכאן והנה אלו הצאן הם אחד גדול ואחד קטן ולא פירש הנותן למי יתנו הגדול ולמי יתנו הקטן ואלו הגבאים א' רוצה ליתן הגדול לחתן והקטן לכלה והב' רוצה להפך שורת הדין עם מי יורינו ושכמ"ה.

תשובה איתא בחולין דף פ"ג ע"א במשנה ומודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה שצריך להודיעו בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד ומקשי בגמרא למה לי למתני את האם לחתן ואת הבת לכלה ומתרץ מילתא אגב אורחיה קמ"ל דאורח ארעא למטרח בי חתנא טפי מבי כלתא ופירש רש"י ליתני במוכר זו לחתן וזו לכלה ומאי פסקה דנקט לחתן אם ולכלה בת ומשני למטרח בי חתנא לעשות סעודה טפי מכלתא ע"ש וא"כ גם הכא שורת הדין נוטה עם הגבאי שרוצה ליתן הגדול לחתן והקטן לכלה והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שכ"ג

שאלה מי שביזה ובייש את האשה אם יכולים הבעל או בני המשפחה שלה לתבוע מן המבייש והמבזה אותה בלא הרשאה באומרם כי ד"ז נוגע להם ובעבור עצמם הם תובעין או"ד יאמר הנתבע לא בעלי דבר דידי אתין ובעי הרשאה. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דכתובות דף ס"ו ע"א גבי בושתה ופגמה דתנן במתניתין שם דמקשי אלא מעתה רקק בבגדו של חבירו ה"נ דבעי למיתן ליה בושת ומשני בבגדו לית ליה זלותא אשתו אית ליה זלותא א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה בייש עני בן טובים דאית להו זלותא לכולהו בני משפחה ה"נ דבעי למיתן להו בשת לכל בני משפחה א"ל התם לאו גופייהו הכא אשתו גופיה הואי ופירש בשיטה מקובצת ה"ג בגדו לית ליה זילותא אשתו אית ליה זילותא וה"פ בגדו לית ליה זלותא פירוש אין מזדלזל בעל הבגד ברקיקת בגדו ואם יתבייש בטלה דעתו אבל אשתו מזדלזל הבעל בבשתה ולהכי בעי למיהב ליה בושת ופריך עלה אלא מעתה בייש עני בן טובים וכו' פירוש כיון דמשום דמזדלזל הבעל בבשתה קאמר דנתיב ליה בשת עני בן טובים דאית להו זילותא לכל בני משפחה הכי נמי דבעי למיתן להו בשת לכל בני משפחה והא דנקט עני בן טובים משום דעל בני משפחתו מוטל לשמרו מן המביישו אבל עשיר בן טובים אין מתביישים שעליו לשמור נפשו להנקם מן הקמים עליו וכו' ומשני התם לאו גופייהו אשתו גופיה פירוש והו"ל כמו שביישו לאיהו גופיה דאשתו גופיה היא וכו' ע"ש וא"כ השתא הבעל יוכל לתבוע מן המבזה בלא הרשאה אבל שאר בני משפחה וקרוביה אינם יכולים לתבוע מצד עצמם כלום ואם בעבורה צריכין הרשאה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שכ"ד

שאלה ראובן צוה בצוואת ש"מ לבניו שיפרנסו נפש אחת מזרע אחיו שמעון על שלחנם שלש שנים ושמעון כבר נפטר קודם ראובן ויש לו בן ובת דוקא שהם תאומים והיו באותו זמן של הצוואה בני שבע שנים ועתה היורשים שואלים את מי נכון ליקח לפרנסו על שלחנם את הבן או את הבת כי בצוואה לא פירש רק אמר נפש אחת מזרע אחיו שמעון והוא ידע שאין לשמעון אחיו רק בן ובת על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דכתובות דף מ"ט תניא מצוה ליזון את הבנות ק"ו לבנים דעסקי בתורה דברי ר"מ רבי יהודה אומר מצוה לזון את הבנים ק"ו לבנות משום זילותא ע"ש וידוע בכל דוכתא קי"ל ר"מ ור"י הלכה כר"י וכן איתא נמי שם בדף ס"ז ת"ר יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואח"כ מפרנסין את היתום מפני שהאיש דרכו לחזר על הפתחים ואין אשה דרכה לחזר ע"ש ואיתא בש"מ בלקוטי הגאונים ז"ל כתוב להתפרנס מזון וכסות ואח"כ מפרנסים היתום פירוש ואח"כ גובין ומפרנסים ע"ש וא"כ גם הכא הבת קודמת ויקחו אותה לפרנסה על שלחנם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שכ"ה

שאלה ראובן שלחו אחריו הרבנים ב"ד הצדק ויבא שליח ב"ד לביתו לקראו והיה ראובן יושב בחצר בכתונת ומכנסיים בלבד מרוב החום ובגדיו בעלייה למעלה והחדר היה סגור במפתח אצל המשרת שהלך לחוץ אותה שעה ושליח ב"ד היה צועק על ראובן שימהר לקום עמו כי הרבנים מחכים על ביאתו ויאמר לו ראובן הרבנים ששלחו אותך הם הולכים ערומים ויחפים כפי שאתה רוצה ממני ללכת כך הלא אנוכי ממתין עד שיבוא המשרת ואלבש בגדי ואלך ויכעס שליח ב"ד עליו ויכהו על הלחי באמרו כי אתה מבזה הרבנים בדברים אלו שאתה מדבר בהם בדרך שחוק וגנאי שאתה אומר אם הם הולכים ערומים ויחפים ודברים אלו דברי שחוק וגנאי כי אין הולך ערום אלא השוטה ונסתפקנו אם חשיב דברים אלו דרך גנאי ושחוק שאין זה דרך כבוד כנגד הרבנים ב"ד הצדק ומחזי כאפקרותא דמצינו אפילו באומר הגי רבנן חשיב כאפקרותא או"ד לאו הכי הוא וחטא השליח ב"ד לזה שהכהו יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דכתובות דף ס"ה א"ל רב פפא לאביי האי תנא שליח ערטלאי ורמי מסאני ופירש"י מופשט וערום שאין לו חליפות בגדים אלא משנה לשנה ומנעלים קאמר ממועד למועד ובש"מ הביא פי' רש"י במהדורא קמא וז"ל כלום היה דרכו להיות ערום ומנעליו ברגליו **תמיד שחרי לכל** השנה אינו פוסק לה אלא כלים של חמשים וכו' ומנעלים הוא פוסק ממועד למועד ע"ש נמצא כל כהאי לישנא לא חשיב בזיון ושחוק אלא הוא דרך צחות בלפי טעות השליח ב"ד גם הכא יאמר מי שדרכו להלוך ערום ומנעל ברגליו ה"ז דרך שיטות ח"ז ואיך יאמר רב פפא לשון זה כנגד התנא הקדוש דמתניתין אלא ודאי דזה אינו ובודאי שהשליח חטא לראובן במה שהכהו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שכ"ו

שאלה אחד חלה קודם אדר וציוה צוואת ש"מ קודם אדר שאחר פטירתו יבואו כל חתניו ובנותיו ובניהם בביתו וישבו עד זמן הקציר ויזונו מממונו וכן עשו היורשים וקיימו צוואתו אך היורשים רוצים להוציא אותם בתחלת הקציר של שעורים וחתניו טוענים שיש להם זכות עד קציר חטים כי של שעורים אינו חשוב זמן הקציר. יורנו איך שורת הדין נוטה ושכמ"ה.

תשובה משנה ערוכה בנדרים פ"ח בנודר עד הקציר עד שיתחיל העם לקצור קציר חטים ופסק בש"ע יו"ד סי'

תורה

ר"ך סעי' י"ד קציר סתם הוא קציר חטים ואם המקום שנדר בו הוא רובו קציר שעורין הולכין אחריו ע"ש וזו היא הלכה פסוקה לכ"ע על כן ה"ה בנידון השאלה הוי דינא הכי דסתם קציר הוא קציר חטים אך אם המקום של בעל הצוואה רובו קציר שעורים הולכין אחריו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שכ"ז

שאלה אחד ש"מ ציוה שיתנו כל גלימא שיש לו לפב"פ והנה זה יש לו בגדים שהאדם לובש אותם בתורף בשביל הקור למעלה מן הבגד והתגורה והם עשויים כמו בגד ורק אינם רחבים הרבה כמו בגד וגם הם דרכם להיות קצרים באורך מן הבגד ואין דרך בני אדם לצאת באלו לבד לשוק אלא לובש למעלה מהם גלימא שהיא לאורך כל קומתו ורחבה ג"כ וזה בעל המתנה טוען שגם אלו הבגדים הקצרים בכלל הגלימא נחשבים מפני שהוא לובש אותם על בגדו ותגורתו והיורשים טוענים כי רק בגד העליון שלובש למעלה מכל בגדיו כולם זה נקרא גלימא וזו אינו יוצא בה לבדה בשוק. יורנו איך שורת הדין ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דשבת דף ע"ה ע"ב גלימא שנעשה בו כגולם ופירש"י שאין לו חתוך אברים ע"ש והנה בתשובת הרשב"א ז"ל הביאה מרן מהריק"א ז"ל בב"י באה"ע סי' ס"ו על זה שנהגו לכתוב בכתובה ואפילו מגלימא דעל כתפאי כתב הרשב"א ז"ל וגלימא זו שאמרת מהו כל בגד עליון שאדם מתכסה בו קרוי גלימא מלשון ויגלום אדרתו ועכשיו אין קורין גלימא אלא לקאפ"א שאמרת וכל שבממון הולכין אחר לשון בני אדם שבאותו מקום ע"כ ע"ש ובודאי כיון הרשב"א ע"פ ויקח אליהו את אדרתו ויגלום על כן נראה כי זה הבגד שאמרתם אינו בכלל הגלימא מאחר כי אין זה בגד עליון שהאדם לובשו כשיוצא לשוק וגם בלשון בני אדם יש לבגד זה שם בפני עצמו ואין זה נקרא גלימא ואעפ"י שהוא לובשו למעלה מן התגורה

לשמה רכא

מאחר שלובש עוד אחד למעלה ממנו כשיצא לשוק וגם עוד כי זה הוא קצר ג"כ אין זה בכלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שכ"ח

שאלה ראובן ביקש משמעון שיעשה לו עסק אחד וא"ל נקבה שכרך עלי ואחנה א"ל שמעון אם אגמור זה תעשה לאחת מבני ביתי בגד פ' (והוא בגד משי ידוע שלובשין הנשים) וקיבל ראובן בכך ועשה שמעון העסק וגמר אותו ולא הספיק לקבל הבגד מראובן עד שנפטר שמעון והוא לא היה לו אשה שכבר נפטרה קודם כמה שנים ורק היה לו בביתו בת אחת גדולה שעדיין לא השיאה גם היה לו בן נשוי והוא סומך על שולחנו ועתה בתו של שמעון טוענת שבעבורה כיון אביה לזכות כיון שהיתה סמוכה על שולחנו וכל מזונה וכסותה עליו וכלתו אשת בנו הנז' טוענת בעבורה כיון שמעון כיון שהיתה סמוכה על שולחנו עם בעלה ומזונם וכסותם עליו וראובן בא לשאול לב"ד למי צריך הוא ליתן הבגד הנז'. יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דבתרא דף קמ"ג ע"ב בההוא דשדר פסקי השיראי לביתיה א"ר אמי הראויים לבנים לבנים הראויים לבנות לבנות ולא אמרן אלא דלית ליה כלתא אבל אית ליה כלתא לכלתיה שדר ואי בנתיה לא נסיבן לא שבק בנתיה ושדר לכלתיה ע"ש וכ"כ הרמב"ם וכ"כ בש"ע סי' רמ"ז ועל כן הכא בנידון השאלה תאמר לראובן שיתן לבתו דמאומד הדעת בשבילה רצה לזכות והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שכ"ט

שאלה צוואה שכתוב בה על ש"מ א' שציוה שיתנו לפב"פ מנכסיו מאה זוז ולכשיהיה לו ולד יתנו לו עוד ב' מאות זוז והוא היתה אשתו מעוברת באותו זמן

רכב תורה

וילדה לו אח"כ בת אחת והלה תובע מן היורשים את הב' מאות זוז והיורשים טוענים שכוונת אביהם היתה על זכר ולא על נקבה. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא במתניתין דנזיר פ"ב הריני נזיר לכשיהיה לי בן ונולד לו בן ה"ז נזיר נולד לו בת טומטום אנדרוגינוס אינו נזיר אם אמר כשיהיה לי ולד אפילו נולד לו בת טומטום ואנדרוגינוס ה"ז נזיר וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' נזירות פ"א ע"ש והטעם דולד מיקרי אפילו נקבה וכמ"ש רש"י ורבינו עובדיה ז"ל ולכן גם בנידון השאלה כיון שאמר בצוואה ולד קאי גם על נקבה דאם כוונתו על זכר בלבד היה אומר כן. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ל

שאלה פסק בש"ע ח"מ סי' י"ד סעי' ד' שאם רואה הדיין שבעל דין חושדו שנוטה הדין כנגדו שצריך להודיעו מאיזה טעם דנו אפילו אם לא שאל ושורש דין זה הוא בגמרא דמציעא דף ס"ט בהנהו תרי כותאי דעבוד עסקא וכו' וא"ר פפא כהאי גוונא ודאי צריך לאודעי משום והייתם נקיים מה' ומישראל ע"ש והנה נסתפקנו כל כה"ג שצריך להודיע משום והייתם נקיים אם צריך להודיע מיד בעת שפוסק הדין או"ד אפילו אם יודיענו אחר יום או יומיים לית לן בה דמההיא דר"פ ליכא להוכיח כלום דהא ר"פ לא א"ל תיכף בעת שפסק לו הדין אלא א"ל הטעם אחר שהקשה עליו די"ל דר"פ לא זכר מה שפסק להיפך בשנה שעברה ואחר שזה הזכירו והקשה לו מפס"ד שלו הקדום או הודיעו הטעם ואפשר דאם היה ר"פ זוכר הענין הקדום מאליו לא היה ממתין עד שיקשה לו זה אלא היה אומר לו מאליו הטעם כשאמר לו מאן פליג לך היה אומר לו ג"כ וא"ת אשתקד למה אמרתי כך הנה הטעם הוא כו"כ. על כן רצינו לידע אם

לשמה

יש חיוב לומר הטעם תיכף ומיד או לאו. ואת"ל דחייב לומר הטעם תיכף ומיד הנה אם נזדמן הדבר שהחשדא תהיה מבוררת מאליה אחר יום או אחר איזה שעות שיתברר הדבר אצל בע"ד ותתבטל החשדא מאליה אי חיישינן לחשדא של זמן מועט ויתחייב הדיין לומר הטעם כדי להנצל מחשדא של זמן מועט או"ד מאחר שאח"כ הדבר יתברר מאליו ולא ישאר שום חשד כו"ע אין מחוייב הדיין להודיע בשביל זמן מועט ולא אמרו חייב אדם להציל עצמו מן החשד אלא היכא דהדבר לא יתברר אח"כ מאליו והנה ספק זה שייך בכמה ענייניים ולא בלבד בדבר זה של הדיין ובע"ד. על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אפילו היכא שהדבר סופו להתברר אחר שעה מאליו ומעצמו ולא ישאר שום חשד עכ"ז בשביל זמן מועט זה ג"כ צריך להודיע להציל עצמו מן החשד משום והייתם נקיים וראיה לזה מברייתא ערוכה בגמרא בפסחים דף נ"ז ע"א ת"ר בן בוהיין נתן פאה לירק בא אביו ומצאם לעניים שהיו טועניים ירק ועומדים על פתח הגיגה א"ל בני השליכו מעליכם ואני נותן לכם כפליים במעשר לא מפני שעיני צרה אלא מפני שאמרו חכמים אין נותנים פאה לירק למה ליה למימרא להו לא מפני שעיני צרה כי היכי דלא לימרי דחויי קא מדחי לן ופירש"י ז"ל למה ליה למימרא וכו' הא קא יהיב לון כפליים ומחזא חזו דלא עין צרה היא דלא לימרו דחויי מדחי לן ולא יתן לנו כלום דמה לו ליטול זה וליתן פי שניים לפיכך הוצרך לפרש להם טעמו של דבר ע"ש הרי בשביל שלא יחשדו אותו שהוא משקר עליהם הוצרך לפרש להם הטעם תיכף ומיד ואע"ג דדבר זה עתיד לברר אח"כ כאשר יתן להם במעשר אפ"ה חש על חשד של זמן מועט כזה וא"כ ה"ה בנידון השאלה אעפ"י שעתיד להתברר הדבר מאליו אחר שעה אחת ולא ישאר חשד אפ"ה צריך להודיע הטעם ולהוציא החשד תיכף. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה לשמה רכג

שאלה של"א

שאלה עיר אחת שיש להם הסכמה שאם הדיין נהנה אפילו הנאה מועטת מאחד מאנשי העיר ואחר שנהנה ממנו נזדמן לו דין לאותו אדם ה"ז לא ידון אותו ואם דן אותו הדין בטל ומבוטל והיה כלא היה אך אם עבר משך י"ב חודש אחר אותה הנאה ונזדמן לאותו אדם דין ה"ז יוכל לדון אותו והנה אירע שהדיין של אותה העיר חלה ונתן לו הגבאי של קופת ביקור חולים מעות מן הקופה בשביל רפואתו וגם קנה לו רפואות מן הקופה והנה עיקר המעות שיש בקופה הנז' הם יוצאים מעשרה יחידים גבירים שבעיר שנותנים כל אחד דבר קצוב בתחילת השנה להגבאי לקופת ב"ח ומן הקופה הנז' נותן הגבאי כל צרכי החולים העניים והת"ח שבעיר ואלו היחידים נותנים סך הקצוב עליהם בחודש תשרי בשביל כל השנה כולה. והנה הדיין הנז' חלה בחשון ונתן לו הגבאי מעות וסמני רפואה מן הקופה הנז' ונתרפא ואח"כ באדר נזדמן דין אחד לאחד מן היחידים הנז' המתנדבים להקופה הנז' והדיין דן את הדין ועתה בע"ד של אותו הגביר מערער על הדין שדן הדיין מכח ההסכמה הנז' באמרו שזה הגביר יש לו חלק בקופה כי הוא אחד מן הגדולים המתנדבים מדי שנה בשנה ונותנים נדבתם מחודש תשרי וא"כ מה שנתן הגבאי להדיין מעות מן הקופה יש בזה חלק להגביר הנז' והרי נהנה הדיין ממנו ולא יוכל הדיין לדון לו דין תוך י"ב חדש ע"פ ההסכמה ואם דן דינו בטל ומבוטל.

על כן יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הדיין הזה לא נהנה מהגביר להדיא אלא נהנה מן הקופה והן אמת שהגביר התנדב ונתן מעות להקופה הנה אחר שנתנם לקופה אין המעות אלו שלו אלא נתנם לצדקה לגמרי ואין עתה נחשבים ממונו אלא ממון הקדש ועניים וכ"ש דמעיקרא אינו מבורר לנו שמעות אלו שנתן הגבאי להדיין הן מעותיו ממש של אותו הגביר כי הלא יש הרבה מתנדבים לקופה ודומיא לעניו זה מצינו בדין המודר הנאה בחצר השותפים שאין בו דין חלוקה דקי"ל כראב"י דאמר זה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו כי מאחר דאין בו דין חלוקה אין סופו ליטול חלקו ונמצא דלאו בחזקתיה קיימא וה"ה הכא דאלו המעות של הקופה אין סופם לחזור ליד המתנדבים וא"כ לא נקראים עתה שלהם.

עוד איתא בגמרא דכתובות דף ע' ע"ב גופא המודר הנאה מחברו ואין לו מה יאכל הולך אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הוא נותן לו ובא ונוטל מזה וכו' היו מהלכין בדרך ואין עמו מה יאכל נותן לאחר לשם מתנה והלה נוטל ואוכל ומותר ואם אין שם אחר מניח ע"ג הסלע או ע"ג הגדר ואומר הרי הן מופקרין לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ומותר ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהל' נדרים ע"ש וכ"פ בטור וש"ע יו"ד סי' רכ"א סעי' ט' והנה ברישא בדין הולך אצל חנוני נקט אין לו מה יאכל ובסיפא בדין נותן לאחר או מניח ע"ג הסלע ג"כ נקט אין לו מה יאכל אך בהך דרישא כתבו הרא"ש והטור ז"ל דלאו דוקא הוא אלא ה"ה אם יש לו הרבה לאכול אבל בדין הסיפא כתב הרא"ש והרשב"א ז"ל דהיינו דוקא אם אין לו מה יאכל התירו ומפורש הטעם בפוסקים האחרונים דהתם ברישא המאכל הוא של חנוני ועל פי דיבורו זה לא יתחייב לחנוני כלום אפילו יש לו הרבה מותר דאין כאן מיחוש אבל סיפא המאכל שלו ומה שנותן לאחר מתנה או ע"ג הסלע ס"ס ערמה היא הילכך לא התירו אלא בשעת הדחק דאין לו מה יאכל עכ"ד נמצא מאחר שזה הפקיע עצמו משלו ואין זה שהניח על הסלע חוזר עליו אין זה חשוב ממונו ונסתלק ממנו לגמרי ורק בשביל שהוא באמת ערמה דאין אחד עמהם והוא לא עשה כן אלא כדי שיאכל זה המודר לא שרו ליה אלא דוקא היכא דאין לו מה יאכל אבל בנידון השאלה דאין כאן ערמה וגם איכא עדיפות בזה דאין כל הקופה היא משל אותו הגביר הבע"ד וגם כשנתן הגביר את נדבתו עדיין לא חלה הדיין ולא היה יודע שזה הדיין יצטרך לקופה זו כ"ש וכ"ש הוא דאין שייכות להגביר בממון זה שנהנה בו הדיין.

וכן עוד תמצא הדבר הזה מפורש בדברי הר"ן ז"ל בנדרים דף ס"ה ע"ב במתניתין דפותחין לו פתח אילו היית יודע שאתה עובר

וכו' שהוא עני ואין אתה יכול לפרנסו ומקשה רב הונא בר רב קטינא לרבנו נימא כל דמעני לאו עלי נפיל מאי דמטי לי לפרנסו בהדי כ"ע מפרנסנא ליה וכו' ופירש הר"ן ז"ל שאיני מחוייב לפרנסו לבדי מאי דמטי לפרנסיה בהדי כ"ע מפרנסנא ליה ורשאי הוא בכך אע"פ שאסר עליו נכסיו שהרי לא יתן בידו אלא ליד גבאי וכיון שאם רצה הגבאי ליתן לאחר הרשות בידו שרי וכו' ע"ש הרי לך להדיא דבנדרים כהאי גוונא שרי וא"כ השתא ומה אם בנדרים דחמירי שרי בכה"ג ולא חשבינן לזה מהנהו כ"ש וכ"ש בגידון השאלה שזה הבע"ד בא בטענתו מכח ההסכמה הנז' דאין בדבריו כלום.

מיהו הרא"ש ז"ל בפירושו שם כתב וז"ל כלומר בשביל זה לא הייתי נמנע מלהדירו כי הייתי נותן לכיס צדקה ליד הגבאים אחרים ומה שאני נותן יתנוהו לאחרים ויפרנסוהו ממה שאחרים נותנין עכ"ל ובדברי הרא"ש ז"ל אלו יש להסתפק אם כתב כן בדוקא או"ד לרווחא דמלתא כתב כן ולעולם מודה דגם אם יתנו מן התערובת לא משוינן פלוגתא בין הר"ן והרא"ש ושפיר מצינן למימר דלרווחא דמלתא כתב כן.

והנה הש"ך ז"ל בסי' רכ"א סע"ק מ"ט הביא תשובת המבי"ט ז"ל ח"א סי' ק"י ברב שנדר מנכסי פלוני או איפכא יכול אותו פלוני לתת צדקותיו ונדבותיו ליד גבאי הקהל אעפ"י שגבאי הקהל יתנו להרב מכיס הקהל אשר שם מעורב נדבת אותו פלוני ע"כ ע"ש הרי הרב המבי"ט ז"ל כתב כן בפשיטות אך התשב"ץ ז"ל ח"א סי' קל"ח נשאל בענין כזה של תשובת המבי"ט ז"ל ואסר ודבריו תמוהים ועכ"ז אינו מגמד למ"ש בגידון השאלה דיש לומר משום חומרא דנדרים פסק התשב"ץ ז"ל כן.

והנה במתניתין דשקלים פ"א משנה ד' והובאה בגמרא דערכין דף ד' ומנחות דף כ"א ומ"ו תנן א"ר יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא א"ל ריב"ז לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמם וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל והעומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו היאך נאכלין ופירש"י ז"ל דורשין מקרא זה לעצמן להנאתן ושלא כדין. שלנו הוא שהרי מתרומת הלשכה באין ואם אנחנו שוקלין ללשכה נמצאת מנחת העומר ושתי הלחם ולחם הפנים משלנו ואיך נאכל"ן והא כתיב לא תאכל ולדידן לית לן האי דרשא דהאי כליל תהיה במנחת כהן גרידתא כתיב אבל במנחת צבור זיל בתר רובא עכ"ל. נמצא רש"י ז"ל יהיב טעמא משום דאזלינן בתר רובא אך רבינו עובדיה ז"ל כתב וז"ל ולאו דרשא היא דדוקא במנחת כהן אמר קרא כליל תהיה ולא באותה שיש לו בשותפות עם הצבור עכ"ל. וכך דייקת שפיר תמצא דאיכא נפקותא בין פירוש רש"י ז"ל ובין פירוש רבינו עובדיה ז"ל והיינו כי רבינו עובדיה מפרש דלא נאמר זה רק בכולה שלו אבל אם יש בה שותפות אחרים דלאו כולה שלו אינה כליל ודמי לשאר ענייגים בעלמא דפטרה התורה של שותפים וג"מ אפילו אם הרוב של כהן אינה כליל כיון דאינה כולה שלו ויש בה שותפות לאחרים אבל לפירש"י דאמר זיל בתר רובא היינו היכא דאיכא רוב משל אחרים.

והנה צריכין אנחנו לדעת לטעמא דרש"י ז"ל דאמר זיל בתר רובא מה כונתו בזה אם הכונה משום ביטול דאמרינן בטלי שקלי הכהנים בשל ציבור ברוב ק' והלא קי"ל מטבע חשיב ולא בטיל ולא מבעייא לסברת התוספות ז"ל בסוף מעילה שכתבו דמטבע חשיב ולא בטיל מן התורה אלא גם לסברת הרשב"א ז"ל בת"ה שכתב שכל הדברים שאין להם ביטול הוא דוקא מדרבנן אבל מן התורה מטבע בטל ברוב ומשמע לפי דבריו דס"ל גם מטבע בטל ברוב מן התורה ורק מדרבנן אינו בטל ברוב מ"מ ק' איך שוקלין וסומכין אהא דבטל ברוב מאחר דמדרבנן מיהא לא בטיל ונראה לתרץ ע"פ מ"ש הפוסקים ז"ל בדין המעילה דהא דאמרינן התם מטבע חשיב ולא בטיל ברוב היינו משום דאתחזק איסורא במעות אלו שבודאי איכא פרוטה של הקדש אבל היכא דלא אתחזק איסורא וכגון שאנחנו מסופקים אם יש כאן הקדש אם לאו דאה"נ אם הרוב היתר אזלינן בתר רובא ואמרינן כל דפריש מרובא פריש עכ"ד ז"ל. וא"כ השתא הכא בשקלי הלשכה שיש כמה קופות וכאשר באים ליקח מעות מן הקופה לא אתחזק מעות כהנים בקופה ההיא די"ל שמא בקופה זו לא יש מעות כהנים

תורה

כלל הגה בזה ודאי אזלינן בתר רובא ואמרינן כל דפריש מרובא פריש.

והנה בגמרא דערכין דף ד' ובמנחות דף כ"א מקשה הש"ס ולבן בכרי נמי כיון דלכתחלה לא מחייב לאתויי כי מייתי נמי חוטא הוא דקא מעיילי חולין לעזרה ומשני דמייתי להו ומסר לציבור ע"ש ולכאורה ק' לפי האמור דבטלי ברוב. למאי אצטריך לממסר לציבור והא בטלי ברוב אך באמת אין זו קושיא כלל יען אע"ג דבטלי ברוב מ"מ אין מבטלין איסור לכתחלה ושפיר מקשה איך מייתו לכתחלה ולהכי משני דמסרי לציבור.

ומצינו להרב ב"ח בא"ח סוף סי' תרכ"ו שכתב וז"ל כתב במרדכי האורך ובאגודה בפ"ק על ההיא דחבטן ועירבן ומבטלן ברוב וא"ת והלא אין מבטלין איסור לכתחילה וי"ל דקודם יו"ט שאינו אסור עדיין נתקן ועוד דהא דאין מבטלין לכתחלה מדרבנן וה"מ במקום שנהגה לאכול או להחם אבל מצות לאו ליהנות ניתנו אבי"ה עכ"ל.

ותירוץ הא' לא שייך הכא ותירוץ הב' לא שייך ג"כ משום דאע"ג דזו מצוה הא יש בה הנאת אכילה מיהו לפ"ז קשה א"כ לריב"ז דלא אמרינן ממסרי לצבור איך ניחא משום האי טעמא דאזלינן בתר רובא והלא אין מבטלין איסור לכתחלה ואיך מקבלים מהם לכתחלה ומערבים אותם במעות ציבור ומבטלים אותם ונראה לתרץ דהא דאין חוששין בביהמ"ק לאיסור דרבנן וכל זה ניחא לסברת ריב"ז דס"ל מן הדין הם חייבים אבל לסברת בן בוכרי דס"ל אין חייבין מן הדין א"כ ליכא צורך בזה וכל דליכא צורך יש שבות במקדש וכמ"ש התוספות ז"ל בריש פרק החליל דהא דאין שבות במקדש היינו דוקא בדברים שהיו עיקרים במקדש אבל משום יתירתא בעלמא יש שבות נמי במקדש דהרי החליל אינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת אע"ג דלא אסיר אלא משום שבות ע"ש וא"כ השתא לריב"ז שהם חייבים מדינא הו"ל מדברים העיקרים ולא חיישינן במקדש לגזרה דרבנן ושפיר מקבלים מהם וסמכינן אבישול ברוב אבל לבן בוכרי דאין חייבין הו"ל דבר זה כיתירתא בעלמא וחוששין לאיסור ולהכי פריך איך מקבלים להביא חולין בעזרה ומשני דממסרי לציבור.

לשמה רכה

ואחר הדברים והאמת אשר כתבנו נמצא אתה למד לסברת ריב"ז דקי"ל כותיה היינו טעמא דמקבלין מהם משום דאזלינן בתר רובא וא"כ השתא יש להוכיח מזה לנידון השאלה נמי דאזלינן בתר רובא. והנה הכא בנידון השאלה לא שייך דין מבטל איסור לכתחלה מפני שהם קיבלו המעות מזה העשיר בתשרי ועדיין לא חלה הדיין וכבר נתערבו מקודם ודמי זה לתירוצא קמא שכתב הב"ח ז"ל בשם המרדכי ואגודה ז"ל וי"ל דקודם יו"ט שאינו אסור עדיין נתקן ע"ש.

ודע כי יש לי להביא ראיה לנידון המבי"ט ז"ל בענין הנדר הנז' מהא דלוקחים כל בגדי כהונה וכיוצא ממעות תרומת הלשכה וקשה דילמא איכא חד מאלו המתגדבים לתרומת הלשכה שאסר נכסיו על כהן אחד מן הכוהנים האלו וא"ת אחזוק איסורא לא מחזקינן אם לא ראינו באחד שהדיר הנה ברבוי עם כוהנים לא יבצר מהיות מזדמן ד"ז וכאשר ראו וידעו שהיה כזאת מה יעשו אם לא יתנו לאותו כהן בגדים מן מעות תרומת הלשכה לא ראינו ולא מצאנו דבר זה בשום מקום אלא ודאי דלא חיישינן מעיקרא להאי מאחר שזה הנותן נסתלק מאלו המעות שנתן לתרומת הלשכה ואין חוזרין לו על כן מעות אלו אין חשובים עוד בכלל נכסיו וגם זאת ועוד כי הני מעות שלוקחים בהם בגדי אותו כהן המודר אין ברורים למי הם וכמ"ש לעיל ולפ"ז כ"ש הוא בנידון השאלה לכן יש להורות בנידון השאלה דלא צדק הבע"ד בטענתו ואין ערעור זה כלום. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה של"ב

שאלה בדיינים שהוזקקו לדון על שוה פרוטה דקי"ל כרב קטינא דגומרים אותו אפילו בפחות משוה פרוטה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ובש"ע ח"מ סי' וא"ו והיינו היכא דתבעו קודם שעמדו ב"ד משם דאז נזקקין לו וכמ"ש רש"י וכנז' בב"י והנה יש להסתפק בזה אם הב"ד נגערו ממקום מושבם לעמוד ולא הספיקו לעמוד ממש ולא הלכו להם עדיין אם נזקקין בזה כיון

רכו תורה

שעדיין לא עמדו ממש ולא הלכו להם או"ד כיון שנגערו ונעקרו ממקום מושבם לעמוד ולילך תו אין נזקקין. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה ספק כזה מצינו בגמרא דר"ה דף ל' ע"א בענין תקיעת שופר בשבת דבעי רבי זירא נגערו לעמוד ולא עמדו מהו ב"ד יושבין בעינן והא איכא או"ד זמן ב"ד בעינן וליכא תיקו ופי' רש"י ז"ל נגערו נעקרו ממושבם כדי לעמוד ולילך והרמב"ם ז"ל פסק בה' שופר פ"ב ואפילו נגערו לעמוד ולא עמדו תוקעין בפניהם ע"ש והיינו טעמא דתקיעת שופר דאורייתא והא דאין תוקעין בשבת הוא מדרבנן גזרה שמא יעבירנו וספיקא דרבנן לקולא וכ"ז הוא בתקיעת שופר אבל בנידון השאלה שהוא ענין ממון יש לדון להיפך דאין נזקקין משום דהאי סברא היא בעיא דלא אפשיטא ועיין בגמרא דבתרא דף קי"ד א' בדין קנין עד אימתי חוזר רבה אמר כל זמן שיושבין וכו' וקאמר שם ע"ב ה"ג דקמו והדר יתיבו י"ל דקמו לגמרי ולא כמו נידון השאלה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה של"ג

שאלה הא דקי"ל בש"ע ח"מ סי' וא"ו דאין הדיינים יושבים לדון בדין פחות משוה פרוטה ע"ש אם זה טוען שיש לו פרוטה אצלו אך אין זו הפרוטה מתביעה אחת אלא היא משני תביעות שיש לו עליו ב' תביעות בשביל ב' עניינים ובכל אחת יש חצי פרוטה אם אלו מצטרפים כדי שהב"ד יהיו נזקקין לזה או"ד אין מצטרפים מאחר שהרי כל תביעה של חצי פרוטה ואע"ג דזה אומר שיש לו עליו פרוטה מה בכך הא הם מב' תביעות. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי דמצטרפים הם דהכי איתא בגמרא דשבועות ופסוקה להלכה בהרמב"ם ז"ל ה' שבועות פ"ז הלכה י"א א"ל הברו תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבדה שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת ואפילו היה לו פרוטה אחת מכולן הרי אלו מצטרפין וחייב ע"ש נמצא. אפילו הפרוטה היא מכמה תביעות מצטרפין. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה של"ד

שאלה ראובן היה לו ב' שטרי חוב על שמעון א' באלף ואחד במאה וא"ל ראובן בפני עדים שטר המאה מחול לך ע"מ שתפרע לי האלף אחר שנה והנה אחר שעבר השנה בעשרה ימים הביא לו שמעון את האלף ותובעו ראובן עתה בשטר של המאה באמרו שתנאי המחילה לא נתקיים מאחר שלא פרע לו האלף תיכף ומיד אחר השנה ונתעכב עשרה ימים ושמעון טוען מאחר שלא פירש ראובן בתנאו לפרוע אחר שנה תיכף ומיד אלא אמר אחר שנה סתם הנה גם אחר עשרה ימים חשיב קיום התנאי והמחילה קיימת. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דגטין דף ע"ז ע"א ת"ר לאחר שבוע שנה לאחר שנה חודש לאחר חודש שבת וכן פסק הרמב"ם ז"ל פ"ט מה' גירושין ה' כ"ג אמר להם כתבו ותנו גט לאשתו אחר השבוע, אין כותבין אלא עד שנה אחר השבוע. אמר לאחר שנה אין כותבין עד לאחר חודש משנה שניה. אמר לאחר החודש כותבין עד לאחר שבת מחודש השני אמר לאחר שבת כותבין עד סוף יום שלישי ע"ש וזו היא נוסחא האמתית בהרמב"ם כמ"ש הטור והר"ן והמגיד ז"ל ועי' בכ"מ וכן פסק בש"ע ודין זה ברור והכי קי"ל וא"כ השתא ה"ה הכא כיון שאמר לאחר שנה יש לשמעון זמן לקיים התנאי כל החודש כולו של שנה השניה ומאחר שהביא אחר עשרה ימים הרי קיים התנאי כי עוד יש לו עשרים יום יותר וא"כ המחילה קיימת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה

שאלה של"ה

שאלה דיין שלוקח שכר בטלה מן החייב ומן הזכאי בשוה דשרי וכנז' בש"ע ח"מ סי' ט' והנה נזדמן לפניו דין שראובן תבע שבועה משותפים אך לא היו ב' השותפים בעיר כדי שיביאם יחד לפני הדיין ההוא ורק אחד מהם נמצא והביאו לפני הדיין וחייבו הדיין שבועה ההשביעו ולקח שכר בטלה משניהם בשוה כפי המנהג ואח"כ בא שותפו הב' והזמינו ראובן לפני הדיין ההוא להשביעו עפ"י הפס"ד שפסק מקודם והדיין רוצה עתה ליקח שכר פעם שנית משניהם כי חושב זה לתביעה בפ"ע וראובן טוען שכבר נתן מקודם והשבועה אשר חייב הדיין לשותף הראשון הנה מאותו ומן גם זה השותף הב' נתחייב בה ביחד עם שותפו ואעפ"י שלא היה באותו העת מצוי לפני הדיין שאם היה נשבע ג"כ ביחד עמו ואין כאן חידוש בזו התביעה ועל כן אין זו נקראת תביעה בפ"ע אלא הכל תביעה אחת היא ודי בשכר שנטל מקודם. יורנו שורת הדין עם מי ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דבכורות דף כ"ט ע"א שהחכם הרואה את הבכור נוטל שכר טרחו ד' איסורות לבהמה דקה ושטה לגסה בין תם בין בעל מום ושואל בגמרא בשלמא בעל מום משום דקא שרי ליה אלא תם אמאי ומשני דא"כ אתי למחשדיה ואמר האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי ליה משום אגרא ומקשה אי הכי תם נמי אמרי בעל מום והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי דלשקול אגריה זמנא אחריתי ומשני חד זמנא תקינו ליה רבנן תרי זמני לא תקינו ליה רבנן ע"ש וא"כ השתא הכא נמי גבי דיין כל כהאי גוונא צריך להשביע שותף הב' ולא יקח שכר כלום לא מזה ולא מזה דאל"כ אתי לידי חשדא שיאמרו הוא חייב שבועה בפעם ראשונה לשותף הראשון כדי שיביא ראובן גם השותף הב' אח"כ להשביעו ולקבל אגרא פעם שנית ועל כן די לדיין הנז' בשכר הראשון בלבד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה רכז

שאלה של"ן

שאלה ב' אחים שחלקו מעות שהוריש להם אביהם ובאו לכתוב שטר פיטורין זה לזה שלא נשאר זה על זה שום דבר ותביעה מצד ירושת אביהם אך היה שטר חוב על אביהם בסך חמשת אלפים ובעל השטר לא היה בעירם אלא בעיר אחרת ועוד היה על אביהם חוב כתובה של אשתו בסך חמשת אלפים וגם היתה בעיר אחרת במקום שיושב הבע"ח הנז' ואביהם לפני מותו פטר אותה מן השבועה וצוה שיתנו לה שטר כתובתה הנז' בלא שבועה ובעת החלוקה בא להם ידיעה שהאשה ובע"ח נסעו ביחד למקום היורשים כדי לגבות זה שטרו וזו כתובתה על כן עתה בשטר הפיטורים שכותבים זה לזה רוצים לפרש בו ענין החובות האלו שנשארו עליהם לפרוע אותם ביחד והנה ראובן רוצה לפרש בשטר בעד החובות האלו שכל אחד מהם מחוייב לפרוע חצי שטר בע"ח וחצי הכתובה ושמעון אחיו רוצה שיפרש בשטר כך שראובן יפרע הכתובה והוא יפרע השט"ח באמרו כי הוא יש לו עסק עם בעל השט"ח ויותר טוב לו אם ישאר זה עליו לפרעו ומאחר שהסך שוה מה אכפת לראובן זה נהנה וזה אינו חסר וראובן משיב לא כי אלא אני אפרע חצי השט"ח וחצי הכתובה ואתה החצי הב' וכך נפרש בשטר אשר בינינו. על כן באו לישאל היאך שורת הדין נוטה ואם יוכל שמעון להכריח לראובן לעשות כרצונו משום דזה נהנה וזה אינו חסר וכופין על מדת סדום או לאו. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דערכין דף כ"א ע"ב שום היתומים שלושים יום ושום ההקדש ששים יום ומכריזין בבוקר ובערב בשעת הוצאת פועלים ובשעת הכנסת פועלים שדה פלוני בסימניה ובמצריה כך היא יפה וכך הוא שומא כל הרוצה ליקח יבא ליקח ע"מ ליתן לאשה בכתובתה ולבעל חוב בחובו ושאל בגמרא למה לי למימר ע"מ ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו ומשני דאיכא דניחא ליה בבע"ח דמיקל בזוזא ואיכא דניחא ליה באשה דשקלא על יד ופירש רש"י פורתא

רכח תורה

פורתא ואיכא לוקח דניחא ליה בבע"ח דמיקל בזוזי שנוטל זוזים שבורים וחסרים שאין דרך סוחרים מקפידים בכך ע"ש וא"כ השתא הדין הוא עם ראובן דיש עדיפותא בפרעון כתובת האשה משא"כ בפרעון בע"ח ויש עדיפות בפרעון בע"ח משא"כ בכתובת האשה ולכן הוא רוצה שיפרע לשניהם דניחא ליה בזה ובזה ואין כאן זה נהנה וזה אינו חסר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה של"ז

שאלה ראובן היה חייב לשמעון מלוה בשטר בכל תוקף וזמנו מכמה שנים והוא מקויים ושניהם נפטרו ויורשי שמעון תובעים היום את יורשי ראובן בשטר זה ויורשי ראובן טוענים שאביהם הלוה מת בחיי מלוה ואח"כ מת שמעון המלוה והלכה פסוקה היא בש"ע ח"מ סי' ק"ח שאם מת לוה בחיי מלוה ואח"כ מת המלוה אין היורשים נוטלים כלום אפילו בשבועה ויורשי שמעון מכחישים בזה ואומרים לא כך היה אלא מת מלוה בחיי לוה ששורת הדין הוא שיורשי המלוה נשבעין ונוטלין מיורשי הלוה והנה אין עדים של זמן פטירת ראובן כדי לברר הענין ורק יורשי ראובן מביאים בירור לדבריהם משטר כתובה של בת בנו של ראובן שכתוב בה הכלה שרה בת יאיר בן ראובן תנצב"ה וטוענים כי תנצב"ה קאי על ראובן והנה זמן פטירת שמעון הוא ידוע וברור ושניהם מודים בו ואין בזה הכחשה ביניהם כלל וידוע הוא שאותו זמן של הכתובה היה שמעון המלוה חי ונפטר אחר אותו זמן ועל כן טוענים יורשי ראובן מאחר שכתוב באותו זמן תנצב"ה על ראובן נמצא מת לוה בחיי המלוה ויורשי שמעון טוענים כי תנצב"ה לא קאי על ראובן אלא קאי על בנו יאיר שנפטר בחיי אביו ראובן ולעולם ראובן היה חי באותו זמן וגם על זה לא יצ בירור אם יאיר נפטר בחיי אביו או לאו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כתב מרן ב"י ז"ל בח"מ סי' מ"ט בשם תשובת הרשב"א ז"ל

לשמה

על שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת ויצא שטר חוב על יוסף בן שמעון ואביו של אחד מהם כבר מת בשעת הלואה שאם היה כתוב בשטר אמר לנו יוסף בן שמעון נר"ו לויתי מפלוני מנה נראה דהוי סימן וכתב על זה מרן ז"ל נראה דלא הוי סימן דהא אפשר דנר"ו לא קאי אלא ליוסף ולא לאביו ומור"ם ז"ל בדרכי משה ס"ל כהרשב"א דהוי סימן וכן פסק בהגהת הש"ע שם ע"ש.

והנה צריך להבין הלא הרשב"א ז"ל החליט הדבר דנר"ו קאי על האב ומרן ב"י ז"ל נראה ג"כ דעתו דקאי על הרוב על האב אלא שאפשר לפרש דקאי על הבן ומאחר דאפשר לפרש דקאי על הבן לכן אין זה סימן לברר הדבר בבירור ולהוציא ממון וכאשר יראה הרואה כן ממרוצת לשונו של מרן ז"ל שכתב דהא אפשר דנר"ו לא קאי אלא ליוסף ולכאורה קשה בסברת רבינו הרשב"א ז"ל הלא אדרבא אנחנו מוצאים בדרך המקראות להיפך דקאי על הראשון ולא על האחרון וכנז' בפ' בהעלותך ויען יהושע בן נון משרת משה וקאי משרת משה על יהושע ולא אמר ויען משרת משה יהושע בן נון וכן איתא בגביאים שופטים ג' ויקם להם מושיע את אהוד בן גרא בן הימיני איש אטר יד ימינו וקאי אטר על אהוד וכן בשמואל ב' סי' ב' ואבנר בן נר שר צבא אשר לשאול לקח את איש בשת וקאי שר צבא על אבנר וכן במלכים א' סי' י"ב אמור אל רחבעם בן שלמה מלך יהודה וקאי מלך יהודה על רחבעם וכן בנחמיה ג' רפיה בן חור שר חצי פלך ירושלים דקאי שר על רפיה ועוד יש כמה פסוקים כיוצא בזה וא"כ השתא אדרבא צריך להחליט הדבר להיפך ולמה מרן ב"י ז"ל כתב בלשון אפשר? על כן מוכרח לחלק ולומר דהרשב"א ז"ל לא קאמר הכי אלא במלת נר"ו וכיוצא בה שהוא דבר ברכה וס"ל כל שהוא ברכה הדרך לסמוך אותה לשם האדם שכוונתם לברכו ואין כותבים בהברכה של החייב בהפסק שם אדם שכבר נפטר לכן ס"ל דודאי קאי על האב הסמוך לנר"ו ומרן ב"י ז"ל גם הוא ודאי ס"ל שחילוק זה הוא נכון ועל הרוב כן צריך לפרש את נר"ו דקאי על האב אך ס"ל דמ"מ אין אנחנו יכולים להחליט הדבר הזה כי אפשר שאלו העדים שכתבו נר"ו היתה כוונתם על

תורה

יוסף ולא על אביו ולא דקדקו בזו הסברא שחדבר שהוא של ברכה ראוי לסמוך אותו לשם המתברך ממש ולהכי כתב בלשון זה דהא אפשר דנר"ו לא קאי אלא ליוסף.

והשתא על פי חילוק זה יש לדון ולומר בשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת ואחד מהם היה מלאכתו צבע כל ימיו אבל אביו שמעון לא היה לו מלאכה זו של הצבע ומעולם לא היה צבע מימיו ויוסף השני לא היה צבע מימיו ולא עסק במלאכה זו כלל אבל שמעון אביו היה צבע וכל ימיו היה עוסק במלאכה זו ונמצא שט"ח שכתוב בו הלוה יוסף בן שמעון צבע דאע"ג דהרשב"א ז"ל ס"ל בדין הנר"ו חשוב זה סימן משום דקאי על האב מ"מ י"ל דהכא בנידון זה יודה דלא הוי סימן משום דאפשר לפרושי דקאי הצבע על יוסף ולא על אביו וכן יוסף השני יטעון ג"כ דקאי הצבע על האב ולא על הבן ואין כאן סימן והוכחה כלל כי אע"ג דעל הרוב יש לפרש דקאי על הבן המדברים בו וכנראה מלשון המקראות הנז"ל וכן ימצא כזאת גם בלשון חכמים ז"ל מ"מ אפשר לפרושי ג"כ להיפך תדע שכן מצינו ג"כ בלשון המקרא לפעמים נשמר הכתוב מן הדבר הזה שלא יהיה נראה דקאי על האחרון וכאשר תמצא במלכים א' סי' ט"ו בשנת שמונה עשר למלך ירבעם בן נבט וכו' ולא אמר בשנת שמונה עשר לירבעם בן נבט המלך אלא נשאר להקדים תואר המלך כדי שלא יהיה נראה דקאי על נבט שהוא שם אחרון ואע"ג דבכמה מקומות לא חש לזה וכאשר הבאנו לעיל אחר ששה פסוקים אמר שם עוד הפסוק ובשנת עשרים לירבעם מלך ישראל מלך אסא וכו' הרי כאן בשביל שלא הזכיר אביו נבט אמר תואר המלך לבסוף אחר הזכרת שמו והבן היטב.

והשתא נחזור לענין השאלה בדין התנצב"ה הנה לדעת הרשב"א ז"ל בדין נר"ו דחשיב סימן הנה ודאי גם הכא ס"ל כן דקאי תנצב"ה על האב שהוא שם האחרון הסמוך לה דגם זה הוא דבר תפלה וברכה ואדרבא יש לדון ולומר דכ"ש בנידון הנז' כי הסברא נותנת אם ראובן היה חי לא היו כותבים תנצב"ה סמוך לשמו משום מיחוש ועל כן ודאי לדעת

לשמה רכט

הרשב"א ז"ל ודעימיה צדקו יורשי הלוה בטענתם והוכחתם אך לסברת מרן הב"י ז"ל אפשר לומר דגם בנידון זה ס"ל דאין מזה הוכחה גמורה ולא חשיב זה סימן מיהו גם לסברת מרן ז"ל הדבר הוא ספק די"ל כך וי"ל כך והכא יורשי הלוה הם מוחזקים והמוציא מחבירו עליו הראיה גם אי סהדי אכוליה מלתא קא מסהדי או לאו ג"כ הוא פלוגתא והמוחזק אומר קים לי וכו' ויורשי הלוה הם מוחזקים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(א"ה עיין מ"ש הש"ך ז"ל סי' מ"ט ומה שהקשה אורים ותומים ז"ל מפסוק יהושע בן נון משרת משה ואח"כ עשה החילוק הנז' בתשובת המחבר ז"ל).

שאלה של"ח

שאלה ראובן היה לו חוב על שמעון וא"ל בפני עדים גמורים חוב זה מחול לך על מנת שתלבש גלימא זו בשוק ואם לאו איני מוחל לך. והגלימא היתה בזויה מאותם הגסים שלובשים הערביים גם היתה מזוהמת וישנה ויש בה כמה טלאים כי ודאי היא בושה גדולה לשמעון ללבשה בפני בני אדם ועכ"ז כדי לקיים המחילה לבש אותה שמעון אותו היום ויצא לשוק אך לא חזר ללבשה עוד יום אחר ורק אותו היום דוקא והנה אח"כ יורשי ראובן תבעו לשמעון החוב ההוא שיש לאביהם עליו ושמעון טוען שכבר מחל לו ראובן ע"פ התנאי הנז' והוא כבר קיים התנאי ביום ההוא והביא עדים על המחילה ועל קיום התנאי והיורשים טוענים שכונת אביהם היתה שילבשנה תמיד בכל יום ויום מאחר שלא פירש בדבריו על אותו היום אלא אמר לו בסתם וסתמא משמע תמיד לעולם ולא על יום אחד בלבד ומה שלבש שמעון יום אחד זה לא יספיק ועדיין לא קיים התנאי והמחילה בטלה ושמעון טוען אדרבא מאחר דלא פירש לעולם אלא בסתם משמע שיספיק ללבשה פעם אחת דוקא וכבר לבשתי כל היום כולו וקיימתי התנאי.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

רלב תורה

במתנה והוא יודע בבירור שלא נתן מימיו גלימא במתנה לשום אדם כי אם דוקא לאותו יהודה הנז' וזה ברור לו כשמש כי הגם שהוא גביר' ודרכו תמיד לתת צדקה ונדבה לכל עוברים ושבים עכ"ז יודע בבירור שלא נתן גלימא לשום אדם כי אם רק לאותו האיש אביו של אותו הבן ועל כן טען הבן כי ודאי שזה הנפטר בפני העדים ההם היה אביו ישן כי העדים מעידים שאותו הנפטר היה שמו יהודה וגם מעידים ששאלו אותו על הגלימא שלו וא"ל שניתנה לו מאת הגביר פב"פ היושב בעיר פ' והרי הגביר הנז' אומר שמימיו לא נתן גלימא לשום אדם כי אם ליהודה אביו ואין לך בירור יותר מזה וחקרנו מן העדים מה היה גוון הגלימא ואמרו שאין זוכרים. על כן יורנו אם חשיב זה בירור שנוכל להוציא הפקדון מיד הנפקד לתת אותו לבנו שהוא יורשו ושכמ"ה.

תשובה אין זה ברור כלל לומר שאותו האיש שנפטר היה אביו של אותו הבן ישן כי הגביר הנז' הוא נותן צדקה ומתנה של מעות להרבה אורחים עוברים ושבים המסבבים לקבץ נדבת אחינו בני ישראל והם באים מכמה מקומות רחוקים וקרובים אשר לא נודע מי הם גם רבים המה ועל כן הגם שנחזיק דברי הגביר שאומר שלא נתן מימיו גלימא לשום אדם כי אם רק לאביו של זה הם דברים כנים ואמיתיים ולא חיישינן לה משום שאמרו כל מילתא דלאו רמייא עליה דאיניש וכו' ולא חיישינן שנתן גם לאחרים ושכח עכ"ז אין כדאי בירור זה ישן כי י"ל אולי זה הנפטר היה אחר ששמו ג"כ יהודה והוא קיבל מן הגביר נדבה מעות בשביל לקנות בהם גלימא והלך וקנה בהם הגלימא ההיא ועל כן כאשר שאלו אותו מניין לך גלימא זו א"ל זו ניתנה לי מאת גביר פ' והיינו כי הדמים שלה ניתנו לו מן הגביר הנז' ואין כאן הכרח גמור לפרש ולומר שהיא עצמה ממש בעין ניתנה לו מן הגביר וא"כ י"ל שאותו יהודה אביו של זה הבן שנתן לו הגביר גלימא בעין עדיין הוא חי.

וראיה לדבר אביא לכם מן הגמרא דבתרא דף פ"א ע"א דקאמר לענין ביכורים מחייב היה ר"מ אף בלוקח פירות מן השוק ומקשה בגמרא והא כתיב אשר נתת לי ומתרץ

לשמה

דיהבת לי זוזי וזבני בהו ע"ש נמצא לשון נתת לי יתפרש שפיר דיהבת לי זוזי וזבני בהו ואינו מוכרח לומר נתת לי גופו של אותו דבר בעין ממש וכ"ש הכא בג"ד דקאמר זו ניתנה לי מאת הגביר פב"פ דשפיר י"ל כוונתו שנתן לן הגביר דמים וזבין בהו הגלימא על כן אין כדאי בירור זה להוציא ממון על ידו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שמ"ב

שאלה במ"ש הרמב"ם בפ"ג מהל' מלוה ה' ג' בחובל רחים ורכב דלוקה שתים על שניהם שנא' לא יחבול רחים ורכב לחייב על הרחיים בפ"ע ועל הרכב בפ"ע ע"ש ונסתפקנו בזה אם היינו דוקא היכא דחבל הרחיים והרכב בבת אחת הוא דחייב על שתיהם אבל אם חבל אותם בזא"ז לא יתחייב כי אם רק על האחד ולא על האחרון יען כי כיון שכבר חבל אחד מהם אין הנשאר מועיל למלאכה ולהכי פטור עליו או"ד גם בכה"ג יתחייב על שתיהם. יורנו ושכמ"ה.

תשובה הנה ברור הא דחייב שתים על הרחיים ורכב היינו דוקא כשחבל אותם בבת אחת אבל בזא"ז דהיינו שאם חבל הרחיים לבדו ונשאר לו הרכב ואח"כ בא וחבל הרכב ג"כ לא יתחייב על הרכב יען כי השתא הרכב לא יועיל למלאכה וליכא טעמא דכי נפש הוא חובל וראיה לזה מהא דתנן בפ"ד דשבועות גבי עדים שהשביע עליהם שיעידו דתנן כפרו שניהם כאחד שניהם חייבים. בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור משום שכפר הראשון שוב אין השני ראוי להעיד שהרי יחידי וכן פסק הרמב"ם בה' שבועות פרק יו"ד הי"ג השביע עדיו בב"ד וכפרו שניהם כאחת כגון שהתחיל השני לכפור בתוך כדי דיבורו של חברו שניהם חייבים בשבועת העדות וכל או"א מביא חטאתו על שבועתו כפר הראשון ושהה עד הב' יותר מכדי דיבור ואח"כ כפר הנה הראשון חייב בשבועת העדות והשני פטור משבועת העדות דאלו הודה זה השני לא היתה

עדותו מחייבת ממון עכ"ל וא"כ השתא ה"ה הכא דאם חבל הרחיים והלך לו ואח"כ בא לחבול הרכב אינו מתחייב על הרכב כיון דהשתא לא יועיל למלאכה ואין כאן כי נפש הוא חובל.

ואין לומר כיון דאפשר שימצא לו רחיים א"כ אז יועיל הרכב למלאכה ועל זה יתחייב גם בכה"ג דזה אינו דאנחנו דנים באשר הוא שם דאין לו רחיים כי אם רכב וה"ז לא יועיל לבדו למלאכה ואין כאן כי נפש הוא חובל וראיה לזה מדתנן התם היו ב' כיתי עדים כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השניה שתיהם חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהם ובגמרא דף ל"ג ע"א פריך ראשונה אמאי חייבת הא קיימא שנייה ומה הפסידו הראשונים בכפירתם ומשני דמתניתין איירי כגון שהיו העדים של כת שנייה קרובים בנשותיהם שלא היו כשרים להעיד כשכפרה כת הראשונה ונשותיהם גוססות מהו דתימא כיון דקי"ל רוב גוססין למיתה הוו להו כאלו מתו ותפטר כת הראשונה דהא קיימא שנייה קמ"ל השתא מיהא לא שכיבי ונמצא שלא היה שם בשעת כפירה אלא כת הראשונה בלבד ולפיכך חייבין ע"ש ועי' בפירוש רע"ב ז"ל וכן פסק הרמב"ם שם הלכה ט"ו השביע שתי כתי עדים ושניהם ראויות להעיד וכפרה הראשונה ואח"כ כפרה כת השנייה הראשונה פטורה משבועת העדות מפני שהם סומכים על עדות שנייה ואפשר להוציא הממון בעדות הכת האחרת ונמצא זה הנתבע אינו חייב לשלם בעדות אלו שכפרו לבדם. היתה הכת השנייה קרובים לתובע או לנתבע בנשותיהן והרי הן גוססות אף הראשונה חייבת שהרי השנייה בעת כפירת הראשונה לא היתה ראויה להעיד ואעפ"י שבמהרה יהיו ראויים כשימותו אלו הגוססות ואם כפרה השנייה אחרי שמתו נשותיהם חייבין בשבועת העדות עכ"ל. וע' שם בדף ל"ג בתוספות בד"ה הא קיימא שנייה וכו' ע"ש נמצא אע"ג דקי"ל רוב גוססין למיתה והרי כאן קרוב שתועיל עדות השנייה אפ"ה מחייבין את הראשונה בקרבן משום דדיינין לה באשר הוא שם וא"כ ה"ה הכא דאין דנין כי אם באשר הוא שם והשתא דליכא כי אם רכב לבדו אין כאן משום כי נפש הוא חובל ואין זה מתחייב בלאו.

שו"ר דיש להוכיח להיפך מגמרא דקמא דף ק"ה ע"ב דקאמר התם אמר רבה שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אצלך ש"ח אני עליו חייב שהרי פטר עצמו מגניבה ואבידה ש"ש אני עליו חייב שהרי פטר עצמו משבורה ומתה שואל אני עליו חייב שהרי פטר עצמו ממתה מחמת מלאכה אלמא אע"ג דהא קאים כיון דאי מגניב ממונא קא כפר השתא נמי ממונא קא כפר ומינה ילפינן גבי גזל חמץ ועבר עליו הפסח ונשבע עליו לאחר שנאסר דאע"ג דהשתא עפרא בעלמא הוא כיון דאי מגניב בעי לשלומי ליה ממונא מעליא השתא נמי ממונא קא כפר ליה ע"ש ודין זה דרבה פסקיה הרמב"ם להלכה בפ"ח מה' שבועות ע"ש וא"כ מהא איכא להוכיח לנ"ד להיפך ממה שהוכחנו מהך דשבועות דף ל"ג ובאמת התם בשבועות דף ל"ז סבר רבי יוחנן הכופר בממון ש"ש עליו עדים חייב בשטר פטור וא"ר פפא טעמא דר"י עדים עבידי דמייתי שטר הא מנח ע"ש אלא דבאמת לא אתוקם האי טעמא דמסיק התם טעמא דרבי יוחנן משום דהוה שטר שעבוד קרקעות והאי טעמא אפסיק להלכה בהרמב"ם ע"ש.

אך אחר הישוב ראיתי כי אין לדמות נ"ד להך דמס' שבועות ולהך דמס' קמא כי התם איירי בחיוב קרבן שבועה ויש לחלק חילוק רב ביניהם כאשר יראה הרואה ברם נ"ד איכא טעמא רבא דמסתבר שלא יתחייב בכה"ג והוא מוכרח ממה שמצינו דלא תייבו הכתוב מעיקרא בהיכא דלא הוה לווה אלא רחיים לבדו או רכב לבדו ובא זה וגנבו ולא אמרינן אי הוה ליה השני נמצא נפש הוא חובל השתא נמי נפש הוא חובל ועל כן גם בכה"ג פטור ולא אמרינן כן. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שמ"ג

שאלה גוי בעל נכסים שיצא מעירו והניח שם נכסים ובא לעיר אחרת ודר שם כמה שנים והוא לא היו לו יורשים בעיר זו כי היורשים שלו היו דרים בעיר שיצא ממנה וקודם שמת בעיר זו שדר בה האחרונה

רלד תורה

עשה צוואה שהיורשים ינחלו הנכסים שלו שיש לו בעירו בלבד אבל נכסים שיש לו בעיר זו שמת בה לא ינחלו כלום וסילק אותם מירושה אך עשה ב' פקידים שהם יבואו אחר מיתו לביתו ויקחו כל הנכסים הנמצאים שם הן מעות בעין הן חפצים ויקנו בהם קרקעות והריוח שעולה משכירות הקרקעות יחלקו אותם לעניים גויים ויעשו בהם איזה הטבות אשר יוכשר בעיניהם בכל שנה ושנה והוא סילק זכות היורשים מן נכסים אלו לגמרי ובא השואל לשאול אם יש יהודי אחד שיוכל להכנס בחדרו של אותו גוי אחר מותו ויוכל ליקח בסתר מעות בעין מן חדרו קודם שיבואו הפקידים ויקחו אותם אם יש בזה איסור משום גזל הגוי או לאו, יורנו ושכמ"ה.

תשובה מאחר שבדיניהם הצוואה של אותו גוי מועלת לסלק זכות היורשים מאותם הנכסים שנמצאים בביתו ואלו הנכסים יקחום הפקידים לעשות בהם הטבות לגוים נמצא ממון זה אין לו תובעים כי הגוי אחר שמת אין לו זכות בו וגם שאר הגוים אין גם אחד שיכול לומר יש לו זכות בהם כי לא זיכה אותם לגוי פרטי ועל כן אם זה היהודי יוכל ליקח בסתר באופן שלא יהיה אדם מכיר בו ולא יש חשש חילול ה' בזה אין בזה איסור משום גזל הגוי ולא עוד אלא אפילו אם באו הפקידים ולקחו המעות אם יוכל ליקח מן המעות בסתר שלא בידיעתם באופן שלא יהיה חילול ה' בזה מותר כי הפקידים הגם שלקחו המעות אצלם הנה הם עצמם אין להם חלק וזכייה בהם כי הם צריכים לקנות בהם קרקעות ולחלק הריוח שלהם לעניים גוים אחרים שאינם ידועים מי הם וא"כ עדיין ממון זה הוא אין לו תובעים ואין שום גוי פרטי זכה בו עדיין. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שמ"ד

שאלה א' היה לו מקום אחד שהיה חפור בו אמת המים ע"י פועלים בצד צפונו ובצד דרומו עומק אמה ושליש ובצד מערב היתה אמת המים חפורה עומק אמה

לשמה

בלבד כי עדיין לא נשלמה חפירתה והוא צריך להשלימה עוד שליש אמה להשוותה עם של צפון ודרום והביא על זה ב' פועלים ישראל ונתן להם חפירה זו בקבולת שיגמרו אותה לעומק שליש אמה שתהיה שוה עם של צפון ודרום והיא אורך חמשים ורוחב אמה ורביע מ"מ והקרקע קשה הרבה. והנה אחד מן ב' הפועלים הנז' הקדים והלך לבדו לעסוק בפ"ע וחפר והעמיק חצי השליש הנז' משך כל אורך החמשים אמה הנז' והניח החצי של מלאכת החפירה להשלים אותה חברו וכאשר בא חברו צעק כנגדו מאן פלג לך ומדוע ככה עשית שהיה לך לחפור כל השליש כולו במשך כ"ה אמות ותניח בשבילי כ"ה אמות לחפור ג"כ כל השליש אמה כולה אך עתה אתה בררת לעצמך חלק יפה לחפור חלק שטח עליון של השליש והנחת לי חלק התחתון דאיכא טרחא טפי להגביה העפר להשליכו לחוץ על שפת האמה וחברו טוען מה שאמרת מאן פלג לך הנה הגם שאנחנו לקחנו מלאכה זו בקבולת מן בעל המקום שנינו ביחד אך אין כונתינו שנהיה עוסקים שנינו ביחד אלא זה דרכינו תמיד כמה פעמים שאנחנו לוקחים בקבולת לחפור אמות המים וכיוצא שכל אחד יהיה עוסק לבדו בחצי המלאכה ולא נעסוק שנינו ביחד, ומה שאתה טוען איך בררתי לעצמי שטח העליון של חמשים אמה כולו והנחתי לך שטח התחתון דנפיש טרחיה הנה זה ההפרש של חצי השליש שהוא גובה טפח מ"מ אינו כדאי ואין דרך להקפיד בו ועכשיו כבר עשיתי וגמרתי מלאכתי ואין אחר מעשה כלום. יורנו שורת הדין איך נוטה ושכמ"ה.

תשובה מה שאומר זה שטוען זה ההפרש בטרחא לגובה טפח אינו כדאי ואין דרך להקפיד עליו לא צדק בזה כי מצינו בגמרא דמ"ק דף ד' ע"ב בהא דתנן ומתקנין את המקולקלות במועד דקאמר בגמרא מאי מקולקלות א"ר אבא שאם היתה עמוקה טפח מעמידה על ששה טפחים ובעי בגמרא טפחיים על שבעה מהו הכא חמשה קא מעמיק והכא חמשה קא מעמיק או"ד כיון דאיכא טפח יתירא אכא טרחא טפי תיקו. ופירש רש"י טפחיים על שבעה טפחים פירוש

תורה לשמה

שהיתה עמוקה שבעה טפחים ונסתמה חמשה ונשאר חפירתו ב' טפחים בלבד מהו להעמיק אותן החמשה דאם היתה של ששה מיפחים ונסתמה חמשה ונשאר טפח אחד אמרת שמותר להעמיק החמשה טפחים וה"נ ג"כ מעמיק רק חמשה טפחים או"ד כיון דהכא איכא טפח יתירא דלא צריך ליה משום דסתם עשיית אמת המים הוא בת ששה טפחים דלכך נקראת אמה ובהאי טפח היתר איכא טרחא יתירא ששוהה עצמו בשביל אותו טפח להגביה העפר להשליכו לחוץ ע"ש וכ"כ הר"ן ז"ל וכ"כ הריטב"א ז"ל ע"ש.

נמצא ההפרש בטרחא כאן הוא רק על גובה טפח וג"כ חשיב ליה טרחא יתירא והש"ס לא נסתפק שם כי אם רק אי אמרינן כיון דהתירו טרחא דחפירה של חמש טפחים אי אמרינן גם של הפרש טרחא זו דהגבהת עפר הטפח התירו או"ד דלא התירו בכך אבל לכולהו צדדין מודו שזה ההפרש חשיב טרחא יתירה וא"כ בנידון השאלה שהוא ענין ממון בין אדם לחברו הא ודאי לא מצי זה לברור לעצמו חלק שטח העליון ולהניח לחברו חלק שטח התחתון והגם שכבר עשה מעשה גזלנותא הוי ואין חוטא נשכר לכן יביאו שמאים לשום ערך הטרחא הזו כמה עולה ונותן לו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לו.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שמ"ה

שאלה חכם א' שכותב שאלה ותשובה לבע"ד ופוסק הדין מה שעלתה מצודתו מדברי רבותינו הפוסקים אי שרי ליה ליקח מתנה מן בע"ד בעבור הפס"ד זה שהיפך בזכותו דכיון שזה החכם הוא אינו דיין בדבר הזה כי זה הדין הוא בא ונידון לפני הדיינים שבעיר ורק זה הפס"ד מועיל לבע"ד שמוציאו ומראהו לדיינים שיעיינו בו ואם נראה להם שכך הוא האמת הם האומרים פ' חייב פ' זכאי ועל פיהם יקום דבר וזה החכם שטרח והיפך בזכות הבע"ד וסידר לו זכות ע"פ הפוסקים הוא לוקח שכר טרחו ואין כאן ל"ת דשוחד מאחר שאינו דיין הוא בדבר הזה. או"ד כיון שהוא פוסק הדין בשאלה ותשובה והיא מוצאת לפני הדיינים אעפ"י שעל פיהם יקום דבר ואם לא יסכימו לדבריו הרשות בידם מ"מ חשיב זה כהד מנייהו דדייני הנו' ואסור לקבל הנאה מכח הוראתו הנו' משום איסור שוחד אעפ"י שמקבל ההנאה אחר שכתב הפס"ד הנו' וכ"ש היכא דהוא מתנה על שכרו קודם שרואה ומעיין בפס"ד הנו'. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דסנהדרין דף כ"ז ע"ב גבי רב פפא שהיפך בזכות בר חמא לפני רב אבא בר יעקב שהיה הוא דיין בדבר ההוא וסו"ד קאמר התם קם בר חמא נשקיה אכרעיה וקבליה לכרגיה דכוליה שניה ופירש"י נשקי לכרעיה דרב פפא וקבליה לכרגיה דכוליה שניה להצילו ממנת המלך ע"ש וכתב הרא"ש ובלא"ה פטירי רבנן מכרגא הילכך לא הוי כשוחד מאוחר ע"ש ומהר"ם אלשקר בתשובה סי' י"ט כתב תשובת רבינו נחמיה תלמיד הרא"ש שכתב בשם רבינו מאיר דשלא כדין היו מטילין עליו כרגא ולכן לא חש לשוחדא דאינו אלא כמבריח ארי ע"ש וכן מרן מהריק"א בב"י יו"ד סי' רמ"ג הביא תשובת רבינו נחמיה הנו' וכתב שם מרן ז"ל שהציבור היו פורעים ולא היה רוצה להחזיק טובה לציבור ע"ש נמצא לכולהו רבותא הנו' ס"ל דאיכא בכה"ג לחא דשוחדא ולכן כל חד תריץ יתיב חד טעמא בהא דלא חש רב פפא לאיסור שוחד. והנה שם מפורש בגמרא דרב פפא לא היה הוא עצמו דיין בדבר הזה כי אם רב אבא בר יעקב היה הדיין ועל פיו יקום דבר דהכי אמרינן התם בעמוד א' כי הא דבר חמא קטל נפשא א"ל ריש גלותא לרב אבא בר יעקב פוק עיין בה אי ודאי קטיל ליכהיוהו לעיניה. אתו תרי סהדי וכו' ע"ש ועכ"ז סברי מרנן דבלאו הנהו טעמא הוה איכא איסור שוחד גבי רב פפא אע"ג דלא הוא הדיין בדבר ורק הוה יתיב התם כשהיה רב אבא דן את הדין הזה והיינו מוכרח לומר דס"ל כיון שהוא דיבר בזה במקור הדין להביא ראיות וטעמים ע"פ הדין לזכות בר חמא חשיב כחד מן הדיינים באותו דבר דאסור לו לקבל שוחד אפי' מאוחר, וא"כ ה"ה בנ"ד כיון שזה החכם בעל התשובה מביא ראיות וטעמים ע"פ הדין בדבר ההוא

דבריו אלו הם נמצאים לפני הדיינים אע"ג דע"פ הדיינים דמתא יקום דבר עכ"ז חשיב זה הפסקן כחד מגייסו ואסור לקבל הנאה משום לתא דשוחד ואפי' מאוחר וכ"ש כשהוא מתנה מעיקרא ומפרש שכרו והנאתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שמ"ן

שאלה ראובן שהכה את שמעון וקרע לו בגדו ואח"כ הלך יעקב אביו של ראובן אצל שמעון לתת לו דמי הבגד שקרע לו ראובן וא"ל שמעון לא אקח מפני שכבר מחלתי לראובן ואחר איזה ימים תבע שמעון לראובן לפני ב"ד על ההכאות שהכהו והשיב ראובן מאחר שלא רצה ליקח דמי הבגד שנקרע כי אמר כבר מחלתי לראובן מסתמא מחל על הכל ולא על הבגד דוקא ואחר שכבר מחל אין לו עתה דו"ד עמי ושמעון אומר שמעולם לא היה בדעתו למחול על ההכאה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין הוכחה ממחילת הממון על מחילת צער הגוף דאמרינן דרך בני אדם למחול על נזקי ממון אבל אין דרך בני אדם למחול על צער גופן וכנז' בדברי רבינו עובדיה ז"ל במס' קמא פ"ח משנה ז' ע"ש וא"כ השתא ה"ה הכא יש לומר על נזקי ממון מחל לו אבל על צער גופו של ההכאות לא מחל לו והיה בדעתו לתבעו לדין. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שמ"ן

שאלה שמעון היה שבוי והשבאי לא נתרצה בפדיון שלו במעות כי אם שיביאו לו טבעת של אבן טובה שמצא אותה השבאי ביד ראובן וחמד אותה והלכו ואמרו לראובן על הדבר הזה ונתן את הטבעת כדי לפדות את שמעון אח"כ בא שמעון אצל ראובן ותבע ממנו מאה דינרים שהיה חייב לו מקדמת דנא והשיב ראובן שכבר נתתי בשבילך טבעת ששוה אלף דינרים והשיב שמעון אותה הטבעת נתת אותה במתנה בשביל מצוה לקיים בה מצות פדיון שבויים ולא נתת בעבור לפרוע החוב שלך שאם היה בדעתך כן היה לך לפרש בעת שנתת הטבעת שיזכה החוב מטבעת זו ומאחר שנתת בסתם דעתך בשביל מצוה והחוב במקומו עומד. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גרסינן בגמרא דכתובות דף צ"א ע"ב ההוא גברא דהוו מסקי ביה מאה זוזי שכיב שבק קטינא דארעא דהוה שוויא חמשין זוזי אתא בעל חוב וקטריף ליה אזלי יתמי יהבו ליה חמשין זוזי הדר קטריף לה אתו לקמיה דאביי אמר להו מצוה על היתומים לפרוע חוב אביהן הני קמאי מצוה עבדיתו השתא כי טריף בדין קטריף ולא אמרן דלא אמרו ליה הני חמשין זוזי דמי ארעא קטינא. אבל אמרו ליה הני חמשין זוזי דמי ארעא קטינא סלוקי סליקוהו ע"ש וזו הלכה פסוקה וברורה וא"כ השתא בנידון השאלה כיון דאיכא מצוה גדולה דפדיון שבויים וגם הוא מוכרח לומר שעשה מצוה שנתן הטבעת ששוה הרבה אמרינן הכל נתן בתורת מצוה ולא אמרינן שמקצת מדמי הטבעת כיון בה לשם פרעון חוב דהוה ליה לפרש בעת הנתינה וכאמור ועל כן צדק שמעון בטענתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שמ"ח

שאלה טבח אמיד ששוחט בכל יום בהמות הרבה למכור ואחר שיבא הבודק ויבדוק הריאה ויכשיר הבהמות יבואו טבחים קטנים ויקנו ממנו בהמות כשרות כמות שהם במשקל דהיינו ששוקל להם הבהמה כולה כמו שהיא בעורה ובשרה ופרשה קודם הפשט וניתוח ואלו הטבחים אחר שקונים ממנו הבהמה במשקל בערך הידוע ביניהם אז הם מפשיטים הבהמה ומנתחים אותה ומוכרים הבשר בחנות שלהם ויש טבח קונה בהמה אחת ויש שתים ויש יותר והערך פסוק וידוע ביניהם ורק הטבח הגדול בעל הבהמות שואל לזה הקונה כמה

תורה

בהמות תרצה וא"ל אחת או שתים וזה פושט ידו ולוקח בהמה שחוטה מן הכשרות מן הבא בידו ושוקל לו ואינו מניח להלוקח לברור לעצמו אלא הוא נוטל מן הבא בידו ואם שמנה הרבה או כחושה הכל לפי המזל של הלוקח כך המנהג ביניהם ומתרצים בזה. והנה היום בא טבח אחד כמנהגו ושאל אותו המוכר ואמר שרוצה לקנות בהמה אחת מן הכשרות ונטל המוכר בהמה אחת מן הבהמות ושקל ונתן לו וזה לקח והלך לביתו וכאשר בא להפשיטה ולנתח אותה מצא בבהמה ההיא שבר יד שלא הרגישו בה מקודם באופן שלא תטרף הבהמה אלא שצריך מן הדין להשליך היד והבהמה מותרת וכנז' בש"ע יו"ד סי' ב' והנה זה הלוקח מצא עצמו שאותו היום יפסיד במקחו ולכן מצא עילה בזה לבטל המקח וטוען שזה מקח טעות ורוצה להחזיר הבהמה למוכר יען כי נמצא בה שבר שצריך להשליך היד והמוכר טוען שאין המקח מתבטל בזה כי הוא יתן לו יד אחר מבהמה אחרת כשרה שהיא גדולה מזו והלה אומר מאחר שבהמה זו נמצאת חסרה יד נתבטל המקח ולא כל כמיניה להשלים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נראה דבר זה הוא פלוגתא בהרמב"ם והראב"ד ז"ל כי הרמב"ם ז"ל בהלכות מכירה פרק ט"ו פסק וז"ל המוכר לחברו במדה ובמשקל או במנין וטעה בכל שהוא חוזר לעולם. כיצד מכר לו מאה אגוזים בדינר ונמצאו צ"ט וכו' וכן אם נמצאו המעות חסרים חוזר וכתב הראב"ד ז"ל א"א אינו מחוור פעמים שאין המקח נקנה שאם רצה לחזור עד שלא השלים חוזר כגון שהיה תופס לפניו שק של אגוזים וא"ל הילך שק זה שיש בו סאה של אגוזים בדינר ונטלו והלך לו ומדדו ולא מצא מדתו ה"ז חוזר ואעפ"י שרצה זה להשלים אבל אם היה לפניו שק של אגוזים וזה יודע שאין בו אלא כדי שיעור מדה וא"ל הנה שק של אגוזים לפניך ונטל השק ומדד ולא מצא מדתו ה"ז קנה וישלים שהרי היה מכיר שלא היה בו סאה ועל דעת השלמה נטל ושודש דבר זה בקידושין עכ"ל וכתב הרב המגיד ז"ל וז"ל דימה הראב"ד ז"ל זה להמקדש אשה במנה זה דאם לא ידעה ונמצא

לשמה רלז

חסר דינר דאינה מקודשת כדאיתא בפ"ק דקידושין וסובר הראב"ד ז"ל דע"כ לא מפלגינן כהאיש מקדש בין מכר למלוה בכהאי גונא אלא כשלא אמר במנה זה וכו' ומ"מ אין קידושין דומין למקח וממכר בכהאי גונא ודברי המחבר ורבו ז"ל עיקר ע"כ ע"ש. נמצינו למדין דסברת הרמב"ם ורבו ז"ל במכר אפילו במנה זה קנה ומשלים לו הדינר וסברת הראב"ד ז"ל אפילו במכר כל שאמר מנה זה לא קנה וע' להטור ז"ל בח"מ סי' רל"ב שהביא דברי הראב"ד ז"ל ושינה בסוף דברי הראב"ד ז"ל ע"ש. וכל זה לדעת הרב המגיד ז"ל אבל לדעת מרן הב"י בסי' רל"ב ומור"ם ז"ל ושאר פוסקים שם דכולהו ס"ל דלא פליג הראב"ד על הרמב"ם אלא שהראב"ד חידש דין אחר שלא נזכר בדברי הרמב"ם ז"ל והוא דבמנה זה לא קנה וס"ל דכ"ע מודו בזה וכמבואר כל זה בדברי הפוסקים ז"ל.

והנה בגידון השאלה השבר הזה לא היה יודע בו המוכר ולא שום אדם בתחלה כי הבודק של הריאה לא הרגיש בו וזה המוכר נטל בהמה זו מתוך כמה בהמות אך יש לומר כיון דהבהמה עם היד הוא גוף אחד אע"ג דהלוקח לא א"ל בהמה זו חשיב כאומר מנה זו דטעמא דהראב"ד ז"ל במכר במנה זו דלא קנה מפני כי באמרו מנה זו אמרינן זה היה סבור ליקח כל הדמים בבת אחת ולא היה רוצה ליקח בזא"ז פעמיים או שלש ואדעתא דהכי הקנה ולכן כל שנמצא חסר הוי מקח טעות ובטל המקח וכן באומר הילך שק זה שיש בו סאה של אגוזים בדינר ונטלו ומדדו ולא מצא מדתו ה"ז מקח טעות כי קנה אדעתא ליקח כל מקחו בבת אחת ומאחר שלא היה כן אלא נמצא חסר וצריך עתה להשלים לו ה"ז מקח טעות וחוזר וא"כ השתא בגידון השאלה אעפ"י שלא אמר המוכר ללוקח אני מוכר לך בהמה זו ורק א"ל כמה בהמות תרצה וא"ל הלוקח בהמה אחת כמנהגם וזה נטל בהמה אחת מן הבהמות ושקל לו ועתה נמצא שהיא חסרה אבר ודאי תשיב כאומר הילך שק זה שיש בו סאה של אגוזים כי מסתמא הבהמה צריכה להיות שלימה עם היד שלה וכן היא היתה שלימה למראה עינים אך המראה היה טעות מפני שהיד היתה טריפה וצריך להשליכו ולמפרע

רלח תורה

נמצא שהיתה חסרה היד אך ודאי זה לא קנה רק אדעתא ליקח כל מקחו בבת אחת כי מאחר שאמר שהוא רוצה בהמה אחת דבריו מוכחין דבהמה שלימה רוצה עם כל אבריה וכן הוא קונה תמיד ממנו בהמות שלימות כמות שהם אפילו בפרש שלהם ובודאי דחשיב דבר זה כאומר מנה זו ומאחר דסברת מרן ב"י ז"ל ומור"ם וכמה פוסקים דס"ל כ"ע מודו במנה זו דלא קנה ולא פליג הראב"ד על הרמב"ם ז"ל כוותיהו נקטינן דלא משוו פלוגתא וה"ז מקח טעות וחוזר בו ואינו יכול זה להשלים לו יד אחרת מיהו צריך שתהיה היד זו שוה פרוטה שאם אינה שוה פרוטה אין כאן טענה כלל דפחות מפרוטה אינו ממון ולא חשיב זה חסרון והנה דבר פשוט הוא שיד הבהמה ודאי שוה פרוטה ולא הוצרכתי לפרש ד"ז אלא לענין בעלמא אם יהיה נידון כזה בעוף דשם על הרוב אין היד שוה פרוטה שצריך להורות כמו שאמרנו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שמ"ט

שאלה אחד בעל חנות מוכר כוסות ובא אחד ולקח כוס אחד מן החנות וכונתו לקנותו ותיכף ומיד כאשר נטלו והגביהו בא אחר וחטף אותו ועדיין לא נתן דמים לבעל החנות וגם לא דיבר עמו על המקח כלל ורק נטל הכלי ההוא בשתיקה כי בדעתו היה לקנותו וליתן הדמים ולא הספיק ליתן הדמים ובא זה וחטף אותו והלך ובעל החנות טוען כיון שהגבהת אותו נעשה שלך כי אדעתא דלקנות נטלת והגבהת אותו ונתחייבת לי דמים מעת ההגבהה ומה שלא דברת עמי על המקח מעיקרא אין צריך לדבר כי זה שומתו ידועה ורוב הקונים אינם מדברים על המקח כלום אלא נוטלים הכלי בשתיקה ונותנים לי הדמים וגם אתה בעצמך ככה עשית בזמנים אחרים שקנית ממני ג"כ מזה הכלי ונטלת בשתיקה ונתת הדמים ונמצא זה שחטף משלך חטף והלה טוען מאחר שאני לא דברתי עמך על המקח הגם שבלבי היה לקנותו עכ"ז לא נתבררה כוונת לבי בזה עד שאתן מעות ומאחר שזה חטף קודם מתן הדמים הנה זה עדיין הוא שלך.

וכן נסתפקנו אם נטל כלי זה בשתיקה אדעתא לקנותו ואחרי שנטלו קודם מתן דמים חזר בו ואינו רוצה לקנות אם יוכל או לאו.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

לשמה

תשובה איתא בגמרא דבתרא דף פ"ח גופא אמר שמואל הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב וה"מ הוא דקיצי דמיה. ההוא גברא דעל לבי טבחא אגבה אטמא דבשרא בהדי ההוא אגבהה אתא פרשא מרמא מיניה אתא לקמיה דרב יימר חייביה לשלומי דמיה וה"מ הוא דקיצי דמיה. ההוא גברא דאייתי קארי לפום נהרא אתו כ"ע שקול קרא קרא א"ל הרי הן מוקדשין לשמים אתו לקמיה דרב כהנא א"ל אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו וה"מ הוא דקייצי דמייהו אבל לא קייצי דמיהו ברשות מרייהו קיימי ושפיר אקדיש ע"ש ופירש רשב"ם ז"ל דהכא לא אדעתא למגזל שקלנהו אלא לקנותן וכיון דלא קייצי דמייהו לא סמכא דעתייהו דשמא ירצה למכרו ביוסד ודעתן להחזירן ולהכי ברשות מרייהו קיימי ע"ש ודין זה פסוק להלכה בהרמב"ם ז"ל ובש"ע ע"ש וא"כ השתא הכא בנידון השאלה אם זה הכוס קייץ דמיה ה"ז קנהו מעת שהגביהו דהגבהה קונה בכל מקום ונעשה שלו וה"ז מתחייב בדמיו וגם אינו יכול לחזור בו כי הוא הגביהו לקנותו ונעשה שלו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"נ

שאלה ראובן מכר קרקע לשמעון וכתב לו שטר ומפורש בשטר שהמכר היה על תנאי שלא ימכור הקרקע ללוי לא היא ולא מפרי פירותיה ואם עבר על התנאי המכר בטל ותחזור הקרקע למוכר והלוקח יטול מעותיו ועתה יורש של ראובן טוען שהלוקח עבר על התנאי שמכר פירות הקרקע ההיא והמכר בטל

והלוקח טוען שהתנאי מפורש בשטר על הקרקע ועל פירי פירות ולא נזכר פירות בתנאי והיורש טוען חדא כיון דאמר פירי פירות נכללו גם הפירות ותפס פירי פירות לרבותא דאפילו מן פירי פירות לא ימכור לו, ועוד דודאי כוונתו גם על הפירות דהשתא ומה על פירי פירות קפיד על פירות לא כ"ש ומה סברא יש לחלק בזה הלא מאומד הדעת נראה שכן הוא אלו הן הדברים שעברו ביניהם. על כן יורנו המורה לצדקה וישכמ"ה.

תשובה

גרסינן בגמרא דכתובות דף פ"ג ע"ב אבעיא להו כתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירי פירות מהו שיאכל פירות מפירי פירות סליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה או"ד מכל מילי סליק נפשיה ואמרו בגמרא פשיטא דמכל מילי סליק נפשיה ועשו הכרח לזה ושוב חזרו ודחו בגמרא זה ההכרח ע"ש. וכתב הטור ז"ל באה"ע סי' צ"ב ואם כתב דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירי פירותיהן ולא הזכיר הפירות אוכל הפירות ולא פירי פירות וג"מ אם שייר הפירות ולא אכלם וקנה מהם קרקע אינו אוכל פירותיה שהם פירי פירות עכ"ל וכתב מרן ז"ל בב"י על דבריו הנז' בעיא בפרק הכותב ואמרו פשיטא דמכל מילי סליק נפשיה וכו' ודחו בגמרא ההכרח שאמרו לפשוט כן וכתב הר"ן ולא אפשיטא בעיין הילכך אמרינן דפירי פירות הוא דסליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה וכ"כ ר"ח אבל רבינו האי כתב ואסיקנא דמכל מילי סליק נפשיה וגם הרב המגיד כתב בפרק כ"ג מה' אישות יש מהגאונים שפסקו דכיון דבעיין לא אפשיטא יד בעל השטר על התחתונה ויש מהם שפסקו כפשטות הגמרא וזה דעת הרשב"א וכו' ע"ש נמצא יש סוברים דבעיין לא אפשיטא ויד האשה על התחתונה ורבינו הטור ז"ל סתם דבריו כמותם ויש דס"ל העיקר כפשטות הגמרא דקאמר מעיקרא פשיטא מכל מילי סליק נפשיה ואין לו פירות ובש"ע הביא ב' הסברות י"א הבעל אוכל פירות וי"א שגם הפירות אינו אוכל ע"ש וא"כ השתא כיון דד"ז הוא פלוגתא יש להורות בנידון השאלה המוציא מחברו עליו הראיה והמוחזק יכול לומר קי"ל.

והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"א

שאלה

בעה"ב אחד היה לו תיבה אחת גדולה מונחת בביתו ורצה למכור אותה והביא הסרסור לוקח אחד וראה אותה וישרה בעיניו ופסק עם המוכר הערך שלה ונתן לו הלוקח את הדמים והלך הלוקח והביא כתף אחד לשאת אותה להביאה אל ביתו והנה התיבה זאת היתה מונחת על ארבע חתיכות עץ אשר עשויים ומתוקנים יפה כמו רגלים אך לא היו מחוברים עמה במסמרות אלא הם מופרדים ממנה ורק היא עומדת עליהם כי כן הדרך שיש עושים לתיבות חתיכות כאלו שהם כמו רגלים כדי להעמיד התיבה עליהם ועושים כן לתועלת התיבה כדי שלא תשב על הארץ ולא יהיה לשוליה איזה רקבון וגם עוד אהנייה להו שבזה האויר של קומת הרגלים שיש בין שולי התיבה לקרקע ישתמשו בו איזה תשמיש להניח שם חפצים ויש כמה בני אדם עושים כן לתיבות שלהם ויש שאין עושים ואותה התיבה שקנה הלוקח היתה עומדת על ד' רגלים בעת שפסק הערך שלה וכאשר נשא הלוקח את התיבה בא ליקח ג"כ את ד' חתיכות הרגלים הנז' ויאמן המוכר באומרו כי אני מכרתי את התיבה דוקא ולא את ד' חתיכות העץ האלו והלוקח טוען מאחר כי אלו הד' חתיכות הם מתוקנים ועשויים לצורך התיבה שעשויים רגלים אליה הנה הם בכלל המכר ולא היה צריך לפרש דבר זה בעת המכר כי בסתמא הם בכלל כיון שלצורכה הם עשויים והמוכר טוען כיון שאינם מחוברים עם התיבה לא נכללו עמה והרי יש כמה תיבות שאין להם רגלים כמו אלו ואין להם רגלים כלל אלא הם מונחים על הקרקע ממש אלו הם דו"ד שעברו ביניהם. על כן יורנו המורה לצדקה וישכמ"ה.

תשובה

גרסינן בגמרא דבתרא דף ס"ט ע"א בעי רבי ירמיה מלבונות של כרעי המטה מהו כל היכא דמטלטלי בהדה לא תבעי לך היכא דלא מטלטלי מאי תיקו ומפרש רשב"ם ז"ל מלבונות כרעי המטה חתיכות עץ היו נותנים תחת כרעי המטה כדי שלא ירקבו בקרקע ואת"ל גבי פתחים וחלונות דמזדבני היינו משום דמחברי מיהא בסיכי אבל

הכא בדלא מחברי למטה כלל כדמפרש ואזיל קמבעיא ליה אם הוא מכור עם דמטה או לאו דמיטלטלי בהדה שמחוברין במסמרות או בסיכי ע"ש והנה נידון השאלה דומה לנידון בעיית רבי ירמיה שלא היו החתיכות מחוברים בתיבה ומאחר דאסיק הגמרא בעיית רבי ירמיה בתיקו א"כ גם בנידון השאלה המוציא מחברו עליו הראיה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"ב

שאלה ראובן עשה שליח את שמעון למכור לו קרקע והשליח קנה אותה ללוי ולא כתב לו איך באיזה אופן הקנה אותה לו והשליח הלך למקום אחר והשטר של הקניה בין השליח ובין לוי הקונה נאבד וגם העדים אינם בכאן וּלוי רוצה להחזיק בקרקע וראובן מעכב באמרו מי יאמר שקנית אותה בקנין המועיל לפו"ד דכשר למקני ביה מאחר שהקנייה שלך היתה בעיר אחרת והקרקע הוא בעיר זו שלא עשית בה עדיין חזקה של נעל גדר ופרץ והעדים שמעידים על הקנייה אינם מצויים להעיד אם היתה הקנייה באופן המועיל דכשר למקנא ביה ואין שטר הקנייה בידך ורק יש בידך כתב מן שמעון השליח שלי שכותב לי הקניתי הקרקע ללוי ושמא לא קנית בקנין המועיל לפו"ד ולוי טוען שיש עדים אחרים באותה העיר שהם היו בשעת הקנין וראו שקניתי מן שמעון מורשה שלך בפני העדים במנא דכשר למקנא ביה יכתבו הב"ד של כאן להב"ד של אותה העיר ויקבלו עדות מפיהם והם פ' ופ' ונתרצה ראובן בזה האופן וכתבנו להב"ד אשר שם שיביאו אותם האנשים אשר הגיד לוי שמותם ויקבלו מפיהם העדות אשר ראו וכן עשו וכתבו הב"ד הנז' במותב תלתא כחדא וכו' ואתו קדמנא פ' ופ' ושאלנו אותם על החפץ שהקנה בו שמעון שליח ראובן את קרקע פ' שבעיר פ' ללוי אם זה הדבר הוא פרוטה ואמרו שלא היה שוה פרוטה ועוד שאלנו אותם מה היה זה הדבר שהקנה בו והשיבו שהיה ממיני פירות כך כתבו הב"ד ולא פירשו

יותר ועתה טוען ראובן מאחר שהקנה הקרקע בפירות שכן אמרו שזה הדבר שהקנה בו היה ממיני פירות ה"ז מנא דלא כשר למקני ביה ועוד ששאלו אותם אם שוה פרוטה ואמרו שאינו שוה פרוטה וא"כ אין כאן קנין ולוי כבר נפטר בזמן הזה שבאה העדות מן הב"ד ועתה יורשי לוי הם מתדיינים עם ראובן והם טוענים שלוי אביהם אמר שהשליח הקנה לו הקרקע בכלי על כן רוצים שעוד הפעם נכתוב להב"ד של אותה העיר שיחקרו פעם שנית מן העדים על הדבר הזה וראובן אומר מה צורך לחקור עוד הלא העדים אשר סמך עליהם לוי ונתרצה בעדותם הם מכחישים דבריו שהוא אומר הקנין היה בכלי והעדים אומרים שהיה במיני פירות והרי הוכחשו דבריו והקנין בטל. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין בכל אלה הדברים שכתבו הב"ד הכחישה לדברי לוי כ' אפשר לפרש דבריהם ג"כ שהיה הקנין בכלי כדברי לוי כי אפשר שהיה בדלעת יבשה העשויה כלי לקבל בו המים ונמצא שהוא ג"כ מן ממיני פירות וגם הוא כלי ואם באמת כך היה הנה זה מנא דכשר למקני ביה כי הגם שהיא ממיני פירות מה בכך הנה היא עתה עשויה כלי ומתוקנת לקבל בה מים וה"ז כלי דבכלי לא בעינן שוה פרוטה וכנז' בגמרא דמציעא דף מ"ז תנא קונין בכלי אעפ"י שאין בו שוה פרוטה א"ר נחמן לא שנו אלא בכלי אבל בפירי לא והכי קי"ל להלכתא וכנז' בהרמב"ם ז"ל ובש"ע ועל כן יפה אמרו יורשי לוי שצריך לכתוב עוד הפעם להב"ד שיחקרו וישאלו מן העדים היטב על הדבר הזה כדי לברר האמת אולי יהיה הדבר כך. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"ג

שאלה בערב יו"ט של פסח היה טבח אחד עובד בבית ראובן ונתן לו ראובן שה אחד וא"ל שימשוך אותו ויקנהו במשיכה אך בתנאי שלא יגמר הקנין במשיכה זו ולא יהיה שלו אלא עד שיוציא את השה

תורה

מפתח ביתו לגמרי וכאשר יוציאנו מן הפתח או יגמר הקנין לעשות בה מה שירצה וראובן הוכרח לעשות התנאי בשביל השבועה שנשבע שלא ימכור טלאים בתוך ביתו בעבור סיבה אחת ולכן להתיר השבועה התנה כן שיה"ה נגמר הקנין בחוץ ונמצא שלא מכר בתוך ביתו והנה הטבח ההוא לקח את השה ומשך אותו כדי להוציאו מבית ראובן והנה עודנו הטבח מהלך בחצר ראובן אמר לו לוי מכור לי ליטרא בשר מזה השה בכו"כ כי היה שמן וחשוב ונתרצה כי היה בדעת הטבח לשחוט השה ביום ההוא ובהיותו מהלך בחצר ומושך השה להוציאו מן פתח החצר קבל מעות הבשר מיד לוי אך אח"כ כאשר בא לביתו נתחרט הטבח ולא רצה לשחוט השה ולמכור בשרו ביום ההוא כי רוצה לשחטו ולמכרו ביום אחר ולוי כבר סמך עליו ביום ההוא בשביל בשר יו"ט וכבר נתן לו גם המעות וכאשר בא לוי אח"כ לבית הטבח ליקח ממנו הבשר א"ל הטבח קח מעותיך שאיני רוצה לשחוט בזה היום ובאו לדין הטבח והלוקח והנה הטבח טוען שבעת שקבל המעות עדיין לא היה השה שלו כי עודנו היה מהלך בחצר ראובן וכבר ראובן תנאי התנה עמו שלא תקנה במשיכה ולא יהיה השה שלך וקנוי לך אלא עד שתצא מפתח החצר ומאחר שבעת שקבל המעות לא יצא עדיין מן החצר הו"ל כמוכר דבר שלא בא לעולם מאחר דאינו שלו עדיין ולכן יטול מעותיו והלוקח טוען שהוא נתן לו המעות בחצר סמוך לפתח שעדיין נשאר לו ארבע וחמש פסיעות עד שיצא והרי השה בידו מיכן לצאת וכן היה שיצא תיכף ומיד אח"כ וא"כ מה שנשאר לגמר הקנין אינו כלום והו"ל כאלו נעשה גמר הקנין אלו דו"ד שנפל ביניהם. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הן אמת כי היה ד"ז בערב יו"ט דקי"ל ביום זה מעות קונות דהעמידו חכמים דבריהם על דין תורה וכנז' בש"ע ח"מ סי' קצ"ט סעיף ג' ע"ש מ"מ הכא נראה דהטבח דינא קא מעין מאחר דאין הקנין נגמר אלא עד שיוציא השה מן הפתח ה"ז חשיב מחוסר מעשה עדיין בעת שקבל המעות אע"ג דבידו הוא להוציאו וההוצאה היא דבר קל עכ"ז חשיב חסרון מעשה ונמצא כי

לשמה רמא

עדיין לא היה שלו וכן מצינו בגמרא דזבחים דף ק"ה ע"א דבעי ר"א פרים ושעירים הנשרפים מהו שיטמאו אוכלין ומשקין בפנים כבחוץ מחוסר יציאה כמחוסר מעשה דמי או לא בתר דביא הדר פשטא מחוסר יציאה כמחוסר מעשה דמי ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק ה' מה' פרה הלכה ה' מאימתי מטמאין בגדים הנושאים פרים ושעירים הנשרפים משיצאו בהן חוץ לחומת העזרה נשאום במוטות ויצאו מקצת הנושאים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו אלו שיצאו מטמאין בגדים ואלו שעדיין לא יצאו אינן מטמאין בגדים עד שיצאו ע"ש.

הרי לך אפילו אלו שלא יצאו, קרובים היו הם לחוץ ובידם להוציא ונשאר להם פסיעה אחת עכ"ז כל שעדיין לא יצאו בהם לחוץ לא נטמאו וא"כ ה"ה הכא אעפ"י שבעת שקבל המעות היה סמוך לפתח ונשאר לו שלושה פסיעות לגמר הקנין והרי הוא מוכן לגמור עכ"ז היציאה חשיב חסרון מעשה ולא אמרינן כאלו נעשה והשתא נמצא מזה מכר דבר שלא היה שלו עדיין ולא קנה הלוקח.

גם עוד מצינו בגמרא דמציעא דף ע"ד בענין מקח וממכר באיסור הרבית שההוצאה מן הכבשן חשיב לה חסרון מעשה וזו הלכה פסוקה בהרמב"ם ז"ל ובש"ע ע"ש, וראיתי בתשובות רבינו מהר"ם אלשיך ז"ל סי' קל"ו שנשאל בראובן שקנה משמעון בגד מיד בבואו מן הבטאן בכו"כ האמה בקנין סודר ונתן לו מקצת הדמים ונתחייב שמעון להשלים מכיסו כל המלאכות הצריכות להשלימו עד צאתו מן המכבש ועברו קצת ימים עד השלים המלאכות ובין כך ובין כך נתייקרו הבגדים וחזר בו שמעון בטענה שכשמכרו היה הבגד חסר שלושה מלאכות וכתב הרמב"ם פ"ט כל דבר שהוא מחוסר מלאכה אחת או שתים פוסק עמו עליו היה חסר ג' מלאכות אינו פוסק וכו' שכיון שהוא חסר ג' מלאכות ה"ז כמו שלא בא לעולם עדיין עכ"ד הרמב"ם ז"ל ורוצה ללמוד מכאן דכיון שהוא כמי שלא בא לעולם הא קי"ל אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם והשיב רבינו מהר"ם אלשיך ז"ל דטעות הוא ביד הטוען שלא כתב כן אלא לגבי פוסק ומקדים מעות בלא קנין וכו'

וק"ו הדברים ומה אם המוכר דקל לפירותיו שאינו מוכר לו אלא הפירות בלבד משום דהדקל בעולם מקרי דבר בא לעולם ונקנה בקנין בבגד הנמכר שהוא בעצמו בעולם משום חסרון מלאכות איכא למימר דמיקרי דבר שבא לעולם ע"ש. והנה אין מכאן פקפוק למח שכתבנו דהכא החסרון הוא בעיקר הקנין ושוה מכר דבר שאינו שלו עדיין. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"ד

שאלה אחד פשע בס"ת של בית הכנסת ואיבדו והיה אותו ס"ת משובח ונאה בכתיבה נאה וגויל נאה הפלא ופלא אשר ערכו שוה מאה זהובים והציבור תבעו לזה שפשע בו ונתחייב לשלם אך הוא אינו רוצה לשלם דמים כדי שיקנו הציבור ס"ת מהודר ונאה כמוהו אלא רוצה לשלם ס"ת אחר שאינו מהודר בכתיבה וגויל ורק הוא כשר כפי הדין ומוגה כראוי כי הוא אפשר לו לקנות ס"ת זה בעשרים זהובים וטוען הלא אתם צריכים לס"ת לצאת י"ח והרי ס"ת זה ג"כ כשר הוא ויוצאים בו י"ח והציבור טוענים כי הם רוצים לצאת י"ח בס"ת נאה ומהודר בכתיבה וגויל כאשר היה להם מקודם כי הוא מצוה מן המובחר. יורנו מורנו הדין עם מי.

גם נסתפקנו כיוצא בזה בתפילין אם אחד פשע בתפילין של חברו שהיה ג"כ מהודר בכתיבה מאוד שכתבו סופר אומן אשר לוקח בשכרו ארבע זהובים מחמת יופי הכתיבה וזה רוצה לשלם לו תפלין מסופר שאין כתיבתו מהודרת כ"כ אשר שכרו הוא רק זהוב אחד וזה טוען שרוצה תפלין מהודר כאשר היה לו, יורנו המורה לצדקה וַשכמ"ה.

תשובה גרסינן בב"ק דף ע"ח בעי רבא הרי עלי עולה והפריש שור וגנב מי מצי גנב פטר נפשיה בכבש להבנן ובעולת עוף לראב"ע וכו'. מי א"ל שם עולה קביל עלויה או"ד מצי א"ל אנא מצוה מן המובחר בעינן למעבד בתר דאיבעיא הדר פשטה גנב בכבש לרבנן או בעולת עוף לראב"ע רב אחא מתני לה בהדיא אמר רבא הרי עלי עולה והפריש שור וגנבו פטר עצמו בכבש לרבנן ובעולת עוף לראב"ע ע"ש הרי אע"ג דהפריש שור שדמיו יקרים ויש בזה הידור מצוה מצי מיפטר בכבש וא"כ השתא ה"ה בנידון השאלה דמצי זה מפטר נפשיה בס"ת כשר ואעפ"י שאינו מהודר כ"כ ודמיו פחותין.

ברם איכא לחלק ולומר דכל זה דוקא בס"ת שהוא מוקדש לבית הכנסת דכרכין דא"א למכרו אפי' הציבור בעצמן אבל בס"ת דאפשר למכרו וכן גמי גידון השאלה הב' דתפלין הנה ודאי דאין זה יכול לשלם לו מן הפחות בדמים כיון דזה היה לו תפלין שדמיו ארבעה זהובים ויוכל למכרו בארבעה איך יוכל לשלם לו תפלין שדמיו זהוב אחד והלא זה היה יכול למכור את שלו והיה קונה ארבעה מזה וכן הענין בס"ת וא"כ ההפריש של דמי הידור הם דמים שלו וצריך לשלם אותם לו.

וחילוק זה הוא מוכרח יען דהתם בדינא דרבא ס"ל מצי מפטר נפשיה בכבש היינו משום דשולה שנגנבה לא היתה בת מכירה דקי"ל המוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום וכדאיתא בפסחים דף פ"ט ולהכי אינו מתחייב זה בשווי של העולה שיצטרך להביא כמוה כי הבעלים לא היו יכולים לעשות אותה דמים ורק יש עליהם חיוב קרבן ולכן זה מצי מפטר נפשיה בכבש והשתא לפ"ז בס"ת דא"א למכרו שפיר מצינו למפשט נידון זה מהתם דהוי דומיא דהתם אבל תפלין שיכול בעליו למכרו ולקנות בדמיו שלושה או ארבעה הא ודאי שגם זה יתחייב לשלם לו כפי דמיו ולא סגי להביא לו תפלין שיוצא בו י"ח דוקא וזה ברור.

ואם תאמר הלא גם התם בדינא דרבא בב"ק הגז"ל איכא למימר אי בעי זה שהפריש את השור לעולה להיות נשאל לחכם הנה השור יוצא לחולין ויוכל למכרו ונמצא בזה דשור זה הוא בר מכירה ודמים אית לבעליו ביה ועכ"ז אמרינן דמצי מפטיר נפשיה בכבש דזה אינו כי הן אמת דאם היה הולך אצל החכם להתיר לו הקדשו ומצאו לו פתח של חרטה ה"ז עוקר ההקדש מעיקרו והרי השור חולין דיכול למכרו וליקח דמיו וכמ"ש רשב"ם ז"ל בבתרא דף ק"כ בד"ה שיש שאלה בהקדש וכן פסק בש"ע סי' של"א סעיף מ"ח המפריש

תרומות ומעשרות וניחם עליהם ה"ז נשאל לחכם ומתיר לו כדרך שמתירין שאר נדרים ותחזור חולין כמו שהיתה ע"ש מ"מ כל היכא דלא מצא לו פתח של חרטה ולא נתחרט ולא התיר לו החכם אין זה השור חשוב בר מכירה ואינו בר דמים להמקדיש ורק יש להמקדיש בזה חיוב מצוה לקיים בו מצות הקרבה לצאת י"ח ולהכי מצי למפטר נפשיה בכבש ואה"נ אם זה יתחרט וילך אצל חכם וימצא לו פתח של חרטה ויתיר לו אז אה"כ נעשה זה השור ממונו של זה המקדיש ואה"נ יתחייב זה לשלם לו דמי שור ולא מצי מפטר נפשיה בכבש אבל כל עוד שלא נשאל אין זה בר דמים כיון דאינו יכול למכרו וממילא זה מצי מפטר נפשיה בכבש וכל זה איכא למימר בדבר שאינו יכול למכרו אבל דבר שהוא יכול למכרו בכל עת ואינו מחוסר כלום וכמו נידון התפלין הנז' בשאלה אע"ג דבאמת אין דעתו למכרו ולא קאים זה למכר עכ"ז חשיב בר מכירה ודמים אית לבעלים בגויה וזה שפשע ואיבד אותו לא סגי לשלם תמורתו בפחות ממנו אע"ג דכשר כפי הדין כיון דזה היתרון של ההידור שהיה באותו שנאבד הוא דמים גמורים והרי הבעלים יכולים לעשותו דמים בידם ואיך זה יפטור עצמו מדבר זה אטו מי שאיבד כתונת מצמר לבן ונקי היוכל לפטור עצמו לשלם לבעלים כתונת מצמר שאינו לבן ונקי שדמיה פחותים מאותה כתונת באמרו מה אכפת לך הלא אתה לא היית מוכר את הכתונת שלך ולא קיימא לממכר תלבש כתונת זו במקומה ואעפ"י שאינה מצמר נקי מה הפרש יש לך מן החשיבות מאחר שאתה לובשה תחת בגדיך ואינה נראית היתכן שישמע לו בדבר הזה הלא בודאי הבל יפצה פיהו והלא רוצה ממנו לשלם לו כמו כתונת שנאבדה וכפי ערך החשיבות שלה וכן הדבר הזה.

והנה סברא זו שכתבתי דכל היכא דלא נשאל על ההקדש לא חשיב זה ממון שלו ואינו בר מכירה ורק אחר שישאל ויתיר לו יהיה זה חשוב ממונו הנה ד"ז הוא מפורש יוצא בדברי הרשב"א ז"ל שהביא דבריו הר"ן ז"ל בגדרים דף פ"ה גבי מתניתין כהנים לוים נהנים לי יטלו וכו' דפריך הש"ס אלמא טובת הנאה אינה ממון אימא סיפא וכו' רבא אמר שאני תרומה כלומר כולה מתניתין אית לה דטובת הנאה ממון וסיפא ניחא דכהנים אלו יטלו לאחרים וריש"א ה"ט דיטלו בעל כרחו משום דתרומא לא חזייא אלא לכהנים שא"א ליתנה לישראל הילכך כיון דמיסרא עלייתו שוייא עפרא דאתי בעלמא דאפקריה להוא טובת הנאה שיש לו בה ומינה שמעינן שהאוסר הנאת פירות על עצמו יכולין אחרים ליטול אותם בעל כרחו ואינו יכול לעכב אעפ"י שיכול לישאל על נדרו כיון דהשתא מיהא הא לא אתשיל מיהו היכא דאתשיל חייבין לשלם כיון דחכם עוקר הנדר מעיקרו כיון דאתשיל הויין ליה הנך פירי כאלו לא אתסרו עליה מעולם וא"ת א"כ היאך יטלו כהנים על כרחו למה לא נחוש דילמא מתשיל ומתהנו מדידיה לאו קושיא הוא דהתנן המקדש את האשה על תנאי שאין עליה או עליו נדרים ונמצאו עליה או עליו נדרים אינה מקודשת ומדקתני אינה מקודשת משמע שאינה מקודשת כלל ויכולה להנשא לאחר אע"ג דתניא התם הלכה אצל חכם והתירה וכן הוא שהלך אצל חכם והתירו מקודשת אלמא אע"ג דמצי מתשיל וחיילי קדושין למפרע כל אימת דלא מתשיל לא חיישינן דילמא מתשיל הכא נמי דאם אתשיל עבדי כהנים איסורא למפרע כל אימת דלא אתשיל לא חיישינן להכי כך כתב הרשב"א ז"ל וכתב עליו הר"ן ז"ל ואני מסתפק בזה לפי שמשעה שאסרו על עצמו הפקירו וכל שזכה בו אחר קנה כזוכה מן ההפקר ואעפ"י שאיסור שבו הלך ע"י שאלה קנין ממון של זה אינו בטל שאיני מוצא שאלה בהפקר ומשום הכי יטלו על כרחו דאי לא ודאי כיון דנדרים לאתשולי עלייהו קיימי דמשום הכי מיקרו דבר שיש לו מתירין בפ' הנודר מן הירק חיישינן דילמא מתשיל וכי תנן אינה מקודשת לא שתהא מותרת להנשא אלא דינא קתני ואפילו תאמר נמי דמלתא פסיקתא קתני היינו טעמא משום דבדידה ליכא למיחש דלא מקלקלא נפשה ובדידיה לא אשכחינן בגמרא דאינה מקודשת אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו מקודשת לומר שהיא מקודשת גמורה אבל לא הלך איכא למימר

רמד תורה

הרי לך להדיא סברת הרשב"א ז"ל במ"ש דכל עוד שלא נשאל לא חשיב זה ממונו ולכן באים ונוטלים בעל כרחו ואין בזה משום גזל כלל ולא חישינן שמא ישאל על נדרו ורק אם נשאל אה"נ הוי למפרע ממונו וצריכים לשלם לו וגדולה מזו מצינו דגם בקידושין סמכינן להתירה להנשא לאחר ולא חישינן דילמא ישאל והגם דהר"ן ז"ל גמגם בהא דאם נשאל דסבר דלא יועיל אלא רק להתיר האסור אבל לא לענין ממון דזוכים אלו בו מן ההפקר וגם ס"ל דבקדושין אם אמר ע"מ שאין עליו נדרים דחישינן שמא ישאל ולא נתיר אותה להנשא לאחר ורק בדידה לא חישינן דלא מקלקלא הגה הר"ן ז"ל כל זה כתב בדרך ספק שכ"כ להדיא בתחלת דבריו ואני מסתפק בזה. והרשב"א ז"ל כתב בפשיטות. ולא שבקינן ידאו של רבינו הגדול הרשב"א ז"ל בעבור ספיקו של הר"ן ז"ל ועוד גם לסברת הר"ן ז"ל אפשר לומר דהר"ן ז"ל לא קאמר דחישינן דילמא מתשיל על נדרו אלא גבי קדושין דאם תנשא לאחר בלא גט וילך זה וישאל על נדרו איכא איסור אשת איש ובנים ממזרים ולהכי ס"ל דחישינן ולא יתירו אותה להנשא בלא גט שמא ישאל זה על נדרו אבל בכהאי גוונא דהפריש זה שור לעולה ובא זה וגנב אותו יודה הר"ן ז"ל דכל עוד שלא נשאל זה על נדרו לא מצינן לאפוקי דמי שור מן הגנב בטענה זו כיון דאם זה יהיה נשאל על נדרו הוי חולין ובר מכירה ה"ז מתחייב מעכשיו ואפילו שעדיין לא נשאל.

והשתא נחזור לנידון השאלה דיש לפשוט מן האמור דאם זה מתחייב בדבר שלא היה בידם למכרו מצי למפטר נפשיה באחר שדמיו פחותים ורק שיהיה כשר וחדש שמתקיים כמו הראשון ואם זה מתחייב בדבר שיש ביד בעליו למכרו וכמו נידון התפלין אע"ג דלא קאים למכר ולא היה בדעת הבעלים למכרו צריך זה לשלם לו כמוה או כפי דמיו ולא יוכל לשלם לו תפלין שדמיו פחותים מזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה

שאלה שנ"ה

שאלה אתא לידן שטר שכירות פועל ששכר ראובן את שמעון ומצינו כתוב בשטר הנז' ששכר ראובן את שמעון להיות אצלו פועל דאורייתא במלאכה פלונית מכאן ועד זמן פ' וכו' ולא ידענו מה משמעות הדבר הזה שכתוב פועל דאוריתא ומאי נפקותא יוצא מזה ואין השוכר והעדים לפנינו כדי לידע כוונתם בזה, יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דמציעא דף פ"ג אמר ר"ל פועל בכניסתו משלו ביציאתו משל בעה"ב שנאמר תזרח השמש יאספון ואל מעונותם ירבצון יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב. ונחזי היכי נהיגי בעיר חדשה ונחזי מהיכא קא אתו בנוטאי אב"א דאמר להו דאגריתו לי כפועל דאורייתא ע"ש ועי' מור"ם בהגה"ה ח"מ סי' של"א סעי' א' ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"ו

שאלה בעה"ב שצריך לו פועלים ישראל אם נכון לשכרם ע"י שליח או"ד הרי בזה מפקיע מצות עשה כי השוכר ע"י שליח אינו חייב משום ביומו תתן שכרו והרי מצינו גבי מעשר דלא נכון לעשות כן כי אמרו בגמרא מה בין דורות ראשונים לדורות אחרונים שהאחרונים מכניסין פירותיהם דרך גגות כדי לפטרם והראשונים מכניסין דרך החצר כדי לחייבם הרי דלא נכון לעשות כן שהרי גינו את דורות האחרונים בדבר זה וכן מצינו דאין נכון לעשות עיסותיו פחות משיעור חלה כדי לפטרם ממצות חלה וה"ה הכא דאין נכון לעשות המצאה זו לפטור עצמו ממצות ביומו תתן שכרו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דמציעא דף ק"א ע"א יהודה בר מרימר א"ל לשמעיה זיל אגיר לי פועלים ואימא להו שכרכם על בעה"ב מרימר ומר זוטרא אגרי

תורה

להדדי ופירשו התוספות לא משום דהיה דעתו לדחות אלא היה ירא שלא יהיה פנוי ליתן להם וכו' ע"ש הרי להדיא דשפיר מצי למעבד כן אם חושש פן בערב לא יהיה מצוי בידו מעות ליתן או לא יהיה פנוי והך דמעשר שאני דליכא התם חשש כזה כיון דמעשר מניה וביה יעשר ואח"כ יאכל וכן החלה מרים מינה ובה ולמה יעשה המצאה להפקיע המצוה ממנו משא"כ בנידון השאלה דיש חשש אולי לא ימצא בידו מעות או אולי יהיה טרוד באיזה עסק ויאנס ולא יוכל לבא אצל הפועלים לתת שכרם בזמנו.

והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"ז

שאלה ראובן נכבד מחשובי העיר היה לו קטטה גדולה עם שמעון ובאו מתווכי השלום לעשות שלום ביניהם והנה ראובן מחמת תקפו ואלמותו לא נתרצה לעשות שלום עם שמעון כי אם עד שיתחייב שמעון לתת לו סך כו"כ במתנה וקצב לו זמן שלושים יום ונתחייב שמעון בקנו"ש לתת לראובן סך הנז' במתנה עד זמן פ' וכתב לו שטר בעדים על זה ורצה ראובן ערב על זה וכדי שלא יתבטל השלום קבל לוי להיות ערב על זה וכתב על שטר המתנה הנז' הוא בעצמו הודאה שאיך הוא מודה הודאה גו"ש וכו' שהוא ערב לפרוע סך המתנה שנתחייב בה שמעון לראובן בשטר זה כאשר יגיע הזמן ולא יהיה יכולת לשמעון לפרוע וחתם שמו על הודאה זו והנה אח"כ הגיע הזמן של חיוב המתנה ולא היה שמעון יכול ליתן לראובן הסך הנז' שנתחייב לו ובא ראובן לתבוע הסך מן לוי הערב אם יכול ראובן להוציא מלוי סך הנז' על פי לשון ההודאה הנז' שכתב לוי והנה זה לוי הוא היה מן מתווכי השלום וטרח לעשות שלום וקשה הדבר לחייבו ממון ג"כ. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נידון זה דומה לדין הערב לאשה בכתובתה הנז' בגמ' דגטין דף מ"ט ובתרא דף ע"ט וערכין דף כ"ג ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בהלכות אישות

לשמה רמה

פרק י"ז הלכה ט' וז"ל הערב לאשה בכתובתה אעפ"י שקנו מידו אינו חייב לשלם דמצוה עשה והרי לא חסרה כלום ואם ערב של כתובת בנו וקנו מידו חייב לשלם שהאב בגלל בנו משעבד נפשו וגומר ומקנה וקבלן של כתובה חייב לשלם אעפ"י שלא קנו מידו ואי זה הוא קבלן זה הוא שאמר לאשה הנשאי לזה ואני אתן כתובה זו אבל אם אמר לה הריני ערב כתובה זו אני פורע כתובה זו אני חייב בה וכיוצא בזה פטור אא"כ היה אביו עכ"ל ע"ש והראב"ד ז"ל פליג בהא דכתב בערב אפילו אם קנו מידו חייב ובש"ע סי' ק"ב פסק כהרמב"ם ז"ל ע"ש והכא בנ"ד לכ"ע אינו חייב דמצוה עבד כדי שיעשה השלום ביניהם ולא חסריה כלום וג"ד הוי כ"ש דהאי ודאי שורת הדין מחייבת שיעשה ראובן שלום עם שמעון בחנם ולמה יקח המעות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"ח

שאלה ראובן ושמעון נשכרו ללמוד בלילה משך חודש למנחת עילוי נשמת אדם דחליש"ש וככה היה התנאי עמהם דהיינו אחר שיעבור שעה אחת מתחלת הלילה הם צריכים להתחיל בלימוד בביתו של הנפטר שילמדו שניהם ביחד משך שעה אחת דוקא ואחר שעה אז יחלקו שעות הנשארים בלילה לשני חלקים ובחלק הראשון של תחלת הלילה ילמוד ראובן לבדו ושמעון ישן ואחר שיגמור ראובן חלקו יקיץ את שמעון משנתו ואז שמעון לבדו יהיה לומד בחלק הב' של הלילה עד עמוד השחר וראובן ילך לישן כך עשו תנאי עמהם ושכרו לכל אחד מהם בפ"ע אדעתא דהכי שיהיה ראובן לומד בחלק הראשון ושמעון בחלק השני של הלילה. והנה לילה אחת נזדמן עסק לשמעון בסוף הלילה כי בנו הולך לעיר אחרת ויוצא מן העיר בסוף הלילה ומוכרח שמעון ללות אותו ויהי לעת ערב אמר שמעון לראובן הנה בזה הלילה יש לי עסק קודם עמוד השחר כו"כ על כן בלילה הזאת אני אלמוד בחלקך שהוא

רמו תורה

בתחלת הלילה ואתה תלמוד בחלקי שהוא בסוף הלילה כדי שאוכל לילך לעסקי ואתה מה אכפת לך הלא השעות שוים הם וימאן ראובן בזה א"ל שמעון אתה עושה מדת סדום כי זה נהנה וזה אינו חסר א"ל ראובן הטחת דברים עלי שלא כהוגן ואין בי מדת סדום כי אעפ"י שזמן כל החלקים שלי ושלך שוה עכ"ז יש צער בחלק שלך יותר מהלק שלי והלה אומר דברי הבל זה מה הפרש יש ביניהם והתחילו להתווכח וע"ז עד שבסוף דבר הסכימו לשאל פי הדיין בזה לדון האמת עם מי ואם יאמר הדיין האמת עם אחד מהם אז השני שנמצאו דבריו בטלים יתחייב ליתן שכר אותו הלילה שלו קנס לקופה של צדקה ועתה באו לשאל האמת עם מי.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה האמת עם ראובן כי ודאי יש צער בחלק השני שהוא סוף הלילה שצריך לקום משנתו יותר מן חלק הראשון של הלילה שעדיין לא ישן כלל וראיה ברורה לזה מן הגמרא דיומא דף כ"ב ע"א דפריך והרי אברים ופדרים דאיכא אונס שינה ותקינו לה רבנן פייסא ומשני שאני מיגנא ממיקם ופירש"י ז"ל נוח לו לאדם לנדד שינה מעיניו מלילך לישן עד סוף הלילה ולהיות עומד ממטתו בהשכמה שהיא תרומת הדשן עכ"ל ע"ש הרי לך להדיא שצדקו דברי ראובן ועל כן מחוייב שמעון לתת שכרו לקופת הצדקה כאשר קבל עליו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שנ"ט

שאלה ראובן ששכר פועלים ליום אחד ולעת ערב כאשר בא לפרוע שכרם לא היה לו מעות כסף כדי לפרוע לכל או"א בפ"ע וחשב שכירות כולם יחד ראה עולה שכר כולם זהוב אחד והיה קשה עליו הטרחא לילך אצל השלחני להחליף לו הזהב במטבעות קטנים של כסף ונתן לפועלים דינר הזהב וא"ל שהם ילכו אצל השלחני להחליף אותו ולחלקו ביניהם ונתן להם גם השכר של השלחני המחליף כדי שלא יפסידו כלום. ונסתפקנו אם יכולים הפועלים לסרב בזה הדבר באמרם אין אנחנו מחוייבים לטרוח בזה לחזר אחר השלחני להחליף וצריך שהוא יטרח ויביא להם מטבעות קטנים לתת לכל או"א שכרו בידו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

לשמה

תשובה ודאי יכולים לסרב ועוד אפילו אם ירצו בזה הדבר לא אריך למעבד כן משום דקי"ל אין עושין מצות חבילות וכנז' בפסחים דף ק"ב ובסוטה דף ח' ושאר דוכתי וא"כ איך יקיים מצות פרעון שכר שכיר של כל או"א בבת אחת בדינר וצריך לפרוט הדינר הוא בעצמו ויקיים המצוה עם כל או"א בפ"ע לתת לכל אחד שכרו בידו. יען כי מתן השכר של כל אחד מהם הוא מצוה בפ"ע. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ס

שאלה ראובן היתה אצבעו מלוכלכת בדם ומצא בגד אחד של שמעון שפשט אותו לפי שעה והלך לו וזה שמעון הוא מלאכתו למכור שומן וחלב ובגדו הנז' מלוכלך בשומן וחלב אם מותר לראובן לקנח אצבעו מן הדם באותו בגד של שמעון שלא ברשות שמעון דאמרינן כיון דבגד זה מלוכלך בשומן מסתמא לא קפיד שמעון עליו אם יהיה מלוכלך גם בדם או"ד דוקא על שומן לא קפיד מפני שכך היא מלאכתו ותמיד בגדיו מלוכלכים בשומן וחלב אבל על לכלוך דם קפיד ולא ירצה ללבוש בגד מלוכלך בדם ואת"ל דקפיד הנה אם זה שמעון עוסק בשני מלאכות שלפעמים הוא נעשה טבח ומוכרח שהיה מצוי על בגדיו לכלוך דם והוא לובש בגד מלוכלך בדם בזמן שעוסק במלאכת הטביחה ולכן אותו הבגד לא היה מלוכלך בדם ורק בשומן וחלב אם מותר לזה לקנח אצבעו מן הדם שלא ברשות מאחר שהוא מלוכלך בשומן או"ד גם בכה"ג אסור כיון שלא היה עדיין בגד זה מלוכלך בדם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תורה

תשובה גרסינן בגמרא דזבחים דף צ"ח ע"ב אמר רבא פשיטא לי דם על בגדו חוצץ ואם טבח הוא אינו חוצץ רבב על בגדו חוצץ ואם מוכר רבב הוא אינו חוצץ בעי רבא דם ורבב על בגדו מהו אם טבח הוא תיפוק ליה משום רבב ואם מוכר רבב הוא תיפוק ליה משום דם לא צריכא דעביד הא והא אחדא לא קפיד אתרתי קפיד או"ד אתרתי נמי לא קפיד תיקו ופירש"י ז"ל רבב כל דבר הנתוך כגון שומן וחלב ושעות, ותיפוק ליה משום רבב שאינו רגיל בו ומקפיד עליו והוי חציצה. אתרתי קפיד אע"ג דרגיל בתרוייהו גנאי הוא לו שיראו שניהם על בגדו או"ד לא קפיד הואיל ובשניהם רגיל עכ"ל ע"ש נמצא בהיכא דעביד הא והא מספקא ליה להש"ס אי קפיד אתרתי בבגד אחד או לאו ואסיק בתיקו וא"כ השתא בנידון השאלה נמי אמרינן אע"ג דזה עביד ב' מלאכות אלו ואותו הבגד היה מלוכלך בשומן עכ"ז כיון דלא היה מלוכלך בדם דילמא קפיד זה ואינו רוצה שיהיה עליו ב' מיני לכלוך שומן ודם ואיך יקנח זה אצבעו בו מן הדם דהשתא יהיה בו ב' מיני לכלוך שלא ברשותו. ועוד אני אומר שאפילו בשומן שכבר הוא מלוכלך בו נמי אסור לקנח ראובן ידו בו וללכלכו עוד שלא ברשות בעליו דתינח לא קפיד זה על לכלוך הבא ונעשה מכח מלאכת עצמו- עכ"ז קפיד על לכלוך שעושין לו אחרים ומי התיר לזה לעשות צרכיו בבגד חברו שלא מדעתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שס"א

שאלה חבורה של אנשים היו יושבים ביחד ויען ראובן ויאמר לשמעון תמכור לי את עיר פארי"ס בחמש דינרים אלו ויאמר מכרתי לך ויקבל הדינרים ממנו ויאמר לעדים הוו עלי עדים גמורים שמכרתי לראובן את עיר פארי"ס בחמש דינרים אלו ויהי אחר שתים ושלוש שעות בקומם ללכת למקומם תבע ראובן משמעון שיחזיר לו את הדינרים וימאן שמעון ויאמר ראובן הלא בדרך שחוק

לשמה רמז

עשינו כי איך יתכן בדעת שאקנה ממך את עיר הגדולה פארי"ס וכי עיר פארי"ס שלך היא כדי שתמכרנה בחמשה דינרים ואפילו שימצא לפעמים קונים העיר מפקיד המלך בשביל היתר העירוב הנה אין אתה פקיד של המלך ואין אני קונה בשביל עירוב וכל מה שעשינו היה בדרך שחוק ועתה צריך אתה להחזיר לי הדינרים ויען שמעון גם אנוכי ידעתי שאין כאן מכירה כלל אך אני קיבלתי הדינרים בתורת מתנה וכך ציירתי בדעתי אותה שעה שאתה רצית ליתן לי חמש דינרים במתנה ועשית המתנה בדרך זה או מפני הכבוד או כדי לערב בזה דבר שחוק לכן אין אני חייב עתה להחזירם לך שכבר זכיתי בהם וראובן אומר לא כי אני עשיתי דרך שחוק ולא רציתי ליתן לך מתנה אלא בדעתי היה לחזור וליטלם ממך ע"כ הגיעו הטענות ביניהם. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גרסינן בגמרא דקידושין דף מ"ו ע"ב אתמר המקדש אחותו רב אמר מעות חוזרים ושמואל אמר מעות מתנה רב אמר מעות חוזרים אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם פקדון ולימא לה לשם פקדון סבר לא מקבלה ושמואל אמר מעות מתנה אדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם מתנה ונימא לה לשם מתנה סבר כסיפא לה מילתא ע"ש וקי"ל כשמואל וכן פסק הרמב"ם ז"ל והנה רב ושמואל פליגי עוד בהיכא דהכיר בקרקע שאינה שלו אלא גזולה בידו ולקחה ממנו דג"כ ס"ל לרב מעות חוזרים ושמואל ס"ל מעות מתנה וכנז' בגמרא דמציעא דף ט"ו ע"ב אך התם פסק רבא הכיר בה שאינה שלו ולקחה דיש לו ללוקח המעות דצריך המוכר להחזיר לו כאשר יוציאנה הנגזל מיד הלוקח וקי"ל כרבא והיינו טעמא דהתם שאני משום די"ל דזה היה דעתו לשם מקח ואומר אולי תעמוד בידו ואה"נ אם תצא מידו אח"כ יקח מעותיו. והנה נידון השאלה דומה למקדש אחותו דקי"ל כשמואל דמעות מתנה משום דהתם אי אפשר להיות טועה וכן נמי בנידון השאלה א"א לומר שטעה והשב שזה יהיה מכר כי איך זה ימכור לו עיר הגדולה פארי"ס של המלך ואיך אפשר

רמח תורה

לקנותה בחמשה דינרים וא"כ ודאי לשם מתנה יהיב ועביד בהאי גוונא משום כיסופא וכמו הטעם שנתן שמואל במקדש אחותו ועל כן אין חייב שמעון להחזיר לו המעות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שס"ב

שאלה שני שותפים בפרדס אחד שיש בו אילנות ויש בו ג"כ מקום זריעה של ירקות ושל דגן ועשו השותפים תנאי ביניהם שאם אחד מהם עשה איזה דבר מדעתו בלא ידיעת חברו הן שמכר פירות או דגן או ירקות או עצים מן הפרדס הן שהביא אריסים חדשים הן ששכר פועלים לצורך הפרדס הן בכל עסק השייך לפרדס הנז' אין חברו יכול לבטל מעשיו ולערער על מה שעשה בלא ידיעתו וירצה להיפך אלא אם כן יוכל חברו לעשות דבר טוב מזה הדבר ששה השותף דהיינו שבזה השינוי שרוצה לשנות מעשה של שותפו יהיה בזה תועלת לפרדס יותר אבל אם בזה השינוי שרוצה לשנות אין בו תועלת ועדיפות יותר משעשה חברו אינו יכול לשנות ולבטל מעשה חברו שעשה שלא מדעתו כך היה התנאי ביניהם בכלל התנאים אשר אשרו וקיימו ביניהם בשטר ועדים בכל תוקף וחוזק והנה היום הביא אחד מהם שלשה אריסים חדשים לפרדס שנתן להם הפרדס באריסות שלא בידיעת שותפו ואח"כ בא שותפו וערער על מעשיו אלו שעשה שלא בידיעתו ורוצה להביא במקום אלו השלשה חמשה אריסים אחרים והערך כמו ערך שפסק השותף עם השלושה הנז' ורק אומר שיש תועלת באלו מפני שהם חמשה אריסים וברבוי האריסים משתמר הפרדס יותר יפה אבל בענין הנאמנות והאוכנות הוא

לשמה

מודה שאין באלו שהביא יתרון על אותם השלושה ורק היתרון הוא אומר מפני שהם חמשה וברבוי ישתמר הפרדס יותר והלה טוען שאין ביתרון זה תועלת לפרדס ואין ביתרון זה ממש שיוכל לבטל בו מעשה שכבר עשיתי כי ע"פ התנאים אשר בינינו אין אחד יכול לבטל מעשה חברו שקדם ועשה אא"כ יהיה בביטול הזה תועלת לפרדס ומאחר שהוא מודה שאין אלו שהביא אומנים או עסקנים יותר וגם הערך והכל שוה ורק שהם יתרים במנין אין זה כלום ואלו השלושה ג"כ יכולים לשמור הפרדס בטוב כמו בחמשה. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דבתרא דף י"ב ע"ב תרתי אחד נגרא א"ר יוסף כגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה אביי מצי אמר בעינא דאפיש אריסי והלכתא כרב יוסף אפושי לאו מילתא היא ופירש"י ז"ל תרתי אהעתא יש להם לחלוק על חד נגרא ואחד מהם קנה קרקעו אצל האחת כופין על מדת סדום דכיון דאחד נגרא נינהו שניהם שוות. ניחא לי לאפושי אריסי טוב לי שיהא לך ב' שדות א' מכאן וא' מכאן ואחת לי באמצע כדי שתרבה לך אריסין ותהא שדה שלי משתמרת יפה ע"ש. נמצא לפ"ז אין בטענה זו של רבוי אריסין כלום וממילא נמצינו למדין שאין בזה הפרש של תועלת כלל ועל כן ע"פ התנאים אשר ביניהם אינו יכול לבטל מעשה שותפו כיון שאין בשנוי זה שרוצה לעשות הוא תועלת גמורה יותר ממעשה שקדם שותפו ועשה כי זה היתרון של רבוי האריסין אינו חשוב כלום וכבר הוא הודה שאין יתרון חוץ מזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

בשם ה' נעשה ונצליח
ליקבה"ן

שאלה שס"ג

שאלה הרמב"ם ז"ל בה' כלי המקדש פ"א ה"ט פסק המושח את הכהן לא ירבה בשמן ורצינו לדעת אם הרבה בשמן יש חיוב מעילה או דוקא איסורא גרידא ואת"ל איסורא גרידא אם הוא איסור תורה או דרבנן. יורנו ושכמ"ה.

תשובה כתבו רש"י ותוספות במס' מעילה דף י"ט דאין מעילה במזיק ומפסיד אפילו במידי דלאו בר אכילה ולהכי אעפ"י שפירש"י בכריתות דף ה' ע"ב במאמר מרע"ה שמא מעלתי בשמן המשחה ששמתי יותר מדאי הנה בהוריות דף י"ב לא פירש רש"י כן אלא פירש שנגעתי בו כשהלבשתיו ע"ש והיינו דחושש שמא נהנה בו ועל כן פירשו מ"ש הרמב"ם לא ירבה בשמן לאו משום דין מעילה אלא הוא איסורא גרידא.

אכן מה ששאלתם אם איסור תורה או דרבנן אשיב לכם הנה ידוע מ"ש בבית יוסף א"ח סי' שכ"ח בשם הר"ן והרשב"א והרא"ש דשתים בעוקץ אחד ושלש בעוקץ אחד שתים מייתינן שלש לא מייתינן דלרבויי בשיעורא אסור וכן פסק בש"ע שם סעי' ט"ז אך בזה יש פלוגתא אחרת והוא דהרשב"א סובר רבויי בשיעורא הוא איסור דרבנן והר"ן סובר שהוא איסור תורה וכמ"ש הר"ן ז"ל בפ"ב דביצה והביא דבריהם בבית יוסף סי' של"א ע"ש והריטב"א ז"ל בשיטתו לעירובין על דף ס"ח ס"ל דרבויי בשיעורא הוא איסור תורה ע"ש.

איך שיהיה הנה זה פלוגתא בראשונים ז"ל וגם איכא פלוגתא בראשונים אי שבת הותרה בחולה שיב"ס או דחויה והר"ן ז"ל ס"ל דהא בהא תליא דאי אמרינן הותרה אין איסור ברבויי בשיעורא ואי אמרינן דחויה איכא איסור ברבויי בשיעורא וא"כ השתא למ"ד הותרה שבת וס"ל רבויי בשיעורא הוא איסור דרבנן גם הכא בדין השמן צריך לומר שרבויי בשיעורא דהיינו שמשים שמן יותר מדאי הוא איסור דרבנן דהא הכא במקום שצריך משיחה הותר השמן אך עכ"ז אם מרבה בשמן איכא איסורא דרבנן ולאו איסור תורה בכלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שס"ד

שאלה מצינו בענין השקר שהוא המור מאוד והוא מארבע כיתות וכו' ומצינו שנעשה בו היתר לפעמים שאמרו רז"ל מותר לשנות מפני דרכי השלום וכן מצינו בגמרא דמציעא בפ"ב דף כ"ג שאמרו בהני תלת מילי עבדי רבנן דמשנו בדבוריהו במסכתא בפוריא ואושפיזא וכתבו התוספות ז"ל שם בדף כ"ג בד"ה באושפיזא הא דלא חשיב הכא דמותר לשנות מפני דרכי השלום כדאמרינן ביבמות דף ס"ה משום דהני נמי משום דרכי השלום הן ורגילין יותר מאחרים להכי נקט הני ע"ש והנה יזדמן כמה ענייבים שהאדם יוכל לעשות להם היתר לשנות בהם ולתלות ההיתר משום דרכי השלום ע"ד שנכללו גם הני תלת בדרכי השלום על כן יגיד לנו

מורנו אופנים אחרים שיש בהם היתר לשנות כדי שנדע את הדרך אשר נלך בו ושכמ"ה.

תשובה המצאות של אופנים שיש בהם היתר לא אעשה לכם מדעתי בדבר זה ורק אביא לכם אופנים הנזכרים בתלמוד ואתם תלמדו מהם וזה החלי בעזר האל צורי וגואלי

מצינו בגמרא דברכות דף ד' דאמר מר למד לשונך לומר איני יודע שמא תתבדה ותאחז ופירש"י תהא נאחז ונכשל בדבריך ע"ש.

עוד מצינו בגמרא דברכות דף כ"ז ע"ב ת"ר מעשה בתלמיד שבא לפני רבי יהושע א"ל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל רשות בא לפני רבן גמליאל וכו' א"ל חובה א"ל והלא ר' יהושע א"ל רשות א"ל המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לביהמ"ד כשנכנסו עמד השואל ושאל וכו' א"ל ר"ג חובה א"ל ר"ג לחכמים כלום יש אדם חולק בדבר זה א"ל ר' יהושע לאו אמר לו והלא משמך אמרו לי רשות א"ל יהושע עמוד על רגליך ויעידו בך עמד ר' יהושע על רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת יכול החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי איך יכול החי להכחיש את החי וכו' ע"ש.

עוד איתא בגמרא דברכות דף מ"ג ע"ב רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב איקא אייתו לקמייהו שמן והדס שקל רב פפא בריך אהדס ברישא והדר בריך אשמן א"ל לא סבר לה מר הלכה כדברי המכריע א"ל הכי אמר רבא הלכה כב"ה ולא היא לאשתמוטי נפשיה הוא דעבד ע"כ ופי' רש"י ז"ל ולא היא לא אמר רבא הלכה כב"ה אלא רב פפא אכסיף לפי שטעה והשמיט עצמו בכך ע"ש ועי' להרמב"ם בה' גזילה פי"ד הי"ג במסכתא כיצד היה עוסק במסכת נדה ואמר במקומות אני שונה כדי שלא ישאלוהו שאלות בענין נדה ע"ש וכתב הרב לחם משנה כדי שלא יתבייש להשיב אם לא ידע ע"ש.

ובגמרא דשבת דף קט"ו ע"א איתא א"ר יוחנן יוה"כ שחל וכו' מפצעין באגוזין וכו' מן המנחה ולמעלה דבי רב יהודה מקנבי כרבא דבי רבה גרדי קארי כיון דחזא דהוו קא מחרפי אמר להו אתא איגרתא ממערבא משמיה דר' יוחנן דאסיר ע"כ ופי' רש"י אתא איגרתא כי היכי דלקבלו מיניה ע"ש.

עוד שם בדף קכ"ט ע"א א"ל רב נחמן לרבנן במטותא מנייכו ביומא דהקזה אמרו לבתייכו נחמן איקלע לגבן וכולא אערומי אסירי בר מהאי עורמא דשרי ע"כ ע"ש.

ובגמרא דראש השנה דף כ' ע"א איתא שלח ליה ר' יהודה נשיאה לר"א הוו יודעין שכל ימיו של ר' יוחנן היה מלמדנו מאיימין על העדים וכו' אעפ"י שלא ראוהו יאמרו ראינו ע"ש ועי' בדברי רב דמי דמתני איפכא ע"ש.

ובגמרא דעירובין דף י"ג ע"א איתא על מתניתין דתנן משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר' עקיבא לא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שהוא פחות מארבע אמות וכו' א"ר עקיבא על זה ועל זה נחלקו ואמרו בגמרא אר"י אמר שמואל לא אמרה רבי עקיבא אלא לחדד בה התלמידים ופי' רש"י ז"ל לא אמרה ר' עקיבא להאי הלכה כאותו תלמיד אלא לחדד התלמידים שישימו לבם לתורה ויאמרו פלפול מלבם לפיכך שבחו בפניהם.

עוד שם בדף י"ד ע"ב א"ר יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אין הלכה כרבי יוסי וכו' א"ל אמרת אמר להו לא אמר רבא האלוהים אמרה וגמירנא לה מיניה ומ"ט קא הדר ביה וכו' ע"ש.

עוד שם בדף נ"א ע"א רבה ורב יוסף הוו קא אזלי באורחא א"ל רבה לר"י תהא שביתתנו תותי דיקלא דסביל אחוה וכו' א"ל לא ידענא ליה א"ל סמוך עלי דתניא רבי יוסי אומר אם היו שנים אחד מביר ואחד שאינו מכיר זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר וזה שמכיר אומר תהא שביתתנו במקום פלוני וקאמר בגמרא ולא היא לא תנא ליה כרבי יוסי אלא כי היכי דליקבל לה מיניה משום דרבי יוסי נימוקו עמו ע"כ ופי' רש"י ז"ל ולא היא הא דאמר ליה משמיה דרבי יוסי ליתא דלא תניא ליה בשם רבי יוסי אלא סתמא תניא ליה לעיל ומשום הכי אמרה בשם ר' יוסי כי היכי דליקבלה מניה ע"כ מ"ש.

עוד שם בדף נ"ג ע"ב א"ר יהושע בן חנניה לא נצחני אדם וכו' פעם אחת נתארחתי

תורה

אצל אכסניא אחת עשתה לי פולין ביום ראשון אכלתים ולא שיירתי כלום שניה לא שיירתי מהן כלום ביום שלישי הקדיחתן במלח כיון שטעמתי משכתי ידי מהן אמרה לי רבי מפני מה אינך סועד אמרתי לה כבר סעדתי מבעוד יום וכו' ע"כ ע"ש.

ובגמרא דפסחים דף כ"ז ע"א איתא א"ר יוסף א"ר יהודה אמר שמואל תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת רבי אומר הפת מותרת וחכ"א הפת אסורה והתניא איפכא שמואל איפכא תני ואי בעית אימא בעלמא קסבר שמואל הלכה כרבי מחברו ולא מחבריו ובהא אפילו מחבריו וסבר אתנייה איפכא כי היכי דניקום רבנן לאיסורא ופי' רש"י אפכה ואשנינה כי היכי דתיקו הא מילתא דאיסורא בשם רבנן ויעשו בני אדם כמותן שהכל הולכים אחרי רבים שאם אני אומר הלכה כרבי שהוא יחיד לא יאמינו לי ע"כ ע"ש.

ובגמרא דיומא דף ס"ו ע"ב על הא דתנן וכבש עשו לו מפני הבבליים שהיו מתלשין בשערו אמר רבב"ח לא בבליים היו אלא אלכסנדריים היו ומתוך ששונאים את הבבליים היו קורין אותם על שמן תניא ר' יהודה אומר לא בבליים היו אלא אלכסנדריים היו א"ל רבי יוסי תנוח דעתך שהנחת את דעתי ע"כ ופי' רש"י ומתוך ששונאין בני ארץ ישראל את הבבליים היו קורין כל קלי הראש ועושי דבר שלא כהוגן על שמם תנוח דעתך משפחתו היתה מבבל והיה קשה לו הדבר ע"כ ע"ש.

ובגמרא דביצה דף כ' ע"א איתא ת"ר מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביום טוב חברו עליו תלמידי שמאי הזקן אמרו לו מה טיבה של בהמה זו אמר להם נקבה ולזבחי שלמים הבאתיה כשכש להם בזנבה והלכו להם ופירש"י ז"ל נקבה שאין עולה נקבה ולזבחי שלמים הבאתיה מרוב ענותנותו של הלל היה משנה מפני השלום ע"כ ע"ש.

ובגמרא דמגילה דף י' ע"א איתא א"ר יצחק שמעתי שמקריבין בבית חניו בזה"ז וכו' אמרו ליה אמרת אמר להו לא אמר רבא האלוהים אמרה וגמירנא לה מיניה ומ"ט קא הדר ביה וכו' ע"ש.

לשמה רנא

ובגמרא דכתובות דף י"ז ת"ר כיצד מרקדין לפני הכלה בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא וב"ה אומרים כלה נאה וחסודה א"ל ב"ש לב"ה הרי שהיתה חיגרת או סומה אומרים לה כלה נאה וחסודה והתורה אמרה מדבר שקר תרחק א"ל ב"ה לב"ש לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו הוי אומר ישבחנו בעיניו מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות ופירש"י מכאן אמרו מדברי ב"ה שאמרו ישבחנה תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות לעשות לאיש ואיש כרצונו ע"כ ע"ש.

עוד שם בדף ע"ז ע"ב בריב"ל כאשר נכנס לג"ע בעודו חי הוה מכריז אליהו קמיה פנו מקום לבר לואי פנו מקום לבר לואי אזל אשכחיה לרשב"י דהוה יתיב על תלת עשר תכסקי דפיזא א"ל את הוא בר לואי א"ל הן נראתה הקשת בימיך א"ל הן א"כ אי אתה בר לואי ולא היא דלא הואי מידי אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשאי ופירש"י לא הואי מידי לא נראתה הקשת בימיו ע"ש.

ובגמרא דיבמות דף ק"ו ע"א איתא ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא בר אבא א"ל בתי עמודי פי' רש"י עמודי והתייבמי לו אמרה ליה אמה ישיבתה זו היא עמידתה פירש"י ישיבתה מהתייבם לו זו היא עמידתה זו היא תקנתה אמר לה ידעתי ליה פירש"י מכרת היא בו שום הבר גנאי אמרה ליה אין ממונא הוא החזא לה וקבעי למכליה מינה פירש"י דבר זה היא יודעת בו שאין בא לייבמה אלא כדי לאכול ולכלות ממונה ולגרושה אמר לה לא ניחא לך אמרה ליה לא אמר ליה חלוץ לה ובכך אתה כונסה לבתר דחלץ לה אמר ליה השתא מינך אפסלה לה חלוץ לה חליצה מעלייתא כי היכי דתשתרי לעלמא.

עוד איתא התם בת חמוה דרב פפא נפלה לפני יבם שאין הגון לה אתא לקמיה דאביי אמר ליה חלוץ לה ובכך אתה כונסה א"ל רב פפא לא סבר לה מר להא דא"ר יוחנן ואלא היכי אימא ליה א"ל חלוץ לה ע"מ שתתן לך מאתיים זוז לבתר דחלץ לה א"ל זיל הב ליה אמר ליה משטה אני בך עבדא ליה מי לא תניא הרי שהיה בורח מבית האסורים

והיתה מעברא לפניו וא"ל טול דינר והעבירני
אין לו אלא שכרו אלמא א"ל משטה אני בך
וכו' ע"כ ע"ש.

ובגמרא דגטין דף י"ד ע"א איתא רב ששת
הוה ליה אשרתא דסרבלי במחוזא
א"ל לרב יוסף בר חמא בהדי דאתית איתינהו
ניהלי אזל יהבינהו ליה אמרי ליה נקני מינך
א"ל אין לסוף אשתמיט להו כי אתא לגביה
אמר ליה שפיר עבדת דלא שוית נפשך עבד
לוה לאיש מלוה ע"כ ע"ש.

עוד שם בדף כ' ע"א תניא רבי אומר כתבו
על איסור הנאה כשר נפק לוי דרשה
משמיה דרבי ולא קלסוה משמיה דרבים וקלסוה
ע"כ ע"ש.

ועוד שם בדף ס"ב ע"א אין כופלין שלום
לנכרי רב חסדא מקדים ויהב להו שלמא
רב כהנא אמר להו שלמא למר פי' רש"י לא
היה מתכוין לברכו אלא לבו היה לרבו ע"ש
וכהאי גונא אמרו בזהר עמ"ש דור לנבל
ואמרתם כה לחי דכונתו להקב"ה ואין בזה
משום גונב דעת.

ובגמרא דקדושין דף מ"ד ע"ב איתא
אתמר קטנה שנתקדשה שלא
לדעת אביה אמר שמואל צריכה גט וצריכה
מיאון אמר קרנא דברים בגו אם גט למה מיאון
ואם מיאון למה גט אמרו ליה הא מר עוקבא
ובי דיגיה בכפרי אפכוה שדרוה לקמיה דרב
אמר להו האלהים צריכה גט וצריכה מיאון וחס
ליה לזרעיה דאבא בר אבא דנימא הכי ופירש"י
ז"ל אפכוה ושדרוה לקמיה דרב בשם קרנא
צריכה גט ומיאון ובשם שמואל דברים בגו
ושדרוה לקמיה דרב לידע אם יודה לדברי
שמואל שהיה חלוק על הדבר ומשום דרב
אהובו של שמואל היה אפכוה אולי יודה לדברי
קרנא שאמרו בשם שמואל ע"כ ע"ש.

ובגמרא דנדרים דף נו"ן ע"א איתא רבי
עקיבא אתקדשת ליה ברחיה דכלבא
שבוע שמע כלבא שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה
אזלא ואיתנסיבת ליה בסיתוא הוה גני בי תיבנא
הוה קא מנקיט ליה תיבנא מן מזייה אמר לה
אי הואי לי רמינא לך ירושלים דדהבא אתא
אליהו אידמי להון כאנשא וקא קרי אבבא אמר
להו הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי ולית
ליה מדעם לאגונה א"ל רבי עקיבא חזי גברא
דאפי' תיבנא לא אית ליה ופי' רש"י אתא
אליהו עבד הכי משום קורת רוח להם דלדידיה
לא היה לו אפילו תבן כמו להם ע"ש.

ובגמרא דבבא קמא דף י"א ע"ב אמר עולא
א"ר אלעזר הלכתא גובים מן
העבדים א"ל רב נחמן לעולא א"ר אלעזר אפי'
מיתמי א"ל לא מיניה וכו' לבתר דנפק אמר
להו הכי א"ר אלעזר אפילו מיתמי א"ר נחמן
אישתמטין עולא ופירש"י ז"ל בתר דנפק רב
נחמן אמר להו עולא ליושבין לפניו הכי א"ר
אלעזר אפי' מיתמי דעבדא כמקרקעי דמי
אשתמטין עולא נשמט ממני וירא לומַר בפני
וכו' ומתיירא הוא שמא אקפחנו בהלכות
וקושיות ע"ש.

ובגמרא דמציעא דף ל' ע"ב רבי ישמעאל
ברבי יוסי הוה קא אזיל באורחא
פגע ביה ההוא גברא הוה דרי פתכא דאופי
אותביהנהו וקא מיתפח א"ל דלי לי א"ל כמה
שוין א"ל פלגא דזוזא יהיב ליה פלגא דזוזא
ואפקרה הדר זכה בהו הדר יהיב ליה פלגא דזוזא
ואפקרה חזייה דהוה קא בעי למהדר למזכי
בהו א"ל לכ"ע אפקרנהו ולך לא אפקרנהו ומי
הוי הפקר כהאי גוונא והתנן וכו' אלא ר'
ישמעאל ברבי יוסי לכ"ע אפקרנהו ובמילתא
בעלמא הוא דאוקמיה ע"ש.

עוד שם בדף ע"ה ע"ב אמרו ליה רבנן לרב
אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמור
רבנן שלח ליה בהדי פניא דמעלי שבתא לישדר
לי מר עשרה זוזי דאתרמי לי קטינא דארעא
למזבן שלח ליה ניתי מר סהדי ונכתב כתבא
שלח ליה אפי' אנא נמי שלח ליה כל שכן מר
דטריד בגרסיה משתלי וכו' ע"ש.

עוד שם בדף ע"ו ע"ב על מתניתין דתנן
שוכר עליהן או מטען קאמר בגמרא
כיצד מטען אומר להם סלע קצצתי לכם בואו
וטלו שתים ע"ש.

עוד שם דף פ"ז ע"א תנא דבי רבי ישמעאל
גדול השלום שאפילו הקב"ה שינה בו
שנא' ותצחק שרה בקרבה וכו' ואדוני זקן וכתיב
ואני זקנתי.

ובגמרא דבתרא דף ח' ע"א דחק רבי יונתן
בן עמרם ונכנס א"ל רבי פרנסני
א"ל בני קרית א"ל לאו שנית א"ל לאו א"כ
במה אפרנסך וכו' ע"ש.

עוד שם דף פ"א ע"ב בצרן ושיגרן ביד שליח ומת שליח בדרך מביא ואינו קורא מאי טעמא דכתיב ולקחת והבאת עד שתהא לקיחה והבאה כאחד והא ליכא א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי מכדי פסוקי נינהו ליקרי א"ל משום דמחזי כשקרא ע"ש.

עוד שם בדף קנ"ג ע"א ההיא דאתאי לקמיה דרבא עבד לה רבא כשמעתיה הוה קא טרדא ליה אמר ליה לרב פפא בריה דרב חנן ספריה זיל כתוב לה וכתוב בה שובר עליהן או מטען אמרה ליטבע ארביה אטעויי קא מטעית לי אמשנתו למניה דרבא במיא ואפ"ה לא איפרק מטיבעא ופירש"י ז"ל קא טרדא ליה לומר לא יפה דנתני א"ל לספריה זיל כתוב לה שהדין עמה וכתוב בסוף השטר משנה השניה בב"מ וכו' וסימן היה בתוך השטר שלדחות האשה ולהטעותה נתכוון להפטר ממחלוקתה והיא הבינה בדברים וקללתו ע"ש.

ובגמרא דמכות דף י"ד ע"ב אמר רבב"ח א"ר יוחנן כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו אמרו לו אמרת אמר להו לא אמר רבה האלוהים אמרה וכו' ופירש"י ז"ל אמרו לו אחרים ישמעה משמו ולא שמעוה מפיו אמרת דבר זה אמר להם לא, חזר בו ע"ש.

ובגמרא דחולין דף קי"א ע"ב א"ת אמר רבי אלעזר הוה קאים קמיה דמר שמואל אייתו לקמיה דגים שעלו בקערה וקא אכיל בכותח יהיב ליה ולא אכל אמר ליה לרבך יהיבי ליה ואכל ואת לא אכלת אתא לקמיה דרב א"ל הדר ביה מר משמעתיה א"ל הס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מדי ולא סבירא לי ופירש"י ז"ל להד"ם ע"ש.

ובגמרא דע"ז דף נ"ז ע"ב איתא ההוא עובדא דהוה במחוזא אתא נכרי עייל לחנותא דישראל א"ל אית לכו חמרא לזבוני א"ל לא הוה יתיב חמרא בדוולא שדיה ביה ידיה שכשך ביה א"ל האי לאו חמרא הוא שקליה האיך בריתחיה שדייה לדנא שרייה רבא לזבוני לנכרים אפליג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן נפקי שיפורי דרבא ושרו ונפקי שיפורי דרב הונא ורב חיננא בר רב נחמן ואסרי איקלע רב הונא בריה דרב נחמן למחוזא א"ל רבא לרב אליקים שמעיה טרוק טרוק גלי דלא ניתו אינשי דניטריד על לגביה א"ל כהאי גוונא מאי א"ל אסור אף בהנאה והא מר הוא דאמר שיכשך אין עושה יין נסך אימור דאמרי אנא לבר מדמיה דההוא חמרא דמי דההוא חמרא מי אמרי ופי' רש"י איקלע רב הונא בריה דרב נחמן למחוזא לאחר זמן אחר שחזר בו שהחזירו אביי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרינן לקמן אקפן נחמני שמעתתא ומתניתין ומחוזא הוא מקומו של רבא טרוק גלי סגור הדלת שמתיירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דברי מחלוקתם על רב הונא לגביה ובעי מניה כהאי גוונא שכשך בכרי ביינו של ישראל שלא בכוונת ניסוך לע"ז מאי א"ל אסור אף בהנאה שחזר בו והא מר הוא דאמר דקא שרית לזבוני לנכרים דמי דההוא חמרא דהוה בדולא מי אמרית מודינא ביה דצריך להוליך דמיו לים המלח ודמי שאר היין שבחבית מותר ומשום כיסופא קאמר הכי אבל איהו כוליה שרי ע"ש.

ובגמרא דסנהדרין דף י"א איתא מעשה ברבן גמליאל שאמר השכימו לי שבעה לעלייה השכים ומצא שמונה אמר מי הוא שעלה שלא ברשות ירד עמד שמואל הקטן ואמר אני הוא שעליתי שלא ברשות ולא לעבר השנה עליתי אלא ללמוד הלכה למשה הוצרכתי אמר לו שב בני שב ראויות כל השנים כולן להתעבר על ידך אלא אמרו חכמים אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה ולא שמואל הקטן הוה אלא איניש אחרינא הוה ומחמת כיסופא הוא דעבד ופי' רש"י ז"ל שלא יכירו מי היה העולה שלא ברשות וילבינו פניו ע"ש.

עוד שם בדף מ"ג ע"ב גבי עכן שא"ל יהושע בני שים נא כבוד לה' אלקי ישראל ותן לו תודה אמר רבינא שחודי שחדיה במילי כלום נבקש ממך אלא הודאה תן לו תודה והפטר ע"ש.

עוד שם בדף צ"ז ע"א אמר רבא מריש הוה אמינא לא הוה קושטא בעלמא אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיה וכו' דאי הוו יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הוה משני בדיבוריה זימנא חדא איקלעי להההוא אתרא וקושטא שמיה ולא הוו משנו בדיבורייהו ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זמניה נסיבי אתתא מנהון והוו לי תרתין בנין מינה יומא חד הוה יתבא דביתהו וקא חייפא דישה אתאי שיבבתא טרפא

אדשא סבר לאו אורח ארעא אמר לה ליתא הכא שכיבו ליה תרתין בניה אתו אינשי דאתרא לקמיה אמרו ליה מאי האי א"ל הכי הוה מעשה אמרו ליה במטותא מינך פוק מאתרין וכו' ע"ש.

ובתנא דבי אליהו בסדר אליהו רבא פרק ד' איתא מעיד אני עלי שמים וארץ שלא אמר הקב"ה למשה לעמוד בשער המחנה ולומר לשום איש חרבו על ירכו וכו' אלא שהיה דן בעצמו ואמר בלבו אם אני אומר לישראל הרגו איש את אחיו וכו' יאמרו לי לא כך לימדתנו רבינו סנהדרין שהרג וכו' מ"ט אתה הורג שלושה אלפים ביום אחד לפיכך תלה בכבוד של מעלה ואמר כה אמר ה' וכו' ע"ש.

ובירושלמי דמעשר שני פרק א' איתא תניא היה אדם אומר לחברו מה אכלת היום והוא אומר לו קיץ והיה יודע שהוא בכור מה הקיץ נמכר בזול אף בכור נמכר בזול היה אומר לו מן והוא יודע שהוא מעשר שני מה המן ניתן במתנה אף מעשר שני ניתן במתנה והכוונה כך היה מנהגם בירושלים לדבר בכך ע"ש:

עוד בירושלמי דשקלים פרק חמישי ה"ד אשרי משכיל אל דל זה שהוא מסתכל במצוה איך לעשותה כיצד היה רבי יונה עושה כשהיה רואה עני בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע מן דהוה נסיב הוה א"ל מתנה היא לך ע"ש.

עוד בירושלמי דמציעא פרק ב' הלכה ג' איתא שמעון בר ווא היה מהלך אחורי רבי אלעזר נפל מיניה דינר אושטיה ליה שמעון בר ווא אמר ליה כבר נתייאשתי מיניה אמרי לא אתכוון רבי אלעזר אלא לזכוייה לרבי שמעון בר ווא בגין דהוה אינש מסכן ע"ש.

ובמסכת כלה איתא פעם אחת היו זקנים יושבים בשער ועברו לפניהם ב' תינוקות אחד כיסה ראשו ואחד גילה ראשו זה שגילה את ראשו רבי אליעזר אומר ממזר רבי יהושע אומר בן הנדה ר' עקיבה אומר ממזר ובן הנדה אמרו לו לר' עקיבה היאך מלאך לבך לעבור על דבר חבריך א"ל זה אני אקיימנו הלך אצל אמו של תינוק וראה שהיתה יושבת ומוכרת קטניות בשוק א"ל בתי אם את אומרת לי דבר שאני שואלך אני מביאך לחיי עוה"ב אמרה לו השבע לי היה רבי עקיבה נשבע בשפתיו ומבטל בלבו אמר לה בנך זה מה טיבו אמרה לו כשנכנסתי לחופה נדה הייתי ופירש ממני בעלי ובא עלי שושביני והיה לי בן זה נמצא התינוק ממזר ובן הנדה אמרו גדול היה רבי עקיבה כשהכחיש את רבותיו באותה שעה אמרו ברוך ה' אלוהי ישראל אשר גילה סודו לר' עקיבה בן יוסף ע"ש.

ובפרקי ר"א פ"א והובא באבות דר"ן פ"ו איתא דר"א בן הורקנוס כשהלך ללמוד תורה לפני ריב"ז א"ל ריב"ז חייך שהיום אתה סועד אצלי א"ל כבר סעדתי אצל אכסניא א"ל ומי הוא אכסניא שלך ריב"ח ור"י הכהן שלח ושאל לאכסניא שלו א"ל סעד היום ר' אליעזר אצליכם א"ל לאו והלא יש שמונה ימים שלא טעם כלום ע"ש.

ובמדרש שוחר טוב מזמור י"ב איתא רבי חייא ציפוראה אזל למזבן חטי מסורתא א"ל רבי יונתן כד תהוי בעי חטי אימא שערי אני בעי ולא יסקון לך תרעא הוי שוא ידברו איש את רעהו וכו' וקודם זה הביא המדרש מעשה ברבי יונתן עצמו שקרה לו שהיו העדשים ביוקר והיה לו קרוב בעיר יחד אצלו ואמר לו עדשים אני מבקש יש מהן בעיר א"ל הן א"ל בכמה מוכרין א"ל בכו"כ וכל עת שתבא אצלי אני מוכר לך הלך רבי יונתן בעיר לבית קרובו שאל בעדו אנה הוא א"ל אשתו בשדה המתין לו ולא בא הלך ושאל לאחר יש כאן עדשים א"ל רצונך בחטים עדשים אין כאן אמר לו עדשים אני מבקש אמר לו תטול בכו"כ הרבה עליו הדמים יותר ממה שא"ל קרובו הלך ונטל ממנו בא קרובו וא"ל רבי יונתן ולא אמרת מכו"כ הן עדשים הרי העלו עלי את הדמים ממה שאמרת לי א"ל שמא עדשים שאלת מהם תחלה א"ל הן א"ל א"כ אילו אמרת חטים תחילה היו אומרים לך רצונך עדשים עכשיו שאמרת עדשים א"ל חטים לכך נאמר שוא ידברו איש את רעהו ע"ש.

וכתב בספר חסידים סי' תכ"ו דע אעפ"י שאמרו מותר לשנות בדרכי שלום אם יבא נכרי או יהודי ויאמר לאדם הלוה לי מעות ואינו מלוה לו ברצון כי ירא פן לא יפרע לו אינו יכול לומר אין לי כי מה שמותר לשנות בדברי שלום והו בשכבר עבר הדבר עכ"ל

תורה

ודבריו סתומים וחתומים בתילוק זה דמה טעם איכא לחלק בזה והוא ודאי מפרש הך דמציעא דף כ"א גבי מסכתא היינו משום ענוה כמ"ש רש"י שם אך התוספות ז"ל ושאר ראשונים דלא מפרשי טעמא משום ענוה ודאי הם חולקים על ספר חסידים הגז' ולית להו האי חילוקא ודו"ק.

הרי סדרתי לכם שלחן מלא כמה אופנים בענין השקר וגניבת דעת הנזכרים בדברי רז"ל להיתרא ואתם תדקדקו בכל דבר ודבר ותלמדו דבר מתוך דבר אך תשימו יראת ה' על פניכם לבלתי תעשו קולות חוץ מן השורה בדמיון דחוק גם תשימו לב ללמוד מאופן הנזכר לאיסורא והוא מ"ש בגמרא דשבועות דף ל"א ע"א מנין לתלמיד שאמר לו רבו יודע אתה בי שאם נותנים לי מאה מנה איני מבדה מנה יש לי אצל פלוני ואין לי עליו אלא עד אחד מנין שלא יצטרף עמו ת"ל מדבר שקר תרחק האי מדבר שקר תרחק נפקא הא ודאי שקורי קא משקר ורחמנא אמר לא תענה ברעך עד שקר אלא כגון דא"ל ודאי חד סהדא איכא לי ותא אתה קום התם ולא תימא ולא מידי דהא לא מפקת מפומך שקרא אפ"ה אסור משום שנאמר מדבר שקר תרחק ופי' רש"י ז"ל וקום התם שיהא סבור בע"ד שאתה בא להעיד ויודה אמת ע"ש. מנין לנושה בחברו מנה שלא יאמר אטענגו במאתים כדי שיודה לי במנה ויתחייב לי שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר. ת"ל מדבר שקר תרחק מנין לנושה בחברו מנה וטענו מאתים שלא יאמר אכפרנו בבית דין ואודה לו חוץ לבית דין כדי שלא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל עלי שבועה ממקום אחר ת"ל מדבר שקר תרחק מנין לשלושה שנושין מנה באחד שלא יהא אחד בע"ד ושנים עדים כדי שיוציאו מנה ויחלוקו ת"ל מדבר שקר תרחק ע"כ ע"ש הבינו בדברים האלה ולמדו מהם כמה דברים גם ודאי ידוע ג"כ לכם מ"ש בגמרא דיבמות דף ס"ג על חייא בר רב שהיה מהפך לאמו הדברים של אביו בענין התבשיל כדי שתעשה כפי רצון אביו וא"ל אביו את לא תעביד הכי כדי שלא תרגיל לשונך בשקר אבל לא אסר לו ד"ז מפני שהיה מתכוין בשביל שלום. וגם בזה כתב הרב המאירי ז"ל בחדושיו שם וז"ל ואע"ג דאמרו מותר לשנות מפני

לשמה רנה

דרכי השלום דוקא בדבר שאם אינו משנה נפיק חורבא אבל זו אני יודע לעבור על פשעה ואיני מקפיד ומוטב שתעמוד היא במחדה משתרגיל עצמך לדבר שקרים עכ"ל ע"ש ודי בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שס"ה

שאלה ילמדנו רבינו מדרש פליאה זה אשר מצאנו שהוא סתום וז"ל שאלו את רבי מנין שאין השטן מקטרג ביוה"כ א"ל קטורת תוכיח עכ"ל. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ביאור דבריו יבא נכון ע"פ מ"ש בגמרא דזבחים דף ס"ח ע"ב שמאל איתליה הכשרה ביוה"כ ופי' רש"י ז"ל ביוה"כ נוטל המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו ע"ש נמצא אע"ג דבכל ימות השנה אין עבודה אלא בימין ופסולה בשמאל עכ"ז ביוה"כ הוכשרה גם השמאל לעבודה הרי ביוה"כ השמאל תהיה כמו הימין וכן השטן בשאר ימות השנה הוא מן המשמאילים שהוא מקטרג וביוה"כ עושה מעשה ימין שהוא מיימין ומלמד טוב על ישראל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שס"ו

שאלה ילמדנו רבינו מדרש פליאה זה אשר נמצא סתום וחתום וז"ל שאלו התלמידים את רבי מנין שהקטורת מבטל ארס הנחש הקדמוני אמר להם ראו מה שפירש לכם הכתוב בין השנים לחמשה הסתומים אמרו לו רבי ולמה פירש עוד אחד אמר להם לפי שהוא עליון מן הכל וסימן לדבר אחרון אחרון חביב עכ"ל. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כך פירושו כי הנה בברייתא דפטום הקטורת פירשו חז"ל כל סמני הקטורת אותת לאחת אך בתורה לא

רנו תורה

נתפרשו כולם אלא נרמזו שניים מהם בתיבת סמים הראשון וחמשה מהם נרמזו בתיבת סמים הב' ובין סמים א' לסמים ב' נתפרשו שלושה מינין שהם נטף ושחלת וחלבנה ור"ת שלהם נח"ש להורות כי כח הקטורת מבטל ארס נחש הקדמוני שהוא המגפה ב"מ וככתוב ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה וחזרו ושאלו אותו למה נתפרש עוד מין אחר שהוא הלבונה זכה וא"ל בשביל שזה המין הוא עליון שהוא כנגד אור מקיף וכל אותם העשרה הם כנגד אור פנימי ונמצא שהוא בחי' אחרת והרי הוא עומד לחוד ולכן נזכר באחרונה כי אהרון אחרון חביב שהוא עליון. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שס"ז

שאלה אחד שהוא יושב ולומד גמרא או בספר אחד מספרי הקודש וטרח בישיבתו ורוצה לשכב על צידו או על גבו או על בטנו וללמוד אי שרי או"ד אין דרך ארץ ללמוד כך. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דזבחים דף ה' ע"א רמי ריש לקיש על מעוהי בי מדרשא ומקשה אם כשרים הם וכו' ע"ש ופי' רש"י ז"ל שוכב על בטנו פניו כלפי קרקע ע"ש ולכן גם זה שטרח בישיבה ועושה כן לנוח אה"נ דשרי אך לא יתמיד הרבה בזה אלא מעט עד שינוח. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שס"ח

שאלה מאמרי רבב"ח וכדומה שהם תמוהים אם הם דרך משל וחידה למה לא נתפרש במאמר עצמו שהוא נאמר ע"ד החידה והמשל או לפחות סתם הש"ס אשר מביא המאמר הזה היה מפרש עליו שאינו כפשוטו וכמו שאמר במ"א רבי אבהו משתעי בלשון

לשמה

חכמה וכן הו"ל למסדר הש"ס לפרש בתחלת המאמר שהוא משתעי בלשון חכמה גם במאמר הש"ס דחולין דף קל"ט ע"ב מ"ש אמר לי תנינא מילין אם יש אצל מעכ"ת פשט אחר בזה מלבד הפשט אשר כתב רש"י ז"ל. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה האומר חידה אינו צריך לפרש שהוא לשון חידה ורק המשכיל יבין מן הדברים שהם כך כי הדברים מוכיחים מעצמם שהם משל וחידה וא"ת מסדר הש"ס שהביא את המאמר ההוא הו"ל לפרש כדי שלא יבואו דורות האחרונים ויתפלאו לפי תומם גם זה אינו צריך כי הלא גדולה מזאת מצינו על מאמרים של חכמים ז"ל שאין דבריהם תמוהים ג"כ קאמר הש"ס שאפשר להיות שהם מיוסדים ע"ד המשל והחידה וכמו דאיתא בעירובין דף ס"ג ע"א תלמיד אחד היה לרבי אליעזר שהורה הלכה בפניו וכו' ואמר רבב"ח אר"י אותו תלמיד יהודה בן גוריא שמו וכו' ולטעמיך שמו ושם אביו למה לי אלא שלא תאמר משל היה ע"ש הרי סתמא דהש"ס גילה לנו כאן שיש מאמרים בברייתות ומימרות שהם נזכרים בתלמוד ואינם כפשוטם אלא נאמרו דרך משל ואעפ"י שאין פשוטם תמוה כלל וכ"ש במאמרים התמוהים שהם מוכיחים על עצמם ולהכי לא אצטריך לש"ס לאשמעינן על כל מאמר ומאמר בפ"ע והמשכיל יבין מדעתו.

ומה ששאלתם על מאמר הש"ס בחולין דף קל"ט ע"ב אם יש לנו פשט אחר בזה תשובה יש לי פשט נכון בזה בעו"ה והכי פירושו א"ל חניגא מילין ר"ל דברי רוח שלא דיברו מעולם וכנז' ברש"י והקשה מילין ס"ד ר"ל אם הם דברי רוח למה אמרם רב כהנא ומשני במילין ר"ל רב כהנא אמר דברים המלובשים בדברי רוח כמו ענין המשל בעלמא שדברי המשל הם דברי רוח ולהד"מ ורק אומרים אותו בשביל דבר הנרמז ונמשל בו וכן רב כהנא אמר דברים אלו מדעתו בשביל דברי אמת אשר רמזם והמשילם בדברים אלו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה

שאלה שס"ט

שאלה אדם שדרכו שלא לפשוט מעליו הגלימא שלו כל היום כולו אפילו בהיותו יושב בביתו וכ"ש בהיותו יושב בביהמ"ד אם יש בזה מנהג טוב ומידה טובה או לאו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי זוהי מדה טובה והיא ממידת הצניעות וכ"ש בהיותו גוהג בזה בביהמ"ד ה"ז משובח ביותר דהכי איתא בגמרא דמנחות דף מ"ג ע"א רב יהודה איניש צניעא הוה ולא שרי ליה לגלימיה כוליה יומא ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ש"ע

שאלה ראובן דבר עם שמעון דברים שמוכרח שיבא על ידם לידי כעס וכן היה שנתכעס שמעון הרבה בדברים אלו עד ששיבר כלי בחמתו אך ראובן לא נתכוון בדברים אלו כדי שיתכעס כי אם דיבר הדברים האלו לצורך עצמו או לצורך אחרים אך ידע מקודם שבודאי הגמור ששמעון יתכעס הרבה בשמעו את הדברים האלו אם יש בזה איסור דלפני עור לא תתן מכשול מאחר דהכעס הוא עון גדול והחמירו בו רז"ל בגמרא בכמה מקומות ובפרט בזוה"ק וכ"ש אם מחמת זה שיבר כלי בחמתו ואם נאמר ש"ש איסור בזה משום לפני עור א"כ לא שבקת חיי לכל בריה כי ד"ז מצוי הרבה בין בני אדם ומי יוכל להזהר בזה דרוב הפעמים יש צורך הרבה באלו הדברים לאמר אותם ואיך יעשה אם לא יאמר. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בגמרא דקידושין דף ל"ב רב הונא קרע שיראי באפי רבה בריה אמר איזיל אתזי אי רתח אי לא רתח ומקשה הגמרא ודילמא רתח וקעבר אלפני עור ומשני דמחיל ליקריה ופי' רש"י ודילמא רתח ואמר לאבוה מידי ברתחיה ע"ש נמצינו

לשמה רנז

למדין שבעבור הכעס לחודיה ליכא איסור דלפני עור דאי איכא מאי משני דמחיל ליקריה סוף סוף מרתח קא רתח והוא שהביאו לידי כעס זה אלא ודאי משום כעס לחודיה לא עבר זה אלפני עור וא"כ נפשטה השאלה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"א

שאלה בת המורדת בד"ת ותובעת ירושה מנחלת אביה בערכאות של גוים במקום שיש בנים יורשים כי לפי דיניהם הבת לוקחת ירושה עם הבן אי שרי לעשות שטר צואה או מתנה בשקר מפי האב על שם הבנים היורשים בד"ת או אם יש בזה חשש מדבר שקר תרחק ואין אומרים לאדם חטוא בשביל שיזכה חברך. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי שרי ואין בזה חשש מדבר שקר דארז"ל משנים מפני דרכי השלום והא עדיפא להקים דגל התורה ואין לך שלום גדול מזה ועוד יש להביא ראיה גדולה לזה מן הגמרא דראש השנה דף כ' ע"א שלח ליה רבי יהודה נשיאה לר"א הוו יודעין שכל ימיו של רבי יוחנן היה מלמדנו מאיימין על העדים וכו' אעפ"י שלא ראוהו יאמרו ראינו ע"ש ועוד עיין בדברי רב דימי דמתני איפכא ע"ש נמצא כדי להפיס דעת הבריות שלא יהרהרו אחר ב"ד המקדשים החודש אומרים לעדים שיעידו שקר וכ"ש בכהאי גוונא וגדולה מזו יש ללמוד מהגמרא הנז' דכל שהם עושים בשביל תיקון העולם וגם כדי שלא להוציא לעז ולהרהר אחר מעשה ב"ד אין לחוש משום שקר דכל זה נכלל בכלל מה שאמרו שמותר לשנות מפני השלום אך ודאי צריך לשקול בפלס משפט העניינים ואין לעשות היתר זה בכל גוונא וישימו יראת השם על פניהם ותחלת הכל יהיו רואים היטב את הנולד שלא יצא מזה חילול ה' ח"ו אח"כ ואם אפשר שיהיה נודע לערכאות ששקר עשו ודאי צריך שיחדלו מעשות הדבר הזה כי אין לך דבר שעומד בפני חילול ה' ועל הכל צריך עצה ויתיישבו בדבר בחכמה ובתבונה ובדעת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"ב

שאלה מצינו במדרש ובירושלמי מעשה בההוא גברא שהיה חורש עם פרתו ברחה מלפניו והוא אחריה עד שהגיעו לבבל קודם הלילה והדבר הזה יפלא בעינינו כי אנחנו רואים עתה שיש מרחק גדול בין א"י לבבל שיש כמה ימים מסוף תחום א"י עד ראש תחום בבל. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה חקירה זו כבר חקרוה בגמרא דר"ה דף כ"ג ע"ב ותירצו אותה והוא דא"ר יוחנן בין כל אחה ואחת שמונה ימים וכו' ומקשה הש"ס והא דהאידנא טובא הוי ותירץ אביי אסתומי אסתתום להו דרכים דכתיב לכן הנני שך את דרכך בסירים רנב"י אמר מהכא נתיבותי עוה ע"ש וא"כ גם החקירה הנז' נתיישבה בזה וחז"ל הם אמת ודבריהם אמת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"ג

שאלה אחד היה לו בן קטן והלך יחף על אבני שיש בימות החמה בצהרים כשהשמש זורחת עליהם והיו חמים ונכוו כפות רגליו וגם פניו נתחממו מאוד מחום השמש ובכה והנה אביו רצה להשתיקו מבכייתו ולהפיס דעתו וא"ל שתוק ואני אעשה משפט בשמש ואלקה אותה כו"כ מלקיות על הדבר הזה אשר עשתה לך לכוות רגליך ופניך ואחד שמע דבריו וגער בו על דברים אלו שהוציא מפיו שהם דברים של זלזול לשמש אם האמת כדברי זה שיש בזה נדנוד איסור אם לאו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין לו לאדם לזלזל בדברים בשמש או בירח ולכל צבא השמים כי הם עבדיו יתברך ועושים פקודותיו כאשר גזר עליהם לצאת בזמנם ולשמש כל אחד במקומו ויפה עשה זה שגער בו ומה שאמרו במדרש איכה שאמר מרע"ה ליטא שמשא אמאי לא חשכת בשעתא דעאל שונא לבית מקדשא כונתו לומר ראויה לקללה וגם שאני מרע"ה דתקיף חיליה והוא אמר האזינו השמים ולא דחיל ויישעיה דחיל לכן סיים ואמר כי ה' דיבר וכנז' במדרש רז"ל ומה שאמר יהושע שמש בגבעון דום וארז"ל במדרש שקראו עבדא דאבא אין זה זלזול כי קראו עבדא דאברהם אע"ה וגם יהושע תקיף חיליה לדבר כך כי היה נביא ה' ומלך ושופט על ישראל ואין כל אדם יוכל לדבר כך.

מיהו מ"ש בגמרא דר"ה דף כ"ה ע"א על רבי חייא חזייה לסיהרא וכו' שקל קלא פתק ביה וכו' ע"ש נראה לכאורה דבר זה שעשה לזרוק פיסת רגבים כנגדו הוי זלזול אך ודאי ר"ח אין כונתו לזלזל בו ח"ו ומה שעשה כן היה לו כונה סודית ונעלמת בזה כי גדול כוחם של ראשונים שהיו כמלאכים לעשות רמזים ועניינים בפועל דמיוני וכל מעשיהם בנויים ע"פ הסוד כי אפילו שיחתם צריכה תלמוד ומי יוכל לעמוד על סודו של ר' חייא ע"ה בענין זה שעשה הא ודאי גדולים מעשה רבי חייא הוא הקדוש זיע"א. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"ד

שאלה מנהגינו לומר אחר ברכת הלבנה כשם שאנחנו מרקדין כנגדיך וכו' כך אם ירקדו אחרים כנגדנו להזיקנו לא יוכלו ליגע בנו ולא יעשו בנו שום רושם תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן כאבן ידמו זרועך בגדול ופחד אימתה עליהם תפול והנה זה שואלים והלא ידמו כאבן הוא חצי פסוק וידוע מ"ש בגמרא כל פסוקא דלא פסקיה מרע"ה לא פסקינן ואיך אומרים חצי פסוק. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הורו רבותי כל תיבה שיש בה טעם של אתנח ה"ז חשוב כמו סוף פסוק ולית בזה חשש משום כל פסוקא דלא פסקיה משה מאחר דיש כאן טעם של אתנח הוא פסקיה מרע"ה ולכן הוא דמותר

תורה

לומר בקדושא רבא דשבת חצי פסוק והוא **על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו** מפני שיש אתנח בתיבת השביעי וא"כ ה"ה הכא מאחר דאיכא אתנח בתיבת כאבן אין בזה חשש ושרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"ה

שאלה ארבעים סאה מים שאובים אם יועילו לטומאת קרי ולמחות המזיק שנברא מן הקרי וכן אם יועילו לטבול בהם בע"ש ובעיו"ט להמשיך על ידי טבילה זו הארה כפי כוונות רבינו האר"י זיע"א. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אף על פי שהשאובים פסולים לטבילת אשה נדה מ"מ כשרים הם לבעל קרי וטבילה מעלייא זו לבעל קרי וכמ"ש במשנה דמקואות פרק ח' מקואות העמים שבחוצה לארץ כשרין לבעלי קריין וכו' ע"ש ועיין בהשגות הראב"ד ז"ל בה' ברכות פרק ששי **ה"ה** דס"ל דמהנו שאובין בטבילה לטהרת הידים ג"כ דחשיב להו טבילה גמורה ואעפ"י דשאר טמאין אין טובלין בהם ע"ש. **ועי'** להר"מ והר"ש בפי' המשנה דמקואות הנו' שכתבו לבעל קרי אפי' אם כל הארבעים סאה שאובים הם כשרים וכ"כ בב"י א"ח סי' פ"ח ועי' בב"י יו"ד סי' ר"א וע"ש בגמרא דברכות דף כ"ב א"ל ר"ח וכי יש טבילה בחמין עיין הרדב"ז בתשובה סי' צ"ה ומ"ש רש"י ז"ל א"ל רבי אבא קאי כוותך דבעי טבילה זו במקוה כשאר טבילות דלפי פירושו קאי על טבילה זו דבעל קרי כבר עמדו גדולים על דברי רש"י ז"ל הללו ואין מקום להאריך וא"כ ה"ה נמי דמהנו גם לטבילת שבת וי"ט ע"ד הסוד מאחר דמטהרין מטומאת קרי ה"ה דיש בהם כח להמשיך הארה ג"כ מלמעלה.

מיהו אמרתי אם ירצה אדם לעשות שאובין ולטבול בהם לקריו ולע"ש וי"ט טוב שלא ישפוך השאובין להדיא למקוה אלא ישפכם

לשמה רנט

חוץ למקוה והם יורדים למקוה ואז הוי שאובה שהמשיכוה כולה דיש מתירים זה גם לנדה ושאר טמאים וכנז' בהרמב"ם ז"ל ה' מקואות ע"ש ואני נתתי עצה לאחד שרוצה לטבול בחורף **תמיד בשבת ואחר תשמיש ויש לו בביתו** באר מים חיים והוא קר מאוד וא"א לו לחממו ולא יכול לטבול בו כך שיעשה בביתו מקום מקוה וישפוך שאובין חוצה לו והם יורדים למקוה וזה יוכל לחממו בנקל גם יוכל להוסיף עליו כל פעם מים חמים עד"ז גם בלא"ה יהיה חם מצד עצמו ואז יטבול בימי הקור. כאות נפשו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"ן

שאלה הנה ארז"ל לעולם יתחיל אדם **בכי טוב ויסים בכי טוב הא למדנו** שצריך ההתחלה בטוב והסיום בטוב אבל לא ידענו איזה מהם הוא צורך יותר וג"מ כי לפעמים האדם צריך לפרש ולהזכיר בכתב או בדיבור על דבר והפוכו שהם אחד טובתו ואחד להיפך איזה מהם יקדים אם יקדים חלוקת הרע כדי שיסיים בחלוקת הטוב או אם יקדים חלוקת הטוב כדי שיהא מתחיל בטוב. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גם בזה אפשר שיתחיל בטוב **בכי טוב ויסיים בכי טוב הא למדנו** חלוקת הטוב תחלה ואח"כ ההיפך שהוא חלוקת הרע ואח"כ יחזור וישנה חלוקת הטוב ובזה נמצא התחיל בטוב וסיים בטוב ואין בזה גנאי שנראה מרבה דברים ללא צורך מאחר שהוא עושה כן כדי להתחיל בטוב ולסיים בטוב וכל איש משכיל יבין מדעתו כי איש חכם הוא זה בתוספת דברים אלו ואינו נכסל מרבה דברים ללא צורך. מיהו אם נזדמן שהוא מוכרח לומר ב' חלוקות של דבר והפוכו ואינו יכול לחזור ולשנות חלוקת הטוב אז ודאי צריך להקפיד ולחוש על ההתחלה טפי מן הסיום וצריך להקדים חלוקת הטוב תחלה כי היכי דלא להקדים פורענותא לנפשיה והנה דבר זה תמצאנו מפורש יוצא בגמרא דגטין דף ע"ה

ע"ב בענין להקדים בתנאי אם לא מת לא יהיה גט משום דלא ליקדים פורענותא לנפשיה וד"ז פסוק להלכה בהרמב"ם ז"ל ה' גירושין פ"ט הלכה כ' וז"ל חולה שרצה לגרש את אשתו על תנאי כשימות כדי שלא תפול לפני יבם ואם עמד לא תהיה מגורשת ולא רצה לגרשה מעכשיו כדי שלא תטרוף דעתו כך הוא כותב בגט אחר שכותב התורף או אומר לה כשנותן הגט אם לא מת לא יהיה גט ואם מת יהיה גט ואם לא מת לא יהיה גט כדי שיהא תנאי כפול והן קודם ללאו ולא יפתח פיו תחלה לפורענות עכ"ל ע"ש הרי מכאן אתה למד היטב העצה שכתבתי שצריך לכפול חלוקת הטוב באחרונה וגם אתה למד מזה שיש להקפיד על ההתחלה יותר. ודע כי בקריאת ס"ת צריך ליזהר ג"כ להתחיל בכי טוב ולסיים בכי טוב והנה הרוב מקפידין יותר על הסיום וזה אינו אלא אדרבא יש להקפיד על ההתחלה יותר להתחיל בטוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי..

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"ז

שאלה אחד יש לי אשה עשירה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו והוא מצפה אימתי תמות ויירשנה אם יש חשש בבניו משום בני שנואה כיון דהוא אינו שונאה ורק מצפה שתמות כדי שירויח ובאשר הוא שם כל זמן שהיא בחיים הוא אוהב אותה ויש לו רצון ואהבה בעת תשמיש דאינו שונאה או"ד כיון שהוא מצפה שתמות הרי בניו קרויים בני שנואה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי לא מקרו בניו בני שנואה בעבור כי אין זו שנואה אצלו מיהו זה שהוא מצפה למיתתה והיא יושבת ומשמשת תחתיו ודאי איסורא רבה קעביד בזה והוא עובר על לאו מדברי קבלה דכתיב אל תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' גירושין פ' יו"ד הלכה כ"א וכ"ש הכא שמצפה למיתתה ב"מ לכן צריך להזהירו שיסיר מלבו מחשבה רעה כזו. ואדרבא יתפלל בעדה באריכות ימים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שע"ח

שאלה ראובן שזוכר וברור לו שבהיותו בן שמונה שנים שכב עמו שמעון בגודלו במשכב זכור ושוב לא שכב עמו פעם אחרת אח"כ ועתה ראובן הוא גדול והביאו לפניו שטר אחד שחתום בו שמעון הנז' והוא יודע חתימתו ורוצים לעשות לו קיום אם מותר לראובן להעיד על חתימת שמעון ולקיים השטר הנז' מאחר שהוא יודע ששמעון פסול מן התורה להעיד כי בא עליו במשכב זכור והגם שראובן היה קטן בן שמונה שנים הנה שמעון היה גדול בן עשרים שנה ויותר וידוע הוא שכל הפסול מן התורה אם העיד עדותו בטילה אעפ"י שלא הכריזו על פיסולו ורק בפיסול של דבריהם הדין הוא שכל עדות שהעיד קודם שהכריזו על פיסולו אינו נפסל ומאחר שזה עבר עבירה מן התורה שהוא פסול מן התורה איך זה שמכיר בו יקיים עדותו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מאחר שזה שמעון שכב עם ראובן בהיות ראובן פחות מתשע שנים אעפ"י ששמעון היה גדול לא עשה שמעון בזה עבירה מן התורה ורק עשה איסור מדברי סופרים דהכי איתא בגמרא דסנהדרין דף ג"ד פלוגתא דרב ושמואל ופטר רב בפחות מבן תשע והלכה כרב דקי"ל כרב באיסורי וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' איסורי ביאה פ"א הי"ד וז"ל הבא על הזכור או הביא זכור עליו כיון שהערה אם היו שניהם גדולים נסקלים שנא' ואת זכר לא תשכב בין שהיה בועל בין שהיה נבעל ואם היה קטן בן תשע שנים ויום אחד ומעלה זה שבא עליו או הביאו על עצמו נסקל והקטן פטור ואם היה הזכור בן תשע או פחות שניהם פטורים וראוי להב"ד להכות הגדול מכת מרדות לפי ששכב עם הזכור ואעפ"י שהוא פחות מבן תשע ע"ש ונמצא לפ"ז אין שמעון נפסל מן התורה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה

שאלה שע"ט

שאלה אחד היה לומד וראה כתוב שעון משכב זכור הוא מכלל חיובי כריתות ונזכר שבהיותו בן י"ד רבעו אדם ועתה רוצה לעשות תיקון השייך לחיוב כרת כי עתה שנודע לו שעון זה יש בו חיוב כרת מה תיקון יעשה יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מאחר שבעת שנרבע לא ידע שעבירה זו חייבים עליה כרת הרי זו שגגה ודינו להביא חטאת ופטור מכרת ודבר זה הוא פלוגתא דרבי יוחנן ור"ל בפרק כלל גדול דף ס"ט והלכה כרבי יוחנן וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' שגגות פ"ב ה"ב וז"ל עבר עבירה ויודע שהיא בלא תעשה אבל אינו יודע שחייבין עליה כרת ה"ז שגגה ומביא חטאת אבל אם יודע שהיא בכרת ושגג בקרבן ולא ידע אם חייבין עליה קרבן או לאו ה"ז מזיד ע"ש ועל כן צריך לעשות זה תיקון הצריך לקרבן חטאת ולכן יתענה לילה ויום כמו יוה"כ שמפסיק מבעו"י כי התענית הוא במקום הקרבן שהאדם מקריב חלבו ודמו וכבר ידעת מאמר רבי אלעזר ביום התענית שהיה מתפלל גלוי וידוע לפניך ה' אע"א שהקרבתי לפניך חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי יהי רצון מלפניך שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבן באש המזבח ותרצני נמצא שהאדם ביום תעניתו מקריב החלב והדם והריח שעולה מפיו הוא מזבח כפרה וכן זה המתענה יאמר תפלה זו אחר תפלת המנחה בסוף היום וגם בעת קבלת תענית אשר עושה מבעו"י יכוין שהוא מקבל להתענות תענית במקום קרבן חטאת שהוא מקריב חלבו ודמו וגם עוד יאמר ביום התענית פרשת קרבן חטאת וכנז' במעמדות וגם יפריש לצדקה ביום תעניתו כפי מה ששוה קרבן חטאת ויתן לגבאי של צדקה ומלבד זה יפריש עוד ר"ג פרוטות לצדקה כמנין שם הוי"ה במילוי יודי"ן שעולה ע"ב ושם אהי"ה במילוי יודי"ן שעולה קס"א שפגם בהם וסך הכל הוא רל"ג כמנין זכור ויעשה ודוי חרטה דמעה והאל הטוב ברחמיו הרבים מוחל וסולח כי הוא אב הרחמן חנון המרבה לסלוח. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה רסא

שאלה ש"פ

שאלה אליהו הנביא זכור לטוב שהוא בא ויורד בעוה"ז שמתלבש בגוף ולומד עם החכמים והולך ובא עמהם כשאר אדם אם יש לו דין מלאך גמור בעת שהוא בעוה"ז ומתלבש בגוף או"ד יש לו דין נביא ונ"מ אם חייב להתפלל וכן בשאר מצות בהיותו בעוה"ז ואם יצטרף למנין קדיש וקדושה יורנו ושכמ"ה.

תשובה גם בהיותו מלובש בגוף בעוה"ז ויושב עם החכמים ובא עמהם בדמות אדם ממש עכ"ז הוא חשוב מלאך ויש לו דין מלאך גמור בכל העניינים ואינו נכלל עם בני אדם וראיה לזה ממ"ש בגמרא דפסחים דף פ"א ע"ב ברייתא ערוכה שם איזהו טומאת התהום כל שלא הכיר בה אחד בסוף העולם הכיר בה אחד בסוף העולם אין זה טומאת התהום והיא הלכה פסוקה להלכה בהרמב"ם ה' נזירות ע"ש והנה אליהו הנביא זכור לטוב ודאי הוא מכיר בה ואם נחשב בכלל בני אדם להיותו מלובש בגוף א"כ בהיותו בעוה"ז ליכא טומאת התהום דהא איכא חד דמכיר בה אלא ודאי גם בהיותו מלובש בעוה"ז יש לו דין מלאך גמור ולכן אין ידיעתו והכרתו בזה מעכבת דאינו בכלל בני אדם יהי רצון זכותו יגן בעדינו אכי"ר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שפ"א

שאלה למדתנו רבינו דהיחוס עושה יתרון לאדם לענין מעלה וכבוד והנה עתה באנו לשאול עוד דבר אחד בזה והוא אם זה אביו לא היה חכם רק זקינו היה אדם גדול בתורה אם יג"ע לו יתרון ומעלה כי לפק"ד נראה שאין השבח כג"ע יותר משלושה דורות ואל יאשימנו כי הטרחנו על מעלתו בשאלות כאלה כי ידיעת דברים אלה הם ג"כ שייכים בכלל דיני תורתנו הקדושה.

ושכמ"ה.

רסב תורה לשמה

תשובה ודאי מחמת זקינו בלבד מגיע לו יתרון ולא עוד גם מקודם כמה דורות מגיע לו יתרון והכי איתא בגמרא דמטחות דף נ"ג ע"א אמרי ליה רבנן לרבי פרידא רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולס דהוא עשירי לראב"ע דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא וכו' ובזה נפשטה כל שאלתכם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שפ"ב

שאלה מ"ש רז"ל בגמרא דברכות דף ס"א לא יהלך אדם אחרי אשה בדרך אם הוא דוקא בדרך או אפילו בחצר ובבית גם רצינו לדעת כמה הוא שיעור אזהרה זו שצריך להיות מרחק ביניהם דמסתברא אין כונת רז"ל לאסור כמלא עיניו ובודאי שיש שיעור לזה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מ"ש בדרך לאו דוקא אלא ה"ה בחצר וכן תמצא לרבי יוחנן דאמר התם בגמרא דברכות אחרי ארי ולא אחרי אשה ולא חילק ולא זכר דרך וגם על פי טעם הפשטי נראה דלא שנא וכן ע"פ הטעם הנסתר בסודן של דברים שגילה רבינו האר"י וצ"ל גם מוכח להדיא דלא שנא ובכל מקום אסור.

ומה ששאלתם על השיעור שצריך להיות ביניהם הנה השיעור הוא ארבע אמות ואם יש ארבע אמות ביניהם מותר לילך דכל ארבע אמות הוא חלוקה ורשות בפ"ע וכן תמצא בדין המתפלל שאסרו רבותנו ז"ל לישב בתוך ארבע אמות של המתפלל בין מלפניו בין מן הצדדין בין מלאחריו וכנז' בש"ע א"ח סי' ק"ב וכן תמצא גמי בדין הזקן והת"ח שחייב אדם לקום מפניהם משיגיעו לתוך ד' אמותיו וקודם שיגיעו לתוך ד' אמות אינו עומד וכנז' בש"ע יו"ד סי' רמ"ד וכן לענין להתרחק מן הטנופת דקי"ל חוץ לארבע אמות שרי וכן תמצא עוד בשיעור הרחקה דסגי בד' אמות לענין מת כנז' בש"ע יו"ד סי' שס"ז ע"ש.

וכן הדבר מפורש יוצא מפי רבינו הגדול האר"י וצ"ל בטעמי המצוות ונתן שם טעם מספיק ע"פ הסוד בשיעור ארבע אמות דסגי אחרי אשה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שפ"ג

שאלה גוי אחד נתאכסן זמן מה בעיר אחת בעסק סחורה ואח"כ חזר לעירו וקודם נסיעתו רצה ליתן אלף זוז במתנה לראובן שהיה אהובו מה עשה מסר המעות ביד שמעון וא"ל לא תתן זה לראובן כי אם עד שיעשה דבר אחד שהוא אסור מן האיסורים הנזכרים בתלמוד שלכם וקבע לו זמן שלושה חודשים ואם לא ירצה לעשות דבר זה בתוך הזמן הזה לא תתן לו המעות ויהיו שלך ונסע הגוי והלך ועתה שמעון רוצה להוציא המעות האלו לצרכו מיד בתוך הזמן הנז' באמרו הלא אין לראובן זכיה באלו המעות אלא עד שיעשה דבר שהוא אסור מדברי חכמי התלמוד ואיך מותר לראובן לעשות איסור הנאסר בתלמוד בשביל ריוח מעות וא"כ מעתה הנה המעות האלו שלי הם וזוכה אני בהם אם יש ממש בדברי שמעון אלו אד לאו יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה יש תקנה לראובן שיזכה במעות אלו שיזכה בהם ויוציא אותם מיד שמעון ע"י שיעשה דבר שכתוב בו לשון איסור בתלמוד והוא אינו אסור באמת לא מן התורה ולא מדברי סופרים אלא רק הוא ממידת חסידות והוא כהא דאמרו בגמרא דאסור לעשות שותפות עם הגוי ובאמת ליכא בהא איסורא לא מדאורייתא ולא מדרבנן ולא מתסר אלא ממדת חסידות וכמ"ש הר"ן ז"ל סוף פ"ק דע"ז בשם הרמב"ן ז"ל וכ"כ הרב נימוקי יוסף ז"ל בסנהדרין סוף פרק ארבע וכן עוד מצינו מ"ש ג"כ בגמרא דאסור לאדם שילוה מעותיו בלא עדים וכן אמרו שאסור להלות את הגוי ברבית וכל אלו הם ממדת חסידות ועי' להתוספות ז"ל בתענית דף י"א במ"ש אסור לשמש בשני רעבון ע"ש וא"כ אפשר דזה ראובן ירצה לעבור על חד מהנך מילי דחסידותא ואז יוכל

לקבל המעות משמעון כי הגוי לא אמר והתנה שיעשה איסור גמור מדאורייתא או מדרבנן אלא רק אמר שיעשה דבר אסור מן אסורים הנזכרים בתלמוד והרי גם דברים אלו נזכרו בתלמוד בלשון איסור ודי בזה.

ועוד אני אומר כי בנקל יוכל לברר בעצמו קיום התנאי של הגוי ויוציא המעות משמעון תיכף גם בלתי יצטרך לעשות אחת מכל הנז"ל והוא כי ידוע מ"ש רז"ל בגמרא שאסור לאדם למלאת פיו שחוק בשה"ז וכן אמרו שאסור לישן ביום יותר משינת הסוס ודברים אלו ג"כ חומרות הם והגם שהגאונים ז"ל בתשובה שהביאה רבינו ירוחם ז"ל חלק אדם נתיב י"ח וכתבו מרן ז"ל בבדק הבית יו"ד סי' קנ"ז אמרו שהעובר על זה קורין אותו עובר על תקנת חכמים ע"ש הנה עינינו הרואות דכל העולם לא זהירי בדברים אלו ולא יבצר מהיות זה ראובן עובר על ב' דברים אלו כמה פעמים והרי בדברים אלו לבדם יוכל להוציא המעות משמעון מיד ואיך יאכל שמעון אותם מאחר דנתקיים התנאי של הגוי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה שפ"ד

שאלה מצינו לרבינו שמשון ז"ל בפ"ח דאהלות משנה ח' שכתב דדולג נאמר בחיה ובאדם קופץ ע"ש ואנחנו מצינו דולג באדם דכתיב ובאלוהי אדלג שור. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה מלבד הכתוב הנז' מצינו לשון דולג באדם כנז' בצפניה א' ופקדתי על כל הדולג על המפתן ביום ההוא גם מצינו תרי לישני דולג וקופץ ביחד דכתיב מדלג על הרים מקפץ על הגבעות ומצינו לשון דולג על חיה ואדם ביחד דכתיב אז ידלג כאיל פסח בישעיה ל"ה ובאיוב כ"ד איתא לשון קופץ על אדם דכתיב והומכו ככל יקפצון וכל זה הוא בלשון תורה.

וכאשר נבקש בלשון חכמים נמצא ג"כ לשון קופץ באדם כמ"ש בגמרא קפץ ונשבע וכן איתא במשנה קפץ רבי עקיבה ונסתלק רבי טרפון וכן במדרש איכה קפצה רחל וכו' וקופץ ונקפץ דתנן בגיטין דף נ"ט הנה הש"י ז"ל פי' לשון עקימת שפתים וכ"כ הערוך ז"ל אבל הראב"ד ז"ל בתמים דעים סי' הל"ט פי' לשון דילוג וכתב שכן אמרו בירושלמי ע"ש גם תמצא לשון קפיצה בדברי רז"ל בגדה בענין הוסת ע"ש ומצינו ג"כ קפץ בבהמה כנז' בבכורות קפץ אחד מהמנויין לתוכן וכן אמרו בגמרא לשון קפיצה בבהמה שקפצה מן הגג ובזוהר ח"ב דף קס"ח איתא לשון דולג באדם וכן אמרו בזוהר לשון דולג על הנחש בההוא עובדא דר"א בר"ש ע"ש נמצא יש הרבה מקומות בלשון תורה ובלשון חכמים דנאמרו תרי לישני הנז' הן באדם הן בבהמה ועל כן אין כלל זה מוסכם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(א"ה עי' להגאון חיד"א ז"ל בעין זוכר מע' הד' מ"ש שם)

שאלה שפ"ה

שאלה הא דארז"ל אין מעגישין בשמים אלא עד בן עשרים אם זה נאמן על כל עבירות או אם יש לחלק בין עבירות קלות לעבירות חמורות גם י"ל אם יש לחלק בזה בין דין שדן אותו הקב"ה בעצמו ובין דין שדנים ב"ד של מעלה גם י"ל אם יש לחלק בין מ"ע למצות ל"ת גם יש לחקור אם אין מעגישין בשמים על קודם כ' שנה א"כ הנפטר קודם עשרים למה אומרים עליו קדיש ועושין לו מילי דמעלי לכפרה גם י"ל מה טעם דאין מעגישין בשמים על קודם עשרים מאחר דהוא נתחייב במצות בב"ד של מטה. על הכל יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי דבר זה נאמר על כל עבירות הן קלות הן חמורות דהכי איתא בגמרא דשבת שא"ל יצחק אע"ה להקב"ה דל עשרין שנין דלא ענשת עלייהו והכי איתא בירושלמי דביכורים צא מהם עשרים דאין ב"ד של מעלה עונשין וכורתין הרי דנזכרו בפירוש ג"כ ד"ז על ב"ד של מעלה גם ודאי דבין מ"ע ובין ל"ת הכל יחד דאין מעגישין עד בן כ' דמה סברא יש לחלק ביניהם ואדרבא

כ"ש הוא דאם על ל"ת אין מענישין כ"ש על עשה ועוד דהרי רז"ל אמרו בגמרא עד עשרים שנה אם לא נשא אדם אשה אומר הקב"ה תפח עצמותיו וה"ז מ"ע של פו"ר ואפילו דבר זה אינו אומר אלא עד עשרים שנה.

ואשר שאלתם דמאחר דאין מענישין בשמים אלא עד כ' מפני מה הנפטר קודם כ' אחר י"ג אומרים עליו קדיש ועושין לו כל מילי דכפרה הנה התשובה לזה ודאי דבשמים אחר פטירתו של אדם מענישין אותו על עונות שעשה מעת שנכנס בחיוב דהיינו משנת י"ג אם לא עשה תשובה עליהם קודם מותו ולכן בעי כפרה ומ"ש שאין מענישין בשמים עד בן כ' היינו בעודו חי בעוה"ז וזה ברור וגדולה מזו אמרו אפילו על חטאת נעורים שעשה בקטנותו קודם שנת י"ג צריך לעשות תיקון בודוי ותשובה בחייו כדי לצאת ידי שמים והיינו בעבור דין וחשבון של אחר פטירתו מעוה"ז ומ"ש לו יצחק אע"ה להקב"ה דל עשרים דלא ענשת עלייהו היינו עונש בהאי עלמא ולאו על עלמא דאתי קאמר ויצחק אע"ה השתדל לטעון בעדם להצילם מעונש דהאי עלמא ובטח כי אחר שיצילם מעונש דהאי עלמא וישארו קיימים אז ודאי אח"כ יעשו תשובה מעלייא ויתחרטו על הכל וממילא יהיו ניצולים מעונש דעלמא דאתי.

ומה ששאלתם מה טעם יש בדבר דאין מעניישין בשמים עד בן כ' מאחר דהוא נתחייב במצות בב"ד של מטה הנה האמת אגיד כי יש סוד בדבר מקובל מפי רבינו הגדול האר"י זצ"ל כי עד עשרים נשלמים באדם אורות המקיפים דחכמה שהם למ"ד מ"ם דצלם דחכמה ואז נעשה ראוי לברכת כהנים גם הוא ראוי למכור קרקעות שהגית לו אביו ואין להאריך בזה כי הם הנסתרות לה' אלוהינו נמצא אתה למד כי ב"ד של מעלה אשר הקלו עליו בתחילתו בהיותו בעוה"ז לבלתי יענש קודם כ' החמירו עליו בסופו כד אזיל להוא עלמא לבקש ממנו דין וחשבון גם על מה שעשה בקטנותו אם לא התודה ושב עליהם בחייו וכדאמרן מיהו ודאי גם אח"כ בההוא עלמא כד דיינין ליה על מה שעשה בחייו אם לא עשה תשובה אינו דומה עונש עון שעשה בקטנותו קודם י"ג לעונש עון שעשה אחר י"ג גם אינו דומה עונש עון שעשה קודם עשרים לעונש עון שעשה אחר עשרים וזה ברור כפי סודן של דברים אלו השי"ת ברחמיו יעזרנו על דבר כבוד שמו ויזכנו לעשות תשובה ותיקון בהיותנו חיים בעוה"ז על כל חטא ועון ופשע בקטנותנו ובגודלנו בין בגלגול זה בין בגלגולים אחרים אכי"ר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(א"ה מ"ש המחבר ז"ל בתשובה הנז' על ספק השואל לחלק בין עבירות קלות וחמורות עי' להרב חיד"א ז"ל בעין זוכר מע' הבי"ת אות ל"ד שהביא מן הרב חוות יאיר ז"ל שכתב לחלק בזה ודחה הרב ז"ל שם את דבריו מהך דירושלמי דביכורים פ"ב ע"ש).

שאלה שפ"ו

שאלה בעה"ב שמסובין אצלו אורחים הרבה בבית המשתה ורוצה למנותם כדי לידע כמה כפות יכין ויביא לפניהם בעת סעודה וכבר ידוע שאסור למנות את ישראל אך מה שיש לשאל בזה הוא אם כאשר מונה אותם אינו נותן עיניו ומביט אלא דוקא ברגלים שלהם והוא מונה את הרגלים בלבד כל שתי רגלים באחד כי היו הם מסובין על המטות ורגלים שלהם מדולדלים לקרקע והוא רק נותן עיניו ברגלים ומונה את הרגלים אם יש בזה איסור או"ד כיון דרגלים הם חלק אחד מגוף האדם הרי זה כאלו מונה כל גופו ואסור. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה שנינו במשנה דיומא פ"ב משנה א' הממונה אומר להם הצביעו ומה הן מוציאין אחת או שתים וכו' ופי' רע"ב ז"ל הצביעו כלומר הוציאו אצבעותיכם כל אחד יראה אצבעו מפני שאסור למנות אנשים מישראל לפיכך הוצרכו להוציא האצבעות כדי שימנו האצבעות ולא האנשים ע"ש נמצא אפילו שהאצבעות הם חלק מן הגוף מ"מ כיון שזה המונה נותן דעתו במנין על האצבעות דוקא לא חשיב בזה מונה את גוף האדם כולו ושרי

תורה לשמה רסה

וה"ה הכא כיון דנותן עיניו ודעתו על הרגלים דוקא למנותם שרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שפ"ז

שאלה אחד היושב בחו"ל והוא מחבב את א"י הרבה ולכן משום חבוב א"י קנה לו חורבה אחת בא"י והוא עודנו יושב בחו"ל ורק משום חבוב א"י אינו רוצה שתשאר זו חורבה ורוצה לבנותה ע"י אחרים ואעפ"י שאינו דר שם ושאל עתה עצה טובה אם יצוה שיבנו אותה בית וישכיר אותה לדור בו או אם יטענה אילנות לעשותה גינה ותוציא פירות איזה דרך עדיף טפי או אם שניהם שוים וכן עמד השואל ושאל אם אחד דר בחו"ל איותה נפשו לקנות לו מקום בא"י משום חבוב מצוה אם יקנה בית עדיף טפי או אם יקנה גינה עדיף או אם שניהם שוים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי לענין מצוה וחבוב א"י הבית עדיף טפי מהגינה דהכי איתא בתוספתא הערכין סוף פרק ה' וכן פסק הרמב"ם ז"ל בה' שמטה ויובל פרק י"ג הלכה וא"ו וז"ל לא יסתור אדם את ביתו לעשותו גינה ולא יטע חורבתו גינה שלא יחריבו את ארץ ישראל ע"ש משמע דבית עדיף מגינה טפי וכן פסק הרמב"ם ז"ל ה' שכנים פ' י"ד ה' א' וז"ל היה הלוקח רוצה לבנות בה בתים ובן המצר רוצה לורעה הלוקח זוכה משום ישוב הארץ ואין בה דין בן המצר ע"כ. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שפ"ח

שאלה אדם שאינו יכול לגלח שער ראשו בכל ערב שבת מפני כאב הראש עד כמה ימים יוכל להמתין ולא יהיה נחשב לגיוול יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה טוב ליזהר לגלח לפחות משלשים לשלשים וכל שלא שהה יותר משלושים יום לא חשיב גיוול שכן מצינו בגידול פרע דכהן וכנז' בגמרא דס"פ כה"ג ופסקה הרמב"ם ז"ל להלכה בה' ביאת מקדש פ"א ה' י"א וז"ל כמה הוא גידול פרע שלשים יום כנזיר שנאמר בו גדל פרע שער ראשו ואין נזירות פחותה משלושים יום לפיכך כהן הדיוט העובד מגלח משלושים יום לשלושים יום ע"ש נמצינו למדין כל שהוא תוך שלשים יום אין זה גיוול וכשר אפי' לעבודת ביהמ"ק מיהו היכא שגדל שערו הרבה עד שנעשה מחלפת אין זה בכלל גיוול וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שם הלכה י"ז וז"ל וכן אסור לכל אדם בין כהן בין ישראל להכנס למקדש כולו מתחלת עזרת ישראל ולפנים כשהוא שתוי יין או שכר או פרוע ראש דרך גיוול או קרוע בגדים אעפ"י שאינו באזהרה שאין זה כבוד ומורא לבית הגדול והקדוש שיכנס בו מנוול אבל ישראל שגדל שערו עד שנעשה מחלפת ולא היה דרך גיוול ה"ז מותר להכנס לעזרת ישראל עכ"ל ע"ש ולכן אלו המגדלים שער בערי אדום אין נחשבים מנוולים ועכ"ז ירא שמים לא ינהוג כמנהגם של אלו המגדלים שער ואעפ"י שאינו גיוול יען כי ע"פ הסוד התגלחת היא צריכה הרבה לזכרים להעביר כחות הדין והמשכיל יבין ודרך אגב אודיע לכם כי מי שלא גילח שערו מחמת סיבה ועבר עליו יותר משלשים יום שהוא דרך גיוול לא טוב שיהא ש"ץ ביום הכפורים ובפרט כשאומר סדר עבודה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שפ"ט

שאלה אחד גילח שער ראשו והשאיר הפאות אך מפני סיבה אינו רוצה שיהיו שערות הפאות ארוכין ורוצה לגזוז אותם במספריים כמה שיעור חייב להשאיר מהם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מצינו בדין פרה אדומה פסק הרמב"ם ז"ל בה' פרה אדומה פ"א ה"ד וז"ל צריך שישאר המאדים כדי שינטל

רסו תורה

בזוג שכל שערה שאינה ניטלת בזוג הרי היא כאילו אינה לפיכך אם היו בה שתי שערות לבנות או שחורות שאינן נלקטין בזוג הרי זו כשרה ע"ש מיהו מצינו שיש שיעור אחר לחומרא והוא שיעור כדי לכוף ראשן לעיקרן והוא מה שפסק הרמב"ם ז"ל בה' טומאת צרעת פרק ח' הלכה וא"ו וז"ל השער השחור המציל בנתקין אין פחות משתי שערות ואינן מצילות עד שיהיו אורכן כדי לכוף ראשן לעיקרן ע"ש והנה כאן צריך להתמיר להשאיר שיעור כדי לכוף ראשן לעיקרן וסגי בהכי כפי הדין מיהו ודאי אם יהיו יותר ארוכים עדיף טפי כדי שיהיו ניכרים יותר וזהו גוי שלנו שאנחנו מתנאים במצות השי"ת אלהינו ואלהי אבותינו אשר קדשנו במצותיו והפאות הם עדות לישראל וסימן טוב להם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ש"צ

שאלה אזהרה שמענו ע"פ הזוהר דאין לגלח הזקן ורצינו לידע אם יש לאיסור זה איזה אסמכתא ורמז במקראות. גם תמהים אנחנו עמ"ש במדרש והביאו הטור סי' תקפ"א מנהגו של עולם אדם יש לו דין לובש שחורים ומגדל זקנו וכו' אבל ישראל אינם כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחים זקנם וכו'. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה יש רמז ואסמכתא לזה מפסוק שמואל ב' י"ט ומפיבושת בן שאול ירד לקראת המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבס למן היום לכת המלך וכו' ורגליו הוא זקן התחתון ושפמא הוא שער השפה משמע דוקא שער השפה היה מתקן בשאר הימים משום דזה שרי גם ע"פ הזהר לחתוך מה שמעכב האכילה אבל שאר הזקן לא היה עושה בו כלום והיינו משום איסורא.

והשתא ממילא מובן דברי המדרש מ"ש מגלחים זקנם קאי על שער השפה שבאמת גם שער השפה הוא בכלל הזקן ונקרא זקן אלא שהותר לחתוך כאן מה שמעכב האכילה והואיל והיה זה ידוע אצלם שכן היה המנהג מימות הראשונים לתקן שער השפה לכן אמרו במדרש סתם מגלחים זקנם ולא חשו לפרש להדיא שער השפה דלא אתי למטעי מאחר דידוע הוא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שצ"א

שאלה תשובת מעכ"ת הגיעה לידינו וראינו שכתב שע"פ הזוהר מותר לחתוך משער השפה מה שמעכב האכילה והנה עתה באנו לדעת אם יש בזה חומרא וחסידות שלא לחתוך גם משער השפה כלום אפילו מה שמעכב האכילה. ועוד רצינו לדעת טעמו של דבר למה מותר לחתוך מה שמעכב את האכילה משער השפה מאחר דבאמת גם שער השפה הוא בכלל הזקן ואטו מי שזקנו גדול מאוד שמעכב אותו בעת שכותב או בעת שעושה מלאכתו וגם בעת אכילה קשה עליו הרבה יותר משער השפה האם מותר לו לחתוך ממנו ובודאי אסור ומאי שנא מהא. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין בזה שום חומרא וחסידות כלל אלא גם החסידים עושים כן דבהדיא איתא בכתבי רבינו מהרח"ו זלה"ה כי רבינו הגדול האר"י זצ"ל בעצמו היה קוצץ משער השפה מה שהיה מעכב האכילה ומי לנו גדול ממנו בחסידות ואם היה בזה מדת חסידות לא הוה עביד עובדא בנפשיה. ומה ששאלת מה טעם יש בזה הנה תראו מ"ש באדרא רבא בתיקונא דתריסר דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרין ויאן שערי סחור סחור ליה וכו' ועל דא שערין לא אשתכחו על פומא קדישא משום דרחיה נפיק ולא בעי מילא אחרא לאתערבא ביה ולקרבא בהדיה וכו' ובגין כך שערוי שקילין סוחרניה דפומא ופומא אתפני מכל סטרוי וכו' ע"ש ועוד עיין שם בתשעה תיקונין דז"א תיקונא שביעאה דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי ויתבין שערין בתיקונא סחור סחור ליה וכו' ע"ש ולפ"ז מובן הטעם מה שהיה רבינו האר"י זצ"ל קוצץ שער המעכב האכילה

לאו משום פינוק הוא אלא אדרבא הוה קפיד לקצצו משום מצוה מפני כי זה המעכב האכילה הנה הוא יורד על פומא ועל כן יש מצוה וחסידות לפנותו משום כדי שיהא פומא פנוי ובאשר תראה סוד הפומא באמת למעלה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שצ"ב

שאלה הואיל ואמרו בגמרא שיחת ת"ח צריכה תלמוד שנאמר ועלהו לא יבול שמנו על לבנו לדעת ולהבין הני תרי לישני דאיתא במתניתין דכתובות פרק י"ג חדא אמר ריב"ז יפה אמר חנן הניח מעותיו על קרן הצבי ואידך הפוסק לחתנו ופשט לו את הרגל כי בודאי לא על חינם דקדקו למנקט לשונות אלו. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה האי לישנא דהניח מעותיו על קרן הצבי אשתכח ליה פתרי בכתבי הקודש של מהרח"ו זלה"ה שהביא מפי השמועה שיש קבלה בידם שיש מין צבי ממיני הצבאים שמחליף קרנותיו משבע שנים לשבע שנים כדוגמת הנחש המפשיט עורו אחת לשבע שנים וכשמחליף קרנותיו בסוף השנה השביעית טומנם בארץ באופן שאי אפשר לשום נברא להוציאם עכ"ד ז"ל. ואידך לישנא דפושט לו את הרגל נראה לפרש ע"ד שארז"ל ואת כל היקום אשר ברגליהם זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו ולכן זה שאין לו ממון פושט את הרגל לומר שהוא רגליו פשוטות ומושכבות כי אין לו ממון כדי להעמיד רגליו כי הממון הוא המעמיד את האדם על רגליו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שצ"ג

שאלה בענין הזוגות שאמרו בגמרא ב' בצים וב' אגוזים וכו' הל"מ איך עתה לא חיישינן בשני בצים וב' אגוזים וב' קשואים אשר אלו מפורשים הם בהלכה למשה מסיני ואיך יתכן שיבואו האחרונים ויבטלו דבר הנאסר בהל"מ. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה קים להו לרבנן דההלכה נאמרה על תנאי כל זמן שהבני אדם חוששין לזוגות אבל אם לא יחושו הותר הדבר ובודאי קודם ההלכה היו ג"כ חוששין לזה ולכן ניתנה ההלכה הזאת להורות שמותר לחוש לזה ואין בזה איסור משום דרכי האמורי דבלאו ההלכה היה אפשר לומר שאם חוששין לזה עבדי איסורא דהוי זה בכלל דרכי האמורי כמו פתו נפל מפיו וכיוצא ולהכי באה ההלכה לומר דיכולים לחוש לזה ואין בזה משום דרכי האמורי אך ניתנה ההלכה על תנאי דהיינו כל זמן שיהיו בני אדם חוששין בשביל הזוגות ואל תתמה על זה איך תינתן הלכה למשה מסיני לזמן ידוע ולא חלוטה לדורות עולם כי מצינו כזאת לפעמים גאמרה ההל"מ על זמן ידוע ולא לדורות עולם וכדאיתא בגמרא דמ"ק דף ד' ע"א וכי גמירי הלכתא בזמן שבהמ"ק קיים ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה שצ"ד

שאלה באחד שבאה אשה לביתו מדברת עמו על איזה ענין של עסק והיא היתה א"א והיתה יפה מאוד ומקושטת והוא היה לו הנאה בראייתו בה אך הוא בעל כורחו צריך להביט בפניה כי מוכרח לדבר עמה ולהשיב לה תשובתה בעבור איזה ענין ועסק וכפי הענין א"א לסגור עיניו ולדבר עמה אם יש בזה איסור או לאו ועוד יש לשאול אדם ישן בחדר אחד ויש בחדר השכן שלו אשה אחת מזמרת וקולה ערב והוא נהנה ג"כ מן שמע קולה אם יש בזה איסור מאחר דקי"ל קול באשה ערוה ומה גם זו קולה ערב ונהנה מן קולה או"ד יש צד היתר בזה מאחר שדבר זה ממילא בא. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

רסח תורה

תשובה גרסינן בפסחים דף כ"ה ע"ב אתמר הנאה הבאה לאדם בעל כרחו אביי אמר מותרת רבא אמר אסורה ואיתא בגמרא שם תרי לישני בפלוגתייהו דאביי ורבא ולפ"ד הלישנא בתרא הוא היכא דלא אפשר להבדל ולא מכוין להנות לכ"ע שרי והיכא דאפשר להבדל ולא מכוין היינו פלוגתייהו דרבי יהודה ור"ש וכי פליגי אביי ורבא היכא דלא אפשר להבדל וקא מכוין להתקרב כדי ליהנות דהיינו מתכוין הוא וחביב לו הדבר ליהנות. אביי אמר מותר ורבא אמר אסור וידוע דקי"ל כרבא לגבי אביי וכן קי"ל כלישנא בתרא וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפי"ד מה' מאכלות אסורות הלכה י"ב כרב וכלישנא בתרא וכתב בכ"מ ז"ל שם דרבינו מפרש לה בכל איסורין ע"ש וא"כ השתא ה"ה הכא בנידון השאלה עיקר הדבר תלוי בזה דאם מתכוין לראות ביופיה וכן אם הוא מתכוין לשמוע קולה וחביב הדבר הזה בעיניו כי נח לו הדבר הזה שנזדמן לו ליהנות ממנו ה"ז ודאי איסורא קא עביד אך אם אינו מתכוין לזה ולא נח לו בדבר הזה שנזדמן לפניו ואדרבא הוא חפץ ורוצה שתשתוק זאת האשה המזמרת כדי שלא ישמע או שתלך זאת היפה מלפניו כדי שלא יראנה אלא שהוא בע"כ שומע ובע"כ רואה אין בזה איסור.

ודע כי עוד יש ללמוד מהתם לענין נידון השאלה כל שהוא אינו מתכוין לכך אעפ"י שאפשר לו ללכת למקום אחר ולא ישמע קולה ג"כ שרי דהא שם בגמרא ע"ב הוכיח מהך דביכרי כסות אעפ"י שאפשר למעבד כצנועין מ"מ כי לא מכוין שרי ואעפ"י שהוא נהנה בהכרח ובזה עשה תיובתא לליטנא קמא ע"ש וא"כ השתא ה"ה בנ"ד כל היכא דלא מכוין שרי אע"ג דאפשר להבדל אין מטריחין אותו מיהו בעל נפש יחמיר על עצמו היכא דאפשר להבדל ובפרט היכא דליכא טרחא דהיינו שיש לו חדר אחר פנוי באותו בית שמשם לא ישמע את הקול. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כהלי** נר"ו.

לשמה

שאלה שצ"ה

שאלה אם מותר לישבע בראש המלך ממלכי אוה"ע לשקר מאחר שהוא גוי או"ד כיון שהוא מלך אסור יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי דבר זה אסור ואעפ"י שהוא מלך על ארצות אחרות שאין זה הנשבע תחת ממשלתו מ"מ אסור דהא אנחנו מתוייבים להתפלל בעד המלך ואעפ"י שהוא גוי כמ"ש התנא והוי מתפלל בשלומה של מלכות וכ"ש האין לישבע בראשו או בחייו לשקר. והא דארז"ל גבי יוסף הע"ה בפסוק חי פרעה אם תצאו מזה כשהיה נשבע לשקר היה נשבע בחיי פרעה התם שאני כי פרעה מלבד שהיה עע"ז היה עושה עצמו אלוה וכמ"ש אשר אמר לי יאורי ואני עשיתהו ומאחר שהיה עושה עצמו אלוה גרע טפי דמותר לזלזל בו בהסתר ולהשבע בחייו לשקר ואין ללמוד מזה להא.

ועוד איכא ראיה ברורה מן הגמרא דקדושין דף ט' ע"א רב סמא בר רקתא אמר תגא דמלכא אינה מקודשת פירש"י נשבע בכתר המלך ע"ש נמצא היו נוהגים כבוד כ"כ בכתר המלך עד שהם נוהגים בו מנהג שבועה ביניהם בביהמ"ד כי ודאי לא בשחוק אמר כן אלא שהוא אומר זאת במקום שבועה והשומע יסמוך על זה כמו שאר לשון שבועה ואע"ג דבימיו לא היה מלך ישראל אלא רק של אוה"ע. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כהלי** נר"ו.

שאלה שצ"ן

שאלה אם יש מצוה בתגלחת שער הראש אצל כל אדם ואת"ל דיש מצוה בתגלחת אם גלוח בתער עדיף או"ד אפילו שלא בתער לא שנא גם אם יש טעם להקפיד לגלח כל שערות הראש ולא ישארו שערות אחת הנה ואחת הנה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תורה

תשובה ודאי יש מצוה בגילוח ובכתבי רבינו האר״י זצ״ל איתא כשהאדם מסתפר יכוין שהוא מקיים ב׳ מצות בפאת הראש אחת מכאן ואחת מכאן וחמש מצות בפאת הזקן גם עוד כפי כתבי רבינו האר״י זצ״ל העברת השער של הראש הוא צורך גדול וסוד ענין זה הגילוח הוא כמו סוד גילוח שער הלוים ע״ש וא״כ מאחר שיש בגילוח שער ראש האדם מצוה וסוד גילוח זה הוא כמו סוד גילוח הלוים אלא שגילוח הלוים הוא מצוה וחיוב מן התורה וגילוח זה אינו מצוה וחיוב מן התורה עכ״ז מאחר שיש בו מצוה מדברי חז״ל הא ודאי הגילוח בתער עדיף וצריך לדקדק שלא לגלח אלא בתער ולא במספריים ובכתבי רבינו האר״י זצ״ל יש כוונה בגילוח התער במספר התער שהוא שם קדוש ע״ש.

ובעינן גילוח כל השער כולו הנה ודאי יש להקפיד לגלח כל השערות ולא ישאר אפילו שער אחד דהא איתא בגמרא דנזיר דף מ׳ תנן התם שלושה מגלחין ותגלחתן מצוה נזיר ומצורע ולוים וכולן שגילחו שלא בתער או ששיירו ב׳ שערות לא עשו ולא כלום אמר מר שלושה מגלחין ותגלחתן מצוה פשיטא מ״ד משום עבורי שער הוא ואפילו סך בשא קמ״ל דלא ע״ש נמצא למדנו מזה דהלויים בעינן תער דוקא וגם צריך לגלח כל שער וכבר כתבנו בשם רבינו האר״י זצ״ל שסוד גילוח האדם שער ראשו הוא כמו סוד גילוח הלוים ועל כן צריך שיזהר בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

שאלה שצ״ז

שאלה נתאכסן ת״ח אחד בעירנו והנה הוא מקפיד שלא להרוג את הפרעושים אפילו בחול באמרו כי מרן האר״י ז״ל הזהיר בזה ומצאנו דבר זה חידוש כי אנחנו מנהגינו להרוג הפרעושים ולרדוף אחריהם על כן יורנו אם נמצא כן בדברי מרן האר״י זיע״א כאשר אמר החכם גם אם יש לחלק בין כינה לפרעוש בדבר זה הואיל והכינה נעשית מזיעת האדם גם אם יש לדבר זה איזה

לשמה רסט

שורש בתלמוד ואיך נעשה. יורנו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה ד״ז מפורש בכתבי רבינו האר״י ז״ל הנמצאים אתנו וכמ״ש החכם לכם ומה שחשבתם לחלק בין כינה לפרעוש הנה מפורש להדיא על הפרעושים וכנים ואדרבא הוסיף לומר אזהרה יותר על הכנים שהם נבראים מן הזיעה שאין ראוי להרגם ולא לקוץ בהם כלל כי אלו הם מותרי האדם והסיגים שלו שמהם נבראים אלו הכנים ותיקון ותועלת לאדם כשאלו הכנים נבראים מזיעת גופו כי יוצאים סיגיו ומותריו וקליפותיו לחוץ ולכן אין לו לקוץ בהם עכ״ד.

ואשר שאלתם אם יש לזה שורש בתלמוד אומר אני יש ויש דהכי איתא בגמרא דשבת דף י״ב ע״א א״ר הונא הלכה מולל והולך וזורק וזהו כבודו אפילו בחול. רבה מקטע לה רב ששת מקטע לה רבא שדי להו לקנא דמיא פי׳ ספל של מים א״ל רב נחמן לבנתיה קטולין ואשמעינן לי קלא דסנוותי ע״ש נמצא יש כמה אמוראים שהיו הורגים אותם בידים ולא היו חוששים אך רבא היה חושש ולא היה הורגם בידים אלא היה משליכן בספל של מים ובודאי שסברת רבא בזה היתה כסברת רבינו האר״י זצ״ל ולכן לא היה הורגן ועל כן טוב לעשות כרבא דקי״ל כוותיה וכסברת רבינו האר״י זצ״ל. והיה זה שלום ואל שדי יהיה בעזרתנו הוא צורי וגאלי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

שאלה שצ״ח

שאלה באחד שהוציא חפץ בשבת לכרמלית וצעק עליו חברו וקראו עבריין והלה טוען איך יקרא אותו עבריין על איפור דרבנן דלא עביד איסור תורה אם הדין עמו או לאו, יורנו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה דבר זה הוא גמרא ערוכה בשבת דף מ׳ אמר רבא האי מאן דעבר אדרבנן שרי למקרי ליה עבריינא ע״ש וזה ברור ופשוט. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו.

עֵר תורה לשמה

שאלה שצ"ט

שאלה כאשר יתפללו על אדם בשביל איזה דבר הצריך לו ויבקשו עליו רחמים אם יזכירהו על שם אביו או על שם אמו והנה אנחנו רואים בכותבי קמיעות שנוהגים לכתוב שם האם ולא ידענו אם יש לזה יסוד אמתי. גם רצינו לידע מה טעם יש בזה והלא כתוב למשפחותם לבית אבותם שייחוס האדם על אביו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דשבת דף ס"ו ע"ב אמר אביי אמרה לי אם כל מצייני בשמא דאימא ופירש"י ז"ל כל לחישות פלוני בר פלונית ע"ש ועפ"ז כותבים בקמיעות שם האם ונראה דה"ה בבקשת רחמים בפה דמזכירין שם האם.

ואשר שאלתם מה טעם יש בזה נראה דהיינו טעמא משום דעל הרוב ימצא על האיש קטרוגים יותר מן האשה. הא' מפני שהאשה פטורה ממ"ע שהז"ג וגדולה מזו שהיא פטורה ממצות ת"ת והאיש לא פלט מעון ביטול תורה וכמ"ש רז"ל פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. ועוד כי האשה היא מוצלת מעון הקרי אשד הוא דבר המצוי בזכרים הרבה. ועל כן קטרוגים של האשה על הרוב הם מועטים משל האיש לכך יזכירו שם האם שריף. גם עוד אין המקטרגים מתקנאים בנקבות כמו בזכרים ושמעתי אומרים טעם אחר מפני שהאם היא מבוררת יותר מן האב אבל חזקת האב היא מכח רובא וכמ"ש בגמרא דחולין ודילמא לאו אבוה הוא אלא ש"מ דאזלינן בתר רובא ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ת'

שאלה מי שקנה חתיכת משי מן השוק נאה הרבה ונתן לאשתו שתעשנה בגד לעצמה ועשאתו ולבשתו אך היה זה קל מאד ויש בו ציצים ופרחים נאים וכל מלבוש התחתון דהיינו הכתונת וכיוצא נראין ממנו לחוץ לעיני הכל מחמת קלותו וזכותו והבעל היה לבו נוקפו על זה משום שאין בבגד זה צניעות כלל ובפרט כי רואה שהכל תולים עיניהם בבגד זה כאשר לובשתו מפני שהוא נאה ביותר ומיחה באשתו שלא תלבשנו אך מחמת שהוא ערב לה הרבה לובשתו לפעמים ואינה שומעת לו אי שרי ליה לבעל לשרוף הבגד הזה בצינעא באופן שלא תרגיש אשתו שהוא שרף אותו ולא יבואו לידי מחלוקת וקטטה. או"ד יש לחוש על איסור בל תשחית. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דברכות דף ל"א ע"א מר בריה דרבינא עבד הלולא לבריה חזיגהו לרבנן דהוו קבדחי טובא אייתי כסא דמוקרא בת ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו ואעציבו. רב אשי עבד הלולא לבריה חזיגהו לרבנן דהוו קא בדתי טובא אייתי כסא דזוגיתא חיוורתא ותבר קמייהו ואעציבו ע"ש נמצא כל כהאי גוונא שהוא מתכוין לשם מצוה ליכא בזה משום בל תשחית דהא ארבע מאה זוזי בימים הראשונים הוו חשיבי טובא וא"כ השתא ה"ה הכא כיון שהוא שורף הבגד משום אפרושי מאיסורא דהוא חושש משום צניעות וכל זמן שהבגד קיים א"א שלא תלבשנו ולכן הוא שורפו לעקרו לגמרי הא ודאי דשרי ורק יעשה בצנעה ובחכמה באופן שלא תרגיש אשתו שהוא עשה כדי שלא יבואו לידי קטטה ומריבה וברוך יהיה וכפי הנראה גם הוא חושש מזה שלא יהיה ביניהם קטטה ולכן הוא אינו לוקח הבגד בצינעא וגוזז אותו במקום אחר מפני כי יודע שאשתו תרגיש ותדע שהוא לקחו מאתר והיה מוחה בה שלא תלבשנו והיא לובשתו ועל כן ירא לעשות כן בשביל שלא יהיה קטטה ומריבה ביניהם ועושה המצאה שישרוף הבגד באיזה סיבה באופן שלא תרגיש אשתו שהוא עשה ובודאי שגם זו החששה של קטטה ומריבה שלא יהיה ביניו לבין אשתו היא חששה גדולה וצריך ליזהר ממנה כי מי יודע מה תוליד אח"כ ואיך יהיה סופה.

והנה בזה תדע כי מנהג ישראל שהולכים בליל ל"ג לעומר למירון ושם מדליקים

תורה

חתיכות בגדים חשובים לכבוד הרשב"י זיע"א אין לפקפק על זה מאחר שהם מתכוונים לשם מצוה אין כאן חשש בל תשחית ומנהג ישראל תורה הוא ועוד תדע שהרי נהגים להדליק כמה נרות בבית הכנסת גם ביום ואעפ"י שאין המקום מאיר באורם דשרגא בטיהרא מאי אהני ובפרט מקום שאינו מקורה ואורו רב ביממא ואור השמש זורח בתוכו ועכ"ז אין בזה חשש משום בל תשחית מפני שהם מדליקים לכבוד בית הכנסת או לכבוד הצדיקים זיע"א ועושים לשם מצוה להכי שרי וה"ה הכא ודע כי מעיקרא אין כאן איסור בל תשחית מן התורה אלא הוא מדרבנן דהכי איתא בהרמב"ם ז"ל ה' מלכים פ"ו דאיסור לאו בל תשחית מן התורה אינו אלא בהשחתת אילנות ולא במשבר כלים וקורע בגדים ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ת"א

שאלה ניירות ישנים או חדשים שיש בהם מעט לכלוך שאין ראויין לכתוב בהם כתבים אם מותר ליתן אותם לקטן לעסוק בהם שיש לו תענוג לקרוע ניירות ולחתכם לחתיכות קטנות כרצונו או"ד אסור משום בל תשחית דהא ראויים הם לאיזה תשמיש לכרוך בהם איזה דבר והקטן מאבדם לגמרי.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין בזה חשש ושרי והוא גמרא ערוכת ביומא דף ע"ח ע"ב גדל פורתא תבורי מאני כי הא דרבה זבין להו מאני גזיזי דפחרא לבניה ומתברי להו ופירש"י מאני גזיזי כלים סדוקים של חרס בדמים קלים ע"ש הרי אלו הם ראויים לתשמיש אחר ביבש בלא מים דהא זבין להו בדמים ועכ"ז מאחר שהם בדמים קלים ובזה יהיה תענוג לילד שרי ואין בזה משום ב"ת וה"ה הכא דשרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה רעא

שאלה ת"ב

שאלה באחד שאיותה נפשו לקרא שם לבן הנולד לו כשם אות אחת מן כ"ב אותיות אלפא ביתא כגון אל"ף או בי"ת ויש מונעים אותו באומרם לא מצינו כן לא בראשונים ולא באחרונים שיהיו קורין האדם בשם אות מן האותיות אם יש בזה איזה חשש או לאו ואת"ל דאין בזה חשש אם רוצה לקרוא לו שם באות אחת מאותיות שם הוי"ה כגון יו"ד או וא"ו או ה"א מאי.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין בזה שום חשש ויעשה כאות נפשו ואין מוחין בידו ואותם המוחין בידו באמרם לא מצינו כזאת טועים הם דהא מצינו בן ה"א ה"א כגון במשנה דאבות בן הא הא אומר לפום צערא אגרא וכן מצינו בגמרא דתענית בחכם אחד ששמו יו"ד וכנז' שם דף כ"ב ע"ב אמר רמי בר רב יו"ד ופירש"י חכם ששמו יו"ד הרי אלו הם מאותיות השם ונקראו בהם ועוד כד תידוק תמצא כי שם יהודה אשר בו כל אותיות השם הוא רבותא טפי לכן מעיקרא אין מקום לספק זה כלל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ת"ג

שאלה בהא דאמר שמואל בגטין דף ל"ח המשחרר עבדו עובר בעשה מצינו להר"ן ז"ל שכתב האי דעובר בעשה לאו עשה גמור הוא דא"כ היכי דחינן ליה משום העשרה בב"ה ע"ש ונראה דהוכחה זו דהר"ן ז"ל היא הוכחה גמורה שאין עליה טענה וקשיא לן דמדברי הרמב"ם ז"ל בה' עבדים פ"ט הט"ו וכן מדברי הרמב"ם והרמב"ן ז"ל בס' המצוות נראה שהוא מ"ע גמורה וכן נראה מן הסמ"ג וספר החנוך ולא ידענו מה נשיב לטענת הר"ן ז"ל לפי סברתם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

ערב תורה לשמה

תשובה לפי סברתם יש לתרץ דבשלימות העשרה לאו דוקא איכא מצוה דרבנן של תפלה בציבור אלא איכא עוד קיום מ"ע מן התורה של נשיאות כפים דכהנים ומה גם דר"א עצמו הוא היה כהן וכמ"ש בביאורי הירושלמי דסוטה פ"ג עמ"ש לו הורקנוס בנו שאבד ממנו שלש מאות כור מעשר בכל שנה ע"ש ומה שאמרו במדרש שאמר מהע"ה יה"ר שיצא מחלצי אפשר שהיה מזרעו מצד האם ולכן שחרר עבדו כדי לקיים מ"ע מן התורה לישא כפיו ועוד כמה מצוות מד"ס יש בצירוף עשרה קדישים וכיוצא וגדולה מכולם מצות קדושה של נקדישך שהיא מצוה שנצטוינו בפסוק ונקדשתי בתוך בני ישראל ופירשו בזוהר פי' אמור בר"מ על חיוב לקדש שמו יתברך בסוד נקדישך ונעריצך ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ת"ד

שאלה התוספות בפרק ארוסה ד"ה לאו בנכוי הקשו על הא דאמרינן בבכורות כלאי הכרם מטמאים טומאת אוכלין דאיך מטמאין והלא אוכל לטמא אחרים צריך שיהא השיעור כביצה וזה לשריפה קאי ומכתת שיעוריה והניחו ד"ז בתימה ויש מי שאומר שבעבור קושיא זו כתב הרמב"ם ז"ל בה' טומאת אוכלין ה' כ"ה הערלה וכלאי הכרם וכו' כולן מתטמאין ולא כתב מטמאין וכנראה דכן גרס ג"כ בגמרא ואין כאן קושיא ורציתו לידע אם קושיא זו יש בה הכרח לשנות הגרסא או"ד יש לקיים הגרסא. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה א"א לומר שהרמב"ם ז"ל כתב מטמאין כוונתו להשמר מן הקושיא הנו' של מכתת שיעוריה דהא חזינן בכמה דוכתי שתפול הקושיה הנו' בפסקי הרמב"ם ז"ל ועי' בה' תרומה פי"ד הי"ט בסאה תרומה טמאה שנפלה וכו' ע"ש דמשמע דתרומה טמאה מטמאה וקשה והלא מכתת שיעוריה כיון דלשריפה קיימא ועוד עי' בה' פסולי המוקדשין פי"ט ה"ו במ"ש מימיהם של כוהנים לא נמנעו מלשרוף וכו' ע"ש וק' והלא מכתת שיעוריה ואיך מטמא עוד ועי' עוד בה' פרה אדומה פרק י"א ה' ו"א מ"ש אזוב של אשרה ושל עיר הנדחת ושל ע"ז ושל תרומה טמאה פסולה ע"ש וע' עוד שם בפ' י"ד הלכה ו"ד בדין דבילה של תרומה שנפלה למי חטאת דאם אין בה כביצה לא מטמאה ואם יש בה כביצה מטמאה ע"ש ועי' עוד בה' שאר אבות הטומאה פ"ו ה"ז בענין אוכלין של תקרובת ע"ז ע"ש.

על כן יש לעשות חילוק ולומר דלא אמרינן זאת הסברא של כתותי מכתת שיעוריה כי אם לחומרא אבל לקולא לא אמרינן ולהכי אמרינן גבי תרומה טמאה דמטמאה כן יש לחלק ואין כאן קושיא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה ת"ה

שאלה מצינו שארז"ל אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס והנה יזדמן יש אחד שעושה תיקון כרת לנדד שינה מעיניו כל הלילה וזה מוכרח לישן ביום שאחר הלילה אם גם זה בכלל האיסור או לאו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הטעם האמתי אשר גילה רבינו הגדול האר"י זצ"ל בטעמי המצות על דברי רז"ל הנו' הוא כי השינה ביום רעה אל הצדיקים וטובה אל הרשעים וכמ"ש רז"ל שינה לרשעים הנאה להם והנאה לעולם כי הנה הצדיק ע"י מעשיו הטובים שעושה אפשר שכאשר יישן בלילה ואח"כ בהקיצו משנתו חוזרת נפשו בו והיא ממשכת ומביאה עתה איזה נשמה של איזה צדיק קדמון ומתעברת בו בסוד העיבור ושתיהן נכנסות בגוף והיא באה כדי לסייעו במצות וכמ"ש באבות דרבי נתן ובמדרש הנעלם על הבא ליטהר מסייעין אותו והבן זה וכאשר תזור לישן ביום אפשר שתחזור ותפרד ממנו אותה הנשמה שבאה לסייעו כי בלילה שהפקיד נשמתו ביד המלכות העליונה מתחדשת שם ומזדככת וגשלמת ואז מתעברת בה נשמת הצדיק ההוא אבל בשינת

תורה

היום אין הנשמה מוצאה מקום מנוחה ופקדון עצמה בו כדרך הלילה שאומרין בידך אפקיד רוחי וכו' ולכן מאבדת כל הריוח שהרויחה בלילה בשינת היום אבל הרשעים הוא להיפך כי בלילה אין נשמותיהם עולות למעלה בפקדון בידו יתברך והם משוטטות באויר הרקיע בין החיצונים וכנז' בזהר סוף פ' ויקרא ושם מוצאות נשמות רשעים קדמונים משוטטות בעולם בין החיצונים ומשתתפות יחד ונכנסות באדם בהקיצו משנתו והנה כאשר ישן ביום אפשר שיתפרדו אותם נשמות הרשעים המחטיאים אותו ובפרט אם עשה איזה מצוה ביום ההוא אבל ביום השבת אפילו לצדיקים השינה טובה כי אין דבר רע נאחז בשבת עכ"ל והשתא לפ"ז אם האדם הזה לא ישן בלילה לא היתה נפשו באותה הלילה בתורת פקדון ולא נתעברה בה נשמת צדיק כדי לחוש פן תסתלק ע"י שינה ויש לבטוח בזכות התורה שלמד כל הלילה דנמשך עליו חוט של חסד ביום ולא תזיק לו השינה ממה שיש בידו מקודם בלילה שעברה אלא אדרבא תהיה טובה לו כיום שבת ולכן אין להקפיד על זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ת"ו

שאלה יש מתחסדים לקרות התרגום של הפרשה ג"כ בטעמים אם יש למנהגם זה סמך ושורש. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אין למנהג זה שורש ויסוד כלל ואדרבא כל המוסיף גורע שכן גילה רבינו הגדול האר"י זצ"ל בפירוש שאין טעמים אלא במקרא לשון הקודש ואין צריך לקרות התרגום בטעמים וכנז' בטעמי המצות שלו בפ' ואתחנן ע"ש וידוע שהטעמים הם בחינה גדולה מאוד ולא נתנו אלא במקרא שהיא סוד פנים ולא בתרגום שה"ס אחוריים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה רעג

שאלה ת"ז

שאלה אחד שיש לו משרת בן בית בביתו ורוצה לנסותו בענין הנאמנות שישליך מעות בחדר אחד מחדריו באופן שנראה למוצאם שלא הונחו שם בכוונה כי אם נפלו מבעה"ב בלא כונה ואז הוא שולח את המשרת ההוא לאותו חדר שיביא לו חפץ ובזה יראה שאם יגנבם ויקחם לעצמו אז ידע שהוא גנב ואם יביאם אליו או לא יקח מהם כלום אז ידע כי הוא נאמן או יעשה המצאה אחרת שישלח עמו מאה זוזים לחברו והוא ימסור בידו מאה ועשרה ויאמר לו בפיו תוליך מאה זוזים אלו לפלוני ויצוהו שיחזור וימנה אותם ויראה אם הם מאה שלמים ואז אם זה אחר שימנה אותם וימצאם יתרים יחזיר המותר לרבו אז ידע שהוא נאמן ואם יקח המותר לעצמו ויתן המאה להמקבל ה"ז גנב וכן יש לו עוד המצאות כאלו לנסות אותו בהם ונסתפקנו אם מותר לעשות המצאות כאלו לנסותו בהם כי אולי זה יגנוב ונמצא המנסהו עובר על לאו לפני עור לא תתן מכשול וכן נסתפקנו אם שרי לנסות את משרתו או את בנו בדבר ערוה. לדעת אם יתקפהו יצרו לעשות איסור ע"י המצאה שיעשה לו גם כן לנסיון או"ד דאסור לנסות בזה משום לפני עור דדילמא יחטא. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה נסיונות כאלה אסור לעשות כי שמא זה יעבור ויחטא ונמצא זה עובר על לפני עור לא תתן מכשול כי הוא הביאו לידי מכשול ע"י המצאות שעשה לו וראיה לזה מ"ש בגמרא דמ"ק שפחה של בית רבי לא נהגו חכמים קלות ראש בגדויה שלש שנים ושאל בגמרא מאי היא ואמר דאמתא דבי רבי חזיתיה להההוא גברא דהוה מחי לבנו גדול אמרה ליה להוי ההוא גברא בשמתא דקעבר משום לפני עור לא תתן מכשול דחניא לפני עור לא תתן מכשול במכה לבנו גדול הכתוב מדבר ופירש"י ז"ל דכיון דגדול הוא שמא מבעט באביו והו"ל איהו מכשילו ע"ש נמצא אע"ג דלא נודע אם יבעוט או לאו מ"מ כיון דאפשר שיבעוט ע"י מעשיו

ה"ז מתחייב וא"כ ה"ה כאן דאסור לעשות לו המצאות לנסותו פן יכשל בם ונמצא זה עובר ג"כ על לאו לפני עור לא תתן מכשול.

ועוד יש להביא ראיה מדין חצי שיעור דאסור מן התורה דאמרינן ביומא דף ע"ד היינו טעמא משום דחזי לאצטרופי והא התם אע"ג דאח"כ לא אכל יותר וגם לא היה לפניו יותר עכ"ז אמרינן דעבר איסור מן התורה משום דאפשר שיביאו לו אח"כ ויאכל וישלים השיעור.

ועוד יש להביא ראיה מהא דאמרינן במציעא דף ע"ה ע"ב אמר רב כל מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא בעדים עובר משום לפני עור לא תתן מכשול ופירש"י ז"ל שעולה על רוחו של לוה לכפור ע"ש נמצא אע"ג דבעת שמלוה לו שלא בעדים לא נודע שיכפור ושמא לא יכפור עכ"ז עובר וה"ה הכא.

ועוד יש להביא ראיה מן ברייתא ערוכה בגמרא דיבמות דף ס"ט ונדרים דף ג' האומר לאשתו ה"ז גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד ע"ש וזו היא הלכה פסוקה בהרמב"ם ז"ל בה' תרומות ע"ש והיינו טעמא דחיישי' כל שעה שמא ימות בסוף שעה ואע"ג דבעידנא דקא אכלה חי הוא וה"ה הכא דאיכא למיחש פן יעשה זה האיסור ונמצא כי הוא הכשילו.

איברא דהנה לכאורה יש לחקור בענין זה לפי האמור א"כ לא יהיה מותר לאדם להביא אדם לשמור כרמו ופירותיו דאיכא למיחש פן יגנוב ממנו ונמצא דזה מכשילו וכן גמי לא יניח משרת בחנותו וביתו פן יבא לגנוב מדברים אשר לא נודע משקלם ומניינם הן מיני מאכל הן דברים אחרים וכן על זה הדרך באופן דלא שבקת חיי לכל בריה ואיך אפשר לומר כן ברם אחרי הישוב נראה דזה אינו דומה בסתם אדם אנחנו סומכים על חזקתו שהוא ישראל כשר וחזקת ישראל לא יעשו עולה ורק החשוד אה"נ דאסור למסור בידו כלום והיינו טעמא דסמכינן לכתחלה אחזקה משום דלא אפשר דאי לא תסמוך אחזקה ותחוש א"כ לא שבקת חיי לכל בריה אבל אה"נ היכא דאפשר לתקוני כגון הא דמלוה את חברו דאפשר שילוהו בעדים לא יסמוך על חזקת כשרות להלותו שלא בעדים אלא ילוהו בעדים כדי שלא יניח מקום ליצה"ר להתגרות בו וכהאי גונא מתרצינן בגמרא דגטין דף כ"ח ע"א וז"ל א"ל תרומה אגטין קא רמית תרומה אפשר גט לא אפשר ועיין רש"י ז"ל תרומה אפשר להיות ניזונית בחולין גט לא אפשר למיחש למיתה דאי חיישת אין לך שולח גט לאשתו והן עגונות ע"ש ולכן גם בענין זה היכא דאפשר לתקן לא סמכינן על חזקתו ולהכי צריך להלוות בעדים וכ"ש היכא שהוא עושה המצאות בידים שנותן מקום ליצה"ר להתגרות בו בודאי אסור לעשות כן בשביל נסיון.

ועל כן אני דן ולומד מכל האמור דאסור להפקיד אצל אחד מעות או שאר דברים בלתי שימנה אותם תחילה וידע כמה הם וצריך שידע הנפקד שיודע המפקיד מנינם ומשקלם יען כיון דאפשר למנות ולידע צריך לעשות כדי שלא יהיה לנפקד ד"ז למכשול שיתגרה בו היצה"ר.

ודע כי בנדרים דף ג' בהא דהאומר לאשה ה"ז גיטך שעה אחת קודם מיתתו דאסורה לאכול בתרומה כתבו הרשב"א והר"ן ז"ל דאם אכלה ולא מת בעלה לא עבדא איסור ע"ש הנה אין ללמוד מדבריהם הנז' גבי המלוה שלא בעדים שאם אח"כ לא כפר לא עביד איסורא דזה אינו דודאי זה המלוה שלא בעדים אעפ"י שהלוה לא כפר עכ"ז עביד המלוה איסורא שעבר על דברי חכמים שאמרו אסור ללוות שלא בעדים שמא יכפור. ומ"ש הרשב"א והר"ן ז"ל הלא עבדא איסורא דר"ל לא עבדא איסורא דאורייתא דהוה אפשר לומר אעפ"י שלא מת צריך לה כפרה מן התורה כההיא דאישה הפרם וה' יסלח לה דאע"ג דבהיתר שתתה עכ"ז מאחר הלא ידעה מן ההיתר בעת שתייה חשיב עבדא איסורא מן התורה ובעיא כפרה מן התורה ועל זה הוצרכו לומר כאן דלא עבידא איסורא אבל אה"נ יודו דעבדא איסורא דרבנן בהא שלא שמרה מצות חכמים שאסרו לה לאכול מפני הספק.

ודע כי אין לעשות תקנה לנידון השאלה שיקנה לו את הממון שהוא מנסהו בו קודם שינסהו ויזכה אותו לו ע"י אחר שלא

תורה

בידיעתו שזכין לאדם שלא בפניו ונמצא אם גנב אח"כ את שלו הוא גוטל ואין כאן גניבה דזה אינו דאפ"ה כיון דלא ידע זה שזה הממון שלו הוא אלא לוקח אותו בתורת גניבה ה"ז עביד איסורא משום דאיהו לאיסורא קא מכוין ונמצא ג"כ זה מכשילו וראיה לזה ממ"ש בגמרא דקידושין דף פ"א ע"ב רבי חייא בר אשי וכו' הוה אמר הרחמן יצילנו מיצה"ר יומא חד שמעתינהו דביתהו אמרה וכו' קשטה נפשה חלפה ותנייה קמיה וכו' תבעה וכו' כי אתא לביתיה הוה קא שגרא דביתהו תנורא סליק וקא יתיב בגויה א"ל מאי האי אמר לה הכי והכי הוה מעשה אמרה ליה אנא הואי וכו' אמר לה אנא מיהא לאיסורא איכווני כל ימיו של אותו צדיק היה מתענה עד שמת באותה מיתה דתניא אישה הפרם וה' יסלח לה במה הכתוב מדבר באשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה יין ומטמאה למתים ר' עקיבה כי הוה מטי להאי פסוקא בכי אמר ומה מי שנתכוון לאכול חזיר ועלה בידו בשר טלה אמרה תורה צריכה כפרה וסליחה מי שנתכוון וכו' ע"ש וכך איתא להאי ברייתא בנזיר דף כ"ג ע"ש ועי' הרמב"ם ז"ל בהלכות נדרים פי"ד הי"ח דפטור ממלקות ומכין אותו מכת מרדות ע"ש נמצא אע"ג דהתירא עבד כיון דאכוון לאיסורא ה"ז צריך כפרה וסליחה ואין יכשילנו בזה.

וכך נמי מצינו בגמרא דקדושין דף ל"ב גבי רב הונא דקרע שיראי באנפיה רבה בריה אמר איזול אחזי אי רתח אי לא רתח ומקשה בגמרא ודילמא רתח וקעבר אלפני עור לא תתן מכשול ומשני דמחיל ליה ליקריה וכתבו התוספות ז"ל וצ"ל שהדיש קודם שלא יהא כמו נתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ת"ח

שאלה אחד היה דר עם משרת שלו בחצר אחד לבדם והיה לאותו אדם

לשמה ערה

קדירות של חלב דוקא כי לא היה אוכל בשר והיה מבשל לו המשרת תבשיל של חלב בלבד והנה יום אחד בשל בבוקר תבשיל חלב בקדרה אחת ואותו היום רצה אותו אדם לאכול בשר בערב וקנה חתיכת בשר ונתן למשרת לבשלה והואיל והוא יודע שכל קדרותיו הם של חלב לכן ציוה למשרת שיעשה הגעלה לקדרה אחת שאינה בת יומא ויבשל בה הבשר והזהירו מאוד שלא יגעיל קדרה בת יומא שבשל בה היום דאסור לעשות כן ואחר שהזהירו וציוהו הלך לדרכו לשוק אח"כ בא אותו אדם לבית ראה שהמשרת הניח הקדרה על הכירה ובתוכה הבשר ועוסק בהדלקת האש תחתיה ושאל לו עשית הגעלה כראוי א"ל הן חזר ושאל אותו אימתי בשלת בקדרה זו חלב א"ל קדרה זו היתה מוצנעת זה חודש ימים שלא בשלתי בה ועכשיו עשיתי לה הגעלה והנני מבשל בה והנה אח"כ לעת ערב קודם שנאכל התבשיל הודה המשרת מאליו שהוא שיקר לפני רבו ואותה הקדירה שבישל בה הבשר היא היתה הקדרה שבישל בה החלב באותו היום בבוקר ונתעצל להגעילה ובישל בה בלא הגעלה ונמצא שבישל בקדרה בת יומא והתבשיל אסור משום בשר בחלב ונסתפקנו אם יוכל המשרת לאסור התבשיל על פי הודאתו זאת והלא קי"ל אין אדם משים עצמו רשע ובהודאה זו שהוא מודה שבישל בשר בקדרת חלב בת יומא במזיד ה"ז משים עצמו רשע יען כי בבשר בחלב עובר גם על הבישול לחודיה כנודע ואין אדם משים עצמו רשע. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה רבותינו בעלי התוספות ז"ל למדונו כלל גדול בריש פרק אמרו לו דכל שיש לתלות ולומר דהודאתו הוא כדי שלא לעשות איסור להביא חולין לעזרה ה"ז נאמן ולא אמרינן אין אדם משים עצמו רשע ע"ש וע"פ הכלל הזה העלה הרב מהר"ר לוי בן חביב ז"ל בתשובה סי' קי"ז בכהן שהודה שהרג את הנפש נאמן ואינו עולה לדוכן ולא אמרינן אין אדם משים עצמו רשע דכל כה"ג דהודאתו הוא כדי שלא לעשות איסור נאמן ע"ש והכי מוכח ג"כ משלהי גדרים דפריך הש"ס אי ברצון מי אית לה כתובה ע"ש ואמאי לא פריך אי ברצון מי מהימנא הא אין אדם משים עצמו

רעו תורה

רשע אלא ודאי כל כהאי גוונא לא אמרינן הכי ונאמן.

והשתא בגידון השאלה יש לומר הודה כדי שלא יאכלו איסור והוא מוכרח לומר שבמזיד עשה ולא היה אפשר לו לומר שכחתי ובשלתי בקדרת חלב בת יומא מאחר שא"ל רבו אם עשית הגעלה וא"ל הן ושאל על הקדרה שהיתה על הכירה ומונח בה הבשר אימתי בישלת בקדרה זו וא"ל שישנה היא יש לה חדש ימים וכל אלו הדברים שדיבר עמו היו קודם שהבעיר האש כי היה עסוק בו וכנז' בשאלה ואיך יאמר עתה שוגג ולבן כל כהאי גוונא אעפ"י שהוא משים עצמו רשע בהודאה זו נאמן ונאסר התבשיל ולא אמרינן בזה אין אדם משים עצמו רשע ועוד יש להיכנס בדבר זה בענין פלגינן דבוריה ואין צורך להאריך בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ת"ט

שאלה ראובן יש לו מום א' בגופו והיה מספר לפני בני אדם איזה ענין על המום ההוא שיש בו והיה שמעון יושב ואמר שגם בו יש מום זה בגופו במקומות המכוסים ענה אחד מן היושבים אמר לשמעון אתה נקרא מוציא דיבה בזה שלא היה צריך שתגלה ד"ז מאחר שאין אדם אחר מכיר בזה כי הוא מכוסה למה תגלה מומך לבני אדם ויען שמעון ויאמר כיון שאני מעיד של עצמי ולא על אחרים אין זה בכלל מוציא דיבה אם צדק שמעון בזו התשובה או לאו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי לא יפה עשה שמעון לגלות לאחרים מומו המכוסה ואעפ"י שהוא גילה על עצמו ולא על אחרים והראיה מ"ש בגמרא דיבמות דף ס"ד ע"ב והא אמרו ליה לרבי אבא בר זבדא נסיב אתתא ואוליד בני ואמר להו אי זכאי הוו לי מקמייתא התם דחויי קא מדחי להו לרבנן דר"א איעקר מפרקיה דרב הונא ע"ש הרי השיאם לדבר אחר ולא רצה לגלות על עצמו שהוא עקר ואע"ג שהם רבנן חבריו ובודאי היו דוחקים אותו בדברים

לשמה

כדי שישא אשה ועכ"ז לא רצה לגלות על עצמו שהוא עקר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ת"י

שאלה אב"ד זקן היה מוטל על ערש דוי ונסתלק ממנו כח הדיבור בחליו אך היה שלם בדעתו וכאשר היה רוצה לדבר עם בני ביתו והיושבים אצלו להודיע להם איזה דבר היה מודיע להם ע"י כתב ידו שהיה מזומן אצלו דיו וקולמוס ונייר וכל דברים אשר ירצה לדבר יכתוב ויראה להם והנה בא אחד לבקרו ובעת שנכנס זה האדם כתב האב"ד על הנייר המונח אצלו בזה הלשון האי גברא אלמא בא ככה כתב לא פחות ולא יותר ונתן הנייר לזה המשמש אותו היושב אצלו כדרכו וזה האדם המשמש אותו כשראה דברים אלו על הנייר הבין שרצה להודיעם על זה האדם שבא שהוא גברא אלמא כי היה מכיר בו האב"ד שהוא כך וכן כל היושבים סמוך לו כשראו הנייר כך הבינו דבריו אך לא היה זמן פנוי לשאול את האב"ד מה חפצו ורצונו בידיעה זו ולמה זה גברא אלמא יען כי נכנסו עוד בני אדם אחרים ונתערבב הדבר ואח"כ שכחו לדבר בזה ואחר ימים נפטר האב"ד והנה אחר איזה חודשים נעשה דו"ד לראובן עם אותו אדם והואיל וראובן שמע ויודע באלו הדברים שכתב האב"ד טען לפני ב"ד יכב"ץ שזה בעל דינו הוא גברא אלמא וצריכין לדון אותו כדין גברא אלמא שכן העיד עליו האב"ד בחליו קודם שנפטר ובודאי היה מבורר אצל האב"ד הדבר הזה ולא כתב אלו הדברים אלא כדי לפרסמו וכדי שיוודע להב"ד מעתה ומעכשיו לדון אותו כדין גברא אלמא והביא ראובן לפני ב"ד יכב"ץ אותו אדם המשמש שהיה יושב בעת ההיא וגם הנייר ההוא עצמו היה עדין קיים והביאו לפני ב"ד יכב"ץ והגיד אותו המשמש כל דברים הנז"ל לפני הב"ד יכב"ץ ואנחנו נסתפקנו אם יש לסמוך על דברים אלו ואם יש ממש בטענת ראובן לדון את זה בדין גברא אלמא ע"פ הדברים האלה.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תורה

תשובה אין ראיה מדברים אלו שכתב האב"ד כלל ועיקר כי יש לפרש כונתו בדרך אחרת ולא כאשר הבינו אותה הם והוא כי דבריו באו בתורת שאלה ששאל האי גברא למה בא לכאן והיבת אלמא הוא ר"ל למה וכ"כ בספר הליכות עולם שער ב' פרק א' אלמא הוא כמו שמע מינה ויש אלמא שהוא כמו למה ע"ש ומאחר דאיכא לפרושי דברים אלו בפירוש אחר וגם זה הפירוש אינו רחוק וזר על כן אין לדון מתוך דברים אלו כלום. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כהלי נר"ו.

שאלה תי"א

שאלה מי שדרכו שבעת שיש לו עיצור נקבים כאשר נצרך לנקביו יוצא ממנו טיפת זרע בלי שום קשוי כלל ודק מחמת העיצור שיש לו צריך לדחוק עצמו ביציאת הרעי הרבה אם חשיב זה בכלל קרי שצריך לטבול באותו יום. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דנדה דף מ"ג ע"א אמר שמואל כל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה מ"ט שכבת זרע אמר רחמנא בראויה להזריע ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות שאר אבות הטומאה פ"ה ה"ד וז"ל כל ש"ז שאין גופו של אדם מרגיש בה אינה מטמאה לפיכך אם ראה בלא קשוי ובלא תאוה אינה מטמאה משום ש"ז נעקרה בהרגשה אעפ"י שיצתה שלא בהרגשה טמא ע"ש ועל כן כיון שאין טיפות אלו יוצאים בהרגשה אלא יוצאים בלא קשוי ובלא תאוה אינו מטמא מיהו טוב לטבול דחיישינן שמא נעקר בהרגשה ע"י קשוי והרהור תאוה ולאו אדעתיה ונשאר הזרע בפנים ועכשיו יוצא דהכי איתא במתניתין דמקואות פ"ח בעל קרי שטבל ולא הטיל מים לכשיטיל מים טמא ואמרו בגמרא שם משום דרובא בהרגשה נפק ופירש"י משום דנשתייר מן הקרי ויוצא עכשיו ואע"ג דלא נפיק בהרגשה הואיל ומעיקרא איעקר בהרגשה ע"ש והנה הגם דהתם ראה קרי בודאי ובודאי איעקר בהרגשה אך אלו הטיפות דנידון השאלה יוצאים מכח העיצור ודחית הרעי ומי יאמר דאיעקרו מקודם אלו בהרגשה עכ"ז יטבול בשביל הספק. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כהלי נר"ו.

שאלה תי"ב

שאלה מי שנפטרו אביו ואמו בשנה אחת סמוכים זה לזה אם עולה הקדיש לשניהם או"ד צריך לשכור אחד שיאמר קדיש בשביל אחד מהם כי קדיש שלו עולה בשביל אחד ולא לשנים וכן הספק הזה יפול גם בעד הנר שהמנהג להדליק נר בעד נפש הנפטר כל י"ב חודש אם ידליק נר א' לשניהם או"ד צריך ב' נרות.

גם דרך אגב נסתפקנו אם אדם עבר ב' מיני עבירות וחזר בתשובה ועשה תיקון במספר תעניות אשר קצב רבינו האר"י זיע"א לכל מין עבירה סך ימים אם תעניותיו עולים לו בשביל תיקון ב' מיני עבירות או"ד צריך לכל מין עבירה מספר ימים בפ"ע ואת"ל דבעי לכל מין ומין ממיני העבירות תיקון בפ"ע במספר התעניות הנה אם העבירות הם מין אחד כגון שעשה עבירה אחת ב' ושלש פעמים או יותר אם עולה סך התעניות שמתענה בעבור כולם ביחד כיון דהם מין אחד. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה בענין שכירות הקדיש לשכור אדם שיאמר קדיש לכאורה יש להסס בזה כי מה תועלת לנפטר בקדיש של אחרים אם לא יהיה זה האומר קדיש הוא בנו של הנפטר דאז ברא מזכה אבא והלא התועלת של הקדיש לנפטר למדו אותה מן האגדה שנמצא במדרש שרבי עקיבה מצא מת אחד שהיו דנים אותו ביסורים מרים ושאל אותו וכו' וא"ל ששמע אומרים אם היה לו בן שאומר קדיש יש לו תקוה להצלתו ושאל שם עירו ושמו וטרח רבי עקיבה מאוד עד שמצא את בנו שהיה רשע ובור והביאו אצלו ולמדו תורה ואמר קדיש וכו' ובא אביו בחלום אצל רבי עקיבה וא"ל תנוח דעתך וכו' ע"ש ראה כמה טרח אותו צדיק עד שהניח את בנו של אותו אדם לומר קדיש על אביו ועכ"ז לא אמר הוא בעצמו קדיש בעבורו תיכף באותו

רעח תורה לשמה

היום מאחר שחס עליו להצילו ואפילו שנאמר שרצה לעשות עמו חסד גמור לזכות את בנו עכ"ז היה אומר הוא עצמו קדיש תיכף כדי שיועיל לו ויקל מעליו היסורין כי עד שמצא את בנו ולימדו לומר קדיש היה צריך לזה כמה ימים אלא ודאי שידע רבי עקיבה שאין תועלת לו בקדיש אלא אם יאמר הבן בעצמו על כן יש להסס בזה להביא אדם אחר לומר קדיש מיהו מצאתי שהמג"א ז"ל כתב שאם הבן רוצה להעמיד אחר במקומו לומר קדיש היכא שהבן יש לו אונס שאינו יכול לומר קדיש הוא בעצמו טוב להעמיד אדם בשכר מלומר אחר קדיש בחגם נמצא לפ"ז יש תועלת לנפטר בקדיש שאומר אדם בשכר ואולי כי ע"י השכר שנותן הבן חשיב כאילו הוא עצמו אומר הקדיש.

והנה ע"ד השאלה אם יועיל הקדיש לשניהם ביחד אין לפשוט ד"ז ממ"ש בגמרא דערובין דף מ' ע"א דזכרון ר"ה עולה לראש חודש ג"כ ועי' רש"י ד"ה קשיא ע"ש ונלמוד מכאן כמו שזכרון אחד עולה לכאן ולכאן גם הכא קדיש אחד עולה לאביו ולאמו דיד הדוחה נטויה לדחות ראיה זו ואין צורך לפרש אמנם יש להביא ראיה ממתניתין התגיגה דף ו' מ"ש ישראל יוצאין י"ח חגיגה בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה ע"ש הרי מה שהיה חייב בשאר ימות השנה נדרים ונדבות בהם עצמם יוצא ידי חובת חגיגה שעולין לו לכאן ולכאן וה"ה דעולה הקדיש לאביו ולאמו וכן כתב בשלטי הגבורים בשבועות בפרק שבועות שתים בתרא מי שקבל עליו להתענות ארבעים יום רצופים ואירע בהם מתעניות שחייבו חכמים או מי שהתענה בשבת תענית חלום דצריך למיתב תענית לתעניתיה ואירע שיום הבא אחר שבת הוא יום תענית בלא"ה צ"ע אי מהני אותו התענית בשביל התענית שיש לו להתענות או לא הואיל ומתענה בלא"ה וכתב ונראה לי דמהני ולא צריך תענית אחר והביא ראיה ממ"ש תוספות ז"ל בנזיר דמי שיש עליו ב' נזירות אם האחד מובלע בשל חברו מנין אחד עולה לשניהם ואעפ"י שבלא"ה היה לו למנות אותם הימים בשביל נזירות אחר וה"ה הכא דעולה לו אע"ג דבלא"ה היה מתענה מיהו אם לא היו מובלעים ממש בתוך נדרו נראה דלא סלקא ליה ע"ש וכן כתב מהר"י סג"ל ז"ל בתשובה סי' קכ"ו והביאו מרן מהריק"א ז"ל בבית יוסף סי' תקס"ח דהנודר להתענות ימים רצופים אם מקלע ליה בהון תענית חובה עולה לו לכאן ולכאן וכן פסק בש"ע בא"ח וגם בי"ד סוף סי' רל"ט ועי' מור"ם ז"ל סי' רי"ז ע"ש א"כ השתא מכל הנז"ל יש ללמוד לנידון השאלה דהקדיש עולה לאביו ולאמו.

מיהו מצינו למהר"י סג"ל ז"ל בתשובה סי' נ"ו שנשאל אם אדם יוצא י"ח מתנות לאביונים בפורים במה שיתן להם מעות מעשר שני והשיב דלא יצא י"ח בזה כיון דתקנתא דרבנן היא זו הו"ל דבר שבחובה ונמצא זה פורע חובו במעשר וכו' ע"ש ולכאורה י"ל דיש סתירה להאי דינא מכל הנז"ל וגם ממ"ש הוא עצמו בסי' קכ"ו בדין התענית אך באמת נראה דליכא סתירה דהכא גבי מתנות לאביונים שאני דהוא חייב להנות לאחרים וה"ז החוב שעליו הוא נוגע לאחרים והם האביונים וכאלו הוא חייב להם חוב גמור ואיך יפרע חובו ממעשר הרי בזה איכא פסידא לאחריני וצריך לפרוע מדיליה אבל בתענית אין בו הנאת אחרים דאין אחרים נהנים מתעניתו ורק הוא מצער עצמו בתענית ולכן שפיר עולה לכאן ולכאן ואין זה נכנס בכלל חב לאחריני וכן גבי חגיגה מה שחייבו הכתוב בחגיגה הכל הוא בשביל השמחה והרי השמחה שהיא עיקר המצוה מקיים אותה בנדרים ונדבות אלו שהתנדב בשאר ימות השנה ומקריב אותם עכשיו ושמח באכילתם ולמה יקריב שלמים עוד שאם יקריב לא תתרבה שמחתו היום יותר מזו השמחה מאחר שיש לו בשר רב לשובע.

והנה עוד מצינו לכאורה ענין אחד היפך ממה שנתבאר והוא דהא דאין נושאין נשים במועד איכא בזה תרי טעמי וחד מנייהו הוא משום דאין מערבין שמחה בשמחה וכנז' בפ"ק דמ"ק הרי לפי טעם זה לא אמרינן השמחה עולה לכאן ולכאן.

וכן נמי מצינו בפורים שחל בשבת דאותם שהם עושים פורים בט"ו כמו ירושלים תוב"ב וכרכים המוקפים חומה ושושן צריך לעשות הסעודה באחד בשבת וכנז' בירושלמי ויעשו אותה בשבת א"ל ימי משתה ושמחה

כתיב מי ששמחתו תלויה בב"ד יצא זה ששמחתו בידי שמים הוא וכן פסק הרי"ף ז"ל וכן פסק בש"ע סי' תרפ"ח סעי' ו"א אך מהר"ר לוי בן חביב ז"ל בתשובה סי' ל"ב פסק לעשות הסעודה בשבת וכתב שכן עשו מעשה בירושלים תוב"ב והנה ודאי לדינא נקטינן כפסק הרי"ף והש"ע ז"ל שצריך לעשות באחד בשבת וא"כ לכאורה יש ללמוד מכאן דלא אמרינן עולה לכאן ולכאן וא"כ יש להקשות מהכא בהך דינא דתענית שפסק מרן ז"ל גם בדינא דמתניתין דחגיגה גם בדינא דשני נזירות דמייתי בשלטי הגבורים וכנו"ל אך באמת נראה דאין מכאן סתירה כלל די"ל הכא שאני דמפיק לה הירושלמי מקרא דבעינן שיהא מוכת וניכר שעושה המשתה ושמחה בשביל הפורים דוקא להורות ששמחתו תלויה בב"ד ואם יעשה בשבת ליכא הוכחה כלל משא"כ בחגיגה רחמנא בעי שיהיה לאדם שמחה באכילת בשר ביום זה תבא השמחה מכל בשר שיהיה ורק צריך שיאכל בשר וישמח וכן בתענית ונזירות הוא נדר לצער עצמו והרי זה מצער עצמו בתענית או בנזירות והיכן מצינו שצריך לברר שזה התענית או הנזירות בשביל נדר זה ולהכי שפיר נזירות א' או תענית א' עולה לכאן ולכאן כיון דמובלעים זב"ז.

ועוד איכא למימר טעמא אחריגא לחלק בין הך דפורים ובין הנדונים הנז"ל דהתם בפורים חייב אדם לעשות משתה ושמחה לכבוד גם הפורים וחייב ג"כ לעשות משתה לכבוד שבת ואם תתערב זב"ז הרי לא ניתן לכל אחד כבוד שלם הן אמת שהוא שמח שמחה שלימה ועשה משתה שלם עכ"ז הנה זה המשתה שהאדם חייב לשתות ולשמח ולהתענג ביום זה לא ניתן בשביל כבודו של אדם אלא ניתן בשבת בשביל כבוד השבת ובפורים בשביל כבוד הפורים על כן לא אזלינן בתר דידהו ומאחר שהוא עשה משתה אחת לשתיהם נמצא לא כיבד לכל אחד מהם כבוד שלם והרי הדבר הזה דומה למ"ש בקדושין בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו אי אזלינן בתר מקבל והא איכא שיעור שלם או"ד אזלינן בתר בנות וליכא שיעור שלם לגבי כל חד ואסיק בתיקו והכא נמי נהי דאי אזלת בתר האדם איכא עונג שלם ומשתה שלימה אבל אי אזלת בתר בעלי החוב שהם שבת ופורים לגבי כל חד ליכא עונג ומשתה שלם נמצא אין כאן פרעון שלם לכל אחד ואחד בפני עצמו ובאמת הכא הסברא מחייבת בפשיטות דאזלינן בתר שבת ופורים כיון דזה נתחייב בעונג ומשתה מעבורם והם העיקר אשר הביאוהו לעונג ומשתה ושמחה משא"כ בחגיגה לא נתחייב בשמחה בעבור שיאכל בשר שלמים אלא נתחייב לאכול בשר שלמים כדי שיהיה לו שמחה נמצא העיקר של המצוה היא השמחה שצריך להיות שמח האדם ביום זה ועל כן כיון שהוא שמח שמחה שלימה אעפ"י שזה בא לו מן בשר של נדרים ונדבות שפיר דמי וכן נמי חילוק זה מובן נמי מאליו בענין התענית ונזירות ואין צורך להאריך עוד בזה.

והשתא לפ"ז יש לומר בנידון השאלה הגם דיועיל הקדיש לאביו ולאמו עכ"ז מאחר שהוא מחוייב לעשות נחת רוח שלם לאביו וגם לאמו בתוך י"ב חודש בקדיש נמצא אינו עושה בעבור כל אחד מצוה שלימה וה"ז דומה כמו הפרש שיש בין אדם העושה ס"ת כולו משלו ובין העושה ס"ת בשותפות עם אחר וכן הדבר הזה שנמצאו אביו ואמו הם שותפים בקדיש. והנה חילוק זה הב' שחילקנו בין הך דפורים לשאר נידונים הוא חילוק יותר נכון ועיקר מחילוק הא' שכתבנו יען כי הירושלמי לאו דוקא בסעודת פורים נקיט כן אלא קאמר כן גם על סעודת ר"ח היכא דחל בשבת שעושין סעודת ר"ח באחד בשבת וההם ליכא לחלק כחילוק הא' שכתבנו אלא יש לחלק חילוק הב' והוא העיקר והשתא לפי חילוק זה אתי שפיר גם הך דנשואין במועד דלא עבדי משום דאין מערבין שמחה בשמחה והיינו משום דאנחנו חייבין למועד לעשות לו שמחה שלימה ואם יערב שמחה בשמחה הרי אינו פורע חובו בשלם לכל או"א דאי אזלת בתר בעלי החוב שהם המועד והנשואין לא פרע לכל או"א פרעון שלם בפ"ע.

ועל כן לפ"ז יש לדון בנידון השאלה דישכור אדם לומר קדיש בעבור אחד מהם אך אחרי הישוב נראה דלאו שפיר למעבד הכי ויותר טוב לומר הוא בעצמו קדיש בעבור

שניהם ויהיה להם הקדיש בשותפות וה"א יאמר קדיש בשביל אחד וישכיר אדם בשביל אחד יען דאם יעשה כן נמצא הוא מזלזל בכבוד אחד מהם כי בודאי לכ"ע קדיש דידיה עדיף ובודאי כל אחד מהם רוצה בקדיש דידיה וא"כ אם יאמר הוא קדיש בשביל אביו וישכור אחד בשביל אמו מאי חזית שיאמר בשביל אביו ולא יאמר בשביל אמו והלא הוא חייב בכבוד שניהם בהשואה כי אעפ"י שבחיים אביו קודם לאמו עכ"ז אחר פטירתם שווים הם אצלו וא"כ השתא מה יעשה הבן על כן טוב שהוא יאמר קדיש בשביל שניהם ואם ירצה לשכור אדם אחד שיאמר גם זה קדיש בשביל שניהם הרשות בידו אך אין מחייבין אותו בזה אבל בענין הנר שנוהגין להדליק בבית הכנסת ודאי צריך שידליק נר לכל או"א בפ"ע כי דבר זה אפשר לתקנו בכך ולא יעשה נר אחד בשותפות לשניהם ורק אם הוא דל ואין ידו משגת ומוכרח להדליק נר אחד לשניהם יעשה כן דאינו מחוייב לחזור על הפתחים בשביל להדליק נר למנוחתם ודברינו אלה במי שאין ידו משגת לכבדם בנר לכל או"א בפ"ע.

שו"ר בגמרא דבכורות דף נ"ט ע"ב גבי מעשר בהמה דס"ל לרבא מנין הראוי פוטר ולאו דוקא זר אלא אפילו ספק מנין הראוי כגון שיצא בשני פתחים וכו' דשדינן להו להכא ולהכא וכן אמרינן שם בדף ס' ע"א תירגמה רב הונא בר סחורא קמיה דרבא בריגלא בדיר שיש לו ב' פתחים ויצא ט' בפתח זה וט' בפתח זה דהאיך חד חזי להכא ולהכא ע"ש ומזה יש ראיה לדין שלטי הגבורים גבי תענית הנז"ל גם מזה יש להעיר בדין מהר"י סג"ל ז"ל בתשובה סי' נ"ו הנז"ל גבי פורים ויש ליישב ודו"ק.

ועל דבר השאלה הב' ששאלתם במי שעבר ב' מיני עבירות ורוצה לעשות תיקון בתעניות עפ"י הקצבה שקצב רבינו האר"י זצ"ל אם יעלה סך התעניות לשתיהם ואת"ל שאין עולה אם יועיל למין אחד של עבירה שעשאה כמה פעמים הנה יש להשיב כי מן הגדולים הנז"ל של שני נזירות וגם דיני התעניות וכו' אשר כתבנו יש לפשוט ספק זה דיועיל סך התעניות לעבירה שעשאה כמה פעמים ועיין בסנהדרין דף מ"ג ע"ב גבי עכן שמעל בשלשה חרמים וח"א בחמשה, ארבעה בימי מרע"ה ואחד בימי יהושע ע"ה ומפורש שם במשנה היום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעוה"ב ע"ש מיהו בהיכא דעבר ב' מיני עבירות אין מכל הנז"ל הוכחה שיועיל סך התעניות בשביל כלם.

ונראה להוכיח בעבר ב' מיני עבירה דבעי תיקון לכל א' וא' בפ"ע ולא יספיק תיקון אחד לשניהם והוא ממ"ש במתניתין דסנהדרין דף פ"א מי שנתחייב בשני מיתות ב"ד נידון בחמורה רבי יוסי אומר נידון בזיקה הראשונה שבאה עליו וקאמר בגמרא עבר עבירה תניא כיצד אר"י נידון בזיקה הראשונה הבאה עליו חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו א"א ונעשית חמותו נידון בא"א א"ל רב אדא בר אהבה לרבא חמותו ונעשית אשת איש לידון נמי באיסור א"א דהא א"ר אבהו מודה ר"י באיסור מוסיף א"ל אדא ברי בתרי קטלי קטלת ליה ופי' רש"י בתמיה אמת שחלו שתיהן עליו ועבירה שיש בה שתי מיתות נידון בחמורה והאיך אתה בא לדונו באשת איש וכי תהרגנו ב' פעמים וכי חייל א"א אחמותו לרבי יוסי לענין שוגג הוא ולהתחייב ב' חטאות עכ"ל ע"ש נמצא אי הוה אפשר למקטלי בתרי קטלי עבדינן דלא קא"ל אה"ן חיילי אלא שזו החמורה עולה לשתיהם ומוכח דס"ל כיון שהם ב' מיני איסורים בעי תיקון לכל או"א ולהכי בשוגג דאפשר למעבד ב' תיקונים אמרינן שיביא ב' חטאות ולא אמרינן דסגי בחטאת אחת לשתיהם אע"פ שעשה ביאה אחת והיינו משום דהם ב' מיני איסורים ועל כן בגידון השאלה יש להורות לו שיעשה מספר תעניות לכל מין ומין של עבירה בפ"ע ורק במין אחד יועיל תיקון אחד לכמה פעמים.

והגם כי הוכחתי דבר זה מן הש"ס אמרתי אלך נא אל הר המו"ר הוא רבינו הגדול האר"י זצ"ל לראות מה דבר ברוח קדשו בדבר זה ואראה בכ"י הקודש רבינו חיים ויטאל זצ"ל שקבל מפי רבינו המאור הגדול האר"י זצ"ל שכתב וז"ל גם בענין התענית אין לערב תיקון אחד בחבירו אלא כל תיקון ותיקון יהיה נפרד מחבירו המשל בזה אם היו

תורה

בידו לעשות ב' תיקונים של ב' עבירות כל תיקון מן מ' יום לא יאמר אעשה ג"פ ב' ימים רצופים שהם לחשבון ג"פ כ"ז שמספרם פ"א יום לפי שמתערבים יחד ב' התיקונים בשני ימים האמצעיים אמנם יתענה תחילה ב' ימים רצופים והרי יש בידו כ"ז יום ואח"כ יתענה י"ע תעניות בימים בלי לילותיהם וישלמו מ' תעניות של תיקון הראשון ואח"כ יתענה מ' יום של תיקון הב' בפני עצמם ע"ד הנז' ממש ואם ירצה לעשות ב' ימים רצופים ולילותיהם שהם כ"ז יום תמורת הי"ג יום בלי לילותיהם הרשות בידו כי בכלל מאתים מנה עכ"ל הרי לך להדיא דס"ל דאין מספר תעניות של תיקון עון אחד יספיק לתיקון מין עון אחר ולא עוד אלא דקפיד על גדולה מזאת שאפילו אם לא יחסר במספר התעניות השייכים לשניהם ורק המספר מתערב זע"ז ע"י הפסקה אח"כ של ימים ולילותיהם רצופים ג"כ לא אריך למעבד הכי מיהו כל זה לא כתב אלא בשני מיני עבירות אבל בעבירה אחת שעשה אותה כמה פעמים לא איירי וזה מוכח משאר דבריו בהקדמות אחרים דיועיל תיקון אחד בשביל כמה פעמים למין עבירה אחת.

ודע דאל תתמה למה לא תועיל הפסקה אחת לשני מיני עבירות כי זה נכלל בסוג אין עושין מצות חבילות ודוגמה לזו אמרו בזוהר בר"מ פרשת פינחס דף רמ"ד וז"ל הא אתמר כזית באן שמא משערין דהא אוקמוה רבנן דאין עושין מצות חבילות אוף הכי לא יהבינן תרין שיעורין באות יו"ד למהוי כזית וכביצה עכ"ל.

והנה באמת עוד אוכל להסביר לכם הענין הזה לחלק בין עבירות שהם מין אחד ובין עבירות שהם שני מינים והוא דיש להוכיח ד"ז מן הדוי כי הוא מ"ע מן התורה להתוודות כמ"ש איש או אשה אשר יעשו מכל חטאת האדם וכו' והתוודו את חטאתם אשר וכו' ואין שום תשובה ותיקון מועיל בלא הדוי ומצינו שהצריכו חז"ל לפרוט חטאיו בודוי להזכיר כל מין עבירות שעשה אבל לא הצריכו להזכיר בודוי שלו על עבירה אחת כמה פעמים עשה אותה הרי ודוי אחד עולה לעבירה שעשה אותה כמה פעמים אבל לא יעלה לכל מיני עבירות

לשמה רפא

אלא צריך שיזכיר כל מין עבירה שעשה וכן ה"ה בענין התענית כך צריך להיות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תי"ג

שאלה תשובת מעכ"ת הגיעה לידינו וידענו כי למין אחד דעבירה יספיק תיקון אחד ואע"פ שעשאה כמה פעמים ורק לשני מיני עבירות צריך לכל אחת תעניות בפ"ע ואין תענית אחת עולה לשתיהם והנה נסתפקנו בעון של כבוד אב ואם שחטא בכבוד אביו וגם חטא בכבוד אמו אם יספיק תענית אחד לשתיהם אר"ד בעי תעניות בפ"ע בשביל כבוד אביו ותעניות בפ"ע בשביל כבוד אמו וכן נסתפקנו בעון משכב זכור אם האדם בעל ונבעל מקרי מין אחד וסגי בסך התעניות הקצוב לשתיהם אר"ד חשיבי כתרי מינים ובעי לכל חטא תעניות בפ"ע גם רצינו לדעת מה הוא התיקון של עון כבוד אב ואם וכמה ימים צריך להתענות, יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בכתבי הקודש של רבינו חיים ויטאל זצ"ל וז"ל הנה בהיות האדם חוטא במשכב זכור גורם להוריד או"א ממקומם העליון למטה עד הנצח והוד וגורם לבטל זיווג זו"ן ולהחזירם אב"א ומתמלאים דינים וגבורות ולכן חטא זה גדול מאד ותשובתו היא שיתענה רל"ג ימים כמנין זכור לפי שהוריד או"א עד הרגלים ולכן יתענה רגל ולכן צריך שיכוין בכל יום מימי תעניותיו אלו ששני שמות אלו של או"א שהם הוי"ה דיהדין ואהי"ה דיהדין העולים ג"כ רג"ל והוא הורידם בחטאו עד הרגל כנז' יכוין להעלותם למקומם גם יכוין להעלות עמהם גם האחוריים שלהם העולים בגי' קפ"ד ותקמ"ד וכו' ואמנם אם חטא כפלים שבעל ונבעל בזכור כמו השפן והארנבת צריך עוד ג"כ תיקון אחר והוא שישתטח ויתגלגל על השלג תשעה פעמים ויכוין כי שלג הוא בגי' אלפין וכו' ע"ש הרי משמע להדיא שאם חטא כפלים שבעל ונבעל יספיקו לו רג"ל תעניות לשני העבירות האלו ורק צריך שיוסיף

לעשות עוד תיקון השלג אבל בתעניות אין צריך להוסיף כלום והנה מזה ג"כ נלמד לשנין ספק הא' שלכם בענין חטא כבוד או"א שודאי יספיקו התעניות לשני חטאים יחד שהוא מה שחטא בכבוד אביו ומה שחטא בכבוד אמו מאחר כי הפגם הוא במקום אחד כל זה נקרא מין אחד של עבירה.

ואשר שאלתם מה הוא התיקון של חטא כבוד או"א הנה מצינו בכתבי הקודש של רבינו מהרח"ו זלה"ה אשר העתיק בנו מהרש"ו ז"ל שכתב וז"ל תקון לעובר על מצות כבוד אב ואם הנה פגם שלו הוא בשם י"ה שהם או"א ובהיותו במלוי אלפין כזה יו"ד ה"א עולה בגי' כ"ו ולכן יתענה בנגדו כ"ו תעניות ובכל יום מהם ילקה כ"ו מלקיות ויכוין בשם הנז' ע"ד הנז' עכ"ל.

עוד כתב וז"ל תקון למי שחטא בכבוד אביו ואמו יתענה מ"ה תעניות כמנין אב ואם עם הכולל ויכוין לשם י"ה שהם באו"א כי שם הוא המקום שפגם ויכוין לתקן את אשר עוות אלא שבשחרית יכוין לשם י"ה הנז' במלוי יודי"ן יו"ד ה"י. ובמנחה יכוין בו במלוי אלפין כזה יו"ד ה"א ובערבית יכוין בו במלוי ההי"ן כזה. יו"ד ה"ה גם יכוין ששלשה פעמים י"ה י"ה י"ה ע"ד הנז' הם בגי' צ"א כמנין יאהדונה"י והכוונה היא כי כאשר יתקן פגם או"א אז יאירו וישפיעו בבניהם שהם ז"א יהו"ה ונוקביה אדנ"י ונלע"ד חיים הכותב שחסר עוד פה כונה אחרת והיא זאת כי ג"פ י"ה פשוטים הם בגי' מ"ה כמספר ימי תעניותיו ובכל יום יכוין אל מספר אחד עד כלות מ"ה מספרים כנודע בשאר התיקונים עכ"ל.

והנה אמר מורי ז"ל כי תיקון הא' הוא למי שעבר על מצות כיבוד שלא האכילם והשקם והלבישם ושמשם ולא קם מפניהם ותיקון הב' של מ"ה תעניות הוא שחטא בדברים הנקראים מורא כגון שישב במקומם וסתר דבריהם והכריע את דבריהם בפניהם והזכיר אותם בשמם ועבר על צוויים וכיוצא.

והנה מן מספר התעניות הנזכרים בתיקון הב' שהם מ"ה כמנין אב ואם עם הכולל מזה ג"כ יש קצת הוכחה שתעניות אלו יספיקו לשניהם ואודיע עוד לכם כי כל התיקונים הנזכרים לא יועילו להמקלל אביו ואמו כי זה הוא פגם אחר בפני עצמו וצריך לו תיקון אחר בפ"ע וכבר רבינו זלה"ה אמר ג"כ התיקון של זה המקלל אביו ואמו להתענות שלשה ימים רצופים כנגד ג' עטרין קדישין דברא בוכרא שהם חב"ד שהם ירותא דאר"ץ דמעטרי לברא קדישא ז"א שהם תלת מוחין דיליה כנודע והמקלל אביו ואמו גורם הסתלקות העטרין הנז' וכנגדם הם ג' ימים רצופים אשר בכל יום מהם עם לילו הם עשרים וארבעה שעות וכו' ע"ש ומדברי רבינו ז"ל אלו נראה שצריך להתענות ג' ימים רצופים עם לילותיהם דוקא ולא יספיק לו להתענות תמורת זה ארבעים יום בלי לילותיהם ואע"ג שכבר כתב רבינו ז"ל שהפסקה של ג' ימים וג' לילות נחשבת בארבעים יום עכ"ז הכא בהאי תיקון של מקלל צריך שיעשה התעניות ג' ימים וג' לילות רצופים כן נ"ל להבין מדבריו מכמה טעמים ואין צורך עוד להאריך בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תי"ד

שאלה מצינו בגמרא דיומא במתניתין דף פ"ה ע"ב חטאת ואשם ודאי מכפרין מיתה ויוה"כ מכפרים עם התשובה. תשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה ועל ל"ת ועל החמורות הוא תולה עד שיבא יוה"כ ויכפר וגם אמרו בגמרא שם דף פ"ו שאל רבי מתיא בן חרש את ראב"ע ברומי שמעת ד' חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש א"ל שלשה הן ותשובה עם כל או"א. עבר על עשה ושב אינו זז משם עד שמוחלין לו שנאמר שובו בנים שובבים עבר על ל"ת ועשה תשובה. תשובה תולה ויוה"כ מכפר שנא' כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתכם עבר על כריתות ומיתות ב"ד ועשה תשובה תשובה ויוה"כ תולין ויסורין ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם אבל מי שיש חלול השם בידו אין לו כח בתשובה ולא ביוה"כ לכפר

ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שנאמר ונגלה באזני ה' צבאות וכו' ע"ש והנה רצינו לידע מי שעשה התיקונים האלה של מספר התעניות שגילה רבינו האר"י זיע"א על לאוין ועל כריתות ומיתות ב"ד אם גם בו שייך הני חלוקי הנז' שבלאוין בעי יוה"כ לכפר ובמיתות בעי יסורין או"ד כיון שעשה תעניות אלו הקצובים או תכף ומיד יתכפר ולא בעי יוה"כ ולא יסורין יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה כבר ידעתם מ"ש בגמרא שהם שלשה חלוקי תשובה עם כל או"א והנה התשובה הזאת הנזכרת במשנה לא נתפרשו הפרטים שלה ויש בזה כמה מדרגות לפי כוחם של בני אדם ולפי בחינת נשמתם והנה רבינו האר"י זצ"ל אשר גילה מספר הצומות וסדרי התיקונים הנה כל אלו הם סדר התשובה כי הוא ז"ל מסר סדר תשובה במספר הצומות האלו השייך לכל נפש בין אם תהיה נפשו עליונה בין אם תהיה תחתונה בין קטנה בין גדולה מכל בחינה שיהיה אם יעשה זה הסדר שגילה רבינו ז"ל יצא האדם י"ח תשובה בזה וה"ז חשיב עשה תשובה שלימה ואין בה שום ספק כי זה הסדר שגילה רבינו ז"ל הוא דבר השוה לכל נפש שכל העושה זה התיקון נכון לבו בטוח שעשה תשובה שלימה על אותו עון מיהו מי שהוא תש כח ואינו יכול לעשות סדר זה שגילה רבינו ז"ל והתענה מעט ימים דוקא או לא התענה רק התוודה ובכה ונתחרט חרטה גמורה אפשר שהקב"ה יתרצה בתשובתו זאת ויחשבנה לו תשובה שלימה ומעליא אבל מי עלה שמים וירד שיגיד לו שהקב"ה קבל תשובתו בשלימות ואין צורך לו עוד לעשות תיקון משא"כ העושה סדר התיקון שגילה רבינו האר"י זצ"ל זה נכון לבו בטוח שיספיק לו התיקון הזה ועל כן מאחר שכל התקונים האלה שגילה רבנו הם בכלל התשובה אז אה"נ כל דבר ליקום אדיניה אם היא עבירה של לאו אע"פ שצם ועשה כמ"ש רבינו ז"ל עכ"ז בשביל הגמר של הכפרה צריך הוא ליוה"כ ועד שיבא יוה"כ תגמר כפרתו לגמרי ואז יפטר מכל עונש של אותו עון הן גלגול הן גהינם לא יהיה לו כלל ואם היא עבירה של כרת ומיתות ב"ד צריך הוא ג"כ ליסורין לגמר כפרתו מלבד יוה"כ אך היסורין האלו הם מסורים בידי שמים ואינם קצובים ושוים לכל אדם כי יש כמה מדרגות בזה ולפעמים יספיקו יסורין קלין הכל לפי מה שהוא אדם וכפי השערת הבורא יתברך שמו אשר שוקל בפלס משפט וכבר ידעתם מה ששאלו בגמרא ה"ד יסורים וכל חכם השיב דבר אחר ומשם תדעו ותבינו כי אפילו דברים קלים הם חשובין בכלל יסורין ואם הוא עון חלול השם אז תשובה ויוה"כ ויסורין תולין ורק במיתה יהיה גמר כפרה וילך צדיק גמור לגן עדן.

ולכן תמצא שלכל מין עבירה צריך תיקון בפ"ע וכמו שנתבאר בכתבי רבינו זצ"ל וכאשר הוכחתי בתשובה אחרת בענין זה יען כי כל אלו התיקונים ששידר רבינו זצ"ל הם סדר התשובה עצמה ההתשובה צריכה להיות לכל מין ומין בפ"ע ואם רק ישוב על מין עבירה זו לא תהני ליה תשובתו בעבור מין אחר וכמו ענין הדוי שצריך להתודות על כל מין ומין בפ"ע אבל יוה"כ אע"פ שהוא יום אחד בשנה הוא מכפר על כל מיני העבירות בבת אחת מאחר שכבר עשה האדם תשובה והתודה ונתחרט על כל מין ומין של העבירות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תט"ו

שאלה מצינו בגמרא דיומא חילוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ואמר ראב"ע שהם שלשה ותשובה עם כל או"א וחלוקה האחרונה היא חלול השם שכולן תולין ומיתה ממרקת והנה יש לשאול הלא בחלול השם יש כמה וכמה מינים וכמה הדרגות יש בזה אם הפגם הוא שוה בכולם או"ד יש חילוק ואם יש חילוק איך יהיה חילוק ביניהם אם אפשר לדעת. גם רצינו לידע אם בעון חילול השם ג"כ יש לחלק בין שוגג למזיד כמו חילוק שיש בין שוגג למזיד דשאר עבירות. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה ודאי יש חילוק בעון חלול השם ואין כל העניינים שוים וכפי

רפד תורה

המקובל מרבינו האר"י זצ"ל שקיבל מפי אליהו זכור לטוב כי בחלוקי כפרה הנז' יש בכל או"א ד' בחינות דהיינו חלוקה הראשונה שהיא בביטל מ"ע הנה הוא פוגם בעשיה והפגם הוא שמוריד העשיה למקום הקליפות אך אין כל הפגם של ביטול מ"ע שזה יען כי יש מ"ע שהמבטל אותה גורם ירידה למלכות דעשיה בלבד בשלשה ראשונות דקליפה והוא מפריד ה"א אחרונה בלבד ויש ביטול מ"ע שעושה פגם יותר מזה והוא שמפריד גם התפארת שה"ס וא"ו מן הבינה שה"ס ה"א ראשונה ובזה גרם שירידה העשיה עד שלשה אמצעיות דקליפה והוא ירידה יותר ויש ביטול מ"ע גורם פגם יותר מזה שפוגם בבינה שה"ס ה"א ראשונה שגרם לה ירידה והפרידה מן החכמה שהיא סוד יו"ד ובזה גרם שתרד העשיה עד שלשה אחרונות דקליפה ויש ביטול מ"ע שעושה פגם יותר שפוגם גם בחכמה שה"ס יו"ד והפרידה מן הכתר שה"ס קוצו של יו"ד ובזה גרם ירידה לעשיה יותר באופן שאין כל העשין שוין יש מ"ע חמורה שגורם ביטולה פגם רב ויש מ"ע קלה שגורם ביטולה פגם זעיר ויש לכולם ד' מדרגות כאמור אך לא קבלנו מכתבי רבינו זצ"ל פרטותם איזו מצוה ממדרגה ראשונה ואיזו ממדרגה שניה והנה ד' בחינות יש ג"כ בחלוקה השניה של ביטול מצות לא תעשה שגם הלאוין אינם שוים במעלתם ויש בהם ג"כ ארבע מדרגות הנז' אך פגם הלאוין הוא ביצירה שגורם ירידת היצירה לעשיה וכפי סדר אשר כתבנו בפגם העשין בירידת העשיה למקום הקליפות כן יש בפגם הלאוין בירידת היצירה לעשיה וכן עז"ה בחלוקה השלישית של כריתות ומיתות ב"ד אך אלו פגם שלהם הוא בבריאה שגורם ירידת הבריאה ליצירה וע"ד הארבע בחינות הנז' יש כאן ג"כ ארבע בחינות בפגם וכן הוא בחלוקה הד' של חלול השם אך זה העון פגם שלו באצילות שגורם ירידת האצילות לבריאה וג"כ יש בזה ד' בחינות יש עון חילול השם שהוא קל גורם רק להפריד המלכות דאצילות מן התפארת ולהורידה אל ג' ראשונות דבריאה ויש עון חלול השם שפוגם גם בתפארת דאצילות ועושה ירידת האצילות לבריאה יותר ויש עון פוגם גם בבינה דאצילות ויש עון פוגם גם בחכמה דאצילות ע"ד הנז"ל עכ"ד זלה"ה הרי לך מפורש להדיא בדבריו שיש בעון חלול השם ד' מדרגות ואין פגם של הכל שוה אך אין אתנו יודע איזה אופן נחשב ממדרגה שניה וכיוצא.

לשמה

ומה ששאלתם אם יש לחלק בעון זה בין שוגג למזיד כמו שיש לחלק בשאר עבירות זה דבר פשוט הוא ולא צריך למבעי שבודאי יש לחלק בין שוגג למזיד כשאר עבירות דמאי שנא. ורבי ישמעאל לא דיבר אלא על המזיד דהיינו כאשר עשה זה את המעשה ידע כי מן המעשה הזה יהיה חלול השם ועכ"ז לא חש ועשה אותה. גם זאת אודיע לכם שאפילו שעשה המעשה במזיד שידע שהוא עון והזיד בעון ההוא אבל שגג בחלול השם דהיינו שחשב שלא יוודע הדבר ולא יהיה חלול השם אע"פ שאה"כ נודע הדבר ע"י איזה סיבה ונעשה חלול השם הנה זה נקרא מזיד בעון העבירה ההיא אבל בעון חילול השם נקרא שוגג שאם היה יודע שיהיה מזה חילול השם היה פורש ולא היה עושה ודוגמא לזה תמצא במה שפסק הרמב"ם ז"ל בהלכות שגגות פ"ב ה"ב וז"ל עבר עבירה ויודע שהיא בלא תעשה אבל אינו יודע שחייבין עליה כרת ה"ז שגגה ומביא חטאת וכו' ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי יהיה בעזרתינו הוא אב הרחמן

ה' צבאות צורי וגואלי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ע.

שאלה תט"ז

שאלה אחר ברכות השחר אומרים יהי רצון וכו' שתצילנו היום ובכל יום מעזי פנים וכו' עד ומדינה של גהינם והנה יש בזה מקום שאלה הלא כל הדברים שפרט אותם הם דברים השייכים בעוה"ז שצריך שמירה לאדם מהם בכל יום ויום כי לכן אומרים בתחילה שתצילנו היום ובכל יום אבל בקשה זו של הצלה מדינה של גהינם אין זה שייך לכל יום ויום כי אין דבר זה נוהג אלא אחר פטירת האדם מעוה"ז ולמה אומרים דבר זה עם דברים אלו שאין כאן מקום שאלה זו כי כל בקשה זו מיוסדת על מקרים של כל יום ויום בהיות האדם חי בעוה"ז. על כן יורנו הדבר הזה בתשובתו הרמה ושכמ"ה.

תורה לשמה רפה

תשובה

גם בקשה זו של ההצלה מדינה של גהינם היא שייכה לכל יום ויום ממש בעוד האדם בעוה"ז והוא דאיתא בכתבי רבינו האר"י זצ"ל בביאור הזוהר על תוספתא הנז' בפ' נח דף נ"ט ע"ב מ"ש כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תרין רוחין וכו' וכתב הרב וז"ל ענין תרין רוחין אילין שיש לכל צדיק וצדיק יובן במ"ש הכתוב ונכרתה הנפש ההיא ויובן במ"ש חז"ל הרשעים בחייהם קרויים מתים ויובן במ"ש חז"ל כי נשמת הרשע יורדת אל רגליו בסוד ותגל מרגלותיו ותשכב כנז' בס' הזוהר ובס' התיקונין והענין הוא כי הרשע כאשר הוא חוטא הוא מוריד נשמתו בגהינם בהיותו בחיים כי בעת יצירתו נופחה נשמתו בקרבו ובהיותו חוטא מוריד נשמתו דרך מרגלותיו ונשקעה בגהינם וכפי בחינת עונותיו יורדת נשמתו כך מדרגות ולכן בחייו קרוי מת וכאשר תיה רשע גמור גמר אומר להפיל נשמתו בגיהנם ואם תאמר והרי אנחנו רואים אותו שהוא בחיים ואיך הוא נקרא מת כמו שהקשו עמ"ש בגמרא כי הרשע נכתב ונחתם למיתה בר"ה והרי אנו רואים אותו שהוא חי אבל התשובה היא עם הנז' כי שתי בחינות נשמה יש באדם התחתונה היא נכנסת בפנימיותו והעליונה נשארת בבחינת צלם מקיף על ראשו כמ"ש אך בצלם יתהלך איש כנודע ובעת שהוא חוטא ויורדת נשמתו מדריגה התחתונה ממנה אל תוך גהינם כך נכנסת בפנימיותו מדרגה התחתונה של נשמתו העליונה הנקראת צלם וכפי הבחינות שיורדת נשמתו התחתונה בגיהנם כך בחינות מדרגות יורדות מנשמתו העליונה אל תוך גופו להחיותו וכאשר גמרה התחתונה לצאת מתוכו ולרדת בגיהנם בגמרה גם נשמתו העליונה ליכנס בגופו ממש ונשאר בלתי צלם על ראשו ואם עוד יוסיף לחטוא עוד גם הצלם ההוא ירד מטה מטה לגהינם מדרגה אחר מדרגה כפי הגדר שחוטא ואז גם הצלם ההוא נגמר לרדת ולצאת דרך מרגלותיו אל גהינם אז עליו אמר הכתוב כי אם עונותיכם היו מבדילים וכו' ועליו נאמר ונכרתה הנפש ההיא כי כל בחי' נשמתו תמו נכרתו ירדו לגהינם ונפסקה אחיזתם מלמעלה וכו' עכ"ל ע"ש הרי לך להדיא שיש דין גהינם בכל יום ויום להשע בעודו בעוה"ז קודם שנפטר ועל זה מבקשים שיצילנו מדינה של גהינם שלא ירד שום חלק מחלקי הנפש אל גהינם גם בהיות האדם בחיים בעוה"ז כי הצדיקים נשמתם התחתונה שוכנת תוך גופם ונשמתם העליונה עומדת על ראשם בסוד אור מקיף ומשם שואבת לו חיים מלמעלה תמיד ומריקה אל נשמתו אשר בתוכו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תי"ז

שאלה

המתענה פ"ד ימים לתיקון שז"ל שעושה ג' הפסקות של ב' ימים וב' לילות שכל א' נחשבת בכ"ז יום וכנז' בכתבי האר"י זלה"ה ודרכו לעשות ב' בשבוע אחד וא' בשבוע שאחריו הנה מאחר שהם צריכים להיות רצופים אם יעשה הראשונה ביום ב' וביום ג' איך יעשה השניה ביום ה' וביום וא"ו והוא כשאוכל ביום רביעי הנה הוא מפסיק באכילה בנתיים ואין כאן רצופים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

הנה ביום רביעי מלבד שהוא מפסיק מבע"י הנה הוא מתענה ג"כ בו מעמוד השחר עד זמן מנחה קטנה וכך הוא צריך לעשות שיקבל עליו ביום שלישי אחר מנחה להתענות ביום רביעי מעמוד השחר עד סוף תשע שעות ומחצה וככה יאמר בפירוש הריני לפניך בתענית נדבה למחר מעלות השחר עד סוף תשע שעות ומחצה ומאחר שהוא מתענה רובו של יום רביעי ומקבל התענית בפיו הנה גם זה נחשב לתענית אלא שאינו משלים ואע"פ שהוא אוכל אחר תשע ומחצה עכ"ז חשיבי התעניות שלו רצופים ומה גם שהוא חוזר ופוסק מבע"י וטוב שיקבל התענית של ההפסקה אחר שיגמור אכילתו ויעשה הקבלה מבעוד יום ויאמר הריני בתענית מעכשיו והנה במגלת אסתר כתיב וצומו עלי שלשת ימים וכו' ואיתא במדרש שוחר טוב מזמור כ"ז יכול יהיו צמים ג' ימים וג' לילות ולא היו מתים אלא שמפסיקים מבע"י פירוש שהיו אוכלים מעט קודם שקיעת החמה ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי יהיה בעזרתינו הוא ה' צבאות צורי וגואלי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

רפו תורה

שאלה תי"ח

שאלה אנכי העבד זכני השי"ת וקבעתי דירתי בארץ הקדושה תוב"ב צפת תוב"ב והנה רחוק מן העיר באיזה שעות יש מקום אחד אשר גם הוא מארץ ישראל שיש בו פרדסים ונמצאים שם פירות חשובים טובים ומתוקים ומשובחים במאד מאד אשר גם בשאר ארצות המגדלות פירות טובים יש לפירות אלו שבח ויתרון והנני שואל ממעכ"ת אם ארצה ללילך בזמן גידול הפירות למקום ההוא ואשב שם איזה ימים כדי לאכול מפירות הטובים שבו אם יש בזה איזה פקפוק ממידת חסידות ללכת ממקום למקום מהלך איזה שעות בשביל אכילה והנאה של מותרות הגוף כי כל אכילה זו היא בכלל מותרות נחשב או"ד שרי גם לפי מידת חסידים משום חיבוב ארץ ישראל כי פירות הם של א"י ויש מצוה בהליכה לשם לאכול מפירות החשובים של א"י. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה גם לפי מדת חסידים לית בהא פקפוק וחשש דכן מצינו בגמרא דערובין דף למ"ד אמר רבב"ח כי הוה אזילנא בתריה דרבי יוחנן למיכל פירי דגנוסר כי הוינן בי מאה הוה מנקטינן לכל חד וחד מאה מאה ולכל מאה מנייהו לא הוה מחזיק להו צנא בת תלתא סאוי הוה אכיל להו לכולהון וכו' ע"ש הרי מפורש שהיו הולכין רבי יוחנן וסיעת מרחמותי מאה רבנן ממקום למקום כדי לאכול פירות מתוקים וטובים וכל הליכתם בשביל זה שכן מוכח מן הלשון ובודאי הם היו מכוונים בזה בשביל חיבוב ארץ ישראל לאכול מפירות המתוקים וחשובים שלה וכוונתם לש"ש והנה ודאי כולם היו חסידים וקדושים נמצא ד"ז הוא משנת חסידים ולית ביה פקפוק ולכן מאחר שגם אתה השואל כונתך לש"ש בשביל חיבוב א"י ולהודות להי' על הארץ ופירותיה הטובים לך אכול בשמחה והכל הולך אחר כונת הלב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה

שאלה תי"ט

שאלה אחד נהג שלא ישית שיחה בטלה ביום שבת והנה פעם אחת נתארח אצלו ת"ח בליל שבת והיה יודע האורח המנהג של בעה"ב בשיחה בטלה בשבת והביאו לפניהם תבשיל חמוץ מבושל במי רמונים חמוצים. שאל האורח באיזה מין חמוץ מבושל זה א"ל המשרת מבושל במי רמונים ענה בעה"ב ואמר כ"כ יש כח במי רמונים לחמץ א"ל האורח לבעה"ב מאחר שאתה נוהג שלא תשית בשבת שיחה בטילה לא יפה עשית שדברת עתה דברים אלו ועברת על מנהגך שגם דברים אלו שדברת הם בכלל שיחה בטילה וצריך אתה להשמר גם בזה ועתה בעה"ב הנו' שואל אם יפה הורה החכם שגם דברים כאלו הם בכלל שיחה בטילה בדי שישמור לשונו מכאן ולהבא בכיוצא בזה מאחר שקבל עליו להתנהג בזה ביום שבת אע"פ שהוא מדת חסידות נעשה עליו נדר. לכן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דחולין דף קי"א ע"ב בדין נ"ט בר נ"ט דרב אוסר וקאמר בגמרא והא דרב לאו בפירושא אתמר אלא מכללא אתמר דרב אקלע לבי רב שימי בר חייא בר בריה חש בעיניו עבדו ליה שייפא בצעא בתר הכי רמו ליה בשולא בגווה טעים ליה טעמא דשייפא אמר יהיב טעמא כולי האי ע"ש ומקשים איך מוכיח מדיבור זה דין נ"ט בר נ"ט בעלמא לאיסורא ודילמא רב מלתא בעלמא קאמר ומתרצים כי ידוע אחת ממדות טובות שמנו לרב הוא שלא היה שח שיחה בטילה וכן כתב הרמב"ם ז"ל בה' דעות פ"ד אמרו על רב תלמיד רבינו הקדוש שלא שח שיחה בטלה מימיו ע"ש ולהכי שפיר דייק השומע מדבריו אלו לענין דינא דאם אין כונת רב להשמיענו בד"ז לענין דינא הו"ל שיחה בטילה והוא לא שח שיחה בטלה על כן מוכרח אתה לומר שכיון רב בדברים אלו לאשמעינן לענין דינא בדין נ"ט בר נ"ט עכ"ד ז"ל וא"כ השתא ממילא תבין שיפה הוכיח החכם את בעה"ב דדאי כיון דאין כונת בעה"ב לומר בזה איזה צורך של דין הוי דברים אלו שיחה בטילה

תורה

כי אין בהם צורך כלל וכמו הנך דברים דאמר יהיב טעמא כולי האי שלולי כונתו לענין דינא הוה נקרא שיחה בטילה וכן הדבר הזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה ת"כ

שאלה מי שנוהג ללמוד בכל ער"ח קריאת הקרבנות כולם שבפרשת ויקרא ופרשת צו וכונתו ע"פ מ"ש רז"ל דקריאת הקרבנות חשוב כהקרבת קרבן וכנז' בגמרא כל הקורא בפ' עולה כאלו הקריב עולה וכו' ועתה שואל אם חל ער"ח בשבת אם ילמד כמנהגו או"ד כיון דביום שבת לא היו מקריבים חטאות ואשמות וכיוצא לא יאמר הפרשיות אלו שלהם על כונה זו לכוין כאלו הקריב חטאת ואשם ע"ד מ"ש ונשלמה פרים שפתינו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כמו הסברה הזאת של שאלת השואל שמצדד לבלתי יאמר מצינו בענין מזמור לתודה בערב פסח ובחוה"מ של פסח שכתב בש"ע א"ח בהגה"ה שלא יאמרו מפני שלא היו מקריבים בזמן בהמ"ק כי היא באה חמץ ע"ש הרי דחשו שלא לומר בזה"ז פרשה של קרבן ביום שלא היו מקריבים הקרבן הדוא כשהיה ביהמ"ק קיים אך באמת האי טעמא הנז' הבאמר במזמור לתודה הוא טעמא קלישא ורבותי ז"ל אומרים אותו גם בערב פסח ולא חיישי להאי טעמא כלל ועל כן גם זה השואל יכול לומר פרשיות של כל הקרבנות בשבת כמנהגו בחול ומ"ש רז"ל כאלו הקריב חטאת ועולה ואשם אין זה כמקריב ממש ולכן רבי ישמעאל בן אלישע כאשר קרא והטה כתב על פנקסו לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמנה ואע"ג דאפשר לו לקרות פרשת חטאת גם בודאי היה קורא עכ"ז ידע כי זה אינו כמביא קרבן ממש וכן מצינו שארז"ל הרבה דברים כיוצא באלו כמ"ש כל הכועס כאלו עע"ז וכיוצא בזה ואין אנחנו אומרים יפסל זה לעדות כי הדבר מובן לכל שאין זה כעושה ממש ולכן אין לחוש להאי

לשמה רפז

תששא דהשואל וה"ז קורא כדרכו גם בשבת בפרשיות של הקרבנות ואע"פ שמכוין בהם שתהא הקריאה נחשבת כהקרבה. וראינו בכתבי רבינו הגדול האר"י וצ"ל מצינו (שכתב) וז"ל האדם צריך לקיים כל תרי"ג מצוות במעשה וכן בדיבור ע"ד מ"ש רז"ל כל העוסק בפ' עולה כאלו הקריב עולה וכן במחשבה ואם לא קיים כולם בשלשה בחינות אלו יתגלגל עד שיקיים כל התרי"ג מצות בשלשה בחינות אלו עכ"ל וכנז' בספר הגלגולים כ"י נמצא זה חלק הקריאה הוא חיוב בפ"ע ולכן אנחנו צריכין לקרות כל תרי"ג מצוות בפה ויש תועלת הרבה בקריאתם להשלים חיוב חלק הדיבור.

ועוד בע"כ צריך אתה לומר כי אין הקורא הוא מקריב ממש דא"כ הא הו"ל שחוטי חוץ ואיך אנחנו אומרים כל יום אחר פרשת התמיד שיהא חשוב שיח שפתותינו כאלו הקרבנו קרבן התמיד וכו' ואנחנו אמרנו פרשת התמיד חוץ למקדש ובחוצה לארץ על כן כמו שאנחנו מכוונים בזה לומר כאלו הקרבנו אותו בבית המקדש על המזבח בעבודת כהן כן זה האומר פרשת הקרבן בשבת מכוין בזה לומר כאלו הקריב קרבן חטאת ואשם בימות החול בזמן המוכשר להקרבה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תכ"א

שאלה מי שחוטמו גדול אם מותר לקראו בעל החוטם או"ד חשיב זה גנות והוא בכלל לשה"ר ואסור. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה

תשובה מצינו בכמה דוכתי למר שמואל דקרי לר"י שינגא ויש בזה ב' פירושים הא' שינגא חריף ומחודד והב' פירושו שיניו גדולים וב' הפירושים המה כתובים בספר הערוך ע"ש וא"כ לפי פירוש הב' נלמד לנדון השאלה דלית לן בה מיהו נראה דדבר זה בידון לפי העת והזמן ולפי דעתן של בני אדם אם דרכן להקפיד על זה אם לאו שאם אין דבר זה שגור ומוטבע ומצוי בין בני אדם לקרוא

בעל התוטם לאדם שיש לו חוטם גדול ה"ז חשיב גנות ואסור והא דשמואל שאני די"ל כך היה דרכם של בני אדם בזמן ההוא לקרא שיננא למי ששיניו גדולים ולא היה דרכם להקפיד בזה כי לא היה נחשב להם דבר זה לגנות.

ועיין בגמרא דבכורות דף מ"ד ע"א מחוי רב הונא חד מדידן וחד מדידהו ואקפד רב יהודה ופירש רש"י ז"ל רב יהודה היה יושב כנגדו והיו עיניו משונות ע"ש והנה מדלא חש רב הונא ואמר הכי יש ללמוד כל כהאי גוונא דרב הונא שרי אלא שרבי יהודה עכ"ז אקפד הדרן למילתין דעניינים כאלה הם גידונים לפי הזמן ולפי דעתן של בני אדם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תכ"ב

שאלה מי שקנה עליית המפטיר בספר שני אך הוא יש לו אב ואם בחיים ואינו רוצה לומר קדיש דקפדי בזה ורוצה הש"ץ לומר הקדיש והגבאי רוצה לכבד אחד מראשי הקהל שהוא יאמר, יורנו המורה הדין עם מי ושכמ"ה.

תשובה הקדיש זוכים בו אביו או רבו של אותו שקנה העלייה של המפטיר ואם לא היו אביו או רבו בבית הכנסת הרשות ביד הקונה ליתנו למי שירצה מאחר שקנה העליה והקדיש הוא בכלל והכי איתא בגמרא דמגילה דף כ"ד במשנה המפטיר בנביא הוא פורס על שמע והוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תכ"ג

שאלה ילמדנו רבינו למה נוהגים לכתוב שם הוי"ה ברמז אות ה"א לבדה כי בשלמא היו"ד היא תחלת השם אבל ה"א היא סוף אותיות השם ואין דרך לכתוב הרמז באות הסוף אלא באות שבראש. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא באותיות דרבי עקיבה וו"ל אין ה"א אלא שמו של הקב"ה המפורש שבו נברא העולם כולו שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה"א בראם וכו' ומה נשתנה מכל האותיות וכו' מפני שכל האותיות כשאדם מוציאן מפיו הוא מרגיש בהם בשפתיו ובלשונו ומוציא טיפת רוק מפיו אבל הה"א אינו מקבל טומאה מפני כשאדם מוציאו מפיו אינו מרגיש בו לא בשפתיו ולא בלשונו ואין מוציא בה טיפת רוק מפיו ולכן כל שמות המפורשות אינם נכתבות אלא בה"א וכו' ע"ש ועוד יש טעם נסתר מפני כי ה"א אחרונה מהשם היא עלמא דאתגלייא ולכן השם הוי"ה הנעלם כאשר כותבים אותו רומזים אותו באות ה"א אחרונה שהיא עלמא דאתגלייא אשר ממנה נולדו נשמות ישראל והיא סוד העשיה הקרובה לגו והיא בחי' שם אדני שהוא ששם ההוי"ה נקרא בו והבן היטב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תכ"ד

שאלה מצאנו בספר אחד סגולה למצוא חן בעיני אויב שיזכיר שבעה פעמים אוריאל בנשימה אחת ונסתפקנו איך יאמר שם מלאך זה בפיו גם נסתפקנו כן במלאך סתריאל אם יוכל להזכיר בפיו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה זה ידוע כל מלאך שנקראו בשמו בני אדם מותר להזכירו בפיו והנה מלאך אוריאל יש בשמו שם אדם וכן הוא בדברי הימים א' ס' ט"ו לבני קהת אוריאל השר וכו' גם מלאך סתריאל נקרא בשמו אדם וכנז' בגמרא דבכורות דף נ"ד העיד רבי ישמעאל בן סתריאל ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה

שאלה תכ"ה

שאלה לדעת הפוסקים דס"ל הנשים יכולים לקיים מ"ע שהז"ג וגם ברכה יכולים לברך הנה אם אלו הנשים עשו מ"ע שהז"ג והוסיפו עליה אם עוברות על בל תוסיף כדין האנשים או"ד כיון דאין עליהם מצוה זו בתורת חיוב ורק הם ברצונם קבלו לקיים אותה אין חל עליהם איסור בל תוסיף. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הדבר ברור דלא שייך איסור בל תוסיף אלא במי שהוא מחויב במצוה ההיא מן התורה אבל מי שהוא פטור מן התורה לגמרי ורק הוא הכניס עצמו בחיוב המצוה לא חל עליה איסור בל תוסיף וראיה לזה מהא דתנן בגמרא דשבועות דף ל"ה אמר לשנים משביע אני עליכם וכו' והם יודעים לו עדות עד מפי עד או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הרי אלו פטורין וכתב הר"ן ז"ל בשם הרמב"ן ז"ל למה לי למתני הכי פשיטא דאי משום קרובים או פסולים הא תנן ברישא דמתניתין דאינה נוהגת בהן וכו' ותירץ הרמב"ן ז"ל דאתא לאשמעינן שאפילו האמינן הנתבע על עצמו שאם יבואו ויעידו יתן אפ"ה פטורין כיון דמן הדין אינם נאמנים וכענין שאמרו בירושלמי דגרסינן התם עד אחד שא"ל הרי אתה מקובל עלינו כשנים יכול יהא חייב ת"ל והוא עד או ראה את הכשר להעיד עדות ממון עכ"ל ע"ש וכן הריטב"א ז"ל בחדושיו כתב על המשנה הנז' וז"ל דלא נצרכה משנה זו אלא לשקבל עליו בע"ד עד מפי עד או קרוב או פסול ואשמעינן דאע"ג דאיכא כפירת ממון אפ"ה פטורין דכי כתיב ביה והוא עד או ראה בראויין להעיד לחייב ממון בכח עדותן משמע וכן פירשו בירושלמי להוציא אחד שאמרו לו הרי אתה מקובל עלינו כשנים עכ"ל ע"ש.

הרי הדבר מפורש יוצא מפי סרכין תלתא הרמב"ן והריטב"א והר"ן ז"ל שהביאו ג"כ ראיה לדבריהם מן הירושלמי להדיא דכל שהוא מן התורה אינו בר עדות אע"ג דקבלוהו ומכח הטעם שכל תנאי שבממון קיים אנן מכשירינן עדות הפסולים כשהכשירום וקבלום

לשמה רפט

הבע"ד עכ"ז כיון דמן התורה אינו בר עדות ואינו מחוייב להעיד לא חל עליו השבועה ולא עבד איסורא כלל אם לא רצה להעיד וא"כ השתא ה"ה הכא כיון דמן התורה הם פטורים ממצוה זו ורק הם מצד עצמם קבעו לעשותה לא חל עליהם איסור בל תוסיף ולא עבדי איסורא אם יוסיפו בה וזה ברור. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

(**א"ה** עיין להמחבר לעיל שאלה כזו בדין הנשים בסוכה ועיין ברכי יוסף א"ח סי' י"ז מ"ש בשם רבי אלעזר נחום ז"ל).

שאלה תכ"ו

שאלה אם מותר להזכיר מלאך מט"ט בפה או לאו יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה מצינו שם זה שדברו בו חכמים בדבריהם וכנז' במדרש רבא בפ' בראשית פרשה ה' א"ר לוי יש מן הדרשנים שהן דורשים כגון בן עזאי ובן זומא נעשה קולו של הקב"ה מיטטרון למשה בשעה שא"ל עלה אל הר העברים נעשה קולו של הקב"ה מיטטרון על המים ה"ד קול ה' על המים וכו' ע"ש פירש רש"י ז"ל מיטטרון כלומר מנהיג ולפ"ז מותר להזכיר שם זה בפה כיון שהיא מילה משמשת בשאר דברים ומזכירים אותה בשאר דברים וכמו שמצינו שכל שם מלאך שנקרא בו אדם מותר להזכירו בפה אך עכ"ז לכבוד מלאך שר הפנים יש ליזהר שבעת שמזכירו בשם זה לא יזכרנו כך בפה מלא כי אם יאמר מלאך מ"ם טי"ת וכן עמא דבר וראיתי לרבינו מהרח"ו ז"ל בשער טעמי המצות בפרשת שמות שכתב וז"ל גם היה מורי זלה"ה נזהר מלהוציא מפיו שום שם משמות הקודש או של המלאכים אפילו אותם הכתובים בספרים ולא היה זוכר אותם באמצע הדרוש אלא בדרך זה כשהיה זוכר מטטרו"ן היה אומר מ"ם טי"ת וכשהיה זוכר סמא"ל היה אומר סמ"ך מ"ם וכן כיוצא בזה ועוד כתב אמנם שמות המלאכים שהם נמצאים בבני אדם הנק' בשמותם כגון

מיכאל גבריאל מותר להזכירם ע"ש על כן יש ליזהר במלאך מט"ט כמ"ש הרב ז"ל וכן עמא דבר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תכ"ז

שאלה נמצא כתוב בצוואות מוסר וז"ל כאשר תברך בהמ"ז הזהר להיות דומה למלאכי השרת עכ"ל ולא ידענו פירוש הדברים האלו שאם הכוונה שיהיו רגליו מכוונים בהשוואה אחת דוגמת מלאכי השרת דכתיב בהו ורגליהם רגל ישרה וכמ"ש חז"ל על תפילת העמידה הנה זה לא שייך בבהמ"ז דמברכין מיושב על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בירושלמי בסוף פרק שביעי וז"ל מיסב מתעטף ומברך אם עושה כן הרי הוא כמלאכי השרת מאי טעמא בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ע"ש והכונה זה המתעטף לכבוד השכינה הוא דומה למלאכי השרת דכתיב בהו בשתים יכסה פניו מפני כבוד השכינה ועל זה קאמר הזהר להיות דומה למלאכי השרת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תכ"ח

שאלה ארז"ל בדברים המקצרין ימיו של אדם הוא מי שנותנים לו כוס של ברכה ואינו מברך וכן לעלות לס"ת ואינו עולה והנה נסתפקנו אם זה שאינו רוצה לעלות לס"ת לאו משום שהוא מיקל במצוה ח"ו אלא משום סיבה אחרת כגון שעלה קודם ממנו אחיו והש"ץ בטעות קרא אותו ומשום אזהרת חכמים שאמרו שלא יעלו אחים זא"ז משום עיה"ר לכן אינו רוצה לעלות וגם לא נשאר עליה אחרת אח"כ כי אחיו עלה משלים וזה קראוהו למפטיר או שיש לו סיבה אחרת שאינו רוצה לעלות בשביל שמנהג המקום שהעולים מתנדבים ועושה להם הש"ץ מי שבירך וכו' על נדבתם בקול הם לפני הציבור וזה אין לאל ידו להתנדב ואם לא יתנדב יהיה לו בושה ואם יתנדב ולא יתן זו קשה יותר ולכן לא רצה לעלות על כן רצינו לידע אם גם בעלי סיבות אלו הם בכלל מה שאמרו מקצרין וכו' או"ד מי שיש לו סיבה אחת מסיבות אלו וכיוצא בהן אינו בכלל משום דאין זה מואס במצוה ח"ו וכן אם נתנו לו כוס של בהמ"ז לברך והוא אינו ערב לו היין ואינו יכול לשתותו ועל כן לא רצה לברך אם גם זה בכלל.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אם יש לו סיבות הנז' בשאלה אין זה בכלל דהא איתא בגמרא דברכות דף מ"ץ ע"א רבי זירא חלש על לגביה רבי אבהו קביל עליה אי מתפח קטינא חריך שקי עבידנא יומא טבא לרבנן אתפח עבד סעודתא לכלהו רבנן כי מטא למשרי אמר ליה לרבי זירא לישרי לן מר א"ל וכו' כי מטא לברוכי א"ל נבריך לן מר א"ל לא סבר לה מר להא דרב הונא דמן בבל דאמר בוצע מברך ע"ש ועיין בירושלמי דברכות פ"ח סוף הלכה ב' ע"ש הרי שנתנו לו לברך ולא רצה משום דחזא טעמא לקיים דברי חכמים שאמרו בוצע מברך וכן אלו הסיבות הנזכרים בשאלה הם סיבות הכרחיות ומאחר דלא מסרב בשביל קלות המצוה בעיניו לית ביה חשש מידו אם אינו רוצה לעלות בשביל איזה כעס שיש לו עם החזן או עם גבאי בית הכנסת או אם מסרב בשביל הקריאה שלא ערב לו הענין שהוא קורא בו או אם מסרב בשביל קמצנות שצריך להתנדב והוא יש לו ואינו רוצה וכן כיוצא בזה וזה ודאי בכלל הדברים הנז' שאמרו מקצרין וכו' ועיין מדרש שמות רבא פרשה מ' דא"ל ר"ח לרבי עקיבה שיקרא בתורה ולא רצה וכו' ושבחוהו חכמים ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

תורה

שאלה תכ"ט

שאלה בא לידינו ספר הלכות קטנות למהר"י חאגיז ז"ל ושם בח"ב סי' מ"ג מציגו שאלה הז"ל כיצד ע"י שאלת חכם יפטר מן המלקות וממיתה. תשובה ממלקות הוא פשוט דגודר מדבר וגשאל עליו קודם שמתחוהו על העמוד וכן האוכל פיגול והביאוהו ללקות ונשאל בעל הקרבן עליו נשאר חולין בעזרה דלמ"ד הוי דרבנן ואפילו למ"ד דאורי'ג'א אפשר דאין לוקין עליו אבל לפטרו מן המיתה ע"י שאלה אמרתי בימי חרפי שמי שהוציא בשבת כזית תרומה דחזיא לכהן חייב סקילה ואם נשאל עליה חזרה לטבלה ואמרינן בגמרא טבל למאי חזי נמצא שלא הוציא דבר דחזי למידי ופטור וצ"ע דקרי ליה לטבל ראוי בפרק כירה הואיל ואי עבר ותיקנו אי אמרינן מתוך לקלקלה ונראה דלא אמרינן להחמיר עכ"ל ודבריו תמוהים מ"ש טבל למאי חזי היינו לענין מוקצה אבל לענין הוצאה ודאי חייב עליו דאפילו דבר שאסור בהנאה אם הוציאו בכוונה שהוא חשוב אצלו חייב עליו וכ"ש טבל דחזי ליה למתר וגם אותו היום אפשר ליתנו לפני בהמתו ובודאי שהרב ז"ל אגב חורפיה לא דק בזה ועל כן מאחר שהמציאות שעשה הרב אי אפשר להיות באנו לשאול על עיקר השאלה הנז' אם יש איזה מציאות שיהיה פטור מן המיתה ע"י שאלת חכם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אפשר לעשות מציאות לענין זה והוא אם ראובן קידש אשה ע"מ שאין עליה נדרים ונמצא שהיה עליה נדרים ואחר כך קיבלה קדושין משמעון בלי שום תנאי ואחר שקבלה קדושין משמעון בא עליה ראובן במזיד שהיתה יודעת קדושי ראובן בטלים ונמצא חייבת היא מיתה כיון שהיא מקודשת לשמעון ואח"כ היא עשתה התרה שהתירו לה הנדרים שהיו עליה בראשונה ומאחר שהחכם עוקר הנדר מעיקרו וכאלו לא היה נמצא למפרע קדושי ראובן הם קדושין והרי היא מקודשת לראובן וקדושי שמעון אינם כלום ונמצא ע"כ נפטרה מן המיתה ועיין בש"ע אה"ע סי' ט"ל המקדש האשה ע"מ שאין עליה נדרים ונמצא עליה וכו' אינה מקודשת וכו' היו עליה נדרים והלכה אצל חכם והתירה מקודשת ואפילו היא אשה חשובה בד"א שהתירה חכם קודם שנודעו לבעל אבל אם נודע לבעל קודם שהתירה חכם מיד נתבטלו הקדושין וכן כאן איירי ג"כ שהתירה חכם קודם שנודעו הנדרים לבעל הוא ראובן ומקודם בעת שבא עליה ראובן היא לבדה היתה מזידה כי היא היתה יודעת שיש עליה נדרים וקדושי ראובן בטלים והיא מקודשת לשמעון.

ובאופן אחר נראה לעשות מציאות לענין הנז' והוא דאם אשה אחת אסרה ממון ראובן עליה בהנאה וכן ראובן עצמו ג"כ אסר את ממונו עליה ואח"כ קדש אותה ראובן באותו הממון שאסור עליה בהנאה דהדין הוא שאינה מקודשת דבתר דידה אזלינן והיא לא חזי לה מידי ואח"כ חזרה וקבלה קדושין משמעון דאז היא מקודשת גמורה לשמעון ואח"כ בא עליה ראובן דאז חייבים מיתה היא והוא ואח"כ עשו התרת חכם על איסור הקונם דלמפרע נמצאו קדושי ראובן קדושין וכמ"ש הרשב"א ז"ל והביאו הר"ן ז"ל בנדרים דף פ"ה גבי מתניתין כהנים לוים נהנים לי וכו' דאם עשו התרה הוי מקודשת למפרע ע"ש ומאחר דלמפרע קדושי ראובן קדושין בטלו קדושי שמעון וממילא נפטרו הוא והיא מן המיתה ע"י ההתרה הנז'.

ובאופן אחר נראה לעשות מציאות אחרת בזה והוא כגון שאסר קונם בקונם עליו ועל כל העולם כולו שאמר קונם לבישתו עליו ועל כל העולם דאז אסור ללבשו ואם לבשו אינו יוצא בו י"ח ציצית משום דלא קרינן ביה אשר תכסה בה כנודע וממילא אם יצא בו בשבת חייב דהוי כמשוי מאחר דאסור ללבשו ולא קרינן ביה אשר תכסה בה וכמו דין האשה שיצאה בטלית מצוייצת דחייבת משום דמשוי הוא לה ואם אח"כ עשה התרה על איסור הנז' ה"ז למפרע קיים מצות ציצית ונפטר מן המיתה מאחר דלא חשיב משוי אלא מצוה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה רצא

רצב תורה לשמה

שאלה ת"ל

שאלה אחד מתחסד עם קונו ובליל שבועות לומד תורה מעומד ונביאים וכתובים מיושב ולומד תרי"ג מצות מעומד ומדרש מיושב ולומד חצי אדרא רבא מעומד וחצי מיושב מפני שאינו יכול לעמוד בכל הקריאה כולה מתחילה ועד סוף אם יש בזה מצוה דכבוד תורה דהן אמת הלימוד מעומד יש בו מצוה דכבוד תורה אך יש לנו לומר היינו דוקא היכא דעושה כל הלימוד כולו מעומד אבל אם עומד וקורא ויושב וקורא וחוזר ועומד וחוזר ויושב אין ניכר כבוד התורה בעת שלומד מעומד מאחר דבאותו פרק חוזר ולומד מיושב ועל כן כל שאינו יכול לעמוד מתחילה ועד סוף באותה הלילה י"ל דלא יטריח עצמו אלא דישב וילמוד. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה זה שהוא מטריח עצמו לעמוד אע"פ שאינו יכול לעמוד בכל הלימוד כולו ברוך יהיה דמצוה קעביד והרי ניכר כבוד התורה בעת שלומד מעומד ומה שחוזר וישב מחמת חלישות כוחו אין זה עושה חסרון לאותו זמן שלמד בו מעומד והנה שכרו אתו ופעולתו לפניו וכיוצא בזה מצינו שארז"ל בגמרא דמגילה דף כ"א ע"א כתוב אחד אומר ואשב בהר וכתוב אחד אָמַר ואנכי עמדתי בהר אמר רב עומד ולומד יושב ושונה וכו' רבא אמר רכות מעומד וקשות מיושב ע"ש נמצא גם מרע"ה פעם היה יושב כאשר היה מזדמן לו קשות ופעם עומד כשמזדמן לו רכות ואפשר שהיה מזדמן לו משניהם בשעה אחת אשר על כן גם החסיד הזה אשר הוא פעם עומד כפי מה שיוכל לסבול פעם יושב מצוה קעביד בעמידה זו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

בשם ה' נעשה ונצליח
ל י ק ב ה ״ ו

שאלה תל״א

שאלה מצינו בכתבי מרן האר״י זלה״ה שכל פרצוף מחמשה פרצופי האצילות יש בו חמשה פרצופין שהם א״א ואו״א וזו״ן ולפ״ז רצינו לידע א״כ במה יהיה הפרש והיכר בין פרצוף זה לפרצוף זה יורנו המורה לצדקה ושכמ״ה.

תשובה ההפרש וההיכר הוא במקום של כל אחד ואחד כי הם אינם עומדים בשוה אלא עומדים זה למעלה מזה וזה מלביש את זה ועוד יש הפרש והיכר באיכות האור עצמו וזכותו וכן תמצא הדבר מפורש יוצא בדברי רבינו בעץ חיים בשער א׳ בדרוש עיגולים ענף ב׳ וז״ל גם יתבאר לך התקירה הנז׳ איך יהיה ראש וסוף מעלה ומטה בענין הי״ס והנה הוא מבואר בכל ב׳ בחינות אלו האחד בחינת הי״ס בציור עיגולים זה תוך זה וזו פשוט הוא שעגול הסובב על כולם שהוא גלגל הכתר הנה הוא דבוק עם הא״ס יותר מכולם ולכן משובח אמנם גלגל הב׳ הנקרא חכמה יש הפסק בינו ובין הא״ס והוא גלגל הכתר לכן מעלתו למטה ממעלת הכתר וכן גלגל הבינה הוא רחוק מן הא״ס שיעור ב׳ עיגולים ומעלתו למטה ממעלת החכמה ועד״ז כל עגול ועגול מכל העולמות כולם אשר בתוך החלל כל הקרוב אל אור הא״ס יותר מחבירו הוא עליון מאד ומשובח מחבירו וכו׳.

ועוד יש סיבה אחרת ב׳ היא קרובה אל הנז״ל כי הנה נתבאר איך הקו הנמשך מן הא״ס היה מתפשט ואח״כ מתעגל ומתפשט יותר למטה ומתעגל עד סיום תכלית כל העיגולים ועיגול המתהוה ראשון במקום ראשית הקו הנה הוא מעולה ומשובח מכל העיגולים אשר תחתיו כי הנה הוא נמשך מאור הקו ועוד כי הנה הוא מקבל הארה בהיותו במקום גבוה יותר מכולם וכו׳ עכ״ל ע״ש.

מבואר מדברי רבינו זלה״ה שיש היכר בשלשה אופנים האחד בקירוב המקום וגובהו והב׳ באיכות האור עצמו של הפרצוף כי כל פרצוף העליון מחבירו הוא יותר זך מפרצוף הב׳ כי ידאי פרצוף א״א הוא יותר זך מפרצוף אבא וכן פרצוף אבא הוא יותר זך מפרצוף אמא וכן פרצוף אמא הוא יותר זך מפרצוף ז״א ופרצוף ז״א הוא יותר זך מפרצוף נוקביה. והג׳ יש היכר עוד בקבלת השפע שכל פרצוף עליון הוא לוקח שפע אור א״ס בתחילה והפרצוף התחתון מקבל חלקו מפרצוף שלמעלה ממנו כי א״א משפיע לאבא ואבא לאימא וכעוזה״ד.

והנה צריך שתדעו נאמנה כי ענין התלבשות הפרצופין וענין מעמדן ומצבן גם ענין מה שנזכר בדברי רבינו זצ״ל שכל אחד יש בו החמשה פרצופין אי אפשר לאדם שהוא חמרי לעמוד על אמיתות הדבר לצייר ענייניים אלו בשכל שלו ציור ממשי ח״ו יען כי כל דברים אלו וכיוצא בהם אינם כפשוטן ממש ורק נאמרו לשכך את האוזן ולכן החושב דברים אלו כפשוטן נופל לו כמה קושיות ואם אפשר היה לאדם החמרי להבין אמיתות כל העניינים האלו כמו שהם לא היה מקום להקשות שום קושיא כלל ועיקר. אך כאשר יתפשט האדם

מן החומר ויהיה בג"ע או שם יבין וישיג הדברים על אמיתותן.

ועכ"ז אודיע לכם שתביטו ותראו בדברי רבינו זלה"ה בעץ חיים בשער למ"ד הוא שער הפרצופים וזה השער הוא צורך גדול ללימוד חכמת האמת וצריך העוסק בחכמה זו להרגיל בו ויבין וישכיל בדברים הנזכרים שם ובזה יתפשטו לכם כמה וכמה ספקות ויתורצו לכם כמה קושיות ותבינו כמה עניינים ואעתיק לכם פה דבר אחד ממנו בקיצור גדול והוא מ"ש בפרק ה' וז"ל דע כי ז"א היה בעת העיבור בבחינת נה"י לבד כי פחות מזה אינו נקרא פרצוף. כי צריכין ג' קוין ימין ושמאל ואמצע המבריע ועל כן יש בו ג"ס וכו' ובין שלשתם הם עשר דזמן העיבור וזה קשר של ג"ס אלו הוא התיקון שנעשה ע"י העיבור ואלו הם עשיה שבז"א פרצוף שלם ואינם רק נה"י וכו' והגה המלכות .והנוקבה של הפרצוף הזה היא שוה בשוה אליו אחר שהיא גדלה בסוד אב"א ואלו ב' שוים בקומתן ונקראים יעקב ורחל.

אח"כ בזמן היניקה באים לו ג' אמצעיות הנקראים חג"ת והם אז בזמן היניקה מתפשטין ונכנסים בתוך פרצוף הב' ומתלבשין בתוכו ע"ד הבינה המתפשטת תוך ז"א כך אלו ויש בהם ג"כ פרצוף שלם של עשר ספירות ע"ד הנז' בנה"י ואמנם קומת הפרצוף הזה היא גדולה מקומת הפרצוף הנה"י הנז' והכתר של פרצוף הראשון מתחיל להלביש לזה הפרצוף הב' מן החזה שלו ולמטה וכו' וזה הפרצוף הב' נקרא יניקה ונקרא בחי' ו"ק כי הרי כל שיעור פרצוף הא' הוא כשיעור פרצוף נה"י של זה הפרצוף הב' העודף עליו בחי' הכתר של כללות כל ז"א בשלימותו כמו שיתבאר והוא יצירה דז"א והוא חג"ת דז"א וכו' וגם בפרצוף הב' יש נוקבא שוה בשוה בקומתו וכו' וזה הפרצוף נקרא ישורון והגה כאשר נעריך (ב' פרצופין אלו) של עיבור ויניקה זה תוך זה נמצא שעתה נגדל קומת ז"א כפל מבראשונה בבחינת היותן שניהן בפרצוף אחד מלובשים זה תוך זה ע"ד שנתבאר בשני פרצופי בינה ותבונה ונעשין פרצוף אחד לבד וכן הוא כאן ממש.

נמצא כי לא נשתנה פרצוף עשיה דז"א כלל ממה שהיה בראשונה אלא שעתה נכנס בו פרצוף הזה הב' בתוכו שהוא יותר גדול ממנו וכללות שניהם הוא פרצוף גדול.

אח"כ בזמן הגדלות באים לו ג' ספירות חב"ד ואלו הם ג"כ י"ס שלימות וכו' ואלו נקראים מוחין דגדלות ופרצוף הב' הוא מתחיל להלבישו מהחזה של זה הפרצוף השלישי המתלבש בתוכו והנה"י של זה הפרצוף השלישי גם הוא גדול בכל קומת זה הפרצוף הב' כולו.

והרי עתה נמצא שהם ג' פרצופין כל אחד כלול מעשר ספירות והם זה תוך זה ואינם שוים כי הפרצוף הקטן והחיצון שבכולם הוא מתחיל מהחזה של פרצוף הב' האמצעי עד סופו וכו' ופרצוף הב' האמצעי מתחיל להלביש פרצוף השלישי הפנימי והגבוה מכולם מהחזה שלו ועד סופו.

נמצא כי כל המגולה מן הפרצוף הפנימי למעלה נקרא ראש שהם חב"ד של ז"א הכולל וכל המגולה מן הפרצוף האמצעי למעלה נקרא חג"ת דז"א וכל המגולה מפרצוף ראשון החיצון שהוא מגולה נקרא נה"י דז"א הכולל ואלו שלשה פרצופין נקראים בי"ע דז"א והכללות שלשה פרצופין אלו זה תוך זה נקרא ז"א וגם לזה הפרצוף הפנימי יש נוקבא אחת אב"א שוה בשוה עמו וכו' [וזה הפרצוף השלישי הוא בינה דז"א].

אח"כ יש בחי' רביעית והוא פרצוף הרביעי והוא חכמה דז"א והוא גדול מכולם ופרצוף הפנימי השלישי הגבוה מלביש לזה הפרצוף מן הת"ת שלו ולמטה ע"ד האחרים והם הם ד' פרצופים כל אחד כלול מן י"ס והם אבי"ע וכולם ביחד נקראים ז"א ובכל פרצוף מהם יש בו זכר ונקבה שוים בקומתן מחוברים יחד.

ועליהם מלובש פרצוף חמישי כלול מזכר ונקבה ע"ד הארבעה פרצופים הנז' והוא כתר דז"א שהוא פרצוף החמישי.

ונמצא כי ע"ד שביארנו בכללות האצילות כולו שיש א"א ואו"א וזו"נ וכל א' כלול מי"ס אלא שזה מתלבש תוך זה ונשאר קצתו

תורה

עליון מגולה בכל פרצוף ופרצוף וכו' כן הענין בכל פרצוף ופרצוף מכל החמשה פרצופים כל אחד נחלק לחמשה פרצופין זה בתוך זה והבן מאד וכל פרצוף כלול משלשה ספירות וכו' ובתוך כל פרצוף דאבי"ע דז"א מתלבש בו פרצוף אחר דבינה אשר גם היא יש בה אבי"ע וכו' וכן עד"ז כולם.

ובזה תמצא כי כל ג' ספירות שבכל פרטי האצילות הם פרצוף אחד גמור בכל מקום שיהיה וכן עולה משלשה לשלשה עד א"ס ועי"כ הם כללותן מי"ס כי הנה"י מתלבשים בתוכם סוף התג"ת וסוף החב"ד וכן עדע"ז כולם.

ובזה תבין היטב מפורש איך גדל ז"א מעט מעט ואינו משתנה כלל ורק שנכנסין בו פרצופים זה תוך זה ועי"כ נראה כאלו גדל כללות ז"א אך בפרטות כל פרצוף ופרצוף שבו אינו משתנה מכמו שהיה.

ובזה תבין כמה מיני פרצופים יש ברחל וכו' והם פרצופים גמורים זה תוך זה וכולם רחל בהכללם בפרצוף אחד וכל פרצוף מתחיל מהחזה שבפרצוף הפנימי אליו בין בפרטות בין בכללות וכו' וכשמתלבשים כל החמשה פרצופים דז"א זה בתוך זה אז הוא נשלם לגמרי בפרצוף גמור כלול מכולם ע"ד האצילות כולו בכללו שהוא פרצוף אחד כולל חמשה פרצופים והבן זה מאד איך הכלל והפרט שוים לגמרי וכו' עכ"ל זלה"ה.

ואתם החרדים על דבר ה' שימו לבבכם אל הדברים האלה אשר העתקתי לכם מדברי רבינו זלה"ה ומהם תבינו איך הם התלבשות הפרצופים זב"ז ומה ענין הכללות ומה ענין הפרטות גם מזה תבינו איך כל ג"ס כלולות מי"ס והגם כי מדברים אלו אשר העתקתי יהיה לכם הבנה גדולה שתבינו בהם כמה דברים ויתורצו בהם כמה קושיות עכ"ז כאשר תלמדו היטב כל השער ההוא במקומו (ויתגלו לכם) יותר ויותר ויתגלה לכם (עמוקות) בעזה"י. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

לשמה רצה

שאלה תל"ב

שאלה למה בפרצופים העליונים הקדושים אין אנחנו מזכירים נוקבא אלא במלכות שאומרים ז"א ונוקביה ולא מזכירין בפרצופים שלמעלה מהם כי אנחנו אומרים אבא ואימא וכן ישראל סבא ותבונה ואין אומרים אבא ונוקביה יש"ס ונוקביה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בזוהר בפ' ויחי דף רמ"ו סוף ע"א וז"ל ומהאי אתר ולעילא כלא הוא דכורא ומן נוקבא ולתתא כולא הוא נוקבא והא אוקימנא ואי תימא הכי נמי נוקבא דלעילא אלא סיומא דגופא אחזי על כל גופא דאיהו דכר רישא דגופא נוקבא עד דנחית לסיומא וכד סיומא אתחזי הא עביד כלא דכר אבל הכא רישא וסופא נוקבא דהא כל תיקון גופא נוקבא עכ"ל ופירש המפרש כי ההיכר שיש בין זכר לנוקבה הוא ביסוד שהוא סיום הגוף כי אור יסוד הזכר בולט ואור יסוד הנוקבה שקוע והנה ידוע מ"ש רבינו זלה"ה וז"ל הנה"י דאימא מתלבשין גו גולגלתיה דז"א וגודע כי היסוד שלה הוא בית הרחם שלה והוא פתח שלה ובהיותו גו גלגלתא דז"א מכסיה פתחאה דאימא ופתח היסוד שלה סתום וסגור עכ"ל ולזה אמר כאן שבעולם האצילות ממלכות נוקבא דז"א ולמעלה הכל הוא דכר שבא"א אין נוקבא ניכרת בו בסוד ואין אלהים עמדי וכן אימא אין נכרת בסימן הנוקבא מפני שהנה"י שלה תוך גולגלתא דז"א ולכן נקראת אימא עלמא דדכורא שהכל הולך אחר הסיום והגם כי יש עוד הפרש בין זכר לנקבה בשערות הזקן הנה כבר כתב רבינו ז"ל בעץ חיים שער א"א פרק ה' שאו"א אין להם שערות כי זקן העליון דא"א חופף ומקיף עליהם ואין שערות באצילות רק בא"א וזו"נ ע"ש וא"כ השתא שפיר מובן הטעם למה אין מייחסים תואר נוקבא ממש אלא דוקא למלכות נוקבא דז"א דאצילות וממנה ולמעלה אין מכנים בתואר נוקבא לבחינת הנקבות.

וכתב עוד מוה"ר זלה"ה בשער מאמרי רשב"י כ"י על זוהר הקדמת בראשית דף ו"ע וז"ל ואין שום בחי' שיוכר

רצו תורה

בה הפרש הזכר מן הנקבה אלא בבחי' היסוד שבזכר ונקודת ציון שבנקבה, הה"ס ה"ח וה"ג אבל הזקן איננו גדל בזכר עד עשרים שנה וקודם העשרים אינו ניכר הפרש זכר אל הנקבה עכ"ל ע"ש. ודי בזה והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תל"ג

שאלה מצינו בספר הקדוש עץ חיים שער גו"ן פרק א' שכתב וז"ל צריך שתדע כי המים הם נגד החיה שהוא נשמה לנשמה כנודע כי סימן ד' חיות הם מים אש רוח עפר וכו' ותמיהא לן והלא סדר ארבע יסודות הם ארמ"ע וכן סידר אותם הרב ז"ל באותו השער עצמו פרק יו"ד שהמים הם שלישי ואיך כאן עושה המים ראשון ועליון. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הדבר הזה מפורש יוצא בדברי רבינו זצ"ל בשער מאמרי רז"ל שסידר מהרש"ו ז"ל במאמר בראשית רבא פ' מ"ג פסיעותיו של אברהם אבינו היו שלשה מילין וכו' והוא ביאור ארוך ורחב הרבה ושם כתב וז"ל ונודע כי סדר היסודות העליונים הם חגת"ם שהם מים אש רוח עפר אע"פ שבעוה"ז אינו כן כסדרם ולכן מיכאל הנגלם באויר זה אינו נגלם אלא ביסוד המים כנגד התסד ולכן בקפיצה אחת יכול לקפוץ כל העולם אחרי רדתו והתלבשו בו וגבריאל ברדתו לעוה"ז מתלבש במים ובאש שהם חו"ג שמדתו מצד הגבורה ואם נגלם באש מכ"ש במים כי לעולם שמאלא אצטריכא לימינא אך ימינא לא אצטריכא לשמאלא כנז' בזוהר ולכן מוכרח הוא להתלבש בשני יסודות מים ואש וכו' עכ"ל נמצא סדר זה של ארמ"ע הוא בעוה"ז אך למעלה הם מאר"ע שהם סוד חגת"ם ודי בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תל"ד

שאלה בשבת ויו"ט שאין מתפללים בהם תפילת י"ח כסדר החול נמצא כי תפילת האצילות נשתנית בשביל העילוי שיש בשבת ויו"ט וא"כ למה לא נשתנית תפילת העשיה שהיא סדר הקרבנות וכו' ולא עוד אלא שכל תיקוני העשיה הנעשים בחול מתחילת קימת האדם משנתו שהוא סדר יפנה ויטול ידיו וברכות השחר כולם נעשים בשבת ויו"ט כמו בחול ואין הפרש וכל הכונות שצריך לכוין בהם ובסדר הקרבנות בסוד הבירור הכל שוה ואיך נעשה זה בשבת ויו"ט שיש בהם עילוי העולמות ואין בירור בשבת. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כל זה התיקון והבירור של העשיה של יפנה ויטול ידיו וברכת השחר וסדר הקרבנות וכו' הכל הוא צריך להיות בשבת בזו"ן הקטנים כי זה התיקון והבירור א"א שיתבטל מהם אפילו יום אחד בשנה והם זו"ן דפרטות הנפרטים לשתא אלפי שנה והם עומדים בנה"י דזו"ן הגדולים תדיר אמנם כאשר נגיע לתפילת היצירה שהוא הזמירות נוסיף מזמורים על ימי החול וכן בתפילת הבריאה שהוא תפילת היוצר ג"כ יש תוספת על של חול בעבור הגדלות הנעשה בשבת וכאשר נגיע לתפלת האצילות אז נתפלל תפלת שבת שהיא המתוקנת על גדלות ועילוי הנעשה בשבת ואין צורך עתה לתיקון שנעשה בחול על ידינו בברכות אמצעיות של תפילת העמידה יען כי ד"ז נעשה מאליו בשבת בזו"ן הקטנים וכבר ידוע כי זו"ן הקטנים הם מקבלים שפע והארה בשבת מזו"ן הגדולים ואין אני יכול להרחיב הדברים יותר בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תל"ה

שאלה שיעור היום ושיעור הלילה אינו שוה בכל השנה כולה כי בקיץ לוקח היום כמה שעות מן הלילה ובחורף הלילה לוקח מן היום והנה בענינים הרוחניים יש

תורה

הפרש בין היום ובין הלילה כי כל התפלות והמצות שאנחנו עושים פה בעוה"ז הם רמז לדברים הנעשים למעלה בקדושה בשמים ממעל ובאתערותא דלתתא יהיה אתערותא דלעילא והנה בזה יש חקירה גדולה הלא בקיץ אנחנו לובשים ציצית ותפילין ומתפללין בשעות שהם קודם גמר י"ב שעות כי אצלינו הוא יום ובחורף אנחנו עושים בזמן הזה דברים השייכים ללילה שאומרים תיקון חצות ועושים תיקוז השייך ללילה ואיך ישתוה זה והלא תיקון כל הימים צריך להיות בהשוואה אחת ואם נאמר שבשמים יהיו הולכים אחרינו זה קשה לומר שהעליונים נגררים אחר התחתונים ועוד הלא גם אנחנו שוכני עוה"ז אין כל מקומותינו שוים כי ימצא שעה זו בעיר זו היא לילה ובעיר אחרת היא יום וא"כ בשמים על איזה מקום יהיו נגררים והולכים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה בג"ע התחתון היום והלילה שוים בין בקיץ בין בחורף היום י"ב שעות והלילה י"ב שעות וכאשר יש הרבה מקומות כן בארץ הלזו והם אותם העומדים תחת קו המשוה והשמים הולכים אחר היום והלילה שבג"ע שהם שוים תמיד כל אחד בי"ב שעות וכן הוא למעלה והנה במקומות אשר בקיץ היום לוקח מן הלילה הנה כל אותם שעות שלוקח היום מן הלילה הם נחשבים בשמים משעות הלילה מיהו אנחנו היושבים במקומות אלו ביון שנעשה אצלנו יום יכולים אנחנו לקיים בהם מצות של היום בשעה זו ואע"פ שבג"ע השעה הזאת היא אצלם לילה מ"מ כיון שאצלנו הוא יום יש כח בידינו לעשות מצות אלו של היום בשעה זו מיהו התיקון הנעשה על ידי המעשים האלו למעלה אינו נעשה אלא בזמן הראוי לו כפי שעות של ג"ע שהוא נעשה בשעה האמיתית של היום המתחלת אחר י"ב שעות הלילה ולא ישתנו זמנו למעלה הן בקיץ הן בחורף שכל סדר הזווגים של היום הנעשים למעלה הנה הם נעשים בזמן אחד בין בקיץ בין בחורף והוא בתחלת י"ב שעות היום שהם אחר י"ב שעות הלילה כי בגמר י"ב שעות הלילה מתחילים י"ב שעות היום למעלה ואז מתחילת

לשמה רצז

אלו הי"ב שעות נעשה כל מה שנתבאר בזוהר וכתבי רבינו האר"י וז"ל בדברים שלַ היום וכן בלילה מתחילת שעה ראשונה עד סוף י"ב שעות נעשה למעלה כל דברים שנתבארו בזוהר וכתבי רבינו האר"י וז"ל השייכים ללילה באופן כי זמן הזווגים והמשכת המוחין הן אותם השייכים ליום הן אותם השייכים ללילה לא ישתנה למעלה בין בקיץ בין בחורף הכל נעשה בזמן אחד ורק במעשה התחתונים יש שינוי בזמן כי לפעמים עושים הכנות אלו קודם שיגיע זמן פעולתם למעלה שהוא בזמן שהלילות קצרים ולפעמים בזמנו ממש ולפעמים מאחרים בזמן שהלילות ארוכים.

והנה מה שכתבתי בענין שעות שלוקח היום מן הלילה שהם נחשבים של הלילה שבשמים ממעל תמיד הלילה והיום שוים הנה מלבד כי דבר זה הוא מוכרח מאד ע"פ ההקדמות המבוארים בכתבי רבינו האר"י זצ"ל עוד תמצאו ענין זה מפורש להדיא בספר הזוהר בפרשת ויקהל דף קצד ע"ב וז"ל בגין דלתלת סטרין אתפליג ליליא בתריסר דהוה רשימין ביה ואי אתוספן שעתי בליליא אינון שעתי דמתוספן דיממא אינון ולא אתחשיבו מליליא בר תריסר דאינון דילה וכו' ע"ש והרי זה מובן מאיליו דה"ה שעתי דאתוספן בקיץ ביממא דלא אתחישיבו למעלה מיממא אלא דליליא אינון נמצא למעלה היום והלילה שוים כל אחד י"ב שעות ודברים הנעשים ביום הם נעשים כי"ב שעות היום דלמעלה לא נכנס היום בגבול הלילה ולא הלילה בגבול היום.

גם מזה תבין שסוף היום ותחלת הלילה בין בקיץ בין בחורף הוא שוה עם סוף היום ותחלת הלילה אשר בג"ע ואשר בשמים ורק ההפרש שיש בחסרון ובתוספת בקיץ ובחורף הוא בסוף הלילה ותחלת היום וזה פשוט.

ומזה תבין כי יודעי בינה לעתים לדקדק בהם ממה שנעשה בהם למעלה שיזהרו בקדושתם בתחלת י"ב שעות היום המתחילים אחר י"ב שעות הלילה והגם כי במקומם כבר עבר ג' ויותר מן זריחת היום והבן זה.

ודע כי בזה המאמר של הזוהר הנז' אני מפרש בע"ה סוד נפלא בקסוק ויהי כי ארכו

רצח תורה

לו שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו ודרשו רז"ל שראהו משמש מטתו ביום ואיתא במדרש רבא וז"ל רבי חייא בר אבא אמר בשביל שהעלו לך הימים ארוכים היית עושה הדבר הזה לא כך אמר רבי יוחנן המשמש מטתו ביום ה"ז מגונה וכו' ע"ש ופרש"י בשביל שהעלו לך הימים ארוכים היית עושה הדבר הזה בתמיה לא כך אר"י וכו' ויצחק היה מצחק משמש מטתו ביום עכ"ל ע"ש והנה ודאי יצחק אע"ה היה מאפיל בטליתו דשרי כה"ג לת"ח וגם ר"ח מודה שהיה כך אלא עכ"ז הוא תמיה עליו בזה מפני שאע"פ שהותר לת"ח בכהאי גוונא מ"מ אין ראוי לעשות כן אלא לעת הצורך ולכן תמיה כלומר מה היה לך צורך בזה ובאמת צריך להליץ טוב בעד יצחק אע"ה למה עשה כך לשמש מטתו ביום אך כפי האמור בזוהר הנז"ל דבקיץ שהימים ארוכים ולוקחים משעות הלילה הנה אותם שעות שלוקח היום מן הלילה נחשבים מן הלילה כי למעלה בשמים וגם בג"ע הארץ שיעור הלילה הוא י"ב שעות שלמים תמיד הנה י"ל שדבר זה שעשה יצחק אע"ה היה בקיץ שהיום לוקח מן הלילה והוא שמש באותן שעות שלקח היום מן הלילה דהיינו קודם גמר י"ב שעות הלילה ואע"פ שהיה יום עכ"ז אמר אלו נחשבים של לילה ועתה בג"ע הוא לילה וכן למעלה עתה הוא זווג יעקב ולאה של חצות השני של הלילה ועל זה סמך לשמש על פי כיוון זמן של מעלה שאז זמן היותר מוכשר לזווג התחתון ולכן הפסוק עצמו בא להליץ בעדו להגיד לנו טעמו של יצחק אבינו עליו השלום אשר שימש ואמר הכתוב ויהי כי ארכו לו שם הימים ארכו הימים דייקא ר"ל כאשר נעשו הימים ארוכים שהיה היום לוקח מן הלילה אז שימש העכ"ז ר"ח בא תמיה ואמר בשביל שהעלו לך ימים ארוכים וכו' כן הגרסה ברש"י ז"ל דלא ניחא ליה גם בכהאי גוונא ועכ"ז זכינו להליץ טוב בעד יצחק אע"ה ופשט הפסוק יבא נכון באמת לפי דבריגו. יהי רצון זכות יצחק אע"ה יגן בעדינו אכי"ר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תל"ו

שאלה בזה"ז כשחל רה"ש בשבת דאין תוקעין משום גזרה שמא יעבירנו ד"א בר"ה וכן ה"ה כשחל יום ראשון דסוכות בשבת שאין נוטלין לולב ואע"פ שהוא מ"ע מן התורה איך משום גזרה דשמא יעביר ד"א בר"ה יבטלו חז"ל מ"ע מן התורה והלא אין ודאי נדחה מפני הספק ובעלמא אמרינן אתי עשה ודחי ל"ת וכאן העשה נדחה מפני ספק של ל"ת דילמא יעביר ועוד רצינו לידע מאחר דעל ידי מ"ע של תקיעת השופר נעשה הנסירה ונתקן הפנימיות א"כ כשחל ר"ה בשבת במה נתקן ונעשה כל דברים הנעשים ע"י תקיעת שופר למעלה וכן בענין נטילת לולב שהוא המשכת החסדים דבר יום ביומו במה יהיה המשכת החסדים אותו היום. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הטעם דשמא יעבירנו ד"א בר"ה לא אמרו רז"ל אלא בשביל לעשות טעם פשטי ונגלה לגזרתם לפני המון ישראל כדי שתתקבל גזרתם אצל כל אדם ולא תהיה גזרה שאין בה טעם אך אין זה עיקר הטעם שלהם אלא העיקר הוא מפני שהם ידעו ברוח קדשם שהתיקון הנעשה ע"י מצות אלו ביום זה הנה כאשר חל יום זה בשבת הנה הוא נעשה מאיליו מכח קדושת השבת ואין צריך לעשותו על ידינו לכן בעבור כבוד שבת תקנו שלא לתקוע (ב)יום זה ולא יטלו לולב להורות שהתיקון של המצות האלה הוא נעשה מאיליו ע"י קדושת השבת אך זה הטעם הוא סוד ונסתר ולא יספיק להמון ישראל ולכן הוכרחו לעשות טעם אחר לגזרתם והוא שמא יעברנו ד"א בר"ה ומאחר שהם מוכרחים לגלות זה הטעם על כן במקדש דלא שייך זה הטעם דשמא יעביר ד"א תוקעין וכן במקום שיש סנהדרין של כ"ג שהם סנהדרי קטנה ג"כ תוקעין משום דבפני ב"ד לא שייך טעם זה ולעולם עיקר הטעם הוא משום דהתיקונים הנעשים ע"י מצוה זו הם נעשים מאליהם מכח תוספת קדושת השבת וכל זה בחלק המעשה אבל בחלק הדיבור גם כשחל בשבת אנחנו מקיימים המצוה כי חלק הדבור של מצות תקיעת שופר מתקיים ע"י

תורה

פרשת המפטיר שקורין יום תרועה יהיה לכם וגם ע"י הפסוקים שמזכירין בתפילת מוסף וכן כשחל יום ראשון של סוכות בשבת אנחנו מקיימים חלק הדיבור של מצות לולב ומיניו בפרשה שקורין בס"ת שאומרים פסוק ולקחתם לכם ביום הראשון וכו'. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תל"ז

שאלה ראינו בספר הכוונות בדרוש ר"ה דרוש ז' בסוד ז' הבלים שהם בגי' ר"ס שמתחלקים חצים לז"א וחצים לנוקבה ע"ש ונתקשינו בזה ממ"ש מרן ז"ל בעץ חיים שער כ"ה שהוא דרושי הצלם בכללי התו"ג אשר בסוף דרוש ב' בכלל י"ז וז"ל ודע שגם לפעמים אפשר להמשיך הגבורות שבדעת עליון ג"כ בנוקבה וזה זכה משה לעשות כמ"ש במקומו בע"ה עכ"ל וא"כ קשה איך אנחנו ממשיכים במצות השופר מדעת העליון לנוקבה ככתוב בס"ה הנז' גם רצינו לידע היכן נתבאר דבר זה בדברי רבינו במ"א. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה נזכר בדברי רבינו בשער מאמרי רשב"י שסידר מהרש"ו ז"ל בביאור אדרא זוטא על דף רצ"א ע"א שורה כ"ג כתיב כי אל דעות ה' דעות ודאי וכו' וכתב שם וז"ל ודע כי מרע"ה זכה אל הדעת הזה העליון וזמ"ש וירא ה' כי סר לראות שהם ז' הבלים האלו אשר כולם הם בגי' ס"ר ומכאן נמשך המן לישראל שנאמר בו הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ונאמר עליו ונפשנו קצה בלחם הקלקל. וקלקל בגי' ס"ר והנה מרע"ה לבדו הוא אשר זכה להוריד הדעת הזה אל נוקבא דז"א ונעשה בה בחינת דעת ק"ל בסוד דעתן של נשים קלה וכו' ע"ש ובאור הדברים הוא כי קודם שבא מרע"ה לא היה מי שיכול להוריד הדעת הזה אל הנוקבה אך מרע"ה הוא אשר זכה להוריד תחילה הדעת הזה אל הנוקבא והוא אשר פתח הצנור תחילה וחידש הארה זו אל הנוקבא ואחר שכבר הוריד הוא הדעת הזה אל הנוקבא או גם אנחנו יכולים

לשמה רצט

לפעמים לעשות דבר זה דהיינו ביום ר"ה ע"י זכות מצות השופר ואין זו רבותא לדידן אחר שכבר נפתח הפתח ע"י מרע"ה ואז בנקל לעשות זה ע"י מצות השופר ודוגמה לזה תמצאו ענין מ"ש רבינו זלה"ה בשער הפסוקים בפ' לך לך כי כאשר נולד אברהם התחיל למעלה התעוררות זווג עליון ולכן נקרא שמו אברם אבל עדיין לא בעשה הזווג עליון בפועל עד שהלך לא"י ועל ידו בעשה אז זווג העליון כי בלכתו לא"י הוגדל ז"א על ידו והיה גדול בבחי' מוחין והיה יכול להזדווג כי טרם שבאו המוחין בז"א לא היתה נגלית בחי' לאה ולא נגלית רק רחל הנקראת ארץ התחתונה ובזמן אברהם עיקר הגדלת המוחין היה במוח חכמה הקרוב אל החסד שהוא אברהם וכל הזווג הנעשה בימיו היה בבחי' החסד בלבד ואח"כ בזמן יצחק נגדל מוח הבינה שהוא בקו שמאל קרוב אל הגבורה הנקרא יצחק ולכן כל הזווגים שבימיו היו בבחי' הגבורה ואח"כ בזמן יעקב נתקן מוח הדעת ואז נגמרו ונגדלו השלושה מוחין והיתה הולדה וזווג גמור כי הזווג הנעשה בימיו היה שלם בשלושה המוחין וז"ס תוספת ה"א באברהם לפי שבתחילה לא היו מוחין בז"א ואחר שנגדלו המוחין על ידו ניתוסף בו אות ה' עילאה עכ"ד בקיצור ע"ש וכן הענין בסוד הדעת הנז' שמרע"ה הוא היה הראשון שהמשיך דעת זה אל הנוקבה וקודם לא היה מי שיכול לעשות כן והוא זכה בתיקון זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תל"ח

שאלה ידוע הוא כי הנהגת העולם היא ע"י ז"א ורצינו לידע איך יהיה זה בשינוי הזמנים הנזכרים בדברי מר"ן האר"י ז"ל דלפעמים היה ז"א בבחי' עיבור שחור להיות בבחי' עיבור וא"כ בזמן זה איך תהיה הנהגת העולם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה למדוני רבותי ז"ל שענין חזרת ז"א בסוד העיבור זה אינו אלא בפרצוף המוחין אבל פרצוף העיקרי של הו"ק זה שלם ובזה לא יש שום שינוי ואינו משתנה

לעולם והנהגת העולם היא בפרצוף הזה דששה קצוות ודע דגם זה אינו אלא במחצב הנשמות אבל לא במחצב הספירות דשם הכל הוא בשלימות ובגדלות גמורה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה תל"ט

שאלה ראינו בעץ חיים שער הנסירה פ"ה בסוד הכתוב ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ דאברהם מתקן שמים וארץ ע"י שקנה מחדש בחי' היסוד המזווג וכו' ורצינו לדעת איך יתיישב הדבר הזה לפי פשוטו וכי קודם שבא אברהם אע"ה לא היה נגלה בחי' היסוד זה לא יתכן וא"כ מאי קאמר ד"ז גבי אברהם אע"ה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה החסד עצמו נקרא אברהם וקודם שנולד אברהם מעת האצילות נתגלה בחי' היסוד דז"א עד"ז האמור והוא ע"י החסד הנקרא אברהם וכאשר נולד אברהם אשר הוא בחי' החסד ונימול ונקרא אברהם בתוספת ה"א נתקן ונתגלה על ידו היסוד דז"א בפרצוף המוחין ע"ד שנעשה בפרצוף העיקרי דז"א שהיה בשעת תיקון העולם כי פרצוף דז"א שהיה בשעת תיקון העולם כבר נעשה ונגמר והחידוש שהיה בזמן אברהם אע"ה היה בפרצוף המוחין כי זה הפרצוף התחיל להתגלות בימיו והפסוק מרמז על שתיהם כי כל מה שיש בזה יש בזה והכל אחד. וידיע להוי לכון שכל זה הוא במחצב הנשמות כי שם התיקונים הם נעשים ועל זה מדבר הרב זלה"ה בדרושים ובכוונות אבל מחצב הספירות הוא גמור ושלם בכל מכל כל ואין אנחנו יכולים לדבר בו ואין צריך שום פעולה על ידינו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה ת"מ

שאלה רצינו לדעת מה שנזכר בדברי מרן האר"י זצ"ל שנעשה עיבור לזו"נ תמיד איך יהיה זה והלא אין לדבר זה דוגמה למטה באדם התחתון שיחזור בעיבור אחר שכבר נולד. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה מפורש בדברי רבינו זצ"ל בעץ חיים אך בדבריו בביאור אדרא זוטא שם הלשון רחב ומפורש יותר שכתב וז"ל ותחלה נבאר בחינת העיבור השני הזה איך אפשר להיות כי הרי בצלם אלהים עשה את האדם ומבשרי אחזה אלוה והרי אין ענין זה יכול להיות באדם התחתון שיחזור בסוד עיבור בבטן אמו אחר שנולד ואמנם להבין זה צריך שנבאר ענין מיין נוקבין ועלייתם הנזכרים בכל מקום מה עניינם. דע כי בחינת המיין נוקבין של ז"א ונוקביה הם נשמות הצדיקים שהם נקראים בנים שלהם בסוד בנים אתם לה' אלהיכם ובחינת המיין נוקבין של או"א הם ז"א ונוקביה בנים שלהם וכמו שביארנו כי בכל לילה ולילה עולין נשמות התחתונים בסוד בידך אפקיד רוחי בעת השכיבה ומתעברת מהם נוקבה עלאה דז"א בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתך ותועלת העליה ההיא ענינה היא כדי לחדש את הנשמות ההם ולתת כח בהם ולהאיר בהם וענין החידוש הזה הוא מה שמחדש ומתקן את המוחין שלו שהוא בחינת הנשמה שלו היושבת במוח כנודע וכן ז"א ונוקביה בני אבא ואימא עולין בסוד מיין נוקבין למעלה באו"א כדי לחדש המוחין שלהם ולהוסיף בהם הארה וזו ההעלאה היא מה שאנו קוראין אותה עיבור השני של המוחין דהולדה והבן זה עכ"ל זלה"ה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה תמ"א

שאלה בענין עון משכב זכור אם שכב הגדול עם קטן שהוא פחות מתשע שנים ויום אחד פטור ורק מכין אותו מכת מרדות אבל אם היה בן תשע שנים ויום אחד

ושכב עמו הגדול חייב. הגדול השוכב עמו וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בה' איסורי ביאה פ"א ע"ש ורצינו לדעת מה טעם י"ש בזה על פי הסוד דנהי דקטן פחות מתשע שנים ויום אחד אין ביאתו ביאה ומכאן ואילך ביאתו ביאה הנה זה הקטן הוא נבעל ולא בועל וא"כ מה הפרש י"ש בזה בין אם הוא בן תשע ויום אחד ובין פחות והלא אם היה הבועל בן תשע ויום אחד אע"פ דבעלמא ביאתו ביאה עכ"ז הוא פטור כל שלא נעשה בן י"ג שנה ויום אחד ורצינו לדעת טעם לזה ע"פ הסוד על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כתב רבינו זלה"ה בשער מאמרי רשב"י בביאור אדרא זוטא וז"ל ואמנם רז"ל אמרו בגמרא קטן בן תשע שנים ויום אחד ביאתו ביאה והענין הוא כי התשעה שנים הם כנגד תשעה בחינות שאמרנו שהם חכמה ובינה וחג"ת ונה"י ומלכות והיום האחד הנוסף על תשעה השנים הוא בחינת גלגלתא דיליה כתר שבו וטעם הדבר למה אינם עשר שנים גמורות הוא לפי שבחינת הגלגלת אינה נעשית בו עד אחר עיבור השני שנעשה בסוד זווג או"א לצורך גדלות המוחין דז"א כמו שנבאר בע"ה ואז תכף בתחלת שנה העשירית ביום הראשון או מתחיל ענין עיבור השני הזה ונעשה לו אז בחינת גלגלתא ואז הוא בן תשעה שנים ויום אחד ואז ביאתו ביאה כיון שנשלם גלגלתא דיליה וכו' ע"ש.

עוד כתב שם וז"ל נשמות התחתונים אינם יכולים לעלות בסוד מיין נוקבין בלילה אלא עד שיהיה מבן י"ג שנים ויום אחד ומעלה אבל ז"א ונוקביה יכולין לעלות כיון שיש להם תשעה שנים ויום אחד כי אז כבר שלם בכל פרצופיו כנז' ואינו חסר ממנו אלא בחינת כח במוחין שלהם שיהיו ראויים להוליד ולכן עולים אז בסוד מיין נוקבין ונוספת הארה וכח במוחין שלהם ונתקנים ואז יכולים להוליד והטעם הוא לפי שז"א כיון שנשלם פרצופו בתשעה שנים ויום אחד עולה למעלה בסוד נצח הוד יסוד דאו"א ושם פוגע תכף בסוד המילה העליונה יסוד דאבא ונעשין לו מוחין משם וראוי להוליד. אבל התינוק התחתון שהם נשמות התחתונים אע"פ שכיון שעברו עליו תשעה שנים ויום אחד ונשלם פרצופו עכ"ז עדיין הוא צריך לעלות למעלה לקבל המוחין הראוים להוליד ובעלותו פוגע תחלה במקום הערלה העליונה החופפת על המילה הקדושה והנה הם שלשה ערלות כנגד שלש שנים יהיה לכם ערלים וכו' וצריך שיעברו עליו עוד שלש שני ערלה ואז הוא בן י"ב שנה ויום אחד ואח"כ צריך עוד השנה הרביעית להיות פריו קודש הלולים כגודע ובמלאת השנה ההיא הרי הוא בן י"ג שנים ויום אחד ואז עולה בסוד מיין נוקבין אל מלכות העליונה כשאר נשמות התחתונים אבל בפחות מזמן י"ג שנים ויום אחד אין שום נשמה יכולה לעלות בסוד מיין נוקבין כלל עכ"ל.

עוד כתב רבינו זלה"ה כן בעץ חיים שער הנסירה פרק ג' וז"ל האדם התחתון אינו יכול להעלות נשמתו בסוד מ"ן רק אחר היותו בן י"ג שנה ויום אחד אמנם זו"ע אינם כן והם יכולים לעלות מ"ן לאביהם תכף אחר ט' שנים ויום אחד אחר שיגדלו איבריו ומוחותיו ונשלם בפרצוף אע"פ שאינם ראויים להוליד ורק הם שלמים לעצמן ולצרכן וטעם הדבר הוא כי בין הנשמה של האדם ובין הז"א שניהם הושלמו בפרצוף אחר תשע שנים ויום אחד ושניהם מתחילין לעלות אמנם נשמת האדם קודם אשר יגיע אל יסוד העליון אשר שם הוא מקום העלאת מ"ן או מ"ד פוגע בשלשה קליפות הערלה בסוד שלש שנים יהיה לכם ערלים ונשלם להעלותן בסוד שלש שנים שהם עד שנת י"ב ויום אחד ואח"כ בשנת י"ג אז עולה אל היסוד עצמו ואז כל פריו קודש הלולים ומשלים להשתלם שם בשנה אחת ובהשלימו להיות בן י"ג שנים ויום אחד אז הוא מעלה מבן י"ג ואילך ולא קודם אך ז"א תכף אחר היותו בן ט' שנים ויום אחד שהתחיל לעלות אינו פוגע שום ערלה ח"ו כי אין שום ערלה דבוקה בו כי מאימא ולמעלה אין החיצונים נאחזים ונמצא כי תכף פוגע בנה"י דאו"א ונעשה לו מוחין ויכול להוליד משם ולהלאה תכף אחר יום אחד של שנה עשירית עכ"ל ע"ש ועיין בשער הכונות בדרושי הלילה ובדרושי פסח ועיין בשער מאמרי רז"ל בפרקי אבות במשנת הוא היה אומר בן חמש שנים למקרא ע"ש.

שב תורה

והנה בשער רוח הקודש תקון כ"ב כתב רבינו ז"ל והנה הבא על הזכר פוגם בז"א שהוא זכר ובודאי שאין שם בחי' ביאה רק שגורם להוריד אימא עלאה עד למטה באופן שהיסוד שלה [יורד] עד תוך היסוד שבו עצמו ואז הבא על הזכור חושב שהוא כך ותעה הוא בה פירוש באימא עלאה שהוא ותועה ואינו יודע כי בה ממש היא ביאה והיא כי בזכר לא שייך ביאה וכו' ע"ש.

ולכן השתא בזה מובן הטעם נכון דכל שהגבעל הוא פחות מתשע שנים ויום אחד אין בו דוגמה לבחי' ז"א כדי שיהא פוגם פגם הנז"ל בז"א ואע"פ שזה הגבעל הוא זכר כיון שעדיין לא נשלם פרצופו והרי זה הבועל כמי שמשחית זרעו ע"ג עצים ואבנים אך אחר שנעשה בן תשע שנים ויום אחד נעשה זה זכר התחתון דוגמת זכר העליון למעלה שהוא ז"א יען כי בתשע שנים ויום אחד נגמר פרצופו ואע"פ שעדיין אין נשמתו יכולה לעלות בסוד מיין נוקבין עכ"ז מאחר כי ז"א בהיותו בן תשע שנים ויום אחד שהוא השיעור הזה תיכף ומיד נעשה לו מוחין ויכול להוליד לכן זה הבא על הזכר התחתון בהיותו בן תשע שנים ויום אחד הנה הוא פוגם בזכר העליון כי זה התחתון מזמן זה והלאה הנה הוא נעשה דוגמת זכר עליון והבא עליו פוגם שם ואין זה חשיב כמטיל זרעו על עצים ואבנים מיהו ודאי צריך שיהא הבועל בן עונשין עד שיתחייב דהיינו בן י"ג שנה ויום אחד דכל פחות מזה נחשב קטן ואינו בר עונשין וכבר נתבאר בדברי רבינו ז"ל טעם למה לא יתחייב בעונשין פחות מן י"ג שנה ויום אחד והיינו משום דאין נגמרים ליכנס באדם המוחין דגדלות דחסדים אלא עד י"ג שנים שאז בכוחם יכול לברר שאר חלקיו ע"י היצה"ט הנכנס בו ואחר שנכנסו המוחין דחו"ג אז יכולה נפש הרוחנית ליכנס כי המוחין דחו"ע שהם יצה"ט ויצה"ר הם בסוד כלים ונפש היא בסוד העצמות המתלבשת בתוכם וכנז' בעץ חיים שער נו"ן פ"ג ועיין מ"ש בעץ חיים שער כ"ה פ"ז ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תמ"ב

שאלה מצינו בעץ חיים שער ט"ל והוא שער מ"ן ומ"ד פרק ח' שכתב בסוד רוחא דשרי בעלה בגוה בביאה (א') שהוא נפש וחיות שלה ובביאה זו נשלמת להיות ראויה להוליד, על כן אינה מתעברת מביאה זו הראשונה והבנים באים משאר זווגים שיהיה את"ז וכל א' מהבנים נוטל חלקו מההוא רוחא בסוד לבוש וכאשר נשלם ההוא רוחא שאין בה עוד ליתן לבנים אז אינה יולדת כי לא נשאר בה רק חיות שלה עצמה ע"ש והנה כל הקורא יתפלא בזה דלפ"ז מהיכן החיות בעוה"ז לכל אשה ואשה קודם נשואין שלה ואם נאמר שקודם שבאו נשמות האיש והאשה לעוה"ז מוכרח שהיו דבוקים בעולם הבריאה זע"ז והיו מתייחדים וע"ז ושם נתן לה הזכר לאשתו ההוא רוחא בסוד הרוחניות זה תינח בביאה ראשונה שבאו לעוה"ז אבל אם הם באים בסוד הגלגול שיש בו אופנים רבים המבוארים בדברי הרב ז"ל בשער הגלגולים מאי איכא למימר דהא ודאי שעם זה א"א להיות ועוד מצינו שכתב רבינו ז"ל שם בעץ חיים בשער הנז' וז"ל ודע שמזה הרוחא נמשך בה אורח בשים ע"ש וגם בזה יתפלא הקורא דהא קא חזינן נשים קטנות וגם גדולות שלא ידעו איש ויש להם אורח נשים ולפ"ז צריך לדעת מהיכן נמשך להם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה

תשובה הקדמה זו שכתב רבינו זלה"ה בעץ חיים שער ט"ל הנה היא כתובה ג"כ ברוחב יותר בשער הפסוקים בפרשת וירא וגם על דבריו שם תפול התימה שלכם בבני אדם התחתונים אך נראה ישוב התמיהות יתיישבו ע"פ מ"ש רבינו זלה"ה בשער ההקדמות וז"ל הנה נודע כי האדם בלילה כשהוא ישן נפשו יוצאה ממנו ומקבל הארה גדולה אבל בהיותו עדיין קטן שלא השלים עדיין י"ג שנים ויום אחד אע"פ שגם נפשו עולה למעלה בכל לילה אינו מקבל הארה גמורה אמנם הוא מקבל הארה מן המוחין שלו העליונים העתידים לבא לו אחר י"ג שנים ויום אחד ומהם מקבל עתה קצת הארה מועטת שיעור שיוכל לתקן הכלים עצמם של המוחין ולהגדיל גדלות שבו לפי

ששדיין אין בו אלא ו"ק שלמים וכו' ע"ש נמצא אפשר להיות מציאות זו בעולם שיקבל הארה עתה מה שעתיד לבא לו אחר זמן כי הכל מוכן ומזומן למעלה ועל כן גם הכא בענין זה של השאלה נוכל לומר שקודם נשואיה נמשך לה חיות עצמה וגם נמשך לה אורח נשים מהוא רוחא שעתיד לבא לה בנישואין בביאה א' אך עתה מקבלת הארה מועטת שיעור שתוכל לחיות ושיעור שיהיה לה מזה אורח נשים אבל לא תהיה ראויה להוליד עד שיבא עליה בעלה ביאה ראשונה ותקבל אז ההוא רוחא ממש בקרבה שיהיה נמשך לה ע"י ביאה זו עצמות הנפש גמורה ושלימה וד"ז הוא ממש ע"ד מה שאמר רבינו זלה"ה גבי קטן קודם שיגיע לי"ג שנים ויום אחד שהוא מקבל הארה מועטת מן מוחים העליונים העתידים לבא לו אחר י"ג שנים וי"א והוא שיעור שיוכל לתקן הכלים עצמם של המוחין ואחר י"ג שנים ויום אחד יבאו לו אז המוחין ממש שמקבל הארה גמורה ממש וכן הוא הענין הזה והבן זה מאד ולכן גם אשה שלא נשאת כל ימיה עכ"ז יבא לה אורח נשים ותחיה יען כי זו הנפש של רוחא הגז' היא כבר מוכנת ומזומנת למעלה לכל נוקבה ונוקבה כפי מה ששייך לה ורק אם היתה זאת נשאת לזכר או היה הזכר ממשיך אותם לה ע"י ביאה שלו בשלימות גמורה ואם לא תנשא תקבל אז הארה מועטת מזה הרוחא שיעור חיותה ושיעור שיהא לה אורח נשים.

וארחיב לכם עוד הדברים ואכריח אותם ואדייק אותם מדברי רבינו זלה"ה בענין הזה ובדרוש הזה עצמו והוא כי באמת המשכיל ימצא הדברים האלה אשר כתבנו הם באים מפורשים בדברי רבינו זלה"ה בשער הפסוקים בפ' וירא אשר שם נזכר הדרוש הזה כולו בהרחבה והגה שם בעתורר רבינו זלה"ה להקשות בענין זו הנפש הנקראת רוחא דשביק בה בעלה וכתב צריך שנבאר איך אפשר לומר שתכנס הנפש בה בביאה ראשונה והלא מעת שנאצלה יש בה נפש ותירץ כי מה שניתן בתחילה הוא רק ההארה של זו הנפש הנקראת רוחא דשביק בה בעלה בביאה ראשונה שהיא עטרה דגבורות שה"ס הוי"ה דב"ן דההי"ן אבל עצמות הנפש הזו שהוא עצמות הגבורות ממש זה ניתן לה ע"י בעלה בביאה ראשונה ואלו עצמות הגבורות הם הנקראים רוחא דשביק בה בעלה שבתחילה לא היו לה רק הארתם בלבד עכ"ד בקיצור ע"ש נמצאת אתה למד מזה על נקבה התחתונה שכך הוא הענין שבעת נשואיה בביאה א' לוקחת העצמות של עטרא דגבורה שהיא נפש הנקראת רוחא דשביק בה בעלה בביאה ראשונה שה"ס הוי"ה דב"ן דההי"ן וקודם נשואיה מעת לידתה וביאתה לעולם לקחה ההארה של זו הנפש שהיא עצמות הגבורות הנקראת רוחא דשב"ב שעתידה לקבל אותה אח"כ וההארה הזאת שלוקחת בביאתה לעולם היא תהיה הנפש שלה והיא חיותה ומאחר שיש לה בחי' נפש זו שהיא ההארה של עצמות דרוחא הגז' ממילא יבא לה אורח נשים ונמצא כי אורח נשים ג"כ בא מזה הרוחא וכמ"ש רבינו זלה"ה אלא שאורח נשים יכול להיות לה מן ההארה בלבד של הרוחא הגז' אבל הלידה של הבנים א"א להיות מן זו ההארה אלא צריך שיבא עליה בעלה שאז תקבל בביאה א' העצמות של הגבורות שה"ס הוי"ה דב"ן דההי"ן כדי שכל אחד מבניה יקח לו חלק ממנו להיות לו לבוש לנפשו. ונמצא כי אותה הנפש שהיתה בה בביאתה לעולם במדרגת ההארה של עטרא דגבורות שה"ס הוי"ה דב"ן דההי"ן הגז' הנה בעתה כאשר נשאת הנקבה הזאת או בביאה ראשונה הנפש ההיא תתגדל ותתעבה ותתרחב ותהיה מלאה עצמות העטרא דגבורות הגז' ומאחר שנעשית עתה נפשה מלאה עצמות הגבורות ולא הארה בלבד ע"כ תוכל להוליד בנים כפי שיעור זה העצמות הגוסף לה ואם יקחו הבנים כל העצמות הזה הנוסף לה לא ישאר בה אלא רק ההארה שהוא חלק הנפש שהיה בה קודם נשואיה מעת לידתה שהיתה בסוד הארה בלבד ואם גם זה תצטרך ליתן אותו אז תמות וכמו שהיה ברחל אע"ה שנתנה חלק הזה שלה לבנימין והגה אם זו הנקבה לא תנשא אז לא תקבל העצמות הגז' ועכ"ז יש לה אורח נשים מכח הנפש שבה שהיא הארה של עצמות הגז' שהוא הרוחא הגז'.

ודע כי זו הנקבה התחתונה כאשר ילדה אותה אימה היא ג"כ לקחה מאימה חלק מן הרוחא דשביק אביה באימה בביאה ראשונה כי גם הנקבות מוכרח שיקחו ג"כ וכמ"ש רבינו

ז"ל להדיא וזה החלק שלוקחת מן האם שלה יהיה בחינת לבוש לזו הנפש שלה שהיא הארה של עצמות הגבורות הנז' כי זו ההארה היא בחי' נפש שלה וצריך לה לבוש וכן על זה הדרך בכל הנולדים ובזה שכתבתי יתבארו ב"ה עוד ספיקות אחרים אשר לא נזכרו בשאלה ודי בזה למבינים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תמ"ג

שאלה תשובתו הרמה האירה עינינו אך עדיין יש לנו שאלה אחרת בדבר רבינו זלה"ה הנז' שתלה אורח נשים בהאי רוחא מה טעם ומה שייכות יש לזה בזה גם יש לנו לשאול לפ"ז למה האורח נשים לא יבא לנקבה מעת הלידה גם למה יפסק בהיותה בת ארבעים או בת חמשים שנה ולא ישאר כך כל ימי חייה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כתב רבינו זלה"ה בשער הכוונות בדרוש א' דפסח וז"ל והנה נודע כי החסדים שבדעת הם חמשה הויות וכן הגבורות שבדעת הם חמשה והנה מוכרח הוא שכלי יסוד דאימא כיון שהוא מלביש בתוכם את עשרת החסדים והגבורות ודאי שבלבוש הזה הנקרא יסוד של אימא יהיו בו בחינת עשר בחינות ולפי שאימא נקראת אהי"ה כנודע וכו' לכן אלו העשרה בחינות אשר ביסוד דאימא יהיו עשרה שמות של אהיה והם נעשים מלבושים אל עשרה חו"ג של הדעת וכו' והם עשר פעמים דם (רבוע אהיה עולה דם) ואלו הם סוד עשר דמים שבאשה חמשה דם טוהר וחמשה דם טמא כנז' בתלמוד במס' נדה ובזוהר בר"מ פ' תזריע והעניין הוא כי אלו החמשה חסדים והה"ג שבדעת ז"א הנה הה"ח עם ה' לבושים שלהם יורדים ביסוד דז"א והה"ג עם ה' לבושים שלהם יורדים ביסוד הנקבה ואח"כ בעת הזווג נותן הז"א מן היסוד שבו אל יסוד דנוקבא גם את הה"ח עם חמשה לבושיכ שלהם ונמצאו ביסוד הנקבה כל העשרה הלבושים שהם עשר פעמים דם כנז"ל ואח"כ מן החסדים

ומן הגבורות עצמן נעשה מהם הולד בבטן הנקבה אבל העשרה לבושים שהם עשרה דמים הנה הם מתבררים בבטנה וחציים שהם חמשה דמים חמשה לבושי החסד נקראים דם טוהר כי בערך היותם אחוריים נקראים דם לסיבה הנז' ובבחינת היותם לבושי החסדים נקראים טוהר.

ואמנם לפעמים מתבררים לגמרי ומתהפכים לחלב להניק בהם את הולד כנודע ואז הוא בחי' בירורם וזיכוכם אבל יש בהם קצת פסולת הנעשה דם טוהר אמנם חמשה לבושי הגבורה הם מתבררים והפסולת היוצא מהם אחר שמתבררים נעשה קליפה גמורה הנקרא דם טמא ונמצא כי הם עצמם הלבושים בין של החסדים בין של הגבורות הם מתבררים ועצמותם הוא קדושה אבל הנשאר מהם בבחינת פסולת אחר התבררם נחלק לשני חלקים כי פסולת לבושי החסד נעשה דם טוהר שהוא בחי' דין קשה וקדוש ולפעמים נעשה חלב כנז' ופסולת לבושי הגבורה הם קליפות גמורות דם טמא עכ"ל ע"ש.

והשתא בדברים אלו בין תבינו הטעם והשייכות של אורח נשים שיש בזה הרוחא שהיא סוד הה"ג שה"ס עיטרא דגבורות שבדעת דז"א ואין צורך להרחיב הדברים בזה כי מבוארים מעצמן גם ממילא תבינו הטעם שאורח נשים בא להאשה אחר שתגדיל ונפסק אח"כ בהיותה בת מ"ה או בת חמשים והיינו כי האורח נשים בא לה כדי לעשות בירור לחמשה דמים שהם חמשה לבושים של הגבורות ולכן יתחיל זה אחר שתגדיל שאז יש בכוחה לעשות הבירור אחר שנשלם גדלות פרצופה משא"כ קודם בהיותה קטנה אינה בת בירור ואין בכוחה לברר ולכן נפסק ממנה את"כ והוא אחר שנשלם הבירור של אלו החמשה דמים של חמשה לבושים במשך השנים האלו ולא נשאר פסולת וסיגים ולכן נפסק דם הטמא היוצא ממנה ועל כן יש אשה כפי בחינתה ושרשה הבירור שלה ממדר להשלים ולכן פוסקת בת ארבעים או בת מ"ה ויש עד חמשים, והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

תורה

שאלה תמ"ד

שאלה ראה ראינו בספר עץ חיים שער כ"ט פרק ז' שכתב וז"ל ואמנם טעם אל הנז"ל הוא סוד והקרנים גבוהים ואחת גבוה מהב' והענין דע כי זה כלל גדול שכל בחי' נה"י שבכל הפרצופים הנה הנצח גבוה מהוד ופירוש גבוה קצרה כי בהיותו קצר אינו יורד למטה ונשאר למעלה גבוה וזה בין בא"א בין באו"א בין בז"א כולם הם קצרים הנצח שלהם יותר מהוד שלהם עכ"ל והדבר הזה נפלא אצלנו כי זה כלל גדול אצלנו מדברי הרב ז"ל מבשרי אחזה אלוה ואנחנו רואים שהרגלים הם שנים ואין הפרש ביניהם כלל והנה מציגו בגליון עץ חיים הגה"ה אחת על שם הרב הר"ם פאפירש וז"ל מ"ש שכל הפרצופים הנצח גבוה יותר מההוד אינו מובן דא"כ ח"ו עשיתם בעלי מומין שהרי במס' בכורות שגינו רגלו אחת קצר מחברו ה"ז מום ועוד דלהדיא אמרו שרגלי כולם שוים ועוד שהרי פ"ג דנצח דאימא בנצח ז"א וכן פ"ג דהוד דאימא בהוד דז"א כנז' בדרוש התפילין דיד וא"כ איה איפה הנצח קצר מהוד וכן הוא עצמו אמר לקמן וצ"ע עכ"ל הנז' הנה מציגו שגדול הדור נתקשה בזה והגיח בצ"ע ואנחנו לא נדע מה להשיב בזה. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה דבר זה נמצא כתוב עוד בדברי רבינו זלה"ה בשער מאמרי רשב"י בביאור אדרא זוטא וז"ל וצריך שתדע כי בכל מקום יש בחינת נצח והוד בכל מקום שהם עליהם נאמר והקרנים גבוהות והאחת גבוהה מן השנית כמבואר בהקדמת תקונים דף ט' ע"א ובפרשת פנחס דף רכ"ח ע"ב והענין הוא כי ספירת הנצח של א"א ושל או"א ושל ז"א כולם הם יותר קצרות משיעור ספירת ההוד שבהם כי ספירת ההוד מתפשטת למטה מן הנצח ונמצאת ספירת הנצח שהיא גבוהה יותר למעלה מספירת ההוד וטעם הדבר הוא במה שנודע כי הנצח הוא בסוד התפארת וההוד בסוד המלכות כמ"ש בתיקונים איהו בנצח ואיהי בהוד וזהו סוד שנקראים הנצח וההוד שתקים שהם שתי רחיים זו על גב זו הטוחנות

לשמה שה

מן לצדיקים שהם צדיק וצדק והרי איך הם זו על גב זו לפי שזו גבוהה מזו וכו' עכ"ל זלה"ה הרי הן הן הדברים שכתב בעץ חיים אלא שכאן הם בהרחבה יותר ובדברים אלו יש עוד פלא להתפלאת בו והוא מ"ש רבינו שנקראים הנצח וההוד שתקים שהם שתי רחיים זו על גב זו והלא הנצח וההוד הם זו כנגד זו ואינם זו ע"ג זו כדוגמת הרחיים.

והנראה לפרש בזה ליקבה"ו דמ"ש רבינו ז"ל הנצח קצר מן ההוד לא קאי על חיצוניות הספירה דהיינו הכלי אלא קאי על הפנימיות ולעולם החיצוניות שהם הכלים הם שוים ואין הפרש ביניהם ולכן גם אנחנו התחתונים ב' רגלינו הם שוים זע"ז ואין הפרש כי ההפרש שדבר בו רבינו ז"ל קאי על הפנימיות וזה אינו נרגש אצלנו בחוש הריאות וענין זה דומה למ"ש רבינו זלה"ה בענין עליית העולמות בשבת וז"ל אינו עולה רק בחינת פנימיות העולמות בלבד אבל חיצוניות העולמות נשאר במקומו ואין להם עליה כלל אפילו בשבת כי אם גם החיצוניות היה עולה הייני רואים בעינינו עליית העולמות איך עולים ממה שהיו בחול אבל עליית פנימיות העולמות אינו ניכר ונראה לעין אע"פ שעולה וזכור זה עכ"ל זלה"ה בשער מאמרי רשב"י בפ' קדושים ע"ש וכן הענין כאן מ"ש רבינו שהנצח קצר מן ההוד הוא מדבר על הפנימיות וזה אינו נראה לעין ובזה נתרצו כל הקושיות של מהר"ם פאפירש אשר העתקתם.

ודעו נא וראו כי ההפרש הזה אע"פ שאינו נראה לעין עכ"ז יש בו סימן הרגשה באדם התחתון והוא כאשר ישכב האדם על צידו תראה כי יערב לו יותר למשוך מעט את רגלו הימנית ולא יפשטנה בהשוואה אחת עם רגלו השמאלית כן תמצאו על הרוב כאשר תשימו לב על זאת ודי בזה.

אך נשאר לנו לדעת מ"ש רבינו שה"ס הרחיים הטוחנים שהם זעג"ז הנה דבר זה מובן בסוד ההתכללות של נצח והוד כי נודע שהם כלולים זב"ז ולכן כל א' אקרי תרי פלגי גופא ועיין בעץ חיים שער ט"ז פ"ה שכתב וז"ל אע"פ שאנחנו אומרים שנצח באבא עכ"ז היה כלול ג"כ מהוד באופן כי נצח הכלול מהוד

עלה לאבא והוד בלול מנצח עלה לאימא וכו' ע"ש ונמצא שהם סוד הרחיים שעומדים זעג"ז כי בבחינת התכללותם זב"ז הם עומדים זעג"ז ממש כי נצח דנצח הוא למעלה ע"ג ההוד דנצח וכן הנצח דהוד הוא למעלה ע"ג הוד דהוד והבן היטב.

ודעו נא כי בכוונה מכוונת עשה המאציל העליון שינוי והפרש בין הפנימיות ובין החיצוניות שאם היה כן גם בחיצוניות שהם הכלים היה נראה ח"ו בפרצוף כמו מום וכמ"ש במסכת בכורות רגלו אחת קצר מחבירו ה"ז מום יען כי גוי והדר של הפרצוף הוא שיהיו רגליו שוים וכמו שיש למעלה כן מוכרח שיהיה למטה בתחתונים ואפשר לומר שעל כן בא אדונינו דוד הע"ה לתת שבח והודאה להמאציל יתברך על הדבר הזה ואמר רגלי עמדה במישור במקהלים אברך ה' אשר עשה עמנו החסד הזה להדרנו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תמ"ה

שאלה היכן מצינו ראיה מן התורה או מן הנביאים או מן הכתובים שצריך האדם להתחיל בכי טוב ולסיים בכי טוב ובמקום שנמצא שהקדים הטובה על ההפך ממנה אין ראיה מזה דכל שהוא תופס דבר והופכו מוכרח שיהיה אחד מוקדם ואחד מאוחר ואנחנו רוצים למצוא ראיה שבענין אחד שיש בו דבר והופכו יתחיל בטוב ויסיים בטוב שיהיה דבר זה ניכר ומוכח מן הפסוקים דקפיד על זה באופן דליכא למדחי ולומר שכך נזדמן על כן רצינו לדעת אם המצא ימצא ראיה לד"ז מן איזה פסוק בתנ"ך. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה בקוהלת ג' מנה י"ד עתים לטובה וי"ד עתים להפך והתחיל בעת הטובה דכתיב עת ללדת וכו' וכאשר בא לסיים העתים חזר והפך הסדר שהיה הולך בו ואמר עת מלחמה ועת שלום וכפי הסדר דהוה נקיט הול"ל עת שלום ועת מלחמה אך הוא קפיד לסיים ג"כ בטוב ועל כן בסיום היפך הסדר דנקט מעיקרא ואמר עת מלחמה ועת שלום הרי ראיה ברורה כאשר בקשתם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תמ"ו

שאלה למדתנו רבינו מקדמת דנא על זקן התחתון שבאדם שיש לו רמז למעלה והודעתנו הסוד שלו עפ"י כתבי רבינו האר"י זיע"א ועתה באנו לשאול על שער בית השחי אם יש לו איזה רמז וסוד למעלה ולמה ניתן כאן ומה גם כי אנחנו רואים דבר פלא בעינינו כי באשה מוכרח ג"כ שיהיה [לה] שערות גדולות בבית השחי כמו בית הערוה ומזה נראה דיש שייכות הכרחי לשערות בבית השחי. על כן ילמדנו הסוד שיש בזה ושכמ"ה.

תשובה כתב הרב ז"ל בליקוטי תורה בפ' בראשית בפסוק וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וז"ל וידע כי גם למעלה בהתחברות שתי הזרועות עם הגוף שהם בחי' חג"ת נקרא בית השחי כנודע, והענין הוא במה שנודע כי בתחלה היה ז"א בן ו"ק לבד ואח"כ נתעלו חג"ת שבו ונעשו חב"ד ונה"י שבו נעשו חג"ת ונתוספו לו נה"י חדשים ונמצא כי החג"ת שבו עכשיו הם בחי' נה"י הראשונים הנקראים שי"ח כנז"ל ולכן עתה נקרא שח"י ואותם השערות הגדלים במקום ההוא נקרא בית השחי והם סוד שערות בית הערוה עצמם בהיותם למטה בנה"י והבן זה עכ"ל זלה"ה הרי מבואר הסוד של המקום הזה מפי רבינו האר"י זלה"ה שיש שייכות לשערות במקום הזה מכח שערות של זקן התחתון ולכן תראו שהאשה כיון שיש לה שער בית הערות מוכרח שיהיה לה שער גם בבית השחי דהא בהא תליא ולכן כמו שמסירה קודם טבילתה שער של בית הערוה כן מסירה שער בית השחי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תמ"ז

שאלה ילמדנו רבינו בענין זקן העליון של האדם שיש בני אדם שיש להם זקן גדול וארוך ויש [שיש] להם זקן קטן וקצר ורצינו לדעת איזה מהם עדיף לפי סודן של דברים הארוך או הקצר כי יש בני אדם שזקנם ארוך הרבה ונחשב זה בעיניהם לגנאי על כן מסלקים שיפולי קצה אחרון של הזקן למעלה שכופלים השערות כדי שיתקצר זקנם. יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה ודאי זקן שהוא גדול וארוך עדיף טפי לפי סודן של דברים יען כי ידוע הוא כי דיקנא עילאה דא"א הוא מגיע עד טיבורא דליבא וכנז' בדברי רבינו האר"י זיע"א וכן הוא באדרא וא"כ השתא מי שהוא זקנו גדול וארוך שמגיע עד טיבורא דליבא הוא עדיף ומשובח ביותר ושפתים ישק שהוא דומה לבחינה העליונה שכך הוא באמת השורש של הדיקנא למעלה ועל כן אותם בני אדם שברא להם הקב"ה זקן ארוך והם מתחכמים לשנות המתנה טובה הזאת שנתן להם הש"ת ורוצים לקצר זקנם בהגבהת השערות למעלה אע"פ שהם נוהרים שלא לחתוך אותם ח"ו עכ"ז לאו שפיר עבדי וצריך להניחו כמו שהוא ולשמוח בגודלו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תמ"ח

שאלה אזהרה שמענו מכתבי רבינו האר"י ולה"ה שצריך האדם ליזהר שלא יתלוש שערות מן הזקן שלו והנה יש אדם שזקן שלו הוא גדול רחב וארוך ועב ובהכרח שמסתבכים השערות זה עם זה מאליהם ומעצמם ונעשים כמו קליעות מאליהם אם לא יסרק את זקנו במסרק כיצד יעשה אם יסרקם במסרק כדי להפרידם מוכרח שע"י המסרק נתלשים שערות בידים ואם לא יסרקם במסרק ויניחם כך יהיה גנאי לעיני הרואים כי הם מסתבכים ונעשים כמו קליעות קליעות מאליהם ומעצמם על כן יורנו המורה מה לעשות בדבר הזה ושכמ"ה.

תשובה בכל ע"ש אחר רחיצה יפריד את שערות זקנו באצבעותיו בנחת לאט לאט כדי שלא יתלשו שערות בידים אבל במסרק לא יעשה יען כי ודאי יתלשו שערות אך באצבעותיו בנחת לא יתלשו ואע"פ שיפלו שערות הנה אלו הם תלושים מעצמם מקודם וזה ההפרדה של השערות מוכרח לעשות ולאו בשביל גנאי אלא בשביל מצוה יען כי ידוע הזקן שהוא מכנגד הפה ולמטה שהוא עבה מאד והם שערות ע"ג שערות הארוכות עד טיבור הלב ואלו נחלקין לשנים כיצד צד הזקן מכנגד מעלה שהוא מקום הזקן המגולה לעינים הוא בחי' תיקון הח' הנקרא נוצר חסד וצד המכוסה שהוא כנגד הגרון והם שערות שתחת אלו הראשונים והם מתכסים באלו הם בחי' תיקון הי"ג הנקרא ונקה גמצא הם ב' בחינות ועל כן לא טוב שיסתבכו זה בזה ויתהפכו שערות של צד התחתון יוצאין לחוץ ושל צד העליון יכנסו לפנים מחמת בלבולם ע"י הסיבוך זה בזה וטוב שיהיו השערות נפרדין זה מזה כדי שיהיה צד העליון משתלשל במקומו למעלה וצד התחתון משתלשל במקומו תחתיו כי ידוע שהעליון הוא בחי' זכר והתחתון הוא בחי' נקבה ולכן צריך להפרידם באצבעותיו בנחת כדי שיהיו משתלשלים כסדרם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תמ"ט

שאלה יש נוהגין לעשות תיקון כרת שמגדדין שינה מעיניהם כל הלילה בליל א' ובליל שישי בכל שבוע אם יש לזה טעם ע"ד הסוד גם יש נוהגים בימי העומר לעשות תיקון זה בשבוע שישי כולו לילות רצופים אם יש טעם לזה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה רבינו האר"י זצ"ל לא זכר חיוב בדבר זה בכל ימות השנה ורק זכר על ליל שבועות וליל הו"ר שצריך לנהד שינה מעיניו ולא ישן כלל וכנז' בספר הכוונות גם על ליל פסח כתב מהרח"ו ז"ל בס' הכוונות בדרוש ג' וז"ל ודע כי ראיתי אנשי מעשה

נוהגים לעסוק בתורה כל ליל פסח עד הבוקר וכמ"ש מעשה בר"א ור"י וראב"ע שהיו מספרים ביצ"מ כל אותה הלילה וכו' ע"ש מיהו אזהרה מפי רבינו האר"י זצ"ל לא כתב בליל פסח וגם זה הוא לא כתב אזהרה בענין השינה שלא ישן כלל כאשר כתב בליל שבועות והנה כל לילות אלו אפילו ליל שבועות לאו משום תיקון כרת נתקן דבר זה אלא יש בזה טעם אחר אבל אה"נ יהני זה גם לענין תיקון כרת ממילא.

אמנם בענין תיקון כרת כתב הרב ז"ל בשער רוח הקודש וז"ל מי שנעור כל הלילה ולא ישן כלל ועוסק בתורה כל אותה הלילה יהיה נפטר מעונש כרת אחד אם נתחייב ח"ו וכל לילה אחת פוטר כרת אחד עכ"ל והנה על תיקון זה כל הלילות שוים הם ואין טעם פרטי בענין זה על ליל א' וליל שישי מיהו מה שנהגו לעשות בליל א' וליל שישי היינו כי בליל א' עדיין הארה מנר"ן דשבת משא"כ בליל ב' לא יש כי הארה דר"ן בלבד וליל ג' הארה דנפש בלבד ובליל ד' מקבל הארת תוספת הנפש משבת הבאה ובליל ה' גם הארה דתוספת הרוח ובליל שישי הארה דתוספת הנשמה ג"כ הרי ליל א' וליל שישי שוים ולכן אנשי משמר לא היו מתענים לא ביום א' ולא ביום שישי ועל כן בחרו לעשות תיקון כרת בשני לילות אלו יותר מפני כי יש בהם שלימות האורות נר"ן ויועיל יותר מיהו נהגו בליל שישי יותר כי הוא בחי' היסוד ומסוגל לעשות כל תיקון יותר משאר זמנים.

ועל כן המנהג שינה מעיניו כל הלילה טולה ודאי מצוה קעביד שתועיל לו לכפרה לתקון כרת אך דעו וראו כי ריוח זה יש בו הפסד מצד אחר והוא כי ידוע הוא מ"ש רבינו זלה"ה שכל לילה עולין נשמות התחתונים בסוד בידך אפקיד רוחי בעת השכיבה ומתעברת מהם נוקבא עלאה דז"א בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתיך ותועלת העליה ההיא כדי לחדש את הנשמות ההם ולתת בהם כח ולהאיר בהם וענין החידוש הזה הוא מה שמחדש ומתקן את המוחין שלו שהוא בחי' הנשמה שלו הישובת במוח כנודע כי בהיות שהגופים יושנים ונרדמים או הנשמות עולות למעלה ונעשים בחי' מ"ן לזווג העליון וכמ"ש רבינו זלה"ה בזה בשער מאמרי רשב"י ע"ה בביאור אד"ז ובספר הכונות בדרושי הלילה והנה שם בס' הכונות כתב בכוונת השינה שצריך האדם לכוין גם בעת השינה לעבוד את בוראו בסוד בכל דרכיך דעהו וצריך לכוין כי רוחניותו ונשמתו מסתלקת ממנו והוא מעלה אותם בתחלת הלילה בסוד מ"ן לגבי נוקבא דז"א לצורך שלה כדי שתוכל היא אח"כ באותו הרגע ממש של חצות לילה להעלות מ"ן לגבי בעלה שהוא ז"א המתחיל להזדווג עמה בחצות הלילה וכו' ע"ש נמצא זה הנעור כל הלילה הוא מפסיד אותו הלילה התיקון הזה הנעשה על ידי השינה מיהו מי שהוא צריך לתיקון כרת כי ידע אינש בנפשיה אפשר שהשכר שהוא נשכר מנידוד שינה לענין תיקון כרת יכריע את ההפסד הזה ועל זה אמרו במשנה דאבות והוי מחשב הפסד מצות כנגד שכרה על כן עכ"פ האדם לא ירבה לעשות תיקון זה בכל שבוע ובפרט לעשותו ב"פ בשבוע אלא די לו לעשותו פעם אחת בחודש דהיינו שיעשנו בכל ליל ער"ח. ואותם המתחסדים לעשות שבוע שישי של ספירת העומר כולו תיקון כרת דהיינו שהם יהיו נעורים בכל לילות של השבוע ההוא שלא יהיו ישנים בלילות כלל ורק ביום הם ישנים יש לפקפק במנהגם חדא דמפסידים תיקון הגדול הנז"ל הנעשה על ידי השינה כל השבוע כולו לילות רצופין זה ודאי לא יכון ועוד יש בזה המנהג נזק ודאי לגוף ואע"פ שהם ישנים ביום הנה כל השבוע ההוא יהיה מוחם מבולבל ב"מ ומי הגיד להם התיקון הזה לעשות ששה לילות רצופים תיקון כרת ולא מצינו תועלת ברצופים אלא רק בתעניות ומעיקרא בדברי רבינו האר"י זצ"ל לא נזכר לעשות תיקון כרת בימי העומר לא בשבוע שישי ולא בשאר השבועות ומה סגולה מצאו לתיקון זה בשבוע שישי ואם ירצו לקדש את שבוע שישי הנז' יקדשו אותו בתורה שילמדו בימים שלו שלא יהיו ישנים ביום כלל ויהיו נעורים בלילותיו אחר חצות לילה וזה ודאי עדיף טפי מאד מאד ממנהג זה ואני איני כדאי לערער על מנהג חסידים ואנשי מעשה אך דבר חדש כזה שלא נמצא כתוב בדברי הרב ז"ל ולא בספר הזוהר אלא אדרבה יש לטעון עליו מדברי הרב ז"ל להפך הנה כל קורא

ישר ישפוט בשכלו שהאמת אתנו בזה ואם ישמעו אלו החסידים לעצתי ישנו את מנהגם ויחליפו הלילות בימים דהיינו שיתקדשו בשבוע הששי של העומר לעסוק בתורה כל היום כולו ולא ישנו בו כלל ובלילות יקומו משינתם אחר חצות לילה ובזה עושים תיקון גדול ואם ירצו לעשות בו לילה אחת תיקון כרת אה"נ יעשו ודי להם בזה.

גם זאת אודיע לכם שבליל שבת ודאי אסור לעשות תיקון כרת לנדד שינה מעיניו וה"ז חשיב כאלו מתענה בשבת שמצער עצמו בשבת וה' לא צוה בזה ולא ניחא ליה לקב"ה בזה מכמה טעמים אב"א קרא ואב"א סברא ולכן אותם הנוהגים לעשות תיקון זה לנדד שינה מעיניהם בליל המילה וכן בליל יארצייט של או"א אם אירע לילה זו בשבת ויו"ט לא יעשו כן לנדד שינה מעיניהם כל אותה הלילה ודי בזה. והיה זה שלום ואל שדי ד' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה ת"נ

שאלה גביר אחד מעיר אחרת שלח מעות לעיר זאת ליד הפקידים וכתב להם רוצה שיבררו עשרה אנשים צדיקים שילמדו תהלים ווזהר בשבוע פ' ויחלקו להם המעות האלו וכתב בפירוש שהוא קפיד שיהיו אנשים צדיקים ואם לאו הרי הם גזל בידם והנה הפקידים ביררו לפי דעתם עשרה אנשים צדיקים אך יש בעשרה אלו אדם אחד שהוא יודע בעצמו שבשנה זו חטא ועבר במזיד על כמה איסורים של לאוין ושל חייבי כריתות ומיתות ב"ד אך קודם הבריריה הואת בחדש ימים נתחרט על מעשיו והתוודה וגמר בלבו ובשפתיו שלא ישוב עוד לכסלה ולהיות שהוא חטא בסתר ואין אדם יודע בו חשבוהו הפקידים לאיש צדיק וביררו אותו בכלל העשרה הנז' והנה זה שואל מאחר שהוא יודע בעצמו שחטא בשנה זו בכל הנז"ל שהיה רשע גמור והן אמת שאח"כ עשה תשובה בודוי והחרטה גמורה עכ"ז עדין אפילו יום הכיפורים לא הגיע לכפר עליו ואיך יקרא צדיק בזה האדוי והחרטה והמתנדב קפיד ליתן לאיש

צדיק ואין זה עדיין בכלל צדיק כי מצינו בארבע חלוקי כפרה עבר על ל"ת ועשה תשובה אז תשובה תולה ויוה"כ תולין ויסורין מכפרין וכו' וזה האדם במשך החדש הזה אפילו יסורין לא באו עליו ועדין יוה"כ לא הגיע על כן נסתפקנו אם איש כזה מותר לו לקבל המעות בכלל העשרה או"ד צריך להשמיט עצמו שלא לעבור ע"ד המתנדב כי עדיין אין זה בכלל צדיקים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה משנה שלימה שנינו המקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק גמור ונמצא רשע גמור ה"ז מקודשת שמא הרהר בתשובה וזו היא הלכה פסוקה נמצא בהרהור תשובה לבד נקרא צדיק ובכלל צדיקים הוא ואע"ג דצריך יוה"כ ויסורים לגמר הכפ"ה עכ"ז זה יצא מכלל רשעים וגכנס בכלל צדיקים מעת שעשה תשובה שהוא ודוי וחרטה כי הלא תמצא שהרהור לבדו יספיק לענין זה ועל כן אין לחוש לזה ואם הוא צריך לזה לא ישמיט עצמו אלא יצטרף עם העשרה מאחר שבירורו אותו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"א

שאלה מצינו בגמרא דיבמות דף ל"ד ע"ב שתמר נתעברה בביאה ראשונה מפני שמיעכה באצבע ולכן א"ר יצחק כל מועכות של בית רבי ר"ל אותן המשירות בתולותיהן באצבעותיהן תמר שמן ולמה נקרא שמן תמר על שם תמר שמיעכה באצבע ע"ש ורצינו לידע אם גם בזה"ז ימעכו באצבע יתעברו בביאה ראשונה כפי הטבע גם רצינו לידע מה טעם היה להם למועכות של בית רבי לעשות כך כי בשלמא תמר היתה מוכרחת לדבר זה כי כל כונתה היתה להתעבר מיהודה בביאה זו ואם לא תמעך תחילה מה הועילה אך שאר בני אדם מה להם טעם בזה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דורות הראשונים שהיו עושין כן טעמם היה שרוצים שלא

תהיה הביאה הראשונה של ליל החופה לבטלה אלא תהיה ביאה הראויה לעיבור להוליד ועל כן היו מוציאין בתוליהן באצבעם מקודם וכן כתב רבינו זלה"ה בספר הכונות בדרושי הלילה דרוש ג' וז"ל והנה בזמן הראשונים היו מוציאין הבתולין באצבע והיו ממעכין ביד והטעם היה כדי שגם ביאה הראשונה לא תהיה לבטלה והיו מתקנין הכלי שבה באצבע כדי שתתעבר גם מביאה ראשונה וכו' עכ"ל ע"ש וע"ל הטעם שהיו מקפידים על ביאה זו שלא תהיה לבטלה אע"ג דנאמת לא לבטלה היא אלא לצורך תיקון הכלי שלה ורק לענין ההזרעה וההולדה היא לבטלה כי אינה ראויה ביאה זו להולדה וא"כ למה היו מקפידים על זה ונראה מפני שביאה זו של ליל כניסתה לחופה היא עליונה וגבוהה מאד שנעשית על ידי חופה ושבע ברכות שיש בזה סודות עליונים והיא מצוה הראשונה לכן רוצים שתהיה ביאה זו ראויה להוליד כדי שיוכלו להמשיך ע"י ביאה [זו] נשמה קדושה וגבוהה ביותר כפי כחה של מצוה זו ובודאי אם יזכו שתתעבר האשה מביאה [זו] יהיה הולד מתוקן הרבה שזוכה לנשמה קדושה וגדולה שאין עד ביאה אחר ביאה זו תהיה דומה לביאה זו במעלתה אך אין הכל היו נוהגים בזה כי רובא דעלמא רוצים שיראו בתולי נשותיהן בעיניהם שתהיה אמיתות בתולי אשתו מוחזקת אצלו במראה עיניו ולכן בדורות האחרונים נתבטל זה המנהג לגמרי מכל אדם מפני כי חשו לפרוצים שיהיו נבעלות לאחרים עושים מעשה זמרי ותולין עצמן באילן גדול לומר שהם עשו מעשה תמר ולא כן היה ומי מפיס לכן נתבטל המנהג הזה לגמרי.

ועל אשר שאלתם אם גם עתה בזה"ז ימעכו באצבע יהיו מתעברים כפי הטבע מביאה ראשונה או לאו הנה גם דורות הראשונים שהיו ממעכים באצבע לא היו מתעברים בדרך הטבע מביאה ראשונה אלא רק על ידי זכות גדול יען כי כפי הסוד ביאה ראשונה לאו בשביל לפתוח הפתח בלבד היא צריכה אלא היא צריכה ג"כ בשביל לתת באשה חד רוחא אשר ע"כ תביא הוולדות וכמ"ש רבינו זלה"ה בכמה מקומות אך הענין הזה שהיה לתמר ולכל מועכות של בית רבי שנתעברו מביאה ראשונה על ידי מעוך האצבע בלבד זה היה ע"י זכות שנמשך להם שפע וכח לדבר זה ממקום עליון וכמ"ש רבינו זלה"ה בשער מאמרי רשב"י ע"ה בביאור אדרא זוטא וז"ל ובזה יתורץ טעם אל מה שביארנו באדרת נשא דף קל"ה כי אין האשה מתעברת מביאה ראשונה ובתחלה צריך לתת בה חד רוחא.

והנה מצאנו הפך כי יעקב אע"ה אמר על ראובן כחי וראשית אוני שהיתה טיפה ראשונה וממנה נעשה ראובן גם מצאנו בדברי רז"ל כל מועכות של בית רבי תמר שמם ולא הוצרכו אל ביאה ראשונה אבל הענין מובן עם הנזכר כי הנה הא"א להיותו זכר בלי נקבה והזווג שבו הוא מקצתו אל קצתו מיניה וביה צד ימין עם שמאל לכן לא הוצרך לעשות הכלי בנקבה אבל עכ"ז הוצרך להיותו חצי היסוד שלו בתוך יסוד דאבא בסוד מים זכרים וחציו ביסוד דאימא בסוד מיין נוקבין אבל לא הוצרך לעשות כלי בנקבה ומזה נמשך אל יעקב ואל אותם מועכות של בית רבי להיותם בלי ביאה ראשונה לעשותה כלי עכ"ל ע"ש. וכן כתב עוד רבינו זלה"ה הלשון הזה ממש בעץ חיים שער י"ו הנקרא שער הולדת או"א פרק ה' ע"ש וכן כתב רבינו זלה"ה בספר מבוא שערים ש"ה ח"א פ"ח וז"ל ומזה תבין ענין יעקב שהוליד לראובן מטיפה ראשונה בביאה ראשונה כמש"ה כחי וראשית אוני וכמ"ש ז"ל כל מועכות של בית רבי תמר שמן ובאצבע היו ולא הוצרכו לביאה שניה. והענין כי מכח זה דא"א נמשך אליהם כנז' שלהיותו היסוד שלו כלול מזכר ונקבה כמו התמר לא הוצרך לביאה שניה וז"ש תמר שמן והבן זה עכ"ל ופירש מהר"י צמח ז"ל בביאור דקדוק זה של תמר שמן לומר שהיו עושים כמו א"א בסוד צדיק כתמר יפרח הנאמר על א"א שהוא כמו התמר כי א"א אין צריך ב' ביאות עכ"ד ופירוש לפירושו הוא כי אילן התמר הוא נעשה מן הגרעין שלו שנוטעין הגרעין בארץ ונעשה ממנו אילן התמר והנה זו הגרעין שממנה נעשה האילן של התמר הנה מצד אחד יש לגרעין צד זכרות ממש ומצד אחר צד נקבות ממש ונמצא שהאילן הזה הוא נעשה מן הגרעין הזה שיש בו צד זכרות וצד נקבות וזה דמיון אל יסוד דא"א שיש בו צד זכרות וצד נקבות

והזווג מניה וביה גמצא תמר רומז על א"א ומאחר דא"א אין צריך ב' ביאות לכן כדי לרמוז במועכות אלו של בית רבי על כח א"א הנמשך אליהן בזה אמרו שתמר שמן ודו"ק.

איך שיהיה הנה תמצא שענין זה צריך לו זכות שימשך להם שפע וכח ממקום עליון מכח א"א כדי שיהיה להם דבר זה להתעבר בביאה ראשונה אע"פ שהפתח פתוח ע"י מיעוך באצבע ועל כן אם גם עתה יעשו כך מי יודע אם יהיה להם זכות להמשכת שפע וכח ממקום עליון מכח א"א כדי שיהיה להם דבר זה להתעבר בביאה ראשונה אע"פ שהפתח פתוח ע"י מיעוך באצבע ועל כן אם גם עתה יעשו כך מי יודע אם יהיה להם זכות להמשכת שפע כח זה העליון אם לאו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"ב

שאלה מצינו בזוהר פ' ויקרא דף כ"א ע"ב בפסוק ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו למען אדני והקשה אי שמא דא מעלייא מכלא שפיר הוא דהכי אמרין עביד בדיל מלכא אבל שמא דא הא ידיע דהוא אתר בי דינא דמיניה נפיק דינא לעלמא מאן חמא דאמרין למלכא עביד בגין עבדך או בגין מלה דעירא מינך וכו' ע"ש וע"פ הקושיא הזאת יפלא בעינינו דברי הבקשות שאומרים ומבקשים מהקב"ה שיעשה בשביל המלאכים הממונים וכו' וכן מה שאומרים שיעשה בשביל שמות הנרמזים בפסוק פו"פ וכיוצא בזה גם בענין הקמיעות יש הרבה כזאת. יורנו תשובת דבר זה ושכמ"ה.

תשובה הנה השמות והמלאכים כל אחד ממונה על דבר אחר זה על הפרנסה וזה על ההצלחה וזה על הדין וכן עז"ה וכל שם ומלאך הנה חפצו ותאותו להשפיע מאחר שמינהו המאציל על כך ורוצה לעשות שליחותו תמיד ואם ח"ו על ידי העונות או סיבה אחרת יעמוד ולא ישפיע יגיע לו צער בזה ולכן אומרים תעשה למען שם זה או מלאך זה שתתקיים תאותו ורצונו של השם הקדוש הזה שהוא מתאוה להשפיע השפע של הדבר הזה שהוא ממונה עליו ונמשך על ידו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"ג

שאלה ארז"ל בכוס של ברכה צריך ליתן עיניו בו ורצינו לדעת מה טעם יש בזה ע"פ הסוד גם ארז"ל מגביהו טפח מה טעם יש בזה ע"פ הסוד גם חכם אחד אמר לנו שכתוב בזוהר שצריך להגביהו זרת ואגן כיצד נעשה אם כזה ואם כזה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הן אמת שבגמרא אמרו מגביהו טפח ובזוהר אמרו זרת מצינו לרבינו הגדול האר"י זצ"ל בביאור הקדמת זוהר בראשית שכתב בכתיבת ידו יד הקודש וז"ל כוס של ברכה ה"ס ששה קצוות שבבריאה ואימא עלאה מתלבשת בבריאה כנודע וכבר נודע כי חמש גבורות הם מבינה שהיא נקראת בעל גבורות וממנה יצאו ובמקום הבריאה שם ירדו ושם נתלבשה הבינה בהם ומקננת שם וש"ה בורא חשך כי בריאה בסוד הגבורות שהם מסטרא דחשך נעשית ולפיכך צריך להגביהו מן הקרקע טפח כי קרקע זה מקום הגבורות הקשות אשר לא נתמתקו בסוד העפר אשר יהיה בקרקע המשכן מקום הקליפות וכדי להפריד בין גבורות אלו לגבורות אלו אמרו בגמרא שצריך להגביהו טפח ובזוהר אמרו זרת ושני שיעורים אלו כולם עולים למקום אחד כי שיעור טפח הוא שיעור חמשה אצבעות אלו הרומזים לחמשה גבורות אלו כי גבהו מאחרים כי אלו הם קודש וכל השאר יש בהם חול וטומאה אך היא דבוקה באלו שהם קודש וצריך להגביהה ולהפרידה מהאחרים שהם חול ואמנם שיעור זרת הוא ב' טפחים בסוד וכו' ע"ש.

הרי נתבאר בכתבי מוה"ר זצ"ל טעם להגבהת טפח של כוס ברכה דיתיב על חמש

שיב תורה לשמה

אצבעאן דאינון חמש גבורות ושיעור טפח הוא שיעור חמש אצבעות אלו הרמוזים לחמשה גבורות אלו שהם קודש והיינו להפרידה מן הגבורות הקשות אשר למטה שלא נמתקו ועדיין יש בהם חול ולפי דברי רבינו ומורינו זצ"ל הנז"ל הנה שיעור הנז' בגמרא ושיעור הנז' בזוהר הכל עולה למקום אחד אלו ואלו דברי אלהים חיים. ומה ששאלתם איך תעשו מאחר ששניהם אמת וכל אחד יש בו טעם אמיתי תעשו כמ"ש בגמרא להגביהו טפח וכולם עולים למקום אחד.

ומה ששאלתם מה טעם יש ע"פ הסוד למ"ש נותן עיניו בו גם זה נתבאר שם בדברי רבינו זלה"ה וז"ל ואמנם נתינת עין שאמרו נותן עיניו בו הוא משום דכוס של ברכה היא עולמיתא שפירתא ולית ליה עיינין דמסטרא דחשך קא אתייא וצריך ליתן עיניו בה להיות לה לעינים להאיר בה ועוד שהעינים הם נצח והוד שבחכמה כי משם נמשך האור לעינים ושפתים הם בסוד נצח והוד שבבינה סוד פומא וצריך להאיר ולהמשיך לה רחמים מהחכמה העליונה למתק גבורותיה ולמזגם וזו הכונה היא קלה מאד ותוכלו לכוין בה תמיד.

אך מלתא חדתא אמינא לכו כי כפי מה שהבנתי מדברי רבינו הגדול האר"י זצ"ל שזו הכונה להמשיך אורות העינים העליונים והראיה שבהם לרחל עולמיתא שפירתא לא נוכל לעשות כאשר מברך על הכוס בלילה כי אם רק ביום דוקא והיינו כי מצאתי לרבינו בספר הכונות בכונת הק"ש דשחרית שכתב בענין הסתכלות העינים בציצית ותכלית כונה זו היא כי רחל נקראת עולמיתא שפירתא דלית לה עיינין כמבואר אצלינו בתחלת הסבא דמשפטים והנה התכלת שבציצית ה"ס החשך שאין בו בחי' העינים והארה המכלה את הכל והוא בחי' הדין ולכן צריך לכוין כשמסתכל בציצית כאלו יש שם תכלת בציצית ותסתכל כשתאמר וראיתם אותו ותכוין להמשיך שם בחינת העינים העליונים והראיה שבהם ותכוין כי בשני פעמים קיימא לן שה"ס ב' עיינין עלאין להמשיך משם בחי' האירת ראיה העליונה [אל] התכלת החשוך הזה שה"ס עולמיתא שפירתא דלית לה עיינין כנז' וזה עצמה היא הכונה שתקנו בכוס ברכת המזון באומרם ז"ל ונותן עיניו בו כמבואר במקומו וזה הטעם שאין הציצית נוהגת אלא ביום לפי שאו יש בידינו כח להמשיך אליו ראיה העליונה משא"כ בלילה שאז הדינין גוברין ואין כח בידינו להמשיך שם ראיה העליונה עכ"ל זלה"ה.

על כן צריך לכוין כונה זו של בת עין הנז' וגם הכונה הנז' בדברי מורנו האר"י זצ"ל אשר העתקתי לכם בהמשכת ראיה עליונה ואתם אם קשה עליכם כונה זו של בת עין מחמת אריכות שלה שיש בה ציור שמות כפי סידורם הנז' עכ"פ תשתדלו לעשות הכונה זו של הראיה הנז' כי היא קצרה והיינו לכוין להמשיך בחינת העינים העליונים והראיה שבהם לעולמתא שפירתא רחל דלית לה עיינין להיות לה לעינים להאיר בה ויכוין שעל ידי הסתכלותו בשני עינים שלו הרומזים לנצח והוד שבחכמה שימשך לרחל אור מנצח והוד שבחכמה וימשך לה רחמים מחכמה העליונה למתק גבורותיה ולמזגם וזו הכונה היא קלה מאד ותוכלו לכוין בה תמיד.

אך מלתא חדתא אמינא לכו כי כפי מה שהבנתי מדברי רבינו הגדול האר"י זצ"ל שזו הכונה להמשיך אורות העינים העליונים והראיה שבהם לרחל עולמיתא שפירתא לא נוכל לעשות כאשר מברך על הכוס בלילה כי אם רק ביום דוקא והיינו כי מצאתי לרבינו בספר הכונות בכונת הק"ש דשחרית שכתב בענין הסתכלות העינים בציצית ותכלית כונה זו היא כי רחל נקראת עולמיתא שפירתא דלית לה עיינין כמבואר אצלינו בתחלת הסבא דמשפטים והנה התכלת שבציצית ה"ס החשך שאין בו בחי' העינים והארה המכלה את הכל והוא בחי' הדין ולכן צריך לכוין כשמסתכל בציצית כאלו יש שם תכלת בציצית ותסתכל כשתאמר וראיתם אותו ותכוין להמשיך שם בחינת העינים העליונים והראיה שבהם ותכוין כי בשני פעמים קיימא לן שה"ס ב' עיינין עלאין להמשיך משם בחי' האירת ראיה העליונה [אל] התכלת החשוך הזה שה"ס עולמיתא שפירתא דלית לה עיינין כנז' וזה עצמה היא הכונה שתקנו בכוס ברכת המזון באומרם ז"ל ונותן עיניו בו כמבואר במקומו וזה הטעם שאין הציצית נוהגת אלא ביום לפי שאו יש בידינו כח להמשיך אליו ראיה העליונה משא"כ בלילה שאז הדינין גוברין ואין כח בידינו להמשיך שם ראיה העליונה עכ"ל זלה"ה.

גם יש עוד כונה אחרת בהסתכלותו בכוס של ברכה והיא הכונה של בת עין הנזכרת בכוס של קדוש דשבת שצריך ג"כ להסתכל בו ולכוין כונה זו של בת עין והיינו כי יכוין עין ימין ה"ס חמשה פעמים הוי"ה פשוטה שעולים ק"ל כמספר עין ויכוין למלאם במלוי ס"ג ויחבר עם כל שם ס"ג ב' אותיות וה' דהוי"ה פשוטה הנז' בזה ו"ה יו"ד ה"י וא"ו ה"י ואז שם ס"ג עם מספר שנים שהם ב' אותיות וה' עולה ס"ה כמנין אדנ"י הרי ה"פ אדני ויכוין עתה לחבר עם כל שם אדני ב' אותיות י"ה הנשארים מן חמשה הויו"ת פשוטות הנז' נמצא יש כן ה"פ י"ה אדני והנה ה"פ י"ה אדני עם ב' כוללים שלהם עולים בגי' בת וזהו כונת בת עין ימין. אך בעין שמאל יכוין כונה אחרת כי עין גי' ב"פ אדני והבת עין שבה הוא ה"פ י"ה אדנ"י וכנז' כל זה בכתבי רבינו האר"י וצ"ל.

תורה

וא"כ השתא מכאן אתה למד דגם בכוס של ברכה אין אנו יכולים לכוין כוונה זו בלילה כן נ"ל מדבריו מיהו ודאי צריך להסתכל בו גם בהיותו מברך בלילה מפני כי באמת יש כונה אחת של בת עין שצריך לכוין בה ג"כ וכונה זו יעשה גם בלילה בין בכוס הקדוש בין בכוס של בהמ"ז על כן ההסתכלות יעשה בין ביום בין בלילה וגם הכונה של בת עין יעשה בין ביום בין בלילה ורק הכונה של המשכת ראיה העליונה לא יעשה כי אם ביום כן נ"ל והשי"ת יאיר עינינו בתורתו אכי"ר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"ד

שאלה אות ת"ו במלואה אם נמלאנה ביו"ד או בלא יו"ד וכתוב ביחזקאל ט' והתוית תו על מצחות האנשים ע"ש ופירשו רז"ל דאות ת"ו ממש שא"ל הקב"ה לגבריאל כתוב על מצחן של צדיקים תיו של דיו ועל מצחן של רשעים תיו של דם וכו' כי הנה לפעמים יזדמן לנו איזה דרש ורמז במספר האותיות ואנחנו לא נדע מה נעשה גם נסתפקנו כזאת באות מ"ם ג"כ האם נוכל למלאתה ביו"ד. יורנו וכו' ושכמ"ה.

תשובה מצינו למוה"ר זלה"ה בעץ חיים שער תיקון הנוקבא פ"ב כלל יו"ד שכתב על שם אדנ"י כי מלוי מילואו הוא ד"ל אותיות וזהו אם תמלא אות ת"ו בלא יו"ד אך אם תמלא אות ת"ו ביו"ד יהיה ל"ה אותיות והיו"ד היתירה היא מעולה מהשאר והוא סוד המוחין עילאין שבה בשבתות וימים טובים ור"ח אך בחול היא חסרת היו"ד שהוא המוחין לכן הוא גי' ד"ל כי אז היא דלה ועניה אך על ידי יו"ד היא ל"ה ע"ש ועיין עוד ג"כ בשער הפסוקים כי בס' שלח לך בפסוק ועתה יגדל נא שם אדני שכתב ג"כ בהיות אות ת"ו חסרה יו"ד אז היא דל ואביון אספקלריא שאינה מאירה אבל בהיותה מלאה ונגדלת כזה ת"ו

לשמה שיג

ביו"ד אז יש ל"ה אותיות במילוי מילואו ועי"כ סך כולם דהיינו עם הפשוט והמלוי יהיו ג"א אותיות וזהו ועתה יגדל נא וכנז' בשה"פ ע"ש הרי לכם להדיא שיש למלאת ביו"ד ויש למלאת בלא יו"ד אך במלואה ביו"ד הוא עדיף טפי ולכן אתם כאשר יזדמן לכם הרמז והדרש במספר ל"ה תוכלו לעשותו בין כך ובין כך כפי אשר יפול לכם בדרשה שלכם כי באמת היא יש לה ב' בחינות של מלוי בזה ובזה.

ומלתא אגב אורחא אמינא לכו כי לפי האמור שמלוי דתי"ו ביו"ד מורה על הארה ושלימות לכן א"ל השי"ת לגבריאל שיכתוב על מצחן של צדיקים תי"ו של דיו והוא הקשה בשלמא סימן של רשעים זה אתי שפיר לענין אבל סימן של צדיקים בדיו מה שייכות יש בם לענין אך יובן שרמז בזה הדיו על שלימות הצדיקים כי דיו אותיות יו"ד ר"ל תכתוב תי"ו של יו"ד דהיינו מלאה ביו"ד לרמוז כי הצדיקים השלימו המוחין במלכות הרמוזים ביו"ד של תיו שלא חטאו ולא סלקו המוחין ממנה לכן תי"ו דיו ר"ל תי"ו של יו"ד אך ברשעים יכתוב תי"ו של דם כי היו"ד היא צורת אל"ף כנודע בספר התיקונים והם פגמו וחסרו האל"ף שהוא צורת יו"ד מן אדם ונשאר דם וכן חסרו אל"ף מן אהיה ונשאר ברבוע דם אבל הצדיקים הם השלימו המוחין והאירו האל"ף.

ומה ששאלתם אם באות מ"ם נוכל למלאת אותה ביו"ד כן וכן כי אעפ"י שמצאנו בכתבי רבינו האר"י וז"ל ברוב המקומות עושה המלוי בלי יו"ד עכ"ז מצינו במקומות שעשה רמז המ"ם מלאה ביו"ד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"ה

שאלה אם רב שהוא חבר שמואל בגמרא ששמו אבא כנודע מן הגמרא ואם זהו ר' אבא הנז' בזוהר שהוא חבר של הרשב"י ע"ה וכן רבי חייא הנז' בזוהר בחינה אחרת ואם הוא הוא ר' אבא שהיה בישיבת רבינו

שיד תורה

הקדוש שהוא בן אחות אמו של רב כי שמענו כך אומרים אך הדעת אינו סובל זה כי בזוהר נראה שר"ח קטן מרבי אבא בחכמה. ובגמרא נראה שר"ח גדול מאד מן רב וכפוף רב אליו כתלמיד לפני רבו. על כן יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הרבה גדולים ומקובלים מפורסמים חשבו כן כאשר כתבתם וכן כתב הגאון הרמ"ע ז"ל בספר כנפי יונה ח"ג סימן כ"ב ח"ל ורב דאיהו רבי אבא הנו' בזוהר לדעת רבינא שחיה ארבע מאות שנה והוא היה גדול החברים אצל רשב"י ור"א בנו והיה רבו של ר"ח בחכמה הזאת ושמש אח"כ את רבי ואת רבי חייא במשנה ובגמרא וכו' ע"ש ועוד בחלק ד' סי' י"ג זכר דבר זה ע"ש והנה הרמ"ע ז"ל ושאר מקובלים שעמו לא ראו את דברי רבינו הגדול זלה"ה בשמונה שערים שהעתיק מהרש"ו ז"ל מכתיבת יד אביו הקדוש ז"ל ולכן שגו בזה וכתבו כך כי באמת כפי המבואר בדברי רבינו האר"י זצ"ל בשער הגלגולים נראה להדיא כי רבי אבא של הזוהר לחוד ורב לחוד וכן ר"ח של הזוהר לחוד ור"ח שהיה אצל רבינו הקדוש לחוד שכן כתב להדיא בשער הגלגולים הקדמה כ"ו בווג א' של ישראל ורחל כי העשרה חסדים דאו"א הם לבושי הנשמות של עשרה תלמידי הרשב"י ע"ה הנו' בזוהר ובאדרא ובס' התיקונין והם ר"א בנו ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יצחק וכו' ולהיותם בחי' חסדים לא הוצרכו ליהרג כמו עשרה הריגי מלוכה וכו' והנה רשב"י ע"ה הוא בחי' היסוד עצמו של זווג ישראל ורחל הנו' שממנו יצאו אותם עשר טיפין הם החברים הנו' ולכן הוצרך ללמדם תורה ולתקנם וכו' אבל רבינו הקדוש אשר סידר המשניות הוא בחי' היסוד של זיוג הב' שהוא זווג יעקב עם רחל ותלמידיו בני ישיבתו הם טפות החו"ג שיצאו ממנו והם רבי חייא ורבי אושעיא ובר קפרא ולוי בר סיסי ורבי חגינא בר חמא ורב וכיוצא בהם עכ"ד ז"ל הרי לכם להדיה דאין האמת כאשר חשבו בזה הרמ"ע ז"ל ודעמיה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תנ"ו

שאלה מצינו כתוב בספרים אות זה במספר צוריי עולה חשבונו כך ואות זה במספר קדמיי עולה כו"כ ולא ידענו מהו מספר צוריי ומספר קדמיי. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מספר צוריי הוא דהיינו אות אלף צורתו הוא וא"ו ושני יודי"ן על כן נחשב למספר כ"ו וכן עד"ז בשאר אותיות אלפא ביתא ומספר קדמיי הוא ד"מ אות ה"א מספרה ט"ו כיצד תחשוב כל אותיות הקודמים לה עמה דהיינו א' ב' ג' ד' ה' עולים עד ה"א ג' ט"ו ועפ"ז החשבון הבי"ת נחשבת בשלשה, והגימ"ל בששה, והדל"ת בעשרה והה"א בט"ו, והוא"ו בכ"א והזי"ן בכ"ז וכן על זה הדרך עד כי עד אות תי"ו עולה מספר אלף ותצ"ה.

והנה בספר הפרדס להרמ"ק ז"ל בשער הצירוף פ"ח כתב סדר מנין הגימטריאות קבלו בהם היותם תשעה ואלה שמותם כאשר כינו להם הקדמונים.

הא' מספר המעוגל הכללי והוא בחזרת הגלגל ר"ל שהאלפים אינם נחשבים אלא כאחדים כגון חמשה פעמים ריי"ו שעולים אנכ"י ורבים כנו מספר זה בשם מספר קטן והטעם שהוא מקטין המספר כי ממאה יעשה אחד ומשלש מאות שלשה ומארבע מאות ארבעה וכן עד"ז וכו'.

הב' מספר הקדמיי כגון ג' עולה ששה כשנמנה מתחלת האלפא ביתא ועד הגימ"ל, וה"א עולה ט"ו כשנמנה מראש האלפא ביתא וכו'.

הג' מספר הכרחי והוא מספר המלה לפי מה שהיא כגון חסד עולה ע"ב גבורה עולה ר"ו או ארי"ה.

הד' מספר מוספי והוא שמוסיפין האותיות מן המלה על המספר או המלה עצמה אם יצטרך. הכל לפי הצורך וכן אלה נתבאר העלמם למעלה וכן טעמם. והטעם אל הקדמיי מאחר שהיא סיבתה ע"ד שפירש בספירות בשער סדר האצילות.

הה' מספר המרובע הכללי כגון דוד שעולה י"ד וצריך לצרף המלה לפי סדר האותיות ונאמר ד"פ י"ד יעלה נ"ו וא"ו פעמים י"ד יעלה פ"ד הרי ק"ם. וד' פעמים י"ד יעלה נ"ו. סך כולם קצ"ו וטעם הענין כי אחר שהם י"ד ענפים בשלשה כוחות וודאי כל אחד מהכוחות שבשלשה כוחות כלול מכל הכוחות ולכן יהיה י"ד פעמים י"ד כי כל אחד מהכוחות כלול מכולם כמו שפירשנו ולכן יעלו למספר גדול כזה.

הוא"ו מספר המרובע הפרטי כגון שני פעמים ב' עולים ד' וג"פ ג' הרי ט' וכן ד"פ ד' הרי י"ו והענין הזה שיוכלל האות בכלל הכוחות שבה לבדם לא בכל כוחות שבתיבה כמו הכללות הקודם במספר הכלל.

הז' מספר שמיי לשום על המלה מלוי האותיות כגון הוי"ה במלוי אלפי"ן עולה מ"ה כמספר אד"ם וזה כבר נתבאר לעיל.

הח' מספר מספריי ר"ל יו"ד מספרה עשרה ועשרה עולה תקע"ה. וכן ה' חמשה. וחמשה עולה שנ"ג. והענין הזה הוא כי באותם חמשה כוחות נכללים במנין שמם כי שם מספרם מעיד עליהם.

הט' מספריי הגדול ר"ל יו"ד במלואה עשרים, ועשרים בגי' כת"ר וביאורו ע"ד שפרשנו השמיני ויגיד עליו ריעו.

עוד יש קרוב לענין זה הוא נקרא נוטריקון והוא ענין ראשי תבות, וסופי תבות, ותוכי תיבות המשל אל מלך נאמן שר"ת אמ"ן וס"ת לכ"ן ותוכי תיבות מל"א וכיוצא בזה בשאר מן השמות היוצאים מר"ת או מסופם או מאמצעיתם או בדלוג אות אחת ולקחת אות ודלוג חברתה וכדברים האלה כמו שם הס"ר תי"ו אה"ן היוצא מהנסתרות לה' אלקינו בדלוג אות ולקחת אות וכן רבים כדברים אלה. ואין צריך להאריך כי כל ענין זה מורה על כבוד התורה והעלמה שנתגשמה וקבלה כל הצירופים שיכולים להיות בעולם וכו' עכ"ל ז"ל ע"ש.

וכתב עוד שם בריש הפרק ההוא בענין הגמטריאות שיש בהם חלוקים וראשונה הוא חלק המשקל והוא המשובח שבכל הגמטריא ופירושו הוא כמו רזי"ל שעולה לחשבון אברה"ם שאותיותיהן שוות זה חמש אותיות וזה חמש אותיות וכן ב"ט עולה יה"ו שבזה ג' אותיות ובזה ג' אותיות והם שקולים יחד זה בזה וזה כזה וזה המשובח שבכל הגמטריאות מפני שכל ענין הענפים והכוחות שבשם זה הם בשם זה אלא שנתחלפו האותיות והכוחות בכוחות אחרים וכו'. ותחת החלק הזה יש חלק אחר והוא חלק החיבור והפרוד ויענין החיבור הוא אם יהיו בתוכה ג' אותיות שיתחברו אל שתים כיצד הו"ה שיתחברו שני ההי"ן אל עשר ויהיה י"ו וכן אהי"ה שיתחברו אל"ף וה"א אל וא"ו ויעלה יה"ו. וכן חיים שיתחברו ב' יודין אל כ"ף ויהיה חכם וזה החלק משובח קצת שאינם משתנים האותיות מכל וכל בדרך החשבון כמו שנבאר אלא הם עומדות במקומם ורק שתים מהם נתחברו או נפרדו ומהיחוד והחבור יודע הפירוד ומהפירוד יודע היחוד ולכן אין צורך להאריך בו וכו' עכ"ל ז"ל ע"ש.

וכתב עוד שם בפ"א ענין הצירוף תנן בספר יצירה שתי אבנים בונות שתי בתים. שלוש בונות ששה בתים. ארבע בונות עשרים וארבעה בתים. חמש בונות מאה ועשרים בתים. שש בונות שבע מאות ועשרים בתי'. שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ולא האזן יכולה לשמוע ע"כ. והנה כבר בארנו בשער האותיות כי האותיות הם אבני מחצב הבינה שהם כוחות נעלמות רוחניות ואבן אחת לא יבנה בית כלל אמנם שתי אבנים בונות שתי בתים כי בחיבור שתי אותיות יתהוו שתי תיבות כל תיבה בית אחד. ופירושו כי כאשר יתחברו שתי אותיות יחד יעשו שתי תיבות כזה א"ב ב"א כי יתגלגל התיבה מראשה לסופה ומסופה לראשה וכאשר יתחברו ג' אבנים יחד יבנו מהם ששה בתים כזה אב"ג אג"ב הרי ב' בתים בראש כל אחד אל"ף, בא"ג בג"א הרי ב' בתים בראש כל אחד בי"ת. גא"ב גב"א הרי ב' בתים בראש כל אחד גימ"ל. וכללם ששה בתים וארבע בונות עשרים וארבעה בתים כיצד וכו' וכו'.

והנה כל עניני הצירוף שאמרנו הוא בתנאי שלא תהיה בצירוף אות כפולה כלל ואז יעלה הצירוף במספר מדרגות הסולם הנז"ל. אמנם אם נמצא אות כפולה אז מיד יגרע חצי הצירוף הראוי לבא לפי מספר האבנים

הן רב הן מעט. ומטעם זה שם בן ארבע ושם אהי"ה לא יעלה בצירופו כי אם י"ב צירופים גמצא חסר חצי הצירוף הראוי להיות בו כי ארבעה אבנים בונות עשרים וארבעה בתים, הנה ד' אבנים אלה לא יבנו אלא י"ב, שהוא חצי מן הראוי. וכן אם יהיה בן ג' אותיות שמשפטו הוא ששה תיבות אם יכפל אות אחת יצטרף ג"פ לבד. ואם יהיה ג' אותיות כפולות שוות בתיבת הכפל. הא' יגרע חצי הצירוף כדפרישית והכפל הב' שהיא אות ג' יגרע שני שלישי הצירוף הנשארים שהותיר הכפל הראשון ומן י"ב יחזרו ד' כיצד א'ג'ג'ג' שמן הראוי היה שיהיה בעל כ"ד צירופים ומפני ג' האותיות השוות לא נשאר כי אם ד'. ואם יהיה תיבה בת חמשה אותיות שצירופו הפשוט מאה ועשרים צרופים אם יכפל אות אחת כמו אבדג"ד לא ישאר כי אם ששים צירופים כי חצי הצירוף נגרע מפני הכפל האחת ואם יכפל אות אחרת כמו אבדד"ד או נגרע מפני האות השלישי כפל שני שלישי הצירוף הנותרים ולא יתהוו ממנו כי אם עשרים צירופים שהם שליש וכו' וכו'.

וכל זה הכלל הוא בהיות הכפל מעין הכפל הראשון המשל כי ענין הכפל השני הוא ממין הכפל הראשון אמנם אם יהיה ממין הכפל השני כמו המשל א"א ב"ב אז לו דין אחר כי בכפל הראשון נגרע חצי הצירוף כמו שהקדמנו כי תיבה בת ד' אותיות היה ראוי שיהיו בה כ"ד צירופים ונכפל האל"ף נגרע חצי הצירוף ונותר י"ב צרופים ומפני הכפל השני לא יוותר כי אם ששה כי גרע חצי הצירוף הנותר אשר הותיר הכפל הראשון וכו' וכו'. וענין תמורה הוא להמיר אות באות ברל"א שערים כאשר נבאר ויש חילוק בין צירוף לתמורה כגבוה שמים על הארץ והטעם כי הצירוף תשתפכנה אבני קודש ולא תתהפכנה מאותיות אלו לאותיות אלו זולת שהם בראש הצירוף ואותם שהם בראש הצירוף הם אותם שבסוף הצירוף אלא שהוא כמו גלגל המתגלגל מראשו לסופו ומסופו לראשו ונעשה ראש סוף, וסוף ראש. ראש תוך, ותוך ראש, וסוף תוך, ותוך סוף, והאותיות לעולם לא ישתנו ואף אם ישתנו הוא בסדרם, אבל התמורה הוא חילוף האותיות בכ"ב אלפא ביתות כאשר נבאר, כמו המשל שם ה' אלהינו ה' המתחלף באבג"ד כוז"ץ במוכס"ז כוז"ץ. ובאתב"ש מצפ"ץ תכצמט"ף מצפ"ץ וכן בשאר אלפ"א ביתות עד כ"ב. ודרך זו משובחת מהגמטרייא כאשר נבאר כי בגמטרייא יתחלפו האותיות ואף אין מספר אלו כמספר אלו כי לפעמים משלש יעשו ארבע וממארבע שלש עכ"ל ולה"ה. והעתקתי לכם דברים הנז"ל ממנו אולי אינו מצוי הספר אצלכם.

גם ודאי ידוע לכם סדר כ"ב אלפ"א בית"א שבהם יתחלפו האותיות כי כבר הובאו בספר יצירה וקראום רל"א שערים מפני שהם רל"א זוגות. גם ודאי ידוע לכם שמלבד אלפא ביתות הנז' אשר זכר בספר יצירה הנה יש עוד אלפא ביתות אחרות אשר הובאו בכתבי רבינו האר"י זיע"א וכל אחת מהם גילה סוד שרשה ומקורה ואלו הם: א"ל ב"ם ג"ן ד"ס ה"ע ו"ף ז"ץ ח"ק ט"ר י"ש כ"ת. א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"ף ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל. אח"ס בט"ע ג"ף דכ"ץ הל"ק ומ"ר ז"ן ש"ת. א"ט ב"ח ג"ז ד"ו ה"ן ס"מ ע"ל פ"ך צ"י ק"ת ר"ש. אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וס"ם זע"ן חפ"ף טצ"ץ. אחה"ע גיכ"ק דטלנ"ת וסשר"ץ בומ"ף.

גם אעתיק לכם מ"ש הרמ"ע ז"ל בספר כנפי יונה ח"ג וז"ל אלה הדברים אשר תתנהג עצמך לדעת סודות התורה כי כולן צריכים לך. אחד הוא ראשי תיבות, הב' הוא סופי תיבות, הג' מחציים, הד' חילופים, הה' חילופי חילופים. הוא"ו מכללם, הז' מכלל מכללם, הח' מרובעים, הט' מרובעי מרובעים. היו"ד מרבוע כללים, הי"א מעוקבים, הי"ב מספר גדול, הי"ג מספר קטן, הי"ד נגלה בלא נסתר, הט"ו נסתר בלא נגלה, הט"ז נסתר ונגלה, הי"ז נחלקים, הי"ח חילוף אותיות פנים ואחור, הי"ט פנים בלא אחור, הכ' אחור בלא פנים, הכ"א תיבות האותיות שניות שלישיות הנעלמות מהאותיות, הכ"ב תמעיט אע"פ שיש לו, הכ"ג תרבה אע"פ שאין לו, הכ"ד ציורים, הכ"ה ציור ציורים, הכ"ו חשבונם, הכ"ז חשבון חשבונם, הכ"ח קיטון האות כאל"ף של ויקרא וכאלה רבות ישמע חכם ויוסף לקח ובלבד שלא תסור מדרכי התורה ימין ושמאל.

תורה

והא לך פירוש הדברים הנז"ל ויהיה לך כח להרשות את עצמך לפרש ע"ד הזה, ראשי תיבות הם כגון יום הששי ויכלו השמים ר"ת הוא שם הוי"ה, ס"ת, ברא אלהים את ס"ת אמ"ת, מחציים הוא כגון בראשית, ברא שית הרי נחלק לשני חצאין, חילופים כגון אהי"ה בא"ת ב"ש תצמ"ץ שעולה כת"ר וכן בכל אלפא ביתא שיך לחילוף כנודע, חילופי חילופים כגון תצמ"ץ שהוא מחולף כנז' תחלפו עוד באלפ"א ביתא בא"ל ב"ם ג"ן וכו' יוצא נ"ז א"ז שהוא גימטריא אדנ"י. מכללם כגון תכלול אבגד"ה הרי ט"ו בגי' י"ה, מכלל כללם כגון ה"י שעולה י"ה כנז' וכלל י"ה עולה ע' דהיינו כל אבג"ד הוזחט"י עולה נ"ה ואח"כ כלל ה"י הוא ט"ו כנז' הרי ע', מרובעים כגון א"ב רבוע ב' הוא ד', מרובעי מרובעים כגון ג' פעמים ג' עולה ט' וט' פעמים ט' עולה פ"א, מרבוע כללים, כלל ה' הוא רבוע של ז' שאמרנו שהוא ו' הוא ק', מעוקבים וא"ו עולה רי"ו במספר הלוחות כיצד וא"ו פעמים וא"ו הרי ל"ו ול"ו פעמים וא"ו עולה רי"ו וכן ז' פעמים ז' הוא מ"ט וז' פעמים מ"ט הרי שמ"ג, מספר גדול כמנין מספר מנצפ"ך ת"ק ת"ר ת"ש ת"ת תתק"ף מספר קטן כגון אי"ק בכ"ר וכו' אי"ק שלשתן אחד בכ"ר שלשתן ב' וכו', גלגלה בלא נסתר כגון ד' אותיות הוי"ה גימטריא כ"ו. נסתר בלא גלגלה הוא המלוי לבד שהוא ו"ד א' א"ו א' עולה י"ט גלגלה ונסתר עולה מ"ה דהיינו כ"ו וי"ט עולה מ"ה. נחלקים כגון שם אדנ"י בחלקים לב' ולג', חילוף אותיות פנים ואחור כגון ה' עם פנים ואחור הוא הו"ד, פנים בלא אחור שם הוי"ה אותיות שלפניהם הם טדה"ד, אחור בלא פנים הוא כוז"ן, חיבור אותיות שניות שלישיות נעלמות כגון זא"ת מלא זי"ן אל"ף תי"ו שניות הם יל"י והוא שם אחד מע"ב שמות ושולה חמשים שערי בינה שלישיות הוא נפ"ו והוא בגי' קו"ל, תמעיט אשפ"י שי"ש לו כגון וא"ו של שורק חולם, תרבה אע"פ שאין לו כגון לשם אלהים, ציורים כגון אהי"ה ציור האותיות יו"ד ד"י י' ד"י בגי' נ"ח, ציור ציורים היא ז"ו ח' היא שלשה וי"ן גי' א"ל, חשבונם כגון א"ך גימטריא אהי"ה, חשבון חשבונם א"ך ואהי"ה גי' מ"ב ע"כ נמצא ע"ש.

לשמה שיז

הנה ערכתי לפניכם דברים הראויים להודיע לכם יותר על מה ששאלתם ואתם האהובים היקרים תעסקו ברמזים ודרשות תורת ה' הקדושה כיד ה' הטובה עליכם ויתקיים בכם מש"ה והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"ז

שאלה כתב רבינו מהרח"ו ז"ל בכוונות העמידה בכוונת האל הגדול שהוא אותיות לאה והענין הוא שתכוון עתה לעשות פרצוף לאה כי צריכין אנחנו לעשותו לצורך זווג הנעשה אח"כ עמה במלת ויעבור וכו' ע"ש, וגם כתוב שם כי נשיאות כפים הוא ג"כ לצורך תיקון פרצוף לאה כי בברכת אבות במלת האל הגדול וכו' לא נעשה כל פרצוף לאה כולו אלא רק בחינת הדעת ובחינת הז"ת שבה אבל החו"ב שבה לא נתקנו ולא נעשו עדיין ונעשים על ידי נשיאות כפים של ברכת הכוהנים וגם בחי' היסוד שבה לא נעשה עדיין ונעשה על ידי ויעבור וכנז' בכוונות שם באורך והנה רצינו לדעת כי הלא נתבאר בכוונות הנו' שלאה בנין פרצופה נתקן באמירת בשכמל"ץ וא"כ מה עושין עתה מחדש אחר שגבנה ונעשה הפרצוף שלה ואיך יהיה בנין אחר בנין. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה כתב מורנו וצ"ל בשער ההקדמות הנמצא. אצלנו בכ"י בענין החידוש אשר מתחדש בז"א כשירדו בו המוחין הגדלות וז"ל ונבאר עתה מה מתחדש בז"א כשירדו בו המוחין דהויו"ת שהם גדלות ונדחו המוחין דקטנות שהם אלקים למטה והוא הנה כשירדו ירידה ראשונה עד הגרון כבר נת"ל שהזך והמובחר שבהם נשאר למעלה בראש עם המוחין דגדלות ושלישיתם לבד ירד אל הגרון ומזה שירד אל הגרון נעשה ממנו בחי' הקנה והושט והורידין וכו' ואח"כ כאשר ירדו עוד עד ג' אמצעיות נשאר הזך שבהם

שיח תורה

בגרון והשאר ירד שם ומהם נעשה ב' הידים בז"א ואע"פ שכבר היו לו ידים וגרון וכיוצא בתחלה עכ"ז כפי הזמנים משתנות הפעולות וזכור כלל זה עכ"ל. והנה בכלל זה בין תבינו גם ענין שאלתכם כי אותו הבנין של בשכמל"ו נעשה בבריאה ועתה נעשה בנין אחר באצילות ואע"פ שהיה לה כבר פרצוף שלם עכ"ז כפי הזמנים משתנים הפעולות ובאמת זה כלל גדול יועיל לכם לכמה ענייניים אשר תתפלאו מהם כיוצא בזה במקומות אחרים ודי בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"ח

שאלה היכן יש רמז בפסוקים לגלגול הנפשות של בני אדם בדומם וצומח ובעל חי. וגם גלגול הנפש באדם, רצינו לדעת לזה רמז נכון בפסוק. יורנו המורה ושכמ"ה. גם ר"ל אם נזכר הגלגול בזוהר ובמדרשי רז"ל ושכמ"ה.

תשובה הגלגול בבע"ח נרמז בפסוק הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי כמ"ש מורנו וצ"ל בשער הגלגולים גם בענין הגלגול בדומם וצומח כתב שם וז"ל גם ענין הגלגול בדומם וצומח נרמז אצלנו בפסוק כי אבן מקיר תזעק כי יש מגולגלים באבן שבקיר שהיא בדומם או בכפיס מעץ יענגה שהוא הצומח ומשם צועקים מרוב העונש אשר להם שם עכ"ל ודי בזה.

וע"ד הגלגול באדם יש לו רמז נכון אשר המציאו הראשונים ז"ל בפסוקי איוב ל"ב שאמר באיוב חרה אפו על צדקו נפשו מאלקים ובשלושת רעיו חרה אפו על אשר לא מצאו מענה וירשיעו את איוב, וק' באמרו וירשיעו את איוב משמע שהיה צדיק ובאמרו על צדקו נפשו מאלקים משמע שלא היה צדיק, אך יתיישב בסוד הגלגול כי איוב שהוא גלגול זה היה צדיק באמת אך נפשו שהיתה של תרח לא היתה צדקת ובעבור אותו רשע שלה לקה עתה וכמ"ש הרמב"ן ז"ל ד"ז בשער הגמול

לשמה

בפסוק הנז' ועיין מהר"ם אלשיך ז"ל ודי בזה.

גם עוד מן היבום יש הוכחה לגלגול דכתיב ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו משמע דאחיו עצמו הוא נבנה שהבן אשר יוליד יהיה אחיו דאם היבום הוא רק לזכרון השם די שיקרא שם בנו הנולד לו מאשתו על שם אחיו גם ברות כתיב להקים שם המת וכו' ולא יכרת שם וכו' ובאמת שם הבן קראוהו עובד ולא מחלון אך הבנין הוא על רוחו של המת שתהיה בגוף הבן הנולד. וכן באונן כתיב והקם זרע לאחיך וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע וכו' לבלתי נתן זרע לאחיו וזו ראיה על גלגול האח בבן הנולד.

וכבר קהלת רמז הגלגול בכמה מקראות כאשר פרשו בזה המקובלים הא' אומרו דור הולך ודור בא והו"ל להקדים בא להולך. ובאמונת הגלגול יבא נכון, גם אמר מה שהיה הוא שיהיה וכו' גם אמר ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וכו', ובזוהר פ' וישב נזכר שם הגלגול ועוד בשאר מקומות, גם בישעיה כ"ב אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, תרגם שם מיתה שניה ויותר מפורש עוד התרגום שם בסי' ס"ה בפסוק ושלמתי על חיקם תרגם שם מותא תגיינא ית גוייתהון ע"ש ורק בתלמוד לא הזכירו אותו בפירוש כי הוא מדברים הנסתרים ונעלמים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תנ"ט

שאלה אם קיים אדם מ"ע אשר עתה אין לה חיוב מן התורה רק מדרבנן אם נשלם בזה המצוה שעשה או אם עדיין חסר ממנה הואיל ולא קיימה בחיוב מן התורה. יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה כתב מורנו זלה"ה בשער הגלגולים וז"ל ודע כי האדם צריך שיקיים כל התרי"ג מצוות ואם חסר אחת

תורה

מהם עדיין נפשו חסרה כפי שיעור המצוות שחסרו ממנו ואמנם הרמ"ח מ"ע נחלקים לחמשה חלוקות. הא' הם המצוות אשר האדם נמנע מלקיימם כגון מצות שעם תלויות בזמן שביהמ"ק היה קיים כמו הקרבנות וכיוצא בהם ואלו אין האדם חוזר בגלגול עליהם לקיימם כי מה תועלת יש בגלגול אמנם כשיבנה ביהמ"ק יקיימם. הב' הם המצוות שיכול האדם לקיימם כמו ציצית ותפלין וכיוצא בהם ואלו אם לא קיימם צריך בהכרח שיחזור להתגלגל פעמים רבות עד שישלים את כולם באופן כי מי שכבר נתגלגל וקיים קצת מצות די לו בגלגולו זה כשקיים המצוות החסרות ממנו שלא קיימם מעולם כלל, ודע כי כשיתגלגל על כך אפשר שיחטא ויבואו על ידו עבירות רבות, הג' הם המצוות שאין חובה לקיימם אא"כ באה לידו כגון תרומות ומעשרות ושלוח הקן שאינו מחוייב לרדוף אחריהם ואלו ג"כ מוכרח שיתגלגל לקיימם אמנם כיון שלא הוצרך להתגלגל אלא לסיבה זו מובטח הוא שלא יחטא בזה הגלגול הב'. הד' הם המצוות שאין יכולת בידו לקיימם אא"כ כאשר האלקים אנה לידו כמו פדיון הבן ויבום וחליצה או גט שאינו מחוייב וכיוצא בזה, יש בהם חלוק כי אם לא נזדמנו לידו אינו חוזר להתגלגל אבל יבא בסוד העיבור לפי שעה בלבד עד אשר יקיים אותם ותכף מסתלק מן העולם והולך לו אבל אם באו לידו ולא קיימם אז מוכרח הוא להתגלגל וכו' ע"ש ודבר ידוע כי תרומות ומעשרות בזה"ז הם מדרבנן ואפי' בזמן בית ב' בימי עזרא הם דרבנן דבעינן ביאת כולכם והכי ק"ל וכנז' ביו"ד סי' של"א ועכ"ז נראה מדברי רבינו ז"ל שמועיל קיומה בזה"ז ולא הניח זה בכלל חלוקה הראשונה של הקרבנות, מיהו נראה שאם לא קיים מ"ע של ציצית מימיו בצמר רחלים שהוא חיובו מן התורה ורק קיים בצמר גפן וכיוצא שחיובם מדרבנן הנה מאחר דהוה אפשר לו לקיים מדאורייתא ולא קיים כי אם מדרבנן צריך שיבוא בסוד העבור לקיים זה מן התורה אבל אינו צריך להתגלגל כן נ"ל בדרך אפשר ולו ית"ש גלוי הדבר הזה הוא ברוך היודע. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה שיט

שאלה ת"ס

שאלה מצינו בגמרא דברכות פרק הרואה שארז"ל הבא על אמו בחלום יצפה לבינה שנאמר כי אם לבינה תקרא ורצינו לבאר לנו טעם נכון על זה ושכמ"ה.

תשובה הנה בזוהר בסבא דמשפטים דקדק למה אמרו הבא על אמו בחלום ולא אמרו הרואה את אמו בחלום וע"ש מה שפירש בזה אך נראה לפרש טעם נכון והוא כי ידוע שאנחנו בני המלכות דאצילות כי משם יצאו נשמותינו בסוד בנים אתם לה' אלקיכם אבל מי שזוכה ליקח נשמה מן בינה דאצילות שה"ס הבינה ה"ז בכלל אחים וכמ"ש רבינו האר"י זצ"ל בסוד הפסוק למען אחי ורעי שקרא הקב"ה לישראל אחים על בחינה זו והנה הרואה שבא על אמו, על דייקא נמצא יורה שהוא למעלה מאמו שהיא המלכות על כן יצפה לבינה הורו לו בזה מן השמים כי יצפה להשיג איזה ניצוץ נשמה מן הבינה שהיא למעלה מן המלכות והבן זה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תס"א

שאלה יבאר לנו מ"ש בתחלת אדרא רבא ידין יהבו לר"ש ואצבען זקפו לעילא, מה היתה כוונתם בדבר זה ושכמ"ה.

תשובה כתב מורנו זצ"ל בשער הגלגולים כל מה שאירע ליוסף הע"ה בעה"ז שיצאו עשרה טיפות מבין צפרני רגליו כמש"ה ויפוזו זרועי ידיו, כמו כן אירע למעלה ביוסף הצדיק העליון שהוא ספירת היסוד וכאשר יצאו אותם עשר טיפות וניצוצות נשמות קדושות מן היסוד העליון הזכר ולא נכנסו ברחם הנקבה העליונה נאחזו הקליפות באותם הנשמות וכבר ידוע כמה בחינות פרצופים יש למעלה ובכל הפרצופים ההם יש בהם בחי' היסוד שבהם ונמצא כי מכל בחי' יסוד שיש למעלה יצאו ממנו ניצוצות נשמות ונאחזו בהם הקליפות כי כל היסודות נרמזים ביוסף הע"ה והנה חמש

שכ תורה לשמה

זווגים יש למעלה והבחינה הראשונה שהוא הזווג היותר מעולה שבכולם הוא זווג ישראל עם רחל והנה יש בו ב' בחינות משא"כ בשאר הזווגים והוא שביסוד האמיתי של ישראל שהוא המזדווג עם רחל יש בו חמשה חסדים וחמשה גבורות הנמשכים שם ממוחין דאימא וגם חו"ג ממוחין דאבא והנה העשר גבורות שהם חמשה דאבא וחמשה דאמא הם בחי' עשרה הרוגי מלכות אשר נשמותיהם נתלבשו באלו הטיפות ולפי שאלו העשרה הנז' הם לבושים מבחינת הגבורות לכן הוצרכו ליהרג לפי שהקליפות הם נאחזות מאוד בגבורות כנודע ובפרט מטיפות קרי כמו אלה העצומים והגדולים. והעשרה חסדים דאו"א הם לבושי הנשמות של עשרה תלמידי הרשב"י ע"ה הנז' בזוהר ובאדרא רבא והם ר' אלעזר בנו ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יצחק וכו' ולהיותם בחי' חסדים לא הוצרכו ליהרג לפי שאין הקליפות נאחזות בהם והנה הרשב"י ע"ה הוא בחי' היסוד עצמו שממנו יצאו אותם העשר טיפין ולכן הוצרך ללמדם תורה ולתקנם עכ"ד ז"ל ע"ש וידוע כי החמשה חסדים רמוזים בחמש אצבעות ימין וה"ג בחמש אצבעות שמאל ולכן הם יהבו ידין לר"ש שנתנו לו יד ימין שבה רמוזים החסדים כי הם בחי' החסדים ורשב"י ע"ה הוא היסוד שממנו יצאו ויהבו יד ימין אליו להורות על התיקון שנתקנים על ידו וישובו לשורשם ואצבען זקפו לעילא להורות על הצלחת תיקונם ועלויים ולכן אח"כ א"ל רשב"י ע"ה כל חד ישוי ידוי בתוקפי פי' יניח ידו בחיקו שוו ידיהו ונסיב לון להורות על שלמות תיקונם שחזרו הכספים [החסדים] למקומם ביד בעליהם והבן זה.

שאלה תס"ב

שאלה אני וחברי נתלמדנו מלאכת הכתיבה של סת"ם ביחד ועלתה בידינו אך חברי נעשה לו אומנות גדולה בכתיבת התפלין לכתוב אותו באותיות קטנות דקות הרבה וכ"כ יש לו אומנות גדולה בכתיבה הדקה מן הדקה עד שיוכל לכתוב פסוק ארץ חטה ושעורה וכו' על חטה אחת בכתיבה אשורית דקה דבר פלא ותמיד יש לו תאוה הרבה במלאכה זו של כתיבה הדקה, ואנכי הצעיר יש לי אומנות בכתיבה של ס"ת באותיות גדולות, וחבירי אם יכתוב ס"ת באותיות גדולות כמוני לא תעלה כתיבתו נאה ומשובחת כמוני ויש הפרש גדול ביני לבינו בזה וכן להפך בכתיבה הדקה של התפלין לא אוכל אני לכתוב כתיבה נאה כמוהו ולא ידעתי מה זה ועל מה זה מאחר ששנינו יש לנו אומנות בכתיבה למה יש הפרש גדול בינינו בזה הענין ורוצה אני שתורני אם יש לתלות דבר זה באיזה ענין מן הנסתרות או מן הנגלות כי ודאי לא על חנם ד"ז ושכמ"ה.

תשובה הנסתרות לה' אלקנו אך עכ"פ רשאים אנו לומר איזה טעם הנראה לנו אשר נלמוד אותו מתורתנו הקדושה והוא כי לכאורה נראה שדבר זה יורה שאתה יש בך בחי' נשמה אבל חבירך אין בו רק בחי' נפש בלבד וד"ז נלמדנו מדברי רבינו האר"י זצ"ל בריש ספר שער רוה"ק העמצא אצלינו בכ"י וז"ל יש כ"ב אותיות בנפש האדם וכן דוגמתם כ"ב אותיות אחרות ברוח וכ"ב אותיות בנשמה וההפרש שבהם הוא כי כ"ב אותיות של הנפש הם קטנות וכ"ב אותיות של הנשמה הם גדולות ואלו הם ענין וכו' עכ"ל ע"ש נמצינו למדין מן האמור גם לענין שאלתך נראה כי אתה שהצלחת והיה לך אומנות באותיות גדולות יותר מכתיבה של אותיות קטנות זה יורה שיש לך בחי' נשמה ששם הוא אותיות גדולות וחברך שיש לו אומנות להפך והוא תאב יותר לכתיבה זו של אותיות קטנות יורה שיש לו בחי' נפש בלבד. **אך** דע כי אע"פ שזה יורה שאתה יש לך בחינת נשמה וחבירך יש לו בחינת נפש עכ"ז לא נוכל לדעת אם שלך גדול משלו או לאו יען כי יש אדם שיש לו נפש מיצירה ויש שיש לו נשמה מן עשיה הנה ודאי שאותה הנפש של יצירה גדולה מנשמה של עשיה ויש בזה מדרגות הרבה אך עכ"פ מזה תוכל לידע שאתה יש בך עתה בחי' נשמה וחבירך יש לו בחי' נפש ולכן אתה תשתדל יותר בתיקון השייך

תורה

לנשמה וחבירך ישתדל יותר בתיקון השיך לנפש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תס"ג

שאלה אחד ראה בחלומו עוקצים אותו דבורים ונפשו עגומה עליו בעבור החלום הזה כי רוצה פתרון אמיתי לחלומו על כן הגד לנו פתרון החלום הזה כדי שתתיישב דעתו עליו ושכמ"ה.

תשובה פתרונו כי הורו מן השמים לזה האיש על חטא שחטא בעון הגאוה או בעון הדיבור ומורים לו שישתדל לעשות תשובה כדי שלא יצטרך לגלגול ודבר זה נלמוד מדברי רבינו האר"י זצ"ל בשער הגלגולים הנמצא אצלינו בכ"י וז"ל הפרנס המתגאה על הצבור יתגלגל בדבורים וכמ"ש רב נחמן בר יצחק לא יאי יהירותא לגשי חדא שמה כרכושתא וחדא שמה זבורתא והם דבורה הנביאה שנתגאית על ברק ושלחה אחריו לקראו והיא לא רצתה ללכת אצלו גם חולדה הנביאה ביזתה לצדקיהו המלך ואמרה אמרו לאיש הזה אשר שלח אתכם אלי כמ"ש רז"ל והנה בתוך דבריהם רמזו כי הדבורה היא בעלת גאוה ולכן אינה עושה מלאכה וגם היא דברנית כי בכל שעה לא תשקוט פיה ולכן פרנס המתגאה על הצבור וכן מי שמדבר דברים שלא כהוגן שניהם מתגלגלים בדבורה שיש בה ב' מידות הללו עכ"ל על כן זה החולם יביט בעיניי עצמו וירואה באיזה דבר משתים אלו יש לתלות בו יותר וישתדל לתקן עצמו וישוב אל ה' וירחמהו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תס"ד

שאלה אחד חלם על עצמו שהוא עומד באויר בין השמים ובין הארץ מה פתרון החלום הזה. יורנו ושכמ"ה

לשמה שכא

תשובה פתרונו הוא ע"ד מ"ש רבינו האר"י זצ"ל ביחזקאל הע"ה בעניין קין וכנו' בשער הפסוקים הנמצא אצלינו בכ"י וז"ל דע כי אדה"ר מלבד חטאו הראשון שאכל מעץ הדעת כנודע עוד הוסיף לחטא להוליד שידין ורוחין ולילין כנודע והנה בתחלה התחיל והוציא טפות קרי לבטלה ואח"כ בהיותו עדיין עושה מעשה הרע הזה בא על אשתו ואז נתעברה ממנו חוה אשתו משני טפות מן הטפה הראשונה יצא קין הבכור ואח"כ מטפה הב' יצא הבל אחיו ואח"כ חזר עוד לקלקולו והוציא טפות קרי לבטלה כל אותם ק"ל שנים שפירש מאשתו קודם שהוליד שת כנודע, באופן כי ב' בחינות טפות קרי היו אחת קודם קין ואחת לאחריו וקין היה באמצעיתם ואמנם כשיצאה מן אדה"ר טפת קין ונתנה אל חוה אשתו על ידי תיבור וזווג עדיין היתה טפת קין מעורבת עם טפות קרי שקדמו לו כי הענין היה סמוך ורצוף זה לזה ולכן כל טפות של קרי שיצאו מן אדם קודם שהוליד טיפת קין, נתערבו בקין להיותם סמוכים יחד כנו' וכו' והנה קין מן היום שחטא עד שבא המבול תלאו הקב"ה ברפיון כמ"ש רז"ל ע"פ וימח את כל היקום זה קין שתלאו הקב"ה ברפיון בין השמים ובין הארץ ובא המבול ושטפו והענין הוא כי הנוצר על ידי זכר ונקבה היא טפה חזקה ועומדת קיימת לפי שיוצאה מן הזכר בבחינת מים רופפין ונכנסת בנקבה ונקרשת בסוד רקיע חזק וקיים בפרצוף ובאיברים קשים וחזקים אבל הטפה של קרי שיוצאת מן הזכר לבדו יש לה ב' תסרונות האחד שהיא רופפת כי היא טיפת מים חשנית שהיא תלויה באויר כי מן הזכר הנקרא שמים יצאה ובנקבה הנקראת ארץ לא נכנסה ולכן היא תלויה באויר בין השמים לארץ ואין לה מנוחה כלל עד שתכנס בנקבה וז"ש על קין שהיו בו ב' חסרונות אלו הא' שהיה תלוי בין השמים לארץ והב' שהיה ברפיון וכל זה היה לסיבת אותם הטפות של קרי שהיו כלולים בו וכו' עכ"ל ע"ש, ועל כן פתרון החלום הזה נראה שמורים לו שצריך לעשות תיקון לעון שז"ל או אפשר שמורים לו שהוא מבחי' טיפות קרי וצריך לעשות תיקון שם ביותר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שכב תורה לשמה

שאלה תס"ה

שאלה אחד חלם שהיתה מאזנים תלויה לפניו והוא היה מחתך בזה העץ שבו תלויים ב' כפות המאזנים וזורק, מה פתרון החלום הזה יורנו ושכמ"ה.

תשובה זה פתרונו הורו לו מן השמים על עון לשה"ר שיש בידו שהוא מספר לשה"ר ופוגם בו"א והורו לו ע"ז כדי שישתדל לשוב ויעשה תיקון, וד"ז נלמד מדברי רבינו האר"י זצ"ל בביאור ד' כיתות שאין מקבלים פני שכינה שכתוב שם וז"ל ועון מספרי לשה"ר חמור מכולם וכמ"ש רז"ל שהוא שקול כע"ז וג"ע וש"ד לפי שגורם לשפוך דם חברו ולכן פוגם אפילו בו"א ומסלק הארתו מן התחתונים ונשארת השכינה בלתי שום הארה כלל ולכן עון מספרי לשוה"ר תמור מכולם ונודע כי ז"א הוא אות וא"ו של ההוי"ה והוא נקרא לשון בסוד לשון למודים ולכן פוגם בו"א ובסוד לשון המשקל האמצעי המכריע בין ב' הכפות עכ"ל. על כן זה החלום שחלם שהוא היה מחתך בעץ שבו תלויים ב' הכפות וזורק הפתרון הוא יורה כפי מה שפתרנו וישתדל זה האיש לעשות תשובה על עון זה ויתחרט על [העבר] וישמר מכאן ולהבא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תס"ו

שאלה אחד חלם בחזיון לילה שהוא לומד אלפא ביתא בעל פה מן אל"ף ועד תי"ו כמה פעמים בוא"ז אך היה טועה ומדלג בהם כמה אותיות ולא היה יכול לסדר כל האלפא ביתא בשלימות אלא בכל פעם שאומר אותם היה טועה ומחסר ומדלג מהם כמה אותיות שלא היה אומרם והוא היה חוזר עליהם כמה פעמים כדי לאומרם בשלימות ולא היה עולה בידו אך אינו זוכר באיזה אות מהם היה טועה ומדלג והנה זה הקיץ ונפשו עגומה עליו כי לא ידע מה יורה החלום הזה ומבקש פתרון אמיתי לחלומו. על כן יורנו מורנו פתרון החלום הזה כדי להגיד לו ושכמ"ה.

תשובה הנה כתב מורנו זלה"ה בשער רוה"ק הנמצא אצלנו בכ"י וז"ל דע כי כ"ב אותיות האלפא ביתא הם תלויות במאה ברכות שהאדם מברך בכל יום וכאשר אין האדם מברך כלל איזו ברכה מהם תחסר ממנו אותה האות שאותה ברכה תלויה בה ואם בירך אותה אלא שטעה בה או תהיה האות ההיא מצויה אמנם תהיה חסרה בעצמה ואם בירך אותה כתקנה אלא שלא נתכוון בה או תהיה האות ההיא חשוכה ובלתי מאירה עכ"ל על כן פתרון החלום הנזכר יורה שהוא מחסר איזה ברכה מן המאה ברכות והורו לו מן השמים שיתעורר בזה להשלים מאה ברכות בכל יום ולברך אותם בכוונה וכן יעשה ויזהר מעתה ומעכשיו ורפא לו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תס"ז

שאלה אחד ראה בחלום כתוב כמה נקודות של קמץ על כף ידו במי זהב מה יורה פתרון החלום הזה והנה יש חכם שפתר לו שצריך לקמץ ידו בעניני עוה"ז אם טוב פתר או לאו יורנו ושכמ"ה.

תשובה החלום הזה פתרונו יורה שזה עשה מצוה בבחינת הכתר והורו לו ד"ז מן השמים בחלום כדי שיתחזק במצות וישתדל לעשות עוד יען כי קמץ הוא בכתר כידוע אך אם היה רואה שנקודות הקמץ כתובים במראה שחור כדיו וכיוצא היה זה מורה להפך שחטא בכתר משא"כ זה שראה הגוון מראה הזהב הוא הוראת טוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תס"ח

שאלה אחד ראה בחלומו מעופף באויר דהיינו מדלג ברגליו והולך באויר כמו מאה אמות ויותר וכן על זה הדרך מה הוא הפתרון של זה החלום, יורנו ושכמ"ה.

תשובה פתרון זה החלום יורה שזה האדם גובר בו כח האב שהוא אור המקיף וכמ"ש רבינו האר"י זצ"ל בשער הגלגולים הקדמה יו"ד שמכח האב במשך אור מקיף בבן ומכח האם במשך אור פנימי ואם תרצה לידע מי גובר בו כח האב או האם תוכל להכיר זה על ידי קלותו של הבן או כבדותו לפי כי האור פנימי מוגבל ואינו יכול להתנועע אבל האור מקיף מבחוץ מתנועע ומניע את האדם למקום אשר תפץ ונמצא אם תראה איזה אדם קל כנשר ורץ כצבי בכל מעשיו ומהיר במלאכתו נמצא שגבר עליו אור המקיף אשר מכח אביו ואם הוא עצל וכבד התגרעה יורה תגבורת אור פנימי בו מצד האם וז"ס עשאל אחי יואב שהיה קל ברגליו עד מאוד כמ"ש רז"ל שהיה רץ על ראשי השבלים ולא היו נכפפים והנה ודאי כי אין מדרש חז"ל יוצא מידי פשוטו ממש והענין מובן עם הנז' כי כל בחינתו היתה מתגבורת כח האב ולא היה בו כח האם כלל וגדל בו אור המקיף לגמרי והיה מעופפו באויר עכ"ל ע"ש. על כן פתרון החלום הזה יורה כך שמורים לו מן השמים שגובר בו אור המקיף ולכן יעשה כונת תיקונו שם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תס"ט

שאלה אחד ראה בחלומו שהיה דם שותת ויורד מראשו על פניו ועל גופו עד מתניו ולא היה בראשו שום פצע וחבורה כלל והיה תמיה על זה בחלומו איך שותת הדם ויורד ואח"כ פסק הדם ורחץ אותו ואח"כ חזר ושתת הדם וירד מראשו פעם שנית ע"ד הנז' ופסק ורחץ אותו ואח"כ חזר ושתת פעם שלישית וג"כ פסק ורחץ אותו והקיץ והנה חלום. יורנו מה פתרון החלום הזה ושכמ"ה.

תשובה פתרונו הוא שצריך להתענות שלשה ימים והענין הוא ע"פ מ"ש רבינו האר"י זצ"ל בכוונת האכילה שהנאת האכילה היא עולה מתתא לעילא מן הכבד ללב ומן הלב למוח שהוא העליון שבאדם ואמנם סיום הקרבן הוא שאחר שעלה הריח ניחוח למעלה או יורד שפע גדול מעילא לתתא מן המוח העליון עד סוף המדרגות ואל סיום הזה הוא דומה ענין התענית כי ביום התענית אין האכילה עולה ממטה למעלה רק אדרבא המוח משלח מזון מעילא לתתא לכל האברים מן אותו המזון הרוחני שהוא חלקו של מוח והמזון הרוחני ההוא מוריד ומחלק ביום התענית לכל האברים כולם וצריך שיחכוון המתענה ביום התענית אל הכוונה הזאת עכ"ל ועל כן פתרון החלום הזה הוא רמזו לו מן השמים שיתענה שכן ביום התענית המזון יורד מעילא לתתא דהיינו מן המוח עד למטה ולכן ראה שהדם היה שותת ויורד מראשו ועד מתניו ולא היה שום פצע וחבורה והואיל וראה זה הענין ג"פ שפסק וחזר וירד זה יורה על תענית שיתענה שלשה ימים דהיינו ימים בלבד. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה ת"ע

שאלה היכן כתוב בכתבי האר"י ז"ל שצריך לומר קודם כל תפלה וקודם כל מצוה ליקבה"ו בדחילו ורחימו וכו' בשם כל ישראל כי אנו מסתפקים וחושבים אולי כל זה נתקן מן המקובלים האחרונים והם גורי האר"י ז"ל ורצינו לדעת אם נזכר דבר זה בכתבי האר"י זצ"ל האמתיים ובפרט מה שנהגו לומר בשם כל ישראל אם גם זה הוא בהסכמת רבינו האר"י זצ"ל גם מה שנהגו לומר לדעת רשב"י וכו' אם גם זה בדברי האר"י ז"ל. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מה שאומרים ליקבה"ו בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל

שכד תורה

ישראל זה נזכר בדברי רבינו האר״י זצ״ל האמתיים וכמ״ש מהרח״ו ז״ל בשער רוה״ק הנמצא אצלנו בכתיבת יד וז״ל גם אמר לי מורי ז״ל כוונת הצדקה והתפלה הוא ליחד שם י״ה הנפרד מן ו״ה וקודם שיעשה האדם איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוון לחבר שם י״ה שהם דחילו ורחימו עם ו״ה שהם קב״ה ושכינתיה עכ״ל ז״ל, ומה שנהגו לומר לדעת רשב״י וכו׳ לא מצאתי ד״ז בכתבי רבינו מהרח״ו ז״ל אשר קבל מפי רבינו האר״י זצ״ל ונראה שזה נתקן מגורי האר״י זצ״ל והם המקובלים האחרונים ולכן תקנו לומר גם כן לדעת האר״י ז״ל והנה טעמם ונמוקם עמם מפני כי רשב״י ורבינו האר״י ע״ה הם קבלו כוונות של המצוות וסודם באמיתות וגילו אותם בעולם שניתן להם רשות לגלות מה שלא ניתן לצדיקים אחרים עולתם ואע״פ שהיו יותר ראשונים מהם ודבריהם נתנו להכתב בספר באתגליא לכן אנו שאין אנו משיגים הכוונות וסודות של התפלה והמצוות באמיתות ואע״פ שאנו קורין בדבריהם לכן אנו אומרים שאנו מכוונים לדעתם פירוש כפי מה שקבלו הם באמיתות שיהיה נחשב לנו כאלו גם אנחנו מכוונים הכוונות הראויות אשר קבלו הם ודע כי ע״ז שאנו מזכירים שמותם על כל דבר שבקדושה אשר נעשה ואשר נלמוד בזה יתעורר זכותם וימשך לנו כח מן הכוונות והסודות אשר קבלו ואשר היו מכוונים בכל מצוה ותפלה ועסק התורה.

ודע כי כל צדיק אשר הוא מבחינת היסוד יש לו שייכות עם כל ישראל ויכולים כל ישראל להכלל בו וכנודע בסוד הפסוק אלה תולדות יעקב יוסף, והנה כבר ידעתם מ״ש רבינו האר״י זצ״ל בשער הגלגולים כי רשב״י ע״ה הוא יסוד זווג ישראל עם רחל שהוא הזווג היותר מעולה ובחינה היותר גדולה, ורבינו הקדוש שהוא רבי יהודה הנשיא אשר סדר המשניות הוא בחי׳ היסוד של זווג יעקב עם רחל והוא שני במעלה לבחי׳ הנו״ן של בחי׳ הרשב״י ורבינו האר״י זצ״ל הוא בחי׳ היסוד של יעקב ולאה דאחר חצות לילה והוא שלישי במעלה לבחי׳ הנו״ן דרשב״י ע״ה ע״ש. ודע כי אני נוהג לומר לדעת מרע״ה ולדעת רב המנונא סבא ע״ה ולדעת רשב״י ע״ה ולדעת רבי יהודה הנשיא ע״ה ולדעת רבי יצחק בן שלמה ע״ה ויש לי טעם בזה, והמשכיל יבין. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן יחזקאל כחלי נר״ו

לשמה

סבא ע״ה ולדעת רשב״י ע״ה ולדעת רבי יהודה הנשיא ע״ה ולדעת רבי יצחק בן שלמה ע״ה ויש לי טעם בזה, והמשכיל יבין. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן יחזקאל כחלי נר״ו

שאלה תע״א

שאלה מצינו בספר הכוונות בכוונת ק״ש שכתב הרב ז״ל וז״ל יש באדם נשמה לנשמה ונשמה ורוח ונפש, והנה נשמה לנשמה באה מן אבא ונשמה מן אימא ורוח מן ז״א ונפש מן נוקבא ונמצא כי הנשמה לנשמה ונשמה הם בנים לאו״א עצמם והם אחים גמורים לזו״נ וזש״ה למען אחי ורעי וארז״ל קראם הכתוב אחים ורעים והוא בבחינת נשמה לנשמה ונשמה אמנם הרוח והנפש הם בנים גמורים של תפארת ומלכות וכנגדם נאמר בנים אתם לה׳ אלקיכם שהם בבחינת הרוח והנפש והנה עתה אנחנו בזווג העליון וכוונתנו עתה להעלות מ״ן אליהם מן בניהם שהם זו״נ וגם נשמות הצדיקים וכל אלו צריכים להעלות מ״ן לאימא עלאה וכו׳ עכ״ל נמצא שנקראו ישראל אחים מצד הנשמה ונשמה לנשמה שלוקחים מאו״א ורצינו לדעת לפ״ז איך יצדק שם זה של האחים על כללות ישראל כי מי זה שיזכה אל נשמה מאימא דאצילות וכ״ש לנשמה דנשמה דאצילות ואיך קורא מצד זה לכל ישראל בתואר אחים. יורנו ענין זה ושכמ״ה.

תשובה מי שזוכה לנשמה בכל עולם ועולם דבי״ע ג״כ יצדק בו תואר זה דאחים בערך העולם ההוא וזה פשוט כי ידוע שבכל עולם ועולם יש נפש מנוקבא ורוח מז״א ונשמה מאמא ונשמה לנשמה מאבא וא״כ שכיח הרבה שיש להם נשמה מאימא דעשיה וגם יש מיצירה או יותר כנודע. גם עוד אכתוב לכם הקדמה אחת יקרת הערך מ״ש רבינו מהרח״ו ז״ל בשער הגלגולים הנמצא אצלנו בכ״י ובהקדמה הזאת או תשכילו ותבינו בענין הזה אשר שאלתם באמיתות יותר וז״ל עוד סידר לי מורי ז״ל ענין שרשי הנשמות באופן אחר וזה ענינו הנה נתבאר למעלה כי

תורה

יש באדם נפש מעשיה ורוח מיצירה ונשמה מבריאה ונפש מנוקבא דז"א דאצילות ורוח מז"א דאצילות ונשמה מבינה דאצילות ונשמה לנשמה הנקראת א"א מאבא דאצילות ויחידה מכתר הנקרא א"א דאצילות והנה כל שורש ושורש משרשי הנשמות יש לו חלק בכל אלו המדרגות הנ', האמנם זה סדר חלוק השרשים של הנשמות הנה ראשית חלוקם הם נחלקים לחמשה שרשים והם א"א ואו"א וזו"נ וכאשר נברא העולם נתחלקו חמשה שרשים אלו באופן זה זיהרא עלאה דאדם אשר זכה בה אח"כ חנוך היא בחינת א"א ואדם לקח בחינת אבא וחוה אימא והבל ז"א וקין נוקבא דז"א וכו' והנה כל שאר הנשמות שבעולם נולדים מחמשה שרשים דבי"ע כנודע כי בכל עולם מהם יש חמשה שרשים אלה והנה כלם טפלים ונגררים לאלו החמשה שרשים דאצילות ונכללים בהם באופן שכל הנשמות שבעולם מושרשים בחמשה שרשים הנ' וכל שרש מהם נחלק לי"ס שבו ונמצאו כלם חמשים שרשים בכל עולם ואלו חמשים דאצילות שרש לכלם ונכללים בהם עכ"ל ז"ל, נמצא לפ"ז גם הלוקח בשמה מאימא דעשיה יש לו חלק ואחיזה באימא דאצילות על כן יצדק בו תואר אחים מצד זה.

וגדולה מזאת אודיע לכם כי אפילו מי שלא השיג בחינת נשמה כלל אפילו מעשיה ואין בו רק נפש ממלכות דעשיה הנה ג"כ יש לו שייכות בתואר זה דאחים והוא ע"פ מ"ש רבינו מהרח"ו ז"ל בשער הכוונות בכוונת ברכת אלקי נשמה שנתת בי וז"ל אע"פ שלא כל אדם זוכה לחלק הנקרא נשמה עכ"ז הנה יש לו חלק בנשמת אדה"ר שהיה כולל כל הנבראים אע"פ שהאדם הזה עדיין לא זכה אליה הוא בעצמו עכ"ל הרי שגם בעל הנפש בלבד יש לו שייכות וחלק בנשמה אע"פ שלא זכה אליה ולכן נמצא כל אדם מישראל יש לו שייכות בתואר זה דאחים אלא שלא נאמר תואר זה באמיתות רק על הזוכים ומשיגים חלק הנשמה ועל כן שפיר נאמר תואר זה על כללות ישראל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה שכה

שאלה תע"ב

שאלה אם הקץ של בעתה הוא בסוף ששת אלפים ממש ועוד רצינו לדעת אם אחר ביאת המשיח ישאר איזה בירור ותיקון לנשמות, גם רצינו להעת אם תחיית המתים תהיה קודם אלף השביעי דהיינו אחר ביאת המשיח או אם צריך שתהיה באלף השביעי דוקא, עוד רצינו לדעת אם אחר תחיית המתים יהיה פור' גופא בגופא, גם רצינו לדעת מאחר כי ביאת המשיח מוכרח שתהיה קודם התחלת אלף השביעי מה השינוי וההפרש שיהיה למעלה בין זמן המשיח דהיינו אחר שיבא המשיח ובין זמן אלף השביעי, גם בית שלישי שיבנה במהרה בימינו אם יהיה ג"כ קודם התחלת אלף השביעי או אם יהיה באלף השביעי גם מצינו בגמרא דסנהדרין א"ר קטינא שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חריב שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא והנה לשון חריב אינו מובן לנו כי אדרבא כל המעלות היקרות הם באלף השביעי וכיצד אומר חרוב. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הקץ של בעתה מוכרח שיהיה קודם כמה שנים מסוף האלף הששי שאם הוא בסוף אלף הששי ממש א"כ נמצא ידוע הוא ומה הוא ענין סתימות הקץ הנזכר בכמה מקומות בדברי רז"ל שקץ האמיתי הוא סתום וחתום וארז"ל ללבי גליתי ולאברי לא גליתי על כן מוכרח שיהיה קודם כמה שנים ואין אנחנו יודעים כמה ולפי הנראה מוכרח שיהיה יותר ממאה שנה מסוף אלף הששי לקיים מ"ש כי הנער בן מאה שנה ימות וברוך היודע כמה יהיה קודם סיום אלף הששי.

והנה מצאתי לרבינו זלה"ה בשער הפסוקים הנמצא אצלנו בכ"י בפרשת בראשית שכתב וז"ל אח"כ שני אלפים ימות המשיח שהם שני אלפים דבריאה אימא הנקראת ימי המשיח ועם היות שבן דוד אינו בא אלא בסופם עכ"ז כל השני אלפים נקראים ימות המשיח והטעם הוא כי כל בחינת גאולה היא מסטרא דאימא עלאה הנקראת דרור וחורין והיא הנקראת לאה אימא דמשיח בן דוד ע"כ ע"ש הנה אל ימעה אדם לחשוב כוונת רבינו ז"ל

שכו תורה לשמה

שכתב שאינו בא אלא בסופם היינו בסופם ממש אחר גמר כל אלף הששי אלא הכונה על בין הערבים דאלף הששי וכל שיצא רובו של אלף הנה מעוט הנשאר נקרא סוף אך אין אנו יודעים באיזה שנה מזה המעוט של האלף שהוא אחר שיצא רובו של אלף הוא בא איך שיהיה הנה מוכרח שיבא קודם גמר אלף הששי בכמה שנים אלא שאין אנחנו יודעים כמה.

ואשר שאלתם אם אחר ביאת המשיח ישאר איזה בירור ותקון לנשמות תשובה כתב רבינו מהרח"ו ז"ל בשער הגלגולים הנמצא אצלינו בכ"י וז"ל עוד דע כי יש כמה שרשים של נשמות שנשארו בקליפות הם ונשיהם בת זוגם והזכרים יכולים לצאת עתה בעה"ז מתוך הקליפות אבל נקבותיהם אינן יכולות לצאת כלל עד ביאת המשיח והם עתה טבורעות ומסורות [בידי הקליפה] הנקבה ושכחתי מה שמה אם היא אגרת בת מחלת או בעמה אמם של שדים והנה כל השרש של חור בנה של מרים לא יצאו [נשמות] הנקבות שלהם עד ביאת המשיח עכ"ל ז"ל הרי ישאר עדיין בירור ותיקון לנשמות אחר ביאת המשיח מה שאי אפשר לעשות קודם בואו.

ולא עוד אלא גם בענין תיקון חטא אדה"ר ישאר ממנו עד אחר ביאת המשיח ולא יושלם הכל קודם בואו וכמ"ש רבינו זלה"ה בשער הגלגולים הנז' בהקדמה כ"ח וז"ל וכאשר חטא אדה"ר גרם שירד מוח הדעת למטה בין ב' הכתפות של ז"א וכו' ודע כי אע"פ שבעה"ז אין כח ביד האדם לתקן גרעונות אלו אפילו על ידי מעשים טובים עכ"ז אם האדם יטיב מעשיו בעה"ז זוכה כי לעת"ל בימי המשיח בע"ה יתוקנו הפגמים האלה והדעת יעלה למעלה במקומו בראש ואז יאירו פנימיות הנשמות הנז' כמתחלה בהיותם למעלה בראש וגם חיצוניותם יהיה אז ממקום עליון הראוי להם שהוא מן הגלגלתא עכ"ל ז"ל הרי מוכרח שישאר בחי' תיקון באיזה בחינה מבחינות החטא דאדה"ר אחר ביאת המשיח מה שאי אפשר לעשות זאת קודם בואו.

והנה בעץ חיים שער אנ"ך פרק ג' כתב וז"ל והנה אלו המלכים עדיין לא נגמרו להתברר עד ימות המשיח כי אז יוברר לגמרי והסיגים יתבטלו בסוד בלע המות לנצח והטוב שבהם יתברר ויתחבר עם הקדושה אשר בהמשך זמן זה מתברר מעט מעט בכל יום ובביאת המשיח יושלמו להתברר וכו' עכ"ל משמע מלשון זה שישאר קצת בירור מן המלכים עד אחר ביאתו והתשלום של הבירור לגמרי יהיה אחר ביאתו וכן מוכח עוד מדבריו ז"ל בספר מבוא שערים ש"ב ח"ב פ"ז שכתב וז"ל ולא יגמרו להתברר כל אלו הבחינות בין דאר"א בין דזו"נ עד שיבא המשיח בע"ה ולכן כתיב אז בלע המות לנצח בסוד המיתה של המלכים וכו' ע"ש והנה שם בש"ב ח"ג פ"ח כתב וז"ל והנה כל מה שאנו מבררין תמיד בתפלותנו מיום בריאת האדם עד ימות המשיח הכל מאלו הבחינות של המלכים הנתונים בתוך הקליפות וכו' ובהשתלם כל החיות והטובה והקדושה לצאת מתוכם וישארו סיגים גמורים אז כתיב בלע המות לנצח הם סט"א הנקרא מות על שם היותם סיגי המלכים המתים ושמור זה וכמש"ל על אין ב"ד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף וכו' ע"ש והנה באמת מזה המאמר של אין ב"ד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף משמע שצריך להתברר הכל קודם ביאת המשיח וממילא לא ישאר קליפות ג"כ כי הקליפות חיותם הוא מאלו הנשמות של המלכים א"כ זה נראה היפך ממה דמשמע מלשונות הנז"ל.

והנה בזוהר פ' פקודי דף רנ"ח ע"א איתא ומאן דיהיד ומדיד בשיעורא דקו המדה ארכא דמשיכו דירכין עד רגלין יכיל למגדע משיכא דגלותא דאתמשך ורזא איהו בין מחצדי חקלא וכלא ברזא עלאה וכו' וכדין כד יסתיים גלותא במשיכו דרגלין כדין ועמדו רגליו ביום ההוא ויתעבר ההוא רוחא מסאבא ערלה מן עלמא ויתהדרון ישראל בלחדייהו לשלטאה כדקא יאות וכו' ע"ש וכתב רבינו זלה"ה בשער מאמרי רשב"י ע"ה הנמצא אצלנו בכתיבת יד בביאור המאמר הזה וז"ל הנה ביארנו כי ענין המיין נוקבין הם הם בחינות נשמות בני אדם התחתונים אשר היו כלולות באותם השבעה מלכים דארץ אדום אשר התחברות כולם יחד הם פרצוף אדם אחד מראשו ועד רגליו והאדם הזה הקדוש נטבע בתוך הקליפות אשר גם הם בצורת פרצוף אדם מראשו ועד רגליו ונתערב

תורה לשמה שכז

זה בתוך זה ומשבלע בתוכו והנה באדם הראשון יצאו כל הנשמות כלולות מבחינת אחור באתר ועדיין היה צריך להוציאם מבחינת פנים בפנים ועל ידי חטאו של אדם הטיל בהם וזהמת הנחש וחזרו ונפלו והטבעו בתוך אדם של הקליפות. וכאשר עמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתם וכולם עמדו על הר סיני את אשר ישנו פה ואת אשר איננו והיו כולם שם חירות ממלאך המות שהוא בחינת הקליפה ובעגל חזרו והוטבעו תוך הקליפות ובבית ראשון שבנה שלמה אשר רמזו אל רחל נוקבא דז"א הנקראת עקרת הבית היתה אז עמו פנים בפנים בכל אורך שיעור קומת ז"א וכו' אבל אח"כ בעת חרבן בית שני חזרה להיות אחור באחור עמו ומן החזה ולמטה בלבד ואז הנשמות היו טבועות בתוך אדם דקליפות באותו שיעור הנז' עצמו שהוא מן החזה ולמטה שלו עד רגליו אשר כל הקומה הזו היא בחינת נצח והוד הנקראים ירכין וכו' ועוד כי בחורבן בית שני הזה יהדו עוד אל המוקי ירכין וכו' ונמצא כי שיעור הגלות הזה נמשך כל זמן שעדיין לא נתבררו הנשמות מתוך אדם דקליפה מבחינת ירכין ורגלין דיליה ולכן מאן דידע אורכא דמשיכו דירכין עד רגלין יכיל למנדע משיכא דגלותא דאתמשך ואנו בכל הזמן הזה אנו מבררין אותם הנשמות על ידי תפילותינו מעט מעט וכשנגמרו להתברר עד סיום הרגלים כדין כתיב ועמדו רגליו ביום ההוא כי כבר היה קיום אל הרגלים של הקדושה שהובררו ונסתלקו מתוך הקליפה וכדין אתי משיחא עכ"ל ז"ל ונמצא מזכה מכל זה שמכרח שיתבררו כל הנשמות כולם ואח"כ יבא המשיח בב"א.

והנה עוד כתב רבינו מהרח"ו זלה"ה בעץ חיים שער ט"ל הנקרא שער מ"ן ומ"ד דרוש א' וז"ל וכאשר נתקנו או"א אז העבירה ג"כ בחינת זו"ן ויצאו משם ועלו בסוד מ"ן אל הבינה ואח"כ היה ביורר אחר כי אחר שהעבירה הבחינה של הבינה אז הבחינה של המלכות עלתה ואח"כ כאשר נתקן ז"א העבירה המלכות בחינה שיש בהם מן המלכות של ז"א ועלתה שם ע"י הנוק"ל ואח"כ כאשר נתקנה נוקבא דז"א נתקנה תחלה בבחינת אב"א ואז עדיין לא העבירה המ"ן דילה אשר בתוך המלכות הנוק"ל.

והענין כי כל אותה בחינות של מעלה ממנה הובררו מאליהם על ידי המחשבה שבכל בחינה מהם ולא היו צריכין אל מעשה התחתונים שעל ידיהן יתבררו לפי שהקליפות אשר כנגדן אין בהם כח כ"כ אבל בחינת המ"ן של המלכות נוקבא דז"א אשר הם בחינת עשיה ששם כל עיקר שורש ותוקף הקליפות לכן לא היה בה כח לתקן ולברר הבחינות של מ"ן שלה שהיה באלו המלכים לסיבת היותן נתונים בעמקי הקליפות התזקים ולא היה יכולת בה לבררם עד שבא אדה"ר ועל ידי מעשיו ותפלותיו היה מכניע את הקליפות והיה מחזיר זו"ן פנים בפנים ואז היו מתבררים חלק המ"ן דנוקבא דז"א בירור גמור ואז לא היה עוד שום חורבן בעולם והיה אז כמו שיהיה בימי המשיח בב"א כי אז כתיב בלע המות לנצח שהם הקליפות אשר חיותם הוא בחי' המ"ן אלו שלא הובררו והם עדיין בתוכם. ואם היו נבררין לגמרי היה מסתלק מהם כל החיות והיו מתים לגמרי וזהו ענין אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כי כאשר יכלו כל הנשמות הקדושות לצאת משם ועולים בבחינת מ"ן שמהם נוצרים הנשמות כנו"ל בתחלת הדרוש לא יהיה עוד חיות אל הקליפות וימותו ויתבטלו ונהו בלע המות לנצח כי הקליפה נקראת מות תתבלע ותתבטל לגמרי.

רז"ש פרשת פקודי דף רנ"ח ע"ב כד יסתיים גלותא במשיכו דרגלין ברגלין כדין יבא משיח כי הרי אלו בחי' המלכים הם אדם אחד מראשו ועד רגליו אשר נטבע באלו הקליפות ובכל פעם ופעם שיש זווג עליון אנו מעלין על ידי תפלתנו ניצוצות הקדושה שבו בבחינת מ"ן וכאשר יתבררו ויעלו גם הניצוצין אשר ברגליו אז ישלם להתתקן כל אדם הזה אז יבא משיח וענין רגליו אלו הוא בעשיה שהוא בחינת הרגלים ושם הוא סיום הקדושה שהוא המלכות הנקראת קץ הימין וכנגדו בקליפה אשר שם קץ הימים וכאשר יתוקנו הנשמות אשר נפלו עד שם אז יהיה זמן הגאולה עכ"ל זלה"ה.

גם בשער טעמי המצות הנמצא אצלינו בכ"י בפ' בהר סיני כתב וז"ל ואנו מעלים לאותם ו"מ בסוד מ"ן אל נוקבא דז"א ואז הם

מתחדשים ונתקנים ומחזרים לחיות בסוד תחיית המתים ובכל יום מתבררים ניצוצים וחלקים מהם מדרגה אחר מדרגה כפי כח תפלותינו ומעשינו בעת ההיא ועולים ומתחדשים וכך אנו עושים בכל יום תמיד עד גמר בירור המלכים אל כל הטוב והקדושה שבהם ויתוקנו הכל והסיגים שהם הקליפות ישארו למטה בבחינת הרע ועליהם כתיב בלע המות לנצח והרשעה כולה בעשן תכלה ואין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ויתבררו כל בחינות אלו המלכים למטה וכו' עכ"ל וכן כתב עוד כזאת רבינו ז"ל בשער טעמי המצוות הנז' בפר' עקב ע"ש הנה מכל לשונות אלו מתבאר שיתבררו הכל קודם ביאת המשיח ואח"כ עי"ז יבא המשיח ב"ב וכן מוכח משאר מקומות בדברי רבינו זלה"ה ואין צורך להזכיר עוד ועיין עוד בעץ חיים שער ג' הנקרא סדר אצילות בסוף פרק ב' ע"ש.

ועל כן לכאורה הדבר יפלא דזה נראה הפך מן פשטות הלשונות שהעתקנו בראשונה גם עוד יפלא אם יוגמר כל הבירור כולו קודם א"כ לא ישאר קליפות כלל וממילא צריך שיתבטל היצה"ר לגמרי וגם צריך שיתבטלו אוה"ע כולם לגמרי וכל זה הגם שבאמת ודאי יהיה כן, אך ידוע הוא שלא יהיה זה אפילו אחר ביאת המשיח במהרה אלא יהיה זה באלף השביעי כי אחר ביאת המשיח מוכרח שישאר יצה"ר ומוכרח שישארו אוה"ע ותתקיים כל הבטחות של הנביאים ע"ה גם ממקומות הנז"ל אשר הבאנו משער הגלגולים בענין הנשמות של הנקבות שיש בחינת שורש שלא יצאו הנקבות שלהם מן הקליפה כי אם דוקא אחר ביאת המשיח וכנז"ל וא"כ לפ"ז מוכרח שיהיה עדיין קליפות על כן נראה פשוט דלעולם יהיה בירור מן הקליפה של כל הנשמות עד סוף רגלין ויתקיים מאמר עד דמטו רגלין ברגלין וכל זה קודם בואו של משיח אך הקליפות לא יתבטלו עדיין לגמרי רק ישאר בהם קצת לחלוחית חיות כדי קיום קצת כמו חולה וגוסס ואפשר שזאת הלחלוחית היא מן אותם הנשמות של הנקבות של אותם השרשים אשר הזכרים שלהם יצאו כולם קודם ביאת המשיח ורק הנקבות נשארים עד אח"כ וכמ"ש לעיל בשם רבינו ז"ל בשער הגלגולים או אפשר שזאת החיות המקצת הנשאר בהם הוא באופן אחר באופן שלעולם כל הנשמות יתבררו קודם ביאת המשיח ומן הזכרים לא ישאר כלום ועל זה אמר דמטו רגלין ברגלין ורק ישאר קצת נשמות נקבות ועל כן עדיין אין הקליפה בטלה לגמרי עד שיגמרו גם אלו להתברר ולצאת ועל זה הגמר קאמר רבינו ז"ל בעץ חיים שער אצ"ך פ"ג הנז"ל ובמבוא שערים ש"ב ח"ב פ"ז שהגמר יהיה עד שיבוא המשיח ונמצא אלו ואלו דברי אלקים חיים. ואפשר לומר שקודם ביאת המשיח כד' מטו רגלין ברגלין הקלי' ישארו במדרגה יבשה ומעוטה וחלושה מאוד כמו מדרגה שהיו בה אחר שנברא אדה"ר והתפלל קודם שחטא עדיין, ואחר שיבא יתבטלו לגמרי בגמר התיקון והבירור הנז' וברוך הוא היודע האמת ועכ"פ מדברי רבינו זלה"ה כך הוא העולה בענין זה כמו שכתבנו בע"ה והשי"ת ברחמיו יראנו מתורתו נפלאות אכי"ר.

ודע כי בירור הרפ"ח ניצוצין מוכרח שיהיה גשלם קודם ביאת המשיח שכן כתב רבינו ז"ל בעץ חיים שער ט"ל בריש פרק ב' וז"ל גם נתבאר אצלנו כי כל תפלותנו וכוונותינו הם לברר ולהעלות הניצוצין של ז' מלכים שמתו שהם רפ"ח ניצוצין וכו' גם נתבאר בדרוש א' כי אין בנו יכולת לברר כל הרפ"ח ניצוצין בפעם אחת כי אם היה כן כבר בא המשיח והיה מתקיים בלע המות לנצח כנז' אמנם בכל תפלה וכו' מתבררין שיעור קצוב מהרפ"ח ניצוצין עד שנמצא כי קודם שיבא משיח יכלו ויגמרו כל הרפ"ח ניצוצין להתקן עכ"ל ע"ש.

ומה ששאלתם אם תחיית המתים שתהיה אחר ביאת המשיח אם היא תהיה קודם אלף השביעי או אחר אלף השביעי. תשובה כפי הנראה תהיה אחר שיגיע אלף השביעי ואין לנו ראיה ברורה לזה, ועיין לקמן מה שנדייק מלשון הרב ז"ל ראיה לזה.

ואשר שאלתם אם באלף השביעי יהיו בני אדם אוכלים ושותים. תשובה כתב רבינו זלה"ה בפר' עקב בטעמי המצוות הנמצא אצלינו בכ"י וז"ל והענין הוא כי הרא (אדה"ר) בירר כל חלקי נפשות הבע"ח כולם שהיו בסיגים של אותם המלכים ולא נשאר מכל חלקי הבע"ח רק בחינת בהמות בהרדי אלף שלא נתבררו

לגמרי על ידי אדה"ר כמו שאר הבע"ח ולכן הם מזומנים למאכל הצדיקים לעת"ל והטעם הוא כי אז על ידי הצדיקים שיאכלום יתבררו לגמרי בסוד האכילה וכו' עכ"ל ז"ל והנה אני מסתפק אם הא לעת"ל דקאמר רבינו ז"ל הוא אחר שיגיע אלף השביעי או אם הוא אחר ביאת המשיח ולעולם הוא קודם אלף השביעי ומ"מ נראה דאי שזה יהיה אחר תחיית המתים כי הצדיקים אלו הם המתים אשר יחיו והנה גם מענין זה מוכרח לומר שיהיה בירור אחר ביאת המשיח וישאר סיגים דהא סיגים אלו בבחי' בהמות בהררי אלף אינם מתבטלים קודם כי אם לעת"ל באכילת הצדיקים שיהיה הברור הזה על ידם דוקא.

ואשר שאלתם אם אחר תחיית המתים יהיה פו"ר גופא בגופא. תשובה כבר כתב רבינו ז"ל בשער הגלגולים הנמצא אצלנו בכ"י וז"ל אך דע כי אין בנו כח בכל הזמן הזה רק להמשיך אלו הנשמות החדשות אותם שהם מן הבי"ע שהם סוד נשמה רוח ונפש כנודע אבל לעת"ל אחר התחיה יבואו נשמות חדשות יותר מעולות שהם מעולם האצילות והם מבחינת הנשמה דאצילות שהיה לאדה"ר הנקראת בשם ויהרא עלאה וכו' עכ"ל ע"ש נמצא גם אחר התחיה יהיה פו"ר וכן הדעת הנוטה אלא שהנו בתומר זך.

ואשר שאלתם מה השינוי וההפרש שהיה למעלה בין זמן המשיח דהייגו אחר שיבא המשיח ובין זמן אלף השביעי. תשובה כתב רבינו זלה"ה בשער מאמרי רז"ל הנמצא אצלנו בכ"י בביאור כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וכו' וז"ל עוד יש מדרגה יותר עליונה ועליה נאמר הרי זה מזומן לחיי העוה"ב והוא ענין זווג או"א לעת"ל אחר שיבנה ביהמ"ק בע"ה כי אז נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה כי אז יתעלו זו"ן בעילוי גמור לאין קץ ומי יוכל אז לעשות זווג עליון של או"א בחיותם בתכלית העילוי הנפלא אשר על זה היה מתיירא שמואל הע"ה באומרו למה הרגזתני וכו' וארז"ל כי חשב שהיה אז יום הדין הגדול לעתיד אשר מי ומי יוכה אל הזווג הזה והיה ירא פן ח"ו לא יהיה מהראוים ומי שיוכה או אל הזווג השליון הזה באלף השביעי נאמר עליו שזוא מזומן לחיי העוה"ב עכ"ל ז"ל ע"ש הרי לך להדיא הבחינה העליונה שתהיה באלף השביעי.

עוד תמצא ענין אחד באלף השביעי והוא מ"ש באדרא רבא בסוף דרוש תיקוני דיקנא דע"ק וז"ל ובהזוא זמנא דאתער עתיק יומין בתקונין דלעילא ההוא דאתקרי יום אחד דביה זמין לאוקיר דיקניה הה"ד יום אחד הוא יודע לה' הוא בלחודוי יתיר מכלא הוא דכליל כלא וכו' ומשום דההוא זמנא זמן יהא דיקרא דדיקנא והוא בלחודוי ישתכח לא אתקרי לא יום ולא לילה וכו' ע"ש והכונה דזה קאי על אלף השביעי שיאיר דיקנא קדישא דא"א בתכלית והנה א"א הנקרא הוא בלחודוי ישתכח כי שם אין בחי' נוקבא הנקראת לילה כמו שיש לז"א הדוק כי הוא סוד עמוק מי ימצאנו.

גם עוד מצינו בעץ חיים שער יו"ד הנקרא שער התיקון פ"ג שכתב וז"ל ועוד טעם אחר כי ס"ג יש בו גרעון גדול עתה והוא כי עדיין לא הושלם להתברר. ולכן עתה מ"ה גדול ומעולה ממנו אבל לעת"ל אשר יתוקן כל בחינת ס"ג ויהיו כל המלכים ויתבררו לגמרי בסוד בלע המות לנצח או יחזור שם ס"ג לקדמותו ולמעלתו ושם ס"ג ישלוט ויאיר בעולם ואז יתבטל מ"ה אשר זהו ענין חזרת העולם לתוהו ובהו כנז' בדרושי רז"ל לימות המשיח ואז יתבטל מ"ה ואז לא יהיה רק ב' אורות של ע"ב וס"ג הדי בזה עכ"ל וידוע כי כוונת רבינו ז"ל בזה הוא כי לעת"ל יתעלו העולמות ועולם האצילות עולה במקום א"ק לכל הקדומים וחוזר כל המציאות אל שרשו הראשון ואז בחי' שם מ"ה וב"ן שהם זו"ן מרוב עלייתם תחזרים להיות כמו בחי' ע"ב וס"ג שהם או"א עלאין וענין הביטול הוא ר"ל שתתבטל זאת המדרגה שיש אל בחי' מ"ה וב"ן שהם זו"ן כי יהיו במדרגת או"א וכאלו אין כאן רק ע"ב וס"ג כי גם מ"ה וב"ן יהיו בסוד המדרגה זו וזהו חזרת העולם לתוהו ובהו ר"ל מציאות ומדרגת העולם הזה של עתה תתבטל מחמת עילוי העולמות ויהיו מ"ה וב"ן בבחינת אורות ע"ב וס"ג.

ולכן שם הוי"ה יהיה לעתיד בסוד יהיה וכמ"ש ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד והנה זו המעלה והעלוי הגדול של עליית

של תורה

העולמות בתכלית שיעלו גם החיצוניות של העולמות ויחזור המציאות אל שרשו הראשון תהיה אחר ביאת המשיח אך הגמר התכלית של העלוי הוה הגדול יהיה אחר שיגיע אלף השביעי שיהיו שולטים ע"ב וס"ג דהיינו ע"י העלוי שיתעלו מ"ה וב"ן להיות ע"ב וס"ג וכל עולמות בי"ע יעלו ויתכללו באצילות כנודע.

ואשר שאלתם אם בית שלישי שיבנה בב"א יהיה ג"כ קודם התחלת אלף השביעי או אם יתאחר עד שיגיע אלף השביעי.

תשובה תע"ב

תשובה. הנה כתב רבינו ז"ל בשער הגלגולים כי המצות אשר נמנע האדם עתה מלקיימם כגון מצות שהם תלויות בזמן שבית המקדש קיים כמו הקרבנות וכיוצא בהם הנה כשיבנה בהמ"ק יקיימם ע"ש מזה מוכח שיבנה תיכף אחר ביאת המשיח כדי שיקיימו המצוות התלויים בו וישתלמו הצדיקים בתרי"ג מצות כי אותם שנפטרו יתגלגלו ויבואו לקיים אותם או יבואו בסוד העבור באנשי הדור ויקיימו אותם ובאלף השביעי צריכים הכל להיות שלמים מקודם שיגיע אלף השביעי כדי שיתקיים בו המעלות האמורים בו.

ואשר שאלתם ביאור חד חרוב מה ענינו הנה זה מובן במ"ש לעיל בענין ביטול מ"ה והזרת העולם לתהו ובוהו שכתב רבינו ז"ל וכן כאן הכוונה שיהיה הרוב מזה המדרגה והמציאות שלו שהיא נוהגת ונמצאת עתה משני כי השלמות יתעלו ויחזור המציאות אל שרשו הראשון ומדרגה והנהגה שיש עתה בזו"ן תתבטל ותשתנה למעליותא שיהיו זו"ן במדרגת או"א ואורות מ"ה וב"ן יהיו בבחינת אורות ע"ב וס"ג ויהיה אז בנין חדש ומעולה בעולם בתכלית העילוי והמעלה. יראו עינינו

לשמה

וישמח לבנו בביאת משיח צדקנו אכי"ר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תע"ג

שאלה ילמדנו מה הוא הסוד של מאמר ב' מלכים משתמשים בכתר אחד שיהיה לעתיד אחר ביאת המשיח בב"א כי הנה מצינו בספר הכוונות שכתב הרב ז"ל בסוד מאמר הביאו עלי כפרה עלי דייקא ר"ל כי עתידה בכל ר"ח לעלות עד הכתר שלו לחזור כקדמותה להיות שם ב' המאורות הגדולים שווים בקומתם בתפלת מוסף דר"ח כבתחלת אצילותה וכו' ע"ש והנה ידענו שבודאי אין זה השווי הוא המדרגה אשר תהיה לעתיד לבא כי זו המדרגה היא למטה וההשוואה דכתר אחד האמר לעת"ל היא למעלה למעלה ורצינו לדעת מה היא המעלה העליונה אשר תהיה לעת"ל.

גם רצינו לדעת כי בשלמא בזה"ז שיש מיעוט וחסרון על כן יש מעלה והפרש לר"ח כנז"ל אך לעתיד אחר בנין בית שלישי מאחר שתגיע המלכות רחל נוקבא דז"א לתכלית המעלה והשלימות בהשוואה אחת במה יהיה יתרון לר"ח ומצינו בנבואת יחזקאל הע"ה בבנין בית ג' כתיב וביום החדש יפתח הרי חלק כבוד לר"ח משמע דיש לו מעלה ויתרון.

גם עוד יש לנו דבר תימה לשאול והוא כי הבטחת הפסוק והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים. הרא הבטחה של העת"ל והנה זה הפסוק יורה שאין הלבנה שהיא הנוקבא שוה עם החמה שהוא ז"א דהא קאמר שאור הלבנה יהיה כאור חמה של עכשיו ואור החמה יתעלה להיות יותר כאור שבעת הימים. ועי' פי' רש"י ז"ל וזה

תורה

הנעשה למטה הוא דמיון למה שנעשה למעלה וא"כ איך יצדק זה עם הכלל שבידינו שיהיו בחי' זו"ן שוים ב' מלכים בכתר אחד. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אעתיק לכם מה שנמצא כתוב בספר הכוונות ישן בביאור ברכת הלבנה וז"ל וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת פי' שהקב"ה הבטיח למלכות שהיא הלבנה שתתחדש ותעלה למקום ראש תפארת ובאיזה מקום הוא ראשו דז"א אמר לעמוסי בטן שהיא שליש תחתון דתפארת דאימא ושם הוא כתר דז"א וז"ש וללבנה היא המלכות אמר הקב"ה שהוא א"א שתתחדש לעת"ל עטרת שהיא המלכות בתפארת ר"ל כמו ז"א עתה כך תהיה שוה לעולם עם ז"א לעמוסי בטן עד בטן דאימא ושם ישתמשו בכתר אחד שהוא תפארת דאימא אבל אח"כ יעלו הזו"ן במקום או"א כי או"א יעלו יותר למעלה ויתחדשו ג"כ וז"ש שהם עתידים להתחדש כמותה כי או"א יתחדשו כמו ה' שהיא המלכות כדי לעשות מקום לזו"ן ולפאר ליוצרם ר"ל כי יעלו ב' מעלות ויתקשרו עד שבמקום שהוא פאר שהוא תפארת שם יהיה עולם היצירה. באופן שיתעלו שלשה מעלות כי עשיה תתעלה במקום יצירה, ויצירה במקום בריאה, ובריאה במקום מלכות דאצילות.

אח"כ תתעלה יותר מעלה ב' והוא עשיה במקום בריאה, ויצירה במקום מלכות דאצילות, ובריאה במקום ז"א. ואח"כ תתעלה מעלה שלישית עשיה במקום מלכות דאצילות, ויצירה במקום ז"א, העולם הבריאה במקום בינה דאצילות, ונוקבא תעלה במקום אבא, וז"א בא"א. ואח"כ יהיה עלייה רביעית עד שתעלה נוקבא ג"כ בא"א ושם יהיו שניהם יחד משתמשים בכתר אחד שהוא כתר דעתיק יומין והוא כתר של כל האצילות.

וזה סוד הפסוק והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים פירוש והיה אור הלבנה שהוא עולם העשיה יעלה למעלה ד' מדרגות עד שיגיע במקום שהיה עומד ז"א דאצילות ואז יאיר עולם העשיה כמו ז"א דאצילות שנקרא אור החמה וז"א בעצמו יעלה עד דיקנא דא"א ששם הם

לשמה שלא

ז"ת דעתיק יומין מלובשים בראש דא"א וזו"ן יתגדלו כאורך כל השבעה דעתיק וז"ש ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים שהם כמו האור דעתיק יומין.

וז"ש ולפאר ליוצרם ר"ל העשיה ששם פא"ר דינים כמנין סנדלפו"ן דמקבנא באופן תעלה למעלה עד ליוצרם שהיא עד יצירה דאצילות שהוא במקום ז"א דאצילות וז"ש על שם כבוד מלכותו ר"ל למעלה ממלכות דאצילות.

וז"ס שאמר שלמה הע"ה שלושה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים דרך הנשר בשמים שהם ז"א יעלה בשמים העליונים שהם ז' רקיעים דעתיק יומין ואו דרך נחש שהוא עולם העשיה שנקרא עולם הנחש הקלקי' יעלו עלי צור עד שילביש יצירה דאצילות כנודע ואו דרך אניה שהיא עולם הבריאה בסוד שם אניות יהלכון כנודע בס"ה יעלה בלב ים שהוא ים של חכמה שהוא אבא דאצילות עד שם יעלה בריאה ודרך גבר שהוא עולם היצירה שהוא זכר יעלה בעלמה שהוא במקום ביבה דאצילות הנקראת עלמה שהיא נערה שכל שעה היא נעשית בסוד בתולה שרחמה צר כמ"ש מהרח"ו ז"ל באות ש' של אלפ"א בית"א שבו נברא העולם ע"ש וז"ש וארבעה לא ידעתים ר"ל שלא ידע זמן הגאולה אימתי יהיה קץ משיחנו ויעלו העולמות עד אין קץ עכ"ל.

הרי מכאן תבינו סוד הכתוב ואור החמה יהיה שבעתיים דקאי על זו"ן דאצילות שיתגדלו כאורך השבעה דעתיק כי גם הנוקבא תעלה בא"א דאצילות ושם יהיו שניהם יחד משתמשים בכתר אחד שהוא כתר דעתיק יומין והוא כתר של כל האצילות וכנז"ל ונמצא כי זו"ן שוים הם בכתר אחד דהרי ידעתם כי קודם עלייה זו יש עוד מדרגות של עליות ואחר אותם המדרגות יגיעו לעלייה הגדולה הזאת.

ואשר שאלתם מה יהיה יתרון בר"ח מאחר שהגיעו זו"ן לתכלית העליות והמלכות עלתה ונשלמה בתכלית השלימות הנה למה שאלתם על ר"ח היה לכם לשאל כן גם על השבת במה יהיה יתרונו מאחר שנשתלמה המלכות ועלו כל העולמות גם בימי החול

שלב תורה

בתכלית העילוי המזומן להם אלא מוכרח כי אעפ"י שנבנה בית שלישי ועלו העולמות ולא נשאר חסרון ומיעוט במלכות גם בימי החול עכ"ז מאחר שהמצות עדיין נוהגים ואינם בטלים כלל ועדיין יש אכילה ושתיה ומלאכה מוכרח שנשאר גם עתה בחינת בירור ותיקון והגם שכבר הוברר כל הרפ"ח ניצוצין ויצאו כל הנשמות שנפלו בחטא אדה"ר עכ"ז מוכרח שנשאר עדיין בחינת בירור ותיקון שאם לא ישאר שום בחינת בירור ותיקון כלל א"כ לא יש עוד אכילה ושתיה ושום מלאכה כלל כי כבר ידוע שכל ענין אכילה ושתיה ומלאכה הוא בשביל בירור וא"כ מאחר שמקריבין קרבנות ואוכלים ושותים ומקיימים כל המצות התלויים באכילה ושתיה זה אות ומופת שיש איזה בחינה של בירור ותיקון אלא שאין אנו יודעים איך הוא ומה הוא ענין הבירור הנעשה אחר בנין בית שלישי בב"א.

וכבר ידוע שבהמות בהררי אלף לא נתקנו ולא נבררו ורק בירורם ותיקונם יהיה לעת"ל ע"י הצדיקים שאוכלים אותם וכמ"ש לכם בתשובה אחרת מדברי רבינו ז"ל בזה ועל כן מוכרח שיש יתרון לשבת על שאר ימי החול גם אחר שיבא מלך המשיח ואחר שיבנה בית ג' בב"א ולכן כמו שיהיה יתרון לשבת לעתיד כן יהיה יתרון לר"ח מאחר שגם הוא כבר קנה המעלה ויתרון וחשיבות על שאר הימים בזמן הקדם לביאת המשיח אך אין אנו יודעים מה הוא ענין יתרון שלו ומעלתו לעתיד לאחר שיתעלו העולמות כנז' כי כמו כן אין אנו יודעים מה הם מעלות השבת ויתרונו לעתיד מיהו נראה שבודאי באלף השביעי יהיו כל הימים שוים וענין זה של אלף השביעי אין אנו מכירים בו באמיתות איך יהיה וברוך היודע כי לא קבלנו מכתבי הרב ז"ל ולא מספר הזוהר דברים מפורשים בענין זה ורק בדרך העברה רמזו בו דברים קצרים וסתומים וחתומים והש"ת ברחמיו יזכנו לראות בביאת הגואל משיח צדקנו ומלאה הארץ דעה ואז אותו זמן נשיג הכל ונדע מה שיהיה בגלות ובנסתרות בעליונים ובתחתונים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזוד לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תע"ד

שאלה מצינו ראינו בספר הכונות שכתב הרב ז"ל וז"ל בר"ח אין עלייה לז"א כלל רק הנקבה היא לבדה העולה ממדרגה למדרגה ובזה תבין טעם למה הנשים אסורות בעשיית מלאכה בר"ח ולא האנשים עכ"ל. והנה אנו תמהים לפ"ז שאר מצות שהם רומזים על תיקון הנוקבא ועלייה דוקא למה יתחייבו בהם האנשים והיה ראוי שלא יתחייבו בהם רק הנשים כיון שהם לצורך תיקון הנוקבא דוקא והם רומזים אליה וידוע שיש כמה פרטים במצות וגם בתפלה שהם רומזים לנוקבא דז"א דוקא ולא לז"א ולמה יעשו אותם האנשים יעשו אותם הנשים דוקא. גם עוד יש לשאול לפ"ז למה איסור המלאכה בר"ח לנשים לא נאסר מן התורה וגם מדרבנן אינו איסור גמור כשאר איסורין דרבנן ולמה כך לפי טעם הנז'. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אתם חושבים כי הזכרים אין מוטל עליהם חיוב כי אם תיקון ז"א הזכר ולא נוקבא דז"א והנשים הם המתקנים נוקבא דז"א, ולא כן הוא כאשר אתם חושבים כי באמת אנחנו הזכרים כולנו בני המלכות והיא אמנו והו"א אבינו וכל חיוב תיקון זו"ן שהם אבינו ואמנו מוטל עלינו ובכל התיקונים הנעשים ע"י המצות והתפלה אפילו אותם השייכים לנוקבא דז"א לבדה הנה הזכרים הם העיקר כי הם חייבים גם במצות שהזמן גרמא ובק"ש ובתפלה שתקנו אנשי כנה"ג בכל פרטיהם והרי יש כמה מצות שאנו עושים מראש השנה עד שמיני עצרת שהם מיוסדים לתיקון הנוקבא דז"א דוקא וכולם נעשים ע"י הזכרים דוקא ולא הנקבות וכן פסוק בשכמל"ו שאנו אומרים בק"ש בכל יום הוא לצרכה דוקא וזה נתחייבו בו הזכרים כי הנשים בלא"ה פטורות מן התורה מק"ש שהיא מ"ע שהזמן גרמא ועוד יש כמה וכמה פרטים במצות וגם בנוסח התפילה ועמידה שהם לצורך המלכות דוקא והם נעשים על ידי האנשים דוקא הנשים פטורות מהם נמצא כל תיקוניה של המלכות נוקבא דז"א הוא נעשה על ידינו אנו בניה כי אנו בני ישראל ורחל שהם זו"ן והגם שבאמת אמרו הזכרים אחרונים

בז״א והנקבות בנוקבא דז״א אין זה נוגע לזה כי לענין עשיית התיקון אנו חייבים גם בתיקון שלה כי אנו בניה וכבר ידוע מ״ש בעץ חיים בשער הולדת או״א פ״ה וז״ל אך הענין כי האדם או האשה אינם רומזים לתפארת ומלכות לבדם אך כל אדם נרמזים בו כל הי״ס מא״א עד הנוקבא ע״ש ולכן תמצא באדם הזכר ששערות שלו אדומים וקשה והלא ידוע מ״ש בעץ חיים שער א״א פ״ה כי שערות רישא דא״א לבנות כעמר נקי ושל ז״א שחורות ושל נוקבא אדומות וסי׳ ויטע אש״ל וכו׳ ע״ש א״כ איך הזכר יהיו שערותיו אדומות וגם הנקבה איך יהיו שערותיה שחורות אך בהקדמה הנז׳ מובן שפיר ואעפ״י שבאמת אמרו שהזכרים אחוזים בז״א והנקבות אחוזים בנוקבא עכ״ז יש בזכרים רמזים של הנוקבא ויש בנקבות רמזים של הזכר.

והנה בספר הכוונות בדרוש יוה״כ כתב רבינו זלה״ה על רחל נוקבא דז״א שאינה מתפרנסת ביוה״כ מן אימא אכילה ושתיה גופניית מחיצוניותם רק ניזונית בסוד הבל היוצא מן הפה ולכן נצטוינו בחמשה עינויים אלו ביוה״כ שהם אכילה ושתיה וכו׳ כי נתבטלו עתה ממנה ביוה״כ ואינה ניזונית אלא מהבל היוצא מפה העליון ולכן כנגדם תיקנו חמשה תפלות ביוה״כ שהם כנגד חמשה דברים אכילה ושתיה וכו׳ כי התפלות הם בסוד הבלים היוצאים מן הפה ולטעם זה אומרים בשכמל״ו ביוה״כ בקול רם כי בשכמל״ו הוא תיקון המלכות וכיון שעתה ניזונית מקולות הפנימים לכן נאמר בקול רם גם יש טעם אחר וכו׳ ע״ש.

וכתב עוד שם וז״ל ואעפ״י שנוקבא לבדה היא העולה ביום זה וניזונית בחמשה קולות אלו אבל ז״א אינו עולה ואינו ניזון מהם עכ״ז נצטוינו גם אנחנו להתענות כמוה לפי שלעולם אין לנו שום שפע ומזון מן ז״א אלא באמצעות נוקביה וכיון שעלתה עתה למעלה אין לנו אכילה ושתיה ולכן גם הזכרים חייבים בתענית יוה״כ עכ״ל זלה״ה.

והשתא לפ״ז קשה א״כ מן הראוי שברי״ח יהיו גם האנשים אסורים במלאכה כמו הנשים כי אעפ״י שאין עלייה ברי״ח אלא לנוקבא עכ״ז הוא אמנו וכל תיקון שלה הוא על ידינו ואין מגיע לנו שפע מאבינו ז״א אלא על ידה ובאמצעותה וא״כ גם האנשים היו צריכים לעשות רמז לעילוי שלה ע״י איסור עשיית מלאכה וכמו ענין טעם התשבית ביוה״כ שכתב כאן. אך התשובה לזה הוא כי הנה בלמודינו בדברי הרב ז״ל בספר הכוונות הנז׳ בתקשה ידידינו הרא״ש ז״ל מעיקרא למאי אצטריך הרב ז״ל ללמדנו טעם זה של חיוב הזכרים בתענית מאחר כי אנו רואים בעינינו שיש כמה וכמה תיקונים השייכים לנוקבא דז״א והזכרים חייבים בה דוה פשוט מאחר כי היא אמנו חייבים אנו בתיקון שלה על כן ידידינו הנז׳ הסביר הענין היטב ואמר כי אעפ״י שבאמת אנו הזכרים חייבים לעשות כל התיקונים השייכים לאמנו נוקבא דז״א עכ״ז מאחר כי אנו הזכרים אחוזים יותר באבינו הז״א הנה כאשר יזדמן לפנינו איזה עת שנוכל לעשות בו סדר אחד שהוא תיקון ז״א וזה התיקון לא יגיע ולא יהיה שייך לנוקבא ואם בעשה תיקון המועיל ושייך לנוקבא צריך לעשות סדר היפך הסדר ההוא שהם ב׳ הפכיים ממש באופן כי אי אפשר לקיים שתיהם כאחד כי הם דבר והופכו כי הא ודאי להיות כי אנחנו הזכרים אחוזים בז״א יותר צריכים אנחנו לעשות הסדר שיש בו תיקון ז״א ולא לעשות ההיפך שיש בו תיקון נוקבא דז״א והוגמא לזה דרך משל אביו אומר לו השקני מים ואמו אומרת לו השקני מים שצריך להשקות את אביו וזה הענין תמצא אותו מזדמן ביוה״כ כי הנה ביוה״כ ז״א יש לו אכילה ושתיה החיצונית שאינו עולה ואינו ניזון מן הקולות הפנימים והנה אם אנו נאכל ונשתה בזה אנו עושים תיקון ז״א כי אנו ממשיכים לו אכילה ושתיה החיצונית מאימא עילאה אך הנוקבא דז״א שהיא עולה עד אימא ואין לה אכילה ושתיה זו א״כ יתחייב בתיקון שלה התענית שהוא היפך תיקון הז״א ועל כן מן הראוי שהזכרים לא יתענו ביוה״כ כדי שלא לבטל תיקון ז״א ולא יחשו לענין הנוקבא כי אם הנקבות שהם אחוזים יותר בנוקבא הם יתענו בשביל תיקון הנוקבא ועל זה הצריך הרב ז״ל לתת טעם הנז׳ כי הגם שמן הראוי שתיקון ז״א הוא קדים לגבי דידן עכ״ז הנה מאחר שלעולם אין לנו שפע ומזון מן ז״א אלא באמצעות נוקביה לכן עתה שעלתה למעלה

שלד תורה

אין לנו אכילה ושתיה כדי שנאכל ונשתה במאזו על כן מוכרחים אנו להתענות ואה"נ אם היה לנו הזכרים ביום זה מציאות אכילה ושתיה היינו אוכלים ושותים בעבור הנ"א ע"כ דברי ידידינו הנז'.

והשתא ממילא נתרצה קושיא הנז' בענין מלאכה בר"ח כי הנה ידוע שבמלאכה אנו עושים בירור וכמ"ש רבינו ז"ל בשער טעמי המצות הנמצא אצלנו בכ"י בפרשת בהר סיני בענין השביעית שכל המלאכות שאנו עושים בעוה"ז היא לצורך הבירור כדי לברר הנ"מ בסוד בכל דרכיך דעהו וכתב שם שכל המלאכות שהם בדכורא תועלתם הם להוריד מ"ד וכל המלאכות שהם בנוקבא תועלתם הם להעלות מ"ן וכל זה הוא לברר השבעה מלכים וכו' ע"ש והשתא בר"ח צריכים אנו הזכרים לעשות מלאכה בשביל תיקון הנ"א הנעשה ע"י המלאכה שלנו כי להיותנו אנו אחוזים ומשורשים בו יותר עלינו להקדים התיקון השייך לו יותר אך הנקבות להיותם אחוזים בנוקבא הם יכולים להתבטל ביום זה מן התיקון הנעשה במלאכה כדי לעשות רמז ביום זה על עילוי המלכות והנה הטעם שכתב הרב ז"ל על התענית של הזכרים ביה"כ לא שייך דוגמתו בענין זה דמלאכה ביום ר"ח והמשכיל יבין מדעתו ואין צורך להאריך בזה

ומה ששאלתם למה לא נאסרו הנשים במלאכה בר"ח מן התורה ואפילו מדרבנן אינו איסור גמור כשאר איסורי דרבנן הנה התשובה לזה הוא כי ענין העלייה שיש למלכות ביום ר"ח אינו כמו עלייה של י"ט או של שבת אשר יתחייב מזה איסור מלאכה מצד קדושת העלייה לכן לא נאסרו מן התורה כי אין העלייה הזאת במדרגה המחייבת לזה ורק הואיל ויש לה עלייה עשו חכמים איסור מלאכה כדי לעשות רמז וזכר לעלייה שלה גמצא איסור זה דמלאכה ביום ר"ח נעשה לזכר ורמז וסימן ולכן אינו איסור גמור כשאר איסורי דרבנן החמורים ורק היא אזהרת חכמים לעשות רמז וזכר לעליית המלכות ועכ"פ איסור הוא וצריך להזהר בו כל הנשים ולהזהירם בו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תע"ה

שאלה שמענו כי ע"פ הסוד טוב להבדיל על נר של שעוה ולא ידענו למה יהיה מובחר נר של שעוה בענין זה יותר מנר של שמן זית. גם יודיענו מה כוונה יש לכוין בזה הנר של שעוה כי בודאי יש סוד בדבר ושכמ"ה.

תשובה כתב מורנו הרב ז"ל בשער היחודים הנמצא אצלנו בכ"י וז"ל עושה גדולות עד אין חקר, עושה הם אותיות ש"ע ו"ה והוא כי ש"ע נהורין הם אר"ך בא"א וק"ן הם בז"א והם ש"ע נהורין דבתרין תפוחין מכאן ומכאן ותכוין להמשיכם לזו"ן שהם אותיות ו"ה שבעושה. וע"כ יוסרו ויובדלו מהם הקליפות הנקראים ע"ש שבעושה ותכוין להסירם ע"י האש באופן זה כי אלוהים דיודין ע"ה הוא בגי' אש ותכוין להמשיך אש מן אלוהים שהוא בינה אל הקליפות הנקראים ע"ש שהיו נאחזות באותיות ו"ה שהם זו"ן והיו בתחלה עושה ועתה יתזרו שעוה ויתחכו וימסו מפני האש וז"ס הרים כדונג נמסו עכ"ל ועתה בין תביאו ענין נר של שעוה הצריך עתה בעת הבדלה במוצאי שבת שכבר ידוע לכם מ"ש בזוהר בראשית דף י"ז ע"ב בענין ההבדלה דמ"ש וז"ל הבדלה במו"ש בין איזון דשליטין ביומי דחול לשבת וכד נפיק שבת סלקא מגהינם חד סטרא מעינא בישא דבעי לשלטאה בשעתא דאמרי ישראל ומעשה ידינו כוננה עלינו ונפיק מההוא דרגא דאקרי שמאלא ובעי לאתערבא בזרעא דישראל ולשלטאה עלייהו דישראל וישראל עבדי עובדא בהדס ובין ואמרי הבדלה ואתפרש מנייהו ומאיך ההוא סטרא ועאל לדוכתיה בשאול אתר דקרח וסיעתיה תמן וכו' ע"ש ועי' עוד שם בדף כ' ע"ב ועוד עי' בפ' ויקהל דף ר"ח ע"ב.

והשתא בזה מובן הטעם בנר של שעוה כי בשבת כל הקליפות אסורים בנוקבא דתהומא רבא ושולטת עליהם שלהבת י"ה וכנז' בספר הכוונות בדרוש ערב שבת ועתה במו"ש יוצאים ורוצים לשלוט ולכן עתה בזמן ההבדלה שמבדילין בין כוחות הקדושה השולטים

תורה

בשבת לכתחות השולטים בחול טוב להבדיל על נר שעוה כדי להסיר ולהבדיל הקליפות הנקראים עש מן הקדושה ויותכו ויומסו הקלי' הנקראים עש ע"י האש שהוא אלהים דיודין הנמשך מן ביטה ויאירו ש"ע בהודין בוז"ן שהם ו"ה בסוד שעוה ש"ע ו"ה כי הע"ש שהם הקלי' יותכו וימסו באש ויאירו ש"ע בהורין בבחי' ו"ה וזו הכוונה שצריך לכוין בהדלקת נר של שעוה והגם כי השמש מדליק הנר ואינו בר הכי לכוין כוונה זו הנה המבדיל כאשר רואה את הנר של שעוה דולק יכוין כוונה זו בקיצור שהקליפות שהם נקראים ע"ש יותכו וימסו באש שהוא מספר אלוהים דיודין עם הכולל שהוא בסוד הבינה ויאירו ש"ע בהורין בבחינת ו"ה שהם וז"ן בסוד שעוה שהוא ש"ע ו"ה כי עתה הכל הם מוכנים לפניו האש רואהו דולק והשעוה רואה אותה לפניו לכן תכוין בכל זה. ומלתא אגב אורחאי מודענא לכו כי העומד בצרה טוב שידור להדליק נרות של שעוה שתים או יותר לפני ארון הקודש וכאשר ידליקם יכוין בהם כוונה הנו"ל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה תע"ו

שאלה אדם שדרכו ללמוד בתוך הסעודה על השלחן איזה לימוד מלשונות הזוהר וכיוצא אימתי טוב לעשות הלימוד ההוא אם קודם אכילתו דהייגו אחר שאכל כזית המוציא קודם סעודתו או"ד אחר כל סעודתו ומן הסברא נראה דעדיף טפי להקדים הלימוד שהוא מזון הנפש לסעודה שהיא מזון הגוף ויש צד לומר ג"כ דעדיף לסמוך הלימוד הקדוש לבהמ"ז של כן יודעו מה לעשות. גם יודעו איזה לימוד נבון לקבוע אותו בתוך הסעודה שיהיה רגיל בו בכל סעודה בשבת ויו"ט וגם בחול כי הגם שבאמת כל דברי תורה טובים הם עכ"ז יהוא כי דבר בעתו מה טוב ושל כל שניהם יש לימוד מיוחד וראוי יותר. על כן יודעו המורה ושכמ"ה.

לשמה שלה

תשובה הלימוד יעשנו אחר גמר סעודתו שכן מצינו בספר הכוונות שכתב רבינו חיים ויטאל זלה"ה בסדר ליל שבת וז"ל ואחר האכילה היה נוהג מורי ז"ל לומר פזמון אחד בקול נעים וכו' ואחר הפזמון יקרא כמה פרקי משנה ממסכת שבת וכו' ולפעמים כשהיה מורי ז"ל טרוד בעסק התורה על השלחן עם בני אדם לא היה קורא רק פרק אחד בכל סעודה ואח"כ תטול ידיך במים אחרונים וכו' ע"ש. נמצא שהיה נוהג האר"י ז"ל לעשות הלימוד וכל דברי תורה שצריך לומר על השלחן אחר גמר הסעודה סמוך למים אחרונים וכן כתוב עוד בספר הכוונות בדרושי ראש השנה וז"ל בליל ר"ה טוב לקרא על השלחן קודם שיטול ידיו למים אחרונים שקודם בהמ"ז מסכת ר"ה שהם ד' פרקים של משנה וכו' ע"ש.

ואשר שאלתם להודיע לכם איזה לימוד המובחר ושייך לסעודה לנהוג בו על השלחן הנה שמענו מפי חסידים שראוי ונכון לומר פטום הקטורת וגם פרק איזהו מקומן של זבחים אך זה הלימוד הוא רק בסעודה של היום ולא בסעודה של הלילה והנה יש לשון זוהר השייך לסעודה שראוי לנהוג בו בכל סעודה הן ביום הן בלילה והוא בפ' תרומה דף קס"ח ע"א בד"ה פתח ההוא רביא בברכת מזונא ואמר וכו' עד דף קס"ט ע"א שורה י"ח וכתיב והשיבה ימינך ועצני והוא מנהג נכון ויפה מאד ובשבת יקרא לשון הנז' אחר פרקי שבת ובמו"ש בסעודה רביעית נוהגים ללמוד פתיחת אליהו ז"ל הנז' בתיקונים עד קום ר"ש ויתחדשון מלין וכו' והוא מנהג יפה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה תע"ז

שאלה ראובן איזהה נפשו לעשות תיקון של קרי בצום ארבעים יום ע"י הפסקה א' ושל ב' ימים וב' לילות שעולים למספר כ"ז יום ואתריה יתעבד י"ז יום נפרדים וכאשר ששה סעודה המפסקת בשביל הפסקת

שלו תורה

ב' ימים וב' לילות קבל התענית של ההפסקה כולה בפעם אחת שעשה קבלת תענית בעבור לילה ויום ולילה ויום רצופים בבת אחת והנה בלילה הראשונה של התענית ראה קרי ועתה שואל אם תועיל לו תענית הפסקה זו בשביל תיקון גם הקרי ההוא שראהו באותה הלילה אע"ד כיון שהוא קבל התענית של כל ההפסקה כולה קודם שראה זה הקרי לא יועיל לו תענית הפסקה זו אלא בעבור תיקון ראיות הקודמים ולא בעבור זו הראיה. וכן שואל זה האיש עוד אם הוא היה אנוס ולא יכול להתענות והורו לו חכמים שיפדה התעניות שלו של הארבעים יום בצדקה וכן עשה והפריש צדקה ביום בעבור כל הארבעים יום אך עדיין לא מסר הצדקה לגבאי ובלילה ראה קרי אם יועיל הפדיון הזה גם בעבור תיקון הקרי ההוא מאחר כי עדיין לא מסרו לגבאי או"ד מאחר שכבר הפרישו יועיל רק לראשונים ולא לפעם הזאת כי צריך להפריש מחדש בעבור זאת הפעם.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דזבחים דף ו' ע"א ע"ב גבי עולה הבאה על עשה איבעיא להו מי אמרינן מידי דהוה אחטאת מה חטאת דקודם הפרשה אין דלאחר הפרשה לא או"ד לא דמיא לחטאת דחטאת על כל חטא וחטא בעי לאתויי חדא חטאת והכא כיון דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא וכו' וקאמר התם בדף ז' ע"א עד כאן לא מבעיא ליה אלא עשה דלאחר שחיטה אבל עשה דלאחר הפרשה לא קמבעיא ליה ומשני דילמא את"ל קאמר ופירש"י ז"ל דילמא תרוויהו קמבעיא ליה וכו' ולא אפשיטא בעיין ע"ש נמצא לפ"ז נידון השאלה דמי לגידון הבעיא של הגמרא הנו' יען כי תיקון של הארבעים יום הכתוב בדברי רבינו האר"י זצ"ל הוא מועיל לכמה פעמים ואין צריך לכל קרי מ' יום וכנודע וא"כ זה דמי לעולה דמכפרא על כמה עשה בבת אחת וקבלת התענית דומה להפרשה וא"כ השתא כמו דבעיין הנו' לא אפשיטא וכל כהא אולינן לחומרא כן נידון השאלה הן מה ששאל שיועיל לו קבלת התענית הן מה ששאל של פדיון התענית ה"ז הדבר בספק דאין לנו להכריע בזה מאחר דהגמרא לא פשיט להך בעייא וא"כ לחומרא אם ירצה יתענה או יפדה. והיה זה שלום ואל ישדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

לשמה

שאלה תע"ח

שאלה מצינו להרמב"ם בה' ממרים פ"ה ה"ט שפסק שתוקי חייב על אמו ואינו חייב על אביו אעפ"י שנבדקה אמו ואמרה בן פלוני הוא אינו נסקל או נחנק על פיה וקשה לנו מהיכן הוציא הרמב"ם דין זה דתינח בדין החנק האמור גבי הטאה שייך לומר דין זה מסברא כיון דאינו ידוע אך מסקילה שהוא גבי קללה מנ"ל דפטור על אביו דהא בקללה אינו צריך לומר שמו בפירוש אלא אפשר שיקלל על אביו בסתם ויאמר בכל מקום שהוא בין חי בין מת ומאחר שמוכרח שיש לו אב נמצא זה מקלל אביו וחייב והרב כסף משנה לא פירש מקור הדברים וכן הגאון בעל החינוך ג"כ כתב להדיא שהשתוקי אינו חייב על קללת אביו לפי שאין האב ידוע וניכר וקשיא לן כאמור. ואם נאמר דפטור משום שמא היה אביו גוי דאז אינו חייב על קללתו זה אינו דהא אם אמו היא במקום שדרים ישראל בלבד או אפילו ברובא ישראל אין לומר שמא גוי הוא דאזלינן בתר רובא דמהאי טעמא בחייב להמקלל לאביו משום דאזלינן בתר רובא דבלא רובא יש לומר שמא לא אביו וכנו' בפ"ק דחולין. על כן יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה הנה אפשר לומר דבקללה אם לא יאמר אביו פלוני אלא יאמר אביו סתם לא מחייב סקילה יען כי מצינו תואר אב נקרא אפי' על אינו אביו ממש כמו וישימני לאב לפרעה וכן מצינו שדוד הע"ה קרא את שאול הע"ה אבי וכן כיוצא בזה וא"כ לא מחייב אם אמר אביו בסתם בכל מקום שהוא אלא צריך שיזכיר בפירוש אביו פלוני. ועי' בתשובת מיימוני שבסוף ספר המשפטים סי' ע"ה ועי' בתרגום ושם בת אשר שרח ועי' מ"ש הרמב"ן ז"ל שם מיהו דבר זה אינו מספיק

תורה

כי עדיין יש לומר שכך קלל אביו שהזריעו וילדו דהשתא אין לפרש תואר אביו בדרך אחר כיון דאמר שהזריעו וילדו. ואפשר לומר הא דפסר שתוקי בכל אופן הוא משום דדילמא אביו היה גוי וכמ"ש בשאלה שלכם ומה שדחיתם הבר זה מהיכא דאמו יושבת במקום שרובם ישראל דאזלינן בתר רובא וכמו שהדין כן באמת במקלל את אביו הידוע הנה יש לומר שאני התם דליכא רעותא בולד עצמו להכי אזלינן בתר רובא אבל היכא דאיכא רעותא שלא היה לה בעל והרתה וילדה ילד זה שהוא שתוקי איתרע רובא בדידיה ושייך לומר שמא מן הגוי נתעברה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה תע"ט

שאלה בהא דאמרו בגמרא דבתרא דף קכ"ו ברא בוכרא מסי רוקי מצאנו כתוב וז"ל כן פסק ג"כ בש"ע ח"מ סי' הע"ז סעי' י"ג ויש להסתפק אם צריך רוק שכחו חוק או"ד כל רוק מהני עכ"ל ולא ידענו מה כונת הספק הזה וכי יש ברוק שיעורים בכוחו ואם באמר שהכרונה על הבכור עצמו אם הוא בריא וחזק או מסי רוקי וחם לאו לא מסי גם זה תימה כי מה טעם יש בספק זה והלא אמרו סתם כל בכור מסי רוקי. על כן יורנו הדבר הזה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דבדה שבעה סימנין מעבירין על הכתם ותד מגייהו רוק תפל וקאמר התם בגמרא דף ס"ג איזהו רוק תפל תנא כל שלא טעם כלום מבערב ועוד איתא התם בזה כמה תנאים וכולם פסוקים להלכה בהרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' איסורי ביאה הלכה ל"ח וז"ל איזהו רוק תפל שלא טעם כלום מתחלת הלילה והיה יישן מחצי הלילה האחרון למחר קודם שיאכל נקרא רוק תפל והוא שלא יצא רוב הבורו עד שלש שעות ביום ואם השכים ושנה פרקו קודם שלש שעות אין זה רוק תפל שהדיבור מבטל הרוק ומשחירו כמים וכו' ע"ש.

לשמה שלז

והשתא לפ"ז בעל הספק הנו' בעניו רוק בוכרא בזה העניו נסתפק אי בעינן רוק תפל שכחתו חזק או"ד בעניו זה של מיחוש כל רוק שוה רפואתו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה ת"פ

שאלה הנה ידוע שהאדם העושה דבר המביאו לידי חשד שצריך לנקות עצמו לפרש העניו כמו שהוא כדי שלא יחשדוהו ונסתפקנו אם צריך לפרש ולהודיע קודם המעשה אשר יעשה או"ד אחר שיעשה המעשה והיא או יתחייב להודיע ולפרש דבר ההיתר שלא איך היה ואת"ל שצריך להודיע ולפרש מקודם כדי שלא יבא לגרום לבני אדם שיחשדוהו בזמן אשר מה הביני וביני הנה נסתפקנו אם יהיה לו איזה פסידא אם יודיע הדבר קודם שיעשנו אי שרי ליה לעשות ואח"כ יודיע ויפרש העניו לנקות עצמו או"ד בכל גוונא אין לו רשות לעשות דבר המביאו לידי חשד עד שיודיע ויפרש העניו להסיר החשד. יורנו מורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דקדושין דף נ"ט ע"א רבין חסידא אזיל לקדושי ליה אתתא לבריה קידשה לנפשיה ומקשה בגמרא והתניא מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות ומשני לא יהבוה גיהליה כלומר לא רצו ליתן אותה לבנו ומקשה איבעי ליה לאודועי כדי להוציא עצמו מן חשד מנהג רמאות ומשני סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא ומקדש לה ע"ש במציגו למדין שצריך שיודיע ויפרש העניו להסיר את החשד קודם שיעשה המעשה דהא הכא והאי אח"כ הודיע רבין חסידא העניו וסיפר שלא רצו ליתנה לבנו ועכ"ו מקשה דצריך להודיע קודם המעשה דיליה גם במציגו למדין עוד דאם חושש פן יהיה לו פסידא בקדימת הידיעה שרי דהא משני הטעם דלא המתין עד שיודיענו תחילה ויקדש אח"כ משום דחוש פן יפסיד זו האשה

שיבא אחר ויקדשנה ואע"ג דהפסד הזה הוא בספק וכ"ש בודאי וא"כ נפשט בזה נידון השאלה הנז'. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה תפ"א

שאלה באחד חולה שאין בו סכנה שא"ל רופא מומחה שא"א לרפאותו אלא עד שיוציא זרע לבטלה בתוך כוס אחד כדי שיראה ויבין בו איזה דבר הנוגע למחלתו שצריך להכיר בו ע"ז כדי שידע איך תהא רפואתו וירפאנו וזה שואל אם מותר לו לעשות כך לצורך זה או"ד אסור ואת"ל דאסור אם הוא תיכף ומיד אחר שיוציא הזרע ויראנו הרופא הוא יתן הכוס לאשתו ותשפכנו כולו במקום שהשמש דש ומה גם שתוכל לעשות כן ע"י כלי א' ידוע שתוכל לזרוק הזרע כולו כחץ לפנים במקום שהשמש דש והרי בזה גמצא שלא היה השחתה לזרע ואפשר שתתעבר ג"כ ע"י הזרע כיון שתוכל לירות הזרע לפנים כחץ ע"י הכלי הידוע. יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה ידוע הוא כי עון השחתת שז"ל הוא עון גדול ותמור מאוד והוא נקרא בפי חכמים חטא דור המבול וילפי הז"ל מקראי חומר איסור דבר זה ואין צורך להאריך בזה שבודאי אסור לעשות כן. ואין לומר כיון שהוא צורך גדול להעת הרופא את מחלתו ולרפאותו שרי דזה אינו דהא אמריגן בגמרא דיבמות דף ע"ו ע"א בהא דאמר שמואל ניקב ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול וכו' שלח ליה רבא לרב יוסף היכי עבדיגן ר"ל כי אתי לקמן לארויי היכי מייתינן ליה לידי קרי וכו' למבדקיה ולאכשורי ואמר שעושין לו סיבה לחממו וכו' ודחה הש"ס לזה ע"ש נמצא דליכא מאן דאמר להורות לו שיוציא ש"ז בידים ויבדקוה להכשירו ואע"ג דזה הוא צורך גדול כדי להתירו בקהל. גם הפוסקים כתבו הלכה זו דשמואל באופן לבדקו כשיראה הוא קרי מעצמו ואפי' התיקון הזה דנקט ר"י לעשות לו סיבה אסור. אך מה שמצא השואל דרך היתר ע"י אשתו שבזה ליכא השחתה כי אפשר שתתעבר ג"כ מזרע זה וכו' וכנז' בשאלה הנה באמת מצינו בגמרא דתניגה דף ט"ו ע"א דאמר בן זומא חייתינן שמא באמבטי נתעברה ופירוש"י כלי שרוחצין בו כל הגוף וי"ל שהטיח אדם שם ש"ז ונכנס במעיה ומקשה בגמרא והאמר שמואל כל ש"ז שאינו יורה כחץ אינה מזרעת ומשני מעיקרא גמי יורה כחץ הואי ע"ש וא"כ לפ"ז אפי' בלא הרקה ע"י הכלי הידוע הנז' בשאלה שהוא יורה כחץ ג"כ יכולה להתעבר בהכנסת הזרע במעיה מפני שהזרע הזה כשיצא ממנו היה יורה כחץ ודבר זה של עיבור באמבטי אעפ"י שלא נזכר בפוסקים הראשונים עכ"ז מצינו להרב חלקת מחוקק על הש"ע אה"ע שהביא מלקוטי מהרי"ל שבן סירא היה בנו של ירמיה הע"ה שרחץ באמבטי ע"ש.

גם הגאון הרשב"ץ ח"ג סי' רס"ג כתב שאפשר לבתולה שתתעבר והביא הגמרא דתניגה הנז' מ"ש באמבטי גם הב"ח ז"ל ביו"ד סי' קצ"ה הביא מן הגהות סמ"ק מה"ר פרץ ז"ל שהאשה בל תשכב בסדין ששכב עליה איש אחר פן תתעבר מש"ז של אחר גם הגאון שמשון מקוצי ז"ל בספר כריתות חלק תמישי הנקרא לשון לימודים באות ע' כתב בימי חרפי הקשיתי שיוכל כה"ג להתפרנס כשנתעברה אמה באמבטי וכו' ע"ש ונמצא כולהו רבנן הנז' מודו בהא דעיבור באמבטי.

והנה מצינו לרש"י ז"ל בגמרא דכריתות דף י"א ע"א בד"ה וכי מכוון חייב ואי לאו לא מחייב שפירש דשכבת זרע בעינן ושאינו מתכוין כגון גפל מן הגג אין ראוי להזריע ע"ש והתוספות ז"ל הקשו שליו מאן לימא לן דאינו ראוי להזריע ע"ש ואין להקשות על רש"י דא"כ איך אמרו מתעברת באמבטי די"ל אה"נ אלו המורייעים באמבטי הם מתכוונים לכך שהם מזריעים שם כדי שיבואו הנשים אחריהם ויכנס זרעם במעיהם וא"ת א"כ איך נתעברה בתו של ירמיה הע"ה והלא ירמיה אנסוהו אותם השעים לזה יש לתרץ כי ירמיה הע"ה ראה ברוה"ק שתבא בתו לדחוק את"כ שם ונתכוון שלא להשחית לבטלה אלא כדי

תורה לשמה שלט

שיכנס בבתו או שהוא סמך על צדקתו שודאי לא ינישו מן השמים שיהיה נשותו זרעו לבטלה אלא יזמינו שם אח"כ אשה כשרה שיכנס הזרע במעיה ויעשה פרי וכאשר היה כן.

מיהו יש מקשים בהא דאמרו אשה מתעברת באמבטי מהא דפסק הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מהלכות אסורי ביאה ה' ט"ו שאם אמר האב על בנו שהוא ממזר נאמן וכן בהלכה י"ז בארוסה שנתעברה אם אמר הארוס שלא בא עליה ה"ז ממזר ודאי וכן בהלכה י"ט כתב שאם אמר האב אינו בנו או שהיה בעלה במדינת הים ה"ז בחזקת ממזר ע"ש וקשה איך נתויק אותו בממזר ודאי שיוכל לישא ממזרת והלא י"ל באמבטי נתעברה וד"ז אין האב יכול להכחישו ונראה לתרץ כי הטבעים נשתנו ואפי' מדורות התנאים לדורות האמוראים נשתנו הטבעים ובדורות הראשונים היה אפשר שתתעבר באמבטי מפני כי כוחם היה חזק מאוד מאוד ויש כח בזרע שיהיה מזריע בבטן האשה אעפ"י שבין הביניים נשפך במקום אחר מ"מ נשאר בו הכח של היריה שיהה כחץ מעיקרא ביציאתו גם נשאר תוקף תומו בקרבו משא"כ דורות האחרונים שנחלשו ולא נשאר בהם כח כראשונים לכן אין כח בזרע אחר שנח במקום אחר לעשות פעולה בבטן האשה להזריע.

ואל תתמה על הדבר הזה שאנחנו אומרים שנשתנה הטבע כי כן אמרו כיוצא בזה בכמה דברים וכמו זה דקאמר בגמ' לכ"ע יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעים וכתב רבינו בית יוסף סי' קנ"ו בשם הרשב"ץ ואעפ"י שאמרו יולדת לתשעה יולדת לשלמים כבר תמהו על זה רבים שהתוש מכזיב זה והתוספות כתבו שעתה נשתנו הטבעים כמ"ש בגמרא דבכורות פ"ב פרה ותמורה אינן יולדות אלא לשלש שנים ועתה יולדות לשתי שנים וכן תמצא בש"ע סי' קנ"ו סעיף ד' ע"ש וע' לתוספות בגמרא דע"ז דף כ"ד ע"ב בהא דפרה ותמור שכתבו וז"ל וי"ל דודאי עתה נשתנה הטע [מכמו] שהיה בדורות הראשונים כמו בעינוניתא דוורדא דאמרינן בפרק אלו טריפות כל חיוותא בריתא אית להו אלמא גווייתא לית להו השתא היא בכל הבהמות שלנו ע"ש וכן מוכרח לומר ג"כ בענין הלידה במ"ש פריעה למילדות אם בן הוא זכר וארז"ל א"ל מהיכן נדע אם זכר אם נקבה ואר"ח סימן גדול מסר להם אם פניו למטה דעו שהוא זכר ואם פניו למעלה היא נקבה וכנו' בגמרא ובמדרש ועתה אינו כן אלא מוכרח שנשתנו הטבעים ועל כן גם בענין העיבור באמבטי צריך לומר דנשתנו הטבעים וגם בימי התנאים והאמוראים לא היה מציאות כזה והגם שהרשב"ץ הוא אחרון והיה בקי בחכמות וכתב בתולה יכולה להתעבר אפשר דסבר אולי ימצא מיעוטא דמיעוטא שיש להם כראשונים בזה ובודאי כי מודה הוא שד"ז רחוק מאוד מאוד בזה"ז ולכן שפיר פסק הרמב"ם בה' איסורי ביאה בהיסא דמכחיש האב או הארוס או שבעלה במדינת הים ה"ז בחזקת ממזר.

ועל כן זה השואל אין לו לסמוך על היתר זה לומר זרע זה ראוי להזריעה ויסמוך לעשות כן כי ד"ז הוא השחתה בודאי ועוד אפי' אם נאמר שד"ז שיך גם עתה וראוי הזרע להזריעה עכ"ז עביד איסורא בעת שמוציאו דרך השחתה ועוד שמא ישפך לארץ ויתבטל קודם שתכניסנו האשה ועוד ג"כ א"א שיהיה נכנס כולו ולא יהיה נשחת ממנו בודאי ולכן צריך להזהיר את השואל לבלתי עשות את העבלה הזאת ואל ישגיח בדברי הרופא והשי"ת ירפאהו בדרך אחרת וממקום אחר ישלח שלומיו ועליו תבא ברכת טוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תפ"ב

שאלה גביר אחד בעל תורה קיים מצות פדיון הבן ועשה אותו היום סעודה וזימן בה ת"ח והיו יושבים על השלחן ששים ושמחים אך להיות דרך הת"ח לעסוק בד"ת היה הגביר הבעה"ב עם קצת ת"ח הסמוכים אצלו מדברים בד"ת בענין סעודת מצוה אימה סעודה נקראת סעודת מצוה והיו נושאים ונותנים בסעודה של בר מצוה בתחלת שנת י"ד ובסעודה של חיתוך הבית אם זה מקרי סעודת מצוה ומביאים ראיות על זה והיו ג"כ קצת ת"ח

היושבים על השלחן ג"כ מדברים בד"ת בענין אחר א"ל הגביר הבעה"ב לאותם החכמים הלא גם אנחנו עוסקים בד"ת גם אתם תדברו עמנו בענין שלנו שאנחנו עוסקים בו ונשמעה מפיכם איזה חידוש בזה ואנחנו הרבים צריך שאתם תהיו נגררים אחרינו ועונה חכם אחד מאותה החבורה וא"ל ענין שאנחנו מדברים בו הוא יותר גדול העיקר מענין זה שאתם מדברים בו ידע כי אתם מדברים בענין סעודת מצוה איזו היא נקראת סעודת מצוה והנפקותא מכל זה הוא רק לענין איסור קל שהוא כמעט נחשב מדת חסידות כי הנפקותא היא אם זו תחשב סעודת מצוה או סעודת הרשות ומאי נפקותא יוצא מזה לענין איסור חמור אך אנחנו מדברים בהלכות מרובות בענין שיוצא ממנו נפקותא לאיסור חמור שבתורה שהוא מכלל מיתות בית דין ואין ראוי שנבטל מענין שאנו עוסקים בו ונעסוק בענין ד"ת שאתם עסוקים בה והגה הגביר הנז' נתבייש בנצחון הזה שנצחו אותו התכם בדבריו אלו ויאמר להחכמים היושבים אצלו היתכן שלא יצא איזה נפקותא מענין זה שלנו לאיזה איסור חמור שבתורה הלא דברי תורה כולם קשורים וב"ז על כן אשמת מאוד וגם אתגדב איזה נדבה לחכמי הישיבה אם תוכלו למצוא איזה נפקותא מענין שלנו לאיסור חמור שבתורה והחכמים לא מצאו נפקותא מזה כאשר ביקש ועל כן באנו לשאול מן מעלתך אם אפשר שימצא איזה נפקותא מאותו ענין לאיסור חמור שבתורה. יורנו ושכמ"ה.

תשובה אפשר ואפשר והענין האחד הוא כגון שראובן קידש את האשה וא"ל הרי את מקודשת לי ע"מ שתאכלי עמי היום הזה בסעודת מצוה ואכלה עמו בסעודת סיום מסכתא או בסעודה של חנוך הבית או של בר מצוה וכיוצא שעליה היו נושאים ונותנים ביניהם אי מקרייא סעודת מצוה או לאו דאם זו נקראת סעודת מצוה ה"ז מקודשת גמורה שנתקיים התנאי ואם קדשה אדם אחר אין קדושיו קדושין ואם זינתה עם אדם אחר חייבים מיתה ואם אין זו נחשבת סעודת מצוה אין זו מקודשת ואם קדשה אדם אחר מקודשת לשני ויכול לבא עליה ואם בא עליה הראשון חייב. הרי יוצא מזה הענין נפקותא גדולה לאיסור חמור שבתורה שהוא איסור א"א שיש בו מיתת ב"ד.

ועוד יש ענין ב' דאיתא במתניתין בדף ע' דסנהדרין בן סורר ומורה מאימתי חייב משיאכל טרטימר בשר וישתה חצי לוג יין האטלקי וכו' אכל בחבורת מצוה (פי' בסעודת מצוה) אכל בעיבור החודש וכו' אכל דבר שהוא מצוה וכו' אינו נעשה בן סורר ומורה ופירשו בגמרא מ"ש אכל דבר שהוא מצוה לרבות אפילו סעודת מצוה דרבנן ע"ש וזו היא הלכה פסוקה בהרמב"ם ז"ל ע"ש.

וא"כ השתא יש בזה נפקותא אחרת בענין שלהם לאיסור תורה וחיוב מיתת ב"ד לענין הנז'. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו.

שאלה תפ"ג

שאלה למה במקום שכתוב בתורה ב' שמות הוי"ה אדנ"י אנחנו קורים אותם אדני אלהים. גם למה נזכיר בזה שם אלהים ולא שאר שמות הקודש. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בתיקונים כי שם אלהים הוא בגי' אהי"ה אדנ"י ופירש מהרח"ו זצ"ל כי ב' שמות אלו הם ב' ההי"ן דשמא קדישא שהם היכלות דיו"ד וא"ו דשמא קדישא ע"ש ולכן מכבים את שמא קדישא בשם אלהים במקום שכתוב שם אדני ג"כ כי שם אלהים הוא בגי' כנו"י וגם הוא בגי' אהי"ה אדנ"י השייכים לשמא קדישא גם עוד תמצא ששם אלהים רמוז בשם הוי"ה כי שם הוי"ה גי' כ"ו ואם תמלא כ"ו כזה כ"ף ו"ו או המילוי הוא פ"ו שהוא מספר שם אלהי"ם. גם שם אלהי"ם עם כולל חמש אותיותיו עולה מספר הוי"ה אדנ"י, גם עוד רמוז בו התפארת שהם הוא הוי"ה בסתם עם הבינה שהיא שם אהי"ה וכן רמוז בו ג"כ חיבור התפארת עם המלכות שהיא שם אדנ"י יען כי התפארת הוא כולל ו"ק הנקראים אלה כנודע ואותיות אלה עם מי הוא שם אלהי"ם גם

תורה

המלכות נקראת ים ואותיות אלה עם ים הוא שם אלהי"ם ומחמת כל הטעמים הנז' נזכיר כאן שם אלהי"ם ועוד יש סוד בדבר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תפ"ד

שאלה אדם שהיה לו חצר ונחרב ובנה אותו מחדש אם צריך לעשות סעודת חנוך הבית או"ד דוקא אם קנה כל החצר מחדש ואת"ל דראוי לעשות סעודת חנוך הבית גם בזה אם יעשנה תיכף בגמר הבנין כולו או"ד אעפ"י שיאחר איזה חדשים אחר גמר הבנין ויישיבתו בו ג"כ לא שנא. גם רציונו להעת אם יכול לעשות הסעודה בחול או"ד צריך לעשותה בשבת או ביו"ט דוקא.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בשאלתות דרב אחאי גאון בפ' בראשית וז"ל שאליתא דמחייבין דבית ישראל למינח ביומא דשבתא דכד ברייה קב"ה לעולמיה ברייה בשיתא יומי ונח ביומא דשבתא וברכיה וקדשיה כאניש דבני ביתא וכד מצבית ליה וגמר ליה לעבדתיה עביד הלולא חד יומא כדאמרי אינשי הילול בתי דכתיב ויכל אלהים ביום השביעי עכ"ל וכן הובאו דברים אלו במדרש תנחומה בפ' בראשית ע"ש ומשמע מהכא דסעודת חנוך הבית לאו דוקא בקנה הבית כולו אלא גם בבונהו גם משמע מהכא דראוי לעשות סעודת החנוך בתחילה ולא יאחר גם משמע מהכא דאפילו אם עשה סעודת החנוך בחול אין זו סעודת הרשות אלא בכלל סעודת מצוה מקרייא והאם היא סעודת הרשות לא הוו מדמין רז"ל ענין השבת אליה גם יש ראיה גדולה מן זוה"ק לסעודה זו דחנוך הבית שכן איתא בזוהר ויקרא דף ג' ע"ב א"ל הקב"ה למשה חנוכא דביתא במאי הוי בסעודתא

לשמה שמא

וכו' ע"ש. והנה הגאון מגי"א ז"ל בסי' תקס"ח ס"ק ה' הביא מס' ב"ש דחנוכת הבית בא"י הוי סעודת מצוה אבל לא בחו"ל והביא עוד מן יש"ש כי אם לא הניח תחלה לשתות בביתו ולנהוג קלות ראש רק שעשה סעודה לחגבו תחלה לומר בו ד"ת ולדרוש בו מעין המאוהע הוי סעודת מצוה ע"ש ומשמע דבזה מודה דהוי סעודת מצוה גם בחו"ל וכולם לא זכרו דברי השאלתות הנו' דאם היו זוכרים זה לא הוו מחלקי בין א"י לחו"ל וכן בתשב"ץ קטן סי' ק"ע אם היה זוכר זה לא הוה כתב דחנוך למשתה ושמחה הוי סעודת רשות מיהו ודאי דראוי לומר בתוך סעודה זו דחנוך הבית שירות ותשבחות להשי"ת גם נכון ג"כ לומר ד"ת שיהיה אחד דורש וכל המסובין מטים אזנם אליו לשמוע הדרשה ובזה אין פקפוק גם אם יעשנה בחול ואפשר כי בדרך זה עדיף לעשותה בחול מאם יעשנה בשבת כדי שיהא ניכר סעודת החנוך בפ"ע ולא יתערב זה בסעודת שבת וכל טעם הסעודה הוא שעושה זה לכבודו יתברך שזיכהו בחסד זה ולפרסם טובו וחסדו יתברך גם הוא לסימנא טבא ע"ד שארז"ל על דברים הבאים על השלחן בריש שתא לסימנא טבא ועל כן ודאי לא נכון להביא בסעודה זו כלי זמר וגם לא לנגן בפה משירי הגויים כי אם רק יאמרו שירות ותשבחות ויזמינו ת"ח בה שיאמר דברי תורה תחלת כל דבר דהייגו אחר שיסדרו השלחן לפני המסובין אך קודם שיברכו ויאכלו ואחר הדחשה יברכו ויאכלו ויאמרו שירות ותשבחות לאל יתברך כמנהגן של ישראל וגוהגין ג"כ שישב בעה"ב ויאמר הוא עצמו ג"כ מזמורים וקצת מאמרי רז"ל המתוקנים לזה וד"ז הוא צורך מאוד וגם זה יאמר תחלת הכל ויהיו כל המסובים שומעים קריאתו וטוב ג"כ לומר אחר קריאתו בקשה ותפלה על ביתו ובני ביתו שיהיה מוצלח בישיבתו בביתו זה בעושר ובנים ובריאות וחיים טובים ויזכה הוא ובני ביתו לקיים בו תורה ומצות ומעשים טובים ויקנו המסובין אמן ויברכו אותו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות ישוור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שמב תורה

שאלה תפ"ה

שאלה מצינו בגמרא דברכות דף ל"ג: ההוא הנחית קמיה דר"ת אמר האל הגדול הגבור והנורא והאמיץ וכו' המתין לו עד שסיים כי סיים א"ל סיימתינהו לשבחי דמרך השתא ומה הני תלתא הגדול הגבור והנורא אי לאו דאמרינהו משה באורייתא ואתו כנה"ג ותקנוהו בתפלה אנן לא אמרינן להו ואת שבחתיה כולי האי משל וכו' ע"ש וא"כ השתא אקשו לן איך מצינו מסדרים כמה שבחים להשי"ת בתפלות וסליחות כמו אל אדיר אל בריך וכו' שאומרין ע"ס וכן בפרקי היכלות יש פרטים של שבחים עוד שנוהגים לאמרם בכלל הסליחות ותחנונים יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא במדרש רבא בסדר בראשית פ' ל"ב אראב"ע מצינו שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו שכן הוא [אומר] בנח איש צדיק תמים היה בדורותיו שלא בפניו וכתיב כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה לפניו ר"א בנו של ר"י הגלילי אומר מצינו שאומרים מקצת שבחו של מי שאמר והיה העולם בפניו שנאמר אמרו לאלהים מה נורא מעשיך שלא בפניו אומר הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו ע"כ נמצא לפ"ז כל שהאדם מדבר שבחו של הקב"ה בלשון נוכח זה חשוב בפניו בלשון נסתר זה חשוב שלא בפניו אע"ג דבאמת הכל גלוי לפניו וכמ"ש התנא דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת עכ"ז כל שהוא מדבר בלשון נסתר חשיב כאלו הוא מדבר שלא בפניו דהיינו כמו דין שלא בפניו האמור גבי אדם וא"כ השתא לזה ר"ח קפיד על אותו ש"ץ שהוסיף תוארים ושבחים בתוך הברכה אשר לשון שלה קאי בדרך נסתר והיא ברכה ראשונה של תפלת י"ח ועל זה יש לדון כדין שלא בפניו ולכן אין להרבות בשבחים אך מה שמוסיפין תוארים ושבחים בלשון נוכח שאומרים אל אדיר שמך אל בריך שמך וכו' וכן אתה מלך אדיר וכו' כל שהוא לנוכח יש לזה דין בפניו דחשיב

לשמה

הכל מקצת ושרי. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תפ"ו

שאלה למה נהגין לומר מזמור הבו לה' בני אלים וכו' בשבעה הקפות שעושין בשמחת תורה ומה טעם יש בזה יורנו ושכמ"ה.

תשובה הכי איתא בזוה"ק פ' צו דף ל"א ע"ב קול ה' על המים אל הכבוד רא אברהם קול ה' בכח רא יצחק קול ה' בהדר רא יעקב קול ה' שובר ארזים רא נצח קול ה' חוצב להבות אש רא הוד קול ה' יחיל מדבר רא צדיק קול ה' יחולל אילות רא [צדק] (פי' מלכות) ע"ש ולכן האיל והשבעה הקפות הם כנגד חג"ת נהי"ם לכן אומרים המזמור הזה בשבעה הקפות ומטעם זה אומרים אותו ג"כ בליל הו"ר אחר כל תפלה משבעה תפלות שאומרים על שם ז' צדיקים כורתי ברית שהם בחי' חג"ת נהי"ם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תפ"ז

שאלה מצינו בכונות האר"י זלה"ה בענין עליית העולמות והזווגים הנעשים למעלה הן בחול הן בשבת הן ביו"ט שהם תלויים בתפלות ישראל שבתפלת שחרית יהיה כך ובמוסף כך ובמנחה כך על כן רצינו לדעת והלא אין כל תפילות ישראל שוים בזמן התפלה שאין הכל מתפללים בשעה אחת ויש מקומות שיש הפרש בין זה לזה שתים ושלש שעות ויותר והענייניים הנעשים למעלה על איזה קהלה גגררים ונעשים ואם נאמר שנגררים ונעשים על קהילות היושבים באי"י הנה גם באי"י עצמה יש הפרש בין קהלות לקהלות ואפי' בירושלים עצמה אין כל יושביה מתפללים ברגע אחד אלא ביהכ"נ זו מקדימים וביהכ"נ זו מאחרים ואפשר שימצא הפרש בין זה לזה ערך

חצי שעה ויותר ועל כן רציונו לדעת על איזה קהלה נגררים העניינים למעלה אם על המוקדמים או על המאוחרים יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה מצינו בזוה"ק בהקדמת בראשית דף ח' ע"א בענין חג השבועות ז"ל אמר לון ר' שמעון בני זכאה חולקכון בגין דלמחר לא תיעול כלה לחופה אלא בהדייכו וכו' אבל בזמנא דא דכלה אתעדא למיעל לחופה ביומא דמחר אתתקנת ואתגהירת בקישוטהא בהדי חברייא דחדאן עמה כל ההיא ליליא ואיהי חדת עמהון וביומא דמחר כמה אוכלוסין חיילין ומשריין מתכנסין בהדה ואיהי וכולהו מתכאן לכל חד וחד דתקינו לה בהאי ליליא וכו' ע"ש ובספר מקדש מלך כתב נראה דהמתנה זו היא משום הא"א לכוין רגע אחד שבו יתפללו כל חברייא כי אלו יושבי ירושלים ואלו בשאר ארצות ע"ש והנה פשט דברי הזוהר מורה כן שהיא ממתנת עד סיום כל הקהילות אשר תשתדלו בתיקון הצריך לה כל אותה הלילה לאפוקי מאותם שלא עשו הלימוד הצריך בלילה או שעשו ולא עשו כראוי להועיל ובספר קרית ארבע כתיבת יד לרבי אברהם אזולאי ז"ל כתב מתכאן לכל חד וחד הענין כמו שהיא מתתקנת מתורתם בלילה כך היא מתתקנת בתפלתם ביום ולכך היא מצפה וממתנת עם חייליה לכל אלו שהם מתפללים בתוך קהילות ישראל וצריכה להמתין עד שתכלה כנסיה אחרונה שבא"י תפלתה ואז היא תתקשט בתפלתם עכ"ל הנה מ"ש בנסיה אחרונה שבא"י לא ידענו מנין לו זה ואולי היה בחו"ל כנסיה שהם השתדלו בלימוד ובתיקון הצריך בלילה יותר מבני א"י והם עשו הכל בבונות בסוד ה' ובהתלהבות ובקדושה וטהרה יותר מבני א"י ולמה לא תמתין לתם כי הן אמת שקדושת א"י יש לה כח רב ועצום אך בזוהר עצמו לא מצינו דבר מפורש שתלה הדבר בקדושת המקום כי אם רק בצדיקים המתקנים אותה. והגם שבענין השבת מצינו להראשונים ז"ל שכתבו שבשמים נגררים אחר א"י ואעפ"י שבחו"ל יש מקומות שהם עדיין חול או להפך עכ"ז זה הענין ושל חג השבועות שאני שהוא תלוי בתיקון הלימוד שילמדו ישראל בלילה ונראה דשניא הא מהא.

והנה בספר הכונות שפידר מהרש"ץ ז"ל והוא בב"י כתוב שם בדרושי הלילה בריש דרוש ד' וז"ל גם ז"ס מ"ש בגמרא שהיו קצת ת"ח מתפללים תפלת נדבה באמצע היום וכונתב היתה להתזיר המוחין פעם אחרת ולגרום זווג עליון בשאר עתות היום וכו' ע"ש והשתא לפ"ז יש לומר על הזווגים הנעשים בכל יום בין בחול בין בשבת ע"י תפלת שחרית ומוסף דאה"נ כל קהלה וקהלה המתפללת גורמת זווג עליון מחדש ע"י תפלה שלה כי אפילו בתפלת נדבה באמצע היום מחזירין המוחין פעם אחרת וגורמים זווג עליון וכ"ש בתפלת חובה על כל קהלה וקהלה וא"כ ה"ה בזווג הנעשה במוסף בחג השבועות ג"כ יש לומר כן ואה"נ ירבו הזווגים למעלה כפי רבוי עתות התפלות של ישראל וה"ה בענין הזווג הנעשה במוסף בשמיני עצרת.

ודע כי אעפ"י שידוע שאין האשה מתעברת וחוזרת ומתעברת ואפי' למאן דסבר חוזרת ומתעברת הייגו לנפל ולא לקיימא עכ"ז אין זה כי אם בטבע התחתונים ולא כן ברוחניות בקדושה למעלה תהא דהרי לא נמצא עתה בטבע האנושי שהאשה מתעברת ויולדת בכל יום ויום והרי ברוחניות למעלה נמצא כן שכל יום יש זווג ועיבור ולידה ורק בזווג דשמיני עצרת נמשך זמן העיבור שלו עד ז' של פסח אבל הזווגים הנעשים בכל יום בזו"ן הקטנים תהיה הלידה דבר יום ביומו וכן תמצא בס' הכונות הנז' בדרוש שמחת תורה שכתב הרב זלה"ה וז"ל והע כי המשך זמן העיבור הזה הוא נמשך מיום ח' עצרת עד יום ז' של פסח ואז נולד הולד הנעשה בזה העיבור בסוד קי"ס שהוא עת לידת רחל כמבואר שם אמנם שאר כל העיבורים הנעשים משאר הזווגים שנבנסו בהמשך ששה חדשי החורף אינם מתעכבים עד הפסח ואפשר כי בו ביום של העיבור והזווג היא יולדת אבל עיבור של זווג ח' עצרת מתעכב עד יום ז' של פסח כנז' כן נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל עכ"ל נמצא אין מבע זה של התחתונים שייך ברוחניות למעלה ועוד ג"כ תמצא דבר נפלא יותר לפי דברי רביעו האר"י וז"ל שהעתקנו לעיל מספר הכונות בדרושי הלילה מ"ש בסוד תפלת נדבה שהם מחזירין

המוחין פעם אחרת וגורמין זווג עליון בשאר עתות היום הרי ביום עצמו יש כמה עיבורים כי הא ודאי אין זווג למעלה לבטלה ח"ו בלתי עיבור ולידה כי המוחין הנמשכין בתפלה הם באים לצורך לידת הנשמות ולא בעבור המשכת שפע חיות העולמות בלבד וזה ברור.

גם עוד מצאתי כתוב בספר הכוונות הנז' בסוף דרוש ד' הנז' וז"ל הכלל העולה מכל זה הוא כי נתבאר לך איך כמה גדולה ונפלאה מעלת האדם העושה כסדר שאמרנו שיכוין אל הזווגים הנעשים בכל יום מתחלת תפלת ערבית עד סוף תפלת המנחה ואין ספק שיהיה לכוין כל זה על אמיתותו גורם שהזווגים הנז' נעשים על ידו ממש ואין קץ ותכלית לשכרו ואין למעלה ממנו ויהיה מכלל אותם הצדיקים הגוזרים למטה ודבריהם מתקיימים למעלה עכ"ל והנה מלשון הטהור הזה יש למידק וללמוד ממנו ב' דברים אחד באמרו גורם שהזווגים הנז' נעשים על ידו ממש נמצא יש אחרים שאינם מכווינים היטב כאמור או אין הזווגים ההם נעשים על ידם ועוד יש למידק מזה דמוכרח אתה לומר שכל הזווגים ההם אפשר שיהיו נעשים כפולים ומכופלים כמה פעמים יען שאם יש צדיק אחד אשר מכוין כל זה על אמיתותו ויש עוד צדיק אחר ג"כ כמוהו ויש עוד צדיק אחר כמוהו אך אין הצדיקים האלו מתפללים יחד אלא כל אחד מתפלל במקום אחד ויש זמן הרבה בין התפלות וכוונות של זה ובין תפלות וכוונות של זה כמו חצי שעה או שעה ויותר איך יהיה למעלה מוכרח לומר שיהיה כל סדר הזווגים למעלה ע"פ תפלותיו של צדיק הראשון ועוד יחזרו פעם שנית ע"פ תפלותיו של צדיק השני וכן על זה הדרך וכמו דורות התנאים והאמוראים אשר רבים היו היודעים ומכוונים בסוד ה' על האמיתות מוכרח שיוכפלו הזווגים כמה פעמים כי לא היו דרים כולם במקום אחד והיה הפרוש ומן הרבה בין אחד לאחד בהברח.

נמצא לפ"ז מ"ש בזוהר על זווג יום השבועות ואיהי וכולהו מתכאן לכל חד וחד דתקינו לה בהאי לילייא אין הכוונה הוא שיתעכב הזווג העליון למעלה עד שישלימו כולם אלא לעולם הזווג יהיה בתפלה הראשונה של חברת הצדיקים ומתכאן לכל חד להתקשט ע"י תפלתו להיות זווג עוד שני ושלישי ועוד ועוד שכל קהלה קדושה שיש בה צדיקים שעשו התיקון של הלילה בלימוד ובכונה כראוי הם גורמים זווג פעם אחרת לרחל כפי הסדר הנעשה וזהו מתכאן לקבל על ידם זווג פעם שנית וזה הענין יתיישב על השכל יותר ממה שפרשו בו אותם הרבנים שזכרנו לעיל כי לפי דבריהם קשה הענין לומר שהקהלה הראשונה אשר כבר התפללה שחרית ומוסף לחש וחזרה וגמרה כל התיקון הראוי בכונה יהיו כל תיקון שלהם תלויים ועומדים בלא פעולה כלל עד שיגמרו כל תפילות של שאר קהילות שיש ביניהם זמן רב אך כפי האמור יבא הענין על נכון ואנו כבר הבאנו הכרח לדבר זה של כפל הזווג מדברי רבינו הגדול זצ"ל להדיא אשר דבריו הם דברי קבלה האמיתית שקיבל מפי אליהו זכור לטוב.

עוד מצאתי כתוב בספר הכוונות הנז' בדרוש ד' הנז' וז"ל והנה כמו כן ממש צריך האדם התחתון לכוין בעצמו כי רוחניותו ונשמתו מסתלקת ממנו והוא מעלה אותם בתחלת הלילה בסוד מ"ן לגבי נוקבא דז"א לצורך שלה כדי שתוכל אח"כ היא באותו הרגע ממש של חצות לילה להעלות מ"ן לגבי בעלה שהוא ז"א המתחיל להזדווג עמה בחצות הלילה ואעפ"י שהזווג הזה מתמיד והולך כל חצות האחרונה של הלילה עד אור הבוקר אין בכך כלום כיון שכבר העלתה מ"ן לגבי בעלה בתחלת הזווג ברגע חצות לילה עכ"ל וכל חכם לב יתן לבו היטב בדברי רבינו הגדול ז"ל אלו במ"ש ואעפ"י שהזווג הזה מתמיד והולך כל חצות אחרונה וכו' ויבין דבר מתוך דבר. גם ישים לב עמ"ש כדי שתוכל היא באותו רגע ממש של חצות לילה להעלות מ"ן וכו' ואין הפנאי מסכים עתה להרחיב הדברים ולהאריך יותר.

מיהו כל זה שכתבנו יבא נכון על הזווגים בלבד כי אפשר שיהיו נשנים כמה פעמים אך בענין העליות זה לא אפשר להיות נשנית כל עלייה כמה פעמים אלא כל בחי' עלייה מוכרח שתהיה אחת ולכן העליות מוכרח שיהיו בתפלת קהלה הראשונה הראויה להיות העלייה ע"י תפלתה וכל הקודם זכה וכן הוא בענין הנסירה שתהיה ע"י תקיעת שופר בר"ה

תורה

וגם בחי' הנסירה שתהיה בכל יום ג"כ אחת היא והראוי לזה שקדם הוא זוכה בזה. כל זה כתבתי בדרך אפשר עד יערה עלי רוח ממרום להבין ולהשכיל כי עדיין לא נחה דעתי בדברים אלו וה' יתן חכמה ויראני מתורתו נפלאות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תפ"ח

שאלה בהא דקי"ל בדין המילה בין בזמנה בין שלא בזמנה דדוחה צרעת משום דאתי עשה ודחי לא תעשה וכנז' בגמרא וכנז' בש"ע יו"ד סימן רס"ו וקשיא לן והלא קי"ל כר"ש דבר שאין מתכוין מותר בין באיסור שבת בין בשאר איסורים וכנז' בפוסקים והכא אמאי אצטריך לומר דאתי עשה ודחי ל"ת תיפוק ליה משום דאין זה מתכוין לדחות הצרעת אלא כונתו למצוה בשביל המילה וא"ת מודה ר"ש בפסיק רישיה והא הוי פסיק רישיה והלא הכא הפריעה שעושה מוכחת עליו דלמצוה קא מכוין וכיון דמכוין למצוה ולא לחתוך הצרעת הוא מותר בלא"ה ורצינו לדעת זה משום דיש בזה נפקותא לכמה ענייגים דילפינן לדין המילה, על כן יורנו ושכמ"ה.

תשובה מ"ש רז"ל בגמרא שובכו מוכיח עליו או אזורו מוכיח עליו הנה כל זה לא יועיל אלא רק לדבר שאיסורו הוא משום מראית העין שלא יחשדוהו דעביד איסורא שבאמת הוא בגוף המעשה שלו לא עביד איסורא ולהכי מהני הוכחות האלו שבהם ינצל מן החשד אך בדבר שגוף המעשה שעושה הוא איסור אע"ג דאיהו לא מכוין לאיסור אלא כוונתו בשביל דבר אחר הנוגע למצוה אפ"ה אסור למעבד ולא מהני שום הוכחה המוכחת על כונתו וראיה לזה דאמרינן בגמרא דבכורות דף כ"ה א"ר מרי אף אנן נמי תנינא וכן התולש שער לראות מקום המום מאי וכן אילימא שלא יזיזו ממקומו. והשתא ומה שוחט דשחיטתו מוכחת עליו לא יזיזנו לראות מקום מום מבעיא וכו' ופירש"י דשחיטתו מוכחת עליו דלא לגיזה אכוון ע"ש עמצא כל דבר שהמעשה

לשמה שמה

עצמה איסור אעפ"י שהוא אינו מתכוין בעבור מעשה האיסור אלא בעבור צורך דבר אחר המותר אפ"ה אסור לעשות וכן הא וכיוצא בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תפ"ט

שאלה כתוב בריש אדרא רבא תאנא כד סליק ברעותא למברי אוריתא טמירא תרי אלפי שנין ואפקה אמרה קמיה וכו' ורצינו לבאר לנו מה ענין מספר תרי אלפי שנין אלו ושכמ"ה.

תשובה איתא בהקדמת זוהר בראשית דף ב' ע"ב וז"ל כד בעא קב"ה למעבד עלמא כל אתוון הוו סתימן ותרין אלפין שנין עד לא ברא עלמא הוה מסתכל קב"ה ואשתעשע בהו כד בעא למברי עלמא אתו כל אתוון קמיה מסופא ארשייהו וכו' ע"ש ופירש רבינו הגדול האר"י זצ"ל בשער מאמרי רשב"י בב"י וז"ל כשרצה הקב"ה שהוא הבינה להוציא שש קצוות הנקראים עלמא כנודע ומשם נשתלשלו המדרגות עד עולם הזה השפל היו כל האותיות סתומות בבינה כי שם נצטיירו ונרשמו האותיות ולא יצאו לחוץ עדיין ותרין אלפין שנין עד לא ברא עלמא הם חו"ב שבז"א מוחין דיליה הוה מסתכל קב"ה שהוא בינה ואשתעשע בהו שהן מיין נוקבין שבה כמו שהמלכות יש לה נשמות הצדיקים שמשתעשעת בהם כי הם המיין נוקבין שבה כן האותיות לבינה ונמצא כל האותיות היו בבינה העליונה הנקראת אימא עלאה ונמשכו עד ביגה התחתונה שבז"א והיתה אימא עלאה משתעשעת בהם בסוד מיין נוקבין וכאשר עלה ברצון בינה להאציל שש קצוות שבז"א הנקרא עלמא וכן משם ולמטה עד סוף המדרגות אתו כל אתוון קמיה מסיפא ארישייהו וכו' עכ"ל ע"ש והשתא בזה מובנים ענין תרי אלפי שנין הנז' באדרא רבא ואין צורך להאריך ולהרחיב הדברים יותר שכבר ידוע כי או"א הם תיקנו תיקון א"א והמשכיל יבין, והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שמו תורה לשמה

שאלה ת״צ

שאלה ילמדנו רבנו ענין שאנו מתפלאים בו כי הלא נודע שהאדם בכל אבריו וגידיו רומז לפרצופים העליונים ואין באדם שום צורה שאין בה רמז לדבר עליון וכן הכתוב אומר ומבשרי אחזה אלוה והנה אנו רואים בענין אבר ברית קודש שבאדם שיש בו שינוי גדול בין אדם לחברו והוא כי רובא דעלמא העטרה שלהם עגולה קצת וסתומה מכל צדדיה והנקב שמוציא זרע ושתן הוא מונח בראש העטרה ממש אך יש קצת בני אדם שעטרה שלהם היא מבוקעת כמו בקוע החיטה וכמו ביקוע גרעין התמר ובתוך הבקוע ההוא יש סדק קטן ודק והנקב שמוציא זרע ושתן הוא תחת העטרה ממש בקצה הא׳ של הגיד והדבר הזה יפלא בעינינו ולא ידענו מה ענין הבקוע הזה ולאיזה דבר רומז על כן ילמדנו רבינו ענין זה כי תורה היא וללמוד אנו צריכין ושכמ״ה.

תשובה הנה רבינו זצ״ל בעץ חיים שער הולדת או״א פ״ה אמר דאיש ואשה אינם רומזים לתפארת ומלכות לבד אך כל אדם ברמזים בו כל הי״ס מא״א עד המלכות כי מין האדם כולל מציאות כל הי״ס ע״ש וכ״כ בספר מבוא שערים ש״ה ח״ב פ״ג ע״ש גם כתב עוד רבינו ז״ל בספר הקדוש מבוא שערים ש״ה ח״א פ״ו בענין יסוד דעתיק דכשעלו כל האורות למעלה בעתיק עלו ב״פ אמצעיים דנו״ה שלו והלבישו לב״פ עליונים דנו״ה שלו ונתרבה שם האור מאד ואין כח ביסוד דעתיק הנתון באמצע ב״פ עלאין דנו״ה דעתיק לסבול כ״כ אורות ולכן נבקע ונסדק לאורכו מלמטה למעלה ומתגלים החסדים שבתוכו דאז בין החסדים בין הגבורות שבו הם בגילוי ואין ביניהם שינוי ולכן עתה שכולם מגולים נעשה מהארת כל החסדים פרצוף שלם מאבא לבד ונכלל עמו יש״ס ומהארת כל הגבורות נעשה פרצוף שלם מהבינה לבד ונכלל עמו התבונה ושמור כלל זה דכל מקום שנאמר דאבא ויש״ס ובינה ותבונה נכללין יחד בפרצוף אחד להודוג כנודע הנה תמיד הוא באופן זה דנבקע יסוד דעתיק שבתוך א״א ועי״ז נעשה הכל פרצוף אחד וכמו שנבאר בענין זווג או״א לצורך מוחין דו״א דאז נכללין יחד בפרצוף אחד וזכור הקדמה זו עכ״ל זלה״ה ע״ש.

ולכן המקובלים מכוונים בתיבת אחד דק״ש דע״י רבוי האורות נסדק היסוד דעתיק ומתגלים כל החו״ג ונעשים אבא וישראל סבא פרצוף אחד ואימא ותבונה פרצוף אחד מיהו דע כי כונה זו היא בפרצוף המוחין המתחדש תמיד ע״י כונתינו אך פרצוף העיקרי הוא אינו משתנה ושם היסוד דעתיק מעת שעלו האורות נבקע ונסדק ונשאר כך תמיד כי שם לא ישתנה דבר ורק בפרצוף המוחין מתחדשים העניינים בכל יום ע״י כונתינו וכל כונות התפלה והק״ש בכל יום הוא בתיקון פרצוף המוחין כנודע.

והשתא בזה הדבר מובן כי אותם בני אדם שיש להם ענין זה הוא רומז על מקום גבוה כזה כי הגם דרובא דעלמא אין בהם רמז זה רק יש בהם רמז יסוד דו״א שאין בו ענין זה עכ״ז צריך שימצא באיזה בני אדם גם רמז זה שהוא במקום גבוה מפני כי צריך להיות רמז בבני אדם לכל מה שיש למעלה בפרצופים העליונים.

וכמו כן תמצאו בענין תיקון השלישי דדיקנא דא״א שהוא ארחא פנוי בלתי שער תחת אמצע החוטם משא״כ בדיקנא דז״א והנה כל העולם בזה הם כדמיון ז״א ורק המצא ימצא לפעמים איזה אדם שיש לו תחת אמצע החוטם ארחא פנוי בלא שער והיינו כי בזה האדם נעשה רמז למה שיש למעלה בפרצוף א״א מיהו דבר זה לא שכיח הרבה בבני אדם כי אם מעט מן המעט ואולי הואיל ומקום הדיקנא הוא מגולה לא נעשה רמז זה הרומז במקום עליון כי אם במעט מן המעט אבל רמז זה האות ברית קודש הוא מצוי הרבה מפני כי הוא במקום מכוסה ולו יתברך נגלו כל תעלומות למה רמז זה מצוי וזה אינו מצוי גם למה מצוי באדם זה ולא באדם אחר כי ודאי הכל בהשגחה והטעם כמוס. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו

תורה לשמה שמז

שאלה תצ"א

שאלה שם קר"ע שט"ן אשר בשמות של אנא בכח אם מותר לאמרו בפה כיון שיש לתיבות אלו משמעות שמזכירי תיבת קר"ע הן במקראות הן בדברים שבין אדם לחברו וכה"ג אמריגן כל שם מלאך שיש כשמו בבני אדם מותר להזכירו וה"ה הכא דמאי שנא. גם עוד שואלין על כמה שמות שיש בע"ב שמות של ויסע ויבא ויט כגון שם לא"ו ושם בל"י ושם עג"ו ושם מו"ם וכיוצא אם מותר להזכירם כיון שיש להם משמעות אחר ונזכרים בכלל שאר דברים. יורנו ושכמ"ה.

תשובה כל שמות הקודש של בן מ"ב דאנא בכח ושל בן כ"ב היוצא מברכת כהנים ושם בן ע"ב היוצא מפסוק ויסע ויבא ויט אין להזכירם אע"פ שיש לאחד מהם דמיון ממש בתיבות של המקרא ולשון בני אדם מ"מ כיון שהוא מתכוין עתה להזכיר את השם הגז' ואינו כהזכרת אותיות אלו בדברים בעלמא ה"ז אסור לאומרו כי הזכרת השם הקדוש תלוי בכונת האדם והואיל והוא מתכוין באמירתו לשם הקדוש אסור להזכירו מכח קדושת השם ושמות המלאכים שאני דמה שהזהר האדם מלהזכיר את שמותם הטעם הוא מפני שהם מתקנאים כאשר מזכירים שמותם למטה ומתגרים באדם גם כאשר ישמעו מזכירים שמותם למטה יהיו חרדים כי יחשבו שרוצים להשביעם על פעולת איזה דבר ובזה הם מתקנאים ומתגרים באדם אך כל מלאך שכבר נקראו בשמו בני אדם שכתוב שמותם בתנ"ך על בני אדם אינו חרד ולא יתקנא ולא יקפיד אם יזכירו שמו למטה בתחנונים אבל שמות הקודש הגז' אסור להזכירם מחמת גודל קדושת השם עצמו ולכן כל שהוא מתכוין להזכיר את השם הקדוש ההוא אסור להזכירו בפיו אעפ"י ששם זה יש דוגמתו ממש בדברים בעלמא.

והנה גם בשמות בן כ"ב היוצא מפסוקי ברכת כוהגים יש בהם שיש להם דוגמא בדברים דעלמא והוא שם הקדוש פספס"ם שיש לזה דוגמא בדברים דעלמא וכנז' במשנה דנגעים פי"א מ"ז קייטא שיש בה פספסים צבועים וכו' הרי דוגמתו ממש ועכ"ז כאשר יבא להזכירו אם הוא מתכוין להזכיר את השם הקדוש הנז' עצמו אסור להזכירו בפה.

ואביא לך ראיה דהזכרת השם בכונת הלב תליא מילתא שהכל הולך אחרי כונת הלב והוא ממ"ש רבינו ז"ל בס' הכוונות דרוש ה' וז"ל אבל הזהר שבשני מ"ב אלו דבריאה ודאצילות אל תזכירם אלא תכוין דרך תפלת אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה וכו' ולא באותיותיו ממש עכ"ל הרי כי שמות דבריאה דאצילות לרוב קדושתם צריך להזכירם במחשבה בלבד ושמות אלו דשם מ"ב דיצירה אסור להזכירם באותיותיהם ממש אלא בר"ת של אנא בכח וכו' וקבל רנת עמך וכו' והרי מכאן מוכח להדיא דאסור להזכיר שם קר"ע שט"ן באותיותיו ממש כי רבינו ז"ל קאמר על כל השמות הנז' דאסור להזכירם כי אם בדרך ר"ת של תפלה הנז'.

ועוד אביא לכם ראיה מדברי רבינו מהרח"ו זלה"ה בשער המצוות הנמצא אצלינו בכ"י וז"ל גם היה מורי זלה"ה נזהר מלהוציא בפיו שום שם משמות הקודש או של המלאכים אפילו אותם הכתובים בספרים ולא היה זוכר אותם באמצע הדרוש אלא בדרך זה כשהיה זוכר מטטרו"ן היה אומר מ"ם טי"ת וכשהיה זוכר סמא"ל היה אומר סמ"ך מ"ם וכן כיוצא בזה וטעם הדבר לפי כשהקב"ה מסרם והשליטם על שליחותיו ומלאכיותיו צוה אותם תיכף כשיזכירם האדם וישביעם בשמו שיהיו נזקקים לו כנז' באותיות דר' עקיבה והנה תיכף בשמוע המלאך שמזכירים שמו בעולם הזה נבהל ונרתע לאחוריו לשמוע אם משביעים אותו כדי שיהיה נזקק להשלים שבועתו כנז' ואף אם רואה אח"כ שאינם משביעים אותו עכ"ז נרתע ונבהל בשמיעת שמו ומתקנא במזכיר שמו ומתגרה בו ומקטרג עליו עכ"ל ז"ל וכתב עוד שם אח"ז וז"ל אמנם שמות המלאכים שהם נמצאים בבני אדם הנקראים בשמותיו כגון מיכאל גבריאל מותר להזכירם ואין בהם חשש איסור עכ"ל ע"ש ונמצא מלאך מט"ט אינו מזכיר שמו כמו שהוא כי אם אומר מ"ם טי"ת דוקא והנם שבאמת כמו שמו יש בתוארים בלשון בני אדם וכמו דאיתא במדרש רבה פ' בראשית פ' ה'

שמח תורה

נשמה קולו של הקב"ה מיטטרון למשה בשעה שא"ל עלה אל הר העברים נעשה קולו של הקב"ה מיטטרון על המים הה"ד קול ה' על המים וכו' ופירש"י ז"ל מיטטרון כלומר מנהיג ע"ש נמצא אפי' בכה"ג אסור להזכיר. ודע דאם אומר את השם כולו במילוי ג"כ יש חשש איסור בזה דהא מצינו איסור דוגמת זה בהזכרת שם הוי"ה ב"ה וכמ"ש רבינו מהרח"ו ז"ל בשער המצות שם וז"ל בענין איסור להגות את השם ככתבו אמר לי מורי ז"ל כי אמיתות פירוש דבר זה הוא שלא יקרא ד' אותיות ההוי"ה ככתבן בלי מילוי אבל אם גם יקראנו במילוי כזה יו"ד ה"י וי"ו ה"י גם זה בכלל ההוגה את השם באותיותיו עכ"ל ז"ל ע"ש והנם כי יש לחלק קצת בין הא להא עכ"ז יש לחוש בדבר זה.

ואל תתמהו בזה לומר א"כ איך אנו מזכירין שמותיו יתברך הגדולים כמו אהי"ה אלהי"ם אדנ"י שד"י וכו' כי ד"ז כבר שאל אותו רבינו מהרח"ו ז"ל מרבינו האר"י זצ"ל והשיב לו בסוד ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך וכו' ולכן בהזכרת שם המלאך מתלבש הקול הזה באויר העולם אשר יש בו בחי' חומר וקלי' כנודע אבל שמותיו יתברך אינן מקבלין טומאה לכן מותר להזכירם אבל שם ההוי"ה אף כי גדול על כל השמות צריך להעלימו לרוב קדושתו ומעלתו עכ"ל ע"ש.

מיהו אני מסתפק אם מותר להזכיר קר"ע לבד כי נראה שהוא חצי השם כי השם כולו הוא קר"ע שט"ן וכן מצאתי בשער הפסוקים כ"י שקרא לשם יכ"ש חצי השם שכתב וז"ל ולא נשתמש רק בחצי השם ע"ש והנה שם קר"ע לבדו נזכר בכמה תפילות וי"ל דיכול לאמרו כיון שהוא חצי השם וצריך להתיישב בזה.

וגם בשמות של בן ע"ב שהוא של ויסע ויבא ויט אני מסתפק בזה ספק אחד כי לבי אומר לי שיש לשמות אלו נקודות והן הן הנקודות שיש להם במקרא על כן אני מסתפק כל שלא אמרם והזכירם כפי נקודותיהם לית לן בה ויש להאמיר והשי"ת יאיר עינינו בתורתו אכי"ר והנם שהד"ז עדיין אצלי בספק עכ"ז אנכי מיישב בזה ענין אחד והוא כי שם הראשון של ע"ב שמות הוא שם וה"ו וידוע כי שם זה מזכירים אותו באמרם אני והו הושענא ואם כנים אנחנו בזו הסברא של הנקודות י"ל כי שם זה הוא"ו האחרון שלו נקוד בפתח והואיל ואינם אומרים אותו בניקוד זה שרי מיהו לזה יש לתרץ כיון דאומרים אותו דרך תפלה שאני משא"כ להזכירו בתוך הדרוש לא אריך.

לשמה

ודע לך כי אני מנהגי כאשר ארצה להזכיר איזה שם משמות בתוך הדרשה לדרוש בו איזה רמז באיזה פסוק אני אומר כך שם שהוא אות וא"ו ואות ה"א ואות וא"ו ובזה אין איסור ואין השש כלל כיון שאומרים תיכף ואות בין האותיות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תצ"ב

שאלה אדם אחד שטבעו להיות הרוק מצוי בפיו תמיד ואפילו בזמן החום ואפילו אם מתענה בזמן הקיץ בחום היום וגם לומד בו שטבע העולם שהפה שלהם מתייבש באותו היום מלחליחותו הנה הוא פיו כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ונפשו איותה להעת מה זה ועל מה זה כי חקר בדרך הרפואה ולא מצא סיבה טבעית לזה ורוצה לדעת אם יש בזה איזה ענין רומז מצד הרוחניות. יורנו מורנו ושכמ"ה.

תשובה הש"ת לו נגלו כל תעלומות והוא היודע הנסתרות כי הנסתרות הם לה' אלהינו אך אנו בעניותינו מדברי תורתנו הקדושה נוכל ללמוד כמה ענינים נסתרים דרך כלל וכמ"ש התנא הפוך בה והפוך בה דכולא בא ותחלת הכל אקדים לכם מ"ש רבינו וצ"ל בעץ חיים שער ט"ל הנקרא שער מ"ן זמ"ד דרוש י"ד וז"ל דע כי יש שני מיני זווגים הא' נקרא נשיקין והב' הוא זווג ממש ונודע שקודם הזווג התחתון הנפגי צריך שיקדים אליו זווג העליון רוחני שהם הנשיקין בסוד

תורה

וישק יעקב לרחל ומבשרנו בחזה אלוה שבתחלה מקדים הנשיקה ואח"כ הזווג ואמנם גם הנשיקין הם בסוד זווג ולכן מצינו בגמרא שנקרא זווג בלשון דיבור שהוא בפה כמ"ש במס' כתובות במשנה ראוה מדברת עם א' אמרו לה מה טיבו של זה ויש מ"ד שפירש מאי מדברת נבעלת ע"ש גם הפסוק קורא הזווג בלשון אכילה כמ"ש כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וכו' והבן זה גם בזה תבין מ"ש ה"ד לאלתר כגון שהרוק בתוך פיה פירוש כשהאדם מזדווג עם אשתו אז בהכרח מתמצה הרוק ומתהוה בתוך פיהם והוא קודם אל הזווג והוא סימן לו ואמנם להיות זה הזווג עליון ורוחני מאד לכן בתחלה מקדים זווג נשיקין לזווג תחתון והענין כי תחלה מתעוררים ג"ר באדם להזדווג שהם בחי' ג' מוחין דבריאה ומוציאין הטיפה ההיא מזווג הנעשה על ידם ואחר שהנוקבא העליונה שהיא בינה שבראש גטלה הטיפה מסוד זווג או מורידה למטה ביסוד וחוזרת לצאת אל הנוקבא נמצא שבתחלה מזדווג האדם מגיה וביה להוציא הטיפה שלו ממוחין שלו ואח"כ יורדת עד היסוד בו ואז נותנה לאשתו ביסוד שלה עכ"ל.

עוד כתב בשער הפסוקים הנמצא אצלינו בכ"י בפ' וירא וז"ל ועתה צריכים אנו לבאר כי כמו שבאו"א נמצאו ג' זווגים תחתונים וז' זווגים עליונים דנשיקין כן עד"ז ממש יש בז"א ונוקביה הנקראת רחל או בז"א ונוקביה לאה או בזווג יעקב ולאה או בזווג יעקב ורחל וכל זה הוא באצילות וכנגדם בכל בחי' הזווגים שיש בכל ג' עולמות בי"ע כל זווג וזווג שבהם יש בו עשר בחינות הנזכרים ואין להאריך בפרטיהם אחר שהם מובנים ומכל מיני הזווגים הנז' דנשיקין או תתאין דיסוד מכולם נבראים בחי' נשמות בני אדם ומלאכים ולכן תמצא כמה מיני מדרגות של נשמות או של מלאכים לאין קץ שונות זו מזו בין בכללות שהם בחי' ד' עולמות אבי"ע בין בפרטות שהוא כסדר הפרצופים שבכל עולם מהם בין בפרטי פרטות מאיזה ספירה מן הי"ס שבכל פרצוף מהם זולת פרטים לאין קץ כנודע כי כל ספירה כלולה משער ועשר מעשר עד כמה אלפים רבוא כנודע.

לשמה

ועתה נבאר ההפרש שיש בין המלאכים לבשמות בני אדם דע כי המלאכים לא נבראו כלל על ידי שום זווג תחתון גופניי דיסוד אלא ע"י זווג עליון רוחני הנקרא נשיקין והנה המלאכים נגמר ענין תיקונם לגמרי ע"י זווג דנשיקין שהוא זווג רוחני עליון ואין בו צורך לתזור להביאם ע"י זווג תחתון גופניי דיסוד ולכן לא נבראו גופים לבשמות של המלאכים וכו' אבל נשמות בני אדם עם היות שיש מהם שנבראו מזווג נשיקין דאו"א עכ"ז אין תיקונם נגמר אלא ע"י זווג זו"ן כנז"ל ולא עוד אלא שהוצרכו לבא ע"י זווג תחתון גופניי וזה יורה שלא הספיק זווג רוחני להשלימו והוצרך עוד זווג אחר גופניי כדי להוציאו ולכן הוכרח להם להתלבש בגופים בעוה"ז ולהתתקן ע"י מצוות ועסק התורה כנודע וכו'.

ולכן נבאר עתה סדר המדרגות שיש בכל הבחינות הנז' וכו' הנה אעפ"י שסדר הזווגים היו ע"ד הנז"ל עכ"ז סדרם לפי מדרגתם ומעלתם אינו אלא באופן זה הא' נשיקין שניים בעת זווג דעיבור דמוחין דגדלות הב' נשיקין הראשונים מכולם הנק' רוחא דשדי בגווה כנז"ל הג' נשיקין שניים בעת זווג דעיבור ראשון הד' נשיקין ראשונים דעיבור ראשון הה' נשיקין שניים דחיות העולמות הששי נשיקין ראשונים דמוחין. הז' נשיקין ראשונים דחיות העולמות והכלל הוא כי הנשיקין השניים שבעת הזווגים הם מעולים יותר מן הנשיקין הראשונים שלפני כל זווג וזווג לפי שהנשיקין שהם בעת הזווג התחתון הם יותר מעולים מן הקודמים להם אמנם נשיקין דחיות העולמות אעפ"י שהם שניים בעת הזווג אינם בערך הנשיקין דזווג המוכרח לתקן פרצופם עצמם דזו"ן כנודע גם זווג העיבור דמוחין דגדלות הוא מעולה מכל שלשה הזווגים התחתונים וגם מן הנשיקין עצמם.

ועתה נבאר מהיכן נבראו המלאכים או הנשמות דע כי ג' הזווגים התחתונים הגופניים הם בחי' נשמות בני אדם וז' זווגים רוחניים דנשיקין נחלקים לשתי בחינות כי מן המדרגה הראשונה והשלישית והרביעית והחמישית נבראו נשמות בני אדם וסימנם אגד"ה ומן המדרגה השנית והשישית והשביעית

נבראו מלאכים וסימנם בו״ז והנה סדר מעלתם כבר נתבאר לעיל וכו׳ ואל תשכח מש״ל כי הנשמות של בני אדם אעפ״י שיוצאים מזווג הגשיקין עכ״ז צריכין לתזור ולצאת מזווג תחתון גופניי דיסוד ביסוד ולכן יש להם גופים. גם נתבאר כי אעפ״י שהם מזווג או״א צריכים לצאת ע״י זווג זו״ן גם ביארנו כי כל אלו העשרה מדרגות דזווגים שהם שלושה תחתונים ושבעה דנשיקין כולם הם בכל פרצוף ופרצוף שבכל עולם מד׳ עולמות אבי״ע ואין להאריך בזה עכ״ל ז״ל.

ואחר שתשימו לב על כל דברים הקדושים הנז״ל עתה בין תביגו כי זה האדם שיש לו טבע זה המשוגה משאר בני אדם זו הוראה שנשמתו נבראה מזווג הגשיקין אך כבר ידעתם מדברי רביגו המועתקים לעיל כי יש ד׳ מדרגות דנשיקין שבאים מהם נשמות בני אדם וסימנם אגד״ה והעל כן עדיין יש להסתפק בו מאיזה מדרגה הוא מן ד׳ מדרגות הנז׳ כי כבר ידעתם מדברי האר״י ז״ל הנז״ל כי המדרגות הנז׳ בנשיקין ישנם בכל פרצוף ופרצוף שבכל עולם מארבע עולמות אבי״ע וא״כ עדיין יש להסתפק בו מאיזה פרצוף ומאיזה עולם הוא בא וכל זה א״א לנו לדעת כי אם ע״י גבר בגוברין כמר״ן האר״י זצ״ל שהדבר גלה אליו ברוה״ק ועל כל פנים תבשרו אותו להיות שמח בחלקו כי נשמתו היא באה מזווג עליון דנשיקין ובזה הידיעה שיהיה לו עתה צריך הוא להשתדל יותר בתיקון מעשיו והשי״ת יהיה בעזרתו וחפץ ה׳ בידו יצלח. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן יחזקאל כחלי גר״ו

שאלה תצ״ג

שאלה אותם שנוהגים להביא על קבר אביהם ביום הפטירה בכל שנה ושנה עשרה בני אדם ללמד שם תהלים למנוחת הנפטר אם יש ממש במנהג זה או״ד שילמדו בביהכ״נ למנוחתו עדיף טפי. גם שואלים מי שרוצה להשתטח על קברי הצדיקים אם יש עדיפות ללכת שם ביום פטירתם ואעפ״י שלא חל בער״ח וט״ו לחודש. יורנו ושכמ״ה.

תשובה כתב רש״י ז״ל בגמרא דיבמות דף קכ״ב ע״א בד״ה תלתא רגלי וז״ל ובתשובת הגאונים מצאתי כל הני ריגלי דאמוראי הייגו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים ת״ח מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם ולהושיב ישיבה שם עכ״ל הרי יש נחת רוח לנפטר בזה הלימוד שלומדים על קברו ביום שנפטר בו ואה״נ כל אחד ישיג נחת רוח כפי ערכו ומיגה תדעו כי הרוצה להשתטח על קברי הצדיקים ודאי יש עדיפות טפי ללכת על קברם יום פטירה שלהם שהוא יומא דהילולא וללמוד שם איזה לימוד ואעפ״י שאיגו יום ער״ח ולא יום ט״ו לחודש.

וכדי שתדעו המעלה והיתרון שיש ליום שנפטר בו הצדיק אשר על כן קורין אותו יומא דהילולא אעתיק לכם לשון רביגו האר״י זצ״ל אשר בשער טעמי המצוות הנמצא אצלינו בכ״י המדבר בענין זה וז״ל הנה נתבאר בזוהר בפ׳ ויקהל דף רי״א ע״ב כי כשנפטר הצדיק מן העוה״ז תיכף בפעם ראשונה שעולה נשמתו למעלה למקום הראוי לה מעורר זווג זו״ן והוא מעלה מ״ן מלמטה למעלה ומזדווגים יחד וכו׳ וענין העלאת מ״ן האלו נתבאר היטב בפ׳ ראה במצות זכירת יצ״מ וע״ש היטב היכן מעלים אותם גם הנפש של הנפטר בעצמו היא העולה בסוד מ״ן ודע כי בפעם ההוא האחשון שעולה אחר פטירתו אז הוא גורם זווג כולל ר״ל שמזדווגים זו״ן בבחינת כל העולמות כולם וכולם מקבלים שפע מן הזווג ההוא אבל אח״כ משם ואילך אינו עושה זווג כולל אלא בבחינת מקום אחיזת שורש נשמתו לבד ואם יהיה צדיק גמור בתבלית כמו מרע״ה אפשר שיגרום זווג תדירי כולל תמיד והנה זה בענין הנפש כי היא נעשית מ״ן לזווג זו״ן אבל מי שיש לו בחי׳ נשמה ג״כ הנה יעורר ב׳ מיני זווגים כי עם גפשו יעורר מ״ן לזווג זו״ן ועם נשמתו יעורר זווג עליון דאו״א ושם יעלה נשמתו בבחי׳ מ״ן וכו׳ עכ״ל.

תורה

ומזה תבין תוקף ועוצם יום הפטירה שגם בכל שנה ושנה יהיה עילוי לאותו צדיק בעבור התיקון שעשה ביום פטירתו ממש בפעם הראשון ויש לו בחת רוח אותו היום בכל שנה ושנה וא"א להאריך ולהרחיב הדברים יותר בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תצ"ד

שאלה הא ק"ל בג"ע יהרג ואל יעבור ונסתפקנו אם אנסוהו לבא על אשתו נדה או לבא על הבהמה אם גם זה ג"כ בכלל העריות ויהרג ואל יעבור או"ד אין זה בכלל העריות. יורנו ושכמ"ה.

תשובה בגמרא דתמורה דף כ"ט ע"ב אמרו אתנן כל עריות אסור חוץ מאתנן אשתו נדה מ"ט זונה כתיב והאי לאו זונה היא וקאמר עוד בגמרא התם בדף למ"ד ע"ב מנא הא מילתא דאמור רבנן אין זנות לבהמה וכו' ועיין להתוספות שם מ"ש מגמרא דיבמות ההוא עובדא דהווא בריבה אחת בהיתלו שרבעה כלב כופרי מאתוריה ע"ש ועיין בהרמב"ם בפרק י"ח מה' איסורי ביאה דפסק בגרבעה לבהמה לא נעשית זונה ולא נפסלה לכהונה והיינו משום דאמרינן ביבמות דף מ"ט גבעלה למי שאינו איש אעפ"י שבסקילה כשרה לכהונה וכן בבא על הנדה פסק אעפ"י שהיא בכרת לא נעשית זונה ולא נפסלה לכהונה וכתב הרב המגיד שזה מתבאר מדאמרינן ביבמות מאלה אתה עושה חלל ואין אתה עושה חלל מנדה ואי זונה משוי לה הרי הולד חלל ממנה וכ"כ הרשב"א וכו' ע"ש א"כ השתא לפ"ז יש לומר בגידון השאלה דאין זה בכלל יהרג ואל יעבור ועיין בסנהדרין בסוף פרק בן סורר ומורה מ"ש גבי אסתר ועיין בדברי הרז"ה והרמב"ן ז"ל שם ועי' בדברי ר"ת שהביאו התוספות ז"ל שם ובכתובות ויומא דביאת גוי הוי כביאת בהמה וכו' ע"ש.

לשמה שנא

מיהו מרן מהריק"א ז"ל בב"י יו"ד סי' קצ"ה כתב להרמב"ם דס"ל בגיעת נדה אסורה מן התורה הנה ברופא שאשתו נדה חולה אפשר דאסור למשש הדופק אעפ"י שיש בו פיקוח נפש משום דהוי אבזרא דג"ע ע"ש וצריך להתיישב בזה ועכ"פ לענין הלכה אם בא לשאול צריך להורות לו דאין זה בכלל יהרג ואל יעבור שגם מר"ן ז"ל לא קאמר אלא בדרך אפשר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תצ"ה

שאלה מקום שהוא סלע גדול קשה מאוד וא"א להסתפק שיש בו מקדמת דנא איזה קבר אם יש לחוש גם בזה משום קבר התהום במקום ההוא או לאו. יורנו ושכמ"ה.

תשובה הנה החששא של קבר התהום לאו בלבד משום שהרשיין שנקבר שם איזה אדם מזמן קדמון ושמא יש עצם ממנו דא"כ תקשה לך קושיא גדולה למה הר הבית עשוי כיפין על גבי כיפין מפני קבר התהום והלא שם היו כמה נביאים כאשר יסד דוד הע"ה מקום המקדש וכן כאשר בנה שלמה הע"ה מקום המקדש והיו יכולין להגיד בנבואה שלא נמצא שם קבר כלל ודבר זה יכולים לסמוך בו ע"פ נביא כי דוקא בספק דין אין הולכין אחר דברי נביא אבל בספק מציאות הולכין אחר דברי הנבואה וכמ"ש בשבת דף ק"ח אם יבא אליהו ויאמר דפסקה זוהמא מיניה ע"ש וכן בברכות דף ל"ה ע"ב אמרו לכשיבא אליהו ויאמר דהוי קביעותא ע"ש וכן בפסחים דף ט"ו אמרו שמא יבא אליהו ויאמר על התרומה תלויה ע"ש וכן במנחות דף ס"ד כתבו התוספות אם יבא אליהו ויאמר שהיא כחושה בבני מעיים וכו' ועי' להרא"ש בסוף סוכה שכתב אם יבא אליהו ויאמר עברוה לאלול הוי שמיני שביעי ועי' בהרשב"א סי' יו"ד ושכתב על חזרת מיכל לדוד הע"ה כי ע"פ נביא עשה שהגיד שלא

שנב תורה

בא עליה פלטי ע"ש מכל הנך מוכח דספק מציאות סמכינן על דברי הגבואה א"כ גם גבי בהמ"ק אמאי הוצרכו לבנות ע"פ כיפין מחמת קבר התהום יתירו לבנותו ע"פ נביא שיאמר אין כאן קבר ולא עצם ואם ח"ו היה יגיד מקומו ויסירו אותו אלא שבאמת בודאי שלא היה כלום. אך הענין הוא דחוששין בקבר התהום מפני שהארץ עשויה כדורית והארץ לעולם עומדת והשמש מסבבת אותה וא"כ בשטח הב' שתחת רגליו ג"כ יש מקום ישוב ובני אדם דרים שם וכן ה"ה כנגד שטח ירושלים עיה"ק ג"כ יש מעבר הלז יש מקומות ודרים שם ואותם הדרים ג"כ קוברין בני אדם בארץ ואולי יש קבר כנגד שטח מקום המקדש בעבר השני ואם לא היה בזמן שנבנה הביהמ"ק שמא יהיה אח"כ ולזה הוצרכו לבנות ע"ג כיפין שאז ניצולין מזה יען כי קבר התהום הוא אפילו רחוק כמה אלפים ורבבות אמות ג"כ תשיב קבר התהום ואין תקנה לזה כי אם ע"י שיהיה חלל ביניהם וא"כ השתא גבי סלע קשה אכתי איכא חששא דקבר התהום לא מצד השטח הזה הנראה לנו אלא מצד השטח של עבר השני וכמו שנתחדש ארץ אמריקא שהיא מעבר השני שלנו.

ומלתא אגב אורחאי אודענא לכון דאל תתמהו במ"ש חז"ל בימי חזקיהו העי"ה מצאו גלגולת ארונה היבוסי תחת המזבח וכמ"ש בתוספות ואיך היה כך ואיך לא הרגישו בזה כמה נביאים מזמן דוד העי"ה ושלמה העי"ה ואחריהם שבכל הדורות היו נביאים גדולים הרבה אך הענין הוא כי כבר ידעתם שכל הר הבית היה תחתיו חלול ובימי אחז ושגברו העונות אז אותם עכבירי רשיעי הביאו גלגולת ארונה מקברו שהיה סמוך לכותל הר הבית והניחו אותה בחלל שתחת המזבח כי כן דרך העכברים לטלטל הדברים ממקום למקום בפרט כי המקום חלול והואיל וגברו העונות יכלו לעשות כן ולא היה להם מונע מצד הקדושה עד שבא חזקיהו העי"ה שהיה צדיק וטיהר המקום ונתגלגל זכות זה על ידו להעביר הטומאה מן המקדש כי מגלגלין זכות ע"י זכאי. והיה זה שלום ואל ישדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תצ"ו

שאלה בעת שהאדם דורש או מדבר באיזה הלכה וצריך הוא להזכיר שם אחד משמות הקודש כגון שם אהי"ה או שם י"ה או שם אדנ"י או שם שד"י וכיוצא אם מותר לו להזכיר את השם כולו כמו שהוא או ישנה להזכירו בשינוי קצת די"ל כיון שאינו מזכירו בעת תפלה ותחינה ובקשה אלא בתוך הדרשה או בתוך הלכה למה יזכרנו כולו כמו שהוא. יורנו ושכמ"ה.

תשובה אם הוא שם אדנ"י לא יזכרנו כולו כמו שהוא אלא יאמר שם אל"ף דל"ת או יאמר שם אדנות וכן שם י"ה יאמר יו"ד ה"י אך שאר שמות של אהי"ה או שד"י וא"ל וכיוצא יוכל לזכרם כמו שהם והטעם כי שם אדנ"י הואיל והוא כינוי לשם הוי"ה הגדול שאסור לקראו ככתבו ורק נקרא בשם אדנ"י לכן צריך להזהר בו יותר בכהאי גוונא וכן שם י"ה הואיל והוא עיקרו של שם הגדול ג"כ צריך להזהר בו בזה גם איכא עוד טעם אחר לחלק ביניהם כי שאר שמות יש להם דמיון כמותם בדברים אחרים כי שם אהי"ה הנה יש תיבה כיוצא בו בשאר דברים כמו כי אהיה עמך וכיוצא בזה הרבה וכן שם אל יש כמוהו מלה בשאר דברים כמו וידבר כו' אל פי וכיוצא בזה וכן שם אלהי"ם יש זה בחול כי הדייגים נקראים בשם זה וכן אלהים אחרים אבל שם י"ה ושם אדנ"י לא יש כמהו מלה אחת בשאר דברים דהייגו לא יש בזה שיהיה נקרא הנו"ן בקמץ כי אם רק יש שנקרא הנו"ן בניקוד חיריק כי מ"ש ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך קי"ל כי שם זה קודש הוא ולהקב"ה אמר כן וכן מ"ש ויאמר לוט אליהם אל נא אדוני ג"כ קי"ל ששם זה קודש הוא וכמ"ש רז"ל ובנו' ברש"י ז"ל ונמצא כי השם הזה של אדנ"י הוא מיוחד להשי"ת לכן צריך לנהוג בו כבוד בכה"ג שאם אינו אומר אותו בתוך הפסוק או בתוך תפלה ובקשה כי אם רק מזכירו בתוך הדרשה או דברי הלכה

תורה

שלא יזכרנו כמו שהוא אלא יאמר שם אל"ף דל"ת או שם אדנות וכן שם י"ה יאמר שם יו"ד ה"י.

ואביא לכם ראיה גמורה לזה ממשנה ערוכה בפרק ד' דשבועות משביע אני עליכם באל"ף דל"ת ביו"ד ה"י בשדי בצבאות וכו' ע"ש וידוע כי מ"ש באל"ף דל"ת אין הכונה אמר כך בלשון זה שא"כ אין כאן שבועה אלא הכונה שהמשביע אמר השם כולו כמו שהוא ורק התנא שהוא מדבר בהלכה זו לא רצה להזכיר השם כולו כמו שהוא והזכירו באל"ף דל"ת וכן בשם י"ה ג"כ נזהר התנא להזכירו ביו"ד ה"י אך בשם שדי ושם צבאות גם התנא הזכירו כמו שהם. נמצינו למדין בתוך דברי ההלכה או דרשה אין להזכיר שם אדנ"י ושם י"ה כמו שהם אלא יש[נה] בהזכרתם בנו' מפני הכבוד. וכן תמצא במאמרי רז"ל בדרשה שאמרו בעוה"ז לא כשאני נכתב אני נקרא כי אני נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת הרי כשרצו רז"ל לדבר ולדרוש בזה הזכירו שם אדנ"י כך באל"ף דל"ת ולא הזכירוהו כמו שהוא.

ודע כי מ"ש בברכות דף כ"ב בברייתא רבי נתן בן אבשלום אומר אף מציע הגמרא ובלבד שלא יאמר אזכרות שבו דמוכח דדוקא בבעל קרי קאמר הכי אבל שאר כל אדם מזכיר האזכרות הנה זה קאי על אזכרות דשם שדי או אהיה או אלהים וכיוצא אבל שם אדנ"י או שם י"ה אפילו שאר אדם לא יזכרנו כמו שהוא אלא יאמר אל"ף דל"ת או יו"ד ה"י. ועוד נראה לומר הזה קאי על השמות אשר בתוך המקראות דכיון שהוא אומר המקרא כמו שהוא אז אפילו שנזכר בו שם הוי"ה יאמר בקריאתו שהוא אדנ"י בפירוש וכן שם י"ה שבמקרא יקראנו כמו שהוא כיון שהוא קורא אותו בפסוק שלו ורק על מה שמזכיר בתוך דברי ההלכה או הדרשה כתבנו שצריך לשנות בשם אדנ"י ובשם י"ה אבל אם אומר הפסוק עצמו אעפ"י שאומרו בתוך הדרשה יאמר אותו כמו שהוא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה שנג

שאלה תצ"ז

שאלה מלמד תינוקות שמלמד הילדים התנ"ך בלשונות אחרים שהוא לשון המדינה שלהם והוא כופל לו הפסוק כמה פעמים בלשון המדינה כדי ללמדו ביאור המקרא בלשונו זה איך יתנהג כשיגיע לפסוקים של קללות הן בפרשת בחקתי הן בפרשת כי תבא הן בפסוקים של ירמיה ושאר נביאים שיש בהם קללות שכולם מדברים בנוכח ואיך יאמר הוא לתינוק תרגום המקרא בלשונו לנוכח ומחזיר הדברים כמה פעמים עם התינוק פנים בפנים כדי ללמדו וגם התינוק חוזר הדברים של הפסוק לפני רבו כמה פעמים אם יש לחוש בזה וגם על לשון המקרא עצמו כאשר אומר אותו בלימוד יש להסתפק במה שכופל הדברים כמה פעמים כדי ללמדו דקדוק המקרא ובאשר טועה מחזיר לו טעותו לנוכח אם יש לחוש בזה. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה איתא בגמרא דשבועות דף ל"ו ע"א על מתניתין יכך ה' אלהים וכן יככה אלהים זו היא האלה הכתובה בתורה יתיב רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר הא מתניתין כדתנן א"ל כנה ופירש"י רב כהנא היה שונה משנתינו כמו שהיא שנויה יככה וכן יככם א"ל רב יהודה כנה הפוך דבריך כנגד אחרים אמור יכהו וכן יכהם שלא תקללני ועוד איתא התם יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר גם אל יתצך לעצת א"ל כנה ומקשה בגמרא תרתי למה לי ומתרץ מהו דתימא הני מילי מתניתין אבל בקראי אימא לא מכנינן קמ"ל ופירש"י ויתיב וקאמר וכו' את המקרא [הזה] היה דורש שנאמר בדואג בספר תהלים וא"ל כנה אמור יתצהו ע"ש נמצא כל שאינו קורא המקרא בפ"ע אלא אומרו דרך לימוד לפני חברו צריך לכנות הא"כ לפ"ז גם בנידון השאלה צריך המלמד להזהר כאשר מלמד לתינוק דקדוק המקרא וכן כאשר מלמדהו תרגום המקרא בלשון המדינה לכנות הלשון בדרך נסתר ולא לנוכח כי הכא הוא דרך לימוד ומה גם שצריך הוא להחזיר הדברים כמה פעמים ומכניס הדברים באוזן הילד פנים בפנים שהדאי

שנד תורה

היה צריך להזהר בכל זה מיהו אין העולם נזהרים בזה בלימוד הילדים מפני כי קשה הדבר הזה לעשותו עם הילדים שהם צריכים להתלמד ואם יכנה יתבלבלו בלימודם ע״ז ולכן אין נזהרין בזה ועל זה נאמר שומר פתאים ה׳ וגדול הוא זכות התורה להגין בזה. מיהו ודאי בתלמידים גדולים צריך להזהר בזה. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן יחזקאל כחלי נר״ו

שאלה תצ״ח

שאלה כאשר יזדמן לנו לרמוז באיזה דרש על אותיות הקודמים לתיבה שבמקרא שאנחנו דורשים בה והיה בתיבה ההיא אות אל״ף מה נרמוז קודם ממנו כי קודם האל״ף לא יש אות וכן אם יזדמן לנו איזה דרש לרמוז בו על סוף האותיות ובזדמן אות ת״ו מה נרמוז בסופה כי אחריה אין אות יורנו המורה ושכמ״ה.

תשובה כתב רבינו זלה״ה בספר הכוונות הנמצא אתנו בכ״י בסוף עלינו לשבח בביאור סוד עשרה בנים וז״ל ולכן תמצא כי אותיות הקודמות לשם אל באלפ״א בית״א הם א״ך כי לפני אות אל״ף אין שם כי אם אות אל״ף כמותה ולפני אות למ״ד באה אוך ך׳ וכו׳ עכ״ל נמצא כאשר יזדמן לכם כזה תרמזו קודם האל״ף ג״כ באות אל״ף ומה ששאלתם מה תרמזו אחר התי״ו באותיות אלפ״א בית״א כי סדרם הוא כמנפ״ץ והרשות בידכם לחשוב אותו בת״ק כפי מה שהוא באמת או לחשוב אותו בעשרים כמספר כ״ף כפופה כפי מה שיפול הדרש אצליכם יען כי אעפ״י שכ״ף פשוטה באמת מספרה ת״ק אפ״ה מצינו לפעמים חרשב אותה רבינו הגדול זלה״ה במספר עשרים וכן ה״ה בשאר אותיות מנצפ״ך וכנז׳ בשער הפסוקים הנמצא אתנו כ״י בפ׳ בלק דחשיב לאותיות נצ״ך דמנצפ״ך במספר ק״ס כמנין קי״ן וכן חשב לאות פ״ה ואות מ״ם דמנצפ״ך במספר ק״ך כמנין שנותיו של מרע״ה ע״ש ועל כן מזה נלמד שאם נזדמן לנו צד״י פשוטה דמנצפ״ך באיזה תיבה שנרצה לרמוז באות

לשמה

שאחריה הנה הגם שאין אחר צד״י דמנצפ״ך עוד אות עכ״ז נוכל לרמוז אחריה אות קו״ף שהוא עומד אחרי הצד״י כפופה. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן יחזקאל כחלי נר״ו

שאלה תצ״ט

שאלה ת״ח מיוחס שהיו אביו וזקנו חכמים וגדולי העיר ויש עוד ת״ח אחר שהוא גדול מזה בחכמה וגם בשגים אך אבותיו הם בני אדם פשוטים איזה עדיף להקדימו הן בחתימה הן בעליית ס״ת הן בהזכרת שמו באיזה מכתב שיהיה וכיוצא בזה ובש״ע יו״ד לא מצינו שנתפרש יתרון היחס ולא דבר בזה שם כי אם שם מפורש יתרון החכמה והזקנה על כן יורנו מורנו ושכמ״ה.

תשובה היחס הוא יתרון גדול וקדים על יתרון החכמה והזקנה וראיה לזה מגמרא דיבמות דף ט״ז ע״א שאמר רבי יהושע לרבי דוסא רבי אמור לתלמידך אחר וישב א״ל מי הוא ראב״ע אמר ויש בן לעזריה חבריגו וכו׳ תפסו והושיבו על מיטה של זהב א״ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב א״ל ומי הוא עקיבה בן יוסף א״ל אתה הוא עקיבה בן יוסף ששמך הולך וכו׳ ע״ש והנה ידוע שרבי עקיבה הוה קשיש הרבה מראב״ע יען כי ראב״ע בעת שמינהו לנשיא בעובדא דר״ג ור״י היה בן י״ח שנה וכדאיתא בברכות דף כ״ח ע״א ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה ורבי עקיבה קודם שלמד תורה היה בן ארבעים שנה ואותו זמן כבר היה מוסמך וגדול וכמ״ש התם בגמרא דברכות נוקמיה לרבי עקיבה לית ליה זכות אבות ודילמא עניש ליה ר״ג וכן עוד איתא התם שא״ל רבי עקיבה לר׳ יהושע נתפייסת כלום עשינו אלא בשביל כבודך למחר אני ואתה נשכים לפתחו נמצא שהיה ר׳ עקיבה מן הגדולים באותו זמן שהיה ראב״ע בן י״ח שנים א״כ מוכרח דהוה קשיש מראב״ע שובא וידוע הוא שר׳ עקיבה גם בתורה הוה גדול מראב״ע דהא התם בגמרא דברכות אמרו ברישא

תורה

נוקמיה לרבי עקיבה דילמא עניש ליה ואח"כ אמרו על ראב"ע נמצא דהיה ראוי מצד חוכמתו טפי מן ראב"ע וידוע שר' עקיבה היה גדול בתורה גם מן ר' טרפון וכמ"ש התוספות במעשה שהיו מסובין בבני ברק דזכר לר' עקיבה קודם ר' טרפון אע"ג דהיה ר' טרפון קשיש מניה וגם הוא לימד תורה לר' עקיבה עכ"ז ר' עקיבה היה גדול ממנו בחכמה ע"ש. וא"כ השתא מאחר שמצינו שר' יהושע וגם ר' דוסא כיבדו את ראב"ע יותר מן ר' עקיבה שהקדימו אותו עליו וכן מצינו עוד שגם כל החכמים בבית המדרש הקדימו לראב"ע על ר' עקיבה כדאיתא אר"י אני אלך ואחריו מי ראב"ע ואחרי מי ר' עקיבה על כן מוכרח לומר שהקדימו לראב"ע עליו משום היחס שלו שהיה אביו תנא גדול דקרי ליה ר' דוסא עזריה חבריגו וגם עוד אבות אבותיו היו גדולים דהוה עשירי לעזרא הסופר ע"ה נמצא יתרון היחס קדים לענין מעלה וכבוד על יתרון החכמה והוקנה.

ואם תאמר א"כ בגמרא דברכות דף כ"ז עמ' ב' למה אמרו תחילה נוקמיה לר' עקיבה משמע דאי לא הוה ליה סיבה הנו' דדילמא עניש ליה היו ממנים לר' עקיבה ולא לראב"ע ולפי האמור דיתרון היחוס קדים לא היה להם להסתפק בר' עקיבה אחר שראב"ע מצוי לפניהם הנה אין זו קושיא כלל דהתם בעו למנותו נשיא וראש החכמים ובודאי שצריכים למנות מי שהוא גדול בחכמה יותר בענין זה כי זה מוכרח וכמ"ש ר"מ ור"ן כאשר רצו להעביר את רשב"ג ע"י אותה עצה שנתיעצו ביניהן לומר לו ליתני בעוקצין ואי לא גמיר יעבירוהו משום דכתיב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו מי שיכול להשמיע כל תהלתו וכן בני בתירא עזבו הנשיאות ובתגוה להלל משום שראו שהוא גדול מהם בתורה כי הנשיא צריך להיות גדול בתורה יותר ועל כן ודאי הוה קדים ר' עקיבה במינוי הנשיאות טפי מראב"ע מכח גודל חכמתו אך מחמת אותה סיבה דדילמא עשני ליה לא אוקמוהו וכל זה לענין נשיאות כטעמא דאמרן אבל לענין כבוד ומעלה בעלמא הן לענין חתימה הן לענין הזכרת שמות וכיוצא הן לענין ישיבה וכניסה ויציאה ודאי יתרון היחס קדים.

לשמה שנה

ודע דאין לומר דההוא עובדא דר' דוסא הוה אחר שנתמנה ראב"ע לנשיא ומשום בשיאות עבדו ליה יקרא טפי דאע"ג דחזר ר"ג לנשיאות תיכף עכ"ז היה ראב"ע עודנו בכבוד הנשיאות דמעלין בקודש ואין מורידין והוה דריש ר"ג ב' שבתות וראב"ע שבת אחת הנה זה אינו אלא ודאי אותה מעשה הוה קודם שנתמנה ראב"ע לנשיא יען כי ר' דוסא עדיין לא ידע שיש לר' עזריה בן ששמו ר"א שכן אמר ויש בן לעזריה חבריגו ואם היה זה אחר שמינוהו נשיא ודאי היה מתפרסם ראב"ע והוה מכיר אותו ר' דוסא כי אעפ"י שר' דוסא היה זקן הרבה ולא היה בא לבהמ"ד הנה ודאי במעשה גדולה כזה שהעבירו ר"ג מן הנשיאות והושיבו לראב"ע נשיא היו מודיעים כל זה לר' דוסא שהיה גדול הדור כי שררת הנשיא נוגעת לכמה דברים ואיך לא יודיעו את ר' דוסא וא"כ הוה ידע שיש בן לר' עזריה גם עוד אי הוה באותו זמן ראב"ע נשיא גם ר' יהושע היה חולק לו כבוד להקדימו תחילה להכנס קודם ממנו וגם מעיקרא לא היה הוא הולך בשליחות זו יען כי אעפ"י שר"ג חזר לנשיאות עכ"ז היו נוהגין בראב"ע כל כבוד המחוייב לנשיא דגמירי מעלין בקודש ואין מורידין אלא ודאי מעשה הנו' הוה קודם שנתמנה ראב"ע לנשיא ועכ"ז הקדימוהו על ר' עקיבה משום יחוס שלו.

גם עוד יש להביא ראיה ממ"ש בתענית כא: שא"ל ר"ן לר"ן ב"י אנא אתי לגבך מוטב שיבא מגה בן פרס אצל מנה בן מגה ואל יבא מגה בן מנה אצל מגה בן פרס ע"ש הרי היחוס יש לו יתרון. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה ת"ק

שאלה אזהרה שמענו שצריך להגיה מלח על השלחן הנה אם לא נמצא מלח באיזה פעם אם יש חקנה להגיה דבר אחר תמורתו שיועיל כמוהו. יורנו ושכמ"ה.

שנו תורה לשמה

תשובה הנה מה שצריך להביא מלח על שלחנו של אדם הוא מפני שהשלחן דוגמת המזבח שמקריבין עליו קרבנות והאכילה היא דוגמת הקרבן ולכן כמו דכתיב גבי קרבן על כל קרבנך תקריב מלח ולא תשבית מלח ברית אלוהיך מעל מנחתך כן צריך שיהיה המלח מונח על השולחן ויטביל פרוסת המוציא במלח והנה הגם שלענין היתר הבשר ותיקונו מן הדם הבלוע בו א"א להיות כי אם במלח שכוחו להפליט הדם וליכא דבר אחר תמורתו כי אם רק האש דמשאב שאיב הדם עכ"ז לענין הקרבן דלא הוצרך המלח להפליט איזה דבר דהא אפילו במנחה צריך להקריב מלח ורק הוצרך המלח להורות על קיום הדבר והעמדתו דאפשר לומר אי איכא מידי שיועיל בקרבן תמורת המלח דה"ה שיועיל גם בשלחן.

והנה ראיתי דבר חדש בספר הלכות קטנות סי' רי"ח שנשאל אם מותר למלוח הקרבן בסוק"ר והשיב הסוק"ר הוא מלח גמור שמעמיד הדברים זמן רב ואל תתמה שהוא מתוק שכל הדברים יש כיוצא וכו'. גם יש מלח מתוק ומלוח סוף דבר המעמיד נקרא מלח ברית עולם וקיומו שבעלי הכימיא אומרים שבכל יש בהם מלח ובקנה הסוק"ר שמביאים ממצרים קרוב לשורשו הוא מלוח וכן הראש והאמצעים (שלהם) וכו' ע"ש הרי המציא דין חדש שיועיל הסוק"ר בקרבן תמורת המלח וא"כ לפי סברתו נראה שגם בשלחן יועיל ואמרתי כי על זה סמכו העולם להניח בר"ה על השלחן סוק"ר תמורת המלח להטביל בו פרוסת המוציא שרוצים לעשות זה בר"ה לסימנא טבא אך באמת אין לנו ראיה ברורה לדין זה שחידש הרב הנז"ל שיועיל הסוק"ר תמורת המלח בקרבן ויש לפקפק בזה על כן בר"ה הגם שבביתי מביאים סוק"ר לסימנא טבא להטביל בו פרוסת המוציא הנה אני מביא גם מלח בכלי אחר ומטבל הפרוסה כאן וכאן כי באמת בטיבול הפרוסה במלח יש סוד וכוונה עמוקה כי המלח הוא אותיות לחם והלחם הוא אחד ג' חסדים שהם ג' הויו"ת בגי' לחם והמלח ה"ס ג' גבורות הנמתקות ע"י החסדים וע"י הטיבול הזה לחם במלח מתמתקים הגבורות בחסדים כי כל מלח הוא קצת מרירות ודין וכנז' כל זה בדברי רבינו הגדול האר"י וז"ל ועל כן לפי הכוונה והסוד הנז' קשה לומר שיועיל הסוק"ר במקום מלח בטיבול הלחם בו ולכן מוכרח אני להביא מלח ולטבל בו הפרוסה גם בראש השנה.

מיהו אפשר לומר שיועיל בקרבן מין מלח ידוע שעוסקין בו לרפואה ובמקום שאין מלח מצוי יביא מזה ואם לא נמצא לא זה ולא זה יביא סוק"ר תמורתו אולי יועיל. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"א

שאלה מצינו כתוב בשמואל א' פרק כ"ה ועתה הברכה הזאת אשר הביא שפחתך לאדוני וק"ל שצ"ל אשר הביאה כי היא אשה המדברת ולא איש יורנו לצדקה ושכמ"ה.

תשובה דבר זה רבינו הגדול ארי החי וצ"ל ביאר אותו היטב בשער הגלגולים הנמצא אתנו בכ"י בהקדמה ל"ו וז"ל הנה יעקב אע"ה חטא כי לא בטח בה' מאוד כמש"ה למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' וכו' כי הוא הבטיחו כי לא אעזבך וכו' והוא עשה כל אותם השנים בבית לבן הרשע לשמור צאנו ונכנע לפניו וכל זה כדי ליקח בנותיו לנשים נמצא שעבד ללבן בסיבת אשה וש"ה ויעבוד ישראל באשה ולכן עשו הוא ובאשה שמר וביאור ענין זה הוא סוד נמרץ נכון להעלימו.

דע כי אמרו בס"ה בפ' משפטים כי כל אדם מניח חד רוחא באתתיה בביאה ראשונה כשעושה אותה כלי והנה ההוא רוחא הוא חלק ניצוץ מנשמתו והנה יעקב אע"ה הניח חד רוחא ברחל וחד רוחא בלאה ואמנם רוחא דאנח ברחל נמשך ונכנס בבנימין בנה וז"ס ויהי בצאת נפשה וכו' ואמנם רוחא דיהיב בלאה נתגלגל באביגיל הגביאה אשת נבל הכרמלי ומן הראוי היה שיהיה זכר אלא שנהפך לאשה נקבה בעון הנז' שעבד ללבן בסיבת אשה ולכן ההוא רוחא דיהיב בלאה שהיה ניצוץ חלק מיעקב באשה שמר ממש והיה אביגיל וז"ס מ"ש אביגיל לדוד הע"ה אשר הביא

תורה

שפחתך לאדוני בלשון זכר ולא אמר אשר הביאה לשון נקבה לרמוז כי שרשה זכר ולא נקבה ולכן תמצא כי פעם אחת נכתב בנביאים אביגל חסר יו"ד לרמוז כי נמשכה מיעקב אע"ה שעשה את הגל עם לבן וזהו אבי גל עכ"ל ע"ש הרי על פי סודן של דברים בכוונה מכוונת נכתב אשר הביא לשון זכר.

מיהו לפי הפשט אשיב לכם דנראה לכך נכתב הביא לשון זכר לפי שהבאה זו היא ראויה לזכר ולא לנקבה כי ארז"ל דרכו של איש לקדם ואין דרכה של אשה לקדם מטעם דכתיב כל כבודה בת מלך פנימה וכ"ש ענין מנחה גדולה כואת והבאתה ממקום למקום הרחוקים וע"ז אין ראוי להיות ע"י אשה כי אם ע"י איש ונמצא כי עתה עשתה בזה היא מעשה איש להכי כתיב הביא לשון זכר וע' בילקוט רות ע"פ ותאחז בה מדלא כתיב ותאחזה בה מלמד שחגרה מתניה כזכר ע"ש ומזה דרשו ג"כ מ"ש ויבא העיר לשון זכר ולא אמר ותבא העיר מלמד שהיתה הולכת כזכר כדי שלא יכירו בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"ב

שאלה הנה למדתנו רבנו כל מה שיש באדם איש או אשה הוא דוגמא ורמז לפרצופי הקדושה ועל כן רצינו לדעת בענין הטמטום ואדרוגינוס מה יש בהם רמז למעלה יורנו ושכמ"ה.

תשובה הנה הרב המקובל הר"ן שפירא במצת שמורים דף כ"א ע"ג בדרוש הציצית כתב וז"ל סוד הטמטום הוא בעת שהמלכות היא מתחלת ליגדל באחורי הזעיר ע"י נה"י דאו"א בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע אזי היא נקראת טמטום שאין לה לא צורת זכר ולא צורת נקבה טום מזכר טום מנקבה אבל אח"כ שגדלה בכל אורך הז"א ויוצא עטרת יסוד דאבא מחוץ יסוד הנוקבא אז יש לה נקבות שלה וזכרות של יסוד דאבא שאז נקרע יסודה ויוצא הזכרות לחוץ ע"ש וסוד אדרגינוס הוא מ"ש חז"ל בב"ר א"ר יהודה אדם וחוה אדרגינוס

לשמה שנז

נבראו וכן דו פרצופין נבראו וכתב הרב המקובל מהר"ם פאפירש הכהן ז"ל אדרגינוס זכר ונקבה בפרצוף אחד ע"ש א"כ לפ"ז האדרגינוס רומז על זו"ן קודם הנסירה שלהם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"ג

שאלה מצינו בע"ח שער הנסירה פ"ג שכתב שזו"ן אחר ט' שנים ויום א' הם מעלין מ"ן לאביהם אך האדם התחתון אינו יכול להעלותנשמתו בסוד מ"ן אלא אחר י"ג שנים ויום א' ע"ש וק"ל א"כ איך אדה"ר העלה מ"ן ביום ששי שהוא ביום ראשון שנברא והלא אפי' זו"ן צריכים תשע שנים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה אותם השעות של ששת ימי בראשית אינם שיעור שעות של ימים אלו אלא הם ארוכים וגדולים שיעור זמן גדול כנודע.

ועוד י"ל התם באדה"ר שאני שלצורך תיקון העולם באו לו הנר"ן עד אבא דאצילות בבת אחת וא"כ גדל מהם בלחי זמן וגבול ולכן היה בכוחו לעלות. תדע דהא גם עתה באדם התחתון שכתב רבינו זלה"ה שצריך לו י"ג שנים ויום א' עד שיוכל לעלות נשמתו בסוד מ"ן וגם אינו יכול להוליד כי אם עד י"ג שנים אעפ"י שביאתו ביאה אחר ט' שנים עכ"ז כתב שדרך מקרה יוכל להוליד גם אחר ט' שנים ויום א' וממילא ה"ה דיכול לעלות נשמתו דרך מקרה גם קודם י"ג וכן אצל אדה"ר היה זה דרך מקרה לצורך תיקון העולם ואפי' בשאר דורות מצינו לפעמים מזדמן שהאדם בקטנותו יקח כל הנר"ן ושלו עד האצילות ואפי' אם לא הגיע עדיין לחמש שנים וכנז' בשער הגלגולים בענין ההוא ינוקא וכיוצא גם הנך רואה כי מלבד זה היה באדם וחוה עוד עניינים שאין כמותם בעוה"ז והוא כי חוה נתעברה בו ביום וילדה בו ביום שעלו למטה שנים וירדו ארבעה וזה לא נמצא בתולדות אדה"ר בשום פעם והן אמת כי ד"ז יש דוגמתו בעליונים בזו"ן הקטנים שיש בחי' עיבור ולידה

שנח תורה לשמה

ביום אחד כנודע בסוד תפלת שחרית ונפ״א ומזמור יענך אך מצינו יש למעלה אופן אחר בסוד עיבור ולידה והוא כי העיבור שנתעברה רחל בזווג שמיני עצרת אינה יולדת כי אם עד שביעי של פסח ודברים אלו הם כבשונו של עולם אין האדם יכול להרחיב הדבור בהם. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו

שאלה תק״ד

שאלה אחד שבא להזדווג עם אשתו בליל שבת והואיל והיה הנר עדיין דולק ורוצה להזדווג עמה אחר כבוי הנר והיא שוכבת בצידו על המיטה ומתחבקים וע״ז בקירוב בשר ומעשה נעגועין גרם לה שפלטה זרע שלה לחוץ שהזריעה היא קודם ששמש עמה בהכנסת האבר ובא לשאול אם יש איסור השחתת זרע באשה ואם עבד האיש איסור בגרמתו זאת או לאו.

יורנו ושכמ״ה.

תשובה הרמב״ם ז״ל בה איסורי ביאה פ׳ כ״א ה׳ ח׳ פסק בשים המסוללות זו בזו אסור וממעשה ארץ מצרים הוא שהזהרו עליו שנאמר כמעשה ארץ מצרים לא תעשו אמרו חכמים מה היו עושין איש נושא איש ואשה נושאת אשה וכו׳ וכתב הרב המגיד דין זה הוא ברייתא בתורת כוהנים בפ׳ אחרי ומבואר ביבמות דף ע״ו שאין הלכה כרב הונא דאמר נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה ופי׳ ריב״ן ורש״י מסוללות שדיין ש״ז להדדי ע״ש והנה התוספות ביבמות דף ע״ו הביאו פירוש ריב״ן שפירש מטילות ש״ז שקיבלו מבעליהן ודחו פי׳ זה דבנתיה דשמואל פנויות ואי רב הונא איירי דוקא בהיכא דמטילין ש״ז של בעליהן מאי מייתי תלמודא להא דרב הונא אעובדא דשמואל והנה גם אם נפרש דרב הונא אייירי אפי׳ במטילין זרע שלהם עכ״ז מוכח מגמרא דשבת דלית בזה איסורא דהשחתה דהא משני בגמרא טעמא דשמואל הוא משום דלא לילפן גופא נוכראה נמצא אין כאן איסור השחתת זרע וכן מוכח בגמרא דיבמות דקאמר אבל אשה פריצותא בעלמא ע״ש והרמב״ם ז״ל לא איירי אלא בדין דנקט בתורת כוהנים שהם עושים כמעשה ארץ מצרים דהיינו שעושין כן בקביעות ותמידות דדמי למעשה ארץ מצרים ומשום חוקות ארץ מצרים הוא דאסור ולאו משום השחתת זרע וכן מרן מהרי״ק ז״ל בש״ע נמשך אחר דברי הרמב״ם בזה בש״ע אה״ע סי׳ כ׳ שג״כ אוסר משום דחוי כמעשה ארץ מצרים וזה מוכרח שכן מבואר הטעם בדבריהם ולא אמרו משום השחתת זרע לבטלה אשר מבואר איסורו בהרמב״ם שם פרק הנז׳ הלכה ט׳ ובש״ע.

א״כ מוכח מכל הנז׳ דאין בהטלת זרע האשה לחוץ איסור השחתה דאין איסור זה אלא רק בזרע האיש והכי נמי מסתברא דיש לחלק בזה בין איש לאשה וכן מוכח נמי עוד מדברי הרמב״ם שם ה״ט אשתו של אדם מותרת לו לפיכך כל מה שהאדם רוצה לעשות באשתו עושה בועל בכל עת שירצה ומנשק בכל אבר ואבר שירצה ובלבד שלא יוציא ש״ז לבטלה וכו׳ נמצא דלא קפדינן אלא על ש״ז דידיה ולא על דידה דהא כפי הטבע הוא שגם האשה לפעמים מטלת זרע שלה על ידי נעגועין של חיבוק ונישוק שיעשה לה בעלה וכמו האי עובדא דשאלה הנז׳ דהכי הוה עובדה שהיא הטילה זרע מחמת זה והאיש לא הטיל וא״כ אמאי לא אמר הרמב״ם ובלבד שלא יוציאו ש״ז לבטלה דהוה קאי אתרוייהו אלא ודאי אין דין השחתת זרע לבטלה נוהג באשה אלא רק באיש.

מיהו מצינו לרבינו האר״י זצ״ל בשער הכוונות כ״י בדרושי הלילה דרוש ז׳ וז״ל ודע כי כמו שיוצאין המזיקין אלו מן האדם המוציא שז״ל להיותו בלא אשה כך האשה בוראה מזיקין בלא האיש וזה נרמז בפסוק לא תאונה אליך רעה. רצה לומר לא תאונה אליך שאתה זכר הרעה שהיא לילית אשת זונים ונגע לא יקרב באהלך רצה לומר נגע שהוא ס״מ דכורא לא יקרב באהלך שהיא אשתך כמ״ש שובו לכם לאהליכם עכ״ד ע״ש משמע שיש בזה איסור שיצא נזק מזה מיהו ודאי גם לדברי רבינו האר״י זצ״ל הנז׳ לא יש בזה פגם בקדושה כמו שיש בשל איש והראיה שלא אמר רבינו זלה״ה תיקון של זה לנשים בתענויות וכיוצא כאשר נתן תיקון לאנשים לאיסור קרי ושז״ל כי אעפ״י שאמר שיברא מזה מזיקין עכ״ז אינו מגיע פגם בקדושה ותיקון הנוק של בריאת

תורה

המזיקין הנעשה מזה הוא יהיה ע"י ק"ש שעל המטה שאז מתים מזיקים אלו וכמ"ש רבינו שם וזה ברור שלא יהיה מזה פגם.

גם עוד י"ל שגם בבריאת המזיקין דקאמר רבינו זלה"ה הייגו דוקא אם תעשה האשה השחתת זרעה על ידי הרהורים רעים או על ידי חיכוך בפועל כמו הך דנשים המסוללות דהיא מתכוונת להטיל זרעה דאז בזה מתערב פלוני ושולט שם משא"כ בגידון השאלה דהיה זה ע"י חבוקין וגעגועין של בעלה שהוא בהיתר ולא נתכוונה להטיל זרעה בחוץ ח"ו ולא ניחא לה בהכי ולא אסקא על דעתה בזה אין כאן תערובת פלוני ולא יברא מזה מזיקין גם לדברי רבינו ז"ל.

ואיך שיהיה הנה על כל פנים מכוער הדבר הזה וצריכין להיזהר שלא יבואו לידי כך ח"ו וטוב לאדם שיקדש עצמו במותר לו ויקצר מאוד בעניינים אלו אעפ"י שניתן רשות לשחק עם אשתו קודם תשמיש לעורר התאוה ברצון וכמ"ש בגמרא רב כהנא גני תותי פורייה דרב וחזייה דשחי ושחק ואח"כ שימש וגם ידוע דחיבוק ונישוק קודם תשמיש יש בו סוד והוא צורך עכ"ז לא יאריך בשחוק זה ולקוצרים נאמר ה' עמכם. ואל ה' אתחנן יעזרינו על דבר כבוד שמו תמיד אכי"ר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"ה

שאלה מצינו כתוב בשם האר"י זלה"ה שהצדיקים מתחברים כל אחד עם בת זוגו בג"ע אחר חצות לילה כנז' בזוהר בפ' שלח לך ומולידים נפשות לגרים ועל זה נתפלאנו מאוד הלא הצדיקים הם רבים בג"ע דור אחר דור מאדה"ר ועד המשיח א"כ יהיה מזווג שלהם נולד נפשות לגרים עד אין מספר ולמאי אצטריכו כולי האי ובפרט כי בשנות הגלות האחרון הגרים הם מעט מן המעט והלידה של הנפשות מן הצדיקים היא מתמדת בלתי הפסק וגם אם נאמר שזה התולדה צריכה בשביל ימות המשיח שיתגיירו רבים מן האומות כדכתיב ונלוו גוים רבים ביום ההוא והיו לי

לשמה שנט

לעם הנה ג"כ כפי השערת השכל לא יצטרך לזה כל תולדות אלו הנעשים ע"י הצדיקים בג"ע שיש בה כמה אלפים ורבבות צדיקים והם מולידים בתמידות בכל אלפי שגי דעלמא על כן יורנו עניין זה איך הוא מתיישב.

גם יורנו עוד דבר אחד שכפי הנשמע מדברי הזוהר שהנפטר בלי בנים עניינו קשה ומר מאוד וכ"ש לפי שלא רצה לישא אשה מעיקרא ואעפ"י שתהיה כוונתו לש"ש בעבור איזה סיבה וצא ולמד מחזקיהו הע"ה שלא נשא אשה בתחלה בעבור שראה ברוה"ק שיצאו בנים דלא מעלו ועכ"ז א"ל ישעיהו הע"ה בדבר ה' מת אתה בעוה"ז ולא תחיה לעוה"ב וא"כ איך ר' שמעון בן עזאי לא נשא אשה הגם שכוונתו לטובה שנפשו חשקה בתורה עכ"ז הלא הסיבה של חזקיהו הע"ה היתה יותר חזקה ועכ"ז לא הועילה לו התנצלות זו והגיד לו הנביא על זה דבר קשה מאוד ואיך בן עזאי ע"ה ביטל ואיך לא מיחו בו חכמי דורו ורבותיו. יורנו המורה ושכמ"ה.

תשובה על שאלה הראשונה זאת תדעון כי לאו דוקא נצרכים נפשות הגרים לאנשים גרים ממש שמתגיירים מן אוה"ע אלא הם נצרכים גם בעבור כמה מישראל בכל דור ודור. והוא ע"פ מ"ש בשער הגלגולים הנמצא אצלינו בכ"י לרבינו הגדול האר"י זצ"ל בהקדמה ד' וז"ל דע כי כאשר הנפש נתגלגלה בגוף אחד להתקן ונתקנה או אין הרוח יכולה להכנס שם כי איך יתלבש רוח פגום שעדיין לא נתקן בתוך נפש נתקנת ואם נאמר שיתלבש הרוח הנפגם בנפש קודם שנתקנה גם זה אי אפשר כי אין הרוח נכנס עד תשלום תיקון הנפש שהיא למטה ממדרגתו ואמנם צריך שהרוח ההוא יבוא בגלגול אחר לבדו מורכב על נפש הגר תמורת נפשו ושם נתקן. וכן עד"ז באה הנשמה בגוף אחר לבדה מורכבת על נפש הגר וז"ס מ"ש בסבא דמשפטים דף צ"ח ע"ב דפגעי נשמתין בנפשי דגיורי וזכו בה כי הרוח לבדו או הנשמה לבדה אינם יכולים להתלבש בגוף אחר אלא ע"י נפש ולכן לוקחים תמורתה את נפש הגר ועל ידה נתקנים עכ"ל. נמצא השתא מצטרכים נפשות הגרים גם בעבור ישראל בכל דור ודור וצריך לזה כמה וכמה כי כל

שס תורה

חלקי הרוח וכל חלקי הנשמות הבאים להתקן הם צריכים לנפשות אלו להתלבש בהם וכל זה הוא מלבד מה שצריכים נפשות אלו ג"כ לגרים ממש שמתגיירים מן האומות בכל זמן ויותר ויותר לעתיד כי רבים יהיו וככתוב וגלוו גוים רבים וכו' והיו לי לעם.

והנה בזה מובן עוד ענין אחד מ"ש רבינו האר"י וצ"ל שם בהקדמה ל"ד שהצדיקים בהיותם בעוה"ז בוראים נפשות לגרים ע"י עסק התורה ושם מפורש ד"ז על ר' שמעון בן עזאי שהיה מוליד נפשות לגרים שלא נשא אשה ע"ש והיינו כי נפשות אלו הם לצורך התלבשות הרוח והנשמה ולכן קראו אותם נפשות הגרים ויש בזה עוד פרטים ודי לכם בידיעה זו.

ועל שאלה הב' הלא תדעון כי כל דבר הקשה הכתוב על זה הוא רק על מי שלא קיים עדיין מצות פו"ר בגלגולים שעברו בכל בחינות הנר"ן שלו אבל מי שכבר קיים פו"ר בכל בחינות נר"ן שלו ולא נתגלגל עתה בעבור בנים כלל כי כבר השלים תיקון מצוה זו בכל נר"ן שלו בכל מה שראוי ורק נתגלגל בשביל עסק שהיה צריך לו להשלים עצמו בזה הנה על זה האדם לא נאמרו דברים אלו ואינו בכלל זה. ובפרט מי שיודע בעצמו שהוא נתגלגל רק לברא נשמות בעסק התורה בלבד. והנה ר"ש בן עזאי כבר השלים בגלגולים שעברו כל מעשה המצות בנר"ן שלו ולא היה צריך לתיקון מצוה זו של פו"ר ורק נתגלגל לעשות פו"ר בעסק התורה בלבד דהיינו לברא נפשות לגרים בעסק התורה ומאחר שהוא יודע באמיתות ענין זה לכן לא נשא אשה אלא עשה כל פו"ר שלו בעסק התורה כי על זה בא לתקן בעוה"ז ולמה יעביר זמנו אפי' במקצת בפו"ר דאיש ואשה. וכן תמצא ד"ז מפורש בדברי רבינו האר"י זצ"ל בסוף הקדמה ה' שכתב שלא הוצרך להתגלגל על בנים וכו' ע"ש. ובודאי שגם גדולי הדור שבימיו שהם רבותיו היו יודעים ד"ז באמיתות כי כולם בעלי רוה"ק היו ולכן לא מיחו ואותם שלא השיגו סוד הדבר ושאלו אותו וא"ל נאה דורש ואין נאה מקיים הוא השיב להם ברמז נפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים ע"י אחרים.

לשמה

מיהו ודאי גם איש כזה חייב בכל מ"ע שבתורה וכ"ש במל"ת אך מצות פו"ר דאיש ואשה שהיא ג"כ מ"ע לא חשיב שבטלה בן עזאי אלא באמת ג"כ קיים אותה בבריאתו נפשות לגרים בעסק התורה כי הואיל ועל זה בא בגלגול לא הוצרך לעשות פו"ר דאיש ואשה כלל כי דבר זה שעושה בעסק התורה הוא קדים שעליו בא לעולם ולא יצא בדור הרבה שיכולים לעשות כמותו כי כפי מ"ש בדברי רבינו האר"י זצ"ל לא נמצא בדור ההוא כמוהו בדבר זה כי אם רבי עקיבא ע"ה שעליו אמר בן עזאי חוץ מן הקרח הזה וא"כ טוב שיעבוד כל זמנו בפו"ר הרוחנית דוקא. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"ו

שאלה אחר ששאלנו כבר ממעלתך דבר אחד במאמר האר"י זלה"ה בענין הצדיקים שמתחברים כל אחד עם בת זוגו בגן עדן אחר חצות לילה הנה עוד נתחדש אצלינו שאלה אחרת והוא דאם הצדיק השלים תיקון נפשו וישב בג"ע ונפש בת זוגו לא השלימה תיקון שלה ועודנה בגוף בעוה"ז איך יזדווג בעלה בג"ע אם ישאר בטל עד שתושלם בת זוגו ותבא אליו. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה הנה בענין זווג הצדיקים בג"ע כתוב בדברי רבינו הגדול בשער טעמי המצות הנמצא אצלנו בכ"י וז"ל הנה אחד מאופני הכרת הוא מה שנרמז בפסוק הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה קרי ביה עונה מלשון שארה כסותה ועונתה לא יגרע פי' כי אחרי פטירת האדם מתחבר עם בת זוגו בג"ע אחר חצות לילה כנז' בזוהר פ' שלח לך ומולידים נפשות לגרים וזה הרשע שנתחייב כרת נכרתה נפשו מנפש בת זוגו ואינם מזדווגים יחד בג"ע ותמורת העונה והזווג נעשה עונה מלשון עון וחטאת ולכן נכרת מלהתחבר עמה עכ"ל.

וצריך עתה להעתיק לכם דברי רביגו מהרח"ו זלה"ה אשר קבלם ג"כ מרביגו הגדול האר"י זצ"ל והנה כתובים בספר שערי קדושה אשר לו בח"ג שער ה' וז"ל הנה נתבאר כי אור אחד בצורת אדם מתפשט בכל ד' עולמות אבי"ע עד סוף ד' יסודות זה העולם השפל והוא מתדבק באורות אדם העליון הנקרא י"ס והם מתלבשים בזה האור הנקרא אור מחצב הנשמות וכל נשמות התחתונים כלולות שם וברדתם בעוה"ז להתלבש בגופותיהם מניחות שרשיהם דבוקות כמקודם אשר משם חוצבו וענפי השרשים ההם לבדם הם יורדות בדרך התפשטות לבד ומתלבשות בגופות בעוה"ז כדמיון ענפי האילן שהם דבוקות ומושרשות בגוף האילן וכאשר האדם חוטא חטא הראוי להכרת נכרת אותו הענף מגוף האילן ונשאר נפרד ממנו ועומד בעוה"ז כרוח הבהמה וזהו סוד הכרת תכרת הנפש ההיא וזהו סוד כי האדם עץ השדה וזהו סוד מ"ש בצדיקים שנכפל שמם אברהם אברהם יעקב יעקב משה משה. אחד כנגד השורש הנשאר למעלה דבוק באילן וזהו הנקרא מזלו של האדם וכמשז"ל שראה מרע"ה מזלו של רבי עקיבה יושב ודורש וכו' כי ממנו נוזל שפע אל הענף שירד ונתלבש בגוף. והנה השורש הוא עליון מאד בראש רום עולם האצילות והענף ארוך מאוד מתפשט בכל העולמות עד התלבש קצהו בזה הגוף. ובכל מדרגה שבכל עולם מניח שם שורש אחד. באופן שאין לך נשמה שאין לה שרשים לאין קץ זה למעלה מזה ועל ידי מעשיו זוכה להעלות לכולן כי כל מדרגות עולם העשיה שרשיו אשר הניח שם נקראים כולן נפש אחת שלימה דעשיה ועד"ז בשאר המדרגות עכ"ל.

נמצא הנשמה יש לה שרשים רבים זה למעלה מזה והשורש העליון הוא נשאר דבוק באילן למעלה והוא הנקרא מזל האדם ובהיותה בעוה"ז התחתון מלבד החלק השוכן בתוך הגוף הנה גם בג"ע יש לה שם שורש ועל כן השתא אם נפש בת זוגו של האדם עודנה בעוה"ז והבעל קדם לה בג"ע הוא מזדווג עמה על ידי השורש שלה שמונח שם והעיקר הוא שורש העליון הדבוק באילן למעלה הנקרא מזל האדם שממנו נוזל שפע אל הענף ועל ידי השורש שיש לה בג"ע יעורר כל השרשים שהם זה למעלה מזה עד שורש העליון מכולם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ז

שאלה תק"ז

שאלה נזדמן לידינו ספר כתיבת יד ביאור אדרא רבא ממהרח"ו זלה"ה וכתוב שם על מאמר דף קל"ז ע"ב תאנא חמש גבוראן כהאי ז"א ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן וכו' וז"ל כבר הוחעתיך בכמה מקומות ענין החמשה חסדים והחמש גבורות מה ענינם ואיך כל הגבורות נכללות באלו הה"ג שהם שורש לכולן והנה הם סוד חמשה אותיות מנצפ"ך שהם בגי' פ"ר ודע כי כל גבורה מהם כוללת כל החמשה וא"כ בהיות כל גבורה מהם כמספר פ"ר יהיו כולם בגי' אלף וארבע מאות גבורות וכו' וסיים מהרח"ו ז"ל וכתב שם וז"ל ושמעתי בשם מורי ז"ל כי כשם שיש מספר זה בגבורות כך ישנם בחסדים כי גם הם חמשה חסדים והנה ורב חסד בגי' פ"ר והחמשה חסדים הם חמשה פעמים פ"ר שהם אלף וארבע מאות חסדים בסטרא דימינא ג"כ עכ"ל ולא הובן לנו דבר זה של המספר שעושה בחסדים הבנוי על מספר ורב חסד כי בשלמא הה"ג הם נפרטים בחמש אותיות מנצפ"ך שכל אות הוא בח' גבורה בפ"ע ועל זה יבא שפיר החשבון מאחר שכל אות הוא גבורה בפ"ע וכלול מכל אותיות מנצפ"ך שהם פ"ר אבל באותיות ורב חסד אין כאן חלוקה של חמשה והן אמת שמספרם עולה פ"ר עכ"ז אין בהם פרטות של חמשה ואיך יהיו מורים על חמשה חסדים שנאמר כל חלק מהם כלול מחמשה ומעולם לא שמענו ולא ראינו שיש באותיות ורב חסד חלוקה של חמשה. על כן יבאר לנו דבר זה כי לכאורה נראה שאין הרמז עולה בשוה כעין הרמז שיש בחילוק הה"ג דמנצפ"ך ושכמ"ה.

תשובה רביגו זלה"ה קיצר כאן בלשונו מאוד והדברים האלה הם מפורשים היטב על פי מ"ש רביגו זלה"ה בעץ חיים שער דרושי הצלם דרוש ב' וז"ל סוד

שסב תורה לשמה

אותיות מנצפ"ך כפולות פתוחות וסתומות והטעם כי הפתוחות הם ה' חסדים שהם פתוחות להשפיע והסתומות הם גבורות והם דין עכ"ל וכן כתב עוד בשער ההקדמות הנמצא אצלינו בכ"י וז"ל דע ענין אותיות מנצפ"ך שהם כפולות והם פתוחות וסתומות דע כי הפתוחות הם ה' חסדים ולכן הם פתוחות להשפיע והסתומות הם הגבורות כי הם דינין ונסתמו מלהשפיע עכ"ל והשתא בזה מובן דבר השמועה ששמע רבינו מהרח"ו זלה"ה בשם רבינו הגדול זלה"ה כי כשם שיש מספר זה בגבורות כך ישנם בחסדים והיינו כי חמשה אותיות מנצפ"ך הם כפולות שהם פתוחות וסתומות והסתומות הם נרמזים בשמאלא שהם ה"ג ולכן כמו הרמז שעשה רבינו ז"ל במנצפ"ך שהם בשמאלא כך ישנו בימינא במנצפ"ך הפתוחות כי מנצפ"ך הפתוחות הם בימינא והם חמשה חסדים ומנצפ"ך הסתומות הם בשמאלא והם ה"ג וא"כ החלוקה של הה"ח והחלוקה של הה"ג יבא הכל בשוה וזה הרמז של ורב חסד שעולה גי' פ"ר הוא תוספת נופך לחזק הענין לומר כי באמת מנצפ"ך דימינא שהם הה"ח הם עולים במספר ור"ב חס"ד שהוא מספר פ"ר להורות שסוד הה"ח ישנו ג"כ במנצפ"ך עצמן שהם פ"ר ולא יהיו מנצפ"ך מורין רק על ה"ג בלבד ורבינו מהרח"ו ז"ל קיצר בלשונו בביאור הדבר וחסרון לשון יש בזה ואפי' אם נאמר שלא כיון רבינו מהרח"ו ז"ל כאן בביאור השמועה הנז' כאשר ביארנו מ"מ ביאור שלנו הוא אמת ויציב ונכון בדבר השמועה מכח ההקדמה הנז' שהבאנו מדברי רבינו הגדול ז"ל עצמו ודי בזה. והיה זה שלום וה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"ח

שאלה ראובן מסר דינו לשמים על שמעון בעבור שחטא לו גם עוד קללו בינו לבין עצמו בפני ס"ת והנה אח"כ בתוך חודש אחד חלת שמעון ונפטר ועל כן נתחרט ראובן ונצטער אולי הוא היה סיבה למיתתו ע"י קללתו ומסירת דינו לשמים ושואל אם צריך לפייס את יתמי שמעון באיזה הנאה וטובה בעבור זאת כי הם נצרכים ועניים ואם צריך להתוודות על זה ולבקש מחילה על קברו. ויש שאמרו לראובן שאינו צריך לחוש לזה מאחר כי שמעון היה בן ששים שנה במותו א"כ חזקה מחמת זקנה נפטר ולא מסיבתו דהכי איתא באבות בן ששים לזקנה יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בכתובות דף ס"א ע"א דאמרה בת רב חסדא דביתהו דרבא לחומה אלמנת אביי קטלת ליך תלתא ואתית למקטל אחרינא ע"ש וידוע כי אביי נפטר בן ששים שנה וכנז' בגמרא דאביי דעסק בתורה וג"ח חיה שתין שנין ועכ"ז תלתה סיבת מיתתו בחומה. אך יש לדחות זה דהתם שאני כיון דקטלא חומה תרי קודם אביי מוכחא מילתא שגם אביי מסיבתה נפטר ועוד י"ל דאשת רבא הוא דקאמרה הכי ומי יאמר שהחכמים ג"כ היו אומרים כן ואדרבא מצינו בגמרא דלא תלו רבנן פטירת אביי בסיבת אשתו אלא אמרו הסיבה משום דאתי מבית עלי דהכי איתא בגמרא אביי ורבא מדבית עלי אתו רבא דעסק בתורה חיה ארבעים שנה אביי דעסק בתורה וג"ח חיה ששים שנה.

ומ"מ נראה דיש לראובן לחוש לזה פן הוא היה סיבת מיתתו של שמעון ובפרט כי בן ששים שנה אין זה קצבת החיים בסתם דכתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה ומה גם שבודאי בלא"ה חטא ראובן במסירת דינו לשמים וקללתו אעפ"י שכבר חטא לו שמעון ועל כן מאחר שבניו נצרכים הם טוב לפייסם במתן דמים לצאת י"ש וגם נכון שיתודה וישאל מחילה על קברו גם יתענה כל שנה ביום יא"צ שהוא יום פטירתו של שמעון וידליק אותו יום נר לעילוי נשמתו ופוק חזי מ"ש רבנן בגמרא דבתרא דף כ"ב בהך עובדא דכל חד אמר אנא עגישתיה ופירשו בתוספות שם כוונתם בזה לייחס החטא כל אחד לעצמו שבעיניהם נחשב זה לחטא על שנענש על ידם וכוונתם להתחרט ולהתודות על זה וכתוב בספרים דכל שהצדיק מעניש בקללה אז נענש הוא על ידו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"ט

שאלה אנחנו רואין מנהג העולם שיש רבים שדרכם לסוד את ביתם בסיד פעם אחת בשנה או פ"א בשתי שנים אך דרכם לעשות זאת קודם חג הפסח ולא קודם סוכות והנה באמת אמרו מנהג ישראל תורה הוא ולכן רצינו לדעת אם יש בזה איזה טעם מספיק כי איכא חד גברא הכא שחפץ לעשות זה קודם חג סוכות אך רואה כי העולם נוהגין בכך קודם פסח לכן בא לשאל אם יש בזה איזה טעם כדי שגם הוא לא ישנה מנהג העולם ואם לאו יעשה כאשר לבו חפץ. ולזה יודיענו ושכמ"ה.

תשובה הטעם של מנהג העולם הוא פשוט מפני שבפסח האדם דר בחדריו ולכן מסיידין קודם חג הפסח כדי שידורו בחג בסיוד חדש ונקי ויש בזה כבוד יו"ט אך בסוכות דרים בתוך הסוכה ואין בסיוד ההוא כבוד יו"ט שרק יום אחד של שמחת תורה נכנס לבית וא"כ גם זה האיש ודאי עדיף טפי לסייד קודם חג פסח דאיכא בזה כבוד יו"ט וקרא כתיב בכל דרכיך דעהו שהאדם צריך לעשות גם עניינים הגשמיים לש"ש ויתלה הכל בצורך מצוה וזהו דומה לענין תוספת מחול על הקודש וכ"ז אני כותב כפי טעם הפשוט הנגלה והנראה במנהג העולם.

מיהו באמת מצינו במתניתין דמידות פ' ג' משנה ד' דתנן אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח וכו' ומלבנים אותם (בסיד) פעמיים בשנה אחת בפסח ואחת בחג וההיכל פעם אחת בפסח וכו' וכתב תוי"ט כל הבנין גם יחד קוראו ההיכל ע"ש הרי כי בביהמ"ק מסיידין הבנין פעם אחת בפסח ועל זה ודאי יש טעם למה בפסח דאולי מפני שקודם בימות החורף היו גשמים רבים שיורדין ומעבירין את הסיד ומפסח ואילך אין מצויין גשמים בימי הקיץ והגם כי ימצא הרבה בניסן ובאייר ג"כ מ"מ לכבוד יו"ט מקדימים לעשות הסיד קודם פסח. ומי יודע אם יש ג"כ עוד בזה טעם נסתר א"כ המנהג שנוהגין העולם בביתם לסייד קודם פסח הוא כמנהג שהיו נוהגין בבהמ"ק ועל כן

האי גברא המדקדק במצות ומיישר אורחותיו לא ישנה ממנהג העולם בזה ואם ירצה לעשות ב"פ בשנה לסוד גם קודם סוכות הוא רשאי בשלו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תק"י

שאלה מצינו בגמרא דברכות דף י"ט ע"ב א"ר המוצא כלאים בבגדו פושטו אפילו בשוק ומקשה התם מכמה סוגיות דדחינן איסורין משום כבוד הבריות ומסיק התם שב ואל תעשה שאני ורצינו לדעת באיסור דרבנן אם מותר לעשות איסור דרבנן משום כבוד הבריות של חברו בקום עשה או"ד אסור לעבור על איסור דרבנן בקום עשה בשביל כבוד הבריות דחבריה. יורנו ושכמ"ה.

תשובה גם בטה"ג מותר וראיה לזה ממ"ש בירושלמי בפ"ק דשבת ישב לו לגלח באו ואמרו לו מת אביו ה"ז משלים ראשו אחד המגלח ואחד המתגלח וכן פסק הרמב"ם בפ"ה מה' אבל וכן פסק בש"ע יו"ד סי' ש"ץ ועי' בב"י שם שהביא מן המרדכי ז"ל וז"ל ושמא היינו טעמא דגדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה ומה שהספר גומר היינו בדליכא ספר אחר במתא עכ"ל ע"ש נמצא שהתירו להמגלח שהוא אבל למעבד בידים איסור דרבנן משום כבוד הבריות דחברו. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקי"א

שאלה בפרשת ויחי כתוב שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו וקשיא לן אמאי לא קרי להו אבותיו והלא כאשר זכר אותם בתפלתו בפ' וישלח אמר אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק וכן בפרשה זו אמר האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם

שסד תורה לשמה

ויצחק וכו' ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק ואמאי כאן לא קרי להו אבותיו דכ"ש הוא.

גם רצינו לדעת מ"ש בתהלים מזמור קמ"ג הצילני מאויבי ה' אליך כסיתי וכל מפרשי המקרא פירשו כסיתי כפשוטו לשון כיסוי ופירושם דחוק מאוד בלשון המקרא כי רש"י פירש תלאותי אני מכסה מכל אדם להגידם לך וזה דוחק כי היכן נזכר בפסוק שמכסה מבני אדם אדרבא אומר אליך כסיתי משמע מכסה ממנו ח"ו וכן רד"ק שפירש איך צעקתי בסתר ובמכסה בני אדם היכן נזכר הצעקה בכתוב וראב"ע הביא פירוש אחר שפירשו כמו בך חסיתי וגם זה דחוק כי אינו אומר רק כסיתי אלא אומר איך וגם יש דוחק עוד כי תיבת כסיתי אינו במשקל חסיתי דמשמע שהוא נכסה ונסתר. על כן יורנו מורנו ישוב המקרא הזה ושכמ"ה.

תשובה על השאלה הא' הנה יעקב אע"ה אחר שאמר לאחוזת קבר אמר ושמה קברתי את לאה ודברים האלו הכתובים במקרא שמה קברו את אברהם וכו' עד ואת רבקה אשתו הנה מרע"ה המסדר את התורה מפיו יתברך הכניס דברים אלו ע"פ השי"ת להודיענו שנקברו שם ב' זוגות אלו וא"כ אין זה דברי יעקב אע"ה אלא דברי התורה עצמה. ברם הקושיא שלכם היא מוקשית בדברי יוסף הע"ה בסוף פרשה זו שאמר אל אחיו ואלהים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב ולא קאמר לאבותיו. מיהו נראה שאין לדקדק דקדוקים כאלה בלשון הכתוב בתורה כי המקראות לא באו לדבר על הפשט בלבד אלא העיקר הם מדברים בעניינים עמוקים. ולפי הסוד העמוק שבהם מוכרח שידבר הכתוב כך ולכן תמצא כמה שינויים במקראות באיזה תיבות ובשמות בני אדם ממקום למקום ולכן ארז"ל בתנא דבי אליהו אפי' קורא אדם כל היום ואחות לוטן תמנע מובטח לו שהוא בן עוה"ב וד"ק היטב.

ועל השאלה הב' הנה מהר"ם אלשיך ז"ל פירש כסיתי לשון כסוי ומסך אך פירש הכונה קאי על אויבי הנפש שגרמו לו לחטוא ולעשות מסך ביניו לבין קונו כמש"ה עונותיכם מבדילים ביניכם לבין ה' אלוהיכם ובזה מתיישב שפיר תיבת איך אך דרך זה היא דרך דרש ומה שנראה לפרש פשט המקרא עוד ב' אופנים והוא כסיתי לשון מנין כמו תכוסו על השה והשם הוא במכסת נפשות וכיוצא בזה הרבה ושורש זה הוא כס א"כ כסיתי יתפרש לשון מנין והכונה שאומר הצילני מאויבי ואין צריך עתה לפרוט אותם לזכור שמותם כי כבר ה' אליך כסיתי אותם ר"ל מניתי ופירשתי שמותם לפניך.

ובאופן אחר י"ל כסיתי מלשון תוכחה והוא לשון תרגום שכן תמצא בפסוק אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך במשלי ט' תרגם בעל התרגום לא תכוס לממקנא דלא נסניך אכיס לחכימא דנרחמך וכונתו לומר כי האויבים שלו הם היו לו לאויבים בעבור שהיה מוכיח אותם במילי דשמיא וע"ד מ"ש בגמרא האי צורבא מרבנן דסנו ליה בני מתיה משום דמוכח להו במילי דשמיא ועל זה בא לומר הצילני מאויבי יען ה' אליך כיסיתי ר"ל בעבורך הוכחתי אותם שמזה היו לי לאויבים ועל כן בדין הוא שתציליני מידם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקי"ב

שאלה מאחר כי עתה בזה"ז הכל הם טמאי מתים שהיא טומאה חמורה איך תחול על האדם טומאת קרי שהיא טומאה קלה דלכאורא נראה דאין אדם מתטמא בקרי ואי אמרינן דנטמא הנה תמיהא לן איך תועיל לו טבילה לטהרתו דהו"ל כטובל ושרץ בידו.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה מה שכתבת איך תחול טומאת קרי על טומאת מת נראה שכוונת למ"ש במצות דף כ"ד ע"א בבעיית רבא בענין שבע ליה טומאה ומבואר שם דלכ"ע טומאה קלה לא חיילה על טומאה חמורה בזא"ז משום דאמרינן שבע ליה טומאה ע"ש.

ולכאורה לפ"ז י"ל בהא דתנן בברכות בסוף פ"ג זב שראה קרי ונדה שפלטה ש"ז והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה ור' יהודה פוטר ופירש"י זב שראה קרי אעפ"י שטמא טומאת שבעה משום זיבה ואין טבילה זו מטהרתו אפ"ה צריך טבילה לדברי תורה כתקנת עזרא משום קרי ור"י פוטר קס"ד הואיל וטומאת זיבה קדמת והרי הוא טמא טומאה חמורה ואינה אוסרתו בד"ת כדאמרינן בפרקין הזבין והמצורעים מותרים תו לא אתיא טומאת קרי דקילא ואסרה ליה ע"ש וקאמר בגמרא התם בדף כ"ו ע"א אבעיא להו בעל קרי שראה זיבה לר"י מהו כי פטר ר"י התם בזב שראה קרי דמעיקרא לאו בר טבילה הוא אבל בעל קרי שראה זיבה דמעיקרא בר טבילה הוא מחייב או"ד לא שנא ופשיט ת"ש דמשמשת וראתה נדה כבעל קרי שראה זיבה דמיא וקא פטר ר"י ש"מ תני ר"ח בהדיא בעל קרי שראה זיבה צריך טבילה לזב שראה קרי ור"י פוטר וקשה מעיקרא איך תחול על הזב טומאת קרי שהיא טומאה קלה והא שבע ליה טומאה חמורה.

גם בפסחים דף צ"ב ויבמות דף ז' וזבחים דף ל"ב קתני בברייתא מצורע שחל שמיני שלו בערב פסח וראה קרי בו ביום וטבל אמרו חכמים אעפ"י שאין טבול יום נכנס זה נכנס מוטב שיבא עשה שיש בו כרת, וידחה עשה שאין בו כרת וכו' ואמר עולא מה טעם הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו ע"ש וקשה איך תחול מעיקרא עליו טומאת קרי כיון דשבע ליה טומאה חמורה מכח הצרעת.

אך כל זה אינו קושיא לפי שיטת הר"ש ז"ל שהביאו התוספות במנחות בד"ה כי גגע בו הזב וכו' בסוף הדיבור ד"ל דלא שייך שבע ליה טומאה בטומאה הבאה מעצמו וכן כתבו התוספות בחולין דף ע"ב עמוד ב' בד"ה אלא וכו' וז"ל והרב ר"ש אומר דשבע ליה טומאה לא שייך בדבר שהטומאה באה מגופו וחייל שפיר אפילו קל על חמור ועיש התוס' שם הכרח לסברת הר"ש ז"ל הגו' מן הגמרא דמנחות שם דאמאי לא פשיט מר"מ דאמר גבי סדין שעשאו וילון דטמא מגע מדרס אלמא דחל קל עם החמור בבת אחת אלא ודאי כשהטומאה באה מגופו לא אמרינן שבע ליה טומאה וחל אפילו קל על חמור אפילו בזא"ז ע"ש מיהו התם חזרו ודחו הכרח זה ע"ש.

ולפי האמור יש הכרח לסברת הר"ש ז"ל הגו' מהא דברכות דאמרינן חל טומאת קרי על טומאת זיבה בזא"ז ומהא דפסחים דחל טומאת קרי אטומאת צרעת בזא"ז ומוכרח לומר דלא שייך שבע ליה טומאה בטומאה הבאה מגופו וכיון דטומאת קרי באה מגופו של זב וגופו של מצורע חייל אע"ג דהיא טומאה קלה ומן התימה הוא אמאי לא הביאו התוס' הכרח זה לסברת הר"ש.

מיהו מטומאת נדה דחייל עלה אע"ג שהיא טמאה בטומאת מת ליכא הכרח משום דהא איכא בנדה תומרא דליתא בטומאת מת לענין משכב ומושב ולהכי חיילא וכה"ג תירצו התוספות שם דטומאת אוכלין חייל אטומאת אבר מן החי משום דאיכא תומרא בטומאת אוכלין שראוי להצטרף עם פחות מכביצה וכו' ע"ש.

ומה שכתבת כיון דהאדם עודנו טמא בט"מ איך טובל ונטהר מטומאת קרי דהו"ל כטובל ושרץ בידו הנה מצינו להרא"ש ז"ל בסוף יומא שכתב וז"ל ואי משום דאמר רבי יצחק חייב אדם לטהר עצמו ברגל היינו לטהר עצמו מכל טומאות ואפילו מטומאת מת ולהזות עליו שלישי ושביעי והאידנא אין לנו טהרות עכ"ל ואין כונתו לומר כיון דהוא טמא ט"מ לא תועיל לו הטבילה בשביל טומאת קרי דזה אינו אלא כונתו לומר הגם שנטהר מטומאת קרי שמסתלקת ממנו ע"י טבילה מאי ג"מ הא עדיין הוא טמא ט"מ וא"כ אינו יוצא י"ח מאמר רבי יצחק הנו' והא ודאי דגם הרא"ש מודה דעדיף ליה לטבול שיהיה נטהר מטומאה דקרי אך לענין הברכה הוצרך לומר כן מאחר דאינה חובה כיון דלא אפשר להטהר לגמרי אין מברכין עליה.

וסברת יש אומרים שהביא הש"ע בסי' קכ"א ס"ב גבי טבילת כלים של גוי דס"ל אם הטבילם קודם הגעלה צריך לחזור ולהטבילם פעם שנית משום דאותה טבילה הו"ל כטובל

ושרץ בידו התם שאני ביון דאפשר בהכי עדיף טפי.

הנה כי כן ודאי לכ"ע טומאת קרי חייל גם על אדם שהוא ט"מ ולכ"ע מהנייא טבילה לסלק טומאת קרי ממנו אפילו בזה"ז שא"א לטהר עצמו מט"מ וכן עמא דבר לטהר עצמם בטבילה מטומאת קרי וכן מפורש בדברי רבינו האר"י זצ"ל וכן הוא בפוסקים הראשונים ובש"ע ועי' בגמרא דבכורות דף כ"ז דא"ר ט"מ טובל ואוכל בתרומת חו"ל וכן אמר מ"ז משמיה דר"ש גבי טמא שרץ ואמר בגמרא דלית הלכתא כוותיה ובתשובה אחרת כתבתי בזה מה שיוצא מפירוש רש"י ומפירוש התוספות שהובא בשיטה כ"י. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקי"ג

שאלה מצינו בספרים כ"י סגולה אחת לכתוב שמות ארבע גהרות פישון גיחון וחדקל ופרת בכמה מיני צירופים שיש להם על קלף ולמחוק הכתב ביין שמבדילין עליו במוצאי שבת ולשתותו ומפליגים מאוד בסגולה זו ורצינו לדעת אם אחר שמחקו הצרופים הנז' ביין נשפך ממנו שלישו או חציו אי סגי לשתות השאר ומהני ליה או"ד דהסגולה הוא שצריך לשתות כל מה שנמחק מכל שמות הצרופים וזה חשיב כאלו מעיקרא לא כתב כתיבה שלימה. גם רצינו לדעת אם צריך לדקדק כששותה שלא ישאר אפי' טיפה אחת. גם רצינו לדעת אם שתה ואח"כ הקיאו אי מהני הסגולה בזה. על דכל יודיענו ושכמ"ה.

תשובה סגולה זו לא ידעתי מה היא ומה שורשה וטעמה ואיך נשיב דבר חכמה על הסגולה והיא נעלמה. אך באמת תורתינו הקדושה והעצומה יקרה ותמימה אשר היא ארוכה מארץ מדה ומני ים רחבה הפוך בה והפוך בה דכולא בה נוכל ללמוד ממנה גם על דבר הסגולה הזאת הצריכה רבא ע"ד השאלה אשר שאלתם בה והוא כי בגמרא דסוטה דף י"ח ע"א בעי שם על מגילת סוטה שכתבה ומחקה לתוך המים ונשתפכו מהן ונשתיירו מהן מהו ואסיק בתיקו ופסק הרמב"ם בה' סוטה פ"ד הי"א בעיא הנז' לקולא בדיעבד שכתב נשפכו ונשתייר מהם לא ישקה את השאר ואם השקה כשר ע"ש והתם נמי גבי סוטה העניין הוא כמו סגולה שיהיו המים ההם של מחיקת פרשת הסוטה פועלים בבטן הן לטוב והן להפכו ואין זה ענין טבעיי והרי קי"ל דבנשפך מהם לא ישקה השאר לכתחילה אלא יכתוב מגילה אחרת וימחוק וגם הכא בנידון שאלתכם נראה שכבה ראוי לעשות לכתוב עוד הפעם.

ואשר שאלתם אם יש להקפיד גם על טיפה אחת שלא יחסר וישפך חוצה הנה גם זה נלמד מדין הסוטה הנז' דליכא קפידא בדבר מועט דהא איתא התם בדף י"ט ע"ב שאם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מעיערין אותה ומשקין אותה בעל כרחה ופירש"י כלומר פותחין פיה שלא בטובתה ושופכין המים לתוך גרונה. והכי איתא בבריתא התם רי"א כלבוס של ברזל מטילין לתוך פיה ע"ש והנה בזה שהם משקין אותה בעל כרחה א"א שלא יאבד מן המים חוץ לפיה איזה דבר מועט.

גם מה ששאלתם בענין ההקאה נראה ודאי שתועיל הסגולה דכיון שנכנסו המים דרך הגרון לבטן מתקיימת הסגולה דהא התם גבי סוטה נמי אם הקיאה ודאי אין כותבין אחרת דהא לא אשתמיט במשנה ובריתא וגמרא וראשונים לאשמעינן בענין ההקאה כלום ומוכרח דפשוט הוא שגם בהקיאה תועיל השתיה ודבר זה ג"כ יש להוכיח מן המשנה עצמה התם דקאמר איבה מספקת לשתות עד שפגיה מוריקות ע"ש על כן גם כאן ודאי הסגולה תועיל אפי' אם הקיא אח"כ וזה פשוט. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקי"ד

שאלה שוחט הקבוע לקהל ע"פ חכמים ודיינים והיה זה מראה טלפיים ביראת שמים לעיני בני אדם ואח"כ נתודע

שהיה רשע בסתר והיה מאכילם נבילות וטריפות בידים והעבירו אותו אם הקהל צריכים לעשות כפרה על מה שאכלו מידו כבר. יורנו ושכמ"ה.

תשובה כיון שזה היה לו חזקת כשרות ונקבע להיות שוחט ע"פ חכמים ודייקים ויש בידו סמיכה לאכול משחיטתו ובדיקתו ולא נראה בו בגלוי שום שמץ דע מה הקהל היו יכולין לעשות הרי אנוסין היו בדבר ואנוס רחמנא פטריה ואין לאנוס דין שוגג שצריך כפרה וכי לא יאכל אדם בשר כל ימיו לתוש פן השוחט רשע ושוחט בסכין פגומה והלא התורה והחכמים התירו זה. וראיה לזה ממ"ש מור"ם ביו"ד סי' קפ"ה אם שמשה שלא בשעת וסתה ומצאה אחר תשמיש דם אפילו נמצא על עד שלו מקרי אונס ואפילו לא בדקה תחלה ואין צריכין כפרה לא הוא ולא היא ע"ש. ומקור דין זה הוא מתשובת הרא"ש וגם המרדכי בגמרא דשבועות הביאו בשם מהר"ם ורא"ש לזה מגמרא דשבועות דף י"ח דקאמר אכגיסה אנוס הוא ע"ש.

וכן כתבו התוספות ביבמות דף ל"ה ע"ב בד"ה ונמצאת מעוברת וז"ל בחולץ תוך ג' חודשים מיירי דומיא דסיפא דהכונס יבמתו דאייריי תוך ג' חודשים דאי לאחר ג' אמאי חייב קרבן כיון דרוב נשים עוברין ניכר לשלש וזו הואיל ולא הוכר עוברה מאי הו"ל למעבד וכה"ג אמרינן בשבועות דף י"ח פרט לאנוס גבי שלא בשעת וסתה ע"ש וכ"כ הרמב"ן ז"ל בשיטה שם וכ"כ עוד הראשונים בשיטה שם ע"ש.

ודע כי אעפ"י שאמרו ביבמות דף פ"ז ע"ב נשאת שלא ע"פ ב"ד חייבת קרבן ופי' רש"י שנשאת ע"פ עדים חייבת בקרבן דשוגגת היא ואין זה אונס להיפטר מן הקרבן דאיבעי לה לאמתוני ע"ש הנה התם שאני כיון דהוה אפשר לאמתוני ולמידק טפי ואולי היה מתברר האמת ולא היתה נכשלת אבל הכא גבי השוחט הגו' מאי הו"ל להקהל למעבד הלא הם איגם יודעים בענין שחיטה ובדיקה והשוחט יש לו חזקת כשרות ונסמך ונקבע ע"פ חכמים ואם יבואו לחוש לנסתרות א"כ לא יאכלו בשר כל ימיהם.

אמנם ודאי דאע"ג דאנוס רחמנא פטריה ואין צריך כפרה היינו משורת הדין אבל גכון לכל אחד להחמיר על עצמו ולעשות איזה תענית וצדקה לכפרה דהא מצינו בתוספות בתענית דף י"א בד"ה אמר שמואל וכו' בהא דאמרינן גבי גוזר ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא שכתבו דהמצות שהוא עושה בגדרו בגזיר הוא גדול יותר מן העבירה שציער עצמו מן היין דהא מצות לידור כדאמרינן הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין ומ"מ יש קצת חטא מידי דהוה אמתענה תענית חלום בשבת דקורעין גזר דינו ונפרעין ממנו תענית של שבת ומאי תקנתיה למיתב תעניתא לתעניתיה ע"כ ע"ש.

וכן מצינו בגמרא דמ"ק דף ט' ע"א דאכלו ביוה"כ משום דדרשי ק"ו אך אח"כ היה לבם נוקפם ויצאה בת קול ואמרה כולכם מזומנים לחיי עוה"ב ואמרו בגמרא שם על פסוק על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו בשלמא לישראל עמו דאחיל להו עון יוה"כ וכו' גמצא אע"ג דהוה היתר ע"פ דרשה גמורה דק"ו עכ"ז אצטריכו למחילה דקאמר הש"ס אחיל להו עון יוה"כ וא"כ כ"ש הכא בכה"ג דגדון השאלת דגכון להחמיר כל או"א על עצמו לקבל עליו סך תעניות כפי יכולתו ולתת צדקה כופר נפשו על אשר גפל במכשלה הזאת ובא לפיו בשר פיגול.

מיהו כל זה שאמרנו הוא דוקא בכה"ג וכיוצא אבל בהיתר חילול שבת לחולה שיש ב"ס ודאי אין להחמיר לעשות זה המחלל כפרה לגפשו ואדרבא אם ירצה להחמיר לעשות כפרה בעבור זאת מוחין בידו משום דהתם חיישינן פן מכח זאת שרואין שעושין כפרה למחלל יעשו התרשלות בחילול שבת לצורך החולה שיש ב"ס. וכ"כ חשו רז"ל להתרשלות בזה עד שתמצא שאמרו הנשאל ה"ז מגונה והשואל ה"ז שופך דמים. וכן בדין הבא על אשתו שלא בשעת וסתה ומצאה דם אחר תשמיש אפי' על עד שלו דאמרינן אין צריכין כפרה לא הוא ולא היא וכמ"ש לעיל גם בזה אין נכון להחמיר לעשות כפרה דגם בזה חיישינן לתקלה שיהיה האדם לבו נוקפו ויפרוש מעונה וגם יבטל מסו"ר וכן תמצא הדבר מפורש

שסח תורה

בתשובת הרא"ש ז"ל כלל כ"ט סי' ב' שכתב וז"ל ורבנא מאיר לא היה מטיל עליהם שום דבר כי בפ"ב דשבועות קאמר ואי שלא בשעת וסתה אנוס הוא ואם אתה מצריך כפרה לבו נוקפו ופורש וכו' ע"כ ע"ש. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקט"ו

שאלה ראובן שהיה סוחר ויש לו סחורות הרבה בחנותו ובא אצלו שמעון וביקש ממנו והפציר בו הרבה שיעשה עמו חסד ויתן לו סחורה אחת בהקפה בערך שמוכר לאחרים כדי שיוליך הוא את הסחורה לעיר אחרת הרחוקה מעיר ראובן מהלך חמשה ימים ושם ימכרנה בריוח וראובן נתן לו הסחורה ופסק עמו הערך ויצא שמעון מעירו של ראובן להוליך הסחורה ההיא לאותה העיר אך שמעון לא המתין עד שיזדמן שיירא גדולה ללכת עמהם אלא הלך עם בני אדם מועטים שהיו הולכים לשם והדרך היה משובש מעט ובאו עליהם שוללים ונהרג שמעון ועתה בא ראובן לשאול אם צריך הוא כפרה בעבור זאת שנחשב לו זה הריגת שמעון מסיבתו או"ד הוא לא נגע ולא פגע בסיבתו של זה. יורנו ושכמ"ה.

תשובה הנה מכמה שגים כתבתי תשובה בענין כיוצא בזה ושם הבאתי דברי מהרי"ו בתשובה סי' קכ"ה באחד ששלח את חברו למקום אחד בשכרו ונהרג בדרך אם צריך זה המשלח תשובה וכפרה על שגרם לו זה. והשיב דמצינו גבי דוד הע"ה ש"ל הקב"ה עד מתי יהיה עון זה טמון בידך, על ידך נהרג נוב עיר הכהנים על ידך נטרד שאול וג' בניו וכו' הרי אע"ג דדוד הע"ה לא פשע בזה אפ"ה נענש משום דע"י בא תקלה הנז' וכ"כ מהרש"ל בתשובה סי' צ"ד על ענין כיוצא בזה אך הרב בעל צמח צדק בתשובה סי' וא"ו וצ"ו פקפק בפסק מהרי"ו הנז' וס"ל כיון דהולך זה בשכרו אין המשלח מתחייב בזה אך עכ"ז לא רצה לחלוק על מהרי"ו וכתב שיתענה זת סך תעניות ע"ש.

לשמה

והנה עכ"ז הרואה יראה כי נידון השאלה שאני מדין שדיברו בו הרבנים הנז' ונראה להביא ראיה לנידון השאלה מ"ש בגמרא דכתובות דף ס"ז ע"ב ההוא דאתא לקמיה דרבי נחמיה א"ל במה אתה סועד א"ל בבשר שמן ויין ישן רצונך שתגלגל עמי בעדשים גילגל עמו בעדשים ומת אמר אוי לו לזה שהרגו נחמיה אדרבא אוי לנחמיה שהרגו לזה מבע"ל אלא איהו הוא דלא איבעי ליה לפנוקי נפשיה ע"ש ופירש"י במה אתה סועד מה אתה רגיל לאכול בסעודתך ע"ש נמצא דהמקשן רצה לעשות איזה חיוב לר' נחמיה בגרמא זו ותירץ סתמא דהש"ס דרבי נחמיה נקי מזה והט' כי אע"ג שזה כבר הגיד לר"נ שהוא רגיל בבשר שמן ויין ישן עכ"ז לא הו"ל לר"ן למיסק אדעתיה שכ"כ הוה מפונק שבימיו לא גלגל בעדשים ומימיו לא שינה ממאכלו הנז' כדי שבאכילה אחת שאכל במקרה עדשים ימות תיכף ועל כן זה שלימד עצמו בפינוק רב כזה הוא המתחייב בנפשו. וכן ה"ה בנידון השאלה זה ראובן לא הו"ל למיסק אדעתיה שזה יוליך הסחורה עם מעט בני אדם ולא ימתין לשיירא גדולה אחר שידע שהדרך משובש דמסתמא כל אדם יחוש על עצמו ועל ממונו והיה לו להמתין עד שתלך שיירא גדולה וילך עמהם וא"כ איהו פשע בעצמו ואין לראובן חיוב כלל בדמו ובהא י"ל שגם מהרי"ו יודה והראיה של מהרי"ו לא שייכא כאן.

ובזה ניחא מה דלא חשיב קב"ה לדוד הע"ה גם הריגת אבנר והיינו כי אבנר מאחר שידע שיש ליואב טינא עליו בעבור הריגת אחיו היה לו להשמר ממנו ואיהו פשע דלא אסיק אדעתיה דבר זה ולא נשמר ממנו.

גם בלא"ה איכא חילוק רב בין נידון השאלה לנידון מהרי"ו כי שם אע"ג דהשליח נטל שכר הליכה עכ"ז הליכתו היא בשביל המשלח והוא אין לו טובה מגוף ההליכה באותו דרך ולהכי חשיב דין גרמא גבי המשלח אבל בנידון השאלה ההליכה לא היתה לטובת ראובן ולא שייכא כי אם לטובת שמעון עצמו וטפי ניחא לראובן אם היה שמעון מוכר הסחורה בעיר ההיא שלו ומביא לו המעות א"כ אין לראובן שום שייכות בזה וזה פשוט וברור על כן נראה דאין צורך לראובן לעשות שום תשובה וכפרה ע"ז כי

תורה

הוא נקי וכר מזה הדבר. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

שאלה תקט"ז

שאלה אדם שנפטר והניח יורש בן אחיו כי לא היו לו בנים והאלמנה רוצה שיניחו ב' אנשים עניים ויר"ש שילמדו עד סוף י"ב חודש למנותת הנפטר בעלה ויתנו להם פרס מעזבון בעלה שכן מנהג אנשי העיר ההיא לעשות כן למנוחת הנפטרים תוך י"ב חודשים. גם רוצה שיקנה היורש הנז' המפטירים בכל שבת שיעלה מפטיר וידור צדקה למנוחת הנפטר ויעשו לו השכבה כנהוג והיורש ממאן בזה באומרו שדברים אלו הם מנהג בעלמא ומה זכות יש להנפטר במצוה וצדקה שנותנים אחרים על שמו ואין זכייה בצדקה אלא להיורש שעכשיו הוא זכה בממון ושלו הוא ואין תועלת להנפטר במצוה וצדקה שיעשה הוא למנוחתו מזה הממון שהוריש לו. יודיענו אם יש ממש בדברי היורש בזה או לאו ושכמ"ה.

תשובה הן אמת כי עיקר הזכות לאדם במצוה וצדקה הוא במה שיעשה הוא בעצמו בחייו עכ"ז גם אחרי פטירתו יש לו זכות במצוה וצדקה שעושים על שמו לזכותו ולמנוחת נפשו ועל כן הוא מנהג העולם שמרבים במצות וצדקות תוך י"ב חודש למנוחת הנפטר והוא כי ידוע מ"ש במרדכי והביאו בב"י א"ח סי' תרכ"א מה שהורגלו לידור צדקה ביוה"כ בעבור המתים יש להביא ראיה מן הספרא כפר לעמך ישראל אלו החיים אשר פדית אלו המתים מלמד שהמתים צריכין כפרה ע"כ גם איתא במדרש תנחומא דיש פ' האזינו כפר לעמך ישראל אלו החיים אשר פדית אלו המתים מכאן שהחיים פודין את המתים לכך נהגין להזכיר את המתים ביוה"כ ולפסוק עליהם צדקה ע"ש הרי לך להדיא שהמצוה והצדקה שעושין החיים בעבור המתים מועלת להם ויש להם זכות בה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.
כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו

לשמה שסט

שאלה תקי"ז

שאלה מה שתיקנו לברך בכל יום ג' ברכות שלא עשני גוי, שלא עשני עבד שלא עשני אשה מה טעם יש בברכות אלו בכל יום ויום, יורנו ושכמ"ה.

תשובה מפורש בבית יוסף כי ברכות אלו על חיוב המצות נתקנו ולהכי סדרן מעכב והיינו שנתקנו ברכות אלו להודות לה' שחייבנו בתרי"ג מצות ולא עשנו כגוי שאין לו רק ז' מצות ולא כעבד ואשה שפטורים ממ"ע שהז"ג. אך מקשים על זה דאמאי נתקנו לברך אותם בכל יום בקומו משינתו הנה לזה הטעם סגי לברך אותם פעם אחת והוא ביום שנתחייב במצות שיצא מכלל קטן ובא לכלל גדול והתשובה על זה הוא כי מצינו לרבינו האר"י זצ"ל מ"ש בספר הכונות הנמצא אצלנו בכ"י בדרוש ב' של נפ"א וז"ל וכן ממש עד"ז הוא בענין נפ"א כי הוא יורד אל מקום הקלי' ואם הוא צ"צ יש בו יכולת לברר ולהוציא משם נפשות הנופלות שם ולהעלותם בסוד מ"ן. ויש מי שאינו יכול להעלות אחרים כי אין בו כח לבררם ולהוציאם ודי לו במה שיעלה את עצמו. ויש מי שנפשו נשארת שם אחר רדתה בעת נפ"א ואינה עולה משם כלל. וכן ממש עד"ז הוא ממש בענין שינת האדם בלילה אשר גם היא בסוד המיתה כי נפשו יורדת אל דרגא דמותא במקום הקלי' ואז יש מי שיכול לברר וללקוט נשמות ולהעלותם בסוד מ"ן לצורך זווג כנז' בזוהר שלהי פ' ויקרא. ובזה תבין סוד גדול שמצאנו ראינו דבר מתמיה כי לפעמים שיהיה האדם צדיק גמור ואח"כ מתהפך לאיש אחר ונעשה רשע גמור כמו שנמצא ביוחנן כה"ג ששימש פ' שנה בכהונה ולבסוף נעשה צדוקי אבל הענין הוא כי כאשר האדם מוסר נפשו למיתה בנפ"א עד מקום הקלי' ומחמת איזה עון אשר בידו אין נפשו יכולה לעלות משם והקלי' אוחזים אותה ונשארת שם לעולם ואז נותנים לו נפש אחרת רעה מצד הקלי' וזהו מ"ש הז"ל שהרשעים בחייהם קרויים מתים כי הנה בעת נפ"א יורדין אל מקום המיתה ונשארין שם ואין נפשותיהם יוצאות משם וניתן להם נפש

שע תורה

רעה תמורתה ואין מרגישין בעצמם העגין הזה ואז נהפכים לרשעים גמורים רח"ל עכ"ל ע"ש גמצא גם בעת השינה אפשר שיקרה מקרה רע כזה רח"ל מחמת איזה עון וקיטרוג שתשאר נפשו במקום הקלי' ונותנין לו נפש אחרת הן של גוי הן של עבד הן של אשה.

גם עוד מצינו לרבינו זצ"ל בשער הגלגולים הנמצא אצלינו בכ"י בסוף הקדמה ה' שכתב וז"ל הנה לפעמים יארע כי אעפ"י שיהא באדם נפש טהורה ועליונה יבא איזה פעם לידי כעס ואז תצא ממנו ותכנס במקומה נפש אחרת גרועה או ג"כ יחלה האדם איזה חולי גדול ואז תתחלף נפשו בנפש אחרת או יארע לו חולי הנופל והנכפה ותתחלף נפשו ותלך באיש אחר ותכנס בו נפש אחרת וז"ס צדיק כל ימיו ובסוף הרשיע או להיפך וכיון שהדבר כך אפשר שימשך מזה עוד דבר אחר והוא כי אם עד עתה היתה מזומנת אל האיש הזה איזו אשה בת זוגו כיון שנתחלפה נפשו וניתנה לאיש אחר אותו איש אחר יקחנה עכ"ל.

עוד תמצא שם כמה ענייניים בסוד הגלגול שיהיה בחיים ושם ביאר סוד הכוגה של פסוק בידך אפקיד רוחי כי אפשר שתבא הרוח במקום הנפש ולא יצטרך למות אלא בהיותו עדיין חי בגוף זה וכן הנשמה במקום הרוח והוא כי כאשר האדם ישן בלילה ואז מפקיד נפשו בידו יתברך כנודע אפשר שתשאר נפשו דבוקה למעלה בבאר העליון וכאשר יעור משינתו בבוקר יכנס בו הרוח לבדו והרי זה כאלו נתגלגל ממש פעם אחרת בגוף אחד וכו' ע"ש.

נמצא אחר השינה בלילה כאשר יעיר בבוקר אפשר שיהיה לאדם התחלפות בנפשו הן לטוב הן להיפך ועל כן הגם כי ג' ברכות הנז' עיקרם נתקנו להודות להי' על חיוב התרי"ג מצות שאינם נמצאים בשלושה אלה הנה נתקן ג"כ לאומרם בכל יום כאשר יעור בבוקר מפני שלפעמים גם אחר השינה של הלילה אפשר שיבא לידי התחלפות בנפשו בשלושה אלה כי האדם כאשר יעיר בבוקר הוא כאלו נולד מחדש בעולם לכך נתקנו ג' ברכות אלו בכל יום. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה

שאלה תקי"ח

שאלה ת"ח אחד שלוקח פרס מן הציבור בשביל ישיבתו בבהמ"ד כל היום שמחזיקים בידו על התורה וזה נודמן לו אדם אחד יחידי פרטי מחזיק בידו לתת לו אותו הפרס בתנאי שלא יקח עוד מן הציבור אי עדיף טפי לקבל הפרס מאותו היחיד מלקבל אותו מן הציבור או"ד לא שנא בזה יחיד מציבור כי זה הוא בתורת צדקה וזה הוא בתורת צדקה. יורנו ושכמ"ה.

תשובה איתא בסנהדרין דף כ"ו ע"ב גבי רב פפא שהיפך בזכות בר חמא קם בר חמא בשקיה אכרעיה וקבליה לכרגיה דכולהו שניה ע"ש וכתב הריטב"א ז"ל בשיטה כ"י אשר לו על פ"ק דבתרא ז"ל מדת חסידות היתה ברב פפא שלא היה רוצה להציל עצמו בשל ציבור והיה רוצה לקבל מן היחיד הזה עכ"ל ועי' למרן מהריק"א בב"י יו"ד סי' רמ"ג שכתב שהציבור היו פורעים ולא היה רוצה להחזיק טובה לציבור ע"ש משמע מזה שטוב ליהנות מן היחיד ולא יהנה מן הציבור והריטב"א ז"ל קרי לה מדת חסידות. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקי"ט

שאלה מצינו בדברי רז"ל בתלמוד דנקטי בלשונם הטוב זה בנין אב ולא אמרו בנין אם וכן אמרו אבותיהן דכולהו דם ולפעמים נקטי אם ולא אב כי הם אמרו יש אם למקרא אם למסורת הוכירו אם ולא אמרו אב למקרא אב למסורת והנה בודאי יש כונה עמוקה לחז"ל בזה. על כן יורנו מה זה ועל מה זה.

תשובה הנה ברור הוא שכל דברי חז"ל מיוסדים בחכמה ובדעת ודבר שאלתכם כבר נשאל בו רבינו הגדול הרי"ף ז"ל והואיל והוא בתשובותיו שהם בכ"י לכן אעתיק לכם דבריו ז"ל. שאלה מפני מה אמרו חכמים

תורה

יש אם למקרא ויש אם למסורת ולא אמרו אב ואמרו בנין אב זה בנה אב ולא אמרו אם ואמרו בת קול ולא אמרו קול. תשובה לא שמענו בזאת כלום אלא פעמים שאומרים לשון זכר ואומרים אב כגון בנין אב ושני כתובים וכגון בנין אב וכתוב אחד וכגון מ״ש אבוהון דכולהו דם אלא יש לומר שבמקום שעושה אותו דבר עיקר ללמד דבר אחר קורין אותו אב ויש שאמר יש אם למקרא הואיל ואין למדין ממנו לדברים אחרים אלא להודיע על מה סומכין על הקריאה או על המסורת שהקריאה אינה לשון זכר אלא לשון נקבה עכ״ל.

והנה הגם כי רבינו הגדול הרי״ף ז״ל כתב לא שמענו בזאת כלום ולא מצא טעם כרור הפרש בין זה לזה עכ״ז אחר שנגלה לנו מאורות הגדולים הן הן הדברים שגילה רבינו הגדול האר״י זצ״ל ברוה״ק על ידי אליהו ז״ל אפשר למצוא טעם מספיק לשאלה הנז׳ והנה כתב רבינו זלה״ה בשער טעמי המצות הגמצא אצלינו בכ״י בפ׳ ואתחנן וז״ל הנה הנקבה דאצילות כוללת כל מה שלמטה ממנה עד סוף העשיה כי כל בי״ע נקראים עלמין דנוקבא כנודע והנה הקבלה היא במלכות דאצילות והתלמוד בבריאה והמשנה והמדרשים והאגדות ביצירה והמקרא בעשיה, ודע כי בקבלה עצמה יש דרכים ובחינות מדרגות הרבה ונחלקים בי״ס דנוקבא דאצילות גם התלמוד כל חלקיו נחלקים בי״ס דבריאה והמשנה שהם שיתא סדרי משנה הם ביצירה אלא שהם בו״ק נוקבא דז״א דיצירה והמדרשים והאגדות והרמזים הם בשאר בחינות היצירה והמקרא בעשיה באופן זה כי תורה היא בתפארת דעשיה ונביאים הם בנו״ה דעשיה זכתובים ביסוד ומלכות דעשיה.

ודע כי מ״ש שהתלמוד הוא בבריאה הוא פירושן של המשניות עצמן שהם נקראים תלמוד אבל כל המימרות של התלמוד ושאר הדיניים של התלמוד שאינן ביאור ופירוש המשניות עצמן אלו אינם בכלל התלמוד והם למטה ביצירה עם שאר אגדות והמדרשים כולם ולכן צריך האדם שבכל יום ידבק נפשו ויכלול אותה בארבעה עולמות ויקרא מקרא כנגד עשיו; ואח״כ משנה נגד יצירה ואח״כ תלמוד

לשמה שעא

נגד בריאה ואח״כ קבלה נגד אצילות והרי כונה זו דרך כלל עכ״ל זלה״ה ע״ש.

נמצא כי הגם שכולם הם עלמא דנוקבא מפני שבי״ע הם נקראים חיילות הנוקבא שלכן תמצא שהתורה מדברים בה בלשון נקבה עכ״ז הלימודים הם נפרטים לד׳ עולמות אבי״ע הנז״ל וידוע כי היצירה היא סוד זכר שהוא אב והעשיה היא סוד נקבה שהיא אם ולכן השתא מובן שפיר הטעם באומרם אם למקרא אם למסורת כי המסורת והמקרא הם בגוף הקריאה של המקראות עצמן וכבר אמרנו שהמקרא הוא בעשיה שה״ס הנוקבא הנקראת אם ולכן נשתמשו בזה בלשון אם ולא אמרו אב. אך מ״ש בנין אב וכתוב אחד בנין אב ושני כתובים וכן אבוהון דכולהו דם וכיוצא בזה הנה כל אלו הדברים הם בכלל המשניות והמימרות ושאר הדיניין של התלמוד שכל אלו הם ביצירה שהיא סוד זכר הנקרא אב ולכן בדברים אלו וכיוצא בהם נשתמשו בלשון אב שהוא זכר.

מיהו להיות כי כל אלו הלימודים הנז׳ הם עולמות הנוקבא לכן תמצא שהתורה נמשלת לאשה ונקראת אשה. גם במשלי יש כמה מקראות שדיברו על התורה בלשון נקבה וכן בפרשיות דחומשים קורא אותה בלשון נקבה דכתיב זאת התורה וכיוצא. והיה זה שלום ואל שדי ה׳ צבאות יעזור לי.

כ״ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר״ו

שאלה תק״כ

שאלה מטהג העולם מי שיש לו ילד חולה מביאין אותו לבית הכנסת ומקיפין אותו התיבה שיהיה אחד גושא אותו ומקיף התיבה אם יש לזה המנהג יסוד ושורש מפי סופרים ומפי ספרים. גם רצינו לדעת מה שנוהגין ההולכים להשתטח על המצבה של הצדיקים שיהיו מקיפין את המצבה כמה פעמים ויש מקפידין להקיף ז׳ פעמים אם יש לזה המנהג ג״כ שורש ויסוד.

גם רצינו לדעת מה טעם יש בחדלקת הנר למנוחת הנפטר בבית תוך שבעה ובשלמא

שעב תורה לשמה

מה שמדליקין בביהכ"נ יש לומר דאיכא בזה מצוה לכבוד ביהכ"נ דכתיב באורים כבדו ה' וא"כ מצוה זו היא בכלל המצות ששרשין למעלה הנפטר אבל מה שמדליקין בבית הנפטר תוך שבעה מה מצוה יש בזה ומה תועלת יש ובפרט מה שמדליקין הגר יומם ולילה מה אהני שרגא בטיהרא.

תשובה איתא במסכת שמחות פ' וא"ע מעשה באשה שחלה בנה והקיפה את העזרה והביא זה בספר אגודה וכתב מכאן נראה שנהגו להקיף בית הקברות ע"ש. והנה הרואה יראה במסכת שמחות הנז' שמנה עם המקיפין העזרה דרך שמאל מי שיש לו חולה בתוך ביתו ומי שאבד לו אבידה והרואהו מקיף שם אומר לו מה לך מקיף על דרך שמאל והוא משיב שיש לו חולה בתוך ביתו ואז זה הרואהו א"ל השוכן בבית הזה ירחם עליו מיד. ועל זה מביא שם מעשה באשה אחת שחלתה בתה ועלתה והקיפה העזרה ולא זזה משם עד שבאו ואמרו לה נתרפאת וכן מי שאבד לו אבידה א"ל השוכן בבית הזה יתן בלב מי שמצאה ויחזירה לך מיד מעשה באלעזר בן חנניא בן חזקיה בן גודיון שאבד לו ספר תורה שלו לקחה במאה מנה ועלה והקיף ולא זז משם עד שבאו ואמרו לו נמצא הספר תורה ע"כ ע"ש.

והנה נמצא שיש שורש לזה המנהג מה שהיו מקיפים העזרה בביהמ"ק כל מי שיש לו צרה ואם יש לו חולה אין צריך שהחולה יבא ויקיף אלא אביו או אמו מקיפין לבקש עליו רחמים וכל הרואה שואל את המקיף כדי שידע מה היא צרתו ויבקש ג"כ עליו רחמים ולזה היו בעלי הצרות משנים הקפתם דרך שמאל כדי שירגישו הרואים וישאלו. ולכן עתה שבעוה"ר חרב בהמ"ק ורק בבתי כנסיות הם עומדים במקום המקדש כמ"ש ואהי להם מקדש מעט על כן מקיפין את התיבה דוגמת הקפת העזרה ונהגו יותר להביא החולה עצמו להקיף אך ודאי צריך שזה המקיף עם החולה יבקש רחמים בדרך הקפתו גם צריך שכל הנמצא בביהכ"נ ורואה מקיפים את החולה שיבקש עליו רחמים ביגו לבין עצמו ויאמר המשרה שכינתו בבית הזה ישלח רפואה שלימה לחולה הזה גם טוב לומר ג"כ פסוק זה ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה.

ועל דבר מספר התקפות נראה טוב להקיף ז' פעמים ובכל פעם יעמוד ויאמר פסוק אחד מן ז"פ של אנא בכח גם בכל פעם יכוין בספירה אחת מן ז' ספירות תג"ת נהי"ם.

ומזה תבין שגם להקפת המצבה של הצדיק יש לה טעם ושורש ע"פ האמור וכמ"ש בספר האגודה שהבאתי דבריו לעיל מכאן נראה שנהגו להקיף בית הקברות ע"ש והמנהג לומר בהקפת המצבה של הצדיק פסוקים של אשת חיל מי ימצא וכו' עד ויהללוה בשערים מעשיה ויכוין שכל פסוקים אלו הם אמורים בשבח נפש הצדיק ויקיף ז' הקפות במשך הפסוקים הנז' רמז לדבר סובו ציון והקיפוה ספרו מגדליה ר"ל תקיפו את המצבה הנקראת ציון וכתוב ובנה אצלו ציון ובעת שתקיפו ספרו מגדליה ר"ל שבחים וגידולים של הנפש והם שבחים האמורים בפסוקי אשת חיל שהם שבחים וגידולים של הנפש הקדושה.

ועל מה ששאלת בענין הדלקת נר בתוך השבעה בבית הנפטר דע כי כתב רבינו בחיי ז"ל בפ' תרומה וז"ל וידוע כי הנשמה נהנית בהדלקת הנרות והיא מתהלכת בעדובי ההוד והשמחה ומתפשטת ומתרחבת מתוך הנאת האורה מפני שהיא חתיכת אור חצובה מאור השכל ומן הטעם הזה במשכת אחר האור שהוא מיגה אעפ"י שהוא אור גופני והנשמה אור רוחני זך ופשוט. ועל כן המשילה שלמה הע"ה לנר הוא שאמר נר ה' נשמת אדם עכ"ל הרי לך שהנשמה יש לה הנאה מן האור ואל תתמה על זה כי גם מן הריח מצינו שהנשמה נהנית בעודה שוכנת בגוף וכמ"ש רז"ל איזה דבר שהנשמה נהנית בו זה הריח והטעם מפני שהריח הוא רוחני ולכן מגיע ממנו הנאה לנפש שהיא רוחנית וכ"ש האור שהוא יותר דק ורוחני מן הריח ועל כן בתוך השבעה אשר נפש הנפטר עודנה מצויה בתוך הבית כפי ההתחלקות וכמ"ש רבינו האר"י זצ"ל בטעם ז' ימי אבלות לזה מדליקין נר שם בעבור הנאת הנפש אך אחר ז' שמסתלקת לגמרי מן הבית אין טעם להדליק וכן אם לא נפטר האדם שם אעפ"י שהאבלים הם שם אין מדליקין. אך טוב להדליק

תורה

נר תוך י"ב הודש בביהכ"ג למנוחת הנפטר וכן בכל שנה ביום יא"ר צי"ט והיינו כי צריך שיאמר בפיו בשעת הדלקת הנר שהוא מדליק הנר הזה למנוחת נפש פב"ב ואז בקריאה זו שהוא מוציאה בפה יגיע הנאה לנפש האדם ההוא אפילו מרחוק וכ"ש אם מדליק על המצבה עצמה ששם משכן חלק מחלקי הנפש. הרי הודעתי לך לפי דרכינו שיש טעם ג"כ בהדלקת נרות אצל מצבות הצדיקים זיע"א כשהולכים העולם להשתטח שם.

גם דע כי באור הנר יש חמשה גוונים הידועים למשכילים וכנ"ז בר"ח והם כנגד חמשה חלקי הנפש שהם נרנח"י וד"ז גם בדברי רז"ל בתלמוד הוא מפורש במה שאמרו חמשה שמות יש לנשמה ועל כן אור הנר הוא דוגמא לנשמה ולזה יהיה לה הנאה מן האור הנדלק על שמה אך ודאי צריך להזכיר בפה שהוא מדליק שמן זה למאור למנוחת ולעילוי נשמת פב"פ וכאשר אמרנו כי בכל ענין תמצא שהדיבור פועל וכאשר תראה מה שאמרו בצרכי שבת שצריך לומר בערב שבת בכל עסק של תבשיל וכיוצא שהוא עושה זה לכבוד שבת קודש וע"י הדיבור הזה ממשיך הארת קדושה מקדושת השבת על אותו הדבר שעוסק בו וכל זה נחשב מכלל כבוד השבת כנודע.

ולכן ודאי טוב ונכון שהנר שמדליקין תוך ז' בבית. וכן תוך י"ב חודש בביהכ"נ וכן בכל שנה ביום יא"ר צי"ט צריך שהבן עצמו ידליק הנר בידו בעבור אביו או אמו ויאמר בפיו בכל פעם שמדליק הריני מדליק שמן למאור נר זה למנוחת ולעלוי נפש וכו' ודבר זה נחשב לו בכלל כבוד או"א ודי בזה למשכילים. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נד"ז

שאלה תקכ"א

שאלה מצינו בספר הכלבו שכתב שיש בנוסח שנגו ס"ג תיבות כנגד ס"ג אותיות שיש בפסוק וירא יעקב וכו' וכאשר באו למנין לא מצאו אלא ס"א תיבות בשנגו

לשמה שעג

ואין קאמר שיעלו ס"ג ואין לומר דנוסחא אחרת היה לו דהא בספר ארחות חיים נמי הביא דברי הכלבו הנז' והוא הביא נוסח שנגו ג"כ ואין בו רק ס"א תיבות.

גם עוד ילמדנו מה משמעות מלת לכאורה אשר משתמשים בה המחברים בעלי התשובות ושכמ"ה.

תשובה בנוסח שנגו יש ב' שמות הוי"ה אחד באמצע ואחד בחתימה וידוע כי שם הוי"ה נחשב בשני שמות כי הוא נקרא באל"ף דל"ת ונכתב ביו"ד ה"א וחייב כל אדם לכוין בשנים של הכתיבה ושל הקריאה ועל כן בזה נשלמו ס"ג תיבות.

ודע כי מלבד טעם הכלבו הנז' יש עוד טעם אחר שהוא כמנין שם הוי"ה במילוי העולה ס"ג שהוא סוד הבינה תשובה עילאה ששם הוא סליחת העון בסוד יוה"כ דכתיב ביה כי ביום הזה יכפר עליכם. גם הוא כנגד ענני ה' ענני שאמר אליהו ז"ל בתפלת המנחה וענהו השי"ת והיינו כי ידעת ששם הוי"ה מתמלא בארבעה מילואים שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שיש בהם ט"ל אותיות אם כן שם הוי"ה שזכר אליהו זכור לטוב יש בו כונה של ט"ל אותיות שצריך לכוין בכולם גם אותיות ענני במלואם כזה ע"ין נו"ן נו"ן יו"ד הם י"ב אותיות וב"פ ענני שאמר הם כ"ד אותיות ועם ט"ל אותיות של מילואים דשם הוי"ה ב"ה הרי כאן ס"ג אותיות וכנגד זה נתקן נוסח שנגו בס"ג תיבות ע"פ חשבון דספר כלבו הנז'.

ועל שאלתכם במלת לכאורה הנה בגמרא דכתובות דף נ"ד ע"א א"ר נחמן לרבא לכאוי"ו כשמואל רהיטא כי מעיינת בה הלכתא כרב ופירש"י פתאום מרוצת משמעות המשנה כשמואל אבל כי מעיינת בה לא מסייעא לשמואל ע"ש. ובספר שיטה מקובצת כתב לכאורה כמו לכעורה בע"ין כלומר למעיין מכוער שלא עיין היטב בדבר ע"ש. והנה פירוש זה של השיטה דמפרש לשון כיעור הייגו כמו שתמצא מאמר כזה בתלמוד שאמרו כעורה זו ששנה רבי וע"י קדושין דף ט' ע"ב וחולין דף קט"ו ע"א ע"ש, וגם לדברי השיטה דמפרש לכאורה הוא כמו

שעד תורה לשמה

לכעורה יש לפרש זה ג"כ כמו פירוש רש"י שפירש פתאום והיינו כי לשון פגיעה ומקרה שבפסוקים הוא מתורגם בלשון ערע או בלשון ארע וכן י"ל לכעורה לשון פגיעה איך שיהיה הנה מלה זו פרשוה הראשונים ז"ל כאשר העתקתי לך.

אך מה שיש לי לפרש עוד בזה הוא כי המסקנא ובירור הדבר יכונה בשם אורה כמו והוציא כאור צדקיך ותוציא לאור משפטינו וכן מ"ש מוציא הלכה לאורה ועל כן הדבר הנאמר בהשקפה הראשונה אשר אין המסקנא כן אחר העיון אומרים עליו מלת לכאורה שהוא לשון קצר ע"ד נטריקון והיינו כאלו אומרים לא כאורת ר"ל זה הדבר לא כאורת של ההלכה שהוא מה שיתברר אחר העיון. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקכ"ב

שאלה הרי"ף ז"ל אין דרכו להביא הלכתא למשיחא א"כ ילמדנו למה הביא בפ' במה מדליקין מימרא דענני בר ששון בעגין שמונה בגדי כהונה שמכפרין. עוד רצינו לדעת במש"ה בפ' פנחס ושם בת אשר שרח למה אמר ושם והול"ל ובת אשר שרח.

תשובה על שאלה הראשונה להבי הביא הרי"ף ז"ל מימרא הנז' כי ממנה אנו למדין חומר איסור הרהור הלב ולא תאמר דברים שבלב אינם דברים. גם נלמד ממנה חומר איסור עוות פנים שהוא קל בעיני האדם וכאן נראה שהוא שקול כנגד עבירות חמורות ג"ע וש"ד שצריך לו אחד מגו שמונה לכפר עליו. וגם נלמד חומר לשה"ר וגאוה אע"ג דיש לזה גילוי גם בשאר מאמרים.

ועל שאלה השניה הנה קושיא זו מצאתי בספר לקוטים כ"י לראשונים ז"ל ותירץ שם לפי ששמה היה ידוע יותר בחסידות ובמע"ט כתיב עליה ושם עכ"ד. ולדידי נראה לומר כי אפשר בפי העולם היתה נקראת באות סמ"ך כמו וסרח העודף אך באמת היא מן הלידה קראו אותה שרח בשי"ן שמאלית ולכן בא הכתוב לומר ושם בת אשר שרח ר"ל עיקר השם שלה הוא שרח בשי"ן שמאלית. או י"ל שבפי העולם לא היתה נקראת בשמה אלא היו קורין אותה בת אשר דוקא ולכן בא הכתוב לומר ושם בת אשר שרח ר"ל שם בת אשר השגור בפי העולם הוא שרח או י"ל כי הכתוב בכונה כתב והוסיף מלת ושם כי רצה השי"ת לרמוז כאן שם קדוש הנקרא ובא"ש והוא נרמז בר"ת ושם בת אשר שרח ודו"ק.

או נראה לומר בהקדים מ"ש רביגו הגדול האר"י זצ"ל בשער הגלגולים הנמצא אצלנו בכ"י וז"ל והנה נתבאר למעלה כי אין שום נשמה בעולם שאין לה לבוש אחד של קליפה מזוהמת הנחש ואותה הקליפה היא סוד היצה"ר הנכנס באדם מיום שנולד כי הנה ע"י חטאו של אדה"ר נשתרש ונדבק עמו היצה"ר והקליפה ההיא עם אותה הנשמה מעת שחטא אדה"ר ואילך עד שכמעט נעשו שניהם הנשמה והקליפה כעיסה אחת מעורבת מסולת וסובין קשורים יחד בתכלית, ובזה תבין סוד למה היצה"ר יש כ"כ כח בידו להטות לאדם להנהיגו בדרך רע לפי שהוא בעה"ב גמור בתוך גוף האדם כנז'.

והנה נתבאר כי אין כל הקליפות שוות כי כל קליפה וקליפה היא ניצוץ נפש רעה מסט"א מאבר פרטיי. שברמ"ח אברי אדם הבליעל הטמא ע"ד מה שנתבאר בדרושים שקדמו בעגין ניצוצות נשמות הקדושה שכל אחת ואחת היא מניצוץ אבר פרטיי שבאדם העליון הקדוש וכמו שנשמות הקדושות כל אחת ואחת יש לה שם ידוע כפי בחינת אבר שממנו חוצבה וכמו שארז"ל על פסוק אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות כך כל ניצוץ וניצוץ שבקליפה יש לה שם ידוע בפני עצמו ונמצא כי היצה"ר שבאיש הזה אינו כעין היצה"ר של האיש האחר. ונמצא כי כאשר נולד האדם וקוראים לו אביו ואמו שם אחד העולה בדעתם אינו באקראי ובהזדמן כי אם הקב"ה משים בפיו השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא כמש"ה אשר שם שמות בארץ כפי מקום האבר שבאדם העליון אשר ממנו תוצב והשם הזה גרשם למעלה בכסא

תורה

הכבוד כנודע ולכן ארז"ל שמא גרים, גם זהו טעם אל ר' יהושע בן קרחא ורבי מאיר דהוו בדקי בשמא.

והנה גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכמו שיש שם קבוע אל הנשמה הקדושה אשר באדם והוא השם שקוראים לו אביו ואמו בעת שנימול כנודע כך יש שם קבוע בקליפה שהוא היצה"ר הנכנס באדם מיום שנולד ונמצא שכל אדם יש לו ב' שמות אחד מצד הקדושה ואחד מצד הקליפה. והנה אם האדם בהיותו בחיים חיותו בעוה"ז היה יכול להשיג ולדעת מה שם הקליפה ההיא אשר בו היה יכול לחקור מהיכן נחצבה ובאיזה בחינה היא באדם הבליעל ועי"כ היה יודע מקום הפגם ומציאות תיקון הצריך לו והיה יכול לתקן ז.ג.ם ההוא בנקל ועי"כ היתה הקליפה ההיא נפרדת ממנו בנקל בחייו ולא היה צריך להפרידה ממנו ע"י חבוט הקבר כלל ולכן כשנפטר האדם הצדיק אינם שואלים ממנו מה שמו מסט"א כי כיון שבחייהם טרחו וסבלו היסורין להפריד מעליהם הקליפה ההיא כנז"ל ובקלות גדול נגמרת להפרד ע"י חבוט הקבר. אבל הרשע שאדרבא גרם לקשרה בחוזק גדול בו צריכין מכות ועונשים גדולים להפרידה ממנו בחבוט הקבר ואלו היה יודע בחייו שמו דמסט"א היה מתקן הדבר בחייו בקלות גדול ולכן מכים אותם הכאות ומרצות על שאינם יודעים אותו השם ולא חקרו לדעת אותו בחייהם כיון שלא רצו לטרוח במעשיהם כדרך שטרחו הצדיקים עכ"ל זלה"ה.

והנה ידוע כי שרח בת אשר לא מתה אלא נכנסה בחיים לג"ע א"כ זו הוראה שלא היה לה לבוש של קליפה מזוהמת הנחש כי אם דבר קלוש מאוד דלא סליק בשמא דאינו נחשב לכלום כי הראיה שלא הוצרכה למות וידוע כי המיתה נמשכה לאדם מן הלבוש הזה על כן מוכרח לומר שהיה לבוש קלוש מאוד מאוד שנתבטל בחיים ומאחר שהיה קלוש מאד שלא גרם לה מיתה מוכרח דלא היה שיעור ראוי שיקרא לו שם ומאחר דלא סליק לבוש זה בשמא נמצא לא היה לה לשרח בת אשר ב' שמות כשאר בני אדם כי אם רק היה לה שם אחד שהוא שרח שזה השם הוא של הנשמה שלה וכמ"ש רבינו האר"י ז"ל לעיל שהשם שקורין אביו ואמו לולד הקב"ה משים בפיהם השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא ולזה דייק קרא ואמר ושם בת אשר שרח ר"ל לא היה לה כי אם שם זה בלבד. או אפשר אפי' אם נאמר שתחלה היה לה שם אחד מצד הקליפה כשאר אדם עכ"ז היא לרוב צדקותה וחסידותה כבר ביטלה אותו מעת היותה בחיים ולא נשאר לה אלא שם של הקדושה בלבד ובעת שכתב מרע"ה את התורה היא היתה בחיים ובאותו זמן כבר הפרידה הקליפה מעליה ולא היה לה אלא שם אחד של קדושה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

לשמה שעה

שאלה תקכ"ג

שאלה פיוט אליך ה' נשאתי עיני שאומרים בחודש אלול בסוף הסליחות אם יש צורך באמירתו כשאר הסליחות או אם הוא פיוט בעלמא ונ"מ דאם לא נשאר עת כ"כ ורוצים לדלג לפרקים אין בכך כלום גם רצינו לדעת למה בפיוט זה יש אות ת"ו ב' פעמים גם יורנו בענין אמירת אליהו הנביא במוצאי שבת ק"ל פעמים שבא חכם אחד ואמר שמנהג ותיקין לומר בכל פעם אליהו הנביא זכור לטוב ואומרים שיש כונה בזה. יורנו מה יש בזה ושכמ"ה.

תשובה על שאלה הראשונה כל מה שתמצאו בתוך הסליחות ודויים ודברי סליחות מיוסדים על סדר א"ב תדעו שכולם הם נתקנו לצורך שיש בהם כונה כנגד בחינה פרטית. ותחלת הכל מתחיל אלפ"א בית"א דרחמנא וזו היא בעתיק דכורא ואחריה אנשי אמונה זו בנוקבא דעתיק ואחריה תמהנו בדכורא דא"א ואחריה אל תעש עמנו כלה בנוקבא דא"א ואחריה אלפ"א בית"א של הודוי זו באבא עלאה ואחריה אשמנו מכל עם זו באימא עלאה ואחריה אלפ"א ביח"א דאלהינו שבשמים זו בישי"ס ואחריה עננו אבינו זו היא בתבונה ואחריה אדון הסליחות בוחן לבבות

שעו תורה

זו בז"א ואחריה עשה למען אמתך זו בלאה ואחריה מזמור בפ"א זו ברחל ואחריה אלפ"א בית"א דפיוט אליך ה' נשאתי עיני זו ביעקב והנה בפיוט זה יש כונה פרטית בכל פסוק ופסוק ורק בפסוק של תי"ו הנכפל לא יש כונה.

ומה שכפלו אות זה של התי"ו היינו מפני כיון שאלפ"א בית"א זו אומרים אותה סוף הכל לכן כפלו אות תי"ו כדי שיהיה הסיום באות אל"ף והיינו כי המנהג באלפ"א בית"א זו לומר החזן פסוק א' והקהל פסוק א' והסיום צריך להיות בציבור וההתחלה בחזן גם הטעם שלא רצו לעשות הסיום באות תי"ו מפני שהיא סופא דכל דרגין ורגליה יורדות וכו' לכן בחרו לעשות הסיום באות אל"ף שהוא אות ראשון.

ואשר שאלתם טעם המדקדקין לומר בכל פעם אליהו הנביא זכור לטוב הנה שמעתי כי מספר אליהו הנביא זכור לטוב עולה ארבע מאות ובזה נכנעים ארבע מאות כוחות הסט"א בסוד והנה עשו בא וארבע מאות איש עמו כי השטן נטמן ביום שבת בנוקבא דתהומא רבא ובמו"ש יוצא ולכך מבדילין על הכוס להבדל מהם והנה ארז"ל אליהו בארבע והסוד פירש רבינו האר"י זצ"ל כי מיכאל ברדתו לעוה"ז מתלבש ביסוד המים ולכן מיכאל באחת וגבריאל מתלבש במים ובאש ולכן גבריאל בשתים אך אליהו זכור לטוב מתלבש בכל ד' יסודות כי אליהו דרגיה לתתא מן האי באר כנז' בזוהר פ' ויצא ע"פ וירא והנה באר בשדה לכן אליהו בארבע עכ"ד זלה"ה. והנה כל יסוד כלול מעשר ועשר מעשר הרי ארבע יסודות הם ארבע מאות לכן אומרים אליהו הנביא זכור לטוב שהוא מספר ארבע מאות. ולכן אמר לו אליהו זכור לטוב לאותו חכם שהפיל עצמו מן הגג להנצל מן העבירה ובא לקבלו ואמר לו אטרחתן ארבע מאה פרסי ודו"ק.

א) ע"כ מצינו משאלה זו.

ב) ספר הקדוש היה מכיל תרכ"ב שאלות ותשובות ולא נמצא רק תקכ"ד שאלות.

לשמה

ודע כי יש כונות גדולות באמירת אליהו הנביא זמיר לטוב והיינו כי אליהו עם ה"א של הנביא הוא אותיות א"ל הוי"ה כסדרן ואותיות נביא גי' ס"ג כמנין שם הוי"ה במילוי ס"ג וידוע כי שם א"ל הוי"ה הוא גי' אוכל והוא כונת המזון גם מן שם ס"ג נמשך מזונות לכן מברכים מזון הבית בברכת אליהו זכור לטוב ולכן זכתה הצרפית בזכותו לברכה של מזון גם אותיות זכו"ר הם מספר רל"ג כמנין הוי"ה במילוי יוד"ין ואהי"ה במילוי יוד"ין שעולין רל"ג כמנין זכור גם (אותיות) לטוב מספרם מ"ז כמנין חיבור הוי"ה אהי"ה שעולה מ"ז כמנין לטוב ולכן אמר דוד העי"ה ערוב עבדך לטוב.

והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי.

כ"ד הקטן **יחזקאל כחלי** נר"ו

שאלה תקכ"ד

שאלה בענין הבקשה שאומרים אחר הדרן עלך של סיום מסכתא מודים אנחנו לפניך ה' או"א ששמת חלקינו מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות וכו'. והנה נמצא אחד אומר שדרכו לומר הבקשה הנז' כך מודים אנחנו לפניך ה' או"א שלא עשיתנו בורים ועמי הארץ ושמת חלקינו מיושבי בית המדרש וכו' ואומר שחייב הת"ח לשבח השי"ת על הטובה הזאת שלא היה בור וע"ה. יורנו מורינו אם גרסת החכם נכונה היא בזה.

גם רצוינו לדעת ענין אחד בנוסח התפלה בכל יום שאומרים אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו ומה יפה מאד ירושתינו אשרינו כשאנחנו משכימים ומעריבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומיחדים שמך ערב ובוקר.

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם